Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

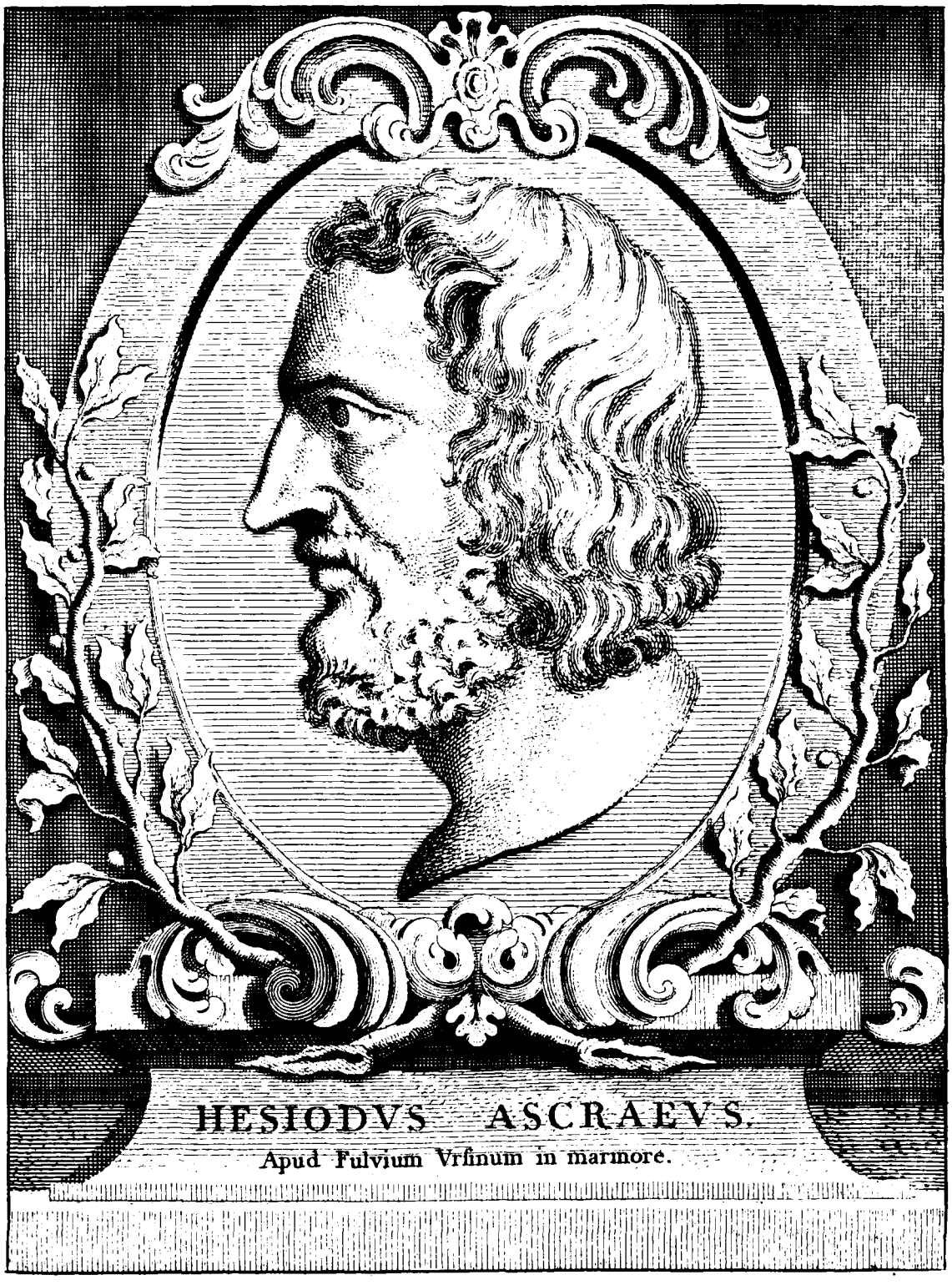

HESIODVS ASCRAEVS.

Apud Fulvium Vrſinum in marmore.

1639

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ

ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

HESIODI

ASCRÆI

QUÆ SUPERSUNT,

CUM

NOTIS VARIORUM.

EDIDIT

THOMAS ROBINSON, S. T. P.

OXONII,
E THEATRO SHELDONIANO.
MDCCXXXVII.

Imprimatur.

STEPH. NIBLETT.

VICE-CAN. *Oxon.*

Jul. 1, 1737.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

Reverendiſſimo in CHRISTO Patri

JOANNI POTTERO,

PROVIDENTIA DIVINA

ARCHIEPISCOPO CANTUARIENSI,

THOMAS ROBINSON.

NI animi Tui moderationem, Pater Reverendiſſime, jam diu perſpectam exploratamque habuiſſem, deterruiſſet me tum locus, quem ornas, in Eccleſiâ celſiſſimus, tum fama Tua in Literato Orbe celebratiſſima, ab ambitione illâ quâ ardebam, ut hic libellus venerando Tuo nomine inſignitus prodiret. Sed cùm iſtam recolo humanitatem Tuam, iſtam manſuetudinem, & ſummâ gravitate condîtam ſuavitatem, quam omnes amant dum maximè reverentur; virtutibus Tuis eſſem injurius, ni hoc

hoc munuſculum haud Tibi penitus ingratum, hoc Tributum iſtorum Tibi ſtudiorum Principi acceptum fore ſperarem. Tu enim Ille es, quem Græcis literis addicti ducem ſuſpicimus, hujuſmodi vectigalia exiſtimantes juſtiſſimâ legę perſolvi Tibi, ex cujus theſauro ditiſſimo magnam noſtrarum opum partem accepimus. Libenter quidem ſoleo, Præſul doctiſſime, priſtina Tua ſtudia in memoriam revocare, & præterita illius vitæ contemplari ſpatia, cujus nullum non ſtadium pulcherrimis notis diſtinctum conſpicitur. Cùm illa tamen mihi ætas adſit, illa jam munera acceſſerint, quæ animum meum non unicè ad Te humanarum literarum ſcientiâ excellentem, ſed ad ſapientem conſtantemque Virum, ad conſummatum Theologum, ad Antiſtitem ſanctiſſimum debent convertere; quantas Tibi gratias agam, quâ voce prædicabo benignitatem Tuam, qui mihi tale exemplar non è longinquo admirari, ſed propiùs quandoque intueri conceſſeris? Orbi tamen Chriſtiano gratulor lumen illud Tuum in ſummo jam faſtigio collocatum. Faxit Deus, ut id multi ſuſpicientes, Cœleſti Patri gloriam tribuant; multique adeò, heu! nimiùm multi, omni doctri-

næ

næ vento circumlati, & Fidei naufragio periclitantes, illius radiis in veritatis portum dirigantur!

Me verò, Pater Colendiſſime, benedictioni Tuæ commendo, precibuſque plurimum valituris; ut, cùm ſacroſancto Tuo miniſterio ad ordines Sacerdotii, ad gradus Theologiæ evectus fuerim, pars aliqua illius Spiritus, quem Tibi abundanter afflavit Deus, ex impoſitione Tuarum manuum in me deſcendat. Dabam in Burgo Sancti Petri Calendis Juliis, MDCCXXXVII.

LECTORI

LECTORI S.

EN Tibi, Lector erudite, in manus trado Poetam omnium forsan, qui jam extant, post Sacros, vetustissimum, Editione, ni fallor, utili & luculenta; à qua quid Tibi expectandum sit, in ipso limine Te velim certiorem facere.

Ut Textus Græcus quàm emendatissimè prodiret, præcipuam curam adhibui, Codices MSS. quos potui comparare cum libris impressis conferendo. Ex his unum mihi suppeditavit Codicem Bibliotheca Bodleiana, qui integram Theogoniam exhibet, alterumque dimidia penè parte spoliatum, cujus tamen eo levior est jactura, quòd illum à priori Codice tam parùm discrepantem deprehendi, ut alter ab altero descriptus videatur. Tertii autem Codicis, idem Poema integrum conservantis, à Celeberrima Societate Regia Londinensi, in cujus Bibliotheca est repositus, usum impetravi. Operum & Dierum quatuor exemplaria MSS. versavi, tria nempe Bodleiana, unumque Regiæ Societatis; porrò, varias lectiones Codicis Coisliniani, ex Bibliotheca quæ Cancellarii Seguerii fuit, cum Editione Clerici à se collati, humanissimè ad me transmisit senex longe doctissimus, ordinis sui patriæque decus, Fr. Bernardus Montfaucon. *Scuti Herculis unus, quem sciam, Codex est in Anglia; ille autem in Bibliotheca pretiosissima Nobilissimi* Comitis Oxonienſis *conservatur, ad quam cùm Domini liberale ingenium literatis Viris aditum facilem patefaciat, varias ex hoc Codice lectiones à se collectas mecum communicavit eruditissimus Amicus* Thomas Hutchinſon, *qui Xenophonteis* Κύρου Παιδείας & Ἀναβάσεως *adornandis tam felicem industriam adhibuit, ut reliqua elegantissimi Auctoris scripta æquissimo jure literatus orbis ab Illo postulet, quippe qui alios omnes ab hoc opere suscipiendo deterruit.*

Quid commodi ex hoc meo Amicorumque labore perceperim, Te Notæ docebunt, in quibus Codicum omnes animadverti varietates, quæ spem aliquam melioris lectionis adferrent; earum verò nonnullas, quamvis in emendationes incertas minimè proclivis, vel in ipsum Textum admittere, Lectore semper monito, non dubitavi. Omnes autem varias lectiones ad calcem voluminis exhibui, ne sagacibus ingeniis materia desit, vel repetito labore perquiratur, in qua se & Hesiodum futuris temporibus exerceant.

Versionem Latinam, quæ in Clerici Editione usurpatur, ad examen revocavi, eamque plurimis in locis correxi, ubi ab Auctoris Scopo aberrare, ejusve sensum infelicius interpretari visa est.

PRÆFATIO.

Certamen Homeri & Heſiodi verſione Latina, quam nunquam antea, quod ſciam, ſortitum eſt, donavi. Fragmentorum collectioni nonnulla addidi, quæ priorum Editorum induſtriam fugerant. Integras Dan. Heinſii, & Georgii Grævii Lectiones, plurimas Clerici, Gueti nonnullas exhibui; obſervationibus quibuſdam propriis ſubinde interſperſis; facilem, ut opinor, veniam impetraturus, quòd operoſis Commentariis in res nihili patientem Lectorem nollem prægravare.

Toti autem Operi præmittitur Diſſertatio, in qua de vita & ſcriptis, præcipuè verò de ætate Heſiodi agitur. De illa quidem ſtatuenda maximæ ſemper inter Doctos lites interceſſerunt, ex quorum ſcriptis, tam antiquis quam recentioribus, excerpſi omnia, quæ ad hujuſce rei illuſtrationem facere videbantur; cunctorum inter ſe collatis argumentis, & adjectis, ubicunque eſſet opportunum, propriis obſervationibus, ſi quo pacto veritas erui poſſit. Cùm verò nonnullorum fuerit opinio, hanc litem ratiociniis Aſtronomicis dirimi potuiſſe; ne quid hujus operis integritati deeſſet, in conſilium advocavi Amicum longè Doctiſſimum Joſephum Atwell, *S. T. P. qui calculum Aſtronomicum ſolita ſua induſtria & acumine à ſe factum, Diſſertationi noſtræ inſerendum tranſmiſit *. Maximam Inſigni Viro gratiam habeo, quòd mecum non dedignatus ſit hancce ſtudiorum ſocietatem inire, nec paginæ meæ nomen præfigere, quod etiamnum celebre in literato orbe, brevi futurum eſt celeberrimum.*

Denique, quòd hæc Editio ad umbilicum adducta ſit, ſingulari debeo amicitiæ Viri ingenio & politiori doctrina præcellentis, Roberti Eden, *Collegii Univerſitatis Socii, & juventutis ibidem Rectoris præſtantiſſimi; qui graviſſimis ſuis occupationibus tempus aliquod negotiis meis impendendum ſurripuit, nec, me abſente, preli moleſtiam ſuſcipere recuſavit.*

Unum jam reſtat, ut, hac data occaſione, gratum animum devotumque teſter erga Venerabilem Præſulem Robertum Clavering, Epiſcopum Petriburgenſem, *qui me per plures annos favore ſuo & amicitia ornatum voluit, nec indignum prorſus exiſtimavit, cui in Eccleſia ſua Cathedrali Canonicatum conferret. Paribus me officiis devinctum profiteor viris ornatiſſimis, quondam fratribus, jam verò patronis meis colendiſſimis,* Cuſtodi & Sociis Collegii Mertonenſis, *qui me, dum hoc opuſculum meditabar, in amabili & florentiſſimo ſuo domicilio alebant, nec abeuntem dimiſerunt indotatum. Hujuſce quidem noſtræ neceſſitudinis mihi ſemper erit jucunda recordatio; jucundior tamen, ſi aliquod demum opus elaboravero, quod tantæ Domûs nomini & ſplendori melius convenerit.*

* Incipit p. 21. deſinit p. 30.

DISSER-

DISSERTATIO

DE

VITA, SCRIPTIS, & ÆTATE

HESIODI.

QUORUM ſcripta & ingenium admirantur homines, de perſonis eorum ſolent curioſius inquirere, & omnia, quæ ad illos attinent, umbra quamvis antiquitatis obſcurata, patriam, parentes, ſæculum, mores, literato labore perſcrutari. Quæ quidem induſtria, utcunque videatur eſſe otioſorum hominum, inſignium virorum famæ & meritis debetur, gratumque oſtentat animum, & beneficii memorem, ſi eorum, quæ ad humano generi benefacientes pertinent, nihil à nobis alienum putamus. Et quanquam ex tam remotæ vetuſtatis monumentis explorata veritas ſperanda non ſit, haud tamen iſte arguendus eſt labor, qui pro certis & manifeſtis quidquam poſſit probabile & veriſimile eruere. Nihil ulterius auſim Lectori promittere in præſenti opuſculo, in quo de vita, ſcriptis, & ætate antiquiſſimi Poetæ diſſeritur; &, ſi in argumento tam dubio & obſcuro eatenus prodire contigerit, haud fruſtra ſuſceptum laborem judicaverim.

Notat [a] Paterculus Heſiodum *vitâſſe, ne in id, quod Homerus, incideret, patriamque & parentes teſtatum eſſe.* Narrat [b] quidem Heſiodus patrem ſu-

[a] Lib. 1. cap. 7. [b] Ἔργ. v. 636, &c.

um è Cuma Æolica fuiſſe, & ex illa civitate migrâſſe Aſcram Bœotiæ vicum propè Helicona; an vero ipſe Cumæ natus fuerit, an potius Aſcræ poſt migrationem paternam ex dictis non liquet. Plutarchus [c] quidem, Ephorum ſecutus, contendit Heſiodi patrem, Aſcræ jam inquilinum uxorem Pycimeden duxiſſe, & ex ea Heſiodum genuiſſe; Suidas verò tradit, eum, cùm adoleſcentulus eſſet, à parentibus ſuis à Cuma Aſcram tranſlatum fuiſſe, eandemque Strabo [d] tuetur ſententiam. Qui eorum partes ſequuntur, Eclogæ quartæ Virgilianæ verſum quartum,

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas,

quem ad Cumanam Sibyllam referebant interpretes, de Poeta noſtro interpretantur. [e] Nec abſurda quidem videtur hæc interpretatio, ſi animadvertamus quàm apte tota penè Ecloga verſibus Heſiodi de mundi ſæculis reſpondeat. Noſter certè haud obſcurè tradidit, poſt ferrei ſæculi conſummationem, aureum denuo renaturum:

Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελον ἐγὼ πεμπτοισι μετεῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν, ἢ ΕΠΕΙΤΑ γενέσθαι.

quæ quidem [f] ætas, non quòd *ultima* idem ſit ac *prima* & *antiquiſſima*, ſed ideo ultima dici poteſt, quòd poſt aliarum conſummationem reverſura ſit, & proinde ultimo ordine cenſenda. Ad hanc igitur doctrinam haud obſcurè reſpicit verſus ille Virgilianus, *ultima Cumæi*, &c. Virgilianum illud, *redeunt Saturnia regna* ad Heſiodeum illud quadrat [g] Οἱ μὲν δὴ Κρόνου ἦσαν ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν, *Jam redit & virgo* ad Ἀθανάτων μὲν φῦλ' ἴτην προλιπόντ' ἀνθρώπους Αἰδὼς καὶ Νέμεσις, *Cedet & ipſe mari victor, nec nautica pinus Mutabit merces* ad Αἶψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο, *Non raſtros patietur humus*, & *Robuſtis quoque jam tauris juga ſolvet arator* ad Ἔργα βοῶν δ' ὀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν, *Molli paulatim flaveſcet tempus ariſta*, *Inculiſque rubens pendebit ſentibus uva* ad καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα Αὐτομάτη πολλόν τε καὶ ἄφθονον. Ex his omnibus manifeſtiſſima apparet inter Heſiodea carmina & Eclogam quartam convenientia, quæ ſupradictæ *Cumæi carminis* interpretationi favet. Haud interea diſſimulandum eſt, hanc interpretationem validiſſimis argumentis oppugnari poſſe, quæ velim petat Lector ex præclara illa Chriſtianæ religionis defenſione [h] quam vir longè doctiſſimus Dunelmenſis jam Epiſcopus in lucem edidit; quibus ego, ut ad inſtitutum opus denuò revertar, illud ſolum adjicio, nequaquam fieri poſſe ut in navigatione illa à Cuma ad Aſcram patri comes fuerit Heſiodus, cùm ipſe diſertiſſimè teſtetur ſe unica tantùm vice navigâſſe, ex Aulide ſc. [i] in Eubœam,

Οὐ γὰρ πώποτε νηῒ γ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
Εἰ μὴ ἐς Εὔβοιαν ἐξ Αὐλίδος.

[c] Vide Lil. Gyrald. de vitis Poet. [d] Geogr. lib. 13. [e] Val. Probus. Fabricii Bibl. Græc. lib. 1. cap. 20. Grævii Lect. Heſiod. ad Ἐργ. v. 174. [f] Fabricii Bib. Græc. lib. 1. cap. 30. Goralli i. e. J. Clerici not. in Severi Ætnam. [g] Ἐργ. v. 111. & ſequent. [h] Anſwer to the ſcheme, &c. p. 497. [i] Ἐργ. 650.

niſi

nisi quis ex argumenti tenore contenderit, hoc solum voluisse Poetam, se hanc unicam navigationem suscepisse in ætate sua virili, quâ capax erat maritimarum rerum scientiam acquirendi. Utcunque verò se hæc res habet, vel ex quacunque urbe noster ortum duxit, satis constat Ascram pro patria plerumque agnosci, eumque sæpius à Virgilio [k] appellari Ascræum, idemque velle Paterculum, cùm patriam suam Hesiodum indicasse memorat.

Quòd vero idem tradit Auctor, sc. Poetam, *patriam suam memorâsse contumelioſissimè, quoniam ab ea mulctatus erat*, vel à traditione quadam, vel à libris deperditis, vel à prava ipsius verborum interpretatione traxit. Nulla enim mulctæ occurrit mentio, nisi forte in hunc sensum torqueantur, quæ de iniqua judicum sententia tradita sunt; nec porrò iracundiæ tribuendum est, quòd Ascram tam ignobilem vicum & miserum descripserit,

Νάσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος οἰζυρῇ ἔνι κώμῃ,
Ασκρῃ, χείμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ

Quæ quidem incommoditas, ut tradunt [l] scholiastæ, à loci situ oriebatur; nam propinquitate excelsissimi montis Heliconis interceptæ sunt auræ, quæ æstivum calorem possent lenire, & hyberno tempore excluſi sunt radii solares, nivalesque aquæ defluxerunt. An non verò licuit sine invidiæ suspicione veram vici sui naturam describere? Quam tamen hîc loci ob hanc causam unicam videtur tradidisse, ut melius depingeret patris paupertatem, quâ bonus vir nativâ urbe exulare, & in tam miserum vicum profugere compulsus erat. Haud interea dissimulare velim, [m] Ephorum, qui & ipse Cumanus erat, tradidisse, hunc hominem, non ob pauperiem, sed cæde quadam perpetrata, patria profugisse.

Æquè vanus est auctor idem Paterculus, cùm tradit Hesiodum parentes suos indicâsse, nisi fortè in quodam libro jam deperdito eorum nomina invenerit. In illis qui supersunt, unicus occurrit versus, quem quis de tali re possit suspicari, [n] iste sc. quo fratrem suum hisce verbis compellat, Ἔργαζευ, Πέρση, διὸν γένος, quem sic Tzetzes exponit, ὦ Δίκη, ἢ διογενὲς γένος. Prior quidem explicatio non adeò est absurda, quin admitti commodè posset, si ex aliis monumentis constaret Dium Hesiodi patrem fuisse; non tamen adeò probabilis, ut per se valeat ad confirmandam de hac re sententiam, cùm altera significatio, διογενὲς γένος, illa sit, quam & ipse Hesiodus, eique suppar Homerus, sæpissime hisce verbis affigunt. Quod verò nonnulli objiciunt, incongruum prorsus videri, ut Poeta fratrem suum, plebeium, vel certè mediocrem hominem tam magnificis titulis compellet, nullius erit ponderis æstimanti [o] Homerum ipsum tam benignum esse, ut hoc ipsum Epithetum Ulyssis subulco largiatur. Longè aptiùs tam honestam appellationem fratri suo tribuit noster, qui inter majores suos, ut fert traditio, Deos

[k] Ecl. 6. v. 71. Georg. 2. v. 176. [l] Proclus & Tzetzes ad Ἔργ. v. 640. [m] Proclus ibid. [n] Ἔργ. 229. [o] Odyss. φ. v. 234.

Muſaſque recenſebat; præſertim ſi hoc argumento fratrem hortari vellet, ut paupertatem tam generoſa familia prorſus indignam laudabili induſtria evitaret [p],

Ἐργάζευ, Πέρση, διον γένος, ὄφρά σε λιμὸς
Ἐχθαίρῃ.

Poſt migrationem illam ad Aſcram nihil præterea de Heſiodi patre ſcriptum invenio; ſed credere par eſt eum exinde uberiori uſum eſſe fortuna; nam poſt ejus mortem de dividendo patrimonio inter Heſiodum fratremque Perſen lis interceſſit, [q] in qua Perſes, corruptis judicibus, ſuperior evaſit, & largiorem hæreditatis partem ad ſe traxit. Noſter verò, tali quamvis acceptâ injuriâ, frugalitate ſua vel induſtria adeo factus eſt opulentior, [r] ut hunc ipſum fratrem, ignavum, ut videtur, & ſtolidum homuncionem, ad anguſtias redactum ſæpiùs ſublevaverit; —— generoſæ ſanè indolis argumentum, quòd in diſcordia, acriori plerumque in fraternis animis, non modo ſuorum neceſſitati miniſtraverit, ſed paterno penè affectu & auctoritate præclarum Poema compoſuerit, [s] ut hunc ipſum à pravo vitæ inſtituto abſtraheret, & ad induſtriam virtutemque accenderet.

Rus plerumque ſe abdebat Heſiodus, ibique in vallibus [t] (non jugis, ut narrat ingenioſiſſimus [u] Βιόχαφος) Heliconis paſtor erat; quæ quidem occupatio nequaquam, ut idem vult auctor, erat [x] ignobilis, ſed quam melioris conditionis homines ſæpius ſectabantur in priſcis temporibus. Huic operi intentum advenerunt Muſæ montis incolæ, paſtoralemque ignaviam increpantes, de ſacrata arbore lauru ramum tradiderunt, & poeticum inflarunt ſpiritum. Hanc quidem hiſtoriam joculariter perſtringit, & mendaci gloriolæ attribuit [z] egregius ille deriſor Lucianus; eandemque Ovidius [a] ſui carminis veracitatem teſtatus ſeria videtur animadverſione dignari:

Nec mihi ſunt viſæ Clio, Cliûſque ſorores,
Servanti pecudes vallibus, Aſcra, tuis.

Sed uterque in hac re perverſum criticum agunt, nequaquam ignorantes fabularum rationem, vel poeticam licentiam audendi quidlibet. Nam ſi Numæ graviſſimo & ſapientiſſimo viro condonârunt [b] poſteri, quòd nocturnas cum Egeria Nympha confabulationes venditaverit, ad majorem legibus ſuis venerationem conciliandum; ſi in ſæculo illo politiſſimo & minimè ſuperſtitioſo Horatio licuit furores poeticos effundere, [c] *Bacchum in remotis carmina rupibus Vidi docentem (credite poſteri) Nymphaſque diſcentes, & aures Capripedum ſatyrorum acutas*; & iterum, [d] *Me fabuloſæ Volture in Appulo Fronde*

[p] Δεινοτάτως γ' αὖτὸ διὰ τῦ παρόντος ἐγκωμίου πρὸς ἀγαθοεργίαν προτρέπεται. ἀρετὴ γὰρ ἀνδρὶ ἐργατῇ τῷ μὴ χρημάτων ἀπορίχειν, &c. Tzetzes ad locum. [q] Εργ. 37, &c. [r] Ibid. 396. [s] Ibid. 10. Dan. Heinſii Introduct. ad Εργ. [t] Θεογ. 23. [u] Kennett's Lives of Greek Poets. [x] Ἀνδρὶ δίμας εἰκῆα νεῷ, ἐπιβώτορι μήλων, Πανσπάλῳ, οἷοί τε ἀνάλιδες παῖδες ἔασιν. Odyſſ. N. 222. Vide etiam Iliad. Z. v. 424. & Hom. Hymn. in Venerem. [z] P. 269. Edit. Bourdel. [a] De arte amandi. lib. 1. v. 25. [b] Livii lib. 1, cap. 19. [c] Carm. lib. ii, od. 19. [d] Lib. 3. Od. 4.

nova puerum palumbes texere; si, inquam, Augustanis concessum fuit poetis tam portentosa figmenta venditare; quidni liceret Hesiodo, in ætate sua rudi & fabulis addicta, commercium quoddam cum Musis Heliconiadibus prætendere, cum manifestum sit, nihil aliud hanc totam narrationem significare, quàm quòd primùm juxta hunc montem poesi operam dederit?

Quanquam verò [f] *otii & quietis cupidissimus erat* Hesiodus, non adeò tamen sibi indulgebat, quin ad gloriam quandoque & famam adspiraret. Mos erat inter veteres Græcos, quem Romani postea usurpârunt, regum procerumque exequias ludis quibusdam & spectaculis, inter cætera verò certaminibus poeticis [g] celebrare. Istiusmodi ludis in honorem Amphidamantis Chalcidici indictis, ad Eubœam navigat [h] Hesiodus, poeticum præmium ambiturus; ibique cùm victor judicatus esset, tripodemque reportâsset, eum patronis suis, Heliconiadibus Musis dicavit. Quod quidem fecit, vel gratitudinis ergô, vel ad victoriam suam tali trophæo illustrandum, vel potiùs, ut videtur, [i] quòd mos erat, præmia in istiusmodi certaminibus reportata, non ad privatum usum convertere, sed alicui Deo consecrare. Haud quidem me latet, Proclum in scholiis suis tradere Plutarchum versus omnes Contentionis historiam narrantes Hesiodo abjudicâsse; quod sanè an rectè notaverit scholiastes, haud facilè judicaveris, cùm libri nonnulli Plutarchi, qui Procli tempore exstarent, jam perierint. In his qui restant, hujus Contentionis bis fit mentio. In *septem sapientum convivio* Plutarchus Periandrum inducit hanc historiam adhibentem pro argumento quòd inter priscos Græcos fuerint certamina poetica; nec cæteri convivæ hujusce traditionis veritatem oppugnârunt. Sed in *Symposio*, cùm antiquum hunc fuisse morem vellet ostendere, negat se hanc historiam pro argumento adhibiturum, quoniam res erat obsoleta, & à Grammaticis decantata. Quæ quidem oratio, ut judicium meum interponam, nequaquam id, quod de Plutarcho asserit scholiastes, evicerit. Dicit enim Plutarchus se hoc argumentum prætermittere, non quòd *falsa*, sed quòd *trita nimis & vulgaris* res esset. Si quis tamen Plutarchi verba [k] τὰ ἴωλα πράγματα *vanas & aniles fabellas* significare contendit, non opus est ut de hac re controversia moveatur, cùm, hoc sensu admisso, minimè sequatur, Plutarchum totam hanc de Hesiodi contentione historiam respuere, sed istam solummodò illius partem, quæ tradit eum ab Homero victoriam reportâsse; cujus rei nullum certè vestigium in Hesiodi scriptis usquam apparet. Quòd si manifestissime constaret, illam fuisse Plutarchi sententiam, quam Proclus repræsentaverit vix tamen unius auctoritate permotus versus per tot sæcula comprobatos rejicerem; præsertim, cùm probè sciant, qui antiquos solent scriptores versare, quàm prodigi sint *obelorum* suorum Critici & Grammatici, opinantes

[f] Vell. Patere. lib. 1. cap. 7. [g] Plutar. sympos. lib. 5. Prob. 2. Sept. Sap. Conviv. Livii lib. 41. Vide etiam inscriptionem Adelphi Terent. [h] Ἔργ. 654. [i] Herodot. lib. 1. [k] Cicer. Epist. lib. 9. Ep. 2. *Etsi erat ἰωλῶ illa epistola.* Ubi τὸ ἰωλῶ non *vana* seu *inanis*, sed *obsoleta* significat.

nimirum

nimirum ſi quidlibet audere Poetis liceat, æquam ſibi eſſe poteſtatem quidlibet [l] expungendi.

Hiſtoriæ Heſiodeæ ex ipſius ſcriptis huc uſque lucem adtuli, in quibus, ſenili quamvis garrulitate imbutus, pauciſſima vitæ ſuæ veſtigia conſervavit. Ne tamen Lectori invideamus quæ de tanto viro tulit fama, ad alia jam libet deſcendere, quæ quidem, ſi Noſtri ætatem ſpectes, à recentioribus, haud tamen vanis vel obſcuris ſcriptoribus traduntur. Interierunt ſanè [m] Plutarchi integer liber, Lampriæ memoratus, de vita Heſiodi; [n] alter Cleomenis; [o] tertius Heraclidis Heracleotis, ex ſcriptis, ut dicitur, Chamæleontis compilatus; haud tamen, credo, cum magno literarum incommodo hæc jactura evenit, cùm nihil de hac re explorati ex tam recentibus ſcriptis expectare fas eſſet, quæcunque verò probabilia traditio venditaverat, ea vel Plutarchus in ſcriptis quæ ſuperſunt, vel liber ille de Certamine Homeri & Heſiodi, videatur congeſſiſſe; quem librum Editioni huic noſtræ ſubjectum adeant illi, qui hujuſce certaminis ſeriem velint cognoſcere.

De ipſius verò Contentionis hiſtoria celebratiſſima variorum [p] Authorum ſententias hîc loci tædet congerere. Non equidem pro fabuloſo repentè reſpuerem, quod tot tantique viri, quamvis inter recentiores numerandi, tradiderunt; cùm illi quæ ſcripſerint, nequaquam finxiſſe, ſed à vetuſtioribus libris, & famâ antiquâ traxiſſe videantur. Plutarchus qui hiſtoriæ auctoritatem labefactare creditur τὸ ἴωλον πεῤῥῆγμα καὶ διαλελυμμένον appellando, exinde concedit, eam non eſſe figmentum recens, ſed à veteri fama derivatum. Sed non ego is ſum qui tantum antiquitati arrogem, ut ei cenſeam in omnibus adhibendam eſſe fidem. Multo, ut fatear probabilius eſt hanc hiſtoriam univerſam à priſcis Grammaticis confictam eſſe, qui cùm compererint Heſiodum certaminis poetici, in quo victoriam retulit, meminiſſe, itemque forſitan Homerum in Hymno [q] Veneri ſupplicaſſe ut in certamine quodam victor evaderet, ὃς δ' ἐν ἀγῶνι Νίκην τῇδε φέρεσθαι, ἐμὴν δ' ἔνθυνον ἀοιδήν, exinde anſam arripuerunt duos celeberrimos Poetas inter ſe committendi, quamvis alii eſſent coævi Poetæ, quibuſcum contendere uterque poterat. Memorantur ſanè, quâ tamen auctoritate neſcio, quorundam Poetarum nomina, qui ad hunc honorem creduntur adſpirâſſe.

[l] Vide quæ in hanc rem jocatur Lucianus: Ἔτι ἢ τοῦδε τοῦ ἀθελυμένου τίχου [τὸ Ομηρ.] ἐπιτρέψαι, εἰ ἐᾶν' ἀκίνητα εἶναι γεγραμμένα· καὶ ὃς ἔφασκε παίζειν αὐτὸν ἐν τῷ περὶ τὸν Ζηνόδοτον καὶ Ἀρίσταρχον γραμματικῶν σκολὴν τὸ ψυχρολογίαν. Ver. Hiſt. lib. 2. Eoſdem perſtringit Cicero Epiſt. Fam. lib. 3. ep. 11. *Si, ut ſcribis, ea litera non fuerunt diſerta, ſcito meas on fuiſſe. Ut enim Ariſtarchus Homeri verſum negat, quem non probat, ſic tu (libet enim mihi jocari) quod diſertum non erit, ne putàris meum.* [m] Proclus & Tzetzes in ſuis ſcholiis ad hunc librum ſæpiſſimè reſpiciunt, niſi verum ſit, Plutarchum commentarios etiam in Heſiodum compoſuiſſe. Illi tamen in ejus ſcriptorum catalogo apud Lampriam non occurrunt, nec ab A. Gellio, ut nonnulli exiſtimaverint, lib. 20. cap. 8. memorantur. Ibi enim pro IIII *in Heſiodum commentario* proculdubiò legi debet, *in Iſin & Oſiridem commentario.* [n] Clem. Alex. 1 Strom. [o] Diog. Laert. lib. 5. ſect. 92. [p] Plutar. Sympoſ. lib. 5. prob. 2. Conv. 7. Sap. Philoſtr. in Heroicis. Libanius Socrat. Apol. Tzetzis Proleg. ad Heſ. Euſtath. Proleg. ad Homer. A. Gell. lib. 3. cap. 11. [q] N. 5. Edit. Barnes.

Thomas

Thomas Magiſter in argumento ranarum Ariſtophanis tradit, obſcurum quendam dictum Syagrum cum Homero, cum Heſiodo Cercopem certâſſe; idemque à Diogene Laertio [r] traditum invenias. Occurrunt quidem a nonnullis auctoribus citata duo Epigrammata, quæ ad hujuſce certaminis veritatem confirmandam [s] adhibentur,

Ησίοδ@ Μέσσαις Ελικωνίσι τ' ἀνέβηκε,
Τμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ομηρον,

Et [t]

Εν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ κ' Ομηρ@ ἀοιδοὶ
Μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψανλες ἀοιδήν.

Sed utrumque a viris doctis merito rejicitur. Ecce enim hujuſmodi, ut videtur, Epigrammatum originem & hiſtoriam! Splendidum quoddam mendacium & veriſimile ingenioſus vir confingit, ſcriptis committit, ex vetuſto forſan raroque libro petitum ſimulat. Natam fabulam avidè amplectitur & fovet ſemidoctorum turba, nova a vetuſtis, falſa a veris diſcernendi imperita. In ſuccedente ſæculo invaluit traditio, faciléque ei aſſentiuntur homines, quam a patribus demiſſam acceperunt. Exoritur tandem Poeta cyclicus, qui hoc ſibi Thema proponit, verſus pangit, fraudem molitur, omne ſe tuliſſe punctum arbitratus, ingenioque ſuo tacitè plaudens, ſi quid ſui literatus orbis vetuſtum crediderit. Votis reſpondet eventus; pro Homerico vel Heſiodeo venditatur; itaque demum ad probandam hiſtoriæ veritatem adducitur, quod ipſum ab hiſtoriâ confictâ ortum duxit. Annon hujuſmodi ſit origo citatorum Epigrammatum, Lector viderit. Prius quidem ab ipſis Heſiodeis verſibus paululùm immutatis conflatum videtur. Poſterioris, ut notârunt [u] viri docti, νοθείαν arguit, quòd in eo mentio occurrit τ῀ ῥαψῳδίας, quæ quidem in uſu nondum erat in iſta Poeſeos infantia; nec ſanè quis crediderit, cui Stylus noſtri familiaris eſt, ei adjudicandos eſſe duos verſiculos qui vocibus penè iiſdem ἀοιδοὶ, & ἀοιδὴν, barbarè & incultè deſinunt. Utcunque tamen de ipſius certaminis veritate ſtatuere placuerit, nemo certè Contentionis Acta & Proceſſum, quem Αγὼν Ομήρ@ κ' Ησιόδ@ inſcriptum in manibus jam habemus, pro vero ac genuino agnoverit. Poſt Adriani imperatoris tempora, [x] qui in ipſo libro nominatur, ſcriptum conſtat; & quamvis non negem quædam forſan iſtius rei momenta ſparſa olim fuiſſe & vulgata, longè tamen plura, ut opinor, ipſe Auctor φιλόμηρ@ excogitavit, victoriam quidem, ne famæ contradiceret, Heſiodo concedens, ſed in aliis omnibus Homeri gloriæ iniquè ſubſerviens. Ne hoc temerè dictum putes, ecce hominem in ipſa fraude deprehenſum! Quoniam intricatas & ſubtiles quæſtiunculas proponere nullius ſit operis vel ingenii, maximi verò, iiſdem extemplo reſpondere; idcirco perpetui interrogatoris partes Heſiodo aſſignat, reſponſoris Homero. Quod quidem contra hiſto-

[r] Lib. 2. ſect. 46. [s] Lib. Anthol. Dion. Chryſoſt. Orat. de regno. [t] Euſtath. ad Il. A. p. 5. Schol. Pindar. ad Nemeonic. Od. 2. [u] Salmaſii Plin. Exercit. p. 609. Lucianus verò in Hermotimo Heſiodum appellat τ῀ ῥαψῳδόν. [x] Αγὼν p. 227.

riæ

riæ veritatem factum constat. Nam quæstionem, quam Auctor Certaminis Hesiodo assignat,

Μῦσ', ἄγε μοι τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσόμενα, πρό τ' ἐόντα,
Τῶν μοῦ μηδὲν ἄειδε· σὺ δ' ἄλλης μνήσαο ἀοιδῆς·

itemque responsum Homero attributum,

Οὐδέποτ' ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ καναχήποδες ἵπποι
Ἅρματα συντρίψουσιν ἐρίζοντες περὶ νίκης·

utrumque horum, verbis paululum immutatis, memorat Plutarchus, [a] sed historiæ, ut opinor, sequacior, quam vix crediderim per totam Certaminis seriem ineptas percontatoris partes Hesiodo demandasse, quæstionem Homero, Hesiodo responsum assignat; haud obscurum iniquæ istius operis falsitatis documentum, cùm scriptor ad propugnandas quas tuetur partes, receptæ traditioni audeat contradicere. Porrò si ita in certamine processisset res, ut ab hujusce libri auctore repræsentatur, absurda admodum esset vel ipsius Hesiodi, vel eorum qui citata Epigrammata composuerunt, de tali victoria gloriatio. Accommodatius ei esset, quod Pyrrhus de Romanis victor gratulatori cuidam narratur respondisse; [a] *Si alteram hujusmodi reportaverimus victoriam, omnino periimus.*

Quæ verò post hoc certamen Hesiodo evenerunt, hoc ferè modo traduntur. A Chalcide Delphos [b] navigavit, tum victoriæ præmium Musis consecraturus, tum oraculum de futura vita ibidem consulturus. Cùm verò vix templum ingrederetur, Prophetissa Deo repleta, talia effudit:

Ὀλβίῳ ἔτῳ ἀνήρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύει,
Ἡσιόδῳ, Μούσῃσι τιμηθέντι ἀθανάτῃσι.
Τῷ δ' ἤτοι κλέος ἔσται, ὅσον τ' ὄπιδνοτατα ἠώς.
Ἀλλὰ Διὸς φεύγοντα Νεμείου ἄγλαον ἄλσος.
Κεῖθι δέ τοι θανάτοιο τέλος περιμήσεται ἐσθλόν.

[c] Nemeæi Jovis apud Argivos templum erat celebratissimum, ænea statua, & stadium in quo eidem Jovi ludos faciunt. Hunc lucum cùm haud obscurè a Deo significari Hesiodus crediderit, ut fatalem regionem vitaret, Œnoen Locrensium oppidum migrans, ab Amphiphane & Ganyctore Phegei filiis hospitio excipitur. Sed ineluctabilis fatorum vis. Ab ambiguo oraculo Poeta decipitur; ista enim regio, quamvis obscuriore fama, [d] Nemeæo Jovi consecrata erat. Eadem ferè fallacia circumventi & alii insignes viri dicuntur occubuisse. [e] Cambysi Persarum regi redditum erat oraculum cum Ecbatanæ decessurum, quod quidem de Ecbatana Medica interpre-

[a] Conviv. 7. Sapient. Latuit igitur Barnesium hoc a Plutarcho memoratum. Reprehendit enim Lyl. Gyrald. competitorum partes ita disponentem. Vix autem, ut opinor, auctoritatem libri Περὶ ἀγῶνος Plutarchi præposuisset. [a] Plut. in vita Pyrrhi. [b] Idem VII Sap. Conviv. Ἀγών, &c. [c] Pausanias in Corinthiacis. [d] Thucyd. Hist. lib. 3. [e] Herodot. lib. 3.

tatus

tatus est; alia autem erat Ecbatana Syriaca, urbs obscurior, in qua vulnere accepto mortem obiit. [f] In Antigoni morte fratris jussu interfecti rem haud absimilem accidisse tradunt. Quid memorem Henricum quartum Anglorum regem, qui, cùm prædictum esset, eum Hierosolymis moriturum, Westmonasterii deliquio correptus, & in cameram dictam Hierosolymitanam deportatus, ibidem, vaticinii memor, animam efflavit? Hesiodo verò apud Œnoënses commorante, vir quidam nomine Demodes, qui ei comes erat, hospitum sorori stuprum intulit. Illi autem Hesiodum istius fuisse injuriæ auctorem suspicati eum interfecerunt, marique Eubœam & Locridem interfluente submerserunt; cujus cùm tertio pòst die cadaver ad terram delphines detulissent, dum festum solenne in honorem Ariadnæ celebraretur, populus universus ad littus decurrit, agnitumque corpus lugens sepeliit. Interfectores verò ad supplicium conquisiti cymbam piscatoriam arripientes ad Cretam navigarunt. Sed eos consequuta est vindicta. Tradunt aliqui [g] eos in itinere fulmine percussos Jovem submersisse; alii [h], Chalcidem reversos ab Eurycle aruspice, pœna hospitalium legum violatoribus indicta, morte mulctatos fuisse, detectos quidem, ut tradunt [i] alii, ab ipso Hesiodi cane. Ejus ossa ad se postea Orchomenii transtulerunt, hac de causa, ut ipsi [k] narrant. Sæviente in homines & pecudes pestilentia, missi ad oraculum consultores responsum tulerunt, ad sedandam luem unicum id fore remedium, si ex Naupactio agro in Orchomenium Hesiodi ossa deportassent. Percontantibus autem iis, in qua tandem Naupactii agri parte essent illa reperturi, respondit Pythias, locum cornicem monstraturam. Redeuntes verò in patriam qui sciscitatum missi fuerant, & per agrum Naupactium iter facientes, non longe a via cornicem conspexerunt saxo insidentem, ibique, Hesiodi ossa, in saxi cavitate inventa, cum his Elegis inscriptis apud se sepelierunt:

Ἀσπερχὲς μὲν πατρὶς πολυληΐου, ἀλλὰ θανόντος
Ὀστέα πληξίππων γῆ Μινυῶν κατέχει,
Ἡσιόδου, ὃς πλεῖστον ἐν Ἑλλάδι κῦδος ἀρέτας,
Ἀνδρῶν κεκμοιμένων ἐν βασάνῳ σοφίης.

Istam verò mulierem nomine [l] Ctemenen cujus stupratæ ob suspicionem interfectus est [m] Hesiodus, nonnulli ejus fuisse uxorem tradunt, ex qua filium genuit Mnaseam, vel, ut dicit Philochorus, Stesichorum, vel, ut alii, Archiepem. Ad extremam dicitur senectutem perveniisse; unde proverbium illud Ἡσιόδειαι γῆρας, & Epigramma Pindaro [n] attributum:

Χαῖρε δὶς ἡβήσας, ἐκ δὶς τάφου ἀνθολόησας,
Ἡσίοδ', ἀνθρώποις μείζονα ἔχων σοφίης.

[f] Joseph. Ant. Jud. lib. 13. cap. 11. [g] Ἀγών. Aloidamas in Museo. [h] Eratosthenes in Ἀνδρωνίδῃ. [i] Plutarch. de solertia Animal. [k] Pausanias in Bœoticis. Ἀγών. In nonnullis tamen circumstantiis inter se discrepant. [l] Ita corrigit Lyl. Gyrald. pro Κλωμβρίου. [m] Proclus & Tzetzes in Scholiis ad Ἔργ. [n] Tzetzes in Proleg. ad Ἔργ.

Communem quandam cum Homero ſortem, ſi Pauſaniæ ſit [a] credendum, Heſiodus obtinuit. Regum, principumque familiaritates, vel fortunæ invidiâ nacti non ſunt, vel conſulto ſpreverunt. Hic agreſti vitæ addictus ab urbana fronte, faſtidioſis dominis, aulicis artibus & officiis penitus abhorruit. Homerus per varias terras peregrinatus, gloriam ſuam propagare præſtabilius duxit, quàm contractiori fama potitum Magnatum opibus & gratiâ floruiſſe. Fortunati ambo! ſi quid veri cecinit Poeta, qui & regiam & paraſiticam menſam probe cognoverit, [b] *Dulcis inexpertis cultura potentis amici, Expertus metuit.* Sed felicior multò Heſiodus, qui, dum clientelæ tædium non ſubiret, *ſtirpis Achilleæ faſtus* non perferret, *gaudebat parviſque ſodalibus & lare certo.*

Hæc fere ſunt quæ paſſim de Heſiodo noſtro conſcripta leguntur; dubiæ quidem auctoritatis omnia, quæ tamen, ſi falſa exiſtimantur, haud pœnitet protuliſſe, quoniam ex his inferri poteſt, maximo eum per omnia ſæcula in honore habitum, de quo talia conficta fuerint.

De hominis verò moribus & indole, cujus vitæ vix ulla ſuperſunt veſtigia, quis aliquid auſit pro certo tradere? Quod autem nobis invidit hiſtoria, ipſe quodammodo ſuppeditavit in libris, quos veram quaſi animi ſui imaginem poſteris reliquerit. Et quamvis de moribus hominum ex eorum ſcriptis, de praxi ex præceptis non ſine erroris periculo judicatur; in hoc tamen auctore, cum ſenili quadam garrulitate tantus elucet candor & infucata ſimplicitas, ut ipſum dum lego, penè videre videar qualis eſſet, omnemque vitam ſenis in libris ſuis veluti votiva deſcriptam tabella patere exiſtimem. Dignus homo quem quis Patriarchæ alicui vel Prophetæ aſſimilaverit. *Ruſticus, abnormis, ſapiens*; abundans præceptis omnigenis, agriculturæ, œconomiæ, virtutis, quæ quidem, ni fallor, Aſcræo populo quotidie inculcabat, fabularum, antiquo more, ornamentis illuſtrata, facetiiſque innocuis condita. Inter cæteras verò virtutes, juſtitiæ & frugalitatis cultor præcipuus, quarum alterum ei commendavit à corruptis judicibus accepta injuria, ad alteram exercitatum fecerunt, quæ erant patrimonii parte ſpoliato, facultatum anguſtiæ. Non adeo tamen ad rem attentus, quin arctum quandoque ſolveret hoſpitiis animum, [c] neque πολύξενος, neque omnino ἄξενος; ſi quid verò valeat argumentum illud, *Laudibus arguitur, &c.* haud ille illiberalis conviviorum apparator, [d] qui, convivis ad bibendum diſpoſitis, *vetuit ſuper cratera cyathum quieſcere.* Mitis vir ingenii, placabilis, generoſus, qui ſumma licet injuria affectus, fratrem tamen damni auctorem docere, hortari, beneficiis cumulare non deſtitit. *Otii, quietiſque cupidiſſimus*, qualem decet eſſe agricolam & paſtorem; iſta tamen ambitione famæque ſiti, qua literati penè omnes, poetæ maximè laborant. Hinc navigatio illa ad certamen Chalcidenſe, & plures forſan contentiones in deperditis libris memoratæ. Vaniloquentiæ accuſationem, quam non-

[a] In Atticis. [b] Horat. Epiſt. lib. i. ep. 18. [c] Ἔργ. 715. [d] Plutarch. Diocl. Conviv.

nulli

nulli Hesiodo intentârunt, jam suprà diluimus; si qui verò superstitiosum arguunt, nec licet, nec libet refellere. Talem habemus, qualem expectare fas est antiquissimum Poetam, summa Deorum reverentia imbutum; quæ quidem in illuminata mente religionem parit veramque pietatem, sed in intellectu cæcutiente, divinæque naturæ prorsus ignaro, superstitionem omnimodam. Vitium hoc habuit, non proprium, sed temporum. Ab erroribus autem popularibus animi maximè erecti haud facile emergunt.

Sed hominem jam dimittamus, ut contemplemur poetam; omnium præter Homerum ab antiquis celebratissimum; Cui dum χαρακτῆρα affigere, explorare genium, propriamque scribendi speciem depingere suscipiam, dolebit sanè, si sensum meum sequutum, judicioque confisum, ab his ipsis Antiquis κριτικοτάτοις viris quandoque dissentire contigerit. Acutissimi vir ingenii Dionysius Halicarnassensis hanc nobis Poetæ nostri imaginem exhibet; [f] Εφρόνισεν ἡδονῆς, καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συνθέσεως ἁρμονίας. Idemque cùm politam & floridam ἁρμονίαν σύνθεσιν descripsisset, [t] Hesiodum inter eos primum recenset, qui in hoc stylo visi sunt elaborâsse. Ab illo non discrepat Velleius Paterculus. [u] *Vir fuit perelegantis ingenii, & mollissima dulcedine carminum memorabilis.* Eandemque penè sententiam, tenuiori quamvis elogio, Grammaticorum princeps, Fabius Quintilianus in his verbis tueri videtur; [x] *Rarò assurgit Hesiodus, magnaque pars ejus in nominibus est occupata, tamen utiles circa præcepta sententiæ, lenitasque verborum & sententiarum probabilis, daturque ei palma in illo medio genere dicendi.*

Decreta hæcce summorum Criticorum locus erit in posterum perpendendi; illud tamen interea libet animadvertere, sc. eos, quamvis vera forsan, quæ citavimus, de Nostro protulerunt, non ei in his χαρακτῆρα maximè proprium & familiarem attribuisse. Sagaces viri, & Criticorum regulis assueti, hoc vel illud scribendi genus, acri habito examine, in Auctore quovis forsitan deprehendant. Sed illud unicum pro peculiari distinctionis nota cuique attribuerem, siquid in eo sit quod non acutis, ut sentiatur, naribus indiget, non ut Criticorum trutinâ pensetur, exigit, sed per se planum & perspicuum vulgarem quemvis & oscitantem ferit lectorem, & nequaquam sui finit esse immemorem. Ecquid verò hujusmodi deprehendimus in Hesiodo? Imo. Admirabilem quandam simplicitatem, &, ut ita dicam, modestiam orationis & castitatem; à qua quidem scribendi norma in vetustissimo quoque Auctore maximè conspicua, recentiorum hominum plerique falsas fucatasque Veneres sectati penitus deflexerunt. Simplicitas verò vel in cogitatis, vel in verbis præcipuè consistit. Cogitationum simplicitas ea est, quæ res concipit & apprehendit, ut in ipsa natura inveniuntur existere, purè, perspicuè, distinctè. Iis autem opponuntur cogitationes perplexæ, obscuræ, subtiles, quæ veritatem forsan in se continent,

[f] Censura veter. script. [t] Περὶ συνθέσεως, sect. 23. [u] Lib. 1. cap. 7. [x] De Instit. Orat. lib. 10.

2

ſed longè quæſitam, paucis obviam, & fundo quaſi adhærentem. Verborum ea eſt ſimplicitas, quæ res exprimit propriè & clarè, non affectatis vocibus, quæſitiſve figuris, ſed iſtis quæ ad communem uſum proximè accedentes vulgari captui maximè accommodantur. Hic, inquam, Stylus eſt & dicendi character, in quo Veteres illi excelluerunt, à quo tamen Recentiores, delicati homines & faſtidioſi, acuminatum aliquid, & exquiſitum, & à vulgo longè longéque remotum inveſtigantes, omnino receſſerunt, & in locum ejus frivolos conceptus, argutas ingenioſaſque ſententiolas introduxerunt. Ex hoc hominum genere perpauci Aſcræi vatis veneratores inveniuntur. Nam de rebus ruſticis non urbanè, de humilibus non excelſè, de gravibus non lepidè & concinnè, loqui didicit; ſed ſuum cuique rei colorem induens naturam ducem optimam in omnibus ſectatur. In eo igitur dominatur iſta, de qua loquimur, ſimplicitas; ſive ad hanc à natura factus, ſeu paſtorali vita inſtitutus, ſeu ab ipſo denique ſubjecto coactus videatur. *Rarò* certè *aſſurgit Heſiodus*, nec in tali debuit argumento aſſurgere; ſed aliarum Venerum vices ſupplent, & certiſſimam ei palmam conciliant, præceptorum gravitas, verborum aptitudo, & verſificationis lenitas & dulcedo. In Ethica parte, præceptorum aridorum, jejunorum, ſine ordine vel connexione repetita crambe; in deſcriptionibus, notiſſimarum circumſtantiarum minuta congeries, nullis figmentis decorata, vel figuris variegata; totius ruris inornata facies; omnia denique ad utilitatem potiùs quàm delectationem comparata; hæc quidem vitia ſunt quæ delicatis noſtris hominibus faſtidium creant; ſed iſtiuſmodi ſunt vitia quæ in optimo quoque Antiquorum maximè conſpicitur, & pro ipſiſſima nota antiquitatis & charactere genuino habenda * ſunt. Ecquid enim Homero ſublimius, ne dicam divinius? Sed in ipſo, quandocunque à bellorum ſtrepitu recedere, & in domeſtica vita occupari, vel arva incolere dignatur, eadem conſpicitur tum ſenſuum tum verborum veneranda ſimplicitas; cujus quidem plurima vel in ipſa Iliade occurrunt exempla, Odyſſea autem tota in hac eſt. Quinetiam in argumentis maximè excelſis hæc ipſa ἀφέλεια locum habet, ſimplex, inquam, magnificentia, & nativa majeſtas, quæ, per ſe ſatis conſpicua, extranea reſpuit ornamenta, nec purpureos pannos aſſûit; Qualem videre licet in ſacris ſcripturis, quæ ab omni faſtu & tumore abhorrentes, deſcriptionibus, colloquiis, Patriarcharum hiſtoriis, rebus quidem plerumque grandibus, ſuam attribuunt ſublimitatem, ulteriorem non arrogant. Quòd ſiqui ſint, qui hanc ipſam orationem ſimplicem & incultam contemnunt, utpote facilè imitabilem, & ſine ſudore obtinendam, næ illi egregiè falluntur, fruſtra, ut opinor, laboraturi, ſi eandem tentaverint. Ita enim plerique vel pravorum librorum lectione, vel propria affectatione,

* Huc referri poſſunt quæ dicit Macrobius in comparatione Catalogorum Homeri & Virgilii. *Has copias fortaſſe putat aliquis divina illi ſimplicitati præferendas. Sed neſcio quo modo Homerum repetitio illa unice decet, & eſt genio antiqui poeta digna.* Saturnal. lib. 5. cap. 5. Dolet tamen quòd celeberrimum gentis noſtræ Poetam Alexandrum Popium in hac re diſſentientem habeamus; Quem vide in Diſſertatione ſua in Homeri Catalogum.

&c

& novitatis, falsæve sublimitatis studio pervertuntur, ut eos ad naturam denuo revocare, & ad justos sensus veramque eloquentiam effingere, opus sit difficillimum, nec nisi diuturno usu & exercitatione crebra perficiendum. Quid verò? Nullisne liceat ornamentis, nullo uti acumine? An omne dicendi artificium, omnis Rhetorica ableganda? Nequaquam. Plura sunt subjecta ita à natura comparata, ut nitidè, ut splendidè tractari possint, hoc interim si modò caveatur, ne adscitis ornamentis naturalis gratia & venustas obscuretur. Illud verò concedens, nego tamen antiquissimis scriptoribus inornatam suam simplicitatem exprobrandam esse, cùm & prisca gens mortalium istiusmodi phalerarum incuriosa esset, & ipsa forsan argumenta nitorem omnem & splendorem respuerent. Hæc scripsi in eorum gratiam, qui natura quid sit, quod temporum morumque discrimen, quid denique subjecto cuique conveniat, prorsus ignorantes, inornatam Hesiodi simplicitatem fastidiunt & irrident.

Qui justam verò de Hesiodo ideam formare velit, oportet eum non in uno quovis, sed in diversis operibus poetam contemplari. In Ἔργοις καὶ ἡμέραις, quod unum pro genuino ejus opere ab omnibus [a] agnoscitur, talis est qualem modò depinximus, agrestis, gravis, inornatus, senex, ævi sui antiquitatem & mores fassus; ista tamen dictionis puritate, & numerorum suavitate, ut nihil in hac parte vel elegantissimæ aures reprehendant. Libens igitur Dionysio Halicarnassensi accedo, qui de nostro ita scribit, Εφρόνησεν ἡδονῆς καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συνθέσεως ἐμμελοῦς. Et Quintiliano, qui hanc nobis ejusdem imaginem proponit, *Lenitas verborum & sententiarum probabilis, daturque ei palma in illo medio genere dicendi.* Itemque Velleio, qui eundem *mollissima carminum dulcedine memorabilem* depingit. Sed in his omnibus desidero quod unicum pro genuino ac maximè proprio Hesiodi charactere lubens admitterem, rusticam illam quam descripsi, verissimum antiquitatis exemplar, simplicitatem, cujus illi præ omnibus debuerunt meminisse qui justam Hesiodi imaginem exhibere voluerunt. Præcipuè verò miror Velleium, hominem tum sensu tum stylo ab antiqua ἀφελείᾳ quàm longissimè recedentem, sub *ingenii perelegantis* charactere Hesiodum bonum virum politis illis & nasutis lectoribus deridendum propinâsse. Malè quidem Hesiodo palpatur, dum istam ei laudem arrogat, quam ille solam non ausit sibi vendicare. Sed Velleium nihil moror. Ecquid enim tam putidum est & inane quod ab isto adulatore vanissimo non fas sit expectare?

Ad Θεογονίαν jam procedamus, quam omnes penè præter Bœotos pro genuino opere admittunt; in qua quidem non eadem quæ in Ἔργοις Hesiodi facies, nec tamen prorsus diversa. Hoc poema respicit illud Quintiliani, *magna pars ejus in nominibus est occupata*; à quo quamvis indicari videatur opus horridum & jejunum, ad illud tamen quàm aptissimè refertur quod de nostro sequitur Elogium, *Lenitas verborum & sententiarum proba-*

[a] Pausanias in Bœoticis.

bilis

bilis; itemque Halicarnaſſenſis illud, Εφρόνισεν ἡδονῆς, καὶ ὀνομάτων λειότητος, καὶ συνθέσεως ἐμμελοῦς. Nam quod in Homero Critici ſolent admirari, eum ſe. in Catalogo ex tot hominum urbiumque nominibus tam ſuavem & molliter fluentem orationem conflare potuiſſe, illud ipſum in Heſiodi Theogonia tam feliciter elaboratum invenias, ut ſi inter eos de hac re certamen jam inſtitueretur, meritò dubitarent judices, utri palmam decernerent. In tanta verò nominum congerie quis miretur, ſi *rarò aſſurgat* Heſiodus? Non tamen vel in hoc opere omnino expers eſt poetici ſpiritus, ſed occaſione data tam magnum ſpirat & feliciter audet, ut quibus rebus idoneus eſſet poſſis æſtimare; nec immeritò deplores, vel quòd incongrua tam ſublimi ingenio ei contigerint argumenta, vel quòd operum ejus ποιητικωτέρων pleraque interciderint.

Ex hoc autem libro petitum atrociſſimum impietatis crimen Heſiodo intentârunt Veterum nonnulli. Primus omnium Pythagoras [b] Heſiodi ſe animam vidiſſe finxit apud inferos vinculis adſtrictum æreæ columnæ, ſtridentemque, propter ea quæ de Diis commentus erat. Eidem dicitur ſubſcripſiſſe [c] Xenophanes, Homerum etiam, uti æquum erat, pariter arguens,

Πάντα θεοῖς ἀνέθηκαν Ὅμηρος Ἡσίοδός τε,
Ὅσσα παρ' ἀνθρώποισιν ὀνείδεα καὶ ψόγος ἐστίν,
Κλέπτειν, μοιχεύειν τε, καὶ ἀλλήλους ἀπατεύειν.

Ipſe etiam Sextus, [d] qui iſta Xenophanis verba citavit, miti quidem reprehenſione Heſiodum perſtringit μὴ ἀξιοχρέων ὄντα κριτὴν τῆς φιλοσοφίας. Platonis verò celeberrimam & decantatam ſententiam quid [e] referam, qui Heſiodum & Homerum ob impias quas de Diis finxerunt fabulas è republica ſua ejecit? Quis igitur Chriſtianus vir Heſiodi tam ineptè fautor eſt, ut ei velit in hac lite adeſſe, nec potius fateatur eum optimo jure iſtius culpæ eſſe damnandum, quam vel Ethnici philoſophi, & ipſi quoad res divinas exercitationes, reprehendere potuerunt! Illis certe libens accedo, mentiſque acumen admiror, quæ, quamvis ad veritatem perſpiciendam obtuſior, multos tamen errores vel in iſtis tenebris detegere valuerit; & ſi jam metus eſſet, ut quis à vera religione hujumodi librorum lectione perverteretur, nec potius ſperandum eſſet, ut omnes iſtius ſuperſtitionis odium conciperent, quæ figmenta tam abſurda venditare potuit, & ipſe inter primos eſſem, qui Heſiodum è noſtra etiam republica ablegatum vellent.

[b] Diog. Laert. lib. 8. ſect. 21. [c] Sextus Empiricus adv. Mathem. lib. 8. Ad idem innuit Ariſtoteles Rhetor. lib. ii. cap. 24. Οἷον Ξενοφάνης ἔλεγεν ὅτι ἀσεβοῦσιν οἱ ῥᾳδίως φάσκοντες τοὺς θεοὺς τοῖς κακῶς λέγουσιν. ἀμφοτέρως γὰρ ἀτιμαστέον μὴ ἐᾶν ποιεῖν τοὺς θεούς. [d] Pyrrhon. Hypoth. lib. iii. cap. 16. [e] De republ. lib. 2. Vide etiam quæ in hanc rem notârunt Cicero de Nat. Deor. lib. 1. Longinus περὶ ὕψους cap. 9. quem haud opportunè confirmat Tollius, teſtimonio Ariſtotelis in lib. 10. Polit. Iſtum enim libellum in imitationem Ariſtotelis à Kyriaco Stroza Florentino conſcriptum quis ignorat?

Libens

Libens tamen interea in medium proferrem quodcunque in tanti viri, tam bonis moribus præditi, excusationem allegari posset; illud verò præsertim, sc. quod ipse non finxerit quam scripsit μυθολογίαν, sed religionem popularem diu antea receptam carminibus celebraverit. In superstitionis gentilitiæ, in communis erroris culpa poetam nostrum patiar involvi, dummodo non audax impostor, tantæque impietatis inventor habeatur; ideoque ut hæc valeat Apologia, ad Herodoti sententiam contrarium asserentis pónderandam procedamus. De religionis enim Græcæ primordiis sic scribit Historicus, [e] Ὅθεν ἢ ἐγένετο ἕκας@ τ῀ θεῶν, εἴτι ἀεὶ ἦσαν πάντες, ἰκοῖοί τε τινὲς τὰ εἴδεα, οὐκ ἠπίστεατο μέχρι οὗ πρώην τε καὶ χθὲς, ὡς εἰπεῖν λόγῳ. Ησίοδον γὰρ καὶ Ομηρον ἡλικίην τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκέω μοῦνον πρεσβυτέρους γενέσθαι καὶ οὐ πλέοσι. Οὗτοι δέ εἰσι οἱ ποιήσαντες Θεογονίην Ελλησι καὶ τοῖσι Θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ τιμάς τε καὶ τέχνας διελόντες, καὶ εἴδεα αὐτῶν σημήναντες. *Unde autem singuli Deorum extiterint, cunctine semper fuerint, aut qua specie, hactenus ignoratum erat, nisi nuper atque heri, ut sic dicam. Nam Hesiodum atque Homerum* 400 *non amplius annis ante me opinor fuisse. Illi autem finxerunt Græcis Theogoniam, Diis cognominibus datis, divisisque honoribus & artibus inter eos, & descriptis eorum formis.* Huic igitur si fidem habeamus, religionis Hellenisticæ auctores erant primarii Hesiodus & Homerus, & ab eorum inventione profluxerunt fabulæ, quas Græci primùm, deinde Ethnicorum penè omnium vulgus avidè amplexi sunt. Sed non is est Herodotus, cui, in re tam vero absimili, contra aliarum historiarum fidem, tutò credas. Vir quidem eleganti ingenio, & suavissima compositione memorabilis, sed placendi quàm docendi studiosior, innumerisque fabellis, & παραδόξοις scatens; adeò ut quantum ei arrogat auctoritatis ævi antiquitas, tantum detrahat hominis [f] vanitas, & in admiranda rerum effusa libido; cui ne in illis assentiamur, quæ de Græcorum religionis origine narravit, sequentes rationes vehementer obstant.

1. Quantacunque apud suos fama & auctoritate Hesiodus & Homerus valuerint, vix tamen suspicari possumus eam tantam fuisse, ut hac permota universa gens aliter de Diis & forsan saniùs sentiens, Theologiam ab iis inventam, & tam portentosis fabulis refertam admittere voluerit. Ille quidem honos & nomen divinis vatibus olim attributus est, ut nova quædam dogmata eos potuisse adjicere facilè concedam; sed ut receptam penitus abolere superstitionem; religionemque novam ex improviso inducere unus & alter valuerit, vix credibile videbitur reputanti, quàm difficulter se in mentes hominum præoccupatas insinuet religio saniissima, etiamsi miraculis, validissimo veritatis argumento, muniatur.

2. Si prætendatur, istam fuisse Græcorum ignorantiam, ut ante Hesiodi tempora omni prorsus religione vacui fuerint, nullique extiterint poetæ vel

[e] Lib. 2. cap. 53. [f] Cicero de Leg. lib. 1. cap. 1. Plutarch. de Herod. malig. Dio Chrysost. Orat. 18. Aul. Gell. lib. 1. cap. 10. Strabo lib. 1. & 11. Thucyd. lib. 1. Οὐτε ὡς λογογράφου, &c. ad quod scholiastes Αἰνίττεται τ῀ Ηρόδοτον.

sapientes

ſapientes qui de hac re præcepta tradere potuerint; & hiſtoriæ auctoritatem, & ipſam rationem huic opinioni repugnantem habemus. Multis proculdubio ante hæc tempora ſæculis Græcia habitata fuit; cumque ex variis olim conflata ſit coloniis, mixtam quandam, ex variis regionibus invectam, [g] religionem accepit. Ne rem altiùs repetamus, Danaus [h] qui Argis, Cecrops [i] qui Athenis regnavit, cum ipſi ex Ægypto eſſent, aliquam certè religionis partem quæ in ſuperſtitioſa iſta gente invaluerat, ſecum induxerunt. Dicitur & Phoroneus Ægyptius [k] templorum, altarium, ſacrificiorum uſum Græcis indicâſſe; ideoque vel Deos quoſdam tunc temporis apud eos in honore habitos invenit, vel ipſe peregrinos & ignotos invexit. Teſtatur etiam & ipſe Herodotus [l] penè omnia Deorum nomina ex Ægypto in Græciam perveniſſe; Bacchum verò diu ante Heſiodum Græcis fuiſſe notum, quippe cujus nomen & ceremonias Melampus interpretatus fuerit. Quanquam verò idem Hiſtoricus contendit, [m] poetas illos, qui antiquiores Heſiodo & Homero ferebantur extitiſſe, poſteriores fuiſſe, ei tamen vel ipſa ratione permotus ſtrenuò repugnarem. Cui enim veriſimile videatur, hæc poemata tam pulchra & penè divina prima fuiſſe inter rudes Græcos Poeſeos tentamina, [n] cùm alioqui omnes artes & ſcientiæ, non uno ſaltu, ſed gradatim, lentiſque paſſibus ad culmen ſoleant pervenire? Rurſus igitur idem notandus eſt Velleius, qui verborum, ut ſolet, ſonitu & antitheſi, potiùs quàm ratione & veritate ductus, vanum hoc Homero confert elogium; [o] *Neque ante illum, quem ille imitaretur, neque poſt illum, qui eum imitari poſſet, inventus eſt.* Nam præter ipſorum poematum perfectionem, quæ ea nequaquam prima omnium fuiſſe ſatis demonſtrat, etiamnum conſervantur antiquorum poetarum nomina, qui de Dis & religione ſcripſiſſe traduntur. Meminit Pauſanias [p] Lycii cujuſdam Olenis, qui antiquiſſimos inter Græcos conſcripſit hymnos, & in hymno ſuo

[g] Summi viri Joh. Potteri, Archiep. jam Cantuar. Archæol. Græc. lib. 2. cap. 1. [h] Pauſanias in Corinthiacis. [i] Euſebius Chronico. Pauſanias in Arcadicis [k] Clem. Alex. Protreptico. Arnobius contra Gentes lib. 6. [l] Lib. 2. [m] Ibidem. [n] Vide hac de re ſententiam Viri doctrina & ingenio præcellentis Franciſci Hare Ciceſtrenſis Epiſcopi in Prolegom. in Pſalmos à ſe methodo & arte admirabili metricè diviſos; cujus tamen obſervationes elegantiſſimas Lectori invidere iniquum eſſet. *Reſpondeo, hanc ipſam ſimplicitatem partim in cauſa fuiſſe quod ejus inveſtigatio quærentibus non felicius ceſſerit. Qui non ſatis ſecum reputantes, antiquiſſima quæque eſſe ſimpliciſſima, arteſque omnes quo initiis propiores eſſent, eo fuiſſe rudiores, nec niſi longo temporis progreſſu ad ἀκμὴν ſuam perductas, temere nimis crediderunt Poemata hæc, quòd ſacra eſſent, nec ſine quodam numinis afflatu compoſita, ideo eſſe in ſuo genere perfectiſſima, omnemque Poeſeos cultum & ornatum, qui multis poſt ſeculis apud Græcos obtinuit, in his quæri oportere.* —— Notandum tamen eſt, Poeſeos Hebrææ imperfectionem, iſtius linguæ, vel ipſorum forſan poetarum, genio, æquè ac antiquitati poematum quæ jam ſuperſunt, adſcribi poſſe. Nam inter Jobum, Moſen, Deboram, ſacrorum poetarum primos, & poſteriores illos, Davidem, Solomonem, cæteroſque qui Babylonicam captivitatem exceperunt, ſatis longum tempus interceſſit, quo perpoliri, & ad ἀκμὴν quandam perduci poſſet Poeſis Hebræa, ſi modò iſtiuſmodi perfectionis capax fuiſſet, vel huic rei ſacri ſcriptores operam dediſſent; cùm tamen iiſdem, quibus antiquiſſima, vitiis & maculis laborent poemata recentiora, nec ullum in iis veſtigium profectûs cernatur. [o] Lib. 1. cap. 5. [p] In Bœoticis. Herodot. lib. 4.

in

in Lucinam dicit Amorem Lucinæ filium fuiſſe; poſt eum verò Pamphus & Orpheus poetæ claruerunt, & ab utroque compoſiti ſunt hymni in Amorem. Fertur etiam eundem Pamphum [q] primum in Gratias carmina eciniſſe; [r] ejus verò hymnum in Jovem Homerum imitatum eſſe. Si Ciceroni ſit credendum, [f] Chryſippus Orphei, Muſæi, Heſiodi, & Homeri fabellas accommodavit ad ea, quæ ipſe de Diis immortalibus dixerit. Dicitur autem Muſæus [t] Θεογονίαν compoſuiſſe; licet hymnum in Cererem pro unico Muſæi illius priſci ſcripto certo ac genuino agnoſcit [u] Pauſanias. Ex hoc tamen poeta Heſiodus & Homerus quædam deſcripſiſſe, ac ſuis intexuiſſe poematibus [x] narrantur. De Orpheo autem, Græcorum religionis auctore celeberrimo, variorum ſcriptorum teſtimonia congerere infinitum penè [z] eſſet; à quo, cùm patriâ Thrax eſſet, ipſum religionis nomen, ut nonnulli exiſtimant, [a] derivatum eſt. Dicitur enim cultus divinus Θρησκεία, quaſi Θρᾳκία, i. e. Thracis hominis inventum.

3. Plurimæ Græcorum religionis fabulæ ab hiſtoria ſacra deſumptæ ſunt; [b] quod quidem patet tum ex circumſtantiarum factorumque inter ſe congruentia, tum ex ipſis locorum, perſonarum, Deorumque nominibus ab Hebræa radice derivatis, parvaque mutatione ad Græcam aurem accommodatis. Sed vehementer errat, ſiquis exiſtimat, hujuſmodi mutationem unius alteriuſve hominis inventioni & ingenio deberi. Non enim uno aliquo tempore, ſed ſenſim corrupta fuit antiquarum rerum notitia, quæ, cùm nullis certis monumentis conſervata fuerit & propagata, per longum, ut ſolet, traditionis curſum innumeras ſubivit mutationes, à quolibet narrante ademptis, additis, variatis ad libitum circumſtantiis, donec ad illum ferè ſtatum religio pervenerat, qualis in Heſiodi Theogonia [c] deſcribitur. Haud tamen aſſeveraverim tam ſcrupuloſum eum fuiſſe in omnibus, fidumque religionis ſuæ interpretem, quin, licentiâ à veteribus poetis vindicatâ, novis quibuſdam circumſtantiis & ſplendidis fabellis Poema ſuum decoraverit. Ejus tamen ſi τὸ ὅλον ſpectes, ab antiqua eum traditione argumentum deſumpſiſſe, vel hac ratione inductus crediderim, quòd has res, ut notas diuque receptas, ſecurè & tranquillè narret, nullamque præ ſe ferat ſpeciem hominis exponentis commenta ſua, iiſque fidem conciliare laborantis.

[q] Pauſanias in Bœoticis. [r] Philoſtratus in Heroicis. [f] De nat. Deor. lib. 1. [t] Diog. Laert. in Proëmio. Harpocration. Suidas in Μελίτη. [u] In Meſſeniacis. [x] Clemens Alexand. Strom. lib. 6. [z] Vide tamen Ariſtoph. in Ranis, & Euripid. in Rheſo. [a] Nonnus Ξυναγ. ἱστορ. In Stel. 1. Potteri Archæol. Gr. lib. 2. cap. 1. [b] Bochartus paſſim. Clerici Notæ in Heſiod. paſſim. Stillingfleet Origines Sacræ lib. 3. cap. 5. [c] *Cum ita Neomeniorum feria Heſiodi temporibus inter Ethnicos obtinuerint, nemo niſi paulò moroſior ambigere queat, quin ſeculis longè vetuſtioribus in uſu fuerint, cùm omnia ſcaterent idolis, &c.* Spencer de Neomen. feſtis, cap. 1. ſect. 1. Idem de purificationibus verba faciens: *Si Gentium penè omnium uſus antiquitatis indicium habeatur, conſentaneum eſt, ut lotiones illas Heſiodo longè antiquiores fuiſſe, & originem ſuam à remotiſſimo mundi ſenio duxiſſe, judicemus.* De luſtrat. Hebræor. cap. 3. ſect. 2.

Ex his omnibus mihi quidem perſuaſiſſimum eſt longè vetuſtiores Heſiodo fuiſſe has de Deorum origine factiſque hiſtorias. Illud tamen libens concedo, eum forſan copioſiſſimè & accuratiſſimè de hac re ſcripſiſſe, primumque πεποιηκέναι ΤΕΛΕΙΑΝ Θεογονίαν Ελλησι.

His jam expeditis quæ ad Ἔργα καὶ ἡμέρας, & Θεογονίαν pertinent, ad aliud jam pergamus Poema, ſeu poematis fragmentum, Ασπὶς Ηρακλέους nuncupatum, quod an genuinum ſit Heſiodi opus, an potius recentioris ævi, ſumma eſt inter viros doctos controverſia. Variorum opiniones hîc loci memorare ſupervacaneum eſſet, cùm ea, quæ in hanc rem congeſſit vir πολυμαθέστατος J. Albertus Fabricius, huic noſtræ Editioni integra ſubjunxerimus; rationes autem, quibus inducti literati quidam viri hoc opus Heſiodo abjudicaverint, pauliſper expendere non pigebit, quas ſi inanes, nulliuſque eſſe ponderis deprehendemus, nihil certè apud me illorum auctoritas valebit, quo minus tam pulchri poematis honorem Heſiodo tribuam. Argumenta, quæ ad hujus poematis νοθείαν probandam adhibentur, hujuſmodi ferè ſunt. 1. Ασπὶς Ηρακλέους auctor Homeri Clypeum Achilleum imitatus eſſe videtur, & ab ipſo plurima carmina mutuatus; quinimò, in quadraginta locis, ut recenſet vir quidam [d] ἀκριβέστατος, iſtiuſmodi utitur locutionibus, quales non niſi in hymnis Homero adſcriptis inveniuntur, ac proinde neceſſe eſt, ut qui Heſiodum Homero coævum, vel eo forſan ſeniorem exiſtimant, recentiori alicui poetæ hoc opus adjudicent. A ſimilitudine igitur duorum inter ſe poematum concludis Ασπίδος auctorem Homeri clypeum imitatum fuiſſe? Pulchrum ſanè argumentum! quod in te pari ratione torqueri poteſt. Cùm enim inter duo ſcripta notabilis quædam apparet convenientia, exinde probabiliter inferri poteſt unum ad alterum reſpexiſſe; ſed utrum ſit apographum, utrum archetypum, aliis argumentis indicandum reſtat. Æquo igitur jure Heſiodi fautores contendant, Homerum Heſiodi imitatorem fuiſſe, niſi aliæ occurrant rationes, quæ contrarium poſſint evincere. Porrò, argumentum illud, quod ducitur à quadraginta locutionibus, quæ ab hymnis Homero adſcriptis petitæ videntur, eadem laborat infirmitate, & majori quidem, quanto major eſt iſtorum hymnorum novitatis ſuſpicio. Nam quo longiùs ab Homerica ætate hymni recedere creduntur, eo probabilius eſt in parallelis locis eos ad Ασπίδα reſpexiſſe, quàm ad illos Ασπίδα, cujus antiquitas à tanto doctorum numero defenditur.

2. Ecce verò aliam rationem qua Ασπίδος antiquitas oppugnatur. In eo nempe invenitur alluſio ad Centauri nomen, quod in [e] Fornace, poematio Homero attributo, memoratur.

Ασπὶς. Ἀμφὶ μέγαν Πετρᾶον, ἰδ' ΑΣΒΟΛΟΝ ὀιωνιστὴν.
Κάμινος. —— Σμάραγόνδε καὶ ΑΣΒΟΛΟΝ.

Vide, quæſo, argumentum. *Idem occurrit nomen in* Ασπίδι & Καμίνῳ;

[d] Vide librum, Anglico ſermone conſcriptum, cui titulus, Miſcellaneous Obſervations on Authors antient and modern. [e] Herodot. vit. Homeri.

Ergo

Ergo unum ad alterum respexit. Idem occurrit nomen in Ασπίδι *quod dubiæ est antiquitatis, ac in* Καμίνῳ *quod proculdubio est recens; ergo* Ασπὶς *illud nomen à* Καμίνῳ *mutuatum est:* Talis est Grammaticorum argumentatio; cujus quidem puderet meminisse, nisi instituti ratio requireret, ut Hesiodei nihil à me alienum putarem. Si quidem Ασβολος nomen esset ab auctore Καμίνε confictum, valeret argumentum quod exinde contenderet Ασπίδα Καμίνῳ recentius esse Poema. Sed illud non supponitur, nec supponi potest. Nam Ασβολος vetustissimum est Centauri nomen, diu, ut videtur, ante Hesiodi tempora celebratum, quem ob impietatem & truculentiam ab Hercule fuisse interfectum vetus fama [f] tulit. Sed hæc nihil moror cùm illud ipsum falsissimum sit, quod in hoc argumento supponitur. Vox enim Ασβολον in Καμίνῳ, in omnibus, ut opinor, codicibus legebatur Ασβετον seu Ασβεσον, donec Homeri editor Barnesius in Ασβολον commutaverit, ratus nimirum ea fuisse Centaurorum nomina, quæ in isto versu memorantur. Sed in hoc frustra est vir doctus. Verisimilius enim est, ea esse Cyclopum nomina, tum quod fictili arti adversarii [g] prædicentur, tum præcipuè quòd infra invocet Poeta [h] Chironem omnesque simul Centauros, ideoque in tantillo Poematio sui esset oblitus, si illi etiam sint Centauri, qui in priori versu designantur.

3. Tertia verò objectio petita est ab illa dissimilitudine quæ inter Ασπίδα aliaque Hesiodi opera conspicitur. Abundat quippe Ασπὶς sublimibus figuris & ornamentis poeticis, quæ aliena prorsus videntur à gravi illo & simplici poeta, qui Ἔργα & Θεογονίαν composuit. In hoc argumento consequentia non valet. Vix enim à stylo auctorem possis dignoscere, nec in re tam incerta existimatori docto tutò confidas, nedum Grammaticorum turbæ, qui hoc utentes criterio, de Antiquorum scriptis superbum ferunt judicium; prorsus ignorantes, in eodem Auctore Stylos maximè diversos inveniri. Primò enim, ab ætate Auctoris scribendi ratio variatur. Quod enim in Hortensio jam seniore, & de solita industria aliquid remittente animadvertit [i] Cicero, *sui dissimilior videbatur fieri quotidie*; id ferè in omnibus quodammodo, maximè in poetis, qui scribentes senescunt, conspicitur. Acre illud & vehemens hebescit, venustum & politum defloreſcit, vestitu splendido oratio spoliatur, & omninò, ut Græcorum notat Criticorum princeps [k], ἡ ἀπαχμὴ τῶν παθῶν ἐν τοῖς μεγάλοις συγγεγήρακεν ἢ ποιητὰς εἰς ἦθος ἐκλύει. Non inutile est illud Horatii [l] præceptum, *Solve senescentem*, &c. & ille ipse quamvis in omni genere excellens, æstum tamen ingenii deferbuisse, & ad aliquid *sermoni propius* inclinâsse expertus est:

Nunc itaque & versus & cætera ludicra pono,
Quod verum atque decens curo & rogo & omnis in hoc sum.

[f] Philostratus in Heroic. Fabricii Bibl. Gr. lib. 1, cap. 2. [g] Οἷς τῆδε τίχη κακὰ πολλὰ ποιέζει. [h] Δεῦρο ἰὼν Χείρων αἰγίτα πολίας Κενταύρους, Οἵ θ' Ἡρακλῆος χεῖρας φύγον, οἵ τ' ὄλοντο. [i] De claris Oratoribus. [k] Longinus περὶ ὕψους cap. 8. [l] Epist. 1. lib. 1.

Maximè verò in ipſo Homero iſta, de qua loquimur, ingenii declinatio conſpicitur. Δείκνυσι διὰ τ Οδυσσείας ὅτι μεγάλης φύσεως ὑποφερομένης ἤδη ἰδιόν ἐστιν ἐν γήρᾳ τὸ φιλόμυθον . . . . . Ἀπὸ ᾗ τ αὐτῆς αἰτίας, οἶμαι, τ μὲν Ιλιάδ@ γεγραφομένης ἐν ἀκμῇ πνεύματ@, ὅλον τὸ σωματῖον ἀγωνιστικὸν ὑπεστήσατο καὶ ἐναγώνιον· τ ᾗ Οδυσσείας τὸ πλέον διηγηματικόν, ὅπερ ἴδιον γήρως [m]. Quid igitur? Si dicam Ασπιδα figuris & ornamentis abundantem, in juventute ſua, alia quæ reſtant poemata, inclinata jam ætate, Heſiodum compoſuiſſe; eumne deinceps ob ſtyli diverſitatem Poetæ noſtro abjudices?

Secundo, ob varietatem argumenti ſcribendi ratio variatur. Eundemne requiris in Bucolicis & Georgicis fervorem & impetum, qui in Virgilii Æneide conſpicitur? Eaſdemne figuras in navium catalogo, vel cùm in curruum certamen Diomedes deſcenderet, ac cùm Δαΐζε δ' ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδ@ ἀκάματον πῦρ, Ἀσξὲρ ὁπωρίνῳ ἐναλίγκιον [n]; Eadem inter Scutum Herculis & alia Heſiodi poemata ratio eſt. Εργα καὶ Ημέραι poema eſt didacticum, virtutis & agriculturæ præceptis conſtans, ſubjectorum ſanè quæ non admittunt, proculdubio non poſtulant, vel ſenſuum altitudinem, vel dictionis ſplendorem. Maxima pars Θεογονίας eſt διηγηματικὴ, & in nominibus occupata, quæ quidem ſi tam aptè inter ſe Poeta compoſuerit, ut nihil aſperum, vel auriculis delicatis ingratum occurrat, omne punctum tuliſſe exiſtimatori candido videbitur. In hoc tamen poemate, cùm ad res quaſdam nitoris & ſublimitatis capaces digreditur, iſtis utitur figuris & ornamentis, quæ ſatis demonſtrant, non ei ad hæc ingenium, ſed ſubjectum idoneum plerumque defuiſſe. Deſcriptio prælii inter Deos & Titanas, ac poſtea Jovis cum Typhœo pugnæ, omnibus orationis ornamentis abundat, nec quidquam ποιητικώτερον in Scuto legitur; cujus tamen argumentum iſtiuſmodi eſt, ut omnes poetæ vires & univerſum impetum facilè patiatur. Malè igitur *figurarum vi, & ornamentorum abundantiâ* Scuti νοθεία arguitur.

Reſtat jam ut de ætate Heſiodi pauca dicamus, pauca quidem, nam pauciſſimæ occurrunt notæ, quæ curioſum in hac re inveſtigatorem poſſunt dirigere. Periculoſæ plenum opus aleæ! in quo iterum iterumque monendus eſt lector, ut rationibus veriſimilibus contentus ſit, nec ultra probabilitatis fines velit evagari. Argumenta quæ huic rei illuſtrandæ inſerviunt, duplicia ferè ſunt, Veterum teſtimonia, & Rationes Aſtronomicæ.

Veterum teſtimoniis ultra probabilitatem nihil fas eſt tribuere. Nam & ipſi Veteres reſpectu Heſiodi pro Recentioribus ſunt habendi, & præterea, quod maximè eorum auctoritatem levat, inter ſe diſcordes ſunt. Duobus igitur omnino utemur teſtimoniis, quibus tamen tutiùs credendum eſt, quoniam & antiquiſſima ſunt omnium quæ jam ſuperſunt, & inter ſe conſentiunt; tali quidem concordiâ, qualem de re tam remotâ expectare fas eſt, in qua ſc. non niſi paucorum annorum differentia occurrit. Herodotus, poſt Heſiodum & Homerum ſcriptorum proſaicorum antiquiſſimus, teſtatur eos 400 ferè annis ætatem ſuam præceſſiſſe. [o] Vixit autem Herodotus quo tempore

[m] Longinus ibid. [n] Iliad. Σ. [o] Lib. 2. cap. 53.

Xerxes

Xerxes copias in Græciam duxit, annis ante Chriſtum 480. ideoque floruit Heſiodus annis ante Chriſtum ferè 900. Quantum Herodoti auctoritati tribuendum ſit, ſuperius dixi. Illud interea animadvertendum eſt, quòd, ſi quis in eo ſit error, longè probabilius eſt peccaſſe eum, recentiorem, quàm par erat, Heſiodo ætatem tribuendo, quàm aſſignando nimis vetuſtam. Nam præter illam phraſin, τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκέω μοῦ πρεσβυτέρους γενέσθαι, ἢ ΟΥ ΠΛΕΟΣΙ, quæ quodammodo innuit, eum à vulgari de hac re opinione diſcedere, animadvertendum eſt, hanc ipſam opinionum diverſitatem antiquitatem rei arguere. Ad hanc rem facit, quòd ſibi ipſi parùm conſtet Herodotus, à ſuo quandoque longius removens ſæculum Heſiodéum. Nam in vita illa Homerica ponit Homerum, ideoque Heſiodum, ante Xerxis expeditionem annis 622, i. e. annis ante Chriſtum 1042. Cujus quidem memini, non ut ſuſpecti iſtius libelli auctoritatem hiſtoriæ Herodotéæ teſtimonio opponerem; ſed ut monerem, ſi quæ ſit in prædicta Epocha erroris ſuſpicio, in eo verti controverſiam, an non multo antiquior habendus ſit Heſiodus, nequaquam an recentior habendus ſit.

Hæc etiam confirmatur ſupputatio ex Chronici Marmoris teſtimonio. In illo enim ſic ſcriptum legimus. Ἀφ' οὗ Ἡσίοδος ἐφάνη ἔτη ΓΗΔΔ . . . βασιλεύοντος Ἀθηνῶν . . . Literarum quidem numeralium ultima, nomenque Archontis interierunt. Illam autem lacunam bene ſuppleri numerali literâ τῷ Δ, hanc verò τῷ Μεγακλέους, ex iis quæ de hac re notarunt Doctiſſimi Marmorum Editores *, abunde conſtat. Vixit Auctor Marmoris, ut ex plurimis in ipſo Marmore notis conſtat, annis ferè ante Chriſtum 260, quibus adjectus numerus ſupradictus 680 numerum efficit 940. Illo autem tempore Athenis Megacles regnavit; eodem igitur floruit Heſiodus.

Hactenus hiſtoriæ fidem ſecuti ſumus; jam verò diſpiciamus, quid luminis huic rei illuſtrandæ præbeat Aſtronomia. Cecinit Heſiodus Arcturi exortum ἀκρόνυχον, confectâ Brumâ, ſexaginta poſt dies accidiſſe [b];

Εὖτ' ἂν δ' ἐξήκοντα μετ' τροπὰς ἠελίοιο
Χειμέριαι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ὄμβρους, δὴ ῥα τότ' ἀστὴρ
Ἀρκτοῦρος προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο
Πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκρονύχιος.

ex quibus verbis ætatem noſtri Poetæ, calculi Aſtronomici ope, intra ſeptuaginta plus minus annos poſſe conſtitui Scaliger [c] & Voſſius [d] ſunt arbitrati.

Vellem equidem huc uſque rationum Aſtronomicarum ope prodire liceret; nam certiore calculo opus non eſſet in negotio à noſtris temporibus tam remoto, & exigui momenti. Sed fruſtra hujuſmodi ἀκρίβειαν ſperamus; poſtulat enim ἡ ἐπιτολὴ Arcturi rite & accurate definitam fuiſſe Heſiodi temporibus, & regionem cognitam; deinde nihil ambigui ineſſe verbis Poetæ.

* Vide Seldeni & Prideauxii Comment. in Marm. Oxon. [b] Ἔργ. 564. [c] Animadv. ad. Euſeb. N°. 1255. p. 72. Edit. Amſt. 1658. [d] De Græcis Poetis, cap. 2. ſect. ult. p. 11.

Sed

Sed τὴν Πτολεμαίου ἀκριβολογίαν Arcturi ritè & exactè definitam fuiſſe ne credamus, vetat quidem rudis Antiquorum Aſtronomia, quam nimis imperfectam multa poſt Heſiodum ſæcula manſiſſe adeo demonſtrat, inter alia, Eudoxi Sphæra [e], ut merito dubitari poſſit, an tempus revera interjectum Brumæ & exortui Stellæ cognitum fuerit necne Heſiodo, aut Aſtronomis quorum ille uſus eſt obſervatis. Quis enim pro certo affirmaverit eo uſque proceſſiſſe Antiquos in Aſtronomica ſcientia, ut veros τῶν τροπῶν dies ſtatuere poſſent? Prima omnium iſtiuſmodi obſervationum quas Veteres literis tradidere, ea eſt Solſtitii ab Euctemone & Metone obſervati: [f] cui tamen neque Ptolemæus, nec eo antiquior Hipparchus auſus eſt confidere; Petavius [g] autem eam de errore unius circiter diei arguit. Quid igitur miri eſt, ſi ab Heſiodo, aliquove ejuſdem ſæculi Aſtronomo minora ſperemus, quàm ab Euctemone & Metone, quorum nomina inter cultores Aſtronomiæ multum celebrantur? Nec in hac re Antiquorum laudibus detrectare cupio. Sol curſum ſuum tardiſſime flectit; & converſionem aliquando ita inter duas meridies evenire oportet, ut Aſtronomo minus perito vix aut ne vix quidem conſtaret, utrùm huic illine diei eſſet accenſenda. Sed de imperitia Veterum in conſtituendis τῶν τροπαῖς ſolis audiamus Attalum & ipſum Eudoxum. Hic [h] dicit in Ενόπτρῳ ſuo; φαίνεσθαι δὲ διαφορὰν τῶν κατὰ τροπὰς τόπων ἡλίου ὁ ἥλιος ποιέμενος· ille affirmat [i] τὸν ἥλιον τὰς τροπὰς μὴ ἀεὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν κύκλων ποιεῖσθαι· ἀλλά ποτε μὲν νοτιώτερον, ποτὲ δὲ βορειότερον.

Neque id ſolum nobis faceſſit negotium. Apparens ſtellæ ortus, modò ut eum in animo habuerit Poeta, fit eo tempore quo ſolis centrum ſub Horizonte depreſſum eſt certo graduum numero [k] pro magnitudinis ſtellæ ratione definito, ipſum Horizontem occupante ſtella. Quanquam verò Stella revera eſſet iſto tempore Aſtronomis conſpicua; utrùm tamen tunc temporis, nec ſolaribus radiis magis expedita, viro Aſtronomiæ imperito obſervari poſſet, haud injuriâ dubitatur. Ruſticus enim expectaverit ſtellam non modo ſub viſum cadere, ſed etiam toto ſplendore coruſcare. Hic autem ſplendor majorem forte depreſſionis arcum poſtulabit; & unuſquiſque gradus depreſſionis, ad arcum definitum accedens, apparentem exortum ſtellæ ἀκρόνυχον accelerat, & ἑῷον moratur, uno ad minimum, pluribus nonnunquam diebus, pro ratione ſitus quem ſignifer habet ad Horizontem. Huic etiam ſplendori quandoque obſtant longiora crepuſcula & lucidiora [l], quæ ex aeris ſtatu, ardore ſolis, halitibuſque terræ perpetuo mutantur, & aliquando ἀτμώδης quidam Aer [m] Horizonti incumbens, per quem majores etiam ſtellæ tralucere non poſſunt niſi gradibus aliquot ſupra Finitorem extiterint; unde inter alias cauſas, ſcriptorum illa varietas in deſignando ſtellarum ortu occaſuque à quibuſdam jure petitur [n].

[e] Apud Aratum, & Hipparchi commentarium in Arati poemata. [f] Ptolemæi magnum opus lib. 3. cap. 2. [g] Auctarium Operis de doctr. Temp. lib. 6. cap. 10. p. 247. Edit. Par. 1630. [h] Hipparch. Φαιν. lib. 1. cap. 21. p. 198. [i] Coma Berenices. v. 94. [k] Auctarium operis de doctr. Temp. lib. 1. cap. 14. p. 45. & Riccioli Almageſt. novum. tom. I. lib. 6. cap. 20. ſect. 15. p. 464. [l] Ibid. tom. I. lib. 1. cap. 31. p. 48. [m] [n] Petavii Auctarium, &c. lib. 2. cap. 8. p. 99. B.

Porro

Porro haud satis constat Arcturi exortum ab Hesiodo memoratum ipsius Poetæ temporibus, & in Ascræo agro fuisse observatum. Plinium, Columellam, aliosque scriptores reperimus docentes Astrorum Stellarumque ortus & occasus ex præceptis & parapegmatibus antecedentium Astronomorum [o], qui diversis sane temporibus, & in variis mundi plagis astrorum cœlique motus notarunt; quod si, ut par est, Hesiodus itidem fecisse credatur, exinde nihil de ejus ætate constabit. Nam sæculi mutatio aliquod discriminis, & varietas regionis qua fit observatio, insigne discrimen temporis exortui inducet; & Arcturus ἀκρονύχως citius seriusve post Brumam orietur pro ratione sæculi magis minusve remoti, & loci magis minusve septentrionalis. Hoc sane discrimen ex mutatione sæculi oriundum Antiqui usque ad Hipparchi tempora ignorabant; neque illud alterum regioni debitum magis calluisse videntur Poetæ; & fere omnes rei rusticæ scriptores libris suis infarcientes ortus & occasus undique excerptos, & perplexè & obscurè, ne specie quidem aliquando memorata, designatos [p]. Igitur necesse est ut istiusmodi observationes plerumque sint incertæ, nec sæpe Chronologiæ inservire queant.

Denique numerum, quem Poeta statuerat, sexaginta dierum à Bruma ad Arcturi exortum, eundem multi alii scriptores [q], & tandem Plinius [r], posuerunt. Sed utri horum, Plinio an Hesiodo, fides est adhibenda? Alterum certè de suo tempore locoque cogitantem suus fefellit animus, & fortasse utrumque. Plinius quidem scientia ac eruditione prælucebat Poetæ, sed Poeta antiquior, ideoque, ni fallor, testis fide dignior est hujus exortus Arcturi; nam hic alteri, non verò alter huic auctor ejus rei esse potuit. Quoniam tamen utrique potuerunt ex aliis suum de hac re testimonium mutuo sumpsisse, adhuc incertum erit, quo sæculo, quaque regione observatus fuerit ille exortus quem noster poeta nos docuit. Et hæc fere sunt quæ in genere dicenda de incertis Antiquorum præceptis ad ortus occasusque stellarum attinentibus occurrunt.

Jam restant considerandæ Poetæ verba, in quibus aliquod ambigui nobis suspicari licet. Concesso enim quod dies Brumæ rite definitus, & Arcturi exortus ætate Hesiodi & Ascræ fuerit observatus; quis tamen statuere possit diemne illum intra tempus à Bruma ad Arcturi exortum, an extra esse numerandum? Antiquis utraque computandi methodus erat usitata; sed utram Hesiodus usurpavit, in promptu non est dicere. Præterea Græci [s] civilem diem ab occasu solis inchoabant; & exortus siderum ἀκρόνυχος, sive ipso occasus momento, seu post occasum solis factus, sub initio diei civilis eveniebat. Erit igitur incertum, an ille quoque dies numero inclusus fuerit necne; & minimè constabit, an Hesiodus voluerit Arcturi exortum posuisse quinquagesima nona an sexagesima post Brumam vespera, an sexagesima prima. Id verò notandum est singulos dies numero ad-

[o] Ejusdem Op. lib. 2. cap. 8. p. 89 B & D. [p] Miscell. Observat. pro Novemb. & Decemb. 1733. Edit. Amst. tom. III. p. 358. [q] Nat. Hist. lib. 11. cap. 16. [r] Plinii Nat. Hist. lib. 2. cap. 77. A. Gellii lib. 3. cap. 2. Macrob. Saturn. lib. 1. cap. 3.

ditos

ditos Poetæ ætatem ad nos propius admovere ſeptuaginta duobus circiter annis. Aliam etiam litem Docti moverunt. Duplex eſt ἀκρόνυχος ortus [f]; alter quo tempore Sol infra Horizontem occidentalem eo uſque nec amplius proceſſit, ut ſtella in orientali Horizontis parte conſpiciatur; qui ortus ἀκρόνυχος & apparens, ſeu ἑσπερία ἑπιολὴ φαινομένη vocatur: alter eſt cùm Sol verſatur in occidentali Horizonte eodem temporis articulo quo ſtella eſt in orientali, & ἑσπερία ἑπιτολὴ ἀληθινὴ vocatur, ſive ortus ἀκρόνυχος verus; qui quidem obſervari non poteſt, ſole tunc temporis oculis Aſtronomi ſurripiente, & radiis ſuis abſcondente ſtellam. Newtonus [t] (præeuntibus Longomontano, & Keplero, ſi Ricciolo [u] fides eſt) arbitratur poſteriorem ortum eſſe deſignatum, quem neceſſe eſt apparente ſerius evenire duodecim ad minimum diebus, & nonnunquam pluribus, reſpectu habito ad τὸ ἔγκλιμα mundi. Sed hunc ſenſum prorſus reſpuunt verba Poetæ: nam vox παμφαίνων manifeſte indicat ἡ ἑπιτολὴν φαινομένην, & minimè congruit vero ortui quem Geminus [x] ἀθεωρητὲν vocat. Neque mehercle qui compos eſſet ſanæ mentis, id indicium tempeſtatis anni daret Agricolis, quod oculis eorum non occurreret, & ex calculo aſtronomico eſſet deducendum. Sed alia inſunt verbis difficilia: nam ἀκρονύχῳ & apparente ortu poſito, ſtella in Horizonte orientali tum ultima vice conſpicitur, neque ibi amplius ante heliacum ejus ortum apparebit. Quonam igitur ſenſu dicitur Arcturus πρῶτον παμφαίνων ἑπιτέλλεσθ, cum revera hic ortus ſit ultima ἑπιτολὴ φαινομένη, ultimaque ἀνατολὴ ἐκφανὴς? ſi dixeris hæc verba, πρῶτον παμφαίνων, ſejungi debere à τῷ ἑπιτέλλεσθ, & ad præcedentia προλιπὼν ἱερὸν ῥόον ὠκεανοῖο referri, ut ſtellam jam emerſam ex oceano denotent & in Horizonte conſpicuam; ſi ita, inquam, expoſueris locum, redundat oratio, eo ipſo ſtellæ ſitu clarè & aperte à τῷ ἑπιτέλλεσθ expreſſo. Sin verba, πρῶτον παμφαίνων, volueris à ſe invicem diſtingui, & ſeorſim ad τὸ ἀκρονυκτέφαιος referri; ſenſus, fateor, commodus exinde elicietur: quoniam enim duplex eſt ἀκρονυκτέφαιος ſeu ἀκρόνυχος ortus, quorum prior eſt φαινόμενος, poſterior ἀθεώρητος; quidni videatur Heſiodus dixiſſe quòd Arcturus ἑπιτέλλει ἀκρονυκτέφαιος, πρῶτον, παμφαίνων; qui in vero ortu ἀκρονύχῳ diceretur ἑπιτέλλεσθ ἀκρονυκτέφαιος, ἔσχατον, ἀθεώρητος? Diſplicet tamen hæc loci interpretatio, utpote omnino ſubtilior quàm quæ à vetere Poeta & ruſtico forſan viro expectari poſſit.

Alia tandem, &, ni fallor, vera loci interpretatio occurrit, quam vox παμφαίνων omnino tuetur. Ea Latinè ſonat *totus collucens*, ideoque non convenit uni cuivis ſtellæ, ſed conſtellationi. Prior enim nullum habens ſenſibilem diametrum, vel tota eſt φαινομένη, vel tota ἀθεώρητος: poſterior verò per plures noctes diverſis ſuis partibus pedetentim exoriens, magis magiſque ſub viſum ἀκρόνυχος cadit. Huic autem diſtinctioni quàm maximè favet locutio veterum Aſtronomorum, qui de ſtellâ nudè [z] dicunt, ἑπιτέλλει, δύνει,

[f] Gemini Εἰσαγωγὴ apud Petavii Uranologiam cap. 11. [t] Chronol. p. 95. [u] Almageſt. Novum. tom. I. lib. 6. cap. 20. ſect. 13. p. 463. [x] Cap. 11. p. 45. E. [z] Gemini Εἰσαγ. cap. 16. p. 65. B. ὡ ὃ τῇ ιή —— Δοσιθέῳ πεστευγητὲ ἀκρόνυχος ἑπιτέλλει.

δύνει, &c. ſed de [a] Aſtro, ἄρχεται ἐπιτέλλειν, λήγει ἐπιλέλλειν, μέσος ἐπιτέλλει, ὅλος ἐπιτέλλει, &c. additis nonnunquam vocibus [b] φανερὸς, ἐμφανής. Itaque videtur τὸ παμφαίνων ἐπιτέλλει idem ſignificare ac τὸ ὅλος ἐπιλέλλει φανερῶς; & Arcturum pro ſigno Bootæ Poeta uſurpaverit: quod neque novum nec improbandum eſt. Nam idem fecere Catullus Callimachi [c] interpres, [d] Plautus, [e] Virgilius, [f] Vitruvius, [g] Columella, [h] Plinius, Julius [i] Firmicus, & [k] Auctor (quiſquis ille fuerit [l] ſive Baſſus, ſeu ipſe Germanicus) commentariorum in Arati Phænomena à Germanico converſa. Nec ipſe Heſiodus, optimus ſui interpres, prætereundus eſt. Nam V. 611. Arcturum oriri nos docuit quo tempore Orion & Sirius in medium cœlum venerint; nec multum aliter exortum Bootæ deſcripſit Hipparchus; μεσουρανῆσι τῶν τε ἄλλων ἀστέρων, ἀρχομένου μὲν ἀνατέλλειν τὸν Βοώτην, ὁ τε ἀετὸς ὅμου τοῦ Ωρίωνος, καὶ ὁ ἀετὸς πᾶς, ὡς ἡμιπήχιον προηγούμενος τοῦ μεσημβρινοῦ. λήγοντος δὲ αὐτοῦ, μεσουρανεῖ τὸν Κυνὸς ὁ ἀπὸ τοῦ ἰσχίου λαμπρός. ἀνατέλλει δὲ ὅλος ὁ Βοώτης ἐν ὥραις ἰσημεριναῖς δυσὶν ὡς ἔγγιστα. Nam Heſiodi ætate, quo tempore exoriebatur clariſſima ſtella Arcturi, Meridianum jam pridem tranſierat Orion, nec dum ad eum Sirius pervenerat: ſed oriente toto Boote, duabus circiter horis Orion & Sirius Meridianum tranſcurrebant circulum. Quare ut Heſiodus ſibi conſtet, congruum eſt arbitrari Arcturum loco præ manibus noſtris, vel propriè, vel ſaltem per ſynecdochen poni pro tota conſtellatione Bootæ. Atque ita forte intellexerunt Poetam Moſchopulus [m] & Proclus [n], qui Arcturum ὁμολογῶ & σωματέλλοντα virginis conſtellationi fecerunt: id quod neque propriè ſtellæ, nec ei æquè ac ſigno competit, & ab Hipparcho [o] Bootæ tribuitur. Proclus, fateor quidem, ſubjungit; ἀρκτοῦρος δὲ ὁ καὶ ἀρκτοφυλάκιος [potius ἀρκτοφύλακος] αἰσὴς,

C. ὁ δὲ τῇ ι' ἡμέρᾳ —— ἐπιτέλλει δὲ καὶ Ἀρκτοῦρος. D. ὁ δὲ τῇ κδ' ἡμέρᾳ Καλλίππου τάχυς ἐπιτέλλει. p. 67. C. ὁ δὲ τῇ κγ' Εὐδόξου αὖξ ἑῴα δύνει. p. 69. E. ὁ δὲ τῇ λϛ' Εὐκτήμονι Ἀρκτοῦρος ἑῷος δύνει. Ptolemæi φάσεις ἀπλανῶν apud Petavii Uranol. p. 71. A. γ' ὁ ἐπὶ τῆ ὠρᾷ δὲ Λέοντος ἐπιτέλλει. Ætii Amideni Serm. III. ibid. 422. Columella Edit. Paris. lib. II. cap. 2. p. 340. [a] Gemini Εἰσαγ. cap. 16. p. 64. & paſſim. Columella lib. II. cap. 2. p. 340. [b] Gemini Εἰσαγ. cap. 16. p. 65. atque alias paſſim. [c] Coma Berenices. v. 94. [d] Rudens Prol. v. 70. "Namque Arcturus *ſignum* omnium ſum acerrimum," &c. [e] Georg. lib. I. v. 204. "Arcturi *ſidera* nobis, Hœdorumque dies ſervandi." ubi Servius quidem Arcturum ſtellam eſſe explicat, ſed malè, ni fallor: quia τὰ *ſidera* idem ac *ſignum* valet; imo ipſe Servius ad v. 68. nos ita ſubmonuit —— "Arcturus enim pluviarum & tempeſtatum ſidus eſt. "Arcturus autem idem Artofylax —— idem Bootes, &c." [f] Lib. 9. cap. 6. "Item alia "contra eſt ſtella media genuorum Cuſtodis Arcti, qui Arcturus dicitur." Hanc lectionem probat Philander; ſed Cl. Perraultius ſuſpicatur legendum eſſe *Arctophylax:* perpenſo quidem loco mallem legere, *quæ dicitur*, &c. [g] Lib. II. cap. 2. p. 341. "VII Kal. Septembris Vindemiator exoritur mane, & Arcturus *incipit* occidere." [h] Nat. Hiſt. lib. 18. cap. 28. "VIII Idus Aug. Arcturus *medius* occidit." cap. 31. "V Idus Septembris Cæſari capella oritur veſperi. Arcturus verò *medius* pridie Idus vehementiſſimo ſignificatu terra mariquè per "dies quinque." [i] Lib. 8. cap. 14. "in quinta parte Sagittarii oritur Arcturus. Hoc "*ſigno* oriente, &c." [k] Sect. 10. p. 109. Edit. Par. "Bootes, qui & Arcturus, fertur "eſſe cuſtos Plauſtri, &c." p. 145. "VIII Idus Aug. Arcturus *medius* occidit —— Arcturus "verò pridie Idus Septemb. imbres vehementiſſimos ſignificat, terrâ marique. Ratio ejus hæc "traditur, ſi Delphino occidente imbres fuerint, non defuturi ſunt per Arcturum, ejus "*ſigni* ortum ſervat," &c. [l] Voſſius de Hiſt. Lat. I. cap. 22. p. 104. [m n] Comment. in Heſiodum. [o] Lib. 2. cap. 18. p. 229.

ὁ μελαξὺ τῶ ἀγελῶν αὐτὸ ἀνατέλλων. ὁ δ' αὐτὸς ἀρκτοφύλαξ καλεῖ καὶ Βοώτης. sed mihi videtur vel τὸ ἄστρος, vel τὸ Ἀρκτοῦρος excidisse post τὸ Ἀρκτοφύλαξ; quia stella Arcturi nusquam, quod scio, Arctophylax vel Bootes vocatur, sed è contra sub Arcturi nomine ipse Arctophylax sæpius occurrit.

His omnibus quæ jam dicta sunt, opponat aliquis, quòd Poeta, si Booten in animo habuisset, non ἀστὴρ Ἀρκτοῦρος dixisset, sed ἄστρον Ἀρκτοῦρος, seu potius ἄστρον Ἀρκτοφύλαξ, quod omnem dubitandi præcidisset ansam. Nam Astronomi [p] distinguunt inter τὸ ἀστὴρ & τὸ ἄστρον, huic Constellationis, illi verò stellæ simplicis notionem attribuentes: & [q] Homerus de stella loquens, τὸ ἀστὴρ unà cum verbo παμφαίνειν utitur; ubi [r] Eustathius ὁ μὲν ἀστὴρ, inquit, ἓν σῶμά ἐστι· τὸ δὲ ἄστρον ὡς τὸ ἐκ πολλῶν ἀστέρων συγκείμενον ἀστροθέτημα μιᾷ φαντασίᾳ ὄψεως ὑποπίπτον, μετά τινος μυθολογίας ἀποδιδόμενον ὡς ἐν τοῖς Ἀράτου φαίνεται. καὶ ἄστρα μὲν καὶ τὰς παλαιάς. εἰ δὲ ὕστερον σωέχειν τὰς λέξεις, ὡς εἶναι παρ' αὐτοῖς ταὐτὸν ἄστρον καὶ ἀστέρα. Sed videant Docti an non hic loci dormitet bonus Eustathius: distinctionem quidem agnosco; tamen dubito, an illa vetustissimis scriptoribus fuerit cognita. Apud Homerum & Hesiodum neque τὸ ἄστρον in singulari, nec τὸ ἀστέρες in plurali numero occurrunt: ideoque res ejusdem speciei, diversi tamen numeri mihi designare videntur. Quòd constellationes ἄστρα vocantur, & propriè sanè, quia ex pluribus constant stellis, id patet; sed an una aliqua constellatio, quippe quæ quodammodo ἓν σῶμα est, à τῷ ἀστὴρ designari potest, necne, res haud ita certa est. Callimachus tamen in eo sensu usurpavit vocem, quum dixit περὶ ἀστέρι τῇ Βερενίκης, fatente ipso [s] Achille Tatio distinctionis istius vocum fautore maximo; & si τὸ ἀστέρα ὀπωρινὸν Homeri eodem modo interpretatus fuero, neque mihi deerit Auctor, nec argumenta. Nam [t] Ricciolus affirmat quòd Canis major est Homero lib. 20. Iliadis, ἀστὴρ ὀπωρινὸς, *astrum subautumnale*, seu *æstatem finiens:* & ipse Homerus interpretationi favet, canens

ἀείξηλοι δέ οἱ αὐγαὶ
Φαίνονθ' πολλοῖσι μετ' ΑΣΤΡΑΣΙ νυκτὸς ἀμολγῷ·
Οὐ τε ΚΥΝ' Ὠρίωνος ἐπίκλησιν καλέουσι·
Λαμπρόταται μὲν ὄγ' ἐσι, κακὸν δέ τε ΣΗΜΑ τέτυκται.

ubi illam μυθολογίαν quam [u] Eustathius Astris propriam esse judicat, cum vocibus, ἄστρασι, κυν' Ὠρίωνος, & σῆμα, conjunctam videmus. Ipsa quidem stella Sirii Canis aliquando vocatur, ex sententia [x] Hygini & [z] Bassi, sed nunquam σῆμα, vel *signum:* quapropter de signo potius quàm de stella Poeta est accipiendus. Si tamen hoc displicet, propterea quòd comparatio inter Diomedem & Sirium instituta melius competit similitudini Achillis & solis, quam Homerum in animo habuisse Eustathius innuit; dicendum

[p] Achilles Tatius. Εἰσαγ. cap. 14. [q] Iliad. E. 5. [r] Comment. in locum. p. 514. [s] Εἰσαγ. cap. 14. p. 134. D. [t] Almag. Nov. tom. I. lib. 6. cap. 5. sect. 5. p 408. [u] Comment. in Iliad. E. 5. [x] De signis Cœli lib. 3. cap. 34. [z] Comment. in Germanici Phænomena cap. 32. sub fine.

est

eſt Poetam utramque notionem & Stellæ & Conſtellationis, quæ communi nomine Canis vocantur, commiſcuiſſe, quod idem fecit Plautus de Arcturo, Prologo in Rudentem:

Ita ſum, ut videtis, ſplendens ſtella candida,
Signum quod ſemper tempore exoritur ſuo,
Hic atque in cælo: nomen Arcturo eſt mihi.

Quicquid verò de Homero ſtatuatur, Heſiodus aliam, quàm quæ data eſt, interpretationem non facilè admittet; de qua re jam ſatis ſuperque.

Perpenſis igitur verbis Poetæ calculum aggrediamur, & exinde ſententias propoſitas examinemus. Verum ortum ἀκρόνυχον ſtellæ Arcturi ſtatuerunt [a] Ricciolus & [b] Newtonus accidiſſe, prior Athenis anno ante Chriſtum 953. poſterior anno ante Chriſtum 870. nulla loci mentione facta. Riccioli calculum nihil moror, quippe qui mendis ſcatet. Sed Polo boreo ad gr. 41°. 30′. elevato, ad quod ἔγκλιμα mundi Eudoxi ſphæra [c] conſtituitur; & angulo Eclipticæ & Æquinoctialis, cum Cl. Noſtrate Halleio, conſtituto gr. 23°. 29′. (quem tamen angulum eundem ſemper fuiſſe nonnulli forſan negabunt) his, inquam, poſitis anno ante Chriſtum 942. longitudinem ſolis, verè & ἀκρονύχως oriente Arcturo, comperio fuiſſe gr. 329°. 16′. 59″. & meridie diei 27^mi^ Febr. fuit fere gr. 329°. 17′. Londini. Bruma autem prioris anni 30^mo^ die Decemb. mane ante lucem eveniebat; ideoque exortus Arcturi ἀκρόνυχος verus fuit veſpera ſeu initio diei 28^vi^ Febr. i. e. poſt ſexaginta dies à Bruma numeratos. Sed minor Aſcræ latitudo, & annus à Newtono memoratus ſeriorem exortum requirunt. Latitudinem Aſcræ conſtituo eſſe gr. 38°. 30′. quia Clar. M. D. Jac. Jurin [d] recentiſſimas obſervationes ſecutus, Athenas poſuit in gr. 38°. 15′. Anno autem ante Chriſtum 870. exoriebatur Arcturus verè & ἀκρονύχως Aſcræ, ſole 4^tum^ gradum Piſcium ingrediente, veſpera ſeu initio 3^tii^ diei Martii: Bruma autem conficiebatur anno priore, tempore poſtmeridiano diei 29^ni^ Decembris, igiturque ἀκρόνυχος exortus Arcturi in agro Aſcræo eveniebat veſpera poſt Brumam confectam ſexageſima quarta, ſeu die ſexageſimo quinto, connumeratis utriſque extremis. Quid igitur ſibi voluit Newtonus, qui Arcturi exortum ἀκρόνυχον & verum ex ſententia Poetæ hoc anno eveniſſe nos [e] docuit! Num falſus fuit (abſit invidia verbo) clariſſimus ille vir, cujus nomini honos ſemper eſt habendus? an diverſa methodo inivit calculum, pro regione ad Boream magis accedente, computatis ſexaginta diebus à medio Brumæ tempore, & excluſis numero extremis? De hac re, tacente ipſo Auctore, nihil certi, quod dicam, invenio.

Alter jam reſtat examinandus ἀκρόνυχος ſtellæ ortus Clerico [f] probatus. Hic ortus apparens eveniebat Aſcræ anno ante Chriſtum 870. ſub initio 18^vi^ diei Febr. ſole occupante 21^mum^ gradum Aquarii, & ad 12 gr. ſub

[a] Almageſt. Nov. tom. I. lib. 6. cap. 20. ſect. 13. p. 463. [b] Chron. p. 95. [c] Hipparchus apud Petavii Uranol. lib. 1. cap. 5. p. 178. E. [d] Append. ad Varenii Geogr. cap. 31. prop. 7. p. 41. [e] Chron. p. 95. [f] Not. ad Heſ. Ἔργ. v. 569.

Horizontem depreſſo: i. e. poſt quinquaginta dies integros à Bruma ad exortum numeratos. Hoc tempus Heſiodi verbis minime conveniet, niſi nobis ſuſpicari liceret Poetam ſcripſiſſe, Εὖτ' ἂν πενήκοντα, quod Grammatici poſteriores cum φαινομένοις ſui temporis, vel aliorum obſervatis diſcordare invenientes, id in Εὖτ' ἂν δ' ἑξήκοντα commutaverint; cujuſmodi emendationes [g] Attalus teſtatur ſe in Arati poemate feciſſe. Sed hac conjectura repudiata, quippe quæ nullo nitatur fundamento, hic loci obiter ſubjungere libet, quòd Eudoxus & Democritus eadem quæ Heſiodus, de Arcturi exortu, Hirundinis adventu, & occultatione Vergiliarum notarunt. Nam Heſiodus cum Arcturi exortu hirundinem veniſſe affirmat; Eudoxus autem, teſte Gemino [h], ait die 60^mo^ à Bruma utriſque incluſis extremis, Ἀρκτοῦρος ἀκρόνυχος ἐπιτέλλει, ἡ ὑετὸς γίνεται, ἡ χελιδὼν φαίνεται. Heſiodus autem docuit Vergilias ſub initio veris fuiſſe occultas quadraginta circiter dies: & [i] Democritus die 13^tio^ poſt æquinoctium vernum, πλειάδες κρύπτονται ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι, καὶ ἀφανεῖς γίνονται νύκτας μ'. Unde hæc eſſent cognita Democrito & Eudoxo diſceptandum aliis relinquo; ab iis certe non mutuo ſumpſit Poeta, neque in his locis Heſiodi interpolatio lectori emunctiſſimæ naris unquam ſuboluit.

Jam ultimam ſententiam expendamus, quæ Booten ſub Arcturi nomine intelligendum propoſuit. Cum Marmore Arundeliano ponamus Heſiodum floruiſſe anno ante Chriſtum 944. ſeu potius, calculi gratia, anno 942. quia idem eſt annus ratione biſſextilis ac 870. Stella ultimùm exoriens in Conſtellatione Bootæ ponitur ab [k] Hipparcho, & [l] Ptolemæo in pede dextro ſigni, & ωζ' in catalogo Bayeri notatur. Hæc ſtella tertiæ eſt magnitudinis, & ſolem poſtulat ſub Horizontem depreſſum ad quatuordecim uſque gradus in verticuli circulo numerandos, ut in Horizonte conſpiciatur. Calculo autem inito, eam inveniemus ἀκρονύχως orientem ultimùm in Horizonte fuiſſe conſpectam anno prædicto, ſub initio diei 27^mi^ Febr. ſive die ſexageſimo poſt Brumam, utriſque connumeratis extremis; ſole tunc temporis occupante 29^m^ gradum Aquarii. Neque hæc ratio numerandi nova eſt, etiam ubi τὸ μέσον apud Græcos, ſeu *poſt* apud Latinos occurrit. Nam [m] Cicero ait, "Neque te illo die [ſc. Idibus Mar.] neque "poſtero [ſc. die XVII Kal. Apr.] vidi: ——— poſt diem tertium [ſc. "die XVI. Kal. Apr.] veni in ædem Telluris," &c. Quodque de Spina Ægyptia dicit [n] Plinius, "Cæſa anno tertio reſurgit," id [o] Theophraſtus expreſſerat, ὅταν ᾖ κοπῇ μέσον τρίτον ἔτος δύθυς ἀναβλαστήσειν. Siquis verò contenderit Heſiodi verba ἑξήκοντα — χειμέρι' ἐκτελέσσῃ Ζεὺς ἡμαθα, poſtulare ſexaginta dies integros, quales inter ortum ſolis & occaſum exiguntur, quique à nonnullis *Naturales* vocantur, τῷ ἐκτελέσσῃ denotante tempus eſſe completum & exactum, ne uno quidem dierum ſe aliter habente;

[g] Hipparchi φαινόμενα. lib. 1. cap. 4. p. 178. [h] Εἰσαγ. cap. 16. p. 68. C. & 69. B. [i] Εἰσαγωγὴ. ibid. [k] Hipparchi φαιν. lib. 2. cap. 18. p. 229. [l] In ὑποθέσει τῶν ἀστερισμῶν apud Hudſoni Geographos minores. [m] Orat. Philip. 2. cap. 35. [n] Lib. 13. cap. 9. [o] Hiſt. Plant. lib. 4. cap. 3.

haud

haud malè forsan ei respondebimus dicentes, apparentem ἀκρόνυχον exortum stellæ non isti diei tribuendum esse, quo ultimùm in Horizonte orientali stella conspicitur; sed diei potius sequenti, quo in conspectum veniens primùm incipit videri non amplius in Horizonte posita, sed supra eum aliquantillum elevata. Hoc enim accidit stellæ, de qua nobis sermo est, vespera seu initio diei 28vi Febr. i. e. vespera sexagesima post Brumam accidente, diebus sexaginta naturalibus, & quinquaginta novem noctibus, unà cum parte duarum aliarum inter Brumam & Exortum interpositis. Hoc temporis intervallum diminuetur, sive majorem demus Polo elevationem, seu ætatem antiquiorem tribuamus Poetæ: & è contrà augebitur, positis minore Poli elevatione, aut recentiore ætate Poetæ. An verò mutationem aliquam huic illive inducendam suadeant cætera φαινόμενα ab Hesiodo memorata, jam nobis dispiciendum est.

Scribit [p] Poeta de Vergiliis, αἳ δή τοι νύκτάς τε καὶ ἤματα τεσσαρήκοντα κεκρύφαται: quæ verba primâ facie occultationem, non tantùm quadraginta noctium, qualis fuit ea Democriti, sed quadraginta νυχθημέρων designare videntur. Sed id nobis est animadvertendum, quòd dies noctesque occultationis æquales fieri non possunt. Nam occultatio omne id tempus est, quod ab ἡλιακῷ stellæ cujusvis occasu sub vesperam accidente, usque ad ἡλιακὸν ejus ortum aurora evenientem transcurrit, à nocte inchoatum pariterque clausum: itaque necesse est, ut aut noctes numerum quadraginta excedant, aut ab eo deficiant dies. Neque hoc impedit, quo minus νυχθήμερα à majore numero denominentur; cujus rei sacræ scripturæ illustre præbent exemplum. Idem igitur erit occultationum quæ ab Hesiodo & Democrito memorantur tempus; nempe noctes 40, diesque interpositæ 39. Sed hoc posito tempore, litem fortasse movebit aliquis, dicetque id nobis minimè constare, utrum Poeta locutus sit de occultatione perfecta omniumque stellarum ad Vergilias pertinentium, qualis ea est ab ἡλιακῷ occasu stellæ maximè orientalis usque ad exortum ἡλιακὸν stellæ maximè occidentalis, cujus occultationis brevissima est duratio; an de occultatione qualicunque & imperfecta ab ἡλιακῷ occasu stellæ maximè orientalis computanda, cujus longissima est duratio; an denique de media quadam occultatione, illius scilicet stellæ, quæ insignissima est Vergiliarum, & sub visum maximè cadit. De hac ultima Poetam esse intelligendum videtur rationi maximè consentaneum, quia cæteræ stellæ nimis sunt nebulosæ. Calculo autem inito pro anno ante Christum 942. comperiemus Lucidam Vergiliarum ultimò fuisse visam, ideoque occultationem ejus esse incœptam vespera seu initio diei 6ti Aprilis, & finitam manè diei 15ti Maii, quo demum stella pòst apparuit quàm abscondita fuisset noctes quadraginta, diesque triginta novem ex vicinitate solis. Hæc occultatio eò longior erit, quò magis ad Boream locus Poetæ, vel ad nostra tempora ætas accedat; & è contrà minùs ad Boream accedente loco, vel ad nostra tempora ætate, brevior erit occultatio.

[p] Ἔργ. v. 385. [q] 609. Ibid.

Aliud

Aliud φαινόμενον ab Hesiodo memoratum ita se habet:

Εὖτ' ἂν δ' Ωρίων καὶ Σείριος εἰς μέσον ἔλθῃ
Οὐρανὸν, Ἀρκτοῦρον δ' εἰσιδὴ ῥοδοδάκτυλος Ἠώς, &c.

ubi Booten sub Arcturi nomine designatum esse jam suprà notavimus. Restat inquirendum an τὸ Σείριος de tota Canis Constellatione, an de stella ejus insigni sit intelligendum. De hac re in neutram partem acriter disceptare velim: id tantum submonendus est lector, quòd Sirius semper designat stellam Canis principalem apud Aratum, Eratosthenem, Hyginum, & Bassum, seu Commentatorem Germanici. Si Hesiodus eodem sensu intelligendus est, id quod [r] Proclus censuit, Poeta dixerit, quòd Arcturi seu Bootæ signo oriente, ad meridianum circulum accedet primò Orionis Sidus; deinde aliqua pars Canis, non tota Constellatio, sed Sirii stella, i. e. ultima Bootæ stella in Horizonte Orientali conspicietur, quo tempore Sirius in Cœli fastigium advenerit. Si nulla esset Aeris refractio, & apparens idem ac verus esset locus stellæ; ultima Arcturi stella in Horizonte posita, Sirius transiisset Meridianum Ascræ anno ante Christum 942. duabus fere tertiis partibus unius gradus, seu 44′, quod intervallum quidem nimis erat exiguum quàm quod ab Antiquis dignosceretur. Sin refractionem esse 29′. 30″. cum [s] Ricciolo statuamus; tum quo tempore ultima Arcturi stella in Horizonte visa fuerit, Sirius deficeret à Meridiano 4′. seu decima quinta parte unius gradus, ita ut stella Arcturi quàm minimum elevata, Sirius in ipso Meridiano conspiceretur. Hoc autem obiter est notandum; si magis Boream versus admovemus locum, vel à nostris temporibus amovemus Poetam, Sirius ne quidem attigerit Meridianum; at è contrà minùs Boream versus admoto loco, minusve à nostris temporibus amoto Poeta, transierit jam pridem Meridianum, quo tempore prædicta stella Bootæ oritur. Igitur ex τῷ φαινομένῳ quæ Poeta nos docuit, nihil quod ætati ejus apud Marmorem Arundelianum traditæ repugnet, inferri potest; sed omnia ita optimè conveniunt, ut mirari liceat unde hæc ei cognita fuissent.

Quanquam verò quæ jam dicta sunt proposito nostro satisfeciisse videantur, haud tamen lectori ingratum fore existimo, si ad alias nonnullas quæstiones ab hac re non alienas, & à viris doctis ventilari solitas, discutiendas descendero. Quæritur enim Primò, Quomodo se habeat ætas Hesiodi respectu temporum Trojanorum? Secundo, Quomodo se habeat respectu ævi Homerici?

Ad priorem quod attinet, causa nulla est ut à vulgari & recepta opinione recedamus, qua Trojæ excidium mille & ducentis ante Christum annis, ante Hesiodum fere trecentis collocatur. Hæc enim sententia argumentis quibusdam verisimilibus defenditur. Primo Homerus, Hesiodo, ut plerisque videtur, antiquior, sed ei forsan æqualis, comparatione facta Trojanorum virorum, eorumque qui suis temporibus vigebant, tantam roboris præstanti-

[r] Comment. in locum. σαφῶς δὲ τούτοις ὁ ἐπὶ τοῦ γόνυ καὶ τοῦ νυνὶ Σείριον λέγει. [s] Almag. Nov. tom. I. lib. 3. cap. 9. sect. 7. p. 115.

am

am prioribus illis [a] attribuit, ut vix credibile videatur tam insignem humanarum virium diminutionem uno alterove sæculo fieri potuisse. Argumentum à Vell. Paterculo petitum ipsius verbis proponemus; [b] "*Hic* [Homerus] *lon-*
" *giùs à temporibus belli, quod composuit, Troïci, quàm quidam rentur, absuit.*
" *Nam ferme ante annos nongentos quinquaginta floruit, intra mille natus est.*
" *Quo nomine non est mirandum, quòd sæpe illud usurpat* οἷοι νῦν βροτοί εἰσι: *hoc*
" *enim, ut hominum, ita sæculorum notatur differentia.*" Hoc quidem argumentum oppugnari potest ab eo, quòd Homerus eadem fere usurpat verba ad notandum discrimen inter Trojanos viros, eosque qui Trojanis temporibus perpaucorum annorum intervallo præcesserunt. Ita enim Nestor de illis, qui unà secum juvene militabantur, prædicat, [c] Κείνοισι δ' ἂν οὔτις—Τῶν οἳ νῦν βροτοί εἰσιν ἐπιχθόνιοι μαχέοιλο. Sed responderi potest, longè diversam esse hic loci istorum verborum rationem. Nestor commilitonibus suis priscis attribuit non virium corporis, sed virtutis bellicæ præstantiam, quarum alteram sine altera posse subsistere. Siquo in re tali opus est testimonio, vel ab ipso Homero discamus, [d] Τυδεΐδης τοι μικρὸς μὲν ἔην δέμας, ἀλλὰ μαχητής. Quinetiam animadverte perpetuum Nestoris χαρακτῆρα. Vaniloquentiam illi minimè indecoram attribuit Poeta. More senum laudator temporis acti describitur. Quamobrem, si diserte affirmasset æquales suos magnitudine & robore corporis præcelluisse, vix tamen ab oratione ejus grandiloqua argumentum peterem, quod ipsius Poetæ, in propria loquentis persona, sententiæ opponerem.

Secundum argumentum, ex quo inter Trojanum bellum ætatemque Homeri distantia infertur; desumptum est ab invocatione illa Solenni Musarum, quæ ante initium Catalogi navium à Poeta [e] usurpatur,

Ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι·
Ὑμεῖς γὰρ θεαί ἐστε, πάρεστέ τε, ἴστέ τε πάντα·
Ἡμεῖς δ' κλέος οἷον ἀκούομεν, οὐδέ τι ἴδμεν,
Οἵ τινες ἡγεμόνες Δαναῶν καὶ κοίρανοι ἦσαν.

Negat se quidquam certi cognoscere vel de navium numero, vel ductorum nomine. Quod si paucis annis à Trojana obsidione vixisset, non modo illustria illa, sed minutiora multa ad tam celebre bellum pertinentia, utpote quæ in omnium ore tunc temporis fuissent, absque inspiratione scire potuisset. Quis enim hodiernum Poetam non ineptum existimaverit, qui Magni Malburii res gestas cantaturus, exordium tale Flandriadi suæ præposuerit?

Ex his, inquam, infertur argumentis, distantiam temporis non mediocrem inter Trojanum bellum & Homeri sæculum interveniisse, quæ omnia pari jure ad Hesiodum transferri possunt, quippe quem Homero vel contemporaneum, vel illo perpaucis annis priorem fuisse ex sequentibus patebit.

[a] Iliad. E. 304. M. 383. 449. Υ. 287. [b] Hist. Rom. lib. 1. cap. 5. [c] Iliad. A. 272. [d] E. 801. [e] B. 484.

Huic

Huic autem ſententiæ maxime adverſatur Illuſtriſſ. Newtoni hypotheſis, qui tercentum totos annos à Veterum Chronologia amputans, Heſiodum quidem 870 annis ante Chriſtum collocat, ſed inter illius ævum & Trojana tempora vix ultra triginta annos interceſſiſſe [f] contendit.

Opuſculi hujus limites tranſcurrerem, ſi omnes rationes, quæ ad tam novam hypotheſin muniendam adhibentur, diſcutiendas in me ſuſciperem: ſat erit, ut opinor, præcipuas ſelegiſſe, ut de univerſa argumentationis ſerie æquum Lector ferat judicium.

Primò igitur ſupponit Vir Magnus [g] γενεὰς illas, quæ à Poetis & præcipuè ab Heſiodo [h] celebrantur, uni hominum ſucceſſioni quæ intra triginta ferè annos perfici ſolent, pares eſſe ſingulas; teſtatur autem [i] Heſiodus ſe in illa γενεῇ, quæ à Trojanis temporibus proxima fuit, vixiſſe; Ergo, &c.

De ſignificatione vocis γενεὴ maximè apud Doctos ambigitur. [k] Herodotus tres γενεὰς centum annis reſpondere affirmat. Homeri [l] Scholiaſtes tradit, Veterum calculo ἡ γενεὰν triginta annis definiri. Sed [m] Plutarchus incertiſſimam eſſe hujuſce vocis ſignificationem innuit, utpote quæ aliquando de ætate hominis vigentis intelligitur, & ſic triginta annis definitur; aliquando verò de ætate hominis ſeneſcentis, & ſic 108 amplectitur. Idem præterea, ſi quidem ego illius ſenſum capio, ἡ γενεὰν [n] exiſtimat apud Heſiodum nequaquam humanæ vitæ ſpatio circumſcribi, ſed diverſam prorſus ſignificationem obtinere; dicens μήπω τὴν Ησίοδον ἀνθρωπίνῳ ζωῇ τὴν γενεὰν λέγειν. Utcunque verò de generali hujuſce vocis ſenſu ſtatuatur, mihi quidem exploratiſſimum eſt γενεὰς illas Heſiodéas nullum comprehendere definitum annorum numerum, ſed aliis alias prolixiores eſſe, & ſingularum longitudinem vel actionum quarundam ſerie, vel morum ſimilitudine, vel ipſius forſan Poetæ arbitrio determinari. Quamvis enim aureum illud, quod vocatur ſæculum, uno Saturni regno definivit Heſiodus, Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν; malè tamen exinde concluditur longitudinem unius hominum ſucceſſionis huic ætati Poetam tribuiſſe. Saturnum enim & Jovem divina & immortali præditos natura deſcribit, ideoque plures hominum ſucceſſiones ſub imperio Saturni præteriiſſe pari ratione exiſtimaverit, qua Jovi in ſucceſſivas hominum generationes imperium diſertis verbis attribuit. Dicit enim de Jove, quòd argenteæ ætatis homines [o] Ζεὺς Κρονίδης ἐκρυψε; deinde verò, Ζεὺς δ' πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων Χάλκειον ποίησ'; illiſque demum ſublatis, Αὖθις ἐτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πολυβοτείρῃ Ζεὺς Κρονίδης ποίησε, & poſtremùm de ferreo ſæculo, Ζεὺς δ' ὀλέσῃ καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων. Cum igitur Jovis imperio plures hominum generationes ſint ſubjectæ, quid impedit ne totidem ſub Saturno etiam fuiſſe concludamus? Nihil certè obſtat huic hypotheſi, quòd unicum, ſcilicet aureum, genus hominum ſub Saturno fuiſſe

[f] Chron. p. 29. 32. [g] Ibid. [h] Ἐργ. 108. [i] Ibid. 174. [k] Lib. 2. [l] Comment. ad Iliad. A. v. 250. [m] De Oracul. Defectu, p. 415. Edit. Franc. [n] Ibid. p. 416. [o] Ἐργ. 138. & ſequent.

ruiſſe dicitur. Vox enim illa, τὸ γένος, non ad notandum hominum ſucceſſionem adhibetur, ſed reſpectum habet ad mores, indolem, conſuetudines, res geſtas; in quibus qui inter ſe conveniunt vel magnopere diſcrepant, ii eodem eſſe vel diverſo τῷ γένει dicuntur. Concludo igitur aureum illud ſæculum eo uſque duraſſe, donec homines, converſis ſtudiis moribuſque, ſimplicem illam ab Heſiodo deſcriptam vivendi rationem exuerant.

Ita verò ſe rem habere, nec una hominum ſucceſſione ætatem terminari, à quarti illius, quod dicitur Heroicum, ſæculi longitudine patebit. Illuſtriſſ. quidem Chronologus, ut ſuæ faveat Hypotheſi, ultra aurei ſæculi initium Deucalionis diluvium [p] removet. [q] Apollodorus autem & [r] Proclus teſtantur, Jovem iſtud diluvium ad perdendos ænei ſæculi homines immiſiſſe. Quorum ſententia quàm ſit vero conſentanea, nec ante æneum ſæculum Deucalionem vixiſſe ex ipſo Newtono manifeſtò conſtat. Tradit enim Vir Magnus, [s] "decem poſt Deucalionem annis Idæos Dactylos ferrum "in Ida Cretenſi inveniſſe, illudque in arma & inſtrumenta fabricantes "fabrorum & armariorum artibus apud Europenſes initium poſuiſſe." Quod ſi verum ſit, neceſſe eſt ut Deucalionem uſque ad æneum ſæculum & illius quidem extremam partem deducas, nam ipſe teſtatur [t] Heſiodus in æneo ſæculo *ferrum nondum inventum fuiſſe* — Μίλακες δ' ἦσαν ἔτι σιδήρεοι. Pone igitur Deucalionem juxta finem ænei ſæculi, & computa hominum generationes, quæ inter eum & ferrei ſæculi initium interceſſerunt, & ſic tandem de intermedii ſæculi, quod dicitur Heroicum, longitudine conſtabit. Poſt exciſam Trojam ferreum ſæculum incepit; diſcimus autem ab [u] Homero à Deucalione ad Trojanum bellum octo hominum generationes ſucceſſiſſe, viz. Deucalionem, Hellenem, Æolum, Siſyphum, Glaucum, Bellerophontem, Hippolochum, Glaucum qui Trojanorum fuit auxiliarius. In altera ejuſdem familiæ linea ſeptem generationes [x] Apollodorus & [z] Proclus recenſent, nempe, Deucalionem, Hellenem, Æolum, Chritheum, Pheretem, Admetum, Eumelum, qui eidem bello interfuit. Si igitur cum Newtono tres hominum ſucceſſiones centum annis circumſcribi ſupponamus, Heroicum ſæculum fere in 266 annos, vel ſecundum Eumeli genealogiam in 233 excreſcere neceſſe eſt. Ipſe quidem Heſiodus [a] diſertis verbis teſtatur plures hominum ſucceſſiones intra Heroici ſæculi terminum comprehendi. Nam *iſtorum*, inquit, *Heroum alii in Thebano, alii in Trojano bello interierunt.* Sed Thebani Heroes patres erant Trojanorum, Tydeus Diomedis, Stheneli Capaneus, &c. De aliis quidem ſucceſſionibus, quæ à Thebano bello retro ad Deucalionis tempora præterierant, apud Heſiodum ſiletur, illis ſolummodo memoratis Heroibus, qui maxime in iſto ſæculo inclaruerunt, cauſamque præbuerunt præcipuam cur illud ſæculum Heroicum denominaretur. His omnibus perpenſis, Newtonianam illam hypotheſin

[p] Chron. 13. [q] Biblioth. lib. 1. [r] Comment. ad Heſ. Ἔργ. v. 157. [s] Chron. p. 13. 14. [t] Ἔργ. 151. [u] Iliad. Z. v. 153. & ſequent. [x] Bibl. lib. 1, 2. [z] Comment. ad Heſ. Ἔργ. v. 157. [a] Ἔργ. v. 162.

de γενεῶν Heſiodearum longitudine nequaquam eſſe probabilem concludo; ac proinde, etiamſi Heſiodus in ſæculo ab excidio Trojæ proximo floruerit, fieri tamen poſſe ut multorum annorum intervallo ab illis temporibus remotus fuerit.

Sed inſtat Vir Magnus ——— [b] " Non modò ipſe Heſiodus teſtatur ſe " in ſæculo à Trojanis temporibus proximo vixiſſe, ſed illud etiam ſæ- " culum finem habiturum cùm homines tunc viventes caneſcerent & mo- " rerentur; quod idem eſt acſi dixiſſet ſæculum illud ſuum longitudinis " fuiſſe mediocris, & una hominum generatione terminandum. Verba Heſiodi, ad quæ reſpicit Newtonus, hæc [c] ſunt:

Ζεὺς δ' ὀλέσει, ἢ τοῦτο γενεὸν μερόπων ἀνθρώπων,
Εὖτ' ἂν γεινόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν·

in quibus explicandis ipſe bonus (quàm indignor!) in communem lapſus eſt errorem interpretum, qui ab accuratiſſimo Grævio ſic reprehenduntur ——— [d] " Inſulsè Interpretes Latini —— *Poſt quam facti circa tempora cani fuerint.* An γενεὸν πολιοκρόταφον τελέθειν eſt fieri canum? Quid abſurdius fingi poteſt? " Γεινόμενοι ſunt τεχθέντες. Sic autem verte —— *Quum* " *vix nati caneſcant*, hoc eſt, ſeneſcant, quum vix poſtquam lucem ad- " ſpexerunt, ſenio conficiantur, &c." Eandem penè phraſin à Joſepho uſurpatam invenias; apud quem Abramus brevem filii ſui jam, ut videbatur, mactandi vitam deplorans, Επειδὴ, inquit, [e] γενηθεὶς ὑποθανοίη, *Cum jam nato moriendum ſit.* Idem proculdubio eſt ſenſus verborum Heſiodi, qui à brevi contemporaneorum ſuorum vita argumentum ducit, quòd Jupiter non quidem extemplo, ſed aliquando illud genus perditurus ſit, & meliora deinde ſæcula reducturus.

Quum verò, ut ſupra dixi, Newtonus ante aureum ſæculum Deucalionem collocat, nec aliter quidem ejus Hypotheſis poteſt conſiſtere; expendamus argumenta, quæ ad hanc opinionem muniendam adhibentur. Ex illis autem præcipua hujuſmodi fere ſunt. " [f] Deucalionis diluvium in ſe- " cunda vel tertia ante Cadmum generatione evenit; ſed Cadmus in aureo " ſæculo vixit; Ergo Deucalionis diluvium in ſecunda vel tertia ante au- " reum ſæculum generatione evenit. Probatur Deucalionis diluvium ter- " tia fere ante Cadmum generatione eveniſſe exhinc, quòd Ino Cadmi filia " nupſit Athamæ filio Æoli, filii Hellenis, filii Deucalionis. Probatur " Cadmum in aureo ſæculo vixiſſe duplici argumento. 1. Aſterius, qui " Antiquorum erat Saturnus, in aureo ſæculo vixit; ille autem Aſterius " Europam Cadmi ſororem uxorem duxit. 2. Curetes, quos ſecum Cad- " mus in Græciam invexit, Jovem nutriverunt; Jupiter autem Minos erat " Cretenſis, & Aſterii filius."

Animadvertat Lector totam argumentationis vim ex hoc pendere, quòd Aſterius & Minos ſint Saturnus & Jupiter ab Antiquis celebrati, ac

[b] Chron. ibid. [c] Εργ. 180. [d] Lection. Heſiod. [e] Antiq. Judaic. lib. 1. cap. 13. [f] Chron. p. 142, 148, 149, 159.

proinde

proinde Saturnus ille & Jupiter Cadmo coævi fuerint; illud autem neutiquam probari, niſi veriſimile ſit, tum Curetas Jovem puerum nutriviſſe, tum eoſdem Curetas unà cum Cadmo in Græciam veniſſe. Sed neutrum horum, ut opinor, vel certum eſt, vel probabile. Curetas quidem Jovem nutriviſſe ab Hiſtoricis memoratur; ſed ab omnibus pro fabula, ſummæve re incertitudinis habetur. [f] Strabo, ſcriptor graviſſimus, cùm de his Curetibus copioſius differuiſſet, hac de cauſa vereri videtur ne Lector eum fabulis addictum exiſtimaverit; inter diſcrepantes autem opiniones quas de his congeſſit, una eſt eorum, [g] qui Curetas non Jovis altores, ſed Jove & Calliopa natos perhibent. Newtonus quidem Lucianum hujuſce rei teſtem adducit, [h] ſed prorſus incommodè ejus utitur teſtimonio, qui univerſam Græcorum μυθολογίαν deridendam ſolet propinare. Quamobrem mirari licet egregium hunc philoſophum, in Mathematicis demonſtrationibus δεινόταλον, ſperaſſe tam levibus argumentis, ab anilibus fabellis petitis, univerſam Antiquorum Chronologiam ſe poſſe ſubvertere. Sed conceſſo Curetas Jovem aluiſſe, unde conſtat illos unà cum Cadmo in Græciam veniſſe? Refert quidem Herodotus [i] Phœnicios quoſdam viros Cadmi comites artes literaſque in Græciam invexiſſe; illos verò eoſdem fuiſſe ac Curetas Jovis altores neutiquam teſtatur. Ipſe etiam [k] Diodorus, qui omnes Cretenſium hiſtorias exploraverat, eandem de Jove & Curetibus fabulam narrat, ſed eorum opinioni penitus adverſatur, qui illos una cum Cadmo, Aſterio, Minoe vixiſſe arbitrantur; nam Cretenſes Heroas, Minoem, Rhadamanthum, &c. multis ſæculis poſt Deos genitos floruiſſe [l] refert. Porro Pauſanias & Strabo, qui eorundem [m] Curetum mentionem faciunt ſæpiſſime, inter varias & repugnantes quæ de iiſdem prædicantur fabulas, eorum cum Cadmo ſocietatis vel συγχρονισμῷ nuſquam meminerunt. Hypotheſis igitur Newtoniana, quòd Cadmus Saturno & Jovi fuerit coævus, quodque Aſterius & Minos Saturnus ille & Jupiter fuerint, conjecturâ ſolâ nititur, omniſque probationis expers eſt, etiam illius quæ ab obſcura & ſibi ipſi ſæpius adverſaria Græcorum μυθολογίᾳ petitur.

Sed alios Vir Magnus ſententiæ ſuæ patronos [n] exhibet, ipſos nempe Cretas, qui Jovis tumulum in inſula ſua conſpici jactabant. Argumentum ſanè *minime validum*; nam Cretes hac unica de cauſa pro mendacibus uſque ad proverbium notati ſunt, [o] Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, quoniam, ut à Callimachi

[f] Περίχωρα δ' ἀμφὶ πλείονα εἰπὼν περὶ τούτων, καίπερ ἥκιστα φιλομυθοῦντες, lib. 10. p. 726. Edit. Amſt. [g] Ibid. p. 723. [h] De ſaltatione, non de ſacrificiis, ut citatur a Newtono Chron. p. 149. [i] Lib. 5. [k] Lib. 5. p. 230. Edit. Steph. [l] Ibid. p. 237. Μετὰ δὲ τοὺς τῶν θεῶν γενέσεως ὕστερον πολλοὺς γενεὰς φασὶ γενέσθαι τὸν τῶν Κρήτων βασιλέα τὸν Μίνω, ὃν ὑπάρχειν ἐπιφανέστατον τῶν περὶ Μίνω, καὶ Ῥαδάμανθυν. [m] Pauſanias Meſſen. & Eliac. prior. Strabo. lib. 10. [n] Chron. p. 152. [o] S. Pauli Epiſt. ad Titum cap. i. v. 12. Callimach. Hym. in Jovem v. 8. Epimenides, ut teſtantur Hieronymus ad Titum, Auguſtinus contra Adverſarium Legis, Chryſoſt. Sermon. III. Epiſt. ad Titum, & Origenes lib. 3. contra Celſum. Innuit quidem Scholiaſtes Callimachi aliam ob cauſam Cretenſium mendacia in proverbium abiiſſe, Παροιμία ἐστὶ τὸ κρητίζειν ἐπὶ τῶν ψεύδεσθαι· λέγει δὲ Ἐπιμενίδην τὸν Κρητὸς γενέσθαι· ὃς λαχὼν μείζονα τοῖς Ἕλλησι τὰ λάφυρα τοῦ Διὸς τὰ κρείττω ἑαυτῷ περιεποιήσατο. Et Suidas, Κρητίζειν τὸ ψεύδεσθαι. Ἐπιμενίδης γὰρ ἐπιλεγόμενος τὸ ἄντρον ἑαυτῷ ἐξεῖλετο. Sed mecum certè ſen-

ſcholiaſte accepimus, [p] hoc ipſum ſepulchrum Minois erat, hac inſcriptione inſignitum, ΜΙΝΩΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΤΑΦΟΣ, ſed cùm injuria temporis τὸ Μίνωος eraſum eſſet, pro Jovis ſepulchro oſtentabatur. Newtonus autem Cretenſium veracitatem vindicat, integram inſcriptionem Jovis ſepulchrum deſignare exiſtimans. Nam Μίνωος ὃς Διὸς τάφος latinè reddit *Minois Jovis ſepulchrum*; *Minois qui erat Jupiter*; ſed hæc verba verti debere *Minois Jovis filii ſepulchrum*, ſubintellecto τῷ υἱῷ per Ellipſin Græcis uſitatam, Græculis omnibus eſt notiſſimum. Quòd ſi ita ſe res habet, tota Newtonianæ argumentationis moles funditus ruit. Nam ſi Minos non ſit Jupiter, Aſterius non eſt Saturnus; ſi Aſterius non ſit Saturnus, tum Cadmus Aſterio coævus in aureo ſæculo non vixit; quòd ſi Cadmus in hoc ſæculo non vixerit, nequaquam probatur, quod probandum erat, Deucalionis diluvium in ſecunda vel tertia ante ſæculorum initium generatione eveniſſe.

Sed inſtare poſſunt Newtonianæ Hypotheſeos fautores, parum intereſſe an Minos ſit ipſe Jupiter, an Jovis filius; hoc enim conceſſo, unius ſolummodo generationis differentiam oriri, quæ in re tam remota & obſcura nullius eſt momenti. Sed falluntur illi qui ſic argumentantur, quique ætatem Jovis conſtituunt reſpicientes ad ætatem eorum qui pro filiis ejus ſunt habiti. Jovi enim, quicunque is fuerit, in Deorum numerum relato, & immortalitatem induiſſe credito ſuccedentium hominum ſuperſtitio varios potuit imputare filios, non eos modò qui eodem quo ille in terris verſatus eſt ſæculo vixiſſe putabantur, ſed eos etiam qui multa poſt ſæcula nati fuerunt, nimirum quotieſcunque adulatores regi cuivis vel heroi hunc honorem adſcribere voluerunt. Sed Newtonus ab hoc negotio omnem ſuperſtitionem & fabulam removet, eoſque univerſos qui Jovis filii dicti ſunt ita reverà fuiſſe exiſtimans, ex eorum notiori ſæculo ipſius Jovis ſæculum ſtatuere non dubitat. Hujuſmodi argumentationis breve quoddam ſpecimen Lectori juvat exhibere, ut quàm fallax, inanis, & nullius ponderis ſit exemplo oſtendam. Secundum Newtonum [q] condita eſt Roma ſexcentis fere ante Chriſtum annis, ſecundum uſitatam Chronologiam fere ſeptingentis quinquaginta. Ego autem ſi methodo Newtoniana probare velim longè antiquiorem fuiſſe Romam, ſequente argumento quod ex Newtono didici, opinionem meam defenderim. Heros ille qui ſub Martis nomine colebatur, erat Seſoſtris Ægypti rex, [r] qui mille ferè ante Chriſtum annis [s] floruit. Sed Mars Romuli erat pater, ut Livius, Virgilius, aliique memorant; ideoque Romam nongentis plus annis ante Chriſtum conditam fuiſſe neceſſe eſt fateamur. Vel aliàs ſic inſiſtam — Romulus ſexcentis ante Chriſtum annis floruit; Ergo Mars, ſeu Seſoſtris, Romuli pater, non amplius ſexcentis &

tiunt Callimachus, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσαι· κὴ ΓΑΡ τάφον, ὦ ἄνα, σεῖο Κρῆτες ἐτεκτήναντο. Et Lucanus extremo 8^vi^ Tam mendax Magni tumulo quàm Creta Tonantis. Et Nonnus Dionyſiac. lib. 8. Οὐ γὸ ἀεὶ παρέιμενε Διὸς ψευδήμονι τύμβῳ Τιρσομβρὴ Κρήτειοτις, ἐπεὶ πόλον ὑπερφιτες. [p] Ad Hymn. in Jovem v. 8. Ἐν Κρήτῃ ἐπὶ τῷ τάφῳ ὃ Μίνωος ἐπιγέγραπται, Μίνωος ὃ Διὸς τάφος· τῷ χρόνῳ ὃ τὸ, ὃ Μίνωος, ἀπηλοίφθη· ὥστε συνεληφθῆναι, Διὸς τάφος· ὰν τούτῳ δὲ ἔχειν λέγουσι Κρῆτες τὸν τάφον ὃ Διός. [q] Chron. p. 38. [r] Ibid. p. 98. [s] Ibid. p. 23.

triginta.

triginta. Quis tales rationes inanes esse non videt? Hujusmodi tamen est omnis Newtoniana argumentatio de Asterio, Minoe, cunctisque insuper Deorum filiis, quæ ex antiqua μυθολογίᾳ desumpta est.

Aliud verò argumentum quo Hypothesin suam Vir Magnus tuetur, hisce penè verbis conceptum legimus. "[t] Aliquando cum Mentore in Ithaca "vixit Homerus, & ab eo multa didicit quæ pertinerent ad vitam & res "gestas Ulyssis, cujus Mentor amicus fuerat." Quod si verum sit, Hesiodum, Homero supparem, in generatione post Trojanum bellum proxima vixisse necesse est.

Sed unde, quæso, constat Mentorem illum Ithacensem Ulyssi cognitum fuisse? Homerus nempe, ut tradit libellus ille de vita ejus Herodoto adscriptus, cum Mentore quodam in Ithaca versatus est, à quo cùm multa beneficia accepisset, hanc illi gratiam retulit, ut nomen ejus Odysseæ insereret sub charactere viri prudentissimi, & amici summi Ulyssis. Haud commode ex suspecto hoc libello argumentum petit Newtonus, cujus quidem auctoritati, ut jam patebit, quandocunque hypothesi suæ adversatur, solito usus acumine, nihil tribuit. Sed historiæ habeatur fides; cum Mentore Ithacensi versatus fuerit Homerus; ægrè tamen evinces eundem Mentorem Ulyssi familiarem fuisse ex eo quòd in Odyssea talis describitur. Solent enim Poetæ, aliam referendi gratiam plerumque incapaces, amicorum nomina immortalitati consecrare. Phemius ille [u] quem in procorum epulis citharâ canentem Homerus inducit, pro ipsius vitrico & præceptore à prædicto Biographo venditatur. Tychius vero [x] quem σκυτοτόμων ὄχ' ἄριστον, & clypei septemplicis fabricatorem idem celebrat, eundem Cumâ diversantem benigno hospitio excepisse traditur. Et magistrum suum imitatus Virgilius, ut nobilibus quibusdam inter Romanos familiis blandiretur, [z] Sergestum, Cloanthum, &c. Æneæ comites adjunxit. Sed quis sibi persuadeat utrumvis poetam historiæ in hac re auctoritatem secutum fuisse, vel exinde trahat argumentum, quo rei incertæ fides concilietur? Quinimò nec ipsius Mentoris ætas facilè pateretur, ut ille una cum Ulysse, ac deinde cum Homero versatus fuerit. Ita enim computando colligimus. Ulysses ad Trojanum bellum profecturus rei familiaris curam & regimen Mentori jam *Seniori* [a] committit,

Μέντωρ ὅς ῥ' Ὀδυσῆϊ ἀμύμονι ἦεν ἑταῖρος,
Καί οἱ ἰὼν ἐν νηυσὶν ἐπέτρεπεν οἶκον ἅπαντα
Πείθεσθαί τε ΓΕΡΟΝΤΙ, ᾗ ἔμπεδα πάντα φυλάσσειν.

Mentorem isto tempore quinquaginta ad minimum annos natum fuisse suppono, nam Hesiodus virum quadraginta annorum juvenem [b] appellat; Trojâ jam captâ ad sexagesimum annum pervenerat, ideoque florente Homero triginta quinque abhinc annis, haud procul abfuit à centesimo si superstes fuerit. Non igitur verisimile est Mentorem illum quocum vix-

[t] Ibid. p. 164. [u] Odyss. P. 263. [x] Iliad. H. v. 220. [z] Æneid. lib. 5. 121. 122. [a] Odyss. B. v. 225. [b] Ἔργ. v. 441. Τετραέτηρον ἀίζηόν.

isse

iſſe Homerus dicitur, Ulyſſi cognitum fuiſſe; nec id quidem in animo fuit Biographo illi qui Herodoti nomine inſignitur. Nam Homeri ætatem ad annum à capta Troja centeſimum ſexageſimum deducit, quo tempore nemo certè ex Ulyſſis amicis in vivis eſſe potuit.

Sed ab ipſius, ni fallor, poetæ verbis hæc omnis lis de diſtantia inter Heſiodi ævum & Trojanum bellum componi poteſt. Octoginta poſt hoc bellum annis, ſi Thucydidi credamus, [c] Græci colonias deducere cœperunt. Alii [d] quidem, inter quos [e] Newtonus, anno poſt Trojam *ſexageſimo* Æolicam migrationem primam factam conſtituunt; inter omnes autem convenit [f] non ante tertiam Æolorum migrationem, quæ poſt primam tertia generatione, poſt Trojam [g] annis fere centum & quinquaginta facta ſuit; Cumam conditam fuiſſe. Ipſe verò Heſiodus teſtatur [h] patrem ſuum fuiſſe Cumanum, & in paupertatem tandem delapſum, relicta ilta urbe, Aſcram migraſſe. Veriſimile autem eſt non eum ex primis Cumæ colonis fuiſſe ſed ex eorum poſteris; ejus autem familiam quæ in nova forſan colonia floruerat, proceſſu temporis ad anguſtias redactam. Ex qua hiſtoria licet determinatum ævi Heſiodei tempus ſtatui non poteſt, ejus tamen ætas in tantum colligitur, ut iſtam poſt ducentos ad minimum annos à Trojano bello collocare neceſſe ſit. Quapropter quid ſibi velit Newtonus nequaquam intelligo, qui Heſiodum pluribus annis ante Æolicam migrationem vixiſſe arbitratur.

His adjicio, quòd Herodoti auctoritas, cui multum videtur Newtonus tribuere, cum illis eſt qui inter Trojana tempora & Heſiodum maximam interponunt diſtantiam. Trojanum enim bellum [i] octingentis ante ſe annis accidiſſe, quadringentis Heſiodum floruiſſe exiſtimat. Cum eo videtur conſentire ſcriptor graviſſimus & ferè ſuppar Thucydides, qui de Homero abſque ulla cunctatione tradit [k] πολλῷ ὕστερον ἔτι καὶ τῶν Τρωϊκῶν γενόμενον.

Quinetiam ab ipſo penè nomine quod Trojano ſæculo Heſiodus attribuit, conjectare licet illud à ſuis temporibus remotius fuiſſe. [l] Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἱ καλέονθ' Ἡμίθεοι, auguſtius quiddam ſonat quàm quod de hominibus à nobis penè viſis & cognitis prædicare ſolemus. Reverà maximi homines in ſuo ſæculo meri ſunt homines, & quamvis famam meritis ſuis reſpondentem adipiſcuntur, major tamen è longinquo reverentia, & venerationem conciliat antiquitas. Non niſi volventibus annis res geſtæ ſplendidis fabellis decorantur, & inſignes viri ad Deos evehuntur; [m]

Præſenti tibi maturos largimur honores
Jurandaſque tuum per nomen ponimus aras;

[c] Lib. 1. cap. 12. p. 11. Edit. Wetſt. [d] Strabo lib. 13. [e] Chron. p. 33. [f] Strabo lib. 13. Pauſanias in Laconic. Vell. Paterc. lib. 1. [g] Marmor Chronic. Homeri Vita Herod. adſcripta. [h] Ἔργ. v. 636. [i] Herodot. lib. 2. [k] Thucyd. lib. 1. [l] Ἔργ. v. 159. [m] Horat. Epiſt. 1. lib. 2. v. 15, &c.

quis

quis à vera veneratione profectum judicaverit, nec potius à turpissima dominantium adulatione? Quanto rectius vera vita hominumque sensus in sequentibus exprimuntur?

Sed tuus hoc populus sapiens & justus in uno,
Cætera nequaquam simili ratione modoque
Æstimat, & nisi quæ terris semota suisque
Temporibus defuncta videt, fastidit & odit.

Si quis igitur suspicetur Hesiodum de hominibus triginta annorum intervallo à se remotis tam magnifica & portentosa prædicasse, næ ille non satis intelligit vel humani generis ingenium, vel rationem fabularum, quæ longo intervallo res gestas sequuntur, & generatione quadam, ut dicitur, æquivoca, ex veritatis corruptione nascuntur.

Jam verò summi viri rationes Chronologicas quæ ad Hesiodum immediate spectant, absolvisse videor. Instituti operis modum excederem, si universas quæ in isto libro continentur ad examen revocarem. Sed negotium illud literatis viris commendo industria sua & perscrutatione dignissimum. Quamvis enim universas simul sumptas tantum in se roboris habere non existimo ut ab illis antiqua Chronologia subverti queat; in iis tamen tanta scientia, tam perspicax judicium, & acris vis animi elucet, ut etiam in hoc opere (quid ultra dicam?) Newtoni genius agnoscatur.

De ætate verò Hesiodi respectu habito ad ætatem Homericam quid sit statuendum dispiciamus. In hac re duobus testimoniis ante citatis accedo, Herodoti nempe & Chronici Marmoris Auctoris, inter quos convenit eos vel iisdem temporibus vixisse, vel Hesiodum perpaucis annis præcessisse. Ad quod confirmandum non leve est argumentum non solùm in utroque poeta veneranda illa morum simplicitas quæ certissima est nota antiquitatis, sed insuper eædem similesve locutiones in utriusque operibus subinde occurrentes; quibus nonnulli quidem inducti existimant quòd recentior Hesiodus Homerum imitatus fuerit; sed cùm easdem phrases rarissime à recentioribus usurpatas inveniamus, æquius est concludere istas locutiones proprias fuisse isti sæculo in quo poetæ nostri vixerunt, & postea in desuetudinem abiisse. Sed cùm alii aliter scriptores sentiant, & opiniones suas variis muniant argumentis, postulat instituti nostri ratio ut eorum singula examini subjiciamus, & quid in se ponderis habeant perscrutemur.

Prima nota per quam de utriusque Poetæ ætate judicatur, diversus est styli character quem viri docti in utroque se deprehendisse arbitrantur. Illud vero κρίνειν quàm fallax sit & errori obnoxium suprà [a] me meminisse. Jam verò eandem rem confirmare libet ab iis quæ vir do-

[a] P. xix.

ctrina

ctrina & judicio præcellens Joh. Albertus Fabricius, ad hanc litem reſpiciens * obſervavit. " Juſtus Lipſius in notis ad lib. 1. Velleii affirmat " *majorem ſimplicitatem & rudiorem antiquitatem in Heſiodo comparere quàm* " *in Homero.* Contrà Salmaſius ad Solinum p. 867. Lipſii judicium (no- " mine ejus præterito) refellens, contendit longè ſuaviorem Heſiodum & " comptiorem, eoque minus antiquitatis redolentem cenſeri debere, quòd " Dionyſio Halicarnaſſenſi judice ἢ ἐφρόνησεν ἡδονῆς, ἢ ὀνομάτων λειότητος, " ἢ σωθέσεως ἐμμελοῦς. Quam Salmaſii ſententiam nuper Cl. vir Ludol- " phus Neocorus in hiſtoria Critica Homeri amplexus, *ſi ex ſcriptis*, in- " quit, *utriuſque Poetæ judicium ferendum eſt, Homerus ſanè ob majorem ſim-* " *plicitatem remotiorem antiquitatem redolet. Comptior enim Heſiodus & ro-* " *tundior.* Sed quod pace doctiſſimorum virorum dictum eſto, magna in " utroque ſimplicitas, nec minor elegantia nativa in utriuſque poematis " comparet; ut ætatem diverſam ex adeo diverſi argumenti ſcriptis tam " parum diverſis conjicere fortaſſis ſit operam perdere. Præcipue cùm " omnes fere qui Heſiodum Homero antiquiorem negant, illum tamen " putent vel aliquo eodem tempore cum Homero vixiſſe, vel non ita " multis annis poſt, quæ exigua temporis diverſitas non adeo diverſum " ſtatim ſcribendi characterem inducit." Merito igitur rejicimus illud ætatis κριτήριον quod à ſtyli charactere deſumitur, præcipuè cùm inter viros doctiſſimos qualis ſit utriuſque Poetæ ſtylus nondum convenerit. Quorum tamen diſcordiæ hanc unicam eſſe cauſam exiſtimo, quòd qui majorem Heſiodo quàm Homero ſimplicitatem attribuunt, auctorem Ιλιάδος cum auctore Ἔργων καὶ Ἡμερῶν conferant; qui majorem Homero, auctorem Ὀδυσσείας cum auctore Θεογονίας vel Ἀσπίδος, haud interea ſecum reputantes quantùm à ſubjecti diverſitate ſcribendi ratio variari debeat.

Aliud argumentum ex quo ætas antiquior Homero arrogatur, deſumitur à vocabulis quibuſdam ab Heſiodo uſurpatis, quæ in ſæculo Homerico vel in uſu nondum fuiſſe, vel diverſam ab iſta quam in Heſiodo obtinent, tunc temporis ſignificationem habuiſſe exiſtimantur. Sic enim Dan. Heinſius ad Ἔργ. 229. Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεσθαι, " Fruſtra non fuerunt an- " tiquorum gloſſæ neſcio quæ, quæ nos monent τεκμαίρομαι παρ' Ὁμήρῳ τὸ τελεῶ, παρ' Ἡσιόδῳ δὲ τὸ βάλλω. Ceterum quod notabunt utri- " uſque poetæ ſtudioſi, vel ex hoc Homerum apparet Heſiodo noſtro " priorem, cui τὸ τεκμαίρεσθαι eſt τὸ τελεῖν. Antiquâ enim linguâ τέκμαρ " ita in uſu erat. Philoſophus Rhet. 1. τὸ γὰρ τέκμαρ καὶ πέρας ταὐτόν ἐστι " καὶ ἡ ἀρχαῖαν γλῶτταν." Valeret hoc argumentum ſi ſemper τὸ τεκμαίρομαι τῷ τελεῶ æquipolleret, nec alio unquam ſenſu à Veteribus uſurpatum inveniretur. Sed ſæpius ab ipſo Homero idem huic verbo quem ei affigit Heſiodus, ſenſus attributus eſt, ut ex ſequentibus patebit. Iliad.

* Biblioth. Græc. lib. 1. cap. 13. ſect. 1.

H. V.

H. v. 70. Ἀλλὰ κακὰ φρονέων τεκμαίρεῃ ἀμφιλέροισι. Odyſſ. H. 317. Πόμπην δ' ἐς τόδ' ἐγὼ τεκμαίρομαι. M. 139. Εἰ δέ κε σίνηαι, τότε τοὶ τεκμαίρομ' ὄλεθρον. K. 563. Ἀλλὰ δ' ἡμῖν ὁδὸν τεκμήρατο Κίρκη. In his, inquam, omnibus eundem ſenſum obtinet τὸ τεκμαίρομαι, quem in verſu Heſiodeo ſuprà citato, Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεῃ δ' ἐρύσπα Ζεύς, & ejuſdem operis v. 239. Τοῖς γ' δίκλιν Κρονίδης τεκμαίρεῃ, & aptè ab Homeri interprete exponitur βαλεύω, προσημαίνω. Nec quidquam obſtat huic interpretationi, quod notavit Ariſtoteles τὸ τέκμαρ eandem quam τὸ πέρας vetere lingua ſignificationem obtinuiſſe. Patet enim cauſa cur hic ei ſenſus attributus eſt; nam cùm τὸ τεκμαίρομαι primario ſenſu *machinari*, *moliri*, *intendere*, ſignificaret, finis verò illud ſit in quod homines colliment & tendant, ideo τὸ τέκμαρ, quod proprio ſenſu *conſilium* & *propoſitum* denotat, pro ipſo *fine* Veteres uſurparunt.

Aſſerunt porrò vocem νόμος Homeri ætate in uſu non fuiſſe, ſed τὰς θέμιστας occurrere, quotieſcunque apud eum legum juriſve fit mentio; ſed legitur νόμος apud Heſiodum; de qua re videat Lector quæ fuſius adnotavi ad Theogon. v. 66. Illa interim hîc loci reſponſio ſufficiat, quòd à ſilentio Homeri malè arguitur prætermiſſam vocem poſt ejus ſæculum natam fuiſſe. Quis enim credere, vel omnino ſuſpicari poteſt univerſum Græcæ linguæ theſaurum per ejus poemata diſtributum eſſe?

Ejuſdem generis eſt obſervatio illa, quam à Summo Viro Samuele Clarke in Notis ſuis in Homerum factam legimus: [p] "Occurrit hæc vox καλὸς, "in Iliade & Odyſſea, ampliùs *ducenties* & *ſeptuagies*; & his omnibus in "locis priorem ſemper producit. Unde ſequentes mihi videor obſerva- "tiones colligere à nemine, quod ſciam, occupatas. . . . . "Quartò: Hinc mihi novo "argumento confirmari videtur, Heſiodum non æqualem fuiſſe Homeri "(niſi fortè per longa regionum intervalla linguis loquebantur planè di- "verſis) ſed recentiorem multò (quod & aliunde cenſuit Cicero; *Ho- "merus*, inquit, *multis, ut mihi videtur, antè ſæculis fuit.* Lib. de Senect.) "Heſiodus nimirum, ut priorem in voce καλὸς ſæpè producit [Ἐργ. καὶ "Ἡμέρ. v. 196, Theogon. v. 8, 17, 22, & alibi] ita eandem ſæpè quo- "que corripit [Ἐργ. v. 63. Theogon. v. 584, & 902.] Neque hoc ſo- "lum; verùm etiam more Dorico ultimam in vocibus τροπὰς, δεινὰς, κύ- "κλους, Ἀρπυίας, μελαναίτας, βυλὰς (quinetiam & λαγὸς in accuſativo plu- "rali) corripuit: [Ἐργ. v. 182, 281, 293. Ἀσπ. Ἡρ. v. 302. Theog. v. 60, "267, 401, 534, 653.] Cujuſmodi exempla apud Homerum neutiquam "occurrunt. Similiter vocem ὀπωρινὸς, cujus penultimam Homerus ſem- "per producit, Heſiodus recentiore pronuntiandi more corripuit: Ἐργ. "v. 33." Ad hæc reſpondeo; nihil certi vel probabilis de ætate utriuſvis Poetæ ex hiſce obſervationibus inferri poſſe, ob defectum ſcilicet aliorum Poetarum Homero coævorum. Si enim alii exſtarent coævi Poetæ

[p] In Iliad. B. v. 43.

duo vel plures, qui in vocum citatarum prosodia cum Homero constanter & perpetuò congruerent, haud injuria Hesiodum ab eorum praxi discrepantem ab eodem sæculo amoveremus, eumque postea, vel forsan priùs (quid enim vetat?) vixisse suspicaremur. Sed cùm nemo jam talis, præter Hesiodum, de quo quæstio est, supersit, ex cujus scriptis de communi praxi istius sæculi judicare possumus; ecquis tutò affirmaverit, omnes istius ævi Poetas istam constanter secutos esse prosodiam, quam sibi Homerus præscripsit? Judicium hoc esset, pace tanti Viri dixerim, nimis temerarium. Nam quo magis æqualibus suis Homerus antecelluit, eo majorem ab ipso ἀκρίβειαν, & strictiores poeseos regulas expectare fas est; alios autem inferioris notæ Poetas, quibus tantus rigor esset incommodus, laxiora sibi fræna imposuisse, omnesque omnium Dialectorum varietates sibi in subsidium vocasse, suspicari. Ejusdem ferè rei insigne exemplum vel ætas nostra & patria suppeditat, in qua eundem virum tum in sensuum sublimitate, tum in numerorum modorumque venustate exactissima æqualium suorum chorum longissimè superantem admiramur. Habeat igitur istam Homerus laudem, quam præclaro ejus Interpreti denegare non possumus; Hesiodumque, quem Homero in arte sua inferiorem, nimirum ne nobis Παιδὸν ψῆφον objiciatur, statuimus, majorem sibi licentiam indulsisse, eumque nihilominus, cum illo vixisse fateamur.

Nostræ etiam Hypothesi objici potest, quòd eidem genti populoque diversos ritus & mores Homerus & Hesiodus attribuant, ac proinde inter ipsos intervallum temporis haud mediocre intercedere necesse sit, cùm vix fieri possit, ut universa gens, mutatis moribus, ad contrarias consuetudines repentè transfugiat. Hujus quidem discordiæ unicum, quod sciam, allegatum est exemplum; ad illa Hesiodi verba [q] Λοκρὸι τ' ἀγχίμαχοι notat scholiastes, Ο Ὁμηρος τ' ἀναντίον εἶπεν, Οὐ γὰρ σφὶ ταδίη νομίνη μίμνε φίλον [r] κῆρ. Responderi potest, 1. Non satis constare an uterque Poeta de eodem populo verba fecerit. Nam cùm diversæ essent [s] Locrorum gentes, & Homerus, ut patet ex urbium [t] nominibus, Opuntios & Epicnemidios solos Oilei Ajacis imperio subjectos descripserit, suspicari possumus Locros illos, qui Amphitryonem secuti sunt, & ab Hesiodo ἀγχίμαχοι appellantur, Ozolitas fuisse, qui ab aliis Locris interjecta Phocidis regione removebantur, & fortasse ut locorum situ, sic institutis & militia à prioribus illis distabant; de quibus sane Hesiodum verba feciisse verisimilius esse arbitror, ex eo quòd isti Locri Taphiorum & Teleboarum, quibuscum bellum gerebat Amphitryo[u], erant finitimi. 2. In dubio est, an utervis Poeta singularum gentium mores & consuetudines, quales in Trojanis erant temporibus, descripserit vel cognorit. Nescio equidem quo pacto ad ipsos tam magno

[q] Ἀσπὶς Ἡρακ. v. 25. [r] Iliad. N. 713. [s] Λοκροὶ ἀμφίκτιονες. Xenophon de Agesilao rege. Et Hist. Gr. lib. 4. Οἱ τρόποι δ' ἦσαν τῆς Βοιωτίας ὧδε πως), τῶν τε γὰρ Λοκρέων τῶν Φωκίδι ἐπαλίων· διττοὶ γάρ εἰσι, &c. Strabon. Geograph. lib. 9 p. 637. Edit. Amst. Ἐφεξῆς δ' ἐστὶν ἡ Λοκρὶς· διήκει δ' ἡ δίχα. Ibid. p. 650. Pausan. in Phocicis. [t] Iliad. B. v. 531. Τῶν γε μὲν Ἐπικνημίδων Λοκρῶν ἠδὲ μίμνε). Ibid. p. 653. [u] Iliad. B. v. 486.

temporis

temporis intervallo remotos iſtiuſmodi circumſtantiarum notitia poſſet pervenire, quippe cùm in iſta ætate hiſtoria vel nulla eſſet, vel admodum imperfecta, & Homerus ipſe teſtetur [z] res maxime memorabiles, Græcorum ducum, populorumque nomina, incerta & obſcura ſe fama accepiſſe. 3. Idcirco probabile eſt utrumque Poetam ſingulis gentibus à ſe memoratis ritus & conſuetudines non ex vera hiſtoria, ſed pro arbitrio attribuiſſe, illud ſibi ſolùm proponentes, ut poemata ſua pulchris deſcriptionibus & grata varietate decorarent; ut omninò temerarium eſſet & ineptum ex Epithetis illis πλήξιππος, ἀγχέμαχος, &c. de varia variarum gentium militia aliquid ſtatuere. 4. Obſervari debet hanc objectionem petitam eſſe ex Ἀσπίδι Ἡρακλέους, quod quidem poema pro genuino Poetæ noſtri opere habendum duxi; de illo tamen ſic mecum ſtatuens, infirmiora eſſe argumenta, quibus ejus ἀοιδοσύλια, quàm quibus Homeri & Heſiodi συγχρονισμὸς evincitur. Si cui igitur citata objectio alicujus eſſe momenti videatur, in illam potius quàm in hanc incidat ſuſpicio.

[z] Iliad. B. v. 486.

ERRATA.

Theog. v. 104. pro *catilenam*, lege *cantilenam*. 170. pro τελέσαμι, l. τελέσαιμι. Scut. Herc. 180. pro Φάλεχον, l. Φάληχον. 275. pro αἰθομβρίων, l. αἰθομβρίων. Opera 27. pro *veto*, l. *verò*. 316. pro *sollitus*, l. *sollicitus*. 728. pro ἀνιόνΓ⊙ν, l. ἀνιόνΓα. Frag. 124. Ικετο δ' εἰς dele. 179. Χαίρετε Λυγκῆϊ⊙ γλυκύ dele. Certamen p. 244. pro *Medone*, l. *Medonte*.

Errata in accentibus notare ſupervacaneum duxi, cùm iſtiuſmodi non ſint, ut lectorem morari poſſint.

ΗΣΙΟΔΟΥ
ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

HESIODI
ASCRÆI
THEOGONIA.

ΗΣΙΟΔΟΥ τοῦ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

Μουσάων Ἑλικωνιάδων ἀρχώμεθ' ἀείδειν,
Αἵθ' Ἑλικῶνος ἔχουσιν ὄρος μέγα τε ζάθεόν τε,
Καί τε περὶ κρήνην ἰοειδέα πόσσ' ἁπαλοῖσιν
Ὀρχεῦνται, καὶ βωμὸν ἐρισθενέος Κρονίωνος,
Καί τε λοεσσάμεναι τέρενα χρόα Περμησσοῖο,
Ἢ Ἱππουκρήνης, ἢ Ὀλμειοῦ ζαθέοιο,
Ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χορεὰς ἐνεποιήσαντο,
Καλὰς, ἱμερόεντας· ἐπερρώσαντο δ' ποσσίν·
Ἔνθεν ἀπορνύμεναι, κεκαλυμμέναι ἠέρι πολλῷ,
Εννύχιαι στεῖχον, περικαλλέα ὄσσαν ἱεῖσαι,
Ὑμνεῦσαι Δία τ' Αἰγιόχοιν, καὶ πότνιαν Ἥρην
Ἀργείην, χρυσέοισι πεδίλοις ἐμβεβαυῖαν,
Κούρην τ' Αἰγιόχοιο Διὸς γλαυκῶπιν Ἀθήνην,
Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
Ἠδὲ Ποσειδάωνα γαιήοχον, ἐννοσίγαιον,
Καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἑλικοβλέφαρόν τ' Ἀφροδίτην,
Ἥβην τε χρυσοστέφανον, καλήν τε Διώνην,
Ἠῶ τ', Ἠελίόν τε μέγαν, λαμπράν τε Σελήνην,
Γαῖάν τ', Ὠκεανόν τε μέγαν, καὶ Νύκτα μέλαιναν·

Ἄλλων

HESIODI ASCRÆI
DEORUM GENERATIO.

A Muſis Heliconiadibus incipiamus canere, [numque:
Quæ Heliconis habitant montem, magnumque divi-
Et circa fontem cæruleum pedibus teneris
Saltant, aramque præpotentis Saturnii,
Atque ablutæ tenerum corpus aqua Permeſſi,
Aut Hippocrenes, aut Olmii ſacri,
Summo in Helicone choreas ducere ſolent,
Pulchras, amabiles, firmiterque ſaltare pedibus:
Inde concitatæ, velatæ aere multo,
Noctu incedunt, perpulchram vocem emittentes,
Celebrantes Jovemque ægida tenentem, & venerandam Junonem
Argivam, aureis calceamentis incedentem:
Filiamque Ægiochi Jovis, cæruleos oculos habentem Minervam:
Phœbumque Apollinem, & Dianam ſagittis gaudentem,
Atque Neptunum terram continentem, terræ motorem,
Et Themin venerandam, & blandis oculis Venerem,
Hebenque aurea corona decoram, formoſamque Dionen,
Auroramque, Solemque magnum, ſplendidamque Lunam,
Latonamque, Japetumque, ac Saturnum verſipellem,
Terramque, Oceanumque vaſtum, & Noctem atram:

Αλλων τ' Αθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἐόντων·
Αἵ νύ ποθ' Ησίοδον καλὴν ἐδίδαξαν ἀοιδὴν,
Αρνας ποιμαίνονθ' Ελικῶνος ὑπὸ ζαθέοιο.
Τόνδε δέ με πρώτιστα θεαὶ πρὸς μῦθον ἔειπαν
Μοῦσαι Ολυμπιάδες, κοῦραι Διὸς Αἰγιόχοιο·
Ποιμένες ἄγραυλοι, κακὰ ἐλέγχεα, γαστέρες οἷον,
Ἰδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα·
Ἰδμεν δ', εὖτ' ἐθέλωμεν, ἀληθέα μυθήσασθαι.
Ως ἔφασαν κοῦραι μεγάλου Διὸς ἀρτιέπειαι,
Καί μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἐριθηλέος ὄζον,
Δρέψασαι θητόν· ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδὴν
Θείην, ὡς κλείοιμι τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα.
Καί με κέλονθ' ὑμνεῖν μακάρων γένος αἰὲν ἐόντων,
Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἰὲν ἀείδειν.
Αλλὰ τίη μοι ταῦτα περὶ δρυὶ ἢ περὶ πέτρῃ;
Τιὴν, Μουσάων ἀρχώμεθα, ταὶ Διὶ πατρὶ
Υμνοῦσαι τέρπουσι μέγαν νόον ἐντὸς Ολύμπου,
Εἰροῦσαι, τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα,
Φωνῇ ὁμηροῦσαι· τῶν δ' ἀκάματος ῥέει αὐδὴ
Ἐκ στομάτων ἡδεῖα. Γελᾷ δέ τε δώματα πατρὸς
Ζηνὸς ἐριγδούπου, θεᾶν ὀπὶ λειριόεσσῃ
Σκιδναμένῃ. Ηχεῖ δ' ἀκάρη νιφόεντος Ολύμπου,
Δώματα ἀθανάτων. Αἱ δ' ἄμβροτον ὄσσαν ἱεῖσαι,
Θεῶν γένος αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν ἀοιδῇ
Ἐξ ἀρχῆς, οὓς Γαῖα τε καὶ Οὐρανὸς ἀστερόεις τέκτον,
Οἵτ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοὶ, δωτῆρες ἐάων.

Δεύτερον

Aliorumque immortalium ſacrum genus ſemper exſiſtentium:
Quæ olim Heſiodum pulchrum docuerunt carmen,
Agnos paſcentem Helicone ſub divino.
Hoc autem me primum Deæ ſermone compellarunt
Muſæ Olympiades, filiæ Jovis Ægiochi:
Paſtores ſub dio manentes, mala probra, ventres ſolum,
Scimus falſa multa dicere veris ſimilia:
Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.
Sic dixerunt filiæ Jovis magni veridicæ,
Et mihi ſceptrum dederunt, lauri perviridis ramum,
Decerpere mirandum. Inſpirarunt autem mihi vocem
Divinam, ut canerem tam futura quam præterita.
Et me jubebant celebrare beatorum genus ſempiternorum,
Se vero primo & poſtremo ſemper decantare.
Sed quo mihi hæc circa quercum, aut circa petram?
O tu, à Muſis ordiamur, quæ Jovi patri
Canendo oblectant magnum animum in Olympo,
Memorantes, & præſentia, & futura, & præterita,
Voce concinentes. Illarum vero indefeſſa fluit vox
Ab ore ſuavis. Ridet autem domus patris
Jovis valde tonantis, Dearum voce ſuavi
Diſperſa. Reſonat vero vertex nivoſi Olympi,
Domus immortalium. Hæ vero immortalem vocem emittentes,
Deorum genus venerandum in primis celebrant cantilena
Ab exordio, quos Tellus & Cœlum latum genuerunt,
Quique ex his prognati ſunt Dii, datores bonorum.

Secun-

Δεύτερον αὖτε Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
Αρχόμεσθά θ' ὑμνεῦσι θεαὶ, λήγουσαί τ' ἀοιδῆς,
Οσσον φέρτατός ἐστι θεῶν, κρατεῖ τε μέγιστος.
Αὖθις δ' ἀνθρώπων τε γένος, κρατερῶν τε γιγάντων
Υμνεῦσαι, τέρπουσι Διὸς νόον ἐντὸς Ολύμπου,
Μοῦσαι Ολυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο·
Τὰς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγεῖσα
Μνημοσύνη, γουνοῖσιν Ελευθῆος μεδέουσα,
Λησμοσύνην τε κακῶν, ἀμπαυμά τε μερμηράων.
Εννέα γὰρ οἱ νύκτας ἐμίσγετο μητίετα Ζεὺς,
Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχος εἰσαναβαίνων.
Αλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἔην, περὶ δ' ἔτραπον ὧραι,
Μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἤματα πολλ' ἐτελέσθη,
Η δ' ἔτεκ' ἐννέα κούρας ὁμόφρονας, ἦσιν ἀοιδὴ
Μέμβλεται, ἐν στήθεσσιν ἀκηδέα θυμὸν ἐχούσας,
Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς νιφόεντος Ολύμπου,
Ενθά σφιν λιπαρά τε χορὸι καὶ δώματα καλά.
Πὰρ δ' αὐταῖς Χάριτές τε, καὶ Ἵμερος οἰκί' ἔχουσιν,
Εν θαλίης· ἐραταὶ δὲ μετ' στόμα ὄσσαν ἱεῖσαι,
Μέλπονται πάντων τε νόμους, καὶ ἤθεα κεδνὰ
Αθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ὄσσαν ἱεῖσαι.
Αἱ τότ' ἴσαν πρὸς Ολυμπον ἀγαλλόμεναι ὀπὶ καλῇ,
Αμβροσίῃ μολπῇ. περὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
Υμνεύσης· ἐρατὸς δὲ ποδῶν ὑπὸ δοῦπος ὀρώρει,
Νισομένων πατρὸς εἰς ἔν, ὁ δ' ὐρανῷ ἐμβασιλεύει,
Αὐτὸς ἔχων βροντὴν ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνὸν,

Κάρ-

Secundo rurſum Jovem, Deorum patrem atque hominum,
Incipienteſque canunt Deæ, & finientes carmen,
Quam ſit præſtantiſſimus Deorum, & imperio maximus.
Porro & hominum genus, fortiumque gigantum
Celebrantes oblectant Jovis mentem in Olympo,
Muſæ Olympiades, filiæ Jovis ægida habentis:
Quas in Pieria Saturnio peperit patri miſta
Mnemoſyne, collibus Eleutheris imperans,
Oblivionemque malorum, & ſolatium curarum.
Novem enim cum ea noctes miſtus eſt prudens Jupiter,
Seorſim ab immortalibus, ſacrum lectum conſcendens.
Sed cum jam annus exactus, circum volutæ vero eſſent tempeſtates,
Menſibus exactis, dieſque multi tranſacti eſſent,
Ipſa peperit novem filias concordes, quibus carmen
Curæ eſt, in pectoribus ſecurum animum habentibus,
Paululum à ſummo vertice nivoſi Olympi,
Ubi ipſis ſplendidique chori, & ædes pulchræ.
Juxta vero eas & Gratiæ & Cupido domos habitant,
In conviviis: amabilem autem per os vocem emittentes,
Canunt omniumque leges, & mores venerandos
Immortalium celebrant, amabilem per os vocem emittentes.
Illæ tum ibant ad Olympum exſultantes voce pulchra,
Immortali cantilena: undique vero reſonabat terra atra
Canentibus hymnos: jucundus vero à pedibus ſtrepitus excitabatur,
Euntium ad patrem ſuum. Ille autem in cœlo regnat,
Ipſe habens tonitru, atque ardens fulmen,

Κάρτεϊ νικήσας πατέρα Κρόνον. Εὖ ὴ ἔκασα
Ἀθανάτοις διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε τιμάς.
Ταῦτ' ἄρα Μοῦσαι ἄειδον, ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
Ἐννέα θυγατέρες μεγάλου Διὸς ἐκγεγαυῖαι,
Κλειώ τ', Εὐτέρπη τε, Θάλειά τε, Μελπομένη τε,
Τερψιχόρη τ', Ἐρατώ τε, Πολύμνιά τ', Οὐρανίη τε,
Καλλιόπη θ'· ἡ ὴ πολὺ φερεσταται ἔξιν ἁπασέων.
Ἡ γὰρ καὶ βασιλεῦσιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.
Ὁντινα τιμήσωσι Διὸς κοῦραι μεγάλοιο,
Γενόμενόν τ' ἐσίδωσι διοτρεφέων βασιλήων,
Τῷ ῥ' ὅπι γλώσσῃ γλυκερὸν χέουσιν ἐέρσην,
Τοῦ δ' ἔπε' ἐκ στόματος ῥεῖ μείλιχα· οἱ δέ νυ λαοὶ
Πάντες ἐς αὐτὸν ὁρῶσι, δικαζέμεναι θέμιστας
Ἰθείῃσι δίκῃσιν· ὁ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύων,
Αἶψά τε καὶ μέγα νεῖκος ἐπισταμένως κατέπαυσε.
Τοὔνεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, οὕνεκα λαοῖς
Βλαπτομένοις ἀγορῇφι μετάτροπα ἔργα τελοῦσι
Ῥηιδίως, μαλακοῖσι παραιφάμενοι ἐπέεσσιν.
Ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ, θεὸν ὣς, ἱλάσκονται
Αἰδοῖ μειλιχίῃ· μετὰ δὲ πρέπει ἀγρομένοισιν·
Οἷα τοι Μουσάων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.
Ἐκ γὰρ Μουσάων καὶ ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος
Ἄνδρες ἀοιδοὶ ἔασιν ἐπὶ χθόνα καὶ κιθαρισταί·
Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες. Ὁ δ' ὄλβιος ὅντινα Μοῦσαι
Φιλέωσι· γλυκερή οἱ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδή.
Εἰ γάρ τις κῆδος πένθος ἔχων νεοκηδὲς θυμῷ

Vi ſuperato patre Saturno. Bene autem ſingula
Immortalibus diſpoſuit ſimul, & ordinavit honores.
Hæc ſane Muſæ canebant, cœleſtes domos incolentes:
Novem filiæ magno è Jove prognatæ:
Clioque, Euterpeque, Thaliaque, Melpomeneque,
Terpſichoreque, Eratoque, Polymniaque, Uraniaque,
Calliopeque: hæc autem præſtantiſſima eſt omnium.
Hæc enim & reges venerandos comitatur.
Quemcumque honoraturæ ſunt Jovis filiæ magni,
In lucem editumque adſpexerint à Jove nutritorum regum,
Huic quidem ſuper linguam dulcem fundunt rorem,
Hujus vero verba ex ore fluunt ſuavia: ceterum populi
Omnes ipſum reſpiciunt, reddentem jus
Rectis judiciis. Hic autem ſecure in concione verba faciens,
Statim etiam magnam contentionem ſcite dirimere ſolet.
Propterea enim reges prudentes ſunt, ut populis
Damno affectis in foro res iterum integras reſtituant
Facile, mollibus alloquentes verbis.
Incedentem vero per urbem, tanquam Deum, venerantur
Reverentia blanda: eminet vero inter ipſos congregatos.
Tale Muſarum præſtans munus hominibus.
A Muſis etenim, & eminus feriente Apolline,
Viri cantores ſuper terram & citharœdi:
Ex Jove vero reges. Ille vero beatus, quemcumque Muſæ
Amant: ſuavis ei ab ore fluit vox.
Si quis enim vel luctum habens recenti dolore faucio animo

Αζῆ) κεκλήϊω ἀκαχήμενος, αὐτὰρ ἀοιδὸς
Μουσάων θεράπων κλεῖα προτέρων ἀνθρώπων
Υμνήσῃ, μακάρεσσί τε θεοὺς οἱ Ολυμπον ἔχουσιν,
Αἶψ' ὅγε δυσφρονέων ὀπιλήθεται, οὐδέ τι κηδέων
Μέμνηται· ταχέως γὰρ παρέτραπε δῶρα θεάων.
Χαίρετε τέκνα Διός, δότε δ' ἱμερόεσσαν ἀοιδήν.
Κλείετε δ' ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἐόντων,
Οἳ Γῆς ἐξεγένοντο καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Νυκτός τε δνοφερῆς, οὓς θ' ἁλμυρὸς ἔτρεφε Πόντος.
Εἴπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γένοντο,
Καὶ ποταμοὶ, καὶ Πόντος ἀπείριτος οἴδματι θύων,
Ἀστέρα τε λαμπετόωντα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
Οἵ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοὶ, δωτῆρες ἐάων.
Ως τ' ἄφενον δάσσαντο, καὶ ὡς τιμὰς διέλοντο,
Ἠ δὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολύπτυχα ἔδρην Ολυμπον.
Ταῦτα μοι ἔσπετε Μοῦσαι, ὁλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
Ἐξ ἀρχῆς, καὶ εἰπὲ τί πρῶτον γένετ' αὐτῶν.
Ἠ τοι μὲν πρώτιστα Χάος γένετ' αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ολύμπου,
Τάρταρά τ' ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς εὐρυοδείης·
Ἠδ' Ερος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Λυσιμελὴς, πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων
Δάμναται ἐν στήθεσσι νόον, καὶ ἐπίφρονα βουλήν.
Εκ Χάεος δ' Ερεβός τε, μέλαινά τε Νὺξ ἐγένοντο.
Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ημέρη ἐξεγένοντο,

Οὓς

Triſtetur, animo dolens, Poëta vero
Muſarum famulus res claras priſcorum hominum
Laudibus celebraverit, beatoſque Deos qui Olympum incolunt;
Statim hic ſollicitudinum obliviſcitur, nec quicquam dolorum
Meminit: cito enim deflexerunt eos alio dona Dearum.
Salvete natæ Jovis, date vero amabilem catilenam.
Celebrate quoque immortalium divinum genus, ſemper exiſtentium,
Qui Tellure prognati ſunt, & Cœlo ſtellato,
Nocteque caliginoſa, quoſque ſalſus nutrivit Pontus.
Dicite inſuper, ut primum Dii & terra fuerint,
Et flumina, & Pontus immenſus, æſtu furens,
Aſtraque fulgentia & cœlum latum ſuperne:
Et qui ex his nati ſunt Dii, datores bonorum.
Utque opes diviſerint, & quomodo honores diſtinxerint,
Atque quomodo primum multa juga habentem tenuerint Olympum.
Hæc mihi dicite Muſæ, cœleſtes domos inhabitantes,
Ab initio: & dicite quodnam primum fuerit illorum.
Primo omnium quidem Chaos fuit, ac deinde
Tellus lata, omnium ſedes tuta ſemper
Immortalium, qui tenent juga nivoſi Olympi,
Tartaraque tenebricoſa in receſſu terræ ſpacioſæ:
Atque Amor, qui pulcherimus inter immortales Deos,
Solvens curas, & omnium Deorum, omniumque hominum
Domat in pectoribus animum, & prudens conſilium.
Ex Chao vero Erebuſque, nigraque Nox editi ſunt.
Ex nocte porro Ætherque & Dies prognati ſunt:

Οὓς τέκε κυανοχαίτη, Ἐρεχθεῖ φιλότητι μιγεῖσα.
Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἶσον ἑαυτῇ
Οὐρανὸν ἀστερόεντ', ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτοι,
Ὅ φρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί.
Γείνατο δ' ὀρέα μακρά, θεῶν χαρίεντας ἀναύλους
Νυμφέων, αἳ ναίουσιν ἀν' ὀρέα βησσήεντα.
Ἡ δὲ καὶ ἀτρύγετον Πέλαγος τέκεν οἰδματι θῦον,
Πόντον, ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου· αὐτὰρ ἔπειτα
Οὐρανῷ εὐνηθεῖσα, τέκ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην,
Κοῖόν τε, Κρεῖόν θ', Ὑπερίονά τ', Ἰαπετόν τε,
Θεῖάν τε, Ῥείαν τε, Θέμιν τε, Μνημοσύνην τε,
Φοίβην τε χρυσοστέφανον, Τηθύν τ' ἐραστεινήν.
Τοὺς μετ' ὀπλότατος γένετο Κρόνος ἀγκυλομήτης,
Δεινότατος παίδων· θαλερὸν δ' ἤχθηρε τοκῆα.
Γείναντο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπερβίον ἦτορ ἔχοντας,
Βρόντην τε, Στερόπην τε, καὶ Ἀργὴν ὀβριμόθυμον,
Οἵ Ζηνὶ βροντὴν τ' ἔδοσαν, τεῦξάν τε κεραυνόν.
Οἵ δή τοι τἆλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν,
Μοῦνον δ' ὀφθαλμὸς μέσσῳ ἐπέκειτο μετώπῳ.
Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν ἐπώνυμον, οὕνεκ' ἄρα σφέων
Κυκλοτερὴς ὀφθαλμὸς ἓν ἐνέκειτο μετώπῳ·
Ἰσχύς τ' ἠδὲ βίη καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἔπ' ἔργοις.
Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο,
Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὀβριμοι, οὐκ ὀνομαστοί,
Κόττός τε, Βριάρεώς τε, Γύγης θ', ὑπερφίαλα τέκνα.
Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων ἀΐσσοντο

Απλα-

Quos peperit ubi concepiſſet, Erebo concubitu miſta.
Tellus vero primum quidem genuit æqualem ſibi
Cœlum ſtellis ornatum, ut ipſam totam obtegat,
Utque eſſet beatis Diis ſedes tuta ſemper.
Genuit præterea montes altos, Dearum grata domicilia
Nympharum, quæ habitant per montes ſaltuoſos.
Atque etiam infrugiferum pelagus peperit æſtu furens,
Pontum, abſque amore ſuavi. Ceterum deinde
Cœlo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices habentem,
Cœumque, Creumque, Hyperionemque, Japetumque,
Theamque, Rheamque, Theminque, Mnemoſynenque,
Phœbenque aurea corona inſignem, Tethynque amabilem.
Hos vero poſt natu minimus natus eſt Saturnus vafer, [tem
Sæviſſimus inter liberos: floridum autem odio proſequebatur paren-
Porro genuit & Cyclopes ſuperbum cor habentes,
Brontenque, Steropenque, & Argen forti animo præditum:
Qui Jovi & tonitru dederunt, & fabricarunt fulmen.
Qui ſane per alia Diis ſimiles erant,
Unus vero oculus media poſitus erat fronte.
Cyclopes vero illis nomen è re erat, eo quod ipſorum
Rotundus oculus unicus inerat fronti:
Roburque & vires, & variæ artes erant in operibus.
Alii rurſus è Tellure & Cœlo prognati ſunt,
Tres filii magni, & prævalidi, nefandi,
Cottuſque, Briareuſque, Gygeſque, ſuperba proles.
Quorum centum quidem manus ab humeris prorumpebant

Inac-

Απλαστοι κεφαλαὶ ὑπ' ἐκάστῳ πεντήκοντα
Εξ ὤμων ἐπέφυκον ὑπὲρ σθεναροῖσι μέλεσιν.
Ισχὺς δ' ἄπλατος, κραταιὴ, μεγάλῳ ἐπὶ εἴδει.
Οσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῦ ἐξεγένοντο,
Δεινότατοι παίδων, σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῆι
Εξ ἀρχῆς. Καὶ τῆμὲν ὅπως τις ἰδοῖ γένοιτο,
Πάντας ὑπερφίαλος κὲ, καὶ ἐς φάος οὐκ ἀνίηκε,
Γαίης ἐν κευθμῶνι κακῷ δ' ἐπετέρπετο ἔργῳ
Οὐρανὸς· ἡ δ' ἐντὸς στοναχίζετο Γαῖα πελώρη,
Στεινομένη· δολίην δὲ κακὴν ἐπεφράσσατο τέχνην.
Αἶψα δὲ ποιήσασα γένος πολιῆς ἀδαμάντος,
Τεῦξε μέγα δρέπανον, καὶ ἐπέφραδε παισὶ φίλοισιν.
Εἶπε δὲ θαρσύνουσα, φίλον τετιημένη ἦτορ·
Παῖδες ἐμοὶ καὶ πατρὸς ἀτασθάλου, αἴ κ' ἐθέλητε
Πείθεσθ', πατέρος γε κακὴν ποινὴν ἀλαλύξομεν
Ὑμετέρου. Πρότερος γὰρ ἀεικέα μήσατο ἔργα.
Ως φάτο· τοὺς δ' ἅρα πάντας ἔλεν δέος, οὐδέ τις αὐτῶν
Φθέγξατο. Θαρσήσας δὲ μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης
Αψ αὖτις μύθοισι προσηύδα μητέρα κεδνήν·
Μῆτερ, ἐγὼ κεν τοῦτό γ' ὑποσχόμενος τελέσαιμι
Εργον. Επεὶ πατρός γε δυσωνύμου οὐκ ἀλεγίζω
Ημετέρου· προτέρῳ γὰρ ἀεικέα μήσατο ἔργα.
Ως φάτο· γήθησεν δὲ μέγα φρεσὶ Γαῖα πελώρη.
Εισε δέ μιν κρύψασα λόχῳ· ἐνέθηκε δὲ χερσὶ
Αρπην καρχαρόδοντα· δόλον δ' ὑπεθήκατο πάντα.
Ηλθε δὲ Νύκτ' ἐπάγων μέγας Οὐρανός· ἀμφὶ δὲ Γαίῃ

Ιμεί-

Inacceſſæ : capita vero unicuique quinquaginta
Ex humeris prognata erant ſuper robuſtos artus.
Robur autem immenſum, validum, ingenti in ſtatura.
Quotquot enim Tellure & Cœlo procreati ſunt,
Potentiſſimi (ſunt) filiorum, à ſuo verò infeſtabantur parente
Ab initio. Et horum quidem ut quiſque primum naſcebatur,
Omnes occultabat, & in lucem non emittebat,
Terræ in latebris : malo autem oblectabatur opere
Cœlus. Ipſa vero intus ingemiſcebat Terra vaſta,
Contriſtata : doloſam vero malamque excogitavit artem.
Statim vero cum procreaſſet genus cani ferri,
Fabricavit magnam falcem, edixit vero caris liberis.
Dixit autem animum addens, ſuo mœrens corde :
Filii mei & patris nefarii, ſi volueritis
Parere, patris malam ulciſcemur contumeliam
Veſtri. Prior enim indigna machinatus eſt opera.
Sic dixit : illos vero omnes invaſit metus, neque quiſpiam illorum
Locutus eſt. Confirmato animo tandem magnus Saturnus verſutus
Rurſus verbis compellavit matrem venerandam :
Mater, ego certe hoc in me recipiens peragam
Facinus. Patrem enim deteſtabilem nihil curo
Noſtrum. Prior enim fœda machinatus eſt opera.
Sic dixit : gaviſa eſt autem valde animo Tellus ingens.
Collocavit autem ipſum celans in inſidiis : indidit vero manui
Falcem aſperis dentibus : dolum autem adhibuit omnem
Venit autem Noctem inducens magnus Cœlus : undique vero Telluri

Flagrans

Ιμείρων φιλότητος ἐπέχετο, καὶ ῥ' ἐτανύσθη
Πάντη. Ὁ δ' ἐκ λοχεοῖο πάϊς ὠρέξατο χειρὶ
Σκαμὴν, δεξιτερὴ δ' ὃ πελώριον ἔλλαβεν ἅρπην,
Μακρὴν, καρχαρόδοντα, φίλα δ' ἀπὸ μήδεα πατρὸς
Εὐσμιλέως ἤμησε, πάλιν δ' ἔρριψε φέρεσθαι
Ἐξοπίσω. Τὰ μὲν ὅπη ἐπώσια ἔκφυγε χειρός·
Ὅσσαι γὰρ ῥαθάμιγγες ἀπέσσυθεν αἱματόεσσαι,
Πάσας δέξατο Γαῖα. Περιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν,
Γείνατ' Ἐρινύας τε κραταιὰς, μεγάλους τε Γίγαντας,
Τύχεσι λαμπομένους, δολιχὰ ἔγχεα χερσὶν ἔχοντας,
Νύμφάς θ' ἃς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
Μήδεά θ', ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας ἀδάμαντι,
Κάββαλ' ἀπ' Ἠπείροιο πολυκλύστῳ ἐνὶ Πόντῳ,
Ὡς φέρετ' ἀμπέλαγον· πυκνὴ δέ οἱ ἀμφὶ δ' ἁλωὴ
Ἀφρὸς ἀπ' ἀθανάτου χροὸς ὤρνυτο· τῷ δ' ἐνὶ κούρη
Ἐθρέφθη πρῶτον δ' Κυθήροισι ζαθέοισιν
Ἐπλετο· ἔνθεν ἔπειτα περίῤῥυτον ἵκετο Κύπρον.
Ἐκ δ' ἔβη αἰδοίη καλὴ θεός. Ἀμφὶ δ' ποίη
Ποσσὶν ὑπὸ ῥαδινοῖσιν ἄέξετο· τὴν δ' Ἀφροδίτην,
Ἀφρογενῆ τε θεὰν, καὶ ἐϋστέφανον Κυθέρειαν
Κικλήσκουσι θεοί τε καὶ ἀνέρες, ἕνεκ' ἐν ἀφρῷ
Θρέφθη· ἠδὲ Κυθέρειαν, ὅτι προσέκυρσε Κυθήροις·
Κυπρογενῆ δ', ὅτι γέντο πολυκλύστῳ ἐνὶ Κύπρῳ,
Ἠδὲ φιλομμειδέα, ὅτι μηδέων ἐξεφαάνθη.
Τῇ δ' Ἔρως ὡμάρτησε, καὶ Ἵμερος ἕσπετο καλὸς,
Γινομένῃ τὰ πρῶτα, θεῶν τ' ἐς φῦλον ἰούσῃ.

Ταύ-

Flagrans desiderio concubitus incumbebat, & sane extensus est
Passim. Ex insidiis autem filius petiit manu
Sinistra, dextra vero immanem cepit falcem,
Longam, asperos dentes habentem, suique genitalia patris
Festinanter demessuit, rursumque abjecit ut ferrentur
Pone. Illa quidem non incassum elapsa sunt manu:
Quotquot enim guttæ proruperunt cruentæ,
Omnes suscepit Terra. Volventibus autem annis,
Produxit Erinnyasque validas, magnosque Gigantes
Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes:
Nymphasque, quas Melias vocant super immensam terram:
Testiculique, postquam ut prius (*sc.* dictum) resectos ferro
Projecerat è continenti undis agitatum in pontum,
Sic ferebantur per pelagus longo tempore: circumcirca vero alba
Spuma ab immortali corpore oriebatur: in ea autem puella
Innutrita est: primum vero ad Cythera divina
Vehebatur, inde tum circumfluam pervenit ad Cyprum.
Prodiit vero veneranda formosa Dea: circum vero herba
Pedibus sub mollibus crescebat: Aphroditen autem ipsam,
Spuma prognatam Deam, & decoram pulcris sertis Citheream,
Nominant tam Dii quam homines: eo quod in spuma
Nutrita fuit: Citheream autem quod appulit Cythera:
Cyprigenam vero, quod nata sit undosa in Cypro:
Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emersit.
Hanc vero Amor comitatus est, & Cupido sequebatur pulcher,
Natam primum, & Deorum ad cœtum euntem.

Ταύτην δ' ἐξ ἀρχῆς πρώτην ἔχε, ἠδὲ λέλογχε
Μοῖραν ἐν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Παρθενίας τ' ὀάρους, μειδήματά τ', ἐξαπάτας τε,
Τέρψιν τε γλυκερὴν, φιλότητά τε, μειλιχίην τε.
Τὰς δ' πατὴρ Τιτῆνας ὀπίπλησιν καλέεσκεν,
Παῖδας νεικείων μέγας Οὐρανὸς, οὓς τέκεν αὐτός·
Φάσκε δ', πταίνοντας ἀταθαλίῃ μέγα ῥέξαι
Ἔργον, τοῖο δ' ἔπειτα τίσιν μετόπισθεν ἔφεσθαι.
Νὺξ δ' ἔτεκε συγερόν τε Μόρον, καὶ Κῆρα μέλαιναν,
Καὶ Θάνατον· τέκε δ' Ὕπνον· ἔτικτε δὲ φῦλον Ὀνείρων,
Οὕτινι κοιμηθεῖσα θεὰ τέκε Νὺξ ἐρεβεννή.
Δεύτερον αὖ Μῶμον, καὶ Οἰζὺν ἀλγινόεσσαν·
Ἑσπερίδας θ', αἷς μῆλα πέρην κλυτὸν Ὠκεανοῖο
Χρύσεα καλὰ μέλουσι, φέρουσί τε δένδρεα καρπόν·
Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἐγείνατο νηλεοποίνας,
Κλωθώ τε, Λάχεσίν τε, καὶ Ἄτροπον, αἵτε βροτοῖσι
Γινομένοισι δίδουσιν ἔχειν ἀγαθόν τε, κακόν τε,
Αἵτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραιβασίας ἐφέπουσαι,
Οὐδέποτε λήξουσι θεαὶ δεινοῖο χόλοιο,
Πρίν γ' ἀπὸ τῷ δώσουσι κακὸν ὅπιν ὅστις ἁμάρτῃ.
Τίκτε δὲ καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,
Νὺξ ὀλοή. Μετὰ τὴν δ' Ἀπάτην τέκε, καὶ Φιλότητα,
Γῆράς τ' ὀλοόφρονα, καὶ Ἔριν τέκε καρτερόθυμον.
Αὐτὰρ Ἔρις συγερὴ τέκε μὲν Πόνον ἀλγινόεντα,
Λήθην τε, Λιμόν τε, καὶ Ἄλγεα δακρυόεντα,
Ὑσμίνας τε, Φόνους τε, Μάχας, Ἀνδροκτασίας τε,

Νείκεά

Hunc vero ab initio honorem habet, atque ſortita eſt
Sortem inter homines & immortales Deos,
Virgineas confabulationes, & riſus, & deceptiones,
Oblectationemque ſuavem, & amorem, blanditiaſque.
Illos vero pater Titanas cognomento vocabat,
Filios objurgans magnus Cœlus, quos genuit ipſe.
Dictitabat porro, pœnas ſumentes ex protervia magnum patraſſe
Facinus, cujus deinceps ultio in poſterum futura ſit.
Nox præterea peperit odioſum Fatum, & Parcam atram,
Et Mortem: peperit etiam Somnum: peperit vero agmen Somniorum,
Quæ nulli miſta Dea peperit Nox obſcura.
Rurſum poſtea Momum, & Ærumnam dolore plenam,
Heſperideſque, quibus mala trans inclytum Oceanum
Aurea pulchra curæ ſunt, frugiferæque arbores,
Et fatales Deas & Parcas genuit immites,
Clothoque, Lacheſinque, & Atropon, quæ mortalibus
Naſcentibus dant habendum bonumque malumque,
Quæque hominumque Deorumque delicta perſequentes,
Nunquam deponunt Deæ vehementem iram,
Priuſquam ab illo ſumſerint gravem pœnam, quiſquis peccarit.
Peperit præterea & Nemeſin, cladem mortalibus hominibus,
Nox pernicioſa: poſt hanc Fraudem enixa eſt, & Concubitum,
Seniumque noxium, & Contentionem peperit pertinacem.
Ceterum Contentio odioſa peperit quidem Laborem moleſtum,
Oblivionemque, Famemque, & Dolores lacrymabiles,
Pugnaſque, Cædeſque, Prælia, Strageſque virorum,

Νείκεά τε, ψευδέας τε Λόγους, Αμφιλογίας τε,
Δυσνομίην, Ατην τε, συνήθεας ἀλλήλοισιν.
Ορκον θ', ὃς δὴ πλεῖστον ἐπιχθονίους ἀνθρώπους
Πημαίνει, ὅτε κέν τις ἑκὼν ἐπίορκον ὀμόσσῃ·
Νηρέα τ' ἀψευδέα καὶ ἀληθέα γείνατο Πόντος,
Πρεσβύτατον παίδων· αὐτὰρ καλέουσι γέροντα,
Οὕνεκα νημερτής τε καὶ ἤπιος· οὐδὲ θεμιστέων
Λήθεται, ἀλλὰ δίκαια καὶ ἤπια δήνεα οἶδεν.
Αὖτις δ' αὖ Θαύμαντα μέγαν, καὶ ἀγλαὸν Φόρκυν,
Γαίῃ μισγόμενος, καὶ Κητὼ καλλιπάρηον,
Εὐρυβίην τ' ἀδάμαντος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσαν.
Νηρῆος δ' ἐγένοντο μεγήρατα τέκνα θεάων
Πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ, καὶ Δωρίδος ἠϋκόμοιο,
Κούρης Ωκεανοῖο τελήεντος ποταμοῖο,
Πρωτώ τ', Ευκράτη τε, Σαώ τ', Αμφιτρίτη τε,
Εὐδώρη τε, Θέτις τε, Γαλήνη τε, Γλαύκη τε,
Κυμοθόη, Σπειώ τε, Θοὴ, Θαλίη τ' ἐρόεσσα,
Καὶ Μελίτη χαρίεσσα, καὶ Ευλιμένη, καὶ Αγαυὴ,
Πασιθέη τ', Ερατώ τε, καὶ Ευνείκη ῥοδόπηχυς,
Δωτώ τε, Πρωτώ τε, Φέρουσά τε, Δυναμένη τε,
Νησαίη τε, Ϲ Ακταίη, καὶ Πρωτομέδεια,
Δωρὶς, Ϲ Πανόπη, καὶ ἀγείδης Γαλάτεια,
Ιπποθόη τ' ἐρόεσσα, καὶ Ιππονόη ῥοδόπηχυς,
Κυμοδόκη θ', ἣ κύματ' ἐν ἠερόειδεῖ πόντῳ,
Πνοιάς τε ζαθέων ἀνέμων, σὺν Κυματολήγῃ,
Ρεῖα πεπύνῃ, καὶ εὐσφύρῳ Αμφιτρίτῃ·

Κυμώ

Jurgiaque, mendaceſque Sermones, Diſceptationeſque,
Legum contemtum, Noxamque, familiares inter ſeſe:
Jusjurandumque quod plurimum terreſtres homines
Lædit, quando quiſpiam volens pejeraverit:
Nereumque alienum à mendacio, & veracem genuit Pontus;
Maximum natu filiorum: ſed vocant ſenem,
Eo quod verus atque placidus: nec juris & æqui
Obliviſcitur, ſed juſta & moderata judicia novit.
Deinde rurſum Thaumantem magnum & fortem Phorcyn,
Terræ commiſtus, & Ceto formoſam,
Eurybiamque ferreum in pectore animum habentem.
Ex Nereo porro prognatæ ſunt perquam amabiles filiæ Dearum
Ponto in infructuoſo, & ex Doride pulcra,
Filia Oceani ultimi fluvii,
Protoque, Eucrateque, Saoque, Amphitriteque,
Eudoraque, Thetiſque, Galeneque, Glauceque.
Cymothoë, Spioque, Thoë, Thaliaque jucunda,
Et Melita gratioſa, & Eulimene, & Agave,
Paſitheaque, Eratoque, & Eunice roſeis lacertis prædita,
Dotoque, Protoque, Pheruſaque, Dynameneque,
Neſæaque, & Actæa, & Protomedia,
Doris, & Panope, & ſpecioſa Galatea,
Hippothoëque amabilis, & Hipponoë roſeis lacertis prædita,
Cymodoceque, quæ fluctus in obſcuro ponto,
Et flatus vehementium ventorum, una cum Cymatolege,
Facile mitigat, & cum pulcros talos habente Amphitrite:

Cymoque,

Κυμώ τ', Ηϊόνη τε, ἐϋσέφανός θ' Αλιμήδη,
Γλαυκονόμη τε φιλομμειδὴς, καὶ Ποντοπόρεια,
Λειαγόρη τε, καὶ Εὐαγόρη, καὶ Λαομέδεια·
Πυλαιόμη τε, καὶ Αυτονόη, ἐ Λυσιάνασσα,
Εὐαρνή τε φυλειή τ' ἐρατὴ, ἐ εἰδος ἄμωμος·
Καὶ Ψαμάθη χαρίεσσα δέμας, δίη τε Μενίππη·
Νησώ τ', Εὐπόμπη τε, Θεμιστώ τε, Προνόη τε·
Νημερτὴς θ', ἣ πατρὸς ἔχει νόον ἀθανάτοιο.
Αὗται μὲ Νηρῆος ἀμύμονος ἐξεγένοντο
Κοῦραι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδυῖαι.
Θαύμας δ' Ωκεανοῖο βαθυῤῥείταο θύγατρα
Ηγάγετ' Ηλέκτρῃ. Η δ' ὠκείαν τέκεν Ιριν,
Ηϋκόμους θ' Αρπυίας, Αελλώ τ', Ωκυπέτην τε,
Αἵ ῥ' ἀνέμων πνοιῇσι καὶ οἰωνοῖς ἅμ' ἕπονται,
Ωκείης πτερύγεσσι· μεταχρόνιαι γὰ ἴαλλον.
Φόρκυϊ δ' αὖ Κητὼ Γραίας τέκε καλλιπάρῃος,
Εκ γενετῆς πολιὰς, τὰς δὴ Γραίας καλέουσιν
Αθάνατοί τε θεοὶ, καμαὶ ἐρχόμενοί τ' ἄνθρωποι.
Πεφρηδώ τ' εὐπέπλον, Ενυώ τε κροκόπεπλον,
Γοργούς θ', αἳ ναίουσι πέρην κλυτοῦ Ωκεανοῖο,
Εσχατιῇ πρὸς νυκτός· ἵν' Εσπερίδες λιγύφωνοι,
Σθεινώ τ', Ευρυάλη τε, Μέδουσά τε λυγρὰ παθοῦσα.
Η μὲ ἔλευ θνητὴ, αἱ δ' ἀθάνατοι καὶ ἄγηρω
Αἱ δύο· τῇ ὁ μιῇ παρελέξατο Κυανοχαίτης
Εν μαλακῷ λειμῶνι, κὴ ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι.
Τῆς δ' ὅτε δὴ Περσεὺς κεφαλὴν ἀπεδειροτόμησεν,

Εξέ-

Cymoque, Eioneque, pulchreque coronata Halimede,
Glauconomeque hilaris, & Pontoporia,
Liagoreque, & Euagore, & Laomedia:
Polynomeque, & Autonoë, & Lysianassa,
Euarneque tam indolis gratæ, quam inculpatæ formæ.
Et Psamathe decora corpore, divinaque Menippe:
Nesoque, Eupompeque, Themistoque, Pronoëque,
Nemertesque, quæ patris habet animum immortalis.
Hæ quidem ex Nereo inculpato procreatæ sunt
Filiæ quinquaginta, inculpata opera callentes.
Thaumas vero Oceani profundissimi filiam
Duxit Electram. Hæc autem celerem peperit Irim
Pulchricomasque Harpyias, Aëlloque, Ocypetenque,
Quæ ventorum flamina, & aves adsequuntur
Pernicibus alis. Sublimes enim volitant.
Phorco post hæc Ceto Græas peperit formosa,
A partu canas, quas ob id Græas vocant
Immortalesque Dii, humique incedentes homines.
Pephredoque pulchro peplo, Enyoque croceo peplo,
Gorgonesque, quæ habitant trans celebrem Oceanum,
In extrema parte ad noctem: ubi Hesperides argutæ,
Sthenoque, Euryaleque, Medusaque gravia perpessa.
Ipsa erat mortalis, ast aliæ immortales, & senio non obnoxiæ
Duæ: cum una concubuit cœrulea cæsarie Neptunus
In molli prato, & floribus vernis.
Ejus autem Perseus caput cum amputasset,

Exsiliit

Εξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, ἠ Πήγασος ἵππος.
Τῶ μὲ ἐπώνυμον λεῶ, ὅτ' ἀρ' Ωκεανῶ ῥοὰς πηγὰς
Γενθ', ὁδ' ἄορ χρύσειον ἔχεν μετὰ χερσὶ φίλῃσι.
Χ' ὡ μὲν ἀποπτάμενος, θεοὶ λιπὼν χθόνα μητέρα μήλων,
Ικετ' ἐς ἀθανάτους· Ζηνὸς δ' ἐν δώμασι ναίει,
Βροντήν τε στεροπήν τε φέρων Διὶ μητιόεντι.
Χρυσάωρ δ' ἔτεκε τρικάρηνον Γηρυονῆα,
Μιχθεὶς Καλλιρόῃ κούρῃ κλυτῶ Ωκεανοῖο.
Τὸν μὲν ἄρ' ὀξυάεσσε βίη Ηρακληείη,
Βουσὶ παρ' εἰλιπόδεσσι, θοῇρύτῳ ἐν Ερυθείῃ·
Ημαρ τῶ, ὅτε πρῶτα βόας ἤλασεν ἀργυμετώπους
Τίρυνθ' εἰς ἱερὴν, διαβὰς πόρον Ωκεανοῖο,
Ορθρον τε κτείνας, & βουκόλον Ευρυτίωνα,
Σταθμῶ ἐν ἠερόεντι, πέρην κλυτῶ Ωκεανοῖο.
Η δ' ἔτεκ' ἄλλο πέλωρον, ἀμήχανον, οὐδὲν ἐοικὸς
Θνητοῖς ἀνθρώποις, οὐδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Σπῆι ἐνὶ γλαφυρῶ, θείην κρατερόφρονα Εχιδναν·
Ημισυ μὲν νύμφην ἐλικώπιδα, καλλιπάρῃον,
Ημισυ δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινόν τε μέγαν τε,
Ποικίλον, ὠμηστὴν, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης.
Ενθα δέ οἱ σπέος ἔστι κάτω, κοίλη ὑπὸ πέτρῃ,
Τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων·
Ενθ' ἄρα οἱ δάσσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίειν.
Η δ' ἔρυτ' ἐν Αρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴ Εχιδνα,
Αθάνατος νύμφη & ἀγήρατος, ἤματα πάντα.
Τῆ δ' Τυφάονά φασι μιγήμεναι ἐν φιλότητι,

Δεινόν

Exſiliit Chryſaor magnus, & Pegaſus equus.
Huic quidem cognomen erat, quod Oceani apud fontes
Natus eſſet; ille vero enſem aureum tenebat manibus charis.
Et ille quidem cum avolaſſet, relicta terra matre malorum,
Pervenit ad immortales: Jovis vero in domo habitat,
Tonitruque & fulgur ferens Jovi prudenti.
Chryſaor porro genuit tricipitem Geryonem,
Miſtus Calliroæ filiæ nobilis Oceani.
Illum quidem armis exuit Hercules,
Boves apud flexipedes, circumflua in Erythia:
Die illo cum boves egit latas frontes habentes
Tirynthum in ſacram, cum trajeciſſet Oceanum,
Orthroque interfecto, & bubulco Eurytione,
Stabulo in obſcuro, trans inclytum Oceanum.
Ipſa inſuper peperit aliud monſtrum, ingens, nihil ſimile
Mortalibus hominibus, neque immortalibus Diis,
Specu in concavo, divinam animo infracto Echidnam:
Dimidiam nympham, nigris oculis, pulchris genis,
Dimidiam item ingentem ſerpentem, horrendumque & magnum,
Varium, crudivorum, divinæ ſub cavernis terræ.
Illic vero ei ſpecus eſt in imo, cava ſub petra,
Procul ab immortalibuſque Diis mortalibuſque hominibus:
Ibi ſane ei deſtinarunt Dii inclytas domos incolere.
Atque coërcebatur apud Syros ſub terra tetra Echidna,
Immortalis nympha & ſenii expers, diebus omnibus.
Huic Typhaonem aiunt miſtum eſſe concubitu,

Δεινόν θ', ὑβριστὴν τ' ἄνεμον, ἑλικωπὶ κύρῃ.
Ἡ δ' ὑποκυσαμένη τέκετο κρατερόφρονα τέκνα.
Ὄρθρον μὲν κύνα τοῦτον ἐγείνατο Γηρυονῆι.
Δεύτερον αὖτις ἔτικτεν ἀμήχανον, οὔτι φατεινόν,
Κέρβερον ὠμηστήν, Ἀΐδεω κύνα χαλκεόφωνον,
Πεντηκοντακάρηνον, ἀναιδέα τε κρατερόν τε.
Τὸ τρίτον, Ὑδρίην αὖτις ἐχέμαστο λύγρ' εἰδυῖαν
Λερναίην, λιὴ θρέψε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
Ἄπλητον κοτέουσα βίῃ Ἡρακληείῃ.
Καὶ τὴν μὲν Διὸς υἱὸς ὀπηδήσας νηλεῖ χαλκῷ
Ἀμφιτρυωνιάδης, σὺν ἀρηιφίλῳ Ἰολάῳ,
Ἡρακλέης, βουλῇσιν Ἀθηναίης ἀγελείης.
Ἡ δ' Χίμαιραν ἔτικτε, πνέουσ' ἀμαιμάκετον πῦρ,
Δεινήν τε, μεγάλην τε, ποδώκεά τε, κρατερήν τε.
Τῆς δ' ἓξ μὲν κεφαλαὶ μέσσῳ ἔπι, χαροποῖο λέοντος,
Ἡ δ' χιμαίρης, ἠδ' ὄφιος κρατεροῖο δράκοντος.
Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δ' δράκων, μέσση δ' χίμαιρα,
Δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο.
Τὴν μὲν Πήγασος εἶλε, καὶ ἐσθλὸς Βελλεροφόντης.
Ἡ δ' ἄρα Φῖκ' ὀλοὴν τέκε, Καδμείοισιν ὄλεθρον,
Ὀρθῳ ὑποδμηθεῖσα Νεμειαίου τε λέοντι,
Τόν ῥ' Ἥρη θρέψασα, Διὸς κυδρὴ παράκοιτις,
Γουνοῖσιν κατένασσε Νεμείης, πῆμ' ἀνθρώποις.
Ἔνθ' ἄρ' ὅγ' οἰκείων, ἐλεφαίρετο φῦλ' ἀνθρώπων,
Κοιρανέων Τρητοῖο, Νεμείης, ἠδ' Ἀπέσαντος.
Ἀλλά ἑ ἷς ἐδάμασσε βίης Ἡρακληείης.

Κητὼ

Vehementem, & violentum ventum, nigris oculis decoræ puellæ.
Illa vero gravida facta peperit fortes filios.
Orthrum quidem primo canem peperit Geryoni.
Iterum ſecundo edidit partu immenſum, dirum,
Cerberum crudivorum, Plutonis canem ænea voce,
Quinquaginta capitum, impudentemque fortemque.
Tertio, Hydram rurſus genuit pernicioſam
Lernæam, quam enutrivit Dea albis ulnis Juno,
Implacabiliter iraſcens Herculi.
Ac illam quidem Jovis filius occidit ſævo ferro
Amphitryoniades, cum bellicoſo Iolao,
Hercules, ex conſiliis Minervæ Ageleæ.
Tum ipſa Chimæram peperit, ſpirantem terribilem ignem,
Trucemque, magnamque, pernicemque, validamque.
Illius erant tria capita: unum quidem terribilis leonis,
Alterum capellæ, tertium vero ſerpentis robuſti draconis.
Ante leo, pone vero draco, in medio autem capra,
Horrende efflans ignis vim ardentis.
Hanc quidem Pegaſus occidit, & ſtrenuus Bellerophontes.
Illa ſane Sphingem exitialem peperit, Cadmeis perniciem,
Ab Orthro compreſſa; Nemeæumque leonem,
Quem Juno cum enutriviſſet, Jovis veneranda uxor,
In collibus collocavit Nemeæ, cladem hominibus.
Ibi ſane hic commorans, damno afficiebat homines,
Dominans Treto, Nemeæ, atque Apeſanti.
Sed ipſum robuſtus domuit Hercules.

Κητὼ δ' ὁπλότατον, Φόρκωϊ φιλότητι μιγεῖσα,
Γείνατο δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κεύθεσι γαίης
Πείρασιν ἐν μεγάλοις παγχρύσεα μῆλα φυλάσσει.
Τῦτο μὲν ἐκ Κητῦς καὶ Φόρκυνος γένος ἐστί.
Τηθὺς δ' Ὠκεανῷ ποταμοὺς τέκε δινήεντας,
Νεῖλόν τ', Ἀλφειόν τε, καὶ Ἠριδανὸν βαθυδίνην,
Στρυμόνα, Μαίανδρόν τε, καὶ Ἴστρον καλλιρέεθρον,
Φᾶσίν τε, Ῥῆσόν τ', Ἀχελῷϊον ἀργυροδίνην,
Νέσσον τε, Ῥοδίον θ', Ἁλιάκμονά θ', Ἑπτάπορόν τε,
Γρήνικόν τε, καὶ Αἴσηπον, θεῖόν τε Σιμοῦντα,
Πηνειόν τε, καὶ Ἕρμον, εὐῤῥείτην τε Κάϊκον,
Σαγγάριόν τε μέγαν, Λάδωνά τε, Παρθένιόν τε,
Εὐηνόν τε, καὶ Ἀρδησκον, θεῖόν τε Σκάμανδρον.
Τίκτε δ' θυγατέρων ἱερὴν γλῦφον, αἳ κατὰ γαῖαν
Ἀνδρας κεκλίζυσιν, Ἀπόλλωνι ξυὺ ἄνακτι,
Καὶ ποταμοῖς· ταῦτην δ' Διὸς πάρα μοῖραν ἔχυσι.
Πειθώ τ', Ἀδμήτη τε, Ἰάνθη τ', Ἠλέκτρη τε,
Δωρίς τε, Πρυμνώ τε, καὶ Οὐρανίη θεοειδὴς,
Ἱππώ τε, Κλυμένη τε, Ῥοδία τε, Καλλιρόη τε,
Ζευξώ τε, Κλυτίη τε, Ἰδυῖά τε, Πασιθόη τε,
Πλῆξαύρη τε, Γαλαξαύρη τ', ἐρατή τε Διώνη,
Μηλόβοσίς τε, Θόη τε, καὶ εἰδυῖα Πολυδώρη,
Κερκηΐς τε φυλὴ ἐρατὴ, Πλουτώ τε βοῶπις,
Περσηΐς τ', Ἰάνειρά τ', Ἀκάστη τε, Ξάνθη τε,
Πετραίη τ' ἐρόεσσα, Μενεσθώ τ', Εὐρώπη τε,
Μῆτίς τ', Εὐρυνόμη τε, Τελεστώ τε κροκόπεπλος·

Κεισίν

Cèto vero minimum natu, cum Phorcyne concubitu miſta,
Peperit ſævum ſerpentem, qui obſcuræ in latibulis terræ
Finibus in amplis aurea mala cuſtodit.
Hæc quidem Cetus & Phorcynis ſoboles eſt.
Tethys autem Oceano flumina peperit vorticoſa,
Nilumque, Alpheumque, & Eridanum profundos vortices habentem,
Strymonem, Mæandrumque, & Iſtrum pulchrifluum,
Phaſinque, Rheſumque, Acheloum limpidum,
Neſſumque, Rhodiumque, Haliacmonemque, Heptaporumque,
Granicumque, & Æſepum, divinumque Simoënta,
Peneumque, & Hermum, amœneque fluentem Caïcum,
Sangariumque magnum, Ladonemque, Partheniumque,
Euenumque, & Ardeſcum, divinumque Scamandrum.
Peperit quoque filias ſacras, quæ per terram
Viros tondent, una cum Apolline rege,
Et fluminibus: hanc vero à Jove ſortem habent.
Pithoque, Admeteque, Iantheque, Electraque,
Doriſque, Prymnoque, & Urania forma Deam referens,
Hippoque, Clymeneque, Rhodiaque, Calliroëque,
Zeuxoque, Clytieque, Idyiaque, Paſithoëque,
Plexaureque, & Galaxaure, amabiliſque Dione,
Meloboſiſque, Thoëque, & venuſta Polydora,
Cerceiſque indole amabilis, Plutoque magnis oculis,
Perſeiſque, Ianiraque, Acaſteque, Xantheque,
Petræaque amabilis, Meneſthoque, Europaque,
Metiſque, Eurynomeque, Teleſthoque croceo peplo:

Chri-

Κελσίη τ', Ασίη τε, καὶ ἱμερόεσσα Καλυψώ·
Εὐδώρη τε, Τύχη τε, καὶ Ἀμφιρὼ, Ὠκυρόη τε·
Καὶ Στὺξ, ἣ δὴ σφέων ἀποφερεστάτη ἔδριν ἁπασέων.
Αὗται δ' Ὠκεανῷ καὶ Τηθύϊ εἴξεγένοντο
Πρεσβύταῃ κούρῃσι· πολλαὶ γε μάλ' εἰσὶ καὶ ἄλλαι.
Τρεῖς γὰρ χίλιαί εἰσι τανύσφυροι Ὠκεανίναι,
Αἵ ῥα πολυσπερέες γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης
Πάντη ὁμῶς ἐφέπουσι, θεάων ἀγλαὰ τέκνα.
Τόσσοι δ' αὖθ' ἕτεροι ποταμοὶ κελαινῄδεα ῥέοντες,
Υἱέες Ὠκεανῷ, τοὺς γείνατο πότνια Τηθύς·
Τῶν ὄνομ' ἀργαλέον πάντων βροτὸν ἄνδρα ἐνίσπειν·
Οἱ δ' ἔχασι ἴσασι οἳ ἂν σφέας αὐτοὶ ἔωσι.
Θεία δ' Ἠελίου τε μέγαν, λαμπρόν τε Σελήνην,
Ἠῶ θ', ἣ πάντεσσιν ἐπιχθονίοισι φαείνῃ,
Ἀθανάτοις τε θεοῖς τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι,
Γείνατ', ὑπομνήσασ' ὑπερείονος ἐν φιλότητι.
Κρίῳ δ' Εὐρυβίη τέκετο, φιλότητι μιγεῖσα,
Ἀστραῖόν τε μέγαν, Πάλλαντά τε, δῖα θεάων,
Πέρσήν θ', ὃς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν ἰδμοσύνῃσιν.
Ἀστραίῳ δ' Ἠὼς ἀνέμους τέκε καρτερόθυμους,
Ἀργέστην Ζέφυρον, Βορέην τ' αἰψηροκέλευθον,
Καὶ Νότον, ἐν φιλότητι θεῷ θεὰ εὐνηθεῖσα.
Τοὺς δ' μετ' ἀστέρα τέκτεν Ἑωσφόρον ἠερίφοιτα,
Ἀστρά τε λαμπετόωντα τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται.
Στὺξ δ' τέκ' Ὠκεανοῦ θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγεῖσα,
Ζῆλον καὶ Νίκην καλλίσφυρον ἐν μεγάροισι,

Καὶ

Criſiëque, Aſiaque, & amabilis Calypſo:
Eudoreque, Tycheque, & Amphiro, Ocyroeque:
Et Styx, quæ ipſarum excellentiſſima eſt omnium.
Atque hæ Oceano & Tethye prognatæ ſunt
Grandiores natu filiæ; multæ quidem ſunt & aliæ.
Ter mille enim ſunt pulchræ filiæ Oceani,
Quæ ſane diſperſæ terram & profunditates lacus
Paſſim pariter incolunt, Dearum ſplendida proles.
Tot rurſus alii fluvii cum ſtrepitu fluentes,
Filii Oceani, quos peperit veneranda Tethys:
Quorum nomina difficile omnium mortalem virum proloqui;
Sed ſinguli noverunt, quicumque circum habitant.
Thia præterea Solemque magnum, lucentemque Lunam,
Auroramque, quæ omnibus terreſtribus lumen præbet,
Immortalibuſque Diis qui cœlum latum tenent,
Peperit, congreſſa cum Hyperione in concubitu.
Crio autem Eurybia peperit, concubitu miſta,
Aſtræumque magnum, Pallantemque, præſtantiſſima Dearum,
Perſenque, qui etiam omnes præcellebat peritia.
Aſtræo vero Aurora ventos peperit validos,
Argeſten Zephyrum, Boreamque velocem,
Et Notum, in concubitu cum Deo Dea congreſſa.
Poſt hos vero Aurora ſtellam peperit Luciferum mane genita,
Aſtraque fulgentia quibus cœlum cinctum eſt.
Styx vero peperit Oceani filia, Pallanti miſta,
Zelum & Nicen formoſam in ædibus,

Et

Καὶ Κρόνῳ, ἠδὲ Βίλῃ, ἀειδείκετα γείνατο τέκνα,
Τῶν οὐκ ἔς' ἀπάνθρε Διὸς δόμῳ, οὐδέ τις ἔδρη,
Οὐδ' ὁδὸς, ὅππη μὴ κείνοις θεὸς ἡγεμονεύῃ·
Αλλ' αἰεὶ πὰρ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ ἑδριόωνται·
Ως γὰρ ἐβούλευσε Στὺξ ἄφθιτος, Ωκεανίνη,
Ηματι τῷ, ὅτε πάντας Ολύμπιος ἀστεροπητὴς
Αθανάτους ἐκάλεσε θεὰς ἐς μακρὸν Ολυμπον.
Εἶπε δ', ὃς ἂν μετὰ εἷο θεῶν Τιτῆσι μάχοιτο,
Μή τιν' ἀπορραίσειν γεράων, τιμὴν ἣ ἔχασον
Ἐξέμεν ἰὼ τοπάρος γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
Τὸν δ' ἔφατ', ὅστις ἄτιμος ὑπὸ Κρόνου ἠδ' ἀγέραστος,
Τιμῆς καὶ γεράων ὀπιθοσέμεν ἣ θέμις ἐστί.
Ηλθε δ' ἄρα πρώτη Στὺξ ἄφθιτος Οὐλυμπόνδε
Σὺν σφοῖσι παίδεσσι, φίλου διὰ μήδεα πατρός.
Τὴν ὃ Ζεὺς τίμησε, πόρεσσε δ' ἅδωρα ἔδωκεν.
Αὐτὴν μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἔμμορον ὅρκον,
Παῖδας δ' ἤματα πάντα ἑὸς μετανάστιας εἶναι.
Ως δ' αὔτως πάντεσσι διαμπερὲς, ὥσπερ ὑπέστη,
Ἐξετέλεσσ'· αὐτὸς δὲ μέγα κρατεῖ, ἠδὲ ἀνάσσει.
Φοίβην δ' αὖ Κοίῳ πολυήρατον ἦλθεν ἐς εὐνήν·
Κυοσαμένη δ' ἔπειτα θεὰ θεῷ ἐν φιλότητι,
Λητὼ κυανόπεπλον ἐγείνατο μείλιχον αἰεὶ,
Ηπιον ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς, ἀγανώτατον ἐντὸς Ολύμπου.
Γείνατο δ' Ασφαλίην δυώνυμον, ἣν ποτε Πέρσης
Ηγάγετ' ἐς μέγα δῶμα, φίλην κεκλῆσθαι ἄκοιτιν.

Et Robur, atque Vim, præclaros peperit filios,
Quibus non eſt ſeorſim à Jove domus, nec ulla ſedes,
Neque via, qua non illis Deus præit:
Sed ſemper apud Jovem graviter tonantem ſedem habent.
Sic enim conſuluit Styx incorruptibilis, Oceani filia,
Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
Immortales vocavit Deos ad latum Olympum.
Dixit autem, quod quiſquis una ſecum Deorum contra Titanas pugnet,
Nulli ſe adempturum præmia, ſed honorem quemque
Habiturum, quem antea inter immortales Deos.
Illum etiam dixit, qui honoris expers fuerit ſub Saturno & immunis,
Ad honores ac præmia provecturum ut æquum eſt.
Venit autem prima Styx incorruptibilis in Olympum
Cum ſuis filiis, ſui per conſilia patris.
Illam vero Jupiter honoravit, eximia quoque dona dedit.
Eam enim conſtituit Deorum magnum ut ſit jusjurandum,
Filii autem diebus omnibus ſui inquilini ut ſint.
Similiter etiam omnibus prorſus, ſicuti pollicitus erat,
Perfecit: ipſe autem præpotens eſt, atque imperat.
Phœbe porro Cœi perjucundum venit ad torum;
Gravida vero facta deinde Dea Dei in concubitu,
Latonam cæruleo peplo peperit blandam ſemper,
Mitem hominibus atque immortalibus Diis,
Suavem ab initio, in primis hilarem intra Olympum.
Peperit inſuper Aſteriam claram, quam olim Perſes
Duxit in amplam domum, ſua ut eſſet uxor.

Η δ' ὑποκυσαμένη Ἑκάτην τέκε, τὴν περὶ πάντων
Ζεὺς Κρονίδης τίμησε· πόρεν δέ οἱ ἀγλαὰ δῶρα,
Μοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
Η ὴ καὶ ἀστερόεντος ὑπ' Οὐρανῷ ἔμμορε τιμῆς,
Ἀθανάτοις τε θεοῖσι τεπιμὴν ἔξοχα μάλιστα.
Καὶ γὰρ νυῦ ὅτε πού τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
Ἑρδων ἱερὰ καλὰ κατὰ νόμον ἱλάσκηται,
Κικλήσκει Ἑκάτην· πολλὴ τέ οἱ ἕσπετο τιμὴ
Ῥεῖα μάλ', ᾧ περ φέρων γε θεὰ ὑποδέξεται ὄλβος·
Καί τε οἱ ὄλβον ὀπάζοι· ἐπεὶ δυνάμις γε πάρεστιν.
Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο,
Καὶ τιμὴν ἔλαχον, τάων ἔχει αἶσαν ἁπάντων.
Οὐδέ τι μιν Κρονίδης ἐδίησατο, οὐδέ τ' ἀπηύρα
Ὅσσ' ἔλαχεν Τιτῆσι μετὰ πρώτοισι θεοῖσιν.
Ἀλλ' ἔχει ὡς τὸ πρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔπλετο δασμός.
Οὐδ' ὅτι μουνογενὴς, ἧσσον θεὰ ἔμμορε τιμῆς,
Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ οὐρανῷ, ἠδὲ θαλάσσῃ·
Ἀλλ' ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον, ἐπεὶ Ζεὺς τίει αὐτήν.
Ὧι δ' ἐθέλει μεγάλως ὀνίνησιν, ἠδ' ὀνίνησιν,
Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει, ὃν κ' ἐθέλησιν.
Η δ' ὁπότ' ἐς πόλεμον φθισήνορα θωρήσσονται
Ἄνδρες, ἔνθα θεὰ παρίσταται οἷς κ' ἐθέλῃσι,
Νίκην παρφερέως ὀπάσαι, καὶ κῦδος ὀρέξαι.
Ἐν τε δίκῃ βασιλεῦσι πάρ' αἰδοίοισι καθίζει.
Ἐσθλὴ δ' αὖθ' ὁπότ' ἄνδρες ἀγῶνι ἀεθλεύωσιν,
Ἔνθα θεὰ καὶ τοῖς παρίσταται, ἠδ' ὀνίνησι.

Νι-

Illa autem gravida facta Hecaten peperit, quam ſuper omnes
Jupiter Saturnius honoravit: dedit vero ei ſplendida dona,
Poteſtatem ut habeat terræque & infructuoſi maris.
Imo etiam ſtelligero à Cœlo ſortita eſt honorem,
Immortalibuſque Diis honorata eſt maxime.
Etenim nunc quando alicubi aliquis terreſtrium hominum
Faciens ſacra fauſta ſecundum patrios mores expiat,
Invocat Hecaten: ingens vero eum ſequitur honor
Facillime, cujus benevola Dea ſuſcipit preces:
Et illi divitias largitur; nam facultas ei adeſt.
Quotquot enim Terra Cœloque prognati ſunt,
Et honorem ſorte acceperunt, illorum habet ſortem omnium.
Neque quidquam ei Saturnius per vim ademit, neque abſtulit
Eorum, quæcumque ſortita eſt Titanas inter priores Deos.
Sed habet ſicut prius ab initio facta eſt diſtributio.
Nec quia unigenita, minorem Dea ſortita eſt honorem,
Et poteſtatem tam in terra ac cœlo, quam in mari:
Sed inſuper multo magis, quoniam Jupiter honorat illam.
Cui vero vult, magnifice præſto eſt, atque eum juvat.
Inque concione inter homines eminet, quem voluerit.
Atque quando ad bellum exitioſum armantur
Viri, tum Dea adeſt quibus voluerit,
Victoriam promte ut præbeat, & laudem porrigat.
Inque judicio reges apud venerandos ſedet.
Bona inſuper quando viri in certamine colluctantur,
Ibi Dea & illis præſto eſt, atque eos juvat.

Νικήσας ἧ βίῃ ϰ' ϰράτεϊ, ϰαλὸν ἄεθλον
Ρεῖα φέρῃ, χαίρων τε τοϰῆσιν ϰῦδος ὀπάζῃ.
Εὖθλὴ δ' ἱππήεσσι πρεσάμβῃ οἷς ϰ' ἐθέλῃσι.
Καὶ τοῖς οἳ γλαυϰιὼ δυσπέμφελον ἐργάζονται,
Εὔχονται δ' Ἐϰάτῃ, ϰαὶ ἐρεμνοτύπῳ Ἐννοσιγαίῳ,
Ῥηϊδίως δ' ἄγρῃσιν ϰυδρὴ θεὸς ὤπασε πολλήν·
Ρεῖα δ' ἀφείλετο φαινομβρίην, ἐθέλουσά γε θυμῷ.
Εὖθλὴ δ' ἐν σταθμοῖσι σὺν Ἑρμῇ λῃϊδ' ἀέξειν,
Βουϰολίας τ', ἀγέλας τε, ϰαὶ αἰπόλια πλατὺ αἰγῶν,
Ποίμνας τ' εἰροπόχων γ' οἴων, θυμῷ γε θέλουσα,
Ἐξ ὀλίγων βαιάν, ϰἀϰ πολλῶν μείονα θῆϰεν.
Οὕτω τοι ϰαὶ μουνογενὴς ἐὼν μητρὸς ἐοῦσα,
Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι τετίμηται γεράεσσι.
Θῆϰε δέ μιν Κρονίδης ϰυδοτρόφον, οἳ μετ' ἐϰείνην
Ὀφθαλμοῖσιν ἴδοντο φάος πολυδερϰέος Ἠοῦς.
Οὕτως ἐξ ἀρχῆς ϰυδοτρόφος· αὐτὰρ ἔπειτα
Ρεῖα δ' ὑποδμηθεῖσα Κρόνῳ τέϰε φαίδιμα τέϰνα,
Ἑστίην, Δήμητρα, ϰαὶ Ἥρην χρυσοπέδιλον,
Ἰφθίμου τ' Ἀΐδην, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει,
Νηλεὲς ἦτορ ἔχων, ϰαὶ ἐρεϊϰτύπον Ἐννοσίγαιον,
Ζηνά τε μητιόεντα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ ϰαὶ ἀνδρῶν,
Τῷ ϰαὶ ὑπὸ βροντῆς πελεμίζεται εὐρεῖα χθών.
Καὶ τοὺς μὲν ϰατέπινε Κρόνος μέγας, ὅστις ἕϰαστος
Νηδύος ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γούναθ' ἵϰοιτο·
Τὰ φρονέων, ἵνα μή τις ἀγαυῶν Οὐρανιώνων
Ἄλλος ἐν ἀθανάτοισιν ἔχῃ βασιληΐδα τιμήν.

Πεύθετο

Qui vero vicerit virtute & robore, pulcrum præmium
Facile fert, lætuſque parentibus gloriam dat.
Bona item equitibus adeſſe, quibus voluerit.
Et his qui cæruleum (*mare*) trajectu difficile exercent,
Votaque faciunt Hecatæ, & valde ſonanti Neptuno,
Facile etiam prædam inclyta Dea dedit copioſam;
Facile vero abſtulit apparentem, volens ſaltem animo.
Bona præterea in ſtabulis cum Mercurio pecus augere,
Armentaque boum, gregeſque, & greges magnos caprarum,
Gregeſque lanigerarum ovium, animo certe volens,
Ex paucis copioſos, & ex multis pauciores reddit.
Adeo ſane etiam unigenita ex matre cum ſit,
Omnibus inter Deos honorata eſt muneribus.
Fecit autem eam Saturnius altricem juvenum, qui poſt eam
Oculis adſpexerunt lumen multa contuentis Auroræ.
Sic ab initio nutrix eſt puerorum: atque hi ſunt honores.
Rhea autem compreſſa à Saturno peperit illuſtres liberos,
Veſtam, Cererem, & Junonem aurea calceamenta habentem,
Fortemque Plutonem, qui ſub terra domos incolit,
Immite cor habens, & valde ſonantem Neptunum,
Jovemque ſapientem, Deorum patrem atque hominum,
Cujus & à tonitru concutitur lata terra.
Atque illos quidem deglutiebat Saturnus magnus, quicumque
Ex utero ſacro matris ad genua venerat:
Hæc agitans, ne ullus clarorum filiorum Cœli
Alius inter Immortales haberet regium decus.

Audierat

Πεύθετο γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Οὕνεκά οἱ πέπρωτο ἐῷ ὑπὸ παιδὶ δαμῆναι,
Καὶ κρατερῷ περ ἐόντι, Διὸς μεγάλου μετὰ βουλάς.
Τῷ ὅγε οὐκ ἀλαοσκοπιὴν ἔχεν, ἀλλὰ δοκεύων
Παῖδας ἑοὺς κατέπινε· Ρέην δ' ἔχε πένθος ἄλαστον.
Αὐτὰρ ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
Τέξεσθαι, τότ' ἔπειτα φίλους λιτάνευε τοκῆας
Τὴν αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα,
Μῆτιν συμφρασσαμένη ὅπως λελάθοιτο τεκοῦσα
Παῖδα φίλον, τίσαιτο δ' ἐρινῦς πατρὸς ἑοῖο
Παίδων, οὓς κατέπινε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης.
Οἱ δ' ἥκουσαν ἐπὶ φίλῃ μάλα μὲν κλυτοὶ ἠδ' ὑπίθοντο,
Καί οἱ πεφραδέτην ὅσα πρὸς πέπρωτο γενέσθαι
Ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῆϊ καὶ υἱέϊ καρτερόθυμῳ.
Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πίονα δῆμον,
Ὁππότ' ἄρ' ὀπλοτάτου παίδων ἤμελλε τελεῖσθαι,
Ζηνὸς μέγαν· τὸν μὲν οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη
Κρήτῃ [ἐν] εὐρείῃ τροφέμεν καὶ ἀνελλέμεναί τε.
Ἔνθα μιν ἶκτο φέρουσα θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
Πρώτην ἐς Λύκτον· κρύψεν δέ ἑ χερσὶ λαβοῦσα
Αντρῳ ἐν ἠλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,
Αἰγαίῳ ἐν ὄρει πεπυκασμένῳ ὑλήεντι.
Τῷ δ' ἀπαργανίσασα μέγαν λίθον ἐγγυάλιξεν
Οὐρανίδῃ μέγ' ἄνακτι, θεῶν προτέρῳ βασιλῆι.
Τὸν τόθ' ἑλὼν χείρεσσιν ἑοὺς ἐγκάτθετο νηδύς,
Σχέτλιος· οὐδ' ἐνόησε μετὰ φρεσὶν ὡς οἱ ὀπίσσω

Αντὶ

Audierat enim ex Terra, & Cœlo ſtellis micante,
Quod ſibi fatale eſſet ſuo à filio domari,
Quamvis robuſto, Jovis magni per conſilia.
Ideoque hic non vanam ſpeculationem habuit, ſed inſidiàs ſtruens
Filios ſuos devorabat: Rheam autem tenebat luctus gravis.
Sed quando jam Jovem erat Deorum patrem atque virorum
Paritura, jam tum caris ſupplicabat parentibus
Suis, Terræque & Cœlo ſtellato,
Conſilium ut conferrent quo pacto clam pareret
Filium carum, & ulciſceretur furias patris ſui
Contra filios, quos devoraverat ingens Saturnus verſutus.
Illi vero filiæ dilectæ auſcultarunt & morem geſſerunt,
Et ei commemorarunt, quæcumque fatis conſtitutum eſſet fieri
Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.
Miſerunt autem in Lyctum, Cretæ in pinguem tractum,
Cum minimum natu filiorum eſſet paritura,
Jovem magnum: hunc quidem ſibi ſuſcepit Terra vaſta
In Creta lata educandum & delicate enutriendum.
Tum quidem pervenit ferens celerem per noctem nigram, [ſum
Primum ad ipſam Lyctum: abſcondit autem ipſum manibus prehen-
Antro in excelſo, divinæ ſub latebris terræ,
Ægæo in monte denſo ſylvoſo.
Huic autem faſciis involutum magnum lapidem in manus dedit
Cœli filio præpotenti, Deorum priori regi.
Quem tum arreptum manibus ſuam condidit in alvum
Miſer; nec cogitavit animo quod ſibi in poſterum

Pro

Αντὶ λίθου ἐὸς υἱὸς ἀνίκητος καὶ ἀκηδὴς
Λείπεθ', ὅ μιν τάχ' ἔμελλε βίῃ καὶ χερσὶ δαμάσσας
Τιμῆς ἐξελάαν, ὁ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξειν.
Καρπαλίμως δ' ἀρ ἔπειτα μάλ' καὶ φαίδιμα γυῖα
Ηὔξετο τοῖο ἄνακτος· ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν,
Γαίης ἐννεσίῃσι πολυφραδέεσσι δολωθείς,
Ον γόνον ἀψ ἀνέηκε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης,
Νικηθεὶς τέχνῃσι βίηφί τε παιδὸς ἑοῖο.
Πρῶτον δ' ἐξήμησε λίθον, πύματον καταπίνων.
Τὸν μὲν Ζεὺς ςήριξε κατὰ χθονὸς εὐρυοδείης
Πυθοῖ ἐν ἠγαθέῃ, γυάλοις ὑπὸ Παρνησσοῖο,
Σῆμ' ἔμμεν ἐξοπίσω, θαῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι.
Λῦσε δ' πατροκασιγνήτους ὀλοῶν ὑπὸ δεσμῶν
Οὐρανίδας, οὓς δῆσε πατὴρ ἀεσιφροσύνῃσιν.
Οἱ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν εὐεργεσιάων,
Δῶκεν δ' βροντὴν, ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
Καὶ ςεροπὴν· τὰ πρὶν δ' πελώρη Γαῖα κεκεύθει·
Τοῖς πίσυνος, θνητοῦσι κὲ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.
Κύκλωψ δ' Ιαπετὸς καλλίσφυρον Ωκεανίνην
Ηγάγετο Κλυμένην, κὲ ὁμὸν λέχος εἰσανέβαινεν.
Η δέ οἱ Ατλαντα κρατερόφρονα γείνατο παῖδα.
Τίκτε δ' ὑπερκύδαντα Μενοίτιον, ἠδὲ Προμηθέα
Ποικίλον, αἰολόμητιν, ἁμαρτίνοόν τ' Επιμηθέα,
Ος κακὸν ἐξ ἀρχῆς γένετ' ἀνδράσιν ἀλφηςῆσι·
Πρῶτος γὰρ ῥα Διὸς πλαςὴν ὑπέδεκτο γυναῖκα
Παρθένον. Υβρισθὲν δ' Μενοίτιον εὐρύοπα Ζεὺς

Εἰς

Pro lapide ſuus filius invictus & ſecurus
Supereſſet, qui ipſum mox eſſet vi & manibus domitum
Ex honore expulſurus, ipſeque immortalibus eſſet imperaturus.
Celeriter autem deinde robur & fortia membra
Creſcebant illius regis: revolutis dein annis,
Terræ conſilio aſtuto circumventus,
Suam ſobolem iterum emiſit magnus Saturnus verſutus,
Victus artibus ac vi filii ſui.
Primum vero evomuit lapidem, ultimo devoratum.
Illum quidem Jupiter firmiter defixit in terram ſpatioſam
Pytho in divina, in anfractu Parnaſſi,
Monumentum ut ſit in poſterum, miraculum mortalibus hominibus.
Solvit vero patruos noxiis à vinculis
Cœligenas, quos vinxerat pater ex amentia.
Qui ipſi retulerunt gratiam beneficiorum,
Dederuntque tonitru, atque candens fulmen,
Et fulgur; quæ antea immanis terra occultaverat:
Quibus confiſus, mortalibus atque immortalibus imperat.
Puellam porro Japetus pulchram Oceanidem
Duxit Clymenen, & eundem lectum conſcendit.
Ipſa vero ei Atlantem magnanimum peperit filium.
Peperit præterea gloria præſignem Menœtium, atque Prometheum
Varium, verſutum, ſtultumque Epimetheum,
Qui noxa ſtatim ab initio fuit hominibus inventoribus rerum.
Primus enim Jovis fictam ſuſcepit mulierem
Virginem. Flagitioſum vero Menœtium late videns Jupiter

Εἰς ἔρεβος κατέπεμψε, βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ,
Εἵνεκ' ἀταλφαλίης τε καὶ ὑποερέπλου.
Ἄτλας δ' ἀργαλέον ἄεθλον ἔχει κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
Πείρασιν ἐν γαίης, πρόπαρ Ἑσπερίδων λιγυφώνων
Ἑστηὼς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτοισι χέρεσσι.
Ταύτην γὰρ οἱ μοῖραν ἐδάσσατο μητίετα Ζεύς.
Δῆσε δ' ἀλυκτοπέδῃσι Πειρηθέα ποικιλόβουλον,
Δεσμοῖς ἀργαλέοισι μέσον διὰ κίον' ἐλάσσας.
Καί οἱ ἐπ' αἰετὸν ὦρσε τανυπτέρυγ· αὐτὰρ ὅγ' ἧπαρ
Ἤσθιεν ἀθανάτου· τὸ δ' αὔξετο ἶσον ἁπάντη
Νυκτὸς, ὅσον πρόπαν ἦμαρ ἔδοι τανυσίπτερος ὄρνις.
Τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκμήνης καλλισφύρου ἄλκιμος υἱὸς
Ἡρακλέης ἔκτεινε, κακὴν δ' ἀπὸ νοῦσον ἄλαλκεν
Ἰαπετιονίδῃ, καὶ ἐλύσατο δυσφρονέοντα·
Οὐκ ἀέκητι Ζηνὸς Ὀλυμπίου ὑψιμέδοντος,
Ὄφρ' Ἡρακλῆος Θηβαγενέος κλέος εἴη
Πλεῖον ἔτ' ἢ τοπάρος πολυβοτείρῃ ἐπὶ χθονί.
Τοῦτον ἀρ' αἰζόμενος πατρὸς μέλα, ὃν πρὶν ἔχασκεν,
Οὕνεκ' ἐρίζετο βουλὰς ὑπερμενέι Κρονίωνι.
Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ, θνητοί τ' ἄνθρωποι
Μηκώνῃ, τότ' ἔπειτα μέγαν βοῦν πρόφρονι θυμῷ
Δασσάμενος προέθηκε, Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων.
Τῷ μὲν γὰρ σάρκας τε, καὶ ἔγκατα πίονι δημῷ
Ἐν ῥινῷ κατέθηκε, καλύψας γαστρὶ βοείῃ·
Τῷ δ' αὖτ' ὀστέα λευκὰ βοὸς δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ
Εὐθετίσας κατέθηκε, καλύψας ἀργέτι δημῷ.

Δὴ

In Erebum detrusit, feriens ardente fulmine,
Propter improbitatem & fortitudinem insolentem.
Atlas vero cœlum latum sustinet dura ex necessitate,
Finibus in terræ, è regione Hesperidum argutarum
Stans, capiteque & indefessis manibus.
Hanc enim ipsi sortem destinavit prudens Jupiter.
Ligavit vero firmissimis compedibus Promethea versutum,
Vinculis duris mediam in columnam affigens.
Et ei aquilam immisit expansis alis: ceterum hæc hepar
Comedebat immortale: quin ipsum crescebat tantum ubique
Noctu, quantum toto die edisset extentas alas habens avis.
Hanc quidem Alcmenæ formosæ fortis filius
Hercules occidit, malam vero pestem profligavit
Ab Japetionida, & liberavit ab ægritudine:
Non invito Jove Olympio in alto imperante,
Quo Herculis Thebis geniti gloria esset
Major etiam quam antea super terram multos pascentem.
Eum itaque veneratus remisit iram, quam prius habuerat,
Eo quod contendisset consilio cum præpotente Jove.
Etenim quando disceptabant inter se Dii, mortalesque homines
Meconæ, ibi tum magnum bovem volente animo
Divisum proposuit, Jovis mentem fallens.
Nam hac quidem parte carnesque, & intestina cum pingui adipe
In pelle deposuit, tegens ventre bubulo:
In altera rursum ossa alba bovis dolosa arte
Rite disponens recondidit, tegens candida arvina.

Δὴ τότε μιν προσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Ἰαπετιονίδη, πάντων ἀριδείκετ' ἀνάκτων,
Ὦ πέπον, ὡς ἑτεροζήλως διεδάσσαο μοίρας.
Ὡς φάτο κερτομέων Ζεὺς ἀφθιτα μήδεα εἰδώς.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
Ἦ τ' ὀπιδεύσας· (δολίης δ' ὑ λήθετο τέχνης)
Ζεὺς κύδιστε, μέγιστε θεῶν αἰειγενετάων,
Τῶν δ' ἕλεο ὁπποτέρην σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγῃ.
Φῆ ῥα δολοφρονέων. Ζεὺς δ' ἀφθιτα μήδεα εἰδὼς
Γνῶ ῥ', ὐδ' ἠγνοίησε δόλον. Κακὰ δ' ἔσσετο θυμῷ
Θνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ καὶ τελέεσθαι ἔμελλεν.
Χερσὶ δ' ὅγ' ἀμφοτέρῃσιν ἀνείλετο λευκὸν ἄλειφαρ.
Χώσατο δ' ἦφ φρένας· ἀμφὶ χόλῳ δέ μιν ἵκετο θυμὸν,
Ὡς ἴδεν ὀστέα λευκὰ βοὸς, δολίῃ ὑπὸ τέχνῃ.
Ἐκ τοῦ δ' ἀθανάτοισιν ὑπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
Καίουσ' ὀστέα λευκὰ θυηέντων ὑπὶ βωμῶν.
Τὸν δ' μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
Ἰαπετιονίδη, πάντων περὶ μήδεα εἰδὼς,
Ὦ πέπον, οὐκ ἄρα πω δολίης ὑπελήθεο τέχνης.
Ὡς φάτο χωόμενος Ζεὺς ἀφθιτα μήδεα εἰδώς.
Ἐκ τούτου δ' ἤπειτα, δόλου μεμνημένος αἰεὶ,
Οὐκ ἐδίδου μελέοισι πυρὸς μένος ἀκαμάτοιο
Θνητοῖς ἀνθρώποις, οἱ ὑπὶ χθονὶ ναιετάουσιν.
Ἀλλά μιν ἐξαπάτησεν ἐὺς παῖς Ἰαπετοῖο,
Κλέψας ἀκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγὴν
Ἐν κοίλῳ νάρθηκι. Δάκεν δ' ἄρα νειόθι θυμὸν

Ζεὺ

Jamque tum ipſum allocutus eſt pater hominumque Deorumque:
Japetionida, omnium illuſtriſſime regum,
O amice, quam inique partitus es portiones!
Sic dixit eum carpens Jupiter perpetua conſilia ſciens.
Hunc viciſſim alloquutus eſt Prometheus vafer,
Tacite arridens: (doloſæ autem non immemor erat artis)
Jupiter glorioſiſſime, maxime Deorum ſempiternorum,
Harum elige utram tibi in pectoribus animus ſuadet.
Dixit ſane doloſa cogitans. Jupiter autem æterna conſilia ſciens
Cognovit certe, nec ignoravit dolum. Mala autem concipiebat animo
Adverſus homines mortales, quæ & perficienda erant.
Manibus vero hic utriſque ſuſtulit album adipem.
Iraſcebatur autem mente: ira vero ejus occupabat animum,
Ut vidit oſſa alba bovis, doloſa arte.
Ex illo tempore Diis ſuper terram genus hominum
Adolent oſſa alba odoratis in aris.
Hunc autem valde indignatus allocutus eſt nubicogus Jupiter:
Japetionida, ſuper omnes ſapiens,
O amice, nondum ſane doloſæ oblitus es artis.
Sic dixit ira percitus Jupiter æterna conſilia ſciens.
Ex illo tempore deinceps, doli memor ſemper,
Non dabat miſeris ignem inſatiabilem
Mortalibus hominibus, qui ſuper terram habitant.
Sed ipſum decepit egregius filius Japeti,
Furatus indomiti ignis eminus apparentem ſplendorem
In concava ferula. Momordit vero in animo

Jovem

Ζηῒ ὑψιβρεμέτῃ, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ,
Ὡς ἴδεν ἀνθρώποισι πυρὸς τηλέσκοπον αὐγήν.
Αὐτίκα δ᾽ ἀντὶ πυρὸς τεῦξεν κακὸν ἀνθρώποισι.
Γαίης γὰρ σύμπλασσε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις
Παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον, Κρονίδεω διὰ βουλάς.
Ζῶσε δ᾽ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ἀργυφέῃ ἐσθῆτι· κὰτ᾽ κρῆθεν δ᾽ καλύπτρην
Δαιδαλέην χείρεσσι κατέχρε, θαῦμα ἰδέσθαι·
Ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνας νεοθηλέσ᾽ ἄνθεσι ποίης
Ἱμερτὰς πέρεθηκε χαρήματι Παλλὰς Ἀθήνη·
Ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνην χρυσέην κεφαλῇφιν ἔθηκε,
Τὴν αὐτὸς ποίησε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
Ἀσκήσας παλάμῃσι, χαριζόμενος Διὶ πατρί.
Τῇ δ᾽ ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τετεύχατο, θαῦμα ἰδέσθαι,
Κνώδαλ᾽ ὅσ᾽ ἤπειρος πολλὰ τρέφει ἠδὲ θάλασσα,
Τῶν ὅγε πόλλ᾽ ἐνέθηκε, (χάρις δ᾽ ἀπελάμπετο πολλή,
Θαυμαστὰ) ζωοῖσιν ἐοικότα φωνήεσσιν.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ τεῦξε καλὸν κακόν, ἀντ᾽ ἀγαθοῖο,
Ἐξάγαγ᾽ ἔνθα περ ἄλλοι ἔσαν θεοὶ ἠδ᾽ ἄνθρωποι,
Κόσμῳ ἀγαλλόμενον γλαυκώπιδος ὀβριμοπάτρης.
Θαῦμα δ᾽ ἔχ᾽ ἀθανάτους τε θεοὺς, θνητούς τ᾽ ἀνθρώπους,
Ὡς εἶδον δόλον αἰπὺν, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.
Ἐκ τῆς γὰρ γένος ἐστὶ γυναικῶν θηλυτεράων.
Τῆς γὰρ ὀλωίόν ἐστι γένος, καὶ φῦλα γυναικῶν
Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ᾽ ἀνδράσι ναιετάουσιν,
Οὐλομένης πενίης ὀὐ σύμφοροι, ἀλλὰ κόροιο.

Ὡς

Jovem in alto tonantem, & ad iram ejus animus commotus eſt,
Ut vidit inter homines ignis procul apparentem ſplendorem.
Protinus autem pro igne ſtruxit malum hominibus.
E terra enim conformavit perquam celebris Vulcanus
Virginis pudicæ ſimulacrum, Saturnii conſilio.
Cinxit vero & adornavit Dea cæſiis oculis Minerva
Candida veſte: capiti vero calyptram
Ingenioſe factam manibus impoſuit, mirum viſu:
Circum vero ei ſerta recens florentis è floribus herbæ
Amœna impoſuit capiti Pallas Minerva:
Circumque ei coronam auream caput poſuit,
Quam ipſe fecerat inclytus Vulcanus,
Elaborans manibus, gratificans Jovi patri.
In hac artificioſa multa cælata erant, mira viſu,
Belluæ quas Continens plurimas alit, atque Mare,
Ex illis multas in ea poſuit, (gratia vero reſplendebat magna,
Mirabilis) animantibus ſimiles vivis.
Ceterum poſtquam effecit pulchrum malum, pro bono,
Eduxit ubi alii erant Dii atque homines,
Ornatu geſtientem cæſiæ Palladis forti patre prognatæ.
Admiratio autem cepit immortaleſque Deos, mortaleſque homines,
Ubi viderunt dolum exitioſum, inexplicabilem hominibus.
Ex illa enim genus eſt mulierum tenerarum.
Illius enim pernicioſum eſt genus, & gens mulierum
Nocumentum ingens mortales inter homines habitant,
Pernicioſæ paupertatis non comites, ſed luxus.

Ac

Ως δ' ὁπότ' ἐν σμήνεσι κατηρεφέεσι μέλισσαι
Κηφῆνας βόσκωσι, κακῶν ξυνήονας ἔργων,
Αἱ μὲν τε θοῆν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
Ημάτιαι σπεύδουσι, πιθεῖσί τε κηρία λευκὰ,
Οἱ δ' ἔντοσθε μύουσι ἐπηρεφέας κατὰ σίμβλους,
Αλλότριον κάματον σφετέρῃσι ἐς γαστέρ' ἀμῶσαι·
Ως δ' αὔτως ἄνδρεσσι κακὸν θνητοῖσι γυναῖκας
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήονας ἔργων
Αργαλέων. Ετερωθι δὴ πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο·
Ος κε γάμον φεύγων, καὶ μέρμερα ἔργα γυναικῶν,
Μὴ γῆμαι ἐθέλῃ, ὀλοὸν δ' ὅτε γῆρας ἵκῃσι,
Χήτεϊ γηροκόμοιο, ὅδ' ἀβιότῳ βιοτεύῃς
Ζωῇ, ἀποφθιμένῳ δὲ λιαὶ κτῆσιν διατέμνουν)
Χηρωσταί. Ω δ' αὖτε γάμῳ μετὰ μοῖρα γένηται,
Κεδνὴν δ' ἔχει ἄκοιτιν, ἀρηρυῖαν φρεσὶ πύκῃσι,
Τῷ δὴ ἀπ' αἰῶνος κακὸν ἐσθλῷ ἀντιφερίζει
Εμμενίαι. Ος δέ κε τέτμῃ ἀταρτηροῖο γενέθλης,
Ζωὴν ἐνὶ στήθεσιν ἔχων ἀλίαστον ἀνίην
Θυμῷ κὴ κραδίῃ, κὴ ἀνήκεστον κακόν ἐστιν.
Ως οὐκ ἔστι Διὸς κλέψαι νόον, οὐδὲ παρελθεῖν.
Οὐδὲ γὰρ Ιαπετιονίδης ἀκάκητα Προμηθεὺς
Τοῖο γ' ὑποξέκλυβε βαρυὺν χόλον, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
Καὶ πολύϊδριν ἐόντα μέγας κὰτ δεσμὸς ἐρύκει.

Βειάρεϊ δ' ὡς τρῶτα πατὴρ ὠδύσατο θυμῷ,
Κόπῳ τ' ἠδὲ Γύγῃ, δῆσε κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ,
Ηνορέην ὑπέροπλον ἀγώμενος, ἠδὲ κὴ εἶδος,

Καὶ

Ac veluti cum in alveariis tectis apes
Fucos paſcunt, malorum participes operum,
Illæ quidem per totum diem ad ſolem occidentem
Diurnæ laborant, & faciunt favos albos,
At illi intus permanentes coopertis in alveariis,
Alienum laborem ſuum in ventrem metunt:
Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
Jupiter altitonans dedit, participes operum
Moleſtorum. Aliud vero præbuit malum pro bono:
Qui nuptias refugiens, & anxietate plenas res mulierum,
Non uxorem ducere velit, gravem vero attigerit ſenectam,
Caret quæ ſenectutem foveat; ſi non ſine opibus
Vivat, mortui vero poſſeſſionem inter ſe dividunt
Remoti cognati. Cui vero nuptiarum conditio contigerit,
Pudicam vero habuerit conjugem, ſapientem,
Huic perpetuo malum cum bono certat
Ut adſit. Qui vero adeptus fuerit nocentis generis fœminam,
Vivit in pectore geſtans perpetuum mœrorem
Animo & corde, & immedicabile malum eſt.
Adeo non licet Jovis fallere conſilium, neque effugere.
Neque enim Japetionides nulli injurius Prometheus
Illius evitavit gravem iram, ſed neceſſario
Eum quamvis multiſcius ſit, magnum vinculum coërcet.
Briareo vero ubi primum pater iratus erat animo,
Cottoque atque Gygæ, ligavit forti vinculo,
Fortitudinem immanem admirans, atque etiam formam,

Καὶ μέγεθος· κατέναυτε δ' ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
Ἐνθ' οἵγ' ἄλγε' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες,
Εἵατ' ἐπ' ἐσχατιῇ, μεγάλης ἐν πείρασι Γαίης,
Δηθὰ μάλ' ἀχνύμενοι, κραδίῃ μέγα πένθος ἔχοντες.
Ἀλλὰ σφέας Κρονίδης τε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
Οὓς τέκεν ἠὐκόμος Ῥέη Κρόνῳ ἐν φιλότητι,
Γαίης φραδμοσύνῃσιν ἀνήγαγον ἐς φάος αὖτις.
Αὐτὴ γάρ σφιν ἅπαντα δικαιοσύνῃ κατέλεξε,
Σὺν τοῖς εἵνεκα νίκην τε καὶ ἀγλαὸν εὖχος ἀρέσθαι.
Δηρὸν γὰρ μάρναντο, πόνον θυμαλγέ' ἔχοντες,
Τιτῆνές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνου ἐξεγένοντο,
Αντίον ἀλλήλοισι μαχὰς κρατερὰς ὑσμίνας·
Οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Οθρυος Τιτῆνες ἀγαυοὶ,
Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ δωτῆρες ἐάων,
Οὓς τέκεν ἠὐκόμος Ῥέη Κρόνῳ εὐνηθεῖσα.
Οἵ ῥα τότ' ἀλλήλοισι μάχην θυμαλγέ' ἔχοντες,
Συνεχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτούς.
Οὐδέ τις ἦν ἔριδος χαλεπῆς λύσις, οὐδὲ τελευτὴ
Οὐδετέροις, ἴσον ἦε τέλος τέτατο πολέμοιο.
Αλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέσχεθεν ἅρμενα πάντα,
Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τάπερ θεοὶ αὐτοὶ ἔδουσι,
Πάντων ἐν στήθεσσιν ἀέξετο θυμὸς ἀγαυῶν.
Ὡς νέκταρ δ' ἐπάσαντο καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινὴν,
Δὴ τότε τοῖς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Κέκλυτέ μευ, Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀγλαὰ τέκνα,
Ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.

Ηδη

Et magnitudinem: collocavit autem ſub terram latam,
Ubi illi dolores habentes ſub terra agentes,
Sedent in extrema plaga, magnæ in finibus Terræ,
Uſque valde mœrentes, corde magnum luctum habentes.
Sed ipſos Saturnius atque immortales dii alii
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturni in amore,
Terræ conſiliis reduxerunt in lucem iterum.
Ipſa enim eis cuncta prolixe recenſuit,
Cum illis victoriamque & ſplendidam gloriam accepturos.
Diu enim pugnarunt, laborem animum cruciantem habentes,
Titaneſque dii, & quotquot è Saturno nati ſunt,
Contra ſeſe mutuo per validas pugnas:
Hi quidem ab alta Othry, Titanes glorioſi,
Illi vero ab Olympo, dii datores bonorum,
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturno concumbens.
Illi ſane tum inter ſe pugnam animum excruciantem habentes,
Continenter pugnabant, decem totos annos.
Neque ullus erat contentionis gravis exitus, neque finis
Alterutris: æqualiter autem finis extendebatur belli.
Sed quando jam illis præbuit congruentia omnia,
Nectarque ambroſiamque, quibus dii ipſi veſcuntur,
Omnium in pectoribus accendebatur animus generoſus.
Ubi vero nectar comederunt & ambroſiam amabilem,
Jam tum ipſos ſic affatus eſt pater hominumque deorumque:
Audite me, Terræque & Cœli inclyti liberi,
Ut dicam quæ me animus in pectore jubet.

Ηδη γὰρ μάλα δηρὸν ἐναντίοι ἀλλήλοισι,
Νίκης καὶ κράτεος περὶ μαρναμένη ἤματα πάντα,
Τιτῆνές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνου ἐκγενόμεσθα.
Ὑμεῖς γὰρ μεγάλῳ τε βίῃ καὶ χερσὶν ἀάπτοις
Φαίνετε Τιτήνεσσιν ἐναντίοι ἐν δαὶ λυγρῇ,
Μνησάμενοι φιλότητος ἐμῆς, ὅσα πάσχοντες
Ἐς φάος ἐψ ἀφίκεσθε δυσπλεγέος ὑπὸ δεσμοῦ,
Ἡμετέρῃς ἀπὸ βουλῇς, ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος.
Ὡς φάτο. Τὸν δ' ὀξὺς ἀμείβετο Κόττος ἀμύμων·
Δαιμόνι', οὐκ ἀδάητα πιφάσκεαι· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
Ἴδμεν ὅτι περὶ μὲν περαπίδες, περὶ δ' ἔστι νόημα,
Ἀλκτὴς δ' ἀθανάτοισιν ὑπὲρ φίλου κρυερὸν δῖο.
Σὴς δ' ὑπὲφ αλμοσύνησιν ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος
Ἀψορρον δ' ὀξὺς ἀμειλίκτων ὑπὸ δεσμῶν
Ἠλύθαμεν, Κρόνου υἱὲ ἄναξ, ἀνάελπα πάσχοντες.
Τῷ καὶ νεῷ ἀτενεῖ τε νόῳ, καὶ ὑπέφρονι βουλῇ
Ῥυσόμεθα κράτος ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηιοτῆτι,
Μαρνάμενοι Τιτῆσιν ἀνὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
Ὡς φάτ'. Ἐπήινησαν δὲ θεοὶ δωτῆρες ἐάων,
Μῦθον ἀκούσαντες. Πολέμου δ' ἐλελίζετο θυμὸς
Μᾶλλον ἔτ' ἢ τοπάρος δὲ· μάχην δ' ἀμέγαρτον ἔγειραν
Πάντες, θήλειαί τε καὶ ἄρσενες, ἤματι κείνῳ,
Τιτῆνές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνου ἐξεγένοντο,
Οὕς τε Ζεὺς ἐρέβευσφιν ὑπὸ χθονὸς ἦκε φόως δε,
Δεινοί τε κρατεροί τε, βίῃ ὑπέρφιαλον ἔχοντες.
Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων ἀΐσσοντο

Πᾶσιν

Jam enim admodum diu adverſi nobis mutuo,
Pro victoria & imperio pugnavimus dies omnes,
Titaneſque dii, & quotquot è Saturno ſati ſumus.
Vos vero magnamque vim & manus invictas
Oſtendite Titanibus contrarii in pugna gravi,
Memores amicitiæ placidæ, & quæ perpeſſi
Ad lucem redieritis moleſto à vinculo,
Noſtra per conſilia, à caligine obſcura.
Sic dixit. Illum vero rurſum excepit Cottus egregius:
Venerande, non ignota loqueris: ſed & nos
Scimus, quod excellas prudentia & intellectu,
Depulſor autem immortalibus damni fueris horrendi.
Tua vero prudentia ab caligine opaca
Retro iterum acerbis à vinculis
Venimus, Saturni fili rex, inſperata paſſi.
Ideoque nunc intento animo, & prudenti conſilio,
Vindicabimus veſtrum imperium in gravi conflictu,
Pugnantes cum Titanibus per acria prælia.
Sic dixit. Collaudarunt vero dii datores bonorum,
Sermone audito. Bellum vero cupiebat animus
Magis etiam quam antea: pugnam vero arduam ciebant
Omnes, fœminæque & mares, die illo,
Titaneſque dii, & quotquot Saturno prognati ſunt,
Quoſque Jupiter ex Erebo ſub terra miſit ad lucem,
Acres robuſtique; vires immenſas habentes.
Horum centum quidem manus ab humeris erumpebant

Omnibus

Πᾶσιν ὁμῶς. Κεφαλαὶ ὑ ἑκάστῳ πεντήκοντα
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὑπὶ σιβαρῇσι μέλεσιν.
Οἱ τότε Τιτῆνεσι κατέσταθεν ἐν δαὶ λυγρῇ,
Πέτρας ἠλιβάτους σιβαρὴς ἐν χερσὶν ἔχοντες.
Τιτῆνες δ' ἑτέρωθεν ἐπαρτινώοντο φάλαγγας
Προφρονέως, χειρῶν τε, βίης θ' ἅμα ἔργον ἔφαινον
Ἀμφοτέρωι· δεινὸν ὑ ὠρέξατο πόντος ἀπείρων.
Γῆ ὑ μέγ' ἐμαράγησεν· ἐπέσμενε δ' οὐρανὸς εὐρὺς
Σειόμενος, πεδόθεν δ' ἐτινάσσετο μακρὸς Ὄλυμπος
Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων· ἔνοσις δ' ἵκανε βαρεῖα
Τάρταρον ἠερόεντα, ποδῶν ἀπειρεσίη τ' ἰωὴ
Ἀσπέτου ἰωχμοῖο, βολάων τε κρατεράων.
Ὡς ἄρ' ἐπ' ἀλλήλοις ἵεσαν βέλεα στονόεντα.
Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' οὐρανὸν ἀστερόεντα
Κεκλομένων· οἱ ὑ ξυνίεσαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ.
Οὐδ' ἄρ' ἔπι Ζεὺς ἶχεν ἐὸν μένος, ἀλλά νυ τῶ γε
Εἶθαρ ἅ μένεος πλεῖντο φρένες, ἐν δέ τε πᾶσαν
Φαῖνε βίλν· ἀμυδὶς δ' ἄρ' ἀπ' οὐρανοῦ ἠδ' ἀπ' Ὀλύμπου
Ἀστεροπὰς ἔσσευε συνωχαδόν· οἱ ὑ κεραυνοὶ
Ἶκτην ἅμα βροντῇ τε καὶ ἀστεροπῇ ποτέοντο
Χειρὸς ὑπὸ σιβαρῆς, ἱερὸν φλόγα θ' εἱλυφόωντες
Ταρφέες· ἀμφὶ ὑ γαῖα φερέσβιος ἐσμαράγιζεν
Καιομένη· λάκε δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἄσπετος ὕλη.
Ἔζεε ὑ χθὼν πᾶσα, καὶ Ὠκεανοῖο ῥέεθρα,
Πόντος τ' ἀτρύγετος· τὰς δ' ἄμφεπε θερμὸς ἀὐτμὴ
Τιτῆνας χθονίους· φλὸξ δ' ἠέρα δῖαν ἵκανεν

Ἄσπετος·

Omnibus ſimul. Capita vero unicuique quinquaginta
Ex humeris enata erant in robuſtis artubus.
Qui tum Titanibus oppoſiti ſunt in pugna luctuoſa,
Rupes magnas validis in manibus geſtantes.
Titanes vero ab altera parte confirmabant palanges
Alacriter, manuumque, viriumque ſimul opus oſtentabant
Utrique: horrende vero inſonuit pontus immenſus.
Terra autem valde ſtridebat: ingemiſcebat vero latum cœlum
Quaſſatum, & penitus concutiebatur amplus Olympus
Impetu à deorum: concuſſio vero venit gravis
Ad Tartarum tenebricoſum, & pedum acris fragor
Immodici tumultus, ictuumque fortium.
Ita ſane in ſeſe mutuo jaciebant tela gemebunda.
Vox autem utrorumque pervenit ad cœlum ſtellatum
Adhortantium: at illi congrediebantur magno cum clamore.
Neque ſane amplius Jupiter cohibebat ſuum robur, ſed ipſius
Statim robore implebatur animus, & omnem
Exſeruit vim: ſimul etiam à cœlo atque ab Olympo
Fulgurans incedebat confertim: fulmina autem
Celerrime una cum tonitru & fulgure volabant
Manu à robuſta, ſacram flammam circumvolventia
Crebra: circum vero terra alma reboabat
Ardens: crepitabat autem undique igne valde magna ſylva.
Fervebatque terra tota, & Oceani fluenta,
Pontuſque immenſus: circumdedit autem calidus vapor
Titanes terreſtres: flamma vero ad aërem divinum pervenit

Magna

Ἀστερόπη· ὅσσαι δ' ἄμερδε καὶ ἰφθίμων περ ἐόντων
Αὐγὴ μαιμώωσα κεραυνῷ τε στερόπῃς τε.
Καῦμα δὲ θεσπέσιον κάτεχεν χάος· εἴσατο δ' ἄντα
Οφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἠδ' ἄσσιν ὅσσαν ἀκοῦσαι,
Αὔτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ οὐρανὸς ὑρὺς ὕπερθεν
Πίλνατο· τοῖος γάρ κε μέγας ὀδμὴ ὀρώρῃ,
Τὴν ἣ ἐρεισμήνης, ἣν δ' ὑψόθεν ὤξεε πόντος.
Τόσσος δοῦπος ἔγλυτο θεῶν ἔριδι ξυνιόντων.
Σεὺ δ' ἄνεμοι ἔνοσίν τε, κόνιν θ' ἅμα ἐσφαραγίζον,
Βρυντήν τε, Στερόπην τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
Κῆλα Διὸς μεγάλοιο· φέρον δ' ἰαχήν τ' ἐνοπήν τε
Ες μέσον ἀμφοτέρων· ὀτοβὸς δ' ἄπλητος ὀρώρῃ
Σμερδαλέης ἔριδος· κάρτος δ' ἀνεφαίνετο ἔργων.
Ἐκλίνθη δὲ μάχη· πρὶν δ' ἀλλήλοις ἐπέχοντες,
Ἐμμενέως ἐμάχοντο διὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
Οἳ δ' ἄρ' ἐνὶ σφίσιν αὐτοῖσι μάχην δεινὴν ἔγειραν,
Κόττος τε, Βριάρεώς τε, Γύγης τ' ἄατος πολέμοιο.
Οἵ ῥα τριηκοσίας πέτρας στιβαρῶν ἀπὸ χειρῶν
Πέμπον ἐπασσυτέρας· κατὰ δ' ἐσκίασαν βελέεσσι
Τιτῆνας· καὶ τοὺς μὲν ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν ἀργαλέοισιν ἔδησαν,
Νικήσαντες χερσὶν, ὑπερθύμους περ ἐόντας,
Τόσσον ἔνερθ' ὑπὸ γῆς, ὅσσον οὐρανὸς ἔστ' ἀπὸ γαίης.
Ἴσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἠερόεντα.
Ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
Οὐρανόθεν κατιὼν, δεκάτῃ ἐς γαῖαν ἵκοιτο·

Ἐννέα

Magna: oculos vero viſu privabat quantumvis fortium
Splendor radians fulminiſque fulguriſque. [tur ac ſi quis coram
Incendium autem magnum corripuit Erebum: ſimileque videba-
Oculis adſpiceret, ac auribus vocem audiret,
Eodem modo cum olim & terra & cœlum latum ſuperne
Appropinquabat: talis enim maximus ſtrepitus excitabatur,
Hac quidem diruta, illo autem ex alto diruente.
Tantus fragor erat diis pugna confligentibus.
Simul quoque venti motumque, pulveremque cum ſtrepitu excitabant,
Tonitruque, fulgurque, & ardens fulmen,
Tela Jovis magni. Ferebant autem fremitum clamoremque
In medium utrorumque: ſtrepitus autem ingens excitabatur
Stupendæ pugnæ: robur autem exſerebatur operum.
Inclinata vero eſt pugna: prius autem ſibi mutuo imminentes,
Fortiter pugnabant in forti prælio.
Illi vero inter primos pugnam acrem ciebant,
Cottuſque, Briareuſque, Gygeſque inſatiabilis belli.
Hi ſane trecentas petras robuſtis è manibus
Mittebant frequentes: obumbrarunt autem jaculis
Titanas: atque hos quidem ſub terram longe patentem
Miſerunt, & vinculis moleſtis alligarunt,
Cum viciſſent manibus, ſuperbi licet eſſent,
Tantum infra ſub terram, quantum cœlum diſtat à terra.
Par enim ſpatium à terra in Tartarum caliginoſum.
Novem enim noctes ac dies ærea incus
Cœlitus delapſa, decimo die ad terram perveniret:

Εννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
Ἐκ γαίης κατιών, δεκάτῃ ἐς Τάρταρον ἵκοι·
Τὸν περὶ χάλκεον ἕρκος ἐλήλαται· ἀμφὶ δέ μιν νὺξ
Τριστοιχεὶ κέχυται περὶ δειρεήν· αὐτὰρ ὕπερθεν
Γῆς ῥίζαι πεφύκασι καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
Ἔνθα θεοὶ Τιτῆνες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι
Κευθμῶνι, βουλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο,
Χώρῳ ἐν ἀργαλέῳ, πελώρης ἔκτατο γαίης.
Τοῖς οὐκ ἔξιτόν ἐστι· πύλας δ' ἐπέθηκε Ποσειδῶν
Χαλκείας· τεῖχος περὶ δ' ἀμφοτέρωθεν.
Ἔνθα Γύγης, Κόττος τε, καὶ ὁ Βριάρεως μεγάθυμος
Ναίουσιν, φύλακες πιστοὶ Διὸς αἰγιόχοιο.
Ἐνθάδε γῆς ὀνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἠερόεντος,
Πόντου τ' ἀτρυγέτοιο, καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
Ἀργαλέ', ἀργέννητα, τά τε στυγέουσι θεοί περ·
Χάσμα μέγ'. Οὐδέ κε πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν
Οὖδας ἵκοιτ', εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε γένοιτο.
Ἀλλά κεν ἔνθα καὶ ἔνθα φέροι πρὸ θύελλα θυέλλῃ
Ἀργαλέη· δεινόν τε καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι
Τοῦτο τέρας· καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
Ἕστηκεν, νεφέλῃς κεκαλυμμένα κυανέῃσι.
Τῶν πρόσθ' Ἰαπετοῖο πάϊς ἔχει οὐρανὸν εὐρὺν
Ἑστὼς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χέρεσσιν
Ἀσφαλέως, ὅθι Νύξ τε καὶ Ἡμέρη ἆσσον ἰοῦσαι
Ἀλλήλας προσέειπον, ἀμειβόμεναι μέγαν οὐδὸν

Χάλ-

Novem rurſus noctes & dies ærea incus,
Ex terra deſcendens, decimo die ad Tartarum perveniret.;
Quem circa æreum ſeptum ductum eſt: circum vero ipſum nox
Triplici ordine fuſa eſt circa collum: ſed ſuperne
Terræ radices ſunt & infructuoſi maris.
Illic dii Titanes ſub caligine obſcura
Abſconditi ſunt, conſiliis Jovis nubicogi,
Loco in ſqualido, *ubi* vaſtæ ultima terræ.
His non exitus patet: portas vero impoſuit Neptunus
Æreas: murus etiam circumdatus utrimque.
Illic Gyges, Cottuſque, & Briareus magnanimus
Habitant, cuſtodes fidi Jovis Ægiochi.
Ibidem terræ tenebricoſæ, & Tartari caliginoſi,
Pontique infructuoſi, & cœli ſtelligeri,
Ex ordine omnium fontes & fines ſunt,
Moleſti, ſqualidi, quos oderunt etiam ipſi dii:
Hiatus ingens. Nec vero *quiſquam* toto integro anno
Solum attingeret, ubi primum portas intra veniſſet,
Sed ſane huc & illuc ferret impetuoſa procella
Moleſta: horrendumque etiam immortalibus diis
Hoc monſtrum: & noctis obſcuræ domus horrenda
Stat, nubibus obtecta nigris.
Has ante Japeti filius ſuſtinebat cœlum latum,
Stans, capiteque & indefeſſis manibus
Firmiter, ubi Noxque & Dies prope euntes
Seſe mutuo compellabant, alternis ſubeuntes magnum limen

Χάλκεον. Η ῥ' ἔσω καταβήσε), ἡ ὃ θύραζεν
Ερχεται, οὐδέ ποτ' ἀμφοτέρας δόμος ἐντὸς ἐέργει·
Αλλ' αἰεὶ ἑτέρη γε δόμων ἔκτοσθεν ἐοῦσα,
Γαῖαν ἐπισκέφε)· ἢ δ' αὖ δόμῳ ἐντὸς ἐοῦσα,
Μίμνει τ' αὐτῆς ὥρῃσιν ὁδῷ, ἐς δ' ἂν ἵκηαι).
Η ῥ' ὀπιχθονίοισι φάος πολυδερκὲς ἔχουσα,
Η δ' Υπνον μετὰ χερσὶ, κασίγνητον Θανάτοιο,
Νὺξ ὀλοὴ, νεφέλῃ κεκαλυμμένη ἠερεθείῃ.
Ενθα ὃ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,
Υπνος τε Θάνατος, δεινοὶ θεοί· οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ηέλιος φαέθων ἐπιδέρκε) ἀκτίνεσσιν,
Οὐρανὸν εἰσανιών, οὐδ' ἐρχομένου καταβαίνων.
Τῶν ἕτερος μὲν γαῖάν τε καὶ ὑρέα νώτα θαλάσσης
Ησυχος ἀνστρέφε) καὶ μείλιχος ἀνθρώποισι.
Τοῦ ὃ σιδηρέη μὲν κραδίη, χάλκεον δέ οἱ ἦτορ
Νηλεὲς ἐν στήθεσσιν· ἔχει δ' ὃν κατὰ πρῶτα λάβῃσιν
Ανθρώπων· ἐχθρὸς δ' καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
Ενθα θεοῦ χθονίου προπάροιθεν δόμοι ἠχήεντες
Ιφθίμου τ' Αΐδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης
Εστᾶσιν· δεινὸς δ' κύων προπάροιθε φυλάσσει,
Νηλειὴς· τέχνην δ' κακὴν ἔχει· ἐς μὲν ἰόντας
Σαίνει ὁμῶς οὐρῇ τε καὶ οὔασιν ἀμφοτέροισιν·
Εξελθεῖν δ' οὐκ αὖτις ἐᾷ πάλιν, ἀλλὰ δοκεύων
Εσθίει ὅν κε λάβῃσι πυλέων ἔκτοσθεν ἰόντα
Ιφθίμου τ' Αΐδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης.
Ενθάδε ναιετάει συγερὴ θεὰς ἀθανάτοισι,

Δεινὴ

Æreum. Hæc quidem intrat, illa vero foras
Egreditur, neque unquam utraſque domus intus cohibet:
Sed ſemper altera ſaltem extra domum dum eſt,
Terram ſuper movetur: altera rurſum in domo cum ſit,
Exſpectat ſui tempus itineris, donec veniat.
Hæc quidem terreſtribus multa cernens lumen habens,
Illa vero Somnum in manibus, fratrem Mortis,
Nox noxia, nube tecta atra.
Ibi autem Noctis obſcuræ filii domus habent,
Somnus & Mors, graves dii: neque unquam eos
Sol lucidus intuetur radiis,
Cœlum ſcandens, nec cœlitus deſcendens.
Horum alter quidem terramque & lata dorſa maris
Quietus percurrit & placidus hominibus.
Alterius vero ferreum quidem cor, æreum vero ei pectus
Crudele in præcordiis: tenet autem quem primum arripuerit
Hominum: hoſtis vero etiam immortalibus diis.
Illic dei inferi in anteriore parte ædes reſonantes
Fortiſque Plutonis & terribilis Proſerpinæ,
Stant: horrendus autem canis pro foribus cuſtodit,
Sævus: artem autem malam habet: introeuntibus quidem
Adulatur pariter caudaque & auribus ambabus:
Exire vero non iterum permittit denuo, ſed obſervans
Devorat, quemcumque prenderit extra portas euntem
Fortiſque Plutonis & terribilis Proſerpinæ.
Ibidem habitat abominanda dea immortalibus,

Hor-

Δεινὴ Στὺξ, θυγάτηρ ἀψορρόου Ὠκεανοῖο
Πρεσβυτάτη· νόσφιν ἓ θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει
Μακρῆσι πέτρησι κατηρεφέ'· ἀμφὶ ἓ πάντη
Κίοσιν ἀργυρέοισι σοὺς οὐρανὸν εἰσανιόντας.
Παῦρα ἓ Θαύμαντος θυγάτηρ πόδας ὠκέα Ἶρις
Ἀγγελίης πωλεῖται ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης,
Ὁππότ' ἔρις κὴ νεῖκος ἐν ἀθανάτοισιν ὄρῃσι.
Καί ῥ' ὅστις ψεύδηται Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων,
Ζεὺς δέ τε Ἶριν ἔπεμψε θεῶν μέγαν ὅρκον ἐνεῖκαι
Τηλόθεν ἐν χρυσείῃ σοφὴ πολυώνυμον ὕδωρ
Ψυχρὸν, ὅ, τ' ἐκ πέτρης κατατηλέβεται ἠλιβάτοιο,
Ὑψηλῆς· πολλὸν ἓ ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
Ἐξ ἱερῆς ποταμοῖο ῥέει διὰ νύκτα μέλαιναν
Ὠκεανοῖο κέρας· δεκάτῃ δ' ἐπὶ μοῖρα δέδασται.
Ἐννέα μὲν σοὶ γλῶ τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης
Δίνῃς ἀργυρέης εἰλιγμῷ εἰς ἅλα πίπτει·
Ἡ ἓ μί' ἐκ πέτρης σοφρέτ, μέγα πῆμα θεοῖσιν.
Ὅστις τιὼ ὑπόρκιον ἀπολείψας ἐπομόσσῃ
Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
Κεῖται νήυτμος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτόν·
Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἆσον
Βρώσιος, ἀλλά τε κεῖται ἀνάπνευστος καὶ ἄναυδος
Στρωτοῖς ἐν λεχέεσσι, κακὸν δ' ὑπὸ κῶμα κατύπτει.
Αὐτὰρ ἐπεὶ νοῦσον τελέσῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν,
Ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται χαλεπώτατος ἆθλος.
Ἐννάετες ἓ θεῶν ἀπομείρεται αἰὲν ἐόντων,

Οὐδὲ

Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani
Maxima natu: ſeorſum vero à diis inclytas ædes incolit
Ingentibus ſaxis ſuperne tectas: circum autem quaque
Columnis argenteis ad cœlum firmatæ ſunt.
Raro vero Thaumantis filia pedibus velox Iris
Nuncii cauſa verſatur ſuper lata dorſa maris,
Quando lis & contentio inter deos exorta fuerit.
Et ſane quiſquis mentiatur cœleſtes domos tenentium,
Jupiter Irim mittere ſolet deorum magnum jusjurandum ut ferat
E longinquo in aureo vaſe aquario celeberrimam aquam
Frigidam, quæ è petra deſtillat alta,
Excelſa: multum vero ſubtus terram ſpatioſam
E ſacro flumine fluit per noctem nigram
Oceani cornu: decima vero pars attributa eſt.
Novem quidem circa terramque & lata dorſa maris
Vorticibus argenteis intortum in mare cadit;
Una vero ex petra profluit, magnum damnum diis.
Quiſquis perjurium libans pejeraverit
Immortalium, qui tenent verticem nivoſi Olympi,
Jacet ſpiritus expers integrum per annum:
Neque ambroſiæ & nectaris fruitur
Cibo, ſed jacet non reſpirans & mutus
Stratis in lectis, malus autem veternus obtegit.
Sed poſtquam morbo defunctus eſt magnum per annum,
Alia ex alia excipit moleſtiſſima ærumna.
Novennio autem à diis ſeparatur æternis,

Neque

Οὐδέ ποτ' ἐς βυλλὼ ἵκεται, ὅσ' ἔπι δαῖτας,
Εννέα πάντ' ἔτεα· δεκάτῳ δ' ἵκεται αὖτις
Εἰρέας ἀθανάτων, οἱ Ολύμπια δώματ' ἔχουσι.
Τοῖον ἄρ' ὄρκον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ὕδατι πῶτον,
Ωγύγιον, τὸ δ' ἵησι κατασυφέλυ ἀλὰ χώρυ. 805
[Ενθα ὃ γῆς ὀνοφερῆς, καὶ Ταρτάρυ ἠερόεντος,
Πόντυ τ' ἀτρυγέτοιο καὶ Οὐρανὸ ἀστερόεντος,
Εξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
Αργαλέ', ὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί πῦ.]
Ενθάδε μαρμάρεαί τε πύλαι, καὶ χάλκεος οὐδὸς 810
Ασειφὴς, ῥίζῃσι διηνεκέεσσιν ἀρηρώς,
Αὐτοφυής· πρόσθεν ὃ θεῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων,
Τιτῆνες ναίουσι, πέρην χάεος ζοφεροῖο.
Αὐτὰρ ἐρισμαράγοιο Διὸς κλειτοὶ ὑπάκουοι
Δώματα ναιετάουσιν ἐπ' Ωκεανοῖο θεμέθλοις, 815
Κόπος τ' ἠδὲ Γύγης. Βειάρεών γε μὲν ἠὺν ἐόντα,
Γαμβρὸν ἑὸν ποίησε βαρύκτυπος Ενοσίγαιος.
Δῶκε δὲ Κυμοπόλειαν ὀπυίειν, θυγατέρα ἰδίν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτῆνας ἀπ' οὐρανὸ ἐξέλασε Ζεὺς,
Οπλότατον τέκε παῖδα Τυφωέα Γαῖα πελώρη, 820
Ταρτάρυ ἐν φιλότητι, διὰ χρυσέην Αφροδίτην.
Οὗ χεῖρες μὲν ἔασιν ἐπ' ἰσχύϊ ἔργματ' ἔχουσαι,
Καὶ πόδες ἀκάματοι κρατερῶ θεῶ· ἐκ δέ οἱ ὤμων
Ηνν ἑκατὸν κεφαλαὶ ὄφιος, δεινοῖο δράκοντος,
Γλώσσῃσι δνοφερῇσι λελιχμότες· ἐκ δέ οἱ ὄσσων 825
Θεσπεσίης κεφαλῆσιν ὑπὸ ὀφρύσι πῦρ ἀμάρυσσε.

Πασέων

Neque umquam in consilio cum iis versatur, neque in epulis
Novem totis annis: decimo tandem versatur iterum
In cœtibus immortalium, qui cœlestes domos incolunt.
Tale itaque jusjurandum constituerunt dii Stygis perennem aquam,
Antiquam illam, quæ tranat valde asperum locum.
[Ibi autem terræ caliginosæ, & Tartari obscuri,
Pontique infructuosi, & cœli stellati,
Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
Molesti, squalidi, quos oderunt etiam Dii ipsi.]
Illic splendidæque portæ, & æreum limen
Immotum, radicibus longis compactum,
Sua sponte natum: ante illud vero extra omnes Deos
Titanes habitant, ultra Chaos caligine obductum.
Ceterum valde tonantis Jovis inclyti auxiliarii
Domus incolunt in Oceani fundamentis
Cottus atque Gyges. Briareum quippe, fortis cum esset,
Generum suum fecit graviter fremens Neptunus.
Dedit autem Cymopoliam, ut duceret uxorem, filiam suam.
Ast ubi Titanas è Cœlo expulerat Jupiter,
Minimum natu peperit filium Typhoëum Terra magna,
Tartari in concubitu, per auream Venerem.
Cujus manus quidem sunt ob robur occupatæ,
Et pedes indefessi robusti dei: ex humeris vero ei
Erant centum capita serpentis, horrendi draconis,
Linguis nigris lambentia: præterea ex oculis ei
Admirandis in capitibus sub superciliis ignis micabat:

Παντέων δ' ἐκ κεφαλέων πῦρ καίετο δεινόμενοι,
Φωναὶ δ' ἐν πάσησιν ἔσ δεινὴς κεφαλῆσι,
Πάντοίλιν ὅπ' ἰέσας ἀθέσφατον· ἄλλοτε μὲν γὰρ
Φθέγγονθ', ὥστε θεοῖσι συνιέμεν· ἄλλοτε δ' αὖτε
Ταύρου ἐριβρύχεω μεγάλου ἀκέτου βοάσθη ἀγαυροῦ·
Ἄλλοτε δ' αὖτε λέοντος ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντος·
Ἄλλοτε δ' αὖ σκυλάκεσσιν ἐοικότα, θαῦμα ἀκοῦσαι·
Ἄλλοτε δ' αὖ ῥοίζασχ', ὑπὸ δ' ὄχεεν ὄρεα μακρά.
Καὶ νύ κεν ἔπλετο ἔργον ἀμήχανον ἤματι κείνῳ,
Καί κεν ὅγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἄναξεν,
Εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
Σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ὄβριμον. Ἀμφὶ δὲ γαῖα
Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ Οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
Πόντος τ', Ὠκεανοῦ τε ῥοαὶ, καὶ τάρταρα γαίης.
Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' Ὄλυμπος
Ὀρνυμένοιο ἄνακτος· ἐπεσεύαχεν δὲ γαῖα.
Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον,
Βρυντῆς τε, στεροπῆς τε, πυρὸς ὑπὸ τοῖο πελώρου,
Πνοιάων ἀνέμων τε, κεραυνοῦ τε φλογέοντος.
Ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα, καὶ οὐρανὸς, ἠδὲ θάλασσα.
Θῦε δ' ἀϊὲ ἀμφ' ἀκτὰς περὶ τ' ἀμφί τε κύματα μακρὰ
Ῥιπῇ ὑπ' ἀθανάτων· ἔνοσις δ' ἄσβεστος ὀρώρει.
Τέθαε δ' Ἀΐδης δ' ἐνέργοισι καταφθιμένοισιν ἀνάκτων,
Τιτῆνές θ' ὑποταρτάριοι, Κρόνον ἀμφὶς ἑόντες,
Ἀσβέστου κελάδοιο καὶ αἰνῆς δαιοπῆτος.
Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν ἐχόλωσεν ἑὸν μένος, εἵλετο δ' ὅπλα,

Βρον-

Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis,
Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
Omnigenum ſonitum emittentes ineffabilem. Interdum enim
Sonabant, ut diis intelligere liceret: interdum rurſum
Tauri valde mugientis robore indomiti vocem ferocis:
Interdum rurſus leonis ſævum animum habentis:
Interdum rurſum catulis ſimilia, mira auditu:
Interdum vero ſtridebat, reſonabantque montes alti.
Et ſane eveniſſet res inevitabilis die illo,
Atque ipſe mortalibus & immortalibus imperaſſet,
Niſi ſtatim intellexiſſet pater hominumque & deorum.
Graviter autem intonuit atque fortiter. Circum vero terra
Horrende edidit fragorem, & cœlum latum ſuperne,
Pontuſque, & Oceani fluctus, & remota loca terræ.
Pedibus vero ſub immortalibus magnus contremuit Olympus,
Inſurgente rege: ingemiſcebat autem tellus.
Ardor vero ab utriſque occupabat cœruleum pontum,
Tonitruque, & fulguris igne ab illo inmani,
Igneorumque turbinum, & fulminis ardentis.
Fervebat autem terra omnis, & cœlum, atque mare.
Furebant & circum littora undique fluctus magni
Impetu à deorum: concuſſioque ſedatu difficilis oriebatur.
Expavit autem Pluto inferis mortuis imperans,
Titaneſque ſub tartarum detruſi, circa Saturnum,
Ob inexſtinguibilem fremitum, & gravem conflictum.
Jupiter vero poſtquam incitavit ſuum robur, ſumſitque arma,

Βρυντώ τε, στερῳπώ τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
Πλῆξεν ἀπ' Οὐλύμποιο ἐπάλμενος· ἀμφὶ δὲ πάσαι
Ἔπεσε θεσπεσίαι κεφαλαὶ δεινοῖο πελώρου.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ μιν δάμασε πληγῆσιν ἰμάσσας,
Ἤειπε γνωθεὶς, στενάχιζε δὲ γαῖα πελώρη.
Φλὸξ δὲ κεραυνωθέντος ἀπέσσυτο τοῖο ἄνακτος,
Οὔρεϊ ἐν βήσῃσιν ἀϊδνῆς παμπαλοέσσης
Πληγέντι. Πολλὴ δὲ πελώρη καίετο γαῖα
Ἀτμῇ θεσπεσίῃ, καὶ ἐτήκετο κασσίτερος ὡς,
Τέχνῃ ὑπ' αἰζηῶν, ὑπό τ' ὀρφνῇ χαλκὸς
Θαλφθεὶς, ἠὲ σίδηρος, ὅπερ κρατερώτατός ἐστιν,
Οὔρεϊ ἐν βήσῃσι δαμαζόμενος πυρὶ κηλέῳ,
Τήκεθ' ἐν χθονὶ δίῃ, ὑπ' Ἡφαίστου παλάμῃσιν.
Ὡς ἄρα τήκετο γαῖα, σέλας πυρὸς αἰθομένοιο.
Ῥίψε δέ μιν θυμῷ ἀχάχων ἐς Τάρταρον εὐρώ.
Ἐκ δὲ Τυφωέος ἔσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων,
Νόσφι Νότου, Βορέω τε, καὶ Ἀργέστεω Ζεφύροιο.
Οἵ γε μὲν ἐκ θεόφιν γενεῆ, θνητοῖς μέγ' ὄνειαρ.
Αἱ δ' ἄλλαι μαψαῦραι ὑπαπνείουσι θάλασσαν,
Αἱ δή τοι πίπτουσαι ἐς ἠερόεντα πόντον,
Πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακῇ θύουσιν ἀέλλῃ·
Ἄλλοτε δ' ἄλλαι ἄεισι, διασκιδνᾶσί τε νῆας,
Ναύτας τε φθείρουσι· κακὸν δ' ὃ γίνεται ἀλκὴ
Ἀνδράσιν, οἳ κείνοισι συνάντωσιν κατὰ πόντον.
Αἱ δ' αὖ καὶ κατὰ γαῖαν ἀπείριτον ἀνθεμόεσσαν
Ἔργ' ἔρδουσι φθείρουσι, καμόντων ἀνθρώπων,

Πιμ-

Tonitruque fulgurque, & coruſcans fulmen,
Percuſſit ab Olympo inſiliens: circum vero omnia
Combuſſit ingentia capita ſævi portenti.
Ceterum ubi illud vicit ictibus percutiens,
Cecidit mutilatum, ingemiſcebat autem terra vaſta.
Flamma vero fulmine icto proſiliebat à rege,
Montis in ſaltibus opacis aſperis
Percuſſo. Multaque ac vaſta ardebat terra
Vapore ingenti, & liqueſcebat ſtanni inſtar,
Quod arte juvenum, & in magnum foramen habente catino
Calefactum, vel ut ferrum, quod ſolidiſſimum eſt,
Montis in cavitatibus victum igne urente,
Liqueſcit in terra divina, ſub Vulcani manibus.
Sic ſane liqueſcebat terra fulgore ignis ardentis.
Abjecit autem illum animo mœſtus in Tartarum vaſtum.
Ex Typhoëo autem eſt ventorum vis humide flantium,
Excepto Noto, Boreaque, & Argeſte Zephyro.
Qui ſane ex diis ſunt nati, hominibus magna utilitas.
Aſt alii ſine uſu venti inſpirant mare,
Qui utique incidentes in obſcurum pontum,
Clades magna hominibus gravi ſæviunt turbine,
Alibi autem alii flant, diſſipantque naves,
Nautaſque perdunt. Mali autem non eſt remedium
Viris, qui illis occurrerint in ponto.
Iidem rurſum per terram immenſam floribus ornatam
Opera jucunda corrumpunt humo prognatorum hominum,

Replentes

Πιμπλᾶσαι χόνιός τε καὶ ἀργαλέης κολοσυρτῆς.
Αὐτὰρ ἐπεί ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεσσθν,
Τιτῆνεσσι δὲ τιμάων κείνδυτο βίηφι,
Δή ῥα τότ' ὤτρυνον βασιλευέμεν ἠδὲ ἀνάσσειν,
Γαίης φραδμοσυνῆσιν, ὀλύμπιον εὐρύοπα Ζῆν',
Αθανάτων. Ὁ δὲ τοῖσιν εὖ διεδάσατο τιμάς.
Ζεὺς δὲ θεῶν βασιλεὺς πρῶτιν ἄλοχον ἠγάγετο Μῆτιν,
Πλεῖστα θεῶν εἰδυῖαν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.
Αλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἤμελλε θεὰν γλαυκῶπιν Αθήνην
Τέξεσθ, τότ' ἔπειτα δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας
Αἰμυλίοισι λόγοισιν ἑὴν ἐγκάτθετο νηδὺν
Γαίης φραδμοσυνῆσι, καὶ Οὐρανῷ ἀστερόεντι.
Τὼς γάρ οἱ ἐφραδέτην, ἵνα μὴ βασιληΐδα τιμὴν
Αλλος ἔχῃ, Διὸς ἀντὶ, θεῶν αἰειγενετάων.
Ἐκ γὰρ τ' εἵμαρτο πολύφρονα τέκνα γενέσθ.
Πρώτην μὲν κούρην γλαυκώπιδα Τριτογένειαν,
Ἰσον ἔχουσ' πατρὶ μῆτιν καὶ ἀμήχανα ἔργα.
Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν
Ημελλεν τέξεσθ, ὑπερφίαλον ἦτορ ἔχοντα·
Αλλ' ἄρα μιν Ζεὺς πρόφρων ἑὴν ἐγκάτθετο νηδύν,
Ως δή οἱ φράσαιτο θεὰ ἀγαθόν τε κακόν τε.
Δεύτερον ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμιν, ἣ τέκεν Ωρας,
Εὐνομίην τε, Δίκην τε, καὶ Εἰρήνην τεθαλυῖαν,
Αἵ τ' ἔργ' ὠρύουσι καταθνητοῖσι βροτοῖσι,
Μοίρας θ', ἧς πλείστην τιμὴν πόρε μητίετα Ζεύς,
Κλωθώ τε, Λάχεσίν τε, καὶ Ατροπον, αἵ τε δίδωσι

Θνητοῖς

Replentes pulvereque & moleſto palearum ſtrepitu.
Sed poſtquam ſane laborem dii beati perfeciſſent
Cum Titanibus autem pro honore pugnaſſent vi,
Jam tum jubebant regnare atque imperare,
Ex Terræ conſilio, Olympium late cernentem Jovem
Immortalibus. Hic vero inter illos bene diſtribuit honores,
Jupiter autem deorum Rex primam uxorem duxit Metin,
Plurimum ex diis edoctam & mortalibus hominibus.
Sed cum jam eſſet deam cæſiis oculis Minervam
Paritura, tum demum dolis animo decepto
Blandis ſermonibus, in ſuam condidit alvum,
Telluris conſiliis, & Cœli ſtellati.
Sic enim conſuluerunt, ne regium honorem
Alius haberet Jovis loco deorum ſempiternorum.
Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos naſci.
Primam quidem virginem cæſiis oculis apud Tritonem genitam,
Par habentem patri robur & prudens conſilium.
Ceterum deinde ſane filium deorum regem & virorum
Erat paritura, magnum animum habentem:
Sed illam ſane Jupiter ante in ſuum condidit ventrem;
Ut, nempe, ei indicaret dea bonumque malumque.
Poſtea duxit ſplendidam Themin, quæ peperit Horas,
Eunomiamque, Dicenque, & Irenen florentem,
Quæ operibus venuſtatem conciliant mortalium hominum,
Parciſque, quibus maximum honorem dedit prudens Jupiter,
Clothoque, Lacheſique, & Atropo, quæ dant

Morta-

Θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθόν τε καὶ κακόν τε.
Τρεῖς δὲ οἱ Εὐρυνόμη Χαρίτας τέκε καλλιπαρῄους,
Ὠκεανοῦ κούρη, πολυήρατον εἶδος ἔχουσα,
Ἀγλαΐην τε καὶ Εὐφροσύνην, Θαλίην τ' ἐρατεινήν.
Τῶν καὶ ἀπὸ βλεφάρων ἔρος εἵετο δερκομενάων
Λυσιμελής· καλὸν δ' ὑπ' ὀφρύσι δερκιόωνται.
Αὐτὰρ ὁ Δήμητρος πολυφόρβης ἐς λέχος ἦλθεν,
Ἣ τέκε Περσεφόνην λευκώλενον, ἣν Ἀϊδωνεύς
Ἥρπασεν ἧς ὑπὸ μητρὸς, ἔδωκε δὲ μητίετα Ζεύς.
Μνημοσύνης δ' ἐξαῦτις ἐρᾴσσατο καλλικόμοιο,
Ἐξ ἧς αἱ Μοῦσαι χρυσάμπυκες ἐξεγένοντο
Ἐννέα, τῇσιν ἄδου θαλίαι, καὶ τέρψις ἀοιδῆς.
Λητὼ δ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
Ἱμερόεντα γόνον περὶ πάντων ὑρανιώνων,
Γείνατ' ἄρ', αἰγιόχοιο Διὸς φιλότητι μιγεῖσα.
Λοιθοτάτῃ δ' Ἥρῃ θαλερῇ ὑποπνεῖ' ἄκοιτιν.
Ἡδ' Ἥβην, καὶ Ἄρηα, καὶ Εἰλείθυιαν ἔτικτε,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι θεῶν βασιλῆϊ καὶ ἀνδρῶν.
Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδα Τριτογένειαν,
Δεινὴν, ἐγρεκύδοιμον, ἀγέστρατον, ἀτρυτώνην,
Πότνιαν, ἣ κέλαδοί τε ἄδον, πόλεμοί τε, μάχαι τε.
Ἥρη δ' Ἥφαιστον κλυτὸν ὐ φιλότητι μιγεῖσα
Γείνατο, (καὶ ζαμένησε, καὶ ἤρισεν ᾧ πόσι κοίτῃ)
Ἐκ πάντων τέχνῃσι κεκασμένον ὑρανιώνων.
Ἐκ δ' Ἀμφιτρίτης καὶ ἐρικτύπου Ἐννοσιγαίου
Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας· ὅστε θαλάσσης

Πυθμῆ'

Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.
Tres vero ei Eurynome Gratias peperit pulcras genas habentes,
Oceani filia, peroptabilem formam habens,
Aglaiam & Euphroſynen, Thaliamque amabilem:
Quarum è palpebris amor deſtillat contuentium
Solvens membra: jucundum vero ſub ſuperciliis adſpiciunt.
Porro hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
Quæ peperit Proſerpinam formoſam, quam Pluto
Rapuit ſua à matre, dedit autem ſapiens Jupiter.
Mnemoſynen vero deinceps amavit pulcricomam,
Ex qua Muſæ aureis reticulis revinctæ natæ ſunt
Novem, quibus placent convivia, & oblectatio cantûs.
Latona autem Apollinem, & Dianam ſagittis gaudentem,
Suaviſſimos liberos præ omnibus cœlicolis,
Peperit ſane, Ægiocho Jovi concubitu miſta.
Poſtremam vero Junonem floridam duxit uxorem.
Hæc autem Heben, Martem, & Lucinam peperit,
Miſta concubitu Deorum regi & hominum.
Ipſe vero ex capite, cæſiis oculis præditam Tritogeniam,
Acrem, tumultum excitantem, ducem exercitûs, indomitam,
Venerandam, cui clamoreſque placuerunt, bellaque, pugnæque.
Juno autem Vulcanum inclytum, concubitu non miſta,
Peperit, (ac vires intendit, & contendit cum ſuo marito)
Præ omnibus artibus ornatum cœlicolis.
Ex Amphitrite autem & valde reſonante Neptuno
Triton late potens natus eſt magnus: qui maris

Πυθμὴν ἔχων, ὧδὲ μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ ἄνακτι
Ναΐδι χρυσέῃ δῶ, δεινὸς θεός· αὐτὰρ Ἄρηϊ
Ῥινοτόρῳ Κυθέρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἔπικτεν
Δεινούς, οἵ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέουσι φάλαγγας
Ἐν πολέμῳ κρυόεντι, σὺν Ἄρηϊ πτολιπόρθῳ,
Ἁρμονίῃν θ', ἣν Κάδμος ὑπέρθυμος θέτ' ἄκοιτιν.
Ζηνὶ δ' ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαῖη τέκε κύδιμον Ἑρμῆν,
Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὴν λέχος εἰσαναβᾶσα.
Καδμείῃ δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε φαίδιμον υἱόν,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι, Διώνυσον πολυγηθέα,
Ἀθάνατον θνητή· νεὼ δ' ἀμφότεροι θεοί εἰσιν.
Ἀλκμήνη δ' ἄρ' ἔπικτε βίην Ἡρακληείην,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι Διὸς νεφεληγερέταο.
Ἀγλαΐῃ δ' Ἥφαιστος ἀγακλυτὸς ἀμφιγυήεις,
Ὁπλοτάτῃν Χαρίτων, θαλερῇ ποιήσατ' ἄκοιτιν.
Χρυσοκόμης δ' Διώνυσος ξανθῇ Ἀριάδνῃ,
Κούρῃ Μίνωος, θαλερῇ ποιήσατ' ἄκοιτιν.
Τῇ δέ οἱ ἀθάνατον καὶ ἀγήρω θῆκε Κρονίων.
Ἡβῃ δ' Ἀλκμήνης καλλισφύρῳ ἄλκιμος υἱός,
Ἰς Ἡρακλῆος, τελέσας συνόεντας ἀέθλους,
Παῖδα Διὸς μεγάλοιο καὶ Ἥρης χρυσοπεδίλου,
Αἰδοίῃ θέτ' ἄκοιτιν ἐν Οὐλύμπῳ νιφόεντι·
Ὄλβιος, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν ἀνύσσας,
Ναΐδι ἀπήμαντος καὶ ἀγήρως ἤματα πάντα.
Ἠελίῳ δ' ἀκάμαντι τέκε κλυτὴ Ὠκεανίνη
Περσηὶς Κίρκη τε, καὶ Αἰήτῃ βασιλῆϊ.

Αἰήτης

Fundum tenens, apud matrem caram & patrem regem
Incolit aureas ædes, magnus deus: ſed Marti
Clypeos diſſecanti Venus Terrorem & Metum peperit
Graves, quique virorum denſas turbant phalanges
In bello horrido, una cum Marte urbes devaſtante,
Et Harmoniam, quam Cadmus magnanimus duxit uxorem.
Jovi vero Atlantis filia Maia peperit glorioſum Mercurium,
Præconem Deorum, ſacrum lectum conſcendens.
Cadmi filia vero ei Semele peperit clarum filium,
Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,
Immortalem mortalis: nunc vero ambo Dii ſunt.
Alcmene vero peperit fortem Herculem,
Miſta in concubitu Jovi nubes cogenti.
Aglaiam vero Vulcanus percelebris utroque pede claudicans
Minimam natu è Gratiis floridam duxit uxorem.
Sed aureo crine conſpicuus Bacchus flavam Ariadnen,
Filiam Minois, floridam fecit conjugem.
Hanc vero ei immortalem expertemque ſenii fecit Saturnius.
Heben autem Alcmenæ pulchros talos habentis fortis filius,
Hercules, peractis luctuoſis certaminibus,
Filiam Jovis magni & Junonis aureis calceamentis utentis,
Pudicam duxit uxorem in Olympo nivoſo:
Felix, qui magno facinore inter Deos confecto,
Habitat illæſus & expers ſenii omnibus diebus.
Soli autem indefeſſo peperit inclyta Oceanis
Perſeis Circenque, & Æëtem regem.

Αἰήτης δ' υἱὸς φαεσιμβρότου Ηελίοιο
Κούρῃσιν Ωκεανοῖο τελήεντος ποτιμοῖο
Γῆμε, θεῶν βουλῇσιν, Ιδυῖαν καλλιπάρῃον.
Η δέ οἱ Μήδειαν ἐϋσφυρον ἐν φιλότητι
Γείνατ' ἐπιμνησθεῖσα μετὰ χρυσῆν Αφροδίτην.
Υμεῖς μὲν νεῶν χάρετ', ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Νῆσοί τ', ἠπειροί τε, καὶ ἁλμυρὸς ἔνδοθι πόντος.
Νεῦσε δ' ὑπὸ θεάων φῦλον ἀείσατε, ἡδυέπειαι
Μοῦσαι Ολυμπιάδες, κοῦραι Διὸς Αἰγιόχοιο,
Οσσαι δὴ θνητοῖσι πὰρ ἀνδράσιν ἀὐνηθεῖσαι
Αθάναται, γείναντο θεοῖς ὁμοίκελα τέκνα.
Δημήτης μὲν Πλοῦτον ἐγείνατο, δῖα θεάων,
Ιασίῳ ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι
Νειῷ ἐνὶ τριπόλῳ, Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ,
Εὐλόν· ὃς εἶσ' ὅπὶ γῆν τε, καὶ ἀὐρέα νῶτα θαλάσσης,
Πᾶσ'· τῷ ὅ τυχόντι, καὶ ὅς κ' ἐς χεῖρας ἵκῃ),
Τὸν δ' ἀφνειὸν ἔθηκε, πολλῷ τέ οἱ ὤπασεν ὄλβον.
Κάδμῳ δ' Αρμονίη, θυγάτηρ χρυσῆς Αφροδίτης,
Ινὼ καὶ Σεμέλῃν, καὶ Αγαυὴν καλλιπάρῃον,
Αὐτονόην θ', ἣν γῆμε Αρισταῖος βαθυχαίτης,
Γείνατο καὶ Πολύδωρον ἐϋσεφάνῳ ἐνὶ Θήβῃ.
Κούρη δ' Ωκεανῷ Χρυσάορι καρτεροθύμῳ
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι πολυχρύσου Αφροδίτης,
Καλλιρόη τέκε παῖδα βροτῶν καρτιστον ἁπάντων,
Γηρυονέα, τὸν κτεῖνε βίῃ Ηρακληείῃ,
Βοῶν ἕνεκ' εἰλιπόδων ἀμφιῤῥύτῳ ἐν Ερυθείῃ.

Τίθω-

Æëtes autem filius lucem hominibus dantis Solis
Filiam Oceani ultimi fluvii
Duxit, deorum ex consiliis, Idyiam pulchris genis præditam.
Hæc autem ei Medeam pulcros talos habentem in concubitu
Peperit subacta per auream Venerem.
Vos quidem nunc valete, cœlestes domos tenentes,
Insulæque, & continentes terræ, & salsus intus Pontus.
Nunc autem dearum genus cantate blandiloquæ
Musæ Olympiades, filiæ Jovis Ægiochi,
Quæcumque mortales apud viros cubantes
Immortales pepererunt diis similem prolem.
Ceres quidem Plutum peperit, præstantissima dearum,
Jasio heroï mista jucundo amore
Novali in ter prosciisso, Cretæ in pingui tractu,
Bonum: qui vadit super terram, & lata dorsa maris,
Omnem: cui vero obviam fuerit, & cujus ad manus venerit,
Illum locupletem fecit, multamque ei præbuit felicitatem.
Cadmo præterea Harmonia, filia aureæ Veneris,
Ino & Semelen, & Agaven pulcras genas habentem,
Autonoënque, quam duxit Aristæus densa cæsarie præditus,
Peperit & Polydorum in mœnia pulcra habentibus Thebis.
Filia vero Oceani Chrysaori magnanimo
Mista in concubitu aureæ Veneris
Calliroë peperit filium mortalium robustissimum omnium
Geryonem, quem interfecit Hercules,
Boves propter flexipedes circumflua in Erythea.

Tithono

Τιθωνῷ δ' Ηὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυστὴν,
Αἰθιόπων βασιλῆα, καὶ Ημαθίωνα ἄνακτα.
Αὐτάρ τοι Κεφάλῳ φυτήσατο φαίδιμον υἱὸν,
Ιφθιμον Φαέθοντα, θεοῖς ὁπαείκελον ἄνδρα.
Τόν ῥα νέον, τέρεν ἄνθος ἔχοντ' ἐρικυδέος ἥβης,
Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα φιλομμειδὴς Αφροδίτη
Ωρτ' ἀνερειψαμένη, καί μιν ζαθέοις ἐνὶ νηοῖς
Νηοπόλον νύχιον ποιήσατο, δαίμονα δῖον.
Κέρκυρι δ' Αἰήταο διοτρεφέος βασιλῆος
Αἰσονίδης, βουλῇσι θεῶν αἰειγενετάων,
Ηγε πρὸ Αἰήτεω, τελέσας συνόεντας ἀέθλους,
Τὰς πολλὰς ἐπέτελλε μέγας βασιλεὺς Ἀφρήνωρ,
Υἱεσὶν Πελίης, καὶ ἀπάλαλος, ὀβριμοεργός.
Τὰς τελέσας ἐς Ιωλκὸν ἀφίκετο, πολλὰ μογήσας,
Ωκείῃ ὑπὸ νηὸς ἄγων ἑλικώπιδα κούρην,
Αἰσονίδης, καί μιν θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.
Καί ῥ' ἤγε δμηθεὶς ὑπ' Ιήσονι ποιμένι λαῶν,
Μήδειον τέκε παῖδα, τὸ δέρεσιν ἔτρεφε Χείρων
Φιλλυρίδης· μεγάλα δὲ Διὸς νόος ἐξετελεῖτο.
Αὐτὰρ Νηρῆος κούρας ἁλίοιο γέροντος,
Ητοι μὲν Φῶκον Ψαμάθη τέκε, δῖα θεάων,
Αἰακῷ ἐν φιλότητι, μιγεῖσα χρυσέῃ Αφροδίτῃ.
Πηλέϊ δὲ δμηθεῖσα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα
Γείνατ' Αχιλλῆα ῥηξήνορα, θυμολέοντα.
Αἰνείαν δ' ἄρ' ἔτικτεν ἐϋστέφανος Κυθέρεια,
Αγχίσῃ ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι,

Ιδης

Tithono vero Aurora peperit Memnona ærea galea inſtructum,
Æthiopum regem, & Hemathionem regem.
Verum Cephalo peperit inclytum filium,
Fortem Phaëthontem, diis ſimilem virum,
Quem ſane juvenem, tenerum florem habentem glorioſæ pubertatis,
Puerum juvenilia ſapientem amans genitalia Venus
Celeriter abripuit & ipſum in templis
Ædituum nocturnum fecit, dæmonem divinum.
Filiam vero Æëtæ à Jove nutriti regis
Æſonides, voluntate deorum æternorum,
Abduxit ab Æëta, peractis gravibus certaminibus,
Quæ multa imperabat magnus rex ſuperbus,
Injurius Pelias, & impius, fortium facinorum patrator.
Quibus peractis, ad Jolcum rediit multa perpeſſus,
Veloci in nave vehens blandis oculis præditam puellam,
Æſonides, & ipſam floridam fecit uxorem.
Et ſane hæc ſubacta ab Jaſone paſtore populorum
Medeum peperit filium, quem in montibus educabat Chiron
Phillyrides: magni vero Jovis voluntas perficiebatur.
Ceterum Nerei filiæ marini ſenis,
Phocum quidem Pſamathe peperit, præſtantiſſima dearum,
Æaci in amore, per auream Venerem.
A Peleo autem ſubacta dea Thetis argenteos pedes habens
Peperit Achillem proſternentem viros, leonis animo præditum.
Æneam porro peperit pulcre coronata Cytherea
Anchiſæ heroï miſta jucundo concubitu,

Ἰδης ἐν κορυφῆσι πολυπίδυκος, ὑλήεσσης.
Κίρκη δ', Ἠελίου θυγάτηρ Ὑπεριονίδαο,
Γείνατ' Ὀδυσσῆϊ ταλασίφρονι ἐν φιλότητι
Ἄγριον, ἠδὲ Λατῖνον ἀμύμονά τε, κρατερόν τε,
Οἳ δή τοι μάλα τῆλε μυχῷ νήσων ἱεράων,
Πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλυτοῖσιν ἄνασσον.
Ναυσίθοον δ' Ὀδυσῆϊ Καλυψὼ, δῖα θεάων,
Γείνατο, Ναυσίνοόν τε, μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι.
Αὗται μὲν θνητοῖσι πρὸ ἀνδράσιν ἀνηθείσαι
Ἀθάναται γείνοντο θεοῖς ὁπείκελα τέκνα.
Νῦν δ' γυναικῶν φῦλον ἀείσατε, ἡδυέπειαι
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς Αἰγιόχοιο.

Τέλος τ῀ Ησιόδυ Θεογονίας.

ΗΣΙΟ-

Idæ in verticibus habentis multa juga, ſylvoſæ.
Circe vero, Solis filia, filii Hyperionis,
Peperit Ulyſſis ærumnoſi in amore
Agrium, atque Latinum inculpatumque, fortemque.
Qui ſane valde procul in receſſu inſularum ſacrarum
Omnibus Tyrrhenis valde inclytis imperabant.
Nauſithoum vero Ulyſſi Calypſo excellentiſſima Dearum
Peperit, Nauſinoumque, miſta amabili concubitu.
Hæ quidem, mortales apud viros cubantes
Immortales pepererunt Diis pares filios.
Nunc vero fœminarum genus cantate ſuaviloquæ
Muſæ Olympiades, filiæ Jovis Ægiochi.

Finis Theogoniæ Heſiodi.

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

HESIODI

ASCRÆI

SCUTUM HERCULIS.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

Ἠοΐη προλιποῦσα δόμους καὶ πατρίδα γαῖαν,
Ἦλυθεν ἐς Θήβας, μετ' ἀρήϊον Ἀμφιτρύωνα
Ἀλκμήνη, θυγάτηρ λαοσσόου Ἠλεκτρύωνος.
Ἦ ῥα γυναικῶν φῦλον ἐκαίνυτο θηλυτεράων
Εἴδεϊ τε μεγέθεί τε· νόον γε μὲν ἔτις ἔριζε
Τάων, ἃς θνηταὶ θνητοῖς τέκον εὐνηθεῖσαι.
Τῆς καὶ ἀπὸ κρῆθεν, βλεφάρων τ' ἀπὸ καλλείων
Τοῖον ἄηθ', οἷον τε πολυχρύσου Ἀφροδίτης.
Ἡ δὲ καὶ ὡς κατὰ θυμὸν ἑὸν πίεσκεν ἀκοίτην,
Ὡς ἔπποθ' τὴν ἔπεσε γυναικῶν θηλυτεράων.
Ἦ μὲν οἱ πατέρ' ἐσθλὸν ἀπέκτανεν, ἶφι δαμάσσας,
Χωσάμενος περὶ βουσί. Λιπὼν δ' ὅγε πατρίδα γαῖαν,
Ἐς Θήβας ἱκέτευσε Φερεσαύχεας Καδμείους.
Ἔνθ' ὅγε δώματ' ἔναιε σὺν ἀιδοίῃ παλάκοιτι,
Νόσφιν ἄτερ φιλότητος· ἐφιμέρου δὲ μάλ' οἱ ἦεν
Πρὶν λεχέων ἐπιβῆναι ἐϋσφύρου Ἠλεκτρυώνης,
Πρὶν γε φόνον πάσαιτο καρησιγνήτων μεγαθύμων
Ἧς ἀλόχου, μαλερῷ δὲ καταφλέξαι πυρὶ κώμας
Ἀνδρῶν ἠρώων Ταφίων ἰδὲ Τηλεβοάων.
Ὡς γάρ οἱ διέκειτο, θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν.

Τῶν

HESIODI ASCRÆI
SCUTUM HERCULIS.

AUT qualis, relicta domo ac patria tellure,
Venit Thebas, ſecuta martium Amphitryonem
Alcmena, filia bellicoſi Electryonis.
Quæ mulierum genus ſuperabat mollium
Formaque & proceritate: prudentia utique nulla cum ea certabat
Illarum, quas mortales mortalibus peperere concumbentes.
Ejus & a vertice, & a palpebris nigricantibus
Tale quiddam ſpirabat, quale & ab aurea Venere.
Atque hæc talis cum eſſet, ſic animo ſuum colebat conjugem,
Perinde ut nulla umquam coluit mulierum mollium.
Ille tamen ejus patrem præſtantem occiderat, vi domitum,
Ira commotus propter boves: relicta autem patria tellure,
Thebas venit ſupplicans ſcutatis Cadmeis.
Ibi idem habitabat cum veneranda conjuge,
Seorſim abſque concubitu deſiderabili: non enim licebat illi
Ante lectum conſcendere formoſæ Electryonidis,
Quam cædem ultus eſſet fratrum magnanimorum
Suæ conjugis, flagrantique combuſſiſſet igne vicos
Virorum heroum Taphiorum atque Teleboarum.
Ita enim conſtitutum ipſi erat, diique teſtes facti fuerant.

Eorum

Τῶν ὅγ' ὀπίζετο μιλῶιν, ἐπείγετο δ' ὅπι τάχιστα
Ἐκτελέσαι μέγα ἔργον, ὅ οἱ διόθεν θέμις ἦεν.
Τῷ δ' ἅμα, ἱέμενοι πολέμοιό τε φυλόπιδός τε,
Βοιωτοὶ πλήξιπποι, ὑποδρηκέων πνείοντες,
Λοκροί τ' αἰχμάχοι, καὶ Φωκῆες μεγάθυμοι,
Ἕσποντ'· ἦρχε δ' ἄρα τοῖσιν ἐὺς παῖς Ἀλκαίοιο,
Κυδιόων λαοῖσι. Πατὴρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Ἄλλων μὲν πάμπαν ὕφαινε μῆτιν ὀφέλλων,
Ἀνδράσι τ' ἀλφηστῆσιν ἀρῆς ἀλκτῆρα φυτεύσῃ.
Ὦρτο δ' ἀπ' Οὐλύμποιο δόλον φρεσὶ βυσσοδομεύων,
Ἱμείρων φιλότητι ἐϋζώνοιο γυναικὸς
Ἐννύχιος· τάχα δ' ἷξε Τυφαόνιον, τόθεν αὖθις
Φίκιον ἀκρότατον προσεβήσατο μητίετα Ζεύς.
Ἔνθα καθεζόμενος, φρεσὶ μήδετο δέσκελα ἔργα.
Αὐτῇ ῥ' ἣ γε νυκτὶ τανυσφύρου Ἠλεκτρυώνης
Εὐνῇ καὶ φιλότητι μίγη, τέλεσεν δ' ἄρ ἐέλδωρ·
Αὐτῇ δ' Ἀμφιτρύωνι λαοσσόῳ, ἀγλαὸς ἥρως,
Ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ἀφίκετο ὅνδε δόμονδε.
Οὐδ' ὅγ' ὀΐσ' ἀλαμῶας καὶ ποιμένας ἀγροιώτας
Ὧρτ' ἰέναι, πρίν γ' ἧς ἀλόχου ὑπὸ μέμβλαι θύνης.
Τοῖσι γὰρ ἀργαλέον πόνον αἴνυτο ποιμένα λαῶν.
Ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ἀάπτοιο ὑπεκπροφύγῃ κακότητα
Νόσου ὑπ' ἀργαλέης, ἢ καὶ κρατερῆς ὑπὸ δεσμοῦ
Ὡς ῥα τότ' Ἀμφιτρύων χαλεπὸν πόνον ἐκτολυπεύσας,
Ἀασάμως τε, φίλως τε ἑὸν δόμον εἰσαφίκανε.
Πολυνύχιος δ' ἄρ ἔλεκτο σὺν αἰδοίῃ παλάκοιτι,

Τερ-

Eorum ille verebatur iram, festinabatque celerrime
Exsequi magnum opus, quod sibi divinitus incumbebat.
Hunc autem una, cupidi bellique præliique,
Bœotii equitando insignes, super clypeis spirantes (*sc.* robur,)
Locrique cominus pugnantes, & Phocenses magnanimi
Sequebantur: ducebat autem eos egregius filius Alcæi,
Glorians populis. At pater hominumque Deorumque
Aliud consilium texebat in animo, ut Diis pariter [raret.
Et hominibus rerum indagatoribus damnorum depulsorem gene-
Profectus autem ab Olympo est dolum alta mente volvens,
Desiderans concubitum elegantis mulieris
Per noctem: celeriterque venit in Typhaonium, inde rursum
Ad Phicium summum accessit prudens Jupiter.
Ubi residens mente versabat divina opera.
Nam eadem quidem nocte cum pulchra Electryonide
Lecto & concubitu mistus est, perfecitque desiderium:
Eadem autem & Amphitryo bellicosus, illustris heros,
Perfecto magno opere, rediit domum suam.
Neque ille ad famulos & pastores agrestes
Iit, antea quam suæ conjugis conscendisset lectum.
Tale siquidem corde desiderium ceperat pastorem populorum.
Sicut quando quispiam magna cum voluptate effugit malum
Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:
Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,
Magnoque desiderio, lubentique animo domum suam reversus est.
Totaque nocte concubuit cum veneranda uxore,

Ob-

Τερπόμβρῳ δώρῳσι πολυχρύσου Αφροδίτης.
Η ὃ θεῷ δμηθεῖσα, καὶ ἀνέρι πολλον ἀρίστῳ,
Θήβῃ ἐν ἑπταπύλῳ διδυμάονε γείνατο παῖδε,
Οὐκ ἔθ' ὁμὰ φρονέοντε, (χαλεπηνήτω γε μὶν ἦτορ.)
Τὸν μὲν χειρότερον, τὸ δ' αὖ μέγ' ἀμείνονα φῶτα,
Δεινόν τε κρατερόν τε, βίλῳ Ηρακληείην·
Τὸν μὲν ὑποδμηθεῖσα κελαινεφέι Κρονίωνι,
Αὐτὰρ Ιφικλῆά γε δορυσσόῳ Αμφιτρύωνι,
Κεκευμένην φιλότητι· τὸ μὲν, βροτῷ ἀνδρὶ μιγεῖσα·
Τὸν ὃ, Διὶ Κρονίωνι, θεῶν σημάντορι πάντων·
Ος ῥ' Κύκνον ἔπεφνεν Αρηϊάδην μεγάθυμον.
Εὗρε γὰρ ἐν τεμένει ἑκατηβόλου Απόλλωνος
Αὐτὸν, ῥ' πατέρ' ὃν, Αρην, ἄϊστον πολέμοιο,
Τεύχεσι λαμπομένους, σέλας ὡς πυρὸς αἰθομένοιο,
Εστάότ' ἐν δίφρῳ· χθόνα δ' ἔκτυπον ὠκέες ἵπποι,
Νύσσοντες χηλῇσι· κόνις δέ σφ' ἀμφιδεδήει,
Κοπτομένη πλεκτοῖσιν ὑφ' ἅρμασι ῥ' ποσὶν ἵππων.
Αρματὰ δ' οὐ ποίητα ῥ' ἄντυγες ἀμφαρήριζον,
Ἱππων ἱεμένων· κεχάρητο δ' Κύκνος ἀμύμων,
Ελπόμβρου Διὸς υἱὸν ἀρήϊον, ἡνιοχόν τε,
Χαλκῷ δηώσειν, ῥ' ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσειν.
Αλλά οἱ οὐ χωλεῶν ὄφελε ἔκλυε Φοῖβος Απόλλων.
Αὐτὸς γὰρ οἱ ἐπῶρσε βίην Ηρακληείην.
Πᾶν δ' ἄλσος ῥ' βωμοὶ Απόλλωνος Παγασίου
Λάμπεν ὑπαὶ δεινοῖο θεοῦ τευχέων τε, ῥ' αὐτοῦ·
Πῦρ δ' ὡς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο. Τίς κεν ἐκείνῳ

Ετλη

Oblectando se muneribus aureæ Veneris.
Illa autem à Deo pariter compressa, & ab homine longe optimo,
Thebis septem portas habentibus geminos peperit pueros,
Haud quaquam similes, (quamquam fratres essent.) [virum,
Alterum siquidem deteriorem, alterum autem longe præstantiorem
Magnum ac validum, Herculem:
Hunc quidem compressa à pluviæ auctore Jove,
Iphicleum autem hastarum à concussore Amphitryone,
Diversum sobolem: alterum quidem, cum viro mortali concumbens:
Alterum autem, cum Jove Saturni filio Deorum imperatore om-
Qui & Cygnum occidit, Martis filium, magnanimum. [nium:
Invenit enim in luco longe jaculantis Apollinis
Ipsum, & patrem ejus, Martem, bello insatiabilem,
Armis fulgentes, ceu fulgorem ignis ardentis,
Stantes in curru: terram autem pulsabant veloces equi,
Ferientes ungulis; pulvisque circa ipsos dividebatur,
Excitatus compactis sub curribus & pedibus equorum.
Currus autem fabrefacti & rotarum ambitus circum resonabant,
Equis festinantibus. Gaudebat vero Cygnus egregius,
Sperans se Jovis filium, strenuum, aurigamque
Ferro interemturum esse, & inclytis armis exuturum.
Sed ejus vota non exaudivit Phœbus Apollo.
Ipse enim contra illum concitavit Herculem.
Totus vero lucus & ara Apollinis Pagasæi
Collucebat præ vehementis dei armis, & ipso;
Et quasi quidem ignis ex oculis effulgebat. Quis autem illi

Ετλη θνητὸς ἐὼν κατεναντίον ὁρμηθῆναι,
Πλευὴ Ηρακλῆϊ καὶ κυδαλίμῳ Ιολάῳ;
Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη, καὶ χεῖρες ἄαπτοι
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ σθαρροῖσι μέλεσσιν.
Ὡς ῥα τόθ' ἡνίοχον προσέφη κρατερὸν Ἰόλαον·
Ἧρως, ὦ Ἰόλαε, βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων,
Ἦ τι μετ' ἀθανάτους μάκαρας, τοὶ Ὄλυμπον ἔχουσιν,
Ἡλιτεν Ἀμφίτρυων, ὅτ' ἐϋσέφανον ποτὶ Θήβην
Ἦλθε, λιπὼν Τίρυνθον ἐϋκτίμενον πολίεθρον,
Κτείνας Ἡλεκτρύωνα, βοῶν ἕνεκ' εὐρυμετώπων·
Ἵκετο δ' εἰς Κρείοντα, καὶ Ηυιόχῃ ταναύπεπλον·
Οἵ ῥά μιν ἱππάζοντο, καὶ ἅρμαθ' ἅπαντα παρεῖχον,
Ἢΐ δίκῃ ἔβη ἱκέτησι, πίον δ' ἄρα κηρόθι μᾶλλον.
Ζῶε δ' ἀγαλλόμενος σὺν ἐϋσφύρῳ Ηλεκτρυώνῃ
Ἢΐ ἀλόχῳ· τάχα δ' ἄμμες ὑπερμενέων ἐνιαυτῶν
Γενόμεθ', ἔστε φυλὴ ἀναλίγκιοι, ἔστε νόημα,
Σός τε πατὴρ καὶ ἐγώ· ὃ μὲ φρένας ὦρσε Ζεύς.
Ὃς νῦν λιπὼν σφέτερόν τε δόμον, σφετέρους τε τοκῆας,
Ὤχετο τιμήσων ἀλιτήμενον Εὐρυσθῆα,
Σχέτλιος· ἦ που πολλὰ μετεσσομένοισι μετόπισθε
Ἦν ἄτην ἀχέων· ἡ δ' ὑπαλυσγέτου ἔβην.
Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεπὰς ἐπετέλλετ' ἀέθλους.
Ὦ φίλος, ἀλλὰ σὺ θᾶσσον ἔχ' ἡνία φοινικόεντα
Ἵππων ὠκυπόδων· μέγα γὰρ φρεσὶ θάρσος ἀέξων,
Ἰθὺς ἔχειν ὁδὸν ἅρμα, καὶ ὠκυπόδων ἀνέχου ἵππων,
Μηδὲν ὑποδδείσας κτύπον Ἄρεος ἀνδροφόνοιο,

Ος

Suſtinuiſſet mortalis obviam ire,
Præter Herculem & præclarum Iolaum?
Illorum enim & vis magna, & manus invictæ
Ex humeris natæ erant una cum robuſtis membris.
Is igitur tunc aurigam allocutus eſt fortem Iolaum:
O heros Iolaë, mortalium longe cariſſime omnium
Utique in immortales beatos, qui Olympum tenent,
Deliquit Amphitryo, quoniam bene munitas ad Thebas
Abiit, relicta Tiryntho urbe bene condita, [frontes:
Poſtquam occiderat Electryonem, propter boves latas habentes
Venitque ad Creontem, & Heniochen longis ornatam veſtibus.
Qui eum exceperunt, & neceſſaria omnia præbuerunt,
Ut æquum eſt ſupplicibus, colueruntque ex animo magis.
Vivebat autem exſultabundus cum formoſa Electryonide
Conjuge ſua: moxque nos revoluto anno
Nati ſumus, neque ſtatura ſimiles corporis, neque ingenio,
Pater tuus & ego: ejus quidem mentem ſuſtulit Jupiter.
Qui relicta domoque ſua, & ſuis parentibus,
Abiit veneraturus nocentem Euryſtheum,
Infelix: certe multum ingemiſcebat poſtea,
Culpam ſuam lugens: ſed illa irrevocabilis eſt.
Mihi vero Deus difficiles imperavit labores.
O amice, ſed tu celeriter arripe habenas rutilantes
Equorum alipedum: magnamque mente fiduciam concipiens,
Recta dirige celerem currum, & alipedum robur equorum,
Nihil veritus ſtrepitum Martis hominum occiſoris,

Ος νιν κεκλήγως προσαίνεται ἱερὸν ἄλσος
Φοίβου Απόλλωνος ἑκατηβελέταο ἄνακτος.
Η μὲν καὶ κρατερός περ ἐὼν ἀάσθη πολέμοιο.
Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀμώμητος Ἰόλαος·
Ηϑεῖ', ἦ μάλα δή τι πατὴρ ἀνδρῶν τε ϑεῶν τε
Τιμᾷ σὸν κεφαλήν, ἠδ' ὄφρα Ενοσίγαιος,
Ος Θήβης κρήδεμνον ἔχει, ῥύεταί τε πόληα·
Οἷον δὴ καὶ τόνδε βροτὸν κρατερόν τε μέγαν τε
Σαῖς ἐς χεῖρας ἄγουσιν, ἵνα κλέος ἐσθλὸν ἄρηαι.
Αλλά γε, δύναιο τύχῃ ὀρήϊα, ὄφρα τάχιστα
Δίφρους ἐμπελάσαντες, Αρηός θ' ἡμέτερόν τε,
Μαρνώμεθ· ἐπεὶ ὅτι ἀπάρβητον Διὸς υἱόν,
Οὐδ' Ιφικλείδην δείδιξεν· ἀλλά μιν οἵω
Φαίδιμος δύο παῖδας ἀμώμονος Αλκείδαο,
Οἳ δή σφι χεδὸν εἶσι, λιλαιόμενοι πολέμοιο
Φυλόπιδα ζήσειν· τά σφιν πολὺ φίλτερα θοίνης.
Ως φάτο. Μείδησεν δὲ βίη Ηρακληείη,
Θυμῷ γηθήσας· μάλα γὰρ νύ οἱ ἄρμενα εἶπεν.
Καί μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ηρως, ὦ Ιόλαε, διοτρεφές, ὀκρέπι πολλῶν
Υσμίνη τεηχεῖα. Σὺ δ', ὡς πάρος ἦϑα δαΐφρων,
Ως καὶ νῦν μέγαν ἵππον Αρείονα κυδιοχαίτην
Πάντη ἀναστρωφᾶν, καὶ ἀρηγέμεν ὥς κε δύνηαι.
Ως εἰπὼν, κνημῖδας ὀρειχάλκοιο φαεινῆς,
Ηφαίστου κλυτὰ δῶρα, περὶ κνήμῃσιν ἔθηκε.
Δεύτερον αὖ ϑώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνε

Κα-

Qui nunc cum clangore circumquaque furit per ſacrum nemus
Phœbi Apollinis longe jaculantis Regis.
Enimvero, validus licet ſit, tamen exſaturabitur bello.
Hunc contra allocutus eſt egregius Iolaüs:
O venerande, certe valde pater hominum atque Deorum
Honorat caput tuum, & taurinus Neptunus,
Qui Thebarum mœnia tenet, & tuetur civitatem:
Sicut ſane & hunc mortalem validumque magnumque
Tuas in manus adducunt, ut gloriam magnam auferas.
Sed age, induere arma mavortia, ut quam celerrime
Currus inter ſe committentes, Martis & noſtrum,
Decertemus: quoniam neque intrepidum Jovis filium,
Neque Iphiclidem perterrebit: ſed ipſum puto
Mox fugiturum duos filios inculpati Alcidæ,
Qui prope adſunt, cupientes bello
Prælium conſerere: quæ res ipſis multo gratior quam epulæ.
Sic ait. Arriſit autem fortis Hercules,
Animo oblectatus: admodum enim illi grata dixerat:
Atque eum, reſpondens, verbis volucribus allocutus eſt:
O heros Iolaë, Jovis alumne, non procul etiam hinc
Pugna aſpera. Tu vero, quemadmodum antea fuiſti bellicoſus,
Ita & nunc magnum equum Arionem nigricantibus ſetis obſitum
Quoquoverſum converte, & auxiliare pro eo ac poteris.
Sic locutus, ocreas ex Orichalco ſplendido,
Vulcani inclyta dona, tibiis induxit.
Mox & thoracem pectori induit

Pulcrum,

Καλὸν, χρύσειον, πολυδαίδαλον· ὃν ῥ' οἱ ἔδωκε
Παλλὰς Ἀθηναίη κύδρη Διὸς, ὁππότ' ἔμελλε
Τὸ πρῶτον σονόεντας ἐφορμήσασθαι ἀέθλους.
Θήκατο δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδηρον
Δεινὸς ἀνὴρ· κοίλῳ ὑπὸ στήθεσι φαρέτρην
Καββάλετ' ἐξόπιθεν· πολλοὶ δ' ἔντοσθεν ὀϊστοὶ
Ριγηλοὶ, θανάτοιο λαθιφθόγγοιο δοτῆρες.
Πρόσθεν μὲν θανατόν τ' εἶχον, κὴ δάκρυσι μῦρον·
Μέσσοι δ' ἕρπυζον, πρεμνήκεες· αὐτὰρ ὄπισθεν
Μορφνοῖο φλεγύας καλυπτόμμοι πέρυγεσιν
Ηὔ. Ο δ' ὄβριμον ἔγχος ἀκαχμένον εἵλετο χαλκῷ·
Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὐτυκτον ἔθηκε,
Δαιδαλέην, ἀδάμαντος, ὑπὶ κροτάφοις ἀραρυῖαν,
Ἣ τ' εἴρυτο κάρη Ηρακλῆος θείοιο.
ΧΕΡΣΙ γε μὲν σάκος εἷλε παναίολον· οὐδέ τις αὐτὸ
Οὔτ' ἔρρηξε βαλὼν, οὔτ' ἔθλασε, θαῦμα ἰδέσθαι.
Πᾶν μὲν γὰρ κύκλῳ πετάνῳ, λευκῷ τ' ἐλέφαντι,
Ηλέκτρῳ θ' ὑπολαμπὲς ἔην, χρυσῷ τε φαεινῷ
Λαμπόμμον· κυάνεαι δὲ μέσῃ πύκες ἠλήλατο.
Εν μέσσῳ δ' ὀφάων ἔην φόβος, ὄπι φατειὸς,
Εμπαλιν ὄφισιν πυρὶ λαμπομμύοισι δεδορκώς.
Τῷ καὶ ὀδόντων μὲν πλῆτο στόμα λευκῶν θεόντων,
Δεινῶν, ἀπλήτων. Επὶ δ' βλοσυρῶπις μετώπῳ
Δεινὴ Εερις πεπότητο, κορύσσουσα κλόνον ἀνδρῶν,
Σχετλίη, ἥ ῥα νόον τε καὶ ὀκ φρένας εἵλετο φωτῶν
Οἵτινες ἀντιβίην πόλεμον Διὸς υἷι φέρεσθον.

Τῶν

Pulcrum, aureum, variegatum: quem ipſi dederat
Pallas Minerva filia Jovis, tunc cum erat
Primum luctuoſa aggreſſurus certamina.
Poſuit autem circa humeros malorum depulſorem ferrum
Fortis vir: cavam autem circa pectora pharetram
Rejecit in tergum: in hac multæ erant ſagittæ
Horrendæ, mortis vocem eripientis datrices. [crymis madebant:
Hæ ab anteriori quidem parte mortem habebant præfixam, & la-
Mediæ autem politæ erant, longæ: ſed à tergo
Nigræ aquilæ contectæ alis
Erant. Ille autem validam haſtam præfixam ære corripuit:
Capiti vero ingenti galeam fabrefactam impoſuit,
Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,
Quæ muniebat caput Herculis divini.

A T manibus clypeum accepit valde varium: eum neque quiſquam
Perrupiſſet jaciendo, neque comminuiſſet, mirum viſu.
Nam totus quidem circumquaque gypſo, candidoque ebore,
Et electro lucidus erat, auroque fulgido
Splendens: cæruleæ vero laminæ erant ductæ.
In medio autem draconis erat terror, haudquaquam effabilis,
Retro oculis igne lucentibus tuens.
Cujus & dentibus quidem repletum erat os candicantibus,
Sævis, inacceſſis. Supra terribilem autem frontem
Sæva contentio volitabat, accendens pugnas hominum,
Tetra, quæ & mentem eximebat & præcordia viris
Quicumque bellum adverſus Jovis filium gererent.

Quorum

Τῶν καὶ ψυχαὶ μὲ χθόνα δυσὸσ' ἀϊδῆσ εἴσω
Αὐτῶν· ὀσέα δέ σφι, τοὶ ῥινοῖο σαπείσης,
Σειρὸς ἁζαλέοιο, κελαινὴ πύθεϊ ἀίη.
Εν ϑ' ὀφρίωξίς τε παλίωξίς τε τέτυκτο.
Εν δ' ὅμαδός τε, φόβοσ τ', ἀνδροκτασίη τ' ἐδεδήϊ. 155
Εν δ' ἔρις, ἐν ϑ' κυδοιμὸς ἐϑωύεον· ἐν δ' ὀλοὴ κὴρ,
Αλλον ζωὸν ἔχουσα νεούτατον, ἄλλον ἄουτον,
Αλλον τεϑνειῶτα, κὲϑ' μόϑον ἕλκε ποδοῖιν.
Εἷμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι δαφοίνεον αἵματι φωτῶν,
Δεινὸν δεχομένη, καναχῇσί τε βεβεληῖα. 160
Εν δ' ὀφίων κεφαλαὶ δεινῶν ἔσ ὄπι φατειῶν
Δώδεκα· ταὶ φοβέεσκον ὅπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνϑρώπων,
Οἵτινες ἀντιβίλιν πόλεμον Διὸς ὀρσιφέρεσιν.
Τῶν καὶ ὀδόντων μὲ καναχὴ πέλεν, οὗτε μάχοιτο
Αμφιτρυωνιάδης· τὰ ϑ' δαίετο ϑωϋτὰ ἔργα. 165
Στίγματα δ' ὡς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δεδίκυσι,
Κυάνεα κὲϑ' νῶτα, μελάνϑησ ϑ' ὑγρεία.
Εν ϑ' συῶν ἀγέλαι χλύνων ἔσ, ἠδὲ λεόντων
Ες σφέας δεχομένων, κοτεόντων τ' ἰεμένων τε,
Τῶν καὶ ὁμιλήδὸν σίχες ἴσ· τοὶ δὲ νυ τῶνγε 170
Οὐδέτεροι τρεέτην· φείσσον γε μὲ αὐχένας ἄμφω.
Ηδη γάρ σφιν ἔκειτο μέγας λὶς, ἀμφὶ ϑ' κάπροι
Δοιοὶ, ἀπερεμνῶν ψυχὰς, κὲϑ' δὲ σφι κελαινὸν
Αἷμ' ἀπελείβετ' ἔραζ'. Οἱ δ', αὐχένας ὀξυπόντες,
Κείατο τεϑνηῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέουσι. 175
Τοὶ δ' ἔπι μᾶλλον ἐγειρέσϑην, κοτέοντε μάχεσϑ',

Αμ-

Quorum & animæ quidem ſub terram eunt ad Orcum intro
Ipſorum: oſſa autem eorum, pelle circum putrefacta,
Sole à torrido, in nigra putreſcunt terra.
In eo autem & propulſatio & vice verſa perſecutio factæ erant.
In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant.
In eo contentio quoque, & turba furebant: in eo pernicioſa Parca,
Vivum alium tenens recens vulneratum, alium autem illæſum,
Alium mortuum, per pugnam trahebat pedibus. [rum
Veſtem autem habebat circum humeros cruentam ſanguine viro-
Sævum intuens, clamoribuſque vehementer ſtrepens. [effabilium.
In eo autem & ſerpentum capita fævorum erant, haud quaquam
Duodecim; illa perterrefaciebant ſuper terram homines,
Quicumque bellum contra Jovis filium moverent.
Eorum & dentium quidem crepitus edebatur, quoties pugnabat
Amphitryoniades. Hæc autem diſtincta erant miranda opera.
Porro veluti puncta quædam apparebant fævis draconibus,
Cærulea per terga, denigratæque erant illis maxillæ.
In eo autem & ſuum greges agreſtium erant, atque leonum
Mutuo ſeſe adſpicientium, iraſcentiumque & ruentium,
Quorum etiam turmatim ordines incedebant; neque vero hi,
Neque illi alteros timebant; horrebant attamen colla utrorumque.
Jam enim ipſis jacebat magnus leo, circum autem apri
Duo, ſpoliati vita, deorſumque illis niger
Cruor deſtillabat in terram. Ipſi autem, cervicibus dejectis,
Jacebant mortui ſub terribilibus leonibus.
At illi magis etiam excitabantur, incenſi ad pugnandum,

Αμφότεροι, χλῃναί τε σύες, χαροποί τε λέοντες.
Εν δ' ἰῇ ὑσμίνη Λαπιθάων αἰχμητάων,
Καινέα τ' ἀμφὶ ἄνακτα, Δρύαντά τε, Πειρίθοόν τε,
Οπλέα τ', Εξάδιόν τε, Φάλερόν τε, Περῶλοχόν τε,
Μόψον τ' Αμπυκίδην, Τιταρήσιον, ὄζον Αρηος,
Θησέα τ' Αἰγείδην, θεοείκελον ἀθανάτοισιν,
Αργύρεοι, χρύσεια περὶ χροὶ τεύχε' ἔχοντες.
Κένταυροι δ' ἑτέρωθεν ἐναντίοι ἠγερέθοντο,
Αμφὶ μέγαν Πετραῖον, ἰδ' Ασβολον οἰωνιστήν,
Αρκτον θ', Οὐρειόν τε, μελαγχαίτην τε Μίμαντα,
Καὶ δύο Πυρκείδας, Περιμήδεά τε, Δρύαλόν τε,
Αργύρεοι, χρυσέας ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
Καί τε συναίκται, ὥστε ζωοὶ πρὸ ἑόντες,
Εγχεσιν ἠδ' ἐλάτῃς αὐτοσχεδὸν ὠρίνωντο.
Εν δ' Αρεος βλοσυροῖο ποδώκεες ἔστασαν ἵπποι
Χρύσεοι· ἐν τῇ καὶ αὐτὸς ἐναρφόρος ἠλιος Αρης
Αἰχμὴν ἐν χείρεσσιν ἔχων, πτολέεσσι κελεύων,
Αἵματι φοινικόεις, ὥστε ζωὸς ἐναίζων,
Δίφρῳ ἐμβεβαώς· περὶ δὲ Δειμός τε Φόβος τε
Εστασαν, ἱέμενοι πόλεμον καταδύμεναι ἀνδρῶν.
Εν δὲ Διὸς θυγάτηρ Αγελείη Τριτογένεια,
Τὴ ἰκέλη, ὥστέ τε μάχην ἐθέλουσα κορύσσειν,
Εγχος ἔχουσ' ἐν χερσὶ, χρυσείην τε πτυφάλειαν,
Αἰγίδα τ' ἀμφ' ὤμοις· περὶ δ' ᾠχετο φύλοπιν αἰνὴν.
Εν δ' ἰῇ ἀθανάτων ἱερὸς χορός· ἐν δ' ἄρα μέσῳ
Ιμερόεν κιθάριζεν Λητοῦς καὶ Διὸς υἱὸς

Χρυ-

Utrique, agreſteſque ſues, truceſque leones.
In eo autem erat & pugna Lapitharum bellatorum,
Cæneus Rex, Dryaſque, Pirithouſque,
Hopleuſque, Exadiuſque, Phaleruſque, Prolochuſque,
Mopſuſque Ampycides, Titareſius, filius Martis,
Theſeuſque Ægides, ſimilis immortalibus:
Argentei, aurea circum corpus arma habentes.
Centauri autem ex altera parte contra hos congregabantur,
Magnus Petræus, atque Asbolus augur,
Arctuſque, Hurinuſque, [illegible]que pilis Mimas,
Et duo Peucidæ, Perimedes, Dryaluſque,
Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
Atque impetum pariter faciebant, perinde ac ſi vivi eſſent,
Lanceiſque atque abietibus cominus certabant.
Inter hæc autem Martis terribilis alipedes ſtabant equi
Aurei, & ibidem ipſe quoque ſpoliator pernicioſus Mars,
Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
Sanguine cruentus, veluti qui vivos ſpoliaret,
Currui inſiſtens: juxta autem Pavorque Metuſque
Stabant, geſtientes bellum ſubire virorum.
Ibidem autem & Jovis filia Agelea Tritogenia,
Ei ſimilis, quaſi quæ pugnam vellet accendere,
Haſtam habens in manibus, aureamque galeam,
Ægidemque circum humeros: gradiebatur autem in prælium ſævum.
At erat in eo clypeo & immortalium chorus, in cujus medio
Dulce perſonabat Latonæ & Jovis filius

Χρυσείῃ φόρμιγγι· θεῶν δ' ἔδος ἄγνυτ' Ολυμπος.
Εν δ' ἀγορῇ, ὅθι δ' ὅλβος ἀπείριτος ἐσεφάνωτο,
Αθανάτων. Εν ἀγῶνι θεαὶ δ' ὑξῆρχον ἀοιδῆς
Μῶσαι Πιερίδες, λιγὺ μελπομένῃσιν ἰκυῖαι.
Εν ᾧ λιμένι εὐόρμος ἀμαιμακέτοιο θαλάσσης
Κυκλοτερὴς ἐτέτυκτο πανέφθῳ καλῷ τέρενι,
Κλυζομένῳ ἴκελος· πολλοί γε μὲν ἀμφὶς ἀυτὸν
Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐθέλοντες ἰχθυάοντες,
Νηχομένοις ἴκελοι· δοιοὶ δ' ἀμφυσιόωντες
Αστέρος δελφῖνος ἐναίσιμα ἴχθυς.
Τῶν ὑπὸ χάλκειοι τρέον ἰχθύες· αὐτὰρ ἐπ' ἀκταὶς
Ησο ἀνὴρ ἁλιεὺς δεδοκημένῳ· εἶχε δὲ χερσὶν
Ιχθύσιν ἀμφίβληστρον, ἀποῤῥίψοντι ἐοικώς.
Εν δ' ἰῷ ἠϋκόμῳ Δαναὴς τέκος ἱππότα Περσεὺς,
Οὔτ' ἀρ' ὑπ' ἀιθέρα ναίεν ποσὶν, οὔθ' ἑκὰς αὐτοῦ·
Θαῦμα μέγα φρονέοντε· ἐπεὶ ὁδὸν ἐξήειτο.
Τὼς γὰρ μὲν παλάμῃς τοῦξε κλυτὸς Αμφιγυήεις
Χρύσεον· ἀμφὶ δὲ ποσσὶν ἔχε πτερόεντα πέδιλα.
Ωμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελάνδετον ἆορ ἔκειτο
Χάλκεον ἐκ τελαμῶνος· ὁ δ' ὥς τε νόημ' ἐποτᾶτο.
Πᾶν δ' μετάφρενον εἶχε χάρη δεινοῖο πελώρου
Γοργοῦς· ἀμφὶ δέ μιν κίβισις θέε, θαῦμα ἰδέσθαι,
Αργυρέη, θύσανοι δὲ κατηωρεῦντο φαεινοὶ
Χρύσειοι· δεινὴ δὲ περὶ κροτάφοισιν ἄνακτος
Κεῖτ' Αϊδος κυνέη, νυκτὸς ζόφον αἰνὸν ἔχουσα.
Αὐτὸς δὲ πεύκοντι καὶ ἐρρίγοντι ἐοικὼς

Περ-

Aurea cithara: Deorum autem ſedes frangebatur Olympus.
Ibi & cœtus, circum vero ſplendor immenſus fuſus erat,
Immortalium. In certamine Deæ autem incipiebant cantum
Muſæ Pierides, ſuave canentibus ſimiles.
In eo autem & portus appulſu facilis immenſi maris,
Rotundus factus erat puriſſimo è ſtanno,
Inundanti ſimilis: multi vero per medium ipſius
Delphines hac atque illac ferebantur piſcibus inhiantes,
Natantibus ſimiles: Duo autem ſurſum efflantes,
Argentei delphines, depaſcebant mutos piſces.
Sub his ærei trepidabant piſces; ſed in ripis
Sedebat vir piſcator obſervans; habebat autem manibus
Piſcium rete, projecturo ſimilis.
In eo autem & pulcricomæ Danaës filius eques Perſeus,
Neque quidem contingens clypeum pedibus, neque longe ſeparatus
Miraculum magnum dictu! quoniam nuſquam nitebatur. [ab illo:
Ita enim illum manibus fecerat inclytus Vulcanus
Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria.
Ex humeris autem circa eum nigro capulo enſis pendebat
Æreus de loro: ipſe autem velut cogitatio volabat.
Totum autem tergum ejus tenebat caput ſævi monſtri
Gorgonis: ipſum autem pera complectebatur, mirum viſu,
Argentea, fimbriæque dependebant lucidæ
Aureæ: ſæva autem circum tempora Regis
Poſita erat Orci galea, noctis caliginem gravem habens.
Ipſe autem fugienti & formidanti ſimilis

Perſeus

Περσεὺς Δωναΐδης ἐπταίνετο· ταὶ δ' μετ' αὐτὸν
Γοργόνες ἄπλητοί τε καὶ ὀφθαλμοῖς ἐρρώοντο,
Ἐμβλην μαπέειν· ὅτι δ' χλωρῷ ἀδάμαντι
Βαινοτέων ἰάχεσκε σάκος μεγάλῳ ὀχυμαγδῷ
Ὀξέα καὶ λιγέως· ὅτι δ' ζώνησι δεδίκοντε
Δοιὼ ἀπηωρεῦντ', ὄπιθεν δὲ κάρηνα.
Λίχμαζον δ' ἄρα τώγε· μυρί δ' ἐχάρασσον ὀδόντας,
Ἄγρια δερκομένω· ὅτι δ' δεινοῖσι καρηβόροις
Γοργείοις ἐδονεῖτο μέγας φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτέων
Ἄνδρες ἐμαρναίαθλον, πολεμήϊα τεύχε' ἔχοντες.
Τοὶ μὲν ὑπὸ σφετέρης πόλιος, σφετέρων τε τοκήων
Λοιγὸν ἀμυνόντες· τοὶ δ' ἆρα θέειν μεμαῶτες.
Πολλοὶ μὲν κέατο, πλέονες δ' ἔπι δῆριν ἔχοντες
Μάρναντ'· αἱ δ' γυναῖκες ἐϋδμήτων ὑπὲρ πύργων
Χάλκεον ὀξὺ βόων, κὴρ δ' ἐδρύπτοντο παρειάς,
Ζωῆσιν ἴκελαι, ἔργα κλυτοῦ Ἡφαίστοιο.
Ἄνδρες δ' οἱ πρεσβῆες ἔσαν, γῆρας τε μέμαρπτον,
Ἀθρόοι ἔκτοσθεν πυλέων ἔσαν, ἂν δ' θεοῖσι
Χεῖρας ἔχον μακάρεσσι, θοὶ σφετέροισι τέκεσσι·
Δειδιότες· τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον, αἱ δ' μετ' αὐτὰς
Κῆρες κνάνεαι, λυσσὰς ἀργεῦσαι ὀδόντας,
Δεινωποί, βλοσυροί τε, δαφοινοί τ', ἄπλητοί τε
Δῆριν ἔχον θοὶ πιπτόντων· πᾶσαι δ' ἄρ' ἵεντο
Αἷμα μέλαν πίειν· ὃν δ' θρῶτον μεμάποιεν
Κείμενον ἢ πίπτοντα νεάτατον, ἀμφὶ μὲ ἄμπχ
Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας· ψυχὴ δ' Ἄϊδόσ δε κατεῖεν

Τάρτα-

Perſeus Danaides currebat: poſt ipſum vero
Gorgones inacceſſæ & ineffabiles ruebant,
Cupientes eum apprehendere: in pallido autem chalybe
Euntium reſonabat clypeus magno ſtrepitu
Acutum & tinnulum: In zonis autem dracones
Duo dependebant, incurvantes capita.
Lambebant autem illi, iraque acuebant dentes,
Crudele tuentes: ſupra ſæva autem capita
Gorgonum agitabatur magnus terror, ac ſupra ipſas
Viri pugnabant, bellica arma habentes.
Hi quidem à ſua civitate, ſuiſque parentibus,
Peſtem depellentes: illi autem depopulari ſtudentes.
Ac multi quidem jacebant, plures autem etiam pugnam cientes
Dimicabant: mulieres autem in bene conſtructis turribus
Vehementer acute clamabant, lacerabanturque genas,
Vivis ſimiles, opera inclyti Vulcani.
Viri autem qui ſeniores erant, & ad ſenectutem pervenerant,
Conferti extra portas ibant, ſurſumque Diis
Manus tendebant beatis, pro ſuis liberis
Metuentes: illi vero contra pugnam conſerebant, poſt ipſos autem
Parcæ nigræ candidis crepantes dentibus,
Torvæ, terribileſque, cruentæque, & inacceſſæ
Dimicabant de iis, qui cadebant: omnes enim cupiebant
Cruorem nigrum bibere: & quem primum forte ceperant
Jacentem vel cadentem recens ſaucium, ei quidem
Injiciebant ungues magnos: animaque ad Orcum deſcendebat,

Tartarum

Τάρταρον ἐς κρυόεντ'. Αἱ ὴ φρένας εὖτ' ἀρέσαντο
Αἵματι ἀνδρομέῃ, τὴ ῥίπτασκον ὀπίσω,
Αὖ δ' ὅμαδον καὶ μῶλον ἐθαίνεον αὖτις ἰοῦσαι.
Κλωθὼ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφέσσατ'· ἡ μὲν ὑφήνων,
Ἀτροπος, ὕπ πέλεν μεγάλη θεὸς, ἀλλὰ καὶ ἔμπης
Τῶν γε μὲν ἀλλάων πρεσφερὴς τ' ἦεν, πρεσβυτάτη τε.
Πᾶσαι δ' ἀμφ' ἑνὶ φωτὶ μάχλῳ δεδμεῖαν ἔθεντο·
Δειναὶ δ' ἐς ἀλλήλας δεδάκων ὄμμασι θυμήναται·
Εν δ' ὄνυχας χεῖράς τε θεαστέας ἰσώσαντο.
Παὶρ δ' Αχλὺς εἰσήκε βαθυμυγερή τε κὴ αἰνὴ,
Χλωρὴ, αὐσαλέη, λιμῷ καταπεπληγυῖα,
Γυιοπαχής· μακροὶ δ' ὄνυχες χείρεσσιν ὑπῆεν.
Τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον, ἐκ δὲ παρειῶν
Αἷμ' ἀπελείβετ' ἔραζ'. Η δ' ἄπλητον σεσαρυῖα,
Εἰσήκε, πολλὴ δὲ κόνις κατενίνοθεν ὤμους,
Δάκρυσι μυδαλέη. Παρὰ δ' εὐπυργος πόλις ἀνδρῶν·
Χρύσειαι δέ μιν εἶχον ὑπερθύριοι ἀραρυῖαι
Επτὰ πύλαι. Τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαΐαις τε χοροῖς τε
Τέρψιν ἔχον. Τοὶ μὲν γὰρ ἐϋστώτερα ἐπ' ἀπλοΐης
Ηγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα, πολὺς δ' ὑμηναιος ὀρώρει.
Τῆλε δ' ἀπ' αὐθομβρῶν δαΐδων σέλας εἰλύφαζε
Χερσὶν ἐνὶ δμώων. Ταὶ δ' ἀγλαΐῃ τεθαλυῖαι
Πρόσθ' ἔκιον, τοῖσιν δὲ χοροὶ παίζοντες ἕποντο.
Τοὶ μὲν ὑπαὶ λιγυρῶν συρίγγων ἴεσαν αὐδὴν
Ἐξ ἀπαλῶν στομάτων, πτερὶ δὲ σφισιν ἄγνυτο ἠχώ.
Αἱ δ' ὑπὸ φορμίγγων ἄναγον χορὸν ἱμερόεντα.

Ενθεν

Tartarum in frigidum. Illæ autem præcordia poſtquam exſatiaſſent
Sanguine hominis, illum quidem abjiciebant poſt tergum,
Retro autem in tumultum & ſtragem feſtinabant iterum ire.
Clotho & Lacheſis iis adſtabant, atque paulo minor
Atropos: neque enim erat magna dea: ſed tamen
Aliis quidem præſtantiorque erat, & natu maxima.
Omnes autem circa unum virum pugnam acerbam committebant:
Sævoque modo ſeipſas mutuo adſpiciebant, oculis ſuccenſentes:
Inter ſe vero ungues manuſque audaces conſerebant.
Juxta autem & Triſtitia ſtabat miſera, & gravis,
Pallida, aridaque, fame exhauſta,
Craſſis genibus: longique ungues à manibus prominebant.
Hujus quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autem
Cruor deſtillabat in terram. Hæc vero dentes ſtringens, ita ut accede-
Stabat, multo autem pulvere adſperſa erat circa humeros, [re non auderes,
Lacrymis madens. Juxta vero turrita urbs hominum:
Aureæ autem eam tenebant ſuperliminaribus adaptatæ
Septem portæ. Homineſque in voluptatibus & choreis
Oblectationem capiebant. Alii ſiquidem bene fabrefacto in curru
Ducebant viro uxorem, multuſque hymenæus excitabatur.
Et procul ab ardentibus facibus fulgor reſplendebat
In manibus famulorum. Mulieres vero venuſtate florentes
Præibant, quas chori ſaltantes ſequebantur.
Atque hi quidem canoris fiſtulis emittebant cantum
Ex tenero ore, circumque eos frangebatur echo.
Illæ vero ad citharam ducebant chorum amabilem.

Ενθεν δ' αὖθ' ἑτέρωθε νέοι κώμαζον ὑπ' αὐλῷ,
Τοί γε μὲ αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ,
Τοί γε μὲ αὖ γελόωντες· ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἕκαστος
Πρόσθ' ἔκιον· πᾶσαν ἣ πόλιν θαλίαι τε χορεί τε
Αγλαΐαι τ' εἶχον. Τοὶ δ' αὖ περιπάροιθε πόληος 285
Νῶθ' ἵππων ἐπιβάντες ἐθεώρεον. Οἱ δ' ἀροτῆρες
Ηρειχον χθόνα δῖαν, ὑπερθύμω ἣ χιτῶνας
Εσάλατ'. Αὐτὰρ ἔλω βαθὺ λήϊον· οἵγε μὲν ἤμων
Αἰχμῆς ὀξείῃσι κορωνιόωντα πέπλα,
Βειθόμενα σαχύων, ὡσεὶ Δημήτερος ἀκτεύ. 290
Οἱ δ' ἄρ' ἐν ἐλλεδανοῖσι δέον, καὶ ἔπιπτον ἀλωῇ·
Οἱ δ' ἑτεύγων οἶνας, ὀρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες·
Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρεον ὑπὸ τευχητήρων
Λαυκὰς καὶ μέλανας βότρυας, μεγάλων ἀπὸ ὄρχων,
Βειθομένων φύλλοισι καὶ ἀργυρέης ἐλίκεσσιν· 295
Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρεον· πρὸς δὲ σφισιν ὄρχος
Χρύσεος ἵει, (κλυτὰ ἔργα περίφρονος Ηφαίστοιο)
Σειόμενος φύλλοισι καὶ ἀργυρέοισι κάμαξι,
[Τῷ γε μὲ οὖν παίζοντα ὑπ' αὐλητῆρι ἕκαστος]
Βειθόμενος σαφυλῇσι· μελάνθησάν γε μὲν αἶδε. 300
Οἵγε μὲ ἑτεράπεον, τοὶ δ' ἤρυον· οἱ δ' ἐμάχοντο
Πύξ τε καὶ ἐλκηδόν· τοὶ δ' ὠκύποδας λαγὸς ἦρθεν
Ανδρες θηρευταί, καὶ καρχαρόδοντε κυνέ περ,
Ἱέμενοι μαπέειν, οἱ δ' ἱέμενοι ὑπαλύξαι·
Παρ δ' αὐτοῖς ἵπποις ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' ἀέθλοις 305
Δῆριν ἔχον καὶ μόχθον· ἐϋπλεκέων γ' ὑπὸ δίφρων

Ηνιο-

Inde rurſum ex alia parte juvenes comeſſabantur ad tibiam,
Alii quidem ludentes ſaltatione & cantu,
Alii vero ridentes: ſub tibicine autem ſinguli
Procedebant; totamque urbem lætitiæ, choreæque,
Voluptateſque tenebant. Alii autem rurſus extra oppidum,
Tergis equorum conſcenſis currebant. Aratores vero
Proſcindebant terram bonam, ornateque tunicas
Succinctas habebant. Sed erat magnus ager ſegetibus conſitus: ubi
Mucronibus acutis incurvos culmos, [alii quidem metebant
Gravidos ſpicis, tanquam Cereris donum,
Alii autem in manipulos ligabant & projiciebant in aream:
Rurſum alii vindemiabant vites, falces in manibus habentes:
Alii vero in calathis ferebant, à vindemiatoribus acceptos
Albos & nigros racemos, magnis ex vitibus,
Gravidis foliis, & argenteis capreolis:
Alii rurſus in calathis portabant; juxtaque illos ordo vitium
Aureus erat (inclytum opus prudentis Vulcani)
Agitatus foliis, & argenteis perticis,
[Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem unuſquiſque]
Oneratus uvis, quæ ipſæ nigræ erant.
Alii quidem calcabant in lacu, alii hauriebant; alii autem dimicabant
Pugnis, & luctando: alii vero alipedes lepores venabantur
Viri venatores, & aſperis dentibus canes duo ante illos,
Cupientes adſequi, illi vero cupientes effugere.
Juxta eos autem & equites habebant laborem, proque præmiis
Certamen habebant & pugnam: bene contextis vero in curribus

Ηνίοχοι βεβαῶτες ἐφίεσαν ὠκέας ἵππους,
Ρυτὰ χαλαίνοντες. Τὰ δ' ὑπερτέοντα πέτοντο
Ἅρματα κολλήεντ', ὀπὶ ᾗ πλῆμναι μέγ' ἀΰτειον.
Οἱ μὲν ἀεὶ ἀΐδιον εἶχον πόνον· οὐδέ ποτέ σφιν
Νίκη ἐπινύσθη, ἀλλ' ἄκριτον εἶχον ἄεθλον.
Τοῖσι δὴ καὶ τοῦτο μέγας τέλος ἐντὸς ἀγῶνος,
Κρύσειος, κλυτὰ ἔργα πεφυζότος Ἡφαίστοιο.
Ἀμφὶ δ' ἴτυν ῥέεν Ὠκεανὸς πλήθοντι ἐοικώς,
Πᾶν δὴ συνεῖχε σάκος πολυδαίδαλον· ἐν δὴ κατ' αὐτὸν
Κύκνοι ἀερσιπόται μεγάλ' ἤπυον, οἵ ῥά γε πολλοὶ
Νῆχον ἐπ' ἄκρῃσιν ὕδωρ· παρὰ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο,
Θαῦμα ἰδεῖν καὶ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, ὃς ἄρα βελὸς
Ἡφαιστος ποίησε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
Ἀρσάμενος παλάμῃσι, τὸ μὲν Διὸς ἄλκιμος υἱὸς
Πάλλεν ὑπερκρατέως· ὀπὶ δ' ἱππεία θόρε δίφρα,
Εἵκελος ἀστεροπῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
Κῶφα βιβάς· τῷ δ' ἡνίοχος κρατερὸς Ἰόλαος
Δίφρα ἐπεμβεβαὼς ἰθυνέτο καμπύλον ἅρμα.
Ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Καί σφέας θαρσύνασ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Χαίρετε Λυγκῆος γλυκὺ τηλεκλειτοῖο,
Νεῦ δὴ Ζεὺς κρατὸς ὔμμι δίδοι, μαχάρεσσιν ἀνάκτων,
Κύκνον τ' ἐξεναρεῖν, καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.
Ἄλλο δέ σοι τί ἔπος ἐρέω, μέγα φέρτατε λαῶν,
Εὖτ' ἂν δὴ Κύκνον γλυκερῆς αἰῶνος ἀμέρσῃς,
Τὸν μὲν ἔπειτ' αὖτις λιπέειν, καὶ τεύχεα τοῖο·

Αὐ-

Aurigæ ſtantes immittebant veloces equos,
Habenas laxantes. Illi autem ſubſultantes volabant
Currus compacti, rotarumque modioli valde reſonabant. [iis
Illi quidem igitur perpetuum habebant laborem; neque enim unquam
Victoria expedita erat, ſed anceps habebant certamen.
Illis autem etiam propoſitus erat magnus tripus in ſtadio,
Aureus, inclyta opera prudentis Vulcani.
Circa extremam vero oram manabat Oceanus, inundanti ſimilis,
Totum autem ambiebat clypeum variegatum: per ipſum vero
Cygni altivolantes magnum clangebant, qui illic multi
Natabant in ſumma aqua; juxta autem piſces laſciviebant,
Mirum viſu etiam Jovi gravitonanti, cujus conſiliis
Vulcanus fecit clypeum magnumque & validum,
Aptans manibus, quem quidem Jovis fortis filius
Jactabat facile: equeſtrem autem inſiliit in currum,
Similis fulguri patris Jovis, ægida tenentis,
Leviter ingrediens: huic autem auriga fortis Iolaus,
Bigis inſiſtens regebat curvum currum.
Prope autem illis advenit Dea cæſiis oculis Minerva,
Atque ipſos confirmans verbis volucribus alloquebatur:
Salvete Lyngei progenies longe inclyti,
Nunc itaque Jupiter robur vobis dat, is, qui beatis imperat,
Cygnumque interficere, & inclyta arma ejus deſpoliare.
Sed tibi aliud verbum dicam, multo fortiſſime hominum,
Poſtquam jam Cygnum dulci vita ſpoliaveris,
Illum quidem tum eodem loco relinque, & arma ejus:

Αὐτὸς ὃ βεβτολοιγὸν Ἄρεα θῶντα δοκεύσας,
Ἐνθά κε γυμνωθέντα σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο
Ὀφθαλμοῖσιν ἴδῃς, ἔνθ' ἀτάμβῃ ὀξέι χαλκῷ·
Ἀψ δ' ἀναχάσσαιτο, ἐπεὶ ἤ νυ τοι αἴσιμόν ἔβτιν
Οὔθ' ἵππους ἐλέειν, ἅτε κλυτὰ τεύχεα τοῖο.
Ὡς ἐπὸν ἐς δίφεον ἐβήσατο δῖα θεάων,
Νίκλῳ ἀθανάτης χερσὶν καὶ κῦδος ἔχουσα
Εὐτυμβίως. Τότε δὴ ῥα διόγνητον Ἰόλαον
Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν ἐκέκλετο· τοὶ δ' ὑπ' ὀμοκλῆς
Ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἅρμα, κονίοντες πεδίοιο.
Ἐν γὰρ σφιν μύθῳ ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
Αἰγίδ' ἀναβείσασα· φοβεσπάλιζε δὲ γαῖα.
Τοὶ δ' ἄμυδις φορέοντ' ἴκελοι πυρὶ ἢὲ θυέλλῃ,
Κύκνῳ θ' ἱππόδαμος, ἠὲ Ἄρεος ἀκόρητον αὐτῆς.
Τῶν θ' ἵπποι μὲ ἔπειθ' ὑπενδυτίοι ἀλλήλοισιν
Ὀξέα χρεμέθουσι, φόβοι δέ σφιν ἄγνυτο ἠχώ.
Τὸν πρότερον προσέειπε βίη Ἡρακληείη·
Κύκνε πέπον, τί νυ νῶϊν ὑπέρτερον ὠκέας ἵππους,
Ἀνδρώσιν, οἵ τε πόνῳ ἠὲ ὀϊζύϊ ἴδμενες εἰμέν;
Ἀλλὰ πρὸς ἔχε δίφρον ἐύξοον, ἠδὲ κελεύθου
Εἶκε πρὸς ἰέναι. Τρηχεῖαν δέ τοι πρελαύνω
Ἐς Κήϋκα ἄνακτα· ὁ γὰρ δυνάμει τε ἠὲ αἰδοῖ
Τρηχὺν φοβέβηκε· σὺ δ' αὖ μάλα οἶσθα ἠὲ αὐτός·
Τᾷ γὰρ ὀπυίει παῖδα Θεμιστονόῃ κυανῶπιν.
Ὦ πέπον, ὦ μὲ γάρ τοι Ἄρεος θανάτοιο τελευτὴν
Ἀρκέσῃ, εἰ δὴ νῶϊ συνοισόμεθα πολεμίζειν.

Ἠδὴ

Ipſe autem homines perimentem Martem accedentem obſervans,
Ubi nudatum clypeo variegato
Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro: .
Retroque te recipe, quoniam tibi fas non eſt
Neque equos capere, neque inclyta arma illius.
Sic locuta, in currum adſcendit præſtantiſſima Dearum,
Victoriam immortalibus manibus & gloriam tenens
Celeriter. Tunc igitur generoſus Iolaus
Horrendum equos increpuit: illi autem à comminatione
Celeriter ferebant celerem currum, pulverem cientes per campum.
Nam iis animum addiderat Dea cæſiis oculis Minerva,
Ægide concuſſa: ingemiſcebat autem circumquaque tellus.
Illi autem pariter procedebant ſimiles igni, ſive procellæ,
Cygnus equum domitor, & Mars inſatiabilis belli.
Horum equi deinde obviam ſibi mutuo facti
Acutum hinnivere, circaque eos reſonabat echo.
Atque hunc prior alloquebatur Hercules:
Cygne ignave, cur nobis immittitis veloces equos,
Viris, qui laborem & ærumnam experti ſumus?
In diverſum age currum bene politum, atque è via
Cede prætergrediendo. Trachinem enim tendo
Ad Ceycem regem: nam ille potentia pariter & reverentia
Trachinis imperium tenet: Tu vero ſatis hoc ſcis etiam ipſe:
Ejus enim connubio habes filiam Themiſtonoën nigros oculos haben-
O ignave, non enim tibi neque Mars mortis exitium [tem.
Prohibuerit, ſi nos inter nos congrediamur ad pugnandum.

Jam

Ἠδὴ μὲν τέ ἑ φημὶ καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
Ἔγχει ἠμετέρῳ, ὅθ' ὑπὲρ Πύλου ἠμαθόεντος
Ἀντίος ἔσχ' ἐμεῖο, μάχης ἄμοτον μεμαυῖνων.
Τοὶς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἠρείσατο γαίῃ,
Οὐταμένου σάκεος· τὸ δὲ τέτρατον, ἤλασα μηρὸν,
Πάντῃ μεμαὼς ἀποδύσων, ἀφὸ δὲ μέγα σάκος ἄρραξα·
Πελιὼνις δ' ἐν κονίῃσι χαμαὶ πέσεν ἔγχεϊ ὁρμῇ.
Ἐνθά κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἔναρα βεβρότεντα.
Ὡς ἔφατ'· ἀδ' ἄορα Κύκνου εὐμμελίης ἐμμοίνα
Τῷ ἐπιειδόμενος ἐχέμεν ἐρυσάρματας ἵππους.
Δὴ τότ' ἀπ' ὀπλεκέων δίφρων θόρον αἶψ' ἐπὶ γαῖαν
Παῖς τε Διὸς μεγάλου, καὶ Ἐνυαλίοιο ἄνακτος.
Ἡνίοχοι δ' ἔμπλην ἐλαφ' καλλίτριχας ἵππους·
Τῶν δ' ὑποσευομένων κανάχιζε ποσ' ὀρεῖα χθών.
Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρεος μεγάλοιο
Πέτρας ἀποθρώσκωσιν, ἐπ' ἀλλήλαις ὃ πέσωσι,
Πολλαὶ μὲν δρυὸς ὑψικόμοι, πολλαὶ δέ τε πεύκαι,
Αἰγείροί τε τανύῤῥιζοι ῥήγνυνθ' ὑπ' αὐτῶν
Ῥίμφα κυλινδομένων, εἴως πεδίον δ' ἀφίκωνται.
Ὡς οἱ ἐπ' ἀλλήλοισι πέσον μέγα κεκληγοντες.
Πᾶσα δὲ Μυρμιδόνων τε πόλις, κλειτή τ' Ἰαωλκὸς,
Ἀρνη τ', ἠδ' Ἐλίκη, Ἀνθειά τε ποιήεσσα,
Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον. Οἱ δ' ἀλαλητῷ
Θεσπεσίῳ σύνιες. Μέγα δ' ἔκτυπε μητέτα Ζεὺς,
Καὶδ' δ' ἄρ' ἀπ' οὐρανόθεν ψιάδας βάλεν αἱματόεσσας,

Σῆμα

Jam ipſum quidem aio ante quoque aliquoties periculum feciſſe
Haſtæ noſtræ, quando pro Pylo arenoſa
Adverſus ſtetit mihi pugnam inſatiabiliter optans.
Ter ſiquidem mea haſta percuſſus ſuſtinuit ſe terra,
Vulnerato clypeo: quarto autem, tranſadegi femur ejus,
Omnibus viribus incumbens magnumque illius clypeum perforavi:
Pronus autem in pulveribus humi proſtratus cecidit haſtæ impetu.
Ubi etiam ignominia affectus inter immortales fuit,
Manibus ſub noſtris relictis ſpoliis cruentis.
Sic dixit: at Cygnus bellicoſus haudquaquam volebat
Huic obtemperans retinere trahentes currum equos.
At tunc a bene compacto curru deſilierunt celeriter in terram,
Et Jovis filius magni, & Enyalii regis.
Aurigæ autem propius egerunt pulcricomos equos:
Illis autem irruentibus ſonitu pedum concitata eſt lata terra.
Ut autem ab alto vertice montis magni
Rupes deſiliunt, aliæ ſuper alias cadentes:
Multæque quercus alticomæ, multæ item piceæ,
Populique radices altas habentes franguntur ab illis
Celeriter delabentibus, donec in campum perveniant:
Ita & illi in ſe mutuo ruebant, cum magno clangore.
Tota autem Myrmidonum civitas, celebriſque Iaolcus,
Arneque, & Helice, & Anthea herboſa,
Voce utriuſque valde reſonabant. Illi autem cum clamore
Mirando congreſſi ſunt. Valde autem intonuit prudens Jupiter,
Et à cœlo guttas dimiſit ſanguinolentas,

Σῆμα πιθεὶς πολέμοιο ἑῷ μεγαθαρσέϊ παιδί.
Οἷος δ' ἐν βήσσῃς ὄρεος χαλεπὸς σεσιδέσθαι
Κάπρος χαυλιόδων φερνὶ θυμῷ μαίεσθαι
Ἀνδράσι θηρευτῆς, θήγῃ δέ τε λευκὸν ὀδόντα
Δοχμωθείς, ἀφρὸς δ' ὑπὲρ στόμα μασιόωντι
Λείβεται, ἔστε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι εἴκτην,
Ὀρθὰς δ' ἐν λοφιῇ φέρεται τέχας, ἀμφί τε δειρῇ·
Τῷ ἴκελος Διὸς υἱὸς ἀφ' ἵππων ἆρε δίφρου.
Ἦμος ὑπὸ χλοερῷ κυανόπτερος ἠχέτα τέττιξ
Ὀζῳ ἐφεζόμενος θέρος ἀνθρώποισιν ἀείδειν
Ἀρχεται, ᾧ τε πόσις καὶ βρῶσις ἅπλυς ἔέρση,
Καί τε παχυμέρειός τε καὶ ἠδὺς χέρι αὐδὴ
Ἰδὲ ὑπ' αἰνοπάτῳ, ὁπότε χρέα Σείριος ἄζει·
Ἦμος δὴ κέγχροισι κυκᾶς γλώχες τελέθουσι,
Τύς τε θέρει σπείρουσιν, ὅτ' ὄμφακες αἰόλλονται,
Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος·
Τλὼ ὤρεϊ μάρναντο, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
Ὡς ὃ λέοντε δύω ἀμφὶ κταμένῃς ἐλάφοιο
Ἀλλήλοις κοτέοντε διὰ σφέας ὀρμήσωσι,
Δεινὴ δέ σφ' ἰαχὴ, ἅρκυός θ' ἅμα γίνετ' ὀδόντων·
Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες, ἀγκυλοχεῖλαι,
Πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μαχέσθην
Αἰγὸς ὀρεσινόμου ἢ ἀγροτέρης ἐλάφοιο
Πίονα, λὺ τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζηὸς ἀνὴρ
Ἰῷ ἀπὸ νευρῆς, αὐτὸς δ' ἀπάλησε δ' ἄλλη
Χώρῳ ἄϊδρις ἐών· οἱ δ' ὀτρηρέως ἐνόησε,

Εσυ-

Signum id ponens bello ſuo multum confidenti filio.
Qualis autem in vallibus montis ſævus adſpectu
Aper dentes habens exſertos fertur impetu ad pugnandum
Cum viris venatoribus, acuitque candidum dentem
Incurvatus, ſpuma autem circa os mandenti
Deſtillat, oculique ei igni ſplendenti ſimiles ſunt,
Erectis autem in dorſo horret ſetis, circaque collum:
Tali ſimilis Jovis filius ab equeſtri deſiliit curru.
Quando autem viridi nigricans alis ſonora cicada
Ramo inſidens æſtatem hominibus canere
Incipit, cujus & potus & cibus herbas vegetans ros eſt,
Atque per totum diem, & mane fundit vocem
Æſtu in graviſſimo, quando corpus Sirius exſiccat:
Quando & milio ariſtæ naſcuntur,
Quod æſtate ſeminant, cum uvæ acerbæ colorem mutant,
Qualia Bacchus dedit hominibus in lætitiam & laborem;
Eâ tempeſtate pugnabant, magnus autem tumultus excitabatur.
Ut vero leones duo pro occiſo cervo
Sibi mutuo irati in ſe ipſos impetum faciunt,
Sævuſque inter ipſos rugitus, ſtrepituſque exoritur dentium;
Atque ut vultures incurvis unguibus, repandis roſtris,
Rupe in excelſa magno clangore dimicant,
Capræ montivagæ gratia aut feræ cervæ
Pinguis, quam interfecit jaculando juvenis vir,
Sagitta è nervo emiſſa, ille autem aberrarit alibi
Loci ignarus: at illi celeriter animadverterunt,

Εσυμθώς δέ οἱ ἀμφὶ μάχλω δειμεῖαν ἔθεντο·
Ως οἱ κεκληγότες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρουξ.
Ενθ' ἤτοι Κύκνος μὲ ὑφορμενέος Διὸς υἱὸν
Κτεινέμθαι μεμαὼς, σάκεϊ ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος,
Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκὸν· ἔρυτο ὃ δῶρα θεοῖο.
Αμφιτρυωνιάδης ὃ βίη Ηρακληείη
Μεσηγὺς κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἔγχει μακρῷ
Αὐχένα γυμνωθέντα θοῶς ὑπέρεθε γυίων
Ηλασ' ὀπιπρατέως· ἀπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε
Ανθροφόνος μελίη· μέγα δ' ἀθένος ἔμπεσε φωτός.
Ηειπε δ', ὡς ὅτε τις δρῦς ἤειπεν, ἢ ὅτε πίτυη
Ηλιβατος, πληγεῖσα Διὸς φολόεντι κεραυνῷ·
Ως ἔειπ'· ἀμφὶ δέ οἱ βεβάχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ.
Τὸν μὲν ἔπειτ' ἔασε Διὸς παλαιγάρδιος υἱὸς·
Αὐτὸς ὃ βεβτολοιγὸν Αρεα ὀπίοντα δοκεύσας,
Δεινὸν ὁρῶν ὄσσοισι, λέων ὡς σώματι κύρσας,
Ος τε μάλ' ἐνδυκέως ῥινὸν κεκτεριῖς ἀνύχεσι
Σχίσας, ὄφι τάχιστα μελίφρενα θυμὸν ἀπούρας·
Εμμενέως δ' ἄρα ϝέ γε κελαινὸν πίμπλαται ἦτορ,
Γλαυκιόων δ' ὄσσοις δεινὸν, πλευρὰς τε καὶ ὦμους
Οὐρῇ μαστιγόων, ποσὶ γλάφῳ· ὧδέ τις αὐτὸς
Ετλη ἐς ἄντα ἰδὼν κεδνὸν ἐλθεῖν, ὧδὲ μάχεσθ.
Τοῖο δ' ἄρ' Αμφιτρυωνιάδης ἀκόρητος ἀϋτῆς
Αντίος ἔσχ' Αρηος, ἐνὶ φρεσὶ θάρσος ἀέξων
Εσυμθώς. Ο δέ οἱ κεδνὸν ἤλυθεν ἀκνύμενος κῆρ.
Αμφότεροι δ' ἰάχοντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρουξ.

Ως

Acriterque pro ea pugnam acrem inſtituerunt:
Sic & hi duo cum clamore contra ſe mutuo irruerunt.
Ibi ſane Cygnus quidem potentis Jovis filium
Occidere meditans, clypeo æream haſtam adegit,
Neque tamen perrupit æs: defendebant enim dona Dei.
Contra autem Amphitryoniades Hercules
Inter galeam & clypeum haſta longa
Cervicem nudatam celeriter infra mentum
Percuſſit vehementer, amboſque abſcidit nervos in collo
Homicida lancea; magnum enim robur inciderat viri.
Cecidit autem, veluti cum quercus aliqua, aut cum rupes
Excelſa, icta Jovis fumanti fulmine:
Sic cecidit: circum ipſum autem reſonabant arma variegata ære.
Atque hunc quidem ibi reliquit Jovis ærumnoſus filius:
Ipſe autem occiſorem hominum Martem accedentem obſervans,
Sævum videns oculis ut leo corpus forte nactus,
Qui admodum accurate pelle validis unguibus
Diſſecta, quam celerrime dulcem animam abſtulit:
Avide autem hujus nigrum expletur cor,
Ac cæſiis intuens oculis ſævum, coſtaſque & humeros
Cauda flagellans, pedibus fodit; neque quiſquam ipſum
Suſtinet ex adverſo adſpiciens prope ire, neque pugnare.
Talis igitur & Amphitryoniades inſatiabilis bello
Contra Martem ſtetit, in præcordiis audaciam augens
Celeriter. Ille autem prope venit mœſto corde.
Utrique autem cum clamore alterum invaſerunt.

Ut

Ως δ' ὅτ' ἀπὸ μεγάλυ πέτρη πεπωνος ὀρθῶσα,
Μακρὰ δ' ὑπερώσχουσα κυλίνδεται, ἡ δέ τε ἠχὴ
Ερχεται ἐμμεμαῦα, πάγος ὃ οἱ ἀντεβόλησεν
Υψηλὸς, τῷ δὴ σφιν ἐπέσχεθε, ἔνθα μιν ἴσχει·
Τόσση ὁ ἰαχὴ βεσάρματος ἤλιος Αρης
Κεκληγὼς ἐπόρουσεν· ὁ δ' ἐμμαπέως ὑπέδεκτο.
Αὐτὰρ Αθηναίη κούρη Διὸς αἰγιόχοιο
Αντίη ἦλθεν Αρηϊ, ἐρεμνὴν αἰγίδ' ἔχουσα,
Δειναὶ δ' ἰωπόδεα ἰδῶσ' ἔπεα πτερόεντα πεφυπύδα·
Αρες, ὑπέχε μῶϊ κρατερὴν ἠ χεῖρας ἀάπτους.
Οὐ γάρ τοι θέμις ἐστὶν ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦναι
Ηρακλέα κτείναντα Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν.
Αλλ' ἄγε, παῦε μάχης, μηδ' ἀντίος ἴσασ' ἐμεῖο.
Ως ἔφατ'· ἀλλ' ὁ πεῖθ' Αρεως μεγαλήτορα θυμόν·
Αλλὰ μέγα ἰάχων φλογὶ εἴκελα τεύχεα πάλλων,
Καπαλίμως ἐπόρουσε βίῃ Ηρακληείῃ,
Κακτάμεναι μεμαώς· ἠ ῥ' ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος
Σπερχνὸν, ἐὸ παιδὸς κοτέων τε τεθνειῶτος,
Εν σάκεϊ μεγάλῳ. Απὸ δ' γλαυκῶπις Αθηνὴ
Εγχος ὀρεμὲν ἔτραπ', ὀρεξαμένη ἀπὸ δίφρου.
Δειμὸ δ' Αρεϊ ἄγχι ἕλεν· ἐρυσάμενος δ' ἄορ ὀξὺ,
Εσυτ' ἐφ' Ηρακλῆϊ κρατερῷ φρεσίν. Τὸν δ' ὑπόνται
Αμφιτρυωνιάδης δεινῆς ἀκόρητος αὐτῆς,
Μηρὸν γυμνωθέντα σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο,
Οὖτασ' ὑπερφιάλως· ἀμὰ δ' μέγα σάκος ἄραξε,
Δόρατι νωμήσας, ὑπὸ δ' χθονὶ κάββαλε μέσῃ.

Τῶ

Ut autem, quando à magno rupes cacumine præcipitans,
Et in longum delata ſaltu volvitur, fragorque
Venit ſubito ingens, collis autem illi obvius fit
Altus, ad quem curſu defertur, ubi illam retinet:
Tanto ille fremitu currum gravans pernicioſus Mars
Vociferans irruit; ille autem prompte venientem excepit.
Porro Minerva filia Jovis ægida tenentis
Obviam venit Marti, tenebroſam habens ægidem,
Sæva autem torve intuens, verbis volucribus allocuta eſt:
Mars, inhibe animos ingentes & manus invictas.
Neque enim tibi fas eſt inclytis armis ſpoliare
Herculem occiſum Jovis magnanimum filium.
Sed age, deſiſte à pugna, neque adverſus ſteteris mihi.
Sic ait: ſed non perſuaſit Martis magnanimi animo:
Sed magno fremitu flammæ ſimilia arma vibrans,
Celeriter invaſit Herculem,
Occidere feſtinans: & conjecit æratam haſtam
Magno impetu, ob ſuum filium iraſcens mortuum,
In clypeum magnum. At procul cæſia Minerva
Haſtæ impetum avertit, protendens ſe à curru.
Acris autem dolor Martem cepit: extractoque gladio acuto,
Irruit contra Herculem magnanimum. At illum accedentem
Amphitryoniades ſævi inſatiabilis belli,
Femore nudatum clypeo ſub variegato,
Vulneravit valide: magnumque trajecit clypeum,
Haſta perrumpens, in terram autem proſtravit mediam.

At

Τῷ ὃ Φόβος τε καὶ Δεῖμος ἐΰτρογχον ἅρμα καὶ ἵππους
Ἠλαφ' αἶψ' ἔζυγες, καὶ ἀπὸ χθονὸς ἀζυοδείης
Ἐς δίφρους ἔθεσαν πολυδαίδαλον· αἶψα δ' ἔπειτα
Ἵππους μαστίξαν, ἴσχοντο δ' μακρὸν Ὄλυμπον.
Υἱὸς δ' Ἀλκμήνης καὶ κυδάλιμος Ἰόλαος,
Κύκνον σκυλεύσαντες ἀπ' ὤμων τεύχεα καλά,
Νίσοντ'· αἶψα δ' ἔπειτα πόλιν Τρηχῖνος ἵκοντο
Ἵπποις ὠκυπόδεσσιν. Ἀταρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ἔξίκετ' Οὔλυμπόν δε μέγαν καὶ δώματα πατρός.
Κύκνον δ' αὖ Κήϋξ θάπεν, καὶ λαὸς ἀπείρων,
Οἵ ῥ' ἐζὺς ναίον πόλιος κλειτῆς βασιλῆος,
Ἀνθήνην, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτήν τ' Ἰαωλκόν,
Ἀρήνην τ' ἠδ' Ἐλίκην. Πολλὸς δ' ἠγείρετο λαὸς,
Τιμῶντες Κήϋκα, φίλοι μαχάρεσσι θεοῖσι.
Τῶ ὃ τάφον καὶ σῆμ' ἀΐδης ποίησεν Ἀναρῆς,
Ὄμβρῳ χειμερίῳ πλήθων. Τὼς γάρ μιν Ἀπόλλων
Λητοΐδης ἤνωξ', ὅτι ῥα κλειτὰς ἑκατόμβας
Ὅσις ἄγοι Πυθοῖδε, βίη σύλασκε δοκεύων.

ΑΣΠΙΔΟΣ ΤΕΛΟΣ.

ΗΣΙΟ-

At illi Pavor & Metus agilem currum & equos
Adegerunt celeriter propius, & à terra lata
In currum poſuerunt variegatum: atque inde celeriter
Equos flagellis impulerunt, veneruntque in magnum Olympum.
Filius autem Alcmenæ & glorioſus Iolaus,
Cygno deſpoliato armis ab humeris pulchris detractis,
Revertebantur: moxque exinde ad urbem Trachiniam venerunt
Equis velocibus. At cæſiis oculis Minerva
Pervenit in Olympum magnum, & domos patris.
Cygnum autem contra Ceyx ſepelivit, & populus innumerabilis,
Qui prope urbem habitabat inclyti regis,
Anthen, Myrmidonumque urbem, celebremque Iaolcum,
Arnenque & Helicen. Multus autem congregabatur populus,
Honorantes Ceycem, carum beatis Diis.
Sed illius ſepulcrum & monumentum obſcurum reddidit Anaurus,
Imbre hyemali exundans. Ita enim eum Apollo
Latonæ filius juſſit, propterea quod (Cygnus) inclytas hecatombas
Quicumque ageret Delphos, eum vi ſpoliabat inſidiatus.

SCUTI FINIS.

ΗΣΙΟΔΟΥ
ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

HESIODI
ASCRÆI
OPERA ET DIES.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

Μοῦσαι Πιερίηθεν ἀοιδῇσι κλείουσαι,
Δεῦτε δὴ, ἐννέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνείουσαι·
Ὃν τε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε,
Ῥητοί τ' ἄρρητοί τε, Διὸς μεγάλοιο ἕκητι.
Ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, ῥεῖα δ' ἠβριόωντα χαλέπτει·
Ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, κὴ ἄδηλον ἀέξει·
Ῥεῖα δέ τ' ἰθύνει σκολιὸν, καὶ ἀγλαὸν αὐαίνει
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.
Κλῦθι ἰδὼν αἴσῃ τε· δίκῃ δ' ἴθυνε θέμιστας
Τυδί· ἐγὼ δέ κε Πέρσῃ ἐτήτυμα μυθησαίμην.

Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην ἐρίδων γένος, ἀλλ' ἐπὶ γαῖαν
Εἰσὶ δύω· τὴν μέν κεν ἐπαινήσειε νοήσας,
Ἡ δ' ὀνομαστὴ· μία δ' ἀνδιχα θυμὸν ἔχουσιν.
Ἡ μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δῆριν ὀφέλλει,
Σχετλίη· οὔτις τήγε φιλεῖ βροτός, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
Ἀθανάτων βουλῇσιν ἔριν τιμῶσι βαρεῖαν.
Τὴν δ' ἑτέρην πρεσβυτέρην μὲν ἐγείνατο νὺξ ἐρεβεννὴ,
Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρι ναίων,
Γαίης ἐν ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσι, πολλὸν ἀμείνω.
Ἥτε καὶ ἀπάλαμόν περ ὁμῶς ὀπὶ ἔργον ἐγείρει.

Εἰς

HESIODI ASCRÆI
OPERA ET DIES.

MUſæ ex Pieria, carminibus gloriam conciliare ſolitæ,
Adeſte quæſo, dicite veſtro patri hymnum;
Per quem mortales homines pariter obſcurique ſunt & clari,
Nobiles ignobileſque, Jovis magni voluntate.
Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimit:
Facile præclarum minuit, & obſcurum auget:
Facileque corrigit pravum, & ſuperbum attenuat
Jupiter altitonans, qui ſupremas ædes incolit.
Audi intuens & auſcultans; & juſte rege judicia
Tu (*quidem*): ego vero Perſæ vera dicere queam.
Non ſane unum eſt contentionum genus, ſed in terra
Sunt duo: alteram quidem probaverit prudens,
Altera vituperanda; diverſa autem ſentientem animum habent.
Nam hæc bellum exitioſum, & diſcordiam adauget,
Noxia: nemo hanc amat mortalis, ſed neceſſario
Immortalium conſiliis litem colunt moleſtam.
Alteram vero priorem genuit nox obſcura,
Poſuit vero eam Saturnius ſublimis, in æthere habitans,
Terræ in radicibus & inter homines, longe meliorem.
Hæc quamvis inertem tamen ad opus excitat.

Alium

Εἰς ἕτερον γὰρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χατίζων
Πλέσιον, ὃς σπεύδει μὲ λελόμμενα ἠδὲ φυτεύειν,
Οἶκόν τ' εὖ θέαζ· ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων,
Εἰς ἄφενον σπεύδοντ'· ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι.
Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων,
Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ.
Ω Πέρση, σὺ δ' ἐμῶτα τεῷ ἐνικάτθεο θυμῷ·
Μηδέ σ' ἔρις κακόχαρτος ἀπ' ἔργου θυμὸν ἐρύκοι
Νείκε' ὀπιπεύοντ', ἀγορῆς ἐπακουὸν ἐόντα.
Ὥρη γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νεικέων τ' ἀγορέων τε,
Ὧι τινι μὴ βίος ἔνδον ἐπητανὸς κατάκειται
Ὡραῖος, τὸν γαῖα φέρει, Δημήτερος ἀκτήν,
Τῷ κεκορεσμένος νείκεα καὶ δῆριν ὀφέλλοις
Κτήματος ἐπ' ἀλλοτρίοις. Σοὶ δ' οὐκέτι δεύτερον ἔσται
Ὧδ' ἔρδειν· ἀλλ' αὖθι διακρινώμεθα νεῖκος
Ἰθείῃσι δίκαις, αἵτ' ἐκ Διός εἰσιν ἄρισται.
Ἤδη μὲν κλῆρον ἐδασσάμεθ'· ἄλλα τε πολλὰ
Ἁρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας
Δωροφάγους, οἳ τήνδε δίκην ἐθέλουσι δικάσσαι·
Νήπιοι· οὐδ' ἴσασιν ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντὸς,
Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.
Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
Ῥηϊδίως γάρ κεν ἐπ' ἤματι ἐργάσσαιο,
Ὥς τέ σε καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν, καὶ ἀεργὸν ἐόντα.
Αἶψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνιὰ κατθείο,
Ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.

Αλλὰ

Alium enim quiſpiam intuens opere vacans
Divitem, & ipſe feſtinat arare atque plantare,
Domumque recte gubernare: æmulatur enim vicinum vicinus,
Ad divitias contendentem: bona vero hæc contentio hominibus.
Et figulus figulo ſuccenſet, & fabro faber,
Et mendicus mendico invidet, & poëta poëtæ.
O Perſa, tu veto hæc tuo repone in animo:
Neque malis gaudens contentio animum tuum ab opere abducat
Lites ſpectantem, concionum auditorem factum.
Cura enim parva eſſe debet litiumque & fori,
Cui non eſt victus domi in annum repoſitus,
Æſtate collectus, quem terra fert, Cereris munus,
Quo ſatiatus lites ac rixam moveas
De facultatibus alienis. Tibi vero non amplius licebit
Sic facere: ſed in poſterum dirimamus controverſiam
Rectis judiciis, quæ ex Jove ſunt optima.
Olim quidem hereditatem diviſimus: alia autem multa
Rapiebas, valde demulcens reges
Donorum appetentes, qui hanc litem volunt judicaſſe:
Stulti: neque ſciunt quanto plus dimidium ſit toto,
Neque quam magnum in malva & aſphodelo bonum.
Occultarunt enim Dii victum hominibus.
Facile enim alioqui vel uno die tantum acquiſiviſſes,
Ut in annum quoque ſatis haberes, etiam otioſus.
Statimque clavum quidem in fumo poneres,
Opera vero boum ceſſarent mulorumque laborioſorum.

Sed

Αλλὰ Ζεὺς ἔκερυψε χολωσάμενος φρεσὶν ἦσιν,
Οππί μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.
Τὼνεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
Κρύψε δ' πῦρ· τὸ μὲν αὖθις ἐὺς πάϊς Ιαπετοῖο
Εκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς πάρα μητιόεντος
Εν κοίλῳ νάρθηκι, λαθὼν Δία τερπικέραυνον.
Τὸν δ' χολωσάμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
Ιαπετιονίδη, πάντων πέρι μήδεα εἰδὼς,
Χαίρεις πῦρ κλέψας, καὶ ἐμὰς φρένας ἠπεροπεύσας,
Σοί τ' αὐτῷ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἐσομένοισι.
Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακόν, ᾧ κεν ἅπαντες
Τέρπωνται κῆρ' θυμὸν, ἑὸν κακὸν ἀμφαγαπῶντες.
Ως ἔφατ'· ἐκ δ' ἐγέλασσε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Ηφαιστον δ' ἐκέλευσε περικλυτὸν ὅππι τάχιστα
Γαῖαν ὕδει φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπου θέμεν αὐδὴν,
Καὶ σθένος, ἀθανάταις δὲ θεῆς εἰς ὦπα ἐίσκειν
Παρθενικῆς καλὸν εἶδος ἐπήρατον· αὐτὰρ Αθήνῃ
Εργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἰστὸν ὑφαίνειν·
Καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσείῃ Αφροδίτῃ,
Καὶ πόθον ἀργαλέον, καὶ γυιοκόρους μελεδῶνας.
Εν δὲ θέμεν κυνέόν τε νόον καὶ ἐπίκλοπον ἦθος
Ερμείῃ ἤνωγε διάκτορον Αργειφόντῃ.
Ως ἔφαθ'. Οἱ δ' ὑπάουτο Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι.
Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσε κλυτὸς Αμφιγυήεις
Παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον, Κρονίδεω διὰ βουλάς.
Ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Αθήνη.

Αμφὶ

Sed Jupiter abſcondit iratus animo ſuo,
Quia eum decepit Prometheus verſutus.
Quocirca hominibus machinatus eſt triſtia mala.
Abſcondit vero ignem: quem rurſus egregius Japeti filius
Surripuit ad hominum uſum Jove à conſulto
In cava ferula, fallens Jovem fulminibus gaudentem.
Huncque indignatus affatus eſt nubes cogens Jupiter:
Japetionide omnium maxime verſute,
Gaudes ignem furatus, quodque animum meum deceperis?
Tam tibi ipſi magnum erit malum, quam poſteris.
Ipſis namque pro igni dabo malum, quo omnes
Oblectent animum, ſuum malum vehementer amantes.
Sic ait: riſitque pater hominumque Deorumque.
Vulcanum vero inclytum juſſit quam celerrime
Terram aqua miſcere, hominiſque indere vocem,
Et robur, immortalibus vero Deabus facie ſimilem reddere
Virginis pulcram formam peramabilem: at Minervam
Opera docere, ingenioſe telam texere:
Et venuſtatem circumfundere capiti auream Venerem,
Et deſiderium vehemens, & ornandi corporis curam.
Indere vero impudentem mentem & fallaces mores
Mercurium juſſit nuncium Argicidam.
Sic dixit. Illi autem obtemperarunt Jovi Saturnio regi.
Moxque ex terra finxit inclytus Vulcanus
Virgini verecundæ ſimilem, Jovis conſiliis.
Cinxit vero & ornavit Dea cæſia Minerva.

Αμφὶ δέ οἱ Χάριτές τε θεαὶ, καὶ πότνια Πειθὼ
Ορμους χρυσείους ἐθεϱ χροΐ· ἀμφὶ δ' ἅρ' Ὧραι
Ωραι καλλίκομοι στέφον ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι.
Πάντα δέ οἱ χροὶ κόσμον ἐφήρμοσε Παλλὰς Αθηνη.
Εν δ' ἄρα οἱ στήθεσσι ψεύκτορ@ Αργειφόντης
Ψεύδεά θ' αἱμυλίους τε λόγους καὶ ἐπίκλοπον ἦθ@
Τεῦξε, Διὸς βουλῇσι βαρυκτύπου. Εν δ' ἄρα φωνὴν
Θῆκε θεῶν κήρυξ, ὀνόμηνε δ' ἥδε γυναῖκα
Πανδώρην· ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
Δῶρον ἐδώρησ', πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφηστῆσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπὺν ἀμήχανον ἐξετέλεσεν,
Εἰς Επιμηθέα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Αργειφόντην
Δῶρον ἄγοντα θεῶν ταχὺν ἄγγελον. Οὐδ' Επιμηθεὺς
Εφράσατ' ὡς οἱ ἔειπε Προμηθεὺς, μήποτε δῶρον
Δέξασθ' παὺ Ζηνὸς Ολυμπίου, ἀλλ' ὀπίσω πέμπειν
Εξοπίσω, μήπῃ τι κακὸν θνητοῖσι γένηται.
Αὐτὰρ ὁ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχε, σύνοπσε.
Πρὶν μὲν γὰρ ζώεσκον ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
Νόσφιν ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
Νούσων τ' ὀργαλέων, αἵτ' ἀνδράσι κῆρας ἔδωκαν.
Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσι.
Αλλὰ γυνὴ χείρεσσι πίθου μέγα πῶμ' ἀφελοῦσα
Εσκέδασ'· ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
Μούνη δ' αὐτόθι Ελπὶς ἐν ἀῤῥήκτοισι δόμοισι
Ενδον ἔμιμνε πίθου ὑπὸ χείλεσιν, οὐδὲ θύραζε
Εξέπτη· πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο,

† Αἰγιόχου

Circum etiam Chariteſque Deæ, & veneranda Suada,
Monilia aurea impoſuerunt corpori: illam porro
Horæ pulcricomæ coronarunt floribus vernis.
Omnem vero illius corpori ornatum adaptavit Pallas Minerva.
At in pectore illi nuncius Argicida
Mendacia blandoſque ſermones & doloſos mores
Condidit, Jovis conſilio tonantis. Sed nomen illi
Impoſuit Deorum præco, appellavit autem mulierem hancce
Pandoram: quia omnes cœleſtium domorum incolæ
Donum contulerunt, detrimentum hominibus induſtriis.
At poſtquam dolum pernicioſum inevitabilem abſolvit,
Ad Epimethea miſit pater inclytum Argicidam
Munus ferentem Deorum celerem nuncium. Neque Epimetheus
Cogitavit quod illi præcepiſſet Prometheus, ne quando munus
Suſciperet à Jove Olympio, ſed remitteret
Retro, necubi mali quidpiam mortalibus eveniret.
Verum ille recepto eo, cum jam malum haberet, ſenſit.
Prius namque in terra vivebant homines
Et ſine malis, & ſine difficili labore,
Morbiſque moleſtis, qui hominibus ſenectam afferunt.
Statim enim in afflictione mortales conſeneſcunt.
Sed mulier manibus vaſis magnum operculum cum dimoviſſet,
Diſperſit; hominibus autem immiſit curas graves.
Sola vero illic ſpes in non fracta pyxide
Intus manſit dolii ſub labris, neque foras
Evolavit: prius enim injecit operculum dolii,

† Αἰγιόχυ βυλῆσι Διὸς νεφεληγερέταο.
Αλλα ἣ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπυς ἀλάλητ'. 100
Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δ' ἁλὸς ἐστι.
Νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ
Αὐτόματοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι
Σιγῇ· ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μητίετα Ζεύς.
Οὕτως οὔτι πυ ἔστι Διὸς νόον ἐξαλέασθαι. 105
Εἰ δ' ἐθέλεις, ἕτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω
Εὖ καὶ ἐπισταμένως· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν.
Ως ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι,
Χρύσεον μὲν πρῶτα γένος μερόπων ἀνθρώπων
Ἀθάνατοι ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες. 110
Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνυ ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν·
Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζωον, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀϊζύος· οὐδέ τι δειλὸν
Γῆρας ἐπῆν· αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι
Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων, 115
† Αφνειοὶ μήλοισι, φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.
Θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι· ἐσθλὰ δὲ πάντα
Τοῖσιν ἔην· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα
Αὐτομάτη πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἱ δ' ἐθελήμοι
Ησυχοι ἔργα νέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν. 120
Αὐτὰρ ἐπεί κεν τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
Τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι, Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς,
Εσθλοί, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·
Οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,

Ηέρα

†Ægiochi consilio Jovis nubes cogentis.
Alia vero innumera mala inter homines errant.
Plena enim terra est malis, plenumque mare.
Morbi autem hominibus tam interdiu quam noctu
Ultro oberrant, mala mortalibus ferentes
Tacite: nam vocem exemit prudens Jupiter.
Sic nequaquam licet Jovis decretum evitare.
Ceterum si voles, alium tibi sermonem paucis expediam
Belle ac scienter: tu vero præcordiis infige tuis.
Ut simul nati sunt Dii mortalesque homines,
Aureum primo genus variis linguis loquentium hominum
Dii fecerunt cœlestium domorum incolæ.
Et ii quidem sub Saturno erant, cum in cœlo regnaret:
Et ut Dii vivebant, securo animo præditi,
Plane absque & laboribus & ærumna: neque molesta
Senecta aderat: semper vero pedibus ac manibus sibi similes
Suaviter vivebant in conviviis extra mala omnia,
†Abundantes pomis, cari beatis Diis.
Moriebantur autem ceu somno obruti: bona vero omnia
Illis erant: fructum autem ferebat fertile arvum
Sponte sua multumque & copiosum; ipsique pro lubitu
Quieti res suas curabant cum bonis multis.
Verum postquam hoc genus terra abscondit,
Ii quidem dæmones facti sunt, Jovis magni consilio,
Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:
Qui quidem observant & justa & prava opera,

Aëre

Ἥερα ἐσταότες, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
Πλουτοδόταν. Καὶ τῦτο γέρας βασιλήϊον ἔχον.
Δεύτερον αὖτε γλῦφον πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
Ἀργύρεον ποίησε ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Χρυσέῳ ὅτε φυλὺ ἀναλίγκιον, ὅτε νόημα.
Αλλ' ἑκατὸν μὲν πῶς ἔτεα ὧδε μητέρι κεδνῇ
Ετρέφετ' ἀτάλλων μέγα νήπιος ᾧ ἔνι οἴκῳ.
Αλλ' ὅταν ἡβήσειε, καὶ ἥβης μέτρον ἵκοιτο,
Παυσίδιον ζώειον ὀπὶ χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες
Αφραδίαις. Υβριν γὰρ ἀπάλαμον οὐκ ἐδυνάσθην
Αλλήλων ἀπέχειν, οὐδ' ἀθανάτους θεραπεύειν
Ηθελον, οὐδ' ἔρδειν μακάρεσσιν ἱεροῖς ὀπὶ βωμοῖς,
Η θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἤθεα. Τὸς μὲν ἔπειτα
Ζεὺς Κρονίδης ἔκρυψε, χολώμενος ὅνεκα τιμᾶς
Οὐκ ἐδίδυν μακάρεσσι θεοῖς οἳ Ολυμπον ἔχουσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ κὴ τῦτο γλῦφον κὴ γαῖα κάλυψε,
Τοὶ μὲν ὑπαχθόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται
Δεύτεροι, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ,
Ζεὺς ὃ πατὴρ τρίτον ἄλλο γλῦφον μερόπων ἀνθρώπων
Χάλκειον ποίησ', οὐκ ἀργυρῷ οὐδὲν ὁμοῖον,
Εκ μελιᾶν, δεινόν τε καὶ ὄμβριμον· οἷσιν Αρηος
Εργ' ἔμελε στονόεντα, καὶ ὕβριες· οὐδέ τι σῖτον
Ηδιον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κραταιφρόνα θυμὸν
Απλασοι· μεγάλη ὃ βίη κὴ χεῖρες ἄαπτοι
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὀπὶ στιβαρῇς μελέεσσιν.
Τοῖς δ' ἐν χάλκεα μὲν τεύχεα, χάλκεοι δέ τε οἶκοι,

Χαλκῷ

Aëre induti, paſſim oberrantes per terram,
Opum datores. Atque hanc regiam dignitatem conſecuti ſunt.
Secundum inde genus multo deterius poſtea
Argenteum fecerunt cœleſtium domorum incolæ,
Aureo neque corporis habitu ſimile, neque ingenio.
Sed centum annis puer apud matrem ſedulam
Nutriebatur creſcens valde rudis domi ſuæ:
Cum vero adoleviſſet, & ad pubertatem veniſſet,
Pauxillum vivebant ad tempus, dolores habentes
Ob ſtultitias. Injuriam enim pravam non poterant
A ſe mutuo abſtinere, neque Deos colere
Volebant, neque ſacrificare beatorum ſacris in aris,
Ut juſtum eſt hominibus oppidatim. Hos quidem deinde
Jupiter Saturnius abſcondit iratus: quia honores
Non dabant beatis Diis qui Olympum habitant.
At poſtquam & hoc genus terra occultavit,
Hi quidem terreſtres beati mortales vocantur
Secundi; ſed tamen honor etiam hos ſequitur.
Jupiter vero pater tertium aliud genus varie loquentium hominum
Æneum fecit, omnino argenteo diſſimile,
E fraxinis, vehemens & robuſtum: quibus Martis
Opera curæ erant luctuoſa, ac injuriæ: neque ullum cibum
Edebant, ſed ex adamante habebant durum animum,
Inacceſſi: magna autem vis & manus invictæ
Ex humeris naſcebantur in validis membris.
His erant ænea arma, æneæque domus:

Ære

Χαλκῷ δ' ἐργάζοντο· μέλας δ' οὐκ ἔσκε σίδηρος.
Καί τοι μὲν χείρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες
Βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρυερῆ Ἄϊδαο,
Νώνυμοι· θάνατος δ' ὅμως καὶ ἐκπάγλους περ ἐόντας
Εἷλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον φάος ἠελίοιο.
Αὖτὰρ ἐπεὶ κὴ τοῦτο γένος κτὶ γαῖα κάλυψεν,
Αὖθις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πολυβοτείρῃ
Ζεὺς Κρονίδης ποίησε δικαιότερον καὶ ἄρειον,
Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἳ καλέονται
Ἡμίθεοι, προτέρῃ γενεῇ, κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
Καὶ τοὺς μὲν πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ,
Τοὺς μὲν ἐφ' ἑπταπύλῳ Θήβῃ, Καδμηίδι γαίῃ,
Ὤλεσε μαρναμένους μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο·
Τοὺς δὴ καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
Ἐς Τροίην ἀγαγὼν, Ἑλένης ἕνεκ' ἠυκόμοιο·
Ἔνθ' ἤτοι τοὺς μὲν θανάτου τέλος ἀμφεκάλυψε.
Τοῖς δ' δίχ' ἀνθρώπων βίοτον καὶ ἤδ' ὀπάσσας
Ζεὺς Κρονίδης κατέναυσε πατὴρ ἐς πείρατα γαίης,
† Τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων· τοῖσι Κρόνος ἐμβασίλευε.
Καὶ τοὶ μὲν ναίουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
Ἐν μακάρων νήσοισι, παρ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην,
Ὄλβιοι ἥρωες· τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν
Τρὶς ἔτεος θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφελον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν, ἢ ἔπειτα γενέσθαι.
Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον· οὐδέ ποτ' ἦμαρ

Παύ-

Ære vero operabantur: nigrum enim nondum erat ferrum.
Et hi quidem manibus ſuis interfecti,
Deſcenderunt tenebricoſam in domum horribilis Plutonis
Ignobiles: mors autem, tametſi terribiles erant,
Invaſit atra, ſplendidumque liquerunt lumen ſolis.
Sed poſtquam & hoc genus terra operuit,
Rurſum aliud quartum in terra multorum altrice
Jupiter Saturnius fecit juſtius & melius,
Virorum heroüm divinum genus, qui vocantur
Semidei, priore ætate, per immenſam terram.
Hos quoque bellumque malum & pugna gravis,
Alios quidem ad ſeptem portas habentes Thebas, Cadmæam terram,
Perdidit pugnantes propter oves Oedipi:
Alios vero in navibus trans ingentem maris amplitudinem,
Ad Trojam ducens, Helenæ gratia pulcricomæ:
Ubi mors quoque oppreſſit illos.
Iis autem ſeorſum ab hominibus vitam & ſedem tribuens
Jupiter Saturnius pater conſtituit eos ad terræ fines,
†Procul ab immortalibus: Saturnus horum Rex eſt.
Et ii quidem habitant ſecurum animum habentes
In beatorum inſulis juxta Oceanum profundum,
Felices heroës: his dulcem fructum
Ter quotannis florentem profert fœcunda tellus.
O utinam ego quinto non intereſſem
Hominum generi, ſed aut mortuus eſſem prius, aut poſtea natus!
Nunc enim genus eſt ferreum: neque unquam aut die

Παύσουσ᾽ καμάτου καὶ ὀϊζύος, οὐδέ κε νύκτωρ
Φθειρόμενοι· χαλεπὰς γὰρ θεοὶ δώσουσι μερίμνας.
Αλλ᾽ ἔμπης καὶ τοῖσι μεμίξεται ἐσθλὰ κακοῖσιν.
Ζεὺς δ᾽ ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων,
Εὖτ᾽ ἂν γεινόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν.
Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίιος, οὐδέ τι παῖδες,
Οὐδὲ ξεῖνος ξεινοδόκῳ, καὶ ἑταῖρος ἑταίρῳ,
Οὐδὲ κασίγνητος φίλος ἔσσεται, ὡς τὸ πάρος περ·
Αἶψα γηραάσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας.
Μέμψονται δ᾽ ἄρα τοὺς χαλεποῖς βάζοντ᾽ ἐπέεσσι
Σχέτλιοι, οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες· οὐδὲ μὰ οἵ γε
Γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν,
Χειροδίκαι· ἕτερος δ᾽ ἑτέρου πόλιν ἐξαλαπάξει·
Οὐδέ τις εὐόρκου χάρις ἔσσεται, οὔτε δικαίου,
Οὔτ᾽ ἀγαθοῦ· μᾶλλον δὲ κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν
Ανέρα τιμήσουσι· δίκη δ᾽ ἐν χερσὶ καὶ αἰδὼς
Οὐκ ἔσται· βλάπτει δὲ ὁ κακὸς τὸν ἀρείονα φῶτα,
Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ὅρκον δ᾽ ἅμα τῷ γε ὀμεῖται·
Ζῆλος δ᾽ ἀνθρώποισιν ὀϊζυροῖσιν ἅπασιν
Δυσκέλαδος κακόχαρτος ὁμαρτήσει συγερώπης.
Καὶ τότε δὴ πρὸς Ολυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
Λευκοῖσιν φαρέεσσι καλυψαμένω χρόα καλὼ,
Αθανάτων μετὰ φῦλα ἴτην, προλιπόντ᾽ ἀνθρώπους,
Αἰδὼς καὶ Νέμεσις· τὰ δὲ λείψεται ἄλγεα λυγρὰ
Θνητοῖς ἀνθρώποισι· κακῶ δ᾽ οὐκ ἔσται ἀλκή.
Νῦν δ᾽ αἶνον βασιλεῦσ᾽ ἐρέω φρονέουσι καὶ αὐτοῖς.

Ωδ᾽

Quieſcent à labore & miſeria, aut nocte
Corrupti: graves vero Dii dabunt curas.
Sed tamen & hiſce admiſcebuntur bona malis.
Jupiter autem perdet etiam hoc genus varie loquentium hominum,
Quum vix nati caneſcant.
Neque pater cum liberis concordat, neque liberi cum patre,
Neque hoſpes cum hoſpite, neque amicus cum amico,
Neque frater amicus erit, ut antehac:
Celeriter vero ſeneſcentes contumelia afficient parentes.
Incuſabunt autem illos moleſtis alloquentes verbis
Impii, neque Deorum vindictam veriti: neque hi ſane
Senibus parentibus educationis præmia reddent,
Violenti: alter autem alterius civitatem diripiet:
Neque ulla pii gratia erit, neque juſti,
Neque boni: magis vero maleficum & injurium
Virum colent: juſtitia autem in manibus & pudor
Non erit: lædetque malus meliorem virum,
Verbis injuſtis alloquens, pejerabit vero:
Livor autem homines miſeros omnes
Malos rumores ſpargens, malis gaudens comitabitur inviſo vultu.
Tum demum ad cœlum à terra ſpatioſa,
Candidis veſtibus tectæ corpus pulcrum,
Ad Deos ibant, relictis hominibus,
Pudor & Nemeſis: relinquentur autem dolores graves
Mortalibus hominibus: mali vero non erit remedium.
Sed nunc fabulam regibus narrabo quamvis ipſi ſapiant.

Ωδ' ἴρηξ προσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόδειρον,
Ὑψι μάλ' ἐν νεφέεσι φέρων ὀνύχεσι μεμαρπώς.
Ἡ δ' ἐλεὸν, γναμπτοῖσι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσι,
Μύρετο· τὴν δ' ὄγ' ὑπερκρατέως προς μῦθον ἔειπε·
Δαιμονίη, τί λέλακας; ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων.
Τῆδ' εἶς, ἢ σ' ἂν ἐγὼ πῇ ἄγω, καὶ ἀοιδὸν ἐοῦσαν.
Δεῖπνον δ', αἴκ' ἐθέλω, ποιήσομαι, ἠὲ μεθήσω.
†Ἄφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι προς κρείσσονας ἀντιφερίζειν·
†Νίκης τε στέρεται, προς τ' αἴσχεσιν ἄλγεα πάσχει.
Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἴρηξ, ταναοσίπτερος ὄρνις.
Ω Πέρση, σὺ δ' ἄκουε δίκης, μηδ' ὕβριν ὄφελλε.
Ὕβρις γάρ τε κακὴ δειλῷ βροτῷ· οὐδὲ μὲν ἐσθλὸς
Ῥηϊδίως φερέμμεν δυνάσθαι, βαρύθει δέ θ' ὑπ' αὐτῆς,
Ἐγκύρσας ἄτῃσιν· ὁδὸς δ' ἐπέρηφι περῆσαι
Κρείσσονας ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπερ ὕβριος ἴσχει
Ες τέλος ἐξελθοῦσα· παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.
Αὐτίκα γὰρ τρέχει Ορκος ἅμα σκολιῇσι δίκῃσιν.
Τῆς δ' Δίκης ῥόθος ἑλκομένης ᾗ κ' ἄνδρες ἄγωσι
Δωροφάγοι, σκολιαῖς δ' δίκαις κρίνωσι θέμιστας.
Ἡ δ' ἕπεται κλαίουσα πόλιν τε καὶ ἤθεα λαῶν,
Ἠέρα ἑσσαμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα,
Οἵ τέ μιν ἐξελάσωσι, καὶ οὐκ ἰθεῖαν ἔνειμαν.
Οἱ δ' δίκας ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι δίδοῦσιν
Ἰθείας, καὶ μή ποι παρεκβαίνουσι δικαίου,
Τοῖσι τέθηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθεῦσιν ἐν αὐτῇ.
Εἰρήνη δ' ἀνὰ γῆν κουροτρόφος· οὐδέ ποτ' αὐτοῖς

Αργαλέον

Sic accipiter affatus eſt luſciniam canoram,
Alte in nubibus ferens unguibus correptam.
Illa vero miſere, curvis confixa unguibus,
Lugebat: eam autem ille imperioſe compellavit.
Infelix, quid ſtrepis? habet te multo fortior.
Hac vadis, qua te duco, licet ſis cantatrix.
Epulabor vero te, ſi libet, vel dimittam. [dere
† Imprudens autem quicumque voluerit cum potentioribus conten-
† Quippe victoria privatur, & præter convicia dolores patitur.
Sic ait velox accipiter, latis alis prædita avis.
O Perſa, tu vero cole juſtitiam, neque injuriam fove.
Injuria enim pernicioſa eſt tenui homini, nam nec dives
Facile ferre eam poteſt, gravaturque ab illa,
Quoties in damna incidit: via vero altera perveniendi
Melior ad juſta: juſtitia enim injuriam vincit
Ad finem progreſſa: ſtultus vero malo ſuo diſcit.
Continuo enim curſu ſequitur Jurisjurandi Deus injuſta judicia.
Juſtitiæ vero aſpera eſt ſemita tractæ quocumque viri duxerint
Donis corrupti, pravis poſtquam ſententiis deciderunt res.
Hæc vero ſequitur deflens urbemque & ſedes populorum,
Aëre induta, malum hominibus adferens,
Quique ipſam expellere ſolent, neque rectam ferunt ſententiam.
At qui jura tam peregrinis quam civibus reddunt
Recta, neque à juſto quidquam exorbitant,
Iis floret urbs, populique florent in illa.
Pax vero per terram alma; neque unquam illis

Moleſtum

Αργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς,
Οὐδέ ποτ' ἰθυδίκαισι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,
Οὐδ' ἄτη· θαλίης δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται.
Τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον· ἄρεσι δὲ δρῦς
Ἄκρη μὲν φέρει βαλάνους, μέσση δὲ μελίσσας·
Εἰροπόκοι δ' ὄιες μαλλοῖς καταβεβρίθασι·
Τίκτουσιν δὲ γυναῖκες ἐοικότα τέκνα γονεῦσιν·
Θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές· οὐδ' ὅτι νηῶν
Νείονται· καρπὸν δὲ φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
Οἷς δ' ὕβριες τε μέμηλε κακὴ, καὶ ἔργα χέτλια,
Τοῖσδε δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς.
Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπηύρα
Ὅστις ἀλιτραίνῃ, καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται.
Τοῖσιν δ' ἐξαπόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
Λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμόν· ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί·
Οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσιν· μινύθουσι δὲ οἶκοι,
Ζηνὸς φρεσὶ μητιόωντος Ὀλυμπίου. Ἄλλοτε δ' αὖτε
Ἢ τῶν γε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν, ἢ ὅγε τεῖχος,
Ἢ νῆας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίνυται αὐτῶν.
Ὦ βασιλῆες, ὑμεῖς δὲ καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ
Τὴνδε δίκην. Ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἐόντες
Ἀθάνατοι λεύσσουσιν, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι
Ἀλλήλους τρίβουσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.
Τρὶς γὰρ μύριοι εἰσὶν ὅτι χθονὶ πουλυβοτείρῃ
Ἀθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·
Οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας καὶ ἔργα κακὰ,

Ἠέρα

Moleſtum bellum immittit late cernens Jupiter,
Nec unquam juſtos infeſtat homines fames,
Neque noxa: convivia autem celebrant.
Fert quippe iis terra multum victum: in montibus vero quercus
Summa quidem fert glandes, media vero apes:
Lanigeræ autem oves velleribus onuſtæ ſunt:
Pariunt vero mulieres ſimiles parentibus liberos:
Florentque bonis perpetuo: neque navibus
Iter faciunt: fructum vero profert fœcundus ager.
Quibus autem injuria pernicioſa curæ eſt, pravaque opera,
Iis pœnam Saturnius parat late cernens Jupiter.
Sæpeque univerſa civitas malum ob virum punitur
Qui peccat, & iniqua machinatur.
Illis autem cœlitus magnum importare ſolet malum Saturnius,
Famem ſimul & peſtem: intereunt vero populi;
Neque mulieres pariunt; minuuntur autem familiæ,
Jovis Olympii conſilio. Interdum vero rurſus
Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut ille murum,
Aut naves in ponto Saturnius punit illorum.
O reges, vos autem conſiderate etiam ipſi
Pœnam hanc. Prope enim inter homines verſantes
Dii vident, quotquot pravis judiciis
Se mutuo atterunt, Deorum vindictam non curantes.
Ter enim decies mille ſunt in terra multorum altrice
Dii Jovis, cuſtodes mortalium:
Qui judicia obſervant & prava opera,

Aëre

Ἠέρα ἐσταότες, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.
Ἡ δέ τε παρθένος ἐστὶ Δίκη, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
Κυδρή τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν.
Καὶ ῥ' ὁπότ' ἄν τις μιν βλάπτῃ σκολιῶς ὀνοτάζων,
Αὐτίκα παρὰ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίωνι,
Γηρύετ' ἀνθρώπων ἀδίκου νόου· ὄφρ' ἀποτίσῃ
Δῆμος ἀπασσαλίας βασιλήων, οἳ λυγρὰ νοσσοῦντες
Ἄλλῃ παρκλίνωσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.
Ταῦτα φυλασσόμενοι, βασιλῆες, ἰθυνέτε μύθους,
Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ὄπιδα ῥίγιον λάθεσθε.
Οἳ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων·
Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.
Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς, καὶ πάντα νοήσας,
Καί νυ τάδ', αἴκ' ἐθέλῃσι, νοήσεται· οὐδέ ἑ λήθει
Οἵη δὴ καὶ τῆσδε δίκης πόλις ἐντὸς ἐέργει.
Νυνῦν δὴ ἐγὼ μήτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος
Εἴην, μήτ' ἐμὸς υἱός· ἐπεὶ κακὸν ἄνδρα δίκαιον
Ἔμμεναι, εἰ μείζω γε δίκης ἀδικώτερος ἕξει.
Ἀλλὰ τάγ' οὔπω ἔολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον.
Ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μετὰ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν,
Καί νυ δίκης ἐπάκουε, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν.
Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων,
Ἰχθύσι τε κῆτεσι θοῆσι καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς,
Ἔδμεναι ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἔστιν ἐπ' αὐτοῖς.
Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἣ πολλὸν ἀρίστη
Γίνεται. Εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν

Γινώσκων

Aëre induti, paſſim oberrantes per terram.
Virgo autem eſt Juſtitia, Jove prognata,
Auguſta & veneranda Diis qui cœlum habent.
Et cum quis illam lædat impie contumelia afficiens,
Statim apud Jovem patrem conſidens Saturnium,
Queritur hominum iniquitatem: ut luat
Populus peccata regum, qui prava cogitantes
Alio inflectunt jus, injuſte ſententiam pronunciantes.
Hæc caventes, ô reges, corrigite ſententias
Donivori, injuſtorumque judiciorum prorſus obliviſcamini.
Sibi ipſi mala fabricatur vir alii mala fabricans:
Malumque conſilium conſultori peſſimum.
Omnia videns Jovis oculus, omniaque intelligens,
Et hæc (ſiquidem vult) inſpicit: neque illum latet
Quale hoc quoque judicium civitas intus exerceat.
Ego porro nec ipſe nunc inter homines juſtus
Sim, nec meus filius: quoniam malum eſt juſtum
Eſſe, ſiquidem plus juris injuſtior habebit.
Sed hæc nunquam arbitror facturum Jovem fulmine gaudentem.
O Perſa, ceterum tu hæc in animo tuo repone,
Et juſtitiæ quidem obtempera, violentiæ vero obliviſcere prorſus.
Namque hanc hominibus legem poſuit Saturnius,
Piſcibus quidem & feris & avibus volucribus,
Se mutuo ut devorent, quandoquidem juſtitia carent.
Hominibus autem dedit juſtitiam, quæ multo optima
Eſt. Si quis enim velit vera in publico dicere

Γινώσκων, τῷ μήν τ' ἄλγεα δώσει εὐρύοπα Ζεύς·
Ος δέ κε μαρτυρέῃσιν ἑκὼν ἐπίορκον ὀμόσσας
Ψεύσεται, ἐν δὲ δίκῃ βλάψας, πήμησεν ἀάσθη,
Τοῦδέ τ' ἀμαυροτέρη γενεὴ μετόπισθε λέλειπται·
Ανδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.
Σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐρέω, μέγα νήπιε Πέρση.
Τὴν μὲν τοι κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι
Ῥηϊδίως· ὀλίγη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτὴν,
Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηαι,
Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει χαλεπή περ ἐοῦσα.
Οὗτος μὲν παναρέστος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσῃ,
† Φρασσάμενος τά κ' ἔπειτα καὶ εἰς τέλος ἦσιν ἀμείνων.
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται.
Ος δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέῃ, μήτ' ἄλλου ἐκούσαν
Εν θυμῷ βάλληται, ὅδ' αὖτ' ἀχρήϊος ἀνήρ.
Αλλὰ σύ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰεὶ ἐφετμῆς
Εργάζου, Πέρση, διὸν γένος, ὄφρά σε Λιμὸς
Εχθαίρῃ, φιλέῃ δ' ἐυσέφαλος Δημήτηρ
Αἰδοίη, βίοτον δὲ τεὸν πίμπλησι καλλιπρόν.
Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῷ σύμφορος ἀνδρί.
Τῷ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἀνέρες, ὅς κεν ἀεργὸς
Ζώῃ, κηφήνεσσι κομήτῃσιν ἴκελος γαστρὶ μέλισσαι,
Οἵ τε μελιοσσοῦσιν ἀκάματον τρύχουσιν ἀεργοί,
Εδοντες· σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέτρια κοσμεῖν,

Ως

Quæ novit, ei opes largitur late videns Jupiter:
Qui vero teſtimoniis volens pejerans
Mentietur, juſtitiam impediens, ſine ſpe remedii læditur,
Atque ejus obſcurior progenies poſtea relinquitur:
Viri autem juſti progenies apud poſteros illuſtrior.
Ceterum tibi ego bene cupiens dicam, ſtultiſſime Perſa.
Malitiam quidem cumulatim etiam capere
Facile eſt: brevis quippe via eſt, & in proximo habitat.
Ante virtutem vero ſudorem Dii poſuerunt
Immortales: longa vero atque ardua via eſt ad illam,
Primumque aſpera: ubi vero ad ſummum veneris,
Facilis deinceps eſt quantumvis difficilis fuerit.
Ille quidem optimus eſt qui per ſe in omnibus ſapit,
†Cogitans quæcumque dein & ad finem uſque ſint meliora.
Sed & ille bonus eſt qui bene monenti paruerit.
Qui vero nec per ſe ſapit, neque alii parere
In animum inducit, ille contra homo inutilis eſt.
Verum tu noſtri ſemper præcepti memor
Operare, ô Perſa, divinum genus, ut te Fames
Oderit, amet autem pulchre coronata Ceres
Veneranda, victuque tuum impleat horreum.
Fames enim ſemper ignavo comes eſt viro.
Huic vero & Dii indignantur, & homines, quicumque otioſus
Vivit, fucis aculeo carentibus ſimilis cupiditate,
Qui apum laborem abſumunt otioſi,
Vorantes: tibi vero opera decentia obire gratum ſit,

Ως κέ τοι ὡραίυ βιότυ πλήθωσι καλιαί.
Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἀφνειοί τε.
Καί τ' ἐργαζόμενος, πολὺ φίλτερος ἀθανάτοισιν
Ἔσσεαι ἠδὲ βροτοῖς· μάλα γὰρ συγέουσιν ἀεργούς.
Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος.
Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργὸς
Πλουτεῦντα· πλούτῳ δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.
Δαίμονι δ' οἷος ἔησθα. Τὸ ἐργάζεσθαι ἄμεινον,
Εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κλεάνων ἀεσίφρονα θυμὸν
Εἰς ἔργον τρέψας, μελετᾷς βίον, ὥς σε κελεύω.
Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει·
Αἰδὼς ἥ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἠδ' ὀνίνησι.
Αἰδὼς τοι πρὸς ἀνολβίῃ, θάρσος δὲ πρὸς ὄλβον.
Χρήματα δ' οὐχ ἁρπακτά· θεόσδοτα πολλὸν ἀμείνω.
Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν ὄλβον ἕληται,
Ἢ ὅγ' ὑπὸ γλώσσης λιπόωσεται, (οἷά τε πολλὰ
Γίνεται, εὖτ' ἂν δὴ κέρδος νόον ἐξαπατήσῃ
Ἀνθρώπων, αἰδὼ δέ τ' ἀναιδείῃ κατοπάζῃ)
Ῥεῖά τε μὲν μαυρῶσι θεοί, μινύθουσι δ' οἶκοι
Ἀνέρι τῷ· παῦρον δέ τ' ὑπὸ χρόνον ὄλβος ὀπηδεῖ.
Ἶσον δ' ὅς θ' ἱκέτην, ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἔρξῃ·
Ὅς τε κασιγνήτοιο ἐὸν ἐς λέχος οἷον ἐπείρῃ
Κρυπταδίης εὐνῆς ἀλόχου, παρακαίρια ῥέζων·
Ὅς τέ τευ ἀφραδίῃς ἀλιταίνεται ὀρφανὰ τέκνα·
Ὅς τε γονῆα γέροντα, κακῷ ὑπὸ γήραος οὐδῷ,
Νείκεϊ χαλεπῷσι καθαπτόμενος ἐπέεσσιν.

Τῷ

Ut tibi æstate collecto victu impleantur horrea.
Ex laboribus autem viri evadunt divites & opulenti.
Et laborans, multo etiam carior jam immortalibus
Eris ac hominibus: valde enim oderunt otiosos.
Operari autem non est dedecus, sed ignavia dedecus est.
Quod si laboraveris, mox te æmulabitur & otiosus
Ditescentem: divitias vero virtus & gloria comitatur.
Deo autem similis fueris. Laborare (*inquam*) melius,
Si quidem ab alienis facultatibus stolidum animum
Ad opus convertens, de victu sis sollitus, sicut te jubeo.
Pudor autem non bonus egenum hominem tenet:
Pudor qui hominibus valde & obest & prodest.
Pudor quidem ad paupertatem, audacia vero (*ducit*) ad divitias.
Opes autem non rapiendæ: divinitus datæ multo meliores.
Si quis enim & manu per vim magnas opes paraverit,
Aut ille lingua prædatus fuerit, (qualia multa
Fiunt, quam primum lucri amor mentem deceperit
Hominum, pudorem vero impudentia vicerit)
Facile & illum pessumdant Dii, minuuntur vero familiæ
Viri talis: exiguumque ad tempus divitiæ adsunt. (afficiet:
Par vero committit delictum, & qui supplicem & qui hospitem malo
Quique fratris sui cubilia adscenderit,
Furtivi causa concubitus uxoris, scelerata patrans:
Quique mala cujuspiam fraude deceperit orphanos liberos:
Quique parentem senem, misera in senectute,
Probris affecerit gravibus incessens verbis:

Huic

Τῷ δή τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται, ἐς ὃ τελευτὴ
Ἔργων ἀντ' ἀδίκων χαλεπὴ ἐπέθηκεν ἀμοιβή.
Ἀλλὰ σὺ τῶν μὴ πάμπαν ἔεργ' ἀεσίφρεγα θυμόν
Καδδυίαμεν δ' ἔρδειν ἱερὰ θανάτοισι θεοῖσιν
Ἁγνῶς καὶ καθαρῶς, ἔτι δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν.
Ἄλλοτε δὴ σπονδῆς θυέεσί τε ἱλάσκεαι,
Ἠ ἦ ὅτ' ἀναίζῃ, καὶ ὅταν φάος ἱερὸν ἔλθῃ·
Ὡς κέ τοι ἵλαον κραδίην καὶ θυμὸν ἔχωσιν·
Ὄφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον, μὴ σὸν τὸν ἄλλος.
Τὸν φιλέοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν, τὸ δ' ἐχθρὸν ἐᾶσαι.
Τὸν δ' μάλιστα καλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
Εἰ γάρ τοι καὶ χρῆμ' ἐγχώριον ἄλλο γένηται,
Γείτονες ἄζωστοι ἔκιον, ζώσαντο δὲ πηοί.
Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
Ἐμμορέ τοι τιμῆς ὅς τ' ἔμμορε γείτονος ἐσθλοῦ.
Οὐδ' ἂν βοῦς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς ἔπι.
Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὖ δ' ἀποδοῦναι,
Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λώϊον, αἴ κε δύνηαι·
Ὡς ἂν χρηίζων καὶ ἐς ὕστερον ἄρκιον εὕρῃς.
Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἶσ' ἄτῃσιν.
†Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ προσιόντι προσεῖναι.
†Καὶ δόμῳ ὅς κεν δῷ, καὶ μὴ δόμῳ ὅς κεν μὴ δῷ·
†Δώτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἀδώτῃ δ' ὄτις ἔδωκεν.
Δῶς ἀγαθῇ, ἅρπαξ δὲ κακῇ, θανάτοιο δότειρα.
Ὃς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὄγε καὶ μέγα δοίη,
Χαίρῳ τῷ δώρῳ, καὶ τέρπεται ὃν κῆρ θυμόν.

Ος

Huic certe Jupiter iraſcitur, ad extremum vero,
Pro operibus iniquis gravem exhibet talionem.
Verum tu quidem ab his omnino cohibe ſtultum animum:
Pro facultate autem ſacra facito immortalibus Diis
Caſte & pure, nitidaque femora adole.
Interdum certe libaminibus atque odoramentis placa,
Et quando cubitum ieris, & quando matutinum tempus venerit:
Ut benevolum erga te cor atque animum habeant;
Ut aliorum emas agrum, non tuum alius.
Amicum ad convivium vocato, inimicum vero relinque.
Eum autem potiſſimum vocato, quicumque te prope habitat.
Si enim tibi aliquod negotium ruſticum inexpectatum eveniat,
Vicini diſcincti accurrunt, cinguntur autem cognati.
Noxa tam magna eſt malus vicinus, quantum bonus commodum.
Nactus eſt rem bonam quicumque nactus eſt vicinum bonum.
Neque bos interierit, niſi vicinus malus ſit. [redde,
Recte quidem metiaris à vicino (*mutuum accipiens*) recte etiam
Eadem menſura, & amplius, ſi quidem poſſis:
Ut indigens etiam in poſterum promtum invenias.
Ne mala lucra captes: mala lucra æqualia damnis.
†Amantem te ama, & inviſentem inviſe.
†Et da ei qui dederit, neque da ei qui non dederit.
†Datori quidem eſt qui dat, non danti vero nemo dare ſolet.
Donatio bona, rapina vero mala atque lethifera.
Quicumque etiam vir libens dat, etſi multum dederit,
Gaudet donando, & delectatur ſuo in animo.

Qui

Ος δέ κεν αὐτὸς ἕλῃ), ἀναιδείῃφι πιθήσας,
Καί τε σμικρὸν ἐὸν, τό τ' ἐπάχνωσεν φίλον ἦτορ.
Εἰ γάρ κεν ἢ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο,
Καὶ θαμὰ τῶδ' ἔρδοις, τάχα κὲν μέγα ἢ τὸ γλύοιτο.
Ος δ' ἐπ' ἐόντι φέρῃ, ὅδ' ἀλύξει) αἴθοπα λιμόν.
Οὐδὲ τό γ' εἰν οἴκῳ κατακείμενον ἀνέρα κήδει.
Οἶκοι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θύρηφι.
Εὖ λόον μὲν παρεόντα· ἐλέαιρ· πῆμα δ' ὀπίσσω
Χρηίζειν ἀπεόντος· ἄ σε φράζεαι ἄνωγα.
Αἶψα μάλ' ὄφρα θέμις καὶ λήγοντος χορέσαιρ·
Μεσσόθι φείδεσθαι· δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμένι φειδώ.
Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω.
Καί τε κασιγνήτῳ γελάσας ἐπὶ μάρτυρα θέσθαι.
Πίστις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστίαι ὤλεσε ἄνδρας.
Μηδὲ γυνὴ σε νόον τυγοσόλον ἐξαπατάτω,
Αἰμύλα κωτίλλουσα, τελὼ διφῶσα κάλιλύ.
Ος δ' γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλήτῃσι.
Μυνογύνης δ' παῖς σώζοι πατρώιον οἶκον
Φερβέμεν· ὡς γὰρ πλεῖστος ἀέξεται ἐν μεγάροισι.
Γηραιὸς δ' θάνοις ἕτερον παῖδ' ἐγκαταλείπων.
Ρεῖα δέ κεν πλέοντε πόροι Ζεὺς ἄσπετον ὄλβον.
Πλείων ἢ πλεόνων μελέτη, μείζων δ' ἐπωφέλη.
Σοὶ δ' εἰ πλοῦτος θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶ σῇσι,
Ὧδ' ἔρδειν· ἔργον δέ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

ΠΛΗΙΑΔΩΝ Ατλαγενέων ἐπιτελλομένων,
Αρχεσθ' ἀμήτου· ἀρότοιο δ', δυνομένων.

Αἰ

Qui vero libens rapuerit, impudentia fretus,
Quamvis id ſit exiguum, tamen cruciat ſuum animum.
Siquidem enim parvum parvo addideris,
Et frequenter iſtud feceris, mox magnum & hoc evaſerit.
Qui vero parto adjicit, is vitabit atram famem.
Neque vero quod domi repoſitum eſt hominem ſollicitum habet.
Domi melius eſſe, quoniam damno obnoxium quod foris eſt.
Bonum quidem de præſenti capere: noxa vero animo
Egere abſente: quæ te cogitare jubeo.
Quum relinitur dolium, & fere eſt epotum, ſaturare:
Medio parce: ſera vero in fundo parcimonia.
Merces autem viro amico conſtituta ſufficiens eſto.
Etiam cum fratre ludens teſtem adhibeto.
Credulitas pariter ac diffidentia perdere ſolent homines.
Ne vero mulier te animo nates exornans decipiat,
Blande garriens, tuum inquirens ſinum.
Qui namque mulieri confidit, confidit is furibus.
Unicus vero filius ſervet paternam domum
Paſcendo: ita enim opulentia creſcet in ædibus.
Senex autem moriaris, alium filium relinquens.
Facile vero & pluribus præbuerit Jupiter ingentes opes.
Major autem plurium cura, major quoque acceſſio.
Tua ſi opes mens appetit in animo tuo,
Sic facito: operamque operæ ſubinde addito.
Pleiadibus Atlante natis exorientibus,
Incipe metere; arare vero, occidentibus.

Αἰ δή τοι νύκτας τε καὶ ἤματα τετραφάωντα
Κηφύφατας· αὖτις ὃ τρίπλομβός ἐνιαυτῷ
Φαίνῃ, τὰ τρόπα χαραδρομβίοιο σιδήρου.
Οὗτός τοι πεδίων πέλει νόμος, οἵ τε θαλάσσης
Ἐγγύθι ναιετάουσ', οἵ τ' ἄγκεα βησσήεντα
Πόντου κυμαίνοντος ὑποτρέσσι πίονα χῶρον
Ναίουσιν. Γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν,
Γυμνὸν δ' ἀμάειν, εἴ κ' ὥρια πάντ' ἐθέλῃσθα
Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος· ὥς τοι ἕκαστα
Ὥρῃ ἀέξῃ, μή πως τὰ μεταξὺ χατίζων
Πτώσσῃς ἀλλοτρίους οἴκους, κοὐ μηδὲν ἀνύσσῃς.
Ὡς καὶ νεῦν ἐπ' ἐμ' ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι οὐκ ὀπιδώσω,
Οὐδ' ὀπιμετρήσω. Ἐργάζου, νήπιε Πέρση,
Ἔργα, τά τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο·
Μή ποτε σὺν παίδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχεύων,
Ζητεύῃς βίοτον κατὰ γείτονας, οἱ δ' ἀμελῶσιν.
Δὶς μὲν γὰρ καὶ τρὶς τάχα τεύξεαι· εἰ δ' ἔτι λυπῇς,
Χρῆμα μὲν οὐ πρήξεις, σὺ δ' ἐτώσια πολλ' ἀγορεύσεις.
Ἀχρεῖος δ' ἔσαι ἐπέων νομός. Ἀλλά σ' ἄνωγα
Φράζεσθαι χρειῶν τε λύσιν, λιμόν τ' ἀλεωρήν.
Οἶκον μὲν πρῶτιστα, γυναῖκά τε, βοῦν τ' ἀρότῆρα,
Κτητὸν δ' ἀρότῃ, ἥτις καὶ βοσὶν ἔποιτο.
Χρήματα δ' ἐν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι·
Μὴ σὺ μὲν αἰτῇς ἄλλον, ὁ δ' ἀρνῆται, σὺ δ' ἀπρᾶς,
Ἠδ' ὥρῃ πρόσαμείβηται, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
Μήδ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὔριον, ἐς τ' ἔνηφιν.

Οὐ

Hæ quidem noctesque & dies quadraginta
Latent: rursum vero revoluto anno
Apparent, primum ut acuitur ferrum.
Hæc utique arvorum est lex, (*cum iis*) qui mare
Prope habitant, (*tum iis*) qui valles flexuosas
Mari fluctuante procul pinguem regionem
Colunt. Nudus serito, nudusque arato,
Nudus quoque metito, si quidem matura omnia voles
Opera ferre Cereris: ut tibi singula
Matura crescant, ne quando interim egens
Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.
Sicut & nunc ad me venisti: ego vero tibi non amplius donabo,
Neque amplius mutuum dabo. Labora, stolide Persa,
Labores quos hominibus Dii imposuerunt:
Ne quando cum liberis uxoreque animo dolens
Quæras victum per vicinos, hi vero negligant.
Bis enim & ter forsitan consequeris: si vero amplius molestus fueris,
Rem quidem non facies, tu vero inania multa dices.
Inutilis autem erit verborum copia. Sed te jubeo
Cogitare debitorumque solutionem, famisque evitationem.
Domum quidem primum, fœminamque bovemque aratorem,
Famulam non nuptam, quæ & boves sequatur.
Instrumenta vero domi omnia apta para:
Ne tu quidem petas ab alio, illeque recuset, tu vero careas,
Tempus autem prætereat, minuaturque tibi opus.
Ne vero differas inque crastinum, inque perendinum.

Οὐ γὰρ ἐπωσιεργὸς ἀνὴρ πίμπλησι χαλινὸν,
Οὐδ' ἀναβαλλόμενος· μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.
Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίει.
Ημος δὴ λήγει μὺς ὀξέος ἠελίοιο
Καύματος ἰδαλίμου, μετοπωρινὸν ὀμβρήσαντος
Ζηνὸς ἐερσενέος, μᾶλλόν τε βέβρυχε χθὼν
Πολλὸν ἐλαφρότερος· (δὴ γὰρ τότε σείριος ἀστὴρ
Βαιὸν ὑπὲρ κεφαλῆς κηλητεφέων ἀνθρώπων
Ερχεται ἠμάτιος, πλεῖον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ.)
Ημος ἀδηκτοτάτη πέλει τμηθεῖσα σιδήρῳ
Υλη, φύλλα δ' ἔραζε χέει, πίπτουσί τε λήγει·
Τῆμος ἄρ' ὑλοτομεῖν μεμνημένος ὤφελον ἔργον.
Ολμον μὲν τριπόδην τάμνειν, ὕπερον δὲ τριπηχυ,
Αξονα δ' ἑπταπόδην· μάλα γὰρ νύ τοι ἅρμενον ὅυτω.
Εἰ δέ κεν ὀκταπόδην ἀπὸ κῦ σφύρειαν κε τάμοιο,
Τελσίθαμον δ' ἄψιν τάμνειν δεκαδώρῳ ἀμάξῃ,
Πολλὰ ἅπτ καμπύλα κᾶλα· φέρειν δὲ γύην, ὅτ' ἂν ὕδρης,
Ες οἶκον, κατ' ὄρος διζήμενος, ἢ κατ' ἄρουραν,
Πείννιον· ὃς γὰρ βουσὶν ἀρῆϊ ὀκυρώτατός ἔστιν,
Εὖτ' ἂν Αθηναίης δμῳὸς ἐν ἐλύμασι πήξας
Γόμφοισιν πελάσας ἀραρυῖαν ἰσοδονῇ.
Δοιὰ δὲ θέσθαι ἄροτρα, πονησάμενος κατ' οἶκον,
Αὐτόγυον καὶ πηκτόν· ἐπεὶ πολὺ λώϊον ὅυτω.
Εἰ κ' ἕτερον γ' ἄξαις, ἕτερόν γ' ἅπτ βουσὶ βάλοιο.
Δάφνης δ' ἢ πελέης ἀκμώτατοι ἰσοδονῆες.
Δρυὸς ἔλυμα, πρίνου δὲ γύης. βόε δ' ὀπαστέρω

Αρσενε

1. Κ λαδευτήριον, *Falx.*
2. Δικμητήριον, *Ventilabrum.*
3. Ἅρπη, *Falx Serrata.*
4. Αὐτόγυον ἄροτρον, *Aratrum nativum.*
5. Ἔχετλη, *Stiva.*
6. Ἔ"λυμος, *Medium aratri.*
7. πηκτὸν ἄροτρον, *Aratrum compactum.*

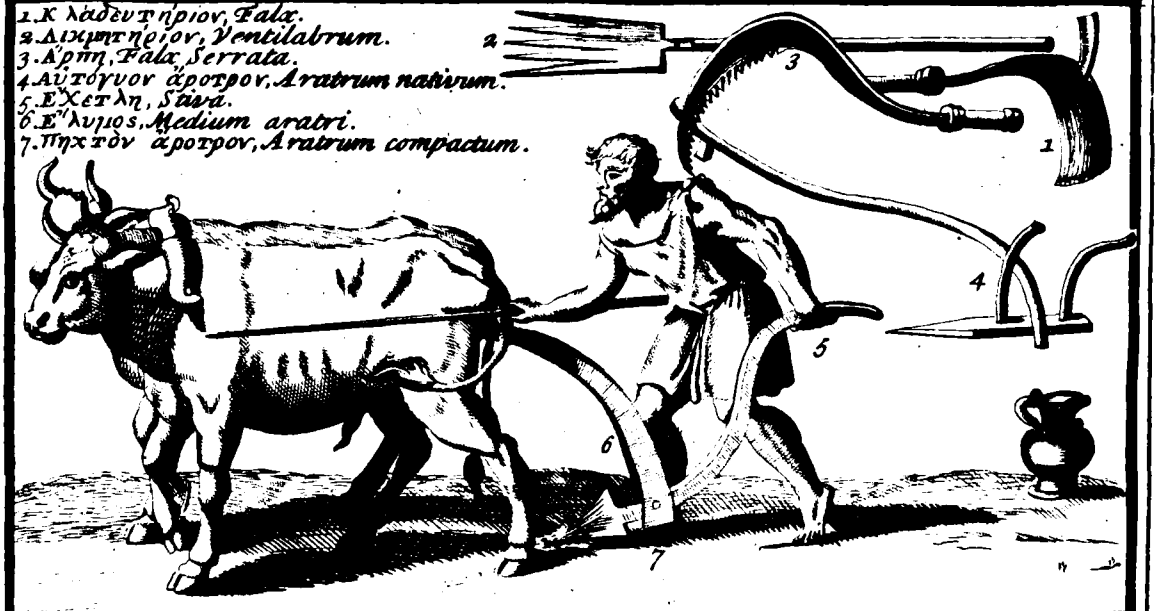

1. Ὄ"λμος, *Mortarium.*
2. ζυγὸς, *Jugum.*
3. Ἀξίνη, *Ascia.*
4. Γόμφος, *Temo.*
5. Σφύρα, *Malleus.*
6. Σμίλα, *Scalprum.*
7. Τρυπάνιον, *terebra.*
8. Μάχελλα, *Ligo.*
9. Πτύον, *Pala.*
10. Σμινύη, *Bidens.*
11. Λυσγάριον, *Furca.*

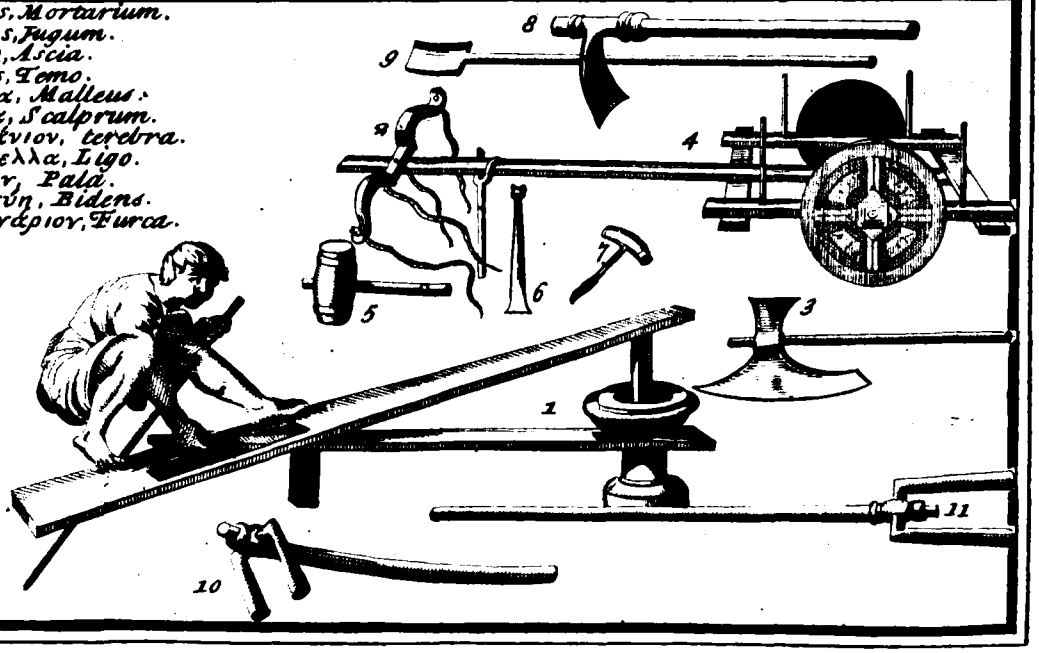

Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
Neque procraſtinator: ſtudium vero tibi opus auget.
Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur.
Quum itaque jam definit vis fervidi Solis
Calorem ſudoriferum, per autumnum pluente
Jove præpotente, movetur vero humanum corpus
Multo levius; (nam tunc Sol
Pauliſper ſupra caput mortalium hominum
Venit interdiu, magis autem noctu laborat.)
Quando minime cariei eſt obnoxia cæſa ferro
Materia, folia autem humi fundit, finemque facit germinandi:
Tunc ſane ligna ſecare tempeſtivum eſſe opus memento.
Mortarium quidem tripedale ſeca, piſtillum vero tricubitale,
Axemque ſeptempedalem: valde enim certe conveniens ſic.
Si vero octopedalem & malleum inde ſecueris,
Trium palmorum curvaturam rotæ ſecato decem palmorum plauſtro,
Multa præterea curva ligna: ferto autem burim, cum inveneris,
Domum, ſive in monte quærens, ſive in agro,
Ilignam: hæc enim bobus ad arandum firmiſſima eſt,
Si Palladis famulus dentali infigens
Clavis conjungens adaptaverit temoni.
Bina vero facito aratra, laborans domi,
Non compoſitum & compactile: quoniam multo optimum ſic.
Si quidem alterum fregeris, alterum bobus injicias.
E lauro autem vel ulmo firmiſſimæ ſtivæ ſunt.
E quercu dentale, ſed ex ilice burim. boves vero duos novennes

Maſculos

Αρσενε κεκτῆσθαι (τῷ γὰ θέν@ οὐκ ἀλαπαδνόν)
Ηβης μέτεστιν ἔχοντε· τὼ ἐργάζεσθαι ἀρίστω.
Οὐκ ἂν τώ γ' ἐείσαντες ἐν αὐλακι καμμιᾷ ἄρστεον
Αξειαν, τὸ ᾧ ἔργον ἐτώσιον αὖθι λίποιεν. 440
Τοῖς δ' ἅμα τεσσαρεχοντατὴς αὐζηὸς ἔποιτο,
Αρτον δειπνήσας τετράτυφον, ὀκτάβλωμον,
Ος κ' ἔργα μελετῶν ἰθείαν αὔλακ' ἐλαύνοι,
Μηκέτι παπταίνων μετ' ὀμήλικας, ἀλλ' ἐπὶ ἔργῳ
Θυμὸν ἔχων· τῶδ' ὕπι νεώτερ@ ἄλλ@ ἀμείνων 445
Σπέρματα δάσασθαι, καὶ ὑπαπορίλλειν ἀλέασθαι.
Κωφότερ@ γὰ ἀνὴρ μετ' ὀμήλικας ἐπιοίη).
Φοάζεσθαι δ' οὔ τ' ἂν φωνιῶ γεράνω ἐπακούσης
Υψόθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κεκληγυίης·
Η τ' ἀροτοῖό τε σῆμα φέρει, καὶ χείματος ὥριον 450
Δεικνύει ὀμβρηρῆ· κεραλέον δ' ἔδακε ἀνδρὸς ἀβούτεω.
Δὴ τότε χορτάζειν ἕλικας βόας ἔνδον ἐόντας.
Ρηΐδιον γὰ ἔπος εἰπεῖν, βόε δὸς καὶ ἅμαξαν·
Ρηΐδιον δ' ἀπανήνασθαι, κωφὸς δ' ἔργα βόεσσιν.
Φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς πήξασθαι ἅμαξαν, 455
Νήπι@· οὐδὲ τόγ' οἶδ', ἑκατὸν δέ τε δήρατ' ἀμάξης.
Τῶν κοφέλλειν μελέτω ἐχέμυθ οἰκήια θέσθαι.
Εὖ τ' ἂν δὴ κοφότις' ἀρότοις ἐπιτοῖσι φυλεύη,
Δὴ τότ' ἐφορμηθεῖσα, ἁμῶς δμωῆές τε καὶ αὐτὸς,
Αὔλιν καὶ διερὴν ἀρόων, ἀρότοιο κατ' ὥριον, 460
Πρωὶ μάλα σπεύδων, ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρουραι.
Εἴαρι πολεῖν· θέρε@ ᾧ νεωμυῆ ἄ σ' ἀπατήσῃ.

Νειὸν

Maſculos comparato (horum enim robur non imbecillum eſt)
Juventutis menſuram habentes: hi ad laborandum optimi.
Non utique hi dimicantes in ſulco aratrum
Fregerint, opus vero imperfectum reliquerint.
Hos autem ſimul quadragenarius juvenis ſequatur,
Panem cœnatus quadrifidum, octo fruſtorum,
Qui quidem opus curans rectum ſulcum ducat,
Non amplius circumſpiciens æquales, ſed in opere
Animum habens: hoc vero neque junior alius melior
Ad ſpargendum ſemina, & iteratam ſationem evitandam.
Junior enim vir æqualium deſiderio flagrat.
Obſerva vero, cum vocem gruis audieris
Alte in nubibus quotannis clangentis;
Quæ & arationis ſignum affert, & hyemis tempus
Indicat imbriferæ: cor autem rodit viri bobus carentis.
Tunc ſane paſce camuros boves, domi manentes.
Facile enim dictu eſt, par boum da & plauſtrum:
Facile autem recuſare, (& *dicere*) boves occupati ſunt.
Conſtituit autem homo, qui opinione ſua dives eſt, fabricare plauſtrum
Stultus: & hoc neſcit centum eſſe ligna plauſtri.
Horum ante curam habere oportet ut ſibi acquirat.
Cum primum igitur arationis tempus mortalibus apparuerit,
Tunc aggredere, ſimul & ſervi & tu ipſe,
Siccam & humidam arans, arationis ad tempus,
Summo mane feſtinans, ut impleantur tibi arva.
Vere vertito, æſtate vero iterata non te fallet.

Novalem

Νειὸν ἢ σπείρειν ἔτι καφίζουσαν ἄρουραν.
Νειὸς ἀλεξιάρη, παίδων ἀκηλήτειρα.
Εὔχεσθαι ἢ Διὶ χθονίῳ, Δημήτερί θ' ἁγνῇ,
Ἐκτελέα βρίθειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτήν.
Ἀρχόμενος τὰ σεσῶτ' ἀρότου, ὅταν ἄκρον ἐχέτλης
Χειρὶ λαβὼν ὄρπηκα βοῶν ὑπὸ νῶτον ἵκηαι
Ἑνδρυον ἑλκόντων μεσάβων. Ὁ δ' τυτθὸς ὄπιθεν
Δμωὸς ἔχων μακέλλιον πόνον ὀρνίθεσσι πιθείν,
Σπέρματα καλυκρύπτων. Εὐθημοσύνη γὰρ ἀρίστη
Θνητοῖς ἀνθρώποις· κακοθημοσύνη δὲ κακίστη.
Ὧδέ κεν ἀσφοσύνῃ στάχυες νεύοιεν ἔραζε,
Εἰ τέλος αὐτὸς ὄπιθεν Ὀλύμπιος ἐσθλὸν ὀπάζοι.
Ἐκ δ' ἀγλέων ἐλάσειας ἀράχνια· καὶ σε ἔολπα
Γηθήσειν, βιότοιο ἐρεύμενον ἔνδον ἐόντος.
Εὐόχθεων δ' ἴξεαι πολιὸν ἔαρ, οὐδὲ σεσὸς ἄλλους
Αἰγάσεαι· σέο δ' ἄλλος ἀνὴρ κεχρημένος ἔσται.
Εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπαῖς ἀρόῃς χθόνα δῖαν,
Ἤμενος ἀμήσεις, ὀλίγον σεῖο χερσὶ ἐέργων,
Ἀντία δεσμεύων κεκονιμένος, ἠὲ μάλα χαίρων.
Οἴσεις δ' ἐν φορμῷ· παῦροι δέ σε θηήσονται.
Ἄλλοτε δ' ἀλλοῖος Ζηνὸς νόος Αἰγιόχοιο·
Ἀργαλέος δ' ἄνδρεσσι κιχεῖν θνητοῖσι νοῆσαι.
Εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρόσεις, τόδε κέν τοι φάρμακον εἴη.
Ἦμος κόκκυξ κοκκύζῃ δρυὸς ἐν πετάλοισι
Τὸ πρῶτον, τέρπει τε βροτοὺς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
Τῆμος Ζεὺς ὗοι τρίτῳ ἤματι, μήδ' ὑπολήγοι,

Μήτ'

Novalem vero ſerito adhuc levem terram.
Novalis imprecationum expultrix, liberorum placatrix eſt.
Supplica vero Jovi infero, Cererique caſtæ,
Ut matura grandeſcant ſacra Cereris dona.
Incipiens arare, cum extremum ſtivæ
Manu capiens ſtimulum boum terga attigeris
Temonem trahentibus loris. Juvenis autem pone
Servus ligonem tenens negotium avibus faceſſat,
Semina abſcondens. rectus enim ordo optimus
Mortalibus hominibus eſt; confuſio vero peſſima.
Sic quidem ubertate ſpicæ nutabunt ad terram,
Si finem ipſe poſtea Jupiter bonum præbuerit.
E vaſis autem ejicies araneas: teque arbitror
Gaviſurum, victu potitum intus repoſito.
Bene inſtructus cibis autem pervenies ad canum ver, neque ad alios
Reſpicies: tui vero alius vir indigus erit.
Si vero bruma araveris terram almam,
Sedens metes, pauxillum manu comprehendens,
Ex adverſa parte manipulos ligans pulverulentus, nec valde gaudens.
Feres autem in ſporta: pauci vero te ſuſpicient.
Alias autem alia Jovis mens Ægiochi;
Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.
Sin autem ſero araveris, hoc quidem tibi remedium fuerit.
Quando cuculus canit quercus in frondibus
Primum, delectatque mortales in immenſa terra,
Tunc Jupiter pluat triduo, neque deſinat,

Μήτ' ἄρ' ὑποβάλλων βοὸς ὁπλὴ, μήτ' ἀπολείπων.
Οὕτω κ' ὀψαρότης ποσοπερότη ἰσοφαρίζῃ.
Εν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο· μηδέ σε λήθοι
Μήτ' ἔαρ γνόμφυον πολιὸν, μήθ' ὥριος ὄμβρος.
Πὰρ δ' ἴθι χάλκειον θῶκον, καὶ ἐπαλέα λέχεα,
Ὡρη χειμερίη, ὁπότε κρύος ἀνέρας ἔργον
Ἰσχάνῃ· ἔνθα κ' ἄοκνος ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλῃ.
Μή σε κακὴ χειμῶνος ἀμηχανίη καταμάρψῃ
Σιὴ πενίη, λεπτὴ δ' ἀχιὼ πόδα χειρὶ πίεζοις.
Πολλὰ δ' ἀεργὸς ἀνὴρ κενεὼ ἐπὶ ἐλπίδα μίμνων,
Χρήιζων βιότοιο, κακὰ ποσελέξατο θυμῷ.
Ελπὶς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζῃ,
Ημμενον ὃν λέχρη, τῷ μὴ βίος ἄρκιος ἔπῃ.
Δείκνυε δ' ὁμώεσσι, θέρους ἔπι μέσσου ἐόντος,
Οὖκ αἰεὶ θέρος ἐστεῖται, ποιεῖσθε καλιάς.
Μῆνα δ' Ληναιῶνα, καὶ ἤματα, βένδρεα πάντα,
Τῦτον ἀλδύαθαι· καὶ πηγάδας, αὖτ' ὀπὰ γαῖαν
Πνδύσαντος βορέαο, δυσπλεγέες τελέθυσιν,
Ος τε καὶ Θρήκης ἱπποτρόφον εὐρέι πόντῳ
Εμπνδύσας ὤρινε· μέμυκε δ' γαῖα καὶ ὕλη·
Πολλὰς δ' δρῦς ὑψικόμους, ἐλάτας τε παχείας,
Οὔρεος ἐν βήσσης πλνὰς, χθονὶ πυκνοτείρῃ
Εμπίπλων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήεμος ὕλη.
Θῆρες δ' φρίσσυσ', ὐρὰς δ' ὑπὸ μέζε' ἔθεντο,
Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατάσκιον· ἀλλά νυ καὶ τῷ
Ψυχρὸς ἐὼν καίει, δασυτέρνων περ ἐόντων.

Καὶ

Non utique ſupra bovis ungulam, neque infra:
Ita & ſerus arator primo aratori æqualis fuerit.
Animo autem bene omnia ſerva: neque tibi lateat
Ver exoriens canum, neque tempeſtiva pluvia.
Præteri autem officinam ærariam, & calidam tabernam,
Tempore hyberno, cum frigus homines vehemens
Detinet: tunc ſane impiger vir valde domum auget.
Ne te malæ hyemis difficultas opprimat
Cum paupertate, macilenta vero craſſum pedem manu premas,
Multa autem ignavus vir vanam ob ſpem exſpectans,
Egens victus, mala verſat in animo.
Speſque non bona indigentem virum fovet,
Sedentem in taberna, cui victus non ſufficiens ſit.
Dic autem ſervis, æſtate adhuc media,
Non ſemper æſtas erit, exſtruite caſas.
Menſem vero Lenæonem, malos dies, bobus nocentes omnes,
Hunc vitate: & glacies, quæ quidem ſuper terram
Flante Borea, moleſtæ ſunt,
Qui per Thraciam equorum altricem late mari
Inſpirans illud movet: conſtringitur autem terra & ſylva:
Multas vero quercus alticomas, abieteſque denſas,
Montis in vallibus dejicit, terræ multos paſcenti
Incumbens, & omnis reboat tunc ingens ſylva.
Feræ autem horrent, caudaſque ſub pudenda ponunt,
Eæ etiam quarum villis cutis denſa eſt: ſed & has
Frigidus cum ſit perflat, villoſas licet pelles habentes.

Καί τε ἀλὸς ῥινὸν βοὸς ἔρχεται, οὐδέ μιν ἴσχει.
Καί τε δι' αἴγας ἄπασι τανύτριχας· πῶεα δ' ὔπ',
Οὕνεκ' ἐπιπεταναὶ τείχες αὐτῶν, ὑ ἀλάπασιν
Ις ἀνέμυ βορέω· τρηχαλὸν ἢ γέρυντα πίπτει.
Καὶ ἀλὸς παρθενικῆς ἀπαλόχροϛ· ὑ ἀλάπασιν,
Η τε δόμων ἔντοσθε φίλη ϖαρὰ μητέρι μίμνει,
Οὔπω ἔργ' εἰδυῖα πολυχρύσυ Αφροδίτης·
Εὖτε λουσαμένη τέρενα χρόα, κὴ λίπ' ἐλαίῳ
Χρισαμένη, νυχίη καταλέξῃ ἔνδοθεν οἴκυ
Ημαπι χειμερίῳ, ὅτ' ἀνόστοϛ· ὃν πόδα τίνει,
Εν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, κὴ ὂν ἤθεσι λευγαλέοισιν.
Οὐ γάρ οἱ ἠέλιος δείκνυ νομὸν ὀρμηθῆναι·
Αλλ' ἔπὶ κυδρύων ἀνδρῶν δήμου τε πόλιν τε
Στρωφᾶται, βαίδιον ἢ Πανελλήνεσι φαεινή.
Καὶ τότε δὴ κερκοὶ κὴ νήκερσι ὑλήκοῖται
Λυγρὸν μυλιόωντες ἀνὰ δρύα βοσκήεντα
Φεύγυσιν· κὴ πᾶσιν ὀνὶ φρεσὶ τῦτο μέμηλεν,
Οἳ σκέπα μαιόμυοι πυκινὺς κευθμῶνας ἔχυσι,
Καὶ γλάφυ πετρῆεν· τότε δὴ τείποδι βρετῷ ἶσοι,
Οὖ τ' ὄπὶ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ὄδας ὀρᾶται,
Τῷ ἴκελοι φοιτῶσιν ἀλυόμενοι νίφα λυκλεύ.
Καὶ τότε ἔσσεται ἔρυμα χρεὸς, ὥς σε κελεύω,
Χλαῖναν ῥὶ μαλακλεὺ, κὴ τερμιόεντα χιτῶνα.
Στήμονι δ' ὲν παύρῳ πολλὺ κρόκα μηρύσασθ.
Τλὺ ϖλεόσασθ, ἵνα τοι τρίχες ἀτρεμέωσι,
Μήδ' ὀρθαὶ φρίσσωσιν, ἀειρόμεναι κτ' σῶμα.

Αμφὶ

Quinetiam per bovis pellem penetrat, neque illum arcet.
Etiamque per capram flat longos pilos habentem: ovium autem gre-
Eo quod valde denſi ipſarum villi ſunt, non perflat [ges non item,
Vis venti boreæ: incurvum vero ſenem facit.
Et per tenelli corporis virginem non perflat,
Quæ in ædibus ſuam apud matrem manet,
Nondum opera ſciens aureæ Veneris:
Beneque lota tenerum corpus, & pingui oleo
Uncta, noctu cubat intra domum
Tempore hiberno, quando exoſſis (*polypus*) ſuum pedem arrodit,
Inque frigida domo, & in latibulis triſtibus.
Non enim illi Sol oſtendit pabulum ut invadat:
Sed ſuper nigrorum hominum populumque & urbem
Vertitur, tardius autem Græcis lucet.
Et tunc ſane cornutæ beſtiæ & non cornutæ ſylvarum cultrices
Miſere dentibus ſtridentes per quercetum clivoſum
Fugiunt; & paſſim omnibus id curæ eſt,
Quæ tecta inquirentes denſas latebras habent,
Et antrum in petra: tunc utique tripodi homini ſimiles,
Cujus & humeri fracti ſunt, & caput terram ſpectat,
Huic ſimiles incedunt vitantes nivem albam.
Et tunc indue munimentum corporis, ut te jubeo,
Lænam mollem, & talarem tunicam.
Stamine vero in pauco multum ſubteminis intexe.
Hanc circuminduito, ne tibi pili tremant,
Neque erecti horreant, arrecti per corpus.

Circum

Ἀμφὶ δ' ποσὶ πέδιλα βοὸς ἶφι κταμβόιο
Ἀρμῶνα δήσασθαι, πίλοις ἔντοσθε πυκάσσας.
Πρωτογόνων δ' ἐρίφων, ὁπόταν κρύος ὦριον ἔλθῃ,
Δέρματα συρράπτειν νεύρῳ βοὸς, ὄφρ' ὑπ' ὤμῳ
Γυῖα ἀμφιβάλῃ ἀλεωήν. Κεφαλῆφι δ' ὕπερθεν
Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ἤατα μὴ καταδεύῃ·
Ψυχρὴ γάρ τ' ἠὼς πέλεται βορέαο πεσόντος·
Ἠῶος δ' ὑπὸ γαῖαν ἀπ' ἠερίης ἀστερόεντος
Ἀὴρ πυρφόρος τέταται μακάρεσσιν ὑπ' ἔργοις·
Ὅς τε διὰ τμήμου ποταμῶν ὑπὸ αἰγιαλοῖο,
Ὑψοῦ ἰὼν ἐς γαῖαν ἀρθεὶς ἀνέμοιο θυέλλῃ,
Ἄλλοτε μὲν θ' ὕδατι ποτὶ ἔσπερον, ἄλλοτ' ἄπωσε,
Πυκνὰ θρῃσκίου βορέω νέφεα κλονέοντος.
Τὸν φθάμενος, ἔργον τελέσας, οἶκόν δε νέεσθαι,
Μήποτέ σ' ἠερόεν σκοτόεν νέφος ἀμφικαλύψῃ,
Χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, κατά θ' εἵματα δεύσῃ.
Ἀλλ' ἰθαλεύεσθαι· μεὶς γὰρ χαλεπώτατος ὅτος
Χειμέριος, χαλεπὸς προβάτοις, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.
Τῆμος θῶμυν βοῦν, ὑπὸ δ' ἀνέρι κῆ πλέον εἶη
Ἁρμαλιῆς· μακεδνὰ γὰρ ὑπέρθυμοι εὐφρόναι εἰσί.
[Ταῦτα φυλασσόμενος, τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν
Ἰσᾶσαι νύκτας τε καὶ ἤματα, εἰσόκεν αὖθις
Γῆ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκῃ.]
Εὖ τ' ἂν δ' ἐξήκοντα, μετὰ τροπὰς ἠελίοιο,
Χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ὄμβρια, δή ῥα τότ' ἀρχὰς
Ἀρχτῦρος προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο,

Πρῶτον

Circum vero pedes calceos bovis vi occiſi
Aptos ligato, pedulibus intus condenſans.
Primogenitorum vero hœdorum, cum frigus tempeſtivum venerit,
Pelles conſuito nervo bovis, ut ſuper humeros
Contra pluviam injicias munimentum. Supra caput vero
Pileum habeto elaboratum, ne aures humefiant:
Frigida enim aurora eſt Boreâ cadente:
Matutinus vero ſuper terram à cœlo ſtellifero
Aër fœcundus extenditur beatorum ſupra opera:
Qui hauſtis è fluminibus perennibus,
Alte ſupra terram levatus venti procella,
Interdum quidem pluit ad veſperam, interdum flat,
Denſas Thracio Borea nubes excitante.
Hunc antevertens, opere perfecto, domum redi,
Ne quando te cœlitus tenebroſa nubes opprimat,
Corpuſque madefaciat, veſteſque humectet.
Sed evitato: menſis enim graviſſimus hic
Hibernus, gravis ovibus, graviſque hominibus.
Tunc medium bobus, homini vero amplius adſit
Alimoniæ: longæ enim noctes ſuccurrunt illis.
[Hæc obſervans, totum in annum
Æquato noctesque & dies, donec rurſum
Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.]
Quum autem ſexaginta, poſt converſionem Solis,
Hibernos exegerit Jupiter dies, tunc ſane ſtella
Arcturus relinquens ſacrum fluctum Oceani,

Primus

Πρῶτον παμφαίνων ὑπὲρ ἀλλήλων ἀνιόντων.
Τόνδε μετ' ὀρθρογόη Πανδιονὶς ὦρτο χελιδὼν
Εἰς φάος ἀνθρώποις, ἔαρος νέον ἱσαμένη.
Τὴν φθάμενος οἰνᾶς ἐπιβαμένειν· ὡς γὰρ ἄμεινον.
Αλλ' ὁπότ' ἂν φερέοικος ἀπὸ χθονὸς ἂν φυτὰ βαίνῃ,
Πλειάδας φεύγων, τότε δὴ σκάφος ὀκέπι οἰνέων·
Αλλ' ἅρπας τε χαρασσέμεναι, καὶ δμῶας ἐγείρειν.
Φεύγειν δ' σκιερὸς γῶνυξ, καὶ ἐπ' ἠῶ κοῖτον,
Ὡρῃ ἐν ἀμητῷ, ὅτε τ' ἠέλιος χρόα καίῃ,
Τημῶτος ἀπεύδειν, καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
Ορθρος ἀνιστάμενος, ἵνα τοι βίος ἄρκιος εἴη.
Ηὼς γάρ τ' ἔργοιο τελείην ἀπομείρεται αἶσαν.
Ηώς τοι πρηΐδρῳ μὲν ὁδῷ, πρηΐδρῳ δ' ἐν ἔργῳ·
Ηὼς ἥτε φάος εἰσα πολέας ἐπέβησε κελεύθῳ
Ανθρώπους, πολλοῖσι δ' ὑπὸ ζυγὰ βουσὶ τίθησιν.
Ημος δ' σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἠχέτα τέττιξ
Δενδρέῳ ἐφεζόμενος λιγυρὴν καταχεύετ' ἀοιδὴν
Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρεος καματώδεος ὥρῃ,
Τῆμος πόσταταί τ' αἶγες, καὶ οἶνος ἄριστος,
Μαχλόταται δ' γυναῖκες, ἀφαυρόταται δέ τε ἄνδρες
Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα Σείριος ἄζῃ,
Αὐαλέος δέ τε χρὼς ὑπὸ καύματος. Αλλὰ τότ' ἤδη
Εἴη πετραίη τε σκιὴ, καὶ βύβλινος οἶνος,
Μᾶζα τ' ἀμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμενάων,
Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας μήπω τετοκυίης,
Πρωτογόνων τ' ἐρίφων. ἐπὶ δ' αἴθοπα πίνεμεν οἶνον,

Εν

Primus totus apparens exoritur veſpertinus.
Poſt hunc mane lugens Pandionis venit hirundo
In lucem hominibus, vere nuper cœpto.
Hanc prævertens vites incidito: ſic enim melius.
At cum domiporta (*cochlea*) è terra plantas adſcenderit,
Pleïades fugiens, tunc non amplius fodiendæ vites:
Sed falceſque acuito, ſervoſque excitato.
Fugito vero umbroſas ſedes, & matutinum ſomnum,
Tempore meſſis, quando Sol corpus attenuat,
Tunc feſtina, & domum fruges congere,
Diluculo ſurgens, ut tibi victus ſufficiens ſit.
Aurora enim operis tertiam ſortitur partem.
Aurora magis promovet quidem viam, magiſque promovet laborem:
Aurora quæ apparens multos ingredi fecit viam
Homines, multis vero juga bobus imponit.
Quum vero ſcolymuſque floret, & canora cicada
Arbori inſidens dulcem fundit cantum
Frequenter ſub alis, æſtatis laborioſo tempore,
Tunc pingueſque capræ, & vinum optimum,
Salaciſſimæ vero mulieres, & viri imbecilliſſimi
Sunt, quoniam caput & genua ſol ſiccat,
Siccum vero corpus ob æſtum. ſed tunc jam
Sit in antro umbra, & Byblinum vinum,
Libumque lacteum, lacque caprarum non amplius lactantium,
Et vaccæ quæ frondibus paſcitur caro nondum enixæ,
Tenerorumque hœdorum. præterea nigrum bibito vinum,

Εν σκιῇ ἐζόμβυον, κεκορημβύον ἤτορ ἐδωδῆς,
Αντίον ἀκραέος ζεφύρου τρέψαντα πρόσωπον,
Κρηνάων τ' ἀενάων καὶ ὑπορρύτων, ἢτ' ἀθόλωτος.
Τρὶς μὲν ὕδατος ἀρχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἶνον.
Δμωσὶ δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν
Δινέμεν, εὖτ' ἂν πρῶτα φανῇ ἀδινὸς Ωρίωνος,
Χώρῳ ἐν αὐαλέῃ, καὶ αὐτρῳχάλῳ ἐν ἀλωῇ.
Μέτρῳ δὲ δὴ κομίσασθαι ἐν ἄγγεσιν. αὐτὰρ ἔπειτα
Πάντα βίον καταθῆναι ἐπαέρμβυον ἔνδοθεν οἴκου,
Θῆτα ἄοικον ποιεῖσθαι, καὶ ἄτεκνον ἔρυθον
Δίζεσθαι κέλομαι· χαλεπὴ δ' ὑπόπορτις ἔρυθος.
Καὶ κυνὰ καρχαρόδοντα κομεῖν· μὴ φείδεο σίτου·
Μή ποτέ σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ ὑπὸ χείματ' ἐλήῃ.
Χόρτον δ' ἐσκομίσαι, καὶ συρφετὸν, ὄφρά τοι εἴη,
Βουσὶ καὶ ἡμιόνοισιν ἐπιτανόν. αὐτὰρ ἔπειτα
Δμῶας ἀναψύξαι φίλα γούνατα, καὶ βόε λῦσαι.
Εὖτ' ἂν δ' Ωρίων καὶ Σείριος εἰς μέσον ἔλθῃ
Οὐρανὸν, Ἀρκτοῦρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
Ω Πέρση, τότε πάντας ὑπόδρεπε οἶκαδε βότρυς.
Δεῖξαι δ' ἠελίῳ δέκα τ' ἤματα καὶ δέκα νύκτας.
Πέντε δὲ συσκιάσαι, ἕκτῳ δ' εἰς ἄγγε' ἀφύσαι
Δῶρα Διωνύσου πολυγηθέος. αὐτὰρ ἔπειτα
Πληιάδες θ', Υάδες τε, τό τε σθένος Ωρίωνος
Δυσῶσιν, τότ' ἔπειτ' ἀρότοιο μεμνημένος εἶναι
Ωραίου· πλειὼν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἴη.
Εἰ δέ σε ναυτιλίης δυσπεμφέλου ἵμερος αἱρῇ,

Εὖτ'

In umbra ſedens, animo ſaturatus cibo,
Contra purum Zephyrum obverſo vultu,
Fontemque perennem ac defluentem, quique illimis ſit.
Tres partes aquæ infunde, quartam vero partem vini admiſce.
Famulis autem impera Cereris ſacrum munus
Triturare, quando primum apparuerit Orion,
Loco in ventis expoſito, & bene planata in area.
Menſura vero diligenter recondito in vaſis. ſed poſtquam
Omnem victum depoſueris bene conditum intra domum,
Servum domo carentem conducere, & ſine liberis ancillam
Inquirere jubeo: moleſta eſt autem quæ liberos habet ancilla.
Et canem dentibus aſperum nutrito: nec parcas cibo:
Ne quando tibi interdiu dormiens fur facultates auferat.
Fœnum autem importato, & paleas, ut tibi ſit,
Bobus ac mulis annuum pabulum. ſed poſtea
Servorum refocilla cara genua, & boves ſolve.
Quum vero Orion & Sirius in medium venerit
Cœlum, Arcturum autem inſpexerit roſeis digitis Aurora,
O Perſa, tunc omnes decerpe & fer domum uvas.
Exponito vero Soli decem dies totidemque noctes.
Quinque autem in locum opacum repone, ſexto in vaſa conde
Dona lætitiæ datoris Bacchi. ſed poſtquam utique
Pleïadeſque, Hyadeſque, ac vehemens Orion
Occiderint, tunc deinde arationis memor eſto
Tempeſtivæ: ita annus in opere ruſtico bene diſpoſitus ſit.
Quod ſi te navigationis periculoſæ deſiderium ceperit,

Εὖτ' ἂν Πληϊάδες, δεινὸν ἔϐεμον Ωρίωνα
Φεύγουσαι, πίπτουσιν ἐς ἠεροειδέα πόντον,
Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύϵσιν ἄπται·
Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ·
Γεῶ δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελεύω.
Νῆα δ' ἐπ' ἠπείρῳ ἐρύσαι, πυκάσσαι τε λίθοισι
Πάντοθεν, ὄφρ' ἴσχωσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων,
Χείμαρρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμϐρος.
Ὅπλα δ' ἐπάρμενα πάντα τεῷ ἐγκάτθεο οἴκῳ,
Εὐκόσμως σολίσας νηὸς πέρι ποντοπόρῳο.
Πηδάλιον δ' εὐεργὲς ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι.
Αὐτὸς δ' ὡραῖον μίμνειν πλόον, εἰσόκεν ἔλθῃ·
Καὶ τότε νῆα θοὴν ἅλαδ' ἑλκέμεν, ἐν δέ τε φόρτον
Ἄρμενον ἐντύσασθαι, ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρῃαι,
Ὡσπερ ἐμός τε πατὴρ ἠδ' σός, μέγα νήπιε Πέρση,
Πλωΐζεσκεν νηυσί, βίᾳ κεχρημένος ἐσθλῇ.
Ὅς ποτε καὶ τῆδ' ἦλθε πολεῖ μετὰ πόντον ἀνύσας,
Κύμῃ Αἰολίδα προλιπών, ἐν νηῒ μελαίνῃ·
Οὐκ ἄφενος φεύγων, οὐδὲ πλοῦτόν τε καὶ ὄλβον,
Ἀλλὰ κακὴν πενίην, τὴν Ζεὺς ἀνδρεσι δίδωσι.
Ναίσκετο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος οἰζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,
Ἀσκρῃ, χείμα κακῇ, θέρϵι δ' ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ.
Τεύχῃ δ', ὦ Πέρση, ἔργων μεμνημένος εἶναι
Ὡραίων πάντων, πρὶν ναυτιλίης ἐπιϐῆναι.
Νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλῃ δ' ἐνὶ φορτία θέσθαι.
Μείζων μὲν φόρτος, μείζον δ' ἐπὶ κέρδεϊ κέρδος

Εσται-

Quando utique Pleïades, vehementem Orionem
Fugientes, ſubierint obſcurum pontum,
Tunc certe variorum ventorum ſtrident flamina:
Et tunc ne amplius naves habe in nigro ponto:
Terram autem exercere memento ita, ut te jubeo.
Navem vero in continentem trahito, munitoque lapidibus
Undiquaque, ut arceant ventorum vim humide flantium,
Sentina exhauſta, ne putrefaciat Jovis imber.
Armamenta vero diſpoſita omnia domi tuæ repone,
Recte contrahens navis alas pontigradæ.
Clavum vero fabrefactum ſuper fumum ſuſpendito.
Ipſe autem tempeſtivam exſpectato navigationem, dum veniat:
Tuncque navem celerem in mare deducito, intus vero onus
Aptum imponito, domum ut lucrum reportes,
Quemadmodum meuſque pater & tuus, ſtultiſſime Perſa,
Navigabat navibus, victus indigus boni.
Qui olim & huc venit immenſum pontum emenſus,
Cuma Æolide relicta, in navi nigra:
Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,
Sed malam pauperiem, quam Jupiter hominibus dat.
Habitavit autem prope Heliconem miſero in vico,
Aſcra, hyeme malo, æſtate autem moleſto, numquam bono.
Tu vero, ô Perſa, operum memor eſto
(*Ut*) tempeſtive omnia (*fiant*,) navigationis vero maxime.
Navem parvam laudato, magnæ vero onera imponito.
Majus quidem onus, majus vero lucrum ad lucrum

Erit

Εσῃ, εἴ κ' ἄνεμοί γε κακὰς ἀπέχωσιν ἀήτας.
Εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίλιν τρέψας ἀεσίφρονα θυμὸν,
Βάλῃαι ὦ χρέα τε φεύγειν, καὶ λιμὸν ἀτερπῆ,
Δείξω δὴ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
Οὔτέ τι ναυτιλίης σεσοφισμένος, οὔτέ τι νηῶν.
Οὐ γὰρ πώ ποτε νηΐ γ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
Εἰ μὴ ἐς Εὔβοιαν ἐξ Αὐλίδος, ἣν ποτ' Αχαιοὶ,
Μείναντες χειμῶνα, πολὺν σὺν λαὸν ἄγειραν
Ελλάδος ἐξ ἱερῆς Τρῳάδα καλλιγυναῖκα.
Ενθάδ' ἐγὼν ἐπ' ἄεθλα διαίφρονος Αμφιδάμαντος
Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα. τὰ δ' ὤπρεφε δαιδάλα πολλὰ
Αθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἔνθά με φημὶ
Υμνῳ νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτώεντα.
Τὸν μὲν ἐγὼ Μούσῃς Ελικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα,
Ενθά με τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησε ἀοιδῆς.
Τόσσον τοι νηῶν γε πεπείρημαι πολυγόμφων.
Αλλὰ καὶ ὡς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.
Μοῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον ἀείδειν.
Ηματα πεντήκοντα μετ' τροπὰς ἠελίοιο,
Ες τέλος ἐλθόντος θέρεος καματώδεος ὥρης,
Ωρηϊος πέλει θνητοῖς πλόος· ὄφρά κε νῆα
Καυάξαις, ὄφρ' ἄνδρας ἀποφθίσειε θάλασσα,
Εἰ μὴ δὴ τρόπιός γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
Η Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλησιν ὀλέσσαι.
Εν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
Τῆμος δ' εὐκελέες τ' αὖραι, καὶ πόντος ἀπήμων,

Εὔκηλος·

Erit, ſi quidem venti malos contineant flatus.
Quando autem ad mercaturam verſo imprudente animo,
Volueris & debita effugere, & famem moleſtam,
Oſtendam tibi rationes ſonori maris,
Etſi neque navigandi peritus, neque navium.
Neque enim unquam navi tranſmiſi latum mare,
Niſi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Græci,
Exſpectata tempeſtate, magnum collegerunt exercitum
Græcia è ſacra ad Trojam pulchris fœminis præditam.
Illuc ego ad certamina ſtrenui Amphidamantis
Chalcidemque trajeci. indicta (*per præcones*) vero multa
Præmia poſuerunt juvenes magnanimi: ubi me glorior
Carmine victorem tuliſſe tripodem auritum.
Quem ego quidem Muſis Heliconiadibus dicavi,
Ubi me primum dulcis compotem fecerunt cantus.
Tantum naves expertus ſum multos clavos habentes.
Sed tamen dicam Jovis conſilium Ægiochi.
Muſæ enim me docuerunt divinum carmen canere.
Dies quinquaginta poſt converſionem Solis,
Ad finem progreſſa æſtate laborioſi temporis,
Tempeſtiva eſt mortalibus navigatio: nec certe navem
Fregeris, neque homines perdiderit mare,
Niſi data opera Neptunus terræ quaſſator,
Aut Jupiter immortalium rex velit perdere.
Penes hos enim poteſtas eſt ſimul bonorumque & malorum.
Tunc vero facileſque auræ, & mare innocuum,

Tran-

Εὔκηλος· τότε νῆα θοὴν ἀνέμοισι πιθήσας
Ελκέμεν ἐς πόντον, φέρτον δ' ὧ πάντα τίθεσθαι.
Σπεύδειν δ' ὅπι τάχιστα πάλιν οἶκόνδε νέεσθαι·
Μηδὲ μένειν οἶνόν τε νέον, καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
Καὶ χειμῶν' ἐπόντα, Νότιόν τε δεινὰς ἀήτας,
Ος τ' ὤρινε θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρῳ
Πολλῷ ὀπωρινῷ· χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν.
Αλλῳ δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·
Ημος δὴ τὸ πρῶτον, ὅσον τ' ἐπιβᾶσα κορώνη
Ιχνος ἐποίησεν, τόσσον πέταλ' ἀνδρὶ φανείη
Εν κεφάλῃ ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβατός ἔξι θάλασσα.
Εἰαρινὸς δ' ὅτος πέλει πλόος. οὔ μιν ἔγωγε
Αἴνημ'· ὀ γὰρ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἔξιν,
Αρπακτός. χαλεπῶς κε φύγοις κακόν. αλλά νυ κῆ τὰ
Ανθρωποι ῥέζουσιν ἀϊδρείῃσι νόοιο.
Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλει δειλοῖσι βροτοῖσι.
Δεινὸν δ' ἔξι θανεῖν μετὰ κύμασιν. αλλά σ' ἄνωγα
Φράζεσθαι τάδε πάντα μετὰ φρεσὶν ὡς ἀγορεύω.
Μήδ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθεσθαι·
Αλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δ' ἐλάσσονα φορτίζεσθαι.
Δεινὸν γὰρ πόντῳ μετὰ κύμασι πήμασι κύρσαι.
Δεινὸν δ', εἴ κ' ἐφ' ἅμαξαν ὑπέρβιον ἄχθος ἀείρας,
Αξονα καυάξαις, τὰ δ' φορτί' ἀπόλοιο διφείη.
Μέτρα φυλάσσεσθαι. καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.
Ωραῖος δ' γυναῖκα τεὴν ποτὶ οἶκον ἄγεσθαι,
Μήτε τριηκοντούτεα μάλα πολλὸν ἀπολείπων,

Μήτ'

Tranquillum: tunc navem celerem, ventis fretus,
Deducito in pontum, onus vero bene omne colloca.
Propera autem quam celerrime iterum domum redire:
Neque vero exſpectato vinumque novum, & autumnalem imbrem,
Et hyemem accedentem, Notique moleſtos flatus,
Qui concitat mare, comitatus Jovis imbre
Multo autumnali: aſperum vero pontum facit.
Sed alia verna eſt navigatio hominibus;
Nempe cum primum, quantum incedens cornix
Veſtigium facit, tantum folia homini apparent
Summa in ficu: tum ſane pervium eſt mare.
Verna autem hæc eſt navigatio. non ipſam ego tamen
Probo: neque enim meo animo grata eſt, [tamen & hæc
Quia occaſio illius invadenda. ægre quidem effugeris malum. ſed
Homines faciunt ſtultitia mentis.
Opes enim ſunt anima miſeris mortalibus.
Miſerum vero eſt mori in fluctibus. verum te jubeo
Conſiderare hæc omnia in animo quæcumque tibi conſulo.
Ne vero intra naves omnem ſubſtantiam cavas pone:
Sed plura relinquito, pauciora vero imponito.
Miſerum enim ponti in fluctibus in malum incidere.
Miſerum etiam, ſi in plauſtrum prægrande onus imponens,
Axem fregeris, onera vero corrumpantur.
Modum ſerva. tempus vero in omnibus optimum.
Mature autem uxorem ad tuam domum ducito,
Neque triginta annis valde multum inferior,

Μήτ' ὄπιθεὶς μάλα πολλά· γάμος δέ τοι ὥριος ἔτως.
Ἢ ἢ γυνὴ τέτορ' ἡβῴη, πέμπῳ ἢ γαμοῖτο.
Παρθενικὴν ἢ γαμεῖν, ὥς κ' ἤθεα κεδνὰ διδάξῃς.
Τὴν ἢ μάλιστα γαμεῖν ἥτις σέθεν ἐγγύθι ναίῃ.
Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γείτοσι χάρματα γήμῃς.
Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ λήΐζετ' ἄμεινον
Τῆς ἀγαθῆς· τὴ δ' αὖτε κακῆς ὃ ῥίγιον ἄλλο,
Δειπνολόχης· ἥτ' ἄνδρα κὴ ἴφθιμόν περ ἐόντα
Εὖῃ ἄτερ δαλοῦ, κὴ ὠμῷ γήρᾳ θῆκεν.
Εὖ δ' ὅπιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένον εἶναι.
Μηδὲ κασιγνήτῳ ἶσον ποιεῖσθαι ἑταῖρον·
Εἰ δέ κε ποιήσῃς, μή μιν τοῖόν περ κακὸν ἔρξῃς.
Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν. εἰ δέ κεν ἀρχὴ
Ἢ τι ἔπος τ' εἰπὼν ἀποθύμιον, ἢὲ κὴ ἔρξας,
Δὶς τόσα τίννυσθαι μεμνημένον· εἰ δέ κεν αὖθις
Ἠπὴ ἐς φιλότητα, δίκην δ' ἐθέλῃσι παθέσθαι,
Δέξασθαι. δειλός τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
Ποιεῖται. σὲ ἢ μή τι νόον κατελέγχετω εἶδος.
Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλέεσθαι,
Μηδὲ κακῶν ἕταρον, μηδ' ἐσθλῶν νειχεσίπονα.
Μηδέ ποτ' ἀλημέλῳ πενίῃ θυμοφθόρον ἀνδρὶ
Τέτλαθ' ὀνειδίζειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἐόντων.
Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
Φειδωλῆς, πλείστη ἢ χάρις κ' μέτρον ἰόντος.
Εἰ ἢ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μεῖζον ἀκούσαις.
Μηδὲ πολυξείνου δαιτὸς δυσπέμφελον εἶναι

Ἐν

Neque ſuperans multum: nuptiæ vero tibi tempeſtivæ hæ.
Mulier autem quatuor annos pubeſcat, quinto vero (*ſc. pubertatis*)
Virginem vero ducito, ut mores caſtos doceas. [nubat.
Eam vero potiſſimum ducito quæ te prope habitat;
Omnia diligenter circum contemplatus, ne vicinis ludibria ducas.
Neque enim muliere quicquam vir ſortitur melius
Bona: rurſus vero mala non gravius aliud,
Comeſſatrice: quæ virum licèt robuſtum
Torret ſine face, & crudæ ſenectæ tradit.
Bene vero reverentiam erga Deos immortales obſervato.
Neque fratri æqualem facito amicum:
Quod ſi feceris, ne ipſum prior malo afficias.
Ne vero mentiaris dicis gratia. ſin autem coeperit
Aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere,
Bis tantum punire memineris: ſi vero rurſus
Redeat in gratiam, pœnam autem velit dare,
Recipe. miſer namque vir amicum alias alium
Facit: tuum vero ne quid animum coarguat vultus.
Ne vero multorum hoſpes, neve nullius hoſpes dicaris,
Neve malorum ſocius, neque bonorum convitiator.
Neque umquam miſeram pauperiem animum comedentem homini
Suſtineas exprobrare, divorum munus immortalium.
Linguæ certe theſaurus inter homines optimus
Parcæ, plurima vero gratia ejus quæ modum ſervat.
Quod ſi malum dixeris, forſan & ipſe majus audies.
Ne in convivio, quod multi amici inſtruunt, ſis moroſus

Ex κοινῦ· πλείςη ἢ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίςη.
Μηδέ ποτ' ἐξ ἠοῦς Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον
Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
Οὐ γὰρ τοίγε κλύουσιν, ἀποπλύουσι δέ τ' ἀρὰς.
Μηδ' αὐτ' ἠελίοιο τετραμμένῳ ὀρθὸς ὁμιχεῖν.
Αὐτὰρ ἐπιλὼ κε δύῃ, μεμνημένῳ, ἠς τ' ἀνιόντος,
Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκτὸς ὁδοῦ τραφερὰδλιν ἰρήσης,
Μηδ' ἀπογυμνωθείς· μακάρων τοι νύκτες ἔασιν.
Εζόμενος δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένα εἰδὼς,
Ἢ ὅγε πρὸς τοῖχον πελάσας αὐερκέϊ αὐλῆς.
Μηδ' αἰδοῖα γυνὴ πεπαλαγμένος ἔνδοθεν οἴκου
Εσίῃ ἐμπελαδὸν φδαφαινέμεν, ἀλλ' ἀλέασδαι.
Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου ἀπονοσφισαντα
Σπερμαίνειν γλυκερὴν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.
Μηδέ ποτ' ἀενάων ποταμῶν καλλίῤῥοον ὕδωρ
Ποσσὶ περᾶν, πρὶν γ' εὐξῃ ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα,
Χεῖρας νιψάμενος πολυηρατῷ ὕδατι λαυκῷ.
Ος ποταμὸν διαβῇ, κακότητι ἢ χεῖρας ἀνίπτῳ,
Τῷδε θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγεα δῶκαν ὀπίσσω.
Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο, θεῶν ἐνὶ δαιτὶ θαλείῃ,
Αὖον ἀπὸ χλωρῆ τάμνειν αἴθωνι σιδήρῳ.
Μηδέ ποτ' οἰνοχόῃ πιδέμεν κρητῆρος ὕπερθεν
Πινόντων· ὀλοὴ γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται.
Μηδὲ δόμον ποιῶν ἀνεπίξεσον καταλείπειν,
Μή τοι ἐφεζομένη κρώζῃ λαχέρυζα κορώνη.
Μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιῤῥέκτων ἀνελόντα

Εσθειν

De ſymbolis: plurima enim gratia, ſumptuſque minimus:
Neque umquam mane Jovi libato nigrum vinum
Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
Neque enim illi exaudiunt, reſpuunt vero etiam preces.
Neque contra Solem verſus ſtans meito,
Sed etiam poſtquam occidit, memor ejus rei, uſque ad orientem,
Neque in via, neque extra viam inter eundum meias,
Neque denudatus: Deorum quippe noctes ſunt.
Sedens vero divinus vir & prudens,
Aut ad parietem accedens bene ſeptæ caulæ.
Neque pudenda ſemine pollutus intra domum
Focum juxta revelato, ſed caveto.
Neque à feralibus epulis reverſus
Seminato progeniem, ſed Deorum à convivio.
Nec unquam perennium fluviorum limpidam aquam
Pedibus tranſito, priuſquam oraveris adſpiciens pulcra flumina,
Manus lotus amœna aqua limpida.
Qui fluvium tranſierit, malitia vero manus illotus,
Ei ſuccenſent Dii, & damna dant in poſterum.
Ne vero à manu, Deorum in celebri convivio,
Siccum à viridi reſeca nigro ferro.
Neque umquam urceum, ex quo vinum funditur, pone ſuper craterem
Bibentium: pernicioſum enim in eo fatum eſt ſitum.
Neque domum faciens imperfectam relinquito,
Ne forte inſidens crocitet ſtridula cornix.
Neque ab ollis nondum dedicatis rapiens

Co-

Εἶδειν, μηδὲ λόεσθαι· ἐπεὶ ἢ τοῖς ἔνι ποινή.
Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν (ἠὲ γὰρ ἄμεινον)
Παῖδα δυωδεκαταῖον, ὅτ' αἰνέᾳ ἀνδρὸς ἀοργὰ ποιεῖ·
Μηδὲ δυωδεκάμηνον· ἴσον ἢ τῶτο τέτυκται.
Μηδὲ γυναικείῳ λυτρῷ χρόα φαιδρύνεσθαι
Ἀνέρα· λυγαλέη γὰρ ὀπὶ χρόνον ἔς' ὅτι ἢ τᾷ
Ποινή. μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰθομένοισι χυρήσας,
Μωμᾶσθαι αἴδηλα· θεὸς νύ πι ἢ τὰ νεμεσσᾷ.
Μηδέ ποτ' ἐν ποταμῶν ἅλαδε ποτὶ ῥόον ἐόντων,
Μηδ' ὅτι κρουνάων ἀρεῖν· μάλα δ' ὀξαλέα δῆ·
Μηδ' ἐναποψύχειν· τὸ γὰρ ἔσσεται οἷον ὄπιν
Ὧδ' ἔρδειν· δεινὴ ἣ βροτῶν ὑπαλθύει φήμη.
Φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται, κούφη μὲν ἀεῖραι
Ῥεῖα μάλ', ἀργαλέη δ' ἔμμεναι, χαλεπὴ δ' ἀποθέσθαι.
Φήμη δ' ἥ τις πάμπαν ἀπόλλυται, ἣν τινα πολλοὶ
Λαοὶ φημίζουσι· θεὸς νύ τις ἔστι καὶ αὐτή.

ΕΡΓΩΝ ΤΕΛΟΣ.

ΗΣΙΟ-

Comedito, neque lavator: quia & hiſce noxa ineſt.
Neque ſuper immobilibus locato (non enim bonum eſt)
Puerum duodecennem, quia virum inertem facit:
Neque duodecim menſium: æquale & hoc eſt.
Neque muliebri in balneo corpus abluito
Vir: gravis enim ſuo tempore erit & hujus rei
Pœna. neque in ſacrificia accenſa incidens,
Reprehende arcana: Deus quippe & hæc indigne fert.
Nec umquam in alveo fluviorum mare influentium,
Neque ſuper fontes meito; quin valde evitato;
Neque incacato; id enim nihilo eſt melius
Sic facere; gravem vero mortalium evitato famam.
Fama enim mala eſt, quæ celeriter quidem excitatur
Facillime, moleſta vero portatu, difficiliſque depoſitu.
Fama vero nulla prorſus perit, quam quidem multi
Populi divulgant; quippe Dea quædam eſt & ipſa.

OPERUM FINIS.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΗΜΕΡΑΙ.

Ημαται δ' ἐκ διόθεν πεφυλαγμένῳ, ὃν κῆρ μοῖραν,
Πεφραδέμεν δημώεσι. Τελησίδα μηνὸς ἀείσην
Ἔργα τ' ἐποπτεύειν, ἠδ' ἀρμαλιὴν δατέασθαι,
Εὖτ' ἂν ἀληθείῃσι λαοὶ κείνοντες ἄγωσιν.
Αἴδε γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς ταμίαι μητίεντος.
Πρῶτον ἔνη, τετράς τε, καὶ ἑβδόμη, ἱερὸν ἦμαρ.
Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο Λητώ.
Ογδοάτη τ' ἐνάτη τε, δύω γε μὲν ἤματα μηνὸς
Ἐξοχ' ἀεξομένοιο βροτήσια ἔργα πένεσθαι.
Ενδεκάτη τε, δυωδεκάτη τ', ἄμφω γε μὲν ἐσθλά·
Η μὲν ὀϊὸς πείκειν, ἡ δ' ὀΐφεγα καρπὸν ἀμᾶσθαι.
Η δὲ δυωδεκάτη τ' ἐνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.
Τῇ γάρ τοι νέῃ νήματ' ἀερσιπότητος ἀράχνης,
Ηματος ἐκ πλείου, ὅτε τ' ἴδρις σωρὸν ἀμᾶται.
Τῇδ' ἰστὸν ςήσαιτο γυνὴ, προβάλοιτό τε ἔργον.
Μηνὸς δ' ἰσαμένῳ τεσσαιδεκάτῳ ἀλέασθαι
Σπέρματος ἄρξασθαι· φυτὰ δ' ἐνθρέψασθαι ἀείσῃ.
Εκτη δ' ἡ μέσση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι φυτοῖσιν·
Ανδρογόνῳ τ' ἀγαθὴ· κούρῃ δ' ὀ σύμφορός ἐστιν,
Οὔτε γαμέσθαι πρῶτ', ἔτ' ἂρ γάμου ἀντιβολῆσαι.

Οὐδὲ

HESIODI ASCRÆI

DIES.

Dies vero ex Jove obſervans, bene ſecundum decorum,
Doce ſervos. Triceſimum menſis optimum
Ad opera inſpicienda, demenſumque dividendum,
Nempe, cum in jure dicendo populus verſatur.
Hi enim dies ſunt Jove à prudente.
Primum, novilunium, quartuſque, & ſeptimus, ſacer dies:
Hoc enim Apollinem enſe aureo armatum peperit Latona.
Octavuſque & nonus, ambo dies menſis
Egregie creſcentis ad curandum opera mortalium.
Undecimus vero, duodecimuſque, ambo quidem boni:
Hic quidem tondendis ovibus, ille vero lætis ſegetibus metendis.
Duodecimus tamen undecimo multo melior.
Hoc enim net fila in aëre ſuſpenſus araneus
Die adulto, quum & prudens (*formica*) acervum colligit.
Hoc telam ordiatur mulier, & inchoet opus.
Menſis autem inchoati decimotertio caveto
Sementem facere incipias: plantis vero inſerendis optimus eſt.
Sextus vero medius valde incommodus eſt plantis:
Viriparus bonus: puellæ vero non utilis eſt,
Neque gignendæ primum, nec nuptui collocandæ.

Οὐδὲ μὴ ἡ ωρφότη ἔκτη κέρησι γλυκάζ
Αρμῳ, ἀλλ' ἐείφος τάμνειν ἢ πώεα μήλων·
Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἤπιον ἦμαρ.
Εσθλὴ δ' ἀνδρογόνῳ, φιλέῃ δέ τε κέρτομα βάζειν,
Ψεύδεά θ', αἱμυλίους τε λόγους, κρυφίους τ' ὀαρισμούς.
Μιὼς δ' ὀγδοάτη κάπρον καὶ βοῦν ἐείμικτον
Ταμνέμεν, ἠρῆας ὃ δυωδεκάτη ταλαεργούς.
Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέῳ ἤματι, ἴσορρα φῶτα
Γείναζ· μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένῳ ἔσθ'.
Εσθλὴ δ' ἀνδρογόνῳ δεκάτη, κέρῃ δέ τε τετρακὶς
Μέσση. τῇ δέ τε μῆλα, ἢ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς,
Καὶ κυνὰ καρχαρόδοντα, ἢ ἠρῆας ταλαεργοὺς
Πρηΰνειν, ὅτι χεῖρα πρῆείς. πεφύλαξο δ' ὃ θυμῷ
Τετρακὶς δ' ἀλεύαζ φθίνοντός θ' ἱσταμένου τε
Αλγεα θυμοβορεῖν. μάλα τοι τετελεσμένον ἦμαρ.
Εν δ' τετάρτῃ μιὼς ἄγεσθαι ἐς οἶκον ἄκοιτιν,
Οἰωνοὺς κρίνας, οἳ ἐπ' ἔργματι τύτῳ ἄρισοι.
Πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι· ἐπεὶ χαλεπάς τε ἢ αἰνάς.
Εν πέμπτῃ γάρ φασιν Ερινύας ἀμφιπολεύειν,
Ορκον πρωτογόνους, τὸν Ερις τέκε πῆμ' ἐπιόρκοις.
Μέσσῃ δ' ἑβδομάτῃ Δημήτερι ἱερὴν ἀκτὴν
Εὖ μάλ' ὀπιπεύοντα ἐϋτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ
Βάλλειν· ὑλοτόμον τε ταμεῖν θαλαμήϊα δοῦρα,
Νηΐά τε ξύλα πολλά, τά τ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται.
Τετρακὶς δ' ἄρχεσθαι νῆας πήγνυσθαι ἀραιάς.
Εἰνὰς δ' ἡ μέσση ἐπιδείελα λώϊον ἦμαρ.

Πρω-

Nec primus quidem ſextus puellis gignendis
Aptus eſt, ſed hœdis caſtrandis & gregibus ovium:
Stabuloque circumſepiendo paſtorali benignus dies eſt.
Bonus vero viriparus, amatque convitia loqui,
Mendaciaque, & blandos ſermones, & occulta colloquia.
Menſis vero octavo caprum & bovem mugientem
Caſtrato, mulos autem duodecimo laborioſos.
Viceſimo vero in magno, pleno die, prudentem virum
Generato: valde enim animo ſapiens eſt.
Bonus autem viriparus decimus, puellæ vero & quartus
Medius. hoc vero & oves, & pedes flectentes camuros boves,
Et canem aſperis dentibus, muloſque laborioſos
Cicurato, manum imponens. teneto vero memoria
Quarto die ut vites finientis & inchoantis menſis
Doloribus conficere animum. valde hic ſacer eſt.
Quarto autem menſis uxorem domum ducito,
Obſervatis avibus, quæ ad hanc rem ſunt optimæ.
Quintos vero evitato: quia noxii ſunt & graves.
In quinto enim aiunt Furias obambulare,
Horcum vindicantes, quem Eris in perniciem peperit perjurorum.
Medius vero ſeptimus Cereris ſacrum munus
Diligenter inſpiciens bene æquata in area
Ventilato: arborumque ſector incidito cubicularia ligna,
Navaliaque ligna multa, & quæ navibus congrua ſunt.
Quarto vero incipito naves compingere tenues.
Nonus autem medius pomeridianus melior dies.

Πρωτίστη δ' εἰναὶς παναπήμων ἀνθρώποισιν.
Εὐλὴ μὲ γάρ θ' ἥδε φυτευέμεν, ἠδὲ γενέσθαι,
Ανέρι τ' ἠδὲ γυναικί· καὶ ὅποτε πάγκακον ἦμαρ.
Παῦρα δ' αὖτ' ἴσασι τεισεινάδα μιλιὸς ἀρίστω
Αρξασθαί τε πίθω, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θεῖναι 815
Βοσὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι.
Νῆα πολυκληῖδα θοὴν εἰς οἶνοπα πόντον
Εἰρύμεναι. παῦρα δέ τ' ἀλήθεα κικλήσκουσι.
Τετράδι δ' οἶγε πίθον. τῇδὲ πάντων ἱερὸν ἦμαρ
Μησὶν· παῦρα ἴδ μετ' εἰκάδα μιλιὸς ἀρίστω, 820
Ἣς γινομένης· ἐπιδείελα δ' ὀξὺ χερείων.
Αἴδε μὲ ἡμέραι εἰσὶν ὀπιχθονίοις μέγ' ὄνειαρ.
Αἱ δ' ἄλλαι μεταδόποι, ἀκήριοι, ὅτι φέρουσαι.
Αλλῳ δ' ἀλλοίην αἰνεῖ, παῦρα δέ τ' ἴσασιν.
Αλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ. 825
Τάων εὐδαίμων τε καὶ ὄλβιος, ὃς τάδε πάντα
Εἰδὼς ἐργάζηται, ἀναίτιος ἀθανάτοισιν,
Ορνιθας κρίνων, καὶ ὑφροσύνας ἀλεείνων.

ΤΕΛΟΣ.

ΗΣΙΟ-

Primus vero nonus prorſus innoxius hominibus.
Bonus ſiquidem eſt ad plantandum, & ad generandum,
Tam viro quam mulieri: nec unquam prorſus malus dies.
Sed pauci rurſus ſciunt tertium nonum menſis optimum
Relinendis doliis, & ad jugum collo imponendum
Bobus & mulis & equis celeribus.
Navem multa tranſtra habentem celerem in nigrum pontum
Deducito. ſed pauci veracem dicunt.
Quarto vero aperi dolium. præ omnibus ſacer dies eſt
Medius: pauci vero poſt viceſimum menſis optimum,
Aurora oriente: pomeridianus vero eſt deterior.
Et hi quidem dies ſunt hominibus magno commodo.
Ceteri autem intercidentes ſunt, nihil ſignificantes, nihil ferentes.
Sed alius alium laudat, pauci vero norunt.
Interdum noverca eſt dies, interdum mater.
De his beatuſque & felix, qui hæc omnia
Sciens operatus fuerit, inculpatus diis,
Auguria obſervans, & delicta evitans.

FINIS.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ.

Ex Euſtathio.

Ουρανίη δ' ἄρ' ἔπικτε Λίνον πολυήρατον υἱόν,
Ον δὴ ὅσοι βροτοί εἰσιν ἀοιδοὶ καὶ κιθαρισταὶ,
Πάντες μὲν θρηνεῦσιν ἐν εἰλαπίναις τε χοροῖς τε,
Αἰχμόμενοι ὃ Λίνον καὶ λήγοντες καλέεσθαι.

Ex Eodem.

Ἄκρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν θέεν, οὐδὲ κατέκλα· 5

1. Λίνον] *Euſtathius* hos verſus habet ad Iliad. Σ. 570. pag. Edit. Rom. 1163. ubi illuſtrantur. Dignum eſt notatu, in Phœnicia Lingua, לי *lin* ſignificare *ejulatum, gemitum*; quod nomen ei impoſitum eſt, ob luctum quo eum diſcipuli proſequuti ſunt, ut oſtendit in hiſce verſibus *Heſiodus*. Vixit Linus iis temporibus, quibus Lingua & Litteræ Phœniciæ in Græcia vigebant. *Diodorus Siculus* Bibliothecæ Lib. III. prodidit ex *Dionyſio Mythologo*, πρῶτον εὑρέτην ῥυθμῶν καὶ μέλους, ἔτι δὲ Κάδμου κομίσαντος ἐκ Φοινίκης τὰ καλούμενα γράμματα, πρῶτον εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταθεῖναι διάλεκτον, καὶ τοῖς πρώτοις ἐκάστῳ τάξαι, καὶ τὰς χαρακτῆρας ἁρμόσαι, κοινῇ μὲν ὧν τὰ γράμματα Φοινίκια κληθῆναι, διὰ τὸ δοθῆναι τοὺς Ἕλληνας ἐκ Φοινίκων μετενεχθῆναι· διὰ δὲ τὴν Πελασγῶν πρώτων χρησαμένων τοῖς μεταπεθεῖσι χαρακτῆρσι, Πελασγικὰ πρωτοπαγορευθῆναι. ἦν δὲ Λίνον δὴ ποιητικὴ καὶ μελῳδία θαυμαζόντα μαθητὰς σχεῖν πολλοὺς, ὧν φανεισῶν δὲ τριῶν, Ἡρακλέα, Θάμυριν, καὶ Ὀρφέα. τούτων δὲ τὸν Ἡρακλέα κιθαρίζειν μανθάνοντα, διὰ τὸ τὴν ψυχὴν βραδυτῆτα μὴ δύνασθαι δέξασθαι τὴν μάθησιν, ἔπειτα ὑπὸ τοῦ Λίνου πληγαῖς ὀπτημωθέντα διοργισθῆναι, καὶ τῇ κιθάρᾳ τὸν διδάσκαλον πατάξαντα ἀποκτεῖναι· *Linum, apud Græcos, primum inventorem rythmorum & melodiæ fuiſſe*; *præterea cum Cadmus attuliſſet ex Phœnicia litteras, ut dicuntur, primum eas tranſtuliſſe in Græcam Linguam, & nomina ſingulis impoſuiſſe & characteres formaſſe. Vulgo igitur litteras Phœnicias dici, quod ad Græcos à Phœnicibus tranſlatæ ſint*; *cum vero Pelaſgi primi uſi eſſent mutatis characteribus, Pelaſgicas eſſe vocatas. Linum autem poetica & cantu mirabilem, multos habuiſſe diſcipulos, ſed tres illuſtriſſimos, Herculem, Thamyrin & Orpheum*; *ex hiſce, Herculem, cum diſceret canere cythara, ingenique tarditate diſciplinam non caperet, deinde à Lino plagis caſtigatum in iram erupiſſe, citharaque percuſſum magiſtrum occidiſſe.* Poſtea ex eodem narrat, Λίνον τοῖς Πελασγικοῖς γράμμασι συνταξάμενον τὰς τε τοῦ πρώτου

Διονύσου

HESIODI FRAGMENTA.

Ex Euſtathio.

URania peperit Linum amabilem filium,
Quem quotquot ſunt homines cantores & fidicines,
Omnes lugent in conviviis & choris,
Incipienteſque Linum & deſinentes vocant.

Ex Eodem.

Per ſummum ſpicarum fructum cucurrit, neque rupit,

Διονύσου πραξεις ἡ τὰς ἄλλας μυθολογίας, ἀπολιπεῖν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν. *Linum litteris Pelaſgicis cum conſcripſiſſet primi Dionyſii res geſtas, & alias mythologias, reliquiſſe eas in commentariis.* Hæc paullo pluribus exſcripſimus, non tantum ut liqueret nos non temere è Phœnicia Lingua deducere nomen Lini, ſed etiam ut quæ de Lino feruntur hîc exſtarent. Si hæc ſciviſſet aut in animum revocaſſet *Herodotus*, minime miratus fuiſſet *Linum* vocatam lugubrem cantilenam, apud Ægyptos alioſque vicinos populos. Verba ejus ſunt Lib. II. c. 79. quæ proferemus, quia & quæ diximus firmant & lucem *Heſiodi* loco fœnerantur: Τοῖσι δὲ πολλὰ ἐπάξιά ὄζει νόμιμα, ἡ δὲ καὶ ἄσημα ἔνεστι Λίνῳ, ὅσπερ καὶ ἐν τῇ Φοινίκῃ ἀοίδιμός ὄζει καὶ ἐν Κύπρῳ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ. κατὰ μὲν τοι ἔθνεα οὔνομα ἔχει. συμφέρεται δὲ ὡϋτὸς εἶναι ὁ οἱ Ελλωνες Λῖνον ὀνομάζοντες ἀείδουσι· ὥστε πολλὰ μὲ καὶ ἄλλα ἀποθωϋμάζειν με τῆσι ἐκεῖ Αἰγυπτίοισι ἐόντων, ἐν δὲ δὴ καὶ ὁ Λῖνος ὁκόθεν ἔλαβε τ' οὔνομα: *Quibus* (Ægyptiis) *cum alia ſint egregia inſtituta, tum vero etiam eſt Linus, cantio in Phœnice & Cypro & aliis locis decantata; quæ varium quidem, pro ſingularum gentium differentia, nomen habet; ſed quam convenit eamdem eſſe quam Græci, Linum vocantes, canunt; ita ut cum alia multa, quæ ſunt in Ægypto, tum etiam illud admirer unde Lini deſumſerit nomen.* Nimirum, ſic vocabatur lugubris hymnus in Ægyptia Lingua, quemadmodum in Phœnicia; cum qua multa communia vocabula habuit. Eodem nomine ſimilis hymnus vocabatur, apud Græcos, in honorem antiquiſſimi Poëtæ eadem de ratione. Lugubrem autem fuiſſe hymnum, apud Ægyptios, oſtendit in ſequentibus *Herodotus*, quamvis in eo falli videatur, quod putet *Linum*, apud eos, nomen viri fuiſſe, qui aliter *Maneros* diceretur, cum ſit nomen hymni in laude Manerotis. Hymni, qui diceretur *Linus*, meminit etiam *Euſtathius* loco laudato. *Clericus.*

5 Ακρον] Eſt imitatio *Homeri* Iliad. Υ, 227.

Αλλ' ὅτε πυραμίνων ἀθέρων δρομάεσκε πόδεσσι.
——Καὶ ὁ σινέσκετο καρπόν.

Ex Eodem.

——ἕνεκα Νύμφαν
Εὐραύμβου ἴλεων μίχθη ἐρατῇ φιλότητι.

Ex Eodem.

Εν δίῃ Υρίῃ Βοιωτίῃ ἔτρεφε κούρην.

Ex Eodem.

Καὶ γάρ σφιν κεφαλῇφι κύ κρύος αἰνὸν ἔχυεν·
Αλφὸς γὰ χρόα πάντα κατέχρεν· ἐν δέ νυ χαῖται
Ερρεον ἐκ κεφαλέων· ψίλωτο ὦ καλὰ κάρηνα.

Ex Eodem.

Ος τε Λιλαίηθεν ποταμοῦ καλλίρροον ὕδωρ.

Ex Eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔπιτνεν ἐύζωνος Πολυκάστη,
Νέστορος ὁπλοτάτη κούρη Νηληϊάδαο,
Περσέπολιν, μιχθεῖσα λάθρῃ χρυσῆ Αφροδίτῃ.

Ex Eodem ad Iliad. B.

Νέστωρ οἷος ἄλυξεν ἐν ἀνθεμόεντι Γερήνῳ.

Υ, 227. ubi de equabus ſuis Æneas: Ακρον ὑπ' ἀνθεικὸν καρπὸν ὄιον, ἠδὲ κατύλων. Similes aut majores hyperbolas, de celeritate Camillæ, habet *Virgilius* Æneid. VII. ſub finem, quas vix defendi poſſe putavit *Henr. Stephanus*, in Diſſert. de Criticis Veteribus. *Clericus.*

De *Iphiclo* hæc dicuntur, de quo *Heſiodum* ita ſcripſiſſe teſtatur etiam *Scholiaſtes Apollonii*. Lib. I. v. 45. Τοῦτον Ησίοδος ὅτι πυείνων ἀθέρων τρέχειν φησί. Porro ultimum Hemiſtichium in aliis editionibus ſeorſim citatur ex *Athenæo*. *Rob.*

10 Τείῃ] Regio eſt prope Aulidem, de qua vide *Stephanum*, qui ad hunc Heſiodi verſum reſpicit. Eum habet *Euſtathius* ad Iliad B, 496. p. 264. *Clericus.*

12. Αλφὸς] Quod morbi genus ſit docebit *Celſus* Lib. V. c. 28. §. 19. Optandum eſſet eos, qui primi fragmenta hæc *Heſiodi* collegerunt, notaſſe non tantum nomina Scriptorum in quibus ea invenerant,

Sed in acutis aristis cursitavit pedibus.

——Nec corrupit fruges.

Ex Eodem.

——propterea Nympham

Cum inveniſſet faventem miſtus eſt amabili concubitu.

Ex Eodem.

In divina Hyria Bœotia nutrivit puellam.

Ex Eodem.

Etenim eorum capitibus effudit frigus grave;

Vitiligo enim cutem omnem tenuit; capilli vero

Defluebant ex capitibus; & decalvabantur pulcra capita.

Ex Eodem.

Quique ex Lilæa profundit pulcre fluentem aquam.

Ex Eodem.

Telemacho vero peperit bene cincta Polycaſta,

Neſtoris minima natu filia Nelidæ,

Perſepolin, miſta per auream Venerem.

Ex Eodem.

Neſtor ſolus vitavit in florida Gereno.

venerant, ſed etiam loca; hoc eſt, libros, capita, paginas, verſus &c. ut videremus quâ occaſione prolata & an recte exſcripta ſint. Nunc otioſum eſſe oporteat eum, qui ea quærere aggrediatur, & multum laborem poſſe incaſſum ſuſcipere, quod nobis non vacat. *Clericus.*

14. Ος τι Αιλαίδην] *Euſtathius* hunc locum profert pag. 275. ubi ſermonem habet de Cephiſſo fluvio, ad Iliad. B. 523. *Clericus.*

18. Νέσσω] Hoc fragmentum in Heinſianis Editionibus, aliiſque ex iis propagatis, legebatur inferius, inter fragmenta ex *Stephano* collecta. Hic vero adſcripſerat, ad oram codicis, ex *Euſtathio* deſumtum, doctiſſimus *Grævius*, quaſi omiſſum. Itaque hic reliquimus, cum non multum intereſſet ubi legeretur, modo ne repeteretur, aut omitteretur. Exſtat autem apud *Stephanum* in voce *Gerenia*, qui ex primo Catalogo

Ex Eodem.

Κτεῖνε δ' Νηλῆϊ παλαισίφρονας υἱέας ἐσθλὸς
Ενδεκα, δωδέκατος δ' Γερήνιος ἵππότα Νέστωρ
Ξεῖνος ἐὼν ἐτύχησε πρὸ ἱπποδαμοῖσι Γερήνοις.

Ex Eodem.

——Φύλεα φίλον μαχάρεσσι θεοῖσι.

Ex Eodem.

——Παῦροι γὰρ ἐοίκασι πατρόσι παῖδες,
Οἱ πλέονες κακίους.

Ex Strabone.

Καὶ κύρην Αρσίβοιο, τ' Ερμάων ἀκάκητα
Γείνατο, κὴ Θερσίη κύρη Βήλοιο ἄνακτος.

Ex Eodem.

Υἱεῖς ὀξεγύοντο Λυκάονος ἀντιθέοιο,
Ον ποτε τίκτε Πελασγός.

Ex Eodem.

Ητοι δὲ Λοκρὸς Λελέγων ἡγήσατο λαῶν,
Τὸς ῥα ποτὲ Κρονίδης Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς
Λεκτὸς ἐκ γαίης Αλόης πόρε Δευκαλίωνι.

hæc profert, & apud *Euſtathium* pag. 231. Ed. Romanæ. De hac hiſtoria vide *Apollodorum* Lib. I. Cap. IX. §. 9. *Clericus.*

22. Φύλεα] Occurrit apud *Euſtath.* pag. 125. Edit. Rom. *Fragm. inedit. Rob.*

23. Παῦροι] Occurrit apud *Euſtath.* ad Il. ſ. v. 235. ubi tamen inverſo verborum ordine citatur — Παῦροι δὲ πῶδες ἐοίκασι πατρόσιν. *Fragm. inedit. Rob.*

25. Καὶ κύρην Αρσίβοιο] Antea legebatur Αρσίου & πὼ, quæ, ut recte *Iſaac. Caſaubonus* ad pag. 29. Lib. I. *Strabonis*, monſtroſa eſt lectio, quippe quæ duos patres eidem filiæ, duos maritos eidem uxori affingit. *Clericus.*

Ibid. Ερμάων] Nomen hoc à Poëtis æque tribuitur Mercurio ac Ερμῆς, ut animadvertit *Caſaubonus*, qui protulit hunc verſum *Moſchi*:

Ως χάλων Ερμάων, καδάρλω ὡς ἀδὺς Απόλλων.

Quod ille notat, contra Interpretem Latinum *Strabonis*, qui fruſtra emendare conatus erat locum *Heſiodi.* Idem.

Ibid. Ακάκητα] Hoc eſt, Epithetum Mercurii.

Ex Eodem.

Occidit Nelei laboris ferentes filios fortes
Undecim, duodecimus vero Gerenius eques Neſtor
Peregre profectus erat ad Gerenios equitandi peritos.

Ex Eodem.

——Phyleum carum immortalibus Diis.

Ex Eodem.

——Pauci ſimiles ſunt patribus filii,
Plures ſunt deteriores.

Ex Strabone.

Et filiam Arabi, quem Mercurius innoxius
Genuit, & Thronia filia Beli Regis.

Ex Eodem.

Filii nati ſunt Lycaonis, Diis ſimilis,
Quem olim genuerat Pelaſgus.

Ex Eodem.

Certe enim Locrus Lelegi præerat populo,
Quos olim Saturnius Jupiter immortalia conſilia agitans
Electos ex terra Aleas dederat Deucalioni.

Mercurii. *Homerus* Iliad. Π. 185.

——παρελέξατο λάθρη
Ερμείας ἀκάκητα.

Concubuit clam Mercurius innoxius. Blandiebantur tamen Poëtæ Mercurio, cum *innoxium* vocabant Deum furum, mercatorum, oratorum &c. & cujus nequitiam ceteroqui celebrabant. Vide Hymnum in Mercurium inter Homericos, & Dialogos Deorum *Luciani*. Ceterum notare debuerant collectores fragmentorum *Heſiodi* locum hunc proferri, ex ejus *Catalogo*. Idem.

27. Τῆς] Hoc fragmentum habet *Strabo* Lib. V. p. 153. ubi agit de Pelaſgis, de quibus etiam non inutilia dicenda haberemus, ſi hic ea res ageretur. *Clericus.*

29. Ητοι ὃ Λοκρὸς Λελέγων] Hic locus exſtat, apud eumdem Geographum Lib. VII. p. 222. & pro Αλέας, ut edidit *Heinſius*, habet ἀλέυς, quod ſuſpectum merito habet *Iſ. Caſaubonus*. At *Claud. Salmaſius* aliter hunc locum legebat atque

Ex Eodem.

Ωκεε δ' Ωλενίην πέτρῃσιν ποταμοῖο πρὸ ὄχθης
Εὐρέϊ Πείρῳο.

Ex Eodem.

Ἐξ ὧν ἄρειαι νύμφαι θεαὶ ἐξεγένοντο,
Καὶ γλύφ' ὑπιδαιῶν Σατύρων ἀμηχανοεργῶν,
Κέρητές τε θεοὶ, φιλοπαίγμονες, ὀρχηςῆρες.

Ex Eodem.

Θαῦμα μ' ἔχει κῆρ θυμὸν, ὅσας ἐρεινεὸς ὀλύνθας
Οὗτος ἔχει, μικρός περ ἐὼν, εἴποις ἂν ἀριθμόν.

Responsio ex Eodem.

Μυρίοι εἰσὶν ἀριθμὸν, ἅτερ μέτρα γε μέδιμνος.

que interpretabatur ad *Solinum* pag. 103. Ed. Ultrajectinæ: "De Locris, inquit, "quod Leleges olim dicti sint fidem fa- "cere possunt hi versus *Hesiodi*, qui ex- "stant apud *Strabonem*, qui interpreta- "tur: τῇ γὰρ ἐτυμολογίᾳ τὸ συλλεκτὸς γεγονέναι "πῃ δὲ ἐκ παλαιᾶ αἰνίττεσθαί μοι δοκεῖ· *ipsa ety- "mologia obscure mihi indicare videtur "fuisse quosdam olim collectitios.* Sic "λεκτὸς accepit, apud *Hesiodum*, ἀντὶ τοῦ "συλλεκτῶν καὶ μιγάδων, *pro collectitiis & "mistis.* Tales enim Leleges fuere, qui "& errones varia Græciæ tenuere loca. "Sed hic non est Poëtæ sensus. Λέλεγας, "quasi λογάδας & λεκτὸς dictos censet, qui "ex electis & eximiis lapidibus, quos "Deucalion jaciebat, nati sunt. Ita igi- "tur legendum, in ultimo versu:

"Λεκτὸς ἐκ γαίης λαὸς πόρε Δευκαλίωνι·

"Et Λέλεγας λαὸς interpretatur λεκτὸς λαὸς, "*lectos populos. Hesychius*: Λεκτοὶ, ἀπο- "κριτοί. Idem: Λογάδες, οἱ ἐπίλεκτοι. Legi "etiam posset:

"Λεκτὸς ἐκ γαίης λαίων πόρε Δευκαλίωνι.

"Quod & verius existimo. Λαὸς autem "idem *Hesiodus* ἀπὸ τοῦ λάων lapidibus, "quos reformando generi humano post "tergum jaciebat Deucalion, scribit ap- "pellatos. Ex præcipuis & egregiis for- "matos vult τὸς Λέλεγας, atque inde di- "ctos. Hæc vir summus, erudite & fe- liciter, ut innumera alia. Possimus ex PhœniciaLingua ostendere originem no- minis *Lelegum*, ita ut dicti sint à לח *leahh*, quod *viride* sonat, reduplicatis radicalibus, quia Leleges errones seu Nomades erant, qui *viridia pascua* sectabantur. *Clericus.*

Ibid.] Cares olim Lelegas à nonnullis vocatos fuisse testatur *Herodotus* lib. I. "Εἰσὶ δὲ τούτων Κᾶρες μὲ ἀπιγμένοι εἰς τὴν ἠπειρον "ἐκ τῶν νήσων. Τὸ γὰρ παλαιὸν ἐόντες Μίνω τε "κατήκοοι, καὶ καλέμενοι Λέλεγες, εἶχον τὰς νήσους "&c. In his Cares quidem ex insulis tran- "sierunt in continentem. Olim enim "Minoi parebant, appellatique Leleges, "insulas habitabant, &c. Κατὰ μὲ δὴ Κᾶ- "ρας ὅτι Κρῆτες λέγουσι γινέσθαι. Οὐ μέν τοι ὁμο-

"λογέουσι

Ex Eodem.

Habitavit Oleniam rupem fluvii ad ripas
Benefluentis Piri.

Ex Eodem.

Ex quibus montanæ Nymphæ ortæ ſunt,
Et genus nequam Satyrorum malorum facinorum auctorum,
Cureteſque Dii, ludorum amantes, ſaltatores.

Ex Eodem.

Admiratio animum meum tenet, qua tot caprificus groſſos
Hic habeat, quamvis parvus; dixeris numerum.

Reſponſio ex Eodem.

Decies mille ſunt numero, medimnus ſine menſura.

"λοιέυσι τάυτυσι οἱ Κᾶρες, ἀλλὰ νομίζυσι αὐτοὶ "ἐωῦτὺς ἔῆ) αὐτόχθονας ἠπειρώτας, κ) τῷ ὀνόματι "τῷ αὐτῷ ἀεὶ διαχρεωμένυς τῷ πρῶτῳ. Hunc "in modum Cretenſes de Caribus refe- "runt. Quanquam his non aſſentiuntur "ipſi Cares, qui ſe aborigines & indi- "genas continentis eſſe exiſtimant,& eo- "dem nomine, quo nunc, ſemper uſos. "Eoſdem quidem memorat *Virgilius* "Æneid. Lib. 8. ſed à Caribus diſcernit *Hic* Lelegas, *Caraſque Sagittiferoſque Gelonos. Rob.*

32. Ωκει δ' Ωλενίλιν] Eſt apud *Strabonem* Lib. VIII. p. 236. *Clericus.*

34. Ἐξ ὧν] Fragmentum hoc legitur, apud *Strabonem* Lib. X. p. 325. ubi multis agit de Curetibus. *Clericus.*

Ibid. Οὔρειαι νύμφαι] De Nymphis, vide dicta ad Theogoniam vſſ. 187, & 215. *Idem.*

35. Γένος ὑπλατῶν Σατύρων ἀμηχανόεργων] Nota ſunt ex fabulis libidinoſa facta Satyrorum Nymphis inſidiantium, aut cum Baccho compotantium; ad quorum mores hic reſpicit *Heſiodus.* Propterea, re melius expenſa, dictos putem Satyros à radice Phœnicia שטר *ſchatar*, quæ, apud Arabes, ſignificat *moleſtum eſſe, malefaciendo laſſare.* Sic tandem defatigatis Nymphis aut mulieribus potiebantur. *Clericus.*

36. Κυρῆτές τι Θεοὶ, φιλοπαίγμονες, ὀρχησῆρες] Ultimum Epithetum Curetum propemodum mihi perſuadet dictos à Radice Phœnicia כרר *charar*, unde כרכר *chircher*, quod eſt *ſaltavit.* Nihil inſignius in Curetibus, quam Saltatio, ut docet *Strabo*, loco memorato. Vide etiam quæ de iis congeſſit vir illuſtris & de litteris amœnioribus bene meritus *Ezech. Spanhemius* in *Callimachum* ad Hymn. in Jovem v. 52. *Clericus.*

37. Θαῦμα] *Strabo* Lib. XIV. p. 442. ubi Calchas rem quæſiviſſe dicitur à Mopſo filio Mantûs, quæ Tireſiæ filia fuerat. *Clericus.*

39. Μυείοι] Reſponſio eſt Mopſi. *Clericus.*

43. Οι

Εἷς δὲ Φινεύς, τὸν ἐπελθέμεν οὐκ ἐδύναο.
Ὡς φάτο, καὶ σφιν ἀριθμὸς ἐτήτυμος εἴδετο μέτρῳ,
Καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπνος θανάτοιο κάλυψε.

Ex Eodem.

Ὃς Φόρκοιο Πανοπίδα..... Γληνώνά τ' ἐρυμνὴν,
Καί τε δι' Ὀξυόμφης εἰλιγμῷ εἶσι, δράκων ὥς.

Ex Eodem.

Γλακτοφάγων εἰς αἶαν ἀπήνας οἰκί' ἐχόντων.

Ex Eodem.

Αἰθίοπας, Λίβυάς τ', ἠδὲ Σκύθας ἱππημολγούς.

Ex Eodem.

Δωδώνην, φηγόν τε Πελασγῶν ἔδραανον ἦεν.

Apud Eundem, ex τῶν Ηοίων.

Ἡ οἵη διδύμους ἱερὸς ναίουσα κολωνούς,
Δωτίῳ ἐν πεδίῳ πολυβότρυος ἀντ' Ἀμύρου,
Νίψατο Βοιβιάδος λίμνης πόδα πρηέος ἀδμής.

43. Ὃς παρὰ Πανοπίδα] Hoc fragmentum eſt apud *Strabonem* Lib. IX. p. 292. ubi de Cephiſſo fluvio loquitur, quem hiſce verbis deſcribit. *Clericus.*

45. Γλακτοφάγων] Strabo Lib. VII. p. 209. ait *Heſiodum*, ἐν τῇ καλουμένῃ γῆς περιόδῳ ſcripſiſſe Phineum ab Harpyis abductum fuiſſe *in terram lacte viventium* &c. hoc eſt, Getarum, quorum regionem & gentem deſcribit eo loco Geographus. *Clericus.*

46. Αἰθίοπας] Legitur apud *Strabonem* Lib. VII. p. 208. qui aliquot verſus Heſiodi exſcripſerat, ſed quorum ſupereſt tantum primus, iſque corruptiſſimus. Pro Λίβυάς τε ἠδὲ legitur τὴ Λιγυσὶ δέ. *Heinſius* edidit Λιγυάς, ſed qui melius cum Æthiopibus conjungi poſſunt, quam Libyes? *Clericus.*

47. Δωδώνην] Eſt apud eumdem Geographum Lib. VII. p. 226. ubi ſermo eſt de Pelaſgis. *Clericus.*

48. Ἡ οἵη διδύμους] Eſt apud *Strabonem* Lib. IX. p. 304. & Lib. XIV. p. 445. & apud *Stephanum* in voce Ἀμύριος. *Caſaubonus* legit Διδύμους, quod nomen eſt proprium montis, & pro ἀντ', ἄγχ', hoc eſt, ἄγχι prope; ſed, ut recte *Berkelius*, in Stephanum, ἀντ' poteſt eſſe pro ἄντα ἐ *regione*. Præterea *Strabo* habet Βοιβιάδος. Non dicit Geographus hos verſus lectos in Eœis, ſed ex primis voculis conjeciſſe videtur hoc *D. Heinſius*. Huc autem transferemus quod habet *Iſaac. Caſaubonus*

Unus vero ſupereſt, quem numerare nequiſti.
Sic dixit, & iis verus numerus menſuræ cognitus eſt.
Tum vero Calchantem ſomnus mortis texit.

Ex Eodem.

Qui ad Panopidem . . . . . & Gleconem munitam
Et qui per Orchomenum circumvolutus it, ut ſerpens.

Ex Eodem.

Galactophagorum in terram habentium domos in plauſtris.

Ex Eodem.

Æthiopas, Libyaſque, & Scythas, qui equas mulgent.

Ex Eodem.

Dodonamque, & ad fagum Pelaſgorum ſedem ivit.

Apud Eundem ex Eoeis.

Aut qualis gemina ſacra incolens juga,
Dotio in campo è regione racemoſi Amyri,
Abluit aqua Bœbeïde pedem virgo intacta.

bonus ad Lib. I. *Strabonis*, p. 29. de hoc opere *Heſiodi* & alio affinis argumenti, qui Catalogus vocabatur. Cum ergo laudaſſet Geographus Catalogum: "Videri, "inquit, poterat illud opus *Heſiodi* in- "telligi, quod Ηοίλω, vel Ηοίας μεγάλας "Græci Scriptores ſolent nuncupare. Sed "ex Scholiaſte *Apollonii* diſcimus diver- "ſa hæc eſſe opera. Sic enim ille ſcribit "in Lib. II. Φλύα Ησιόδος ἐν ταῖς μεγάλαις "Ηοίαις ὅτι Φείξῳ τινὶ ὀδὸν ἐλώμενον· ἐν δὲ τῷ "γ'. καταλόγῳ &c. Certum eſt tamen "Eœas quoque *Heſiodi* aliud fuiſſe ni- "hil, quam mulierum præſtantiſſimarum "Catalogum. Nam hoc recte à doctiſſi- "mo viro *Joan. Aurato* eſt animadver- "ſum. Nos etiam poſtea obſervavimus, "non *Heſiodum* tantum ſed & *Soſicra-* "*tem* Opus eodem fere indice edidiſſe. "Athenæus Lib. XIII. Ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐμπόδων "ἐγένετο καταλογον γυναικῶν ποιησάμενος, ὃ κατὰ "τὸν Σωσικράτην τὸ Φανατροείτης Οἶος ἢ ἡ τοῦ "γυναικῶν καταλογον Νικομήδης τὸ Σαμίου. Ubi "legendum cenſemus Οἶος & de quodam "Soſicratis Opere accipiendum, cui, ad "*Heſiodi* imitationem, titulum fecerat "οἷοι quod & ipſe ſua exemplа omnia, "per vocem οἷος, inciperet, ut *Heſiodus* "per ἢ οἷη. Nam illud quidem dubitari "non poteſt, fuiſſe illud Soſicratis opus "certorum hominum Catalogum. Omnia "autem exempla ita incipiſſe conjectu- "ra eſt, meo judicio, admodum proba- "bilis. Quam etiam confirmat, quod

"*Timon*

Ex Pausania.

Υπὸ δ' ὃ Μόλυρον Αἰσβαντ@ φίλον υἱὸν
Κτείνας ἐν μεγάρῳς εὐνῆς ἕνεχ' ἧς ἀλόχοιο,
Οἶκον ἀποπρολιπὼν φεῦγ' Αργε@ ἱπποβότοιο.
Ἶξεν δ' Ορχομενὸν Μινυήιον· καί μιν ὅγ' Ηρως
Δέξατο, ἠ κτεάνων μοῖραν πόρεν, ὡς ὑπέσχες.

Ex Eodem.

Φύλας δ' ὤπυιεν κούρῃ κλειτῇ Ιολάῃ
Λειποφίλῃ· ἣν δ' εἶδος Ολυμπιάδεσσιν ὁμοίη.
Η δέ οἱ ····· υἱὸν ἐνὶ μεγάροισιν ἔτικτεν,
Θηρώ τ' ἀγαθὴ ἰοχέαιρα φαέεσσι σελήνης.
Θηρὼ δ' Απόλλων@ ἐν ἀγκοίνῃσι πεσοῦσα
Γείνατο Χείρωνα@ κρατερὸν μέν@ ἱπποδάμοιο.

Ex Scholiaste Apollonii.

Δώδεκα γὰρ Νηλῆα@ ἀμύμονα@ υἱέες ἦμεν,
Νέστωρ τε, Χρομίος τε, Περικλύμενός τ' ἀγέρωχο@,
Ολβιο@, ὃν πόρε δῶρα Ποσειδάων ἐνασίχθων
Πυλοῖ· ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσι φάνεσκεν
Αἰετός· ἄλλοτε δ' αὖτε πελέσκετο (θαῦμα ἰδέσθαι)
Μύρμηξ· ἄλλοτε δ' αὖτε μελισσέων ἀγλαὰ φῦλα·
Αλλοτε δεινὸς ὄφις ἠ ἀμείλιχος. εἶχε γὰρ δῶρα

"*Timon* quoque in Sillis, idem fecerat "&c. Cetera lege apud ipsum Scriptorem. Quæ cum expenderem diligentius, non duxi hic omittendum, si *Scutum Herculis* sit fragmentum *Oearum*, in prima voce ἣ οἵη nihil esse mutandum. Sed vix intelligo qui post longissimam digressionem, qua clypeus Herculis, ejusque certamen cum Cygno describuntur, posset Poëta sequens exemplum ordiri iterum vocibus, ἣ οἵη. *Clericus.*

51. Υπὸ@] Hoc fragmentum est apud *Pausaniam*, in Bœoticis p. 598. qui, cum dubitet an Eœæ sit Poëma *Hesiodi*, sic hos versus prolaturus præfatur: Τὰ δὲ ἐποίησαν μνήμῃ ἧς ὁ τοὶ ἔπη φασὶν εἶναι, ὡς μεγάλας

Ex Pauſania.

Hyettus vero Molyrum Arisbantis carum filium
Cum occidiſſet domi propter concubitum ejus conjugis,
Domo relicta fugit Argo equos paſcente,
Venit vero Orchomenum Minyarum; eumque Heros
Excepit, & opum partem largitus eſt, ut æquum erat.

Ex Eodem.

Phylas compreſſit filiam clari Iolai
Lipephilen; erat autem formâ Deabus ſimilis.
Illa vero ei . . . . . filium domi peperit,
Theronemque pulcram ſimilem radiis Lunæ.
Thero vero cum incidiſſet in ulnas Apollinis,
Peperit fortem Chironem equorum domitorem.

Ex Scholiaſte Apollonii.

Duodecim enim Nelei præſtantis filii eramus,
Neſtor, Chromiuſque, & Periclymenus ferox,
Felix, cui dederat dona Neptunus terræ quaſſator
Omnis generis; aliquando enim inter aves videbatur
Aquila; aliquando vero erat, (mirabile viſu!)
Formica, aliquando apium ſplendida examina;
Aliquando terribilis ſerpens, & ferus. habebatque dona

χάλας Ηοίας καλοῦσιν Ελληνες· *Hyetti mentionem fecit qui verſus compoſuit, quos Græci vocant magnas Eæas.* De Hyetto vide plura apud *Pauſaniam.* Clericus.

56. Φῦλας] Sunt hi verſus apud eumdem Scriptorem, in Bœoticis, p. 605. Ubi ſub nomine *Heſiodi* non laudat hoc opus. Interpres Pauſaniæ Latinus *Romulus Amaſæus* vocem Ηοίας p. 599. verterat perabſurde *Orientalia monumenta*, hîc, non melius, *magnas matutinas.* Clericus.

62. Δώδεκα] Legitur hoc fragmentum in Scholiaſte *Apollonii*, ad v. 156. Lib. I. Argonauticorum, ubi etiam explicatur. *Clericus.*

Παντοῖ', οὐκ ὀνομαστὰ, τά μιν ἢ ἔπειτα δόλωσε
Βελῇ Ἀθηναίης.

Ex Eodem.

Θεοτάμβῳ γενεὴ Κλεαδαίμε καὶ Ἀλιμήδοντι.

Ex Eodem.

Ἐνθ' οἵγ' ἀὐχέθην Αἰνηΐῳ ὑψιμέδοντι.

Ex Eodem.

Αἰήτης δ' ὑὸς φαεσιμβρότου ἠελίοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς δ' ἐν πλήσμῃσι διπετέος ποταμοῖο.

Ex Eodem.

——Λαερτῖς ποσί.

Ex Eodem.

Νῆσον ἐς ἀνθεμόεσσαν, ἵνα σφισὶ δῶκε Κρονίων.

Ex Scholiaſte Pindari & Lycophronis.

ἐν τῇ ἡρωϊκῇ γενεαλογίᾳ.

Ἕλληνος δ' ἐγένοντο θεμισοπόλου βασιλῆος
Δωρός τε, Ξοῦθός τε, καὶ Αἴολος ἱπποχάρμης.
Αἰολίδαι δ' ἐγένοντο θεμισοπόλοι βασιλῆες,
Κρηθεὺς, ἠδ' Ἀθαμας, καὶ Σίσυφος αἰολομῆτις,
Σαλμωνεύς τ' αἰδοῖος, καὶ ὑπέρθυμος Πεισήνης.

71. Θεοτάμβῳ] Ad v. 824. Lib. I. Argonauticorum. Legitur Κλεαδαίν in Ed. *Stephani*. Clericus.

72. Ἐνθ'] Ad v. 297. Lib. II. Argonauticorum. *Clericus.*

74. Αὐτὸς] Ad v. 757. Lib. I. Argonauticorum. *Clericus.*

75. Λαερτῖς] Occurrit Lib. I. v. 456. Sic explicatur à *Scholiaſte* vox Λαερτ. Παρὰ τὸ λίαν ἄκρος· ἢ παρὰ τὸ λᾶς τὸ λίθος παρὰ τοῦτο. Ἡσίοδος δέ φησι— Λαερτῖς ποσὶ, τοῦς κατ' ὄψιν ἰδίους. *Frag. inedit. Rob.*

76. Νῆσον] Occurrit apud *Scholiaſten Apollonii* Lib. IV. v. 892. Inſula Sirenum intelligitur. Explicantur enim hi verſus *Apollonii.*

Αἶψα

Omnis generis, quæ dici nequeunt, & eum deinde fefellerunt Minervæ conſilio.

Ex Eodem.

Theſſamenus ſobolem Cleadæmi illuſtris.

Ex Eodem.

Tunc illi vovebant Æneio ſupremo.

Ex Eodem.

Æetes vero filius mortalibus illucentis Solis.

Ex Eodem.

Ipſe autem in exundationibus fluvii à Jove delapſi.

Ex Eodem.

——Delicatis pedibus.

Ex Eodem.

Inſulam in ventoſam, ubi iis dedit Saturnius.

Ex Scholiaſte Pindari & Lycophronis, in Heroum genealogia.

Ab Hellene geniti ſunt jus dicente rege
Doruſque, Xuthuſque, & Æolus gaudens equis,
Æolidæ autem fuerunt jus dicentes reges,
Cretheus, & Athamas, & Siſyphus verſutus,
Salmoneuſque injuſtus, & ſuperbus Perieres.

Αἶψα δὲ τῶν
Καλὸν, ἀντιμόχοιον ἐσίδρακον, ἔνθα λίγειαι
Σειρῆνες ἵενται Ἀχελωΐδες——

Ἡρακλείδης Ἡσιόδῳ ὕστερα ἱστορεῖ τὴν τῶν Σειρήνων. *Frag. inedit. Rob.*

77. Ἕλλωπος] Tres poſteriores verſus invenio in Scholiaſte Pindari ad Od. IV. Pythiacorum. Duos priores quærentis, apud Lycophronis Scholiaſten, oculos fugerunt. Interea non dubito quin legendum ſit, ut edidi, v. 2. Δώριον non Χώριον, ut erat in Heinſianis Editionibus. Crediderim etiam legendum Ἕλλωπος, hoc eſt, ὑιὸν. Notum enim eſt hos fuiſſe Hellenis filios. Vide *Apollodori* Biblioth. Lib. I. Cap. VII. §. 2. *Clericus.*

Ex eodem Scholiaſte Pindari.

Τῇ μὲ ἄρ' ἄγγελος ἦλθε κόραξ ἱερῆς ὑπὸ δαιτὸς
Πυθὼ ἐς ἠγαθέην, ἡ ἔφερεν ἔργ' αἰδήλα
Φοίβῳ ἀκερσεκόμῃ, ὅτε Ἰσχὺς γῆμε Κόρωνιν,
Εἰλατίδης, Φλεγύαο Διογνήτοιο θύγατρα. 85

Ex Eodem.

Τλώλ' Ἀμαρυγκείδης Ἱππόσταθος ὄζος Ἄρηος,
Φυκτέως ἀγλαὸς υἱός, Ἐπειῶν ὄρχαμος ἀνδρῶν.

Ex Eodem.

Ἠδὲ δέ οἱ κῆρ θυμὸν ὀρίσῃ φαίνετο βουλὴ,
Αὐτὸν μὲ σέθεν. κρύψαι δ' ἀδόκητον * μάχαιρά τε
Καλλιὴν, ἣν οἱ ἔτευξε περικλυτὸς ἀμφιγυήεις. 90
Ὡς τλὴ μαιεύων οἷος κῆρ Πήλιον αἶπὺ,
Αἶψ' ὑπὸ Κενταύροισιν ὀρεσκώοισι δαμείη.

Ex Eodem.

Αἴσων, ὃς τέκε θ' υἱὸν Ἰάσονα ποιμένα λαῶν,
Ὃν Χείρων θρέψεν ἐνὶ Πηλίῳ ὑληέντι.

Ex Eodem. ἐν ὑποθήκαις.

Εὖ νύ τοι ἔκλυσα μεταλλᾷ * ἀειγενέτῃσι. 95

Ex Eodem.

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτος ἐγὼ κὴ Ὁμηρος ἀοιδοὶ
Μέλπομεν, ἐν νεαρῇς ὕμνοις ῥάψωδοὶ ἀοιδαὶ,

Ibid.] Aliter leguntur hi verſus in Editione *Clerici* & aliorum,

Ἕλλωες δ' ἐγένοντο Θεμιστοπόλοι βασιλῆες
Δῶρός τε, Ξοῦθός τε, καὶ Αἴολος ἱπποχάρμης.
Αἰολίδαι δ' γένοντο Θεμιστοπόλοι βασιλῆες
Κρήθεύς, ἠδ' Ἀθαμας, καὶ Σίσυφος αἰολομήτης,
Σαλμωνεύς θ' ὑψικρε, καὶ ὑπερθυμος φερὶ πικρὸ.

Recte, ut conjecerat *Clericus* legitur Ἕλλωος non Ἕλλωες, ut patet ex *Lycophronis Scholiaſte* ad v. 284. Sed pro φερὶ πικρὸ omnino legendum Πειρήνης, qui, æque ac Salmoneus, teſtante *Apollodoro* erat

Ex eodem Scholiaſte Pindari.

Venit igitur illi nuncius corvus ſacro à convivio,
Pythonem in divinam, & dixit facta ignota
Phœbo intonſo, Ichyn duxiſſe Coronidem,
Ilatidem, Phegyæ Diogneti filiam.

Ex Eodem.

Hanc vero Amaryncides Hippoſtratus bellicoſus,
Rhyetei inclytus filius, Epeorum dux virorum.

Ex Eodem.

Hoc animo ejus optimum viſum eſt conſilium,
Ipſum quidem retinere, occultare vero inexſpectatum & gladium
Pulcrum quem ei fabricarat inclytus Vulcanus.
Ut hunc quærens ſolus per altum Pelium,
Rurſus à Centauris montanis domaretur.

Ex Eodem.

Æſon, qui genuit filium Jaſonem paſtorem populorum,
Quem Chiron nutriit in Pelio ſylvoſo.

Ex Eodem, in Monitis.

Recte hæc ſingula quærit immortalibus.

Ex Eodem.

In Delo primus ego & Homerus Poëtæ
Canebamus, novis hymnis ſuentes cantionem,

erat ex Æolidis. Male igitur apud *Scholiaſt. Lycophronis* ſecundo loco interſeritur Σαλμωνεύς, &c. *Rob.*

83. Τῇ μὲν] Eſt in Scholiis ad III. Pythiacorum. *Clericus.*

86. Τοῦδ'] Eſt in Scholiis ad X. Olympiac. *Rob.*

95. Ἐν νὶ] In Scholiis ad VI. Pythiacorum, ubi profertur ἐκ Χείρωνος ὑποθηκῶν quas Ἡσίοδῳ ἀναπέμπει. *Clericus.*

96. Ἐν Δήλῳ] Occurrunt hi verſus, excepto tertio, apud *Euſtathium. Rob.*

Φοῖβον Απόλλωνα χρυσάορα, ὃν τέκε Λητώ.

Ex Eodem. ἐκ τ῀ Ηοίων.

Η οἵη Φθίη Χαρίτων ἀπὸ κάλλος ἔχουσα
Πηνειῷ πάρ' ὕδωρ καλὴ ναίεσκε Κυρλήνη.

Ex Eodem, ex iisdem.

Η οἵη Υρίη πυκινόφρων Μυκηνίκη,
Η τέκεν Εὔφημον Γαιηόχῳ ἐννοσιγαίῳ,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι πολυχρύσου Αφροδίτης.

Ex Eodem.

Η δ' ὑποκυσαμβύη τέκεν Αἰακὸν ἱπποχάρμην.
Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἥβης πολυηρότου ἵκετο μέτρον,
Μῆνος ἐὼν ἤρχαλλε, πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Οσσοι ἔσαν μύρμηκες ἐπηρότου ἔνδοθι νήσου,
Τοὺς ἄνδρας ποίησε, βαθυζώνους τε γυναῖκας.
Οἱ δή τοι πρῶτον ζόξαν νέας ἀμφιελίσσας,
Πρῶτοι δ' ἱστία θέντο νεὼς κυανοπρῴρου.

Ex Eodem.

Ητοι ὁ μὲν Σῆρον, καὶ Αλάζυγον ὑψιάνειραν.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Εστι τις Ελλοπίη πολυλήϊος ἠδὲ βοτείμων,
Αφνειὴ μήλοισι καὶ εἰλιπόδεσσι βόεσσιν.
Εν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύρρηνες, πολυβοῦται,
Πολλοὶ, ἀπειρέσιοι, φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων.

99. Η οἵη Φθίη] Ad IV. Pythiacorum, non procul ab initio. *Clericus.*

101. Η οἵη Υρίη] Ad IV. Pythiacorum. *Clericus.*

104. Η δ' ὑποκυσαμβύη] Legitur apud Scholiasten Lycophronis p. 38. Edit. Stephanicæ, ubi plura de hac fabula. *Clericus.*

109. Οἱ δή] Nonnullis verbis mutatis hi versus leguntur etiam apud *Pindarum*

Phœbum Apollinem, qui habet aureum enſem, & quem peperit Latona.

Ex Eodem, ex Eæis.

Aut qualis Phthia habens formam à Gratiis
Penei ad aquam pulcra habitabat Cyrene.

Ex Eodem, ex iiſdem.

Aut qualis Hyria prudens Mecionice,
Quæ peperit Euphemum terræ domino & quaſſatori,
Miſta concubitu aureæ Veneris.

Ex Eodem.

Hæc gravida facta peperit Æacum gaudentem equis.
Sed poſtquam juventutis amabilis attigit menſuram,
Solus cum eſſet, dolebat; pater vero hominum & Deorum
Quotquot erant formicæ, intra amabilem Inſulam,
Eas viros fecit, & mulieres ampla cingula habentes.
Qui primum inſtruxerunt naves utrimque remis actas,
Et primi vela poſuerunt navis nigram proram habentis.

Ex Eodem.

Ille quidem Serum, & Alazogum filios bonos.

Ex Scholiaſte Sophoclis.

Eſt quædam Ellopia dives ſegetum & paſcuorum,
Abundans ovibus & bobus quibus pedes recurvi.
Inhabitantque eam viri habentes multos agnos, & boves,
Multi, innumeri, genera mortalium hominum.

rum in Olymp. n.

Οἱ δ' ὅτι πρῶτον τεύξαν νῆας ἀμφιελίσσας· Πρῶτοι δ' ἱςία θέσαν νηὸς πλῆσαι πορτοπόροιο. *Rob.*

111. Ητοι ὁ] Occurrit in Olymp. 1. Pater autem Seri erat Halirrothius teſtante Scholiaſte. Ην δὲ ὁ Σὴρ ὁ τῦ Αλιρρόθιος τῦ Πτελέως καὶ Αλκυόνης. *Rob.*

112. Εστι τις Ελλοπία] Vide Scholiaſten *Sophoclis* ad Trachinias p. 372. Ed. Stephanicæ. *Clericus.*

131. Τῷ

Ενθά γε Δωδώνη τις ἐπ' ἐσχατιῇ πεπόλισται.
Τίω ὃ Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρηστήριον εἶναι
Τίμιον ἀνθρώποις, ναίων δ' ἐνὶ πυθμένι φηγοῦ.
Ενθεν ὑποφθονίοις μαντεύματα πάντα φέρονται.
Ος δὴ κεῖθι μολὼν θεὸν ἄμβροτον ἐξερεείνῃ
Δῶρα φέρων ἔλθησι σεσὼ οἰωνοῖς ἀγαθοῖσιν.

Ex Eodem.

Η τέκεθ' Ερμιόνῃ δολοεικλυτῷ Μενελάῳ,
Οπλότατον δ' ἔτεκεν Νικόστρατον ὄζον Αρηος.

Ex Eodem.

Ικετο δ' εἰς Κρείοντα καὶ Ηνιόχην.

Ex Æschyli Scholiaste.

Η δ' ὑποκυσταμένη καλλίζωνος Στρατονίκη
Εὔρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγείνατο φίλτατον υἱόν.
Τὸν δ' ἰεῖς ἐγένοντο Δηΐων τε Κλύτιός τε,
Τοξότης τ' ἀντίθεος, ἠδ' Ιφιτος ὄζος Αρηος.
Τὸν ὃ μέθ' ὁπλοτάτην τέκετο ξανθὴν Ιόλειαν
Αντιόχη κρείουσα, παλαιὸν γένος Αἰολίδαο.

Ex Athenæo. ἐν τῷ δευτέρῳ Μελαμποδίας.

——τῷδε Μάρης θοὸς ἄγγελος ἦλθε δ' οἴκου.
Πλήσας δ' ἀργύρεον σκύφον φέρε, δῶκε δ' ἄνακτι.

Ex Eodem.

Καὶ τότε μάντις μὲν δεσμὸν βιᾶ αἴνυτο χερσὶν,
Ιφικλος δ' ὀπὶ νῶτ' ἐπεμαίετο τῷ δ' ἐπόπιθεν
Σκύφον ἔχων ἑτέρῃ, ἑτέρῃ ὃ σκῆπτρον ἀείρας

131. Τῷ δὲ Μάρης] Priora duo fragmenta ex *Athenæo* leguntur

Illic quædam Dodona in extremo tractu condita eſt.
Hanc amat Jupiter, & ſuum oraculum eſſe
Venerandum hominibus, habitans in fundo fagi.
Hinc terreſtribus vaticinia quælibet feruntur.
Qui illuc profectus Deum immortalem interrogarit
Dona ferens venerit cum bonis avibus.

Ex Eodem.

Quæ peperit Hermionen haſta inclyto Menelao,
Minimum vero natu peperit Nicoſtratum Martium.

Ex Eodem.

Venit ad Creontem & Heniochen.

Ex Æſchyli Scholiaſte.

Gravida vero facta pulcre cincta Stratonice
Eurytum domi peperit cariſſimum filium.
Cujus filii fuerunt Deïon & Clytius,
Sagittarius ſimilis Diis, & Iphitus bellicoſus,
Poſt hoſce vero minimam natu peperit Ioleam
Antiope regina, priſcum genus Aubolidæ.

Ex Athenæo, è ſecundo Melampodiæ.

——Huic Mares celer nuntius venit, per domum,
Cum impleviſſet argenteum ſcyphum tulit, deditque Regi.

Ex Eodem.

Et tunc vates vinculum arcus ſuſtulit manibus,
Iphiclus vero ad humeros inſtabat ei, à tergo,
Scyphum tenens altera manu, altera vero ſceptrum tollens

leguntur Lib. XI. p. 498. *Clericus.*

Εσηκεν Φύλακος, ἣ ἐνὶ δμώεσσιν ἔειπε·

Apud Eundem. ἐκ τ̃ Ηοίων.

Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδρράσι χάρμα καὶ ἔχθος,
Οσσις ἄδλως πίνῃ, οἷνος δέ οἱ ἔπλετο μείλιγμα,
Σιωὶ ὃ πόδας χεῖράς τε δέῃ, γλωσσάν τε νόον τε
Δεσμοῖς ἀφρασίοισι· φιλεῖ δέ ἑ μαλθακὸς ὕπνος.

Ex Eodem.

Τὰς ὃ βροτοὶ καλέσσι Πελειάδας.

Ex Eodem.

Εὐρυγύης δ' ἔπι κῦρος Αθηναίων ἱερέων.

Ex Eodem.

Ηδὺ γὸ ἔς' ἐν δαπὶ καὶ εἰλαπίνῃ τεθαλυίῃ
Τέρπεσθ μύθοισιν, ἐπὴν δαπὸς κορέσωνθ.

Apud Stephanum. ἐν Αἰγίνης δευτέρῳ.

——νήσῳ ἐν Αβαντίδι δίῃ,
Τὴν πρὶν Αβαντίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
Τὴν τότ' ἐπώνυμον Εὐβοίαν βοὸς ὠνόμασε Ζεύς.

Ex Suïda.

Αλκὴν μὲ γὸ ἔδωκεν Ολύμπιος Αἰακίδῃσι,
Νῶν δ' Αμφιαρηίδαις, πλεῖστον δέ πῃ Ατρείδῃσιν.

Ex Eodem.

Εἵνεκα μαχλοσύνης συγερῆς τέρεν ὤλεσαν ἄνθος.

137. Οἷα Διώνυσος] Est apud eumdem Lib. X. p. 428. ubi multa in eamdem sententiam. *Clericus.*

143. Ηδὺ] Profertur ex Melampodia *Hesiodi*, *Athenæi* Lib. II. p. 40. *Clericus.*

145. Νήσῳ ἐν Αβαντίδι] *Stephanus* habet in voce *Abantis*, ubi *Ab. Berkelius* ostendit legendum non *ἐν Αἰγίνῃ* sed *ἐν Αἰγιμιῷ Δευτέρῳ*. De nominibus Euboeæ, ex Phœnicia Lingua, ea tradidit *Sam. Bochar-*

Stabat Phylacus, & inter famulos dixit.

Apud Eundem, ex Æxis.

Qualia Dionyſius dedit hominibus gaudium & inimicitiam,
Quiſquis copiosè bibit, vinum vero eſt ei petulans,
Simulque manus & pedes vincit, linguamque & mentem
Vinculis quæ dici nequeunt, & eum amat mollis ſomnus.

Ex Eodem.

Quas mortales vocant Peleïadas.

Ex Eodem.

Eurygyes adhuc puer Athenarum Sacrarum.

Ex Eodem.

Dulce enim eſt in convivio & in epulo florente
Recreari ſermonibus, poſtquam convivio ſaturati ſunt.

Apud Stephanum, è II. Æginæ.

——in divina Inſula Abantide,
Quam prius Abantidem vocabant Dii æterni, &
Quam tunc à bove cognominatam Eubœam vocavit Jupiter.

Ex Suïda.

Fortitudinem quidem dedit Jupiter Æacidis,
Sapientiam vero Amythaonidis, & divitias largitus eſt Atridis.

Ex Eodem.

Ob laſciviam odioſam tenerum (virginitatis) amiſerunt florem.

Bochartus, Chanaanis Lib. I. c. 13. quæ oſtendere queant quanti uſus ſit ea Lingua, ad Græciæ origines illuſtrandas. *Clericus.*

150. Εἶτνα] Occurrit in voce Μαχλοσύνη quam ita explicat Lexicographus "Κατηφέρεια, γυναικομανία, Ησιόδειος ἡ λέξις. "Λέγει γὰρ οὕτω περὶ Πανδώρας. Εἶτνα &c. *Fragm. Inedit. Rob.*

Ex Suïda & Polybio.

Αἰακίδας πολέμῳ κεχαρηότας ἠΰτε δαιτί.

Ex Plutarcho.

——αἴτ' ἄλσεα καλὰ νέμονται,
Καὶ πηγὰς ποταμῶν, ἢ πείσεα ποιήεντα.

Ex Eodem.

Εννέα τοι ζωὴ γλαυκὰς λαχέεσκε κορώνη
Ανδρῶν ἡβώντων, ἔλαφος δέ τε τετρακόρων·
Τρεῖς δ' ἐλάφους ὁ κόραξ γηράσκει· αὐτὰρ ὁ φοῖνιξ
Εννέα τοὺς κόρακας· δέκα δ' ἡμεῖς τοὺς Φοίνικας
Νύμφαι ἐϋπλόκαμοι κοῦραι Διὸς Αἰγιόχοιο.

Ex Eodem.

Δεινὸς γάρ μιν ἔτειρεν ἔρως Πανοπηΐδος Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μάντις δ' ὀδεὶς ἔστιν ἁπάντων ἀνθρώπων,
Οστις ἂν εἰδείη Ζηνὸς νόον Αἰγιόχοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεὺς καὶ κοίρανός ἐστιν
Αθανάτων· σοὶ δ' ὅτις ἐρήεισαν κρατὸς ἄλλος.

Ex Eodem.

Μουσάων, αἴτ' ἄνδρα πολυφραδέοντα τιθεῖσι,
Θέσκελον, αὐδήεντα.

154. Εννέα τοι] Apud *Plutarchum* de Oraculorum defectu p. 415. T. 2. exstant duo priora fragmenta *Hesiodi*, ubi & eorum interpretationem legere licebit. Compara etiam, si vacat aut lubet, translationem horum versuum, quæ exstat Eidyllio X. *Ausonii*, ad quem & *Eliam Vinetum* consule. *Clericus.*

Ibid.] Occurrit etiam hic versus apud *Scholiastem Aristophanis* ad Opvid. v. 610.

Ad

Ex Suïda & Polybio.

Æacidas bello gaudentes ut convivio.

Ex Plutarcho.

——quæ nemora amœna habent
Et fontes fluviorum, & paſcua herbida.

Ex Eodem.

Novem vivit ætates garrula cornix [nices;
Hominum qui juventute florent; cervus vero æquat quatuor cor-
Tres vero cervos æquans corvus ſenex fit; deinde Phœnix
Novem corvos æquat; nos vero decem Phœnices
Nymphæ cincinnatæ filiæ Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Gravis enim eum atterebat amor Panopeïdis Æglæ.

Ex Clemente Alexandrino.

Vates nemo eſt terreſtrium hominum,
Qui noverit mentem Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Ille enim omnium rex & dominus eſt
Immortalium; tecum nemo alius de potentia certarit.

Ex Eodem.

Muſarum quæ virum reddunt celebrem,
Divinum, vocalem.

Ad eundem reſpicit *Scholiaſtes Lycophronis* v. 794. cum dicit, Ἕκατον ὀκτὼ ζῷ γενιὰς, καθ' Ἡσίοδον, ὁ κόραξ. *Rob.*

159. Δεινὸς γὰρ] In Vita Theſei p. 8. ubi, auctore *Herea* Megarenſi, dicitur Piſiſtratus hunc verſum ex *Heſiodi* operibus ſuſtuliſſe. *Clericus.*

160. Μάντις] Exſtat Stromate V. p. 610. & ſequens fragmentum Ibid. p. 603. *Clericus.*

168. Ζεῦ

Ex Eodem.

Ηδὺ γὴ τὸ πυθέσθαι ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
Αθάνατοι δειλῶν τε καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἑναρῆς.

Ex Scholiaſte Lycophronis.

Ζεῦ πάτερ, εἴθέ μοι * ἤατο μοῖρα αἰῶνα βίοιο
Ωφελες δῦναι, καὶ αἶσα μήδεα ἴδμεν
Θνητοῖς ἀνθρώποις· νῦν δ' οὐκ ἐμὲ ταῦτ' ἔπιτας, 170
Ος με μακρὸν γε ἔθηκας ἔχειν αἰῶνα βίοιο
Ἐπλά μ' ἔτη ζώειν * ψευδὴς μερόπων ἀνθρώπων.

Ex Eodem.

Τρὶς μάκαρ Αἰακίδη, καὶ τετράκις ὄλβιε Πηλεῦ,
Ος τοῖς δ' ἐν μεγάροις ἱερὴν λέχος εἰσαναβαίνεις.

Ex Eodem.

Οἷόν μοι μοῖραν δέκα μοιρῶν τέρπει ἀνὴρ, 175
Τὰς δέκα δ' ἐμπίπλησι γυνὴ τέρψασα νόημα.

Ex Eodem. ἐκ τῆς Ηρωϊκῆς γενεαλογίας.

Ημαρ τῷ ὅτε τεῖχος ἐϋδμήτοιο πόληος
Υψηλὸν ποίησε Ποσειδάων καὶ Απόλλων.

Ex Eodem.

Χαίρετε Λυγκῆος γενεή——

Ex Athenagora.

——πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε 180
Χώσατ', ἀπ' Οὐλύμπου γὰρ βαλὼν φολόεντι κεραυνῷ

168. Ζῶ πάτερ] Legitur p. 112. Ed. Pauli Stephani. *Clericus.*

175. Οἷόν μὲν] Citantur etiam hi verſus ab Apollodoro Bibl. Lib. III. Peſſime autem vertuntur in *Clerici* Editione

Quali ſorte delectatur vir decem ſortium
Tales decem implet mulier delectans ſapientia.

Primo enim ſcribitur οἷόν pro οἷόν. Perperam etiam *delectans ſapientia.* Quem, quæſo, delectans? Quid deinde *ſapientia?*

Ex Eodem.

Dulce eſt reſciſcere quæ mortalibus conſtituerunt
Immortales malorum & bonorum ſignum manifeſtum.

Ex Scholiaſte Lycophronis.

Jupiter pater, utinam mihi minus ſpatium vitæ
Dediſſes, & bona conſilia ſciremus
Mortalibus hominibus: nunc vero me ne tantillum honoraſti,
Qui me longum ſtatuiſti habere ſpatium vitæ,
Septem me vivere ætates varie loquentium hominum.

Ex eodem, in Epithalamio Pelei & Thetidis.

Ter beate Æacida, & quater beate Peleu,
Qui domi ſacrum lectum conſcendis.

Ex Eodem.

Una ſorte ex decem delectatur vir,
Decem vero implet mulier oblectans animum.

Ex Eodem.

Die illo quo murum bene fabricatæ urbis
Excelſum fecit Neptunus & Apollo.

Ex Eodem.

Salvete Lyncei genus——

Ex Athenagora.

——pater hominumque & Deorum
Iratus eſt, & ab Olympo jaculatus ardenti fulmine

tia? Nihil certe ad rem de qua agitur *ſapientia* attinet. Omnino igitur vertendum *Oblectans animum*. Quo ſenſu uſurpatur in ἔργοις

Χρυσέῳ ὅτε φρὴν ἐναλίγκιον ὅτε πλῆμα. *Rob.*

177. Ημαπ] Occurrit apud *Scholiaſten Lycophronis* ad V. 393. *Fragm. Inedit. Rob.*

179. Occurrit ad V. 1124. *Fragm. Inedit. Rob.*

180. Πατὴρ] In Legatione pro Chriſtianis, paullo ante finem. *Clericus.*

183. Φα-

Ἐκτανε Λητοΐδην, φίλον σὸν θυμὸν ὀρίνων.

Ex Scholiaſte Arati & Heſiodi.

Φαισύλη ἠδὲ Κορωνὶς, εὐσέφανός τε Κλέεια,
Φαιώθ' ἱμερόεσσα καὶ Εὐδώρη τανύπεπλος,
Ἃς Υάδας καλέουσιν ὅτι χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων. 185

Ex Etymologico.

Ὅτι κε χερσὶ λάβεσκεν, ἀείδελα πάντα τίθεσκεν.

Ex Eodem.

Βύβλόν τ' Ἀγχίαλον καὶ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ὡς κε πόλις ῥέζῃσι· νόμος δ' ἀρχῇ ἄεισος.

Ex Scholiaſte Theocriti.

——ὀλίγον δ' εἴσεται ἀσυβίῳ.

Idem ad Id. XI.

Νήπιος ὃς τὰ ἕτοιμα λιπὼν ἀνέτοιμα διώκει. 190

Ex Scholiaſte Nicandri.

——χερὶ πατρὶ κτίλον ἔμμεναι.

Ex Theone.

Καί τε διερχόμενος ἠπειγμένος ὄρνις ἀκραχνὸν ὥς.

Aſpaſius in III. Ethicorum Ariſtotelis.

Οτι τὸ πονηρὸς ὅτι δ' ἐπίπονε τὰ πάντ') καὶ δυσυχὴς ἰκανὸς Ἡσίοδος

183. Φαισύλη] Ad Tom. 15. φαινομένων. Moreliánæ Edit. ubi de Hyadibus. *Clericus.*

186. Ὅτι] In voce ἀείδελον, ſeu col. 21. ubi poſtquam dixit Etymologici Auctor ἀείδελον ſignificare ἀόρατον, quamvis apud *Nicandrum* contrario ſignificatu legatur, pro ſemper conſpicuo, docet hunc verſum profudiſſe *Heſiodum* de *Autolyco* furum nobiliſſimo, qui furabatur equos, faciebatque ut alii viderentur, quia mutabat eorum colorem. Sed potius inconſpicuos reddidiſſe dicitur, quos occultabat furto ſublatos. *Clericus.*

Ibid.] Hic verſus à Scholiaſte Lycophronis

Occidit Letoïdem, ſuam iram excitans.

Ex Scholiaſte Arati & Heſiodi.

Phæſyla & Coronis & bene cincta Cleea
Phæoque amabilis & Eudora amplo peplo,
Quas Hyadas vocant in terra populi hominum.

Ex Etymologico.

Quidquid manibus arripuiſſet, inconſpicua omnia reddebat.

Ex Eodem.

Byblum & Anchialum & Sidonem florentem.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ut urbs faciat, lex antiqua optima eſt.

Ex Scholiaſte Theocriti.

——parum ſciet Ciſſybio.

Ex Eodem ad Idyll. XI.

Stultus, qui, paratis relictis, imparata ſectatur.

Ex Scholiaſte Nicandri.

——oportet patri arietem eſſe.

Ex Theone.

Et tranſiens feſtinans eſt inſtar draconis.

Aſpaſius in III. Ethicorum.

Πονηρὸς poni pro laborioſo & infelice oſtendere poteſt Heſiophronis ad V. 344. ſic citatur,

Πάντα γὰρ ὅσσα λάβεσκεν ἀϊδηλα πάντα τίθεσκε.

Narratur autem ab eo Autolyci hiſtoria hoc modo. Ὁ Αὐτόλυκος κλεπτοσύνῃ πάντας ὑπερέβαλε· κλέπτων γὰρ πάντων ἵππους τε, καὶ βόας καὶ ποίμνια, τὰς σφραγῖδας αὐτῶν μετέτοιει, καὶ ἐλάνθανε τὸς δεσπότας αὐτῶν, ὡς φησὶ καὶ Ἡσίοδος. Σίσυφος δὲ μονοχάμμῳ πώματι τὸ τέτε ὄνομα ἐγχαράττων τοῖς ἑαυτῆ ζώοις ἁπλοῖς καὶ γνησίοις, διεγίνωσκεν. *Rob.*

187. Βύβλον] In voce Βύβλος, ſeu col. 216. *Clericus.*

192. Καὶ τε διερχόμενος] Ad Tom. 6. φαινομένων. *Clericus.*

ωδαξῆπαι ἐν ταῖς μεγάλαις ἠοίαις, ἐν αἷς τὴν Αλκμήνην ποιῶν (l. ποιεῖ) ωρὸς τ' Ηρακλέα λέγουσαν·

Ω τέκνον· ἦ μάλα δή σε πονηρότατον καὶ ἄεισον
Ζεὺς ἐτέκνωσε πατήρ·

Καὶ πάλιν·

Τέκνον ἐμὸν αἱ μοῖραί σε πονηρότατον καὶ ἄεισον. 195

Ex Scholiaſte Euripidis.

——Τῆσι δὲ φιλομμειδὴς Αφροδίτη
Ηγάθη ωροσιδοῦσα· κακὴν δέ σφ' ἔμβαλε φήμην.

Ex Harpocrationis Lexico.

Εργα νέων, βουλαὶ δὲ μέσων, εὐχαὶ δὲ γερόντων.

Ex Euſtratio.

Αργος ἄνυδρον ἐὸν Δαναὸς ποίησεν ἔνυδρον.

195. Ω τέκνον] Duo priores verſus ex *Euſtratio*, Ariſtotelis Interprete, (non ex *Euſtathio*, ut legitur in nonnullis Editionibus) & quidem vitioſius fuerant prolati. Cetera fragmenta quærant harum rerum ſtudioſi, quibus & otium & editionum commodiorum copia ſuppetet; nam ad me quidem quod attinet, nolo dare pœnas negligentiæ eorum, qui primi hæc fragmenta collegerunt. *Clericus.*

196. Τῆσιν δὲ] Occurrunt in Scholiis ad Oreſten v. 249.

Επίσημον ἔτεκε Τυνδάρεως εἰς τὸν ψόγον
Γένος θυγατέρων, δυσκλεές τ' ἂν Ελλάδι.

Inſigne genuit Tyndarus ad vituperium
Genus filiarum, & infame per Græciam.

Ad quod ſic Scholiaſtes. Σπουδοῦς φησιν, ὡς θυων τοῖς θεοῖς Τυνδάρεως Αφροδίτης ἐπελάθετο. Η δὲ θεὸς ὀργισθεῖσα, θήλεις τε, καὶ πεζάμυς, καὶ λιψάνδρους αὐτοῦ τὰς θυγατέρας ἐποίησεν.

ΤΕΛΟΣ.

ΗΣΙΟ-

dus, in magnis Eœis, in quibus Alcmenam inducit dicentem Herculi:

O fili, ſane te laborioſiſſimum & optimum
Jupiter genuit pater.

Et iterum:

Parcæ te, ô fili, & laborioſiſſimum & optimum.

Ex Scholiaſte Euripidis.

——Illis amans genitalia Venus
Irata eſt intuita; malam autem iis injecit famam.

Ex Harpocrationis Lexico.

Opera ſunt juvenum, conſilia maturorum, preces vero ſenum.

Ex Euſtratio.

Argos quod erat ſine aqua Danaus reddidit aquoſum.

σιν· ἔχει δὲ ἡ χρῆσις ὕτως·
Οὕνεκα Τυνδάρεως ἔξεζεν ἄπασι θεοῖς
Μισᾶς λάθετο ὑποδύρεο Κύπειδος·
Κείνα δὲ Τυνδάρεω κούρας χολωσαμένη
Διχάμυς τε καὶ τειχάμυς πίθησι καὶ λιπσινόρας.
Καὶ Ησίοδος, ut ſupra—
Καὶ Ομηρος·
Ως δὲ Κλυταιμνήστρη λείπεσ' Αγαμέμνονα δῖον
Αἰγίσθῳ παρέλεκτο καὶ ἕλετο χείρον' ἀκοίτην,
Ως δ' Ελένη ἦχυτε λέχος ξανθῷ Μενελάῳ.

Hi autem Verſus non jam apud Homerum extant, ſed à Barneſio videntur pertinere ad V. 438. Odyſſ. λ. *Fragm. Inedit. Rob.*

198. Εεχα] Hunc Verſum, ex teſtimonio Hyperidis, *Heſiodo* attribuit Harpocration. Τοῦτο καὶ Τπερείδης ἐν τῷ κατ' Αὐτοκλέους Ησιόδου φησὶν εἶναι. Παροιμία τίς ἐστιν ἣν ἀνέσχαψε καὶ Αεισοφάνης ὁ Γραμματικὸς ὕτως ἔχουσιν. *Fragm. Inedit. Rob.*

FINIS.

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ

ΑΓΩΝ.

HOMERI & HESIODI

CERTAMEN.

CUM

PRÆLOQUIO & ANNOTATIONIBUS

JOSUÆ BARNESII.

PRÆLOQUIUM

JOSUÆ BARNESII.

DE Hoc *Homeri*, & *Heſiodi* Certamine, nonnihil videtur congruum prælibare. *Varro* quidem apud *Gellium*, l. 3. c. 11. De *Homero* & *Heſiodo*, Non Dubium eſſe, ait, Quin aliquo tempore eodem vixerint, idque ex *Epigrammate* oſtendi, quod in *Tripode* ſcriptum eſt, qui in Monte *Helicone*, ab *Heſiodo* poſitus traditur, Videtur hoc ipſum etiamnum extare, apud *Dionem* & *Anthol.* l. 3. fol. 270. Ησίοδ' Μούσης Ελικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκεν, Τμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ομηρον. Fertur & aliud Epigramma, quo memoratur, *Heſiodum* cum *Homero* aliquando Certaſſe, at non in *Chalcide*, quod aliud teſtatur, verum in *Delo*: & hi Verſus ipſius *Heſiodi* nomine proferuntur.

* Εν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ κ' Ομηρος ἀοιδοὶ
Μέλψαμεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες ἀοιδήν,
Φοῖβον Απόλλωνα χρυσάορον· ὃν τέκε Λητώ.

Verum hoc Carmen nec Victum *Homerum*, nedum Contendiſſe memorat; at ſolummodo Utroſque *Apollinem* celebraſſe. Extat quidem, apud ipſum *Heſiodum*, Locus, qui illum ad Exequias *Amphidamantis* Hymno Certaſſe, & Victoriam reportaſſe, Victoriæque Præmium, Tripodem; quem & *Muſis* Dedicaſſe: at nihil ibi de Victo *Homero*; quæ res, ſi vera eſſet, majoris foret *Heſiodo* Gloriationis argumentum, *Oper.* & *Dier.* l. 2. v. 652.

Ενθεῖδ' ἐγὼν, ἐπ' ἀέθλα δαΐφρονος Αμφιδάμαντος,
Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα· τὰ δ' ὥρσαν φραδμοσύνας πολλὰς
Αθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἔνθα με φημι
Τμνῳ νικήσαντα φέρειν Τρίποδ' ὠτώεντα.
Τὸν μὲν ἐγὼ Μούσης Ελικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα·
Ενθα † με τοπρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν ἀοιδῆς.

* Duo Priores Verſus apud *Euſtath.* fol. 5. & *Scholiaſt.* fol. 5. & *Scholiaſt. Pindari*, ad *Nemeonic.* §. 2. Ultimus Verſus additur his, in *Heſiodi* Vita à *Lilio Gyraldo* conſcripta.

† Confer. *Heſiod.* Theogon. v. 22.

Plures

Plures tamen etiam Docti homines, nec heri illi, aut nudiustertius, hujus *Concertationis* meminerunt, quales sunt *Plutarchus*, Sympoſiacῶν, l. 5. Quæſt. 2. & in Convivio *Septem Sapientum*, fol. 153. Item *Philoſtratus*, in *Heroicis*, *Libanius*, in *Socratis* Apologia, §. XXIX. f. 633. *Joh. Tzetzes*, Prolegomenis ad *Heſiodum*, *Euſtathius*, in Procœmio, fol. 3. lin. 47. cujus Verba mox proferenda, in Notis ad hoc *Certamen*. Præterea videſis *Jani Rutgerſii* Varias Lectiones; *Danielis Heinſii* Introductionem ad *Heſiodum*, c. XVIII. & *Eraſmum* denique in Adagio πάνιδος ψήφος· necnon *Johannis Alberti Fabricii*, Bibliothecæ *Græcæ*, 1 Volum. l. 2. c. 8. §. 2. fol. 370.

Nos nihil hic Diſputamus, Utrum opus hoc ſit *Genuinum*, an non; moneo tantum, Opus eſſe Prudentiæ plenum, & *Homeri* Famæ & Nomini deſtinatum; licet Illum exhibeat victum: nam id certe non ſine *Judicum* Iniquitate, nec cum ullo *Heſiodi* Merito. Quod ſi poſt *Hadriani* Imperatoris tempora hoc, quod præ manibus habemus, ſit ſcriptum; nihil tamen impedit, quin Res ipſa ſit longe antiquior, & brevia illius Momenta diu ante ſint hinc inde ſparſa, & conſervata; tum vero tandem collecta & Orbi Literato exhibita. Atque hæc de hac re ſufficiant.

ΟΜΗΡΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

ΟΜΗΡΟΝ μὲν Ἡσίοδον, τοὺς θειοτάτους Ποιητὰς, πάντες ἄνθρωποι Πολίτας ἰδίους εὔχονται γενέσθαι· ἀλλ' Ἡσίοδος αὐτὸς τὴν ἰδίαν ὀνομάσας πατρίδα, πάσης τῆς φιλονεικίας ἀπήλλαξεν, εἰπὼν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, [1 Κύμην Αἰολίδα προλιπὼν, ἦλθεν εἰς Βοιωτίαν,]

[a] Εἵσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος, ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,
Ἀσκρῃ, χείμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ.

Ὅμηρον δὲ πᾶσαι, ὡς εἰπεῖν, αἱ πόλεις, καὶ οἱ ἔποικοι αὐτῶν, παρ' ἑαυτοῖς γεγενῆσθαι λέγουσι· καὶ μᾶλιστοί γε Σμυρναῖοι, Μέλητος ὄν-

HOMERI ET *HESIODI* CERTAMEN.

HOMERUM, & Heſiodum, Poetarum excellentiſſimos, omnes ſuos fuiſſe cives gloriantur. Heſiodus autem, ſua patria nominata, omnem contentionem diremit, dicens de patre ſuo,

Habitavit autem prope Heliconem miſero in vico,
Aſcra, hyeme malo, æſtate autem moleſto, nunquam bono.

Homerum autem omnes pene urbes, earumque coloni apud ſe natum affirmant: primi quidem Smyrnæi Meletis, patrii fluvii,

1 Κύμην Αἰολίδα προλιπὼν,] ex ipſo *Heſiodo*, v. 634. Voces, ἦλθεν εἰς Βοιωτίαν, ad *Senſum* ſupplendum, ἦλθεν.

a Εἵσατο] γρ. ναίεσκεν, *Heſiod.* Ibid. v. 637.

1. Αὐτῶν]

τὰ τῆ πρ' αὐτοῖς ποταμῷ, ἡ Κριθηίδος Νύμφης, κεκλῆθαί φασι πρότερον, Μελησιγένη· ὕστερον μέντοι τυφλωθέντα, Ὅμηρον μετονομασθῆναι, ἀφ' ὃ πρ' αὐτοῖς ἔθος τῶν τοιούτων συνήθη προσηγορίαν. Χῖοι δὲ πάλιν τεκμήρια φέρουσιν, ἴδιον δὴ πολίτην [1] αὐτῶν, λέγοντες, ἡ διασώζεσθαί τινας ἐν τῆ γένους αὐτῆ πρ' αὐτοῖς, Ὁμηρείδας καλουμένους. Κολοφώνιοι δὲ ἡ τόπον δεικνύουσιν, ἐν ᾧ φασιν αὐτὸν γράμματα διδάσκοντα, τ' Ποιήσεως ἄρξασθαι, ἡ ποιῆσαι πρῶτον τὸν Μαργίτην.

Περὶ δὲ τ' Γονέων αὐτοῦ πάλιν πολλὴ ἀμφωνία πᾶσιν ἔστιν. Ἑλλάνικος μὲν γὰρ ἡ Κλεάνθης, [2] πατέρα αὐτοῦ Βίωνα λέγουσιν· Εὔμαιον δὲ, Μέλητα· Καλλικλῆς δὲ, [3] Δμασαγόραν· Δημόκριτος δὲ Τροιζηνίου, Δαίμονα ἔμπορον· ἔνιοι δὲ, Ταμύριν· Αἰγύπτιοι δὲ, Μενέμαχον [τὸν] πρωγραμματέα· εἰσὶ δ', οἱ Τηλέμαχον, τὸν Ὀδυσσέως· μητέρα δ', οἱ μὲν, Μῆτιν· ὁ δὲ, Κρι-

& Critheidos Nymphæ filium fuiſſe, & exinde Meleſigenem primo nominatum dicunt; deinde vero, cum cæcus factus eſſet, Homeri nomen accepiſſe, quod quidem imponere viſu privatis in iſta regione mos erat. Chii rurſus argumenta adhibent quibus eum civem eſſe ſuum evincant, dicentes, etiamnum apud ſe reſtare quoſdam de genere ejus, Homeridas appellatos. Colophonii autem vel locum oſtentant, in quo dicunt eum, dum literas doceret, Poeſin primo attigiſſe, initio facto à poemate quod nuncupatur ὁ Μαργίτης.

De parentibus autem ejus ſumma eſt apud omnes diſceptatio. Hellanicus quidem & Cleanthes dicunt patrem ejus Bionem fuiſſe; Eumæon autem, Meletem; Callicles, Dmaſagaram; Democritus Troezenius, Dæmonem Mercatorem; Quidam vero, Tamyram; Egyptii autem Menemachum illum ſcribam; Sunt etiam qui Telemachum Ulyſſis filium. Matrem autem ejus, hi, Metin; hi, Cre-

1. Αὐτῶν] Addo.

2. Πατέρα αὐτοῦ] Has voces recte additas agnoſcet, qui ſequens τὸ μητέρα adverterit. Idem dicendum mox, ad δ', & ſimilia, quæ *Uncinis* incluſa videris.

3. Δμασαγόραν] Ita, pro δ μὲν τοῦ. ex *Euſtathio*. Vid. Not. in *Textum*, ad *Odyſſ.* μ'. v. 63.

1. Θεμιτῶ]

θηίδα· ⓐ δὲ, *[1] Θεμιστῶ· ⓐ ὃ, *Εὐγναθῶ· ἔνιοι δὲ Ἰθακησίαν τινὰ, ὑπὸ Φοινίκων ἀπεμπολη θεῖσαν· ⓐ δὲ, [2] Καλλιόπῃ, τῇ Μούσῃ· τινὲς δὲ, Πολυκάστῃ, τῇ Νέστορος. Ἐκαλεῖτο δὲ, Μέλης· ὡς δέ τινες φασι, Μελησιγένης· ὡς δὲ ἔνιοι, Αὐλήτῃν ὀνομασθῆναι αὐτόν φασι· τινὲς, Ὁμηρον, ἀφ᾽ τοῦ τὸν πατέρα αὐτοῦ [3] Ὁμηρον δοθῆναι ὑπὸ Κυπρίων Πέρσαις· ⓐ δὲ, ἀφ᾽ τὴν πήρωσιν τῶν ὀμμάτων· τυφλοὶ γὰρ τοῖς [4] Αἰολεῦσιν ὕτως ⓐ παρὰ καλοῦσι).

Ὅτι δὲ ἀκηκόαμεν, ὅτι ὁ θειοτάτῳ αὐτοκράτορι Ἀδριανῷ, εἰρημένον ὑπὸ τῆς Πυθίας περὶ Ὁμήρου, ἐνθυμούμεθα· τοῦ γὰρ βασιλέως πυθομένου, πόθε Ὁμηρος, ἢ τίνος· ἀπεφοίβασε δὲ Ἑξαμέτρου τόνδε τὸν τρόπον,

theida; hi, Themiſto; hi, Eugnatho; aliqui vero Ithacenſem quandam à Phœnicibus, in ſervitutem venditam; alii Calliopen, Muſam; alii Polycaſten, Neſtoris filiam. Vocabatur autem Meles; vel, ut alii ferunt, Meleſigenes; vel ſecundum nonnullos, Auletes; Aliqui vero Homerum nominatum prædicant, ex eo quod pater ejus in obſidem Perſis à Cypriotis traditus fuerit; alii vero, ob cæcitatem; ita enim cæci ab Æolis vocantur.

Quod vero audivimus, Adrianum *ſc.* divinum illum Imperatorem, Pythiam de Homero conſuluiſſe, id exponemus. Cum enim rex ille interrogaret, qua patria, & patre natus fuerit Homerus, hujuſmodi reſponſum, verſibus Hexametris comprehenſum, tulit.

1. Θεμιστῶ] Ita, pro Θεμίστῳ, legendum Cenſeo, ut & Εὐγναθῶ, pro corrupto Εὐγνάθῳ, cum illud ab εὖ & γνάθος oriatur, συνάπτειν τῇ κολλητικῇ, at hoc ſit *Monſtrum* potius, quam *Nomen*.

2. * Καλλιόπῃ, τῇ Μούσῃ] *Suidas*, v. Ὁμηρος, ὁ Ποιητὴς, Μίλητος, ἢ οὐ Σμύρνη πατρὶς, ἢ Κρεθηΐδος· ὡς ἤκμαζε, Ἀνδρομάχῃ ἢ Καλλιόπης, τῆς Μούσης.

3. * Ὁμηρον δοθῆναι] *Suidas*, Ὁμηρος, παρὰ Θεμιστοῦς, ἱστορεῖ, τὸ ὡς ὁμήρου ὀλίγου ἐπὶ συνθήκαις Αἰολικοῖς, Ο ἑρμηνεύεται ἡ κόλουρα, ἢ φιλίας σύμβολον ἢ ὅμηρον ἐκεῖνον καλεῖσθαι τῆς ἐντεύξεως αὐτῆς. Ὁμηρον δὲ ἔστι, οἱ ἐπὶ συμβάσεσι ἀλλήλοις ὁμηρεύοντες γὰρ, τὸ συμβολαῖον. Θεόπομπος ἢ, ὁμηρεῖν φησι, παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, λέγω, τὸ ἀκολουθεῖν τοὺς ἐπ᾽ ἀκολουθίᾳ τῶν ὁμολογημένων ἀλλήλοις, ὁποῖόν Ὁμήρους φασὶ λέγω. Vid. ad *Odyſſ.* π᾽ v. 468. & *Heſych.* v. Ὁμηρος.

4. Αἰολεῦσιν οἱ πηροὶ, ὅμηροι καλοῦνται] Vid. *Etymolog.* M. v. Ὁμηρος. Hujuſmodi ineptias in Etymologiis *Græci* ſuo more Commenti ſunt, veræ Originis ignari; nempe qui omnia ad ſuam Linguam referre ſolebant. Dixerunt itaque, Ὁμηρος, ὁ μὴ ὁρῶν, & hinc, *Homerus* Cæcus. *Heſych. Mileſius*, Ὁμηρος· ἱστορεῖται γοῦν τυφλὸς ὡς μὴ ἐπιθυμῶν ἐπιθυμίαις, ἢ ἀφ᾽ τῆς ἀβλεψίας ἴδιον. Verum ab *Omer*, Participio *Hebraico*, Verbi אמר *Amar*, ductam Vocem putant veriſimilius nonnulli, ut alias probo.

Ἀγνωσόν μ' ἔρεαι γενεὴν καὶ πατρίδα γαῖαν
Ἀμβροσίου Σειρῆνος· ἔδος δ', Ἰθακήσιός ἐστιν·
Τηλέμαχος δ' ὃ πατήρ, καὶ [1] Νεστορέη [a] Ἐπικάστη
Μήτηρ, ἣ μιν ἔτικτε βροτῶν πολὺ πάνσοφον ἄνδρα.

[2] Οἷς μάλιστα δεῖ πιστεύειν, ἀφ' τε τὸν Πυθόμενον, καὶ τὸν Ἀποκεινάμενον· ἄλλως τε, ὅτως τῷ ποιητῇ μεγαλοφυῶς τὸν ἀοιδιμώτατα ἀφ' ἁπάντων ἐπῶν δεδοξακότος.

Ἐνιοι δὲ μὲν οὖν αὐτὸν ἀρχαιότερον Ἡσιόδου φασὶν εἶναι· τινὲς δὲ, νεώτερον καὶ συγγενῆ· [3] Ἀπόλλωνός φασι καὶ Θοώσης, τῆς Ποσειδῶνος, γενέσθαι Λίνον· Λίνου δὲ, Πίερον· Πιέρου δὲ, καὶ Νύμφης Μεθώνης, Οἴαγρον· Οἰάγρου δὲ, καὶ Καλλιόπης, Ὀρφέα· Ὀρ-

Ignotum me percontaris genus, & patriam
Divini Seirenis: patria certe eſt Ithacenſis.
Telemachus vero pater, & filia Neſtoris Epicaſte
Mater, quæ eum peperit hominum longe ſapientiſſimum.

Quibus omnino fides eſt adhibenda, & ejus gratia qui interrogavit, & ejus qui reſponſum dedit; præſertim vero cum ipſe poeta (Ulyſſem) avum ſuum tam magnifice carminibus celebraverit.

Aliqui autem dicunt antiquiorem eum Heſiodo fuiſſe; nonnulli autem juniorem, & cognatum. Ab Apolline, ut dicunt, & Thooſa Neptuni filia, genitus erat Linus; à Lino Pierus; à Piero, & Nympha Methone Oeagrus; ab Oeagro, & Calliope Orpheus; ab

1. * Νεστορέη Ἐπικάστη] *Neſtoris* filiæ Nomen, Πολυκάστη, *Heſiodo*, Τηλεμάχῳ δ' ἅμ' ἔπεσιν ἰύζουσι Πολυκάστη, Νέστορος ὀπλοτάτη κούρη Νηλείδαο, Περσέπολις, μεγάθυμοι ἀφ' ἑνυσίλλου Ἀφροδίτης. *Suidas*, v. Ὅμηρος. Καὶ δὴ ἄλλως, Τηλεμάχῳ, ᾧ Ὀδυσσέως, καὶ Πολυκάστης, τῆ Νέστορος. Adeo & *Suidas* videtur ad hoc Oraculum reſpexiſſe.

2. Οἷς μάλιστα δεῖ πιστεύειν] Hinc apparet, Auctorem hujus Certaminis *Ethnicum* fuiſſe, cum hæc ſcriberet; quod *Adriano* Imperatori & *Pythio* Dæmoni tantopere fidendum putaret. At ſi *Pythius* verè locutus, quomodo hoc *Heſiodo* ignotum; qui *Telemachi* & *Polycaſtæ* non niſi unum memorat filium, *Perſepolim*?

3. * Ἀπόλλωνός φασι, καὶ Θοώσης, τῆ Ποσειδῶνος Λίνου] *Suidas* paulo aliter hanc Genealogiam deducit, v. Ὅμηρος. Ἐκ δὲ τοῦ γένους τούτου κατὰ τὴν ἱστορίαν Χάρωψ, αὐτὸς, Λίδυσσος Θεσσαλὸς, Λίνος τῷ δ, Πίερος τῷ δ, Οἴαγρος τῷ δ, Ὀρφεὺς τῷ δ, Δρὺς τῷ δ, Εὔκλεος (ita lego, pro Εὐκλῆς) τῷ δ, Ἀγαμέδης τῷ δὲ, Φιλονόμης τῷ δὲ, Ἐλάτης τῷ δὲ, Ἐπιφάνης τῷ δὲ, Μελάνιππος τῷ δὲ, Ἀντιμένης (Ita pro Ἀπιμένης) τῷ δὲ, Μαίων ὃς ἦλθεν ἐκ τῆς Ἀσσυρίων ἐς Σμύρνην, καὶ γήμας Θέμιστω, τὴν Ἑλλάνικος τῷ Μυτιληναίου, ἔσχεν Ὅμηρον.

a Gr. Πολυκάστη, *Heſiod.* Vid. Not.

1. Τὸν

φέως ᾗ, [a] Ορτων· τῷ ᾗ, Αρμονίδην· τῷ ᾗ, Φιλοτέρπην· τῷ ᾗ, Εὔφημον· τῷ ᾗ, Επιφραδίην· τῷ ᾗ, Μελάνωπον· τούτῳ ᾗ, Δῖον καὶ Απέλλαιον· Δίῳ ᾗ καὶ Πυκιμήδης, τῆς Απόλλωνος θυγατρὸς, Ησίοδον καὶ Πέρσην· Πέρσῃ ᾗ, Μαίονα· Μαίονος ᾗ θυγατρὸς [τῆς [1] Κριθηίδος] ᾧ Μέλητα, τῷ ποταμῷ, Ομηρον.

Τινὲς ᾗ συνακμάσαι φασὶν αὐτὸς· ὥστε ᾧ ἀγωνίσασθαι ἀμφοτέρους, ἐν Αὐλίδι τῆς Βοιωτίας· ποιήσαντα γὰρ τὴν Μαργίτην Ομηρον, περιέρχεσθαι καὶ πόλεις ῥαψῳδοῦντα· ἐλθόντα ᾗ ᾧ εἰς Δελφοὺς, περὶ τῆς πατρίδος αὐτὸν πυνθάνεσθαι, τίς εἴη· τὸν ᾗ Πυθίαν εἰπεῖν,

[2] Εστιν Ιος νῆσος, μητρὸς πατρίς· ἣ σε θανόντα
Δέξεται· ἀλλὰ [3] νέων παίδων αἴνιγμα φυλάξαι.

Τὸν ᾗ, ἀκούσαντα, περίεσθαι μὴ τὴν εἰς Ιον ἄφιξιν, ἁμαρτεῖσθαι

Orpheo Ortes; ab eo Harmonides; ab eo Philoterpes; ab eo Euphemus; ab eo Epiphrades; ab eo Melanopus; ab eo Dius, & Apellæus; à Dio vero, & Pycimede, Apollinis Filia, Heſiodus & Perſes; à Perſe Mæon; à [Chritheide] vero Mæonis filia, & Melete, fluvio, Homerus.

Aliqui autem eos una floruiſſe dicunt, ſimulque certaſſe Aulide in Boeotia. Homerum enim, cum poema ſuum, Margitem, compoſuiſſet, id canentem urbes circumiſſe; cum Delphos vero adveniſſet, de patria ſua percontatum, quænam eſſet; Pythiam autem reſpondiſſe,

Eſt Ios inſula, matris patria, quæ te mortuum
Accipiet; ſed juvenum ænigma cave.

Eum autem, hoc audito reſponſo, in Ion noluiſſe proficiſci, ſed

1. Τῆς Κεθηίδος] Has Voces reſtituo, ex Hiſtoria.

2. Εστιν Ιος νῆσος] Hoc Oraculum extat in *Plutarchi* Vita Homeri; ubi & aliud Oraculum Prolixius; item *Pauſania*, Phocic. c. 24. *Plinius*, l. 4. c. 12. *Ios*, *Homeri* ſepulcro nobilitata.

3. Νέων παίδων αἴνιγμα φυλάξαι] De hac re, *Herodot.* in *Homeri* Vita, & ab illo alii, nec-

non aliud Oraculum, apud *Plutarch.* & *Euſeb.*

Εν τῇ σοι μοῖρ' ἐστὶ πολυστάφυλος βίοτος,
Εὖτ' ἂν δὴ γλάσσης παίδων μὴ γνῶς ἀπαύστους
Δυσξύντου σοφίσεσι λόγοις ἁρπεδόνι ὕμνον.

Suidas tamen negat illum, ex dolore ob Ænigmatis perplexitatem concepto, fato conceſſiſſe: res enim erat ludicra, ſed ex morbo, Ἐξ ἀθυμίας ἀ παρὰ τὸ μὴ γνῶναι τὸ παρὰ τῶν παίδων λεχθὲν ἀφικέσθαι οἴονταί τινες.

a An Οθρυν.

1. Επι-

δὲ περὶ τὴν ἐκεῖ χώραν. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Γανύκτωρ [1] ἐπιτάφιον τῷ πατρὸς Ἀμφιδάμαντος, βασιλέως Εὐβοίας, ἐπιτελῶν, πάντας τοὺς ἐπισήμους ἄνδρας, οὐ μόνον ῥώμῃ, καὶ τάχει, ἀλλὰ καὶ σοφίᾳ, ἐπὶ τ' Ἀγῶνα, μεγάλαις δωρεαῖς τιμῶν, συνεκάλεσε· καὶ ἔτοι ὧν ἐκ τύχης, ὡς φασι, συμβαλόντες ἀλλήλοις, ἦλθον εἰς τὴν Χαλκίδα, Ὅμηρός τε & Ἡσίοδος.

Τῷ δ' Ἀγῶνος ἄλλοι τε τινὲς τῶν ἐπισήμων Καλκιδέων ἐπαθλοθέτουν Κρεταὶ, & μετ' αὐτῶν Πανοίδης, ἀδελφὸς ὢν τοῦ τετελευτηκότος· ἀμφοτέρων δ' τ' Ποιητῶν θαυμαστῶς ἀγωνισαμένων, [2] νικῆσαί φασι τ' Ἡσίοδον τ' τρόπον τοῦτον· προελθόντα γὰρ εἰς τὸ μέ-

in illa regione commoratum. Hoc vero tempore Ganyctor funebres ludos patri ſuo Amphidamanti, Euboeæ regi, inſtituens, omnes non robore ſolum & velocitate, ſed ſapientia etiam præcellentes viros, magnis præmiis ad certamen invitabat: Illi autem fortuito, ut dicunt, ſibi invicem obvii Chalcida venerunt, Homerus, & Heſiodus.

Certaminis autem Judices conſtituebantur aliqui maxime conſpicui è Calcidenſibus viri, & inter eos Panoedes, defuncti regis frater; & utroque poeta admirabiliter certante, Heſiodum tandem hoc modo viciſſe dicunt: In medium enim prodeuntem quæſtio-

1. *Ἐπιτάφιον*] Subaudi *ἀγῶνα*. Mos perantiquus ad Regum, aut Principum Funera, Certare; ut ex *Homero* conſtat, qui de *Euryalo*, Iliad. ψ'. v. 679. Ὅς ποτε Θήβας ἦλθε, διδυπόνους Οἰδιπόδαο, Ἐς ταφὸν. Tale Certamen & ipſe deſcribit, ad *Patrocli* funus, ψ'. v. 258. &c. —— & ad ipſius *Achillis*, *Odyſſ.* ω'. v. 87. excepto, quod Ingeniorum Certamen, Decori memor, ibi omittat, nempe inter *Armatos*; licet alias & ipſe etiam hujus rei meminerit, *viz.* Hymn. *Apoll.* 149. v. Οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε, καὶ ὀρχηθμῷ, καὶ ἀοιδῇ, Μνησάμενοι τίσουσι, ὅταν στίβου ἅψηαι ἀγῶνος. Inter Veteres etiam noſtros *Britannos*, Ingeniorum Certamina fuerunt celebrata, Præmiis additis ingentibus, qualia Aureæ, aut Argenteæ, Citharæ, &c. ut *Seldenus* noſter, ad *Draytonii*, Polyolbion, fol. 67. Vid. quæ Nos ad *Anacreon*, v. 855. & v. 992.

2. *Νικῆσαί φασι τ' Ἡσίοδον τ' τρόπον τοῦτον*] Cum ergo *Heſiodo* Victoriæ non jure ſit data, quod & Auctor *Certaminis* agnoſcit, & res ipſa Legentibus ſit manifeſta, non erat, ut *Euſtathius* ita loqueretur, Εἰ δὲ ἔσχεν Ὅμηρος Ἡσίοδον, τὸν Ἀσκραῖον, καὶ ἐπίληθον, ἐκεῖ ἐκεῖνος τοῖς Ὁμηρείοις, καὶ λίγων· ζητητέον δὲ τοῖς ἐκ τούτου χρήσασιν, ἐν οἷς ἔκκειται & τὰ μετὰ τ' Ἐκάβης. Multo minus, ut *Johannes Albertus Fabricius*, Vir infinitæ Lectionis, *Viceris itaque* Homerum, *ætate provectum, vicerit, inquam*, Homerum, *illum celebratiſſimum*, Heſiodus *florens adhuc annis*; *ut Æſchylus ſenex victus eſt à puero* Sophocle. Dicendum potius, *Victus eſt, non judicio*, ſed *præjudicio*; *non jure*, ſed *injuria*; *non Ingenio*, ſed *Fraude*; *non Rei merito*, ſed *Judicum Ignorantiâ, aut Malevolentiâ*; *quale judicium haud raro ſubiiſſe ſummos Viros conſtat.*

a Ita

σον πυνθάνεσθαι ὃ Ομήρῳ κρίθ' ἓν ἕκαστον· τὸν δὲ Ομηρον ἀποκρίνασθαι φησὶν ὃν Ησίοδος,

Υἱὲ Μέλητος, Ομηρε, Θεῶν ἄπο μήδεα εἰδὼς,
Εἰπ' ἄγε μοὶ πάμπρωτα, τί φέρτατόν ἐστι βροτοῖσιν;

Ομηρος, [a] Ἀρχὴν μὲν μὴ φῦναι ὑπαχθονίοισιν ἄμεινον·
Φύντα δ', ὅπως ὤκιστα πύλας Ἀΐδαο περῆσαι.

Ησίοδος τὸ δεύτερον,

Εἰπ' ἄγε μοὶ κἀτοῦτο, Θεοῖς ἐπιείκελ' Ομηρε,
Τί [b] θνητοῖσιν ἄμεινον ἀνὴρ ἐπὶ νηλέϊ βίῳ;

Ο δὲ Ομηρος,

[c] Ὁππόταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα·
Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ,
Ἡμενοι ἑξείης· παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι
Σίτου καὶ κρειῶν· μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
Οἰνοχόος φορέῃσι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι·

nes ſeriatim Homero propoſuiſſe, Homerum autem reſpondiſſe: Dicit igitur Heſiodus,

Fili Meletis, Homere, qui à Diis ſapientiam obtinuiſti,
Age, dic mihi primum, quid optimum ſit mortalibus?

Homerus, *Primum quidem non naſci mortalibus eſt optimum;*
Natum vero, quam primum Orci portas tranſire.

Secunda vice Heſiodus,

Age dic mihi & hoc, Diis ſimilis Homere,
Quid mortalibus (dum vivant) exiſtimas optimum eſſe?

Homerus,

Quoties lætitia quidem detineat populum univerſum,
Convivanteſque per domum audiant cantorem,
Sedentes ordine; juxta itidem impleantur menſæ
Pane, & carnibus; vinumque ex cratere hauriens
Pincerna adferat, & infundat poculis:

a Ita *Salomon.* Proverb. c. 7. v. 1. *Dies Mortis* potior *Die Nativitatis.* b Hoc eſt, Dum in hac Miſera degunt Vita. c *Odyſſ. i.* v. 6. Ubi totus fere hic locus. Et ibi v. 3. accedit huic etiam loco *Salomonis* ſuffragium.

a Hæc

Τοῦτό τι μοὶ κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶ).

Ῥηθέντων δὲ τῶν ἐπῶν, οὕτω σφοδρῶς φασι θαυμασθῆναι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὰ ἔπη, ὥστε χρυσᾶς αὐτὰς στίχους προσαγορευθῆναι· καὶ ἔτι νῦν, ἐν ταῖς κοιναῖς θυσίαις πρὸ τῶν δείπνων καὶ σπονδῶν προκατεύχεσθαι πάντας.

Ὁ δὲ Ἡσίοδος, ἀχθεσθεὶς ὑπὲρ τῇ Ὁμήρου εὐημερίᾳ, ὑπὲρ τῶν ἀπόρων ὧρμησεν ἐπερώτησιν, καὶ φησὶ τόσδε τοὺς στίχους,

[a] Μῶσ', ἄγε μοὶ τὰ τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα,
Τῶν μὲ μηδὲν ἄειδε· σὺ δὲ ἄλλης μνῆσαι ἀοιδῆς.

Ὁ δὲ Ὁμήρου, βουλόμενος ἀκολούθως τὸ ἄπορον λῦσαι, φησὶν,

[b] Οὐδέποτ' ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ [c] κραναχήποδες ἵπποι
Ἅρματα [d] συντείψουσιν, [e] ἐρίζοντες πρὸ νίκης.

Καλῶς δὲ καὶ ἐν τούτοις ἀπαντήσαντος, ὅτι τὰς ἀμφιβόλους γνώμας ὥρμησεν ὁ Ἡσίοδος, καὶ πλείονας στίχους λέγων, ἵξιν καθ'

Hoc quidem mihi pulcherrimum in mente videtur esse.

His vero recitatis carminibus, adeo vehementer omnes Græcos ea admiratos fuisse dicunt, ut exinde aurea carmina nominarentur; & his etiam temporibus in publicis sacrificiis pro communi precationis formula ante cænas, & libationes usurpentur.

Hesiodus autem, Homeri famam ægre ferens, ad intricatas deinde quæstiones pergit, & hos versus recitat,

Musa, age, mihi præsentia, futura, & præterita,
Eorum nihil cane; tu vero aliam profer cantilenam.

Homerus vero carmine consequente difficultatem solvere cupiens dicit,

Nunquam circa Jovis tumulum sonipedes equi
Currus collident, contendentes pro victoria.

His igitur pulchre expeditis, ad ambiguas sententias processit Hesiodus, & plures versus recitaturus voluit ut eorum singulis, alii

a Hæc *Homero* male tribuit *Lil. Gyrald.* in *Hesiod. Vita.* b Ut hæc, *Hesiodo.* c Gr. κραιπόνυχες. d Gr. Συντείψωσιν. e Gr. Ἐπιζήμιοι. *Lil. Gyrald.*

ἕνα

ἕνα ἕκαστον συμφώνως ἀποκρίνασθαι τ' Ὁμηρον· ἔστιν ὧν ὁ μὲν θεσπότος Ἡσιόδου· ὁ δὲ ἑξῆς, Ὁμήρου· ἐνίοτε δὲ καὶ ἀφ' δύο στίχων τ' ἐπερώτησιν ποιουμένου τοῦ Ἡσιόδου.

Ἡσίοδος, Δεῖπνον ἔπειθ' ἕλοντο βοῶν κρέα, κ' αὐχένας ἵππων
Ὁμηρος, Ἕλκυον ἱδρώοντας· ἐπεὶ πολέμοιο κορέσθην.
Ἡσίοδος, Καὶ Φρύγες, οἳ πάντων ἀνδρῶν ἐπὶ νηυσὶν ἄριστοι
Ὁμηρος, Ἀνδράσι λῃϊζῆσιν ἐπ' ἀκτῆς δόρπον ἑλέσθαι.
Ἡσίοδος, Ἡρακλέης ἀπέλυσεν ἀπ' ὤμων καμπύλα τόξα,
Ὁμηρος, Χερσὶ βαλὼν ἰοῖσιν ὅλων κτῆ φῦλα γιγάντων.
Ἡσίοδος, Οὗτος ἀνὴρ ἀνδρός τ' ἀγαθοῦ, κῆ ἀναλκιδός ἐστι
Ὁμηρος, Μητρός· ἐπεὶ πόλεμος χαλεπὸς πάσῃσι γυναιξίν.
Ἡσίοδος, Οὔτ' ἄρα σοί γε πατὴρ ἐμίγη καὶ πότνια μήτηρ
Ὁμηρος, Σῶμα τόγ' ἐσπείραντο φιλὴ χρυσέην Ἀφροδίτην.
Ἡσίοδος, Αὐτὰρ ἐπεὶ δμήθη γάμῳ, Ἄρτεμις ἰοχέαιρα
Ὁμηρος, Καλλιστὼ κατέπεφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο.

post alium, Homerus congruenter responderet. Prior igitur est Hesiodi, posterior Homeri; aliquando tamen duobus versibus quæstionem suam proponit Hesiodus.

Hesiodus, *Cænabant deinde boum carnem, & cervices equorum*
Homerus, *Solvebant sudantes, postquam bello satiati sunt.*
Hesiodus, *Et Phryges, qui omnium hominum in navibus optimi sunt,*
Homerus, *Cum viris prædonibus qui in litore cænam sumant.*
Hesiodus, *Hercules solvit ab humeris curvum arcum,*
Homerus, *Manibus jaculans sagittis universorum per gentes Gigantum.*
Hesiodus, *Hic vir à patre bono, & imbelli est*
Homerus, *Matre; quoniam bellum grave est omnibus fœminis.*
Hesiodus, *Neque sane tibi pater mixtus, & veneranda mater*
Homerus, *Corpus hocce seminarunt per auream Venerem.*
Hesiodus, *Sed postquam subjecta esset nuptiis, Diana sagittis gaudens*
Homerus, *Callisto interfecit argenteo arcu.*

Ησίοδος, Ως ϑ ῥ᾽ δαίνυντο παννήμεροι, οὐδὲν ἔχοντες
Ομηρος, Οἴκοθεν· ἀλλὰ παρεῖχεν ἄναξ ἀνδρῶν Αγαμέμνων.
Ησίοδος, Δεῖπνον δειπνήσαντες, ἐνὶ σποδῷ αἰθαλοέσσῃ
Ομηρος, Σύλλεγον ὀστέα λευκὰ βοὸς κατατεθνειῶτος.
Ησίοδος, Καὶ [1] τότε Ζεὺς ἐλέαιρε, τέρεν κὴ δάκρυον εἴβων,
Ομηρος, Παιδὸς ὑπερθύμου Σαρπηδόνος ἀντιθέοιο.
Ησίοδος, Ημεῖς δ᾽ ἀμπεδίον [a] Σιμοέντιον ἥμενοι [b] οὕτως,
Ομηρος, Νύκτα φυλακτόμεθα, Τρώων πόλιν εἰσορόωντες.
Ησίοδος, Ιομεν ἐκ νηῶν ὁδὸν, ἀμφ᾽ ὤμοισιν ἔχοντες
Ομηρος, Φάσγανα κωπήεντα, κὴ αἰγανέας δολιχαύλους·
Ησίοδος, Δὴ τότ᾽ ἀείσπες κοῦροι χείρεσι θαλάσσης
Ομηρος, Ασμενοι ἐσυμβλήτην τε [c] ἀπείρονος ὠκύαλον [d] νῆν.
Ησίοδος, Κολχίδ᾽ ἔπειτ᾽ ἴκοντο, κὴ Αἰήτεω βασιλῆα
Ομηρος, Φεῦγον· ἐπεὶ γίγνωσκον ἀνέσιον ἠδ᾽ ἀθέμιστον.

Heſiodus, *Sic illi epulabantur per totum diem, nihil habentes*
Homerus, *Domo petitum; ſed præbuit rex virorum Agamemnon.*
Heſiodus, *Cœnam capientes, in cinere ardente*
Homerus, *Collegerunt oſſa alba bovis mortui.*
Heſiodus, *Et tunc Jupiter miſeratus eſt, teneras lachrymas demittens,*
Homerus, *Ob filium magnanimum Sarpedona divinum.*
Heſiodus, *Nos vero per campum Simoiſium ſedentes hoc modo*
Homerus, *Per noctem excubias egimus, Trojanorum urbem intuentes.*
Heſiodus, *Profecti ſumus ex navibus viam, circa humeros habentes*
Homerus, *Enſes capulis aptatos, & ſpicula longa.*
Heſiodus, *Tunc primarii juvenes manibus de mari*
Homerus, *Alacres, & propere detraxerunt velocem navem.*
Heſiodus, *Colchida deinde profecti ſunt, & Æeten Regem*
Homerus, *Fugerunt, quoniam noverunt eum inhoſpitalem, & injuſtum.*

1 Hoc *Tetraſtichon* ſubſtituo, pro Veteri *Diſticho*, quod ſic olim ſe habebat, *Heſiodus*, Παιδὸς ὑπερθύμου, Σαρπηδόνος ἀντιθέοιο, *Homerus*, Ημεῖς δ᾽ ἀμπεδίον Σιμοέντιον ἥμενοι οὕτως, cujus *Diſtichi*, ſic ſe habentis, qui Mentem poteſt aſſequi, is Meo *Tetraſtichon* rejecto, ſolus fruatur.

a χρ. τὸ Σιμόεντιον. b χρ. οὕτως. c χρ. ἀπείρυσσαν. d χρ. ναῦν.

a χρ. ἀνα-

Ησίοδος, Αὐτὰρ ἐπεὶ πεῖσάν τε καὶ ἔκπιον· οἶδμα θαλάσσης
Ομηρος, Πουτοπορεῖν ἤμελλον ἐϋσσέλμοιν ὑπὶ νηῶν.
Ησίοδος, Τοῖσιν δ' Ατρείδης μεγάλ' ἄχετο πᾶσιν, ὀλέσθαι
Ομηρος, Μηδέποτ' ἐν πόντῳ· καὶ φωνήσας ἔπος ηὔδα,
Ησίοδος, Εἰδίετ' ὦ ξεῖνοι, καὶ πίνετε· μηδέ τις ὑμέων
Ομηρος, Οἶκαδε νοσφίσειε, φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Πημανθείς· ἀλλ' αὖθις ἀπήμονες οἶκαδ' ἵκοισθε.

Πρὸς ταῦτα δὲ πάντα τῷ Ομήρῳ καλῶς ἀποκριθέντι, πάλιν φησὶν Ησίοδος,

Τοῦτό τι δή μοι μοῦνον [a]ἐπειρομένῳ κατάλεξον.
Πόσσοι ἅμ' Ατρείδῃσιν ἐς Ιλιον ἦλθον Αχαιοί;

Ο δ' Ομηρος λογισικῷ προβλήματος ἀποκρίνεται ὅτως,

Πεντήκοντ' ἦσαν [b]πυρὸς ἑρμαί· ἐν δ' ἑκάστῃ
Πεντήκοντ' Οβελοί· περὶ δὲ κρέα πεντήκοντα·
Τοὺς δὲ περισσόσιοι περὶ ἦσαν κρέας ἦσαν Αχαιοί.

Heſiodus, *Sed poſtquam libaſſent, & bibiſſent, fluctus maris*
Homerus, *Tranſituri erant bene tranſtris aptatis navibus.*
Heſiodus, *Illis autem Atrides magnopere precatus eſt omnibus, ut perirent*
Homerus, *Nunquam in ponto; & ſic locutus eſt,*
Heſiodus, *Edite, ô hoſpites, & bibite; neque quis veſtrum*
Homerus, *Domum redeat in charam patriam terram,*
Vulneratus; ſed illæſi domum revertamini.

Ad hæc autem omnia pulchre Homero reſpondente, rurſus dixit Heſiodus,

Hoc mihi ſolum percontanti narres,
Quot cum Atridis Trojam venerunt Achivi?

Homerus vero per Arithmeticum Problema ita reſpondit,

Quinquaginta erant ignis foci; in ſingulis vero
50 Obeli; circum eos carnes 50:
900 autem circa ſingulas carnes erant Achivi.

a χ. ἐπιρομένῳ. b Vid. ad Ιλιαδ. ν'. v. 418.

Τῦτο ὴ εὑρίσκεται πλῆθος ἄπιστον· τῶν γὺ ἑστιατόρων ὄντων πεντήκοντα, Ὀβελίσκοι γίνονται πεντακόσιοι, καὶ χιλιάδες δύο· Κρεῶν ὴ δεκαδύο μυριάδες, πεντακισχίλιοι, [τετρακόσιοι, καὶ πεντήκοντα.]

Κατὰ πάντα δὲ τὸν Ὁμήρου ὑπερτερῦντα, φθονῶν ὁ Ἡσίοδος ἄρχεται πάλιν,

Υἱὲ Μέλητος, Ὁμηρ', ἔπος τιμῶσί σε Μῦσαι,
Ὡς λόγος, ὑψίσιο Διὸς μεγάλοιο θύγατρες,
Λέξον μέτρῳ [a] ἐναρμόζων, ὅ, τι σὺ θνητοῖσι
Κάλλιστόν τε καὶ ἔχθιστον· ποθέω γὺ ἀκῦσαι.

Ὁ ὴ φησὶν Ὁμηρος,

Ἡσίοδ', ἔκγονε Δίος, ἑκόντα μὲ ταῦτα κελεύεις
[b] Εἰπέμψ· αὐτὰρ ἐγὼ μάλα τοὶ προφρων ἀγορεύσω.
Κάλλιστον μὲν τῷ ἀγαθῶν ἔσαι μέτρον [c τῷ εἰ]
Αὐτὸν ἑαυτῷ· τῷ ὴ κακῶν ἔχθιστον ἁπάντων,
Εὔνοον [τῷ εἰ] ἑαυτῷ αἰεὶ, χρόνον εἰς τὸν ἅπαντα·

Hic autem incredibilis invenitur numerus; cum enim quinquaginta ſint foci, obeli ſunt quingenti & bis mille; carnes centies vicies quinquies mille, [quadringentæ, & quinquaginta.]

In his autem omnibus cum Homerus ſuperior evaderet, Heſiodus invidia ſtimulatus rurſus incipit,

Fili Meletis, Homere, quoniam honorant te Muſæ,
Ut fertur, ſummi Jovis magni filiæ,
Dicas metricis numeris, quid mortalibus
Pulcherrimum eſt, & maxime inviſum; cupio enim ſcire.

Homerus autem dicit,

Heſiode, fili Dii, haud invitum me hæc jubes
Narrare; ego autem valde promptus tibi narrabo.
Pulcherrimum omnium bonorum erit menſuram eſſe
Se ſibi; malorum autem maxime odioſum omnium,
Benevolum eſſe ſibi ſemper, in perpetuum:

a Ita, pro μίτρῳ ἐναρμόζων, emendo. b κ. ἑκοῦσι. c Γρ. ἔσται.

a Γρ. πᾶ-

Αλλο ὃ πᾶν, ὅ, τι σῷ θυμῷ φίλον ἐστὶν, ἐρώτα.
Ησίοδος, Πῶς ἂν ἄριστ' οἰκοῖντο πόλεις, ἠ ἐν ἤθεσι ποίοις;
Ομηρος, Εἰ μὴ κερδαίνειν δυσὶ τῷ αἰσχρῶν ἐθέλοιεν·
Οἱ δ' ἀγαθοὶ [a] τιμοῖντο· δίκη δ' ἀδίκοισιν ἑπέσθω·
Εὐχεσθ' ὃ θεοῖς· ὅ, τι πάντων ἐστὶν ἄμεινον.
Ησίοδος, Εἰ δ' ἐλαχίστῳ ἄριστα [b] ἔχεις ὅ τι φύσει εἰπεῖν;
Ομηρος, Ως μοι ἐμῇ γνώμῃ, φέρτερ' ἐσθλαὶ σώματα ἀνδρῶν.
Ησίοδος, Η δὲ Δικαιοσύνη τε, ἠ Ανδρεία, δύναμίς τι;
Ομηρος, Κοιναὶς ὠφελίαις ἰδίαις μόχθοισι πρέζειν.
Ησίοδος, Τῆς σοφίης δὲ τί τέκμαρ ἐπ' ἀνθρώποισι πέφυκεν;
Ομηρος, Γιγνώσκειν τὰ παρόντ' ὀρθῶς, καιρῷ δ' ἅμ' ἕπεσθαι.
Ησίοδος, Πιστεῦσαι δὲ [c] βροτοῖς ποῖον χρέος ἄξιόν ἐστι;
Ομηρος, Οἷς αὐτὸς κίνδυνος ὑπὲρ πρόσχυσιν ἔπηται.
Ησίοδος, Η δ' Εὐδαιμονίη τί ποτ' ἀνθρώποισι καλεῖται;
Ομηρος, Λυπηρὸν ἐλάχιστα θανεῖν, ἡδέντα τὲ πλεῖστα.

Aliud autem omne, quod tibi animo lubet, percontare.
Heſiodus, *Quomodo optime habitentur civitates, & quibus moribus?*
Homerus, *Si lucrum facere ex turpibus rebus nolint;*
Boni autem in honore ſint; & pœna injuſtos ſequatur;
Et Deos precentur, quod omnium eſt optimum.
Heſiodus, *Quæ res optima in re minima generatur, poteſne dicere?*
Homerus, *Mea quidem ſententia, Animi boni in corporibus humanis.*
Heſiodus, *Juſtitia autem & fortitudo quid poteſt?*
Homerus, *Publicam utilitatem privatis laboribus promovere.*
Heſiodus, *Sapientiæ vero quid indicium inter homines eſt?*
Homerus, *Intelligere præſentia recte, & opportunitatem ſequi.*
Heſiodus, *Credere vero hominibus quale negotium par eſt?*
Homerus, *Ea quæ ipſum periculum tranſacta ſequatur.*
Heſiodus, *Felicitas autem quid ab hominibus vocatur?*
Homerus, *Minimo dolore, maxima vero lætitia affectum mori.*

a Γρ. τιμῶντο. b Ita, pro ἔχεις σ', corruptiſſima ſententia, monente Eruditiſſimo Hackbirſtio, emendo. Rob. c Γρ. βροτοῖσι, male.

Ρηθέντων ὴ ἡ τούτων, οἱ μὲ Ελληνες πάντες τὸν Ομηρον ἐκέλευον στεφανῦν· ὁ δὲ βασιλεὺς Πανοίδης ἐκέλευσεν ἕκαστον τὸ κάλλιστον ἐκ τῶν ἰδίων ποιημάτων εἰπεῖν· Ησίοδος μὲν ἔφη πρῶτος,

[a] Πληϊάδων Ατλαγενέων ἐπιτελλομενάων,
Αρχεσ' ἀμητοῦ· ἀρότοιο δὲ, δυομενάων.
Αἱ δή τοι νύκτας τε ἡ ἤματα τεσσαράκοντα
Κεκρύφαται. [b] αὖθις δὲ, φαεσιμβροτὸν ἐνιαυτὸν,
Φαίνον), τὰ πρῶτα χαραξομένοιο σιδήρου.
Οὗτός τοι πεδίων πέλε) νόμος· οἵ τε θαλάσσης
Εγγύθι [c] ναιετάουσι, δι' ἄγκεα βησσήεντα,
Πόντου κυμαίνοντος ἀποπρο θι πίονα [d] χώρου
Ναίουσιν· γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν·
Γυμνόντ' [e] ἀμᾶσθαι, ὅταν [f] ὥρεμα [1] πάντα πέλωνται).

Cum autem & hæcce dicta essent, Græci omnes Homerum coronari jusserunt: jussit autem Rex Panoedes utrumque poematum suorum pulcherrimam aliquam partem recitare: Hesiodus igitur primus dixit,

Pleiadibus Atlante natis exorientibus,
Incipe metere; arare vero occidentibus.
Hæ quidem noctesque & dies quadraginta
Latent: rursum vero revoluto anno
Apparent, primum ut acuitur ferrum.
Hæc utique arvorum est lex (tum iis) *qui mare*
Prope habitant (tum iis) *qui valles flexuosas*
Mari fluctuante procul pinguem regionem
Colunt: nudus serito, nudusque arato;
Nudus quoque metito, cum omnia matura fiant.

1. Πάντα πίλνωνται] ꝛc. Πάντ' ἐφίλησθα, *Hesiod.* Εργ. l. 2. v. 10. aut v. 390. & hic locus ulterius laudatur, ad 12 totos amplius Versus; quomodo *Daniel Heinsius* in *Certamine* totidem dictos memorat. At auctor *Certaminis* videtur ultro decurtasse locum; unde & legisse, πάντα πίλνωνται, ut fistatur locus, qui in ἐφίλησθα non potest desinere.

a Extat locus, *Hesiod.* Εργων ἡ ἡμερῶν, l. 2. v. 1. &c. aut, v. 381. Vid. mox ad *Homeri* locum, ἐξελ τοῦν Αἰάντοιν. b Γρ. αὖτις. c Γρ. ναιετάουσ' οἵ τ'. d Γρ. χῶρος. e Γρ. ἀμᾶσθ. f Γρ. εἴ χ' ὥεμα & ὥεμα, *Hesiod.*

1 Hic

Μεθ' ὃν Ομηρος,

[1] Αμφὶ δ' ἄρ' Αἴαντας δουὸς ἵσταντο φάλαγγες
Καρτεραὶ, ἂς ὅτ' ἄν κεν Αρης ὀνόσαιτο μετελθών,
Οὔτε κ' Αθηναίη λαοσσόος· αἰ γὰρ ἄεισοι
Κεῖθέντες Τρῶάς τε καὶ Εκτορα δῖον ἔμμενον,
Φραξάντες δόρυ δουρὶ, σάκος σάκεϊ προθελύμνῳ.
Ασπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ·
Ψαῦον δ' ἱπποκόμοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
Νδυόντων· ὡς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισιν.
[a] Εφριξεν δὲ μάχη φθισίμβροτος ἐγχείῃσι
Μακρῇσ, ἃς εἶχον ταμεσίχροας· ὄσσε δ' ἄμερδεν
Αὐγὴ χαλκείη, κορύθων ἀπο λαμπομενάων,
Θωρήκων τε νεοσμήκτων, σακέων τε φαεινῶν,
Ερχομένων ἄμυδις· μάλα κεν θρασυκάρδιος εἴη,

Poſt quem Homerus,

Circum autem Ajaces duos ſtabant phalanges
Firmæ, quas ne Mars quidem vituperaſſet interveniens,
Neque Minerva populorum concitatrix: illi enim præſtantiſſimi
Delecti Trojanoſque & Hectorem nobilem manebant,
Addenſantes haſtam haſtæ, ſcutum ſcuto mutuo:
Clypeus nempe clypeum fulciebat, galea galeam, virum vir: [conis
Seque invicem attingebant ſetis equinis comantes galeæ ſplendidis
Nutantium, adeo denſi ſteterunt inter ſe.
Horruit itaque pugna mortalibus exitioſa haſtis
Longis, quas tenebant incidentes corpora: oculoſque perſtringebat
Splendor æreus galeis à lucentibus,
Thoracibuſque recens exterſis, ſcutiſque fulgentibus,
Congredientium in unum: valde audax animo eſſet,

1. Hic locus, per 8. verſus, extat *Iliad.* γ'. v. 126. &c. de quo ita *Philoſtratus*, in *Heroicis*, ubi *Certaminis* hujus coram *Panida Rege* meminit, Αἴσιμ ἄμφω εὐ Χαλκίδ, τὸν μὲ, τὰ ἴση τὰ ἀδελ τοῦν Αἰάντων, καὶ ὡς αἱ φάλαγγες αὐτοῖς ἀραρυῖαί τε καὶ καρτεραὶ ἦσαν· τὸν δὲ, τὰ ἀδελφὸν τὸν ἑαυτοῦ Πύρον. §. ΕΥΦΟΡΒΟΣ.

a Hic locus extat, *Iliad.* γ'. v. 339. &c.

1. Non

Ος τότε γηθήσειεν ἰδὼν πόνον, οὐδ' ἀκάχοιτο.

Θαυμάσαντες δὲ καὶ ἐν τούτῳ τὸν Ὅμηρον οἱ Ἕλληνες, ἐπήνεσαν, ὡς αὐτοὶ τὸ πρέπον γεγονότων τῶν ἐπῶν, καὶ ἐκέλευον δοθῆναι τὴν νίκην· ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ἡσίοδον ἐστεφάνωσεν, εἰπὼν, Δίκαιον εἶναι, τὸν ὑπὲρ Γεωργίαν καὶ Εἰρήνης προκαλούμενον, νικᾶν, ἢ τὸν Πολέμους καὶ σφαγὰς διεξιόντα· τῆς μὲν οὖν νίκης [1] οὕτως φασὶ τυχεῖν τὸν Ἡσίοδον· καὶ λαβόντα τρίποδα χαλκοῦν, ἀναθεῖναι ταῖς Μούσαις, ἐπιγράψαντα,

Ἡσίοδος Μούσαις Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκεν,
Ὑμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.

Τοῦ δὲ ἀγῶνος ἀναληφθέντος, διέπλευσεν ὁ Ἡσίοδος εἰς Δελφοὺς χρησόμενος, καὶ τῆς νίκης ἀπαρχὰς τῷ Θεῷ ἀναθήσων. Prog-

Qui tunc gaviſus eſſet, viſo labore, neque triſtatus eſſet.

Græci autem & in hoc Homerum admirati, laudarunt, quod pulchriora, quam expectare fas erat, carmina compoſuiſſet, ideoque eum victorem prædicari juſſerunt: rex autem Heſiodum coronavit, dicens, æquum eſſe, ut ille qui ad agriculturam, & pacem adhortaretur, victoriam reportaret, non ille qui bella, & cædes narraret: Victoriam igitur hoc modo aſſecutum fuiſſe Heſiodum dicunt; tripodemque æreum, quem præmio acceperat, Muſis conſecraſſe, hac prius inſcriptione notatum,

Heſiodus Muſis Heliconiadibus hunc conſecravit,
Cum in certamine Poetico viciſſet Chalcide divinum Homerum.

Certamine igitur dimiſſo, Heſiodus Delphos navigavit, oraculum ibidem conſulturus, & victoriæ ſuæ primitias Muſis conſecraturus.

1. Non ergo ſolito acumine utens, *Johannes Albertus Fabricius*, Bibliothec. *Græc.* lib. 2. c. 8. §. 3. hæc ait, "Vicerit itaque *Homerum* ætate "provectum *Heſiodus*, florens adhuc annis, &c. Quaſi non in his omnibus *Homerus* longe *Heſiodo* ſuperior, vegetior, & acutior; niſi quod ſtultum Judicem nactus eſſet, aut *Præjudiciis* laborantem, unde *Proverbium* Παιὼν ψῆφος, pro Παιὼν ψῆφος, de *Stulta*, aut *Injuſta* ſententia. Nec minus allucinatus eſt *Heſiodi*, quiſquis is fuerit, *Encomiaſtes* ille, qui ob hanc Victoriam illum omnium hominum ſapientiſſimum pronunciat, cui & ego facile aſſenſum darem, ſi aperto Marte, & ſolius ingenii viribus Victoriam reportaſſet. Ita autem Epigramma illud ſe habet, *Anthолog.* lib. 3. f. 270.

Ἀστὴρ μὲν πατρὸς πολυλλίου· ἀλλὰ θανόντος
Οἷα πλεῖστον χῆ Μινυῶν κατέχει
Ἡσίοδε· τὸ πλεῖστον σὸ ἀνθρώποις κλέος ἔστι,
Ἀνδρῶν κεκριμένου σὸ βασιλῆι Σοφίης.

2 Γρ. καὶ λ-

εἰσιόντα δὲ αὐτὸν τὸν ναὸν, ἔνθεον γενομένην τὴν προφῆτιν φασὶν εἰπεῖν,

Ὀλβιόν ἔστ' ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύει,
Ἡσίοδον, Μούσῃσι τετιμένον ἀθανάτῃσι·
Τοῦ δ' ἤτοι κλέος ἐστὶν, ὅσον τ' ἐπιδέρκεται ἠώς.
Ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμείου [a]ἀγλαὸν ἄλσος·
Κεῖθι δέ τοι θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ἐστίν.

Ὁ δὲ Ἡσίοδος, ἀκούσας τοῦ χρησμοῦ, τῆς Πελοποννήσου ἧς ἀνεχώρει, νομίσας τὴν ὑπὸ Νεμέαν τὸν θεὸν λέγειν· εἰς δὲ Οἰνόην τῆς Λοκρίδος ἐλθὼν, καταλύει παρὰ Ἀμφιφάνει καὶ Γανύκτορι τοῖς Φηγέως παισὶν, ἀγνοήσας τὸ μαντεῖον· ὁ γὰρ τόπος ἅπας ὑπαλεῖτο Διὸς Νεμείου ἱερόν. Διατρίβοντος δ' αὐτοῦ πλείονα γενομένης ἐν τοῖς Οἰνιάδαις, ὑποψιάσαντες οἱ νεανίσκοι τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν μοιχεύειν τὸν Ἡσίοδον, ἀποκτείναντες, εἰς τὸ μεταξὺ τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Λοκρικῆς πέλαγος κατεπόντισαν· τῷ δὲ νεκρῷ τελευταίῳ πρὸς

Cum vero templum ingrederetur, Deo repletam Prophetiſſam hoc modo ceciniſſe dicunt,

Felix ille vir, qui circa domum meam verſatur,
Heſiodus, Muſis honoratus immortalibus.
Ejus certe gloria pervadet quocunque diſpergitur Aurora.
Sed Jovis cave Nemei pulchrum lucum;
Ibi enim tibi mortis finis deſtinatus eſt.

Heſiodus autem, audito Oraculo, à Peloponneſo diſceſſit, putans illam, quæ in illa erat regione, Nemean Deum ſignificare. Oenoen vero in Locride adveniens, apud Amphiphanem, & Ganyctorem Phegei filios diverſatur; vaticinii ſane ignarus; omnis enim illa regio Jovi Nemeo conſecrata erat. Cum autem diutius apud Oenoenſes commoratus eſſet, ſuſpicati adoleſcentes Heſiodum ſorori ſuæ ſtuprum intuliſſe, eum interfecerunt, marique quod Euboeam, & Locridem interjacet, ſubmerſerunt: Cum vero tertio

a Γρ. κρήνην, malè; an ἱερόν; ſeu potiùs κρήνην.

τὴν γῆν ὑπὸ Δελφίνων προσενεχθέντος, Ἑορτῆς τινος ἐπιχωρίου παρ' αὐτοῖς οὔσης Ἀριαδνείας, πάντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἔδραμον· καὶ τὸ σῶμα γνωρίσαντες, ἐπένθουν μὲν πενθήσαντες, ἔθαψαν· τοὺς δὲ φονεῖς ἀνεζήτουν. Οἱ δὲ φοβηθέντες τὴν τῶν πολιτῶν ὀργήν, καταπράσαντες ἁλιευτικὸν σκάφος, διέπλευσαν εἰς Κρήτην· ὃς καὶ μέσον τὸν πλοῦν ὁ Ζεὺς κεραυνώσας κατεπόντωσεν, ὥς φησιν Ἀλκιδάμας, ἐν Μουσείῳ. Ἐρατοσθένης δέ φησιν, ἐν [a]Ἀνδραπόδῳ, Κτίμενον καὶ Ἀντιφον, τοὺς Γανύκτορος, ἐπὶ τῇ προρρηθείσῃ αἰτίᾳ ἀνελθόντας σφαγιασθῆναι θεσμοῖς ξενίοις ὑπὸ Εὐρυκλέους τοῦ μάντεως· τὴν μέντοι παρθένον, τὴν ἀδελφὴν, τῶν προρρηθέντων, μὴ δυναμένην φυλάξαι, ἑαυτὴν ἀναρτῆσαι· φθαρῆναι δ' ὑπό τινος ξένου, συνόδου τοῦ Ἡσιόδου, Δημώδους ὄνομα· ὃν καὶ αὐτὸν ἀναιρεθῆναι ὑπὸ τῶν αὐτῶν φησίν. Ὑστερον δ' Ὀρχομήνιοι κατὰ χρησμὸν μετενέγκαντες αὐτὸν παρ' αὐτοῖς ἔθαψαν, καὶ ἐπέγραψαν ὅτι τῷ τάφῳ,

post die cadaver ad terram Delphines detuliſſent, tempore quo feſtum ſolenne in honorem Ariadnæ celebraretur, omnes ad littus decurrerunt, agnitoque corpore, illud quidem lugentes ſepelierunt, interfectores autem exquiſiverunt; qui ſane civium ſuorum iram pertimeſcentes, cymba piſcatoria raptim comparata, ad Cretam navigarunt. Eos autem in ipſo itinere fulmine percuſſos Jupiter ſubmerſit, ut narrat Alcidamas, in Muſeo. Eratoſthenes autem dicit in Ανδραπόδῳ, Ctimenum, & Antiphum, Ganyctoris filios, ob prædictum crimen, cum rediiſſent, ab Eurycle aruſpice, ut leges hoſpitales exigunt, morte mulctatos fuiſſe. Virginem quidem, antedictorum hominum ſororem, poſt violatæ pudicitiæ injuriam, ſemet ſuſpendiſſe; corruptam vero fuiſſe ab hoſpite quodam, qui Heſiodo comes itineris fuerat, nomine Demode, quem & ipſum à ſupradictis interfectum narrat. Poſtremo vero Orchomenii, oraculo moniti, corpus ad ſe tranſlatum ſepelierunt, & hanc inſcriptionem tumulo impoſuerunt,

a Ita, pro Ευπόδῳ.

Ἀσκρη μὲ πατρὶς πολυλήϊος· ἀλλὰ θανόντος
Ὀστέα πληξίππων γῆ [a] Μινυῶν κατέχει
Ἡσιόδου· τοῦ πλεῖστον [b] ἐν ἀνθρώποις κλέος ὄζει,
Ἀνδρῶν κεκριμένων ἐν βασάνῳ σοφίης.

Καὶ περὶ μὲν Ἡσιόδου τοσαῦτα.

Ὁ δὲ Ὅμηρος ἀπατυχὼν τῆς νίκης, περιερχόμενος ἔλεγε τὰ ποιήματα· πρῶτον μὲν τὴν Θηβαΐδα, ἔπη ἑπτά, ἧς ἡ ἀρχή,

Ἄργος ἄειδε, θεά, πολυδίψιον· ἔνθεν ἄνακτες.

Εἶτα [c] Ἐπίγονοι, ἔπη ἑπτά, ὧν ἀρχή,

Νῦν αὖθ' ὁπλοτέρων ἀρχώμεθα, Μοῦσαι.

Φασὶ γάρ τινες καὶ ταῦτα Ὁμήρου εἶναι· ἀκούσαντες δὲ τῶν ἐπῶν οἱ Μίδου τοῦ βασιλέως παῖδες, Ξάνθος καὶ Γόργος, προσκαλοῦσιν αὐτὸν ἐπίγραμμα ποιῆσαι ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἐφ' οὗ ἦν παρθένος χαλκῆ, τὸν Μίδου θάνατον οἰκτιζομένη· καὶ ποιεῖ ὕστερον,

Aſcre quidem patria fertilis; ſed mortui
Oſſa aurigarum terra Minyûm detinet
Heſiodi; cujus plurima inter homines gloria eſt,
Hominibus (ſic) judicantibus in tentamine ſapientiæ.

Hæc vero de Heſiodo.

Homerus autem poſt amiſſam victoriam circumerrans recitabat poemata; primum quidem, Thebaida, libros ſeptem, quæ ſic incipit,

Argos cane, Dea, ſiticuloſum, ubi reges.

Deinde Epigonos, libros ſeptem, quorum initium,

Nunc autem recentiores viros (celebrare) *incipiamus, Muſæ.*

Dicunt enim nonnulli & hos Homeri eſſe: auditis autem carminibus Xanthus, & Gorgus, Midæ filii, rogant eum Epigramma, patris ſui ſepulchro inſcribendum, componere. Sepulchro autem impoſita erat imago Virginis ænea, Midæ mortem deflentis. Epitaphium igitur quod ſequitur componit.

a Γρ. Μινὼς, male. b Γρ. ἐν Ἑλλάδι κοῦδος ἀρούσης, *Pauſan.* Bœot. c. 38. fol. 787. c γρ. ἐπαγόμεθα, olim male.

[a] Χαλκέη παρθένος εἰμί· Μίδεω δ' ἐπὶ σήματος ἥμαι.
Ἐς τ' ἂν ὕδωρ τε νάῃ, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ,
Καὶ ποταμοὶ πλήθωσι, θοὴ κλύζῃ τε θάλασσα,
Ἠέλιός τ' ἀνιὼν φαίνῃ, λαμπρά τε σελήνη,
Αὐτῇ τῇδε μίμνουσα, πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ,
Σημανέω παριοῦσι, Μίδης ὅτι τῇδε τέθαπται.

Λαβὼν ὁ πρὸ αὐτῶν φιάλην ἀργυρᾶν, ἀνατίθησιν ἐν Δελφοῖς τῷ Ἀπόλλωνι, ἐπιγράψας,

Φοῖβε ἄναξ, δῶρόν τοι [b] Ὁμήρου κλεινὸν ἔδωκα
[c] Σῆσιν ὑπερφιάλους· σὺ δέ μοι κλέος αἰὲν ὀπάζοις.

Μετὰ δὲ ταῦτα ποιεῖ τὴν Ὀδύσσειαν, ἔπη [d] κδ', πεποιημένως ἤδη τὴν Ἰλιάδα ἐπῶν [e] κδ'. ἀποδημήσας δὲ ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας, αὐτὸν ξενισθῆναί φασι, παρὰ Μέδοντι, τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀθηναίων. Ἐν δὲ τῷ βουλευτηρίῳ, ψύχους ὄντος, καὶ πυρὸς καιομένου, θερμάσαι λέγεται τάσδε τὰς ῥίγας,[f]

Ænea virgo sum, Midæque incumbo sepulchro.
Dum & unda fluit, & arbores altæ florent,
Et fluvii tument, & inundat mare:
Et Sol exoriens lucet, & splendida Luna,
Hic manens deplorato super tumulo
Narro prætereuntibus, quod Midas hic sepultus est.

Donatus autem ab iis phiala argentea, eam Apollini Delphico consecrat, hac prius inscriptione impositâ,

Phœbe Rex, donum quidem Homerus pulchrum dedi
Ob tuam sapientiam; tu autem gloriam mihi semper præbes.

Post hæc autem componit Odysseam, libris viginti quatuor, compositâ prius Iliade, libris totidem. Inde vero Athenas profectum à Medone, Athenienſium rege, hospitio acceptum dicunt. In curia vero, cum frigida esset tempestas, & ignis accensus esset, hos versus ex tempore recitasse dicitur,

a Vid. post *Odyss.* ad §. xxxvi. v. 1. ubi hoc Epitaphium ex *Herodoto*. b γρ. ἰλὰν τοῦ Ὁμήρου. c Γρ. σῆς ὑποφιλομοσύνης. d γρ. μοφ'. olim. e χρ. μί. olim. f Extant apud *Herodot.* in *Homeri* Vita.
(a) (b) Vide *Senec.* Select. Epist. 88. p. 305. De *Apione* Grammatico & voce *Μῖνυ* in Principio Iliados.

1 Post

Ανδρὸς μὲ [a]στέφανος, παῖδες· πύργοι δ', πόλης·
Ἵπποι [b]δ' αὖ, πεδίου κόσμος· νῆες δ', θαλάσσης·
Χρήματα δ' [c]οἶκον ἀέξει· ἀτὰρ γεραιοὶ βασιλῆες,
Ἥμενοι εἰν ἀγορῇ, κόσμος τ' ἄλλοισιν, [1]ὁρᾶσθαι·
Αἰθομένῃ δ' πυρὸς γεραιέστερος οἶκος ἰδέσθαι,
Ἥματι χειμερίῳ· ὁπόταν νίφῃσι Κρονίων.

Ἐκεῖθεν δὲ ῥαψῳδὸς εἰς Κόρινθον, ἐρραψῴδει τὰ Ποιήματα· τιμηθεὶς δὲ μεγάλως, ῥαψῳδεῖ εἰς Ἄργος· καὶ λέγει ἐκ τῆς Ἰλιάδος τὰ ἔπη τάδε,

[d]Οἳ δ' Ἄργος τ' εἶχον, Τίρυνθά τε τειχιόεσσαν,
Ἑρμιόνην τ', Ἀσίνην τε, βαθὺν κατὰ κόλπον ἔχουσαν,
Τροιζῆν', Ἠιόνας τε, καὶ ἀμπελόεντ' Ἐπίδαυρον,
Νῆσόν τ' Αἰγιναίην τε, Μάσητά τε, κοῦροι Ἀχαιῶν.
Τῶν αὖτ' ἡγεμόνευε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,

Viri quidem corona, liberi; turres vero urbis;
Equi rursus, campi decus; naves autem, maris;
Divitiæ vero domum amplificant; sed reverendi Reges,
Sedentes in concilio, venerabiles sunt & aliis aspectu.
Ardente autem igne augustior domus videtur,
Die hyberno; cum nivem demittat Saturnius.

Inde Corinthum profectus, poemata ad virgam canebat, magnisque honoribus affectus, Argos migrat, ibique ex Iliade hæc carmina recitat,

Quique Argos tenebant, Tirynthaque bene munitam,
Hermionen, Asinenque, profundum sinum habentes;
Troezena, Eionasque & vitibus consitam Epidaurum,
Quique tenebant Æginam, Masetaque, juvenes Achivorum:
His porro præerat bello strenuus Diomedes,

1 Post θαλάσσης, in Ἀγῶνι sequitur, Ἀνὴρ δ' οὐ ἀγαθὸς πολέμοιο ἀνήρ ἀλλὰ, at Emendo, ex *Herod.*

a *Salomon*, Proverb. c. 17. v. 6. Παιδὸς παῖδες, στέφανος γερόντων. b γρ. δ' ἐν πεδίῳ· c γρ. αὔξει οἶκον, olim. d Extant. *Iliad.* Β v. 559.

a Olim

Καὶ Σθένελος, Καπανῆος ἀγακλειτοῦ φίλος υἱός·
Τοῖσι δ' ἅμ' [a] Εὐρύαλος τρίτατος κίεν, ἰσόθεος φώς,
Μηκιστέως υἱὸς, Ταλαϊονίδαο ἄνακτος.
[b] Συμπάντων δ' ἡγεῖτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Τοῖσιδ' ἅμ' ὀγδώκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο·
[c] Ἐν δ' ἄνδρες πολέμοιο δαήμονες ὁπλίζοντο,
Ἀργεῖοι λινοθώρηκες, κέντρα πτολέμοιο.

Τῶν δὲ Ἀργείων οἱ πρωθιστάμενοι, ὑπερφιάλῳ χαίροντες ὅτι τῷ ἐγκωμιάζεσθαι τὸ γένος αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἐνδοξοτάτου τῶν Ποιητῶν, αὐτὸν μὲν πολυτελέσι δωρεαῖς ἐτίμησαν· εἰκόνα δὲ χαλκῆν ἀναστήσαντες, ἐψηφίσαντο θυσίαν ἐπιτελεῖν Ὁμήρῳ καθ' ἡμέραν, καὶ κατὰ μῆνα, καὶ κατ' ἐνιαυτόν· ἄλλως θυσίαν πενταετηρίδα ἐς Χίον ἀποστέλλειν· ὑπογράφουσι δὲ ἐπὶ τῇ εἰκόνος αὐτοῦ (τάδε,)

Θεῖος Ὁμηρος ὅδ' ἔστιν, ὃς Ἑλλάδα πᾶσαν μεγάλαυχον
Πᾶσ[c] ἐκόσμησεν καλλιεπεῖ σοφίῃ,

Et Sthenelus, Capanei inclyti dilectus filius:
Una vero cum iis Euryalus tertius ibat ſimilis deo vir,
Meciſtei filius Talaionidæ regis.
Univerſis autem præerat bello ſtrenuus Diomedes:
Et hos ſimul octoginta nigræ naves ſequebantur.
In illis autem viri belli periti inſtructi ſunt,
Argivi lineis thoracibus, ſtimuli belli.

Argivorum vero proceres, ſupra modum gaudentes encomio, quod genti ſuæ poeta celeberrimus tribuerit, pretioſis eum donis honorarunt; erectaque ſtatua ænea, decreverunt, ut diurnum, menſtruum, & annuum ſacrificium Homero fieret, aliudque inſuper ſacrificium quinto quoque anno Chium mitteretur: ſtatuæ autem ejus hanc imponunt inſcriptionem.

Divinus Homerus hic eſt, qui Hellada magnanimam
Totam honeſtavit ſuaviloqua ſapientia;

a Olim hic male, Εὐμηλος· verum ex *Homero* emendo. b γρ. Ἐν πάντων, olim, male. c Hoc *Diſtichon*, licet in nullis Poetæ Exemplaribus reperiatur, inter *Homeri* Fragmenta merito nunc repono. d γρ. μεγαλαύχων, male.

Εξοχα δ' Αργείους· οἱ τὴν θεοτειχέα Τροίην
Ηρειψαν, [a] ποινὴν ἠϋκόμου Ελένης.
Οὕ χάριν ἔκτισεν δῆμος μεγαλόπολις αὐτὸν
Ενθάδε, καὶ τιμαῖς ἀμφέπει ἀθανάτων.

Ενδιατρίψας δὲ τῇ πόλει χρόνον τινὰ, διέπλευσεν εἰς Δῆλον, εἰς τὴν πανήγυριν· καὶ σταθεὶς ἐπὶ τὸν [1] Κερατινὸν βωμὸν, λέγει Υμνον εἰς Απόλλωνα, ὃν ἡ ἀρχή,

Μνήσομαι, οὐδὲ λήσομαι Απόλλωνος ἑκάτοιο.

Ρηθέντος δὲ τοῦ Υμνου, οἱ μὲν Ιωνες πολίτην αὐτὸν κοινὸν ἐποιήσαντο· Δήλιοι δὲ γράψαντες τὰ ἔπη εἰς λεύκωμα, ἀνέθηκαν τῇ τοῦ Αρτέμιδος ἱερῷ.

Τῆς δὲ Πανηγύρεως λυθείσης, ὁ Ποιητὴς εἰς Ιον ἔπλευσε, κἀκεῖθεν Κρεώφυλον· κἀκεῖ χρόνον διέτριβεν, πρεσβύτης ὢν ἤδη. Επὶ δὲ τοῦ

Præcipue vero Argivos, qui à Diis ædificatam Trojam
Diruerunt, in pœnam pulchricomæ Helenæ.
Cujus gratia, ſtatuit populus magnæ urbis eum
Hic, & honoribus colit divinis.

In hac autem urbe aliquantiſper commoratus ad Delum navigavit, ut conventui publico intereſſet; & altari è cornibus extructo inſiſtens, recitat Hymnum in Apollinem, qui ſic incipit,

Memorabo, nec obliviſcar Apollinem longe jaculantem.

Recitato autem Hymno, eum quidem Iones civitate ſua donarunt; Delii vero carmina, tabulæ albæ inſcripta, in Dianæ templum retulerunt.

Dimiſſo vero conventu, poeta ad Ion navigavit, ad Creophylum; ibique aliquantiſper commoratus eſt, cum jam ſenex eſſet. Cum ve-

1. Κερατινὸν βωμὸν] De hoc Altari, è Cornibus extructo, ita *Callimach.* Hymn. *Apoll.* v. 60. Αρτεμις ἀγχίστευσε, περίδρομα συνεχὲς αἰεὶ Κυνθιάδων ῥοφίσσασ· ὁ δ' ἴσταται βωμὸν Απόλλων· Δείμαντο μὲν πρῶτα Διήλιοι ἱδρύσαντο· πρῶτα δ βωμὸν Ἐν κεράων· περαῖος δ πέλεκυς ὑπόσσατο τέχνας. Hinc *Martiali* dicitur, *Cornibus Ara frequens.* *Ovid.* Epiſt. ad *Cydippam*, Miror & innumeris ſtructam de Cornibus Aram. Vid. Illuſtriſſim. *Ezekiel. Spanhem.* in locum.

a γρ. ποινῆς, male.

1. Huc

θαλάσσης καθήμενος, παίδων τινῶν ἐφ' ἁλείας ἐρχομένων, ὡς φασι, πυθόμενος,

Ἄνδρες, ἀπ' Ἀρκαδίης ἁλιῆτορες, ἦ ῥ' [a] ἔχετ' ἰχθῦς;

Εἴ πόντων ὃ ἑκείνων,

Οσ' ἕλομεν, λιπόμεσθα· ὅσ' οὐχ ἕλομεν, φερόμεσθα,

Ου νοήσας τὸ λεχθὲν, ἤρετο αὐτὸς, ὅ, τι λέγοιεν· οἱ δὲ φασιν, ἐν ἁλείᾳ μὲν ἀγρεῦσαι μηδέν· ἐφθειρέσθαι δ', καὶ τὴν φθειρῶν ὃς ἔλαβον, καταλιπεῖν· ὃς δ' οὐχ ἔλαβον, [ἔπ] ἐν τοῖς ἱματίοις φέρειν.

Ἀναμνησθεὶς δὲ τοῦ μαντείου, ὅτι τὸ τέλος αὐτῷ ἥκοι τοῦ βίου, ποιεῖ τὸ τοῦ τάφου ἐπίγραμμα· ἀναχωρῶν δὲ ἑκεῖθεν, ὀντος πηλοῦ, ὀλισθὼν καὶ πεσὼν ὑπὸ τὸν πλευρὰν, τεταίος, ὡς φασι, τελευτᾷ· καὶ ἐτάφη ἐν Ἰῳ. Εστι δὲ τὸ Επίγραμμα τόδε,

[1] Ενθάδε τὸν ἱερὴν κεφαλὴν κρύπτει γαῖα καλύπτει,

Ανδρῶν ἡρώων κοσμήτορα, θεῖον Ομηρον.

ro juxta mare conſediſſet, adoleſcentes quoſdam piſcatum venientes fertur interrogaſſe,

Viri, Arcadici piſcatores, habetiſne piſces?

Illis autem dicentibus,

Quæ cepimus, reliquimus; quæ non cepimus, habemus,

Reſponſum non intelligens, percontatus eſt eos, quid dicerent; Illi autem reſponderunt, in piſcatione quidem ſe nihil cepiſſe; ſed pediculos venatos fuiſſe, eorumque quos ceperant, reliquiſſe, quos vero non ceperant, jam in veſtibus ferre.

Recordatus igitur vaticinii, vitæque finem ſibi jam inſtare intelligens, ſepulchri inſcriptionem componit; inde vero recedentem, lutulento ſolo, lapſum, & in latus concidentem, tertio poſt die, mortuum eſſe dicunt, & in Io ſepultum. Epigramma autem hoc eſt,

Hic ſacrum caput terra tegit,

Virorum Heroum præconem, divinum Homerum.

1. Huc addatur *Pauli Silentiarii* illud, *Antholog.* l. 3. fol. 266.

Ενθάδε Παιήονι τὸ σοφὸν τέμος, Θεῖον Ομηρον,
Κλεινὸς ἐπ' ἀγχιάλῳ τύμβος ἔχει σκοπέλῳ.

Εἰ δ' ὀλίγα μεγαθυμία τέκεν ἀνέρα πάντα,
Μὴ τόδε θαυμάσῃς, ὦ ξεῖνε, διηκόμῳ·
Καὶ γὰρ ἀλητεύουσα πρωτογόνῳ πόντῳ Δῶλος,
Μητρὸς ἀπ' ὠδίνων, δέξατο Λητοΐδη.

a Γρ. ἴχθυν π, olim; male.

JO-

JOHANNIS GEORGII GRÆVII

LECTIONES

HESIODEÆ

JOHANNIS GEORGII GRÆVII LECTIONES HESIODEÆ.

CAPUT I.

Ιοειδὴς. Ελικοβλέφαρος. Vetus lectio Heſiodo aſſerta. Γυνοὶ ἐλαθῆρος. Ελαθῆρ. Cur Mnemoſyne illi dicatur imperare. Egregius Heſiodi locus mendâ liberatus. Γλυκερὴν χείσου ἴερσην. Ros Achaius. Mel, nectar pro eloquentia. Lucianus emendatus. Θύμος Αχαιὸς. Antiqua lectio Poëtæ reſtituta, & alius Heſiodi verſus à Cratis cenſura vindicatus. Μηχαναὶ. Cyclopibus cur centum manus tribuantur. Rurſus Heſiodi lectio vindicata ab emendatione Seleuci. Στενομυθίη.

V. 3. Κρείων ἰοειδέα] Non ignoro *ἰοειδὴς* ſæpè eſſe *μέλας*, violarum inſtar nigricans, ut apud Homerum Iliad. λ, πόντος ἰοειδὴς, niger pontus, apud alium Poëtam *ἰοειδὴς νεφέλη*, nigra nubes. Sed in fonte laudaveris potiùs liquidas & argento puriores aquas, quàm nigras, turbidas, limoſas. Hinc adducor facilè ut veterum Magiſtrorum ſententiam amplectar, qui *κρήνην ἰοειδέα* docent eſſe *ἰοῖς*, hoc eſt, *ἄνθεσι περιπεφυγμένην, ἀνθώδη* floribus cinctum fontem, in agro floreo ſitum. Etymologicum Magnum: *ἴον ὄνομα βοτάνης, τὸ ἄνθος. παρὰ τὸ ἀνίεναι ταχύ.* Καὶ Ησίοδος

Περὶ Κρείων ἰοειδέα

Αντὶ τοῦ πλὴν ἀνθώδη. Vide & antiqua Scholia Anonymi in hoc carmen.

V. 16. Ελικοβλέφαρον τ' Αφροδίτην] Ελικοβλέφαροι & ἑλικώπιδες puellæ Græcis dicuntur, quæ ſunt *mobili oculorum petulantia*, ut Petron. loquitur, ſive quæ habent, ut idem dicit:

—— *blandos oculos & inquietos*
Et quadam propria nota loquaces.

Qui hinc Ovidio dicuntur *arguti*. Aliter plerique ſentiunt, & exponunt: *nigros oculos habentes*. Sed ea vera eſt quam dixi hujus vocis notio, quam facilè pluribus confirmarem niſi res ipſa loqueretur.

V. 28. Αλλοίη μυθήσασθαι] Antiquorum ſcholiorum auctor notat in quibuſdam libris fuiſſe *γηρύσασθαι*. quam lectionem non temerè damnem. Sciunt enim qui Veterum Scripta cum judicio verſarunt, rariora & exquiſitiora ſemper fuiſſe expuncta, & pro iis ſuppoſita trita, & ab uſu vulgi minùs remota. Μυθήσασθαι alterius eſt gloſſema. Heſych. *γηρύσαι, φθέγξαι, λέγειν.* Heſiodus in Ἔργοις, v. 257.

Αὐτίκα πὰρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίωνι
Γηρύεται ἀνθρώπων ἄδικον νέον.

Statim apud Jovem patrem conſidens Saturni filium exponit hominum iniquitatem. Nec eſt quòd quis modulum ſyllabæ objiciat, quaſi tertiam ante ultimam habeat brevem. Qui Græcos Poëtas non negligenter legerunt norunt ancipitem eſſe hanc ſyllabam in pleriſque hujus notæ verbis, ut in δακρύω, ἀνύω, ἀρύω, μιαίνω, in ἀοιδοῖσι perpetuò fere producti.

v. 54. Γυναῖσιν Ἐλευθηρὼ μεδέσσα] *Fertilitati Eleutheratum imperans*, hoc eſt, fertilibus Eleutheris. Superiùs in ἔργοις, νεῦρον βοὸς, pro νεῦρον βίειον. Eurip. ποσὶν ποδὸς, pro τοῖς ποδώκεσι. quæ loquendi genera Hebræis, & qui eorum idiotiſmis gaudent, Græcis Scriptoribus Novi Fœderis ſunt perfamiliaria. Apud quos μαρία κηρύγματος, eſt κήρυγμα μαρὸν, μισθὸς ἀδικίας, pro μισθὸς ἄδικος. de quibus fusè viri docti. Ἐλευθὴρ eſt urbs in confiniis Atticæ & Megaricæ propè Plataeas, quæ poſtea in numero multitudinis dicta Eleutheræ, ut ſequentibus temporibus Plataeæ, quæ Homero Platæa. Nomen fertur accepiſſe ab Apolline Eleuthere. Stephanus de urbibus: Ἐλευθεραὶ πόλις Βοιωτίας ἀπὸ Ἐλευθέρου τοῦ Ἀπόλλωνος. Mnemoſyne illi dicitur imperare, quia ibi culta fuit, & fortè templum habuit. Horatius de Fortuna:

O diva gratum quæ regis Antium.

quia Antii templum erat celebre Fortunæ.

v. 59. Μηνῶν φθινόντων] *Exactis menſibus.* Virg. III. Georg. 139.

Exactis gravidæ cùm menſibus errant.

Aurel. Victor. *Tum exactis menſibus geminos editos.* Plaut. Amphit. III. 2. *Menſes tibi exactos vides.* vulgò malè exponunt: *menſium decreſcentium.*

v. 83. Τῷ μὲ δὴ γλάσσῃ γλυκερὴν χείνωτ' ἀοιδήν.] Quid Regibus cum cantilena? Poëtarum hoc donum eſt, quibus paullò poſt tribuunt γλυκερὴν ἀοιδὴν, non Regum. Tam celebrem locum, tam πάνδημον, ut cum Luciano loquar, tam diu in mendo cubuiſſe, nec id animadvertiſſe viros doctiſſimos, præſertim cùm antiquorum ſcholiorum auctor veram ſervaverit lectionem, quis non miretur? Ille verò pro ἀοιδὴν legit ἔερσην.

Ἔερσην] Ἔερση, inquit, ἡ δρόσος κυρίως. νῦν δὲ μεταφορικῶς τὸ μέλι. γλυκερὴν δὲ τὸ γλυκὺ καὶ ἁπαλὸν τῆς λόγων. ſic ſcripſiſſe Heſiodum dubitare nos non ſinit Themiſtius in Protreptico ad Valentinianum Juniorem, quæ eſt inter orationes numero undecima, ubi non ſolùm vera Heſiodi ſcriptura retinetur, ſed & exponitur. Nam cùm verſus hos ut olim ſcribebantur, recenſuiſſet: Παπαὶ, inquit, ἀλίκον ἀεισμὸν προξενεῖ τοῖς βασιλεῦσιν ὁ ποιητὴς, εἰ μὴ τῆς μούσης ἀμελοῖεν. Πρῶτον μὲ αἰδοίους αὐτοὺς ὀνομάζει, &c. καὶ δυσχερεῖς ὀνομάζει τοὺς βασιλέας τοὺς ὑπὸ τῶν μουσῶν ἐωραμένους, καὶ ξύνοιδά φησιν αὐτῶν ὑπὸ τῆ γλώττης δρόσον γλυκεῖαν, καὶ λόγως ἐγκάρπως καὶ ὠφελίμως λέγων τὴ δρόσον. *Papæ quantam bonorum copiam Poëta regibus conciliat, niſi Muſas contemſerint. Primùm enim venerandos illos nominat, &c. Præterea reges ipſos, quos Muſæ reſpexerint, alumnos Jovis appellat, & ex illorum lingua ſuaviſſimum rorem deſtillaturum confirmat, utiles ac fructuoſas orationes roris nomine ſignificans.* videndus integer locus, qui hos ſex Poëtæ verſus egregia paraphraſi illuſtrat. Totum enim exſcribere nec vacat, nec lubet. Sic *ros Achaicus* in Catalectis Virgilii, eſt eloquentia Græca, Attica:

Ite hinc inanes Rhetorum manipli, ite
Inflata rore non Achaico turba.

Sic benè Scaliger & Turnebus emendant, hoc eſt, Rhetores Latini, qui loquaces tantùm eſtis, ſed expertes & rudes veræ illius Atticæ eloquentiæ. Ἔερσην autem hîc pro melle poni rectiſſimè Scholiaſtes notavit. Mel verò & nectar Poëtis ſæpiſſimè eſt eloquentia. Ovidio:

Ne-

Neleia mella Neſtoris eloquentia. Antiquus Poëta:

Cujus Cecropio pectora melle madent.

Symmachus: *Affluebat enim multo melle facundiæ, quod avectum tecum doleo.* Licentius ad Auguſtinum:

—— *reputans quæ pectore in alto*
Conceptum in lucem vomuiſti nectareum mel.

Varro Atacinus:

Pierio liquidam perfundis nectare mentem.

Lucianus in libro quomodo ſcribenda hiſtoria ferè eadem ratione herbam, ex qua mel apes conficiunt, pro eloquentia ponit. Sed locus eſt corruptus, Ετερος δ' Θυκυδίδου ζηλωτὴς ἀκρος οἷος τῷ μάλα τῷ ἀρχαίῳ ἐπιτυμβίος καὶ τὴ ἀρχὴν, ὡς ἐκεῖνος σὺν τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι ἤρξατο, χαριεστάτην ἀρχῶν ἁπασῶν, καὶ θύμου τοῦ Αττικοῦ ἀποπνέουσαν. Interpretes ſic reddunt: *Alter ſummus Thucydidis imitator valdè ſimilis archetypo cum ſuo nomine principium ducit, ut ille feſtiviſſimum illud principiorum, animumque Atticum ſpirans.* Profectò non minùs feſtivi ſunt librarii ſimul & Interpretes, qui exordio tribuunt animum Atticum, quàm hiſtoriographi, qui putabant ſe egregiè referre Thucydidem, ſi nomen ſuum præponerent ipſi ſuæ hiſtoriæ, ut Thucydides. Lucianus ſcripſit: χαριεστάτην ἀρχὴν ἁπασῶν, καὶ θύμου τοῦ Αττικοῦ ἀποπνέουσαν. *elegantiſſimam omnium exordiorum, & thymum Atticum redolens.* Nihil certius. Quid thymo Attico decantatius, unde mel Hymettium? Plin. XXI, 2. *Mellis Attici ſumma laus in toto orbe exiſtimatur. Ergo tranſlatum eſt ex Attico thymum. Sed alia ratio naturæ obſiſtit non durante Attico thymo, niſi in afflatu maris.* Eubulus.

Καὶ σίλφιον θύμόν τε τ' Υμηττίων.

Silphium & thymum Hymettiorum. Sed de hac emendatione in noſtris obſervationibus plura dicemus.

v. 91. Ερχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ] Legitur in aliis exemplaribus ἀν' ἀγῶνα, teſtante ſcholiorum Auctore. quam lectionem ſuperiùs aſſeruimus ad v. 312. Αστοῖς. Non tam per urbem euntibus, quàm in concionem venientibus Regibus hic cultus tribuebatur. Non quidem ignoro Reges olim urbes ingredientes divinis fuiſſe honoribus exceptos, inter aras, victimas, ardenteſque tædas inceſſiſſe: ſed antiquiſſimis illis Regibus, quorum regna finiebantur intra patriam, honores maximi in concionibus, ludis, & ſpectaculis præſtabantur. Quis neſcit etiam longè pòſt in Græcia magna virtutis & doctrinæ præmia ac honores, ſi cui erant exhibendi, (de agoniſtis nunc non loquor) eos in ſacris illis ludis fuiſſe exhibitos meritis?

v. 93. Οἵα τοι μουσάων] Antiqua ſcholia legunt. οἵα τε μουσάων.

v. 94. Ἐκ γὰρ μουσάων] Non in illis ipſis ſcholiis ſolùm; ſed & in Didymi, ut volunt, expoſitionibus ad Homeri Iliad. α. v. 176. ſcribitur: ἐκ γάρ τοι μουσάων.

v. 118. Γαῖ' εὐρύστερνος] Interpretes: *tellus lato pectore prædita.* ſed εὐρύστερνος hîc generaliter eſt εὐρεῖα, lata, latè patens, quod perpetuum terræ epitheton, ſicut & εὐρυόδεια, quod itidem ineptè reddunt *terra latas vias habens.*

v. 142. Οἱ δὴ τότε μοῖ' ἄλλα] Crates delevit hunc verſum, & pro illo ſuppoſuit iſtum:

Οἱ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ τράφεν αὐδήεντες.

cauſa hæc eſt. quia Cyclopes fuerint mortales, non dii, nec diis ſimiles. Inde poſtea ab Apolline interempti, teſte Leucippo in Catalogo. Sed hæc vis eſt. Quaſi non plures commemorentur in hoc libro, qui ex diis ſati mortales tamen nati fuerint. Cyclopes autem diis ſimiles erant robore & ſtaturæ magnitudine, non immortalitate.

v. 146. Ἰσχύς τ' ἠδὲ βίη, καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἔπειτα] Μηχαναὶ ſunt doli, fraudes, non *molimina*, ut Interpretes. Hinc μηχανοῦργος Euripidi eſt dolorum conſutor. Plaut. *Machinari machinam*, dolum comminiſci.

niſci. Apud quem frequenter machina eſt fraus, fallacia.

v. 150. Απ' ὤμων ἀίσσοντο] Variè vertitur. optimè, ſi quid video, *ab humeris prorumpebant*. Non Græci ſolùm Heſiodi Interpretes, ſed & noſtræ ætatis viri docti neſcio quas frivolas comminiſcuntur rationes, cur his terræ filiis tribuantur centum manus. Mihi exploratum eſt hoc commento nihil aliud ſignificaſſe Veteres quàm hominum illorum violentiam, ferocitatem, & injuſtitiam. Erant χειροδίκαι, nihil divini humanique penſi habebant, omnia vi & manu agebant; omne eorum jus & opes in armis ſitæ erant. Χεῖρες, ut Latinis *manus* eſt vis, ut ſuprà notatum. Tales fuiſſe illos gigantes, qui ante diluvium ὑβριστὰς commemorantur à Moſe, non tam corporis ſtupenda mole, quàm ferocitate, ſuperbia, violentia, injuſtitia inſignes, Gennadius, Theodoretus, Johannes Damaſcenus, pluresque alii docent. Tot manibus, ut ſolent ſemper fabularum læta eſſe incrementa, poſtea etiam tot affinxerunt capita. Vide Heraclitum περὶ ἀπίστων cap. 11.

v. 155. Σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῆι] Non aſſecuti ſunt ſenſum Poëtæ; qui reddiderunt: *ſuo verò infenſi erant parenti*; cùm velit: *à ſuo infeſtabantur parente*. quia fata cecinerant filios eum regno exuturos, hinc infeſtus erat liberis. Hi verò non antè ſuccenſuerunt parenti, quàm à Tellure matre certiores eſſent facti facinoris, quod in eos cœtus moliebatur. Ἄχθομαι eſt μισοῦμαι. Homer. Odyſſ. ε.

Ηχθετο πᾶσι θεοῖσι,

Infeſtabatur ab omnibus Diis, inviſus erat omnibus Diis. Quod rectè veteres Grammatici præcipiunt eſſe ab ἄχθομαι, non ἔχθομαι.

v. 160. Στεινομένη] Seleucus ſcribit: ἀχνυμένη. Sed hoc ipſum eſt στεινομένη, ut in illo Poëtæ: στεινομένη νεκύεσσι, *dolens ſuper mortuos*. In triſtitia enim cor contrahitur & angitur. Inde Cicero triſtitiam definit opinionem recentis mali præſentis, in quo demitti contrahique animo rectum eſſe videatur.

v. 176. Αμφὶ δὲ Γαίῃ Ιμείρων φιλότητος ἐπίχθη] Vertunt: *Undique verò Telluri cupiens amorem imminebat*. Obſcurè, & parum Latinè. Ιμείρων φιλότητος, eſt flagrans cupiditate conſuefcendi, concubitûs. Φιλότης enim συνουσία, ut millies apud noſtrum & Homerum.

CAPUT II.

Heſiodus ſæpiùs emendatus, ut & Hyginus & Apollodorus. Μεταχρόνιος. Νύξ. Ζόφος. Αεμμοι cur Syri antiquis Græcis Scriptoribus ſint dicti. χαλκεόφωνος. λύχε' εἰδεία.

v. 188. Μήλια δ' ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας, ἀδάμαντι
Κάββαλ' ἐπ' Ηπείρῳιο] Aſſentior Commelino, aliiſque ſcribentibus: ἀδάμαντι. Falx enim non abjiciebatur, & in ponto ferebatur, ut vulgata lectio & verſio præ ſe fert, ſed natura Cœli. Interpunge:

Μήλια δ', ὡς τὸ πρῶτον ἀποτμήξας ἀδάμαντι,
Κάββαλ' ἐπ' Ηπείρῳιο,

hoc ſenſu:

Teſteſque, poſtquam ut priùs (ſcilicet dictum) reſecuit ferro,
Projecit in Epirum.

v. 227.

v. 227. Λάϑην τε, Δωρίδά τε] Scribe: Δωρίδα ex Diacono & veterum ſcholiorum Auctore, quos non inſpexit Commelinus, cùm pro Λάϑην olim λιμὴν ſcriptum fuiſſe tradat. Λάϑην omnes agnoſcunt, non verò λαμὼν.

v. 245. Κυμοδόη, Σπειὼ τε ϑοὴ, Θαλίη τ' ἠΐϑεα] Pro Κυμοδόη corruptè apud Hyginum legitur *Cymothoea*. Θοὴ verò non eſt epitheton, ſed nomen Nereidis, uti ex antiquis ſcholiis apparet: Θοὴ ἡ ταχυτάτη, Hygin. *Neſæa, Spio, Thoe*. Apud auctorem tamen bibliothecæ, qui Apollodorus eſſe dicitur, hæc Nympha omiſſa eſt, ut aliæ plures: ſicut contrà leguntur ibi alia Nympharum nomina, quæ nec hîc nec apud Hyginum extant. Noſtræ lectioni non obſtat, quòd copula deſideretur. Deſideratur & v. 250.

—— Καὶ Πρωτομήδεια,
Δωρὶς, ἠΰ Παύπη, ἠΰ ἱμερόεσσα Γαλάτεια.

Inferiùs v. 340.

Φαέϑη τε, Ῥῆσαί τ', Ἀγχιάλειά ϑ' ἁρπαλέμη.

Iſtam lectionem poſtulat quoque numerus Nympharum. Si enim hanc expungas, erunt tantùm novem & quadraginta.

v. 245. Μελίτη] Apollodorus ſuppoſititius: Μελίη. Nihil muta. Homero quoque Μελίτη dicitur, & Virgilio Æn. 5. 825. Pro Εὐλιμένη vitiosè Hyginus Clymene. Jam antè enim hujus Nereidis meminerat. Bis enim illud nomen occurrit in indice illo Nereidum Hygini.

v. 247. Εὐνείκη] Meliùs apud Apollod. Εὐνίκη. Corruptè apud Hygin. *Euridice*, quæ nullum inter has marinas Nymphas locum habet.

v. 248. Πρωτὼ] Atqui hæc ſuperiùs v. 243. fuit commemorata. Certum igitur aut hîc aut ibi hoc nomen eſſe corruptum. Forſan legendum Κραντὼ, quod Nereidis nomen apud auctorem Bibliothecæ.

v. 249. Πρωτομήδεια] Apollodorus, Πρωτομήδουσα.

v. 255. Ἠϊόνη] Sic & legendum apud Apollodorum, ubi malè Ἰόνη. Pro Γλαυκοπόμπη, idem auctor Γλαυκοδόη.

v. 256. Ποντοπόρεια] Reſtitue hoc nomen Hygino, ubi malè legitur *Panopea*. Panopes paullò antè meminit, quamvis corruptè vulgò legatur in editis *Pænope*.

v. 258. Πολυνόμη] Apollodorus Πολυδώρη. Pro Λυσιανάσσα mendosè Hygin. *Alamiſſa*.

v. 261. Εὐπόρεια] Apollod. Εὐμόλπη, & pro Πεμφὼ malè Πιόνη. Et v. ſeq. pro Νημερτὴς vitiosè apud eumdem ſcribitur: Νιόμειτε. Hygin. *Nimertis*.

v. 269. Μεταχερνίαι δ' ἄλλαι] Hoc eſt, *ſublimes feruntur, volant*. Interpretes: *in cœlo enim degentes volitant*. Ergo Harpyiæ in cœlo habitant? Μεταχερνὶς eſt μετέωρος. Apollonius Argonaut. II. 589.

Τὴν δ' μετάχερνίν περφερτὸν,

In alto autem ſublimis ferebatur. Et Lib. IV, 952. de pila: καὶ ἐς ἠέρα πέμπει ὑψι μεταχερνίην. *Et in aërem projicit altè ſublimem*. Scholia ad priorem locum. Τὰ μεταχερνία σημαίνει τὰ μετέωρα.

v. 270. Γραῖαι πῶς καλλιπάρηοι] Quomodo Græcæ ſunt καλλιπάρηοι cùm ſint canæ natæ, unde & γραῖαι dicuntur. Γραῖα enim eſt vetula. Scribendum omninò καλλιπάρηος, ut ſit Cetus epitheton, quod & ſuperiùs verſu 238. ei tribuitur. Ubi tamen malè ſcribitur Κητοῖ, quamvis & apud Hyginum Cetho ſit. Hunc locum ſic emendandum eſſe vidit olim Seleucus apud ſcholiorum conſarcinatorem, cujus auctoritas hîc non fuit reſpuenda. Verba ſcholiorum adſcribam ut corrigi debent, in editis enim ſunt corrupta. Φόρκυι] Φόρκυς ἀπαφορὰ τῆς ὑδάτων. Κητὼ δ' βάθος. Γραῖαν δ' τὸν ἀγέρ. ἄμεινον δὲ χάρτην καλλιπάρηος, ἵν' ᾖ ὅτι Κητὸς τὸ ἐπίθετον.

v. 271. Πρὸς νυκτὸς] Hoc eſt, πρὸς δύσιν, ad occaſum, quia ibi ſolem Oceano mergi, & noctem oriri credebant. Apud Homerum tamen ζόφος eſt ſeptentrio, ſecundùm Ariſtarchi & Strabonis ſententiam, quem vide lib. X, & Merici

Caſau-

Caſauboni V. Cl. diatriben de Hackiana Homeri editione. Verſu præcedente mirum cur Interpretes omiſerint πίφυν, qua ratione multos in fraudem deduxerunt, qui hac verſione perſuaſi crediderunt Heſiodum Gorgonum ſedem locaſſe in Africa. Verùm ego nullus dubito quin ſignificaverit Gorgades Inſulas, quæ ſitæ ſunt contra Εσπέρε κέρας olim, nunc Caput Viride dictum. Eæ enim à Gorgonibus nomen hoc acceperunt, quòd illas coluiſſe ferantur hæ puellæ. Iis etiam vicinæ ſunt Heſperides. De quibus vide antè v. 215.

v. 283. Ο δ' ἄορ χρύσειον] Noli credere Latinis Interpretibus, qui hîc denuò ſenſum auctoris non perſpexerunt, cùm vertunt: *ceterum hic enſem aureum tenebat manibus caris*, quaſi ad Pegaſum pertineret. Atqui de Chryſaore loquitur, cujus nominis reddit rationem, ſicut in præcedente verſu Pegaſi. Inde opponitur τὸ μὲν, ὁ δέ. Pegaſus dictus quòd ad πηγὰς Oceani natus ſit, χρυσάορ, quòd manibus teneret, cùm ederetur, χρύσειον ἄορ.

v. 304. Εἰν Αείμοισι] *Apud Syros.* Græci magiſtri temerè hîc affirmant Αειμα montes eſſe Ciliciæ & Lydiæ. Arimi enim Homero & antiquiſſimis Poëtis Syri dicuntur. Strabo fine lib. XVI. Λέγει τὴν τῶν Αείμων ὁ ποιητὴς, ὥς φασιν ὁ Ποσειδώνιος δηλοῦσι δεῖν μὴ τόπον τινὰ τῆς Συρίας, καὶ τῆς Κιλικίας, ἢ ἄλλης τινὸς γῆς, ἀλλὰ τὴν τῆς Συρίας αὐτήν. *Nominat etiam Arimos Homerus, quos Poſidonius docet accipiendos non locum aliquem Syriæ, vel Ciliciæ, vel alius terræ: ſed Syriam ipſam.* Ferebatur autem Typhoeus occiſus eſſe in Syria ad Orontem fluvium, qui propterea Typhon dictus eſt. Idem Scriptor eodem loco: Ορόντης τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ γεγονότος αὐτὸν Ορόντου μετάλλαξε, καλέσαντος πρότερον Τυφῶν. Μυθεύουσι δ' ἐντεῦθέν που τὸ περὶ τὴν καταύνησιν τοῦ Τυφῶνος, τὴν τῶν Αείμων. *Orontes cum prius Typhon diceretur mutato nomine ab illo qui in eo pontem fecit, Orontes eſt appellatus. Huic loco Typhonis fulmine icti fabulam affingunt & Arimos.* Alii tamen & plerique Latini Poëtæ Inſulam Campaniæ littoribus adverſam *Inarimen*, quæ & Ænaria dicitur, Typhonis antro adſignant decepti ſimilitudine vocis. Ut verò rectè docuit Strabo Αείμους eſſe Syros, ſic docere non potuit, cur olim Syri dicti ſint Αειμοι, & quæ ſit hujus appellationis cauſa. Perabſurda enim ſunt quæ de illa prodidit. Hoc verò nuper admodum didicimus à Viro Maximo, Samuële Bochartо, qui in Geographia ſacra oſtendit hoc nomen antiquiſſimos Græcos accepiſſe ab Hebræis, quibus Syria dicitur Aram à conditore ſuo Aramo Semi filio. Inde Bethuel & Laban Aramæi Geneſ. XXV. & Syriæ regionibus Aram præponitur. *Aram Naharajim*, Syria duorum fluviorum apud Sacros Scriptores eſt Meſopotamia. *Aram Damaſeck*, Syria Damaſcena. Vide ipſum Lib. II, cap. 5, & 6.

v. 310. Χαλκεόφωνος] Hoc eſt *magna voce.* Interpretes: *ænea voce.* Heſych. χαλκεόφωνος, ἰσχυόφωνος. Stentori Homerus tribuit. Superiùs in Λαπὴ v. 243. χάλκεον ὄξὺ βόων. *Vehementer acutè clamabant.* Homerus:

Οἱ δ' ὡς οὖν ἄϊον ὄπα χάλκεον Αἰακίδαο.

Hi verò ut audierunt vocem magnam Achillis. Vide quæ de hoc loco notavit Porphyrius Quæſtione VI. ad Hom. Virgilio eadem tralatione: *vox ferrea*, Lucretio, *vox ærea.*

v. 312. Λύχ' εἰδῦιαν] Poëticum dicendi genus pro λυγρὸν, ὀλέθριον, pernicioſam. Superiùs in ἔργον, ἐπεὶ μὴδεα οἶδεν, prudens. Nec abhorret longè ab hoc illud quod notavimus in Λαπὴ, λευγὲ θέοντες, pro λευγεῖ.

C A-

CAPUT III.

Vetus lectio repoſita in Heſiodo. Φίκ' ὀλοήν. Φίκιον. Picati. Βοῶπις. Heſychius emendatus, & Dracontius. Βάπαις. Catulaſter. Heſiodo medela. Ἀργέϊφόντης. Heſiodus emendatur, & alio loco exponitur. Γλαυκή.

v. 326. Σφίγ' ὀλοήν] Repoſui veterem lectionem ex antiquorum ſcholiorum auctore. qui legit Φίκ' ὀλοήν, & explicat σφίγγα ὀλοήν. addit porrò Bœotos dixiſſe Φίκα, unde φίκιον locus ubi Sphinx ætatem egerit. Huic Euripidis Scholiaſtes adſtipulatur in Phœniſſis, qui tradit φίκιον ὄρος à Sphinge dictum eſſe, ipſamque à Bœotis vocatam φίκα. Hinc & Latinis picati dicti, quorum pedes formam Sphingum habebant. Feſtus: *Picati appellantur quidam, quorum pedes formati ſunt in ſpeciem Sphingum, quod eas Dorii phicas vocant.* Sic φίκειον τέρας phiceum monſtrum dicitur Sphinx apud Lycophronem Caſſandra, v. 1463. Φίκιον verò eſt mons Bœotiæ, cujus meminit in Aſcanio, v. 31.

— πάλαι δ' ἵξε πυφαόνιον, τόθεν αὖθις,
Φίκιον ἀκρότατον σφετερίσατο μητέτα Ζεύς.

Celeriter pervenit in Typhaonium, unde rurſus ad Phicium ſummum acceſſit ſapiens Jupiter. Stephanus de Urbibus: Φίκειον ὄρος Βοιωτίας ἀπὸ Φίκου διφθόγγου, καὶ ἀπὸ βραχέως τοῦ ι. vide & Plutarchum in libello, quòd bruta ratione utantur. Æoles poſtea præpoſuerunt σ, ſicut pro φάζω, σφάζω, pro μέρδω, σμέρδω, pro μῦς, σμῦς, ſic & pro φίκιον, σφίκιον. Sic enim ille mons appellatur apud Palæphatum in MSS. in editionibus perperam σφίγγιον ſcribitur.

v. 330. Ἐλιφαίρετο] Benè Grammatici, ἔλαπτον. Heſych. ἐλιφαρέμβου, βλάβας.

v. 336. Ἐκ κεῖθεν καὶ φόρκυος] Rectius alii φόρκωνος, ut Homerus Odyſſ. α. 72. & alibi. Vide Euſtath. ad Il. β, v. 862. ſed hoc & alii obſervarunt.

v. 352. Παιδὸν] In nonnullis codicibus extitit πεπιδὸν, ut veteres teſtantur.

v. 355. Πλουτέϊ βοῶπις] Turpiſſimè Interpretes: *Pluto bovinis oculis.* Vel pueri norunt βοῶπις eſſe magnos oculos habens. Omnia enim magna Græci βόεια vocant, ut & priſci Latini. Hinc elephantem dixerunt *bovem Lucam.* Sic Græci βύπεινα apud Heſych. βέλιμος apud Eraſiſtratum eſt μέγας λιμὸς, *magna fames*, βυγάϊος, μεγάλαυχος jactator: βάπαις, quod legitur apud Alciphronem ep. 62. eſt μέγας παῖς puer adultior. Heſych. βάπαις, νέος μέγας, ἀφηλιξ, μέγας παῖς ἀπ' ἰχθύος, ſcribe ἰχυέος. Gloſſæ veteres: *catulaſter* βάπαις. Aliæ ἀρτίπαις *catulaſter*. quæ vox Dracontio reſtituenda. In lib. II, v. 191. in editis legitur:

Non catulaſtra gerit puerilia, non puer audet
Attrectare tener Martia tela manu.

Legendum: *Non catulaſter agit puerilia.* Loquitur ibi de variis hominum pro diſtincta ætatis ratione ſtudiis. Catulaſtri autem ſunt pueri grandiores, qui incipiunt *catulire*, hoc eſt, ad venerem incitari. Inde & Catulli nomen. Oculi verò magni inter præcipua pulcritudinis τεκμήρια. Liban. Progymnaſ. Ὅμηρος ἐνδείξασθαι βουλόμενος ὡς εἴησαν ὀφθαλμοὶ τῇ Ἥρᾳ καλοί τε μεγάλοι τε, βοῶπιν αὐτὴν ἐκάλεσεν. *Homerus oſtendere volens quod oculi Juno-*

nis magni essent & pulcri, bovinos oculos eam habere dixit.

v. 375. Κείω δ' Εὐρυβίη τίκτεν] Sic & Interpretes: *Crio autem Eurybiæ peperit.* Igitur Crio est fœmina, Eurybia verò mas? Attamen superiùs Hesiodus ostendit Eurybiam esse filiam Ponti. Quid tricamur? legendum: Κείῳ δ' Εὐρυβίη τίκτεν. Vidit hoc etiam Commelinus, nisi quòd pro Κείῳ malè scribat Κρείῳ. Sed Κεῖος dicitur & Apollodoro, & Scholiis antiquis, & Euripidis Interpreti.

v. 379. Ἀργέστην Ζέφυρον] Ἀργέστης hîc non est Caurus, sed Zephyri ἐπίθετον. Inferiùs v. 870.

Νότῳ Νότῳ, Βορέῃ τε, καὶ ἀργέστῃ Ζεφύρῳ.
Præter Notum & Boream: & celerem Zephyrum.

Homerus Illiad. λ, v. 307.

Ἀργέστao Νότοιο βαθείῃ λαίλαπι πίπτων.
Celeris Noti vehemente procella verberans.

Scholia antiqua ad hunc locum Hesiodi: Ἀργέστην τὸν ὀξὺν καὶ ταχύν, καὶ καθαρὸν εἶπε. Hesych. Ἀργέστao Νότοιο. τῆ λιγομένῃ λευκονότῳ. πνεῖ δὲ καλῶς. Ὁμηρος γὰρ τέσσαρας οἶδεν ἀνέμους. ἔστιν ὃν ταχέος. Sed quam Hesychius damnat expositionem, eam probat Strabo lib. I. quem vide.

v. 417. Ἔρδων ἱερὰ κατὰ νόμον] Est sacra faciens secundùm patrios mores & consuetudinem, ut in Carminibus aureis, quæ Pythagoræ adscribuntur:

Ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεοὺς νόμῳ ὡς διάκειται,
Τίμα.

Immortales quidem Deos primo secundum patriæ consuetudinem, Venerare. κατὰ πάτρια dixit Prophyrius loco suprà laudato.

v. 430. Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μετατρέπῃ, ἣ κ' ἐθέλῃσιν] Sic legunt editiones recentiores: & vertunt: *Inque concione inter homines eminet, qua scilicet voluerit.* Heinsii editio major: ὧν κ' ἐθέλῃσιν, Interp. *quorum scilicet vult.* Sed utraque lectio non est unius assis. Quem enim commodum sensum inde conficeres? Reponenda est veterum librorum & editionum lectio, quam temerè commutavit Commelinus, ut ex notis ejus editioni præfixis videre est: *Hic pro ἐνθ', inquit, reposuimus ἐν τ', & pro ὃν κ' ὧν κ'.* Sed ὃν κ' non erat de sua sede deturbandum. Subauditur enim μεταπρέπειν. Sensus est, in concione inter homines excellit quemcumque voluerit excellere Hecate. Ejusdem sententiæ versus est in initio Ἔργων, quod me docuit Vir summi ingenii & eruditionis Johannes Fridericus Gronovius, cui quantùm debeant hæ reconditæ literæ nemo ignorat, nisi barbarus, & omnis humanitatis expers:

Οὐ τε λαὸὶ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἀφατοί τε φατοί τε.
Ῥητοί τε ἀῤῥητοί τε Διὸς μεγάλοιο ἔκητι.

Per quem mortales homines pariter sunt *obscuri clarique. Nobiles ignobilesque sunt Jovis magni voluntate.* Sic hic locus ex sententia doctoris nostri est interpungendus. Διὸς μεγάλοιο ἔκητι, idem est quod hîc dixit ὃν κ' ἐθέλῃσι. Jupiter nobiles & ignobiles, claros & obscuros facit, quos vult. Omnia nunc sunt liquida, discussæ omnes tenebræ, quæ viros doctos exercuerunt, qui prava distinctione inducti sibi persuaserunt, Διὸς μεγάλοιο ἔκητι abundare, & ominis causâ tantùm esse appositum, quia nihil sit quò referatur. Sed nunc quò referatur nemo non videt.

v. 440. Οἱ γλαυκὴν δυσαέμφιλον ἐρχάζουσι] Γλαυκὴ simpliciter est mare, Latinis *cærula.* Virgil. *cærula verrunt.* Interpretes: *glaucum mare.*

CA-

CAPUT IV.

Heſiodus emendatur & ejus antiquus Scholiaſtes. Αἰγαῖον ὄρος. Ἱερὰ πέτρα. Ἱερὰ πύτνα. Κύδρα. Stephanus emendatus. Γύαλα παρνησσοῦ. Mos Veterum in Deorum ſtatuis, templis, aris ornandis lana. Cur Homerum Plato è Republica ſua ablegans voluerit ornari lana. Locus Heſiodi ex conjectura emendatus. Παρελθεῖν. Chaos. Heſiodus interpunctione emendatus. Επαινή. Lucianus correctus. Ωγύγιος. Εργματα ἔχειν. Heſiodus emendatus & antiqua Scholia. Μανδαῦραι. Horæ pulcritudinis præſides. Ωρείων. Ωραῖος. Χρυσάμπυκες. Αμπυξ. Ανάθημα. Mitræ ſunt faſciæ, & barbararum mulierum cultus. Σπφάναι. Vetus lectio Heſiodi reſtituta. Εγκυδοιμος. Αφροδίτη νύχιος.

v. 485. Ἀργέῳ ἐν ὄρει] In Cappadocia mons Argæus eſt, cujus meminit Claudianus, Plinius, alii. In Creta autem fruſtrà quæras montem hoc nomine. Nullus enim in illa reperitur. Itaque in animum induxi meum jam dudum reddendam eſſe Poëtæ lectionem veram, quam ſervavit παλαιῶν τινῶν Scriptor. Is legit: Αἰγαίῳ ἐν ὄρει, aitque ſic Cretam dictam olim à capra Olenia Jovis nutrice quaſi Capræ montem. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Σημείωσαι ὅτι ἡ ἱστορία αἰγίοχον ἐκάλεσεν ἢ Διὰ, ἐπεὶ αἶγα ἐθήλασεν. ἀφ' ἧς καὶ Κρήτη αἰγὸς ὄρος καλεῖται, καὶ Αἰγαῖον ὑπ' ἐνίων τὸ Ἰδαῖον καλύμμενον. Ὁ δὲ Ὁμηρος ἐκ τῆς ἰδίας ὅπλου τὸ αἰγίδος αἰγίοχον αὐτὸν ἐκάλεσεν. *Nota quod & iſte (nimirum Heſiodus) Ægiochum dixit Jovem, quia capræ ubera ſuxit. A qua etiam Creta appellatur Capræ mons. Et à nonnullis* Αἰγαῖον *dicitur mons Ida. Homerus ab ejus armatura ægide ipſum Ægiochum dixit.* Sic hic locus eſt reſtituendus, qui flagitiosè corruptus eſt in editionibus. Hanc lectionem confirmat quoque Theon ad Aratum, apud quem & ipſum olim ſic lectum fuit in his verſibus:

Δίκτῳ ἐν ἠνώδει, ὅρεϊ θ' ἁδὸν Αἰγαίοιο
Ἀντρῳ ἐγκατέθηντο.

Sic enim ſcriptum fuiſſe, non ut nunc ἁδὸν ἰδαίοιο, his verbis teſtatur: Τινὲς γέφυσι, ἁδὸν Αἰγαίοιο, παρὰ Ησιόδῳ λαβόντες φάσιν τὸν Δία ἐν Αἰγαίῳ ὄρει πεπυκνωμένῳ ἐν Κρήτῃ τραφῆναι. Hinc & H. Grotius conjicit apud Aratum legendum eſſe Λύκτῳ, ut hîc apud Heſiodum. Sanè apud hunc ſcribi debere Αἰγαῖον luce clarius eſt. Montem Ægæum in Creta quia ignorabant, ideò apud Aratum, ut ſequentibus prodit Theon, expunctum eſt & Αἰγαίοιο & mutatum in Ἰδαίοιο. Sanè ſic olim ſcriptum fuiſſe licet ex Scholiaſte antiquo Arati diſcere ad v. 32. Ὁ μὲν τότε κείσεται Δίκτῳ ἐν ἠνώδει ὄρεϊ θ' ἁδὸν Ἰδαίοιο. *Qui eum ludentem in Dicta bene olente, prope montem Idæum.* Τινὲς γέφυσι, ἁδὸν Αἰγαίοιο, παρὰ Ησιόδῳ λαβόντες φάσιν τὸν, ἢ Δία ἐν Αἰγαίῳ ὄρει πεπυκνωμένῳ ἐν Κρήτῃ τραφῆναι. *Quidam hîc ſcribunt* ἁδὸν Αἰγαίοιο *ex Heſiodo id ſumentes qui dicit, Jovem in Ægæo monte in Creta nutritum.* Sed addit idem, *Si in Creta nullus eſt mons Ægæus, præſtat conquieſcere in lectione vulgata apud Aratum,*

& aliter illum locum interpungere. Alius eſt Ægæus campus, Αἰγαῖον πεδίον, ſed ille campus fuit in Phocide, de quo vide Stephanum de Urbibus in αἰγαῖον πέλαγος, & quæ illic notarunt viri docti. Mons Ægæus eſt is ipſe, mea quidem ſententia, qui à Ptolemæo vocatur ἱερὰ πέτρα. Inde ſancta rupes dicta, quia in illius antro credebatur cuſtoditus & enutritus fuiſſe Jupiter. Erat collis Idæ, qui poſteà ab urbe in illa poſita appellabatur Pytna, & urbs ἱερὰ Πύτνα, quod cognomen ei adhæſit à colle. Strabo Lib. X. Τῆς δ' Ἴδης λόφος Πύτνα, ἀφ' ἧς ἱερὰ Πύτνα ἡ πόλις. *Pytna Idæ collis, unde urbs Hiera Pytna.* Malè in Dione Lib. XXXVI. Ἱεραπύδνα ſcribitur. Quod & nuper animadvertit Vir magnus Ezechiel Spanhemius, in eruditiſſimo commentario de præſtantia & uſu Numiſmatum antiquorum. Hinc vides cur nonnulli Jovis incunabula ponant in monte Ida. Stephanus de Urbibus non collem, ſed campum dicit. Ἔστι καὶ Αἰγαῖον πεδίον συνάπτον τῇ Κίρρᾳ ὡς Ἡσίοδος. λέγεται παρὰ αἶγα πότνι φερέμμονα (ſic emendarunt viri docti) ἀπὸ πεδ ἀπὸ τοῦ Πύθιον ὄρος, ἀφ' ὃ καὶ τὸ πεδίον Αἰγαῖον. *Eſt & Ægæus campus annexus Cirrhæ, ut apud Heſiodum. Dicitur vero à fluvio* Αἴξ, *qui olim deſcendit à monte ad Pythium, à quo & campus Ægæus.* Nullum eſt dubium, quin hunc locum reſpexerit ἐνθιόχαρος. Campus Ægæus latè patuit, ut & Pythium & Gortyna in illo fuerint ſita. Hinc Strabo Gortynam in campo ſedere ait. Hîc verò eſt ille campus Ægæus. Imò totam Inſulam olim αἰγαῖον fuiſſe appellatam ex Scholiaſte modò accepimus. Sed quænam illa Cirrha cui fuit adſitus Ægæus campus? Sanè Cirrha in Creta nulla eſt. Legendum Κύρρα quæ eadem eſt quæ Pytna. Stephanus: Ἱερὰ Πύτνα, πόλις Κρήτης ἡ πρότερον Κύρρα, εἶτα Πύτνα, εἶτα Κάμιρος, εἶθ' ὕστερον ἱερὰ Πύτνα. *Hiera Pytna urbs Cretæ, quæ prius Cybra, poſtea Pytna, deinde Camiros, deinceps Hiera Pytna.* Non eſt quòd nobis ſcrupulum injiciant Lyctii, ad quos à Rhea delatum eſſe Jovem paullò antè Heſiodus cecinerat: cùm ii ſatis longè à Pytna, ſeu monte Ægæo abſint. Verùm non urbs intelligitur Lyctus, ſed populus Lyctius, ſub quorum ditione tum fuit & mons & campus Ægæus. Lyctios enim magnis opibus aliquando floruiſſe Strabo dicto loco oſtendit. Malè Hiera petra in mappis Ptolemæi littoribus maris Carpathii appoſita eſt, non longè diſtans à Dicta, cùm ſit collis Idæ.

v. 499. Γυάλοις ὑπὸ Παρνησσοῖο. Interpretes: *in jugis Parnaſſi.* Sed γύαλα potiùs ſunt valles κοιλώμασι, quàm juga. Apud Euripid. γύαλα καρποφόρα, *valles frugiferæ.* Hoc loco intelligit anfractum illum rupis Parnaſſi & planitiem in qua urbs & templum Delphicum. De qua Strabo Lib. XI. & Juſtin. Lib. XXIV. In templi enim ἀναθήμασι longè pòſt fuiſſe iſtum βαίτυλον teſtatur Pauſanias in Phocicis: Ἐπαναβάντι δὲ ἀπὸ τοῦ μνήματος, λίθος ἐστὶν ὁ μέγας, τοῦτον οἱ ἔλαιον ὀσημέραι καταχέουσι, καὶ ἑορτὴν ἔχουσιν ἑκάστην ἔριά οἱ ἐπιδέουσι ἐρεά. Ἔστι δὲ οἱ δόξα ἐς αὐτὸν δεδῆσθαι Κρόνῳ ἀντὶ τοῦ παιδὸς οἱ ὡς αὖθις ἤμεσεν αὐτὸν ὁ Κρόνος. *Ab eo monimento cum rurſus adſcendere inceperis, lapidem videas modice magnum. Hunc quotidie oleo perfundunt, ſinguliſque feſtis lanam in eo ponunt rudem. Fama autem tenet eſſe illum ipſum lapidem, qui datus fuerit Saturno pro puero, quemque poſtea rurſus evomuerit.* Lana ornabatur hic lapis diebus feſtis, quoniam omnia quæ maximè ſacra erant, & divino vellent honore affici, ungebantur, & lana, laneiſque tæniis ac coronis ornabantur. Arborem ſacram Arnob. lib. V. lanarum velleribus colligatam ac circumvolutam dixit. Et Plutarchus in Theſeo ramum ex olea ſacra decerptum ἐρίῳ λευκῷ κατειλημμένον, lana alba recinctum fuiſſe ait. Sic ſolebant lares lana cingi, & fores ac aræ templorum, cùm rem ſacram die ſolemni

mni eſſent facturi, vittis laneis ornari. Propert. IV, 6.

Coſtum molle date, & blandi mihi thuris honores.
Terque focum circa laneus orbis eat.

Hinc intelligimus cur Plato, ubi Homerum è ſua republica in aliam civitatem dimittendum eſſe cenſet, eum jubeat unctum & lanâ coronatum educi. Ἀποπέμπωμέν τε ἄν, inquit, εἰς ἄλλην πόλιν, μύρου χύσαντες ἀπὸ κεφαλῆς καταχέοντες καὶ ἐρίῳ στέψαντες. *Dimittamus eum in aliam urbem unguento caput ejus perfundentes, & lanâ coronantes.* Amandari quidem volebat Homerum è ſua civitate, ne qua opinio ſequior de Deo civibus ſuis, qui fabularum myſteria non intelligebant, per imprudentiam ex ejus cantibus affricaretur; ſed volebat eum dimitti non tamquam hominem ſceleſtum, & infamem, ſed tamquam hominem divinum, dignumque qui ad inſtar Dei ungeretur, & lanâ coronaretur, hoc eſt divinis afficeretur honoribus. Diis enim & rebus ſacerrimis hic honos habebatur. Homerum enim Plato unus omnium maximi faciebat, & ob artis divinitatem mirificè celebrabat, ejuſque ſententiis utebatur frequenter ad docendum, verbis verò & loquendi generibus ad dictionem expoliendam. Hæc eſt vera ratio cur ungi & ἐρίῳ voluerit coronari Homerum Philoſophus: non quòd tamquam exul & civiliter mortuus fuerit ejectus, quia mortui ungebantur: nec propter Poëtarum mollitiem, quam lanea corona ſignificaverit, ut hercle Muſarum & Platonis ingratiis docuit Andreas Schottus Nodorum Ciceronianorum lib. III. cap. 12.

v. 532. Τῶν᾽ ἄρα ἀζόμενος] Ellipſis, quam hîc fingunt Interpretes, malè convenit cum genio auctoris & ipſius linguæ Græcæ. Quis enim dicat πᾶσι ἄζεσθαι, pro propter hæc venerari, ut illi volunt? Locus eſt contaminatus, qui ſic puto emaculabitur, ſi legas: Τῶν᾽ ἄρα φραζόμενος, *hæc quidem moliens.* φ aut vetuſtate temporis, aut alio vitio exoletum, aut negligentia deſcriptorum intercidit, inde ρα à præcedente ſyllaba ἄρα eſt abſorptum, quod frequentiſſimè in veterum libris contigiſſe nemo neſcit paullò modò humanior.

v. 574. Ἀργυφίην ἐδὴν] Sic lege. vid. Etymol. Magnum. Malè vulg. ἀργυφέη.

v. 612. Παρελθεῖν] Eſt effugere, vitare Dei conſilia, decreta. Nam *quæ fato manent, quamvis ſignificata non vitantur*, ut Tacitus ait. Homer. Iliad. α, v. 134.

Μήδ᾽ ὅτας ἀλαοσύνῃσι πάρ ἰὼν, θεοείκελ᾽ Ἀχιλλεῦ,
Κλέπτε νόῳ, ἐπεὶ οὐ θρασυνέσται, οὐδ᾽ ἐμὲ πείσεις.

Ne ſic, quamvis fortis ſis, divine Achilles, doloſè agas, quoniam non effugies, neque mihi perſuadebis. οὐ θρασυνέσται, ſcilicet quæ decrevi facere.

v. 700. Καῦμα δ᾽ ἀθέσφατον κάπεχεν χάος] *Incendium ingens corripuit inferorum ſedes.* Sicut paullò antè de clamore:

—— Ἐνοσις δ᾽ ἴκανε βαρεῖα
Τάρταρον ἠερόεντα, ποδῶν αἰπεῖα τ᾽ ἰωή.

Concuſſio verò gravis venit ad Tartarum caliginoſum, & pedum magnus fragor. Chaos ſæpè eſt inferorum domicilium: Plutarchus ſanè χάος, ἅδην, ὄρυγμα, ἔρεβος exponit. Orpheus apud Ovidium X. Metamorph. ad Plutonem & Proſerpinam:

Per ego hæc plena timoris,
Per chaos hoc ingens, vaſtique ſilentia regni Oro.

Statius:

Qui numquam ſoſpite nato
Triſte chaos, mœſtique ſitus patiere ſepulcri.

poſſes etiam aërem interpretari. Ariſtophanes in Avibus:

Διὰ τ᾽ πόλεως τ᾽ ἀλλοτρίας, καὶ τ᾽ χάους
Τῶν μηλείων τ᾽ κνίσαν ἀφορήσετε.

Per urbem alienam & chaos ſemorum nidorem non transferetis. Ubi Suidas & alii veteres Magiſtri χάος exponunt aërem.

rem. Hinc & vetus Interpres Luc. XVI, 26. illud μέγα χάσμα, quod inter epulonem divitem & Lazarum erat *chaos magnum* interpretatur, hoc eſt, vaſtum inane, vaſtum intervallum quale eſt aër, ſive, ut Tertullianus vertit, immenſa diſtantia ſublimitatis & profunditatis. Apud noſtrum Poëtam inferiùs v. 740. locum Erebi vaſtum & immenſum in quo Titanes ſervabantur χάσμα μέγα dicit, quem poſtea v. 814. ait eſſe πέρην χάεος ζοφέεσσιν, ultra Chaos tenebricoſum, hoc eſt, Erebum. Itaque magis probo priorem expoſitionem, & hoc nomine, quia de aëre paullò antè verba fecit:

Φλὸξ δ' ἠέρα δῖαν ἵκανεν ἄσπετος.

Flamma verò ad aërem divinum pervenit magna. Sequentia tam obſcurè & ineptè verſa ſunt, ut quid Poëta velit ex verſione ne Oedipus quidem intelligat. Verba Græca ſunt:

—— εἶσατο δ' ἄντα
Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἠδ' ἔκλυεν ὄσσαν ἀκοῦσαι,
Αὔτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺν ὕπερθεν
Πίλναται.

Sic interpungenda mihi videntur. Mens Poëtæ eſt: *Simile autem videbatur atque ſi coram oculis quis adſpiceret, atque auribus audiret, eodem modo ut cum terra & cœlum latum ſupernè appropinquabat.* Aërem, inquit, terram, pontum, Tartara corripiebat ignis fulminum à Jove miſſorum, tantuſque fragor ex illo oriebatur incendio, ac ſi cœlum ruere, ſive terram cœlo miſceri videret & audiret.

v. 709. Οπιθεν δ' ἄπλητος] Antiquorum Scholiorum auctor notat in nonnullis exemplaribus legi κόνιθεν, quod præ edita lectione placet. v. 718. Αρχαλέοισιν ἔδησαν. Scholia antiqua legunt ἀρχαλέῃσιν, quæ vide.

v. 735. Ενθάδε γῆς] Appoſitè ad hunc locum Seneca Hercule furente:

Sterilis profundi vaſtitas ſqualleat ſoli,
Et fœda tellus torpeat æterno ſitu,
Rerumque mœſtus finis, & mundi ultima:
Immotus aër hæret: & pigro ſedet
Nox atra mundo.

Vide Virgil. VI. Æneid. v. 577. Homer. Iliad. θ. v. 429.

v. 748. Λαον ἴσασι] Sic leg. cum vetere Interprete. Nec aliter legiſſe videntur qui Latinè verterunt Heſiodum, cùm interpretantur *propinquantes*, quod non ſignificat vulgatum ἀμφὶς ἴσασι.

v. 768. Επαινῆς Περσοφονείης] Eſt hoc proprium Proſerpinæ epitheton. Homerus Iliad. ι.

Κικλήσκω δ' Αἰδῆν τε καὶ ἐπαινὴν Περσοφόνειαν.

Invocans Plutonem & terribilem Proſerpinam. Proclus ſuperiùs, ad Εργα· Αἰνεῖν δέ τινες ἐδαιτεῖσθαι παρέλαβον, ὡσπερ ἐπαινὴν Περσοφόνειαν. Reſtituenda hæc vox Luciani Necyomantiæ: Δαίμονας ὁμοῦ πάντας ἐπεβόατο, ποινὰς, καὶ Εκατην νυκτίαν, καὶ αἰπεινὴν Περσοφόνειαν. Interpres vertit: *Dæmonas ſimul omnes inclamat, Pœnas, Erinnyes, Hecaten nocturnam, excelſam Proſerpinam.* Fœdiſſimè. lege: ἐπαινὴν Περσοφόνειαν. terribilem Proſerpinam. Ποιναὶ verò ſunt Furiæ.

v. 797. Απολείψας] Benè antiqui Grammatici: σπονδὰς ποιήσας, libans. Libantes enim aliquid de pateris effundebant in menſas & aras. Sic & ſimplex λείβειν. Unde Latinorum libo, libum, libamen. Inſaniunt qui hîc dicunt ab ἀπολείπω eſſe ἀπολείψας.

v. 806. Ωγύγιον] Referendum eſt ad ὕδωρ, non ad ὕδωρ, & exponendum magnum. ὠγύγιος enim eſt magnus. Heſych. ὠγυγίαι, παλαιαὶ, ἀρχαίαι, μεγάλαι πάνυ. Stygem autem fuiſſe maximum Deorum jusjurandum alibi noſter dixit, & res nota eſt.

v. 818. Οὐ χεῖρες μὲν ἔασιν] Nec hîc mentem Poëtæ ceperunt, qui vertunt: *Cujus manus quidem ſunt ob robur operibus aptæ.* Εργματα ἔχειν eſt ἐργάζεσθαι. Hîc eſt ſenſus: *Cujus manus quidem ob robur ſemper operantur.*

v. 851.

v. 851. Κρόνου ἀμφὶς ἐόντες] Circa Saturnum exiſtentes, qui unà cum illo in vincula ſunt conjecti. Interpretes diverſo planè & abſurdo ſenſu: *A Saturno ſeorſim exiſtentes.* Titanes Saturni fuerunt copiæ contra Jovem, à quo victi cum ſuo Imperatore deturbati ſunt ad inferos.

v. 872. Μὰψ αὖραι] Reddidi Heſiodo priſcorum exemplarium lectionem: Μαψαῦραι, quam probant Heſychius & Scholia antiqua. Hæc: Μαψαῦραι καυσαὶ καὶ μάταιαι πνοαὶ, οἷον καμίαι, θρασίαι. Sic lege, illum vide.

v. 875. Ἄλλοτε δ' ἄλλαι ἄπτ] Legendum ἄεισι, quod Æolicè dicitur pro ἀείσι. Et ſic lectum olim fuiſſe Etymologici ſcriptor oſtendit: Τὸ γ' τ πλεοναστικῶν, ἄεισιν, Αἰολικώτερον. ἔρχων καὶ ἀείσι, ὡσανεὶ ἰείσιν. Ἄλλοτε δ' ἄλλαι ἄεισι. Malè legitur ἄλλη in Etymologico. Hanc emendationem ſequens Ἀφροδίτας confirmat, & ἄεισι ferri non poſſe declarat.

v. 903. Αἵ τ' ἔργ' ὠφέλεισι καταθνητοῖσι βροτοῖσι] Inſcitiæ Interpretum inſigne monumentum & hic locus eſt, dum vertunt: *Quæ opera matura faciunt mortalibus hominibus.* Loquitur de horis. Non quidem ignoro eas eſſe cœli janitrices & miniſtras ſolis. Valer. Flacc. lib. IV.

—— *Sol auricomus cingentibus horis*
Multifidum jubar & biſſeno ſydere textam
Loricam induitur.

ſed quis non videt aut alias planè eſſe has Heſiodi horas ab illis Homeri, aut alias partes eis dari à noſtro Poëta, cui ſunt pulcritudinis præſides. Quod & nominà illarum declarant. Quid enim magis res humanas pulcras reddit & florentes, quàm Eunomia, Dice, & Irene, hoc eſt, bonæ leges, Juſtitia & Pax. Hæ ſanè divæ non matura reddunt mortalium opera, ſed ornant, excolunt, nitorem & decus illis conciliant. Pind. Olympion. XIII. de beata & omnium rerum copia affluente Corintho: Ἐν τᾷδε δὲ δ' Εὐνομία ναίει· κασιγνηταί τε, βάθρον πολίων ἀσφαλὲς Δίκα, καὶ ὁμόφρονος Εἰρήνα, ταμίαι Ἀνδράσι πλοῦτε, χρύσειαι παῖδες εὐβούλου Θέμιδος. *In hac (Corintho) Eunomia habitat ſororeſque, fundamenta urbium firma, Juſtitia, & iiſdem moribus prædita pax, diſpenſatrices hominibus divitiarum, aureæ filiæ Themidis conſultricis bonæ.* Hinc omnibus rebus ornandis adhibentur Horæ. In ἔργοις in Pandora comenda, v. 74.

—— Ἀμφὶ δ' τήν γε
Ὧραι καλλίκομοι στέφον ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι,

Ipſam porrò Horæ pulcram comam habentes coronarunt floribus vernis. Theocritus de poculo pulcerrimo, & ſuavem exhalante odorem Idyll I, v. 148.

Ἠνὶ δέ τοι τὸ Νᾶπυ· δᾶσυ φίλῳ ὡς καλὸν ὄσδει.
Ὡρᾶν περπλύδαί νιν ὅτᾳ κράναισι δοκασῖς.
En tibi poculum: contemplare, amice, quàm ſuaviter olet,
Horarum in fontibus ablutum dices.

Hinc ὥρα eſt pulcritudo. Ὡραῖος pulcer. Heſych. ὡραῖος εὔμορφος. εὔτροπος, εὐχήμων, ὑπερήφανος. Theocr. Idyll I, v. 109. Ὡραῖος Χώδωνις. *Formoſus Adonis.* Ὡραίω pulcrum reddo, decus & venuſtatem concilio. Eſt vocula μονήρης, ſicut ſuperiùs μαιμήκεων, & plures aliæ. Pro ὡραίειν frequentiùs legitur verbum paragogicum ὡραΐζειν. Heſych. ὡραΐζεται, καλλωπίζεται. ὡραϊσμῷ, κεκαλλωπισμένῳ. Quia verò ὡραῖος eſt pulcer, & homines in adoleſcentia & juventute ſunt pulcerrimi, hinc ὡραῖος eſt ἀκμάζων, in ætatis flore conſtitutus. In ἔργ. v. 695.

Ὡραῖος δ' γυναῖκα τὸν ποτὶ οἶκον ἀγινεῖ.
In ætatis flore uxorem tuam in domum duc.

Sic enim bene exponit Scholiaſtes Theocriti ad Idyll. I, v. 109.

v. 916. Μοῦσαι χρυσάμπυκες] Interpretes: *Muſæ aureis mitris revinctæ.* Præſtat interpretari: *aureis reticulis ornatæ.* Ἄμπυξ eſt λέσμα, πεῖσμα, diadema,

dema, reticulum, fascia, quâ mulierum coma redimitur. Homerus Iliad. X, v. 468.

Τῶλε δ' ὑπὸ κρατὸς χέε δέσματα στιλπνόεντα,
Ἀμπυκα, κεκρύφαλον τ' ἠδὲ πλεκτὴν ἀναδέσμην.

Longè autem à capite fudit splendidas fascias, reticulum, vittamque & implexum redimiculum. Ubi brevia Scholia Didymi, ut credunt vulgò: Ἀμπυκα κόσμον πνὰ ὡς ἐπὶ κεφαλὴν, ἀνέχοντα τὰς τείχας τῆς κεφαλῆς. Hinc rectè ab Hesychio exponitur ἀνάδημα. Anademata enim erant fasciæ crinales. Sed & mitræ erant fasciæ, quibus coma religabatur. Hinc Judith. X. μίτραν Castalio reddit fasciam. Verùm mitris utebantur barbaræ mulieres, & vetulæ, & meretrices: Ovid.

Simulavit anum mitraque capillos
Presserat.

Juven. Sat. III. v. 66. *Ite quibus grata est picta lupa barbara mitra.* Plerumque vitio vertitur. Itaque mitras tribui Musis οἱ χαείντες non ferent. Barbaræ enim illæ mitræ à Græcarum matronarum & puellarum reticulis fuerunt diversæ. Hæc Homero στεφάναι. Iliad. Σ, v. 567.

Καί ῥ' αἱ μὲ καλὰς στεφάνας ἔχον.

Sed apud Pollucem lib. V. cap. 16. rectiùs legitur:

Τῶν δ' αἱ μὲ πλεκτὰς στεφάνας ἔχον.

Harum hæ quidem plexas coronas habebant. Ut superius πλεκτὴ ἀναδέσμη. Στεφάναι autem fuisse propria antiquarum Græcarum mulierum ornamenta capitis ex Æliani Ποικίλ. Ἱστ. Lib. I, c. 18. cognoscimus: Πῶς δὲ ἐ δέξειεν ὑπὸ σεμνῆς αἰ πολλαὶ τῶν γυναικῶν; Ἐπὶ μὲ γὰ τῆ κεφαλῆς στεφάνην ἐπιτίθεντο ὑφηλήν. *Quis vero neget pleraſque veteres mulieres luxu diffluxisse? Caput enim ornabant altâ fasciâ.* Sic verte. Erat enim στεφάνη limbus seu fascia altior caput, seu aliud quid ambiens. Hinc & loricæ & murorum pinnæ στεφάναι dicuntur.

v. 925. Ἀχεικύδιμον] Miror unde in recentiores editiones irrepserit hæc inepta lectio & vocabulum nihili, cùm rectè legatur in prima editione majore Heinsiana, Stephaniana, ac plerisque aliis omnibus antiquioribus, ἐχεικύδιμον, quod rectè exponunt antiqua Scholia Τὸ δόρυβον ἐγείρουσαν. Tumultus, turbas excitantem. Quamvis in editionibus vitio librariorum omissum sit ἐχεικύδιμος, & sola extet explicatio. Monuit etiam me de restituendo hoc eleganti vocabulo Thomas Reinesius, vir numquam satis laudatus, præfatus extare id quoque apud Cointum Lib. I. v. 178. ubi Eris dicitur Ἐχεικύδιμος. Synonymum esse ἐχέμαχος, ἐχερσίμαχος. Ἐχερσίμοδον Διόνυσον dixisse Nonnum XIII. Dionys.

v. 927. Ἐν φιλότητι μιγεῖσα] Legendum est οὐ φιλότητι μιγεῖσα, ut nuper ostendit mihi elegantissimus juvenis Cuperus ex Scholiaste Apollonii, qui ad Argonaut. I. v. 859. ἐ φιλότητι est sine concubitu, ex se sola, sine consuetudine cum masculo. Nihil certius. Confirmat vetus Scholiastes Hesiodi: Πρῶτος οὗτ' ἦ Ἥφαιστον ἐκ μόνης Ἥρας εἶπε. διὸ καὶ τοῦτο σήμαινον. Ὁ δ' Ὁμηρος ἐκ Διὸς καὶ Ἥρας. *Primus iste Vulcanum ex sola Junone canit. ideoque & hoc nota. Homerus vero ex Jove & Venere.* Et Apollodorus I. Bibliothec. Ἥρα δὲ χωρὶς ταύτης ἐκύησεν Ἥφαιστον. *Juno sine concubitu peperit Vulcanum.* Hinc & Apollonio dicitur Ἥρης υἱὸς, Junonis filius non Jovis.

v. 934. Φόβον] Malo vertere *Terrorem*, quàm cum Interpretibus, *Timorem*. Sequitur enim Δεῖμος, Timor.

v. 971. Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ] In accentu peccatur. Legendum Κρήτης ἐν πίονι δημῷ, ut superiùs v. 538. ἔγκατα πίονι δημῷ, *intestina cum pingui adipe.* Κρήτης πίων δημὸς, *Cretæ pinguis adeps*, est Cretæ fertilissimus ager.

v. 989. Φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη] Sic legendum ex Hesiodi sententiâ. Vide superiùs v. 200. & quæ ibi notat Interpres.

v. 991. Νηοπόλον μύχον] Archilochus emendat μύχον, quasi agentem in Cypri recess-

receſſu, qui à nullis poſſit aditi. Alii eamdem vim tribuunt τῷ νύχιον, exponentes ἀφανῆ, ἀδρᾶιον, occultam, quæ à nullo videatur: Sed propria vocis ſignificatio retinenda. Pleraque enim ſacra Veneris noctu celebrabantur. Inde *noctuvigila* dicitur Plauto. Idem Curcul. I. 3. v. 25, & 40.

Quid tu Veneri pervigilare te voviſti, Phædrome?
Nam hoc quidem haut multo poſt lucebit.

Pervigilia Veneris cui non nota? Vide carmen elegans incerti auctoris quod inſcribitur, Pervigilium Veneris.

JOHANNIS GEORGII GRÆVII
LECTIONES IN SCUTUM
HERCULIS.

CAPUT V.

Λαοσσόος. Heſiodus emendatus & vindicatus. Ταυύσφυρος. Δῶρα Ἀφροδίτης. Πλεκτὰ ἄρματα. In Heſiodo conjectura. Οχίεν ἄτλω. Phædrus emendatus. Εχειν, habere pro regere. Adamantinus. Obſcurus locus Heſiodi & aliquot Homeri expoſiti. Κυάνεαι πτύχες. Πτύχες in ſcutis quid. Πτύχες montium juga. Πολύπτυχος Ολυμπος. Ελαύνειν, διελαύνειν. Ducere.

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ] Servius ad XII. Æneid. hunc librum laudat nomine Ἀσπιδοποιΐας. *Latinus*, inquit, *ſecundum Heſiodum in* Ἀσπιδοποιΐᾳ *Ulyſſis & Circes filius fuit*. Sed erat Servius; Non in Ἀσπίδι ſed in Theogonia hoc dicit Heſiodus. Et ſic legendum videtur apud Servium.

In Ἀσπίδι v. 3. Λαοσσόου] Ad bella concitantis, bellicoſi. Heſych. Λαοσσόος, σῦσα ἢ παρορμῶσα εἰς τὸ πόλεμον. Ο ἐστιν ἐπίθετον Ἀθηνᾶς. Cur vertant *populorum diſſipatoris* cauſam nullam video. De matre Alcmenæ quæ Herculem edidit diverſæ ſunt Veterum ſententiæ. Pelopis filiam fuiſſe conſentiunt ferè omnes. Hinc Hercules Pelopis pronepos dicitur in antiqua inſcriptione. Diodorus Siculus illam vocat Eurymedam, Plutarchus Lyſidicen, Apollodoro in Bibliotheca Anaxo Alcæi filia dicitur.

v. 9. Η δ' ὑὸς ἅς] Lege: ἣ Ν.

v. 23. Τῷ δ' ἅμα ἴεμθοι] Diaconus legit ἴεμθοι, & interpretatur πορευόμθοι. Peſſimè meo judicio. Ἰέμθοι πολέμοιο ὑὸ φυλόπιδος conjungenda eſſe vel puer videat.

v. 29. Ἀρῆς ἀλκτῆρα φυτεύσῃ] Cui perſuadeas tironem Græcæ linguæ neſcire

ἀρῆς ἀλκτῆρα esse depulsatorem malorum, damnorum, calamitatum? Hinc Herculeſ appellatur ἀλεξίκακος. Interpretes tamen portentoso errore transtulerunt: *Martis depulsorem.* Inferiùs:

Θήκατο δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδηρον.

Injecit autem humeris malorum depulsatorem gladium.

v. 35. Ταυσφύρῳ Ηλεκτρυάδης] *Pulcra Electrionida.* Ridiculè Interpretes. *procera Electrionida.* quam paullò antè appellaverat εὐσφυρον, nunc dixit, ταύσφυρον. Hesych. ταύσφυρος, ὀρθόσφυρος, εὔσφυρος, λεπτόσφυρος. quæ pulcros & teneros talos habet, formosa. Sic apud eumdem: Ταναΐφης est λεπτοφυὴς, tenuiter textus. Τανυπὶς Veteres exponunt εὐμήκης. Ταύτειχα, λεπτότειχα. Ταναὸς non solùm est μακρὸς, sed & λεπτός.

v. 47. Τερπόμενος δώροισι πολυχρύσου] Nescio quid hîc deliret Diaconus, qui hæc verba accipit de Alcmena, asseverans illam hîc à Poëta dici Venerem, quia superiùs scripserit, eam omnes antecellere mulieres εἴδει καὶ μεγέθει. quæ an sano homini in mentem possint venire dubito. Cui enim, præcipuè qui Græcos Poëtas enarrandi partes sibi imposuit, potest latere δῶρα Αφροδίτης esse συνουσίαν, ἑταίρην, φιλότητα, *Concubitum, consuetudinem?*

v. 52. Βίην Ηρακλείην] Ineptè vertitur: *vim Herculanam.* Cùm sit secundùm pervulgatam & crebertimam Græcis Poëtis circumscriptionem, *ipse Hercules.* Inferiùs:

Ἐν μέσῳ δ' δράκοντος ἦεν φόβος, ὄφι φατειῶς.

In medio autem draco erat terribilis. Homerus Iliad. β. v. 387.

Εἰ μὴ νὺξ ἐλθοῦσα διακρίνειε μάχην ἀνδρῶν.

Donec nox irruens dirimat viros, ubi ridiculè Interpres, *robur virorum.* Ubi Interpretes denuò: *draconis horror.* Imitatus est Horatius:

Perrupit Acheronta Herculeus labor.

hoc est Hercules, ut apud eumdem *Catonis virtus* est Cato: *Narratur & prisca Catonis virtus sæpe incaluisse mero.*

v. 63. Πλεκτῖσιν ὕπ' ἅρμασι] Inferiùs v. 309. ἅρματα κολλήντα. v. 307. εὐπλεκὲς δίφρος. hoc est, currus ex lignis contextos, compactos. πλέκειν de curribus, ut apud Latinos *texere* de navibus. Claud. *Quæ sylva carinas texuit.* Propert.

Ite rates curvas & leti texite causas.

Ut pulcrè & verissimè emendavit Gronovius ὁ πάνυ in Observationibus. Eustathius ad Iliad. Θ. p. 602. Δίφρον παμφαίνων, καθ' ὃ δηλαδὴ μέρος ἦν πεπλεκτος. Αλλως γὰρ εὐπλεκτὰ καὶ εὐπλεκὲς λέγονται. Vide eumdem ad Iliad. Ψ. Texebantur autem currus ex viminibus, ut multis docet Schefferus lib. 1. de re vehiculari c. 3.

v. 93. Ηι ἄτῃ ἀχέων] *Culpam suam lugens,* non *noxam,* ut vulgus Interpretum. Existimo autem legendum ὀχέων, culpam suam ferens, hoc est, luens. Homer. Iliad. φ. 300.

Ὃ ῥ' ἐέσιν ἦσιν ἀάσθης
Ἧιεν, ἣν ἄτῃ ὀχέων ἀπερείσι δυμῷ

Hic verò mente sua captus ivit, suum culpam luens stolido animo. Quod loquendi genus etiam Hebræis frequens, ut in illo, *filius non portet delicta patris,* hoc est, *non luat.*

v. 95. Αλλὰ σὺ θᾶσσον ἔχ' ἵππια φοιτικόεντα ἵππων ὠκυπόδων] Hoc equos rege frenis. Hoc Phædro est, *ora continere frenis spumantibus.* Lib. III, fab. 6.

Sed istum timeo sella qui prima sedens
Jugum flagello temperat lentum meo,
Et ora frenis continet spumantibus.

Sic legendum esse ante quadraginta annos vidi, & probavi Gronovio. Horatio est *ora frenis temperare.* Lib. 1. carm. 7.

Gallica nec lupatis temperet ora frenis.

Ubi Scholiastes meus ineditus: *Gallica pro Gallicarum equarum ora.* Ovid. *spumantia ora coërcere,* IV. Metam.

— *dum*

—— dum flectit in orbem
Quadrupedes curſus, ſpumantiaque ora coërcet.

Id. V. Metam.

—— Dea fertilis angues
Curribus admovit, freniſque coërcuit ora.

Id. epiſt. Phædræ:

Sæpe juvat verſare leves in pulvere currus,
Torquentem frenis ora ſequacis equi.

Seneca Hippolyto v. 1002.

Celſos ſonipedes ocyus ſubigit jugo
Et ora frenis domita ſubſtrictis ligat.

Manil. lib. V.

Stare levi curru moderantem quatuor ora.
Spumigeris frenata lupis, & flectere equorum
Prævalidas vires.

v. 103. Ηδεῖ] Male in multis editionibus legitur ἦ δεῖ. In aliis ὦ δεῖ, & ſic legit Joannes Diaconus. Sed nihil muta. compellabant Seniores. Vide Scholiaſten Homeri ad dictum locum & Apollonii Rhodii ad Lib. III, v. 52. Homerus Iliad. ζ. v. 518.

Ηδεῖ' ἦ μάλα δή σε κῆ ἐσύμενον κατερύκω.
Venerande, certe te jam valide properantem detineo.

v. 104. Ταύρου Ενοσίγαιου] Non alia ratione Neptunus dicitur ταῦρος, uti & Oceanus apud Euripidem in Oreſte: Η πόντου Ωκεανὸς ὃν ταυρόκρανος ἀλιπόλευε ἐλίσσων, κυκλοῖ χθόνα. *Aut Pontum quem Oceanus Taurinum caput habens Devolvens ulnis circuit terram.* quam ejus filii, fluvii, nimirum propter violentiam, & ſtrepitum. Feſtus: *Taurorum ſpecie ſimulacra fluminum, id eſt, cum cornibus quod ſunt atrocia ut tauri.* Virgil. IV. Georg. 371.

Et gemina auratus taurino cornua vultu
Eridanus: quo non alius per pinguia culta
In mare purpureum violentior influit amnis.

Horatius: lib. IV. carm. ode 14. v. 25.

Sic tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni præfluit Appuli
Cum ſævit.

Strabo lib. X. de Acheloo: Οἱ δ' εἰκάζοντες ἐξ αὐτῶν τοὺς θεὸς, ταύρῳ μὲ ἐοικότα λέγουσι τὸν Ἀχελῶον φασὶ, καθάπερ καὶ τοὺς ἄλλους ποταμοὺς, διότι τε σῦρ ἦχον, καὶ τὸ κτὶ τοὺς ἐξείδρα καμπῶν ἃς καλοῦσι κέρατα. *Qui autem ex fabulis verum colligunt, tauro ſimilem forma Acheloum aiunt, ut & alios fluvios, ob ſtrepitus & flexus alveorum, qui cornua dicuntur.* Vide & Ælian. Var. Hiſt. II, 32. Sic & in antiquis nummis fluvii forma bovis exprimuntnr, ut pridem docuit vir doctrina & judicio magnus Antonius Auguſtinus in Dialogis.

v. 105. Ος Θήβης κράδεμνον ἔχει] Interpretes vertunt: *qui Thebarum mœnia tenet.* Nec improbo. ἔχει tamen poterat etiam verti, *habet.* Nam habere Latinis æquè ut Græcis ἔχειν dicuntur loca, qui illa poſſident, & gubernant, qui illis præſunt. Juſtin. XII, 4. *Terras inter amnes Hydaſpen & Indum Taxiles habebat.* Flor. IV, 2. *Siciliam & Sardiniam annonæ pignora per legatos habuit.* Tacitus II. annal. 20. *Feſtinare & urgere ut provincias & legiones ſolus habeat.* Sic & homines & Dii dicuntur haberi ab iis, ſub quorum poteſtate & ditione ſunt. Ovid. I. Metam. v. 196.

Cum mihi qui fulmen, qui vos habeoque regoque,
Struxerit inſidias.

v. 116. Θυμῷ γηθήσας] Nonnulli codices legunt non malè μύθῳ γηθήσας.

v. 136. Κυάνεην ἐύπηκτον ἔθηκε Δαιδαλέην ἀδάμαντος] Diaconus contendit ἀδάμαντα hîc non eſſe lapidem; ſed σίδηρον. Hunc ſequuntur Latini Interpretes. Sed quis tam hoſpes eſt in Veterum Scriptis, cui lateat adamantina Græcis & Latinis dici omnia quæ valdè dura ſunt & firma? Sic Horatius Marti tribuit *adamantinam*

nam tunicam. Ovid. IV. Metam. de ſedibus inferorum:

Carceris ante fores clauſas adamante ſedebant.

hoc eſt, obicibus & poſtibus firmiſſimis. Sexcenta apud Poëtas exempla facilè invenies.

v. 143. Κυάνυ δ' ἀμφὶ πύχες ἠλήλαντο] Interpretes inſcitiſſimè: *cæruleis plicis fulgorem interſecantibas.* Verte: *cæruleæ laminæ erant ductæ.* Κυάνυ πύχες, ſunt cæruleæ laminæ, ut apud Homerum θωρηκὸς κυάνυ, cærulea lorica. Πύχες ſunt laminæ, tabulæ, plagulæ, coria ex quibus ſcuta conficiebantur. Etymolog. M. exponit τὰ ἀμφόρα, ἐπαλλήλως ἠλάσματα. Ex pluribus enim plagulis, pellibus, textis, tabulis, pro materiæ diverſitate, conficiebantur clypei Græcorum, ſicut & ſcuta Romanorum. Unde vult Varro ſcutum dici à ſecando, quaſi ſecatum. Quamvis autem in veriverbio labatur Togatorum doctiſſimus, eſt enim ſcutum à σκῦτος, qui pellibus obducebatur, oſtendit tamen Veterum ſcuta ex variis partibus fuiſſe compacta. Liquidiſſimè Homerus Iliad. H, v. 248.

Ἐξ δὲ μάλ' ἀμφὶ στύρακι ἦλθε δαΐζων χαλκὸς ἀτειρὴς
Ἐν τῇ ἑβδομάτῃ ῥινῷ ἔσχετο.

Ceterum ſex per plagulas penetravit findens haſta, in ſeptima autem pelle hæſit. Ajacis clypeus erat ἑπταβόειος, ſingula pellis conſtituebat πύχα, ſive plagulam. Iliad. Υ, in deſcriptione ſcuti Achillis:

Ἀλλὰ δύω μὲν ἔλασσε μάλ' ἀμφὶ πύχας, αἱ δ' ἄρ' ἔτι πρὸς
Ἠσαν ἐπὶ πάντῃ πύχας ἔλασε Κυλλοποδίων
Τὰς δύο χαλκείας, δύο δ' ἔνδοθι κασσιτέροιο
Τὴν δὲ μίαν χρυσῆν.

Sed duas quidem adegit per plagulas, hæ autem adhuc tres erant. Quoniam quinque plagulas Vulcanus duxerat, duas æreas, duaſque intus ſtanni: Unam vero auream. In quibus locis ineptiſſimè Interpretes πύχας vertunt plicas, ut in pluribus aliis. Polybius in deſcriptione ſcuti Romanorum σωμάτα appellat, lib. VI. Ἐκ διπλῆ σωμάτος, ταυροκόλλῃ πυκνῶς ὀθονίῳ μὴ ἧττον τοῦτο μοχείῳ δέρμασι φαλάγγιον. *Scutum è duplici tabulato glutine taurino eſt compactum: extrema ſuperficies linteo, deinde vitulino corio circumtegitur.* Nicetas Choniata lib. I. rerum Iſaaci Angeli in deſcriptione thoracis ex lineo coactili ſæpiùs aut decies in ſe complicato σύμπτυγμα dicit, quæ Poëtæ Veteres πύχας. Αὐτὸς μέν τοι ὁ Κύξαδος ἄνευ θυρεοῦ πλωικαῦτα διλωγονίζετο, ἐκ δὲ λίνου πεποιημένον ὕφασμα οἴνῳ αὐστηρῷ ἱκανῶς ἁλισμένῳ διάβροχον πολλάκις ἀσπιδοπυχθὲν δίκλωθον ὡράκῳ ἐνεδύετο. ἐς ποσοῦτον δ' ἦν ἀνεπιτρὶς ἀλσὶ καὶ οἴνῳ συμπλακέν, ὡς καὶ βέλος εἴ πανὸς σιγαιώτερον, ἐλεδμῶντο δ' ἐς ὀκτωκαίδεκα καὶ πλείω ὑφάσματος συμπτύγματα. *Ipſe Conradus ſine ſcuto tunc dimicabat: ſed pro lorica textum quoddam geſtabat è lino factum, vino auſtero probe ſalito maceratum, ſæpius replicatum; quod quidem ſale & vino coactum adeo firmum adverſus ictum erat, ut penetrari à nullo telo poſſet. Erant autem hujus texti plagellæ octodecim & eo plures.* Propter eamdem rationem tabulæ quoque ex quibus fores compingebantur πύχες dicuntur. Pollux onomaſt. IX. 5. πύχες ſunt etiam pugillarium tabulæ, ſive ſint eburneæ, ſive ligneæ, ſive aureæ. Hinc δίπυχον, τρίπυχον, πολύπυχον. Nec longè inde diſcedit quòd pro jugis montium πύχες ponuntur. Apollon. Rhod. III, 101.

Βῆ ῥ' ἴμεν Οὐλύμποιο κατὰ πύχας.
Ivit per juga Olympi.

Ubi ridiculè Interpres noviſſimus *valles* exponit. Jugis montes connectuntur. Hinc noſtro in Theogon. v. 113. πολύπυχος Ὄλυμπος eſt multa juga habens. Ineptè Interpretes: *cœlum multis ſphæris implicitum.* Vide Euſtath. ad Iliad. Θ. p. 610. ubi varias de hujus vocis notione & origine ſententias tradit. Ἐλαύνειν verò & ἐλαύνειν ſunt propria in hac re

re verba. Homerus in loco ſuperiùs laudato: ἐπεὶ πίνει πλύχας ὕλασι Κυλλοποδίων. *Quoniam quinque laminas duxit Vulcanus.* Idem alio loco: ὃν ἄρα χαλκεὺς ὕλασι, *quam faber ærarius fecit.* Ελαύνειν σίδηρον, χρυσόν, ferrum, aurum ducere, propriè dicuntur fabri aurarii & ærarii. Hinc ἐλάσματα ſunt laminæ ductiles. Euſtath. ad d. l. πίνει πλύχας ὕλασι. εἴρηται τοῦτο μὲν κατὰ τέχνην χαλκευτικήν. *dicitur hoc quidem ſecundum artem fabrorum ærariorum.* Eſt enim proprium χαλκεύοντων verbum. Herodot. I, 68. Ελθὼν ἐς χαλκήϊον ἐδήσατο σίδηρον ἐξελασιόμβωον. *Cum veniſſet in officinam ærariam videns ferrum duci.* Idem I, 50. Καὶ χαλκάμβου χρυσὸν ἄπλετον, ἡμιπλίνθια ἐξ αὐτοῦ ἐξήλαυνε. *Immenſam vim auri liquefecit, ex quo dimidiatos lateres duxit.* Noſter inferiùs in Theogon.

Τὸν δὲ χάλκειον ἕρκος ἐλήλατας.

Quem circa ferreum ſeptum ductum eſt. Apollon. Rhod. Argonaut. II, 232.

Οὐδ' εἰ οἱ ἀδάμαντος ἐληλάμβωον κέαρ εἴη.

Ne ſi cor ei ſit ex adamante ductum. Ελαύνειν Latinis eſt ducere. Horatius de Alexandri ærea ſtatua: *Ne quis ſe duceret ære.* Πύξις rectè etiam verti poſſunt tabulæ, quamvis ſint ferreæ, aut coriaceæ, aut ex alia materia. Sic apud Tertull. de pallio eadem tralatione plicæ longæ in toga dicuntur *tabulæ togæ*, quòd ſimiles ſint tabulis.

CAPUT VI.

Λόχνα θέοντες. Ἄπληστος. In Heſiodo menda exemta. Eidem lux. Ἀμφὶ Καινέα, & ſimiles locutiones. Τιταρήσιος. Ἀγελείη Ἀθηνᾶ. Μάχην κορύσσειν. Danielis Heinſii elegantiſſima emendatio aſſerta. Juvenali lux. Rumpere auditorium. Heſiodus diſtinctione adjutus. Πάντοθεν κατὰ πρῶτα. Κίνησις. Τιτύσκειν. Χλωρὸς eſt ὠχρὸς. Ὅτι χλωρὰ ἀδάμαντος βαίνειν. Leves in haſtis. Et ſimiles locutiones.

v. 146. Ὀδόντων λευκὰ θεόντων] Pervenuſtum loquendi genus eſt pro ὀδόντων λευκῶν. Antiqua inſcriptio in conſecrationem templi in agro Herodis Attici, πόαν χλωρὰ θέουσα, herba viridis, quod olim obſervavit Salmaſius, & ante eum David Hœſchelius in epiſtola ad Meurſium ſcripta, quæ penes me eſt. Simile loquendi genus apud Aratum, λιπτὴ φάεσσι χηλαί. vertit Cicero *obſcuro corpore chelæ.*

v. 147. Ὀδόντες ἄπλητοι] *Dentes magni.* Heſych. Ἄπλητον, ἀπρόσιτον, ἀχώρητον, μέγα. Interpretes peſſimè: *dentes inacceſſi.* Ut & v. 230. Γοργόνες ἄπλητοι, ſunt terribiles. In Theog. v. 151. Χεῖρες ἄπλατοι *manus magnæ, terribiles.* Sophocles: Ajace flagellifero v. 256. Τὸν ἄπλατος ἔχει. *Hunc furor magnus tenet.* Nam ſic legitur in editionibus antiquis. Recentiores Stephaniana, Plantiniana, ut & Græcus Interpres ſcribunt, ἄπλαστος ut ſignificet furorem ſeu inſaniam veram, hoc eſt, magnam.

v. 155. Ἐν δ' ὅμαδός τε, φόβος τ' Ἀνδροκτασίη τε ἐδῄει] Legendum: ἀνδροκλασίη τ' ἐδῄει. Vertendum verò: *In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant* ſcilicet ira, indignatione, dimicandi libidine.

v. 171. Οὐδίτεροι πτάτλω] Legendum ὐδ' ἕτεροι.

v. 179. Καινέα τ' ἄμφι ἄνακτα, Δρύαντά τε] Hi omnes accuſativi ab hoc verſu uſque ad 183. exponendi ſunt per nominativos, *Cæneus Rex, Pirithous*, &c. quod ſatis indicat verſus, qui iis ſubjicitur:

Αρχόμενοι, χρύσεια θεὸι χεῖρ' τεύχε' ἔχοντες.

Latinos Interpretes fugit elegantiſſimum iſtud dicendi genus, οἱ ἀμφὶ Πλάτωνα, pro Πλάτων, de quo ſuperiùs egimus. Poëta omiſit articulum.

v. 181. Τιταρήσιον] Notat Diaconus hunc Lapitham nomen accepiſſe à loco quem coluerit. Is eſt fluvius Theſſaliæ. Suidas: Τιταρήσιος ποταμὸς Θεσσαλίας. Sed & ejus accolæ eodem nomine fruebantur. Stephanus de Urbibus: Τιταρήσιος ποταμὸς Θεσσαλίας. τὸ ἐθνικὸν ὁμοφώνως Τιταρήσιος. Stultè ὄζος Αρεος vertitur *nothus Martis*. cur non: *filius Martis*? Sic autem omnes dici πολεμικὸς ἄνδρας qui Homerum, parentem omnis doctrinæ & elegantiæ legerunt, non poſſunt neſcire. Apud eumdem eodem ſenſu: ὄφις Αρηος.

v. 185. Ασβολον οἰωνιστὴν] Ovidio XII. Metamorph. dicitur Aſtylos:

Quique ſuis fruſtra bellum diſſuaſerat augur
Aſtylos.

v. 196. Ιεμένων τε] *Ruentium*. non: *feſtinantium*. niſi forſan legendum: δ' ἱεμένων τε avidorum ſcilicet pugnæ.

v. 197. Αγελείη τειτογένεια] Cave vertas, *prædatrix Tritogenia*, cum Interpretibus. Retinendum Græcum epitheton *Agelea*. qua ſignificatur bellicoſa Minerva. Suidas: Αγελείη ἡ Αθηνᾶ, ἢ ἀπὸ τοῦ ἄγειν λείαν, τουτέστι, ῥαπτικήν. Noſter infer. Theog. v. 318. Homerus Iliad. Δ. v. 178.

Πρώτη δ' Διὸς θυγάτηρ Αγελείη.

Prima Jovis filia Agelea. ubi æquè ineptè Interpretes: *prædatrix*. vide ibi Euſtath. ſcholia Didymi & Etymolog. Magnum.

v. 198. Μάχην ἐθέλουσα κορύσσειν] Quid eſt, *pugnam velle armare*? Sic enim reddiderunt Interpretes. Κορύσσειν μάχην eſt accendere prælium, ciere bellum, ut Juſtinus loquitur de Artemiſia: *inter primos duces bellum acerrime ciebat*. Noſter paullò antè: Κορύσσουσα κλόνον ἀνδρῶν, *accendens pugnam virorum*. Pindarus Iſthmionic. VIII.

—— μάχας ἐναιμεζόντι
Εργον ἐν πεδίῳ κορύσσοντα.

Pugnæ homines interimentis opus in campo ciere, quod eſt fortiter pugnare. Κορύσσειν ſæpè generaliter eſt augere. Heſych. Κορύσσειν αὔξειν. Pindarus Iſthmionic. VIII. βίον κορυσσόμεναι ὀρθοβόλοισι μαχαναις, fortunas amplificare bonis artibus.

v. 203. Θεῶν δ' ἔδος ἀγχοῦ Ολυμπος] Elegantiſſimè hunc locum emendavit D. Heinſius, qui legit ἄγνυτ' Ολυμπος *frangebatur*, hoc eſt, reſonabat Olympus. Polybius XV, 30. ἅμα δ' ἀμφαφέντων τὰ θεῖα τὴν βασιλέως κατεξήγνυτο πᾶς ὁ τόπος τοῦ κέντρου καὶ τῆς κραυγῆς. *Satellitibus regia mandata exponentibus plauſu & clamore omnia loca replebantur*. Noſter Poëta inferiùs verſ. 278.

Τοὶ μὲν ἅμα λιγυρῶν συνέιγνυον ἵετο αὐδὴν
Ἐξ ἁπαλῶν στομάτων, περὶ δ' σφισιν ἄγνυτο ἠχώ.

Atque hi quidem canoris tibiis emittebant cantum ex tenero ore, circumque ipſos frangebatur echo, id eſt, reſonabat. Verſ. 347.

Τῶν δ' ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπαντίοι ἀλλήλοισιν
Ὀξέα χρεμέτιζον, περὶ δ' σφιν ἄγνυτο ἠχώ.

Horum equi deinde obviam ſibi mutuo facti, acutum hinnivere, circaque ipſos frangebatur echo. Virgilius:

Et cantu querulæ rumpent arbuſta cicadæ.

Juvenal. *Aſſiduo ruptæ lectore columnæ*. Nec aliter intelligendus ejuſdem Poëtæ locus Sat. VII. v. 85.

Gloria quantalibet quid erit, ſi gloria tantum eſt?
Curritur ad vocem jucundam, & carmen amicæ
Thebaidos, lætam fecit cum Statius urbem,

Pro-

Promiſitque diem: tanta dulcedine captos
Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi
Auditur. ſed cum fregit ſubſellia verſu
Eſurit, intactam Paridi niſi vendat Agaven.

In quo loco exponendo principes ingeniorum Joſephus Scaliger & Iſaacus Caſaubonus mirè tricantur. Ille in Auſonianis lectionibus vult Statium Poëtam poſt incredibilem totius urbis exſpectationem tandem in agone Capitolino Thebaïdem ſuam recitaſſe, ſed non placuiſſe, & contra eum alios coronatos. Hoc falsè ſignificare Juvenalem dicentem: *ſed cum fregit ſubſellia verſu*, nimirum Poëtam recitantem non ſtetiſſe, ſed excidiſſe, hoc eſt, non placuiſſe. In diverſum planè iit Caſaubonus in animadverſionibus in Suetonium, qui frangere ſubſellia interpretatur vehementiſſimè placuiſſe, ſic ut Κεῖτο, *Euge*, *Sophos* acclamantium quaſi ſubſellia frangerentur. Fundum hujus ſententiæ producit Sidonium Apollinarem V, ep. 70. *Hunc olim perorantem, & rhetorica ſubſellia plauſibili oratione frangentem, ſocer eloquens ultro in familiam patriciam adſcivit.* Sed uterque nihil aliud ſignificat quàm ſimplicem recitationem, quod & poſtea ipſe Caſaubonus fatetur. Frangere ſubſellia verſu eadem ratione dicitur, ut rumpere legendo columnas, cantu arbuſta, Olympum. Martianus Capella: *Nam abſque his qui perturbantes pectora ſenſuſque cunctorum cognoſcentium quoque perfregere ſubſellia.* Non nego tamen etiam de Κεῖτο & acclamationibus auditorum hoc loquendi genus poſſe uſurpari. Sidon. lib. IX, ep. 19. *Dignum omnino, quem plauſibilibus Roma foveret ulnis, quoque recitante crepitantis Athenæi ſubſellia curvata quaterentur.*

v. 204. Ἐν δ' ἀγορῇ, θεὸς δ' ὅλος ἀπείρητο ἑστράνωτο
Ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι· θεαὶ δ' ἐξῆρχον ἀοιδῆς] Hi verſus nec rectè ſunt expoſiti, & prava diſtinctione corrupti. Ad quod enim referas ἐν ἀγῶνι non eſt. Sed leviter diſtinctione mutata omnis ἀσάφεια tolletur.

Ἐν δ' ἀγορῇ, θεὸς δ' ὅλος ἀπείρητο ἑστράνωτο
Ἀθανάτων· ἐν ἀγῶνι θεαὶ δ' ἐξῆρχον ἀοιδῆς.

Ibi erat cœtus, qui cinctus erat ingentibus opibus Deorum. In certamine Deæ vero incipiebant cantare. Ἀγορὰ hîc eſt concio, cœtus Deorum, qui Apollinem & Muſas audiebant canentes. Poſſet & τελεία στιγμὴ poni poſt ἑστράνωτο. Sed priorem diſtinctionem probo.

v. 208. Παιέφθου καττιτέρου] Interp. *ſtanno liquefacto.* Sed πάνυφθος καττίτερος eſt idem ac ἄπυφθος καττίτερος, ſtannum benè excoctum, purgatum, optimum. ἄπυφθος χρυσὸς Herodoto eſt puriſſimum, *aurum ad obruſſam*, ut loquitur Suetonius, lib. I. cap. 50. ubi ἀπύφθῳ χρυσῷ opponit χρυσὸν λευκὸν, *album aurum.* Ubi aurum λευκὸν eſt aurum cui multum argenti eſt admixtum, quod propterea dicitur *pallere*, ut apud Catullum, *luroré expalluit auri.* Hinc Auguſtinus ſermone de commate Pſalmi L. *Quoniam iniquitatem meam ego agnoſco. Quid voluit? aurum pallorem terræ? argentum livorem terræ? honorem temporis fumum.* Theodoretus: Δέγνωκα χρυσὸν δόκιμόν τε καὶ ἄπυφθον. *Dignoſcere aurum probatum & excoctum.* Ubi perperam vir doctus in Analectis emendat ἄπυστον, ἀργύλιον ἄπυφθον eidem *argentum poſtulatum.* Pollux lib. VII. ἄπυφθος χρυσὸς ἀκρι-βὴς, ἀκήρατος, εἰλικρινὴς, ἀκραιφνὴς.

v. 224. Ἀμφὶ δέ μιν χλοίοισι θέει] Quàm malè Interpretes: *circum ipſum autem pera ferebatur.* Hæc nemo, niſi Græcè intelligat, aſſequetur quid ſibi velint. Senſus eſt, ipſum caput erat ſacco incluſum,

ſum, ſive perâ. Κίϛιος eſt πήρα, κιβωτός. Callimachus:

Εἰ γὸ ὀπηδήσει πάντα ἐμὴ κίϛιος.

Sic dicta quòd in illam reponatur βίος, id eſt τροφὴ, ſi magni Etymologici auctori credimus, qui & hunc Heſiodi locum benè exponit: ἐϐάσαζεν ἐν δεξιᾷ πηὶ ἀγγείῳ τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνος ὁ Περσεύς. Vide & Apollodor. Bibliothec. lib. II. Κίϛιος eſt, quæ aliter dici κίστη & κοίτη, ciſta, in qua facientes iter panem circumferebant & obſonia. Vide Pollucem X, 23. Heſychium in κοίτη, & Etymologicum Magnum in κοῖτος. Latinis propriè dicitur *ſportula*. Menander in Dyſcolo apud Athen. Δειπνοσοφ. IV.

—— Ὡς δ' ὗσαι δ' οἱ τειχώρυχοι
Κοίτας φέροντες, σάμιν' ἐχὶ τῶν θεῶν
Ἕνεκ' ἀλλ' ἑαυτῶν.

—— *Ut ſacrificant parietum perfoſſores*
Ciſtas ferentes & ſerias non Deorum
Cauſa, ſed ſui.

Ubi malè Caſaubonus reponendum putat κίστας, quamvis & ipſe poſt in addendis repudiaverit hanc emendationem. Peſſimè verò Dalecampius vertit *lectos*.

v. 229. Περσεὺς Δαναΐδης ἱπτάνετο] Interpretes cùm hæc, & paullò præcedentia ita vertunt: *ipſe autem properanti & formidanti ſimilis Perſeus Danaïdes extendebatur*, ipſi neſcierunt quid dicerent. πτάνειν & πτάνιδος interdum eſt currere, feſtinare, fugere. Heſych. πτάνειν, ταχύδειν. πτανόμενος, τρέχων. Et ſic hoc loco accipiendum.

v. 231. Ἐπὶ χλωρῷ ἀδάμαντι βαινούσιν] Exponitur: *In viridi adamante euntibus*. Virides adamantes quis vidit? χλωρὸς Græcis non ſolùm eſt viridis, ſed etiam ὠχρὸς pallidus. Interiùs v. 264. Ἀχλὺς χλωρὴ, triſtitia pallida. Theophraſtus carbunculos dixit χλωροειδεστέρους, hoc eſt, pallidiores. Galenus in multis locis notavit apud Hippocratem χλωρὸν frequenter poni pro ὠχρῷ. Sicuti contra ea apud Virgil. Eclog. VI. *pallentes hederæ* pro viridibus. Notandum verò loquendi genus exquiſitum ἐπὶ χλωρῷ ἀδάμαντι βαίνειν, *in pallido adamante venire*, pro ornatum adamantibus, ut apud Pindarum ἵπποι ἐν πτεροῖς, *equi in alis* pro alatis. Ennius: *leveſque ſequuntur in haſtis*, hoc eſt, haſtati. Virg. V. Æn.

—— *occurrit Aceſtes*
Horridus in jaculis & pelle Lybiſtidos urſæ.

Jaculis inſtructus, & indutus pelle urſina. Flor. I, 1. *Juventus diviſa per tribus in equis & armis ad ſubita belli excubaret.* Hoc eſt, equis inſtructa & armis.

v. 235. Ἐχάρασσον ὀδόντας] Propriè acuebant dentes, ut in ἔργοις v. 573. ἄρπας χαραξέμεν falces acuere. Sed hoc loco eſt frendebant dentibus, quod frendentium dentes collidantur, ſicut ferrum cùm acuitur ducitur in cote.

v. 260. Περφερὴς τ' ἦν ἀριϛοτάτη τε] Hunc verſum nullus dubito quin reſpexerit Ariſtarchus, qui in gloſſa antiqua ad iſtum in Theogonia verſum: Καλλιόπη μὲ περφερεϛάτη ὅϛις ἀπασέων interpretatur περφερέϛατον, ἀριϛότατον. Quaſi ἐκ θατέρου eſſent poſita περφερὴς & ἀριϛοτάτη. Viri quidem doctiſſimi exiſtimant Ariſtarchum ad verſum 578. in ἔργοις. Ἡὼς τε περφέρει μὲ ὁδὸν περφέρει τε καὶ ἔργα. Sed hæc nihil faciunt ad ſignificationem περφερέϛατος pro ἀριϛότατος. Ipſum verò Ariſtarchum erraſſe hic ipſe locus, qui, cùm illa ſcriberet, ejus animo obverſabatur, vincit. περφερὴς enim eſt excellens, præſtans. περφερὴς τ' ἄλλων præ aliis excellens. Concisè dicitur pro ἐκ aut ἐκ τ' ἄλλων, ut δία γυναικῶν, *nigræ lanarum*, apud Plinium & mille talia. Hæc non monerem, niſi intellexiſſem ὁ πυκάζων hîc impegiſſe.

C A-

CAPUT VII.

Ἀχλύς. Γυιοπαχής. Fame laborantium pedes tumescunt. Homeri locus insignis expositus. Mos nuptialis Græcorum. Παίζειν. Ludere. Τὸ Φορμίγλων. Hesiodo lux. Βάθυ λῆϊον. Πέπλοι ariſtæ. Versus suppositititius indicatus. Εφίσαχ, ὄπιχεον ἵππους. Ακεστον ἄεθλον. Αγών. Hesiodus emendatus. Gestatio. Jus. Θία. Ελαιον, ἀρώματα pro foris ubi venduntur. Λαοί. Λιών. Πολεμίζειν. Σπύδειν. Hesiodus quinquies correctus. Μαστιχόειν, μαστιχάειν, μασᾶσθαι. Massare. Θῆλυς ἔερση. Θήλεια νύξ. Η ἔλαφος cervus. Ψυχὴ vita. Λαὸς, multitudo. Populus.

v. 264. Πᾶς δ' Ἀχλὺς ἐσήκει] Pulcrè & eruditè docuit V. Cl. Tanaquillus Faber ad Longinum ἀχλὺς hîc esse tristitiam. Quo nihil est certius. sic contrà φῶς est χαρά. Hesych. Φῶτ, χαρὰ, σωτηρία. Exempla apud Sacros Scriptores & τὸν ἔξω sæpè occurrunt. Cur verò ὀπισωγερὴ transferunt *perustæ simili*s? Diaconus scilicet exponit κακαυχήν. Sed iste homo suprà triviales Grammaticorum canones non sapit. Επισωγερὸς est miser, ærumnosus, plenus dolorum. At γυιοπαχὴς appellatur, quia fame est confecta & exhausta. Illorum enim qui fame laborant pedes tumescunt cum alia membra macescant, & exarescant. In Ἔργοις, v. 496.

Μή σε κακοῦ χειμῶνος ἀμηχανίη καταμάρψῃ
Σὺν πενίῃ, λεπτῇ δ' παχὺ πόδα χειρὶ πιέζοις.

Ne te malæ hyemis difficultas opprimat cum paupertate: macilenta vero crassum pedem manu premas. Ovid. VIII. Metam. v. 807. in insigni descriptione Famis:

Auxerat articulos macies, genuumque tumebat
Orbis, & immodico prodibant tubere tali.

Apud Ephesios lex fuit, μὴ ἐξεῖναι πατρὶ παῖδας ἀποδόσθαι ἐσ ἂν ἀπὸ λιμοῦ παχυνθῇ τὸν πόδα. *non licere patri liberos exponere donec inediâ pedes tumescant.* Plutarchus affirmat fame confectorum pedes turgescere, corporis verò reliquas partes macescere & attenuari. Hinc lux affulget Homeri loco Οδυσ. ϱ, cujus sensum nec Veteres nec recentes Interpretes ceperunt.

Τὸν κ' εἰ μοι δοίης σταθμῶν ἔπιτροπα γήθειν
Σηκοῦχον τ' ἔμμεναι, θαλλὸν τ' ἐείσασθαι φορῆσαι,
Καί κεν ὀϊὸν πίονα, μεγάλῳ ὀπιπεύσαι θύρῃσι.

Hunc si mihi dares stabulorum custodem esse, & caularum curatorem, ut frondes hædis apportaret, Ille saltem servum bibens crassum genu faceret. Hoc est, ita curarem, ut fame & macie confectus desisteret pererrare alienas urbes & domos, hominibusque mendicando negotium facessere: non plus cibi iste benè habitus mendicus caperet, quàm ad famem extremam expellendam satis esset, ne corpus faceret, cui nunc mendicando servit. Ulyssem fuisse benè habitum liquet inferiùs ex Odyss. ϱ, ubi Penelope ad Eurymachum procum, qui nolebat Ulyssem tractare arcum à Pene-

lope propoſitum, illum hoſpitem ait eſſe μέγαν τὴν ὑπερῶ,

Οὗτος δὲ ξεῖνος μάλα μὲν μέγας ἠδ' ὑπερῶ.

Iſte hoſpes valde magnus eſt & validus. Scio Euſtathium, Budæum, alios omitto, de hoc loco ſentire aliter velleque μεγάλως ὀλιγυίδα δεῖπνα eſſe, *corpulentus fieret.* In hanc rem producunt ex ſequente libro:

Οἷον ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ὀλιγυίδα φαίνει.

quale ex pannoſo hoc habitu ſenex femur oſtendit. Quod enim hîc ὀλιγυίδα dixit, paullò antè appellavit μηρὸς παλέος τε μεγάλος τε. Sed hîc de femore loquitur, quod craſſum & robuſtum eſt ἰσχίας argumentum. Ibi verò de genu, cujus tumor eſt famis & maciei indicium. Ovidius: *genuumque tumebat orbis.* Ἐπιγονὶς eſt vox πολύσημος. Cic. in Arato vertit genu. Sic capiendum in priore loco. Ariſtarchus verò exponit partem ſupra genu, τὸ ἐπάνω τοῦ γόνατος femur nimirum, ut poſteriore loco accipitur. Conſtat autem etiam ex hoc verſu οἷον ὀλιγυίδα φαίνει Ulyſſem corpulentum fuiſſe & validum. Cui bono igitur plus corporis feciſſet? Deinde ſerum non videtur multùm poſſe conferre ad ὑσπαρξίαν. Minatur potiùs ſe ſeri potu illum redacturum ad maciem, ut cum corpore deponat iſtam ferociam & impudentiam, ac deſinat ὑβριμαζέιν.

v. 273. Εὐσσέσθω ἐπ' ἀπήνης] Nimirum, ex more Græcorum, qui ſponſas ſellis inſidentes in currus imponebant, quibus ex parentum ædibus in mariti vehebantur. Vide Lucian. in Lapithis. Suid. in Ζεῦγος.

v. 277. Χορὸν παίζοντες] *Saltantes.* Homer. Ὀδυσσ. φ, 147.

Τοῖσιν δὲ μέγα δῶμα δονεῖτο ποσὶν
Ἀνδρῶν παιζόντων καλλιζώνων τε γυναικῶν.

Horum autem magna domus ſtrepebat pedibus virorum ſaltantium, & ornatarum fœminarum. Sic & *ludere* Latinis. Virgil. Eclog. 6.

Tum vero in numerum Faunoſque feraſque videres
Ludere.

Horat. III, 15.

Maturo propior deſine funeri
Inter ludere virgines.

Ibidem:

Illam coget amor Nothi
Laſciva ſimilem ludere capreæ.

Et lib. II, carm. 12.

—— *Nec dare brachia*
Ludentem nitidis virginibus.

hoc eſt choreas ducentem inter virgines. In ſaltationibus Veterum major brachiorum quàm pedum movendorum ratio habebatur. Ovid.

Si vox eſt, canta: ſi mollia brachia, ſalta,

Antiquus ineditus Interpres Horatii, qui penes me eſt, ad locum illum, ex lib. II. carm. ult. notat, *dare brachia eſt ſaltare geſtu brachiorum. Exprimit autem habitum mulierum, quæ brachiis extentis ſolent ſaltare.* Vide quæ nuper docuit Vir eruditiſſimus Franciſcus Vavaſſor in libro omnibus Gratiis & Veneribus condito de ludicra dictione. Ab hac ſignificatione τοῦ *ludere*, manavit etiam *ludius*, hoc eſt, ὀρχηστὴς, χορευτὴς, ſaltator, hiſtrio. Prudent.

Saltat Tonantem tauricorum ludius.

Et *ludi* & *ludicra* primò dicta ſunt ſpectacula, quæ ludii, ὀρχησταὶ ediderunt, deinde ad alia tranſlata ſpectacula, in quibus nullæ ſaltationes.

v. 280. Τὸ φορμίζειν] Eſt *ad cytharam.* Horat. *ad cytharam ceſſatum ducere curas.* Lucian. lib. περὶ ὀρχήσεως· διδάσκουσι πολλὰ τῶν παλαιῶν ἐπ' αὐλοῖς τὴ κιθαρίσει. *Multos diſcens antiquos ritus ad cantum tibiæ & ad cymbala.* Noſter verſu ſequente: κώμαζον ἐπ' αὐλῷ, *comeſſabantur ad fiſtulam.* & v. 283. ἐπ' αὐλητῆι δ' ἴκτην πρόσθ' ἴκτην. Quæ non ceperunt Interpretes, qui vertunt: *ante tibicinem autem ſinguli præcedebant.* Imo: *ſub tibicine ſinguli procedebant.* Quilibet

bet habebat tibicinem qui præcedebat tibiâ canens, ad cujus cantum ludebat & ſaltabat.

v. 288. Βαθὺ λήϊον] Eſt magnus ager ſegetibus conſitus. Homer. Iliad. β, v. 147.

Ὡς δ' ὅτε κινήσῃ Ζέφυρος βαθὺ λήϊον ἐλθών,

Velut cum ſpirabit Xephyrus in magnum agrum ſegete refertum irruens. Ibi malè Interpretes: *altam ſegetem*, ut hîc: *profundam ſegetem.* Ubi optimè antiqua ſcholia, quæ Didymo tribuuntur: βαθὺ λήϊον ὑψηλὸν, στερεὸν χωρίον. Diaconus vero & Scholiaſtes Theocriti χωρίον exponunt. Sed tamen Latinis etiam Poëtis *ſeges* eſt ager conſitus ſegete. Virg. I. Georg. *Quid faciat lætas ſegetes, quo ſydere terram Vertere, Mæcenas.* Ubi Servius: *id eſt, quæ res terras pingues efficiat. Segetem enim modo pro terra poſuit.* Sic alibi: *Horreſcit ſtrictis ſeges enſibus.* Idem Poëta Eclog. I.

Impius hæc tam culta novalia miles habebit?
Barbarus has ſegetes?

hoc eſt, hos agros cultos. Tibull. lib. I. El. 10.

Non ſeges eſt infra, non vinea culta, ſed audax
Cerberus & ſtygiæ navita puppis aquæ.

v. 289. Κυανιόεντα πίτυλα] Reddunt: *roſtrata folia.* Quis vidit folia ariſtarum ſpicis gravida, & quidem roſtrata? Eſt fœdiſſimus error. Quem corrigere potuiſſent ex Græcis magiſtris, qui hîc docent Heſiodum abuti vocabulo πίτυλα, & uti pro στάχυες, καλάμοι, culmi, ariſtæ. Sic in Veteri epigrammate καλλιπίτυλον λήϊον, eſt ager refertus læta ſegete, gravidus ariſtis. Φύλλα quoque hac notione leguntur apud Herodotum L. I. c. 193. de Babylonis agro: Τὰ δὲ φύλλα αὐτέων, ὅσ' ἐστὶ πυρῶν, ἢ ὅσ' ἐστὶ κριθέων τὸ πλάτος γίνεται πυγμέων ἐπιτηδέων δακτύλων. *Quaternûm autem digitorum maximorum latitudo eſt tritici atque hordei ariſtis.* Legendum vero eſt κορωνιόεντα, ex antiquis libris & editionibus. Quod eſt, faſtigata, capitata, à κορωνὶς, *virga capitata.* Phavorinus: Κορωνὶς πᾶσα ξύλου κεφαλωτὴ περὶ τὸν κόσμον λέγεται. Johannes Diaconus hoc loco exponit, ξυλώδη ἢ δι' εὐκαρπίαν εὔογκα. Κορωνὶς γὰρ ἡ ξύλου. Idem eſt κορωνώδης. Theophraſtus aſparagum κορυνώδη dixit, quod Plinius vertit *faſtigatum.* Heſych. ſimpliciter exponit ramoſus: Κορυνώδης, ὀζώδης. & Κορωνίσαι, βλάστησις. Sic quidem veteres Grammatici. Sed alii ſcribunt κορυνιόεντα, ut notat Diaconus, hoc eſt, faſtigata, acuminata. Latinè poſſis dicere *ſpicatas ariſtas.* Diacontius in Hexaëmero 409.

Ventus alit fluctus, & ventus ſpicat ariſtas.

Virgil. I. Georg.

Ferroque faces inſpicat acuto.

ubi Servium vide. Si itaque ſic ſcribas, eſt κορυνιόεις à κορωνὶς, ut & κορυνώδης clavæ inſtar ſe faſtigans. Sic aſparagum dixit κορυνώδη Theophraſtus, quod Plinius vertit *faſtigatus.* Κορωνὶς eſt clava. Κορυνιόεντα Diaconus exponit ξυλώδη, καὶ δι' εὐκαρπίαν εὔογκα. Κορωνὶς γὰρ ἡ ξύλου. Vide Phavorinum in κορωνὶς & κορυνώδης. Diaconus affert etiam interpretationem lectionis, quæ nunc in editis conſpicitur, & exponit κυανιόεντα μέλανα, unde patet à multis ſeculis hujus vocis ſcripturam fuiſſe ambiguam. Cur ariſtæ nigræ dici poſſint ego ſanè non video. Κυανιόεις poteſt quidem nigrum ſignificare, à κυανὸς, quæ eſt ficus nigri coloris, ut Scholiaſtes Ariſtophanis docuit, ſed hîc locum non habet. Flavæ enim ſunt ariſtæ non nigræ. Quamvis Diaconus dicat alias ariſtas eſſe albas, alias flavas, alias nigras. Sed nigras ariſtas, niſi injuriâ cœli vitiatas, nemo vidit. Κυανιόεντα retinent MSS. & edit. antiquæ, idque eſt à κυάνη. Quod inter alia notat quoque omne curvum, inflexum, ut ſolent flecti ariſtæ cum maturuerunt, grandia ferentes grana. Ver-

ſu ſequente Δημήτρος ἀκτῇ. vertendum Cereris donum, ut aliquoties in Ἔργοις. quia frugum uſum prima docuit Ceres. Antea glandibus veſcebantur.

v. 291. Επιλον ἀλοᾶν] MS. meus, cum Palatinis, edit. Trincavellii ἔπτυον, quod rectè exponunt ἐξέτεινον ὅλη πλῳ ἄλῳ, hoc eſt extenderunt in area demeſſas ariſtas, ſive manipulos ut rectiùs exareſcerent: Heſych. πτύει, ἐκπίπλει, ἐκτείνει. Qui verò retinere vulgatam lectionem malunt, exponunt, aream, ſeu horreum impleat, ut Theocritus Idyll. VII, v. 34.

—— Μάλα γάρ σφισι πίονι μίτῳ
Η δαίμων ἐύκειθον ἀνεπλήρωσεν ἀλωάν.

—— *Nam ipſis valdè pingui menſurâ*
Dea bono frumento implevit horreum.

v. 296. Παρὰ δέ σφιν ὄρχος χούσιος ἦν] Ορχος non eſt vitis, ut Interpretes exiſtimant, ſed vitium ordo. Inſcriptio vetus Herodis:

Μήδε τις ἡμείδων ὄρχος, ἢ ἐνάλσια δένδρα.

Ne quis vitium ordines aut nemus. Vid. Scholiaſt. Theocrit. ad Idyll. I, 47. qui videtur hunc locum reſpicere.

v. 299. Τῷ μὲ δὴ ἦν] Iſte verſus irreptitius eſt. Nemo dubitabit qui hunc locum non negligenter leget, quod miror viros doctos non obſervaſſe. Quid enim faciat tibicen & ludentes inter agricolarum & vindemiatorum opus? Ne dicam ineptè eum interſeri deſcriptioni aurei illius ordinis vitium, quæ hoc verſu interrumpitur. Conflatus eſt ex verſu 282, & verſ. 283. Nec agnoſcitur à Diacono & Tzetze. Si auctori hujus carminis ſua debet reſtitui integritas, delendus eſt hic ſuppoſititius verſus & tollendus.

v. 308. Εφίεσαν ὠκέας ἵππους] *Immittebant veloces equos*, hoc eſt, *incitabant laxatis frenis.* ſic & Latinis *immittere.* Sergius Galba ad Cic. in X. ad Famil. *Repente equum immiſi ad eam legionem tironum quæ veniebat ex caſtris.* Vide Gronovium ad Senecæ III. de Ira. Pro ἐφίεσαν ἵππους inferiùs dixit ὄθιζον ἵππους, v. 550. Ovid. I. Metam. 280.

Fluminibus veſtris totas immittite habenas.

Επίσχετον ὠκέας ἵππους. *nobis immittitis veloces equos.* ubi Interpretes: *contra nos tenetis equos.* Επίσχειν & ἐπίσχειν dicuntur ii qui in hoſtem movent. Herodot. ἐπίσχειν ὅλη Λακεδαιμονίους movere in Lacedæmonios.

v. 309. Επικρατέοντα πίτνον ἅρματα] Interpretes: *ſubſultantes volabant currus.* Επικρατεῖν eſſe ſubſultare τῷ κίνησις; legendum: ὑπερθέοντα.

v. 311. Ακειτον εἶχον ἄθλον] *Indefinitum certamen* Interpretes tranſtulerunt, quod quale ſit, Latinus civis non intelligit, cui eſſet anceps certamen, dubium, cùm adhuc certant & quis victoriam reportaturus ſit in incerto eſt. Cui opponitur *decretum prælium.* Cic. X. ad Fam. ep. 10. *Quamobrem quamquam in uno prælio omnis fortuna reipublicæ diſceptat, quod quidem cùm hæc legeres, jam decretum arbitrabar fore.* finitum, peractum, ut liqueat penes quem ſit victoria. Sic & *res judicata* apud eumdem II. ad Att. 12. *Tota res etiamnum fluctuat, quæ ſi deceſſerit, magis erunt judicata quæ ſcribam.* certa, ſicut poſt ſententiam latam à judicibus appareat uter litigatorum vicerit.

v. 312. Εντὸς ἀγῶνος] In *ſtadio, circo.* non *intra agonem,* quod in verſionibus extat ſine ſenſu. Αγὼν eſt locus certaminis, ſtadium, hippodromus. Heſych. ἀγὼν ὀξύτονον, σταδίον, ἀθροισμα. Idem, ἀγὼν ὁ τόπος, ἔνθα ἀθροίζονται οἱ ἀγωνισταί. Antiquorum ſcholiorum auctor ad verſ. 91. in Theogon. Αγὼν λέγεται τειχῶν· αὐτὸ τὸ χωρίον, ὁ ἐν αὐτῷ ὄχλος, ἢ ξυναμφότερον, ὥσπερ ἡ πόλις. vide & Porphyrii Quæſtionum in Homerum viceſimam primam. Equidem pro hominibus, qui conveniunt, & generaliter pro concione, & cœtu ſæpiùs capitur. Pindarus Iſthmionicon

nicon 10: Εἰς ὑπερβόρειον ἀγῶνα, *Ad Hyperboreum cœtum.* Heſiod. Theog. v. 91.

Ἐρχόμενον δ' ἀν' ἀγῶνα θεὸν ὡς ἰλάσκοντται. *Venientem in concionem tamquam Deum venerantur.* Sic hunc verſum legi in antiquis libris ſcholiorum auctor annotavit. quæ lectio vulgatæ præferenda. In concionibus enim, ludis, ſpectaculis præcipuè magno honore Reges & Principes afficiebantur, quod vel ex unius Suetonii lectione nemini poteſt eſſe ignotum. Non inſolens verò Græcis & Latinis res, quæ in aliquo loco geruntur, ponere pro ipſis locis, in quibus aguntur. Δρόμος, curſus, & locus ubi curritur, ſtadium. Phavorinus: Δρόμοις τοῖς γυμνασίοις. ὅτι δρόμοι τόποι πρὸς ἵππους, ὅτου ἔτρεχον οἱ νέοι. *Geſtatio* locus ubi geſtabantur lecticâ: *Ambulatio,* ubi ambulationibus vacabant, ſic & Belgis *een wandeling.* Jus pro loco ubi jus dicitur. Titulus XI. lib. X. Π. *de interrogationibus in jure faciendis.* eſt ἐν βήματι pro tribunali, ut rectè Græcos interpretatos eſſe obſervavit Princeps Juriſconſultorum Cujacius. Hinc *in jus vocare* eſt ad tribunal. Θέα ſpectandi locus. Θέαν καταλαμβάνειν apud Lucianum, Syneſium, & alios eſt ſpectandi locum occupare. Λέσχαι loca in quibus confabulandi cauſâ conveniebant, ut ſuprà vidimus. Οἶνος, ἔλαιον, χύτραι, ὄψον, vinum, oleum, ollæ, obſonium, pro foris & tabernis in quibus vinum, oleum, ollæ, obſonia venduntur. Βιβλιοθῆκαι tabernæ librariæ, ubi libri venduntur. Eupolis: ἐξῆλθον εἰς τὰ σκόροδα, καὶ τὰ κέμμυα, ἢ τὸν λιβανωτὸν καὶ τοὐδὶ τὰ ἀρώματα, καὶ πρὸς τὰ γάλη. *Abiit in allium, & cepas, thus, tum & aromata, & omnis generis merces.* hoc eſt, in loca ubi hæ merces venduntur. Ορνις pro ὀρνιθοπωλεῖον forum ubi aves vendunt. Ariſtoph. Avibus: ὦ δεινὰ ἡμᾶς δράκειν ἐκ τῆς ὀρνέων. *Indignis nos afficis malis, qui eſt ex avibus,* hoc eſt, foro, in quo aves veneunt. Sic & ἰχθὺς pro ἰχθυοπωλείῳ. Ariſtoph. in veſpis: διεκερμάτιζέ μ' ἐν τοῖς ἰχθύσιν *in minutos me concidit numulos in piſcibus,* hoc eſt, *in foro piſcatorio.* Sic δεῖγμα ſpecimen rerum venalium, & forum ubi proponebatur.

v. 330. Μέγα φέρτατε λαῶν] Latinè redditur vulgò: *præſtantiſſime populorum.* Sed hoccine de uno homine dici poteſt? Verte: *fortiſſime mortalium.* Heſych: Λαοὶ, ὄχλοι, δῆμοι. διώνυται δ' ὕτως εἰρῆσθαι ἀνθρώποις ἀφ' ὃ τὸ ἔδη λάλιοι, ἔνθεν καὶ μέσφις ἀπὸ τῆς μεμεισμένην ἔχειν τὴν ὄπα ὃ ὄζει φωνήν.

v. 331. Γλυκερῆς αἰῶνος ἀμέρσῃς] Interpp. *dulci ævo ſpoliaris.* Cur non: *dulci vitâ?* Heſych. αἰὼν ὁ βίος τῆς ἀνθρώπου, ὁ τῆς ζωῆς χρόνος, res trita.

v. 340. Εὐνυμίῃσι] Non viderunt quò pertineat εὐνυμίῃσι. qui vertunt *certatim.* Referendum ad ἐβήσατο. Εἰς δίφρον ἐβήσατο εὐνυμίῃσι. *In currum inſiliit celeriter.* Ibidem δόγμιος eſt generoſus, ut millies monuerunt veteres Magiſtri. Sed ſurdis auribus prætermiſerunt Interpretes.

v. 358. Σωιοισόμεθα πτολεμίζειν] Πτολεμίζειν non eſt bellare, bellum gerere, ſed pugnare, dimicare. ut πόλεμος & Latinis *bellum* frequentiſſimè pro prælio. Salluſt. *In eo bello trecenti milites deſiderati ſunt.*

v. 364. Παντὶ μάλ' ἐπιώδων] *Omnibus viribus nitens, incumbens.* Interpretes ut ſolent: *totis animis feſtinans.* Heſych. ἐπιώδων, ἐπιδιδόντων, ἐνεργῶν. In ἔργοις· Ἐπιώδειν ἀρόμασι, φυτεύειν, οἴκου τῷ δέδε. incumbere arationi, plantationi, rei familiaris curæ. Ibidem ἐπιώδειν εἰς ἄφενος *divitiis quærendis operam dare.* Ælianus II. Var. Hiſt. 6. Καὶ ἄλλως ἦν ἐπιωδὸς ἐπισπᾶσθαι τῆς νεανίσκων, ὃς μάλιστα ἤδει ἐπὶ τοιαύτην ἐπαγωγὴν θερμοτάτους. *Alios etiam adoleſcentes in ſocietatem adſciſcere ſtuduit, quos ad ejuſmodi facinus promptiſſimos ſciebat.* Sic ſæpiſſimè apud hunc Scriptorem, & alios. Nihil tritius.

v. 372. Ηὐσχοῦ δ' ἔπλην] Bene Palatinus codex, ἔμπλην, hoc eſt πλησίον, ἐπλησίαζον.

σιαζον. Sic & Homerus Iliad. β. vide Suidam. probavit etiam Commelinus.

v. 380. Πᾶσα ἡ Μυρμιδόνων τε πόλις] Eſt Theſſalia. Vellejus Paterculus: *Acer belli juvenis, natione Theſprotius, cum magna civium manu eam regionem armis occupavit, quæ nunc ab ejus nomine Theſſalia appellatur, ante Myrmidonum vocitata civitas.*

v. 389. Ἀφεὶς ἡ ἐπὶ σῶμα μασιχήσαντι λείβεται] Μασιχίειν & μασιχάειν, quod apud unum Heſychium in μασαείζειν legitur & exponitur σφοδρῶς μασᾶσθαι, eſt paragogicum τῶ μασᾶσθαι, μασᾶσθαι, id eſt, edere, mandere, manducare, frendere. Gloſſ. *pappat* μασᾶται. A quo μάσημα, id eſt, manſum, cibus. Latini ſequiores dixerunt pro eodem *maſſare*, quod extat apud Theodorum Priſcianum lib. I, c. 8. lib. II, c. 29. Unde liquet μασιχᾶν notare actionem eam, qua animalia colliſu dentium & conventu maxillarum res objectas comprehenſaſque antequam deglutiant, commolunt & incidunt. Sic de iſto loco Vir ſummus Thomas Reineſius, in litteris nuperiùs ad me datis, rectiſſimè & eruditiſſimè cenſuit. Hinc & μάσαξ cibus. Homerus Iliad. I. v. 324. μάσαχ' ἑτοῖ κολάζηαι. *Eſcam poſtquam invenerit.* Vide ibi Euſtath. p. 655.

v. 395. Θῆλυς ἔέρση] Diacono θῆλυς eſt ἁπαλὴ tener ros, quem ſequuntur Interpretes, qui interpretantur, *mollis*, alii ineptiùs: *fœmineus*. Verùm θῆλυς ἔέρση eſt ros herbas vegetans. Heſych. Θῆλυς ἔέρση ἡ τὰ φυτὰ θάλλειν ποιοῦσα, δρόσος, καὶ θρεπτική. Probat Etymologici Magni auctor, præfatus τὸ θῆλυς dici pro θηλὺ, ut vice verſa καρὺ pro καρὺς apud Callim. θηλὺ autem eſſe à θῶ quod propriè eſt τρέφω, quia mammarum lacte infantes nutriuntur. Ἐστιν, inquit, θῶ ξῆμα θηλὺν τὸ τρέφω, ἔξ ὁ μέλλων θήσω. Ὁμηρος· γυναῖκα τε θήσατο μαζόν· ἀντὶ τῦ ἐθήλασεν. Ἐκ τῦ θήσω ὂν γίνεται ξηματικὸν ὄνομα θηλύ· καὶ τροπῇ θῆλυς, ὡς καρὺ καρύς. At Euſtathius ad Odyſſ. ι, ubi hoc ipſum exponit θῆλυς ἔέρση, θῆλυς ait ſignificare θρεπτικὸν per tranſlationem à fœminis ductam, quia fœmellæ in omni animalium genere alant pullos ſuos & infantes, non maſculi. Dici autem θῆλυς pro θηλεῖα. Θῆλυς, ait, ἡ θρεπτικὴ τῶν φυτῶν ἐκ μεταφορᾶς τῶν ζώων, ἐν οἷς τὰ θήλεα θρεπτικὰ εἰσὶ τῶν τεκνῶν μᾶλλον ἤπερ τὰ ἄῤῥενα. ποιητικῶς ἡ εἶπε τὸ θῆλυς ὁμοίως τῷ πυκνὸν ἐφ' ὑχρὸν, τοιῦτον καὶ τὸ θῆλυν τε μέλαιναν· καὶ τὸ θῆλυς ἀϋτμή. Quod verum eſt. θῆλυς ponitur pro θήλεια. Eadem ratione & apud Sophoclem νὺξ θήλεια dicitur. hoc eſt ὑπομβρος καὶ ποιοῦσα θάλλειν, ut veteres Grammatici monent. Priorem tamen etymologiam probat Plato in Cratylo, p. 284. edit. Francofurt. Wechelianæ. Τὸ δὲ θῆλυ ἀπὸ τῆ θηλῆς τε φαίνεται ὑποτομάζῃ, ἡ ἡ θηλὴ ἄρα γε, ὦ Ερμόγενες, ὅτι τιθηλάται ποιεῖ, ὥσπερ ἀρδόμενα, &c. Θῆλυ *eſt fœmina* ἀπὸ τῆ θηλῆς, *id papilla dicitur.* Θηλὺ *autem, Hermogenes, videtur dici, qui germinare facit, quaſi ea quæ irrigantur.* Hanc vim & ros & nox habet. Virg. II. Georg.

Et quantum longis carpent armenta diebus,
Exigua tantum gelidus ros nocte reponet.

Theophraſt. VIII. hiſt. Plant. 6. Ἐν Λιβύῃ τε καὶ Βαβυλῶνι, καὶ Βάκτροις, ὅπου μὴ ὕεται ἡ χώρα, ἢ σπανίως, αἱ δρόσοι τὸ ὅλον ἐκτρέφουσιν, ἐπεὶ καὶ οἱ περὶ Κυρήνην καὶ Ἑσπερίδας τόποι. *In Ægypto, Babylonia ac Bactriana, ubi raro aut numquam pluit, rore omnia convaleſcunt, ſicut & apud Cyrenenſes & Heſperidas.* Igitur θῆλυς ἔέρση eſt vim habens vegetandi & fovendi ſata, arbores, plantas, ut convaleſcant.

v. 397. Τῆμος δὲ κύγχροισι φαεινολόφοις πελέθυσι] Lege: Ἦμος δὲ κύγχροισι φαεινολόφοις πελέθυσι. *Quando & milio ariſtæ ſurgunt.* Res liquida eſt.

400. Δῶκε' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος] Veteres Grammatici hoc loco tradunt dona Bacchi ἄχθος appellari, propter labores & moleſtias, quæ exhauriendæ hominibus in ſerendis & colendis vitibus.

Sed

Sed verius exſtimo ἄχθος ea dici propter dolores & mala, quæ creat vinum ſi immodicè bibatur. Homerus Οδυσ. φ.

Οἶνός σε πρώει μαλινδής, ὅστε τ' ἄλλους
Βλάπτει, ὃς ἂν μὴ χαῦδον ἕλῃ, μηδ' αἶσιμα πίνῃ.

Vinum te ſauciat dulce, quod & aliis nocet, quicumque eo copiosè utitur, & immoderatè bibit. Vide & quæ ſequuntur, ſi tanti eſt.

v. 402. Κεμάδος ἐλάφοιο] Non cervam, ſed cervum hoc loco & verſu ſequente 407. intelligi nullus dubito. Græci enim tam Philoſophi quàm Poëtæ ὁ ἔλαφος dixerunt de cervo & cerva, ut olim docuit vir incomparabilis ad Solinum. Callimachus hymno in Dianam v. 99.

Εὕρες ὅτι θρασυμαλὴς ὄρεος τὸ Παῤῥασίοιο
Σκαμμώσας ἐλάφους.

Reperiebas in cacumine montis Parrhaſii Salientes cervos. Cervos fuiſſe non cervas verſ. 102. oſtendit:

Κεράων δ' ἀπολάμπετο χρυσὸς.

Cornuum verò aurum elucebat. Ad quem verſum vide Spanhemium incomparabilem. Inveniri autem cornutas etiam cervas, præter illa quæ ibi Vir magnus notavit, oſtendit cerva cornuta capta in Cherſoneſo Cimbrica, ante annos circiter triginta, à Duce Holſatiæ, quam eleganti elegia deſcripſit & decantavit doctiſſimus amicus noſter Morhoſius, cùm ſuperesſet.

v. 405. Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπιοὶ] Puto ſcribendum: ἠδ' ὡς αἰγυπιοί. v. 410. legend. ἄλλῃ.

v. 416. Ἀμφιτρυωνιάδης δὲ βίῃ Ἡρακλείῃ] Lege: βίᾳ Ἡρακλείῃ in caſu primo. Sic & Diaconus legit, ut ex paraphraſi ejus licet colligere.

v. 420. Μέγα γὰρ σθένος ἔμπεσε φωτός] De Hercule vulgò hæc accipiunt. Hinc vertunt: *Magnum enim robur inciderat viri.* Sed Diaconus Cygno hæc tribuit, κατελύθη γὰρ ἡ μεγάλη ἰσχὺς τοῦ ἀνδρὸς, ἤγουν τοῦ κύκνου. Quem ſi ſequimur vertendum erat: *magnum verò robur viri concidit*, vir valdè robuſtus concidit. γὰρ & δὲ viciſſim nonnumquam apud Poëtas permutantur. Verſus ſequens tum optimè cum hoc cohæret, ſi Diaconum ſequimur.

v. 428. Μελίφρονα θυμὸν ἀπούρας] Dulcem animam ſeu vitam eripuit. Θυμὸς hic eſt ψυχή. Brevium ſcholiorum auctor in Homeri Iliad. α, v. 172. Θυμὸν παρὰ τὴν ποιητὴν σημαίνει πάντα. τὸν ὀργὴν, ὡς τὸ, θυμὸς δὲ μέγας ἔσκε διοτρεφέων βασιλῆων. τὸν ψυχήν. ὡς ὅταν εἴπῃ, μελιηδέα θυμὸν ἀπούρας, &c.

v. 431. Οὐρῇ μαστίων] Reſcripſi ex codice Palatino μαστίγων.

v. 479. Λαὸς ἀπείρων] Verte: *populus magnus*, hoc eſt, ingens multitudo. Virg. I. Æn. *Ac veluti magno in populo cùm ſæpè coorta eſt ſeditio.* Juſt. XI, 2. *Tantus natorum populus.* Ovid. IV. Metam. v. 447. & lib. VI, 197.

JO-

JOHANNIS GEORGII GRÆVII LECTIONES *In* Opera & Dies.

CAPUT VIII.

Primi duo vexati verſus in ἔργοις illuſtrati. ἐνέπετε ὑμνείσατε. Δεῦτε δή. Antiqua Heſiodi lectio bis vindicata. Plato emendatus. Αἴξειν. Augere. Κάρφειν. Δίκη. Jupiter Juſtitiæ Præſes. Callimachus illuſtratus. Heſiodus emendatus. Διάνοιχα θυμὸν ἔχειν. ἔρις ἀγαθὴ eſt φιλία. Moſchopulus correctus. Ἀγορῆς ἐπακτός. Ὧρη. Vetus Heſiodi lectio defenſa. Elegans præſentium uſus apud Græcos. Interpretes Latini ſæpè notati.

IN ἔργοις καὶ ἡμέραις.

V. 1. Μοῦσαι Πιερίηθεν ἀοιδῇσι κλείουσαι
Δεῦτε δὴ ἐννέπετε σφέτερον] Non veteres ſolùm Interpretes, Proclus, Moſchopulus, Tzetzes, ſed & Heſychius κλείουσαι exponunt ὑμνοῦσαι, δοξάζουσαι. Scholia inedita libri Voſſiani. ἀοιδῇσι, κλείουσαι, ᾠδαῖς καὶ τραγῳδίαις δοξάζουσαι. & ſequenti verſu: δεῦτε, ἔλθετε. Euſtathius quoque ad Οδυσ. τ. Heſiodum Muſas ex Pieria arceſſere ſcribit. Κλείων pro κλειτὸς nemo Veterum dixit. Inde liquet hos verſus ſic rectè exponi: *Muſæ ex Pieria carminibus gloriam conciliare ſolitæ, Adeſte, quæſo, dicite patri veſtro hymnum.* Cum Moſchopulo ad κλείουσαι intelligendum exiſtimamus ὡς ἂν εἰθίλητε. Nam ut ille ait: Ἐκ γὰρ Μουσῶν κλέος ἦρχετο. *A Muſis venit gloria.* ἐννέπετε ὑμνείσατε, eſt ὑμνεῖτε. ut inferiùs v. 33. Ἀλλά τε πολλὰ Ἀρπάζαν ἐφόρεις pro ἥρπαζες, & v. 43. κρύψαντες ἔχουσι βίον, pro ἔκρυψαν. Apud Hom. βῆ δ' ἴον pro ἄκων, φύχετο φεύγων pro ἔφυγε, & ſexcenta talia. Solere verò Poëtas Numina quorum opem implorant ex locis, quæ iis erant ſacrata, vocare; Muſas ex Parnaſſo, Pieria, Helicone, Pindo; Apollinem ex Delo, Lycia, Xantho, quis tam hoſpes eſt in illorum lectione qui ignoret? Et ſic hunc locum intellectum olim fuiſſe locuples teſtis eſt Ariſtides hymno in Jovem: Εἶεν δὴ Μοῦσαι Διὸς παῖδες, ὦ γὰρ ἐγωγε ὁρῶ πότε ἄν τις ὑμᾶς ἄμεινον καλέσειεν ἢ νῦν. εἴδ' ὑμεῖς γε ἐπ' Ολύμπου σὺν Απόλλωνι Μουσηγέτῃ τῷ θείᾳ ᾠδῇ ᾄδετε ὑμνοῦσαι ἢ ὑμέτερόν τι καὶ τοῦ ὅλων πατέρα, εἴτε Πιερία φίλον ὑμῖν ἐνδιαίτημα, εἴτε ἐν Ελικῶνι τῷ Βοιωτίῳ χορεύετε. *Agite ergo Muſæ, Jovis filiæ, (nec enim vos umquam alias quam nunc invocare præſtiterit) ſive in Olympo cum duce Apolline divinum canitis canticum, veſtrum ſimul & univerſorum patrem celebrantes, ſive Pierium vos delectat domicilium, ſive in Bœotio Helicone choreas ducitis.* In verſu ſecundo δὴ legitur in utroque MS. Voſſiano, ut & meo,

meo, nec non in editionibus priſcis, Veneta Victoris Trincavelli, Florentina Juntæ, aliiſque, & id omnes agnoſcunt Interpretes veteres, ut mirer H. Stephanum ſolius Euſtathii auctoritate compulſum repoſuiſſe δ', quod deinceps pleraſque editiones occupavit. Habet iſta particula obſecrandi vim in hiſce formulis, δῦρό δή, φέρε δή, ἴδι δή, age, ſis, quæſo. Hom. ἄξον δή ἔγχος Διομήδεος. Socrates in Phædro apud Platonem: ἄγετε δή ὦ Μοῦσαι, quo expreſſit hoc noſtri Poëtæ: δῦτε δή ὦ Μοῦσαι. Sed totus locus. Platonis addendus eſt, ut ex illo menda eluatur. Socrates ibi ait: ἄγετε δή, ὦ Μοῦσαι, εἴ τι δ' ὡΐδης εἶδος λίγειαν, εἴτε ἀφ' ἡμῶν μουσικὸν τὸ λιγύων παύτῳ ἔχει' ἐπωνυμίαν, ξυλλάβετε τῷ μύθῳ, ὃν μοι ἀναγκάζει ὁ βελτίων ὕτιος λέγειν. Quid hîc τὸ λιγύων, ſcribendum puto τὸ λιγεῖν, & vertendum: *Agite igitur, ô Muſæ, dulces ſive propter cantûs genus, ſive propter Muſicæ genus ſuave, hoc nomen conſecutæ eſtis, mihi adſitis in hoc ſermone quem me hic amicus optimus jubet habere.*

v. 3. Ὅτ τι ἀφ' ἑστηκὸ] Hos duos verſus aliter diſtinximus, & expoſuimus quàm vulgò fit, uti apparet ex noſtra editione. Vide inferiùs rationes in notis ad v. 430. Θεογονίας. Ὅτ τι ἀφ' eſt, ut apud Demoſthenem ἀφ' τῶν θεῶν, *Deorum beneficio & munere.* Sic Johann. VI, 51. καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ Πατὴρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα. *Sic ego vivo, beneficio patris.*

v. 5. Ῥεῖα μὲν γὸ βεβάει, ξεῖα δ' βεβάοντα χαλέπτει] Uterque Codex MS. utroque loco legit ξεῖα. quam veram lectionem eſſe Tretzes oſtendit: Τὸ ξεῖα συνίζησις ὅτι ἐξεῖ μακρᾶς συλλαβῆς, κἀ τὸ ἅλφα εἰς μίαν μακράν. Nec aliter apud Homerum in omnibus legitur codicibus Iliad. ρ.

Ῥεῖα μὲν γὸ φούγεσκεν ὑπ' ἐκ Τρώων ὁρυμαγδοῦ.

Quæ loca malè Gulielmus Canterus, decus noſtræ Trajecti, ſollicitavit. Heſiodus:

Εἶαρι πολλὸν, θέρεος δ' ὀλιγάκι τ' ἀπατήσω.

Ubi rurſus malè mutat in ἔαρος. Hom. Il. π.

Αἶκε. ζωὸν σέμψῃς Σαρπηδόνα δῖον ἀπ' ἀμῶν δῶ.

Idem Iliad. υ.

Ἴσον τείνεσκε πολέμου τέλος, ἅ μα μάλα ξεῖα.

v. 6. Ἀδῦλον ἀέξει] *Obſcurum auget.* hoc eſt, evehit, ornat, Callim. hymno in Jovem v. 95: Οὐκ ἀρετῆς ἄτερ ὄλβος δόσσατο ἄνδρας ἀέξειν. *Sine virtute divitiæ non poſſunt homines ornare.* Homero eſt τιμὴ ὀρέλλειν. In qua notione quum & Latinis augere ponatur, retinui hoc verbum in verſione. Sueton. Claud. *In ſemet augendo parcus atque civilis nomine Imperatoris abſtinuit, nimios honores recuſavit.* C. Nepos Phocione: *Namque auctus ornatuſque à Demoſthene eum quem tenebat gradum adſcenderat.*

v. 7. Ἀγλώρα κάρφει] Verſiones vulgatæ: *ſuperbum contrahit.* Alii: *deſiccat.* Ineptè. Rectè Proclus oſtenderat κάρφειν hîc eſſe ὑποτελῶ ποιεῖν καὶ ταπεινόν. Vertimus cum Horatio, *attenuat*, qui hunc locum expreſſit, ut pridem Muretus obſervavit:

Valet ima ſummis
Mutare, & inſignem attenuat Deus.

inferiùs v. 575:

Ὧρη ἐν ἀμητῷ ὅτε τ' ἠλιβάτου κεφαλὰ κάρφῃ.

Tempore meſſis quando ſol corpus attenuat, hoc eſt, corporis vires exhaurit, atterit.

v. 9. Δίκῃ δ' ἰθυνέ θέμιστας] *Juſte rege judicia.* Sic benè priſci omnes Interpretes hunc locum declarant, qui hæc retulerunt ad Jovem. Δίκη eſt ἡ δίκη, ſive σὺ δίκη, ut Moſchopulus. δίκῃ ἰθύνειν θέμιστας eſt præeſſe judiciis, & ea ſic gubernare ut leges exerceantur, & juſtæ ferantur ſententiæ. ἰθύνειν eſt regere, gubernare. Heſych. ἰθύνει, κυβερνᾷ, ἐξετάζει, διοικεῖ, εὐθύνει, κυβερνᾷ. Jupiter enim Juſtitiæ Præſes & vindex habebatur. Plutarchus: πρὸς ἡδέσθαι ἀπαιδεύτως· Ὁ μὲν Ζεὺς οὐκ ἔχει τὴν Δίκην πάρεδρον, ἀλλ' αὐτὸς Δίκη καὶ

Θέμις ἔστι, ἡ νόμων ὁ ἀρχαιότατος καὶ παλαιότατος. *Jovi Juſtitia non adſidet; ſed ipſe eſt Juſtitia & Themis, & lex antiquiſſima & perfectiſſima.* Callimachus hymno in Jovem: v. 81.

Δῶκας ἢ πολίεσσι φυλασσέμεν. ἵζεο δ' αὐτὸς
Ἀρχῆς ἐν πολίτῃσιν ἐπόψιος οἵτι δίκηαι
Λαὸν ὑπὸ σκολιῆς, οἵ τ' ἔμπαλιν ἰθύνουσιν.

Conſtituiſti qui urbes cuſtodiant: tuque ipſe præſides in arcibus, Inſpector tam eorum qui legibus populum ſub iniquis, quàm eorum qui aliter gubernant. Sic hic locus vertendus. Jovi enim arces ſacræ ſunt, teſte Ariſtide hymno in Jovem, qui & ibi docet Jovem eſſe præſidem Juſtitiæ. Vide & Euripidis Troad. In Theogonia eodem ſenſu dixit ἀγορεύειν Θέμιστας δίκας verſ. 85, de rege:

Πάντες δὲ αὐτὸν ὁρῶσι ἀγορεύοντα Θέμιστας
Ἰθείῃσι δίκῃσιν.

Omnes ipſum reſpiciunt reddentem jus rectis judiciis V. 886. Ingeniosè quidem vir ſummus pro Πέρσῃ legit Πέρσα. Sed quomodo ἰδὼν αἶσαν τι commodè poſſit tribui Perſæ non video: quin tota oratio videtur huic emendationi & ſententiæ τῷ πάνυ adverſari. Hæc enim Poëtæ mens eſt, audi intuens & auſcultans, uti jus valeat regente te, utique ego Perſæ vera præcipiam. Aliquid petit in publicum, aliquid ſibi. Sic olim ſentiebam de hoc loco, ſed accuratiùs cùm nunc illum expenderem, vidi eundem eſſe in ſententiam magni viri Danielis Heinſii, qui contra veteres Interpretes vidit non hæc referenda eſſe ad Jovem, perperamque vulgò hos verſus legi & diſtingui. Sententiam autem eſſe, Vide & attende Perſa, & ſine ambitione judica: ego verò, ô Perſa, tibi vera præcipiam. Itaque ſic cum Heinſio interpungo. κλῦθι ἰδὼν αἶσαν τε· δίκῃ δ' ἴδυνε Θέμιστας Τύνῃ, ἐγὼ δέ κε Πέρσα ἐτήτυμα μυθησάμην. In meo ſanè MS. legitur Πέρσα, non Πέρσῃ. Ceterùm non Pauſanias tantùm quod Scaliger obſervavit, ſed etiam Ariſtarchus hos priores decem verſus obelis ſuis jugulavit, & Praxiphanes diſcipulus Theophraſti, notante Tzetze, in pervetuſto libro illos ſe non reperiſſe teſtatus eſt. Praxiphanes autem iſte videtur eſſe ille, qui à Diogene Laërtio in vita Platonis, narratur Platonis & Iſocratis ſermonem de Poëtis prodidiſſe memoriæ. Hujus Praxiphanis etiam alibi meminit Diogenes. Cujus ætatis fuerit non obſervarunt docti Interpretes, quod ex hoc Tzetzis annotatione diſcimus.

v. 11. Τὴν μὲν καὶ ἐπαυρίσσειν νόησας] Uterque MS. Voſſianus & editio Baſileenſis Iſingrini: ἐπαυρίσσειν. Quod quis non probet præ duro illo diplaſiaſmo?

v. 13. Ἀλλὰ δ' ἀνδίχα θυμὸν ἔχοντες] Mirum quid Interpretibus Latinis in mentem venerit, qui hæc ita vertunt: *in diverſa autem animum diſtrahunt.* quo nihil à Poëtæ ſenſu & Græcis verbis poteſt fingi alienius. Ἀνδίχα θυμὸν ἔχειν Homero eſt δίχα θυμὸν ἔχειν, diſſentire, diſcrepare. Il. υ, v. 31:

Βὰν δ' ἰμεν πολεμόνδε Διὸς δίχα θυμὸν ἔχοντες.

Ibant in prælium Dii diſcrepantem animum habentes.

hoc eſt, à ſe invicem diſſentientes, aliis ſtantibus pro Troja, aliis in Trojam. Ubi vulgò verſiones ineptè: *diviſum animum habentes*, pro quo alii dicunt ἄνδιχα θυμὸν ἔχειν. Quid verò miri Poëtam ἰέναι tribuere animum, quum inter Deas referantur & hîc & in Theogonia?

v. 15. Ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης.

Ἀδυσσάμενοι βαλέειν ἔκαν πημῶν βαρέων] Hæc cum Tzetze non ſic accipienda ſunt, quaſi Deus ſit malorum auctor. Sed hæc eſt Heſiodi mens, omnia quæ geruntur Dei numine geri: illum hominibus aut propter vitia, quibus ſunt obnoxii, aliaſque cauſas nobis ſæpè parum expleratas, corrumpere conſilia, ſanam eripere mentem, & contendendi ac litigandi libidinem immittere. Penelope apud Homer. Οδυσσ. ↓.

Μᾶν

Μᾶϊα φίλη, μαργὸν σε Διὸς θέσαν, οἵ τε δύνανται
Ἄφρονα ποιῆσαι, ἠὲ ἕκαστά γε μάλ' ἔοντα,
Καί τε χαλεφρονέοντα σαοφροσύνης ἐδίδασαν.

Nutrix dilecta, insanam te Dii fecerunt, qui possunt insipientem reddere, qui vel prudentissimus fuerit, & delirum prudentiæ compotem reddiderunt. Nam ut benè alius Poëta:

Ὅταν γὰρ ὀργὴ δαιμόνων βλάπτῃ τινὰ,
Τούτῳ τὸ πρῶτον ἐξαφαιρεῖται φρενῶν,
Τὸν νοῦν δ' ἐᾶλλον εἰς ὃ δ' χείρω τρέπει
Γνώμῃ, ἵν' εἰδῇ μηδὲν ὧν ἁμαρτάνει.

Quando ira deorum aliquem lædit, huic primò eripit prudentiam, & sanam mentem, & in deterius mutat consilia, ut non videat quæ peccat. P. Syrus Mimus: *Fortuna quem vult perdere stultum facit.*

v. 17. Νὺξ ἐριδμενὴ] Nox habetur mater omnium rerum tristium & malarum, sicut in sacris litteris tenebræ. *Opera tenebrarum* apud Apostolum, *projici in exteriores tenebras*, apud Matthæum. Sic contra Deus dicitur apud Prophetam *indutus luce*, *habitare in luce inaccessa*, & felicitas sempiterna sæpè *lux* appellatur.

v. 19. Γαῖαν ἐν ἔιζησιν] Hæc verba non referenda esse ad Jovem, cum antiquis Hesiodi Interpretibus, præclarè monuit Daniel Heinsius ὁ πάνυ, cui Hesiodus & omne litterarum genus plurimùm debet. Nihil certius quam hæc ad Βίον pertinere bonam, quam Philosophi φιλίαν dicunt, quæ dicitur in terra habitare inter homines. Inde Empedocles Agrigentinus Physicus antiquissimus, qui principia omnium rerum præter quatuor elementa constituit Νεῖκος & φιλίαν.

Τέσσαρα γὰρ πάντων ῥιζώματα πρῶτον ἄκουε.
Ζεὺς ἀργὴς, Ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' Ἀϊδωνεύς.
Νῆστίς θ' ἣ δακρύοις τέγγει κρούνεμα βρότειον.
Νεῖκός τ' ὀλέμιον δίχα θ' ἅπαντων ἀπάλαντον ἀπάντη.
Καὶ φιλίη μετὰ τοῖσιν, ἴσον μῆκός τε πλάτος τε.

Quatuor omnium rerum principia primus audi, Jupiter candidus, Juno alma, & Pluto, Ac Nestis quæ lacrymis tingit humanas scatebras, Et contentio perniciosa quæ absque iis par est ubique, Et amicitia cum his quæ æquè longa ac lata est. De quibus Sextus Empiricus adversus Mathematicos: Ἐξ ὧν διδάσκει τὰς ὅλας ὄντων ἀρχάς· τέσσαρας μὲν τὰς ὑλικὰς, γῆν, ὕδωρ, ἀέρα, πῦρ. δύο δὲ τὰς δραστηρίους φιλίαν καὶ νεῖκος. *Sex tradit rerum principia. Quatuor quidem materialia, terram, aquam, aërem, ignem. Duo autem operantia, amicitiam & discordiam.* Vide & Diogen. Laërt. in vita Empedoclis. Latini Interpretes Hesiodi πολλὸν ἀμείνω cum ἀνδρὶ conjungunt, quasi Hesiodus dixerit contentionem bonam longè meliorem esse hominibus: quos redarguit copula & συνέπεια, quæ ita constituenda. Θῆκε δὲ μιν πολλὸν ἀμείνω scilicet εἶναι Κορίνθῳ ἐν γαίης ῥίζῃσιν καὶ ἀνδράσι. Posuit illam longè meliorem in terræ radicibus, hoc est, in terra & inter homines. Ἐν ἔθει κοινῷ repetendum.

v. 20. Εἰς ἕτερον γάρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χατίζων Πλούσιον, ὃς σπεύδει ἀρήμεναι ἠδὲ φυτεύειν] Hîc rursus Interpretes malè gesserunt suas partes, qui secundum versum sic transtulerunt, ut si ὃς hîc esset relativum, quum tamen hîc ponatur pro ὥστε, quod discere poterant ex Moschopulo & Proclo. Glossæ MS. Vossianæ: ὃς, ὥστε, πλουτεῖν. Iners, inquit, videns alium labore divitias inveniisse, & ipse eadem ratione opes quærere studet. Eodem sensu inferiùs:

Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργὸς
Πλουτεῦντα.

Quod si laborares mox te æmulabitur otiosus ditescentem.

Tzetzes videtur legisse ὡς. Porro in MS. legitur ἀεῖμεναι. quam lectionem tuetur Tzetzes, qui propter liquidam μ τὸ ε῟ producì contendit. Proclus verò hoc à Græcorum Poëtarum consuetudine alienum esse in talibus infiniti-

vis affirmat, ideoque τὸ μ geminandum.

v. 23. Εἰς ἄφιστον ἀπεύδοντα] MS. 1. Voſſ. εἰς ἄφιστον ἀπεύδοντα. Sic etiam Moſchopulus: Ἄφιστος ὁ ὑπὸ τῆς ὥρας τῆς ἐνιαυτῆς ἀθροιζόμενος πλοῦτος. τὸ αὐτὸ καὶ βίος, ἀφ' ἧς βιοῦ τις δηλονότι. λέγεται δὲ ὁ ἄφιστος ἀφαιρετικῶς, ἀπὸ τοῦ ἄφιστος ὑστέρας. Sic legendus hic locus. Vulgò malè & ſine ſenſu ὑπὸ τῆς ὥρας τῆς ἐνιαυτῆς. Eadem ratione peccarunt in ὡραῖος apud eumdem Moſchopulum v. 32. ubi vide Proclum.

v. 29. Ἀγορῆς ἐπάκτιον ἐόντα] Græci Scholiaſtæ omnes rectè ἀγορῆς explicant ῥημάτων καὶ φημῶν ἄγαν φιλονεικιῶν κινεμένων ἐν ἀγορᾷ. Latinos verò quis ferat, qui *fori auſcultatorem* tranſtulerunt? Quis Latinè ſciens intelligat quid ſibi velit *fori auſcultator*? Verte: *concionum auditor*. Ἀγορῆς ἐπάκτιοι ſunt homines ſubroſtranei, ἀγοραῖοι, Ariſtophani ἀγορᾶς περιττώματα, circumforanei, concionales, *qui*, ut Livius ait, *concionibus hærent adfixi & in foro vivunt*: ſive ut Cic. 1. de Orat. c. ult. *qui in ſubſelliis habitant*, quamvis ibi loquatur de cauſidicis. Latinis propriè tales homines canalicolæ. Gell. IV, 20: *Qui jurabat cavillator quidam & canalicola, & nimis ridicularius fuit.* Vid. Feſtum: Dicuntur & homines ordinarii. Feſtus: *Ordinarium hominem Oppius ait dici ſolitum ſcurram, & improbum, qui aſſiduè in litibus moraretur, ob eamque cauſam in ordine ſtaret adeuntium prætorem. At Ælius Stilo qui minimè ordine viveret.* Ἀγορῆς ἐπακτὸν εἶναι Plauto eſt *foro operam dare*. Terent. *lites ſequi*. Poſſes tamen etiam exponere ἀγορῆς ἐπακτὸς, *fori auditor*, ut apud auctorem dialogi de cauſis corruptæ eloquentiæ, quem ego quidem Quintiliani eſſe nullus dubito. Rationes aliàs dabo. Is cap. 34. adoleſcentes, qui in ſubſelliis quotidie nobiles cauſarum patronos audiebant orantes, vocat *fori auditores*: *Atque hercule, ſub ejuſmodi præceptionibus juvenis ille de quo loquimur, oratorum diſcipulus, fori auditor, ſectator judiciorum, eruditus & aſſuefactus alienis experimentis, &c.* Sed hîc in bonam partem accipitur.

v. 30. Ὧρα γὰρ τ' ὀλίγη πέλεται] Non eſt ut recedamus à lectione librorum & Interpretum veterum expoſitione, qui aiunt ὥριον ψηφίσασθαι, & interpretantur φροντίσαι, ſicut MS. I. Voſſianus cum Gloſſis: ὥρα νεικέων τ' ἀγορέων τι, ἢ φροντὶς δικαστείων, δημηγορειῶν. Verba verò hæc ὥρα ὀλίγη πέλεται νεικέων τ' ἀγορέων τε ſunt ὀλιγωρεῖ νείκεα καὶ ἀγοράς, vel ὀλιγωρῶν χρὴ νείκεα τ' ἀγορές τε, non curare debet forenſes curas. Inferius v. 208. Τῇ δ' εἶς, ᾗ σ' ἂν ἐγὼ ἄγω. *Hac is, qua te duco.* hoc eſt, ire debes. Hom. Iliad. χ, v. 62. Αὖθι μίμνω μή τοῖσι λελιημένος εἰσόκεν ἔλθῃς; Ἦ δίον μετὰ σ' ἴωμι; *Illic maneo cum his expectans donec venias? An te ſequor rurſus?* Μένω, δίω, eſt μένειν, δίειν λέγει. Luc. VIII, 19. Σὺ εἶ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν. *Tu ne es qui venturus eſt, an alium expectamus?* vide & Matth. XXVI, 8. Πέλεται pro πέλεσθαι dicit. Sic ſæpè præſens accipitur. Eurip. Hec. 163.

Ποίαν ἢ ταύτην, ἢ κείνην στίχω; *Quamnam, hancne an illam eo?* pro στίχειν dicit. Quomodo non infrequenter occurrit apud Scriptores ſacros. Matth. III: Πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. *Omnis arbor non ferens fructum bonum exſcinditur & in ignem conjicitur.* Hoc eſt, exſcindi & in ignem conjici debet.

CA-

CAPUT IX.

Heſiodi obſcurus locus expoſitus contra Græcos & Latinos Interpretes. Ωραῖος βίος· ὡραίοις καρποῖς. ὡραῖον ὕδωρ. ὥρα ἔτους. Lectio antiqua Poetæ bis aſſerta. Ἐργάζεσθαι. ἔργον. Dimidium plus toto. πηδάλιον. SCtum in Pandecte illuſtratum, repudiata Commentatorum ſententia. Gubernacula in navibus Veterum duo. Heſiodus emaculatus. Γηοχάροι μελεδῶνες. Interpretum varii lapſus.

v. 31. Ω Τίνι μὴ βίος ἔνδον ἐπητυὸς κατακείται

Ωραῖος] Βίος ὡραῖος Latini interpretantur, *victus tempeſtivus*. Græci verò magiſtri, *ex ſingulis anni partibus collectus*. Quod quidem ferri poſſet. Nam ὡραῖοι καρποὶ ſunt omnes fructus è terra provenientes qui in menſis ſecundis apponuntur pro anni & temporis ratione, ut verni flores, æſtiva mala, pira, pepones, autumnales uvæ, & quæ hyeme poſſunt haberi. Antigonus Caryſtius in vita Menedemi. Τράγημα μὲν θέρμος, ἢ κύαμος συνεχῶς· ποτὲ δὲ καὶ ὡραίων εἰσφέροιτό τι, τῶν μὲν θέρους ἄπιος ἢ ἔριφος. τῶν δ' ἄλλων ὄψεσι, καὶ ἢ χειμερινὴν ὥραν ἰχάδες. *Pro bellariis dabatur lupinum & ſæpius faba: Nonnumquam ex fructibus, quos illa pars anni ediderat, quidpiam apponebatur, æſtate malum Punicum, vere ervilia, hyeme caricæ.* Malè Interpres Dipnoſophiſtæ reddit: *ex fructibus horariis.* vid. Galen. de aliment. facult. II, 2. qui docet propriè Græcis ὡραῖοι καρποὶ dici de talibus τραγήμασι, non de frumento, de quo hîc tamen agi omnes vident. Sic & apud Ælian. Var. Hiſt. I, 31. ὡραῖα τραγήματα. Perſuaſiſſimum itaque habeo ὡραῖον βίον eſſe fructus æſtivos, qui ἐν ὥρᾳ, ἤγουν ἐν ὥρᾳ ἔτους, æſtate, diebus caniculatibus tempore meſſis colliguntur. ὥρα enim & ὥρα ἔτους κατ' ἐξοχὴν ſignificat æſtatem, & quidem adultam, dies caniculares, ut Galenus in variis locis tradit. Hinc ὡραῖος eſt æſtivus. ὡραῖον ὕδωρ apud Hippocratem Galenus oſtendit eſſe pluviam aquam, quæ media æſtate cadit, κατὰ τὸ καιρὸν ἐκεῖνον ὃν ὀνομάζουσιν ὥραν ἔτους. *tempore illo quod vocant ὥραν ἔτους*, hoc eſt, dies caniculares. Plinius ſanè ὡραῖον μέλι vertit mel æſtivum, ut pulcrè notavit vir Magnus ad Athenæum III. Animadverſ. cap. 6. Nec aliter capiendum inferiùs v. 305:

Ὡς κέ τοι ὡραίου βιότου πλήθωσι καλιαί.
Ut victu æſtate collecto impleantur horrea.

In ſequente verſu neſcio cur contra manu exaratorum librorum & priſcarum editionum fidem recentiores ſcribant τῷ κε χορτοσάμβῳ. ſed video hoc ab H. Stephano profectum qui κε putat ſejungendum & pro ἂν poni. Sed rectiùs MSS. & omnes ſcholiorum Auctores ſcribunt κεχορτοσάμβῳ· cujus libertatis poëticæ exempla quis deſideret niſi puer? Nemo enim ignorat apud Homerum κεκύθωσι pro κύθωσι, λελάβωσι pro λάβωσι. Levia hæc ſunt, fateor, nec monerem, niſi Stephani auctoritas multos in errorem induxiſſet.

v. 39. Δίκην δικάσσαι] MS. uterque & editio Ulpii apud Iſingrinum, δικᾶσαι. Stephan. δικάσαι. Sed rectiùs vulgatæ, metro poſcente. Phocylides etiam in editione Stephani:

Hr οὐ κακῶς δικάζης, ἢ δεὶς μετέπειτα δι-κάσει.

Scaliger in libro ſuo notavit, ἴδιλωσι hic poſitum eſſe pro ἄδηλον. verè.

v. 40. Ὅσω πλέον ἥμισυ παντὸς] Quàm variæ ſint hujus loci expoſitiones nemo ignorat. Mihi maximè probatur Platonis & Ariſtotelis. uterque, ille III. Lib. de legib. hic IV. Polit. præſtare cenſet dimidium, ſi illo moderatè utaris, toto, hoc eſt, magnis divitiis, ſi luxu diffluas, aut turpiter prodigas. Ejuſdem ferè ſententiæ eſt illud Catonis in diſtichis: *Quod nimium eſt fugito, parvo gaudere memento.* Sed tamen hîc propriè docet fratrem Poëta, omiſſis litibus, præſtare quietam poſſeſſionem dimidii, quàm totius litibus quærendam, præſertim ſi parcè vivas. Nam ut verè Lucretius Lib. V. *Quod ſi quis vera vitam ratione gubernat, Divitiæ grandes homini ſunt vivere parcè.* Sequens verſus id docet, in quo parcimoniam, quæ tam magnum eſt vectigal, tantopere laudat. Propter eamdem cauſam Pythagoras quoque deterrebat ab uſu carnium homines, ὡς ὠπειρους αὐτοῖς εἴη τοῖς πρόσθε, ἄσπερ ἀεσοφιεσμένοις, καὶ λιτὴν ὕδωρ πίνουσιν. ἐντεῦθεν γὰρ καὶ σώματος ὑγίειαν, καὶ ψυχῆς ὀξύτητα ἀναγίνεσθαι, *ut homines victui tenui aſſuefierent, ut cùm cibis minimè coctis uterentur, & aquam ſolam biberent, facilem haberent vivendi rationem. Hinc etiam tam corporis ſanitatem, quàm acumen animi illis acceſſurum,* teſte Diog. Laërtio in Pythag.

v. 43. Ῥᾴδιως γάρ κεν ὑπ' ἦμαρ ἐργάσαιο] Verte: *Facile enim uno die tantum quæſiviſſes.* Vulgo: *tantum operatus eſſes.* Sed ἐργάζεσθαι hîc eſt labore parare, acquirere. Subintelligendum autem ex præcedente verſu βίον. Quod loquendi genus poſtea imitatus eſt Andocides: ἐργάσασθαι τὸν βίον ἐκ τῆ δικαίᾳ καὶ ταῖν χερῖν. *victum quærere juſte ſuis manibus.* Ἐργάζεσθαι βίον eſt victum parare, quærere unde utamur, *vitam quærere,* ut Ennius loquitur. *Nautiſque mari quærentibus vitam.* Vita Latinis, æquè ut Græcis βίος, eſt victus, alimenta, quæ ad vitam tuendam pertinent. Et ſic hoc loco capiendum, non pro incertis vitæ caſibus, ex ſequentibus liquidò apparet. Ἐργάζεσθαι eamdem vim quoque apud Platonem tenet: Καὶ τὰ ἐπιτήδεια ταύτῃ ἐργασόμενον καὶ τὴν οἰκίαν θρέψοντα. *Et alimenta ipſam quæſituram, & familiam ſuſtentaturam.* Herod. I, 34. ἐργασάμενον χρήματα μεγάλα, βιλόμενος ὑπίκου ἐς Κόρινθον ἀπικέσθαι. *Cum magnam pecuniam acquiſiviſſet voluiſſe redire Corinthum.* Joh. VI, 27. ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, hoc eſt, *nolite conquirere victum qui perit.* Obſcurè vulgatus. *Operamini non cibum, qui perit.* Nec melius Beza, *Operamini non cibo qui perit.* Hinc & ἐργάζεσθαι ſimpliciter eſt quæſtum facere, acquirere, ut apud Demoſthenem in orat. contra Apaturium: ναυτικῶν ἐργάζεσθαι eſt quæſtum facere pecunia in fœnore nautico collocata. Sic optimè illum locum emendavit maximus virorum Salmaſius, cui nihil viget par & ſecundum. Inde ἔργον eſt lucrum, quæſtus. Sophocles:

Αλλ' οὐδὲν ἔργον τῶνδε θρηνεῖσθαι μάτην.

Sed nullum lucrum eſt iſta deplorare. Ubi Scholiaſtes: οὐδὲν ἔργον, οὐδὲν ὄφελος. Quia verò nullus quæſtus eſt uberior, quàm qui ex uſuris & fœnore capitur, ἔργον, & ἐργασία κατ' ἐξοχὴν dicitur de fœnore: ἐργάζεσθαι χρήματα eſt exercere pecuniam, fœnori locare, ut rectè à viris doctis oſtenſum eſt jam pridem. Matth. XXVI, 16. ἐζήτει ἐν αὐτῶν, ſcilicet, πέντε ταλάντοις. *quæſtum fecit illis* ſcilicet quinque talentis. Eſt Hebraïcum loquendi genus ἐργάζεσθαι ἔν τινι, pro quo Græci ἐργάζεσθαι τινι. Vide Bezam.

v. 45. Αἴ κέ σε πηδάλιον] Miror omnes verſiones Latinas quas mihi videre licuit, πηδάλιον hîc interpretari temonem, ſtivam, quum mihi ſit exploratiſſimum intelligi clavum navis, ſeu gubernaculum. Gloſſæ MS. Voſſii: πηδάλιον οἰήκιον. ſed, etſi

etsi aliæ deessent rationes non sinit nos dubitare de hac interpretatione v. 627:

Πηδάλιον δ' ὑπὲρ καπνῦ κρεμάσασθαι.
Clavum artificiosè factum super fumum suspendito.

Ibi præcepta expendit quid hyeme, confecta navigatione, sit faciendum: solebant autem tum clavos in fumo suspendere, quo credebantur indurari ac à putredine servari, æquè ut nunc caro salita fumo induratur. Virg. I. Georg.

Et suspensa focis explorat robora fumus.

Aristophanes in Ορνισι:

Πρῶτα μὲν ὥρας φαίνομεν ἡμεῖς ἥρος, χειμῶνος, ὀπώρας.
Σπείρειν μέν, ὅταν γέρανος κρώζων ἐς τὸν Λιβύην μεταχωρῇ,
Καὶ πηδάλιον τότε ναυκλήρῳ φράζει κρεμάσαντι καθεύδειν.
Primum quidem tempora ostendimus nos veris, hyemis, autumni,
Seminare quidem quando grus crocitans in Libyam decedit,
Et tunc jubet nautam suspendentem clavum dormire.

hoc est, quum tempus est naves subducendi, clavum suspendendi, & nautæ possunt securè in utramque aurem dormire. Malè & ibi Interpretes πηδάλιον temonem vertunt. Aristophanem hæc loca Hesiodi, de quibus agimus cùm maximè, respicere facilè intelligunt omnes, & clarè Scholiastes ostendit: Καὶ τοῦτο παρὰ τὸ Ησιόδειον, αὐτίκα πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ κατάθεο. καὶ πηδάλιον δ' ὑφορῆς ὑπὲρ καπνῦ κρεμάσασθαι. Duas vitam tuendi rationes Veteres præcipuè coluisse in hoc opere docet Hesiodus, navigationem primirum & agriculturam. Aut mare exercebant negotiando, aut terram conserendo & colendo. Utroque hoc victum parandi modo ærumnoso & laborioso essemus levati, inquit Poëta, neque in mari jactari cum tanto periculo, neque opere rustico nos defatigari necesse esset, si Deus non occultasset facilem illam victum & amictum curandi viam. Suspenderes clavum fumo, quod solebant hyeme facere, quum clausa essent maria, & naves subductæ, & navigandi studium deponeres, numquam mare tentares & infidis procellis tuum caput quæstûs causâ committeres. Nec aliter Proclus. Vidit quoque D. Heinsius sensum hujus loci in Introductione, sed nec ipse in tot suis editionibus fœdum hoc mendum expunxit, nec ab aliis editoribus fuit auditus. Ab hoc more proverbium natum ὑπὲρ καπνῦ πηδάλιον, de iis qui artem desinunt, nec ampliùs exercent, sed otio se dedunt. Eustath. ad Iliad. I. pag. 650. edit. Basil. ὅλον δ' ἐκ τοῦ καπνῦ τὴν παροιμίαν τὸ ὑπὲρ καπνῦ τὸ πηδάλιον δηλοῦσθαι ἀργόντων, τὴν καθαιρουμένων τὰς τέχνας, ὁποῖόν τι καὶ τὸ δηλοῦν παυόμενον τόξον ἢ κιθάραν ἀγκρεμάσαι. *Unde liquet paræmia ducta à fumo, super fumum gubernaculum, de otiosis, & artes desinentibus, quale est in clavo suspendere arcum aut citharam.* Hæc de πηδαλίῳ disputatio in mentem mihi revocat SCtum Claudianis temporibus factum, cujus fragmentum nobis servatur lib. XLVII Π. Tit. IX, l. 3. §. 8: *Ut si quis ex naufragio clavum vel unum ex his abstulerit, omnium rerum nomine teneatur.* Hic Interpretibus aqua hæret dubitantibus quid per clavos Imperator intelligat, quum non nisi unum in navi clavum esse existiment. Sunt viri eruditissimi qui docent clavum modò pro ἄκρῳ τοῦ πηδαλίου, modò pro toto poni gubernaculo, & clavos hîc esse gubernacula clavo annexa. Quod sanè ego quid sit non capio. Gubernaculum enim habet unum clavum, numquam duos. Gubernaculi partes sunt οἴαξ, φώτιρ, πτερύγιον, αὐχήν. Οἴαξ est clavus, quo, ut Isidorus inquit, regitur gubernaculum. Naves verò Veterum paullò majores duo habebant gubernacula, duos clavos. Hinc Græcis dicuntur ἀμφίπημονοι tales naves. Petron: *Nunc per puppim per ipsa gubernacula dilabendum est, à quorum re-*

gione

gione funis descendit, qui scaphæ custodiam tenet. Idem: *Pergit interim tempestas mandata fatorum exequi, omnesque reliquias navis expugnat. Non arbor erat relicta, non gubernacula, non funis, aut remus.* Apud Heliodorum V. Æthiopic. Theagenes & Chariclea ad Ithacæ promontorium appellunt, θατέρου πηδαλίου ἀπολωλότος, *altero clavo amisso.* Lucas Act. XXVII. in Pauli nave dixit in numero multitudinis τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, *vincula clavorum.* Sed omnium clarissimè genuinus Hippolytus de Anti-Christo quem ante non multos annos edidit Marquardus Gudius, vir doctissimus & mihi conjunctissimus, cui brevi plurimùm res litteraria debebit, in elegantissima comparatione Ecclesiæ cum navi: Θάλασσά ἐστιν ὁ κόσμος, ἐν ᾧ ἡ ἐκκλησία, ὡς ναῦς ἐν πελάγει χειμάζεται μὲν ἀλλ' οὐκ ἀπόλλυται. ἔχει γὰρ μεθ' ἑαυτῆς ἡμῶν κυβερνήτην Χριστόν. Φέρει δ' ἂν μέσῳ ἐν τὸ πρόπαιον τὸ κατὰ τοῦ διαβόλου, ὡς ἀσφαλῶς τῷ Κυρίῳ μεθ' ἑαυτῆς βαστάζουσα. Ἔστι γὰρ αὐτῆς μὲν σφῆρα ἡ ἀναπαλή, κώπαι δ' αἱ δύσεις· τὸ δὲ κύκλον, μεσημβρία. οἴακες δ' δύο αἱ δύο ἀφέσεις. Sic enim rectè MS. Eboracensis. Possunt hi clavi videri in columna Trajani & Argo navi, in signis cœlestibus apud Aratum. Vide Lipsium ad II. Taciti annalem c. 6. Samuel. Bochartum, virum summæ eruditionis, qui in omni doctrinæ genere primas tenet, in Hierozoico, & Cl. Schefferum de militia navali. Sed hæc in transcursu.

v. 48. Πεμανδὺς ἀγκυλομήτης] MS. II. ἀγκυλόμητις, quomodo legendum censet Moschopulus: sicut ποικιλόμητις, δολόμητις, quæ tamen in secundo casu inflectuntur ac si primi λῆξις esset ητος. Sic noster in Theog. αἰολόμητις Πεμανδὺς. Apud Hom. πολύμητις, εὐμήτις. Proclus tamen secutus auctoritatem Plutarchi, qui & ipse olim in Hesiodum Commentarios edidit, quos Gellius laudat Noct. Att. XX, 8, & Proclus frequenter, tuetur ἀγκυλομήτης. Eustathius verò ad Οδυσ. γ, ait utramque terminationem apud Veteres inveniri. Illam in ητος esse à μήδω, hanc verò à μῆτις, ἡ βουλή.

v. 51. Διὸς παρὰ μητίεσσιν] Imperitè μητίεις & μητίετης vertunt *consultus*, quum potiùs sit consilii plenus, consiliorum auctor, μέγα βουλεύων ut rectè circumscribit Theocritus notante Eustath. ad Iliad. α. Nec hoc prætermiserunt viri eruditi, sed surdis narrarunt fabulam. In præcedente versu πάϊς Ἰαπετοῦ verte: *filius Japeti.* Gloss. Vetus: Παῖς ὁ υἱός, *Filius.* Non ignoro Latinis quoque Poëtis puer pro filio dici, ut *Veneris puer* apud Ovidium Cupido, *Latonæ puer* Horatio Apollo, sed in versionibus, quæ in tironum & Græcæ linguæ non satis peritorum gratiam adornantur, hæc non habent locum. ἰὼν autem reddidi *egregius.* Moschopulus exponit καλός. Et Hesych. ἰὼν, ἀγαθὸς, καλὸς, μέγας, εὐτυχής. Glossæ MS. Voss. ἰὼν, *μέγας.* Sanè apud Hom. conjungitur ἰών τε μέγας τε. Sic in Ἀσπίδ. v. 25. ἰὼν παῖς Ἀλκαίοιο. *egregius filius Alcæi.* ubi Interpretes: *præstans puer.*

v. 55. Pro χάρεσσι prior liber Vossianus χαίρεσι.

v. 63. Ἀθανάτοις τε θεῶν εἰς ὦπα ἴδοιεν] MS. I. editio Isingrini, Tzetzes: ἀθανάτης θεῆς. Idem codex, ut & Palatinus, sequenti versu legunt παρθενικῆς pro παρθενικῶς, quam lectionem Proclus quoque agnoscit. Nec aliter scripsit Hesiodus. Glossæ MS. Palatini libri exponunt optimè παρθένε. Vossianæ addunt subintelligendum ποιεῖν. Pertinet παρθενικῆς εἶδος ad Pandoram non ad Deas, ut vulgò capiunt. Jupiter, inquit, jussit Vulcanum quàm celerrimè ex luto formare massam, illamque voce humana instruere & viribus, & tanta pulcritudine virginali ut ad formam Dearum accedat. Equidem ex vulgata lectione nullum sensum idoneum posse confici facilè vident qui animum advertunt.

v. 66. Γυκόπις μελεδῶνας] Veteres quidem magistri in explicando γυκόπιδες mire ambi-

ambigunt, sed mihi rectè videsse videntur illi, qui exponunt τὰς μίλη κοσμώσας, sicuti præter Moschopulum & Proclum Vossianæ Glossæ & Phavorinus. Κορεῖν est κοσμεῖν, καλλυπίζειν. Hesych. κορεῖν, κοσμεῖν, καθαίρειν. Unde & νεωκόρος, qui templum ornat & tuetur, ædituus. In Actibus Apostolorum Ephesus dicitur νεωκόρος Ἀρτέμιδος, ædituus Dianæ. Sicut & in nummis Græcorum frequenter urbes & populi νεωκόροι Καισάρων appellantur; quia templa in honorem illorum excitarant, quibus ornandis & colendis operam suam devoverant, ut quasi essent Cæsarum æditui, ut monuit vir illustris Caspar Gevartius, sicut Ephesii Dianæ sunt, νεωκόροι, propter illustrissimum & maximi operis templum, quod in ejus Deæ honorem in sua habebant urbe. Γυμνόφοι μελεδῶνες sunt curæ, quæ totæ in ornando corpore sunt occupatæ. Mulieres verò quo studio magis tenentur quàm comendi & excolendi corporis, quibus, ut Plautus ait, *nulla satis ornandi satietas est?*

CAPUT X.

In Hesiodo tres mendæ deletæ. Idem expositus. Ἀμφιγυήεις. Φωνή. Jovis dona quomodo rejicienda esse Hesiodus doceat. Θαλίαις τέρπεσθαι. Hesiodo versus fugitivus, qui in nullis editionibus conspicitur, restitutus. Antiquissimorum hominum vivendi ratio. Pecus non alebant. Varro emendatus. Μῆλα, Poma omnes arbutei fructus. Μῆλα pro opibus. Ἐπὶ βοσὶ κτεάτεσσι. Homerus explicatus. Hesiodus bis emendatus. Interpretes sæpiùs reprehensi. Ἡίθεα ἐσσάμενοι.

v. 69. Ὡς ἔφατ', οἳ δ' ἐπίθοντο] Vitia hæc sunt ne in pueris ferenda, & tamen omnes occupant editiones. Scribendum, ὡς ἔφαθ', οἳ δ' ἐπίθοντο. Nec aliter MSS. Sequente versu Ἀμφιγυήεις est σφαλὲ γῦα βεβλαμμένος. γῦα κατ' ἐξοχὴν dicuntur manus & pedes. Homer.

Γυίοισι μὲν φαῖνε ὑφ' ἅρμασιν ὠκέας ἵππους.
Frangam quidem pedes celerium equorum ante currus.

Γυίοισι enim, ut benè Porphyr. ad Homerum observat, est σκιλιαγῶς ποιῶν. Latinis utroque pede claudus, pedibus captus. Quod quum à Græcis propriè tribuatur Vulcano, quibus familiare est ἐπίθετα singulis Diis & Heroïbus assignare, iisque uti loco ipsorum propriorum, Latini verò careant tali voce, qua illum commodè possint exprimere, ut Vulcanum per eam significari intelligant omnes, *Ambiclaudus* enim Latium vetus ignorat, vertendum est, Vulcanus: ut ἐννοσίγαιος Neptunus. Ridiculus esset qui verteret *Terram concutiens* quum pro ipso Neptuno ponitur. Talia apud Græcos ὅσα κόνις. v. 77. σήθισφι MS. I. pro σήθεσσι.

v. 71. Παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον] Hoc est, ἴκελον χρῆμα, similitudinem virginis, id est, imaginem, statuam. Plin. *fingere ex argilla similitudines.* Sic ferè Latinis similis simpliciter pro simulacro, imagine accipitur. Juvenalis: Sat. II. v. 6. *Si quis Aristotelem similem vel Pittacon emit*, hoc est, Aristotelis vel Pittaci imaginem. Multis exemplis declararunt docti viri ad Statium.

v. 79. Εν δ' ἄρα φωνὴν θῆκε θεῶν κήρυξ] Quærunt Græci Magiſtri quomodo hîc Mercurius vocem Pandoræ indidiſſe potuerit, quum paulò ante Vulcano ejus confectio mandata fuiſſe dicatur. Itaque φωνὴν v. 61. interpretantur ὄργανα φωνῆς. ſed licèt hæc exponendi ratio poſſit probari, nondum tamen eſſemus defuncti. In præcedente enim verſu jam commemoraverat Mercurium Pandoræ pectori inſeruiſſe αἰμυλίους λόγους. quomodo verò illos ſine voce; & quomodo res ab eodem geſta tamquam diverſa à diverſis acta narratur? Quid quærimus? φωνὴ hîc eſt ὄνομα, ut apud Hom. Il. γ.

Πείσμος δ' Ελένην ἐκαλέσσατο φωνῇ.

Priamus Helenam vocavit nomine. ubi φωνῇ perperam παρέλκειν docent, & exponunt *voce*. Gregor. Μήτε ἡμᾶς ὑβριώντα τὴν ὑψηλοτέρας φωνῆς. *Ne nos increpetis ob verbum inſolentius.* ἐτέθηκε φωνὴν eſt nomen impoſuit. Ita omnino Heſiodum intelligendum ipſe docet: ὀνόμασε δὲ γυναῖκα Πανδώρην, *appellavit autem mulierem hanc Pandoram.*

v. 86. Μήποτε δῶρον δέξασθαι] Jovis igitur dona ſunt rejicienda? Sed egregiè hujus loci mentem declarat Plutarchus, in libello quomodo adoleſcenti Poëtæ ſint audiendi, oſtendens Διὸς δῶρα eſſe fortunæ munera: Ο Ησίοδος τὸν Προμηθέα ποιῶν τῷ Επιμηθεῖ διακελευόμενον,

—— μήποτε δῶρον
Δέξασθ' παρὰ Ζηνὸς Ολυμπίου, ἀλλ' ἀποπέμπειν,

ὅτι τὰ τῆς τύχης δυσάμεσι τοῦ Διὸς ὀνόματι κέκληται. τὰ γὰρ τυχηρὰ πάντ' ἀγαθὰ Διὸς δῶρα κέκληται, πλοῦτος, καὶ γάμος, καὶ ἀρχαὶ, καὶ πάντα ὅσα τὰ ἐκτὸς, ὧν ἡ κτῆσις ἀνόητός ἐστι τοῖς χρῆσθαι καλῶς μὴ δυναμένοις. διὸ, καὶ τὸ Επιμηθέα φεύγειν ὄντα καὶ ἀνόητον, οἴεται δεῖν φυλάττεσθαι καὶ διδόναι τὰς εὐτυχίας, ὡς βλαβησόμενον καὶ ἁμαρτησόμενον ὑπ' αὐτῶν. καὶ πάλιν ὅταν λέγῃ·

Μήδεποτ' ἀλοσύδνῳ πενίῃ ξυνοαδὸν ἀνδρὶ
Τίτλασθ' ὀνειδίζειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἐόντων.

Διόσδοτον νῦν τὸ τυχηρὸν εἴρηκεν, ὡς οὐκ ἄξιον ὑπερβαλεῖν τοῖς ἀφ' τύχης πανοπλίοις, ἀλλὰ πλοῦτ μετ' ἀρχῆς, καὶ ῥᾳθυμίας, καὶ μαλακίας, καὶ πολυτελείας ἐπιείσας, αἰσχρὰν καὶ ἐπονείδιστον ὄντα. *Heſiodus ubi Prometheum inducit fratri Epimetheo ſuadentem ne à Jove nulla dona accipiat, ſed ea alìò dimittat, Jovis nomen de potentia fortunæ uſurpavit. Bonis enim fortunæ tribuit appellationem donorum Jovis, opibus, conjugiis, imperiis, & omnibus in univerſum bonis externis, quorum poſſeſſio inutilis eſt rectè uti iis neſcienti. Itaque etiam Epimetheum hominem vitioſum & fatuum cavere ſibi jubet & metuere à rebus ſecundis, damno nimirum ei & exitio futuris. Iterum ubi ait, Numquam pauperiem pernicioſam animumque excruciantem exprobra homini, quia deorum munus eſt, Deorum munus vocat id quod fortuna obtigit, innuens non eſſe eos culpandos, qui fortunæ injuria pauperes ſunt, cum ignavia potius, ſocordia, mollitie & luxu conjunctas divitias in turpibus & vituperatione dignis habendas.* Vide ibi plura, & ejuſdem libellum de Fortuna in fine. v. 87. pro παρὰ ζηνὸς MS. II, παρὰ ζηνὸς.

v. 96. Εν ἀξέστοισι πίθοισι] Queruntur veteres Critici, valdè ἀκυρολόγως dolium appellari hîc πίθον. Inde & Seleucus pro πίθοισι ſcribebat πίθοις, ut Proclus notat. Seleucum, qui hunc locum ſic emendandum judicavit, exiſtimo fuiſſe Grammaticum illum Alexandrinum, qui Romæ docuit, & Homericus dicebatur. Hunc enim in omnes ferè Poëtas commentarios edidiſſe Suidas auctor eſt. Quæ à viris doctis afferuntur ad iſtam tranſlationem aſperam molliendam, arguta quidem ſunt & ingenioſa, ſed quæ faciliùs rejici poſſunt quàm probari. His equidem argutiis non eſt opus. Πίθος enim quodvis receptaculum, & vas notat. Euripides arcas cedrinas, in quibus veſtes recondebantur, κεδρίνους πίθους vocat. Alceſt. v. 158.

Εν

Ἐν δ' ἐλάτου κεδρίνων δέμων
Εὐῦτα, κόσμον τ' ἐπιξυπτὸν ἐπέθηκε.

Ex cedrinis domibus (hoc eſt, arcis) *veſtem ſumens & mundum decentem paravit.* Sic & Philoni veſtes dicuntur οἰκίαι φορηταὶ, *portatiles domus*, quia homines tegunt ad inſtar domorum, ut eruditè notavit vir dignitate & doctrina præcellens Gisbertus Cuperus Obſervat. III, 18.

v. 99. Αἰμύλιχε βουλῇσιν] Hunc verſum inducendum eſſe rectè Ariſtarchus & D. Heinſius cenſuerunt.

v. 102. Νύσσοι δ' ἀθρώπουσιν ἐφ' ἡμέρῃ ἠδ' ὑπὸ νυκτί] MS. I. ἐφημέρῃ. lege ἐφήμασι. Sic emendaveram, & rectè me emendaſſe poſteà ex Plutarcho cognovi, in cujus conſolatione ad Apollonium ſic legitur.

v. 105. Οὕτως ὅτι τις τοῦ Διὸς νόον ἐξαλέεσθαι] MS. I, ὅτι τι. Sic & Tzetzes. τι nonnunquam æquè παρέλκει ac τις. Διὸς νοῦς eſt Jovis ſententia, conſilium, decretum. Heſiodi ſententiam Tacitus refert: *Quæ fato manent, quamvis ſignificata, non vitantur.* Sequenti verſu idem liber: εἰ δ' ἐθέλεις.

v. 113. Νόσφιν ἄτερ τε πόνων] In utroque MS. abeſt τε. Et ſanè abeſſe debet. Tzetzes. πόνων δὲ τὸ πο κοινὸν δεῖ συλλαβεῖν. οὕτω γὰρ ἔστιν ἀμετάβολα ἐκτείνεται. ſic & ſuperiùs v. 91. in manu exaratis libris legitur. Νόσφιν ἄτερ κακῶν. Ubi H. Stephanus perperam incuriæ editores inſimulat. Inferius v. 674. Μὴ μόνιν οἶνον ἔπ' ἔτιν ἐπὶ ἐπόμενον ὄμβρον. Sic MS. I. Voſſianus. vulgò μηδὲ μόνιν. verſu præcedente in nonnullis editionibus legitur ζώσιον pro ἔτ' ἄωτον. Quod auribus meis magis arridet.

v. 115. Τέρπονθ' ἱερὰ ῥέζοντες σὺν ἀδελοῖσιν τοκεῦσιν.

—— οἱ δ' ἐθέλοιμι
Ἡσυχοι ἔργα ῥέζοντο σὺν ἀδελοῖσιν τοκεῦσιν.
—— *ipſique ultro*
Tranquilli quæ collegerant dividebant cum multis bonis.

hoc eſt, ut Virgilius expoſuit, *in medium quærebant*, & iis in otio ſine contentione & invidia fruebantur. Hæ ſunt illæ θαλίαι. de ἀθανασίᾳ & Deorum epulis Heſiodus hîc non cogitavit, quod & ille verſus luculenter oſtendit: qui in noſtris quidem editionibus nunc deſideratur, ſed olim non deſiderabatur in iis, quibus uſus fuit Diodorus Siculus. Is in libro V. bibliothecæ huic, quem nunc exponimus, iſtum ſubjicit:

Ἀφνειοὶ μήλοισι, φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.

Abundantes pomis, cari beatis Diis. Dignus ſanè eſt qui loco ſuo, de quo fuit injuria temporum & hominum deturbatus, reſtituatur. Ceterùm hunc verſum malè intellexit & interpretatus eſt vir Græcè doctiſſimus, Laurentius Rhodomannus. Ἀφνειὸς μήλοισιν vertit: *felices gregibus.* μῆλα hîc non ſunt greges. Nam quamvis paſtoritia vita ſit ſimpliciſſima, & aliis vitam tolerandi rationibus vetuſtior, ignorata tamen fuit antiquiſſimis illis hominibus, qui ſub Saturno dicuntur egiſſe. Hi enim iis ſolùm ſe tuebantur, quæ terra ſponte ad eorum victum ferebat. Omitto Ovidium, alioſque Poëtas. Varro II. de R. R. cap. 1. *Et homines & pecua quum ſemper fuiſſe ſit neceſſe, natura, (ſive enim aliquod fuit principium generandi animalium, ut putavit Thales Mileſius, & Zeno Cittieus, ſive contra horum principium extitit nullum, ut credidit Pythagoras Samius, & Ariſtoteles Stagirites) neceſſe eſt humanæ vitæ à ſumma memoria gradatim deſcendiſſe ad hanc ætatem ut ſcribit Dicæarchus: & ſummum gradum fuiſſe naturalem, quum viverent homines ex iis rebus quas inviolata ultrò ferret terra: ex hac vita in ſecundam deſcendiſſe paſtoritiam, è feris atque agreſtibus, ut ex arboribus & virgultis decerpendo glandem, arbutum, mora, pomaque collegerant ad uſum, ſic ex animalibus, propter eamdem utilitatem, cum quæ poſſent ſilveſtria depre-*

henderent, concluderent & manſuefacerent. Sic hic locus legendus & interpungendus videtur, in quo tamen emendando Gronovio πῷ πάνυ debentur, *collegerant*, & *manſuefacerent*, quæ repoſuit pro *colligerent*, & *manſueſcerent*. Τὸ *cùm* intellectu revocandum ad ſuperiora; quaſi ſcripſiſſet; paſtoritiam: cùm, ut ex arboribus & virgultis decerpendo glandem, arbutum, mora, pomaque in uſum colligere conſueverant antehac, ſic ex animalibus ſylveſtria quæ poſſent caperent, ſepto cuſtodirent, manſueta redderent. Hîc videtur ſupervacuum vel quod priùs poſuerat *è feris & agreſtibus*, vel quod pòſt dixit, *ex animalibus ſilveſtria*. At hæc eſt illius repetitio propter ὃ ἐρέσατον, ſenſui magis quam verbis conveniens. De quo genere Gronov. ad Senec. I. de ira, 3. Μῆλα autem hoc loco ſunt omnes arbutei fructus, qui edules ſunt, ſicut apud Latinos poma. Nam & nuces, & ficus, & uvæ πεφύκιμοι mala dicuntur. Vid. leg. CV. de verb. ſignif. Varro cap. 59. lib. I. de R. R. profitetur ſe acturum de pomis condendis, & ibidem tradit, quomodo pira, rapa, nuces juglandes ſint ſervandæ, quia rapa, pira, nuces in pomis numerabantur. Heſych. Μῆλα παντὸς δένδρου καρπὸς, ἐξαιρέτως δὲ τῆς μηλέας, καὶ πάντα τὰ δένδρα. In hoc ipſo verbo offenderunt inferiùs Latini Interpretes, ſed ratione diverſa v. 162.

Ὤλεσε μαρναμένους μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο.
Perdidit pugnantes propter oves Oedipi.

ſed non pugnabant propter oves, ſed propter opes, regnum, facultates Oedipi. De quo Græci Magiſtri: Μῆλα, κτήσεις, οὐσίαι, βασίλεια. Hos Latini debebant ſequi. Veterum enim divitiæ in pecudibus, præcipuè in ovibus. Varro dicto loco libri ſecundi: *In queis* (nimirum animalibus agreſtibus, quæ comprehendebant & manſuefaciebant) *non ſine cauſa putant oves aſſumtas, & propter utilitatem, & proper placiditatem.* Non longè poſt: *De antiquis illuſtriſſimus quiſquis paſtor erat, ut oſtendit Græca & Latina lingua, & veteres Poëtæ, qui alios vocant* πολυάρνας, *alios* πολυμήλους, *alios* πολυβότας, & quæ ſequuntur. Sic apud Heſiodum inferiùs πολύμηλος eſt opulentus. Ceterùm in hoc, quem repoſuimus, verſu, φίλοι μακάρτοσι θεοῖσι, idem eſt quod εὐδαίμονες. Sic & intelligendum in diſticho illo in Epictetum:

Δοῦλος Ἐπίκτητος ἠμὶν, καὶ σῶμ' ἀνάπηρος
Καὶ πενίην Ιρὸς, καὶ φίλος ἀθανάτοις.

Servus Epictetus ſum, & corpore mutilus, & paupertate Irus, & tamen Deis carus, id eſt, felix. Terent. *Solus es quem Dii diligunt.* Vid. Meric. Caſaub. præfationem in accuratiſſimam Epicteti editionem à ſe editam. Porrò quod viri docti notant ὀπὶ βιοῦν κτείνεσθαι ἢ θνήσκειν eſſe in prima pueritia occidi, mori, id verò ex exemplis, quæ afferuntur, non poteſt intelligi. Nihil aliud verba, quæ Iliad. ζ. leguntur, volunt, quàm illos deprehenſos eſſe apud armenta & gregem, ibique occiſos. Alioquin κτείνεσθαι ἐπ' οἴεσσιν eamdem haberet vim. Iliad. ν. verò Æneas non ait ſe metuere Achillem, quòd aliquando cum eo eſſet congreſſus ὀπὶ βιοῦν, ſed contra ea Æneas ibi excuſat certamen cum Achille ineundum, quia jam olim expertus ſit vim Achillis, & robur ejus haſtæ, quum ſalutem ſuis debuerit pedibus ſervatus ἀλλὰ λαιψηρὰ γοῦνα,

Ὅτε βιοῦν ἐπάλυθεν ἡμετέροισιν.

quum armenta noſtra invaſiſſet, inquit Æneas. Quod & ipſum Achilles ei poſteà exprobrat:

Ἦδη μέ σ' οἶμαι (φημὶ) καὶ ἄλλο τι δυσὶ φόβοισι
Ἢ ἐ μέμνῃ ὅτε πέρ σε βοῶν ἄπο μοῦνον ἐόντα
Σεῦα κατ' ἰδαίων ὀρέων ταχέεσσι πόδεσσι
Καρπαλίμως; τότε δ' οὔ τι μεταστρεφαλίζετο φεύγων.

Jam enim te puto & alias haſta terrui. An non recordaris quando te apud boves ſolum exiſtentem repuli ab Ideïs montibus

bus velocibus pedibus celeriter? Tunc verò non convertebaris fugiens. Vides nullam hîc reconditæ notionis formulam latere, ſenſum eſſe ſimpliciſſimum & apertum.

v. 122. Τοὶ μὲν δαίμονες] Ariſtides, Plutarchus de oraculorum defectu, Plato in Cratylo, & V. de legibus hos verſus ſic legunt:

Τοὶ μὲν δαίμονες ἐσθλοὶ ὑπαχθόνιοι τελέθουσιν
Ἀγνοὶ, ἀλεξίκακοι φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Quam lectionem vulgatæ præferendam exiſtimo tot ſummorum virorum auctoritate munitam. Sed de his Geniis, cujus fuiſſe naturæ credebantur olim, vide Plutarchum in laudato libro de oraculorum defectu, multis diſputantem.

v. 124. Οἵ ῥα φυλάσσουσί τε δίκας] MS. I. φυλάσσουσιν. Sic hic verſus legitur inferiùs, 254, & 233.

Τίπτουσιν ἣ γυναῖκας ἰοικότα τέκνα.

Hom. Il. α. Σπάσσουσιν λαοῖσιν ἀλφηστὴν μερμήριξεν. Infinita hujus paragoges exempla ex Græcis Poëtis facilè colligas.

v. 125. Ἠέρα ἑσσάμενοι] Retinenda eſt antiquior verſio: *aëre induti.* Virgil. *obſcuro aëre ſepti*, hoc eſt, oculis ſubducti ſunt ut à nemine poſſint videri. Verſu ſequente, χέρας βασιλήϊον non eſt regale munus, ſed regius honor. Hinc poſtea de argentei ſæculi dæmonibus dicit, illos quidem his eſſe inferiores, nec regia majeſtate illuſtres, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ ἧ τοῖσιν ὑπεστί. *Verum etiam hi honore ſunt conſpicui.* Cur autem dæmonibus tribuatur regius honor hanc rationem affert Plutarchus, libro de defectu oraculorum, quia βασιλικὸν τὸ εὖ ποιεῖν.

CAPUT XI.

Φυὴ. νόημα. Heſiodus expoſitus. Muliebris educatio puerorum inter mala argenteæ ætatis. Μέτρον ἥβης, θαλάσσης. Elegans Græcorum Poëtarum periphraſis. Heſiodo vetus lectio reſtituta. Ejuſdem vexatus locus expoſitus. Dæmones mori, exacta certa periodo. Dæmonum ſunt diverſi gradus. Ἀθάνατοι δεύτεροι. Secundus. Καλλίστου. Ἀταλῆσι. Εὐρώεις δόμος ἀΐδος. Κρυερὸν. Γενεὰ. varii Interpretum errores oſtenſi.

v. 129. Οὔτι φυὴ ἐναλίγκιον οὔτε νόημα.] Verte: *Neque corporis habitu ſimile, neque ingenio.* φυὴ hîc non eſt ſola ſtatura & proceritas corporis ſed conjuncta cum dignitate formæ, ut rectè Græci magiſtri docent. Νόημα eſt ingenium. Gloſſæ MS. Voſſianæ: νόημα φρόνησις. Homero φρένες Iliad. α.

—— ἐπεὶ ἢ ἔδεν δεῖ χερείων
Οὐ δίμας, οὐδὲ φυὴν, οὔτ' ἄρ φρένας, οὔτέ τι ἔργα.

Quoniam illi non eſt inferior, neque corpore, neque forma, neque ingenio, nec operandi peritia.

v. 130. Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς] In I. MS. μὲν deſideratur. Viri doctiſſimi ἀλλὰ hîc accipiunt pro ἀλλ' ὅμως, quaſi Poëta dixerit inferiorem quidem hanc ætatem eſſe & deteriorem ſuperiore, hoc tamen habuiſſe bonum, quod pueri aliquamdiu ſimpliciter, ſine malo, & ἠΐθεοι apud matres fuerint educati, ut hanc longam ἐν γυναικωνίτιδι ἀφετὴν habuerit inter notas & bona hujus ætatis, quibus ſequentem antecellat. Quod planè Poëtæ menti adverſatur, qui maternam educationem depravationi hujus ſæculi adſcribit,

ex

ex quo appareat longè deteriorem esse hanc χρυσὴν priore aurea, quia pueri diu in Gynæceis latitent, & in sinu matrum adolescant, & corroborentur; qua muliebri educatione redderentur molles, imperiti, effœminati. Inde ait pueros evadere μάλα νηπίους valdè rudes. Quo nomine Plato quoque educationem filiorum Regum Persiæ reprehendit. Quid verbis opus, res loquitur. Nec Veteres umquam aliter hunc locum ceperunt.

v. 131. Ηβης μέτρον ἵκοιτο] Interpp. *Pubertatis terminum attigisset.* Hesych. quidem μέτρον dicit esse πέρας· sed Poëtis ἥβης μέτρον nihil aliud est quàm ipsa ἥβη. Sic inferiùs μέτρα θαλάσσης est θάλασσα. Hom. μέτρα κελεύθου, κέλευθος. In epitaphio Hesiodi, quod Pindaro ascribitur μέτρον σοφίης est σοφία, ut ibi legendum inferiùs ostendemus.

v. 134. Αλλ' ἔχοντες Αφροδίτης] MS. I. ἀφραδίησιν.

v. 135. Τέκεν γὰρ ἀπάταλον] Hi sunt mollis istius maternæ educationis fructus. *Nihil magis facit iracundos*, inquit Seneca, *quàm educatio mollis & blanda; ideo unicis, quò plus indulgetur, pupillisque quò plus licet corruptior animus est.*

v. 141. Τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι] MS. I. Τοὶ μέν τοι χθόνιοι. Nonnulli codices, quod Stephanus notat, ὀπιχθόνιοι, quam lectionem Tzetzes tuetur. Nihil verius, quamvis alteram sequantur Proclus, Moschopulus, & omnes quas vidi editiones. Verùm si argenteæ ætatis homines postquàm mortem obierunt sunt ὑποχθόνιοι δεύτεροι, quinam sunt πρῶτοι ὑποχθόνιοι, quod Tzetzes meritò urget. Vir magnus multus quidem est in asserenda lectione vulgata, præfatus δευτέρους δαίμονας hîc conjungendum, non δευτέρους ὑποχθονίους. ex illa enim lectione hanc absurditatem nasci, quòd tum δεύτεροι etiam cum θνητοὶ sit conjungendum: hinc verò confici primos etiam fuisse θνητοὺς contra doctrinam Platonicam, non tamen est contra Hesiodi, qui dæmonas quoque exacta certa periodo mori cecinit. Plutarchus de oraculorum defectu: Ο Ησίοδος οἴεται καὶ θεοὺς ἐνίοις τισὶ χρόνων γίνεσθαι τοῖς δαίμοσι τὰς τελευτάς· λέγει γὰρ ἐν τῇ τῶν Ναϊάδος ἀναιρέσει καὶ τὸν χρόνον αἰνιττόμενον.

Εννέα τοι ζώει γλαυκὰς λακέρυζα κορώνη
Ανδρῶν ἡβώντων· ἔλαφος δέ τε τετρακόρανος·
Τρεῖς δ' ἐλάφους ὁ κόραξ γηράσκετα. αὐτὰρ
ὁ φοῖνιξ
Εννέα τοὺς κόρακας· δέκα δ' ὑμεῖς τὸν φοίνικα
Νύμφαι ἐϋπλόκαμοι, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

Hesiodus certis temporum conversionibus mortem dæmones oppetere censet, & tempus etiam sub involucro proponit, hæc sub Naïdis persona loquens: Novem hominum vegetorum ætates garrula cornix vivit, cervus autem quatuor cornicum, tres autem cervi corvus. Sed phœnix novem corvorum: vos autem Nymphæ formosæ, Jovis filiæ decem phœnicum. Vide ibi plura. Sanè primos δαίμονας ætatis aureæ fuisse quoque θνητοὺς annon ista verba ostendunt? v. 116.

Θνῄσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι. *Moriebantur vero tamquam somno obruti.* & v. 121.

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν.

Verum postquam & hoc genus terra texit. hoc est ἀφανισικῶς, ἀπέθανε, inquit Tzetzes MStus Vossii, in edito enim hæc desiderantur. Verborum autem Hesiodi hæc est συνέπεια. Τοὶ μὲν μάκαρες θνητοὶ καλέονται δεύτεροι ὑπιχθόνιοι. Hi beati mortales secundi sunt terrestres, scilicet dæmones: hoc est secundi gradus, inferiores illis dæmonibus, qui ex aurei sæculi θνητοῖς sunt orti. Qui quidem non regium honorem sunt adepti, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ. *sunt tamen & hi in dignitate constituti.* Dæmones esse diversorum graduum nemo dubitat. Εἰσὶ γὰρ ὡς ἐν ἀνθρώποις, inquit Plutarchus, καὶ δαίμοσιν ἀρετῆς διαφοραί. *sunt enim sicut inter homines, sic etiam inter dæmones diversi virtutum gradus.* Δαίμονες δεύτε-

ρι

ἐπὶ sunt inferioris loci & ordinis dæmones, ut Δεύτεροι ἀθάνατοι, Dii inferiores, minorum gentium, apud Maximum Tyrium, dissertat. XXVI. Θεὸς μὲν ἔν αὐτὸς κατ' χώραν ἱδρυμένος, οἰκονομεῖ τὰ ὑπὸν καὶ πάντα ἐν ὑρανῷ τάξιν. Εἰσὶ δ' αὐτῷ φύσεις, ἀθάνατοι δεύτεροι, ἐν μεθορίῳ γῆς καὶ ὑρανοῦ τεταγμένοι, θεοῖς μὲν ἀθανέστεροι, ἀνθρώπων δ' ἰσχυρότεροι, &c. *Deus quidem eodem in loco manens, cœlum regit, omniaque in eo ordinat ac disponit. Immortales autem quasdam habet potentias, quas secundos immortales vocant. Hi sunt Deo infirmiores, hominibus vero potentiores.* Senecæ dicuntur inferioris notæ Dii, ep. 110. *Unicuique nostrum pædagogum dari Deum, non quidem ordinarium, sed hunc inferioris notæ, ex eorum numero, quos Ovidius ait de plebe Deos.* Sic & servi apum Florum III, 20. *secundum hominum genus*, quasi sint viliores & inferiores aliis hominibus: *Enim vero servilium armorum dedecus feras. Nam & ipsi per fortunam in omnia obnoxii, tamen quasi secundum genus hominum sunt.* Cic. III. de Off. *quasi secunda quædam honesta esse dicunt.* Et *tela secunda* apud Ovid. Superi vocant illud fulmen cui dextra Cyclopum flammæ & iræ minùs addidit. Senec. p. 92. *Excedat ex hoc animalium pulcerrimo, ac Diis secundo, mutis aggregetur animal pabulo lætum.* Idem IV. Nat. Quæst. 3. *Ex his me testibus numera secundæ notæ, qui vidisse quidem se negant, sed audisse.* Inde & illæ loquutiones apud Græcos δεύτερον ποιεῖν, τίθεσθαι, ἄγειν, postponere. Lucian. Εἴ με δεύτερον ἄγεις Ἑρμίονος, si Hermioni me postponis. Καλέοντας verò hic est εἰσί. Superiùs v. 122. dixit δαίμονές εἰσιν ὀπιχθόνιοι, hîc dicit eodem sensu καλέοντας ὀπιχθονίους. In sacris litteris καλέσαντας ὑοὶ Θεῷ, hoc est, ἔσυτας. Apud nostrum inferiùs v. 1715.

Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον καλέεσθαι.
Nec vero multorum hospes, neve nullius sis.

In Theogon. v. 410.

Ἠγάγετ' ἐς μέγα δῶμα φίλην καλὴν ἄκοιτιν.
Duxit in amplam domum sua ut sit uxor.

De quo loquendi genere Sacris pariter & τοῖς ἔξω Scriptoribus familiari plura pridem præceperunt viri magni, Casaubonus ad Theocritum, & Grotius ad Novum Fœdus.

v. 149. Ἀπλατοι] Latinis sunt *inconditi*, qui moribus sunt inculti. Tzetzes ἄγριοι. Cic. *vasti & agrestes.* v. 194. Uterque codex MS. σθαερῖσι μέλεσσιν. Versus sequens in primo sic se habet: ἦσι δ' ἦν χάλκεα τοῦχα, χάλκειοι δέ τοι οἶκοι. Vers. vero 151. idem liber μέγας pro μέλας.

v. 153. Βῆσαν ἐς ὑρώεντα δόμον κρυεροῦ ἀΐδαο] Εὐρώεις δόμοι multis antiquis & recentioribus est πλατεῖς, laxa, ampla domus. Et sic C. Barthius Adversar. XXX, 13. qui hoc loco utitur ad firmandam correctionem Horatii, in quo pro *domus exilis Plutonia* substituunt *domus exilii Plutonia.* Sed hanc emendationem meritò rejecit Vir magnæ & diffusæ eruditionis Johannes Gerhardus Vossius, qui docuit sedem exilem Plutoniam Horatio non esse amplum illud mortuorum receptaculum, sed sepulchrum. quod certissimum. ὑρώεις hîc est squalidus ab ὑρὼς situs, squalor. ut Virgilius *loca senta situ* dicit: aut tenebricosus. Glossa MS. Vossii: ὑρώεντα, σκοτεινόν. Suidas: ὑρώεντα, σκοτεινὰ, ζοφώδη. Sic & Hesychis & Etymologicum Magnum. Sophocles Ajace Flagellifero v. 615. Αἰδήλου Ἅιδου, Homerus & noster in Theogon. ζόφον ἠερόεντα, Æschylus Prometh. 432. Κελαινὸς ἄϊδ῾ μυχός. Latini sæpè *cæca tartara.* Inferius in Theogonia v. 729.

Ἔνθα θεοὶ Τιτῆνες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι
Κευθάδος, βουλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο,
Χώρῳ ἐν ὑρώεντι.
Illic Dii Titanes sub caligine opaca
Absconditi sunt, consilio Jovis nubes cogentis,
Loco in squalido.

sic

ſic & v. 739. Κρυερὸς verò non eſt meo judicio frigidus, ſed dirus, illætabilis, horrendus, ut in Theog. 657. ἀχὴ κρυερὸς, grave damnum, & 636. πόλεμος κρυόεις, horrendum bellum. In Ἀσπὶ κρυόεις Τάρταρος, eadem ratione dicitur, pro quo in eodem carmine: νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ, *noctis obſcuræ domus horrenda.* Heſych. Κρυερὸν, φοβερὸν, μισητὸν, ἀναιδὲς, φοβερὸν, ἐλεεινὸν, οἰκτρὸν, δεινὸν, χαλεπὸν, πονηρὸν, κακὸν, δύσχερες.

v. 156. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος] Quæ viri docti de διαστολαῖς hic ſubtiliter diſputant inter λήξεις diverſarum ætatum, ego ſanè ut ex Poëtæ verbis cogi poſſint nullus video. Tertiæ enim ætati illud ipſum Poëta ἐπιφωνεῖ, quod iis, quibus λῆξιν adſignaſſe dicitur. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε.

v. 162. Πρότερον γενεὴ] Verte: *priori ætati*, non *generationi*, ut vulgò. Qui error paſſim quoque obvius in ſacrarum litterarum Interpretibus. Γενεὰ Latinis eſt ætas. quod Homerus dixit:

Τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων
Ἐφθίαθ'

hoc Ovidius interpretatur XII. Metam. *vixi Annos bis centum, nunc tertia vivitur ætas.* Horatio eſt ævum, cui Neſtor perhibetur *ſenex ter ævo functus.* Ante Olympiades Græci per γενεὰς rationes temporis colligebant, ut Porphyrius oſtendit, qui γενεὰν definit τὸν ἀπὸ τίκτειν καὶ γονᾶν τελείωσιν. ſicut & Plutarchus, qui quum dixiſſet Heraclitum ἔτη τεσσαράκοντα ποιεῖν τὴν γενεὰν, ſubjicit, ἐν ᾧ χρόνῳ γενόμενα παρέχει τὸ ἐξ αὐτοῦ γεγονὸς ἱκανὸν ἡγήσασθαι. ſpatium quod à natali pertinet ad tempus generationi aptum, quod circumſcribunt triginta annis. Alii tamen productiores, alii fecerunt anguſtiores γενεάς. Sunt enim qui uno anno, ſunt qui ſeptem, decem, viginti, quinque & viginti, triginta, ſunt & qui centum annis definiunt γενεάν. Quò ſunt antiquiores tantò ſunt longiores, monentem eodem Porphyrio.

CAPUT XII.

Verſus Heſiodi fugitivus ex MSC. & antiquis Interpretibus revocatus & ſuo loco repoſitus. Saturnus Rex Heroum in beatis Inſulis. Hæ in Oceano locatæ. Heſiodus bis reſtitutus, & aliquot locis expoſitus. Παλιγγενεσία. Elegans futurorum uſus. Θεῶν ὄπις. Heſychius correctus. Ὀπὶν ἔχειν. Οὔπις. Εἰδέναι. Heſiodo denuò medela. Φῦλα Θεῶν. Trajectio verſuum in Heſiodo obſervato. Verſio Latina ſæpiùs caſtigata.

v. 169. Τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κρόνος ἐμβασιλεύει] Hunc verſum ex MSto II. hîc repoſui, quem olim quoque in antiquis extitiſſe exemplaribus, ſed à nonnullis fuiſſe ejectum cum ſequente tamquam ineptum, & qui Heſiodo ſit indignus, Proclus teſtatur. Quorum judicio ſi ſtamus, proximus etiam verſus eſt expungendus. A Tzetze ſanè non videtur agnitus eſſe, niſi credibilius ſit alterum illum quem cum hoc priſci Critici ὠθέλισαν etiam nunc deſiderari, ſicut quem nunc ex MS. reponimus, in editionibus deſideratur, propter illam cauſam quam Proclus nobis oſtendit. Eam tamen mihi non probant acerbi illi cenſores,

ſores, quorum obelis quàm multi confoderentur, ſi ad hanc legem eſſent exigendi? Plures enim hoc longè deteriores in Heſiodo reperiuntur. Quin hunc optimis non dubito accenſere. Quid enim ſive verba ſpectes, numeroſius, ſive ſententiam, pulcrius? Imperium autem in heroes in beatis Inſulis degentes Veteres Saturno tribuunt. Inſcriptio elegantiſſima monumenti Regillæ uxoris Herodis:

Ηστ πὴρ ἠὲν εἶδος ἰϋζώνοιο γυναικὸς
Αγκνῆ), αὐτὴ δ' μεθ' ἥρωῆσι νέμεται
Εν μακάρων νήσοισιν, ἵνα Κρόνος ἐμβασιλεύει.
Quibus (ſc. Deabus) *ſacra hæc ſtatua pulcræ fœminæ*
Dedicata eſt. Ipſa vero inter Heroïdas habitat
In beatorum Inſulis, ubi Saturnus regnat.

Ultimus verſus ex iſto Heſiodi eſt expreſſus. Salmaſius dubitat an uſquam legatur beatas Inſulas fuiſſe ſub Saturni imperio. Sed præter Heſiodum Diodorus Siculus etiam lib. III. hoc tradit.

v. 171. Πὰς Ωκέανον βαθυδίνην] Græci Magiſtri ὠκέανον hîc locant & exponunt ἐν τῇ ἀέρι. poterant aliud agere. Poëtæ enim beatas Inſulas ſtatuebant in Oceano. Horat. libro IV. carm. 16.

Nos manet oceanus circumvagus: arva beata
Petamus arva, divites & Inſulas.

v. 173. Τεὶς τῦ ἔτυς] Reſtitui lectionem veterem, quam MS. I. & Tzetzes nobis ſervavit: τεὶς ἔτυ@. Sic inferiùs τεὶς ὕδατ@' παρέχειν. Vidit & H. Stephanus.

v. 174. Μίκετ' ἔπειτ' ἄφελον] Ordo verborum quem in his binis verſibus Tzetzes inſtituit tam ineptus, quàm ſenſus quem ex iis conficit. Ait enim Heſiodei voti hunc eſſe ſenſum, ſe maluiſſe mori ante heroici ſeculi exitum, quàm poſt illum naſci. Sed hoc ab Heſiodi mente alienum planè eſt, qui optat ἢ πρόσθε δικῆν quàm quinta ætas ingruerit, ἢ ἔπειτα γένεσθαι, quum meliora ſcilicet tempora refloreſcent. Perſuaſum enim habebant Poëtæ & plerique Philoſophi, præcipuè Platonici, exacta hac miſera ætate, παλιγγενεσίαν futuram, omnia reditura in ſuos ortus & priſtinam felicitatem. Inde Probus ad illud Virgilii,

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas.

notavit Cumæum carmen eſſe carmen Heſiodi, quod ſic dicatur à patre Dio, qui Cumæus fuerit. Sed quid his immoramur? Nihil eſt in Poëtis decantatius, qui tamen omnes videntur hanc opinionem ex iſto Heſiodi loco hauſiſſe.

v. 178. Εἰ τ' ἂν γενέθλιοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν] Inſulsè Interpretes Latini: *Poſtquàm facti circa tempora cani fuerint.* An γίνεσθαι πολιοκρόταφον τελέθειν eſt fieri canum? quid abſurdius fingi poteſt? γενέθλιοι ſunt τιχθέντες. Sic autem verte: *Quum vix nati caneſcant*, hoc eſt, ſeneſcant, quum vix poſtquàm lucem adſpexerunt ſenio conficiantur. Hinc paullò pòſt αἶψα γηράσκοντας τοὺς appellat. Conqueritur de vitæ brevitate, cui quintæ hujus ætatis homines ſunt obnoxii, quòd celeriter tacitis conſeneſcant annis. Hoc eſt de quo toties conqueruntur Poëtæ, meliores annos eſſe fugaciſſimos. Theocritus: Μὴ καυχῶ· τάχα γάρ σε παρέξεται, ὡς ὄναρ, ἥβη. *Noli ſuperbire. celeriter enim te relinquit, tanquam ſomnium, adoleſcentia.* Sed hæc Anthologiarum Scriptoribus relinquamus.

v. 180. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίιος] Non hæc referenda ſunt ad ἰδίας ὁμοιότητα, ut non nemo facit, ſed ad γνώμας. Loquitur de diſcordia & diſſenſione animorum, quæ miſeros mortales hujus ætatis ſic exagitat, ut omnia ſint ὕπουλα, nuſquam candor, fides, non fucatus amor, ne inter parentes quidem & liberos. Ovid.

Filius ante diem patrios inquirit in annos.

Gloſſæ MS. Voſſii: ὁμοῖῳ, ὁμογνώμων. Græci magiſtri, ὁμοίῳ, ὁμογνωμικὸς, σύμφωνῳ. Alia ratio eſt inferiùs, v. 235.

Τίκτουσιν ἢ γυναῖκας ἐοικότα τέκνα γονεῦσιν.
Pariunt vero mulieres ſimiles parentibus liberos.

Hîc utique loquitur de εἴδεσι ὁμοιότητι. Liberi enim qui parentum os referebant habebantur pro nota & argumento maternæ pudicitiæ. Horat. IV, 6.

Nullis polluitur caſta domus ſtupris,
Mos & lex maculoſum edomuit neſas,
Laudantur ſimili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.

Cui non dictus Hylas?

v. 185. Ἀτιμώσουσι] Barbarè Interpretes: *Dehonorabunt.* Ἀτιμώσουσι autem eſt ἀπιμᾶν φιλῶσι. Sic & verſu ſequente μέμφονται eſt μέμφεσθαι φιλῶσι, & verſ. 189. ἕτερῳ δ' ἐτέρη πόλιν ἐξαλαπάξει, eſt ἐξαλαπάζειν εἰωθὸς ſolet expugnare. verſ. 225. οἵ τέ μιν ἐξελάσωσι, *qui ipſam expellere ſolent*, ſic ex MSS. ibi legendum. & v. 323.

—— οἷά τε πολλὰ
Γίνεται, αὖτ' ἂν δὴ κέρδος νόον ἐξαπατήσῃ,

id eſt, ἐξαπατᾷν φιλεῖ. & mox v. 327.

Ἰσον δ' ὅς θ' ἱκέτῃσι ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἔρξει.

hoſpitem malo afficiet, hoc eſt, afficere ſolet. Homerus Iliad. α. ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηι, *quando iraſci ſolet viro inferiori*, & ſic ſæpè. Ariſtoph. Pluto:

Ὁ Πάμφιλος δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον κλαύσεται;
Pamphilus nonne propter hunc plorare ſolet?

Sic & Scriptores Sacri, Marc. III, 27. καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. *& tunc domum ejus diripiet*, hoc eſt, diripere ſolet. Joan. XV. 6. Ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοὶ, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη. *Si quis non in me manſerit, ejici ſolet foras, & tamquam palmes areſcere.* Interpretes ibi hæſitant. vide Bezam. In hac notione legitur etiam imperfectum, ut ἔδυον. Marc. XIV. 12. *mactare ſolent.* & XV. 6. ἀπίλυεν, *dimittere ſolebat*, ut bene hîc vetus Interpres.

In Scuto Herculis, v. 402.

Ὡς ἢ λέοντε δύω ἀμφὶ κταμένῳ ἐλάφοιο
Ἀλλήλοις κοτέοντε, δὴ σφέας ὁρμήσωσι.
Ut autem leones duo pro occiſo cervo ſibi mutuo irati in ſe ipſos impetum facere ſolent. In Theogon. v. 750.

Ἡ μὲν καταδύσεται, ἡ δ' ἐξοιχνεῖν ἔρχεται.
Hæc quidem intrabit, illa vero foras egreditur. h. e. intrare ſolet. In Ἔργοις v. 523.

Νυχίη καταλέξῃ ἔνδοθεν οἶκα.
Noctu cubare ſolet intra domum.

Et v. 370.

Πίσεις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπιστίαι ὤλεσαν ἄνδρας.
Credulitas pariter ac diffidentia perdere ſolet homines. Et v. 443.

Ῥεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένην ἐθέλουσά γε θυμῷ.
Facilè vero auferre ſolet apparentem volens ſaltem animo. Interpretes Latini: *abſtulit.* Et v. 284. Ζεὺς δέ τε Ἶριν ἔπεμψε. *Jupiter tum Irim mittere ſolet.* Theogo. v. 7.

Ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χορὸς ἐπιποίσαιτο καλός.
Summo in Helicone choreas ducere ſolent pulcras.

Sic & Scriptores in oratione pedibus ſoluta loquuntur frequenter, ut & Sacri Marc. XIV, 12. ὅτε τὸ Πάσχα ἔθυον, *quo tempore Paſcha mactare ſolent*, & XV, 6. ἀπίλυεν ſolebat dimittere. Sic & Latini hoc tempore utuntur, hinc in verſione retinui. Horat.

Non hic cuiquam parcet amico.

hoc eſt, parcere ſolet. Perſ. Sat. II.

At bona pars procerum tacita libabit acerra.

hoc eſt, libare ſolet, ut benè ibi φιλομαθέστατος Caſaubonus, quem vide, qui & Hebræos hoc genere loquendi uſos eſſe docet. à quo nec Græcos abhorrere, quod non à quoquam antehac obſervatum eſſe memini, hi loci Heſiodi argumento ſunt. Aoriſtis quidem hanc vim ineſſe tralaticium eſt, ut & apud noſtrum 240.

Τῶ-

Τοῖσιν δ' ἐφαδδεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων.

Illis autem cœlitus magnum importare ſolet malum Jupiter.

& ſæpè aliàs. Theogon. v. 87.

Αἶψα τι καὶ μέγα νεῖκος ὀπηνικάδ' ἐστάσαντο.

Statim etiam magnam contentionem ſcite dirimere ſolet.

v. 187. Οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες] Imperitè Interpretes: *Neque Deorum oculum veriti.* Verte: *neque Deorum iram veriti.* Inferiùs v. 252. Θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες, *Deorum animadverſionem non curantes.* Ubi iterum Interpretes ſine ſenſu: *Nullam Deorum reverentiam curantes.* Homerus Iliad. π.

Οἳ βίῃ οἱ ἀγορῇ σκολιὰς κρίνωσι θέμιστας,
Ἐκ δ' δίκην ἐλάσωσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.

Hîc Interpretes: *Deorum rationem nullam habentes*, quod ferri poſſet, ut apud Herodotum Calliope: οὔτε δικαιόων, οὔτε θεῶν ὄπιν ἔχοντας. *Neque Geniorum, neque Deorum rationem habentes.* At Odyſſ. φ. v. 29.

Σχέτλιοι οὐδὲ θεῶν ὄπιν ᾐδέσατ' οὐδὲ τρέπεσθε.

Interpretes rurſus inſcitè vertunt: *Deorum providentiam reveritus.* In omnibus his locis ὄπις eſt ira, pœna, vindicta, animadverſio. Heſych. ὄπωδα, ἐπιφορὰ, ἐπιτροπήν. Item: ὄπις, ἐπιφορὰ, φωτή. Corruptiſſimè lege: ἐπιφορὰ, ποινή. Noſter in Theogonia, 222. de Parcis:

Οὐδέποτε λήγουσι θεαὶ δεινοῖο χόλοιο,
Πρίν γ' ἀπὸ τῷ δόωσι κακὸν ὄπιν, ὅς τις ἁμάρτῃ.

Non ante deponunt Deæ gravem iram,
Quàm ab illo pœnas ſumſerint magnas, qui peccavit.

Unde & Nemeſis ὄπις, & Ionicè Οὖπις dicitur in Inſcriptione Herodis Attici:

Ητ' ὀλὶ ἔρια βροτῶν ἐλάσει Ραμνούσιος Οὖπις.

Quæ facinora hominum punis Rhamnuſias Upi.

Ut benè emendavit & expoſuit maximus Salmaſius. Quam appellationem Nemeſis quidem ἀπὸ τ' ὄπωπα accepit, non tamen hoc nomine, quòd ὄπις ſeu curam gerat rerum humanarum, ſed quòd animadvertat & puniat mala & improba audacium & inſolentium hominum facinora. Quas Nemeſios partes eſſe nemo ignorat. Εἰδότες apud Heſiodum ſunt φοβέμενοι. Heſych. εἰδῆσιν, ἐφοβῆτο. v. 190. pro ἐξαλαπάξει MS. II. ἐξαλαπάζει. Malè.

v. 199. Ἀθανάτων μὴ φῦλον ἴτον] Φῦλον ἀνικῶς apud Græcos Scriptores in hac notione non legitur. Itaque hic locus mihi mendi dudum fuit ſuſpectus, quod deterſit MS. II. ex quo legendum φῦλ' ἴτλω. ἴτλω fuit etiam in codice Palatino & conſpicitur in margine Stephanianæ editionis. Hinc & ſtatim ἀφελιπόντι non ἀφελιπόντες. Ἀθανάτων φῦλα ſunt Dii. & ſic vertendum, non ut vulgò: *familiæ Deorum.* ſic ſuperius φῦλ' ἀνθρώπων ſunt homines, φῦλα γυναικῶν mulieres.

v. 207. Δαιμονίη τί λέληκας] MS. I. λέλακας. probat Tzetzes.

v. 210. Ἄρχειν δ' ὅς κ' εἰδῇσι] Verſum iſtum & ſequentem obelis ſuis confodit Ariſtarchus, quia brutis non conveniant γνῶμαι, ſententiæ. Et mihi videtur abſurdum. Ἐπιμύθια enim à λογοποιοῖς ſolent addi. Itaque jam olim perſuaſum mihi fuit accuratiùs de hoc loco cogitanti ab antiquiſſimis temporibus hos verſus laborare trajectione, qui ſic reſtituendi ſint ſuo ordini:

Δεῖπνον δ' αἰχ' εἰδῇσι ποιήσομαι, ἠὲ μαθόντι.
Ὡς ἄρα τ' ἀκυπέτης ἴρηξ τανυσίπτερος ὄρνις
Ἄρχειν δ' ὅς κ' εἰδῇσι φρεσὶ κρείσσονας ἀντιφερίζοι,
Νίκης τε ςέφῃ, ἀρὴς τ' εὔχεσιν ἄλγεα πάσχει.

In hac opinione me confirmavit Manuſcriptus prior Voſſianus, in quo idem ordo ſervatur, niſi quòd ſequens verſus Ω Πέρση, σὺ δ' ἄνωγε δίκης malè præcedat ὀπιμύθιον. Sic enim ille liber, recens quidem, ſed ex optimo exemplari deſcriptus hos verſus digerit:

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἴρηξ παυσάμενος ὀρνις,
Ὦ Πέρση, σὺ δ' ἄκουε δίκης μηδ' ὕβριν ὄφελλε.
Αφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι, &c.

Tzetzes totam hujus fabulæ, quæ eodem ordine in exemplaribus ejus tunc descripta erat, ut nunc in nostris, συνταξιν damnat, non verborum, quasi aliquid σύλοικον, aut συλοικοφανὲς hîc sic commissum, ut viri docti ceperunt, sed sententiæ & totius orationis, quæ non videtur commodè cohærere. Hinc & ipse versus alio locat ordine, quàm quem vulgò tenent. Vide ejus commentarium.

CAPUT XIII.

Εὐθλὸς. Bonus. Δειλὸς. Hesiodus ter explicatur. Ἰθεῖαν νέμειν. Ἐξελάσωσι. Ἔργα θαλίης. Hesiodus quater emendatus. Ἀπαυρεῖν. Ἐπαυρεῖν βασιλῆϊ, ἀνδρὸς, κακορραφίας. Interpretum Homeri & Hesiodi aliquot errata. Κυδρὸς. Ονοπάζειν δίκαιον. Πετηνὸς. Hesiodi non intellecto loco lux. Δίκαια. Ἀληθέα. Βλάπτειν δίκαιον. Versus Hesiodi suppositititius indicatus.

v. 214. Τοῖς γάρ τι κακὸν δειλῷ βεσπ. ὃδὲ μὲν ἐσθλὸς Πισίσιος φερίμεν δώσατι] Ἐσθλὸς, ut rectè vidit Plutarchus hoc loco est ὁ τῇ τύχῃ καὶ τῇ δυνάμει σεσῳζων, potens, nobilis, dives, ut, apud Latinos, *bonus*. Flor. l. 7. *Ipse in senatum cædibus, in omnes superbia, quæ crudelitate gravior est bonis, grassatus.* Plaut. Curc. IV, 1, 14. *In foro infimo boni homines atque divites ambulant.* Cic. IX, ad Att. 12. *Ædiles ludos parant? viri boni usuras perscribunt.* Apud quem infinita sunt ferè exempla. Δειλὸς contra est tenuis, inops. Glossæ MSS. Vossii, & Græci magistri Δειλῷ, ἀγενεῖ, ἀδυνατοῦντι. Hunc sensum esse hujus loci ex præcedente fabula quoque intelligitur. In versu antecedente ἄκουε δίκης est obtempera justitiæ, sequere justum. Inferiùs v. 273. ἐπακούειν δίκης.

v. 219. Αὐτίκα γὸ τρίχει] Hunc Versum optimè ὁ πάνυ interpretatur. Significat enim Hesiodus religionem jurisjurandi, qua se judices obstringunt, violari, simul ambitioni subscribunt aut gratiæ, aut largitionibus corrumpuntur; hanc verò læsam fidem sacramenti sequi pœnam perjuris debitam. Nam versu sequente ἑλκομβίης est ἀγομβίης βιαίως, σὺν βίᾳ, jus quod aut gratiâ inflectitur, aut potentiâ perfringitur, aut pecuniâ adulteratur, & violenter opprimitur, ut Cic. inquit.

v. 222. Ηθεα λαῶν] Stultissimè Interpretes: *mores populi.* Ηθη hîc sunt ἀγρεῖαι, τόποι, vici, domus, sedes populi qui tales injustos habent magistratus, v. 525.

Εν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ καὶ ἐν ἤθεσι λυγαλέοισιν.
In frigida domo, & in ædibus tristibus.

Nihil tritius.

v. 224. Καὶ οἱ ἰθεῖαν ἔνεμαν] Ridiculè Interpretes: *neque rectè distribuunt.* Ἰθεῖαν νέμειν Aristoteli V. Ethic. est δίκην νέμειν, jus reddere, in sequente versu, δίκης δόλιαι ἰθεῖαι. *rectam ferre sententiam.* Optimè hunc locum interpretatur Eustathius ad Iliad. ϟ.

Εἰδ' ἄγ' ἐγὼν αὐτὸς δικάσω, καί μ' οὔτινα φημὶ
Αλλον ὑπερβήσειν Δαναῶν· ἰθεῖα γὸ ἔσται.
Age ipse judicabo & me nullum puto

Repre-

Reprehenſurum Græcorum. rectum erit judicium.

Ubi Euſtathius notat ad ἰθεῖα ſubintelligi δίκη. Τὸ δὲ ἰθεῖα ἐλλειπῶς καὶ αὐτὸ εἴρηται. Εἴληπται γὰρ ἀπὸ κοινοῦ τὸ δίκη ὄνομα ἐκ τῆς δικάσθαι ῥήματος. εἰς ἣ σαφήνειαν ἡ τοιαύτης λέξεως χρῆσις ἐν Ησιόδῳ τὸ ἰθεῖαι ἔνειμαν, ἤτοι πλὴν εὐθυτάτην δίκην. In hoc verſu legitur in utroque MSto οἵ τε μὲν ἐξελάσσωσι pro ἐξελάσωσι. Optimè. Hom. Iliad. π.

Οἱ βίῃ εἰν ἀγορῇ σκολιὰς κείνοισι δίμησας,
Ἐκ δὲ δίκην ἐλάσωσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.

v. 231. Θαλίης δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται] Hîc verò mirificè Interpretes: *In conviviis autem partis opibus fruuntur.* Unde hanc verſionem exſculpſerint, quid viderint, legerintque ego quidem exputare nullus poſſum. Quid enim à Poëtæ verbis comminiſci poterant remotius? ubi partarum opum mentio? Hinc non immeritò olim à viris doctis hæc verſio fuit improbata. Sed nec hi, quod pace illorum dixerim, plus viderunt. Volunt θαλίης μεμηλὸς eſſe per idiotiſmum Poëtis familiarem θάλλον, legendumque θαλίῃ μεμηλότες ac vertendum fructus colligunt florentes. Hæc quidem eruditionis & acuminis ſpecie blandiuntur, ſed revera à Græcæ linguæ indole abhorrent & mente Poëtæ. Senſus eſt ſimpliciſſimus per θαλίης μεμηλότα ἔργα intelligi ipſa convivia, ſicut ἔργα Ἀφροδίτης ſunt συνουσίαι, ἔργα Ἄρηος bella: ſeu opera pertinentia ad convivia, quæ grata ſunt convivis. θαλίης μεμηλότα ἔργα νέμονται, exercent opera grata convivis eſt id ipſum quod ſuperiùs dixerat τέρπονθ' ἐν θαλίῃς, convivia celebrant. Νέμεσθαι θαλίας ut apud Pindarum νέμεσθαι αἰῶνα. Δάκρυσι νέμοντα αἰῶνα. hoc eſt, ἀλγύνει, ut ſcholia antiqua exponunt. Superiùs apud noſtrum v. 119. Οἱ δ' ἐθελημοὶ ἡσυχοι ἔργα νέμονθ' σὺν ἐθείοισι πολίτῃσιν. *Illi verò pro arbitrio Tranquilli res ſuas curabant cum bonis multis,* ſive vivebant ſine curis. Ubi itidem malè Interpretes: *Ipſique ultro Quieti partis fruebantur.* Nimirùm, qui juſtitiam colunt, illos Poëta affirmat, aureæ ætatis hominibus ſimilem vitam agere, in perpetuo gaudio ſine curis & mœrore. Hinc & addit illos non currere per maria & undas, ſed contentos cœnis terreſtribus, & poſt quas non lavandæ ſunt manus, & quos humus fert fructibus paſci, æquè ut illi beati ſeculi mortales. Proclus ſic hunc locum intellexit: homines juſtos vivere ſemper in conviviis, & in iis agere opera ad agriculturam pertinentia. In MS. I. legitur θαλείης. In 2. θαλίης, in caſu ſecundo. In præcedente verſu liber I. ἰθυδίκῃσι.

v. 233. Ἀκρη μέν τε φέρει βαλάνους, μέση δὲ μελίσσας] MS. I. ἄκρῃ, μέσῃ. Videtur Tzetzes hanc lectionem agnoviſſe, qui exponit ἐν ἄκρῃ, ἐν μέσῃ. Vulgata tamen lectio melior. v. 237. pro νείσονται MS. I. νίσονται.

v. 240. Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπαυρεῖ] MS. I. ἀπήυρα. Sic legit Æſchines oratione contra Creſiphontem, Tzetzes, antiquus Scholiaſtes Pindari ad Pythionic. 111. Euſtathius ad Iliad. α. cujus verba ſunt: ἵνα λέγῃ σεμνῶς ἐν τῷ ὑφίμως, πάντες ἀπαύρασθαι βασιλέως τότε κακοῦ, κατὰ τὸ,

Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπήυρα.

ὅθεν ὅρα τὸ ἀπαυρεῖν ταὐτὸν ὂν τῷ Ομηρικῷ ἀπαυρεῖν, διὸ καλῶς ὁ αὐτῶν ἐμέμψατο. Apud Heſiodum, inquit, ἀπαυρεῖν eamdem vim habet quam apud Homerum ἀπαυρεῖν. Ecquis dubitet Heſiodum ſcripſiſſe ἀπήυρα, quòd poſtea ſcioli moti vocis inſolentia in hac notione mutarunt? Ἀπαυρεῖν enim pro ἀπολαύειν pœnas dare, damno affici frequenter apud Homerum alioſque legerant, ſed ἀπαυρᾶν in hac ſignificatione non niſi in hoc Heſiodi loco, niſi me fugit memoria, reperitur. Alioquin pro ἀφαίρειν & apud Homerum & apud noſtrum ſæpiùs legitur. Non dubitavi reddere ſuam lectionem Heſiodo fundatam tot antiquorum Scriptorum auctoritate, quamvis editi libri repugnent omnes.

Cete-

Ceterùm verba illa Homeri, ad quæ Eustathii scholion laudavimus, Iliad. α, ἵνα πάντες ἐπαύρωνται βασιλῆος, Latini Interpretes transtulerunt: *ut omnes fruantur rege.* poterantne insulsiùs? ἐπαύρωνται βασιλῆος est plectantur propter regem, luant regis stultitiam. Nec meliùs. Iliad. ζ.

Τέτῳ δ' ὔτ' ἀρ' ἔην φρένες ἔμπεδοι· οὐδ' ἀρ' ὀπίσσω
Ἔσσεσθ' τῷ κέν μιν ἐπαυρήσειας ὀΐω.
Huic enim neque animus constans est, neque in posterum
Erit; idcirco ipsum pœnas daturum puto.

Sic vertendi hi versus. Iliad. ο.

Οὐ μὰν οἶδ' εἰ αὖτε κακοξεφίης ἀλεγεινῆς
Πρώτῃ ἐπαύρῃαι.
Nescio an non insidiarum infelicium
Prima pœnas luas.

Similiter peccarunt Latini Interpretes inferiùs apud Hesiodum v. 419. Πλέον ἦ νυκτὸς ἐπαυρεῖ, hoc est, *magis autem nocte laborat*, subintelligitur hîc καμάτου. πλέον καμάτου ἐπαυρεῖ majores capit labores. Illi ineptè: *magis autem nocte fruitur.* Ἀπαυρεῖν, & ἐπαυρεῖν βασιλῆος, ἀνδρὸς, κακοξεφίας, sunt loquutiones concisæ, in quibus subintelligitur κακὸν & ἐκ, aut ἕνεκα. ut integra sint ἐπαυρεῖν κακὸν ἕνεκα βασιλῆος, ἐκ κακοξεφίας. sanè κακὸν additur Odyss. σ.

Μήπω τι κακὸν μεῖζον ἐπαύρῃς.
Ne majus malum capias. Sic & ἐπαύρειν ἀγαθὸν apud Andocidem. Similiter inferiùs Theog. v. 882. κεῖνος τιμάων sc. ἕνεκα. *certare de honoribus.* Tales ellipses Græcis Scriptoribus tam qui soluta, quàm qui pedibus constricta utuntur oratione, non sunt infrequentes.

v. 248. Καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ πλείονα δίκην] Est, *Considerate & ipsi hanc pœnam*, quæ injustis magistratibus & iniquis infligitur hominibus. Respicit enim ad illam δίκην, de qua paucis abhinc versibus egerat:

Τοῖς δ' δίκλην Κρονίδης τεκμαίρεται ὑψόθι ναίων
Ζεύς.

sanè quàm inficetè Latini Interpretes hîc: *Considerate hanc justitiam.*

v. 256. Σκολιῶς ὀνοτάζων] Ὀνοτάζων Eustathius exponit μεμφόμενος. Hesych. ἐφαυλίζων, ὑβρίζων. Proclus ἐξεγκερδάλλων, ut apud Cic. *adulterare pecunia jus.* quod qui faciunt contumelia Deum afficiunt. Paullò antè παρακλίνειν δίκας Cic. est *inflectere jus gratiâ.*

v. 257. Κυδρὴ τ' αἰδοίη] MS. II. κυδρὴ, & Proclus: ἀπὸ τοῦ κῦδος, inquit, γίνεται κυδρὸς, ἢ κυδρὴ, ὡς ἀπὸ τοῦ ἔχθος ἐχθρός. Sic & Etymol. Magni auctor & Hesychius: κυδρὴ, ἔνδοξος, σεμνὴ, τιμία, ἔντιμος. Hom. Διὸς κυδρὴ παρέκοιτις. Κυδνὸς nihili vox est. Restitui hanc vocem κυδρὸς inferiùs Hesiodo in Theogon. v. 318, & 442. Vide & Hom. Iliad. σ. v. 184, & Od. λ. v. 579.

v. 260. Ἀτασθαλίας βασιλέων] Uterque MS. Vossianus, Palatinus, editio Isingrini: βασιλέων probante Tzetze, qui ait λη & ων coalescere in unam longam.

v. 265. Pro οἳ αὐτῇ MS. I, οἳ δ' αὐτῇ.

v. 267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς] Hunc cum sequentibus sex versibus expungit Plutarchus. vide Proclum.

v. 273. Δίκη χρυσείοισιν] MS. I. Δίκη μυθήσεται. Glossa MS. βελτιωτικόν.

v. 277. Οἰωνοῖς πετεηνοῖς] Uterque Codex Vossianus: πτηνοῖς. Sic etiam Moschopuliani codices: φησὶν, inquit, ποιητικῶς, κοινῶς ἢ πτηνὸν ἢ πετεηνόν. Apud Porphyrium de abstinentia, ubi hos versus laudat, animalium, extat quoque πετεηνοῖς.

v. 280. Εἰ γάρ τις κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαια ἀγορεύειν γινώσκων] Nec Græci nec Latini Interpretes hunc locum ceperunt. δίκαια non sunt justa, quod omnes existimant, sed ἀληθῆ vera ut ex ἀνηθέσιν patet. Verum autem pro justo, & justum pro vero in utraque lingua frequens esse in tanta litterarum luce multis docere putidum est. Priscianus lib. XVIII. *Justum pro vero & verum pro justo frequenter tam nos quàm Attici ponimus.* Inferiùs 768. ἀλήθεια pro justitia:

Εὖτ'

Εὖτ' ἂν ἀλιαδεὶν λαοὶ κείοντες ἄγωσιν.

Cum in rebus agendis populus eſt *occupatus. in jure dicendo.* κείειν ἀλήθειαν eſt, res agere, jus dicere. Hinc & in ſacris μαμμωνᾶς τῆς ἀδικίας, & μαμμωνᾶς ἀδικίας, ſunt opes non veræ, fluxæ nimirum & hæ caducæ, quæ opponuntur μαμμωνᾷ ἀληθινῷ, opibus veris, divinis ſcilicet. Sanè ἀδικία in ſacris litteris nonnumquam eſt mendacium. Joann. VII, 18. 1 Cor. XIII, 6. Sic & apud Latinos *veritas* pro juſtitia. Cic. XIII. ad Fam. 57. *Ut ſuum negotium habeat cum populo Sardiano, pro cauſæ veritate, & pro ſua dignitate conficiat.* Pro Cælio: *Equidem vos ducam à teſtibus, neque hujus veritatem judicii, quæ mutari nullo modo poteſt, in voluntate teſtium collocari ſinam.* Alia quamvis multa notarunt viri docti, præcipuè Joan. Frid. Gronovius ad Senecam & Tacitum. Et in lingua Hebræa, Syra, & Arabica una eademque voce juſtitiam & veritatem denotari præclarè docuit vir inſignis Ludovicus de Dieu.

v. 283. Ἐν ᾧ δίκην βλάψας] Βλάπτειν δίκην eſt hîc juſtitiam impedire, falſum ſcilicet teſtimonium perhibendo; impedire ne judices poſſint ſecundùm illum dare, à quo jus & fas ſtat. Sic βλάπτειν apud Homer. Odyſſ. N.

Αὐτὸς ἰὼν ἁλὶ νηὸς ἐπὶ ζυγὰ, μή πιν' ἑταίρων
Βλάπτοι ἁλιπλόντων, ὁπότε σφετερόνδε νέοιτο.

Ipſe ivit per navem ſub tranſtris ne aliquem ſociorum
Impediret propellentium navem, quia properabant, remis.

Utrobique Latini Interpretes malè: *Læderent.* Apud Poëtam hunc, alibi quoque hujus ſignificationis ϑ βλάπτειν occurrunt exempla.

v. 288. Ὀλίγη δέ' ὁδὸς] Plato II. de Rep. & Xenophon II. Ἀπομνημ. legunt λείη, optimè.

v. 291. Εἰς ἄκρον ἵκηται] Hunc locum miror inquinatum etiam nunc in omnibus circumferi editionibus, quum pridem ſit emaculatus ab Heinſio, Scaligero, Meurſio, qui ἵκηαι legendum eſſe præceperunt, ut omnes veteres Interpretes qui explicant ἔλθῃ. Sed jam olim Eraſmus in adagiorum farragine rectam lectionem propoſuerat, & in verſione ſecutus erat. Lucianus in τυχομαντείᾳ verſus Heſiodi vocat πάνδημα ἔπη celebres & omnibus notos. Hunc locum pulcrè imitatur Silius Italicus, ubi Virtus ſic alloquitur Scipionem dubium animi, virtutine ſe dederet, an voluptati.

Ardua ſaxoſo perducit ſemita clivo,
Aſpera principio, nec enim mihi fallere mos eſt,
Proſequitur labor ad nitendum intrare volenti.

Vide quoque Catalecta Virgilii de littera Pythagoræ.

v. 293. Ὅς αὐτῷ πάντα νοήσῃ] Hæc inepta lectio omnes fœdavit editos libros. Antiquam tamen & veram nobis ſervavit Ariſtoteles I. Ethic. ad Nicom. cap. 4. Clemens Alexandrinus III. Pædagog. cap. 8. Ariſtides in λόγῳ πρὸς τὸν Ῥητορικὸν, Plutarchus aliique, qui & hîc pro αὐτῷ legunt αὐτὸς, & v. 296. ὃς δ' κε μήτ' αὐτὸς νοέῃ. Et Zeno in ſua imitatione:

Κεῖνος μὲν πανάριστος ὃς ἐν εἰπόντι πίθηται,
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει.

Sic enim iſti verſus leguntur, apud Diogenem Laërtium. Hos tantos auctores qui non ſequitur, næ ille miſer iratis Muſis natus eſt. Et licèt abſque his eſſet, ipſa tamen Græcæ linguæ indoles facilè non oſcitantem lectorem depravationis, quæ noſtras editiones contaminat, admoneret.

v. 294. Φραστάμενός τε κ' ἔπειτα] Non agnoſcitur hic verſus ab omnibus illis antiquiſſimis Scriptoribus, quos hoc loco uſos eſſe diximus, niſi ab Ariſtotele. In vetuſtis tamen codicibus fertur deſiderari. Sanè nec Euſtratius qui reliquos exponit, hujus meminit, ut & alii priſci Ariſtotelis Interpretes. Nec Latinis fuit

cogni-

cognitus, qui hunc locum in ſua tranſtulerunt ſcripta. Liv. 32. *Sæpè ego audivi milites eum primum eſſe virum, qui ipſe conſulat quid in rem ſit: ſecundum eum qui benè monenti obediat: qui nec ipſe conſulere nec alteri parere ſciat eſſe extremi ingenii.* Cic. in Cluentiana: *Sapientiſſimum eſſe dicunt eum, cui quod opus ſit veniat in mentem: proximè accedere illum, qui alterius benè inventis obtemperet.* Heſiodi tamen Græci Interpretes in ſuis libris illum invenerunt, ut ipſorum declarant explicationes. Hinc verò apparet non heri aut nudius tertius, ſed ante multa ſæcula hunc verſum eſſe Heſiodo ſubjectum. Suppoſititium enim eſſe & Poëtâ indignum ego quidem nullus dubito.

CHAP. XIV.

Heſiodi inſignis locus explicatus contra omnium Interpretum ſententiam. Ἐν θυμῷ βάλλεσθαι. Ἀκήεν. Μέτρια ἔρδειν. Heſiodo & Theocrito lux. Μετρίως λίγειν. Μίτρης. Commodus. Epitaphium Heſiodi, quod Pindaro tribuitur, emaculatur. Μίτρα σοφίης. Heſiodus ſæpè expoſitus, aliquoties emendatus & ab Interpretum inſcitia vindicatus. Ὀπτάζειν, καταπτάζειν. Tzetzes emendatus. Καὶ. Εὐνὴ. Ἀλιτεύειν. Γήρεος ὀδός.

v. 295. Μήτ' ἄλλου ἀκέων ἐν θυμῷ βάλλεται] Ex verſione Latina & Interpretibus Græcis hujus loci ſenſum nemo eruat. Quid enim eſt? *Neque alium audiens id in animum admittat.* Notiſſimus Helleniſmus omnes fugit. Ἀκέων ἐν θυμῷ βάλλειν, eſt ἀκέων ἐν θυμῷ βάλλειν. *neque alii parere in animum inducat.* Ἐν θυμῷ βάλλεσθαι eſt in animum inducere, ut βεβλημένος εἰς νοῦν apud Chryſoſtomum qui in animum induxit, & ut faceret conſilium cepit, ut eleganter notavit vir magnus Gu. Budæus, quem tamen miror in eodem loco hunc Heſiodi verſum exponere: *nec cùm ab alio audiverit animadvertit & in memoria verſat.* Sed ἀκέων hîc eſſe parere, obſequi, dicto audientem eſſe, ut ſæpè, & ex ſenſu verborum & interpretatione Livii, qui *alii parere ſciat* expoſuit, facilè erat animadvertere. In eumdem impegerunt lapidem Interpretes inferiùs v. 709.

—— Εἰ δέ κεν ἄρχῃ

Ἠπ ἔπος αἰπὺν ὀνοθύμιον, ἠὲ καὶ ἔρξας.

Si autem cœperis aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere. vulgò vertunt: *ſi cœperis locutus, faciens.*

v. 300. Βυσίφανος Δημήτηρ] Græci magiſtri neſcio quas comminiſcuntur ineptias cur Ceres βυσίφανος dicatur, quas excutere non eſt operæ. An hoc ulli Poëtæ Interpreti poteſt obſcurum eſſe, Cereri dedicari coronas ſpiceas, & illis ſemper ornatam eam Divam conſpici? Nummus aureus.

Vide & argenteum apud Fulv. Urſinum in familia Caſſia. Ovid.

Feſta

Festa piæ Cereris celebrabant annua matres,
Illa, quibus niveæ velatæ corpora vestæ
Primitias frugum dant spicea serta suarum.

Idem in Amor.

Flava Ceres tennes spicis redimita capillos.

Tibullus:

Flava Ceres tibi sit nostro de rure corona
Spicea, quæ templi pendeat ante fores.

Horat. carm. sæculari:

Fertilis frugum pecorisque tellus
Spicea donet Cererem corona.

v. 304. Ικελος ὀρμὴν] Malui *similis cupiditate*, quàm cum Interpretibus *studio*. Tzetzes ὀργὴν exponit. Hesych. Ορμὴ, βουλὴ, ἐπιθυμία. Κάνωρος est vocula μοιχὸς, de cujus expositione varia vide Proclum. Hesych. Κάνωρες, ἀργοὶ, ἄκαιροι. Eadem Phavorinus, & addit: κάνωρος ἢ ὁ κλέπτης ἢ ὁ κρύπτων.

v. 306. Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔχω μέτρια κοσμεῖν] Verte: *Tibi vero curæ sit opera decentia curare.* Ἔργα μέτρια sunt, ut benè Scholiastes Vossianus, ἔργα σχέσεως, sive, ut Tzetzes, μὴ ἀκαιρεῖν. Monet fratrem ne otii ac ignaviæ blanditiis malis rebus & operibus animum applicet, & cupiditate auferatur alieni laboris fructus intercipiendi, ut fuci illi qui miserorum sudore & laboribus pascuntur, sed potiùs in talibus occupetur operibus quæ se virosque bonos decent. Hæc sunt μέτρια ἔργα quæ opponit ἔργοις ἀμέτροις. Μέτρος esse μέγας, ἔοικε in animum equidem ego inducere non possum, quum potiùs veteribus Criticis sit μικρὸς. Hesych. μέτριοι, μικροὶ. μετριοπαθὴς, μικρὰ πάσχων. Apud Platonem verò μετρίως λέγειν est convenienter loqui, commodè dicere & pro rei dignitate, quæ maximè ad rem faciunt, ut apud Thucydidem lib. 2. Χαλεπὸν γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν, ἐν ᾧ μάλις ἢ ἡ δόξα τοῦ ἀληθοῦς βεβαίως ἔχει. Ibi optimè Scholiastes vetus: μετρίως, συμμέτρως, ἀξίως. In Theocriti epigrammate: μέτριος ἦν ἐν πᾶσιν, non est, excelluit in omnibus, sed, moderatus fuit in omnibus, modum in omnibus rebus tenuit, fuit ubique modestus. Hi enim dicuntur μέτριοι. Hesych. μέτριοι, ὁλιγαυτῆς. Apud Demosthenem μέτριοι & ὁλιγαυτῆς conjunguntur. Quod hominum genus, quia singulari morum facilitate est & humanitate, μέτριοι τοῖς ἤθεσι Aristoteli IV. Ethic. dicuntur, homines commodi, faciles, homines commodis moribus. Cic. pro Muræna: *Nemo Catone proavo tuo commodior, comior, moderatior fuit, ad omnem rationem humanitatis.* Id. de amicitia: *Atque hoc quidem videre licet, eos qui antea commodis fuerunt moribus, imperio, potestate, prosperis rebus immutari.* Epitaphium verò Hesiodi, quod Pindaro tribuitur, fœdissimè deformatum est. Vulgò sic legitur:

Χαῖρε δὶς Ἡσίοδος, καὶ δὶς τάφου ἀντιβολήσας,
Ἡσίοδ' ἀνθρώποις μίτρον ἔχων σοφίης.

Cælius vertit:

Salve cui pubes, tumulusque bis obtigit unus,
Tu sapis Hesiode, quantum homini sapere est.

Sic quidvis ex quovis potest verti. Quid est ἀνθρώποις μίτρον ἔχειν σοφίης? Qui ἀλλεπιμῶς ἀνθρώποις pro ἐν ἀνθρώποις positum contendent, illi silices possunt concoquere. Nihil hac lectione absurdius. Veram, elegantem, dignam auctore illius epigrammatis, quicumque sit, accipe ex MSto Vossiano:

Ἡσίοδ' ἀνθρώποις μίτρα χέων σοφίης.
Hesiode hominibus tradens sapientiam, sive *præcepta sapientiæ.*

Totidem litteris in illo Codice scriptum legimus, nisi quod corruptè. Ἡσίοδς pro Ἡσίοδ'. μίτρα σοφίης est loquendi genus Poëtis familiare pro σοφίη, ut supra μάτεον ἤσης, pro ἤση. v. 131. vide ibi notas.

v. 314. Δαίμονι δ' οἷ] Interpre-

tes Græci mirè hîc argutantur. Omnes δαίμονα capiunt pro τύχη, hoc, ut videtur, ſenſu, cujuſcumque ſortis & conditionis fueris. Δαίμονις hîc eſſe quod Æſchylo κρείπονις, non aſſequor. Eſt, ut verum fatear, mira locutio, quam ita judico exponendam eſſe: τοιούτῳ ἔνδοξα σὺ οἵῳ δαίμων, hoc eſt, ἴσος εἶς θεῷ ſimilis Deo es. ut apud Xenophontem: χαιρίζόμενον οἵῳ σοι ἀνδρὶ, pro χαιρίζόμενον τοιούτῳ ἀνδρὶ οἵῳ σύ. Et apud eumdem: ἡμεῖς δὲ ἔγνωμεν τοῖς οἵοις τε ἦμεν, καὶ ὑμῖν χαλεπὴν πολιτείαν ἔξ) δημοκρατίαν. pro τοῖς τοιούτοις οἷοι ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς, ut hæc duo loca Stephanus rectè exponit. Senſus Poëtæ eſt, ſi labore tibi victum comparaveris, beatus eris. Terent. *Deus ſum ſi ita eſt.*

v. 318. Ηδ' ὀνίνησι] MS. I. ἠδ', II. ἠτ'. lege: Αἰδὼς μὲν ἀνδρὸς μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνίνησι. *Pudor alius vehementer obeſt, alius vero prodeſt.* Verſu ſequente in utroque MS. πρὸς ἀνολβίαν, & πρὸς ὄλβον. niſi quod in ſecundo vitioſè ὄλβων. Ολβον etiam Palatinus codex habet, utrumque Tzetzes & Stobæus.

v. 321. Χερσὶ] Latini hoc unitatis numero malunt exprimere *Manu agere.* Florus: *Matrimonia manu capta.* nihil notius. v. 326. Ανίει τῇ tritiſſima Poëtis Græcis enallage pro ἀνίεσι τῶν. utrumque Latinos Interpretes fugit. pudet hæc annotare.

v. 324. Αἰδὼ δέ τ' ἀναιδείη καταπάζῃ] MS. I. Voſſ. αἰδὼς δ' ἐτ' ἀναιδίη καταπάζῃ. alii libri αἰδὼς δέ γ' ἀναιδίη καταπάζῃ, quod probat vir doctus & exponit: *pudor impudentiam ſequatur, id eſt, poſthabeatur.* ſed ego vulgatam lectionem retineo, quæ ſic exponenda: *Pudorem vero cum impudentia vicerit.* Οπάζειν & καταπάζειν eſt ſequi jubere, ut victores ſolent victos, aut domini jubere ſolent ſervos ſequi. Apud Hom. ὀπάσσας, teſte Euſtath. eſt δοῦς ἕπεσθαι. Heſych. ὀπαζόμεναι, στρατεύσασαι. ὀπαδὸς, ἀκόλουθος, δοῦλος.

v. 326. Ρεῖα τέ μιν μαυρῶσι θεοὶ] MS. II. Ρεῖα δέ μιν ἀμαυρῶσι. Proclus etiam videtur ἀμαυρῶσι legiſſe.

v. 328. Κακὸν ἕρξει] MS. II. ἔρξει cum editione Iſingrina & pluribus aliis antiquioribus. ſed rectius ἕρξει legitur. ἀπὸ ἔζω eſt ἔξω, & κατὰ θέσιν ἕρξω, ut benè veteres magiſtri. Tzetzes hîc fœdè corruptus eſt. Ισον, inquit, τῷ ὀπτορκῳ δρᾷ, ὃς τις εἰς ἐκατεύοντα καὶ εἰς φίλον, ἢ εἰς ἀλλοδαπὸν [ὡς ἕξει] καὶ ποιήσει βλαβερόν τι. Heinſius legit pro ὡς ἕξει, λέξει καὶ ποιήσει. Scaliger uncis incluſit. Uterque malè. Scribendum: ἀλλοδαπὸν ἕρξει, καὶ ποιήσει βλαβερόν τι. Exponit quid ſit ἕρξει. καὶ eſt ἤγουν, *hoc eſt,* exponendi vim habet. ut paullò pòſt: πυὸς καὶ πυός. πυὸς, *hoc eſt,* πυός. Ariſtoph. Pluto: Κακῶς ἐπραττεν καὶ πένης ἦν. *Male egit, hoc eſt, pauper erat.* ſic καὶ millies apud priſcos Græcorum Scriptorum Interpretes. Emendationem noſtram video firmari MSto Voſſiano.

v. 329. Κρυπταδίης εὐνῆς] Eſt, *furtivi concubitûs.* ineptè Interpretes: *ſecreti lecti.* Εὐνὴ enim eſt συνουσία. Hom. Iliad. Ω.

Τέκνον ἐμὸν, τίο μέχεις ὀδυρόμενος καὶ ἀχεύων
Ζωὸν ἔδεαι κραδίην, μεμνημένος ὐδέ τι σίτου
Οὐτ' εὐνῆς;

Mi fili, quamdiu lamentans & dolens tuum cor comedis, neque cibi neque Veneris recordans? Ubi Interpretes æquè imperitè εὐνὴν cubile verterunt, ut hoc loco. Hos tamen potuiſſet hujus erroris admonuiſſe Euſtathius, ſi ipſum conſuluiſſent. Qui aſſeverat εὐνὴν eſſe μίξιν præfatus propterea nonnullos hos verſus ἀθετεῖν, quia οἱ ἀθληταὶ τὴν τῶν ἄθλων πάντα χωρὶς ἐκπλησσόμενον τῇ γυναικί. ſed & quæ ſtatim ſequuntur εὐνὴν Homero eſſe συνουσίαν oſtendunt: ἀγαθὸν γυναικὶ ἀνὴρ ἐν φιλότητι μίσγηται. *Bonum vero eſt cum muliere conſueſcere.* Phavorinus: Εὐνὴν οὐ μόνον τὴν κοίτην ἅπλως ἀλλὰ καὶ πᾶσι συνουσίαν, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς γυναικείας παρὰ τῷ Ιπποκράτει. Hinc & εὐνάζεσθαι eſt μίσγεσθαι γυναικί. Iliad. β. Διὰ βουτὴν εὐνάζεσθαι. Odyſſ. τ. παρ' ἀνδράσιν εὐνάζεσθαι eſt cum viris conſueſcere. Paulo in litteris ad Romanos exaratis κοίτη eadem ratione eſt συνουσία, cùm

cap.

cap. XIII. vetat σφετεριστὴν ἐν κοίταις καὶ ἀσυλλογίστως.

v. 330. Ἀλιτραίνεται] Reposui ex MS. II. & vetere Palatino, ἀλιτραίνεται. vide Etymologicum Magnum. v. 331. γήρας ἐδὸς est ipsa senectus. Nec aliter Latinè debet exprimi. Tales periphrases innumeræ apud priscos Græcos Poëtas occurrunt, ut de multis jam nos ipsi & alii viri docti monuerunt. Pleræque abhorrent ab usu & consuetudine Latinæ linguæ, in quam illas verbum de verbo exprimendo transferre imperitia est.

CAPUT XV.

Θῦος, θύειν. Vetustissima sacrificia gramen, & alia quæ tellus producit, non animalia. Κλῆρος ager. Χρῆμ' ἐγχώριον. Χῶρος. Χωρίτης. Tzetzes & Proclus correcti. Μετρεῖσθαι. Καὶ. Hesiodus ter emendatus. Ἀρχεδς πίθυ. βλαβερόν. Obnoxius. Θυμὸς ἐν φρεσί. Multæ Interpretum hallucinationes.

v. 338. Σὺν δ' ἐπὶ θύεα τε λάσκεν] MS. II. editio Stephani, Isingrini, aliæque meliores: θύεται. Itaque ut versus constet, legendum σὺν δ' ἐπὶ θύεται. Proclus etiam sic legisse videtur: Καὶ ἀγνῶς, καὶ καθαρῶς, καὶ θύεται καὶ σὺν δὲ λασιομηρίους. Latini verò Interpretes pessimè vertunt: *Libaminibus atque hostiis placa.* Atqui de hostiis jam dixerat præcedente versu: ὄφρ' ἀγλαὰ μηρία κάων. *nitida femora adole.* Sic interpretare. ἀγλαὰ sunt nitentia adipe, qua cooperiebantur ut docet in Theog. Stultè igitur hîc rursus hostias inculcet. Θῦος Græcis est θυμίαμα, odoramentum, odores, qui Diis adolentur, quod propriè vocant θύειν, hoc est, odoramenta accendere, quibus solis olim faciebant. Synes. hymno VII. de Magis:

Ἄγε δῶρα κομίζετε,
Σμύρνης ἀναθήματα,
Χρυσοῦ τ' ἀναθήματα,
Λιβάνου τε θύη καλά.

Eia munera ferte Myrrhæ libamina, Aurique donaria, Thurisque odores suaves. Θύειν enim est θυμιᾶν suffire, ut tradit Porphyr. II. de abstinentia animalium. Posteà ad alia quoque quæ Diis offerebantur munera translatum, & tandem ad victimarum mactationem. Porphyr. II. de abstinentia animalium: Δένδρα μὲν γὰρ δὴ πρὸ ζώων ἀνέδωκεν ἡ γῆ. πρῶτ' δένδρων καὶ πολὺ πρόδρομον τοῦ ἐπιτηδείου γεννωμένου πάσι, ἃς δρεπόμενοι φύλλα καὶ ῥίζας καὶ τὰς ὅλας τῶν φύσεων αὐτῶν βλαστὰς, κατέκαιον· ταύτῃ τοὺς φανερομένους ἐρανίους θεοὺς τῇ θυσίᾳ δεξιούμενοι, καὶ ἀφ' τοῦ πυρὸς ἀπαθανατίζοντες αὐτοῖς τὰς τιμάς. τούτοις γὰρ καὶ τὸ πῦρ ἀθάνατον φυλάττομεν ἐν τοῖς ἱεροῖς, ὃν μάλιστα αὐτοῖς ὁμοιότατον. ἐκ δὲ τῆς θυμιάσεως τῆς ἀπὸ γῆς, θυμιατήριά τε ἐκάλουν, καὶ τὸ θύειν, καὶ θυσίας, ἃ δὴ ἡμεῖς ὡς τοῦ ὑγιείαν πλημμέλειαν ἐκφαίνοντα οὐκ ὀρθῶς ἐξακούομεν τοῦ ἀφ' τῶν ζώων δοκοῦσαν θεραπείαν καλοῦντες θυσίαν. *Terra prius arbores quàm animalia protulit: ante arbores verò gramen quotannis nascens, cujus folia & radices, totaque illius naturæ germina colligentes flammis adolebant: hoc sacrificio Deos visos cœlestes excipientes, & per ignem honores illis reddentes immortales. His etenim ignem perpetuum, cùm sit iis simillimus, in templis asservamus. At ex eorum quæ terra nascuntur suffimentis in sacris adhibitis,*

bitis, acerram θυμιατήριον *appellarunt, & ſacra facere* θύειν, *& ſacrificia* θυσίας, *quæ omnia nos non rectè interpretamur, quaſi erroris illius qui poſteà irrepſit, eſſent indicia, ideoque eum, qui ex animalium mactatione videtur eſſe, cultum* θυσίαν *vocamus.* Idem inferiùs eodem libro: Επεὶ καὶ Απόλλων παραινῶν θύειν κατὰ τὰ πάτρια, τυτέστιν κατὰ τὸ ἔθος τῶν πατέρων, ἅπαν ἄγειν ἔοικεν εἰς τὸ παλαιὸν ἔθος. Τὸ δὲ παλαιὸν ἀπὸ πόπανων καὶ τῶν καρπῶν ἦν, ὡς ἀποδείξαμεν. Οθεν καὶ θυσίαι καὶ θυηλαὶ, καὶ θυμέλαι ἐκαλοῦντο, καὶ αὐτὸ τὸ θύειν τῷ θυμιᾶν ἔχετο, καὶ ἔτι νῦν παρ' ἡμῖν λεγομένη ὀπθύειν. ὃ γὰρ ἡμεῖς νῦν θύειν λέγομεν ἔρδειν ἔλεγον. Ερδον Απόλλωνι τελείους ἑκατόμβας ταύρων ἠδ' αἰγῶν. *Quia etiam Apollo cum præcipit ſacra facere ſecundum patrios, id eſt, patribus receptos ritus, ad antiquum morem nos reducere videtur. Vetus autem ſacrificandi mos erat per placentas & fructus, uti demonſtravimus. Unde ſacrificia* θυσία, *&* θυηλαὶ, *&* θυμέλαι *dicebantur, & ipſe actus ſacrificandi* τὸ θύειν, *idem valuit, quod ſuffire vel adolere, quod nunc vocatur* ὀπθύειν. *Quod enim nos* θύειν *dicimus, illi* ἔρδειν *dicebant.* Θύειν igitur eſt ſuffire. hinc θύος eſt odoramentum, unde Latinum thus, ut à πῦον pus, ut oſtendit vir maximus ad Solinum. Quia præcipuè in ſacrificiis poſtea thure ſunt uſi. Inde nobis etiam thus *weyroock* dicitur, quaſi ſacer fumus, ſicut in Germania feſti dies quibus natalis Chriſti celebratur, *wynacht*, hoc eſt, ſacra nox ab illa nocte, quam præcipuè colunt, quia in illa Chriſtus natus eſſe creditur. Galenus θύα optimè exponit θυμιάματα, ἀρώματα. Proclus & Moſchopulus hoc loco θυσιά. Euſtathius πίμματα. Poſtea enim ad omnia quæ Diis offerebantur tranſlatum, ut & θύειν. Sed hîc in propria notione capiendum.

v. 341. Οφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον] Interpretes: *ut aliorum emas ſortem.* Malè. Vertendum: *ut aliorum emas agrum.* Κλῆρος eſt fundus, ager, poſſeſſio, quia agri ſunt præcipua facultatum & bonorum, quæ poſſident homines, pars. Κλῆρος omnia bona ſignificat. Heſych. κλῆρος, οὐσία. Propriè tamen bona quæ hereditate venerunt, ut Latinis ſors. Liv. *Puer in nullam ſortem bonorum natus*, eſt qui non habet patrem in cujus patrimonium ſucceſſionem ſperet. Conſortes ὁμόκληροι, ejuſdem hereditatis participes, coheredes. Olim enim ſorte hereditas dividebatur. Poſtea omnia bona quæ poſſidemus quacumque ratione parta, & κατ' ἐξοχὴν agri, poſſeſſiones dicuntur κλῆρος. Theocritus Ηρακλίσκῳ.

Οππόκα κλᾶρον ἅπαντα καὶ οἰνόπεδον μέγα
Τυδεὺς
Ναῖε.
Quum omnem agrum & viniferum latum ſolum Tydeus
Teneret.

Herodot. Melpom. φθείρων τὴν Συρίων τῶν κλῆρον. *Syrorum agros vaſtans.* Hinc & κληροῦχος apud eumdem eſt colonus, cui data pars agri colenda & poſſidenda.

v. 342. Τὸν φιλέοντ' ὀπὶ δεῖπνα καλεῖν] Aliud non tantùm præcipit Chriſtus apud Lucam XIV, 12. ſed & ipſe Plato in Phædro: εἰ χρὴ τοῖς δημόσιοις μάλιστα χαρίζεσθαι προσήκει, προσήκει καὶ τὸν ἄλλον μὴ τὸν βελτίστους, ἀλλὰ τοὺς ἐπιτηδειοτάτους τοῦ ποιεῖν. μαίστων γὰρ ἀπαλλαγήσεται κακῶν, πλείστῳ χάριν αὐτοῖς ἕξοντας. Καὶ μὲ δὴ καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις δεῖπνοις ὃ τοὺς φίλους ἄξιον ἐστὶ καλεῖν, ἀλλὰ τοὺς προσπτωχοὺς, καὶ τοὺς δημόσιος πλουσιοῦς. Εκεῖνοι γὰρ καὶ ἀγαπήσουσι, καὶ ἀκολουθήσουσι, καὶ δεῖ τοὺς θύρας ἥξουσι, καὶ μάλιστα ἡδήσουσι, καὶ οὐκ ἐλαχίστῳ χάριν ἕξοντας, καὶ πολλὰ ἀγαθὰ αὐτοῖς ἥξουσι. *Si egenis gratificandum eſt maxime, convenit omnino non meliores juvare homines, ſed pauperrimos. Maximis enim liberati malis gratias ingentes habebunt. Privatis quoque & propriis ſumtibus non vocandi amici erunt, ſed eſurientes & ſupplices. Hi enim beneficium maximi facient, te ſectabuntur, ad fores opperientur, applaudent, gratias agent, vota pro te fundent.*

v. 344.

v. 344. Εἰ γάρ τοι καὶ χρῆμ' ἐγχώριον ἄλλο γένηται.] *Si enim tibi negotium aliud rusticum inciderit.* Sic versus exponendus. Vulgò ineptè: *Si res aliqua fortuita eveniat.* Χρῆμα ἐγχώριον, est res, quæ ad agrestes, & ruricolas pertinet, opus & negotium rusticum. χῶρα enim & χῶρος est vicus, pagus, ager. Hesych. χῶρος, ἀγρός. χωρίτης est rusticus. Item: χωρίτης, ἀγρώτης, ἄγροικος, χωρεβατεῖν in agro spatiari. Chorobates apud Vitruv. instrumentum quo agros metabantur, Latinis gruma, quamvis & aquis librandis inserviret. χωρίον villa, prædiolum. Sanè in Sacris quoque litteris χῶρα est ager. Luc. XXI, 21. οἱ ἐν τοῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. *qui in agris sunt non ingrediantur in eam*, sc. Urbem. pro quo Matth. XXIV, 18. ὁ ἐν ἀγρῷ. Sic olim χωρεπίσκοποι erant rurestres Episcopi, qui in vicis & pagis rem sacram faciebant. Proclus legit olim ἐγκώμιον, uti ex ejus explicatione apparet, quamvis vulgò legatur ἐγχώριον. ἐγκώμιον verò idem est quod ἐγχώριον, nempe quod in eadem κώμῃ geritur. Posses quidem etiam exponere ἐγχώριον οἰκεῖον, ut sit negotium in tuis ædibus incidens, domesticum. Suid. ἐγχώριον οἰκεῖον. Sed altera præstat interpretatio. Rustica enim hæc præcepta sunt, quæ χωρίτης dantur.

v. 346. Πῆμα κακὸς γείτων] Ad quod confirmandum Proclus & Tzetzes afferunt Λίπολιν ἢ Λαρισαίους, Καρχηδονίους καὶ Βυζαντίους, qui propter vicinitatem mutuis cladibus & damnis perierint. Sed quid audio? Num Carthaginienses & Byzantini tantis locorum intervallis disjuncti sunt vicini? legendum Χαλκηδονίους. Chalcedon enim contra Byzantium sita. Mox Tzetzes: λείπουσι τοῦτο Πλάτωνος. Θεμιστοκλέα γάρ φασιν ἢ Πλάτωνα παῤῥησιάσασθαι ἢ ἀγαθὸν λέγειν, ὅτι ἀγαθὸν ἔχει γείτονα. Non hoc Platonis dictum est sed Catonis; legendum igitur Κάτωνα. Sic etiam Vossianus codex. Sed hæc præstat differre ad Interpretes, ex quibus infinitas pænè mendas eluimus.

v. 348. Οὐδ' ἂν βοῦς] Hoc versu probat Heraclides in fragmentis de rebus publicis, ubi agit de re publica Cumæorum legem illorum, qua sanxerant, ut si quis aliquid amitteret, furto à vicinis damnum resarciretur: ὡς ἦν αὐτοῖς εἰς τὰ κλοπιμαῖα συμβάλλεσθαι τοὺς γείτονας, διὸ καὶ ὀλίγα ἀπώλλυντο, πάντες γὰρ ὁμοίως ἐτήρουν. καὶ Ἡσίοδος ἐντεῦθεν δοκεῖ λέγειν ὡς ἂν βοῦς ἀπολοῖτ' εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη. *Moris erat apud eos, ut vicini omnes conferrent ad resarciendum quæ furto ablata fuerunt. Qua propter pauca furto amittebantur, quod universi pariter sua aliorumque diligenter custodirent. Atque hinc videtur petitum, quod apud Hesiodum est: Bos non facilè peribit, nisi vicinum malum habueris.* Eadem lex fertur esse apud Japonenses in ultimo Oriente.

v. 349. Εὖ μὲ μετρεῖσθαι] Glossæ MS. Vossii: καλῶς δανείζεσθαι. Hesych. μετρεῖ, δανείζει. Μετρεῖσθαι est sub usura mutuum petere sive mensura, sive pondere, sive numero constet. Cic. I. de Off. *utendum accipere* vertit: *Quia si ea quæ utenda acceperis, majore mensura, modo possis, jubet reddere Hesiodus, quidnam beneficio provocati facere debemus?* Malè ergo Interpretes: *Recta mensura mutuum accipe*; quasi de iis solis rebus loquatur Poëta, quæ mensura consistunt, ut multis docuit Salmasius libro de Usuris. Inferiùs v. 296.

Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμ' ἦλθες, ἐγὼ δέ τοι οὐκ ὀπίσσω
Οὐδ' ὀπιμετρήσω.
Sicut & nunc ad me veniſti, ego verò tibi non amplius donabo,
Nec amplius mutuum dabo.

Glossæ Vossianæ MS. ὀπιμετρήσω, δανείσω. Proclus. ὁ χρήσω. benè. Notant enim veteres Grammatici χρῆσαι ὅτι φίλων dici, δανεῖσαι ἐπ' ἀλλοτρείων. Suidas: Δανεῖσαι ὅτι ἐπ' ἀγαθῷ. Antiquissimis certè Scriptoribus δανείζειν, non est fœnori locare, sed mutuum dare sine usuris.

v. 353. Τῷ περσίοντι περᾶτε] An hoc est

eſt quod Interpretes volunt, *juvantem te juva*? Quanto rectiùs Græci magiſtri *inviſentem inviſe*? Qui eo, inquit, ingenio ſunt, ut mutuis amicitiæ & conſuetudinis commerciis delectentur, cum iis cole amicitiam. Idem ſenſus versûs ſequentis: qui libenter ſua cum aliis communicant, iis tu libenter impertire, ſi quibus opus habuerint. v. 351. MS. I. Ἴσα ἄτῃσιν.

v. 357. Κἢν μέγα δῴη] Revocavi priſtinam lectionem ex MS. II. & Proclo, qui legunt ἢ μέγα δόιη. Καὶ, quod Interpolatores fugit, eſt κἢν, κἤπερ, κἠὶ εἰ, ut ſtatim: ἢ τὸ σμικρὸν ἐόν. *etſi ſit exiguum* Ariſtoph. Plut. Ἐὰν ἢ σύζυγον λάβω τινὰ ἢ σύκινον, ἢ ἰσχυρὸν τῶτον θεὸν ἐγὼ ποιήσω τήμερον. *Si ſocium cepero aliquem etſi imbecillum, potentem tamen hodie faciam.* Pro quo Scriptores orationis ſolutæ malunt dicere καί τοι, καίτοιγε. V. 358. ὠὸς eſt ἐθέλων libens, uti in aliis locis accipi viri eruditiſſimi docuerunt.

v. 361. Ἐπὶ σμικρὸν καταθεῖο] MS. σμικρῷ. quod verum eſt. Tzetzes verſu ab hoc ſecundo: ὃς δ' ἐπ' ἐόντι φέρει. v. 382. ἔργον τ' ἐπ' ἔργῳ ἐρεύξεται. Subſcribunt Moſchopulus & Tzetzes, & veteres Scriptores plurimi qui hunc locûm laudant.

v. 364. Ἀνέρα κήδει.] Et *hominem ſollicitum habet*, non *lædit*. Hom. κῆδε δὲ θυμόν. *Animum ſollicitat.* Sequente verſu, βλαβερὸν eſt damno, periculis & variis caſibus obnoxium. perperam Interpp. *noxium*. Sic etiam Latinis *obnoxius* ſimpliciter, eſt opportunus injuriæ. Flor. III, 20. *Et ipſi* (ſervi) *per fortunam in omnia obnoxii.* Lib. IV, 4. *Cum intra decem & octo annos, tenerum & obnoxium & opportunum injuriæ juvenem videret.* Phædrus: *ſervitus obnoxia, quia, quæ volebat, non audebat dicere.* Senec. ep. 61. corpus humanum vocat *obnoxium domicilium animi.*

v. 368. Ἀρχομένῳ ἢ πίδα ἢ λήγοντι θ' ἁρμόσασθαι] Stukè Latini Interpretes: *Incipiente verò dolio & deſinente ſaturato te.* Quid incipere & deſinere dolium Latinis auribus ſonet ego non exputo. Verte: *Quum relinitur dolium, & ferè eſt epotum, ſaturare.* Ἀρχέσθαι πίδου eſt ἀνοίγειν πίδον, Theocrito ἀλοιφαῖον, Terentio *relinere dolium.* Longè ineptiùs inferiùs ἐν ἡμίσεϊ v. 51. ἀείσην ἀρξαῖς πίδος vertunt: *optimam implendis doliis*, quum ſit, *optimam aperiendis doliis.* Verſ. ſequ. δειλὴ uterque MS. ut benè reſtituit Heinſius. Ceterùm de ſententia hujus verſûs, & cur vinum in medio dolio ſit optimum diſputat Plutarch. Sympoſ. III, 7. & Macrobius VII. Saturn. c. 12. quos vide, & ride Alexionem apud Plutarchum, qui irridet hunc verſum Heſiodi, quod in medio ſit vinum optimum. Atqui hoc ipſum quoque dicit Heſiodus, ideoque tum parciùs illo utendum eſſe, ut diutiùs optimo fruamur. Vetus eſt, vini medium, olei ſummum, mellis imum optimum eſſe.

v. 370. Μισθὸς δ' ἀνδρὶ] Hic cum ſequentibus duobus verſibus in MSto primo non comparet, & expunctos olim fuiſſe à nonnullis Proclus teſtatur, à Plutarcho tamen vindicantur & probantur. Vide Proclum. Sed ipſe Plutarchus in Theſeo tribuit hunc verſum Pittheo, Ariſtotelemque laudat. Cujuſcumque ſit ſententia, eſt optima: ſi cum amico tibi res quædam ſit, fac ut primò cum illo paciſcaris de mercede, quam ſibi deberi putat, ut omnes querelæ præcidantur.

v. 376. Μυσχίζῃς ἢ παῖς σώζοι] MS. I. εἴη, cum gloſſa ὑπάρχῃ. Pulcrè D. Heinſius obſervavit hos verſus eſſe tranſpoſitos, & eleganter illos exponit, quem vide. Sine MSS. auctoritate nihil tamen ſuſtinui mutare.

v. 381. Ἐν φρεσὶν ἧσιν] MS. I. σῆσιν II. σῇσι. leg. φρέσι σῇσιν. Θυμὸν ἐν φρεσὶν, ut apud Plautum: *Mens animi.* & Catullum: *Nec potis eſt dulces Muſarum exponere fœtus Mens animi.*

C A-

CAPUT XVI.

Distinctio vulgaris librorum Hesiodi deleta. Hesiodus bis emendatus. Veteres nudi faciebant opus. Εργα ἀλαπεμάφεσθαι. Proclus emendatus. οἱ περὶ Τιμόθεον. Χρήματα. Χρησήρια. Nicolai Damasceni locus vindicatus, Æliani Interpretes ter reprehensi. Τητᾶν, πιτᾶν. Quærere. Εργειν. Opus. ὀξὺς ἠέλιος. Sol acutus. Sol acris. Sirius acris. Claudianus emendatus. Χιὼν ὀξεῖα. Ζεὺς pro cœlo. Lapsus crebri Interpretum indicati.

Βιβλίον β'] Expunxi hanc distinctionem quam & codices manu exarati, & veteres Scriptores cum Interpretibus ignorarunt. In primo Vossiano hîc omnia perpetuâ & continuâ serie sine ullo distinctionis vestigio perscripta sunt: sicuti & in Procli commentario manu exarato, quem mihi utendum dedit Marquardus Gudius noster. In secundo nonnihil quidem spatii inter versum 383. & sequentem intercedit, ut possit capere indicem hunc, qui vulgò præponitur. Sed nec hic nec alii, si qui sunt, libri nobis tanti sunt, ut istam distinctionem χθὶς καὶ πρώην natam ferendam existimemus ingratiis totius antiquitatis, quæ nullum hujus operis divisionem in duos libros agnoscit. Clarissimè id liquet etiam ex Servii procœmia in Virgilii Georgica. *Hesiodus fuit de Ascra civitate; qui scripsit ad fratrem Persen, librum, quem appellavit* ἔργα καὶ ἡμέρας, *id est, opera & dies. Hic autem liber continet, quemadmodum agri, & quibus temporibus sint colendi.*

v. 383. Πλειάδων Ατλαγενέων] Latinis dicuntur Vergiliæ, quarum ortum & occasum in primis observabant Veteres, ita ut æstatis atque hyemis initia, & messium atque arationum tempus ab illis numerabant. Vide Eratosthenis καταστερισμούς, quos primus ad Aratum edidit summè Reverendus Præsul Oxonienſis Joannes Fell, mihi, dum fata sinerent, amicissimus cap. 23. De illarum verò ortu & occasu quam variæ fuerint Veterum sententiæ, vide Petavii disputationem in variar. Dissertat. Lib. II. Cap. 9. quæ Uranologio adjecit.

v. 389. Εγγύθι ναιετάασ'] MS. I. & II. ναιετάων' nisi quod in secundo addatur σπ. Et sic versu abhinc tertio uterque pro ναίουσιν, ναίωσι. Est hæc Dorum dialectus. Vide suprà ad v. 224. In hoc ultimo versu, liber secundus inserit δὲ: Ναίωσι γυμνὸν δὲ ἀπέχειν· γυμνὸν δὲ βοωτεῖν.

v. 392. Γυμνὸν δ' ἀμᾶσθαι] MS. I. Vossianus, & Codex Palatinus: ἀμάειν. Sic etiam in carmine, quod dicitur certamen Homeri & Hesiodi. Nec aliter Proclus legit: Αμάειν, συναθροίζειν, ἢ θερίζειν. Illud enim ἀμᾶσθαι quod in edito Procli Commentario præcedit τὸ ἀμάειν à sciolo ex Hesiodi vulgatis editionibus insertum esse puer admodùm vidi. Et rectè me vidisse codex posteà manu exaratus Marquardi Gudii ostendit: qui illud ἀμᾶσθαι non agnoscit. In quo & paullò ante legitur, γυμνὸν δ' ἀμάειν] ὡς ἂν φέρῃ. Non ut vulgò ἀμᾶσθαι, quod ab imperitis in Hesiodo primum suppositum qui secundam ab ultima in ἀμάειν non productè poni sibi persuaserant. Cur verò nudis arandum, serendum & metendum

tendum esse præcipiat Hesiodus, sicut & eum secutus Virgilius Georg. I. *Nudus ara, sere nudus*, docet Servius: *Nudus ara, id est, adeo sereno cœlo, ut vestimentis non egeas. Nam dicit nudum esse debere, quasi aliter non oporteat aut possit: sed sub tanta serenitate dicit hæc agenda, ut & amictus possit contemni.* Quam explicationem Servius debet Proclo, cujus priorem expositionem vide: binas enim hujus loci affert. Sed prior verior est. Veteres tamen nudos plerumque fecisse opus ostendit Plutarchus in vita Catonis Majoris: Πυθόμενος ὅ τινὰ αὐτουργίαν καὶ δίαιταν αὐτὸν παρὰ τὴν οἰκετῶν, καὶ θαυμάσας ἐξηγεμένων ὅτι σφοδρὰ μὲν εἰς ἀγορὰν βαδίζει καὶ παίσαντα τοῖς δικαίοις, ἐπανελθὼν δ' εἰς τὸ χωρίον, ἂν μὲν ᾖ χειμὼν, ἐξωμίδα λαβὼν, θέρους ὅ γυμνὸς ἐργασάμενος μετὰ τῶν οἰκετῶν, ἐδίδει τὸν αὐτὸν ἄρτον ὁμοῦ καθήμενος, καὶ πίνει τὸν αὐτὸν οἶνον. *Cujus cum labores & rationes vivendi accepisset* (Valerius Flaccus) *à servis, mirareturque cum narrarent illi mane eum forum adire, & præsto esse ejus opera utentibus: regressum ad villam tempore brumali vestitum exomide, æstate operari cum servis nudum, eadem mensa, eodemque vesci pane, atque idem vinum bibere.* Et Aurelius Victor in Quinctio Cincinnato: *Quinctius Dictator dictus, ad quem missi legati nudum eum arantem trans Tiberim offenderunt, qui insignibus sumtis Consulem obsidio liberavit.* Et apud Poëtam: *nudi messores.* Non tamen hæc sic capienda sunt, ac si essent sine omni vestitu. Tunica tantùm erant induti, sine toga, si Romani, aut pallio, si essent Græci. Sic & Saul dicitur nudus cecidisse coram Samuële, 1 Sam. XIX, 24. hoc est, in interula seu vestitu interiore per totam noctem extra se raptum fuisse. Sic Petrus dicitur nudus abjecisse se in mare, hoc est, deposita veste superiore. Vide ibi Grotium, & in primis Amplissimi Cuperi Observat. 1. cap. 7. De veste autem interiore intelligendum esse Hesiodum ostendit etiam in Scuto v. 296.

—— οἱ δ' ἀροτῆρες
Ηρεικον χθόνα δῖαν, ὑπερθαλάσσιν δὲ χιτῶνας
ἐσάλατ'.

—— *agricolæ autem*
Proscindebant terram bonam, ornateque unicas succinxerant.

Ergò non nudi arabant.

v. 397. Θεοὶ δὲτοι μήσαντο] Per Deos Græci hîc intelligunt alii stellas, alii elementa, qui non sunt audiendi. Dii, inquit Hesiodus, labores hominibus imposuerunt.

Εφυ μὲν ἰδεῖν, ὅστις ὁ πονεῖ βροτῶν.

Nemo enim est mortalium qui non laborat. ut Sophocles ait. Hoc autem à Diis, qui, secundùm Epicharmum, τοῖς πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τἀγαθά, labore omnia bona nobis vendunt. Quod hauserunt ex Mose ut infinita alia, apud quem ad Adamum ipse Deus: Ἐν ἱδρῶτι τῆς προσώπου σου φάγῃ τὸν ἄρτον σου. Εργα ἀμφιτιμάασθαι, est labores imponere. ἀμφιτιμάειν, τιμαίειν non solùm est σημαίνειν, sed & κατασκευάζειν. Etymologici Magni auctor: τειμαίρω σημαίνει τὸ κατασκευάζω, καὶ τὸ σημαίνω. Superiùs v. 228.

—— αὐτοῖς
Αργαλέον πόλεμον τειμαίρει Εὐρύοπα Ζεύς.

—— *Ipsis*
Molestum bellum immittit omnia videns Jupiter.

Rectè Glossæ MS. hoc loco δὲτι μήσαντο, προστάξαντο.

v. 402. Χρῆμα μὲ ἀ φρίξεις] Terent. Adelph. *Numquam rem facies, abi, nescis inescare homines.*

v. 405. Οἶκον μὲ προῖσα γυναῖκά τε] Non hîc ab Hesiodo intelligi uxorem, ut vulgus cum Interpretibus Latinis accipit, sed ancillam, quæ domum custodiat, versus sequens arguit, qui hanc γυναῖκα κτητὴν ἀ γαμετὴν emptam non nuptam appellat, quod olim monuerunt ad hunc locum veteres magistri. Aristoteles quidem in Oeconomicis & Politicis γυναῖ-

γυναῖκα ſumſit pro uxore, non verò κτητὴν, ut viri docti affirmant. Nec judicandum eſt Philoſophorum principem Heſiodi mentem non habuiſſe exploratam: ſed potiùs eum hunc verſum ſuo voluiſſe accommodare inſtituto, ut ſæpè ſolent Philoſophi. Nam Mureto, homini quotquot à renatis litteris fuerunt, diſertiſſimo, qui auctoritate Ariſtotelis permotus ſequentem verſum tamquam ſuppoſititium jubet expungi, non eſt ut ſuffragemur, ſi vera ſunt quæ Timotheus apud Proclum de Ariſtotele commemorat, illum nimirum adductum hac Heſiodi ſententia poſt obitum uxoris cum Herpylide ancilla conſueviſſe & ex illa ſuſtuliſſe filium. Quamvis & hîc Ariſtoteles maluerit ſuo obſequi ingenio & auctoritate Heſiodi ſuam tueri vivendi rationem, quam Poëtæ monita ſequi. Nam Poëta nec de pellice, nec de uxore loquitur, ſed de famula pretio comparata. Vide Proclum, apud quem pro οἱ περὶ Τίμαιον legend. οἱ περὶ Τιμόθεον. de quo Diog. Laërt. in vita Ariſtot. οἱ περὶ Τιμόθεον verò non ſunt Timothei diſcipuli, ſed ipſe Timotheus Athenienſis, qui vitas Philoſophorum à Laërtio toties laudatas memoriæ prodidit. οἱ περὶ τὸν Τιμόθεον, elegantiſſimo idiotiſmo eſt ipſe Timotheus. ut apud Polyb. οἱ περὶ Λυκορτα καὶ Βάρκαν eſt Anno & Barcas. οἱ ἀμφὶ τὸν Κείτωνα καὶ Σιμμίαν apud Ælian. Crito & Simmias. & mille talia.

407. Χρήματα δ' ἐν οἴκῳ πάντ' ἄρμοθ' ποιήσασθαι] Homeri, & Heſiodi tempeſtate χρήματα notabant omnes facultates, omnia quæ in bonis habebant, non nummos aut pecuniam, cujus uſus tum adhuc erat Græcis ignotus. Hoc loco autem ſingulari notione ſignificat οἰκητήρια σκεύη, inſtrumentum domeſticum, ſuppellectilem, utenſilia. nimirum ἀπὸ τῶν χρήσεων. Propter eamdem cauſam ab Alcæo in Paſiphaë χρηστήρια σκευάρια dicuntur. Quamvis Plato Comicus in Hellade illa tantùm vaſa, quibus utebantur πρὸς θυσίαν καὶ θυσίας, dixerit χρηστήρια, rectè tamen etiam omnia τὰ κατ' οἰκίαν χρήσιμα appellari χρηστήρια docuit Pollux X. cap. 1. Sanè in hac notione legitur apud Nicolaum Damaſcenum in fragmento hiſtoriæ univerſalis, quod Stobæus nobis ſervavit; Λείπουσι περὶ ἐμψύχων ὀλίγων ἀποκτείνουσι. τὰ δὲ κρέα τῶν χρηστηρίων ἐν χρυσοῖς ἐλυτροῖς φυλάττουσι. *Aritoni nullum animal mactant. Vaſa figulina ad quotidianos uſus parata in aureis involucris cuſtodiunt.* Sic rectiſſimè hunc locum vertit vir incomparabilis, quem honoris cauſa nomino, Henricus Valleſius. Benè ſe omnia habent. χρηστήρια ſunt vaſa domeſtica, utenſilia, ſive ſint pretioſa, ſive vilia, & nullius rei. Strabo lib. XV. p. 722. Πολλὰ δὲ κατέκλυσε καὶ περὶ σωμάτων καὶ τῶν χρηστηρίων ὄμβρικὸν χειμάῤῥους τύπτων, καὶ τὸ βασιλικὸν τῆς κατασκευῆς ἐξηλείφθη. *Multa autem corpora utenſilia noctu ingruens torrens hauſit, & magna pars regiæ ſupellectilis ablata.* Eadem autem ratione ut χρηστήρια ſic & χρήματα omnem notant ſupellectilem, κατ' ἐξοχὴν tamen de vaſis & ſacra templorum ſuppellectile frequenter accipiuntur. Ælian. Ποικιλ. ἱστ. lib. 1. cap. 20. Διόνυσος ἐξ ἁπάντων περὶ ἐν Συρακούσαις ἱερῶν ἐσύλησε τὰ χρήματα, Ubi Geſnerus vertit: *Dionyſius ex omnibus Syracuſarum templis & delubris per ſacrilegium pecuniam abſtulit.* Paullò poſt: Τὰ τῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Λευκοθέας ἅπαντα ἐσύλησε χρήματα. Ubi rurſus Interpres: *Univerſas Apollinis & Leucotheæ pecunias nefario ſcelere abripuit.* Peſſimè: cum utroque loco ſignificentur vaſa ſacra diis illis conſecrata, quæ abſtulit Dionyſius, ſicut inter illa commemoratur ibi menſa ſacra Apollini dedicata. Lapſus quoque eſt idem vir doctiſſimus, in Interpretatione hujus vocabuli in lib. VI, cap. 6. Λειτοῦντας ἀσωτευσάμενος τὰ ἐκ τῆς πατρὸς χρήματα ἅπαντα ἐπὶ στρατείαν. *Ariſtoteles abliguritis omnibus pecuniis, quæ ex hereditate parentis ad ipſum venerant, in militiam profectus eſt.* Vertendum erat, *conſum-*

tis omnibus facultatibus. Quamvis non ignorem pecuniam apud Latinos etiam pro toto patrimonio capi, ſed Interpretem de nummis ſolùm cogitaſſe, cum ita verteret, ſatis conſtat. Sic & χρήματα quaſvis facultates notant apud Marc. X, 23.

v. 408. Ο δ' ἀρηῖται, σὺ ϑ' πητᾷ] MS. I. Voſſ. ὁ δ' ἀρηῖται, σὺ ϑ' πτᾷ. quod gloſſæ MS. explicant: στείσκη τοῦ γεωργικοῦ ὀργάνου. Videntur ſanè veteres dixiſſe πτᾶν & πτᾶν. Heſych. πτᾶζ, στρήσαζ. Apud eumdem tamen legitur etiam πήτη, ἀπειλία, ἔνδεια, στέρησις. Πτωμῦν στερῶν. Πτώμυον, στειρώμυον. Auctor Etymologici magni: πτᾷ Ησίοδος. σημαίνει τὸ ζητεῖς, ἐκ τοῦ πάω τὸ σημαίνοντος τὸ ζητῶ γίνεται κατ' ἀναδιπλασιασμὸν πιπάω, πιπῶ, καὶ κατ' ἔκτασιν πιᾶω, & quæ ſequuntur. Platoni III. de leg. φρενῶν πτώμυοι, ſunt mente capti. Sophocles Philoctete: πλέω σοὺς οἴκους ἐξ' ἐμῶν πτώμυος. *Navigo ad meam patriam meis rebus privatus.* Sicut autem πτῶ propriè eſt quæro, deinde careo, deſtituor, ſic & Latinis quæri eſt abeſſe, deſiderari. Senec. ep. 91. *Lugdunum quod oſtendebatur in Gallia quæritur.* Petron. de Eunuchis: *quærit ſe natura nec invenit,* hoc eſt, deſiderat ſuum opus, quæ marem condidit, nec tamen invenit marem eſſe, quem fecerat. Stat. Theb. II. *Jam trepidi ſe ſe quærunt numerantque.* Cic. act. II. in Verr. cap. 10. *Nego eſſe quicquam à teſtibus dictum, quod aut veſtrum cuipiam eſſet obſcurum, aut cujuſquam oratoris eloquentiam quæreret.* hoc eſt, ad quod explicandum deſideretur vir diſertus. Dicere quod quærat eloquentiam eſt infantem eſſe, indiſertum. Nam quæ quæruntur non adſunt. Hinc & Plauto *in quæſtione eſſe, queſtioni eſſe,* eſt abeſſe, non præſto eſſe, in Pſeud. Ciſtellaria, & Caſina. Hinc & illæ venuſtæ locutiones *Siciliam in Sicilia,* apud Cic. *in epulis epulas* apud Ovid. *Samnium in Samnio* apud Flor. *pontum in ponto quærere* apud Manilium, de quibus Cl. Gronovius in obſervationibus.

v. 409. Μινύϑη δ' ἤ τοι ἔργον] Hoc eſt, ne cùm tempus effluxerit, non poſſis opus, quod tum faciendum erat, facere. Εργον κατ' ἐξοχὴν hîc eſt opus: labor ruſticus, qui impenditur agro colendo, ut & verſu ſequente & ipſo indice libri hujus ac infinitis aliis locis. Florus I, 9. *Medium erat fortè tempus ſementis, cum patricium virum innixum aratro ſuo lictor in ipſo opere deprehenderet.* Apud Terent. Cic. *opus facere,* de opere ruſtico. Hæc trita ſunt.

v. 411. MS. uterque ἄτηση.

v. 414. Ημος, δὴ λήγει μένος ὀξέος ἠελίοιο] Οξὺς ἥλιος non eſt celer ut Græci volunt magiſtri, ſed θερμὸς, fervens, ardens, acer. Pindar. Olympionic. 7.

—— ἔχει τέ μιν ὀ-
ξεῖαν ὁ ῥοδέϑλιος ἀκτίναν Πατὴρ
Πῦρ πνεόντων ἀρχὸς ἵππων.

Habetque ipſam (Rhodum) fervidorum genitivus radiorum pater, ignem ſpirantium dux equorum. Aratus de Sirio:

—— ἣ δὲ οἱ ἄκρη
Ασσει βάλληται δεινὴ ῥιπῇ, ὅς ῥα μάλιστα
Οξέα σημαίνει, καί μιν καλέουσ' ἄνθρωποι
Σείριον.

Vertit Avienus:

Æſtuat in mente, multus rubor imbuit ora.
Stridit anhelanti face peſtifer aëra motu,
Torret & immodicis terras coquit ignibus aſtri.

Horum imitatione Horatius ſolem ferventiſſimum dixit *acutum.* Lib. I. ep. 10.

Eſt ubi plus tepeant hyemes? ubi gratior aura
Leniat & rabiem canis & momenta leonis,
Cum ſemel accepit ſolem furibundus acutum?

Lib. I. Sat. 6. vocat *ſolem acrem.*

Aſſi

Aſt ubi me feſſum ſol acrior ire lavatum.

Admonuit.

Lucret. VI.

Hunc homines fontem nimis admirantur & acri

Sole putant ſubter terras ferveſcere raptim.

Florus II. 6. *Obſervato loci genio, quod & ſol ibi acerrimus, & plurimus pulvis.* Reſtituenda eſt hæc vox Claudiano. In epigramm. de cryſtallo, cui aqua inerat:

Quem neque conſtrinxit hyems, nec Sirius acris.

ſic enim hic verſus legendus. Vulgò circumfertur: *ſtrinxit hyems, nec Sirius axis*, ſine ſenſu. In nonnullis codicibus eſt *ardens*, quos ſequitur Nicolaus Heinſius, vir ſuaviſſimi ingenii & ſummæ eruditionis, qui in carminibus novis pangendis, & veteribus caſtigandis, ac ſuo decori reſtituendis nulli, qui in hoc ſtudiorum genere elaborant, eſt ſecundus. Mihi tamen *ardens* videtur gloſſa & explicatio τῦ *acris*, quod vitio deſcriptorum tranſiit poſteà in *axis*, quod non fruſtrà tot codices retinent. Sicut verò hîc ὀξὺς ἥλιος, ſic contrà apud Pindarum χιὼν ὀξεῖα, nix acuta, ut apud Horatium *frigus acutum*, eſt vehemens, & *acris hyems*, ſæva. Apud Sophoclem Ajace Flagellifero, v. 258. ὀξὺς νότος, *Auſter vehemens.* Omnia enim quæ penetrant & vehementer lædunt Latinis dicuntur *acuta*, *acria*, Græcis ὀξέα.

v. 415. Καύματος ἰδαλίμου] Eſt ἱδρῶτα κινοῦντος, ut meliùs omnes Græci, quàm Latini, qui ſtultè: *caloris humidi.* Heſych. ἰδάλιμον χρῶμα τὸ ἱδρωτοποιόν.

v. 415. Μετοπωρινὸς ὀμβρήσαντος Ζηνὸς ἐερσήεντος] MS. I. ὀμβρείσαντος. Græci Magiſtri neſcio quid de Jove cœli & pluviarum domino hîc nugantur, cùm Jupiter hîc ſit, ut ſexcenties Poëtis, cœlum, aër. Inferiùs 488.

Τῦμος Ζεὺς ὗοι τρίτῳ ἤματι, μηδ' ἀπολήγοι.

Tunc Jupiter pluat triduo, neque deſinat.

v. 564.

Εὖτ' ἂν δ' ἑξήκοντα μετ' τροπὰς ἠελίοιο
Χείμεσ' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἤματα.

Cum autem ſexaginta poſt converſionem ſolis
Hibernos perfecerit Jupiter dies.

Theocritus:

Χ ᾧ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πίλνει αἴθριος, ἄλλοκα δ' ὗει.

Jupiter alibi eſt ſerenus, alibi pluit.

Horat. *Niveſque deducunt Jovem.* Sed hæc quis ignorat?

v. 416. Μετὰ δὲ τρέπεται βορέης χιὼς] Perverterunt ſenſum hujus loci Interpretes, cum vertunt μεταστρέπεται, *mutatur.* Vertendum: *movetur.* Faciliùs, inquit, movetur corpus autumno, quia vires ſuas jam recepit, quas nimii ſolis ardores attriverant, ut pares nunc poſſint eſſe laboribus ferendis, & materiæ cædendæ.

CAPUT XVII.

Σείριος pro sole & quovis sydere. Hesiodi aliquot loca illustrata. Ἀθλωσίης δημοῦ. Ἐργάνη. Θέσθαι ἄροτρα. Αὐτόγυον ἄροτρον. Buris. Γύης. Πηκτὸν ἄροτρον. Ἐλυμα. Ἰσοδοεύς. Interpretum crassi aliquot errores. Pollux emendatus & mox Hesiodus. Ἐλικες βόες. Ἀρατῆρ. Ζεὺς Χθόνιος. Pluto & Proserpina Dii agricolarum. Pluto divitiarum dator. Hesiodo rursùs medela.

v. 417. Ἡ δὲ τότε Σείριος ἀστὴρ] Sirius hîc non est caniculæ sydus, sed sol, ut non solùm antiqui Interpretes Hesiodi; sed & Suidas interpretatur: Σείριος, σειρὸς ὁ ἥλιος, οἱ δὲ ἡ σείριος. Noster inferiùs vers. 587.

Ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα Σείριος ἄζει.

Quoniam caput & genua sol affligit.

In Theogonia, v. 152.

Ὀστέα δ' σφι σαρκὸς ἐρινεοῦ σαπείσης
Σειρίου ἀζαλέοιο καλιαιῇ πύθηται αἴῃ.

Ossa autem ipsis pelle circum putrefacta sole sub torrido in nigra putrescunt terra. Archilochus:

Πολλὰς μὲν αὐτῶν Σείριος καταυανεῖ
ὀξὺς ἐλλάμπων. *Multos illorum sol siccabat acutum splendens.* Sic hunc locum capiendum esse docet Hesych. Σειρὸς κυνὸς δίκην. Σοφοκλῆς δὲ ἀστρῶν κύνα. ὁ δὲ Ἀρχίλοχος δὲ ἥλιον, Ἰβυκος δὲ πάντα τὰ ἄστρα. Idem. Σείριος ὁ ἥλιος, καὶ ὁ τῆς κυνὸς ἀστήρ. Lycophron in Alexandra de corpore Ajacis in litus è mari ejecto: Ἐκβεβρασμένον νέκυν ἀκτὴς Σειρὶς καταυανεῖ. *Cadaver expulsum siccabit solis radius,* quod & observavit Vir eximius & singularis eruditionis Hadrianus Junius in animadversionibus. Quin & Virgilium sic interpretantur ὑ τυχόντες.

Jam rapidus torrens sitientes Sirius Indos
Ardebat cœlo.

Non solem autem, sed etiam omnia sydera dici Σειρίους ex Ibyco modo docuit Hesychius. Inde & Latinorum *sydus* à σείριος esse ingeniosè nuper ostendit κατ' ἐξοχὴν Tanaquillus Faber ad Dionysium Longinum.

v. 419. Πλεῖον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ] MS. I. ἐπαυλεῖ. corruptè. De hujus loci interpretatione ambigitur. Alii enim ἐπαυρεῖν νυκτὸς πλέον exponunt πλέον ἀπολαμβάνειν ἢ ἀπολαύειν τῆς νυκτὸς, plus nocte frui, diutiùs quiescere, qui respiciunt illam pervagatam Poëtarum opinionem, solem noctu strigare & quiescere. Hos sequuntur Latini. Alii πλέον ποιεῖσθαι ἢ φέρεσθαι κάματον τῆς γῆς majores capere labores sub terra in opposito mundi latere quod dum peragrat, quod verum esse ex oppositione liquidò apparet: brevi tempore, inquit, super nostra conspicitur terra interdiu, noctu verò majorem capit laborem. Vide quæ suprà notavi ad vers. 240.

v. 422. Μεμνημένος ἔπεσιν ἔργον] MS. I. ἔπεα ἔργα. Vers. seq. MS. II. Ὅλμον μὲν τετράδι κόπτειν. Idem v. 425. Καὶ κεν σφήκὸς κεφαλὴν τάμοις.

v. 430. Ἀθλωσίης δημοῦ] Quæ hæc est vesania Ἀθλωσίαν habere pro Attica Cerere, quod Latini fecerunt Interpretes? Quis umquam fando cognovit Ἀθλωσίαν dici Cererem? Estne qui ignoret Minervam esse præsidem artium & opificum, in primis verò fabricæ magistram, indeque dici Ἐργάνην, Cic. in Arateis:

Ut

Ut nemo cui ſancta manu doctiſſima Pallas,
Sollertem ipſa dedit fabricæ rationibus artem,
Tam tornare cate contortos poſſiet orbes.

Ejus ſimulacrum erat apud Theſpienſes, cui Plutus aſſiſtebat, quo ſignificabatur opibus illam Deam cumulare ſuos cultores ſtrenuos nimirum opifices. Vide Pauſan. in Bœoticis & Ariſtid. hymnum in Minervam. Julianus Imperator in fragmento orationis, p. 531. edit. Petav. Ορᾶτε ὅσα ἐχρύσετο ἡ Ἐργάνης Ἀθηνᾶς δῶρα. *Videte quot opificis Minervæ in nos derivata ſint munera.* Ἀθηναίης δ᾽ μὲν ὡς eſt τέκτων, faber qui aratra faciebat. Sequente verſu πηλέσας ἀρσαρήριται eſt ἀρσαρήκῃ ut ſuprà verſ. 1. ἐνέπνευσε κλείουσι, pro κλείστι. In MS. I. Voſſ. eſt ἀρσαρήσεται. v. 432. δοιὰς ἄροτρα non eſt diſponere aratra, ſed ποιεῖν, κατασκευάζειν, ut ſexcenties apud Græcos Scriptores tam vinctæ quàm ſolutæ orationis τίθημι pro ποιῶ uſurpatur. inferiùs v. 518. τροχαλὸν δ᾽ ἅμ᾽ ἄρότρῳ τίθεσθαι. *incurvum vero ſenem facit.* & v. 556. χρῶτό τε μωλεύοντα τεῖν. *Corpus madidum faciat.* Equidem Latina hac Heſiodi verſione nihil eſt inſulſius, & imperitius, in qua vix ullus verſus legitur ſine gravi hallucinatione. Vide quàm ineptè mox duo illa aratorum genera αὐτόγυον & πηκτὸν exponant v. 432.

Δοιὰ δὲ δοιὰς ἄροτρα πονησάμενος κατ᾽ οἶκον
Αὐτόγυον καὶ πηκτὸν. vertunt:

Bina verò diſponito aratra domi laborans
Dentatum & compactum.

Quid eſt aratrum dentatum? An quod dentale habet? Nonne & πηκτὸν habet dentale? Hunc errorem facilè potuiſſent declinare, ſi Veterum conſuluiſſent expoſitiones, quæ docent αὐτόγυον ἄροτρον eſſe quod habet burim ſuopte ingenio curvam, illamque non clavis affixam temoni & dentali, ſed quod totum ex uno ligno conficiebatur. de buri Virgil. I. Georg.

Continuò in ſylvis magna vi flexa domatur
In burin, & curvi formam accipit ulmus aratri.

hoc eſt ulmus ſeu ulmi ramus inflexus natura ſua à ruſtico continuò ſeu per aliquot annos ſemper magis magiſque inflectitur, ut ſic curvus adoleſcat in burim, ut naturaliter curvus & aptus ſit ad burim. Buris verò ſive *bura*, Græcis γύης, eſt propriè infima pars temonis. malè vulgò *dentale* exponitur à viris doctis, cùm dentale aptetur buræ; Heſych. Γύης τὸ κατώτατον μέρος τῆς ἰσοδοίας ἐν τῷ ἀρότρῳ. αὐτόγυον δὲ τὸ μὴ συνῳδεῖσθαι, ἀλλ᾽ ἐξ ἑνὸς ξύλου· Γύης *eſt infima pars temonis in aratro.* Αὐτόγυον *eſt non compoſitum, ſed ex uno ligno.* Inde & Proclus ad h. l. λέγει δὲ γύης ὅτι ἀεὶ παρὰ τὸν γλῶ ὄζει. Αὐτογύῳ opponitur ἄροτρον πηκτὸν, quod non ex uno ligno, ſed variis eſt conflatum & compactum. Eratoſthenes in Architectonico utrumque deſcribit apud Scholiaſten Apollonii Rhodii: Δύο ἀρότρων εἰσὶν εἴδη· τὸ μὲν πηκτὸν, τὸ δὲ αὐτόγυον· πηκτὸν μὲν τὸ ἐκ συμβολῆς ἔχον τὸ ἔλυμα. ἔστι δὲ ἔλυμα, ἐν ᾧ ὁ ὑνὶς ἐντίθεται. τὸ δὲ ξύλον τὸ ἀπὸ τοῦ ἐλύματος τεῖνον ἐπὶ τοὺς βόας, γύης καλεῖται. τὸ δὲ ἀπὸ τῆς γύεος ἰσοδοεύς. τὸ δὲ ζυγὸν τὰ ἐπὶ τοὺς αὐχένας τῶν βοῶν ἐπιτιθέμενα οἱ μὲν ζεύγλας, οἱ δὲ μίσταλα λέγουσι. Τοιοῦτον μὲν τὸ πηκτόν. αὐτόγυον δὲ ὅταν τὸ ἔλυμα ἓν ἔσῃ ἐκ συμβολῆς. *Sunt duo aratrorum genera: quorum alterum non compoſitum. Compactile quidem habet dentale quod cum aliis committitur. Eſt autem dentale cui vomer includitur. Lignum verò quod à dentali extenditur ad boves vocatur buris, quod verò à bura temo. Illam vero partem jugi, quæ cervicibus boum imponitur alii vocant ζεύγλας, alii μίσταλα. Tale quidem eſt compactile aratrum. Non compoſitum vero eſt, cujus dentale non committitur*; nimirum clavis & arte cum aliis aratri partibus, ſed eſt unum lignum ex quo dentale, buris, temo. Inde apparet quam egregios Interpretes egerint

in

in versibus paullò præcedentibus exponendis, qui de Græco Latinum fecerunt Hesiodum:

Εὖτ' ἂν Αθηναίης δμωὸς ἐν ἐλύματι πήξας
Γόμφιον πελάσας ῥεθσαρήρει ἰστοβοῆϊ.

Nempe cum Atticæ Cereris famulus temoni infigens Clavis adjunctum ſtivæ aptaverit. Quot ferè verba tot errata. De Atticæ Cereris famulo antè dictum Num ἔλυμα est temo, ἰστοβοεὺς ſtiva? Perverterunt omnia. Stiva est poſtrema aratri pars, Græcis ἰχέτλη· ἰστοβοεὺς prima illa temonis nimirum pars, quæ inter boves protenditur. Ελυμα est dentale. Eratoſthenes: Ελυμα ἐν ᾧ ὕννις ἐντίθεται. Ελυμα *est cui vomer inducitur.* Proclus; Τυνις δέ τὸ σίδηρον αὐτὸ τὸ ἐν τῇ ἀρότρῳ χῆζον πρὸ γῆς· τοῦτο δὲ τῷ ἐλύματι ἐμβάλλουσι ἄνωθεν ἐμβεβλημένον εἰς αὐτὸ τὸ κοῖλον ὄν. Τυνις *est ferrum quo in arando terra ſcinditur. Hoc vero adaptatur* ἐλύματι *ſuperius injectum ubi cavum est.* Ελυμα Latinis dicitur dentale. Servius: *Dentale est lignum in quod vomer includitur.* Varroni dens dicitur, lib. IV. de Lat. lingua: *Rutrum ut ruitum à ruendo: aratrum quod eruit terram. Ejus ferrum vomer, quod vomit eo plus terram. dens quod eo mordetur terra.* Alii tamen in medio aratro ἔλυμα locant, & ſic appellant commiſſuram, qua γύης & ἰστοβοεὺς conjungitur. Tzetzes: Ελυμα τὸ μέσον τοῦ ἀρότρου, ὅπου ὁ γόμφος βληθεὶς συνάπτει τὸν γύην τῷ τοῦ ζυγοῦ. Ελυμα *est medium aratri, ubi clavus impactus committit burim & temonem.* Proclus paullò antè: ἔλυμα μέρος τι τοῦ ἀρότρου ἐν τῷ μέσῳ ὄν, ἔνθα συμβάλλεται ὁ γύης τῷ ἰστοβοεῖ. ἔλυμα δὲ παρὰ τὸ ἐλύειν ὅ ἐστι καλύπτειν. Ελυμα *pars aratri in medio, ubi committitur buris cum temone.* Dicitur autem ἔλυμα ab ἐλύειν, quod est, *tegere.* Veram hanc obſervationem non esse Procli, ſequens annotatio oſtendit quæ accuratè ἀροτροῦ κατασκευὴν docet, ejuſque partes enarrat. Inde tamen hauſit Etymologici magni auctor qui iiſdem verbis utitur. In hunc verò errorem hos omnes induxerunt malè intellecti Heſiodi verſus, quod modò produximus: Εὖτ' ἂν Αθηναίης δμωὸς &c. Hos iſti Grammatici ita ceperunt quaſi ἐν ἐλύματι impingeretur & ἰστοβοεὺς & γύης, quæ partes per ἔλυμα conjungerentur. Sed falſi ſunt. Heſiodus dicit: burim inventam impinge dentali, illique buri adapta clavis temonem. Pollux lib. I, cap. 13. ᾧ ὁ ζυμὸς ἐνήρμοσται ἔλυμα. τὸ δὲ ἀρότρου σιδήριον ὕννις. ᾗς τὸ ἄκρον γόμφος. ὁ δὲ ὁ ζυμὸς ἥρμοσται ἐκ τούτων· τὸ μὲν ὀπισθεν αὐτοῦ, ᾧ ὑποτείνεται, τὸ ἔλυμα λεγόμενον, γύης. τὸ δὲ μέσον γύην ἰστοβοεύς. *Cui temo adaptatur* ἔλυμα, *dentale. terram vero arans ferrum* ὕννις, *vomer. cujus ſuprema pars* γόμφος. *Temo vero aptatur ex his partibus. Pars ejus curva, cui ſubnectitur dentale clavis adfixum,* γύης, *hoc eſt buris vocatur. quod vero poſt burim,* ἰστοβοεύς, hoc est temo. Sic autem legendus hic locus. Vulgò legitur: ᾧ ὁ ζυγὸς ἐνήρμοσται. ἔλυμα. quod falſum. vide & Favorinum & præcipuè Proclum ad hunc locum. Sed de hac aratorum antiquorum forma & confectione alibi pluribus egimus.

v. 436. Δρυὸς ἔλυμα, φρίνου γύην] MS. uterque: φρίνη τε γύην.

v. 450. Χείματος ὥρην Δεικνύει ὀμβρίωσο] Emenda ex Palatino & Voſſiano codice I. aliiſque ὀμβρηῦ, imbriferi, pluvialis.

v. 452. Ελικας βόας] Heſych. ἕλικας, ἑλικοκεράτους, ὀπισθεν τὰ κέρατα ἔχοντας. Qui cornua habent introrſum reflexa. Quæ vera notio est hujus vocis. Latinis dicuntur camuri. Philargyrus ad Virgil. III. Georg. v. 55.

Et camuris hirtæ ſub cornibus aures.

Camuri boum ſunt qui converſa introrſum cornua habent: quibus contrarii patuli, qui cornua diverſa habent: lævi quorum cornua terram ſpectant. His contrarii licini, qui ſurſum verſum cornua habent. Eadem Servius habet niſi quod malè *lævi* apud hunc omiſſum.

Pa-

Patuli enim ſunt qui cornua diverſa habent, hoc eſt, extrorſum flexa, qui opponuntur camuris, lævi verò licinis. Feſtus: *Camara & camuri boves à curvatione, & Græco καμπή.* Boves nimirum camuri à curvatione cornuum camurâ ſic dicuntur.

v. 454 Ἀπαρήναδαι] MS. I. ἀπαρήσασθ. MS. II. ἀπαρήσαιδ. quaſi ab ἀπαινέομαι. Sed ἀπαρήσασθ videtur quoque Proclus agnoſcere: Τὸ γὰρ αἰτῆσαι εὐχερές ἐστιν. ἀλλὰ τὸ ἀπαρήσασθ καὶ μὴ δῦναι εὐχερέστερον. Sed vulgata præſtat.

v. 458. Εὖτ' ἂν ἡ ὡρὸς ἀροτῶν] MS. uterque, & Proclus: εὖτ' ἂν δή. quos ſequor. Ὡρος hîc eſt tempus arandi, non ipſa aratio, ut meſſis, ſæpè meſſis tempus: πλήθουσα ἀγορὰ, tempus quo maxima eſt in foro hominum frequentia: prima fax, tempus quo veſperi faces accenduntur, & mille talia. Verſu ſequente MS. uterque δὴ τότ' ἐφορμηθῆναι.

v. 462. Εἶσει πολεῖν] Uterque codex: πωλεῖν. Gloſſæ prioris, πώλει, ἀνάστρεφε. Nonnulli legerunt ἦει πολεῖν. quæ pro varia lectione prioris libri margini erant adſcripta. Nihil muta. Vide ſuprà ad verſ. V. Heſiodum Ennius imitatur, qui eadem ratione dixit *polire agros* pro vertere. Hoc enim eſt à πολεῖν. inde & *interpolare.*

v. 465. Εὔχεσθαι Διὶ χθονίῳ] Interpp. Latini: *Supplica Jovi terreſtri.* Quiſnam ille terreſtris Jupiter? Quæ Tzetzes de ſua εἱμαρμένῃ inculcat hîc & aliis pluribus in locis, nugæ ſunt. Χθόνιος Ζεὺς eſt Jupiter inferus. Χθόνια Græcis dicuntur quæ ſub terra ſunt, καταχθόνια. Χθόνιοι θεοὶ ſunt Dii inferi. Hinc ſæpè in Græcis inſcriptionibus ΧΘΟΝΙΟΙC ΘΕΟΙC. quod in Latinis eſt *Diis manibus.* In aliis verò θεοῖς καταχθονίοις. Sic commemoratur in monumentis antiquis χθόνιος Ἑρμῆς, *Mercurius infernus*, qui animas corpore ſolutas ducit ad inferos. Sicut apud Homerum καταχθόνιος Ζεὺς eſt qui noſtro χθόνιος. Æſchylo in ἱκετ. v. 164. dicitur Ζεὺς νεκυκότων. *Jupiter mortuorum.* Heſych. χθόνιος Ζεὺς ὁ ἅδης. Ab aliis Græcis Poëtis dicitur & χθόνιος βασιλεύς. In Theog. 767. Διὸς χθονίου. Et Proſerpina dicitur χθονία, ſcilicet βασίλεια, Regina infera. Euripidi Furiæ ſunt χθόνιαι θεαί. Nec hoc ignoravit Proclus, ſed cur Pluto ab agricolis ſit invocandus neſcivit. Id verò inde eſt quòd Plutonis ditioni & poteſtati ſubjecerint terram & omnia quæ ſub terra ſunt, illumque crederent eſſe datorem illarum divitiarum quæ ex terra proveniunt. Onomacritus hymno in Plutonem, qui ſub Orphei nomine circumfertur:

Πλουτοδοτῶν γενεὴν βροτέην καρποῖς ἐνιαυτῶν.
Divitias largiens humano generi fructibus annuis.

Cic. II. de Natura Deorum: *Terrena autem vis omnis atque natura Diti patri dedicata eſt: qui dives ut apud Græcos Πλούτων, quod recidant omnia in terras, & oriantur è terris.* Plutus in Timone Luciani ad Mercurium: Οὐδὲ ὁ Ζεὺς ἀλλ' ὁ πλούτων ἀπεστάλκει με παρ' αὐτούς, ἅτε πλουτοδότης καὶ μεγαλόδωρος ὢν αὐτὸς ὤν. δηλοῖ γοῦν καὶ τὸ ὄνομα. *Non Jupiter, ſed Pluto me miſit ad eos, qui & ipſe divitiarum dator eſt, & magnorum largitor, quod ſuo etiam nomine declarat.* Nimirum ſicut πλούτων apud Græcos à πλούτου δόσεως, ſic propter eamdem rationem Latinis Dis dicitur, quod divitiarum dator ſit. Refert huc quoque Arnobius raptum Proſerpinæ ex veteribus Mythologis: *Ille qui raptam Dite à patre Proſerpinam dicit, non, ut veris, in turpiſſimos appetitus viraginem dicit raptam; ſed quia glebis occulimus ſemina, iſſe ſub terram Deam, & eum orco ſignificat fœdera genitalis conciliare fœturæ.* Vide Porphyrium apud Euſebium de Præparat. Evangelica lib. III. cap. 3. Hinc & Proſerpina numinibus agricolarum accenſebatur. Auguſtinus IV. de Civit. Dei, cap. 8. *Præfecerunt Proſerpinam frumentis germinantibus.* Arnob. III. ad-

adverſùs gentes: *Et quod ſata in lucem proſerpant cognominatam eſſe Proſerpinam.*

v. 466. Ιερὸν ἀκτάν] Delenda hîc diſtinctio. Nam ἴυγξας Διὶ χθονίῳ pertinet ad verſum ſequentem, ἀρχόμενος τὸ πρῶτ' ἀρότου. Incipiens arationem ſupplica Plutoni, ut opus fortunet. Αρότου. rectè MS. ſecundus. In primo ut & editionibus ἀρότῳ. perperam. Supra v. 384.

Πληϊάδων Ατλαγενέων ὀπιτελλομενάων
Αρχεο ἀμητοῦ· ἀρότοιο δ' ὑνοσομενάων.
Pleiadibus Atlante natis exorientibus
Incipe metere, arare vero occidentibus.

Εκτελέα βείθειν verò in initio hujus verſus eſt: *Ut matura grandeſcant.* Luſtricum carmen apud Catonem: *Mars pater te precor, quæſoque uti tu fruges, frumenta, virgulta, vineta grandire beneque evenire ſiris.* Accius Meleagro: *Fruges prohibet pergrandeſcere.* Hinc *grandia frumenta* apud Virgil. IV. Æn. v. 405.

——*pars grandia trudunt*
Obnixæ frumenta humeris.

& apud alium Poëtam *grandia farra.* Contra *vegrandia farra* apud Ovid. III. Faſtor.

——*vegrandia farra coloni*
Quæ male creverunt, veſcaque parva vocant.

v. 468. Ορθια βοῶν δὲ νῶτα ἴκηαι] Legendum puto: ἴκηαι. *Temonem tergis boum immittas,* ferias temone terga.

CAPUT XVIII.

Heſiodus ter emendatur, ſemel Proclus. Μίσαυλον, μέσαυλον. Pollux emaculatus. Εὐθημοσυνή, κακοθημοσυνή. Βιότης αἰρεύμενος. Εὐοχθέων. Ηελίου τροπαὶ bruma. Heſiodi locus non intellectus adhuc exponitur. Ημβρον ἀμᾶν. Κάθεδαι. Sedere. Deſidere. Οὐχ ἕδος. Καλκηίος Θώκος. Λέσχαι. Stationes. Athenienſium Garrulitas & nimium novarum rerum ſtudium. Λεσχῶν multitudo Athenis. Περισλέγειν κακά. Δεικνύειν. Oſtendere. Μέμυκε γαῖα. Orpheus emendatus. Καλιαί.

v. 469. Ενδρυον ἑλκόντων μεσάυλῳ] Lege ex utroque MS. μεσάυλων. Jam olim de lectione hujus loci incertos animi fuiſſe viros eruditos, qui in hoc Scriptore non negligenter ſunt verſati, Proclus oſtendit, qui utramque lectionem affert & exponit. Vulgatam ut tueatur ibi vide. De hoc noſtra ſic diſputat: Ελκόντων μεσάυλων] (ſic lege ex MS. Gudii, vulgò malè μεσαύλῳ) τὰ μέσαυλα μεσαύλων, λέγονται δὲ αἱ τοῦ ζυγοῦ γλυφαί. Καὶ ὁ Καλλίμαχος· μέσαυλα βοὸς ὑποδύς. Ελκόντων τῆς βοῶν τὸ ἔνδρυον τῆς μεσαύλων, ἡ ζυγὸν ἐν ᾧ αἱ γλυφαί, ἔνθα οἱ αὐχένες τῆς βοῶν δέδενται. Sed melior hoc loco Tzetzes: Εὔχου τῇ χθονίῳ εἰμαρμένῃ ὅταν ἄρξῃ ἀρότειαν, καὶ οἱ λῶροι τοῦ ζυγοῦ ἕλκωσι ἢ ξυμὸν δηλονότι τῆς βοῶν κατωμίων. *Precare terreſtrem Providentiam cum inceperis arare, & lora jugi traxerint temonem, bobus ſcilicet moventibus.* Eſt enim μέσαυλον & μέσαυλος lorum quo boves alligantur temoni. Pollux I, 13: Ο πλατὺς ἱμὰς ὁ τῷ ζυγῷ παρακαθαπτόμενος ἐχέδοιον, καὶ μέσαυλα, καὶ μέσαυλον (ſic lege ex MS.) καλεῖται. καταλαμβάνεται δὲ αὐτὸν ὅταν πτερυγῶσιν εἰς τὸ τοῦ ζυγοῦ πέπαμα, κεφ-

καρκίδα ζυλίνην ἐμβαλόντες ἢ καλεῖται ἔμβρυον ἢ ἔνδρυον. *Lorum latum jugo adnexum vocatur* ἰχέσιον, & μάσθλη, & μάσθλον, *quo utuntur cum in jugi foramen immittunt paxillum ligneum, quem* ἔμβρυον *aut* ἔνδρυον *vocant.* Valdè appositè ad hunc locum. Sanè ἔνδρυον Proclus quoque δρύϊνον παξαλίσκον quernum paxillum exponit, qui infigitur foramini jugorum ne lora, quæ temonem trahunt & boves illi alligant, excidant. Plerisque tamen est ipse ἰσοδοὺς, seu ζυμός. Sed, puto, συνεκδοχικῶς, ut posteà temo pro ipso aratro.

v. 472. Εὐθημοσύν γὲ ἀρίστη] Uterque codex εὐθυμοσύν, sicut & sequente versu κακοθυμοσύν, qui tamen non sunt sequendi. Nec Latini Interpretes, qui imperitissimè vertunt *industria*, & *ignavia*. Diu est quòd non solùm Proclus, sed viri etiam nostræ ætatis doctissimi clamarint, εὐθημοσύνην esse concinnam rerum dispositionem, cùm omnia rectè & ordine geruntur & collocantur; κακοθημοσύνην verò ordinem confusum, cùm res malè digeruntur, nihil via & ratione agitur, nihil loco fit. εὐθήμονες, qui omnia benè & ordine disponunt. Æschylus Choëphoris:

Δμωαὶ γυναῖκες δωμάτων εὐθήμονες.
Ancillæ domum ordinantes.

Scholiastes antiquus: Τῦτ' ὅτιν ἁρμόττει τῷ πιθέσθαι τὰ κῦ τὸν οἶκον. Vide viri sine dubitatione doctissimi P. Leopardi Emendat. lib. V. cap. 2. In eodem versu in MS. I. legitur ἀνέρμα καταχρύσεον.

v. 476. Βιότου ἐρεύμβιον] Si Moschopuli interpretatio accipienda legendum ἐρευγμβίον. Tradit enim Hesiodo positum esse pro ἐρευγόμβιον. Idque esse abundantem, ab ἐρυγῆ quod significet copiam divitiarum, per translationem à stomacho petitam, qui non ructet nisi cibo sit repletus. Sed hæc perquam dura est translatio & inconcinna. MS. Vossianus legit βιότου αἰρεύμβιον, *victu fruentem.* Quæ quin vera Hesiodi lectio sit nullus dubito. Est constructio Attica, ut ἔφαγε τοῦ ἀρτοῦ, qua lectionem vulgatam etiam tuetur Moschopulus. Videtur confirmare Proclus, qui ἐκ πόνων ἕξεις καρπὸν, sicut & Tzetzes, qui μεταλαμβάνοντα τῦ βιότου καὶ τῆς ζωῆς exponit, quamvis apud hos etiam legatur ἐρεύμβιον.

v. 477. Εὐοχέων] Repone ex Proclo, Moschopulo, Eustathio, & antiquioribus nonnullis editionibus, εὐοχθέων, benè instructus cibis. Vidit & D. Heinsius & Isaacus Casaubonus ad Athenæum.

v. 479. Εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπαῖς ἀρόσῃς] Per ἠελίοιο τροπὰς hîc intelligi χειμερινὰς liquidò constat. Vertendum egò: *si brumis araveris.* Cic. II. de Nat. Deorum c. 7. *Solis acceſſus diſceſſuſque ſolſtitiis brumiſque cognoſci.* Veteres solstitium æstivum κατ' ἐξοχὴν solstitium dicunt: quod verò vulgò hibernum solstitium appellatur, melioris ætatis Scriptores appellant *brumam.*

v. 480. Ἡμῶν ἀμήσεις] Ἡμῶν ἀμᾶν non est, quod omnes Græci Latinique volunt, sedere in metendo propter culmorum raritatem & brevitatem. Non vidi Interpretem, qui hunc locum intellexerit. Ἡμῶν ἀμᾶν est tempore messis, cùm alii occupantur & exercentur in demetendis & congerendis frugibus, otiosum esse, nihil habere quod agas, quia ager nullos tulit fructus ob serotinam arationem. Græcis enim & Latinis *sedere* est otiosum esse. Demost. Philipp. II. πολὺ γὲ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τῆς Θεῦ τῶν εὔνοιαν ἔχειν ὑμῖν ἐνέσας ἢ ἐκείνῳ· ἀλλ' οἶμαι καθήμεθα ἐδὲν ποιοῦντες. *Plures occaſiones rei bene gerendæ ſe nobis offerunt quàm Philippo, quæ ſunt ſignificationes benevolentiæ Deorum erga nos. ſed ſedemus, ut video, nihil molientes.* Non longè post: Τὰς μὲ ἄλλας σεσώκατε πολλάκις πάντας, καὶ καθ' ἕκαστον ἐν μέρει. τὰ δ' ὑμέτερα αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε. *Alios plerumque universos ac ſingulos conſervaſtis, nunc amiſſis veſtris ſedetis.* Bacchylides: ἐδὲ' ἔδρας ἔτιγον ἐδ' ἀμοιβᾶς. *Non eſt*

ſedendi tempus & cunctandi. pro quo Homerus οὐχ' ἕδος, *non eſt ſedendi tempus.* Iliad. ω.

— Ἠῶθεν γὰ
Θόωσιν ἐπὶ ἄστυ μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοὶ
Ἀχαλόωσι δὲ οἵγε καθήμενοι, οὐδὲ δύωαι
Ἰσχειν ἰωτυμόθυς πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν.

Mane autem committent pugnam circa urbem nigris oculis Græci. Hi enim indignantur ſedentes, neque poſſunt continere cupidos pugnandi Græcorum reges. Cic. pro Roſc. *Cum jam proſcriptionis mentio nulla fieret, cum etiam ii qui antea proſcripti erant, ſederent, nomen refertur in tabulas S. Roſcii.* Id. in Piſon. *An poteſt ulla eſſe excuſatio non dicam male ſentienti, ſed ſedenti, dormienti in maximo reipublicæ metu conſuli?* In Verr. *Quid ſedes Verres? quid ſpectas?* Lib. XVI. epiſt. ad Fam. 3. *Iis enim ventis iſthinc navigatur, qui ſi eſſent, nos Corcyræ non ſederemus.* Sic & *deſidere*, & *reſidere*: hunc *deſes, reſes, deſidia.* Terent. *Fruſtrà ubi totum deſedi diem.* Sueton. Jul. *A quo ad arceſſendam claſſem in Bythyniam miſſus, deſedit apud Nicomedem.*

v. 485. Εἰ δέ κεν ὀφ' ἀρέσσῃς] MS. I. ἀρέσσεις.

v. 490. Οὕτω καὶ ὀψαρότης φερτερόστη ἰσοφαείζοι] MS. I. φερφερόστη ἰσοφαρείζοι. MS. II. ἰσοφαείζει. Scribendum, ἰσοφαείζοι quod & Guietus monuit.

v. 493. Πὰρ δ' ἰὸν χάλκειον ἰὼκον] Interpretes: *Præteri autem æneam ſedem.* ſed vertendum: *officinam ærariam*, ſeu *ferrariam* quæ omnibus patebant, in quibus ſolebant pauperes confabulari, quin & dormire. Homerus Odyſſ. σ.* vocat χαλκεῖον δόμον, ubi Melantho ad Ulyſſem, quem pro mendico habebat:

Οὐδ' ἐθέλεις ἰέναι χαλκεῖον ἐς δόμον ἀνδρῶν
Ἠέ που ἐς λέσχην.

Non vis cubitum ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam tabernam. Vide ibi Euſtath. Θῶκον enim hîc idem eſt quod δόμον, officina, taberna, locus ubi commoramur. Noſter alibi:

Φεύγειν δ' σκιερὰς δώκας καὶ ἐπ' ἠῶ κοῖτον.

Fuge opacas domos & matutinum ſomnum. Hinc δωκεῖν eſt commorari in aliquo loco. Heſych. δωκεῖ, κάθηται, ὁμιλεῖ. Λέσχαι ſunt porticus, baſilicæ, tabernæ, aliaque loca publica in quibus otioſi confabulandi causâ conveniebant. Latini vocant ſtationes. Plin. II, ep. 9. *Prenſo amicos, ſupplico, ambio domos, ſtationeſque circumeo.* Sueton. Neron. 37. *Salvidieno Orfito objectum eſt quod tabernas tres de domo ſua circa forum civitatibus ad ſtationem locaſſet.* Poſterioribus temporibus ſcholas dixerunt, ut multis docet Vir ſummus, Thomas Reineſius ep. 36. ad Rupertum. Tales λέσχας & ſtationes Athenis trecentas & ſexaginta fuiſſe Proclus ad hunc locum teſtatur. Quod nemo mirabitur qui meminerit Atticos fuiſſe valdè garrulos, novaque audiendi præcipuè de aliorum vita & rebus percupidos. Dicæarchus ἐν βίῳ ἑλλάδος· Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι φιλόλογοι καὶ λαλιαῖς, ὕπνοι, συκοφαντάδεις, φιλοπερίεργοι τῶν ξενικῶν βιῶν. *Athenienſes ſunt valde dediti inanibus confabulationibus, occulti, ſycophantæ, exploratores vitæ aliorum.* quod confirmant egregiè verba Lucæ in Actibus Apoſtolorum. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν καινότερον. *Athenienſes autem omnes & inquilini peregrini nulli alii rei vacabant, niſi aut dicendis aut audiendis rebus novis.* Probo verò hîc lectionem, quam ex antiquo codice primus prodidit G. Canterus, ἐπαλέα λέχη. Eam agnoſcit quoque codex Voſſianus primus cum interpretatione δημὸν φλυαρίαν.

v. 499. Κακὰ φρονέλιξατο θυμῷ] Latini Interpretes in recentioribus editionibus: *animum ſuum increpat.* perabſurdè. quantò rectiùs antiquiores: *mala verſat in animo.* Περιλέγειν κακὰ eſt κακὰ ἐννοεῖν ἐν ἑαυτῷ ψυχῆς, ut rectè Græci magiſtri.

nimi-

nimirum cogirare de furtis, latrociniis, ſacrilegiis aliiſque malis vitam tuendi artibus, ad quas compellit paupertas, quæ *crimina ſuadet ingeniis*, ut Claudianus ait. Sicut autem λόγος, λέγω, ἀγορεύω, φράζω, φημὶ, ſic & φρονέω, non ſolùm de oratione, ſed & ratione & cogitatione dicuntur.

v. 502. Δείκνυσι ὃ δμώεσσι] Præclarè D. Heinſius docuit δείκνυειν hîc eſſe *dicere*. Sic & Latinis *oſtendere*. Cic. V. ad Fam. 12. *Cum mihi ſæpe oſtenderis te accuratiſſime noſtrorum temporum conſilia & eventus litteris mandaturum*. hoc eſt, dixeris, declaraveris. lib. IV. ep. 1. *Eadem omnia quæ à te de pace & Hiſpaniis dicta ſunt oſtendi me eſſe dicturum*. Lib. I. ep. 9. *In eo ipſo quod te oſtendis eſſe facturum*, h. e. dicis, ſcribis. Salluſt. Jugurth. 30. *Multa ſuperba & crudelia facinora nobilitatis oſtendere*. commemorare. C. Nepos Epaminond. *Micythus Epaminondam convenit, & cauſam adventus Diomedontis oſtendit*. pro δείκνυσι MS. I. δείκνυς.

v. 508. Μέμυκε δὲ γαῖα] Hunc locum optimè expoſuit vetus Scholiaſtes Nicandri ad Theriacῶν v. 626. qui contendit μέμυκε hîc eſſe clauditur, conſtringitur gelu terra, ἐπειδὴ πάντα ἐν χειμῶνι συμπεφραγμένα εἰσὶ καὶ ἀσφαλισμένα. quòd omnia hyemis tempore clauſa & conſtricta frigore rigeant. Vide Proclum quoque ad hunc locum. Orpheus in deſcriptione hyemis, quam Heſiodum hîc aiunt eſſe imitatum :

Πολλαὶ ὑραιόθεν κὴ ἐπαρτέες ἐκ νεφελάων
Τῆμος ἐπέρχωνται φηγοῖς κὴ πίνδρισιν ἄλλοις
Οὔρεσί τε, σκοπιοῖς τε, καὶ ἀνθρώποις ἐειδόμοις
Πηχυλίδες, καὶ ἔσονται ἀμειλίκτοι. αἱ δὲ γὸ ὄντως
Τρύχουσιν κὴ θῆρας ἐν ὕρεσιν, ὐδέ τις ἀνδρῶν
Προβλώσκειν μεγάρων δύναται κὴ γῆα δαμαδοῖς
Ψύχει λευγαλέῳ· πάχνη δ' ὑπὸ γῆα μέμυκε.

Multa de cœlo & crebra & nubibus tunc incidit fagis & aliis arboribus montibuſque & rupibus & hominibus mœſtis glacies, & erunt adſpectu triſtes. Illa enim affligit & animalia in montibus neque mortales prodire ex ædibus poſſunt, quia membra urantur frigore acri, geluque membra conſtringuntur. In tertio verſu ſcripſimus ἀμειδέες. ſicut apud Poëtam ἀμειδέτοιο νύκτες, triſtes noctes. Latinis, triſtis hyems. vulgo legitur ſine ſenſu : ἀμείλικτοι. Sed hoc vitium D. Heinſium quoque deprehendiſſe poſtea cognovi.

v. 503. Ποιεῖσθε καλιὰς] Eſt exſtruite ædes, tuguria. καλιαὶ enim & καλιοὶ ſunt ædiculæ, caſæ. ſic & ſuprà v. 305.

Ὡς κέ τοι ὡραίου βιότου πλήθωσι καλιαί.

Ut tibi æſtate collecto victu impleantur tuguria. Quamvis propriè ibi dici de horreis Veteres notent. Heſych. Καλιοὶ τὰ τῶν τελῶν οἰκήματα. Idem : οἱ μικροὶ οἶκοι καλιαὶ καὶ καλίδια. Vulgò *nidos componite* vertunt. Novi apud Latinos interdum etiam nidos dici tenuiores ædes, & quoſvis ſeceſſus, ſed in verſione præſtat propriis uti vocabulis.

v. 510. Πιλνᾷ] MS. I. πιλδνᾷ, II. Codex : πιτνᾷ. quod non improbem. Hinc πιτνᾶς apud Homerum, teſte Euſtathio, eſt φερασπίλων. Et πίλνέω. Heſych. πίλνει, πίπτει, ἐκτείνει.

v. 513. Ἀλλά νυ κὴ ῥίγ ψυχρὸς ἐὼν ἀφύσσει] Non intellexerunt hujus loci ſenſum Interpretes, cùm vertunt : *quas nihilominus frigidus exiſtens perflat*. Verte : *ſed & has frigidus valde perflat*. Τῶν hîc ut ſæpe apud Poëtas pro τούτων. Quod & Moſchopulus monuit & auctor gloſſarum ineditarum codicis Voſſiani. Δασύστερνα & ταυσίτριχα vulgò interpretantur *hirſuta*. Sed Latinis non dicuntur hirſuta quæ villoſas habent cutes, ſed quæ ſetoſas, ut porcorum, aprorum, echinorum. Cic. de Nat. Deorum : *Quarum animantium aliæ coriis tectæ ſunt, aliæ villis veſtitæ, aliæ ſpinis hirſutæ*.

CAPUT XIX.

Επιετανὸν. Ανόστος. Κυάνεος niger. Πανέλλιωες. Μυλιᾶν, Μαλκιᾶν. Cratis correctio in Heſiodo probata. Proclus correctus. Crates Mallotes. Νὶψ. Heſiodus leviter emendatus. χλαῦνα, læna. Πῖλοι. Αρναχίδες. Pollux emendatur. Πέλωτρα. Πίδια. Αναξυρίδες. Σκελέαι. Rurſus Polluci duo loca reſtituta. Διφθέρα.

v. 517. Ὅτνεκ' ἐπιταναὶ τείχες αὐτῶν] Ἐπιταναὶ τείχες Latinis Interpretibus ſunt *annui villi*. Sed Græci erant audiendi qui benè explicant δασεῖαι, ἃ ἀφελείπουσαι, συνιχεῖς, villi denſi, ſpiſſi, quibus opponuntur rari. Ἐπιτανὸς ſæpè eſt affluens, copioſus. Heſych. Ἐπιτανὲς, συνιχὲς, ἀφελὲς πᾶν, παρατεταμμένον ἀφ' ἑτέρου πάντῃ ἢ χεῖνα, δασυλές. Homer. Odyſſ. δ.

Αλλ' αἰεὶ παρέχουσιν ἐπιτανὸν γάλα θῆλυς.
Sed ſemper præbent copioſum lac mulgendum.

Odyſſ. ϑ.

—— λίλιον δὲ ἀεικελίως ἐδαμάσθη
Κύμασιν ἐν πολλοῖς, ἐπεὶ οὐ κομιδὴ γε νέες
Ἦεν ἐπιταρσίς.

Miſerrime vexatus in fluctibus immenſis, quoniam commeatus abundans non erat in navibus. Vide ad utrumque locum Euſtathium.

v. 520. Εντοσθε φίλη παρὰ μητέι μίμνει] MS. primus: ἔντοσθεν μίμνει φίλη μητέι κεδνῇ.

v. 523. Νυχίη καταλέξεται ἔνδοθεν οἴκου] MS. I. Μυχίη καταλέξεται ἔνδοθι οἴκου. quod non improbem. Μυχίη MS. gloſſæ ejuſdem libri exponunt ἔνδοτος. Nimirum μυχίη eſt quæ ἐν μυχῷ δόμων, ut Homerus loquitur, in interiore ædium parte verſatur, quæ Græcis dicitur θάλαμος παρθενὼν & Gynæconitis. Hinc ἐκ θαλάμου παρθένου Theocrito eſt virgo, quæ in thalamo verſatur, innupta puella. Stat. I. Theb.

Nec mora præceptis cum protinus utraque virgo
Arcano egreſſæ thalamo.

quò nemo accedit niſi propinqua cognatione conjunctus, ut C. Nepos ait. Sic & Proclus legiſſe videtur, qui exponit εἴσω μυχῶν ἢ οἴκου παρθενευομένην.

v. 524. Οτ' ἀνόστου ὂν πόδα τίνδει] Antigonus Caryſtius in Ἱστορίαις συναγωγῆς, cap. 25. legit τέμνει. Ὁ δὲ πολύπους, inquit, ἐν τῷ χειμῶνι τὰς πλεκτάνας αὐτῶν κατεσθίει· τοῦτ' ἔστιν

Ημαπ χειμερίῳ ὅτ' ἀνόστου ὂν πόδα τέμνει.

Polypus hyeme ſuos comedit cirros. Hoc ſignificat: Tempore hiberno quando exoſſis Polypus ſuum pedem arrodit. Quod Heſiodus πόδα πολύποδος, hoc Antigonus πλεκτάνας nominat, Philes verò & Ælianus πλοκάμους. Inde proverbium cujus Heſychius meminit: Πολύποδος δίκην αὐτὸς ἑαυτὸν καταφαγών. Obſervatu verò dignum eſt quod notavit Moſchopulus ἀνόστου eſſe Lacedæmoniorum vocem, ſicque eos appellaſſe πολύποδα.

v. 527. Κυανέων ἀνδρῶν] Κυάνεος quidem proprie eſt cæruleus, ὑακινθώδης χρῶμα. Κύανος enim eſt color cæruleus: ſed ſæpè etiam ponitur pro nigro. Heſych. Κύανον μέλαν. Κυανέη μέλαινα, φαιά. Dionyſius Characenus v. 586.

Μέσφ' ὅτε κυανέης νοτίην ὁδὸν αἶψα ἐλάσσῃ.
Donec ad nigros (Æthiopes) *auſtralem viam rurſus confecerit.* De India v. 1112.

Τῷ

Τῷ γαίης νάσπιν μὲν ὑπὸ χθόνα κυανέην περ
Θειοτάτην λιπόντες.

Quare terræ habitatores quidem corpore sunt nigro mire pingues.

v. 528. Παναιλώιοσι] Non vertendum universis Græcis, ut vulgò; sed simpliciter Græcis. Παναίλωες enim tempore Hesiodi, Homeri, Archilochi appellabantur Græci ad differentiam Ελλώων propriè sic dictorum. Hellenes autem tum temporis dicebantur Phthiotidis incolæ, quod nomen acceperunt ab Hellene Deucalionis filio, qui illius partis Thessalia Rex fuit. Ante hunc nominabantur Γραῖκοι, quod Latini retinuerunt. Hinc Homerus Achillis populares & subjectos vocat Myrmidones & Hellenes. Achilles autem imperabat Phthiotidi. Hi itaque cùm propriè dicerentur Ελλωες, reliqui Græciæ populi dicti sunt Παναίλωες. Vide Thucydidis procœmium, Strabonem lib. VIII. Apollodor. lib. I. Biblioth.

v. 530. Λυγρὸν μυλίωντες] Suidas: μυλίωντες, θρύπτοντες. Proclus: διεφθαρμένοι ἢ συγκεφθέντες ὑπὸ τῆς κρύος. Ut apud Phædrum: *Musca contracta frigore.* Alii tamen omnes μυλίᾳν putant esse κινῶν καὶ συγκρούειν ὀδόντας ὑπὸ τῆς ψυχρότητος, quod Matthæo est βρυγμὸς ὀδόντων. Tertulliano *frendor dentium.* Sed frigus ferarum æquè ut hominum dentes collidere quis vidit, quis tradit? Mallem itaque cum Crate legere μαλκιόωντες. Μαλκιᾷν, μαλκεῖν, μαλκίειν est frigore rigere, ἁβὲ ψύχος μὴ ἔχειν ὑγιαίνοντι δυνάμει χρήσασθαι. Ut Etymologici magni auctor exponit. Aratus:

—— Τότε δὴ κρύος ἐκ Διὸς ὄρτο
Ναύτῃ μαλκιόωντι κακώτερον.

Vertit Cæsar Germanicus:

Tunc rigor, ut rapidus ponto tunc incubat Auster,
Tarda ministeria. & nautis tremor alligat artus.

Ad hanc quoque lectionem puto pertinere Procli expositionem illam, διεφθαρμένοι καὶ συγκεφθέντες. Sic lege, non συγκεφθέντες. Apud eumdem corruptè quoque legitur Ισοκράτης, pro Κράτης. Cratis enim Mallotæ Grammatici Pergameni celeberrimi, qui Aristarchi æmulus fuit & perpetuus adversarius, hæc est lectio, non Isocratis. Etymologici Magni auctor: Μυλιόωντες. Ησίοδος τὸ χείλη κινοῦντες, ὑπὸ τὸ ψυχρότητος ἢ σωμάγοντες, ἢ τὰς μύλας συγκρούοντες. Κράτης δὲ χάσκοντες μαλκιόωντες. Εστι δὲ τὸ ἁβὲ ψύχος μὴ ἔχειν ὑγιαίνοντι δυνάμει χρήσασθαι.

v. 535. Νίφα λευκὴν] Omnes tradunt νίφα dici per ἀπόκοπὴν pro νιφάδα, quod mihi nulla ratione probatur. Non dubito esse accusativum verum obsoleti nominativi νὶψ, νιφὸς, unde Latinum *nix.* Hoc quidem nomen interiit ut infinitæ aliæ omnium ferè linguarum origines, de quibus vide eruditam diatriben doctissimi Christiani Daumii nostri. Ab hoc antiquato νὶψ est νίφω, & νιφοκλῆτις Αλπεις in Antholog. Alpes nive conspersæ.

v. 537. Χλαῖναν τε μαλακὴν] MS. II. χλαῖναν μὲ μαλακὴν. Sic metro consulitur. Glossæ MS. exponunt ἱμάτιον παχύ. rectè. Latinis dicitur læna non chlæna, ut Hesiodi Interpretes. Erat vestimentum crassius quo utebantur ad arcendos imbres & frigus. Varro IV. de L. L. *Læna quod de lana multa. Duarum enim togarum instar: ut antiquissimum mulierum riciniam: sic hoc duplex virorum.* Sed in veriverbio labitur Romanorum doctissimus. Est enim læna à Græco χλαῖνα, sine dubio, abjecto χ, sicut ab antiquo γλὰξ γλακτὸς est lac.

v. 541. Βοὸς ἴφι κταμένοιο] Omnes Græci rectè exponunt bovis nec senio nec morbis confecti, sed qui in ipso robore & flore ætatis vi occiditur, cujus corium calceis, qui non facilè deterantur, & contra frigus maximè muniunt, sit aptissimum. Sic apud Homerum ἱμὰς βοὸς ἴφι κταμένοιο, *lorum bovis vi occisi.* Rationem reddit Plutarchus II. Sympos. nimirum

rum pelles animalium ferro jugulatorum esse tenaciores, nec tam flaccidos ac tam facilè rumpi, quàm pelles animalium quibus morbus aut senectus mortem attulit. Veteres ex crudo corio calceos conficiebant, Latinis perones dicuntur.

v. 542. Πίλοις ἔντοθε πυκάσαι] Quis non miretur stuporem Interpretum, qui reddunt: *pilis intus condensans*. Quis umquam fando audivit πῖλος Latinis significare pilum? πῖλοι sunt lanei calcei, qui sub peronibus inducebantur ad arcendum frigus. Latinis dicuntur *udones*. Ulpianus Π. de auro & argento legato: *Alia causa est udonum, quia usum calceamentorum præstant*. Domi nimirum cùm non prodirent; sicut & soleæ. Alioquin calcei cùm prodirent in publicum semper superinducebantur à Romanis, ut ostendit Salmasius ὁ πάνυ ad Lampridium. Sunt etiam laneæ fasciæ pedules, ut inferiùs ostendemus. Quicquid enim ex lana coactili conficiebatur dicebatur πῖλος. Tam capitis tegumentum, ut statim v. 546. quod hinc Latinis etiam pileus dicitur, quàm pedum. De pedulibus Lucian. Ῥητόρων διδασκάλῳ, ἢ ἐμβὰς Σικυωνία πίλοις ποῖς λευκοῖς ὑπαξέπεσσα. *Sicyonius calceus albis decorus soccis*. Pollux VII, c. 33, sect. 4. Οὐ μόνον ὁ ὅτι σὺν κεφαλῶν ὑπεπτέμψω πῖλος ἦτοι ἐκαλεῖτο, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπὶ τοῖς ποσὶν, ὡς δηλοῖ Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς λέγων. Λευκὰς ὑπὸ ποσὶν ἔχειν πίλους. Ὅτι Πλάτων ἐν συμποσίῳ· Καὶ ἀρνακίδας τοῖς πίλοις ἐπεσίδωσιν, ἐνειλιγμένον τὰς πόδας εἰς πίλους τε καὶ ἀρνακίδας. *Non solum quod capiti imponitur* πῖλος *dicitur, sed & quod pedibus inducitur, ut Cratinus ostendit in* μαλθακοῖς. *Albos sub pedibus calceos laneos habens. Sed & Plato in symposio etiam* ἀρνακίδας *cum* πίλοις *conjungit: Involutum pedes in calceos laneos & agninas pelles*. Sic lege. Ἀρνακίδες erant calcei ex pellibus agninis (ἀρνακὶς enim est agnina pellis cum ipsa lana) quibus hyeme utebantur, sicut πῖλοι ex lana coactili. Udones apud Martialem lib. XIV. ex hircinis pilis confecti narrantur:

Non hos lana dedit, sed olentis barba mariti,
Cinyphio poterit planta latere sinu.

Cinyphius sinus est calceus ex caprinis pilis contextus. Πῖλος Æschylus & Sophocles dixerunt πέλωτα, Critias πόδια. Pollux VII, 22. Ἃ δὴ πόδια Κριτίας καλεῖ, εἴτε πῖλος οἰητίον, εἴτε εἰλήματα ποδῶν, ταῦτα πέλωτα καλεῖ ἐν Φοινίσσαις Αἰσχύλος.

Πέλωτ' ἔχουσιν ὑφ' ὑποδήμασιν ἐν ἀζυγίαις,

Τὰ δὲ πέλωτα εἶδος ὑποδήματος, ὥσπερ τὰ πόδια, ἃ ταῦτα ἦν ταῖς ἀναξυρίσιν, ἃς σκιλέας ἔνιοι ὀνομάζουσι. Κράτης δ' ἐν Ἑορταῖς ἔφη· Καὶ δὴ πόδια τετμῆσθαι. Sic hunc locum partim ex MStis, partim ex conjectura restituì, qui corruptus est in editis libris. Confundit Pollux hoc loco crurales fascias cum pedulibus. ἀναξυρίδες & σκιλέαι sunt propriè crurales fasciæ, πῖλοι verò, πέλωτα, πόδια, pedules. Idem Pollux lib. X, cap. 11. Ἃ δ' ὑποδοῦται δεῖ πόδια, πίλους, πέλωτα. ἤτοι γὰρ Σοφοκλῆς τὰ πόδια καλεῖ· τοὺς δὲ ἐπὶ τοῖς ποσὶ πίλους ὁ Πλάτων μόνον ἐν συμποσίῳ φήσας, ἐνειλιγμένους τοὺς πόδας εἰς πίλους τε καὶ ἀρνακίδας, ἀλλὰ καὶ Κρατῖνος ἐν Μαλθακοῖς· Λευκὰς ὑπὸ ποσὶν ἔχων πίλους. ἔξεστι δ' εἰπεῖν καὶ πλεκτοὺς πίλους. καὶ ὅτι τὰ ὀνομαζομένων ὑδρίνων πίλους τετμῆσθαι, Λυσίππου εἰπόντος ἐν Βάκχαις· ἀλλὰ τετίμητός ὄζει πλεκτός. Sic istum locum ex suo optimo Codice legendum esse, qui gravissimis mendis & lacunis miserè fœdatus est in editis libris, ostendit mihi nuper Vir Maximus & undiquaque eruditissimus Isaacus Vossius. Verùm postquàm hæc fuerunt edita, de his Pollucis locis eruditissimam ad me scripsit epistolam, quæ cùm multa doceat exquisita, non possum non eam tecum communicare. Cùm utrumque locum in optimo suo Codice sic legi ostendisset, ut à me editus est, nisi quod in priore pro εἴτε πίλος οἰητίον scribatur εἴτε αὐτὰ οἰητίον. & pro ἃ ταῦτα ἦν, ταυτὸν ἦν. & pro πίλυνται, πίλυται, subjicit: Cudones vel udones apud Veteres pro eadem re

re accipi rectè notat Salmaſius, verùm non rectè à cudendo hoc vocabulum arceſſit, cùm ſit Græcum, & Græcam habeat originem. Ab οἷς eſt οἶα vel ὄϊα vel ὄα pellis ovina, & pro ὄα verò addito ut ſæpè κ, dicitur etiam κῶα, vel κῶας, vel κώς. A κὼς verò eſt diminutivum κώδιον, κωδία, & κωδὶς, & amplificatum κώδων vel κώδων, pro quo etiam ὤδων, & ὦδων reperitur, unde Latinum cudones, udones, ſeu odones dixere, idque promiſcue; cùm κ aut c initiale non in barbaris tantùm, ſed etiam in multis Græcis Latiniſque modò adſit, modò verò abjiciatur, quemadmodum etiam agnoſcit Salmaſius. De πιλώτων vocabulo ſic ſentio, eſſe id ejuſdem naturæ ac originis ac ſit ἕλυτρον. In multis enim ſolet τὸ π loco τοῦ δίγαμμα affigi, ut ἰλικῷ πηλίκῳ, ἦμαρ πῆμαρ, ἀλαὸς παλαὸς, & infinita iſtiuſmodi. Eſt autem ἕλυτρον integumentum, involucrum, σκέπασμα &c. ab εἱλύω ſeu εἰλύω involvo. Eodem referri debent πελλυταὶ & πελλυσαὶ, licèt Heſychius habeat πιλασαὶ, quæ ſunt talaria ſeu faſciæ curſorum, quibus ad compeſcendam talorum extorſionem pedes muniebant. Ut enim ἕλυτρον & ἕλυστρον dicitur, ita quoque πελλυταὶ & πελλυσαὶ dicuntur ab εἱλύω & εἰλύσσω. Reddi debet hoc vocabulum Ariſtoteli in Problematis ſect. XVI. quæſt. 4. ubi quærit cur non tantùm rotunda, ſed & quæcumque rectilinea in terram cadentia ad æquales utrimque reſiliant angulos. Dicit enim id fieri καθάπερ τοῖς τε ξυρεμβίοις τὰ σκέλη συμβαίνει ἢ ὧν τὸ κολύτρον ὑφαρπάζῃ. Quæ vulgò ſic vertunt, *ut his accidit quibus aut pars inferior raditur, aut colei violantur*. Unde nullum niſi ridiculum efficias ſenſum. Omnino ſic erat ſcribendum, καθάπερ τοῖς τε ξυρεμβίοις τὰ σκέλη συμβαίνει, ἢ ὧν τὸ πιλύτρον ὑφαρπάζῃ. *Quemadmodum contingit loripedibus, & illis quibus* (inter lavandum) *talaria ſurripiuntur*. Vide locum integrum & fateberis omnia plana fieri ſi ſic legamus, fruſtraque ſe hîc torquere Interpretes & mathematicos. Οἱ συρίμβυοι τὰ σκέλη aliter Græcis dicuntur σαφάποδες non ἀπὸ τῆ σύρειν τῷ ποδὶ, ut habet Diogenes Laërtius in Pittaco, neque ἀπὸ τῆ λῃστικῆς πατεῖν διεζῶσθαι ἔχειν τὰς τῶν ποδῶν δακτύλους, ut putat Galenus, ſed ἀπὸ τῆ σαρῶν ποδὶ, pedibus enim tamquam ſcopis verrunt pavimentum quidam loripedes. Tales præcipuè multi reperiebantur inter Æthiopes & Ægyptios, non propter nervorum imbecillitatem, neque etiam propter eam cauſam, quam memorat Ariſtoteles eodem ſcripto ſectione XIV. quæſt. 4. ſed propterea quòd illis vel tali, vel genuum patellæ incidebantur, ut nempe fugæ ſpes præriperetur illis qui mallent pedibus quàm manibus operari. De talis conjicio, de genuum patella teſtem do Origenem qui in Philocalia ſcribit, morem fuiſſe quibuſdam Æthiopibus τὰς κόγχας τῶν γονάτων ἐξαιρεῖσθαι. Commodè hinc intelligi poſſunt verba Petronii de Æthiopibus: *Age numquid & crura in orbem pandere poſſumus, numquid & talos ad terram deducere.* Iſta nempe Æthiopica mancipia, quibus genuum conchæ erant ablatæ, poterant crura in utramque partem in circulum movere, iiſque non nates modò, ſed & ventrem pulſare. Quòd ſi illis tali inciderentur jam quoque poterant plantas pedum ſimiliter in orbem movere, & ſurſum ad crura adducere, & ſupinatis plantis ſupra ſolos ambulare talos. Firmandis autem & continendis talis maximè conducebat talarium genus quod draco dicebatur. De his & aliis talarium generibus multa hactenus ignota poſſim tibi ſcribere, verùm iis colligendis & digerendis oportunius forſan ſeſe offeret tempus. Hæc vir ille ſummus. Vides etiam Sophocli hîc tribui πίλωτρα, quæ ſuperiùs tribuit Æſchylo. Apud Heſiodum noſtrum πῖλοι ſunt ἐμπίλια, faſciæ pedules ex lana coactili, quibus etiam Romani uſi ſunt, ſed ſerò. Varro enim affirmat cal-

calceamenta ſine faſciis ſumi ſolita ſe puero. Latinis etiam dicuntur *empilia*. Ulpianus l. 25. D. de auro & argento leg. §. 4. *Faſciæ crurales pedaleſque & impilia veſtimenta ſunt, quia partem corporis veſtiunt.* Πιλεῖν & ἐμπιλεῖν eſt condenſare, cogere, coactilia facere; unde πῖλος & *implia*, quam vocem malè juris Interpretes notant dici, quaſi ſine pilis. Hinc & *pilare*. Feſtus: *pilare & compilare ſunt Græcæ originis. Græci enim fures piletas dicunt.* Hinc & *compilare* non eſt congerere, ut vulgò dicunt, & putant, ſed furari. *Compilare ædes*, furto ex ædibus aliquid auferre, quod nobis eſt *beſteelen*. Πῖλοι etiam dicuntur tegumenta ex lana coacta, ſub quibus hyeme habitant Scythæ juſti Herod. IV, 23. malè ibi Interpretes vertunt *pilei*. Sic & impegerunt qui Strabonem verterunt. Nam ubi lib. XVI. legitur ἐραβδωτοῖς πίλοις ridiculè exponunt *virgatis pilis*, cùm legendum ſit ἐραβδωτοῖς ποίκιλοις *virgatis maculis*, ut monuit Salmaſius ad Vopiſcum. De πίλῳ capitis tegumento loquitur ſtatim v. 546. Πίλον ἔχειν ἀσκητόν, *pileum habere benè factum.* Fuiſſe tales proprios Theſſalis ad arcendum ſolis fervorem docet Euſtath. ad Iliad κ. Antiquiſſimis temporibus πῖλος non alium uſum capiti præſtabat, quàm πῖλοι, qui calceis inferebantur. Galeæ enim interlores iis muniebantur, qualis ille erat galeæ Ulyſſis, quem acceperat à Merione, Iliad. κ. v. 265.

Μέσση δ' ἔνι πῖλος ἀρήρει.

Mediæ autem inerat pileus aptatus, ubi rectè antiqua ſcholia τὸ ἔιλον πεπιλημένον, *coacta lana*. Euſtathius verò ad illum locum docet omnes olim galeas lana coactili fuiſſe munitas, inde poſteriores, cùm quævis capitum tegumenta πίλους dicerent, Ulyſſi adſcripſerunt pileum, quali tum utebantur. Sic enim ſemper exprimitur. Et ſicut clava Herculis eſt inſigne, ſic pileus Ulyſſis, ut conſtat ex nummis, monumentis & teſtimoniis Veterum. de quo Ulyſſis pileo vide Albertum Rubenium, virum politiſſimum, de Re veſtiaria lib. II, cap. 15. Primus autem Apollodorus ſic pinxit Ulyſſem teſtante Euſtathio ad Iliad. κ. p. 723. edit. Baſil. Euſtathius ad Iliad. ε. apud Veteres κυνέην appellari capitis tegumentum, quod nunc communiter dicatur σκιάδιον, & quod ab Heſiodo dicatur πῖλος ἀσκητός. Tradunt plerique capitis tegumenta veteribus Græcis uſitata non fuiſſe. Euſtathius ad Odyſſ. ι. ait Latinos nudi capitis conſuetudinem à priſcis Græcis accepiſſe. Romanos enim Saturnalibus pileum geſſiſſe, aliis diebus nudo capite inceſſiſſe, aut caput veſte velaſſe. Apud Homerum pileum & cauſiam ne ſemel nominari. Quod verum eſt ſi pileum accipias hujus generis, quali poſtea utebantur, non tamen olim apud Græcos aut Latinos, niſi cùm iter facerent in magno æſtu, aut frigore, aut tempore pluvio. Quod pileos Romani vocabant petaſos, qualis conſpicitur in Mercurii ſimulacris. Hinc tamquam ſingulare notatur à Suetonio in Julio Cæſare, illum ſemper inceſſiſſe nudo capite cùm iter faceret, *ſeu ſol, ſeu imber eſſet*. Alioquin in Urbe lacinia togæ caput velabant. A πῖλος eſt πίλτης, *fur, deceptor*, ſuperiùs v. 373. quod Æolicè dicitur pro φίλτης. Vide Etymol. magnum de hujus vocis origine, quæ inepta ſunt. Sed credo antiquiſſima voce eſſe πίλτης, ſicut Æolica dialectus eſt vetuſtiſſima; pro quo leniore poſtea ſono uſi alii Græci φίλτης dixerunt. Fures autem & impoſtores dictos eſſe φίλτης, quòd pilo ſive capitis tegumento ſe velarent, ne facilè poſſent agnoſci. Sic Æoles dixerunt ἀμπὶ communiter ἀμφὶ; πανὸς, alii φανὸς, lampas, lychnuchus. Latina lingua tota formata eſt ex Æolia, cujus dialecti qui peritus eſt, facilè plerarumque omnium Latinarum vocum origines invenire poteſt. ſæpiſſimè pro communi Græcorum φ utitur Æolico π. Latinis

apud,

apua, Græcis ἀφύη. Φοῖνιξ, Pœnus, & plura hujus generis, quod dudum obſervavit Caninius in Helleniſmo.

v. 543. Πρωτογόνων ἰείφων] Simylus in Moreto:

—— *cinctus villoſæ tergore capræ.*

Hoc veſtimenti ruſtici genus, quod ex pellibus hædinis conficiebatur, Græcis dicitur διφθέρα, unde διφθεῖαι paſtores & Attici ruſtici talibus veſtimentis amicti. Theocrito Idyll. III, 25. & v. 15. dicitur βαίτη, ubi Scholiaſtes docet alio nomine appellari μηλωτίδα, qui prophetarum veſtitus fuit, ut ex ſacris voluminibus conſtat. Latinis hic habitus ruſticus nominatur rheno. Ovidio *paſtoritia pellis.* Gloſſæ: Segeſtre διφθέρα. Segeſtre teges erat ex ſegetibus primo facta, ſed poſtea ex pellibus, quibus milites in caſtris, nautæ & pauperiores utebantur, ut Varro docet, & ad Varronem Joſephus Scaliger. Διφθέρα nimirum eſt omne veſtimenti genus ex pellibus rudibus factum.

CHAP. XX.

Heſiodus quinquies emendatus. Αλεή. Duo epigrammata in cataleſtis veterum Poëtarum correcta. Μάκαρες. Beati. Χαλεπός. Gravis. In Virgilio lectio Servii probata. Oceanus cur ſacer. Theocrito lux. Alcæi fragmentum elegans correctum. Πετραίη σκιά. Πέτρα antrum in rupe. Μᾶζα ἀμολγαίη. Υπερμαζᾶν. Θάλλων boum pabulum. Ἀκεσὶης Ζέφυρος. Επαρμδύων βίος. Ποιειδαι ῆγηται. Facere populum. Floro lux. Facere pro gignere. Ημερόκοιτος.

v. 544. Ὄφρ' ὄμβρι νάτῳ] Moſchopulus: ὄμβρι ὄμῳ. quod rectum eſt. Quæ enim induuntur dicuntur humeris injici non tergo. Exemplorum ubique magna meſſis. Sequentia verò: ὑπὸ ἀμφιδάλῃ ἀλείν. peſſimè interpretantur, *pluviæ arceas teporem.* cùm ſit, *pluviæ arcendæ*, ſive *præſidium, munimentum injicias adverſus pluviam.* Quod à nobis defendat pluviam. ἀλὴ enim eſt ἀλεωρὴ, σκεπὴ, καταφυγὴ, ut benè magiſtri, ἀλέα verò tepor.

v. 546. Ιν' ὕπατα μὴ καταδύνῃ] Eſt per ſynecdochen dictum, ne caput tibi madefaciat. Τετὸς ὕπατα καταδύων imber perpluens caput in memoriam mihi revocat elegantiſſimum epigramma ex cataleſtis veterum Poëtarum de Priapo, ſed quod aliquot mendis deformatum ſuo nitori reſtituemus.

Parum eſt, miſer quòd hîc fixi ſedem
Agente terra per caniculam rimas,
Siticuloſam ſuſtinens die æſtatem.
Parum quod imos perpluunt ſinus imbres,
Et in capillos grandines cadunt noſtros
Rigetque duro barba vincta cryſtallo.

Sic ſcribendi hi verſus. In tertio vulgò legitur: *diu æſtatem.* In quarto: *Parum quod imi perfluunt ſinus imbres.* In ſexto: *juncta cryſtallo.* ineptiſſimè. Sed & qui duobus interpoſitis ſequuntur ex veteribus editionibus ſic ſunt refingendi:

Huc adde quod me faſte de rudi vilem
Manus ſine arte ruſticæ dolaverunt,

Interque cunctos ultimum Deos numen
Cucurbitarum ligneus vocor custos.

ſed hæc præter inſtitutum & penſum noſtrum, ad quod nos revocamus.

v. 549. Ἀὴρ πυρφόρος τέτατται] MS. I. πυρφόρος ἐντέτατται, cum interpretatione, σιτοφόρος ὀθηκέτω. Seleucus verò legit ἄηρ ὁμοεσφόρος obſervante Proclo. Μάκαρες hîc, ut apud Latinos, *beati, fortunàti* ſunt homines copioſi, opulenti. Catullus: *O quantum eſt hominum beatiorum?* Dicuntur & Græcis εὐδαίμονες. Verſu ſequente uterque Codex & Tzetzes: ἀρυσσάμενος. Ibidem liber primus ποταμῶν αἰὲν ἐόντων. ſecundus autem αἰναόντων. quod verius. Sic quoque Tzetzes. Iſingrini editio proximè verum: αἰὲν νάοντων. Sic & apud Hom. Οδυσ. Ν. v. 109. ὕδατ' αἰενάοντα, ubi quoque vulgati ἀενάοντα.

v. 554. Τὸν φθάμενος ἔργα τελέσας] Ut verſus conſtet, repone lectionem veterem ex utroque codice: Τὸν φθάμενος ἔργον τελέσας. Extat & apud Moſchopulum.

v. 558. Χαλεπὸς φερβάτοις] Noxius ovibus, ut Latinis *gravis*. Virg III. Georg. 415.

Galbaneoque agitare gravi nidore chelydros.

Sic legit Servius & exponit, *ſerpentibus noxio*. Ovid. IV. Metam. v. 497.

Inſpirantque graves animas.

Lib. VII, 6. *Grave tempus & forte annus peſtilens erat.* Verſu ſequente uterque codex: ᾗ πλεῖον εἴη.

v. 561. Ταῦτα φυλασσόμενος] Hunc & ſequentes duos verſus pro ſubditiis expungendos eſſe cenſuit olim Plutarchus. Nec illos videtur agnoviſſe Moſchopulus. Rectiùs ſanè abeſſent.

v. 566. Ἰερὸν Ὠκεανὸν] Omnes ἱερὸν hîc eſſe magnum, immenſum interpretantur. Non nego ſic poſſe accipi. Verum tamen eſt ἱερὸν hîc propriam notionem non migrare. Oceanus enim ſacer erat, quia erat Deorum domicilium, Neptuni, Thetyos, Solis, aſtrorum, quæ credebantur mare ſubire. Fabianus apud Senec. I. controverſ. *Sacrum quidem terris natura circumfudit Oceanum.* Hinc & *dium* appellatur, Plautus apud Varronem ex emendatione Scaligeri:

—— *conferta rate inærataque peritè*
Qui dium mare eunt ſudantes atque ſedentes.

Sic ſæpè apud noſtrum & alios εἰς ἅλα δῖαν. *In mare dium.* Quin & Oceanus pro Deo habebatur, Cæli & Telluris filio, patre verò Saturni & Opis. Hinc Alexander M. ei fecit tamquam Deo. Juſtinus: *Expugnata deinde urbe, reverſus in naves Oceano libamenta dedit, proſperum in patriam reditum precatus.*

v. 568. Ορθρογόη Παυδιονὶς] MS. II. Proclus, Tzetzes: ὀρθυγόη. Sic & Heſychius & Etymologici magni auctor, Suidas tamen & MS. I. ſtat à vulgata. v. 570. MS. I, ἐπιτειμέμεν. v. 574. MS. II. κεῖται.

v. 582. Ἡμος ἥ σιλυμος τ' ἀνθεῖ] Hoc tempus ſignificat Theocritus Idyll. VI, 15.

Α δ' ἡνίκα αὐτόθι τοι λιθοβρίθεται, ὡς ἀπ' ἀκάνθας
Ταὶ καπυραὶ χαῖται, τὸ καλὸν θέρος ἀνίκα φρύττει.

Quæ ſic reddenda ſunt: *Illa vero ſua ſponte laſcivit, ſicut cardui flores ſunt languidi, cum pulcra æſtas ardet.* Verſionibus vulgatis nullus ſenſus. Χαῖται καπυραὶ ἀπ' ἀκάνθας, ſunt *pappi volantes* Lucretii. Pappi enim ſunt flores carduorum. καπυραὶ quia fervore ſolis flaccidæ decidunt & per aërem feruntur. Elegans fragmentum Alcæi de hoc ipſo tempore nobis ſervavit Proclus: Ὅπου πνεύματα τέτγει. (Sic MS. Gudii) Τὸ γὰρ ἄστρον ἐπιτέλλεται. Η δ' ὥρα χαλεπή. Ἀχεῖ δ' ἐν πετάλοις τάδε ἂν τέττιξ. ἀνθεῖ καὶ σίλυμος. Corrupta D. Heinſius ſic emendat, ἀχεῖ δ' ἐν πετάλοις ἄχετα τέτιξ. Sed videtur potiùs

tiùs ſcripſiſſe: ἀχῆ δ' ἐκ πιτάλων ἁλὶα ἂν πίπτῃ. *Suave canit.* ut exprimat illud Heſiodi, λιγυρὴν κατεχεύτ' ἀοιδήν. ubi tamen MS. II. ὀπιχεύετ'.

v. 584. Καματόδεα] MS. uterque καυματόδεος, ut & verſ. 664.

v. 589. Εἴν πιτρῃίν τι σκιῇ] Mirifice Interpretes Latini, ut ſolent *Petroſaque umbra.* Πετρῃίν σκιὴ eſt σκιὰ ἐν σπηλαίῳ, umbra in antro. ut ſupra v. 532. γλάφυ πετρῆεν, eſt antrum in petra. Ubi rurſus Interpretes, *caverna petroſa.* Πέτρα Homero aliiſque Græcis Poëtis ſæpè eſt antrum in rupe excavatum. Iliad. β.

Ἠΰτε ἔθνεα εἶσι μελισσάων ἀδινάων
Πέτρης ἐκ γλαφυρῆς αἰεὶ νέον ἐρχομένων.

Quemadmodum populi evolant apium confertim ex cavo rupis antro novo examine exeuntium. Idem Iliad. δ. Πέτρης ἐκβαίνοντα διαπρυσίον ἐκ σφενδονῆσιν. *Ex rupis antro exeuntem excipiens inſidiis.*

v. 590. Μᾶζα τ' ἀμολγαίη] Eſt polenta paſtoritia, ποιμενικὴ, ut Athenæus explicat. Μᾶζα eſt polenta farina conſperſa & ſubacta aqua & oleo. Heſych. Μᾶζα, ἄλφιτα πεφυρμένα ὕδατι καὶ ἐλαίῳ. A μᾶζα perelegans vocabulum ὑπερμαζᾶν apud Simocattam ep. 77. & Alciphronem ep. 18. legitur. quod eſt è nimia alimentorum copia laſcivire. Id ipſum quod Belgæ eadem ratione pervenuſtè dicunt: *broot-droncken zijn.* Heſych. ὑπερμαζᾶ, ὑπερτυρᾶ. Nugatur Tzetzes, qui μᾶζαν dici putat quaſi τὸ μὴ ἄζαν. Μᾶζα eſt à μάσσω, ſubigo. Eſt enim farina ſubacta aqua. hinc Latinis maſſa. Siculi ζ & σ invicem mutant. Pro πλάσσω dixerunt πλάζω. pro ἀνάσσω ἀνάζω, ζάκυνθος Saguntus.

v. 591. Βόος ὑλοφάγου] Interpretes: *bovis quæ paſcitur frondibus.* Eæ enim pabulum boum. Heſych. Βοὸς τροφὴ, ὃ ἐσθίουσιν οἱ βόες. Phædrus:

Hæc inter ipſe dominus à cœna redit
Et quia corruptos viderat nuper boves
Accedit ad præſepe: Cur frondis parum eſt?

In eadem fabula: *Frondem bubulcus affert.* Ovid. III. Metam. v. 730. Res trita eſt.

v. 594. Αὐτὰρ ὑγρὸν ἀέρα] Revocavi lectionem veterem, quam ſervavit MS. I. & omnes Græci Interpretes præter Tzetzem, qui hunc verſum non exponit. Legunt autem omnes ἀγρὸν ζεφύρου. Homer. Οδυσ. β.

Τοῖσιν δ' ἴκμενον ἧκεν ἰὼν γλαυκῶπις Ἀθήνη
Ἀκρὴν ζέφυρον, καλάσσυτ' ὀπὶ οἶνοπα πόντον.

His vero ferentem ventum immiſit cæſiis oculis Minerva purum Zephyrum, reſonantem per obſcurum pontum. Sic exponunt Græci magiſtri ἀκρὴν purum, nullis aliis ventis permixtum. Alii ἠρέμα πνέοντα, leniter ſpirantem. quod non probo. Nam & Boreæ tribuit Homerus Οδυσ. ξ.

Ἑβδόματῃ δ' ἀνιόντες ὑπὸ Κρήτης εὐρείης
Ἐπλέομεν Βορέῃ ἀνέμῳ ἀκραέϊ καλῷ.

Septimo vero conſcendentes à lata Creta navigavimus Borea vento puro bono. Vide ibi Euſtath. Sed ad priorem locum Οδυσ. β. Scholiorum brevium auctor, qui pro Didymo venditatur: ἀκρὴν Ζέφυρον] διπλόϊκον ἄκρως, πνέοντα πρὸς τὸ χρεία, ὅτε πλέον ὅτε ἔλαττον, ἢ τὸ μὴ κεκραμένον Ζέφυρον. Ἀκρὴν Ζέφυρον, *commodum, ſpirantem quantum opus eſt, neque nimis vehementer, neque nimis remiſſe. Aut non mixtum, ſed purum Zephyrum.* In MS. II. eſt ὑγρᾷ Ζεφύρῳ, ſicut & apud Homerum nonnullos legiſſe ὑγρὴν Ζέφυρον Euſtathius & Scholiaſtes obſervant. Sed prætuli conſenſum libri antiqui cum Interpretibus, ut & ἀκρὴν in Homero retinetur.

v. 596. Τρὶς δ' ὕδατος σπείσσειν] Latinè redditur imperitiſſimè: *Tertiam aquæ partem infunde, quartam vero miſce vino.* Eſtne qui intelligat? Hoc verò dicit Heſiodus: *Tres partes aquæ priùs infunde, quartam vero vini admiſce.*

Tribus partibus aquæ unam vini admiſcendam eſſe præcipit.

v. 601. Ἐπαρμὸν βίον] Latini Interpretes: *victum ſufficientem*, cùm ſit *conditum, repoſitum*. Superius v. 407.

Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι.

Inſtrumenta vero omnia domi diſpoſita para. v. 627.

Ὅπλα δ' ἐπαρμένα πάντα τεῷ ἐνὶ ἤθεσιν οἴκῳ.

Armamenta vero diſpoſita omnia domi repone. v. 617.

Πλειὼν ἦ κεν χρόνος ἄρμενος εἴη.

annus vero in opere ſic rectè diſpoſitus ſit. Si hæc feceris, omnia gerentur ſuo tempore, totum annum rectè diſpenſaveris in opere faciendo. Vulgò inficere vertitur: *ita annus in opere ruſtico abſolutus ſit.*

v. 602. Ποιεῖσθαι δῶτα] Eſt quærere, comparare ſibi ſervum, ut alio loco ποιεῖσθαι γυναῖκα invenire uxorem. Marc. III, 14. ᾧ ἐποίησε δώδεκα ἵνα ἀπoστέλλῃ. *Et elegit duodecim quos mitteret.* ἀργύριον ποιεῖν. Demoſth. *comparare argentum.* ποιεῖν πέντε τάλαντα. Matth. XXV. 16. quinque talenta lucrari, facere. Ubi malè Interpretes hoc loquendi genus incuſant Latiniſmi, à quo abhorreat Græca Lingua. Latinos ſic loqui verum eſt, Cic. I. divinat. *Etiam Philoſophum, ſi commodum ei eſſet, pecuniam facere poſſe.* Sic *rem facere.* Sed Græci etiam ac Hebræi hoc loquendi genere uſi ſunt, ut Druſus & Grotius ad Matthæum oſtenderunt. Nec alienum eſt à noſtra vernacula, in qua dicimus *groot geld maecken.* Hinc facere eſt κτᾶσθαι comparare, colligere. Florus lib. I, cap. 1. ubi aqua hæret viris doctis: *Ex variis elementis congregavit corpus, populumque Romanum ipſe fecit.* Ipſe collegit. ut apud Salluſt. *exercitum argento facere*, eſt colligere, comparare. Herodotus l. II. Κροῖσος δὲ ἁμαρτὼν τοῦ χρησμοῦ ἐποίεετο στρατηΐην ἐς Καππαδοκίην. *Cræſus autem oraculo eluſus adverſus Cappadociam conſcribebat exercitum.* Nihil certius. Non ſpero futuros impoſterum quibus hic locus Flori mendi ſit ſuſpectus, quique fateantur ſe ignorare quid faciat hoc loco *fecit.* Poſſes quidem etiam exponere *populum Romanum ipſe fecit*, hoc eſt, genuit quaſi populum Romanum, eſt parens populi Romani. Nam facere nonnumquam eſt gignere. Varro III. de R. R. 22. *plerumque pullos ſimiles ſui faciunt.* Sic καρπὸς ποιεῖν apud Lucam XIII. 9. quod non ineptè vetus vertit Interpres, *fructus facere*, pro ferre, gignere. Romulus dicitur etiam Romani populi ſator. Ennius:

—— O Romule, Romule dic ô
Qualem te patriæ cuſtodem Di genuerunt.
Tu produxiſti nos endo luminis auras
O pater! ô genitor! ô ſanguen dis oriundum.

ſed verius eſt, quod priùs dixi.

v. 605. Ἡμερόκοιτος] Latinis *dormitator*, Gloſſæ Vet. ἡμερόκοιτος *dormitator*, *fur nocturnus.* Plautus: *Ni illic homo eſt aut dormitator aut ſector zonarius.* Huic opponitur *interdiarius.* Eædem gloſſæ: *Interdiarius* ἡμερολέπτης.

CA-

CAPUT XXI.

Theocriti epigramma duobus distichis ineditis ex MS. auctum. Idem emendatum. Hesiodi locus novè expositus. Idem bis restitutus. Μέτρα φυλάσσειν. Elegans epigramma in Anthologia emendatum & expositum, repudiata magnorum virorum interpretatione. Nemesis homines pro meritis accipit. Infesta est superbis & ostentatoribus, & nimiæ felicitati. Ἐπιεικὲς. Καιρός. Tempus.

v. 619. Ἔτ' ἂν Πλειάδος δύντος] Quàm periculosi sint tum cursus maritimi insigni exemplo ostendit Theocritus in epigrammate in Cleonicum, qui circa occasum Pleïadum in mari periit. Hujus epigrammatis quatuor versus nunc primi edimus ex codice Palatino veterrimo; quem Fridericus Sylburgius contulit cum Anthologia. In qua ut & in Theocriti editionibus prius solum distichon extat.

Ἀνθρωπε, ζωῆς φείδεο, μηδὲ παρ' ὥρην
Ναυτίλλου ἴθι, ὡς ὀλίγος πόλυς ἀνδρὶ βίος.
Δηλαῖε Κλεόνικε, σὺ δ' εἰς λιπαρὴν Θάσον ἐλθεῖν
Ἠπείγου κοίλης ἔμπορος ἐκ Συρίης.
Ἔμπορος, ὦ Κλεόνικε, δύσο δ' ὑπὸ Πλειάδος αὐτὴν
Πόντοπόρω ναύτῃ Πλειάδι συγκατύσης.

lege: πόντοπόρος ναύτης.

Homo parce vitæ, neque tempore alieno Naviga, quia vita hominis est brevis. Miser Cleonice, tu in optimam Thasum venire properasti mercator ex Cœlesyria. Mercator Cleonice, sub ipsum Pleïadis occasum Mare transiens nauta cum Pleïade simul occidisti.

v. 643. Νῦν ὀλίγην αἰνεῖν.] Tricantur Græci Magistri, qui contendunt αἰνεῖν εἰρωνικῶς esse χαίρειν ἐᾶν, quamvis iis adstipuletur Plutarchus libello de audiendis Poëtis. Qui, cum hunc locum produxisset, ait: τὸ μὲν γὰρ αἰνεῖν σημαίνει τὸ ἐπαινεῖν. αὐτὸ δὲ ἐπαινεῖν ἀντὶ τοῦ παραιτεῖσθαι τῶν χάριτας, καθάπερ ἐν τῇ συνηθείᾳ καλῶς φαμὲν ἔχειν, ἢ χαίρειν κελεύομεν, ὅταν μὴ δεώμεθα μηδὲ λαμβάνωμεν. ὅτου καὶ ἡ ἐπαινὴν Περσεφόνειαν ἔνιοι φασὶν ὡς παραιτητὴν εἰρῆσθαι. Αἰνεῖν *hic* ἐπαινεῖν *significat, id est, laudare. Laudare autem pro recusare ponitur hoc loco. Sicut usitatum nobis est dicere benè habet & valeat, cùm aliud nolumus & non accipimus. Atque sic quidem aiunt Proserpinam vocari* ἐπαινὴν *quasi aspernandam.* Vide Eustath. ad Iliad. κ. p. 720. edit. Basil. Sed non erat ut alienam τοῦ αἰνεῖν significationem hîc affingeret. Dictum enim est ab Hesiodo eo sensu quo à Virgilio: *laudato ingentia rura, Exiguum colito.*

v. 647. Βέλτιαι δὲ χρεία] MS. I, & II. βέλτιαι. In secundo præterea ἀτερπία λιμόν.

v. 655. Τὰ δὲ προπροφαδμῦα πολλὰ] Latini Interpretes: *prædeliberata verò multa.* Insciтè. προπροφαδμῦα sunt προκηρυγμῦα. Per præcones indicata, prædicta. Sed τίθεσθαι ἄθλα hîc est *præmia proponere*, non *certamina*, ut malè Interpretes, monente Amplissimo Cupero in Observat. lib. III. c. 20. Vide & quæ notavi ad Luciani Solœcistam. Sic & τίθεσθαι ἀγῶνα in fragmento Pindari apud Plutarchum de animalium sollertia:

Τίθε-

Τιθεμένων ἀγώνων προόρασις ἀρετὰς
Εἰς αἰπὺν ἔβαλε σκοτίς.

Propositorum præmiorum certaminis declaratio Virtutem in altas conjecit tenebras.

v. 657. Τιμῷ νικήσαντα φέρειν πείποδ' ὑπάντα] Monet Proclus quosdam scribere Τιμῷ νικήσαντ' ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὁμηρον. qui non sunt audiendi. Decisum enim jam est & constitutum ab iis, qui temporum rationes descripserunt, Hesiodum minorem esse Homero centum quasi annis, nec potuisse cum eo de palma certare.

v. 667. Εἰ μὴ δὴ πρέσβειραν] MS. I. Εἰ δὴ μὴ πρέσβειραν. v. 669. τέλος est imperium, potestas, magistratus. Hinc οἱ ἐν τέλει *qui sunt cum imperio*, magistratus.

v. 679. Ἡμῖν δὴ τυπεῖσιν] Sic omnes editiones, quas vidi; cùm scribendum τὸ πρῶτον cum MSS. Hoc mendum & in aliis locis sæpè sustulimus.

v. 688. Οὐ' ἀγορεύω] MS. II. ὡς ἀγορεύω. Sic & in quodam libro se reperisse testatur Commelinus.

v. 691. Μετὰ κύμασι πήμασι κύρσαι] MS. I. πήμασι. non invenusta paranomasia, ut παθήματα μαθήματα, & infinita talia. Versu sequente scribe: Δεῖνον γ' εἰκ' ἐφ' ἅμαξαν cum libro primo & Græcis Interpretibus omnibus.

v. 694. Μέτρα φυλάσσεσθαι] Non video cur viri doctissimi μέτρα hîc velint exponi tempus. Quis μέτρα accepit pro καιρῷ. Μέτρα φυλάσσεσθαι est modum tenere. Luciano μέτρον ἔχειν. Epigramma de Nemesi in Antholog.

Η Νέμεσις πῆχυν κατέχω. πρὸς ὕβριν; λέξεις.
Πᾶσιν ἀπαγγέλλω. μηδὲν ὑπὲρ τὸ μέτρον.

Nemesis cubitum teneo? quamobrem? quæris. Omnibus præcipio: nequid supra modum. Extat de eadem Dea in iisdem Floridis Græcorum Poëtarum aliud epigramma ejusdem argumenti, sed turpissima macula fœdatum, quam mirum tot viros doctos, qui in illo vertendo elaborarunt, non animadvertisse.

Ελπίδα καὶ Νέμεσιν Εὔνους παρὰ βωμὸν ἔτευξε
Τὴν μὲν ἵν' ἐλπίζῃς, τὴν δ' ἵνα μηδὲν ἔχῃς.

Vertit magnus Politianus:

Spem simul & Nemesin posita dicat Eunus in ara,
Scilicet ut speres omnia, nil habeas.

Sic & Henricus Stephanus, & plurimi alii. Rem prorsus admirabilem Eunum Spem & Nemesin in eadem ara consecrasse, ut sperare quidem liceret, sed numquam potiri! Ad illam aram mortuos arbitror feciisse, quibus omnis vitæ rerumque jucundarum spes delicuit, non miseros, quos bona illa Dea *fovet, & melius cras fore semper ait.* Deinde quis umquam audivit Nemesin tam crudelem esse, quæ omnium desideriis intercedat, neminemque votorum compotem fieri sinat? Quin contra Nemesis credebatur esse Dea, quæ omnes pro meritis accipiebat, ab improbis & insolentibus exigebat supplicia, bonos & modestos augebat præmiis, sic dicta ἀπὸ τοῦ τὰ ἴσα νέμειν ἑκάστῳ, quod suum cuique tribuat. Artemidorus lib. II. Ὀνειροκριτ. Νέμεσις ἀεὶ τοῖς κατὰ νόμον ζῶσιν ἀγαθὴ, καὶ μετρίοις ἀνθρώποις, καὶ φιλολόγοις, τοῖς δὲ ἁδικουμένοις, καὶ τοῖς ἐπιβουλεύουσί τισι, καὶ τοῖς μεγάλων ἐγχειρημάτων ἀρχομένοις πρᾶγμάτων ἐναντία καθίστατο, καὶ ἐμποδὼν τῶν ἐπιχειρημένων. *Nemesis semper propitia est viventibus secundum legem, & moderatis hominibus, & philologis. At verò contra leges delinquentibus, & his qui aliquibus insidias struunt, & magnas res moliuntur, adversatur, eorumque conatus impedit.* Amm. Marcell. lib. XIV. *Hæc & hujusmodi innumerabilia ultrix facinorum impiorum, bonorumque præmiatrix aliquoties operatur Adrastia, atque utinam semper, quam vocabulo duplici etiam Nemesin appellamus.* propterea & paullò pòst addit veteres Theologos finxisse Nemesin esse Justitiæ filiam. Vides ergo non solùm acumen & venustatem

huic

huic epigrammati detraxiſſe deſcriptores aut corruptores; ſed & ipſum ſanum ſenſum. Omnia reſtitues, ſi mecum ſcribes ut Poëtam ſcripſiſſe planè decrevi & pro compertiſſimo habeo:

Ελπίδα καὶ Νέμεσιν Εὔνους ἅδρυσε βωμὸν ἑνοῦσι
Τὴν μὲν ἵν' ἐλπίζῃς, τὴν δ' ἵνα μηδὲν ἄγαν.

Spem ſimul & Nemeſin Eunus in eadem ara poſuit, Illam quidem ut ſperes, hanc ut ne quid nimis. Eunus Nemeſin & Spem in eadem ara dedicarat, ne improbas ſpes concipiamus, & immodica deſideremus, ut ſimul ὑπεικεῖν, neque ultra ſortem noſtram efferamur. Sic enim dicebantur qui ſic ſe comparabant, ut ſemper in omni vitæ ratione tenerent illud μηδὲν ἄγαν. Galenus III. in προῤῥητικὸν Hippocratis: Ἄνθρωπον ὑπεικῆ καλέομεν ἢ μέτριον, ᾧ μηδὲν ἄγαν περιπίπτει κατὰ τὸν βίον. *Hominem ὑπεικῆ vocamus modeſtum, cui ne quid nimis in omni vita curæ eſt.* Has eſſe præcipuas Nemeſeos partes, præter id quod ſuperiùs attulimus, aliud ejuſdem ſententiæ epigramma antiquum teſtatur:

Ἡ Νέμεσις προλέγει τῇδ' ἡνίκῃ τῇδε τε χαλινῷ
Μήτ' ἄμαξάν τε πλοῖον, μήτ' ἀχάλινα λέγειν.

Nemeſis monet hoc cubito & hoc freno ne immoderatè quid agas, nec effrenatè loquaris. Ἀχάλινα λέγειν, ut apud Euripid. ἀχάλινον στόμα. Tacito, *procax lingua.* Tumidis verò, vanis oſtentatoribus, & improba ſpe magna affectantibus Nemeſis eſt infeſtiſſima. Claud.

Sed Dea quæ nimiis obſtat Rhamnuſia votis
Ingemuit flexitque rotam.

Lucanus:

Et tumidis infeſta colit quæ numina Rhamnus.

Ovidius ad ſuperbum & ſuam felicitatem jactantem:

Non metuis dubiæ fortunæ ſtantis in orbe
Numen, & exoſæ verba ſuperba Deæ.

Nec iſta Diva valdè magna patiebatur eſſe diuturna. Inde & ſi quid excellens peribat, adſignabatur Nemeſi. Statius II. Sylvarum mortem formoſiſſimi pueri adſcribit Nemeſi, quia nimiam ejus pulcritudinem ferre non potuerit:

Nectere tentabat juvenum pulcerrimus ille
Cum tribus Eleis unam trieterida luſtris:
Attendit torvo triſtis Rhamnuſia vultu,
Ac primum implevitque toros, oculiſque nitorem
Addidit, & ſolitò ſublimiùs ora levavit.
Heu miſero letale favens, ſeſeque videndo
Torſit, & Invidiam Mortemque amplexa jacenti
Injecit nexus, carpſitque immitis adunca
Ora verenda manu.

Vide & Epicedium in Glauciam. Hoc caput ex Animadverſionum Variarum libellis libuit hîc interſerere. Redeamus nunc ex diverticulo in viam & ad Heſiodum. Μέτρα hîc nihil aliud eſſe quàm modum, non tempus, ut viri Græcè doctiſſimi notarunt, etiam ex præcedentibus apparet. Præcipit enim Poëta, ut modum ſervemus in omnibus rebus, neque nimiùm credamus navibus, neque nimiùm onus imponamus curribus, utque ſingula agamus ſuo tempore, neque hyeme, neque vere mare tentemus, ſed æſtate, quod ille tempus navigandi optimum ducit. Hinc & ſtatim ſequitur præceptum de legitimo tempore uxorem ducendi. Καιρὸς eſt tempus juſtum, opportunum. ut etiam apud Latinos. Terent. *in tempore venire quod rerum omnium eſt primum.* Apud eumdem: *per tempus advenis.* Donatus: *oportunè.* Sic igitur videtur hic verſus interpungendus:

Μέ-

Μέτρα φυλάσσειν. Καιρὸς δ' ὅτι πᾶσιν ἄριστος.

Modum tene. Tempus verò in omnibus eſt optimum.

v. 696. Μήτε τεικόντων ἐτέων] In MS. II. pro varia lectione notatum erat: τεικάντα, quam lectionem Tzetzes probat invitis Muſis.

v. 698. Τέτρ' ἥβωῦσ'] MS. II. ἥβῶσι. Proclus, Tzetzes, Moſchopulus, Pollux, docent omnes hîc omiſſum eſſe δίκῃ, & Poëtæ ſententiam eſſe, puellam quatuordecim annorum eſſe nubilem. Sed & hîc Latini Interpretes maluerunt errare, quàm eruditorum magiſtrorum ſententiæ ſubſcribere.

v. 702. Οὐ μὲν χάρ τι] MS. I. ὐδὲν χάρ τι.

CAPUT XXII.

Heſiodus emendatus. Γήραϊ θῆκε. Γλώσσης χάριν. Gellius ex conjectura emendatur. Κατὰ μέτρον ἴσου. Heſiodus interpunctione reſtitutus. Noctes cur dicantur eſſe Deorum. Noctu in terris verſari Deos Veterum opinio. Quintilianus in declamationibus emendatus. Αὐλή. Ἀχραιολοι μιμῶνες. Concubitum polluere Veteres credebant. Τάφος cœna funebris. Χυτρόποδες. Ἀνθρώκια. Heſychius emendatus. Λάσανα. Mos Veterum in novis vaſis luſtrandis. Imbuere. Ἀκίνητα. Multi & graves aliquot Interpretum lapſus.

v. 705. Ὧ γήραϊ δῶκεν] In ſecundo MSCto alia manus: ὠμῷ γήραϊ θῆκεν. Et ſic Stobæus legit cum Proclo & Tzetze. Ille enim exponit: τὸ ὠμὸν τὸ γῆρας τῷ ἀνδρὶ πθεῖσαι. Hic: ἢ παρ' ἡλικίαν πθεῖσαι γηραιὸν καὶ ἀφήλικα. In crudam ſenectutem ponit, facit ut ante tempus ſeneſcat. γήραϊ θῆκε per ellipſin pro ἐν γήραϊ θῆκε, hoc eſt, πθεῖναι ἔωθε. Vulgata lectio non poteſt ferri.

v. 709. Γλώσσης χάριν] Et quod aliter dicitur νόμιν χάριν, *dicis gratia*. Gloſſæ Latino-Græcæ: *dicis cauſa* νόμιν χάριν. *Dicis gratia* νόμιν χάριν ὡς παρὰ Γαΐῳ τῷ νομικῷ. Interpretes ſine ſenſu: *linguæ gratia*. Sequentia lege ex MS. I.

—— εἰ δέ κεν ἄρχῃ
Ἠὲ ἔπος τ' εἰπών. Vertunt perperam: *Si autem cœperis aut verbum aliquod locutus infeſtum, aut facias*. Vide quæ notavimus ad verſ. 294.

v. 712. Ἠγῆτ' ἐς φιλότητα] MSS. ambo ἠγεῖτ'. v. 714. Σὲ δέ μή τι νόῳ κατελεγχέτω εἶδος. σὲ νόῳ, pro σῷ νόῳ. Quæ ἀντίπλοσις Homero familiaris. Quod non monerem, niſi tantillæ rei ignorationem fraudi fuiſſe Interpretibus, ut ineptiſſime hunc verſum redderent, deprehendiſſem.

v. 716. Νεικεσσήρα] Uterque codex: νεικητῆρα. Secundus pro ἔπεσιν ἐπάροις. Νεικεσσήρα. Ex τῷ νεικῶ, νεικέσω, καὶ ὁ παρ' Ησιόδῳ νεικεσσήρ.

v. 719. Γλώσσης τε θησαυρὸς] Hunc locum Latinè fecit Gellius lib. I. Noct. Att. 15. *Heſiodus Poëtarum prudentiſſimus linguam non vulgandam, ſed recondendam eſſe dicit, perinde ut theſaurum; ejuſque eſſe in promendo gratiam plurimum, ſi modeſta, & parca, & modulata ſit.* Sed aut Gellius non intellexit quid ſit χρὴ μέτρον ἔπειν, quod non eſt mo-

modulata, ſed modum tenens, quæ coërcet & reprimit effrenem loquacitatem, ἀχαλίνους λόγους, inanem futilitatem, quæ μίτρα φυλάσσει in loquendo: aut forſan ſcripſit: *& parca & moderata ſit.*

v. 721. Εἰ δὲ κακὸν εἴπῃς] Affert hîc Proclus ſimilem Alcæi ſententiam: εἰκὲ ὄπποις τὰ θέλεις, ἀκύσεις τὰ κ' ὐ θέλεις. Quam quaſi de verbo ad verbum Latinè expreſſit Terentius: *ſi mihi pergit quæ vult dicere: ea quæ non vult audiet.*

v. 722. Μηδὲ πολυζήνῃς δαιτὸς δυσεμμελὲος ἔῃ ἐκ κοινῆ] Hujus loci hic eſt ſenſus: *Ne in convivio quod multi inſtruunt amici ſis moroſus de ſymbolis.* Δαὶς πολύξενος ἐκ κοινῆ eſt convivium quod de ſymbolis inſtruitur à multis amicis. Talia convivia dicebantur ἔρανοι. Heſych. ἔρανος δὲ πολλῶν ἐυοχία. Terentio *de ſymbolis eſſe.* Convivæ ἐρανισταὶ, σύσσιτοι. Sed hæc obvia ſunt & à viris doctis pridem obſervata.

v. 726. Οὐ γὰρ πίγε κλύσσιν] MS. ὃ γὰρ δ' οἵγε.

v. 727. Ὀρθὸς ὀμίχειν] MS. I. ὀρθρὸς. malè. Veteres qui veſtibus longis utebantur, exoneraturi veſicam non erecti ſtabant, ſed procumbebant in terram, ut pedes veſtibus tegerentur. Hinc pedes veſtibus tegerentur. Hinc pedes tegere ſacris Scriptoribus eſt ventris aut veſicæ excrementa ejicere. Græcis καθίλκεσθαι ἐδῶπας. Ad idem veſtitus genus pertinet iſtud præceptum, quo ſtatim Heſiodus vetat nudari αἰδοῖα meientum.

v. 728. Αὐτὰρ ἐπεὶκα δύν] Uterque codex: Αὐτὰρ ἐπὴν κε δύν. Primus poſtea: μεμνημένος ἔς' ἀνίοντος. poſt ἀνίοντα delenda diſtinctio. Sic autem vertendi ſunt hic & ſequens verſus. *Sed etiam poſtquam occidit, memor ejus rei, adverſus orientem, neque in via, neque inter eundum extra viam meias.* In vulgata verſione nihil ſani.

v. 730. Μακάρων τοι νύκτες ἔασιν] MS. I. ἔασιν. Quæ hîc Moſchopulus & alii tradunt de ſententia Heſiodi, cur noctes dicat eſſe Deorum, non ſunt nauci. Nemo Poëtam interpretaturus tam hoſpes eſſe debebat in lectione Poëtarum, ut ignoraret illorum ſententiam fuiſſe, noctu Deos verſari in terra & hoc orbe noſtro inter homines, interdiu ſedes ſuperas colere. Stat. I. Sylv. 1.

—— *Huc ſub nocte ſilenti*
Cum ſuperis terrena placent, tua turba relicto
Labetur cælo.

Quintil. declamat. X. *Quotieſcumque domus fuerat grato ſopore proſtrata, aderat ille, quales humanis ſe offerunt oculis propitii Dii, quale lætiſſimum numen eſt cum ſe patitur videri. Sicut omnis religio templorum, omnis religio lucorum, cum tacuere mortalia, & profani procul, errare ſedibus totis, ſolitudine frui, & de ſuis dicitur exire ſimulacris: ita juvenis meus noctibus totis agebat filium, & paterna domo ac penatibus ſuis fruebatur placidus & mitis, & matri propitius, ut numen & Deus delabi ſyderibus, & venire de liquido puroque aëre videbatur.* Sic legendus hic locus, & diſtinguendus. Vulgò malè habet. Hinc pleræque ὑπαίθρειαι non ſolùm apud gentiles, ſed etiam in ſacris libris noctu dicuntur factæ.

v. 732. Εὐιρχέος αὐλῆς] Αὐλὴ non eſt atrium, ut Interpretes exiſtimant; ſed caula. uti ferè ſemper antiquiſſimis Scriptoribus αὐλαὶ ſunt manſiones ὕπαυθραι, in quibus oves, capræ & alia animalia minora ſtabulabantur. Pollux lib. I. ἃ μὲν οἱ βόες ἴσαντα βάσταγμα, βυαύλια, βυσάσεις. ἃ δὲ αἱ ὄϊς ἢ αἶγες, αὐλὴ καὶ σηκός. Apollon. Argon. I. 575. & 1173. ac ſæpè apud Homerum. Quoniam verò ſub dio erant, inde αὐλίζειν & ἀχαυλεῖν eſt ſub dio agere. In Theog. v. 26. ποιμένες ἄχαυλοι, ſunt paſtores *ſub dio agentes*, non, ut Interpretes, *in agris pernoctantes*. Quem errorem quoque B. Lucæ Interpretes errarunt, in capite ſecundo: ſed quem dudum caſtigavit Iſ. Caſaubonus.

v. 733. Μηδ' αἰδοῖα γυνὴ πεπαλαγμένος] Immeritò Proclus hîc Heſiodum exagitat, quaſi in nimis exilibus tradendis verſetur, & de rebus levibus præcepta præſcribat, dum verba in propria notione accipit. Sed Heſiodi verba ſunt μυστικώτερα. Hoc autem vult à concubitu etiam legitimo non rem ſacram eſſe faciendam, ne domi quidem, nedum in publico, ni antè lauto & luſtrato corpore. Tibullus:

——— *diſcedat ab aris*
Cui tulit heſterna gaudia nocte Venus.

Hinc ſolebant ſe purificare. Suet. Aug. 94. de Attia Auguſti matre, quæ cum dracone in templo viſa ſibi eſt volutari: *expergefacta quaſi ex concubitu mariti ſeſe purificavit.* Quin & alia negotia ſuſcipere non licebat iis qui propter dormierant, niſi antea eſſent luſtrati. Columell. XII, 4. de piſtoribus, cocis, cellariis: *His omnibus placuit eum qui rerum harum officium ſuſceperit, caſtum eſſe continentemque oportere, quoniam totum in eo ſit, ne contrectarentur pocula, vel cibi, niſi aut ab impube, aut certè abſtinentiſſimo rebus Veneris: quibus ſi fuerit operatus, vel vir vel fœmina, debere eos flumine aut perenni aqua priuſquam penora contingant ablui. Propter quod his neceſſarium eſt pueri vel virginis miniſterium, per quos promantur, quæ uſus poſtulat.* Nec Chriſtianis olim licebat ſtatim ſacris operari, ſi cum uxoribus conſueverant. Gregorius M. reſponſ. ad Quæſt. X. Aug. Epiſco. Ang. *Vir cum propria conjuge dormiens intrare Eccleſiam non debet, ſed neque lotus intrare ſtatim debet.* Paullò pòſt: *Et quamvis de hac re diverſæ hominum nationes diverſa ſentiant atque cuſtodire videantur, Romanorum tamen ſemper ab antiquioribus uſus fuit poſt admixtionem propriæ conjugis & lavacri purificationem ab ingreſſu Eccleſiæ paulatim reverenter abſtinere.* Sed quantò rectiùs ſapiens illa fœmina, cùm conſuleretur, quando poſt concubitum liceret myſteriis intereſſe, reſpondit; ſi cum tua uxore rem habuiſti, ſtatim, ſi cum aliena numquam.

v. 735. Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφου] Τάφος hîc non eſt buſtum, ſepulcrum, ut rurſus malè Interpretes, ſed δεῖπνον, filicernium, cœna funebris, quæ opponitur δαιτὶ θεῶν, hoc eſt convivio quod celebratur die feſto, aut poſt ſollemne ſacrificium. Nullum enim ſacrificium ſine epulis. Heſych. Τάφος· τὸ γινόμενον δεῖπνον ὅτε τῇ ἡμέρᾳ καταχωσθῶσιν τιμῇ. Τάφος *eſt convivium quod celebratur in mortuorum honorem.* Homer. Iliad. ψ. v. 29.

Αὐτὰρ ὁ τοῖσι τάφον μετεκιάθε δαίνυ.

ſed ille his funebres epulas lautas inſtruxit. Ab hac ferali cœna redeuntes vetat Poëta liberis operam dare mali ominis causâ, quia, ut puto, vana ſuperſtitione capti credebant minimè vitales futuros, qui ex hac μίξει procrearentur. Hinc vocat δυσφήμους, & quia Græci & Romani ſtatuebant omnia feralia polluere propterea purgabantur ab exequiis redeuntes. Feſtus: *Funus proſecuti redeuntes ignem ſupergrediebantur adſperſi: quod purgationis genus vocabant ſuffitionem.*

v. 748. Ἀπὸ χυτροπόδων ἀνιπτοβίκτων] *Ab ollis nondum dedicatis.* Sic verte. Χυτρόποδες enim χύτραι, ut Proclus aliique monent. Alioqui ſunt ἐρείσια ἢ μαγείρων, foculi ſive ſint fixi, ſive mobiles, qui carbonibus implebantur & quibus imponebantur ollæ, quæ & λέσσαι dicuntur & ἀνθράκια. Heſych. Ἀνθράκιον τὸ μικρὸν πετρίδιον, ᾗ λίθος τίμιος ὁ ἐν δακτυλίῳ, καὶ χυτροπόδιον, ᾗ πᾶσι μικρὰ κάμινος. Sic ſcribendus hic locus, ſine ſenſu vulgò legitur & laudatur à viris Græcè doctiſſimis χυτροπώλιον. Pollux X, 24. Χυτρόποδες ἴσα μὲν καὶ λέσσαια καλημένοιν εὑρεῖν, ὡς Διοκλῆς ἐν Μιλήσιος. Ἀπὸ λεσσάων θερμὴν ἀφαιρήσω. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ περὶ Ἱπποναύκτου ἰάμβων εἴρηται χυτροπόδιον, ὥσπερ καὶ παρ' Ἡσιόδῳ.

Μὴ

Μὴ δ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιξέκτων ἀνελόντα.

Ἀλλὰ τοῦτο μὲ ἕτερόν τι δηλοῖ. ὅταν δὲ Δίφιλος ἐν ὁπλίτῃ λέγῃ, Χύτρον μίαν παρὰ τῶν μαγείρων. δηλονότι τὴν χύτραν λέγει, ἀλλ' ὃ τὴ χυτρόποδα. Paucis interjectis: Χυτρόποδα καί που τὸ ἀνδράκιον εἴπῃς, Ἀλέξιδος εἰπόντος ἐν Λυμπίᾳ· Καὶ μὴν παρῆν μὲ ἀνδράκιον ἐν μέσῳ στέγον τι κυάμων μεστόν· Καὶ γὰ ὁ στέγων ἀγγεῖον ᾧ κυάμους, ἢ ἄλλό τι τοιοῦτον ἐνέφερεν. Καὶ μὴν ἐχάραν εἴποις ἂν τὸ ἀνδράκιον τοῦτο τὸ ἐχάϊνον. Ἀεισοφάνης ἐν ταγηνίσταις εἰπόντος ἐχάϊνα. ὁ δὲ Στρατεὺς ἐν Φυλαξαῖς. Πῶς ἂν κομίσειέ μοι τὸν θυμελώπων μισὴν ἐχάραν. Appoſui pluſcula verba, quia ex illis diſcimus quid fuerit χυτρόπους, λέσωνα, ἀνδράκιον, quod video ignorari. Plerique enim putant eſſe *trullam*, ut P. Septimius Florens, vir elegantiſſimus, in Ariſtophanis εἰρήνῃ, qui hos verſus

—— ἐνταῦθα γὰ
Πρὸ τοῦ πολέμου τὰ λέσωνα τῇ βουλῇ ποτ' ἦν.

ſic interpretatur:

—— *ante bellum hîc ſcilicet*
Trullæ ſtetere in gratiam Senatûs.

Cùm non ſint trullæ, ſed foci ad quos carnes coquebantur Senatui poſt ſacrificia. Vide ibi antiqua ſcholia. χυτρόποδες autem ſunt ipſæ χύτραι συνιδοχικαὶ, ut *templa lapidata* apud Sueton. Calig. 6. non ſunt grandine icta, ut exponit vir plurimæ lectionis C. Barthius in Adverſariis, ſed Dii lapidibus impetiti. Veteres autem nullis vaſis ſolebant antè uti ad cibum potumque capiendum, niſi antè luſtrata eſſent libatione ex iis Diis facta. Proclus ad hunc locum Ἀπὸ χύτρας μὴ πρῶτον φάγῃς πεῖν πρίσῃς ἐξ αὐτῶν τοῖς θεοῖς. *Ex ollis non antè cibum capias, quàm ex iis Diis libaveris.* Sic patinam dedicat Vitellius apud Suetonium: *Hanc quoque (cœnam) ſuperavit ipſe dedicatione patinæ, quam ob immenſam magnitudinem clypeum Minervæ Αἰγίδα πολιοῦχον dictitabat.* Hoc Latinis propriè eſt imbuere, quia tum vaſa illa imbuebant vino quod Diis libabant. Inde poſtea *imbuere* de omnibus rebus, quæ primo uſui noſtro accommodantur. Catullus de Argo nave: *Illa rudem curſu prima imbuit Amphitriten.* Etiam de ipſis hominibus dicitur: Florus II, 3. *Cottidiani & domeſtici hoſtes tyrocinia militum imbuebant.* Tacit. I. ann. 26. *Imbutaſque præda manus in direptionem Galliarum erupturas.* Id. III. Hiſt. 15. *Ut civili præda miles imbueretur.*

v. 750. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοις καθίζειν] Rectè ἀκίνητα Veteres expoſuerunt τάφους. In buſtis enim ſtare, ſedere, imò buſta videre habebatur pro diro & infauſto omine. Quam ſuperſtitionem gentilium deridet Theodoretus ſermone VII. Θεραπευτικῆς ἑλλήν. Μῦσος νομίζεται τὸ σταλῆναι τοῖς τάφοις. *Nefas habetis accedere ad ſepulcra.* De his multa viri doctiſſimi notarunt ad Theophraſti characteres.

CAPUT XXIII.

Vulgatus index Ημέραι expunctus. Fausti dies & infausti, sicut & horæ in fastis notatæ. Commoda sydera. A Jove omnes dies. Hesiodus emendatus ter. Πεπυκασμένος. Antiqua lectio Poëtæ vindicata. Τετελεσμένον ἦμαρ. Quaternarii numeri sanctitas. Φύσις αἰόλα, Παναίολος. Nicomachus Gerasenus & Anonymus antiquus Scriptor correctus & explicatus. Hesiodo lux. Orcus. Ορκὸς sepulcrum. Menandro medicina. Orcus perjurii vindex. Virgilius defensus. Hesiodus denuo correctus. Μεταδόσεις.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΗΜΕΡΑΙ] Nec hic index in Vossii codicibus, nec in Gudii Proclo est. Quin nec ullum distinctionis vestigium apparet. In nonnullis tamen libris recentioribus titulum istum exstare viri docti monuerunt, in Veteribus verò non conspici, à quorum auctoritate nobis discedere religio est.

v. 765. Ηματα δ' ἐκ Διός εἰσιν] Veteres, ut etiam nunc superstitiosi homines, alios dies fastos, alios infastos ac inauspicatos ad aliquod opus inchoandum ducebant, quos vocabant ἀποφράδας, ἀποτρόπους Latini *Ægyptios, ominales, religiosos, incommodos* (sicut contrà ea *commoda sydera* sunt fausta. Propert. II, el. 26. *Quæritis & cœlo Phœnicum inventa sereno Quæ sit stella homini commoda, quæque mala.* Eodem modo Græcis ἡμέραι ὀπτάδιοι, & ἀντιπάδιοι) qui in veterum fastis erant notati ut semper cognosci possent ab aliquid aggressuris, felix ne esset ille dies, nec ne. Petronius narrat in triclinio Trimalcionis duas tabulas fuisse in utroque poste defixas, quarum altera *lunæ cursum, stellarumque septem imagines pictas*, (sc. habebat) *& qui dies boni, quique incommodi essent, distinguente bullâ notabantur.* Non verò dies tantùm sed & horæ faustæ habebantur, aliæ infaustæ. Quod & Proclus observavit addens Diis dicatum esse meridiem, Heroïbus verò tempus pomeridianum, ideoque esse inauspicatum: auspicatissimum verò matutinum & vespertinum. Hinc superstitiosi nihil auspicabantur, nulli se accingebant operi, nisi inspectis ephemeridibus, ex quibus capiebatur dies & hora fausta. Juven. Sat. VI. v. 576.

Ad primum lapidem vectari cum placet, hora
Sumitur ex libro: si prurit frictus ocelli
Angulus, inspectâ genesi collyria poscit. &c.

Hæc superstitio primùm ab Ægyptiis profecta, unde dies *Ægyptiaci* dicuntur. Augustinus in epistolam ad Galatas: *Jam vero ne aliquid inchoëtur aut ædificiorum, aut ejusmodi quorumlibet operum diebus, quos Ægyptiacos vocant, sæpe etiam nos monere non dubitant.* Damnati sunt à Conciliis & Patribus primæ Ecclesiæ. Meritò. Nec tamen nostrorum fastorum auctores ab hac ridicula gentilium opinione possunt deduci. Tam difficulter inveteratæ opiniones & errores eradicantur. Hesiodus autem felicitatis dierum & infelicitatis causas tribuit Jovi.

Ημα-

Ημαται δ' ἐκ Διόθεν πεφυλαγμένῳ ἔῦ κατὰ μοῖραν.

Dies vero ex Jove obſervans ut decet. Et paullò poſt:

Αἱ γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς παρὰ μητιόεντος.

Dies enim ſunt à Jove ſapiente. Ubi malè Interpretes: *hæ enim dies.* Omnes dies ſunt à Jove. Noſter iterum:

Ὅσσαι γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διός εἰσι.

Quotquot nictes ac dies à Jove ſunt. Ut mirer doctos viros hîc tricari. Superiùs in ἔργοις v. 563.

Εὖτ' ἂν δ' ἑξήκοντα μετ' τροπὰς ἠελίοιο
Χείμεθ' ἐκπλέσῃ Ζεὺς ὄμβρια.

Cum autem ſexaginta poſt brumam hybernos dies Jupiter exegerit. Homerus:

Τοῖόν γὰρ νοῦν ἔχει ὀπιχθονίων ἀνθρώπων
Οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγησι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Talis eſt hominum terreſtrium mens
Qualem diem inducit pater deorum
& hominum.

Sic enim antiquiſſimos accepiſſe hos verſus teſtantur Euſtathius & Sextus Empiricus lib. V. adverſus Mathematicos, qui Chaldæorum opiniones explodit. Vide & viri præſtantiſſimi & magnæ eruditionis Merici Caſauboni, magni parentis digniſſimi filii diſſertationem de hoc Homeri loco, æternum monumentum amicitiæ, quæ inter nos intercedit.

v. 765. Τετρὰς μίωος] Τετρὰς eſt ultima dies, ſive trigeſima cujuſvis menſis. Veteres olim ſingulos menſes credebant eſſe triginta dierum, quamvis id, ſi calculos ponas accuratè, verum non ſit. Solon, teſte Plutarcho, hunc trigeſimum diem vocavit ἕνην καὶ νέαν, veterem & novam, quia pars ejus diei pertinebat ad lunam veterem, pars ad novam. Vide quæ hîc notant Proclus, Moſchopulus, Tzetzes, & in primis Petavius in variis diſſertationibus ad Uranologiam, Lib. IV, cap. 13.

v. 781. Σπέρματος ἄρξασθαι] MS. I. σπέρματα λάσασθαι, quod & in ſecundo habetur pro varia lectione. Metri causâ legendum λάσασθαι. Sed vulgatam non damno.

v. 783. Κέρη δ' ἃ σύμφορός ἐστιν] MS. I. ἀσύμφορος.

v. 785. Κέρη τε γρύζειν] Nullus dubito quin omnes probaturi ſint MS. I. lectionem: κέρηι γρύζῃς. Sic quoque legendum verſu 794. κέρηι δέ τε πυρὰς. Vulgò ineptè: κέρῃ δέ τε πυρὰς. In recentiſſimis editionibus cum jactura metri, κέρη δὲ πυρὰς.

v. 793. Ισορα φῶτα γίνεσθαι. μέγα γάρ τε νόον πεπυκασμένον ἔσθλὸν] MS. I. γείνασθ. MS. II. μάλα. Sic & Palatinos codices legiſſe teſtatur Commelinus, quibus adſtipulantur editiones Baſileenſes Iſingrini & Oporini, quas ſequor. Ibidem malè nonnulli ſcribunt πεπνυμένον. πεπυκασμένος enim Græcis dicitur homo prudens, & verſutus eadem ratione qua Latinis *callidus*, cujus ſcilicet animus ita rerum uſu occalluit, ut falli facilè non poſſit. Phædro *retorridi* dicuntur. Hoc verò ſine præclaris ingenii dotibus conſequi nemo poteſt, etſi à primis annis in luce fori & hominum fuerit verſatus.

v. 797. Πεφύλαξο δὲ θυμῷ πεπρὸ δ' ἀλεύασθαι] Hos tres verſus ineptiſſimè & imperitiſſimè verterunt Interpretes: *cautus verò eſto animo ut quartum vites deſinentis & inchoati menſis, doloribus conficiendo animo, valdè hæc accommoda eſt dies.* Nihil poteſt fingi imperitius, nihil inſulſius. Miror viros eruditiſſimos, qui hunc Poëtam ediderunt, iſtam inſcitiam non caſtigaſſe. Heſiodi vero hæc mens eſt: *Teneto verò memoria quarto die ut vites finientis & inchoantis menſis doloribus conficere animum; valdè hæc ſacra eſt.* Vides ſententiam Poëtæ rectà adverſari Interpretum Latinorum verſioni. πεφύλαξο θυμῷ, ut ſuperiùs: ἐν θυμῷ δ' ἴῦ πάντα φυλάσσευ, *animo autem ſtudioſe omnia cuſtodi.* Τετελεσμένον ἦμαρ eſt ἱερὸν, ut apud Gregor. πλεῖν ἑορτὴν eſt feſtum celebrare. ἑορτὴ δὲ Χριστῷ πεπλημμένη, feſtus dies Chriſto dicatus, qui cele-

celebratur in honorem Christi. Quis ignorat τετράς? Quarta verò finientis mensis est quarta & vicesima mensis dies: quarta verò inchoantis est quarta à kalendis. Apud Græcos enim in quolibet mense tres erant quartæ dies, τετάρτη ἰσταμένου, τετάρτη μεσοῦντος, τετάρτη φθίνοντος. Prima quarta, τετάρτη ἰσταμένου, est quarta à kalendis: secunda quarta τετάρτη μεσοῦντος est quarta post decimam: tertia quarta τετάρτη φθίνοντος est quarta post vicesimam. Sic etiam sunt tres tertiæ, quintæ, sextæ, septimæ, octavæ, nonæ in singulo mense. Paullò ante μέσης τετράδος, *mediæ quartæ* meminit, quæ est quarta decima, τετάρτη μεσοῦντος. Versu 812. & sequentibus tres nonæ, εἰνάδες commemorantur. Et hæc satis obvia, quæ non notassem, nisi viderem esse qui nesciant qui per τετράδα φθίνοντος τὴ ἰσαμένῳ μηνὸς dies sint intelligendi. Ceterùm numerus quaternarius quàm sanctus fuerit antiquis, præcipuè Pythagoreis, & quam vim ei tribuerint neminem paullò humaniorem fugit. Inter varia cognomina dictus etiam fuit Φύσις Αἰολὸς. Nicomachus Gerasenus in Ἀριθμητικῶν Θεολογουμένων libris: Ἡ δὲ τετρὰς πάλιν αὐτοῖς θαῦμα μέγιστον, ἄλλη θεὸς, &c. ἔστι γὰρ αὐτοῖς τὰ τε φυσικῶν λόγων ἀπορρήτων πηγὴ καὶ κλειδοῦχος ἡ φύσεως, &c. ἀλλὰ καὶ αὐτὴ φύσις καὶ Αἴολα. Vertit A. Schottus: *Quaternarius item magno ipsis est miraculo, novus Deus* &c. *Fons ipsis est naturalium effectuum, atque naturæ claviger*, &c. *Imo natura ipsa est & varietas.* Sed num Αἴολα est varietas? Meursius in denario Pythagorico legit: Αἰόλα φύσις ex Anonymo in Theolog. Arithmeticis: Αἰόλα φύσιν καταγόμαζον τὴν τετράδα τὸ ποικίλον ἐμφαίνοντες ἢ οἰκειότητος καὶ ὅτι ἐκ ἄνευ ταύτης ἡ κοσμικὴ διακόσμησις. διὸ τὴ κλειδοῦχόν τινα ἢ φύσεως αὐτὴν πανταχῆ ἐπωνόμαζον. *Æoli naturam appellabant quaternarium, varietatem proprietatis indicantes: & quod absque eo non sit universalis constitutio, unde etiam clavigerum naturæ quemdam ipsum undique cognominabant.* Sed quid est *Æoli natura*? Æolus Vulcaniarum Insularum Rex fuisse traditur, & cœlestium motuum peritus, ideoque ventorum dominus. Quid verò ille ad naturam rerum omnium parentem? Rectè se habet lectio Nicomachi, nisi quòd copula sit exterenda, legendumque: ἀλλὰ καὶ αὐτὴ φύσις Αἴολα. Dorica Dialecto, qua utebantur Pythagorei & omnes magnæ Græciæ incolæ pro Αἰόλη. Sic vice versa emendandus Anonymus ex Nicomacho, non contrà. Αἴολος, & Παναίολος sunt φύσεως propria epitheta. Ratio nemini potest esse obscura. Inscriptio antiqua apud Gruterum:

ΦΥΣΙΣ ΠΑΝΑΙΟΛΟΣ
ΠΑΝΤ. ΜΗΤ.

Fuit, qui me reprehendit, quòd Nicomachum Gergasenum dixerim, uti vocatur apud Photium, præfatus nullos umquam fuisse Gergasenos, sed eos dici Gerasenos. Verùm si Photio non credit, credat Matthæo, qui eos vocat, Cap. VIII. 28. *Gergesenos.* Nimirum eadem urbs vocabatur Γέρασα, & Γέργεσα, incolæ Geraseni, Gergaseni, & Gergeseni, quos etiam hoc nomine appellat Josephus II. de Bello Judaico 20.

v. 804. Ὅρκον πινυμφίας] Interpp. *Perjurium vindicantes.* Quis audivit ὅρκον esse perjurium? ὅρκον ἀλιτεῖν est jurisjurandi fidem violare, perjurum fieri. Sed ὅρκος numquam simpliciter est perjurium. Ceterùm in MS. I. legitur: ὅρκον γεινόμενον. *Orcum natum.* Sanè sic legisse videtur Virgilius: *quintam fuge: pallidus Orcus Eumenidesque satæ.* Ubi Servius: *Hesiodus Orcum quintâ lunâ dicit natum.* Ex Celso quoque tradit Orcum esse jurisjurandi Deum, pallidum dictum quia jurantes trepidatione pallescant. Apud Orcum enim defunctas animas jurare, ne quid suos, quos in vita reliquerunt, contra fas adjuvent. Or-

Orcus Latinis est Pluto, summus inferorum Deus. Cic. in Verr. *Ut alter Orcus venisse Ætnam, & non Proserpinam, sed ipsam Cererem rapuisse videatur*, hoc est, alter Pluto. Plaut. Pœn. I, 130.

Quo die Orcus ab Acheronte mortuos amiserit.

Et sic Latini frequenter. Nonnullis tamen non Pluto, sed Charon Orcus est. Glossæ Philoxeni: Orcus Χάρων. Quin & Silius Italicus Cerberum dicit Orcum.

Illatrat jejunis faucibus Orcus
Armenti quondam custos immanis Iberi.

Ut Veteres videantur omnibus inferis tribuisse nomen Orci, quod à Græcis illos accepisse certum est, quod ὅρκον vocarunt sepulchrum, ut benè observat Maximus Scaliger ad Varronem ex Menandro:

Οὐ πώποτ' ἐζήλωσα πλουτοῦντ' ἀνδρὸς νεκρόν.
Εἰς ἃ ἴσον ὅρκον τῷ σφόδρ' ἔρχεται τὸ τοῦτ' ἐκεῖ.

Numquam invideo mortuo opulento, in simile sepulchrum venit etiam valde tenuis. Sic hic locus legitur; pro quo malè substituit vir summus ὄρχον· rectè tamen scripsit τοῦτ' ἐκεῖ, cùm aliter legeretur τοῦτ' ἐκεῖνο. Ορκον sanè fuisse Deum inferorum, patet ex hoc loco Hesiodi, qui illum conjungit cum Furiis, & natum dicit ab Eride in perjurorum pœnam. Vide & in Theog. v. 231. Sicut autem Ἅιδης, hoc est, Pluto, sic & ὅρκος inferorum Deus pro sepulchro ponitur. Ex lectione autem nostri codicis apparet Virgilium non esse hallucinatum, quod Salmasius in libro de annis climactericis contendit, cùm scripsit Orcum natum esse quinto die. Sic enim invenit in suis exemplaribus, ut legitur in primo Vossiano. In hoc tamen abit à sententia Hesiodi, quòd illo die Erinnidas quoque natas canat: cùm Hesiodus tantùm dicat illas versari apud superos, ad vindicanda scelera flagitiosorum hominum. Sed forsan in hoc secutus est Orpheum, & Melampodem; qui & ipsi commodorum & incommodorum dierum ephemerides ediderunt cum illorum causis, ut Græci Interpretes, qui illorum testimoniis sæpè utuntur, ostendunt.

v. 812. Ἐσλὰ μὲν γὰρ τ' ἐνὶ φυτευόμεν] MS. I. ἐσλὰ μὲν γὰρ τ' ἐνὶ φυτευόμεν. Bona siquidem est hæc ad plantandum.

v. 818. Παῦροι δέ τ' ἀληθέα καλέσσαντο] *Pauci veracem dicunt.* Inde Virgilius ait illum diem esse contrarium furtis. *Nona fugæ melior contraria furtis.* Furibus enim fraudi est veritas. Hic est hujus loci sensus, quem & Salmasius ὃ πάνυ vidit.

v. 820. Μέσση· παῦροι δ' αὖτε μετ' εἰκάδα] MS. I. μεσσήν· παῦροι δὲ μετ' εἰκάδα quod placet. Subintelligendum autem hîc ἴσασι. Paullò antè νῆα πολυκλῖδα perperam vertunt *bene clavatam*, cùm sit πολυκλῖδες in qua multa sunt sedilia remigum. Κλῖδες enim sunt transtra. v. 823. Μεταδρυπτοι sunt μεταξὺ πίπτουσαι, dies *intercidentes*, qui inter fastos & infastos volvuntur. Vulgò *incerti* vertunt. δρυπτὼ est πίπτω. Unde Catadupa Ciceroni Nili catarrectes dicitur, quod de altissima rupe præceps cadat.

Δόξα τῷ Θεῷ.

VARIORUM NOTÆ

IN

HESIODUM.

VARIORUM NOTÆ
IN
THEOGONIAM.

V. 1. Μουσάων Ελικωνιάδων ἀρχώμεθ' ἀείδειν] Priores centum quindecim versus sunt suppositi. Theogonia incipit versu 116. Ητοι μὲν πρώτιστα χάος γένετ' &c. *Guietus.*

1. Ελικωνιάδων] Rectè vetus Scholiastes patrias Musas à Bœoto vate invocari observat. *Helicon* mons fuit Bœotiæ, ita dictus à Phœnicio *hhalik* חליך aut חליקון *hhalikon*, quæ vox *montem altum* sonat. Vide *Sam. Bochartum* Lib. I. Chanaanis, Cap. XVI. ubi ostendit plenam fuisse Bœotiam & colonis & nominibus Phœniciis. *Clericus.*

2. Ζάθεόν τε] *Divinissimum* montem vocat, propter numerum Deorum, qui in eo versabantur; quales Musæ, Oreades, Dryades, Naïdes &c. Infrà v. 129. vocat

—— ὄφρα μακρὰ θεῶν χαρίεντας ἰναύλους Νυμφάων.

Longos montes Deorum grata habitacula Nympharum. Clericus.

3. Ιοειδέα] Malim μελάνυδρον interpretari. Ἀπὸ τοῦ ἰὸς *ferrugine*, quia eo epitheto significatur copia aquæ; quæ non est ἰοειδὴς, nisi sit profunda, ac proinde copiosa, & perennis, quæ laus est fontis. Ideò *Homerus*, & post eum *Hesiodus* vocant ἰοειδέα πόντον, id est, profundum. Ideò Poëtæ Latini *cæruleos* fontes vocant, ut *cærula Liriope* dicitur *Ovidio* Metam. III. Confirmatur hæc interpretatio, ipsâ significatione propriâ vocis, quæ significat quod habet ἶδος, seu *speciem* ἰοῦ. Non potest autem dici fons *speciem* habere *floris*, licèt sit floribus cinctus; sed rectè dicitur habere *speciem ferruginosam*, ad colorem quod attinet. *Clericus.*

4. Καὶ βωμὸν ἐειδύτε Κρονίωνος.] Non modò in altaribus sacra faciebant, in honorem Deorum, sed & circa illa choreas agitabant. Vide not. ad Exod. C. XXXII, 6. *Clericus.*

5. Περμησσοῖο] Intellige ὕδατι, *aqua*, quod in versione exprimendum fuit. Permessus est Phœniciè פאר-מצא *pheer-metso*, hoc est, *puteus* aut *fons purus*, nam Radix מצץ hanc significationem obtinet, apud Arabas. Commodior hæc visa derivatio quàm *Bocharti* באר-מיצא *beer-metso*, fons processûs, nempe, *aquarum.* Fons est, aut fluviolus ex Helicone profluens, & qui cum Olmio confluit in Copaïdem lacum. Vide *Strabonem* Lib. IX. *Clericus.*

6. Ἱππουκρήνης] *Phœniciè* dixeris, ut rectè *Bochartus*, eodem loco, הפגרן *happhigran*, quod *fontem erumpentem* sonat, & corruptum in *Hippocrenen*, ortum fecit fabulæ, quasi esset κρήνη ἵππου *fons equi*, seu ab equo excitatus. *Clericus.*

Ολμειοῦ] Phœniciâ voce, חול מיא *hhol-majo*, dulcis aquis, eodem conjectore. *Divinus* dicitur, propter memoratam rationem, cùm de Helicone sermo esset, ad v. 2. *Clericus.*

8. Επεξέσσυτο] *Firmiter ſaltabant.* Ita verto, cùm aliæ editiones habeant *vehementer tripudiabant.* Vox Græca *vim & ſtabilitatem* denotat. Heſychius Ρόμην· ἰσχὺν ἐπίβαλον. Et *firmiter* ſaltare decorum habetur. Sic. Schol. Antiq. Ἐξεμιδῶσι· σωτόνως ἀρχοῦντο, ἢ ὀρχησαμένως ἐχόρευον. *Rob.*

9. Μέλει πολλῷ] Pleræque Editiones habent πολλῇ. Sed MSS. Greſh. & Bodl. ſcribunt πολλῷ, quam quidem lectionem præfero; ἀοιδὴ enim frequentiùs maſculino genere uſurpatur. *Rob.*

10. Οσσαν] Τὴν θείαν φωνὴν, ἢ τὸν θεῖον κλονδὸν, ὡς παρ' Ομήρῳ· ἢ ὄσσαν ἀκέοντες — Ex Διὸς. Schol. Ant. In ſacris Scripturis majeſtas quædam terrifica, & vis fatalis *Jehovæ* voci attribuitur. Vide *Deuteron.* 4. 33. | 5. 25. | *Pſal.* 18. 13. | 46. 6. | 68. 38. Credebant etiam Ethnici longè diverſam eſſe deorum vocem ac hominum. Sic Virgil. Æn. l. 1. *Nec vox hominem ſonat; O dea certe!* Οσσα verò non adeò ſtrictè pro *divina voce* uſurpatur, quin ſæpè cujuſvis animalis vocem ſignificet. Vide infra v. 831. Quod ipſe etiam Scholiaſtes poſtea agnoſcit — Πᾶσαν τὴν φωνὴν ὁ Ησίοδος ὄσσαν καλεῖ. *Rob.*

16. Ελικοβλέφαρον] *Volubilibus palpebris,* id eſt, *pætam,* ut Venerem vocabant Latini. Laſciviæ eſt indicium nictare frequenter, & ſignum amantium. *Clericus.*

16. Ελικοβλέφαρον] Vetus Schol. exponit *arcuatis,* vel *orbiculatis* palpebris — τὰ ἐλικοειδῆ, ἢ στρογγύλα, καὶ ἀνειμένα, καὶ ἀναπεπλασμένα τὰ βλέφαρα ἔχουσαι, ἐκ μεταφορᾶς τῆς τῶν ἀμπέλων ἑλίκων. Quæ quidem interpretatio bene convenit ſignificationi vocis ἑλίσσειν, *torquere, volvere.* Interpretes autem Homerici, & Lexicographi penè omnes exponunt, *nigrum.* Et Heſychius. Ελικὸν, μέλαν. *Rob.*

30. Καί μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἐριθηλέος ὄζον] Εδον pro ἔδοσαν. Rhapſodi ramum lauri tenebant recitantes. Vide Lucianum in Dialogo cum Heſiodo p. 659. *Guietus.*

30. Καί μοι σκῆπτρον ἔδον δάφνης ἐριθηλέος ὄζον] Scholiaſtes poſtquàm dixit *Helicona* πολύδαφνον eſſe, & laurum æquè potuiſſe eſſe donum Apollinis, ac Muſarum, quæ ad rem non multùm faciunt, veram ejus rationem reddit hiſce verbis: παρέσον ἢ δάφνη ἐνεργὸν πρὸς τὰς ἐνθουσιασμός. Σοφοκλῆς ἐν Κασσάνδρᾳ· δάφνην φαγὼν ὀδόντι σφίγγε σόμα. ἢ Λυκόφρων· δάφνην φαγὼν φάσας ἐκλαμῶν ὄπα. καὶ τὰ ποιήματα δὲ μὴ θεῖ ἐμπνεύσεως εἴρηται: *quia laurus efficax eſt ad afflatus creandos. Sophocles in Caſſandra*: Cùm comediſſet laurum, dentes inſtar ferræ in ore concutiebat. *Et Lycophron*: cùm laurum comediſſet, vaticinabatur emittens vocem è gutture. *Certe Poëmata Dei afflatu ſunt effuſa.* Sequentia verba rem dubiam eſſe non patiuntur. Cùm ergo Laurum ſibi traditam dicit *Heſiodus* à Muſis ſeque ab iis afflatum, perinde eſt ac ſi facultatem poëticam ſibi ab illis conceſſam diceret. Quam in rem, paucula ex *Claud. Salmaſio* hîc apponemus. Sic ille in *Solini* Polyhiſtora p. 609. ubi poſtquàm multis oſtendit ἐπαφῳδοὺς dictos fuiſſe ἀπὸ τῆ ἐφάπτειν τὰς ᾠδὰς, quòd veluti *conſuerent* varias partes Poëtarum, quas canebant, non ἀπὸ τῆ ἐφάδειν, addit: "Antequàm mos ille "τῆ ἐπαφῳδεῖν aliena carmina natus ac no- "tus eſſet, auctores ipſi ac Poëtæ hym- "nos & alia carmina in honorem Deo- "rum à ſe compoſita ſic pronunciare "conſueverant, cum virga è lauru in "manibus. Dicebantur ἔδειν ἐφάδῳ ἄδειν. "*Pauſanias* pag. 586. Lib. IX. ſeu Bœo- "ticis de *Heſiodo*, qui cum cithara pi- "ctus erat: ὠδὴν τοι Ησιόδῳ οἰκεῖον φόρμιγξ. "ἄδειν γὰρ δὴ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπῶν ὅτι ἔδει ἐφά- "δῳ δάφνης ἦδε: *nequaquam fuit proprium Heſiodo geſtamen*; *manifeſtum enim eſt, etiam ex ipſis ejus verſibus, eum ad lauri ramum cecinisſe.* "Intel- "ligit hos verſus ex Theogonia, Καί μοι "σκῆπτρον &c. Traditum ſibi à Muſis ex "lauri ramo baculum dicit. Tamquam "vati futurorum præſcio, nonta mquam

Poë-

"Poëtæ, datum poſſumus interpretari, "propter illa, ὥστε κλύοιμι τάτ' ἐοῦσά θεσπ "τ' ἐόντα. Sed Poëtica erat conjuncta cum afflatu, non minùs ac vaticinandi facultas; imò non erat ſine vaticinatione, cùm non poſſent ſcire Poëtæ geſta apud Deos, aut clam apud homines, aut ante omnem hominum memoriam; vel potiùs fingere ſe ea ſcire, niſi ſimul afflatum ſimularent. Pergit *Salmaſius*: "Laurum geſtabant & admordebant, "qui vaticinandi ſcientiâ callere vole"bant, unde δαφνηφάγοι vates. *Aſclepia*"*des*, in ſtatuam *Homeri*:

"Καί σοι καλλιπέτηλον ἐρυσσάμενοι θεὸν πᾶ-
"σαι
"Ωριξαν δάφνης ἱερὸν ἀκρέμονα.

Fallitur, ut ſæpè Critici, qui non ſignificant unde depromſerint quæ dicunt. Epigramma eſt in ſtatuam *Heſiodi*, quod legitur Lib. IV. Anthologiæ, p. 368. Ed. H. Stephani. Integrum ita habet:

Αὐταὶ ποιμαίνοντα μεσημβρινὰ μῆλά σι Μοῦσαι
Εἶδαχον ἐν χαραδοῖς ὕρεσιν, Ἡσίοδε.
Καί σοι καλλιπέτηλον ἐρυσσάμενοι θεὸν πᾶσαι
Ὥριξαν δάφνης ἱερὸν ἀκρέμονα.
Δῶκαν δ' ἀρχὴν ἐλικώνιδος ἔνθεον ὕδωρ,
Τὸ πταιῦ πώλου θεόθεν ἔκοψεν ὄνυξ.
Οὕ σὺ κορεσσάμενος μακάρων γένος, ἔργά τε μολπῇς,
Καὶ γένος ἀρχαίων ἔγραφες ἡμιθέων.

Ipſa paſcentem meridie oves Muſæ viderunt te in aſperis montibus, Heſiode; & tibi pulcra folia habentem decerpentes omnes porrexerunt lauri ſacrum ramum. Dederunt verò fontis Heliconis divinam aquam, quam volucris equi prius erupit ungula. Quâ tu ſatiatus beatorum genus, & res geſtas cantibus, & genus priſcorum deſcripſiſti juvenum. Sed audiamus *Salmaſium*: "*Pau*"*ſanias* de virga laurea accepit, cum "qua Veteres Poëtæ carmina ſua reci"tabant. Quem morem etiam poſtea "ξαφδοὶ imitati ſunt, qui aliena pro"nunciarunt. Nam & hi virgam è lau"ru tenebant, cùm carmina recitarent "ex aliquo Poëta. Cetera apud ipſum legentur. *Clericus.*

32. Τά τ' ἐοῦσα θεσπ τ' ἐόντα] Poëtice, nempe, eſt μαντείας genus, unde Poëtæ Latinis *Vates*. Utinam exſtaret integer Liber VII. *Strabonis*! Aliquid hac de re haberemus, in deſcriptione Pieriæ, cùm legamus in excerptis, quo loco de hac regione egerat, ὅτι τὸ παλαιὸν, οἱ μάντεις τῇ μουσικὴν ἐπῃσκοῦντο: *olim vates exercuiſſe & muſicam.* Clericus.

32. Ὡς κλείοιμι] Vulgo legitur ὥστε κλύοιμι. Sed ex fide MSS. reſtitui κλείοιμι. Dixerat poëta ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδὴν θείην. Non autem neceſſe erat ut Muſæ ei *vocem* inſpirarent ὡς κλύοιτο, ut *intelligeret*, ſed ὡς κλείοιτο, ut *caneret*. Rob.

34. Σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἰὲν ἀείδειν] Imitatus *Horatius* Lib. I. Ep. I.

Primâ dicte mihi, ſummâ dicende Camœnâ,
Mæcenas &c. *Clericus.*

35. Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα περὶ δρῦν ἢ περὶ πέτρην] Hoc eſt, περὶ τὰ ἀπὸ σκοπῦ, ſubintellige λέγεται. *Guietus.*

35. Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα περὶ δρῦν ἢ περὶ πέτρην;] Hoc eſt, quid hæc ad rem, quam aggreſſus ſum? ut rectè Scholiaſtes. *Homerus* paullò aliter hanc Parœmiam profert Iliad. X. v. 126. ubi Hector de inanibus ſermonibus, quos Achillem laturum non fuiſſe, ſi ad eum adiſſet, ſuſpicatur:

Οὐ μέν πως νῦν ὄζῳ ἀπὸ δρυὸς, οὐδ' ἀπὸ πέτρης,
Τῷ ὀαριζέμεναι, ὥστε παρθένος ἠΐθεός τε,
Παρθένος ἠΐθεός τε ὀαρίζετον ἀλλήλοισιν.

Non quidem ullo modo nunc licet, à quercu, neque à petrâ cum hoc confabulari, ut virgo & adoleſcens, virgo, inquam, & adoleſcens, confabulantur. Volunt Scholiaſtæ ortam loquutionem ex veteri fabula, quâ homines ex lapidibus aut quercubus nati ferebantur, & quæ pueris ſermones præbebat, adeoque inanes ſermones ſignari. At non video quî lo-

locus *Heſiodi* hinc poſſit explicari, cujus ſenſus eſt is quem diximus. Crediderim potiùs petitum adagionem ex iis, qui aggreſſi montem, aut ſylvam deſcribere, ad alia divagarentur, quæ à ſcopo aberrarent. Eſt tamen alius locus *Homeri*, ex quo ſententiæ ſuæ confirmationem petere poſſe primo intuitu videntur. Odyſſeæ τ, v. 163. cùm rogaſſet Penelope Ulyſſem, quem non agnoſcebat, unde eſſet, addit:

Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἐσσι παλαιφάτου, οὐδ' ἀπὸ πέτρης.

Non es enim à vetere quercu, aut à petra. Quibus in verbis, *Homerus* alludit ad memoratam fabulam; ſed is ſenſus neque alteri loco *Homeri*, neque verſui *Heſiodi* aptari poteſt. *Clericus.*

36. Τῶν Μουσάων ἀρχώμεθα] Τὸ τῶν hîc age, agedum ſignificare videtur. Sed hîc omnino ſcribendum videtur, τοίνυν Μουσάων ἀρχώμεθα. hoc eſt, ἀλλὰ τοῦτο Μουσάων ἀρχώμεθα. Heſych. τοίνυν ἀλλὰ τοῦτο. Hunc locum reſpexiſſe videtur. *Guietus.*

38. Εἰρεῦσαι τά τ' ἐόντα] Iiſdem utitur verbis Homerus Il. α. v. 70. de Calchante Græcorum vate,

Ος ἤδη τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα.

Plurimi præterea verſus apud utrumque poëtam iidem occurrunt, quorum nonnullos ſuis locis infrà notabimus, ex quibus placuit aliquibus inferre Homerum Heſiodo antiquiorem fuiſſe. Perperàm omninò; niſi aliis argumentis probari poſſit Heſiodum potius Homerum, quam hunc illum imitatum eſſe. Porro dehinc videre eſt à priſcis etiam temporibus vaticinandi artem poëtis attributam fuiſſe; unde etiam à Latinis *Vates* appellantur. Vide quæ in hanc rem jocatur Lucianus in Dialogo cum Heſiodo. *Rob.*

39. Ὁμηρεῦσαι] *Heſychius*: ὁμηρεύειν, συμφωνεῖν. Ὁμηρεῦσαι, τὸ συμβολῆσαι· ὁμοφωνῆσαι, ὁμοῦ λέγεσθαι. Ὁμηρεῖν, ὁμοῦ εἱρμόσθαι (l. ἁρμόζεσθαι) συμφωνεῖν, hoc eſt, *concinere*, ex ὁμοῦ *ſimul* & εἴρω, *dico*. Hinc credibile eſt nomen factum Ὁμήρῳ, qui poſtquàm carminibus ſuis innotuiſſet, non ampliùs *Meleſigenes*, ſed *concentor*, quaſi *Muſarum*, dictus eſt. Nomen ei inditum fuerat *Meleſigeni*, à fluvio *Melete*, qui non procul à Cumis Æolicis fluit, & ad quem eum mater Critheis pepererat, ut docet *Herodotus*, in ejus vita, Cap. III. Idem oculorum uſum amiſiſſe eum narrat, Cap. VII. & propterea Linguâ Cumæâ Cap. XIII. ὄμηρον dictum, id eſt, *cæcum*. At vehementer ſuſpicor opinionem de cæcitate *Homeri* fictam à Cumæis, quòd nomen ejus perperam ex Lingua ſua interpretarentur; ſolent enim Græci, ex nominibus perperam intellectis, hiſtoriolas fingere, ut vel ex nomine *Hippocrenes*, de quo diximus, colligere eſt. Profectò multò veriſimilius eſt, tantum Poëtam cognomen ex arte adeptum eſſe, quàm ex infortunio. *Clericus.*

40. Γηθοσύνη δέ τε δώματα πᾶσιν] Hoc eſt, ſummâ voluptate afficitur cœli regia. Poëtæ paſſim & dolorem, & gaudium tribuunt rebus inanimis, ut ſignificent maximam eſſe rationem dolendi, aut lætandi, & quæ vel ipſa inanima, ut ſolet dici, movere poſſit. *Theognis* initio, cùm alia de Apollinis natalibus dixiſſet, hæc habet:

—— ἐγέλασσε δὲ γαῖα πυλάρη,
Γήθησεν δὲ βαθὺς πόντος ἁλὸς πολιῆς.

Riſit magna terra. *Lucretius* ad Venerem Lib. I. v. 8.

—— *tibi ſuaves dædala tellus*
Submittit flores, tibi RIDENT
æquora ponti.

Ad quem verſum, vide quæ collegit *Dion. Lambinus.* Clericus.

44. Θεῶν γένος, ἠὲ τὰ ἑξῆς] Probè animadvertendum hîc ſignari tria genera rerum, I. Terram & Cœlum, quæ ante omnes Deos, qui Heſiodi ævo maximi habebantur, fuerint: II. Deos ex hiſce genitos, οἵ τ' ἐκ τῆσδ' ἐγένοντο θεοὶ δωτῆρες ἐάων, *qui Dii ex hiſce geniti ſunt datores bonorum,*

norum, quos enumerat à v. 116. ad 155. Hi dicuntur ab *Hesiodo* Dii, quòd nomen denegatur Cœlo & Terræ, sunt que veluti prior Deorum ætas: III. Altera est filiorum Saturni, quos significat hoc versu *Hesiodus*: Δεύτερον αὖτε Ζῆνα, Θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν, hoc est, *secundo loco Jovem, qui est Rex Deorum*, qui nunc potissimùm coluntur, *& hominum*. Qui vivebant *Hesiodi* ævo, & superioribus aliquot ætatibus, duplicem hunc duntaxat ordinem Deorum norant, hoc est, hominum in Deorum numerum post mortem relatorum; si altiùs originem eorum repeterent, nihil antiquius reperiebant, quàm Cœlum & Terram, hisque vetustius Chaos, nec ultrà progrediebantur. Notio Dei horum conditoris usque adeò obscurata erat, ut de eo prorsus tacerent; aut etiam, si quæ ejus evanida vestigia in eorum animis hæserant, ea miscebantur, cum iis quæ vulgò de Jove & æqualibus illi Deis ferebantur. Quæ omnia, in sequentibus, explicatione ipsâ involucrorum Poëticorum, evolventur & ob oculos ponentur. *Clericus*.

52. Μοῦσαι] Primùm videndum quæ sint *Musæ*, dein à quibus progenitæ. Ex descriptionibus cùm omnium reliquorum Poëtarum, tùm etiam *Hesiodi*, colligere est Musas invenisse Eloquentiam ac Musicam, artesque quæ elegantiores habentur. Ut solius *Hesiodi* testimoniis utamur, eæ argumentum non verum modò, sed etiam fictum omnium orationum, comminisci poterant. Sic enim eum alloquuntur v. 27. hujus Poëmatis.

Ἴδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα,
Ἴδμεν δ' εὖτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι.

Scimus multa falsa veris similia, scimus & quando volumus vera dicere. Ait v. 60. fuisse novem puellas:

—— τὴν δοιδὴ
Μέμβλεται, ἠν σήδιστον ἀκηδέα θυμὸν ἔχῃσιν,

quibus cantio cordi est, & quæ habent animum sine curis. v. 65.

—— ἐρατὴν δ' ἀφὸ σόματα ὄσσαν ἰεῖσαι
Μέλπονται πάντων τε νόμους καὶ ἤθεα καδνὰ
Ἀθανάτων κλείουσιν,

amabilem vocem ore emittentes canunt, omniumque leges, & mores venerandos Immortalium celebrant. Plura non exscribam, nam ex hisce satis liquet quod volo; nec mirum erit si dicam nunc, ab antiquissimis Græciæ colonis phœnicissantibus, dictas esse *Musas* ab inventione; nam, Phœnicià Linguâ, מוצא *motsa* est *inventrix*. Credibile autem est, antiquissimis temporibus, per Bœotiam, Thessaliamque ac vicinas Græciæ oras, celebrem factum fuisse cantilenis, seu propter inventionem, seu propter elegantiam styli, pro ætatis captu, seu propter cantum, seu propter omnia illa simul, *chorum novem puellarum*; quem instituit Jupiter, ut postea videbimus, Thessaliæ rex. Deinde posteritas, quæ omnia adauxit, & præsertim Poëtæ finxerunt eas inventrices Poëticæ Deas esse; quo honore etiam mactati sunt inventores aliarum artium. *Pater Musarum* dicitur Jupiter, quòd primus puellarum concentum instituerit; quæ loquutio etiam Phœnicia est, nam Gen. IV. 20, 21. Jabal dicitur *pater Scenitarum & Nomadum*, Jubal verò *cytharâ & organo canentium*; hoc est, eorum vivendi generum, earumque artium institutores. Μνημοσύνη verò seu *Memoria*, καὶ ἀφορμὴ ποιήσεως, dicitur earum *mater*, quòd memoria suppeditet materiam poëmatum & orationum. Hoc satis ostendit Jovem non habitum esse patrem propriè dictum Musarum, cum *Memoria* sit dumtaxat *persona poëtica*, quæ numquam in rerum natura fuisse credita est. Non exigua pars artificii hujus Theogoniæ, ut postea videbimus, sita est in Prosopopœis. *Clericus*.

Ibidem. Ὀλυμπιάδες] Ita dictæ Musæ, quòd circa montem Olympum diu versatæ

ſatæ eſſent, in Jovis regia, ut ipſe Poëta teſtatur qui aliquoties hoc repetit, ut v. 68.

Αἳ τότ' ἴσαν σὺν Ὄλυμπον, ἀγαλλόμεναι ὀπὶ καλῇ.

Quæ iverunt tunc ad Olympum ſuperbientes voce pulcrâ. Clericus.

53. Τὰς ἐν Πιερίῃ] Hæc eſt patria puellarum, quas Poëtæ immortalitati conſecravere. *Pieriæ* nomen eſt montis & regionis ei ſubjectæ, atque ad Thermaïcum ſinum porrectæ; quâ Theſſalia ad ſeptemtriones clauditur, Macedonia ad auſtrum. In ea etiam Pimplæus mons Muſis ſacer. Hinc dictæ Muſæ *Pierides*, potiori jure quàm *Heliconiades*, *Olympiades* &c. unde enim potiùs cognomen duxiſſent, quàm à patria, ex qua profectæ, cantibus, finitimarum orarum incolas in admirationem ſui rapuerunt? Illinc eas ad ſe evocat *Heſiodus*, initio Operum & Dierum:

Μοῦσαι Πιερίηθεν ἀοιδῇσι κλείουσαι,
Δεῦτε, καὶ τὰ ἔξητε.

Pomponius Mela Lib. III. c. 3. in deſcriptione Macedoniæ: *hic Muſarum* PARENS DOMUSQUE *Pieria.* Si Phœniciis litteris hanc vocem ſcribamus, פאר״א, invenietur in ea ſignificatio *puteorum* (nam ב & פ miſcentur paſſim apud Orientales) vel *fertilitatis*: quam non reſpuit regionis ſitus, aliquot fluviis rigatæ. Vide Tabulas *Ptolemæi*, & *Livium* Lib. XLIV. c. 6, 7, 8. *Clericus.*

54. Γυνοῖσιν Ἐλευθῆρες μελέσσαι] Γυνὸν interpretatur Scholiaſtes γονιμωτάτους τόπους *fertiliſſima loca.* Malim βυνὸς interpretari, ſeu *colles*, pro quibus Æoles dixerunt γυνὸς, ut urbs *Argos* illis erat ἀρβός. Ita vocem interpretatus eſt *Laur. Valla*, apud *Herodotum* Lib. IV. Cap. XCIX. ubi τὸ γυνὸν τὸν Συνιακὸν, vertit *jugum Suniacum*, ex re ipſa, nam fuit illic collis, cui erat impoſitum templum Minervæ. *Pauſanias* in Atticis, initio: Ναὸς Ἀθηνᾶς Σουνιάδος ὀπὶ κορυφῇ τῇ ἄκρας: *Templum Minervæ Suniadis eſt in vertice promontorii.* Nam *Eleuther* mons eſt, ita vocatus, ut aiunt, ab Eleuthere Apollinis filio; unde & dictæ *Eleutheræ*, urbs ad eum montem ſita. Phœniciis litteris ſcribas עליתיר *halethir*, quæ vox *altam ſpeculam* ſonat, à עלה halah *aſcendit* & תור thour *ſpeculatus eſt*; quod optimè in montem quadrat, in quo ſpeculatores ſolebant collocari, qui de adventu hoſtium monerent.

Scholiaſtes hîc habet: ὁ δὲ Ἐλευθὴρ ὄνομα πόλεώς ἐστι τῆς Βοιωτίας, ἀπὸ τινος βασιλέως αὐτῆς ἡ πόλεως ἔτους ὠνομασμένης, ὑῒὸς Ἀπόλλωνος καὶ Αἰθούσης τῆς Ποσειδῶνος: *Eleuther eſt nomen urbis Bœotiæ, à quodam Rege ejus urbis ſic dicto, filio Apollinis & Æthuſæ filiæ Neptuni.* Ἐλευθέρας, alii vocant urbem, quæ fuit ambigui juris, inter Atticos & Bœotios. Vide *Stephanum* Byzantium, in hac voce, & quæ ad eum *Luc. Holſtenius* & *Abr. Berkelius*. Pergit Scholiaſtes: ἔστι δὲ καὶ ὄρος, ὃ φασιν, ἀπ' ὀνόματος τοῦ Ἥρωος: *eſt etiam mons, ut dicunt, cognominis Heroï.* Fortè ita dicta, ob cauſam allatam, pars aliqua Citharonis montis, ad cujus radices ſitæ erant Eleutheræ. *Pauſanias* in Atticis p. 72. Ἐλευθερῶν δὲ ἦν μὲν ἔτι τοῦ τείχους, ἦν δὲ καὶ οἰκιῶν ἐρείπια· δήλη δὲ τούτοις ἔτι πόλις ὀλίγον ὑπὲρ τὴν πεδίου φερὸς τὸ Κιθαιρῶνι οἰκειοτέα: *Eleutherarum cum mari, tum ædium erant veſtigia,* (cùm loca viſebam) *quæ manifeſtò oſtendunt urbem conditam fuiſſe paullo ſupra planitiem ad Citharonem.* Vide not. ad v. 329.

Quod ab Heroë nomen ejus deducit Scholiaſtes, poſt alios, id non majoris eſſe ponderis debet, quàm quod addit: ὅτου δὴ λέγεται ὅτι ἐκεῖ ὁ Διόνυσος τὴν μανίαν ἐπαύσατο καὶ ἐλευθερώθη: *ſic etiam dicitur, quod illic Bacchus deſiit furere & morbo liberatus eſt.* Fingebant Græci Heroas & fabulas, ut ex ſua Lingua originem nominum deducerent.

Multò veriſimiliora ſunt, quæ ſequuntur de ratione, ob quam *Heſiodus* matrem

trem Muſarum Eleutherarum reginam fuiſſe dixit. Καὶ τοῦτο δὲ δοξαν προσαπτων τῇ ἑαυτῆ πατρίδι, λέγει ὅτι ἐγεννήθησαν μὲν ἐν τῇ Πιερίᾳ, ἡ δὲ μήτηρ αὐτῶν ἐκ Βοιωτίας ἦν: *Idque gloriam addens patriæ ſuæ, dicit genitas quidem eſſe Muſas in Pieria, matrem vero illarum è Bœotia fuiſſe.* Clericus.

58. Ἀλλ' ὅτε δὴ ἔτ' ἐνιαυτὸς ἦεν] Hoc eſt, fermè annus, decimo menſe Lunari exacto. *Clericus.*

Ibidem. Περὶ δ' ἔτραπον ὧραι] Hoc eſt, *circumactæ ſunt tempeſtates*, nam hoc propriè ſignificat ὥρα, nec niſi ſerò duodecimam partem diei ſignificavit. Vide *Joſ. Scaligerum* de Emend. Temp. Lib. I. non procul ab initio, & *Ger. Joan. Voſſium* in Etymol. ad vocem *Hora*. Adde & hoc exemplum ex *Horatii* Lib. I. Od. 12. ubi ſic deſcribitur Jupiter:

—— *qui res hominum ac Deorum,*
Qui mare & terras, variiſque mundum Temperat HORIS;

Hoc eſt, ut habet Vetus Scholiaſtes: *anni partibus, vere, æſtate, autumno, hyeme.* Crediderim ὥρα primùm dictum de diurno tempore, quod unà cum nocturno eſt temporis ſpatium, de quo primùm cogitarunt homines, indeque tranſlatum ad quodvis tempus; omnino enim ὥρα videtur ἀπὸ τοῦ אור *our, lucere*, dictum. *Clericus.*

59. Περὶ δ' ἤματα πολλ' ἐτελέσθη.] Phœnices etiam *dies* vocabant annum. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 3. ubi multi Intt. *dies multos* annum eſſe putant, & ad Gen. XLI, 4. *Clericus.*

60. Κύρας ὁμόφρονας] Τὸ ας hic ſecundùm Doricam dialectum corripitur, ut ſupra μὴ τροπὰς Ἠελίοιο. *Guietus.*

66. Μίλπονται πάντων τε νόμους &c.] Duplici ſenſu exponi poſſunt hi verſus; Vel

Canunt omniumque leges, *& mores venerandos*
Immortalium celebrant ——

Vel, pro νόμους ſcribendo νομὰς,

Canunt omniumque ſedes, *&* domicilia *veneranda* &c.

Eodem ſenſu quo dicit Homerus Il. ζ. v. 511.

—— ἀνὰ ἕδρια νῆ νομὸν ἵππων.

Negat certè Ariſtarchus, teſte Budæo, vocem νόμος Homeri ætate pro *lege* uſurpatam fuiſſe. Similiter Joſephus l. 2. contra Apion. p. 1375. Ed. Hudſ. Μηδ' αὐτὸ τοῦτο (ſc. ὁ νόμος) πάλαι ἐγνώσκετο ὑφ' τοῖς Ἕλλησι· τὴ μαρτὺς Ὁμήρ ἐδαμῶ τῆς ποιήσεως αὐτῆ χρησάμενος. De qua re vide Clerici notam ad Ἔργ. v. 276. Poſtremò, Heſychius eandem etiam ſententiam amplectitur. Νόμος. Ὁ ποιητὴς ἀεὶ καθ' ἡμᾶς νόμων ἐκ οἶδε, δίκας δὲ, καὶ εὐνομίας λέγει, ἀπὸ τ νεμήσεως. Sic enim verba corrigenda ſunt cum Salmaſio. Huic opinioni ſi ſuffragemur, reddere oportet δυσνομίαν Θεογ. v. 230. *difficilem vivendi rationem.* Et Ἔργ. v. 276 &c.

— Νομὸν (haud νόμον ut vulgò) δὲ πάτρης
Κεγρίων
Ἰχθυσι μὲ τε θηροὶ, τε οἰωνοῖς πετηνοῖς,
Ἔδειν ἀλλήλους.

Hanc vivendi rationem (hoc quaſi pro pabulo) *conſtituit Saturnius*
Piſcibus, & feris, & volucribus,
Devorare ſe invicem.

Sed dura eſt hæc interpretatio, & nequaquam neceſſaria, cùm aliis in locis omnino oporteat τ νόμον *legem* exponere. Θεογ. v. 417.

Ἐρδων ἱερὰ καλὰ κατ' νόμον ἱλάσκηται,

Vertendum eſt

Faciens ſacra fauſta ſecundum legem *placaverit*

Eodem ſenſu quo Pythag. χρυσ. ἐπ.

Ἀθανάτους μὲν πρῶτα θεὸς, νόμῳ ὡς διάκειται,

Sic etiam Ἔργ. v. 388.

Οὕτως τοὶ πρέπει πέλεται νόμος —

Vertendum eſt

— *Hæc quidem arvorum eſt* lex —

Nec in alium ſenſum, ut arbitror, torqueri poteſt. Omiſſio autem vocis νόμος apud Homerum nihil eſt ad rem, nec in argumentum trahi debet, vel quod

iſta voce Heſiodus non uſus eſt, vel ſi uſus ſit, quod Homero eſt junior. Benè enim notavit Clericus caſu potuiſſe contingere eam vocem non adhiberi ab Homero, qui ſanè integram linguam Græcam ſuis verſibus non eſt complexus. *Rob.*

71. Ὁ δ' ἠέρι ἐμβασιλεύει,] Hîc eſt abſurda miſtura, ut diximus, veteris doctrinæ de Deo; Deum enim in cœlo ſingulari ratione habitare credebant priſci mortales, nec ſine cauſa. Itaque cùm Græci Jovem Deorum ſummum eſſe crederent, eum collocabant ſubinde in cœlo. Quia verò Jupiter habitarat in Olympo Theſſaliæ monte, veluti prioris opinionis obliti non minùs frequenter domum Jovis in *Olympo nivoſo* ponunt, ut ex 62. verſu, & multis aliis liquet. Ut Jovis hominis notionem miſcent, cum notione veri Dei: ita Olympum cum cœlo confundunt; unde fit ut de Jove nunc quaſi de homine, nunc quaſi de Deo loquantur; deque ejus ſede nunc quaſi de monte Theſſaliæ, nunc quaſi de cœlo. Niſi hæc teneamus, neceſſe eſt ignoremus rationem innumerarum loquutionum, quæ in Poëtis occurrunt. *Clericus.*

74. Ἀθανάτοις δέταξεν ὁμῶς, ἠ ἐπέφραδε πᾶσι.] Scrib. ἀθανάτοις δέταξε νόμους, καὶ ἐπέφραδε πᾶσι. ἐπέφραδε, hoc eſt, ἐπενόησε, commentus eſt, invenit. Heſych. ἐπεφράσαντο, ἐπενόησαν ἢ ἐπιτρόπευσαν. *Guietus.*

82. Γεινόμενον τ' ἐσιδοῦσι] Quia quæ nobis cordi ſunt ea ſæpe reſpicimus, ideò *adſpicere aliquem* perinde eſt ac illi favere. Sic loquebantur etiam Phœnices, ſic & Latini. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 4. & quæ Scholiaſtes hîc habet. *Clericus.*

82. Γεινόμενον τ' ἐσίδωσι] Scholiaſtes. Ἀντὶ τοῦ ἐυμενῶς διάσονται, καὶ ὃν τινα βασιλέα διάσονται καλοῖς ὀφθαλμοῖς. Ἐντεῦθεν ἠ Καλλίμαχος·

Μοῦσα γὰ ὅσους ἴδεν ὄμμασι παῖδας,
Μὴ λοξῶς, πολλοὺς ὠκ ἀπέδειτο φίλους.

Eadem uſus phraſi Horatius l. 4. Od. 3

Quem tu, Melpomene, ſemel
Naſcentem placido lumine videris.

Rob.

83. Γλυκερὴν χείνων ἔρσιν] Hoc eſt, mel, ut rectè eruditi interpretantur. Symbolum eſt mellitæ eloquentiæ, unde fictum, ut opinor, à Græcis Platonis infantis, & dormientis in Hymetto, apes os impleviſſe melle. Vide *Olympiodorum*, initio ejus vitæ. *Clericus.*

83. Γλυκερὴν χείνων ἔρσιν] Eadem uſus metaphora Neſtoris eloquentiam deſcripſit Homerus Il. α. 249.

Τοῦ ἠ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.

Sic etiam Euripides Incert. v. 333.

Εἰ μοὶ Νεστόρειον ἐύγλωσσον μέλι,
Ἀντήνορός τε Φρυγὸς, δόιν Διός.

Et Theocrit. Idyl. ζ. v. 82.

Οὐνεκά οἱ γλυκὺ Μοῖσα κατ' ἰμάσλου χέε νέκλαρ.

De triplici genere eloquentiæ quod deſcripſit Homerus in Menelao, Ulyſſe, & Neſtore, vide Gisberti Cuperi Apotheoſ. Hom. p. 113 &c. & Petri Victorii Var. Lect. l. 15. c. 17. & Clariſſ. Popii Noſtratis notam ad Il. γ. v. 214. ubi Auſonii carmen triplicem hanc vim eleganter exprimens protulit,

Dulcem in paucis, ut Piſiſthenidem;
Et torrentem, ceu Dulichii
Ningida dicta;
Et mellitæ nectare vocis
Dulcia fatu verba canentem
Neſtora regem.

Hanc ob cauſam non poſſum non mirari quamobrem Cicero, in libro de claris Oratoribus, *eloquentiæ ſtudium non commune Græciæ, ſed proprium Athenarum, & in illam inſuper civitatem recentibus temporibus introductum fuiſſe*, affirmat. Atticine fuerunt tres illi inſignes Oratores ab Homero celebrati? Vel recentia Trojani belli tempora? Vel Heſiodus ipſe, qui tantis eloquentiam laudibus extollit, inter recentiores habendus? Quòd ſi concedatur hoſce characteres à poëta pro arbitrio fictos fuiſſe, hujuſ-

hujuſmodi tamen fictio eloquentiam tunc temporis & in uſu, & laudi datam fuiſſe confirmat. Quod ipſe quidem Cicero in tertio de Oratore libro fatetur. *Hanc, inquam, cogitandi, pronuntiandique rationem, vimque dicendi* Veteres Græci *ſapientiam nominabant.* Et poſtea *Vetus quidem illa doctrina eadem videtur & rectè faciendi, & benè dicendi magiſtra; neque diſjuncti doctores, ſed iidem erant vivendi præceptores, atque dicendi; ut ille apud Homerum Phoenix, qui ſe à Peleo patre Achilli juveni comitem eſſe datum dicit ad bellum, ut illum efficeret oratorem verborum, actoremque rerum* ——

Τύνεκά με πρόεικε διδασκόμενον τάδε πάντα,
Μύθων τε ῥητῆρ' ἔμμεναι, ἠδὲ πρηκτῆρά τε ἔργων.

Il I. v. 442. *Rob.*

85. Πάντες δὲ αὐτὸν ἐφῶσι] Venerandi & eloquentis viri auctoritatem pulcherrimè etiam deſcripſit Virgilius. Æneid. l. 1.

At veluti populo in magno cum ſæpe coorta eſt
Seditio; ſævitque animis ignobile vulgus;
Jamque faces & ſaxa volant, furor arma miniſtrat:
Tum pietate gravem & meritis ſi forte virum quem
Conſpexere, ſilent, arrectiſque auribus aſtant:
Ille regit dictis animos, & pectora mulcet. Rob.

93. Ἱερὴ δόσις] De ſignificatione τοῦ ἱερὸς apud poëtas vide Stephanum. Vocat Homerus interdum ἱερὸν, quod generi humano utilitatem aliquam affert, atque ita urbes ἱεραὶ, quia ſunt φυλακτικαὶ &c. Interdum verò ἱερὸν, appellat quicquid in ſuo genere cæteris præſtat, ſeu magnum eſt; ſicut & ἱερὸν ἰχθὺν quidam apud eum exponunt. Utroque ſenſu ἱερὴ δόσις commodè exponi poteſt. *Rob.*

96. Ἐκ δὲ Διὸς] Hoc etiam uſurpavit Callimachus in hymno in Jovem ——

— Φοίβε δὲ, λύρης τε καὶ ἰοδόκας ὄφρυος·
Ἐκ γὰρ Διὸς βασιλῆος —— *Rob.*

97. Γλυκερὴ οἱ ἀπὸ γόμφοιτος ἕρει αὐδή] Hæc imitatio eſt *Homeri*, qui de Neſtore, Pyliorum Rege, ita prior loquutus eſt, Iliad. A. v. 249.

Τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.

E cujus lingua melle dulcior fluebat ſermo. Clericus.

98. Νεοπενθὲς] Animadverte vim τοῦ νεοπενθὲς. Vehementiſſimus eſt *recens* dolor, & ſedatu difficillimus. Sic Scholiaſtes. Ἐνταῦθα δείκνυσι τὴν δύναμιν τοῦ μυθικοῦ λόγου τὸ εἰπεῖν [νεοπενθὲς θυμῷ] δυσκατάπαυστον τὸ νέον πάθος. *Rob.*

99. —— αὐτὰρ ἀοιδὸς,
Μουσάων θεράπων κλεῖα προτέρων ἀνθρώπων
Τιμήσῃ, καὶ τὴν ἐξῆς.] Hæc quoque imitatus ex *Homero Heſiodus.* Ille ait legatos ab Agamemnone ad Achillem miſſos oppreſſiſſe eum cytharâ canentem, Il. I. v. 189.

Τῇ ὅγε θυμὸν ἔτερπεν, ἄειδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.

quâ animum delectabat, canebat autem gloriam virorum. Talia multa ſunt, quæ oſtendunt *Heſiodum* recentiorem *Homero* fuiſſe, ut plerorumque fert ſententia. Multis hac de re egit *Claud. Salmaſius*, in Exercitationibus Plinianis p. 607. & ſeqq. Ed. Ultrajectinæ. *Clericus.*

103. Παρίστασαν δ' ὅγε] Quietus cenſet ſubintelligendum eſſe τὸ αὐτὸν; & interpretes vertunt *deduxerunt* eum *alio.* Commodiùs tamen videtur ſubintelligi poſſe τὸ αὐτὸ ad præcedens τὸ κακὸν referendum, adeo ut exponatur verſus, *deflexerunt eos*, ſc. dolores, *dona dearum.* Rob.

105. Κλεῖετε ἀθανάτων] Hoc eſt, per me, δι' ἐμοῦ. Poëtæ omnes invocant Muſas, orantque ut canant quod ipſi poſtea dicunt, quòd ſe habeant quaſi ὑποφήτας Muſarum, hoc eſt, vates qui canant dictata à Muſis, non à ſe inventa. *Theocritus* vocat Poëtas Μουσάων ἱερὰς ὑποφήτας,

Muſarum ſacros vates. Idyll. XVI, 28. *Clericus.*

Ib. αἰὲν ἐόντων] Hoc eſt, *ſemper futurorum*, non æternorum, ſive initio & fine carentium, nam poſtea liquebit Diis Græcorum omnibus initium fuiſſe. Vel ſequentes duo verſiculi hoc oſtendunt. *Clericus.*

106. Οἳ γῆς ἐξεγένοντο καὶ τοὶ ἐξ ἠεροέντος] Hîc tres ordines Deorum memorantur: 1. Qui ex cœlo & terra nati, hoc eſt, cœleſtes & terreſtres Dii: 2. Qui fuere proles Noctis, hoc eſt, inferni Dii, ſeu Erebi, Pluto, Proſerpina, Styx, Furiæ, &c. 3. Quos aluit Pontus, ſeu mare, hoc eſt, marini Dii. Sic eadem Numina ad varias claſſes referuntur, prout variè ſpectantur. *Clericus.*

115. Ἐξ ἀρχῆς.] Hoc eſt, ab initio mundi. Vide not. ad Geneſ. I, 1. *Clericus.*

116. Ἤτοι μὲν πρώτιστα] Hîc incipere videtur Heſiodus. Superiora ſuppoſita & addititia videntur. Sic Ἔργα incipiunt à v. 10. οὐκ ἄρα μοῦνον ἦεν ἐείδεων ἠμὲν. *Guietus.*

116. Πρώτιστα Χάος γένετ'] Phœniciâ, ſeu Hebraïcâ Linguâ dixeris: ובוהו תוהו בראשית יהי *breſcbith jehi thohou vabohou*, nam Χάος eſt *thohou vabohou*, hoc eſt, immenſum inane; ἀπὸ τοῦ χαίνειν, *hiare*: quia vaſa vacua *hiare* dicuntur. Perinde ergo eſt, ac ſi *Heſiodus* diceret fuiſſe tempus quo nihil erat eorum, quæ videmus, quod cum Moſaïca rerum geneſi conſentit. *Clementinarum Homiliarum* Scriptor interpretatur quidem ἐγένετο, quaſi dixiſſet *Heſiodus* ἐγεννήθη, *genitum eſt Chaos*, ſed eſt inanis argutia. Allato hoc *Heſiodi* loco, ita loquitur Homil. VI. §. 3. τὸ δὲ ἐγένετο δῆλον ὅτι γεγεννῆσθαι ὡς γενητὰ σημαίνει, ἃ τὸ ἀεὶ εἶναι οὐκ ἀγένητα: factum fuit *clarum eſt ſignificare elementa, ut genita, ortum habuiſſe, non ſemper fuiſſe ut ingenita.* Sed ſi hoc cogitaſſet Poëta, cauſam aliquam commentus eſſet, à qua genitum Chaos diciſſet. Dicenti enim *factum eſt*, illico objicitur, *à quo?* Nihil enim fit, ſine factore. *Clericus.*

116. Ἤτοι μὲν πρώτιστα Χάος γένετ'] Verte, Primò quidem Chaos *genitum eſt*, ut infra 137, 930. Ita enim Veteres hunc locum intellexerunt, non ut Clericus, *fuit*. Diogenes Laërtius lib. 10. Seg. 2. cauſam tradens, ob quam ſe primùm ad philoſophiæ ſtudium Epicurus contulit, hæc habet verba. Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῷ περὶ τοῦ Ἐπικούρου βίῳ, φησὶν ἐλθεῖν αὐτὸν ὅτι φιλοσοφίας, καταγνόντα τῆς σοφιστῶν καὶ γραμματιστῶν, ἐπειδὴ μὴ ἐδυνήθησαν ἑρμηνεῦσαι αὐτῷ τὰ περὶ τοῦ παρ' Ησιόδῳ χάους. *Apollodorus autem Epicureus, in primo de vita Epicuri refert, illum ad Philoſophiam ſe contuliſſe, ſophiſtas inſectantem & grammaticos, quod percontanti, quidnam eſſet apud Heſiodum Chaos, exponere non potuiſſent.* Idem pleniùs narratum legimus apud Sextum Empiricum adverſus Mathematicos l. 9. Ὁ μὲ εἰπὼν

Ἤτοι μὲν πρώτιστα Χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος —

Ἐξ αὐτοῦ περιτρέπεται· ἠρώτησε γάρ τινος αὐτὸν ἐκ τίνος γέγονε τὸ Χάος, ὑπ' ἔξεως λέγειν. Καὶ τοῦτο φασὶν ἔνιοι αἴτιον γεγονέναι Ἐπικούρῳ τοῦ ὅλη τὸ φιλοσοφεῖν ὁρμῆσαι· κομιδῇ γὰρ μειρακίσκου ὄντος ἠρέτο τὸν διδάσκοντα αὐτὸν γραμματικὴν [ὅτου μὲν πρώτιστα χάος γένετ'] ἐκ τίνος τὸ χάος ἐγένετο, εἴτις πρῶτον ἐγένετο· τούτου δ' εἰπόντος μὴ αὐτῷ ἔργον εἶναι τὰ τοιαῦτα διδάσκειν, ἀλλὰ τοὺς καλυμβῶν φιλοσόφους, τίνων ἕνεκεν ὁ Ἐπίκουρος ἐπ' ἐκείνης μοὶ βαδιστέον δοκεῖν, εἵνεκα αὐτοὶ τοὺς ὄντων ἀλήθειαν ἴσασιν. *Qui enim dixit Exortum primum chaos eſt, deinde Terra pectore lato, cunctorum ſedes, à ſe ipſo evertitur. Nam ſi quiſquam eum roget, ex quo ortum ſit chaos, non poterit dicere. Idque nonnulli dicunt fuiſſe cauſam Epicuro, cur ſe contulerit ad Philoſophiam. Nam cùm eſſet valde adoleſcens, rogavit Grammaticum illud ſibi prælegentem* [*primum quidem chaos genitum fuit*] *ex quonam chaos exortum eſſet,*

eſſet, ſi quidem primum exortum erat. Dicente illo, talia docere non eſſe ſui muneris, ſed illorum eſſe qui vocarentur Philoſophi; igitur, inquit Epicurus, ad illos mihi accedendum eſt, quando ipſi ſunt, qui rerum veritatem perſpectam habent. Tantis illi in tenebris verſabantur, qui, excluſa ſumma omnium rerum cauſa, per alias Hypotheſes mundi originem explicare ſunt conati. Eadem enim quæſtio neceſſe eſt recurrat in perpetuum, *Ex quo hoc genitum eſt?* donec ad ſupremam aliquam & increatam cauſam deventum ſit. *Rob.*

117. Γαῖ' εὐρύστερ@] Terra etiam prima fuit, ſecundùm Moſem. *Clericus.*

Ib. Πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ Ἀθανάτων, κ.τ.λ.] Nempe, Dii quos memorat primùm fuere in terra, deinde benevolentiâ ac famâ hominum in cœlum ſublati. *Clericus.*

118. Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη] Hic verſus eſt ſuppoſititius. *Guietus.*

118. Οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου] Ita dictus is mons, ut Phœniciè loquar, כי עולמים בו *quia in illo ſunt æterni*, olamim-bo, unde factum עולמפו *olympo*, ſive ὄλυμπ@. Paſſim in eo deſcribit *Heſiodus* αἰὲν ἐόντας, ſive αἰωνίους θεούς. *Clericus.*

119. Τάρταρά τ' ἠερόεντα] Τὸ ὑγρὸν ἢ γλῶ μέρ@ τῆ χάους. *Guietus.*

119. Τάρταρά τ' ἠερόεντα] Unà cum Terra fuit *Tartarus*, quia fingitur eſſe

— μυχῷ χθονὸς εὐρυοδείης,

in intimo receſſu latæ terræ. Vide & infrà v. 717. & ſeqq. Si Phœniciis litteris ſcribas טרחטרח *tarahhtarahh*, derivabitur ea vox à radice Hebraïca & Arabica טרח *tarahh*, quæ ſignificat *moleſtiam creavit, & longe amovit*; ac repetitio quidem radicalium, in Hebraïca Lingua, eſt ſuperlativi loco; quæ optimè conveniunt *Tartaro*, qui ſimul moleſtiſſimus locus & à cœlo remotiſſimus fingitur; in quem propterea Jupiter Titanas conjecit. Ideò ipſe *Heſiodus* v. 840. τάρταρα γαίης habet ad ſignificandum *remotiſſimum terræ locum*, ad quem ſonitus tonitruum pervenit. *Clericus.*

120. Ἠδ' Ἔρος] Hac voce *Amor* ſignatur, qualem in animalibus, procreationis causâ, cernere eſt. Is *Amor* θεογονοποιὸς deſcribit vim omnium genitricem, cui *Heſiodus* tribuit ortum omnium rerum. Qua in re, tenue eſt & penè evanidum veſtigium *naturæ melioris*, hoc eſt, Dei, qui omnia creavit. Hanc eamdem nomine *Veneris* deſcribit *Lucretius* Lib. I.

Quæ mare navigerum, quæ terras frugiferentes
Concelebrat, per quam quoniam genus omne animantum
Concipitur, viſitque exortum lumina ſolis.

Hunc *Heſiodi* locum imitatus eſt *Ariſtophanes*, in Avibus, p. 573. ed. Genev. in fol. ubi licèt abſurdè aves loquentes inducat, attamen antiquiſſimæ famæ, de creatione mundi, reliquias ita colligit:

Χάος ἦν καὶ Νὺξ, Ἔρεβός τε μέλαν πρῶτον, καὶ Τάρταρος εὐρύς.
Γῆ δ' οὐδ' ἀὴρ, οὐδ' οὐρανὸς ἦν. Ἐρέβους δ' ἐν ἀπείροισι κόλποις
Τίκτει πρώτιστον ὑπηνέμιον Νὺξ ἡ μελανόπτερος ὠὸν,
Ἐξ οὗ περιτελλομένων ὡρῶν ἔβλαστεν Ἔρως ἱμερόθυμος, καὶ τὰ ἑξῆς.

Chaos erat & Nox, Erebuſque niger primum & Tartarus latus. Terra verò neque aër, neque cœlum erat. Erebi verò in infinito ſinu parit primò Nox, nigris alis prædita, ventoſum ovum; ex quo, circumactis temporibus, pullulavit Amor deſiderabilis &c. Sed quemadmodum abſurdè *Heſiodus* δημιουργικὴν δύναμιν poſteriorem Chao facit: non meliùs *Ariſtophanes* fingit eam ex ovo natam; quia Amor volucris dicebatur. Æternam eſſe oportuit eam vim, aut numquam neque ipſa, neque quidquam aliud fuiſſet, nam è *nihilo nihil.* Clericus.

123. Ἐκ χάεος δ' Ἐρεβός τε μέλαινά τε Νὺξ ἐγένοντο] Antequam quidquam eſſet, erat ערב *hereb*, aut ערבא *erbo*, hoc eſt, *tenebræ*, ſive *nox*, quod docet etiam Moſes. Ac ſanè nox eſt tantùm abſentia lucis, luceque nondum conditâ, tenebras eſſe oportuit. Hæ perſonæ maſculini & fœminini ſexûs finguntur, pro genere vocum Græcarum, quibus vocabantur; pluresque ſunt aut pauciores, pro earum vocum numero & copia. Non repetemus quæ antea diximus de connubiis, & conſanguinitate Perſonarum harumce poëticarum, ſed hîc eſt in memoriam revocandum. *Clericus.*

124. Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο.] Vocem Αἰθὴρ crediderim hîc non ſummam partem aëris, ſed αἰθρίαν intelligi, hoc eſt, *ſerenitatem*; quæ unà cum Die ex tenebris nata dicitur, quòd fuerint poſt tenebras. Aptiùs jungitur *ſerenitas* cum *Die*, quàm *æther*, qui nocte obſcuratur; eſtque æquè cum ea conjunctus, ac cum die. *Clericus.*

126. Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἶσον ἑαυτῇ Οὐρανὸν ἀστερόεντ' ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτοι] Sic & Moſes poſt Terram Cœlum formatum docet. *Clericus.*

128. Ὀφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί] Poſtquàm, nimirum, terram per vitam inhabitaſſent, in æthereas ſedes, poſt mortem demum, transferendi erant. *Clericus.*

129. Γείνατο δ' ὔρεα μακρὰ

—— 131. ἠδὲ καὶ ἀτρύγετον πέλαγος.] Terra primùm erat æquabili ſuperficie, & aquâ, quæ levior eſt, undique tecta; ut ergo terra exſiſteret nonnullis in locis, hîc à Deo excavatæ valles, illic ſubvecti montes, & circumpoſitum ſolum firmatum. Docet hoc Moſes, nec contradicit *Heſiodus*; nam tum demum fuit *mare* à terra diſcretum, cùm loca profundiora fuerunt, in quæ aqua defluëret, cumque alia eminere cœperunt. Nec aliter intelligere poſſumus quî

—— * *ipſe tener mundi concreverit orbis.*
Tum durare ſolum & diſcludere Nerea ponto
Cœperit, & rerum paullatim ſumere formas.

Græci & rem & nomina ὀρέων τε πελάγους, à Phœnicibus acceperant; quibus הר *har*, aut *hor*, eſt *mons*, פלג *pheleg* verò *alveus* in quem aqua derivatur. Ἀτρύγετον, quod additur, malim interpretari ex ſignificatione radicis τρυγάω, quæ apud *Heſychium* occurrit, & ſignificare dicitur ξηραίνω *exſicco*, quàm *ſterilem*. Aptius certè epitheton eſt maris. Τρυγάω autem videtur eſſe propriè ξηραίνω ἕως τοῦ τρύγα *ſiccare ad fæcem uſque*, unde poſtea quidvis *exhaurire* ſignificarit. Eadem de cauſa, crediderim *Homerum* vocaſſe αἰθέρα ἀτρύγετον Iliad. O. 425. quia numquam pluvias demittere prorſus deſinit. Attamen † *Euſtathius* ignem etiam ἀτρύγετον dictum contendit, quod vix puto, exemplum enim nullum affert. Igitur rectè dicetur mare ἀτρύγετον, hoc eſt, cujus τρύγα ſeu infimam aquam nemo vidit, nemo videbit, ſive *inexhauſtum*. Clericus.

132. Πόντον ἄτερ φιλότητος] Intelligit mare internum, cujus nomen Phœnicio more ſcribere poſſis פו-נתאה *pho-nitha*, quod ſolenni mutatione ב in ת, eſt *in eo terminatus*, nempe, ampliſſimus Aſiæ tractus, præſertim minoris, quæ ad occaſum Helleſponto, ad ſeptem triones Ponto Euxino finitur. *Clericus.*

133. Οὐρανῷ ἐυνηθεῖσα τέκ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην] Non repetemus Terram & Cœlum quaſi perſonas à Poëta induci, figurâ conſuetâ omnibus Linguis; at notandum Terram propiorem Cœlo factam peperiſſe Oceanum, quando ex terris ſublatis defluxere aquæ in profundiſſimas valles quas tunc tegunt. De Oceano multis egit *Sam. Bochartus* in ſuo Chanaane Lib. I. c. 36. oſtenditque olim

* *Virgil. Eclog.* VI, 34. † Il. O. p. 1003. Ed. Rom.

vul-

vulgò notum Oceano terras ambiri, & conjicit dictum fuiſſe à Phœnicibus חוג *hhog*, hoc eſt, *circulum*, quia inſtar circuli terram cingit. Malim dictum אוגנא *ogano*, quod & *circulum* ſonat apud Chaldæos, ut liquet ex Paraphraſi Chaldaica Cant. VII, 2. & præterea *craterem*, & *lacum*, quæ omnia optimè conveniunt Oceano. Antiquiſſimis Græcis dicebatur etiam Ωγὴν, quod ſimilius Hebraico אגן *aggan*, aut Chaldaico אוגן *ogan*, quæ *craterem* & *lacum* ſonant. Vide laudatum *Bochartum*. Clericus.

134. Κοῖόν τε καὶ τὰ ἑξῆς] Hæc partim ſunt nomina virorum & mulierum, partim perſonarum poëticarum, quales ſunt Θέμις & Μνημοσύνη, *Juſtitia* & *Memoria*. Homines vocant Poëtæ *cœli & terræ liberos*, quos antiquiſſimos omnium eſſe putabant; ob tenuem memoriam antiquiſſimæ Traditionis, ex qua acceperant Cœleſte Numen ex terra primos homines formaſſe. *Clericus*.

137. Κέρος ἀγκυλομήτης] Magnificum nomen. קרנא Phœnicibus dicitur *radius*, quæ appellatio digna fuit *filio Cœli*; nec malè *radium*, ex Phœniciæ Linguæ Analogia, dixeris *filium cœli*. Clericus.

139. Κύκλωπας] Hoc eſt, ut egregiè *Sam. Bochartus* in Chan. Lib. I. c. 30. אנשי חיקלוב *viros Chek loub*, viros ſinûs Lilybætani, qui fuere antiquiſſimi Siciliæ coloni, de quibus multis vir ſummus, quem adito. *Clericus*.

144. Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν] Ineptè ex Græca Lingua nomen illâ vetuſtius deduxerunt Poëtæ, ut ſolent; atque ex nomine ab illa Lingua deducto fabulas finxerunt, de viris qui *oculum unum rotundum* in media fronte gerebant. Ceterùm hi dicuntur Θεοῖς ἐναλίγκιοι, *Diis* ſimiles, hoc eſt, σεβασμίοις ἀνδράσιν οἳ πρῶτοι τὴν Ἑλλάδα ἐκτίσαντο, *venerandis viris, qui primi Græciam colonis inſtruxerunt*; Θεὸς enim, apud antiquiſſimos Græcos, ſignificabat propriè non naturam æternam, ſed eximiam ac venerandam, ut אלהים *elohim*, apud Hebræos; & hominibus ſupra vulgus evectis tribuebatur. Multis hoc oſtendimus in *Arte Critica* P. 2. Sect. I. C. 3. Ejus ſignificationis primigeniæ veſtigia remanſere ſemper in Lingua Græca, ut demonſtravimus. Sed tamen frequentiùs poſtea ſignificavit naturas humanâ præſtantiores, adeoque immortales. Ex hoc uſu vocis Θεὸς, *Heſiodum* perperam interpretatus, *Crates* emendari volebat Poëtam, & verſui

Οἳ δή ῥα τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν

hunc ſubſtituebat:

Οἳ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ τέκον αὐδήεντας.

Qui ex immortalibus vixerunt homines celebres; quod ab Apolline interemti dicerentur. At Θεὸς, antiquiſſimis temporibus, immortalem naturam non ſignificabat, ſed eximiam in ſuo genere, quo factum ut omnia eximia dicerentur *divina*. Fortè Θεὸς propriè *admirabilem* ſignificavit, unde Θέομαι *admiror*, Θητὸς *admirabilis*. Apud Chaldæos, תהה *thehah* ſonat *admirari*. Clericus.

146. Μηχαναὶ] Hoc eſt, machinationes, quales multæ in fabrorum officinis. Significat *Heſiodus* Cyclopas non modò viribus, ſed & arte pollentes fuiſſe. *Clericus*.

148. Οὐκ ὀνομαστοὶ] *Non nominandi*, ſive, *Qui nominari non debent*. Vox uſurpatur de impiis hominibus qui latinè dici ſolent *nefandi* vel *nefarii*. In ſequentibus tamen meliori ſub charactere hi ipſi gigantes exhibentur, grati animi officia erga Jovem præſtantes, ei contra Titanas auxiliatores ſtrenui, eorundemque in vincula conjectorum fidi cuſtodes. Sic enim Cottus Jovem alloquitur Θεογ. 657 &c.

Σῆς δ' ὑπερφιάλου μεσσύπνου ἀπὸ ζόφου ἠρόεντος
Ἀφραδέων δ' ἐξαῦτις ἀμειλίκτων ἀπὸ δεσμῶν
Ἠλύθαμεν. ——
Τῷ κε νῦν ἄτινεῖ τε νόῳ, κε ὀλίγωρον βουλῇ
Ῥυσόμεθα κρατὸς ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι.

Et

Et postea 733 &c.

Ενθα Γύγης, Κόττος τε, καὶ ὁ Βριάρεως μεγάθυμος
Ναίεσκον, φύλακες πιστοὶ Διὸς αἰγιόχοιο.

Dicitur etiam ab Homero Briareus contra Deos conjuratos auxilio Jovi fuisse. Iliad α.

Οππότε μιν ξυνδῆσαι Ολύμπιοι ἤθελον ἄλλοι,
Ηρη τ', ἠδὲ Ποσειδάων, καὶ Παλλὰς Αθήνη·
Αλλὰ σὺ τῶν γ' ἐλθοῦσα, θεὰ, ὑπελύσαο δεσμῶν,
Ωκ' ἐκατόγχειρον καλέσασ' ἐς μακρὸν Ολυμπον,
Ον Βριάρεων καλέουσι θεοὶ, ἄνδρες δέ τε πάντες
Αἰγαίονα ——

Alii tamen Poëtæ eundem Briareum inter Gigantes numerant qui Jovi bellum intulerunt. Sic Virgil. Æn. lib. 10.

Ægeon qualis centum cui brachia dicunt
Centenaſque manus, quinquaginta oribus ignem
Pectoribuſque arſiſſe, Jovis cum fulmina contra
Tot paribus ſtreperet clypeis, tot ſtringeret enſes.

Et Horat. lib. 3. Od. 4.

Magnum illa terrorem intulerat Jovi
Fidens juventus horrida Brachiis.

Et postea de Gyge Briarei fratre,

Teſtis mearum centimanus Gyges
Sententiarum.

Callimachus Briareum Ætnæ subjectum fuisse tradit, Virgilius Enceladum, alii Tyhoeum. Adeo incerti sunt Poëtæ in fabulis narrandis. *Rob.*

149. Κόττος τε καὶ τὸ ἑξῆς] Videntur fuisse tres latrones antiquissimi, & valido corpore terribiles, & numero prædonum quibus imperabant. Unde factum ut quinquagena capita, & centena brachia singulis tributa sint. Terribilia sunt horum nomina, si Phœniciis litteris scribantur. קוט *Kot*, & additâ terminatione Græcâ Κόττος, *faſtidioſum* & *rixatorum* sonat. בריא-ירא *briab-jiri* est *creatura timeto.* גוג *gog* denique significat *ducem improborum*, si interpretemur ex Arabica radice אגג *agag.* Ideò ab *Heſiodo* dicuntur ἐκ ὀνομαζοὶ, hoc est, *δυσώνυμοι, malè ominati nominis.* Clericus.

151. Απλαζοι] Malim interpretari ad quos impunè accedere non liceret, quàm *magnos*; ita ut vox deducatur ex α privativo & πελάζειν *adpropinquare.* Clericus.

152. Ες ὤμων] Hic versus suppositicius videtur. *Guietus.*

155 Σφετέρῳ δ' ἤχθοντο πατρὶ.] Cùm pater horum dicatur Cœlum, quòd propter vetustatem ignoraretur; loco Cœli, substituendus alius quispiam priscorum mortalium, qui primi ex Asia in Græciam colonias duxere. Nec unum patrem tot liberorum fuisse crediderim, sed plures, qui latent sub uno vocabulo Cœli. Hi homines cùm fertilissimas Græciæ oras occupassent, liberos suos, statim ac sibi prospicere poterant, remotiores tractus cultum ire jubebant, ipsi in pinguioribus sedem figebant. Interea imperium sibi patrium in liberos vindicabant, nec eo clementer admodum utebantur. Ideò *Heſiodus patre inimico uſos eſſe* dicit. *Clericus.*

156. Τῶν μὲ ὅπως τις ἑκὼν γήθοιτο, Πάντας ἀπεκρύπτασκε] Hoc est, à se amandabat procul à suis sedibus, statim ac primam juventutem attigerat. Quod nec ab uno, nec semel factum crediderim, sed fortè per aliquot ætates, quæ omnia in unam personam Cœli à Poëtis contracta sunt; quia circumstantias harum historiarum nemo scriptis mandaverat, deleveratque, magna ex parte, ex hominum memoria, vetustas. *Clericus.*

158. Ναίεσκ' ἐν κευθμῶνι] Procul, in locis abditioribus, considere jubebant juvenes. Sic infra *Heſiodus* collocat Hesperidum Nympharum hortos, in extrema Africa sitos, ἐν ἐρεμνῇ κεύθεσι γαίης, *in obſcuræ latibulis terræ*, v. 334. Posset tamen & de antro intelligi, quod loco car-

carceris fuiſſet, ut infrà v.483. At quando hæc facta, & ubi? Ut à poſteriori incipiam, ex ſequentibus apparet primos Græciæ incolas in Macedonia & Theſſalia ſedes fixiſſe, quandoquidem illic erat Saturnus, cùm à Jove victus eſt, & Jupiter in Theſſalia regnavit, ut poſtea videbimus. Certè ex Aſia venientes; ſive trajecerint Boſporum, ſive pedeſtri itinere, circa Pontum Euxinum, & Mæotidem paludem progreſſi ſint, deinde ad meridiem iter flexerint; poſt Thraciam, quæ aſperior eſt; exceperunt fertiliſſimi Macedoniæ & Theſſaliæ tractus. Ad tempus verò quod attinet, hæc aliquot ætatibus, poſt generis humani diviſionem, fortè paullò ante Abrahami tempora, contigiſſe videntur. Cùm viveret Moſes, dudum cultos fuiſſe hos Græciæ tractus liquet ex Gen. X, 4. ad quem locum vide à nobis notata. Indidem colligere licet primos omnium colonis fuiſſe inſtructos, quia eorum ſolorum Græciæ tractuum meminit Moſes. *Clericus.*

159. Στοναχίζετο γαῖα πιλάρη] Hoc eſt, procul acti juvenes, qui hîc dicuntur *terra*, more Phœnicio, ex quo *terra* pro terræ incolis frequentiſſimè in ſacris Hebræorum libris occurrit. Vide Gen. XI, 1, 9. *Clericus.*

161. Ποιήσασα γένος πολυῦ ἀδάμαντος] Hoc eſt, bi homines arma ſibi fabricarunt, fortè in Thracia, aut in Epiro, in quibus magna olim fuerunt metalla. Ἀδάμας enim eſt *ferrum.* Sic in ſcuto Herculis v. 136.

——— κυνέην εὐπηκτον ἔθηκεν
Δαιδαλέην ἀδάμαντος.

galeam bene fabrefactam & elegantem ex ferro poſuit. Ubi vide Scholiaſten. Sic & *Horatius* Lib. I. Od. VI.

Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ
Dignè ſcripſerit?

Hoc eſt, ferreâ. Sic & intelligendi *adamantini clavi* Lib. III. Od. XXIV. Delirant, qui lapillum pretioſum hîc ſomniant. *Clericus.*

178. Ὡρέξατο χειρὶ] Subintellige, apprehendit manu ſiniſtrâ genitalia patris. Sic habitum metentis expreſſit, qui ſiniſtra manu ſpicas & dextra falcem tenet, Catullus. *Guietus.*

180. Φίλα δ' ἀπὸ μήδεα πατρὸς Ἐσυμβόλως ἄμοσε] Hîc & paſſim alibi φίλον dici non *amicum*, ſed *ſuum* ſimpliciter, rectè obſervavit *Dan. Heinſius* Cap. V. Lect. in *Theocritum.* Sed quænam ſunt hæc μήδεα, quæ abſcidit Saturnus? Omninò exiſtimo *Heſiodum*, & qui eum, hac in re, anteceſſerant, aut ſequuti ſunt, luſiſſe in ambiguo. Vox μῆδος duo ſignificabat, *pudenda* & *conſilium*, cumque audiſſent dici Saturnum patri ἀποτμῆξαι μῆδος, datâ operâ ita rem acceperunt, quaſi narraretur ei pudenda reſecuiſſe, ut παραπλοκίας, quas hac de re habent, locus daretur; quamvis probè ſcirent *conſilium*, ſeu *conſiliarios* intelligi, quorum ſuaſu Theſſaliâ excedere coactus fuerat Saturnus. Hoſce conſiliarios fugavit, & navibus in Aſiam redire coëgit; ex quibus rebus, nata videntur quæ habentur à v. 181. ad 200. Μήδεα autem ſignificare conſilia oſtendit ipſe *Heſiodus*, infrà v. 559. Similem verò ludum in ambiguo vocem μῆλον ſuppeditaſſe poſteà probabimus. *Clericus.*

181. Πάλιν δ' ἔξεφερ φέρεσθαι Ἐξοπίσω] Ut in Aſiam redirent, unde venerant. Πάλιν manifeſtò oſtendit agi de hominibus, qui remiſſi ſunt eò, unde profecti erant, non de genitalibus. *Clericus.*

183. Οσσοι γὸ ἔφυγον ξὺν Κρόνῳ, καὶ τὰ ἔξης.] Hoc eſt, quicumque aufugerunt Saturnum & ſocios, irati, & ſuorum cæde cruentati per vicinas oras ſparſi ſunt, aut in Aſiam fugerunt; unde poſtea Jovi, contra Saturnum, auxilium tulerunt. *Clericus.*

184. Πάσας δέξατο γαῖα] Hoc eſt, omnes, qui fugerunt, in regione quapiam amicè excepti ſunt. *Clericus.*

185. Γείνατ' Ἐρινῦς τε κραταιὰς] *Furiæ* ſeu *Erinnyes* ſignificant paſſim ultionem

divinam, quæ magnorum ſcelerum reos perſequi putabatur. Credebantur enim Erinnyes excitare bella, ut paſſim docent Poëtæ. Hîc autem magnum ſcelus Saturni, patrem ſolio dejicientis, deſcribitur; & bella poſtea à filio ei illata narrabuntur, quibus pœnas dedit violati parentis. Igitur terra dicitur *genuiſſe Erinnyas*, quòd poſtea vicinæ gentes, aut qui paruerant Saturno Jovem adjuverint. *Clericus.*

Ibid. Μεγάλους τε Γίγαντας, πύκλα λαμπομένους.] Hoc eſt, poſt hoc Saturni ſcelus, aliaque ſimilia ejuſdem ætatis, fuerunt frequentia bella, quibus exercitati homines ſunt, quo factum ut plures eſſent militares viri, quàm antea. Γίγας hominem fortem ſonat, aut militiæ adſuetum. Radix Arabica אגג *agag*, ut antea diximus, ſignificat *ducem improbitatis eſſe*, & *impetum facere*, qui ſignificatus optimè huic negotio convenit. Hinc, ut puto, LXX. Intt. ſolent vocem גבור *gibbor*, quæ fortem propriè ſonat, γίγαντα vertere. Vide Geneſ. IV, 6. X, 8, 9, &c. Deſcriptio ipſa *Heſiodi* περὶ γιγάντων oſtendit milites tantùm fuiſſe, cùm eos Poëta *armis ſplendentes, & longas haſtas manibus tenentes* deſcribat. Poſteriores Poëtæ illis poſtea magnitudinem corporis portentoſam tribuerunt, quâ factum ut videretur eſſe merum poëticum figmentum quidquid de Gigantibus dicebatur, cùm tamen originem traheret ex vero, ut ex *Heſiodo* intelligere licuit. *Clericus.*

187. Νύμφας θ' ἃς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.] Planè mihi perſuaſum eſt vocem νύμφη, quâ ſignificatur natura quædam intelligens, per terram inconſpicua hominibus errabunda, aliud nihil eſſe, præter Hebraïcum נפש nepheſch, *anima*. Sic *Porphyrius* credidit *antrum Nympharum* dici ſacrum animabus. In Quæſt. Homericis p. LXIII. Ed. *H. Stephani* præfixæ Poëtis Græcorum Heroicis: Νύμφαι δέ, inquit, καὶ ῥάμματα οἰκεῖα τῶν ὑδριάσι νύμφαις, καὶ ἔτι γε μᾶλλον νύμφαις ταῖς ψυχαῖς, ἃς ἰδίως μελίσσας οἱ παλαιοὶ ἐκάλεσαν: *fontes, & fluenta propria ſunt Nympharum aquaticarum, vel potiùs Animarum quas propriè veteres Meliſſas vocabant.* Multò veriùs *Melias* dixiſſet, ut ex hoc *Heſiodi* loco liquet, quamvis non ignorem quæ de Meliſſis Nymphis ſoleant dici. Sed quænam ſunt Meliæ? Hebraicè, ſeu Phœniciè dicam, מלואות נפשות *nephaſchoth mlouoth*, vel Syriacâ inflexione, נפשן מלין *naphſchon malejon*, hoc eſt, *animæ plenæ*, ſeu quibus expletum vitæ tempus, quales vocat Apoſtolus ad Hebræos Cap XII. 23. πνεύματα δικαίων τετελειωμένων. Ait ergo Poëta, poſtquàm bella ab ætate Saturni cœperunt, *animos occiſorum* hominum proborum per totam terram plurimos erraſſe. Ceteræ Nymphæ non dicuntur *Meliæ*, quia credebantur eſſe tantùm נפשות nephaſchoth, *animi* immortales, qui numquam humano corpore induti fuerant, quales ab Hebræis & Chriſtianis *Angeli* vocantur. *Clericus.*

189. Κάββαλ' ἐπ' ἤπειρον πολυκλείσῳ ἐνὶ πόντῳ] Verſus iſte interpolatus eſt propter ἐφθίμους, ut alibi ſuprà. Scribe: Κάββαλ' ἀπ' Ηπείροιο πολύλυσον ἐνὶ πόντον. *Guietus.*

189. Κάββαλ' ἐπ' Ηπείροιο πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ] Rectè conjecit *F. Guietus*, moroſus ceteroqui Criticus, legendum ἀπ' ἠπείροιο, hoc eſt, *è continenti conjecit in pontum*; neque enim hæc in Epiro geſta ſunt, ſed in Theſſalia. At non eſt mutandum πολύλυσον ἐνὶ πόντῳ, ut ille volebat, nam non opus eſt, cùm paſſim ἐν ſignificans motum ad locum, ut loquuntur Grammatici, conjungatur cum Dativo; præterquàm quòd ultima vocis πολύλυσον ſit brevis, quàm longam eſſe neceſſe eſt. Obiter obſervandum ἤπειρον dici *continentem* ab Hebraica voce, quæ *pulverem* ſonat, עפר *hapher*, aut Syriacâ inflexione עפרא *hapra*, unde addito Σ, more Græco, ἤπειρος. *Clericus.*

190.

190. Ὣς φάτ' ἀμπλακίης πολὺν χρόνον.] Nonnulli ex conſiliariis patris Saturni diu navibus huc illuc acti ſunt, donec iverint in Cyprum, atque è Cypro in Cythera venerint, ut docent ſequentia. *Clericus.*

Ibid. Ἀμφὶ δὲ λευκὸς &c.] Hæc ſunt παραπλοκίαι poëticæ, ex ambiguitate vocis μῆδος natæ. *Clericus.*

191. Τῷ δ' ἐνὶ κύπρῳ ἐδρήσθην] Conſiliarii patris Saturni in Cyprum cùm perveniſſent, illic didicerunt cultum Ἀφροδίτης, quem poſtea, victo Saturno, in Græciam retulerunt. *Clericus.*

192. Πρῶτον δὲ Κυθήροισι ζαθέοισι] Homo Græcus popularibus ſuis hîc gratificatur, cùm ex inſula Cytheris, in Laconico ſinu, vult Veneris cultum tranſlatum in Cyprum; cùm in Cypro antiquiſſimus ſit ejus cultus. Alii tamen Græci Poëtâ, qui non profitetur ſe verum dicere, aut candidiores, aut accuratiores Cypriam Venerem Cytherenſi antiquiorem fuiſſe fatentur. *Herodotus* Lib. I. c. 105. loquutus de templo Veneris Uraniæ (Syris dicebatur בעלת vel מלכת השמים *Domina* vel *regina cæli*, ut oſtendit *Joan. Seldenus* de Diis Syris Synt. II. Cap. 2.) quod erat Aſcalone in Palæſtina, quodque ait fuiſſe πάντων ἀρχαιότατον ἱρῶν ὅσα ταύτης ἡ Θεὸς, *antiquiſſimum templorum omnium quæcumque ſunt hujus Deæ*, pergit his verbis: Καὶ γὰρ τὸ ἐν Κύπρῳ ἱρὸν ἐνθεῦτεν ἐγένετο, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Κύπριοι· καὶ τὸ ἐν Κυθήροισι Φοίνικές εἰσιν οἱ ἱδρυσάμενοι, ἐκ ταύτης τῆς Συρίης ὄντες: *Siquidem templum, quod eſt in Cypro, hinc ortum duxit, ut ipſi dicunt Cyprii. Templum verò, quod eſt in Cytheris, condiderunt Phœnices, ex hac eadem Syria.* Similia habet *Pauſanias*, non uno loco; cujus verba non addam, quia allata ſunt ab *Sam. Bocharto*, in Chanaane Lib. I. c. 22. ubi rectè oſtendit inſulam Cythera dictam ita fuiſſe à Phœnicia voce קתרים *Ketharim*, petræ, quia illa inſula ſcopulis cincta eſt. *Clericus.*

194. Ἀμφὶ δὲ οἱ πόδες] Eandem ferè imaginem Veneris exhibet Lucretius lib. 1.

Te, Dea, te fugiunt venti, te nubila cœli
Adventumque; tuum; tibi ſuaves dædala tellus
Summittit flores; tibi rident æquora ponti,
Placatumque nitet diffuſo lumine cœlum.

Similiter de lecto Jovis & Junonis Il. ξ. 347.

Τοῖσι δ' ὑπὸ χθὼν δῖα φύεν νεοθηλέα ποίην,
Λωτόν τ' ἐρσήεντα, ἰδὲ κρόκον, ἠδ' ὑάκινθον
Πυκνὸν, καὶ μαλακὸν, ὃς ὑπὸ χθονὸς ὑψόσ' ἔεργε.

Quem locum quam pulchrè imitatus ſit Miltonus noſtras Vid. Parad. Amiſſ. lib. 9. *Rob.*

195. Τὴν δ' Ἀφροδίτην ——
Κικλήσκουσι θεοί τε καὶ ἀνέρες, οὕνεκ' ἐν ἀφρῷ
Θρέφθη.] Græculi omnia ex Lingua & Gente ſua deducunt. Dicta verò eſt Phœniciè אפרדתא *aphradatha*, hoc eſt, ſeparata à viro, libidinis causâ. Hoc ſenſu radix Hebraïca פרד *pharad* occurrit Hoſ. IV, 14. Non opus eſt ut oſtendamus quàm aptè hoc nomen Veneri conveniat; ſed diligenter obſervandum hîc ab *Heſiodo* Venerem ſtatui Jove majorem natu, aut certè ex alio natam circa eadem tempora, cùm alii Poëtæ eam faciant ſubinde Jovis filiam. *Clericus.*

197. Κικλήσκουσι θεοὶ καὶ ἄνδρες] Ita loquitur *Heſiodus*, quia *Homerus* varia nomina profert, quæ ſimilia apud Homines & Deos fuiſſe negat. Sic Iliad. A. v. 403.

Ὃν Βριάρεων κικλήσκουσι θεοὶ, ἄνδρες δέ τε πάντες
Αἰγαίωνα.

Quem Dii vocant Briareum, homines verò omnes Ægeonem, Z. v. 291.

Χαλκίδα κικλήσκουσι θεοὶ, ἄνδρες δ' κύμινδιν.

Quæ avis eſt montana, nigra, magnitudine accipitris, & carnivora. Υ, v. 74. de Phrygiæ fluvio:

Οι δ' ἄνδρον καλέουσι θεοὶ, ἄνδρες δὲ Σχεδίμαρδρον.

Ad quem locum ita habet Scholiaſtes: Τῶν δυσὶν ὀνόμασιν τὸ μὲν σεμνότερον ὄνομα εἰς τοὺς θεοὺς ἀναφέρει ὁ Ποιητὴς· τὸ δὲ μεταγενέστερον εἰς ἀνθρώπους: *eorum, quibus duo nomina indita ſunt, nomen antiquius ad Deos refert Poëta, recentius vero ad homines.* De Venere meliùs dixiſſet *Heſiodus*:

Ασάρτην καλέουσι θεοὶ, ἄνδρες δ' Αφροδίτην.

Nam *Aſtarte* nomen eſt Phœnicum, *Aphrodite* verò Græcorum. *Clericus.*

203. Ταύτην δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει ἠδὲ τὰ ἐξῆς] Hoc eſt, antequàm Jupiter regnaret, hoc illi honoris conceſſum erat, ut rebus venereis præeſſet; ſeu, jam Dea habebatur in Aſia, & quidem amorum,

——————— *priuſquàm*
Sumeret agreſtem, poſito diademate, falcem
Saturnus fugiens, tunc cum virgunculà Juno,
Et privatus adhuc Idæis Jupiter antris.

Non ſemel ἐξ ἀρχῆς ſumitur eo ſenſu, in hoc Poëmate. Poſtea verò Jupiter Diis novos honores tribuit, aut veteres confirmavit, ut non ſemel docet *Heſiodus.* Clericus.

207. Τοὺς ὃ πατὴρ Τιτῆνας ὀλίκλητον καλέσασκεν — φάσκε δὲ πτάροντας ἀπαδαλίῃ μέγα ἔρεξαι Εργον] Poëta voluit à Cœlo Titanas dictos eſſe ὑπὸ τοῦ πτύειν, *plectere.* At vocati ſunt à voce Phœnicia טיט *tit*, id eſt, lutum, unde paſſim dicuntur γηγενεῖς, *terrâ geniti*, & πηλόγονοι, *è luto nati*; quæ vox contumelioſa eſt, quia hominem ad originem ſuam è vili luto amandat. Vide *Callimachum* Hym. in Jovem v. 3. ejuſque Interpretes. Hinc Cœlus dicitur ab *Heſiodo* eâ voce uſus παῖδας νεικείων, *objurgans filios.* Clericus.

209. Τιταίνοντας] *Porrigentes*, hoc eſt, ἐκτείνοντας. ſuprà ὠρέξατο χειρὶ σκαιῇ. *Guietus.*

214. Δεύτερον αὖ Μῶμον] Notum eſt *Momum* dici Numen, quod vitia quæ inſunt operibus Deorum & hominum callidiſſimè animadvertit. Quare autem noctis filius fertur? Quia, nimirum, clam faciliùs aliena mordere, quàm palam. Quare *Momus* vocatur? A Phœnicia voce מום *moum*, aut *mom*, quæ *vitium* ſonat; quod ita conſentit cum iis, quæ dicuntur περὶ τούτου θεῷ μωμοσκόπου, ut Etymologia hæc noſtra vix in dubium poſſit revocari. Ita ſe ipſe deſcribit *Momus*, apud *Lucianum*, in Deorum Conventu T. 2. p. 709. Ed. Amſtelod. Πάντες με ἴσασιν ὡς ἐλευθερός εἰμι πρὸς γλῶτταν, καὶ οὐδὲν ἂν κατασιωπήσαιμι τῶν ἐμοὶ καλῶς γιγνομένων. διελέγχω γὰρ ἅπαντα καὶ λέγω τὰ δοκοῦντά μοι ἐς τὸ φανερὸν, ὅτι διδοὺς τινα, ὅτι οὐκ αἰδοῦς ἐγκαλύπτων τινὰ γνώμην. ὥστε μὴ ἐπαχθὴς δοκῶ τοῖς πολλοῖς, μὴ σκωφαντικὸς ἢ φύσιν, δημόσιός τις κατήγορος ὑπ' αὐτῶν ἐπονομαζόμενος: *Omnes me norunt liberum eſſe linguâ, & nihil reticere eorum, quæ benè non fiunt. Arguo enim omnia, & dico quæ mihi videntur apertè, neque quemquam veritus, neque, præ verecundiâ, meam celans ſententiam. Itaque moleſtus videor pleriſque, & naturâ ad calumniandum propenſus; publicuſque accuſator ab iis appellor. Lucianus* quidem, qui Momum in concilio Deorum de ſe loquentem induxit, eum palam carpentem quæ ſibi diſplicerent deſcribere debuit; ſed naturam maledicentiæ ex vero pinxit *Heſiodus*, cum è nocte natam cecinit. Vide hac de re elegantiſſimum libellum *Luciani*, περὶ τοῦ μὴ ῥᾳδίως πιστεύειν διαβολῇ, in Tom. II.

Ex hac eadem ſignificatione vocis μῶμος, natum eſt adjectivum ἄμωμος quod infrà habemus v. 259. ubi forma ſine vitio ita dicitur. *Clericus.*

Ibidem. Καὶ οἰζὺν ἀλγινόεσσαν.] Quia nocte anxietates augentur; unde *Ovidio* dicitur *curarum maxima nutrix.* Clericus.

* *Juvenalis* Sat. XIII, 38.

215.

215. Ἑσπερίδες τε] *Hesperides* Nymphæ dicuntur quæ ad Occasum habitabant; Occasus autem, ex sententia Veterum, qui rationes motûs Solis, aut potiùs Terræ, ignorabant, magnam cum Nocte affinitatem habebat. Locus in quo Hesperides esse credebantur non unus fuit, attamen in Africa constabat earum sedes fuisse. *Plinius* Lib. V. Hist. Nat. c. 5. de Berenice Cyrenaïcæ urbe: *Berenice in Syrtis extimo cornu est, quondam vocata Hesperidum supradictarum, vagantibus Græciæ fabulis.* Idem de *Lixo* urbe Mauritaniæ Tingitanæ, ultra quam ad Occasum nihil esse credebatur, Lib. ejusdem Cap. I. *Ibi regia Antæi, certamenque cum Hercule & Hesperidum horti.* Idem habet Lib. XIX. c. 4. Aliam affert Hesperidum Genealogiam *Diodorus Siculus* Biblioth. Lib. IV. Sed nec eum, nec recentiorem quemquam alium moramur, præ *Hesiodo*; Græculi enim certatim addidere veteribus fabulis, quæ proinde in antiquissimis quibusque minùs corruptæ inanibus additamentis inveniuntur. *Clericus.*

217. Καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας] Hoc est, Parcas, quæ duplici illo nomine vocari solent. Sed *Hesiodus*, Poëticâ licentiâ ludens, totidem facit Deos, aut Semideos, variis rebus præfectos, quod sunt illarum nomina, licèt idem prorsus significantia. Quod manifestò ostendunt sequentia, & præsertim quidem versus 228.

Τειρύς τε Φόνος τε, Μάχας τ' Ἀνδροκτασίας τε.

Nam *Pugnæ, Cædes, Prælia & Strages virorum* sunt unius ejusdemque rei quatuor nomina. Ex hac autem licentia personarum fingendarum, & quidem divinarum, videtur orta consuetudo Ethnicorum, de qua multis diximus in *Criticæ* P. 2. C. VIII. Ut ad Numina, de quibus hîc *Hesiodus*, redeam, fatales Deæ dictæ sunt μοῖραι *fata, sortes,* παρὰ τὸ μεμεῖσθαι ἑκάστῳ, *quia unicuique divisæ sunt.* Sed vox Κὴρ omnino facta est à Phœnicia voce קור Kor, *frigus*; nec frequentiùs additur ullum epitheton *morti*, quàm *frigidæ*, eo quòd mortuorum illico frigescant membra. Quin & *Horatius* Sat. Lib II. Sat. I. v. 62. *frigus* ponit pro morte:

—— *ô puer, ut sis*
Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus
Frigore te feriat.

Vetus Scholiastes: *Morte te afficiat, quæ frigida est, ut Virgilius*: frigida mors. Vide, si tanti est, alios Interpretes. Eadem operâ, dicam unde mihi videantur *Parcæ* dictæ Latinis; nimirum, à voce ejusdem Linguæ פרק *rupit, fregit*, unde dicta פרקא *parka* Dea quæ abrumpit filum; quod *Atropos* potissimum facere dicitur, sed non dissentientibus sororibus. Omnes aliæ Etymologiæ ineptæ sunt, quas licet quæras apud *G. Joan. Vossium* in Etymologico. *Clericus.*

220. Αἵ τ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραβασίας ἐφέπουσι] Hoc est, quæ & hujus ætatis homines morte plectunt, & olim de antiquissimis Græciæ incolis in Deorum numerum relatis, quosque adeò nunc Deos dicimus, easdem pœnas sumserunt. Res aliter intelligi nequit, atque hinc liquet, *Hesiodi* ætate, ignotum non fuisse Deos, qui colebantur, fuisse meros homines. Alioqui Numina, quæ præesse credebantur Morti, & fato hominum, Diis ipsis superiora numquam habita fuissent. *Clericus.*

223. Τίπτε δὲ καὶ Νέμεσις.] Hæc vox idem significat ac Μοῖρα, est enim à νεμέω, quod idem ac νέμω, id est, *divido.* Numen est, quod superbis distribuere credebatur pœnas, & persequi reos, qui sibi meritum supplicium effugisse videbantur. Vide quæ de ea collegit *Rob. Constantinus* in Lexico, nemo enim plura & aptiora hanc in rem protulit Veterum testimonia. Sed non est miscendum,

dum, quod ille obſervare omiſit, hoc Numen cum alio ejuſdem nominis, quod præeſt pudori, quo delicta vetantur. Eſt, nimirum, ejus munus in eo ſitum ut excitetur in hominum animis timor δικαίας μέμψεως *juſtæ vituperationis*, ut loquitur *Euſtathius*. Hæc Nemeſis antevertit peccata; illa commiſſa plectit. Nemeſis benignioris meminit ipſe *Heſiodus*, in Operibus, v. 220. ubi deſcripto ſæculo ferreo, ita loquitur:

Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
Λευκοῖσι φαρέεσσι καλυψαμένω χρόα καλῷ,
Ἀθανάτων μετὰ φῦλ' ἴτην, προλιπόντ' ἀνθρώπους,
Αἰδὼς καὶ ΝΕΜΕΣΙΣ.

Tum demum ad cœlum à terra ſpatioſa candidis veſtibus tecta corpus pulcrum, ad Deos ibant, relictis hominibus, Pudor & NEMESIS. Interpretatur *Proclus* δίκης ἄγγελον, *juſtitiæ Angelum*; ſed tantùm abeſt, ut is ad Deos ſæculo ferreo iviſſe dici poſſit, ut contrà numquam magis verſatus fuerit inter homines, quàm ea ætate, quâ maxima ſcelera admiſſa cenſentur. Verùm de hac dicemus & ad *Opera* Heſiodi. *Clericus.*

223. Νέμεσιν] Ἀσκληπιάδης ἐν τοῖς παραγῳδουμένοις εἰς κύκνον φησὶ μεταβληθέναι τὴν Δίκη, καὶ Νεμέσει μιγῆναι. Schol. Ant. Hæc fabula, ut opinor, ex eo traxit originem, quòd ad Deum, ut loquitur S. Scriptura, vindicta pertineat, eique curæ ſit maleficia hominum punire. *Rob.*

224. Καὶ Φιλότητα] Non eſt vertendum *Amicitiam*, ut vulgò ſolent, ſed *Concubitum*; intelligenduſque meretricius, qui meritò inter maxima mala recenſetur, & Noctis eſt infauſta ſoboles: Non rarò φιλότης, apud *Heſiodum*, & *Homerum*, eo ſenſu occurrit, ut Lexica docebunt. Vide v. 177. Nec potuit ſoror ei convenientior dari quàm Ἀπάτη, hoc eſt, *fraus, ſimulatio, captio, fallax ſuadela*, quibus meretrices alliciunt adoleſcentes. Res eſt nimis nota, & plenæ ſunt exemplis Comœdiæ. Igitur neceſſaria non eſt violenta emendatio *Fr. Guieti*, qui volebat legi δολότητα pro δολιότητα. *Clericus.*

224. Φιλότητα] Aſſentior Clerico qui φιλότητα interpretatur *Meretricium Amorem*, dicitque *ſororem* ei convenientiorem aſſignari non poſſe quàm Ἀπάτην. Cui adjungo, quòd nec mater ei convenientior dari poſſit quàm Νὺξ ὀλοή, cujus ſub umbra hæcce facinora perpetrari ſolent. *Rob.*

230. Δυσνομίην] Ἡ δυσνομία τῇ εὐνομίᾳ opponitur, ut notavit Guietus. Haud igitur incommodè verti poteſt, *legum malarum inſtitutionem.* Quo ſenſu ὁ δυσνομία, & ὁ ἄτη optimè dicuntur familiares eſſe, quia nihil majus damnum infert hominibus quàm malæ leges. Sed ſi concedatur τὸν νόμον nunquam ab Homero vel Heſiodo uſurpari, quærenda eſt alia ſignificatio ὁ δυσνομίης. Nec ſanè incommodè verti poteſt *difficilis viveudi ſtatus*, in quo boni à malis opprimuntur, quo ſenſu haud malè conjungitur τῇ Ατῃ. Ita verti poteſt εὐνομίη *bona vivendi ratio*, ut apud Homer. Odyſ. ξ. v 487.

Ἀνθρώπων ὄφελεν τε, καὶ εὐνομίην ἐφορᾶσιν.

Ubi Scholiaſtes exponit εὐνομίην, εὐνεμίαν· καθ' ἣν εὖ νεμόμεθα, καὶ ἀβλαβῶμεν. Vide quæ adnotavi ſupra ad V. 66. *Rob.*

233. Νηρέα τ' ἀψευδέα] *Nereum* vocari filium maris nemo mirabitur, qui ſciet Phœnicià Linguâ נהרא *naharo* eſſe fluvium. Fluvii meritò dicuntur filii maris, cùm ex eo oriantur, quod non fuit ignotum *Heſiodo*, ut apparet ex v. 336 & ſeqq. Crediderim Phœnices dixiſſe mare eſſe *patrem fluviorum* נהרא אב *ab nahare*, quod *pater Nerei* malè verſum eſt. Eodem errore, judicarunt Nerea eſſe numen maris, cùm fluviorum potiùs Deus haberi deberet. Unde verò factum ſit ut ei laudes tribuerentur, quas in eum congerit *Heſiodus*, quærunt Interpretes. Ridiculus hîc eſt *Joannes Dia-*

Diaconus, ut ſolet, qui hanc ejus rei rationem reddit: παρὸν εἰώθασιν ὡς δεῖ τὸ πλεῖον οἱ ἐν θαλάσσῃ διάγοντες καὶ ναυπλλόμενοι ἄνθρωποι ἀληθεῖς τε καὶ ἀψευδεῖς εἶναι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἔντιμοι καὶ γεραροί. ὁ γὰρ καθεκάστου αὐτοῖς ἐλπιζόμενος θάνατος ἀναπείθει νημερτεῖς τε καὶ σεμνοὺς εἶναι, καὶ μὴ θεμιστῶν ἐπαμοιβὰς μηδὲ δικαιοσύνης, μηδὲ ἰσότητος: *quia ſolent, ut plurimum, homines qui in mari vitam agunt & navigant veraces eſſe & mendacii immunes, propterea-que honore & veneratione digni. Mors enim, quam quotidie exſpectant, perſuadet ut ſint veraces & mites; nec licet illis oblivi-ſci aut juſtitiam, aut æquitatem.* Certè hac ratione in officio contineri deberent nautæ, ſed quis neſcit contraria omnia eſſe vera? Hic noſter *Joannes* vixerat fortè in oppido mediterraneo, in quo de nautis philoſophabatur, ut nos de incolis Planetarum, quos ne in ſomnis quidem vidimus. Confugiendum hîc nobis itèrum ad Linguam ejus Gentis, quæ frequentibus navigationibus ceteris maria aperuit. Eâ autem Linguâ radices נהר *nabar*, נור *nour*, & נאר *naar* ſonant *ſplendere, lucere*; quod à luce corporea tranſlatum ad animum ſignificat *ſcire, intelligere, ſapere.* Itaque laudes, quibus hîc Nerea ornat Poëta, videntur natæ ex altera ſignificatione ejus nominis. Fortè propterea & Nerea & Protea fatidicos Deos eſſe crediderunt Veteres. *Clericus.*

235. ——— ——— ἀλλ' Θεμιστῶν
Λήθῃ] ἀλλὰ δίκαια καὶ ἅπερ δίκαια οἴδεν.] Quæritur quid propriè ſignificet vox δίκαια, quæ & apud *Homerum* aliquoties occurrit. Iliad. Δ, 361. Agamemnon de Ulyſſe: ἅπερ δίκαια οἶδε. Interpretantur vulgò βουλεύματα *conſilia*, dictaque ea vult *Euſtathius*, ad locum allatum *Homeri*, παρὰ τὸ δίκη, ὃ σημαίνει τὸ δίκη πολύ. ἀφ' ἧς καὶ δίκαιος ὁ πολυχρόνιος· χρόνος γὰρ χρεία τοῖς ὁρᾶν βουλευομένοις: à δίκη, *id eſt, diu, unde & δίκαιος longævus. Tempore enim opus eſt iis, qui recta conſulunt.* Similia Etymologici Magni auctor, & alia non meliora habet. Quoniam verò hîc mentio fit juſtitiæ, omnino crediderim δίκη eſſe propriè *judicium*, à radice Phœnicia דין *doun*, judicare, unde דין *din*, aut דינא *dino*, judicium, quod à voce δίκη, ſi pronunties Η ut Ι, ſolâ terminatione in Σ differt. *Clericus.*

235. Οὐδὲ Θεμιστῶν — λήθεται] Hanc ob cauſam videtur Horatius Nereum potiſſimum elegiſſe qui naviganti Paridi fata caneret. Non modò ob veritatis amorem, ut ait Dacierius, quem ei attribuit Heſiodus, ſed etiam ob æquitatis & juſtitiæ ſtudium, quam Parîs per raptum Helenæ tam inſigniter violaverat. *Rob.*

237. Θαύμαντα μέγαν] Cùm Thaumas quidem dicatur filius Nerei & pater Iridis, oportet eâ voce intelligi quidpiam, cujus natura ſit affinis mari & Iridi. Cùm verò ſit ille filius Terræ, neceſſe etiam eſt quod vocatur Thaumas poſſe dici è terrâ oriri. Vix ergo aliud eſſe poteſt, quàm neſcio quod Numen, quod ſit vaporum & nubium præſes; nam hæc naſcuntur ex mari & terra, & pariunt Iridem. Ita dictum fuerit, quòd meteora hominibus ſint *admirationi*, aut à verbo Græco θαυμάζειν, aut à Phœnicia voce תמה *thamah*, quæ idem ſonat, & à qua Græcum verbum deductum eſt. Homines, ut verbis *Lucretii* utar, è Lib. VI.

——— *mirantur quâ ratione*
Quæque geri poſſint, præſertim rebus in illis,
Quæ ſupra caput ætheriis cernuntur in oris. Clericus.

Ἀγλαόπα Φόρκυν] Hic videtur homo fuiſſe, qui navigationis peritus fuerit, & remotiſſimas oras navibus adierit. Nam cùm res ipſa hoc oſtendat, ut poſtea videbimus, Radix פרק *phrak* apud Syros eſt *diſceſſit, amovit ſe &c. Clericus.*

238. Κητὼ καλλιπάρηον.] Nescio quare *Hesiodus* Cetonem pulcram vocet. Si enim pulcra fuit, habuit dissimillimas sibi filias, ut postea videbimus. Ex filiabus si conjiciamus de matris nomine, judicabimus dictam à radice קוט *Kout*, fastidire, litigare. Soror ejus nomen Græcum habet, sed mali etiam ominis, nec melior fuit filiabus fororis, cùm dicatur

Εὐρυβίη ἀδάμαντος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσα,

Eurybie ferreum animum in pectore habens. Clericus.

240. Μεγήρατα τέκνα Θαύμαντι, πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ] Hæ sunt nymphæ marinæ, hoc est, animi eorum qui in mari olim perierant, aut etiam eorum qui insulas Maris Interni primi coluerant. Nomina illis Græca, pro arbitrio, imposuerunt Poëtæ. *Clericus.*

266. Ὠκεῖαν τέκετ' Ἶριν.] Cùm Veteres animadverterent arcum cœlestem cerni cùm plueret, facilè intellexerunt ortum eum ex pluvia; quo factum, ut à mari oriri dicant Poëtæ. Sed propter elegantiam colorum, crediderunt, aut se credere finxerunt scalam esse è cœlo demissam, per quàm nuntii à Diis ad homines descenderent. Illi autem spiritus, quos nos Græcâ voce appellamus *Angelos*, hoc est, nuntios, ab Hebræis vocantur quandoque עירים *hirim*, vel *irim*, hoc est, aut *vigiles*, aut *monitores*. Hinc ergo factum nomen *Iridis*, nuntiæ Deorum, quæ propterea dicitur *celer*, quòd Deorum nuntii celerrimi esse existimarentur. *Clericus.*

267. Ἠνίκα μὲν Ἀελλὼ ἠὲ τὴ ἐξῆς] Ostendimus multis, in Dissert. de *Statua Salina*, Harpyias esse locustas, quas hîc facit *Hesiodus* Thaumantis Meteororum Præsidis filias, quia ex nubibus sæpè ferri videntur; μεταχείριαι γὰ ἅλλον, *sublimes enim volant.* Vide quæ illic diximus. *Clericus.*

268. Αἳ ῥ' ἀνέμων] Hyperbole apud Latinos frequens, *Volat ocior Euro.* Sed meritò culpandus est Noster, qui cùm ventorum celeritatem Harpyiis attribuisset, easdem statim avibus æquiparando nobilem hanc imaginem deprimit, atque imminuit. Haud ita Horatius; qui hujusmodi comparationibus simul usus, per Climacem tamen assurgit, fortiorem Hyperbolen posteriore loco adhibens. Carm. lib. 1. Od. 16.

Ocior cervis, & agente nimbos
Ocior Euro. Rob.

270. Γραίας τέκε καλλιπάρηος] Vox γραῖα idem sonat Græce, ac γραῦς *anus.* Inde finxerunt Poëtæ *Græas* fuisse canas, cùm nascerentur. At si scribamus גראה *graah*, vel גריאה *griah*, vox deduci poterit à Radice, quæ apud Arabas & Chaldæos significat, *audax, animosus fuit, irritavit*; quæ significatio non malè quadrat in Phorcynis filias. Quod addit *Hesiodus* à Diis æquè ac ab hominibus vocatas γραίας, perinde est ac si diceret antiquissimum hoc earum esse nomen. Vide not. ad v. 195. *Clericus.*

272. Χαμαὶ ἑρπόμενοι ἀνθρώποις] Haud paullò elegantiùs legas ἑρπύδμοι *repentes*, cùm ἔρχεσθαι rariùs significet *incedere.* Clericus.

272. Ἐρχόμενοι] Frustrà èst Vir doctus qui ἔρχεσθαι rarius significare *incedere* contendit. Sed ita prorsùs scripsit Homerus Il. E. v. 441 &c.

Οὔποτε φῦλον ὁμοῖον
Ἀθανάτων τε θεῶν, χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνθρώπων. *Rob.*

273. Πεφρηδώ τε Ἐνυώ τε] Nomina hæc Græca sunt convenientia cum nomine Phœnicio; nam Πεφρηδὼ vel, ut scribunt alii, Πεφειδὼ, est à πεφεικέναι *inhorruisse, fremuisse.* Ἐνυὼ verò nomen est Bellonæ, ἀπὸ τὸ ἔνω, ἐνύω, ὃ ἐστι φονεύω, *occido*, ut conjicit *Eustathius.* Clericus.

274. Γοργύς θ' αἱ ναίουσι πέριξ κλυτὰ Ωκεανοῖο
Ἑσπερίδες νυκτός· ἵν' Εὐρυδίκη λιγύφωνοι] Phœnices, qui ab antiquissimis temporibus

bus extremam Africam ad occaſum aliquatenus circumierant, cùm narrarent quæ in illis locis vidiſſent, à Græcis Interpretibus non ſatis intellecti, auctores fuerunt hujus fabulæ. Hoc intelligere licet ex *Hannonis* Periplo, in quo ſimilia narrantur iis quæ antiquiores *Hannone* Pœni, aut Phœnices, dixerant. Qua de re vide quæ diximus in Diſſert. *de Statua Salina*, ne ea hîc repetere cogamur. Πέρλω ὠκεανοῖο, eſt hîc aut *ad Oceanum*, aut in inſula Oceani, ut jam diximus ad v. 215. *Contra eoſdem* (Catoblepas) *ſunt inſulæ Gorgades, domus, ut aiunt, aliquando Gorgonum.* Verba ſunt *Pomp. Melæ* Lib. III. c. 11. qui ſubjicit: *ipſæ terræ promuntorio, cui ἑσπέρου κέρας nomen eſt, finiuntur*, unde colligere licet intelligi inſulas, quæ dicuntur *Promuntorii Viridis*. Attamen quæ retulit *Hanno* de inſula in qua mulieres inveniebantur, ex quibus nata Gorgonum fabula, meliùs quadrant in inſulam Gambiam, inter duo oſtia Nigri fluvii, è regione Gorgadum, ſitam. Idem *Mela*, memoratis Africæ incolis ignis uſûs ignaris: *Super eos*, inquit, *grandis littoris flexus grandem inſulam includit; in qua tantùm FOEMINAS eſſe narrant, toto corpore birſutas, & ſine coitu marium ſuâ ſponte fœcundas; adeò aſperis efferiſque moribus, ut quædam contineri, ne reluctentur, vix vinculis poſſint. Hoc Hanno retulit, & quia detracta occiſis coria pertulerat, fides habita eſt.* Hæc autem loca dicuntur eſſe ad *extremam noctem*, quòd Veteres crederent in ultimo occaſu æternam eſſe noctem, quaſi illic Sol exſtingueretur. *Clericus.*

276. Στειναὶ τε &c.] Gorgones hæ ſunt, quæ *Heſperides* etiam generis nomine vocabantur; *Heſperides* enim erant omnes illæ occidentales Nymphæ. *Clericus.*

280. Τὴς δ' ὅτι δὴ Περσεὺς κεφαλὴν ἀποδειροτόμησεν,
Ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας, ἠὲ Πήγασος ἵππος.]

Unde ſingulæ circumſtantiæ hujus fabulæ natæ ſint nemo dixerit. Sed ſummatim conjicere eſt latere hîc aliquid veri, de equis ex ultima Africa in Aſiam avectis. Ejus rei hæc clara ſunt veſtigia. Primò *Perſeus* commodè deducitur à voce Phœnicia פרשא *pharſco*, hoc eſt, eques; quæ derivatio optimè in eum quadrat, cùm Pegaſo veheretur, equo alato. Secundò, ſi ſcribas vocem Πήγασος Phœniciè, hoc modo, * פגסוס *pagſous*, vocem habebis compoſitam ex פג *pag*, hoc eſt, *lupatum*, & סוס *ſous*, hoc eſt, equus. Tertiò, notiſſimum eſt Mauros & Numidas extremæ Africæ incolas ſemper equis abundaſſe, atque ex iis pugnaſſe. Nihil frequentiùs in Romana Hiſtoria occurrit. Quin & videtur pars aliqua illarum Gentium *Perſarum* vocabulo dicta, eadem de cauſa, non quod ex Perſide veniſſent. *Salluſtius* in Bello Jugurthino, ejus rei meminit, quaſi *ex Punicis libris, qui Hiempſalis regis dicebantur*; ſed eos ex reliquiis exercitûs Herculis fuiſſe vult. *Poſtquam in Hiſpania Hercules, ſicut Afri putant, interiit; exercitus ejus compoſitus ex gentibus variis, amiſſo duce, ac paſſim multis ſibi cuique imperium petentibus, brevi dilabitur. Ex eo numero Medi, PERSÆ, & Armenii, navibus in Africam tranſvecti, proxumos noſtro mari locos occupavere. Sed PERSÆ intra oceanum magis, hique alveos navium inverſos pro tuguriis habuere.* Græci poſtea Argivo ſuo *Perſeo* tribuerunt, quæ de gente cognomine à Phœnicibus audiverant, omniaque mendaciis novis incruſtarunt. Credibile eſt, occiſis cuſtodibus, abductos fuiſſe equorum greges ex Africa in Aſiam. *Clericus.*

* Vide *Sam. Bocharum* Hierozoïci P. I. Lib. 2. c. VI.

283. Ὁ δ' ἦεν χρύσαορ ἔχων] Hinc dictus, ſi Græcis credimus, *Chryſaor*, quem vellem ab *Heſiodo* deſcriptum. Certè munus quod illi tribuit ferendi fulminis & fulguris, vel eorum cuſtodis, colligere eſt ex ejus nomine Phœniciis litteris ſcripto, nam חארים-אור *bharis-or*, vel *chriſaor*, ſignificat *cuſtodem ignis*; cùm חרים *cuſtodem*, apud Arabas, &, apud Hebræos, alioſque Orientales populos, אור *or* non modò *lucem*, ſed & *ignem* ſonet. Hæc oſtendunt Phœniciam eſſe fabulam, etiamſi omnibus ejus ambagibus expedire nos non poſſe videmur, ſine filo quopiam Ariadnes. *Clericus.*

284. Χθονὶ μητέρι μήλων] Hoc eſt, *terram matrem malorum citreorum*, non *ovium*; ut intelligere licet ex iis, quæ diximus de Heſperidum hortis. *Clericus.*

287. Τειχιόεσσαν Γαρυονῆα] Quare ex Chryſaore natus dicatur Geryon, vel Geryoneus, ignoremus neceſſe eſt, quia de Chryſaore nimis pauca habet *Heſiodus*; nam recentiores nihil moror, novis mendaciis veteres hiſtorias nimiùm corrumpentes. Hoc unum dici poteſt, patriam Chryſaoris fuiſſe continentem Africam, ſedes verò Geryonis inſulam ab ea non remotam, ſed propiorem Hiſpaniæ, de qua inſula poſtea dicemus. Quæſiverunt dudum Grammatici, quorum conjecturas collegit *N. Loydius* in Lexico Hiſtorico-Poëtico, quare Geryoni tributa ſint tria capita. Nos ex Lingua Phœnicia rem deducendam putamus, cùm Tyrii inſulam illam habuerint, ab Hercule Tyrio occupatam. Cùm ergo Hercules, hoc eſt, mercator Tyrius, in eam inſulam exſcenſionem feciſſet, occurrerunt illi tres globi ejus incolarum; quos ille, cum Phœnicibus ſuis, vicit. Res autem ita Phœniciâ Linguâ exprimatur: חכה שלש ראשי גריחם *icchah ſchelosch raſche gerehem*, aut more Syriaco גרהון *grehoun*, hoc eſt ad verbum, *percuſſit tria capita grehoun*, quæ ultima vox ſi pro nomine proprio viri ſumatur, ſtatuetur fuiſſe vir quidam triceps nomine *Geryon*. Sed eſt appellativa, ſignificatque *illorum incolarum*; & ſenſus loquutionis Phœniciæ hic eſt: *tria agmina incolarum cecidit*. Nam Phœniciè ראשים *roſchim* dicuntur etiam *agmina*. Hinc nata videtur fabula tricipitis Geryonis. *Clericus.*

290. Βοῦς πάρ ἁλιπέδιλον ἀειρέμεν ἐν Ἐρυθείῃ.] Quæ de hac inſula collegit *Sam. Bochartus* Chan. Lib. I. c. 34. non repetam. Ille eam à Tyriis conditam, Veterum conſenſu, oſtendit. Sed ex *Hecatæo* negat Herculem Argivum umquam in hæc loca navigaſſe, nititurque probare in Erythia non fuiſſe boves, quòd gramen eſſet illic ſiccius quàm ut bobus ſaginandis par eſſet; quam in rem profert verba *Strabonis*, in quibus oves, non boves, ſaginatæ dicuntur in Erythia. At verum quidem eſt Argivum Herculem non omnia feciſſe quæ ei tribuuntur, ut oſtendemus in *Scutum*. Sed verba *Strabonis* nequaquam oſtendunt ſaginari non potuiſſe boves in Erythia inſula, cùm idem gramen, quo uſque adeò diſtendebantur oves, ut niſi trigeſimo die mitteretur iis ſanguis, ſuffocarentur; idem, inquam, gramen poſſet boves ſaginare. Sic ille loquitur Lib. III. p. 117. Ed. Genevenſis Caſaubonianæ: Ἐρυθείαν τὴ Γάδιρα ἴσως λέγει ὁ Φερεκύδης, ἐν ᾗ τὰ περὶ τὸν Γηρυόνου μυθεύουσι. Ἄλλοι δέ φασι διαπορθμίῳ πλοῦτῳ τῇ πόλει νῆσον, πορθμῷ σταδιαίῳ διεργομένῳ· τὸ οὖν ἔθνος ἰδόντες, ὅτι τὰ νεμόμενα αὐτόθι σφόδρα τὸ γάλα, ὀΐων ὡς πολλῶν ὄντων μίξαντες ἀφὸ τῶν ποιμνίων· ἐν τεσσαράκοντα τε ἡμέραις πίαίνεται τὸ ζῶον, εἰ μή τις ἀποδάζει τῶν τοῦ αἵματος· ξηρὰ δὲ οὐκ ἐθέλουσι βοσκεῖν, ἀλλὰ παίειν σφόδρα. τεκμαίρονται δ' ἐκ τῶν παιδικῶν τῶν μύθων τῶν περὶ τὰ βουκόλια τῶν Γηρυόνου. *Erythiam Gadira videtur vocare Pherecydes, in qua quæ de Geryone dici ſolent fabulantur contigiſſe. Alii eo nomine vocant inſulam objectam huic urbi, & freto unius ſtadii diremtam; videntes bonitatem paſcuorum, cùm ovium illic paſcentium*

tium lac ſerum non faciat. Caſeum verò faciunt admiſtâ multâ aquâ, propter pinguedinem; & triginta diebus ſuffocatur pecus, niſi quis ei aliquantum ſanguinis mittat. Herba quâ paſcuntur ſicca eſt, ſed valdè ſaginat. Hinc colligunt fictam eſſe fabulam de armentis Geryonis. Integra verba adſcripſimus, ut appareat nullius ponderis eſſe rationem viri ſummi; herba enim, quæ uſque adeò ſaginabat oves, non ſemper ſicca erat, & poterat etiam ſicca ſaginare boves, cùm non minùs paſcantur fœno, quàm viridi gramine. Idem durâ Etymologiâ vult dictam inſulam *Erithiam*, à voce Phœnicia עשתרות *haſtharoth*, hoc eſt, *greges ovium*, quam verterint Græci ἄςυ Ερυθης, *urbs Erythræ*. Nos multò commodiùs derivamus à voce ערות *haroth*, quæ *gramina*, aut *herbas virides* ſonat, Eſai. XIX. 7. Poſtea dicta eſt *Aphrodiſias*, & *inſula Junonis*, à templis Deæ Tyriorum *Aſtartes*, quam Græci & *Venerem* & *Junonem* interpretabantur. Adi *Bochartum* loco laudato, & *Claud. Salmaſium* in *Solinum*, p. 201. Ed. Ultraject. *Clericus*.

290. Βοὸς πατρὸς] Haud aliter narrat Homerus cædem Andromaches fratrum Il. ξ. V. 423. &c.

Κατθανέειν πολυκτήτους δύο Αχιλλεὺς
Βοῶν ἰὼν εἰλιπόδων, ἠὲ ἀργεννῶν ὀΐων. *Rob.*

293. Ορθον τε κύνα τε βάκολον Εὐρυτίωνος.] *Orthum* canem fuiſſe Geryonis docet *Heſiodus* v. 309. eumque Echidnæ & Typhonis fœtum facit; ſine dubio quia fingebatur διφυὴς, ut docet *Apollodorus* Bibl. Lib. II. c. IV. §. 10. à quo etiam vocatur Ορθρος. Dicebatur à Phœnicibus אתריראש *othreroſch*, hoc eſt, *biceps*, à תרי *thre*, duo, & ראש *roſch*, caput, & præfixo א, quod in nominibus frequens eſt. Ex *Othreros* factum *Orthros* & *Orthos*, corruptione facili. Malim tamen apud *Heſiodum* ſcribi Ορθρος, quia minùs abit ab origine Phœnicia. Cani autem *bicipiti* nomen inditum fortè eſt à Phœnicibus, ob frequentem latratum, cui caput unum ſufficere vix videbatur. Εὐρυτίων eſt הרועה-עאן *harobe-tſon*, paſtor ovium, qui ſimul bubulcus eſſe potuit. Nomen Phœnicium in Græcum non infrequens, cum ſimilis ſoni eſſet, mutatum eſt. *Clericus*.

293. Ορθον] MS. Bodl. 109. Legit Ορθρον, quem reſtitui. *Rob.*

297. Κραναὴν ἐν Ἐχιδναν.] *Heſiodus*, nullâ habitâ ratione temporum & locorum, Meduſæ, quia monſtrum erat, progeniem fuiſſe narrat monſtra omnia, quæ priſcis fabulis erant inclyta; pro more, quem non ſemel obſervavimus, & quo naturâ affinia matrimoniis & conſanguinitatibus conjungit. Meduſa, ut vidimus, erat Nympha Heſperis, hoc eſt, extremæ Africæ, ad occaſum. Hîc verò filiam ejus *Echidnam* collocat ἐν Αείμοις, hoc eſt, in una ex regionibus, quæ à Syris dicebatur ארם *aram*; quæ oræ omnes erant ad orientem Maris Interni, circa Euphratem, ut oſtendit multis *Joan. Seldenus* in Proleg. Operis de Diis Syris, & *Sam. Bochartus*, in *Phalego*, & quis non? Res enim eſt lippis & tonſoribus nota.

At non ita vulgò notum, quare Ἐχιδνα in Syria eſſe dicatur, & cum Typhone connubio juncta, & ſub terra, in profundiſſimis cavernis. Latet hîc veriſſima hiſtoria, quam narrarant Græcis Phœnices, quippe quæ contigerat in regione ipſis finitima; ſed quam Græci Interpretes non adſequuti ſunt, propter ambiguitatem vocum. Αείμοι dicitur tractus Palæſtinæ, in quo erant *Sodoma*, *Gomorra*, *Adma*, & *Tſebohimi*, quarum incolæ voce טיפא *tipho* ſignabantur, quia ſubmerſi erant in lacu Aſphaltite, nam ea vox *ſubmerſum* ſonat. Rem pluribus perſequuti ſumus, in Diſſert. de *Sodomæ ſubverſione*, §. VII. Vox vero Ἐχιδνα eſt interpretatio vocis צבוע *tſeboah*, unde factum nomen urbis Tſebohim; nam צבוע ſerpentis genus eſt, ut oſtendit *Sam. Bochartus* in Hierozoico Part. 2. Lib. III. c. 7.

Narraverant ergo Phœnices, כי יבועי עם טופא ררי במערות ארץ בארם *chi ſebohi him tipho jarad bimharoth erets baaram*, hoc eſt, *Tſeboitam cum ſubmerſo deſcendiſſe in terræ cavernas, in Aramæa.* Verterunt Græci; *vipera cum Typhone deſcendit* &c. Ἐχίδνα σὺν Τυφῶνι κατίδη εἰς αὐλαῖα γῆς, ἐν Λειμῶνι. Nomen incolarum urbis *Tſebohim* crediderunt eſſe nomen ſerpentis צבוע, & nomen appellativum טיפא, quo ſignabantur omnes ſubmerſi lacu Aſphaltite, exiſtimarunt eſſe nomen proprium neſcio cujus monſtri; qua de re iterum aliquid dicemus. *Clericus.*

297. Θείην κρατερόφρον' Ἐχίδναν] Miretur quis quamobrem appellaverit Heſiodus θείην Ἐχίδναν *divinam*, cùm jam præcedente verſu dixiſſet eam *monſtrum eſſe nihil ſimile immortalibus Diis.* Animadverte igitur quòd hæc diſſimilitudo intelligenda ſit de forma ſolummodo externa; infrà enim ad v. 305. dicitur de Echidna quòd ſit *immortalis*, Ἀθάνατος νύμφη καὶ ἀγήρατος ἤματα πάντα. qua de cauſa haud immerito dici poteſt *divina.* Porro, τὸ θεῖον quandoque uſurpatur quaſi τὸ θεωτὸν *admirabile, ſpectabile.* Heſych. Θεῖον, τὸ ἄξιον λόγου, ὥστε θαυμάζεσθαι. Eodem etiam ſenſu τὸ θεῖον uſurpari credo in deſcriptione illa Homerica ejuſdem monſtri. Il. ζ. 180.

—— Ἦδ' ἄρ' ἦεν θεῖον γένος, οὐδ' ἀνθρώπων. *Rob.*

307. Δεινὸν δ' ὀλεσσεν] Qui legerit Geneſ. C. XIX. non dubitabit quin Tſebohitæ δεινοὶ & ὀλεσσαὶ eſſent. Sed hîc ſubjicitur vox ἄνεμος *ventus*, quâ homines in ventum mutantur; eo quòd eſſet Τυφωνικὸς ἄνεμος, dictus fortè à Phœnicibus טופון *touphon*, à radice טוף *touph*, inundare, ſubmergere, quòd ſubmergat naves. Sic ob nomen ſimile, res diverſiſſimæ miſtæ ſunt. *Clericus.*

307. Ἄνεμον] Codices nonnulli habent θ' ἀνόμοιο', quæ vox bene convenit præcedentibus epithetis, et characteri Typhaonis. An *νόμος* verò ab Heſiodo unquam adhibeatur, vide quæ adnotavi ſuprà ad v. 66. *Rob.*

310. Κέρβερον] Crediderim canem aptum fugandis lupis, & invadendis aliis feris, dictum fuiſſe קרבראש *Kerbroſch*, quæ vox compoſita eſt ex קרב *Krab*, prælium, & ראש *roſch*, *caput*, vel *dux*, quod dux prælii haberetur ejuſmodi canis. Verùm Interpretes Græci intellexerunt dictum ברבראש *chrabroſch*, hoc eſt, *quaſi multorum capitum*; quo factum ut nonnulli tricipitem fecerint. *Heſiodus* verò πεντηκοντακέφαλον, *quinquaginta capitum* facit, quo *Pindarus* minimè contentus ἑκατοντακέφαλον *centum capitum* dixit. *Clericus.*

310. Οὔτε φατεόν] Vide quæ in Synonymam vocem adnotavi ad v. 148. *Rob.*

319. Ἡ ἣ Χίμαιραν ὄπικτε] Chimæræ etiam meminit *Homerus* Iliados Z. eámque hiſce verbis deſcribit. v. 180.

—— ἣδ' ἄρ' ἦεν θεῶν γένος οὐδ' ἀνθρώπων,
Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέση δὲ χίμαιρα
Δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο.

Hæc certè erat divinum genus, non hominum; antè leo, pòſt draco, media capra, terribilemque exhalans vim ignis ardentis. *Heſiodus* poſteriores etiam duos verſus aut ab *Homero* mutuos ſumſit, aut fortè, cùm vulgò ore hominum ferrentur, Poëmati ſuo inſeruit. Sed præterea addit tria capita ei fuiſſe totidem animalium. *Homerus* docet id monſtrum fuiſſe in Lycia, ubi à Bellerophonte interfectum narrat, quemadmodum *Heſiodus.* Ex hac deſcriptione colligere licet, quid nomine Chimæræ intellexerint. Si Phœniciis litteris ſcribamus כמריה *chamirah*, comperiemus eâ voce *aduſtam* ſignificari, quod nomen optimè convenit ei quam fingunt *ignem ſpiraſſe.* At qui potuit fingi animal, quod ignem ſpiraret? Reverâ non fuit animal, ſed mons *Chimæra*, qui eo nomine propterea appellabatur, quòd flammas eructaret.

ret. Memoriæ prodiderat * *Cteſias* Cnidius, ὅτι πῦρ ἔτιν ἐγγὺς Φασηλίδος ἐν Λυκίᾳ ἀδάνατον, ἢ ὅτι ἀεὶ καίεται δι' ἡμέρας, ἢ νύκτα ἢ ἡμέραν. Quæ verba vertit *Plinius* Hiſt. Nat. Lib.II. c.106. *Flagrat in Phaſelide mons Chimæra, & quidem immortali diebus ac noctibus flammâ.* Phaſelis autem fuit pars Lyciæ. De hiſce montibus ita *Strabo* Lib.XIV. p 458. Περὶ ταῦτα μυθεύεται τὰ ὄρη τὰ ἀεὶ φ Χιμαίρας: *His montibus fabula Chimæræ affingitur.* Cæterùm ab *Heſiodo* Chimæra fingitur habuiſſe tria capita, *leonis, capræ & ſerpentis*, fortè propter tria juga, quæ judicabantur aliquatenus referre figuram capitum illorum animalium. Anterius jugum ſimile cenſebatur capiti leonis, poſticum ſerpentis, medium capræ; unde nota eſt altera fabulæ circumſtantia.

Hæc ſunt, niſi fallor, multò ſimiliora vero, quàm quæ conjecit *Bochartus*, Chanaan. Lib.I. c.6. ſignari tribus Chimæræ capitibus tres duces Solymorum Piſidiæ populorum, quorum nomina ſignificaſſe tria illa animalia putat. Nam ut ne repetam quæ jam dicta ſunt, ut nomina illa ſignificent id quod vult, ſunt mutanda; quod ſi licet, in omnibus nominibus omnia inveniemus. Miror viro acutiſſimo nihil ſuboluiſſe de nomine Chimæræ; ex quo ænigmatis hujuſce mythici ſolutio pendet. *Clericus.*

325. Τὼ μὲ Πήγασον εἶλε καὶ ἰδνὸς Βελλεροφόντης] Intelligendi ſunt incolæ trium memoratorum jugorum, quos Bellerophon non ſolus, ſed cum exercitu illinc dejecerit. Pegaſum illi equum dat Poëta, quia propter altitudinem illorum jugorum, pene opus erat alis, ut ita loquar, ut invitis incolis eò adſcenderet. Hinc † Arimazes, qui, Alexandro Aſiam ſubigente, Petram Sogdianam occuparat, petentibus Macedonibus ut eam dederet, quærebat *an Alexander volare poſſet?* Cujus Petræ cacumine ab aliquot Alexandri militibus occupato, qui miſſus erat ad Arimazen, ut eum ad deditionem compelleret, juvenes in cacumine oſtendit, ejuſque ſuperbiæ haud immeritò illudens *pennas* ait *milites habere Alexandri.* Simile quid de Bellerophonte dictum, quo factum eſt ut Poëtæ Pegaſum ei tribuerint. *Clericus.*

326. Η δ' ἄρα Σφίγγ' ὀλοὴν τέκε] Sic deſcribitur Sphinx ab *Apollodoro* Biblioth. Lib.III. c.v. §.8. Εἶχε πρόσωπον μὲν γυναικὸς, στῆθος δὲ καὶ βάσιν καὶ οὐρὰν λέοντος, καὶ πτέρυγας ὄρνιθος: *Habebat faciem quidem mulieris, pectus verò, pedes & caudam leonis, ac pennas avis.* Subjicit: μαθοῦσα δὲ αἰνίγματα παρὰ Μουσῶν, ἔλαβε τὸ Φίκειον ὄρος ἐκαθέζετο, καὶ τοῦτο πρόκτους Θηβαίους: *cum accepiſſet ænigmata à Muſis, montem Phiceum inſedit, atque hoc proponebat Thebanis.* Tum addit occiſos eos qui non poterat id ſolvere; & ita omnes, qui hanc fabulam narrant. Viderunt jam dudum Veteres, ſub hac fabula, Hiſtorici quidpiam latere. *Scholiaſtes*: ἡ δὲ Σφὶγξ πραγματικὸς μὲν γυνὴ ἦν λῃστὴς, καὶ εἶχε πολλοὺς σὺν αὐτῇ τοὺς συναρπάζοντας: *Sphinx revera fuit mulier latrociniis dedita, & habuit multos ſecum, qui unà rapiebant.* *Pauſanias* in Bœoticis p.580. deſcribens agrum Thebanum, mentione injectâ Templi Herculis Hippodoti: Προϊοῦσι δὲ τὸ ὄρος ἔστιν ὅθεν ἡ Σφίγγα λέγουσιν ὁρμᾶσθαι, ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν ἁρπαζομένων αἴνιγμα ἄδουσαν. Οἱ δὲ λῃστείαν σὺν δυνάμει ναυτικῇ πλανωμένην φασὶν αὐτὴν, ἐς ἣν ἐπὶ Ανθηδόνι χεῖν διάπλουν· κατακαῦσαι δὲ τὸ ὄρος τοῦτο ἁρπαγῆς χάριν, πρὶν ἐξεῖλεν Οἰδίπους αὐτὴν, ὑπερβαλόμενος πλήθει στρατιᾶς ὧν ἀφίκετο ἔχων ἐκ Κορίνθου: *Progredientibus occurrit mons, unde aiunt erupiſſe Spingem, in perniciem eorum qui rapiebantur, ænigma cantantem. Alii verò latrociniis deditam & cum copiis navalibus errantem, aiunt eam tenuiſſe mare uſque ad Anthedonem; deinde hoc monte occupato, latrocinia exercuiſſe, antequàm Oedipus eam interfeciſſet, ſuperatam multitudine copiarum quibus inſtructus*

* Apud *Photium* Cod.LXXII. † *Curtii Lib. VII. c.11.*

Co-

Corintho venerat. Sed paullò distinctiùs circumstantiæ fabulæ sunt explicandæ. I. Dicebatur *Sphinx*, à voce Phœnicia ספך, quæ si confundatur cum סבך, prout solent פ & ב misceri in Linguis Orientalibus, duo significabit, 1. *perplexus, implexus fuit*, quales sunt spinæ inter se implicitæ; 2. *effudit* sanguinem, *homicidium commisit.* Itaque ספיכה *sphica* erit *perplexa*, & *homicida*; quorum priori convenit cum eo quod dicitur de ænigmatibus perplexis Sphingis; posteriori cum cædibus, quibus Thebanum agrum cruentavit. II. Muliebri erat vultu, quòd inter latrones qui montem illum insederant, mulieres essent; leonis membra nonnulla habere dicta est, ob crudelitatem & latrocinia; alas verò ob celeritatem, quâ per rupes ferebatur, & quærentes fugiebat. III. Ænigmata proferre dicebatur ob malè intellectum nomen ספיכה quod *αἰνιγματώδης* versum est, cùm debuisset verti *βατώδης*, quod nomen fuit globi latronum latentium post dumos, aut inter spinas. IV. Occidere dicta est eos, qui ænigma solvere non poterant, quia errantes in dumis Phicei montis, & eos quærentes, subitò erumpentes ex dumis invadebant. Perplexitas autem dumorum eò faciliùs cum perplexitate ænigmatum mista est; quòd apud Phœnices, quos Bœotiam condidisse nemo nescit, mos esset antiquissimus ænigmatibus veluti ludere, propositâ mulctâ in eos qui ea solvere non possent, & lucro promisso soluturis. V. Ab Oedipo dicitur solutum ænigma, quòd invento in sylvis latibulo latronum, illinc dejectos occiderit.

Objici fortè queat conjecturæ de nomine *Sphingis* dictam eam à Bœotiis Φίξ non Σφίγξ & Φίκιον ὄρος non Σφίγγιον. Prius habet Scholiastes, posterius *Pausanias*. Verum ea potuit esse corruptio in recentiore sermone Bœotio, quâ perperam detrahebatur Σ ante Φ; quod verisimilius eò videtur, quòd Sphingem dicant omnes alii Græci. Nolim ex posteriorum Bœotorum consuetudine, *Hesiodum* emendare. *Clericus.*

331. Κοιρανέων Τρητοῦο] Plerique interpretes vocem τρητοῦ adjectivum faciunt cum Νεμείης concordans, eamque exponunt *cavernosæ*. Sed perperàm. Hæc enim vox revera designat montem Tretum, in quo erat spelunca Nemeæi leonis; quod verba Diodori lib. 4. satis demonstrant. Οὗτος (ὁ λέων) μεγέθει μὲν ὑπερφυὴς ἦν, ἄτρωτος δὲ ὢν σιδήρῳ καὶ χαλκῷ καὶ λίθῳ, τὰς χεῖρας διαζωμένης αὐτοσυδεῖτο ἀνάγκης. Μάτευε δὲ μάλιστα μετὰ τοῦ Μυκήνων καὶ Νεμέας ἐπὶ ὄρος τὸ καλούμενον ἀπὸ τῆς συμβεβηκούσης ΤΡΗΤΟΝ. εἶχε γὰρ ἐκεῖ τὴν ἔξοδον διάφυγα δυσεπ῀, καθ' ἣν εὐόδως φωλεύειν τὸ θηρίον. Eadem penè historia in Pausaniæ Corinthiacis occurrit. Hæc satis indicant quod in monte *Treto* leonis Nemeæi antrum fuerit, ac propterea hic versus hoc modo pungi & exponi debeat,

Κοιρανέων Τρητοῦο, Νεμείης, ἠδ' Ἀπέσαντος.

Imperans Treto, Nemeæ, & Apesanti. Rob.

334. Γείνατο δεινὸν ὄφιν καὶ τὸν ἐξῆς] Non semel, in fabulari historia, serpentes custodes constituuntur rerum diligentissimè servandarum. Sic Delphis τὸ μαντεῖον ἐφρούρει Πύθων ὄφις, *oraculum servabat Python serpens.* *Apollodorus* Lib. I. Cap. IV. §. 1. Martium fontem Thebis vicinum servabat serpens. Idem Lib. III. C. IV. §. 1. Custodiebat etiam draco vellus aureum. Idem Lib. I. C. IX. §. 23. Unde verò hoc factum? Nimirum, vigilem oportet esse & oculatum quicumque custodit rem pretiosiorem. Hoc autem significatur vocibus ὄφις & δράκων, nam Radices, ex quibus hæ voces deductæ sunt, ὄπτομαι & δέρκομαι significant *videre.* Similiter Phœnicia vox נחש *nahhasch*, quæ serpentem sonat, est à radice, quæ *specularі* significat. Igitur credibile est, in prisca Phœnicum Lingua, eam vocem *custodem* & *serpentem* significasse, ex qua ambiguitate natæ sunt fabulæ. *Clericus.*

337. Ποτιμὰς τίνα δηΐτητας] Facile est in-

intellectu quare fluvii dicantur nasci ex mari, cùm non sit tantum affinitas naturæ; sed etiam ex vaporibus marium nascantur pluviæ, unde fluvii. Idem dixeris de fontibus & stagnis, de quibus postea. *Clericus.*

338. Νεῖλον] Scholiastes ad hunc locum habet: Ἐκ τούτου φαίνεται Ἡσίοδος Ὁμήρου νεώτερος, ἐπεὶ ὁ Ὅμηρος Αἴγυπτον καλεῖ τὸν Νεῖλον: *Hinc apparet Hesiodum Homero recentiorem esse, nam Homerus Nilum Ægyptum vocat.* Existimabat, scilicet, fluvii quo Ægyptus irrigatur nomen tempore *Homeri* nondum Græcis innotuisse; quo factum ut ei regionis nomen imponeret; sed postea cùm innotuisset, ab *Hesiodo* prolatum esse. Ego verò vix crediderim Ægyptum notiorem fuisse *Hesiodo* Bœotio, qui fortasse nunquam peregrinatus fuerat, quàm *Homero*, qui permultas oras lustraverat, nec Geographiæ imperitus erat, ut passim ostendit *Strabo.* Certè Νεῖλος non est nomen proprium amnis, vox enim illa fluvium significat, & ita in Ægypto vocabatur unicus ille fluvius, quo fœcundatur, κατ' ἐξοχήν. Vide quæ notavimus ad Num. XXXIV, 5. Similitudo nominis & fortè eadem ratio effecit ut fluvius Hesperiorum Æthiopum idem ac Nilus esse crederetur. *Pomponius Mela* Lib. III. C. 9. *In horum finibus fons est, quem Nili esse aliquâ credibile est. Nuchul ab incolis dicitur, & videri potest non alio nomine appellari, sed à barbaro ore corruptus.* נחול *nuhhul* & נחיל *nhhil*, unde Νεῖλος, sunt nomina appellativa quæ *fluvium* quemlibet significant, ut Hebraïcè נחל *nahhal.* Accolæ solent vicinum amnem, simpliciter *fluvium* vocare, & sic fiebat in Ægypto, fortè & in Æthiopia. Sed Græci, qui eorum populorum Linguas ignorabant, nomina propria esse putarunt, quæ erant appellativa. *Clericus.*

340. Ἀχελώιον ἀργυροδίνην] Scribendum videtur ἀχελώιόν τ' ἀργυροδίνην. *Guietus.*

347. Ἀνδρας κυκίζουσιν] Hoc est, κείρουσιν. Hesych. κύκιζον, ἀπέκειρον. ἴρηκα capillum tondentes Apollini & fluviis dedicare solebant. Vide Martialis epigramma de Encolpi capillo. *Guietus.*

365. Βένθεα λίμνης] Hoc est, θαλάσσης, ὠκεανοῦ. Homer. Ἠέλιος δ' ἀνόρουσε λιπὼν περικαλλέα λίμνην. *Guietus.*

371. Θεία δ' Ἠέλιόν τε μέγαν, λαμπρήν τε Σελήνην, ἠῶ τε] In voce Θεία videtur latere Phœnicium תהו *thohou*, quod *inanitatem* significat & nomen est τοῦ Κάους. Cùm ignorarent antiquissimi Græci creationem Solis ab æterno numine, scirentque eum prodiisse מתהו mithohou, è *thohou*; mutatâ hac voce in תיה *theia*, è Chao Deam fecerunt. In qua mutatione, nihil esse alienum à Linguarum Orientalium ingenio ii norunt, qui eas vel à limine salutarunt. Nihil vetat nos hîc paucis indicare originem nominum Græcorum Solis & Lunæ. Videtur ergo Sol ἥλιος dictus à Phœnicio עליא *belojo*, id est *altus*; quod quamvis omnibus astris conveniat, non mirum Astrorum notissimo, & maximo, ad nos quod attinet, tribui. Propterea dicitur *Hyperione* patre natus. Nimirum, ἐν ὑπερτάτῳ μέσῳ τοῦ χάους ἱδρύσθη ὁ ἥλιος. Luna vero dicitur σελήνη, vel Dorice σελάνα à Phœnicio שרנה *schelanah*, hoc est, *quæ pernoctat*, ex ש *sche* quæ & לנה lanah *pernoctavit.*

Observandum autem hîc est distingui *Solem* & *Lunam*, ab *Apolline* & *Diana* liberis Jovis, qui postea cum iis misti sunt, quòd mortuorum animi ad illa astra, ut iis insiderent, migrasse existimarentur, qua de re postea ad v. 918. agemus. *Clericus.*

374. Τηθυμηδείης] Nonnullæ editiones habent ὑπερμηδείης, sed ex MSS. restitui ὑποδμηδείης, quæ vox passim usurpatur ab Hesiodo. *Rob.*

375. Κοίῳ δ' Εὐρυβίη τε] Crius & Eurybie, eorumque filii Astræus, Pallas & Perses, neque ex rerum natura, neque

ex

ex priſca Hiſtoria malè intellecta nati videntur, ſed ex cerebro Poëtarum, datâ operâ mentientium; ex quo nata & pleraque nomina Nympharum, quæ ab *Heſiodo* recenſita ſunt. Matrimoniorum causâ, videntur hæc partim ficta, ne Deabus notiſſimis deeſſent mariti; nam tres Deas tribus Crii filiis poſtea collocat noſter Poëta. *Clericus.*

376. Κείω δ' Εὐρυβίη τίκτεν] Scribo κρείω. ſuprà κοῖον τε κρεῖον τε &c. à κρίω regno κρίω, κρεῖος. *Guietus.*

377. Ος κραὶ πᾶσι μετέφρεσιν] Scribe ὃς πάσῃσι μετέφρεσιν. *Guietus.*

378. Ἀστραίῳ δ' Ἠὼς ἀνέμους τέκε] Quia venti ex alto flant, & quia aſtra alta ſunt, videntur *Aſtræi* filii fingi; Auroræ verò, quæ ex terra oritur, quia terram verrunt & perflant. *Clericus.*

379. Ζέφυρον, Βορέην τε καὶ Νότον] Mirum eſt cur *Heſiodus* Orientalem ventum omiſerit, cùm nihilo ſit inferior reliquis ventis, & aptiùs dici poſſit Aurorâ natus, quàm ceteri. Certum eſt enim in ampliſſimis maribus, ſurgente Aurorâ, vehementiorem ſubſolanum ſentiri. Sed Phyſicus non erat *Heſiodus*, neque in ſuis figmentis accuratus, certarumve legum obſervans. Vide ad v. 869. *Clericus.*

381. Τὸν δ' μετ' ἀστέρα πάντα Εωσφόρον] Mirum eſt Auroram matrem dici Luciferi & ſtellarum, cùm, Aurorâ apparente, obſcurentur, & paullo pòſt oculos fugiant. Sed accuratus eſſet *Heſiodus*, ſuſpicarer Hῶ dici non matutinum ſed veſpetinum crepuſculum, quod & Luciferum & cetera aſtra cœlo inducere videtur. *Clericus.*

383. Στύξ] Intelligendi ſunt accolæ hujus fontis, qui fuit in Arcadia. Hi auxilium Jovi tulerunt, & contra patrem bellaturo ex Arcadia primi adfuerunt. De fonte ipſo agemus ad v. 774. ubi pluribus deſcribitur. *Clericus.*

384. Ζῆλον καὶ Νίκην καὶ τὰ ἐξῆς] Sunt quidem nomina à Poëta pro arbitrio Stygis liberis impoſita; ſed ex quibus colligere liceat fortiſſimos viros ex Arcadia ad Jovem veniſſe, qui non parvum momentum attulerint ad victoriam, & qui deinde ſatellites Jovis fuerint. *Clericus.*

386 &c. Τῶν ἐκ ἵς'] Allegoriâ perquàm ſplendidâ & ſublimi omnipotentiam Dei ſignificat Poëta, quem ſequitur Callimachus in hymno in Jovem

Σὺ τὰ Βίη, τὸ τὰ Κράτος, ὁ καὶ πόλας εἵσατο δίφρου.

Similis deſcriptio apud Miltonum occurrit ubi Victoriam Meſſiæ comitem adjungit

——— At his right hand Victory
Sate eagle-wing'd ——— *Rob.*

393. Μή τιν' ἀπρήξαιεν γεράων] Iis qui honores obtinuerant, apud Cœlum aut Saturnum, ſimiles promiſit Jupiter, ſi in partes ſuas tranſirent, & novis præmiis ſe affecturum eos, quos nullo loco habuerat Saturnus; quibus pollicitationibus, multos in partes ſuas pertraxit. Hæc omnia clarè oſtendunt homines fuiſſe, qui hominibus bellum inferrent, & ſollicitarent adverſariorum auxilia ad defectionem, ſpe præmiorum. *Clericus.*

404. Φοίβη δ' αὖ Κοίου πολύφρατον ἔλδετο εὐνὴν] Cùm inter poſteros hujus Phœbes fuerint Numina fatidica, & quæ vaticiniis præeſſe credebantur; exiſtimarim, Phœniciis litteris, ſcribi poſſe nomen ejus hoc modo פה-בה phe-bah, *os in illa*, nimirum, os fatidicum; nam Phœniciâ Linguâ *os Dei* eſt oraculum, & *conſulere os Dei*, eſt conſulere oraculum. *Clericus.*

406. Λητὼ κυανοπέπλου] Nomen fortè habuit à לוט *lout*, hoc eſt magicis carminibus uti, לישא *lito*, vel *leto*. Apollo certè & Diana hujus liberi magicarum artium periti fuiſſe dicuntur, eaſque docuiſſe alios. Circe, filia Solis, ſeu Apollinis, nobiliſſima etiam fuit venefica. *Clericus.*

408. Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς ἀγανώτατον ἔντοσθε Ὀλύμπου] Hic verſus ſpurius eſt, & delendus. *Guietus.*

408.

408. Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς] Hunc verſum ſpurium eſſe exiſtimat Guietus, hanc opinor ob cauſam, quia τὸ μείλιχον geminatum redundare videtur. Atqui neſciebat ὁ κειπκώτατος quanta huic figuræ vis & venuſtas inſit, utque amplificet & illuſtret orationem. Vide Cicer. de Orat. lib. 3. & Quintil. de Inſt. Orat. lib. 9. Omni certè caret venuſtatis ſenſu, qui non extemplò perſentit quanto major & pulchrior exhibetur Latonæ benignitas per hujuſce vocis repetitionem. Eadem indole Ovidius hanc Deam præditam deſcribit, eamque inhoſpitales Lycios mitiſſima oratione compellantem introducit

Quem non blanda Deæ potuiſſent verba movere? Metam. l. 6. *Rob.*

409. Γείνατο Ἀστερίην] Phœnicièּ חסתירה *haſſethirah* latentem ſignificat, quod nomen non malè conveniat filiæ veneficæ; quæ mulieres omnia clam faciunt. Hoc ipſum nomen fuit Inſulæ Deli, dum latuit, unde colligere licet veram eſſe allatam Etymologiam. *Callimachus*, in Hymno εἰς Δῆλον, ita inſulam compellat, v. 37.

——————— ἄνομα δέ τοι σοὶ
Ἀστερίη τοπάλαιον, ἐπεὶ βαθὺν ἤλασο τάφρον
Οὐρανίδην φεύγουσα Διὸς γάμον, ἀστέι ἴσην.

Nomen autem erat tibi Aſterie olim, quoniam profundam inſilueras foſſam, cœlitus fugiens Jovis concubitum aſtro ſimilis. Videtur voluiſſe *Callimachus* Deam *Aſteriam* in inſulam fuiſſe mutatam, primùm quidem ſub aqua latentem, deinde δῆλον *conſpicuam* factam. *Clericus.*

Ibidem. Ἣν ποτε Πέρσης ἠγάγετ' ἐς μέγα δῶμα] Suſpicor *Perſam* vocari virum hujuſce veneficæ, quòd inaudiviſſet jam *Heſiodus* Perſas eſſe veneficiis ac magicis artibus ſummopere deditos, qua de re vide Lib. II. *Th. Stanleii Philoſophiæ Orientalis.* Clericus.

410. Φίλιον κικλῆσθαι ἔχουσιν] Τὸ καλεῖσθαι pro τῷ εἶναι frequentiſſime uſurpatur, præcipuè verò apud poëtas.

Τῷ δέ κε νικήσαντι φίλη κικλήσκη ἄκοιτις,
Il. γ. 138.

Καὶ ἕνεκα σὴ θεὸς ἔσκεν
Κέκλημαι. Il. δ. 61. *Rob.*

411. Ἑκάτῃσι τάκε] Dicta eſt à Phœnicibus hæc Dea אחרה aut אחרא *echatha*, hoc eſt, *unica*, qua de cauſa ab *Heſiodo* v. 426. dicitur μουογενὴς *unigenita.* Hæc Dea, ut notiſſimum eſt, credebatur eſſe Numen, quod inſideret Lunæ miſcebaturque cum Diana, & præeſſe magicis artibus putabatur. Videntur Phœnices ita eam vocaſſe, quia Luna ſola exiſtimabatur eſſe in cœlo ſui generis; cùm maximus, poſt Solem, Planetarum eſſe cenſeretur, quòd maxima appareat. Tum crediderunt eam magicis ſacris præeſſe, quia noctu fiunt, inſpectante veluti Lunâ. Solebant Græci unoquoque menſe, cùm Luna eſſet nova, in compitis, cœnam apponere, quæ vocabatur *cœna Hecatæ*, & à pauperibus auferebatur. *Ariſtophanes in Pluto*, p. 63. Ed. Majoris Genevenſis, de Hecate:

——————— φησὶ γὰρ αὕτη
Τὰς μὲν ἔχοντας καὶ πλουτοῦντας δεῖπνον κατὰ
μῆνα θεραπεύειν,
Τοὺς δὲ πένητας τ' ἀνθρώπους ἁρπάζειν πρὶν
κατεδεῖναι.

Ait enim ipſa, qui habent, & divites ſunt, eos cœnam unoquoque menſe offerre, pauperes verò homines rapere, fermè antequam ſit appoſita. Ubi ita habet Scholiaſtes: Τῶν ἐν ταῖς τριόδοις ἐτίμων τοπαλαιὸν, ἀφ' ὃ τὸ αὐτῶν σελήνην, καὶ Ἀρτέμιδα καὶ Ἑκάτην καλεῖσθαι. Κατὰ δὲ νουμηνίαν οἱ πλέσιοι δεῖπνον ἐπέρας, ὡς θυσίαν, τῇ Ἑκάτῃ θεραπεύοντες ὅτι ταῖς τριόδοις ἐτέθυτο· οἱ δὲ πένητες ἤρχοντο πεινῶντες, καὶ ἤσθιον αὐτά, καὶ ἔλεγον ὅτι ἡ Ἑκάτη ἔφαγεν αὐτά: *quam in triviis olim colebant, quia eamdem vocabant Lunam, Dianam & Hecaten. Novâ Lunâ, divites veſperi cœnam, quaſi ſacrificium Hecatæ, offerentes, in compitis ponebant. Pauperes verò veniebant eſurientes, & eam comedebant, dicebantque Hecaten comediſſe.* Quæ hunc in locum tranſtulimus, duabus de cauſis; primùm ut conſtet hinc ſtudioſiſſimè cultam hanc fuiſſe

Deam, ex consilio *Hesiodi*; deinde ut intelligatur locus Esaïæ Prophetæ, de hoc Numine; ex quo loco colligimus simili ratione, apud Orientales, cultam Hecaten fuisse. Ita loquitur Cap. LXV, 11. *Vos qui deseritis Jehovam, obliti montis sanctitatis meæ, instruentes* לגד laggad *mensam & implentes* למני lamni *libamen.* Ex quopiam idiomate Orientalium Dialectorum, videtur pro ח esse ג, adeò ut גר sit idem ac חר aut חחא vel אחחא *echatha*, nam hæc omnia *unam* significant, nisi fortè sit legendum לחר *lahhad.* Certè Numen quoddam, apud eumdem Prophetam, vocatur in Cap. sequente אחח *ehhath.* Sic loquitur v. 17. *Qui purificant se in hortis post* אחח *ehhath*; sic enim Massorethæ legunt. Sequens vox מני *mni* planè eadem est, ac vox Græca μὴν *mensis*, unde dicta μήνη *Luna.* Respicit Propheta ad cœnas illas, unoquoque mense Hecatæ oblatas, quasi Numini Mensium præsidi; notum enim est, apud Orientales, menses fuisse Lunares. Hue respexisse videtur vetus Scriptor libri suppositicii, qui dicebatur κήρυγμα Πέτρου, *prædicatio Petri*; ubi insimulabantur Judæi, quasi λατρεύοντες ἀγγέλοις, καὶ μηνὶ, καὶ σελήνῃ, *colentes Angelos, mensem, & Lunam.* Locus exstat, apud *Origenem* Tom. XIV. in Joannem.

Præter rationes allatas, ex quibus Hecatam Orientale Numen esse intelligimus, est & alia ratio: quòd, nimirum, sol diceretur apud eosdem populos חרר *bhadad*, hoc est, *unus*, quo credibilius fit Lunam אחחא *ehhatha* dictam fuisse, hoc est, *unam.* *Macrobius* Saturnalium. Lib. I. c. 23. *Assyrii Deo, quem summum, maximumque venerantur, ADAD nomen dederunt. Ejus nominis interpretatio significat UNUS.* Nihil esse corruptum puto, in loco *Macrobii*, neque audivisse eum *Adad* vel *Achad*; nihil enim vetat, quin Dialecto quapiam Orientis חרר dixerint, quod Chaldæi solent חד *bhad.* Sed ad *Hesiodum* redeundum est. *Clericus.*

440. Ἐργάζονται] Proprièe *colunt.* Intellige piscatores, qui ex maris proventu vivunt, ut agricolæ ex agrorum cultu, unde deducta est metaphora. *Clericus.*

450. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης πυριτρόφους] Alios etiam Deos πυριτρόφους constituerat Jupiter, ut liquet ex v. 346. Præesse autem nutritioni puerorum Lunam non mirum videbitur, si in animum revocemus intra novem aut decem *lunas*, seu menses, formari & in lucem edi pueros. Hoc unum accepit à Jove, cetera omnia obtinebat μετὰ πρεσβυτέροισι θεοῖσι, *cum prioribus Diis*, hoc est, sub Cœlo & Saturno. Atque hoc est ultimum Numen prioris ætatis Deorum. *Clericus.*

454. Ἔστιν] *Vesta* dicitur à Latinis, præfixo Digammate Æolico V vel F. Viri docti rectè hoc nomen deducunt אש ף *eschi ignis*, aut Syriacâ inflectione, אשתא *eschtha.* Notissimum est hanc Deam creditam præesse *igni*, & *foco.* Eruditum de ea Syntagma scripsit *Just. Lipsius*, qui adiri poterit. *Clericus.*

Δήμητρα] Δημήτης dicitur per contractionem, pleniùs verò Δηὼ μήτηρ. Si scribamus Phœniciè דיא, derivanda vox erit à radice דיי *dai*, quæ significat *sufficientiam, copiam*; nomen convenientissimum huic Deæ, quæ inventrix erat & præses fructuum; quorum proventum augere, aut minuere credebatur, prout propitia erat aut irata. *Callimachus* his versibus claudit hymnum in honorem hujus Deæ:

——— φέρε δ' ἀγρῶθι νόσιμα πάντα,
φέρε βόας, φέρε μᾶλα, φέρε στάχυν, οἷσι θερισμόν.
φέρε καὶ εἰράναν, ἵν' ὃς ἄρσεν, καὶνος ἀμάσῃ.
Ἰλαὸς μοι τρίλλισε, μέγα χρείσσα θεάων.

Refer ex agris matura omnia, pasce boves, pasce oves, fer spicam, fer messem. Fove pacem, ut qui aravit ille & metat. Propitia mihi sis, ter optata, magna regina Dearum. Historiam hujus Deæ multis prosecuti sumus Gallico sermone, Biblioth. Universalis T. VI. *Clericus.*

Ἥρῃ]

Ηρῳω] Phœnicis עירה *bira*, aut ערה *harah*, inter alia significata, *æmulam*, seu *zelotypam* sonat; quâ nominis significatione, nulla aptiùs quadrare potest in Junonem, quæ perpetuâ zelotypiâ erga virum laborans describitur. Jupiter eam disertè vocat ζηλήμονα, *zelotypam*, apud *Callimachum*, Hymno in Dianam v.30. Vide & Dial. Mercurii & Neptuni apud *Lucianum* T.I. ubi de natalibus Bacchi. *Clericus*.

455. Ἰφθιμόν τ' Ἀΐδην, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει] In explicatione historica Fabulæ Cereris, multis egimus de Plutone, ex qua pauca huc transferemus. I. Nomen ejus Ἀΐδης, aut ἄϊδης deducendum ex voce Phœnicia אי"ד *ed*, aut *ajid*, quâ significatur *mors*, aut *exitium*; nec opus est monere quàm aptè hoc conveniat Numini, quod mortuis imperare credebatur. Ea de causa, *Hesiodus* id ita describit, Νηλεὲς ἦτορ ἔχων, *cor immisericors habens*, quia mors nemini parcit. Voce autem illâ signari non locum, ut existimant Grammatici, qui ex α privativo & εἴδω *video* deducunt, sed virum; liquet ex hac loquutione εἰς Ἀΐδου, in qua subintelligitur οἶκον, *in Aidis domum*, aut simile quidpiam.

II. Epiri Regem fuisse statuimus, cujus rei prisca in Historia, non obscura vestigia supersunt. Docet nos *Plutarchus* in vita Thesei, descensum hujus Heroïs in inferos, aliud nihil creditum fuisse, præter iter in Epirum, ad *Aidoneum* eorum tractuum Regem. Non potest quidem idem censeri ac Pluto, de quo nunc sermo est, cùm Pluto aliquot sæculis ante Theseum vixerit. Verùm hinc liquet, ex antiqua fama, vulgò persuasum fuisse Aïdem in Epiro regnasse; quam vanam non fuisse sequentia etiam ostendent.

III. Cùm Epirum dicimus, non intelligimus dumtaxat regnum illud exiguum, cujus fines postea non latè patuerunt; sed & finitimos aliquot tractus, cùm regnorum fines, pro variis temporibus, diversissimi fuerint. Plutonem statuimus, in iis oris, metalla exercuisse, unde maximas sibi divitias conflaverit. Hinc nata universa ejus fabula, quod particulatim ostendemus. 1. Fuisse in Epiro & Macedonia fodinas auri, argenti, ferri & æris in earum regionem descriptione docuit *Strabo*. 2. Hinc factum ut Aïdes putaretur non mortuorum modò Rex, sed & Deus divitiarum, unde Πλούτων dictus est. 3. Qui tot fodinas haberet in ditione sua, eum non mirum est divitiis præesse creditum. 4. Mortuorum verò Deus habitus est, quia mortuorum sedes censebatur esse sub terra, sub quam aguntur fodinæ; unde fit ut non rarò in Veterum scriptis inter se hæc conferantur, & quasi vicina habeantur. Apud *Plautum*, in Captivis Act.V. 8.4. sic loquitur adolescens è lapicidinis rediens:

Vidi ego multa sæpè picta quæ Acherunti fierent,
Cruciamenta, verùm enim verò nulla adæquè est Acheruns,
Atque ubi ego fui, in lapicidinis.

Posidonius apud *Strabonem* Lib. III. p 101. de Turditaniæ fodinis: παρ' ἐκείνοις ὡς ἀληθῶς ἡ ὑπόχθονιον τόπον, οὐκ ὁ Ἅιδης, ἀλλ' ὁ Πλούτων κατοικεῖ: *certè, apud eos, subterranea loca, non Hades, sed Pluton habitat.* Similiter quando cogitabant Poëtæ de regno mortuorum, vocabant Jovis & Neptuni fratrem *Aidem*, aut *Hadem*; quando de divitiis, *Plutonem*. *Plinius* Lib.XXXIII.c.1. *Imus in viscera terræ, & in sede Manium opes quærimus.* Paullò pòst de metallis: *Illa nos premunt, illa nos ad inferos agunt.* 5. Potuit etiam Aïdes rex mortuorum haberi, quòd permulti eorum, quos in fodinas demittebat, illic interirent; potuit credi pœnas de miseris mortalibus exigere; quales describuntur in inferis, propter miserrimam hominum ad metalla damnatorum vitam. Digna sunt lectu quæ habet *Diodorus* Siculus, de fodinis

Ægyptiorum Lib.III. p.159. & Lib.V. p.313. Posteriora tantùm, brevitatis causà, proferam: οἱ κατὰ γῆς, inquit, ἐν τοῖς ὀρύγμασι, καὶ καθ' ἡμέραν καὶ νύκτα καταξαινόμενοι τὰ σώματα, πολλοὶ μὲν ἀπόλλυνται διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς κακοπαθείας· (ἄνεσις γὰρ οὐ παῦλα τῶν ἔργων ἐκ ἔστιν αὐτοῖς, ἀλλὰ ταῖς τῶν ἐπιστατῶν πληγαῖς, ἀναγκαζόμενοι ὑπομένειν τὴν δεινότητα τῶν κακῶν, ἀπύχως φέρουσι τὸ ζῆν.) τινὲς δὲ ταῖς δυνάμεσι τῶν σωμάτων καὶ τῶν ψυχῶν καρτερίαις ὑπομένοντες, πολλὰ χρόνον ἔχουσι τὴν ταλαιπωρίαν. αἱρετώτερος γὰρ αὐτοῖς ὁ θάνατος ὄντι τοῦ ζῆν, διὰ τὸ μέγεθος τῆς ταλαιπωρίας: *dum sub terra, in fodinis, horum corpora atteruntur, multi intereunt, propter nimiam vexationem. Neque enim remissio, aut quies operum illis est, sed præfectorum verberibus gravitatem malorum ferre coguntur, quo fit ut infelicem vitam amittant. Nonnulli qui robore corporum, animorumque patientiâ, laborem sustinere possunt, longum in tempus ærumnas illas habent. Optabilior enim illis mors est, quàm vivere, propter miseriarum magnitudinem.* Qui imperant ejusmodi hominibus usque adeò miseris, & solis lucem numquam videntibus, illi meritò dici queant, non vivis, sed

——— νεκύεσσι κατὰ χθονίοισιν ἀνάσσειν,

regnare in mortuos, qui sunt sub terra. Clericus.

456. Καὶ ἐείκτυπον Ἐννοσιγαῖον] Hoc est, Ποσειδῶνα, qui mari præesse creditus est, quòd classibus vivus id obtinuerit, atque insulas occuparit. Dictus est פוסר-אין *posedon*, ejus ætatis linguâ, hoc est, *frater navium*. Ἐννοσίγαιος est epitheton quo designatur Neptunus, seu maris Deus, quia mare procellâ concussum videtur etiam ipsam terram concutere. *Clericus.*

457. Ζῆνά τε] Hoc est antiquissimum nomen Jovis, non Ζεὺς, eique apprimè convenit, cùm Phœnicià Linguâ זנה *zanni* significet *scortatorem*; quam appellationem jure merito Jupiter est adeptus, innumeris amoribus & stupris. *Clericus.*

Ib. Θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν] Hîc πατὴρ nomen est dignitatis, non naturæ, significatque Regem Deorum & Hominum. Sic apud *Homerum* passim vocatur, & promiscuè usurpantur Ζεὺς πατὴρ & Ζεὺς βασιλεύς, ut & apud reliquos omnes Poëtas. Videtur, antiquissimis temporibus, vox πατὴρ *regem* significasse, quòd patres essent veluti *reges* familiæ suæ; cùm homines nondum in societates majores coïvissent. Hæc ratio est cur Jupiter simpliciter quandoque *Pater* vocetur, apud Græcos & Latinos Poëtas, ut apud *Homerum*, Iliad. Π. v. 250. ubi postquàm Achilles duo à Jove petiisset, quorum alterum dumtaxat impetravit, ita loquitur Poëta:

Τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκα πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνένευσεν.

Ei alterum dedit pater, alterum verò abnuit. Similiter *Virgilius* Georg. Lib.I. v.121.

——— *Pater ipse colendi*
Haud facilem esse viam voluit.

Ad locum *Homeri* ita *Eustathius*: Ἀπολύτως πατέρα ἐν τούτοις λέγει ὡς ἀρχέτυπον. τὸν γὰρ ἐν ἀνθρώποις πατέρας ἀριθμήσαντα τοιούτου πατρὸς Διὸς φασὶν οἱ παλαιοί: *absolutè Patrem ut archetypum in hisce dicit. Veteres enim dicunt patres inter homines esse exemplo hujusmodi patris Jovis.* Veteres illi, quicumque sint, fallebantur; nam erant patres ante Jovem, Cœlus, Saturnus, & alii Dii, quos memoravit *Hesiodus*. Ab hominibus translata ea vox est ad Deos illos, quia homines priùs fuerunt, quàm ejusmodi Dii. Plura exempla, ex quibus constat *pater* esse dignitatis vocabulum, vide apud *Adr. Turnebum*, in Adversariis Lib. XIII. c. 8. Si prima origo vocis quæratur, derivandam crediderim à prisca radice פטר *patar*, quæ apud Arabas, & Æthiopas, significat *condidit, creavit*, unde פטיר *patir* est creator. *Clericus.*

458. Τῷ ῥ' ὑπὸ Κρονίδῃ καὶ τὰ ἑξῆς] Postquàm Jovem miscuerant cum summo

Nu-

Numine, ei fulmina tribuerunt; quæ cùm & è nubibus mittantur, & à cauſa ignota oriantur, Numinis manu mitti credebantur. Antiquiori ævo, non dubitabant

**Juppiter, an venti diſcuſſâ nube tonarent.*

ſed horrendum illum fragorem Deo ipſi acceptum ferebant. *Clericus.*

459. Καὶ τὸν μὲ κατέπινε Κρόνος μέγας] Scimus quibus allegoriis Græculi hoc Saturni factum interpretari & ad commodum ſenſum redigere conati ſint; ſed omnia ſunt ſomnia, antiquitatis, rationiſque ſuffragiis deſtituta. Si rem ipſam expendamus, veteremque Saturniæ ætatis Linguam conſulamus, facilè intelligemus Saturnum, ne à liberis ſuis ſolio dejiceretur, ex quo ipſe patrem deturbaverat, eos in carcerem conjeciſſe; unde poſtea egreſſi quod timuerat perfecerunt, ùt in ſequentibus docet *Heſiodus*. Ex ventre nihil egreditur præter excrementa; à morte nihil prorſus redit. Itaque quoniam *deglutiti* illi liberi Saturni redierunt, eos neque verè *deglutitos*, neneque occiſos oportet fuiſſe. Error Poëtarum natus eſt ex voce ambigua, quæ & *deglutire* & *abſcondere* ſignificat. Ea eſt radix בלע *balah*, quæ utrumque ſignificatum obtinet; & quam cùm hîc κρύπτειν vertere debuiſſent Græci, tranſtulerunt καταπίνειν. Quod autem dicimus *Saturnum* abdidiſſe liberos in carcerem, id iis mirum non erit, qui legerint ſimile quid à Cœlo factum eſſe; qua de re, vide dicta ad vſſ. 156 & 158. *Clericus.*

464. Οὔτινα οἱ πεπρωμένον] Veteres Poëtæ Τύχῃ ignorabant, noverant πεπρωμένην, ſeu μοῖραν, hoc eſt, fatum; ſed nec immutabile putabant, nec Deos quaſi immutabile credidiſſent, ſeſe gerentes inducebant, ut liquet ex hoc *Heſiodi* loco. Vide & *Aul. Gellium* Noct. Att. Lib. XIII. c. 1. Interea hinc colligere licet ab antiquiſſimis temporibus notum fuiſſe, eſſe neſcio quam Naturam ſuperiorem ipſis Diis, qui colebantur, ex cujus immutabili voluntate pendebant; quia, nimirum, Dii illi mortales fuerant, divinæ Providentiæ ſubjecti, quemadmodum ceteri homines. Poſtea hæc Stoïci mirum in modum incruſtaruut, diſputationibus ſuis de Fato. Grammatici interpretantur πεπρωμένην, quaſi πεπερασμένην, hoc eſt, περιωρισμένην, *præfinitam*, nam περάω eſt *finio*, ἀπὸ τ πέρατος *finis*. Subintelligitur βουλὴ, quemadmodum poſt *fatum* ſubintelligendum *conſilium*. Clericus.

477. Λύκτον] *Homerus* Λύττον vocavit, ut docet *Strabo* Lib. X. quamvis Codices noſtri habeant Λύκτον, non aliter ac apud *Heſiodum*. Vide *Iſ. Caſaubonum* ad *Strabonem*, qui tamen Caſaubonus perperam abit à *Strabone*. Λύττον vera eſt lectio, ut ex hac hiſtoria colligere licet. Rhea enim *latibulum* quærebat, hoc eſt Phœniciè לטון *lytton*, aut לוטן *louton*, à radice לוט quæ ſignificat *occultavit*, ut & לאט, apud Hebræos. Huc accedunt nummi antiqui Lyttorum, in quibus hoc oppidum dicitur ATTTION. Vide illuſtrem ac eruditum virum *Ezech. Spanhemium* in Hymnum Callimachi in Apollinem v. 33. *Strabo* docet Gortynam centum Stadiis à Lytto abeſſe, Lyttum verò à mari Libyco octoginta, pag. 328. Ed. Genev. *Iſ. Caſauboni*. Clericus.

Ibidem: Δῆμον] *Tractum* vertimus non *populum*, propter adjunctum Epithetum; quod tractui melius convenit, quàm populo. Δῆμος *tractus* dictus eſt ab אדמה *adamo*, terra; deinde tractûs incolæ eâ voce ſignificati. *Clericus.*

482. Πρώτιστα εἰς Λύκτον] Cùm *Rhea* Lyttum, mediterraneam urbem, itura, appuliſſet in Cretam, peperit antequàm eò perveniret; atque ex eo loco delatus primùm infans eſt Lyttum à Cretenſibus: (nam *terra* ſunt *incolæ terræ*) deinde tranſlatus in montem Ægeum, procul ſitum à Lytto. Hoc indicat vox πρώτιστα,

* Quærentem hoc inducit Pythagoram *Ovidius* Metam. XV.

quæ

quæ ridiculè abundaret niſi δεύτερον, *ſecundùm*, aliò tranſlatus fuiſſet Jupiter. Hoc obſervamus, quia non eſt à viro doctiſſimo animadverſum. *Clericus.*

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Rectè idem vir eruditiſſimus ita legendum eſſe animadvertit, ex Scholiaſte, & collem Idæi montis intelligendum. Jupiter aut ab hoc monte, aut à clypeo capræ pelle tecto, dictus eſt αἰγίοχος, hoc eſt, aut *habitans Ægeum montem*, aut *habens Ægidem*, ſeu clypeum quem dixi. Non poſſum tamen non obiter Lectorem monere de ambiguitate vocis Phœniciæ צבאות *tſebaoth*, quæ & *exercitus*, & *capreas ſignificat*, & conjungi ſolet ab Hebræis cum nomine Dei, qui dicitur יהוה צבאות *jahvoh tſebaoth*; quæ poſſunt verti *Jahvoh exercituum*. An perperam verterunt Græci loquutionem Phœniciam, ut de ſummo ſuo numine dicerent quod à Phœnicibus de Deo vero dici audiverant? *Clericus.*

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Legendum forſan Ἰδαίῳ ἐν ὄρει. Sic Callimachus in hymno in Jovem

Ζεῦ, σὲ μὲ Ἰδαίοισιν ἐν ὄρεσι φασὶ γενέσθαι.

Ad quod ſic commentatur Ill. Spanhemius. De Ida in Creta, non altero in Phrygia monte intelligit hîc Poëta, ut verè notant Scholia, quod tamen in dubio relinquunt eruditi ad Apollonium Critici l. 3. v. 134. Ἰδαίῳ ἐν ἄντρῳ, nempe ὃ τοῦ ἐν Κρήτῃ, ὃ τοῦ τῆς Τροίας, certare enim, quod addunt, etiam Troas de Jovis natalibus, prout id tradit Demetrius Scepſius. Adde, quod Ἰδαῖος Διὸς aram à Mida in Phrygia exſtructam tradit Plutarchus in Parallel. & ad quam reſpicit Æſchylus in Niobe apud Strabonem l. 12. p. 580.

Οἷς ἐν Ἰδαίῳ πάγῳ.
Διὸς πατρῴου βωμός ἔστι.
Quibus in Idæa rupe paterni Jovis ara eſt.

Occurrunt verò Titi & Domitiani nummi, in quibus Διὸς Ἰδαίου cum aquila; qui tamen de Cretenſi Jove debent intelligi; & firmare videtur quòd fœdus inter Cretenſes & Apolloniatas jure jurando ſancitum fuerit, παρὰ τὸν Δία τὸν Ἰδαῖον, auctore Polybio in Excerpt. Valeſ. p. 133. *Rob.*

485. Τῷ ὃ παρηνίσασα μέγαν λίθον ἐγγυάλιξεν Οὐρανίδῃ] Natum hoc commentum ex ambiguitate vocis אבן *eben* quæ in Lingua Phœnicia, quemadmodum in Arabica, *lapidem*, æquè ac *filium* ſignificabat; aut ſi mavis הבן *habben* ſumſerunt pro אבן, *eben*, filium pro lapide. Cùm Saturnus liberos ſuos in carcerem conjiceret, dedit ei Rhea *filium*, non ſuum, ſed alienum pro ſuo. Colligere hoc eſt ex alia hujus fabulæ circumſtantia. Lapis ille vocabatur *Abaddir*, quod videtur eſſe idem ac אבן דיר *eben dir*, quorum prius *filium*, poſterius *alienum* ſignificat, ſolemni mutatione ד & ר, nam זר *zar* alienum ſonat. *Priſcianus* Lib. V. fol. 21. averſo, ed. Aſcenſianæ: *Abadir Deus eſt. Dicitur & hoc nomine lapis ille, quem Saturnus dicitur devoraſſe, pro Jove; quem Græci βαιτύλον vocant.* De *Bætulis* vide *Sam. Bochartum* Chan. Lib. II. c. 2. quamquam ab illo diſſentimus de origine vocis *Abadir*, quam putat ſignificare *lapidem rotundum*; quaſi verò Saturnus lapidem aut deglutierit, ut dicunt Poëtæ, aut, ut nos, in carcerem conjecerit! *Clericus.*

493. Ἐπαλομβῶν δ' ἐνιαυτῶν] Niſi ſit hîc immanis πραπαλογία Poëtica, legendum ὀπταλομβῶν ἐνιαυτῶν, *revolutis annis*, nam Jupiter non eſt tantus factus, vertente anno, ut Patri inſidiari poſſet. *Clericus.*

493. Ἐπαλομβῶν δ' ἐνιαυτῶν] Vulgo legitur ὀπταλομβῶν δ' ἐνιαυτῶν. Sed hæc nimia eſſet πραπαλογία, ut animadvertit Clericus. Reſtitui igitur ex MS. R. S. ὀπταλομβῶν δ' ἐνιαυτῶν, quam etiam veram eſſe lectionem Stephanus & Guietus conjecerant. Jovem tamen mirabiliter præcocem alii etiam poëtæ cecinerunt. Callim. in Hymno in Jovem

Καλὰ μὲ ἤκεν, καλὰ δ' ἔπεφις, ὁράᾳς Διὸς.

Οἰὸ

Οξὺ δ' ἀνήϋσας, ταχινοὶ δέ τοι ἦλθον ἴυλοι.
Αλλ' ἔτι παιδνὸς ἐὼν ἐρράσατο πάντα τέκεια. *Rob.*

495. Ον γόνον ἀψ' ἀνέηκε] Postea est ἐξέμησε, *evomuit*. Hoc est, carcere emisit, Quemadmodum verbum quod significat *deglutire*, & quod antea diximus perperam intellectum, sonat etiam *abdere*: ita verbum קיא *Kó*, quod est *vomere*, tralatitio significatu est *ejicere, emittere*. Sic terra Chananæa dicitur *evomuisse*, hoc est, ejeciſſe *incolas suos*, Levitic. XVIII, 28. Similiter Saturnus fertur *evomuisse* filios, quos *deglutierat*; hoc est, emisisse carcere, in quem eos abdiderat. *Clericus.*

507. Κέρλω δ' Ιάπετος] Eruditi vulgò volunt hunc fuisse *Japhethum* Noachi filium, cujus posteri Europam incoluerunt. Quod dubium non esset, si omnes populi Europæi à Japeto originem duxisse dicerentur. Attamen quia vetustissimæ historiæ pòstea interpolatæ sunt innumeris mendaciis, mirum non est, si farrago vero & falso mista secum non satis consentiat. Sed & veri fortè vestigium in eo est quòd ab aliis *Prometheus*, Japeti filius, humani generis conditor fuisse dicitur; quia omnes, aut propemodum omnes Europæi ex Japhetho ejus patre oriundi sunt. Vide *Apollodorum* Biblioth. Lib.I. c.VIII. §. 1. & *Hygini* Fab.CXLII. *Clericus.*

509. Η δ' οἱ Ατλαντα κραταιόφρονα γείνατο παῖδα] Hic postèa dicitur cœlum sustinere, in terræ finibus, è regione Hesperidum. Credibile est hunc conditorem fuisse Atlantiorum populorum, qui ultimam Africam incolebant, circa montem Atlantem. Is mons, propter summam altitudinem, videbatur sustinere cœlum, & quia ad ultimum occasum situs credebatur, quâ ità parte existimabant cœlum terris succumbere. Dictus autèm est התלא *bathla*, aut simili nomine, à radice תלה *thalah*, hoc est, *pendere*, quia altissimæ rupes pendere videntur, aut quia *suspensum* sustinere censebatur cœlum. Nomen montis inditum videtur primo eorum duci, qui ejus juga, aut valles cultum iverunt. Certè *Herodotus* scripsit vicinos populos *Atlantas* dictos Lib. IV. c.184. Τοῖσι, inquit, ὄνομά ἐστι Ατλαντες, οἱ ἀνώνυμοί εἰσι μοῦνοι ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν: *hisce nomen est Atlantibus, qui sine nomine* (nempe, proprio singulorum, ut postea docet) *sunt soli hominum quos norimus*. Ideò fortè Atlas in montem muratus fingitur. Eum ita describit *Pomponius Mela* Lib.III.c.10. postquàm dixit media Africæ, ad occidentem, exusta esse: *Exustis*, inquit, *insulæ oppositæ sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur. In arenis mons est Atlas densè consurgens, verùm incisis undique rupibus præceps, invius, & quo magis surgit exilior; qui quòd altiùs quàm conspici potest, usque in nubila erigitur, cœlum & sidera non tangere modò vertice, sed sustinere quoque dictus est.* Herodotus hæc de eo monte antea scripserat Lib.IV. c.184. ἔστι στρογγύλον καὶ κυκλοτερὲς πάντη. ὑψηλὸν δὴ ὅσον δή τι λέγεται ὡς τὰς κορυφὰς αὐτοῦ οὐκ οἷά τε εἶναι ἰδέσθαι. οὐδέκοτε γὰρ αὐτὰς ἐκλείπει νέφεα οὔτε θέρεος, οὔτε χειμῶνος. τοῦτο ΚΙΟΝΑ τὸν οὐρανὸν λέγουσι οἱ ἐπιχώριοι εἶναι: *est angustus & undique rotundus, & ut fertur adeò excelsus, ut ejus summa juga nequeant cerni; nunquam enim ita desunt nubes, neque æstate, neque hyeme. Hunc* COLUMNAM *cœli esse dicunt incolæ.* Clericus.

510. Τίκτε δ' ὑπερκύδαντα Μενοίτιον] Hic Menœtius postea dicitur ὑβριστὴς, *flagitiosus, contumelioſus*, quod non abit à significatione radicis מנץ *menat*, quæ, apud Chaldæos, significat *terruit*. Clericus.

Η δὲ Πεσμηδέα] Πεσμηδεὺς & Επιμηθεὺς nomina Græca sunt, non quæ antiquissimâ Linguâ primorum Græciæ colonorum imposita hisce Titanibus fuerant. Vel, si mavis, cognomina sunt, quæ loco nominum postea fuerunt, cùm longa

ætas

ætas ea oblivione ſepeliiſſet. Προμηθεὺς dictus eſt ἀπὸ τοῦ προμανθάνειν, *prædiſcere*, quod prudentis eſt; Ἐπιμηθεὺς vero ἀπὸ τοῦ ὀπιμανθάνειν *in ipſa re diſcere*, quod eſt improvidi. Sin audimus *Sam. Bochartum*, * nomen verum *Prometheï* fuit *Magog*. quia 1. ut Japhethi filius Magog: ita Japeti Prometheus: 2. Caucaſo Prometheus affixus fuiſſe fingitur, quia vel ipſe, vel gens Scytharum ab ipſo oriunda in Caucaſo fixerat ſedes: 3. dicitur ignem è cœlo in terram detuliſſe, quia metallis, circa Caucaſum montem effoſſis, artem metalla igne excoquendi illic aut invenit, aut reſtituit. Liquet hoc ex Prometheo vincto *Æſchyli*, ubi ſic loquens inducitur:

Χαλκὸν, σίδηρον, ἄργυρον, χρυσόν τις
Φάσιν ἂν πάροιθεν ἐξευρεῖν ἐμοῦ;

Æs, ferrum, argentum, aurumque quis dixerit ſe ante me inveniſſe? 4. Fabula de Promethei hepate, vel corde, quod à vulturibus eroſum contabeſcit, videtur niti nomine *Magog*; eſt enim ab Hebræo מוג *moug*, vel מגג *magag*, quod eſt *liquefieri, contabeſcere*. Hæc *Bochartus*, quæ ſi vera ſunt, fortaſſe verum nomen Epitheti fuit *Gog*; filius enim alius Japhethi ſic vocabatur, qui *Magogi* vicinus erat, hoc eſt non procul à Caucaſo habitabat; qua de re, vide eumdem virum doctiſſimum, in Phalegi Lib. III. c. 13. Dictus autem fuerit Epimetheus *Gog*, à radice אגג quæ apud Arabas ſignificat *arſit, flagravit*, eò quòd exarſerit amore mulierum; quod ſignificatur Pandoræ fabulâ, ut mox videbimus. At ſi Prometheus & Epimetheus iidem ac Gog & Magog ſtatuantur eſſe & Japhethi filii, quæret quiſpiam, qui Jovi coævi fuerint quem exiſtimamus non ita multò ante tempora Abrahami Patriarchæ vixiſſe? Sed longævitas vitæ humanæ, eâ ætate, rem extra dubitationis aleam ponit, & ex Chronologia Moſaïca liquet Noachum multis annis, poſt natum Abrahamum mortuum fuiſſe. *Clericus.*

510. Ποικίλον, αἰολόμητιν] Hæc & quæ poſtea dicuntur de prudentia & calliditate Promethei, confirmantur iis quæ de illo habet *Æſchylus*, qui in *Prometheo vincto*, omnium ferme artium inventorem facit. Plurimis enumeratis, ita eum loquentem inducit:

Βραχεῖ γ' μύθῳ, πάντα συλλήβδην μάθε.
Πᾶσαι τέχναι βροτοῖσιν ἐκ Προμηθέως.

Brevi oratione, omnia ſimul accipe: omnes artes mortalibus à Prometheo profectæ ſunt. Clericus.

511. Ἀμαρτίνοόν τ' Ἐπιμηθέα] Imprudentia Epimethei in eo videtur ſita fuiſſe, quòd Pandoram à Diis miſſam uxorem duxerit, ut ſequente verſu docet *Heſiodus*, & pluribus in ſequentibus à v. 569. & in Operibus & Diebus, v. 60. *& ſeqq.* Videntur autem Pandorâ ſignificari formoſæ mulieres, quibus fortè nimiùm dediti populi, qui erant inter mare Caſpium & Pontum Euxinum. Certè etiamnum hodie pulcris mulieribus abundat ea ora, nec aliis fermè Gynæcea Regum Perſarum, Turcarum & Indorum ſunt referta. Quod oriri videtur ex cœlo, quod idem temporibus Jovis fuit, ac nunc eſt. *Clericus.*

520. Δῆσε δ' ἀλυκτοπέδῃσι Προμήθεα ποικιλόβουλον.] Omnes Poëtæ in monte Caucaſo factum teſtantur. Itaque ex quatuor fratribus unus in extremam Africam navibus aufugit ex Imperio Jovis, hoc eſt, ex Græcia, & præſertim Theſſalia; alius verò per Boſporum Thracium & Pontum Euxinum in Colchidem ivit. Credibile eſt nonnullos, tyrannidem Jovis fugientes, in extremum orbem ſeſe contuliſſe. Dicitur autem vinxiſſe Prometheum in Caucaſo, eò quòd illuc compulſum, non paſſus fuerit in Græciam redire non aliter ac ſi catenis vinctum illîc tenuiſſet. *Clericus.*

523. —— αὐτὰρ ὅγ' ἦπαρ Ἔδεσκεν ἀδηκὲς.] Hæc ipſa res eſt, quæ conſideran-

* *In Phalegi Lib.* I. c. 2.

da

da eſt, omiſſis omnibus παρέργοις. Si autem Phœniciâ Linguâ *Jecur* dicere velimus, utemur voce כבד *chabed*, quæ efferri, iiſdem ſervatis conſonantibus, poteſt *chabod*; quæ vox non rarò *divitias* ſignificat. Itaque ſimilitudine vocum decepti, pro *divitiis* Promethei, dixerunt ejus *jecur*. Nimirum, cùm Prometheus metalla exerceret circa Caucaſum, neque fodinas umquam exhaurire poſſe videretur; vulgò ferebant quod interdiu è fodinis hauriebatur, id noctu iterum creſcere, ut ſignificarent exhauriri non magis poſſe fodinas, quàm ſi tantumdem metallorum enatum fuiſſet ſingulis noctibus, quantùm quotidie effodiebatur. Hinc nata fabula, quæ ornamentis poëticis adaucta paullatim nimiùm quantùm ab origine receſſit. *Clericus.*

Ibid.] Hanc fabulam ſic exponit Scholiaſtes, Ὁ δὲ αἰτὸς, βιωτικὰς μερίμνας καὶ ἐφημερινὰς, αἵπτις συνέχουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀναλίσκουσι τὰς φρενὰς ἐφ' ἡμέραν, ὥσπερ καὶ αἰετὸς τὸ ἧπαρ. *Volucer autem ſignificat curas illas quæ in vita quotidie occurrunt, comprimentes hominem, ejuſque animum aſſiduè conſumentes, ut jecur volucer.* Similiter Lucretius l. 3. Tityi fabulam exponit.

Tityos nobis hic eſt, in amore jacentem
Quem volucres lacerant; atque exeſt anxius angor,
Aut alia quavis ſcindunt cuppedine curæ. *Rob.*

527. Ἡρακλέης ἔκτανε] Non Thebanus, ſed alius multò antiquior, Tyrius הרכל *harochel*, hoc eſt, mercator, qui navibus Colchidem petiit & incolas fortè nonnullos illinc in Græciam tranſtulit. Plures fuiſſe Hercules oſtendemus, in Diſſ. de Hercule. Sed Bœotus vates populari ſuo tribuit, quæ antiquioris erant. *Clericus.*

532. Ταῦτ' ἄρα ἀζόμενος τίμα ἀεικέα κάτον υἱόν] Eſt verſus ſuppoſititius. *Guietus.*

532. Τῶτον ἀρ' ἀζόμενος] Vulgo legitur

Ταῦτ' ἄρα ἀζόμενος τίμα ἀεικέα κάτον υἱόν·
Καί μ' ἐχώσατο παῖδα χόλῳ ὃν πρὶν ἔχασκεν.

Guietus cenſet priorem verſum eſſe ſuppoſititium, hac, arbitror, de cauſa, quoniam mera eſt repetitio verſuum præcedentium. Videor igitur veram lectionem eruiſſe è Codice R. S. qui ita ſcribit,

Ταῦτ' ἄρ' ἀζόμενος παῖδα χόλον, ὃν πρὶν ἐπεῖχεν.

Duobus enim verſibus in unum coaleſcentibus vitatur ταυτολογία, longeque commodior ſenſus exhibetur. *Rob.*

534. Οτ' ἐκείνοτε θεοὶ, θνητοὶ τ' ἄνθρωποι.] Dii dicuntur hic Saturni liberi, aliique eorum ſocii; homines verò incolæ, ut videtur, Peloponneſi, quos fortè ſibi ſubjicere volebat Jupiter. Hujus contentionis nulla, quod equidem ſciam, alibi occurrit mentio. Interea hinc quoque apparet Deos & homines ejuſdem fuiſſe generis, hoc eſt, mortales, ſed nobilitate & opibus antecelluiſſe Deos. *Clericus.*

535. Μυκόνῃ] Hoc eſt, Sicyone, vetuſtiſſima urbe Peloponneſi; cujus Reges antiquiſſimi Græciæ habebantur. Certè *Euſebius* Ægialeum, primum Sicyonis Regem, æqualem facit Nino & Abrahamo. Vide initium ejus *Chronicorum Canonum.* Strabo autem docet Sicyonem priùs Meconen dictam. Τὴν Σικυῶνα πρότερον Μυκόνην ἐκάλουν, *Sicyonem priùs vocabant Meconen.* Lib. VIII. p. 265. Ed. Genevenſis. Hinc emendandus Scholiaſtes, cujus verba ſunt hîc corruptiſſima. Urbs eſt Achaïæ propriè dictæ, non Argolidis, ut ille perperam habet. *Clericus.*

536. Διασάμενος πτύθηκα] Ut eligeret Jupiter quem vellet, ita ut altera pars Diis cederet, altera hominibus. Quod factum videtur diremto certamine, cùm victor eſſet Jupiter. *Clericus.*

Ibid. Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων] Scribendum videtur ἐξαπαφίσων. *Guietus.*

542. Πάντων ἀειδοίμαν ἀνάκτων] *Reges* hîc ſunt *Dii*, ut alibi ſæpè. Prometheus hîc dicitur inter omnes Deos conſpicuus, nimirum artium variarum peritiâ. *Clericus.*

550. Γνῶ ἰ' ὃ ἰγνοίησεν] *Scivit, neque ignoravit.* Hoc eſt, planè ſciebat. Sic frequenter loquuntur Hebræi & omnis generis Scriptores. Vide quæ notavimus ad Gen. XI. 30. Ceterùm *Heſiodus* auſus non eſt dicere Jovem deceptum fuiſſe, ne Deo illudere videretur; attamen ſequentia deceptum oſtendunt. Nam niſi deceptus fuiſſet nulla ratio erat, cur uſque adeò indignaretur Prometheo, & quidem tum demùm cùm oſſa vidit eſſe ſub adipe. Vide *Lucianum* in Prometheo, ſive Caucaſo. *Clericus.*

555. Ἐκ τῆ δ' ἀθανάτοισιν ὀδὰξ χθονὶ, ἢ τὰ ἐξῆς] Videtur hoc velle *Heſiodus*, originem adolendorum oſſium inde ortam; quod tamen abſurdum eſt, cùm debuerint homines peccati potiùs abolere memoriam, & cavere ne Diis contumelioſum Promethei factum in animum revocarent. Si dixiſſet hinc natam conſuetudinem offerendorum holocautomatum, quorum omnia comburebantur, nulla eſſet difficultas, in hac ejus αἰτιολογίᾳ. *Clericus.*

562. Οὐκ ἐδίδου μελέοισι πυρὸς μένος ἀκαμάτοιο] Hoc eſt, ut videtur, Peloponneſiis, aut aliis populis interdixit uſu ignis, in officinis in quibus metalla conflabantur; ne fortè in ferrariis officinis tela fierent, aliaque arma, quibus adversùs Jovem ipſum uterentur. Nam omni uſu ignis neque carere poſſunt homines, neque arceri. Simile interdictum memorato legere eſt 1. Sam. Cap. XIII. 19. *Clericus.*

562. Μελέοισι] Huic interpretationi favet lectio quam exhibent Codices Bodl. & R. S. Ibi enim pro μελέοισι legimus μελίῃσι, quæ vox *haſtis* ſignificat, ut paſſim videre eſt apud Homerum. *Rob.*

565. Κλέψας ἀκαμάτοιο πυρὸς πλήσασπον αὐγὴν] Hoc eſt, invito Jove, iterum inſtituit ejuſmodi officinas; cujus rei veſtigium cernere licuit, ab antiquiſſimis temporibus, apud *Chalybes*; quos primos calluiſſe artem tractandi ferri teſtantur Veteres, quo factum ut ab *Æſchylo* dicantur σιδηροτέκτονες, in Prometheo vincto, v. 688. ubi memoratis Scythis, ita loquitur Prometheus:

Λαιᾶς δὲ χειρὸς οἱ σιδηροτέκτονες
Οἰκοῦσι Χάλυβες.

Ad ſiniſtram autem manum fabri ferrarii ſunt Chalybes; nimirum, ad Ponti Euxini orientalia littora, quæ à ſedibus Promethei non fuerunt remota. *Tzetzes* Chiliad. X. 338.

Χάλυβες ἔθνος ἔγγιστα τελοῦν ἡ Τραπεζοῦντος,
Οὗτοι λέγονται σιδήρου ἐφευρηκέναι πρῶτοι.
Καὶ ἡ χαλκὸν ὁ χαλυβὸν, χαλκόν τε λέγουσί μοι,
Οἷα καὶ τοῦτον εὕρεμα τελοῦντα τῶ χαλύβων.

Chalybes, gens eſt proxima Trapezunti; hi dicuntur ferrum inveniſſe primi. Æs etiam vocant & Chalybum & æs, quaſi hoc quoque ſit inventum Chalybum. Virgilius Georg. I. v. 58.

India mittit ebur, molles ſua thura Sabæi,
At Chalybes nudi ferrum. Clericus.

569. Τεύξειν κακὸν ἀνδράσιν] Hoc eſt, formoſis meretricibus immiſſis, populos ceteroqui fortes emollivit, quâ arte ferocem Lydorum indolem domuiſſe proditur Cyrus, conſilio Crœſi. Cùm enim victi ſæpiùs rebellaſſent, Crœſus ſententiam rogatus de ratione quâ Lydi in officio in poſterum contineri poſſent, inter alia hæc reſpondit: φείσεσθαι αὐτῶν κελεύειν τε μὴ ψάλλειν, καὶ καπηλεύειν παιδεύειν τὰς παιδὰς, ἢ ταχέως ὄψεαι, ὦ βασιλεῦ, γυναῖκας ἀντ' ἀνδρῶν ὁρέων γεγονότας: * *edicito illis ut liberos cytharam pulſare, pſallere, & cauponari doceant; & brevi eos, ô Rex, videbis mulieres pro viris factos.* Hæ artes olim ferè perinde habebantur,

* *Herodotus* Lib. I. c. 155.

quaſi

quasi lenocinium exercere, ideoque *Justinus* Lib. I. c. 7. ita rem expressit: *Interjecto deinde tempore, Lydi rebellavere, occupato in aliis bellis Cyro; quibus iterum victis, arma & equi ademti, jussitque cauponias, & ludicras artes, & lenocinia exercere. Et sic gens industria quondam potens & manu strenua, effœminata mollitia, luxuriaque virtutem pristinam perdidit.* Ac sanè, ut alibi docet *Herodotus*, * τὸ Λυδῶν δήμου αἱ θυγατέρες ἐπορνεύοντο πᾶσαι, συλλέγουσαι σφίσι φερνάς, *Lydorum populi filiæ omnes prostabant, sibi dotem colligentes.* Conjicimus Epimetheo & popularibus similia contigisse, ex v. 590. & sequentibus, ex quibus non difficile est intellectu nomine Pandore meretrices describi. Ceteræ circumstantiæ sunt ornamenta Poëtica veteris historiæ. *Clericus.*

569. Τεῦξεν γυναῖκα ἀνδράσιν] Non solæ meretrices, ut vult Clericus nomine Pandoræ significantur, quanquam vox θυλύτρας, quæ infrà occurrit v. 589. exponitur αἱ ἀφροδίσια καταφιλοῦσαι Schol. Homer. ad Il. Θ. v. 520. Patet autem ex versibus 602. & sequentibus toti fœmineo sexui, etiam uxoribus, iniquo, uti spero, Poëtæ nostri judicio, hanc descriptionem competere. *Rob.*

605. Διὰ κτῆσιν δατέονται] Magnam esse dolori accessionem declarat Homerus, si, amisso filio, ad peregrinos transitura sit hæreditas.

Τὸν δ' ἃ τέκετ' ἄλλον ἔδη κτεάτεσσι λιπόντα.
Ἐνθ' ὅγε τὸν ἐνάριζε, φίλον δ' ἐξαίνυτο θυμόν
Ἀμφοτέρων· πατέρι γὸον, ᾧ κήδεα λυγρὰ
Λεῖπ', ἐπεὶ ὃ ζώοντε μάχης ἐκνοσήσαντε
Δέξατο· χηρωσὰ δὲ ἁλὶ κτῆσιν δατέονται.
Il. E. v. 154, &c.

Vide etiam Gen. cap. 15. ubi frustra sibi divina munera Abramus collata existimavit, cùm, deficiente filio, familiarem servum hæredem sibi fore credederit. *Rob.*

608. Κακὸν ἐλπῷ ἀντιφερίζει — ἄμβωαι] Dicit Scholiastes, Τὸ ἀμμένει παρέλκει. Itaque plerumque vertitur, *Malum perpetuò cum bono certat.* Ego autem τὸ ἀμβῶαι παρέλκειν non existimo, sed vertendum esse, *Malum perpetuò certat cum bono ut sit.* Qui aliter exponunt, iniquum ferunt judicium de conjugali vita, existimantes in felicissimis nuptiis malum bono æquale esse; cùm Poëta nihil ultrà videatur innuisse, quàm quòd in sortem felicissimam mala quædam se semper intrudant. *Rob.*

616. Βειάρῳ δ' ὡς πρῶτα] Unicum hoc, quod novi, occurrit exemplum vocis Βειάρεως in quatuor Syllabas dissolutæ, productâ primâ. Poëtæ omnes tam Græci quam Latini trisyllabam exhibent, penultima & antepenultima correptis, ut suprà v. 149. Κόπλός τε, Βειάρεώς τε, & infrà v. 733, & 816. Hoc tamen exemplum à communi usu recedens Doctiss. Bentleium videtur effugisse, qui cùm hanc vocem in quatuor Syllabas resolutam apud Miltonum invenerit, idcirco illud carmen in editione sua quasi Illustrissimo Poëta indignum expunxit. Nescio tamen annon quibusdam potius videatur versus mutilus esse & ἀκέφαλος, quam prima in Βειάρῳ syllaba produci. Potuit sane librariorum incurià excidere articulus τῷ, qui versum perfecisset; eundemque memini articulum alibi à poëta huic nomini adnexum; infrà nempè v. 733.

Ἔνθα Γύγης, Κόπλός τε, ἠδὲ ὁ Βειάρεως μεγάθυμος. *Rob.*

619. Τπὸ χθονὸς εὐρυοδείης] In carcere, nimirum, subterraneo, aut quem subterraneum fingit Poëta. Hinc *Hesiodus* incipit narrare bellum, quod patri intulit Jupiter. *Clericus.*

629. Τιτῆνές τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνου ἐξεγένοντο] Dii quidem prioris ætatis *Titanes* dicti, quasi *luto geniti*, ut antea diximus; Dii verò posterioris à Saturno orti, simpliciter *Dii.* Clericus.

* Lib. I. c. 93.

631. Οἱ μὲ ἀφ' ὑψηλῆς Ὀθρύος Τιτῆνες ἀγανοὶ] Saturnus cum ſuis videtur Othryn montem quaſi arcem occupaſſe, & obſeſſus fuiſſe in eo loco; qui fortè duxit hinc nomen, nam עתר *batar* eſt *cinxit*. Mons eſt qui Phthiotidem à meridie claudit. *Clericus.*

632. Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ] Olympus eſt ad ſeptem triones ejuſdem Theſſaliæ tractûs, in quo Jupiter ſedes fixit. Antiquus auctor * *Euhemerus*, ut verbis utar *Lactantii* è Lib. I. c 11. Inſt. Divinarum, qui fuit ex civitate Meſſana, res geſtas Jovis & ceterorum, qui Dii putabantur, collegerat; hiſtoriamque contexuerat ex titulis & inſcriptionibus ſacris, quæ in antiquiſſimis Templis habebantur, maximeque in fano Jovis Triphylii, ubi auream columnam poſitam eſſe ab ipſo Jove titulus indicabat. In qua columna, geſta ſua perſcripſerat, ut monumentum eſſet poſteris rerum ſuarum. Hanc hiſtoriam interpretatus erat *Ennius*, & ſequutus; cujus hæc ſunt verba, prout ea recitat *Lactantius*, loco memorato: *Eâ tempeſtate, Jupiter in monte Olympo maximam partem vitæ colebat; & eò ad eum in jus veniebant ſi quæ res in controverſia erant. Item, ſi quis quid novi invenerat, quod ad vitam humanam utile eſſet, eò veniebat, atque Jovi oſtendebat.* Ex eo igitur monte Jupiter, cum ſuis, egreſſus, bellum intulit Saturno; neque enim putandum eos, ex montibus aliquot millibus paſſuum remotis, miſſilia in ſe invicem conjeciſſe. *Clericus.*

634. Οἵ ῥα τότ' ἀλλήλοισι μάχην θυμαλγέ' ἔχοντες] Hinc manifeſtò liquet, ut ex innumeris aliis, Deos fuiſſe antiquiſſimos incolas Græciæ. Sacra Hiſtoria ita habebat, ut docet *Lactantius* Lib. I. c. 14. *Jovem adultum, cùm audiviſſet patrem atque matrem* (à Titanibus) *cuſtodiis circum ſeptos atque in vincula conjectos, veniſſe cum magna Cretenſium multitudine, Titanemque ac filios ejus pugnando viciſſe; parentes vinculis exemiſſe, patri regnum reddidiſſe, atque in Cretam remeaſſe. Poſt hæc deinde Saturno datam ſortem, ut caveret ne eum filius è regno expelleret; illum elevandæ ſortis, atque effugiendi periculi gratiâ, inſidiatum Jovi, ut eum necaret. Jovem cognitis inſidiis, regnum ſibi denuò vindicaſſe, ac fugaſſe Saturnum; ex Theſſalia, nimirum.* Scio *Euhemerum*, quaſi hominem vanum traduci, ſed non eſt hîc locus ejus defendendi. Interea omnia ſuadent Theſſaliam fuiſſe ſedem belli inter Deos, & præmium victoris. *Clericus.*

639. Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τήπερ θεοὶ αὐτοὶ ἔδουσιν] Si hîc urgeremus verbum ἔδουσι, ſequeretur utrumque eſſe cibum, neutrum potum; attamen plerique ambroſiam cibum fuiſſe contendunt, nectar potum. At eſt locus *Homeri* planè huic contrarius, ex quo colligere eadem ratione poſſis utrumque fuiſſe potum. Exſtat Odyſſ. τ, v. 359. ubi Polyphemus de vino, quod ei bibendum dederat Ulyſſes:

Αλλὰ τόδ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρός ἐστιν ἀπορρώξ.

Verùm hoc ambroſiæ & nectaris eſt rivus. Ad quem locum *Euſtathius*: συμείωσαι, inquit, ὅτι ἐν τῷ ἀπορρῶξ αἰνίττεται ὁ ποιητὴς ὡς οὐκ ἀπᾴδον δεῖ νοῆσαι καὶ τὸ ἀμβροσίαν ὑγρόν τι ὥσπερ καὶ τὸ νέκταρ. τὸ γὰρ ἀπορρῶξ τοῖς ὑγροῖς φερσαρμόζει, δηλοῖ γὰρ ἀπόῤῥοιαν. ὅτω γοῦν καὶ ἐποίησάν τινες θεὸν νικτέρην, τὸ ἀμβροσίαν λαβόντες εἰς ὑγρὰν θείαν τροφήν. ἴσως δὲ καὶ συνεκδοχικῶς φησὶ μόνον τὸ νέκταρ κεῖται ἢ ἀπορρῶξ, ὡς χρῆναι ἄλλό τι ὄνομα δὴ τῆς ἀμβροσίας νοεῖν: *obſerva voce* ἀπορρῶξ *oſtendere Poëtam non abſonum eſſe intelligere ambroſiam quoque eſſe liquidum quid, quemadmodum nectar; nam* ἀπορρῶξ *liquidis convenit, ſignificat enim effluvium. Sic & fecerunt quidam recentiorum, qui accipiunt ambroſiam quaſi liqui-*

* *Vivebat tempore Caſſandri, Antipatri F. Regis Macedoniæ, ante Chr. Nat.* CCCX.

liquidum alimentum Deorum. Fortè etiam synecdochicè ad solum nectar referendum ὑποξέωξ, *ita ut alterum nomen subintelligendum sit, quod ad ambrosiam referatur.* Verum multò simpliciùs dixerimus & *Homerum* & *Hesiodum* minùs accuratè loquutos, neque ex ἀκυρολογίᾳ ullum consectarium esse deducendum. Verum tamen est nonnullis Veteribus Nectar fuisse solidum cibum, ambrosiam verò potum, quod ostendit *Eustathius*, in sequentibus verbis, ex *Anaxandride*, *Alcmane* & *Saphone*. Sic parum sibi constant Poëtæ, in meris figmentis.

Si originem vocis νέκταρ à Græcis petamus, respondent * ita dici ἀπὸ θεῶν πόμα, οἱονεὶ τὸ συνέχον τὰς πίνοντας αὐτὸ ἐν νότῳ, ἀπὸ τοῦ νέον καὶ τοῦ ἔχω, νεοέκταρ, καὶ κατὰ συγκοπὴν νέκταρ· διὸ καὶ Ἥβη αὐτὸ χεργᾷ, Ιλιάδ. Δ. Alii verò deducunt ἀπὸ τοῦ νε σεπτικὸν καὶ κτᾶται τὸ φονεύω. Dicere debuissent κτείνω; unde κτείζω. *justa facio* & κτίρις *mortui*. Quam Etymologiam, si Græca vox sit, veram esse suadet vox ἀμβροσία, quæ ejusdem est significationis; de qua & hoc observandum, non esse nomen substantivum, sed adjectivum, cum quo subintelligenda vox πρόφη, *cibus*. Ἄμβροτος passim, apud Poëtas, *divinum* significat, non secùs ac νεκτάρεος. Quod si verum sit, videbitur *Hesiodus* hoc velle Jovem immortalitate donasse socios suos, præbitis nectare & ambrosiâ, quibus soli Dii uti credebantur; quo munere accepto, fortiùs in Titanas pugnarunt. Sed mihi verisimilius נקטר *niktar* aut *nektar* vocem esse Phœniciam, quæ *suffitum* sonat; qui veluti potus Deorum habebatur, ut caro victimarum cibus. Adi *Luciani* librum de Sacrificiis. *Clericus.*

655. Περὶ μὲν πεφιδὴς] Scribendum videtur: σεῖο σοι πεφιδὴς, σεῖο δ' ἴση νόημα. *Guietus.*

657. Σῆς δ' ὑπερφιάλοισιν] Scribo ὑπερφιαλοσυνήσιν. Hesych. ὑπερφιάλοισι, ὑπερηφάνοις, ὑπερφρονοῦσι, ἢ ὑπερφρονοῦσι, ὑπερφιάλοις, ὑπερηφάνοις, ὑπερφιάλοις, σκληρύμασι. *Guietus.*

665. Μάχην δ' ἀμέλαρτον ἔγειραν.] Ex hac descriptione prœlii Deorum & Titanum satis constat Poëtam nostrum non solùm, ut vult Quintilianus, *in mediocri illo dicendi genere* excelluisse, sed etiam ad summum Poëtices fastigium assurgere potuisse. Nihil certè grandius occurrit vel in descriptione illa Homerica τῆς θεομαχίας, quæ adeò à Longino celebratur.

Ὡς τὼ ἀμφοτέρους μάκαρες θεοὶ ὀτρύνοντες
Σύμβαλον, ἐν δ' αὐτοῖς ἔριδα ξύνηγειρον βαρεῖαν.
Δεινὸν δ' ἔρρηξεν παπὴρ ἀνδρῶν τε, θεῶν τε
Τῦφθεν· αὐτὰρ ὕπερθε Ποσειδάων ἐτίναξε
Γαῖαν ἀπειρεσίην, ὀρέων τ' αἰπεινὰ κάρηνα.
Πάντες δ' ἐσείοντο πόδες πολυπιδάκι Ἴδης,
Καὶ κορυφαὶ, Τρώων τε πόλις, καὶ νῆες Ἀχαιῶν.
Ἔδδεισεν δ' ὑπένερθεν ἄναξ ἐνέρων Αἰδωνεύς,
Δείσας δ' ἐκ θρόνου ἆλτο, καὶ ἴαχε· μὴ οἱ ὕπερθε
Γαῖαν ἀναρρήξειε Ποσειδάων ἐνοσίχθων.
Οἰκία γὰρ θνητοῖσι, καὶ ἀθανάτοισι φανείη
Σμερδαλέ', εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ.
Τόσσος ἀρὰ κτύπος ὦρτο θεῶν ἔριδι ξυνιόντων.

Hos versus merito celebrat Longinus cap. 9.

"Ἐπιβλέπεις, ἑταῖρε, ὡς, ἀναρρηγνυμένης μὲν ἐκ "βάθρων γῆς, αὐτῶν δὲ γυμνουμένου Ταρτάρου, ἀνα- "τροπὴν δὲ ὅλης, καὶ διάσεισιν τοῦ κόσμου λαμβάνον- "τος, πάντ' ἄμα, οὐρανὸς, ἅλς, τὰ θνητὰ, τὰ "ἀθάνατα, ἅμα τῇ τότε συμπολεμεῖ καὶ συγκιν- "δυνεύει τῇ μάχῃ;

Si vero præsentis pugnæ descriptionem conferamus, in ea etiam omnia æque terribilia apparebunt; concussio terræ, ponti, cœli, tartari; mortalium omnium, atque immortalium confusio.

Δεινὸν δὲ πᾶσαν ἔσχε πόντος ἀπείρων·
Γῆ δὲ μέγ' ἰαχήσεν· ἐπέσευε δ' ἀρανὸς τυρὸς
Σειόμενος, πεδόθεν δ' ἐπεπάστετο μακρὸς Ὄλυμπος
Ριπῇ ὑπ' ἀθανάτων· ἴνοσις δ' ἵκανε βαρεῖα
Ταρτάρου ἠερόεντα —— &c.

* *In Etymol. Magno.*

Et

Et infra 838.

——————— Αμφὶ δ' ἄϋσε
Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ Οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
Πόντος τ' Ωκεανοῦ τε ῥοαὶ, καὶ τάρταρα γαίης.
Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτων μέγας πελεμίζετ' Ολυμπος
Ορνυμένοιο ἄνακτος· ἐπεσεν ἀάχιζε δ' ἄϋσε.
Καῦμα γ' ὑπ' ἀμφοτέρων κάτιχεν ἰοειδέα πόντον,
Βρουτῆς τε, στεροπῆς τε, πυρὸς ἀπὸ τοῖο πελώρου,
Πρηστήρων ἀνέμων τε, κεραυνοῦ τε φλεγέθοντος.
. . . . . .
Τρέσσ' Αΐδης δ' ἐνέροισι καταφθιμένοισιν ἀνάκτων.
Τιτῆνές θ' ὑποταρτάριοι Κρόνον ἀμφὶς ἑόντες,
Ασβέστου κελάδοιο, καὶ αἰνῆς δηϊοτῆτος.

Obſervare liceat, quod hanc trepidationem Plutonis, utpote imaginem nobiliſſimam, & excelſiſſimam, Latini etiam Poëtæ imitati ſint.

Virgil. Aen. 8.

Non ſecus ac ſi qua penitus vi terra dehiſcens
Infernas reſeret ſedes, & regna recludat
Pallida, dîs inviſa, ſuperque immane barathrum
Cernatur, trepidentque immiſſo lumine manes.

Et Ovidius lib. 5. Metam.

Inde tremit tellus, & rex pavet ipſe ſilentum
Ne pateat, latoque ſolum retegatur hiatu;
Immiſſuſque dies trepidantes terreat umbras. Rob.

687. Εκ δ' τε πᾶσαν --- Φαῖνε βίην] Potentiam Jovis imminuit Poëta, cum dicat, omnibus ei viribus opus eſſe ad vincendos hoſtes. Meſſiam in Angelos rebelles fulminantem grandiùs deſcribit Miltonus lib. 6.

Yet half his ſtrength he put not forth, but check'd
His thunder in mid volley, for he meant
Not to deſtroy, but root them out of heaven. Rob.

699. Θεσπέσιον κάτιχεν Χάος] Χάος hîc ſignat ſine dubio ingentem aëris extenſionem, quæ vacua capitibus noſtris imminet; nam *Heſiodus* deſcribit prælium, quod ſupra terram, non infra, commiſſum eſt. Nec obſtat quod antea dixit, *flammam ad aërem perveniſſe*, cùm quia ſunt hîc frequentes repetitiones, tum quia hæc aliquatenus differunt; nam καῦμα θεσπέσιον *ingens ardor*, aut *incendium* eſt effectus flammæ. Sic Χάος uſurpavit *Ariſtophanes* in Nubibus, p. 151. Ed. Genevenſis majoris, ubi ita loquentem Socratem inducit, inanem aërem oſtendentem:

Αλλο τί δῆτ' ἢ νομεῖς εἶ) Θεὸν ἡγῇ, πλὴν ἄπερ ἡμεῖς,
Τὸ Χάος τυπὶ καὶ τὰς νεφέλας καὶ τὴν γλῶτταν, τρία ταυτί.

Aliud quidquam non exiſtimabis Deum eſſe, præter ea quæ nos exiſtimamus; hoc Chaos & Nubes & Linguam, tria hæc. Ubi *Scholiaſtes*: Χάος λέγει δὲ ἀέρα, παρὰ τὸ κεχῦσθαι, imò verò παρὰ τὸ χαίνειν, *hiare*. Vide dicta ad v. 116. Vide etiam *Ariſtophanem* p. 164. & alibi. *Clericus.*

Ibid. Καῦμα δ' θεσπέσιον κάτιχεν Χάος] Non aſſentior Clerico, qui ſupponit τὸ Χάος hic ſignificare ingentem aëris extenſionem, quæ vacua capitibus noſtris imminet. Nam præterea quod, hoc ſenſu admiſſo, inepta eſſet repetitio verſus 696 ubi dicitur, φλὸξ δ' ἠέρα δῖαν ἵκανεν -- ἄσπετος, quis non ſentit longe grandiorem eſſe imaginem Jovis, ultra ipſius mundi limites fulgura torquentis, quàm ejuſdem, flammas in ambientem aërem jaculantis? Miltonus noſtras veterum Poetarum æmulator, & perfector, hunc locum reſpexiſſe videtur lib. 6.

Eternal wrath
Burnt after them to the bottomleſs pit.
Confounded Chaos roar'd
And felt tenfold confuſion in their fall *Through*

Through his wild Anarchy, ſo huge a rout
Incumber'd him with ruin. Rob.

719. Τόσσον ἔνερθ'] Similis apud Homerum occurrit Tartari deſcriptio Il. 8.

Η μὶν ἐλὼν ξίφος ἐς Τάρταρον ἠερόεντα
Τῆλε μάλ', ἦχι βάθιστον ὑπὸ χθονὸς ἔστι βέρεθρον
Ενδα σιδήρειαί τε πύλαι, καὶ χάλκεος οὐδός,
Τόσσον ἔνερθ' ἀΐδαο, ὅσον οὐρανὸς ἐς γαῖάν.

Et hinc etiam Virgil. Aen. 6.

Tum Tartarus ipſe
Bis patet in præceps tantum, tenditque ſub umbras,
Quantus ad æthereum cœli proſpectus Olympum.
Hic genus antiquum terræ, Titania pubes,
Fulmine dejecti, fundo volvuntur in imo. Rob.

727. Αὐτὰρ ὑπερθεν Γῆς ἔζαυ πρύμναι] Tartara, nimirum, non intra terram eſſe putabant, ſed inferiora, in tenebricoſis ſpatiis, quæ terræ ſubjecta eſſe exiſtimabant; cùm neſcirent terram eſſe rotundam, & vicibus ſoli ſua hemiſphæria oſtendere. *Clericus.*

730. Χώρῳ ἐν εὐρώεντι, πελώρης ἔχατα γαίης] Hic verſus additicius videtur. *Guietus.*

730. Πελώρης ἔχατα γαίης] Hic verſus Guieto videtur additicius eſſe, cui aſſentior. Mendoſus enim eſt, nec Grammaticæ congruens. *Rob.*

739. Χάσμα μέγ'] Pulcherrimam illam ideam *Satanæ* per Chaos iter facientis abhinc videtur traxiſſe Miltonus Lib. 2.

A vaſt vacuity: all unawares
Fluttering his pennons vain plumb down he drops
Ten thouſand fathom deep, and to this hour
Down had been falling, had not by ill chance
The ſtrong rebuff of ſome tumultuous cloud
Inſtinct with fire and nitre hurried him
As many miles aloft —— Rob.

740. Οὔδας ἵκοιτ', εἰ πρῶτα πυλέων ἐντοσθε γένοιτο] An ſcribendum? ὄδας ἵκοι' εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε γένοιο. Sic in ἔργοις, ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηαι ſcribendum, pro quo vulgò ſcriptum ἵκηται. *Guietus.*

741. Πρὸ δύελλα δυέλλη] Scribo φέρει πρὸ δύελλα δυέλλη ἀρχαλέη. φέρει πρὸ pro προφέρει una voce. Homer. Od. Τ. ἔπειτά μ' ἁρπάξασα δυέλλα οἴχετο προφέρουσα. *Guietus.*

747. Λοιὸν ἰόντα] Vulgo legitur ἀμφὶς; ſed monente Grævio, & conſentiente MS. Bod. reſtitui λοιὸν, quod ſequentia verba ἀλλήλας προσόντοιν requirere videntur. *Rob.*

755. Κασίγνητον δεινάοιο] Similiter Homerus Il. ξ.

Ενθ' Υπνῳ ξύμβλητο, κασιγνήτῳ θανάτοιο.

Et Virgil. Aen. 6. *Et conſanguineus lethi ſopor.* Rob.

758. —— ὃν ποτ' αὐτὶς
Ηέλιος φαέθων ἐπιδέρκεται ἀκτίνεσσιν
Οὐρανὸν εἰσαγαὼν, οὐδ' ὁραῖος κατακαίνων.]

Videtur eſſe imitatio *Homeri*, qui ita de Cimmeriis Odyſſ. Λ.

—— οὐδὲ ποτ' αὐτοὺς
Ηέλιος φαέθων διαδέρκεται ἀκτίνεσσιν
Οὐδ' ὁπότ' ἂν στείχησι πρὸς οὐρανὸν ἀστερόεντα
Οὔθ' ὅταν ἂν δὴν γαῖαν ἀπ' οὐρανόθεν προτράπηται.

Neque umquam eos Sol lucidus adſpicit radiis, neque cum it ad cœlum ſtellatum, neque cum iterum ad terram è cœlo convertitur. Clericus.

773. Ιφθίμα τ' Αἴδαο καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης] Ιφθιμος, ubi de Deo ſermo eſt, verti debet ἰσχυρὸς *potens*, non *fortis*, præſertim cùm loquatur Poëta de *Plutone*. *Perſephone* filia Cereris dicitur alio nomine *Pherephattha*, quod ſi ſcribamus Phœnicio charactere פי-רפתא *pherphethe*, ſignificat *fructum copioſum*; nomenque hoc terribile habebatur, quia ſacrum. *Plato* in Cratylo, p. 265. eo prolato ſubjicit: πολλοὶ καὶ τοῦτο φοβοῦνται τὸ ὄνομα, *multi reverentur hoc nomen.* Περσεφόνην

σιφόνιν viri docti interpretantur, ex eadem Lingua, פרי ספון *peri-ſaphoun* fructum occultum, quod ſignat ſementem terræ commiſſam. Malim intelligere *reconditum* in horreis. Utrumque nomen aptiſſimum eſt filiæ Δηοῦς, hoc eſt, *Deæ copiæ*. Ceres Regina fuit Siciliæ, cujus filiam rapuit Pluto, aut raptam uxorem duxit; quod in Enarratione *Gallica Myſteriorum Cereris multis oſtendimus. *Clericus.*

775. Δεινὴ Στὺξ θυγάτης ἀφορῥέος Ωκεανοῖο] Non difficile eſt intellectu cur Stygem vocet *Heſiodus* filiam Oceani, cùm ſit tanta rerum affinitas; ne dicam ex vaporibus Oceani, qui in pluvias denſantur, oriri fontes. Sed tria ſunt hîc, non ubique obvia, animadvertenda. Primum eſt deſcriptio Stygis, quam prorſus fictam eſſe nos credere vetat quod habet *Pauſanias* in Arcadicis, ſeu Lib.VIII. p. 483. ubi poſtquàm meminit ruderum Oppidi Arcadici, cui Nonacri nomen erat: Τῶν δ' ἐρειπίων, inquit, ὑ πόῤῥω κρημνὸς ἔστιν ὑψηλὸς· ὑχ ὕπερον ὃς τοσοῦτον ἀνήκοντα ὄψεις οἶδα. κὴ ὕδωρ κατ' ἦ κρημνῦ σταζει· καλεῖσι δ' Ελληνες αὐτὸ ὕδωρ Στυγός. Εἶναι δὲ πῶ Στύγα Ησίοδος μ' ἐν Θεογονίᾳ ἐποίησεν· (Ησιόδ᾽ῳ γὰ δὴ ἔστι πῶ Θεογονίαν εἰσὶν οἱ νομίζουσι) πεποιημένα ἔν ἔστιν ἐνταῦθα Ωκεανοῦ θυγατέρα πῶ Στύγα, γυναῖκα δὲ αὐτῶ εἶ) Πάλλαντος: *non procul à ruderibus, eſt alta montis crepido; non aliam vidi, quæ in tantam altitudinem attollatur; aqua vero ſecundum præruptam rupem ſtillat. Vocant Græci hanc aquam Stygis. Eſſe autem Stygem Heſiodus in Theogonia cecinit; (neque enim deſunt qui Theogoniam opus Heſiodi eſſe credant) cecinit autem Stygem fuiſſe Oceani filiam, & uxorem Pallantis.* Hoc fictum quidem eſt, ut pleraque alia, ſed ex verbis Pauſaniæ intelligere licet, quare dicat *Heſiodus*:

——— κλυτὰ δώματα ναίει
Μακρῆσι Πέτρῃσι καταῤῥῳέ, ἀμφὶ δὲ πάντη
Κίονες ἀργυρέοισι θεὸς ὑρανὸν ἐσήεικται.

Inclytas ædes incolit ingentibus ſaxis ſupernè tectas, circumquaque vero columnis argenteis ad cælum firmatæ ſunt.

Alterum, quod hîc animadvertendum eſt, ad id pertinet quod Poëtæ aiunt aquam eſſe inferorum; quod inde ortum, quòd aqua illa lethalis eſſet, quemadmodum paullò pòſt docet *Pauſanias*: Θάνατον δὲ τὸ ὕδωρ φέρει ἔστε καὶ ἀνθρώπῳ καὶ ἄλλῳ ζῴῳ παντὶ: *lethalis eſt hæc aqua & hominibus, & omnibus aliis animalibus.* Alios etiam habet miros effectus aquæ illius omnia perrumpentis, præter ungulam equinam; ſed qui fortè minùs veri ſunt. Verùm hinc liquet, cur in inferis collocetur, nec dubito quin ea aqua ab antiquiſſimis Græciæ colonis dicta ſit מי שתוק *me ſthouk*, hoc eſt, *aqua ſilentii*, quòd ad *regna ſilentum* eos demitteret. Eodem reſpicere videtur *Heſiodus*, in ſequentibus, ubi dicit eum qui per Stygem pejeravit κεῖθι ἄναυδον, *jacere ſine voce.*

Tertiò obſervandum aquam hujus fontis fuiſſe jurijurando conſecratam; quod quî potuerit fieri, ſi lethifera erat, non immeritò quærant Lectores. Videtur enim qui jurabat bibiſſe ἐν χρυσείῃ φιάλῃ allatam aquam ab Iride. Alioqui neceſſe non erat eam afferri. Crediderim hanc fuiſſe opinionem eorum temporum, eum qui accuſabatur cujuſpiam ſceleris, cujus reus non erat, potuiſſe ſine noxa eam aquam bibere; addito jurejurando, quo innocentiam ſuam teſtatam faceret; ſin minùs, aquam noxiam ſuam naturam obtinuiſſe, & homini mortem, aut gravem morbum creaſſe. Non unus hic fons habitus aptus explorandæ veritati juri-jurandi. Vide quæ habet *Macrobius* de fonte Palicorum Saturnal. Lib.V. c.19. *Clericus.*

783. Μέγαν ὅρκον] Hoc eſt, per quem *magnum jusjurandum* concipitur. Sic *Homerus* vocat ὅρκια πιστὰ *agnos* qui adhibebantur

hibebantur ad solennius jurandum. Iliad. Γ. v. 245. *Clericus.*

785. Ὁ, τ' ἐκ πέτρης κατατηκέος] Respicit ad id quod ex *Pausania* protulimus, qua de causa etiam *Homerus* * vocat κατηφόριον Στυγὸς ὕδωρ, *stillantem aquam Stygis.* Ταῦτα μὲν δὴ ἐποίησεν, inquit *Pausanias*, ὡς ἂν ἰδὼν ἐς τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς σάλον: *hæc cecinit, quod viderit aquam Stygis stillantem.* Clericus.

794. Κεῖται νηυτμὸς καὶ τὰ ἑξῆς] Hæc poëticè ficta & adaucta, sed ex vero nata; nimirum, ex noxia Stygiæ aquæ natura. *Clericus.*

805. Ὠγύγιον] Græci *antiquam* interpretantur, quasi ab *Ogyge*, antiquissimo Rege nescio quo. Intelligimus *amaram*, quod apprimè quadrat in exitialem effectum hujus aquæ potæ; ex Phœnicia Lingua, in qua אגג *agag* significavit, ut apud Arabas, *amaram reddidit aquam.* Hinc quoque dicta *amara*, aqua illa jurisjurandi & zelotypiæ, quam, apud Hebræos, bibere jubebatur mulier adulterii suspecta. Vide Num. V. *Clericus.*

806. Ἔνθα ἥ γῆς δνοφερῆς] Hic & tres sequentes versus è superioribus repetiti sunt, post versum enim 734. collocantur. Sed hinc fortasse tollendi. *Guietus.*

806. Ἔνθα ἥ γῆς δνοφερῆς καὶ τὰ ἑξῆς] Hæ sunt περατολογίαι poëticæ, quæ nihil ex vero ducunt. *Clericus.*

808. Πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασι] Πηγαὶ hîc videtur *initium* significare, nam solius πόντου posset dici *fons*, non terræ, tartari, aut cœli. *Clericus.*

820. Τυφωέα] De hoc egimus ad v. 307. Describuntur scelerati homines Jordanis accolæ, quorum historiam & excidium Græcis olim narraverant Phœnices; hoc est, mendaces mendacibus augenda atque exornanda tradiderant. *Clericus.*

822. Οὗ χεῖρες μὲν ἔασιν ἐπ' ἰσχύϊ ἔργματ' ἔχουσι] Vertunt: *cujus manus quidem sunt ob robur occupatæ*, aut *operibus aptæ*, quasi ἔργμα idem sit hîc ac ἔργον. Sed quodnam opus memoratur Typhonis, aut Typhoëi, seu antequam à Jove vinceretur, seu postquam in Tartara detrusus est? Deinde quid frigidius hac descriptione virium, *cujus manus propter robur habent opera?* Non potuit hoc ferre *Fr. Guietus*, qui suspicatur legendum θαῦμα ἀκοῦσαι, *mirabile auditu.* Verùm tanta mutatione opus non est, cùm præsertim non minùs frigidum sit, & minus Græcum: *cujus manus sunt in robore.* Cùm olim sine notis accentuum & spirituum scriberent Græci ΟΥ. æquè facilè potuit efferri ὑ *non* ac ὗ, *cujus*, quod si feceris sententia egregia erit: *Nec manus, propter vires, habent quidquam quo impediri queant; & pedes fortis illius Dei sunt indefessi.* Ἐργματα hîc deducimus ab εἴργω, *coërceo, prohibeo.* Hoc unum in hac nostra interpretatione paullò durius videri queat, quòd particula negativa sit paullò remotior à verbo. Sed nec desunt ejus rei exempla, & eam omnino postulare videtur sensus. *Clericus.*

826. Πῦρ ἀμάρυσσε] *Ignis* hîc vocatur oculorum splendor, ut & in sequente versu, nequis putet Poëtam ignem propriè dictum in oculis hujus monstri collocasse. Superant hæc omnem περατολογίαν. *Clericus.*

836. Θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἄναξεν] Fortè nata est hæc circumstantia ex narratione Phœnicum, qui dictitabant inferioris Jordanis accolas *bellum Deo & hominibus indixisse*, aut utrorumque *hostes ac spretores* fuisse. Quæ loquutiones perperam intellectæ monstra hæc pepererunt, quasi fuisset terræ filius Draco, qui bellum Jovi intulisset. Certè *Lucretius* describens *Epicuri* dogmata de Numine, quod verbo posuit, re sustulit, ita de Epicuro loquitur quasi ei bellum intulisset, Lib. I. initio:

* *Iliad.* O. v. 37. ubi Juno jurat per Stygem.

Quare Religio pedibus subjecta vicissim
Obteritur, nos exæquat victoria cœlo. Clericus.

838. Σκληρὸν ἰζόντησι] Non malè hisce verbis describitur subversio Sodomæ, Gomorræ vicinarumque urbium, de qua vide Diss. nostram. *Clericus.*

840. Τέρματα γαίης] Hoc est, remotissimæ partes terræ, quæ est significatio vocis *tartara.* Vide not. ad v. 119. *Clericus.*

841. Ποσσὶ δ' ὑπ' ἀθανάτοισι] Parem in his versibus reperias sublimitatem ac in Homericis illis à Longino celebratis, utpote quæ ἀγεωπόν τι, καὶ μέγα τὸ δυμώδιον, καὶ ἄκρατον παίσιον.

—— Τρέμε δ' ὕρια μακρὰ, καὶ ὕλη
Ποσσὶν ὑπ' ἀθανάτοισι Ποσειδάωνος ἰόντος.

Eandem sublimitatem Miltonus assequitur,

Under his burning wheels
The stedfast Empyrean shook throughout;
All but the throne itself of God-- Rob.

843. Ἰοειδέα πόντον] Hîc intelligendum *mare mortuum*, seu lacus Asphaltites. *Clericus.*

846. Ἕζετο δ' ἐν χθὸν πᾶσα] Vicina, nempe, infimis partibus Jordanis; qua de re vide memoratam Dissertationem. *Clericus.*

858. Τοῖο ἄνακτος] Αναξ, nimirum, ut jam diximus, vox est honorifica quæ Regem quidem sonat ut plurimùm; sed eximium etiam quidpiam significat, quale erat in suo genere hoc monstrum. *Clericus.*

859. Οὔρεος ἐν βάσσῃσιν] Inter montes Moabitidis & Chananææ situs est lacus Asphaltites, in profunda valle. *Clericus.*

869. Νέφος Νότου, Βορέω τε καὶ Ἀργέστεω Ζεφύροιο] Hîc mirum est fieri duntaxat mentionem trium ventorum, omisso *Euro*, qui tamen μαλαῦρα non potest vocari. Quod cùm non concoquerent nonnulli, legerunt καὶ Ἀργέστου, Ζεφύρου τε, quemadmodum habet in Allegoriis *Joannes Diaconus*; quò etiam respicit alter Scholiastes, qui memoratis quatuor ventis *cardinalibus*, ut vocantur, subjicit: Ἀργέστης ὁ Ἀπηλιώτης, ὃν λέγει ὁ Ὅμηρος Εὖρον: *Subsolanus quem vocat Homerus Eurum.* Recta sine dubio esset lectio, si constaret ἀργέστην uspiam dici Eurum, cùm contrà constet esse occidentalem ventum, qui & Corus vocatur. *Plinius* Lib. II. H. N. c. 47. *Sunt bini, in quatuor cœli partibus; ab oriente æquinoctiali Subsolanus, ab oriente brumali Vulturnus; illum Apelioten, hunc Eurum Græci appellant. A meridie Auster, & ab occasu brumali Africus; Notον & Lyba nominant. Ab occasu Æquinoctiali Favonius, ab occasu solstitiali Corus; Zephyrum &* ARGESTEN vocant. Præterea eosdem ventos tres commemorat v. 379. ubi ἀργέστης est etiam epitheton Zephyri, quemadmodum hîc ex vulgata lectione. Crediderim hanc omissionem esse negligentiæ tribuendam; nam non ignorabat *Hesiodus* esse Orientalem ventum.

Idem *Plinius* paullò antea: *Veteres quatuor omnino servavere, per totidem mundi partes (ideo nec Homerus plures nominat) hebeti ut mox judicatum est ratione.* Vide *Homerum* Odyss. E. v. 295. *Hesiodus* autem *Homero* in ejuscemodi rebus nequaquam inferior erat, ut satis liquet ex Operibus & Diebus. Obiter notandum *Hesiodi* ævo vocem ἀργέστης nondum fuisse nomen venti, qui à *Zephyro* distingueretur; cùm conjungatur ea vox cum *Zephyro*, quasi epitheton, quo significetur ejus *celeritas*, aut simile quidpiam. *Clericus.*

871. Ἀλλὰ μὰλ' αὖραι] Μαλαῦραι scribo. Hesych. μαλαῦραι, μάτην αὖραι, ἐχοῦσι πνοὰς. vulgò scriptum ἄμμοι pro αὖραι. ex ἀλ fit μὰλ retrò, in cassum. Sic ex ἀκὺς, μακὺς, μὰξ mox, ὠκὺς. *Gaietus.*

884. Δωτίνησιν τιμᾶς] Hoc est, munera

nera illis divisit, sed posteritas eos honores intellexit de iis, quibus singula Numina præesse postea credita sunt. *Clericus.*

885. Ἀλοχον δίτα Μῆτιν] Clarum est hîc allegoricum esse matrimonium, quòd Regi conjunctius nihil esse debeat quàm *prudentia.* Clericus.

885. Per hanc Allegoriam significat Poëta, conjunctissimam esse Divinæ Naturæ sapientiam. Similis figura in libro, qui nuncupatur *Sapientia Solomonis*, pulcherrimè usurpatur. Cap. 8.

Ταύτην (sc. τὴν σοφίαν) ἐφίλησα, καὶ ἐξεζήτησα ἐκ νεότητός μου·
Καὶ ἐζήτησα νύμφην ἀγαγέσθαι ἐμαυτῷ.
Sapientiam amavi, & exquisivi ab adolescentia mea,
Et eam pro sponsa expetivi mihi. Rob.

887. Ἀθώων] Deam disciplinarum & fortitudinis meritò Prudentiæ filiam facit Poëta; cùm absque hac nulla sit vera fortitudo, nec eruditio. Ceterùm Ἀθώων est, Phœniciâ linguâ, אירנא *ethana*, hoc est, fortis, ut ab aliis jam animadversum. *Clericus.*

894. Τριτογένειαν] Sic dicitur Minerva quasi genita à *capite* Jovis, nam si scribamus Phœniciis litteris תריתא *thritho*, intelligemus deducendam vocem à ריח *reth*, quod, pro mutatione solenni ת & ש, idem esse potuit ac ריש *resch*, Chaldaicè & Syriacè *caput.* Ejus antiquæ vocis significatio remanserat etiamnum apud Athamanas. *Hesychius*: Τριτώ, Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος φησὶ τὴν κεφαλὴν καλεῖν Ἀθαμᾶνας. Apud Cretenses, idem hac voce significatum esse auctor est *Eustathius* in Illiad. Δ. Ed. Rom. p. 504. Hanc quidem circumstantiam Palladis natalium hic non tradit *Hesiodus*, sed summo consensu reliqui omnes Mythologi & Poëtæ habent. Facile est intellectu cur sapientissima Dea & Artium Præfecta à cerebro, vel capite Jovis nata putetur, cùm caput existimetur esse sedes animi. Aliæ vocis Etymologiæ non sunt flocci faciendæ, si cum hac conferantur. Τριτογένειαν verterant Romani veteres *Capitam.* *Ovidius* sub finem Lib. III. Fastorum:

Parva licet videas Capitæ delubra Minervæ,
Quæ Dea natali cœpit habere suo.
Nominis in dubio causa est, capitale vocamus
Ingenium sollers; ingeniosa Dea est.
An quia de capitis fertur, sine matre, paterni
Vertice, cum clypeo prosiluisse suo? Clericus.

898. Ἣν ἐγκάτθετο νηδύν] Hoc est, prudentiam perpetuò sibi adesse consiliariam voluit, nec umquam eam dimisit. *Clericus.*

899. Ὡς δὴ οἱ φράσσατο θεὰ ἀγαθόν τε καὶ κακόν τε] *Bonum & malum* omnia significant, apud *Homerum*, & in Hebraico etiam sermone. Vide not. ad Genes. III, 5. *Clericus.*

900. Θέμιν] Dea hæc est Præses Justitiæ, quæ non minùs ac Prudentia Regibus necessaria est. Si scripseris Phœniciis litteris תמי, illico liquebit esse vocem Phœniciam, à תם *integer, probus*, ita ut nomen Themidis *integritatem* sonet. *Clericus.*

Ibid. Ἣ τίκτεν Ὥρας] *Horæ* est ab Hebraîca voce אור, *or*, quæ *lucem* sonat propriè, & tralatitio significatu *cognitionem*, quæ in Rege unà cum integritate conjuncta esse debet. Posset huc fortè trahi conjunctio *Urim* & *Thummim*, in Pont. Maximo Hebræorum. Affinitas *Horarum* harumce cum Dea Justitiæ significatur earum nominibus Εὐνομίη, Δίκη & Εἰρήνη, quæ sunt Justitiæ consectaria, & veræ eruditionis comites. *Clericus.*

903. Μοίρας θ' ἃς πλείστην τιμὴν πόρε μητίετα Ζεύς.] Quamvis affinitas sit inter Justitiam & munus harum Dearum; non

eſt credibile hos verſus eſſe *Heſiodi*, cùm alios parentes Parcis tribuerit antea v. 215. Homo ineptus, qui ſupplere conatus eſt quod non deerat *Heſiodo* ſed deeſſe putabat, hos de Parcis verſus adſuit, & fortaſſe plures. *Clericus.*

903. Μοίρας δ'] Eadem, quæ Clerico, fuit ſententia Doctiſſ. Thomæ Gale in notis ad Apollodorum p. 6. Sed utriſque ut opinor, fraudem fecit prava Heſiodi interpretatio. Non enim in hoc loco aſſerit poëta Themin peperiſſe *Parcas*, quæ ſuprà *Noctis* eſſe filiæ dicuntur, ſed Themin peperiſſe *Horas*, quæ venuſtatem operibus hominum, *Parciſque* conciliant. Accuſativus caſus Μοίρας, ut Grammatici loquuntur, proximum verbum τὸ ὠρείνιον, non τὸ τίκτειν ſequitur; & ſententia ſic expoſita ſenſum exhibet veriſſimum, viz. *Bonæ leges, juſtitia, & pax humanam ſortem pulchram, & felicem reddunt.* Rob.

917. Λητὼ δ' Ἀπόλλωνα] De nomine Latonæ, egimus ad v. 406. Nunc dicendum quare ejus filius vocaretur Φοῖβος Ἀπόλλων, nam paſſim ita appellatur ab *Homero*, quaſi *Apollo* ſit cognomen. Si autem ſcribas Hebraicè: פח-בו חפלון *phe-bo hapollon*, Linguæ Hebraicæ peritus ſtatim interpretabitur *os in eo mirum*, quod apprimè convenit Deo fatidico. Vide dicta de *Phœbe*, ad v. 404.

Ibidem. Καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν] Phœnicio characterе הרתמי *harthemi*, ſignificat, *mons admiratio mea*, ab הר har, *mons* & חמה thamah, *admiratus eſt.* Diana, nimirum, venatrix montibus maximè delectabatur. Antiquiſſimus hymnus in Dianam, qui *Homero* tribuitur, ſic eam deſcribit:

Ἣ κατ' ὄρη σκιόεντα, καὶ ἀκρεμονας ἀνεμοέσσας
Ἄγχι τερπομένη παγχρύσια τόξα τιτύσκει.

Quæ per montes umbroſos & promuntoria ventoſa, venatione oblectata totum aureum arcum tendit. Sic ipſa, apud *Callimachum* in Hymno, qui ipſi inſcriptus eſt, loquitur, v. 19.

— σπανιὸν γὰρ ὅτ' Ἀρτεμις ἄστυ κάτεισιν,
Οὔρεσιν οἰκήσω.

Raro Diana in urbem ibit, in montibus habitabo. Vide ejuſdem Hymni vſſ. 3 & 18. Apud *Lucianum*, in Dialogis Deorum, p. 212. T. I. dicitur ὄρειος *montana*; & p. 217. T. I. Amor negat ſe poſſe vulnerare Dianam φεύγουσαν ἀεὶ διὰ τῶν ὀρῶν, *fugientem ſemper per montes.* Talia innumera poſſent proferri.

Obſervandum hîc & alibi clarè diſtingui Apollinem & Dianam à Sole & Luna, qui v. 371. dicuntur Hyperione & Thiâ nati. Attamen conſtat poſtea Apollinem quidem & Solem unum Numen creditum fuiſſe, Lunam verò ac Dianam alterum; quod ideò factum puto, quia Apollinis quidem animum, poſt mortem, in Solem iviſſe, ut æternæ illi flammæ præeſſet, dicebant antiquiſſimi Poëtæ; Dianæ verò mentem Lunam inſediſſe. Genus hoc fuit adulationis, quo vetuſtiſſimi Græci proſequuti ſunt liberos Jovis. Sic & Ægyptii Iſidi adulati erant, cùm columnæ, ſepulcro Iſidis impoſitæ, cùm alia, tum etiam hæc inſcripſiſſent: * Ἐγώ εἰμι ἡ ἐν τῷ ἄστρῳ τῷ Κυνὶ ἐπιτέλλουσα: *Ego ſum, quæ in Canis ſidere exorior.* Indidem factum ut ſtellis omnibus impoſuerint nomina illuſtrium virorum & fœminarum; qua de re agit *Hyginus*, In Lib. II. Poëtici Aſtronomici, *de ſignorum cœleſtium Hiſtoriis.* Clericus.

920. Λοισθοτάτην δ' Ἥρην θαλερὴν πόσατ' ἄκοιτιν] Attamen hæc ſola legitima uxor habita, ceteræ omnes pellices. Dicitur, apud *Lucianum*, Jovis ἡ νόμῳ γαμετὴ *legitima conjux*, in Dialogis Deorum p. 192. Tom. I. & Jovi συμβασιλεύειν, p. 213. *Clericus.*

921. Ἥβην] Hæc Dea fuit juventutis præſes, quam nomen traxiſſe liquet ex Hebraica voce אב *eb*, vir, qui juventùtis eſt Symbolum; quòd plantæ tum vi-

* *Diodor. Siculus* Biblioth. Lib. I. p. 24.

vigeant maximè, cùm maximè virent. Hinc apud Poëtas, passim *viridis juventus* dicitur, imò & senectus cùm contingit eam juventuti esse similem. *Virgilius* Æneid. V. 295.

Euryalus formâ insignis VIRIDIQUE *juventâ.*

Idem Lib. VI, 304. de Charonte:

Jam senior, sed cruda Deo VIRIDISQUE *senectus.*

Ibidem. Ἄρεα.] Notissimum est Martis sedes haberi montes Thraciæ, quos aut filius Jovis, Thessaliæ Regis, aut ex ejus posteris quispiam insedit, unde dictus est הרי *hari*, hoc est, *homo montanus*, nam, ut diximus, הר est *mons*, ὄρος. Cùm autem ex bello & latrociniis viveret, creditus est post mortem præesse bello, cui tam sæpè vivus interfuerat. Elegans est descriptio palatii Martis, apud *Statium* Lib. VII. Thebaïdos, ubi de Mercurio ad illum misso, cujus descriptionis hoc est initium:

Hic steriles delubra notat Mavortia sylvas,
Horresciteque tuens, ubi mille furoribus illi
Cingitur adverso domus immansueta sub Æmo:

qui, ut notum, mons est Thraciæ. Hinc à Thracibus Mars impensè cultus. *Herodotus* Lib. V. c. 7. Θεοὺς μὲν σέβονται μούνους τούσδε, Ἄρεα, καὶ Διόνυσον, καὶ Ἄρτεμιν; *Deos hos Solos colunt, Martem, Liberum, Dianam.* Ac sanè mores eorum cum ejusmodi Religione consentiebant. Idem Scriptor paullò ante de moribus Thracum: ἀργὸν εἶναι κάλλιστον, γῆς δὲ ἐργάτην ἀπιμότατον· τὸ ζῆν ἀπὸ πολέμου καὶ λῃστύος κάλλιστον: *otiosum esse honestissimum, agricolam vero contemtissimum. E bello atque rapto vivere pulcerrimum.* Clericus.

Ibidem. Εἰλείθυιαν] Vox הילידיא *heilidia* aliunde non potest deduci quàm ab הילד *helid*, hoc est, *fecit parere*; sic enim formari potest *Hiphil* in verbo ילד *jalad* peperit, æquè ac in aliis verbis ejusdem formæ. Quàm hoc autem nomen benè conveniat Deæ partui præsidi nemo non videt. Observatu dignum est distingui hoc Numen à Diana, cùm ab *Hesiodo*, tum à Scriptore antiquissimo Hymni in Apollinem, qui *Homero* tribui solet, narrat enim primum *Eileithyiam* nesciisse Latonam parturire, deinde ait advocatam è cœlo fuisse, & partum Latonæ venientem accelerasse. Sic habet v. 97.

Μόνη δ' οὐκ ἐπέπυστο μογοστόκος Εἰλείθυια.
Sola nescierat partus laborem levans Eileithyia.

Postea v. 15.

Εὖτ' ὀδὶ Δήλῳ ἔβαινε μογοστόκῳ Εἰλείθυια
Τὴν τότε δὴ τόκῳ εἷλε, μενοίνησιν δὲ τελέσθαι.

Ubi in Delo incessit partus dolores levans Eileithyia, tunc illam partus cepit, & parata erat parere. Quî ergo factum ut Diana cum hoc Numine misceretur & partibus etiam præficeretur? Qui potuit credi τὰς τεκούσας μαιεῖν παρθένος ὕσα, ut utar verbis Junonis apud **Lucianum*? Nimirum, credebant Lunæ Numen præesse partui, quod præsit mensibus, intra quorum certum numerum fœtus in lucem eduntur; cumque eo Numine miscebant Dianam, quæ, eo pacto, quamquam virgo, obstetricis munere fungi statuebatur. Aliam rationem commiscitur *Callimachus*, Hymno in Dianam v. 20. & seqq. ubi sic Dea loquitur:

—— Πόλεσιν δ' ὀπιμίξομαι ἀνδρῶν
Μοῦνον ὅτ' ὀξείῃσιν ὑπ' ὠδῖνεσι γυναῖκες
Τειρόμεναι καλέωσι βοηδόον ἥσι με μοῖραι
Γενομένην τοπεῶτον ἐπιχλήρωσε ἀρήγειν·
Οὕνεκά με καὶ πίκτουσα, καὶ ἐκ ἄλγεσι φέρουσα
Μήτηρ.

Urbibus vero admiscebor hominum, tantum cum acutis pariendi doloribus mulieres oppressæ vocarint me opitulatricem; quibus me Parcæ, ut primum nata sum, sortem adsignarunt opem ferendi;

* *Tom. I. p. 213. in Dial. Junonis & Latonæ.*

rendi; *quoniam & cum me pareret, & cum me ferret non doluit mater.* Sed commentum hoc est *Callimachi*, qui credidit indignum Dea esse dolere, instar mulierum; non sententia antiquissimorum Græcorum, qui Diis incommoda, imò & vitia humanæ naturæ tribuere solent. Philosophi postea, cùm non possent hæc concoquere, ad allegorias conversi sunt; & Poëtis recentioribus corrumpendæ veteris Historiæ, dum Στοιχειωσίαν volunt loqui, occasionem præbuerunt. At qui me audiet is antiquissimam Græciæ famam esse credet, quâ humana Diis tribuuntur, quòd ejusmodi rerum fingendarum nulla ratio fuerit, si aliter sensissent Græci. Imò verò periculosissimum fuisset Στοιχειῶν de Deo sentientibus talia obtrudere. Contrà verò & Philosophi & recentiores Poëtæ graves rationes habuerunt, cur humana incommoda & vitia Diis detraherent; nec sine Religionis specie, adprobationeque audientium turpes de Diis historias mutare aggrediebantur, quod non semel facit in hisce Hymnis *Callimachus*, & præsertim quidem Hymno in Jovem. Sed ne conjecturis agere videamur, en locum ex Hymno Homerico in Apollinem, in quo contraria affirmantur v. 91.

Λητὼ δ' ἐννῆμάρ τε καὶ ἔννυχα νύκτας ἀέλπτοις,
Ὠδίνεσσι πέπαρτο.

Latona novem diebus & novem noctibus incredibilibus doloribus torquebatur. Dabimus etiam auctorem gravissimum sententiæ de Luna partuum præside. Is est *Cicero* de Nat. Deorum Lib. II. c. 207. *Dianam*, inquit, & *Lunam eamdem esse putant*; *cum* —— *Luna à lucendo nominata sit, eadem est enim Lucina. Itaque ut apud Græcos Dianam eamque Luciferam: sic apud nostros, Junonem Lucinam in pariendo invocant.* —— *Adhibetur autem ad partus, quod ii matureſcunt aut septem nonnumquam, aut plerumque novem Lunæ cursibus*; *qui quia mensa spatia conficiunt, menses nominantur.* Clericus.

926. Εν φιλότητι μιγεῖσα] Legendum ἐ φιλότητι μιγεῖσα, nam quemadmodum Jupiter solus genuisse dicitur Minervam: sic & Juno ζαμβήσατο ᾗ ἧεσιν ᾧ παρακοίτῃ, *intendit vires, & contendit cum suo marito*, genuitque sola & peperit Vulcanum. Sic quoque legit Scholiastes, qui habet: ὅδε ὁ Ηφαιστον ἐν μόνης Ηρας εἰσάγει, *hic* (Hesiodus) *ex sola Junone Vulcanum inducit*; ὁ δ' Ομηρος ἐκ Διὸς ᾗ Ηρας, *Homerus vero ex Jove & Junone.* Ex *Hesiodi* sententia, adoptavit Juno celeberrimum fabrum, qui vocabatur Ηφαιστος, Phœniciis litteris אפאשחא *epheschto*, hoc est, qui *coquit in igne*, nimirum, metalla; nam אפה est *coxit*, & אשתא *ignis*, unde Græcè ἑστία, *focus*. Sic legit hunc locum *Hesiodi Lil. Gyraldus*, ostenditque olim ita lectum. *Clericus.*

930. Τείτων εὐρυσθένης ἠδὲ μέγας] Nomen תרישון deduxerim à רטט *retet*, timor, aut à רטט *retat*, Chaldaice *tremuit* & Arabicè, *tumultum excitavit, clamorem edidit.* Nomen non malè convenit Deo cui tribuitur

Buccina, quæ, medio concepit ut aëra ponto,
Littora voce replet sub utroque jacentia Phœbo.

Quæ verba sunt *Ovidii*, Metam. I. *Clericus.*

936. Αρμονίην θ' ἣν Κάδμος ἀγήρυμος θέτ' ἄκοιτιν.] Ingeniosè *Sam. Bochartus* Chanaanis Lib. I. c. 19. nomen *Cadmi* conjicit significare ejus patriam; erat, nimirum, קרמוני *Kádmoni*, ex iis *Cadmonæis* de quibus Moses Gen. XV, 19. *Harmoniam* verò dictam ex monte *Hermone*, quæ pars fuit Antilibani, ad ortum fontium Jordanis. *Clericus.*

937. Ατλαντὶς Μαῖη τέκε κύδιμον Ερμῆν] Primùm, hîc animadvertendum *Maiam*, quæ fuit una Pleiadum, dici filiam Atlantis altissimi montis, qui cœlum ipsum ferre dicebatur; ob nexum, scilicet, & vici-

vicinìam. Deinde Pleias hæc dicitur Maia, hoc eſt, מ׳א ſive *aquoſa*, nam מ׳ים *majim* aquæ dicuntur, à veteri ſingulari מי *mai* aqua. *Aquoſæ* autem nomen optimè convenit nobiliſſimæ Pleiadum, quandoquidem Pleiades paſſim *imbriferæ*, *madidæ* & *aquoſæ* dicuntur à Poëtis; quòd iis, initio veris, orientibus, pluvium ſoleat eſſe cœlum. Vide collecta hanc in rem à *Nicol. Loydio* in Lex. Hiſtorico. Filius hujus Pleiadis dictus eſt Ερμῆς, hoc eſt, ערמא *herma*, quod à Radice ערם, *haram*, *caliditate uſus fuit*. Quo nomine egregiè deſcribitur indoles Dei furum, & fraudium. Quam in rem legendus Hymnus in *Mercurium*, ex quo pauculos dumtaxat verſus, quibus deſcribitur ejus ingenium, proferemus; ubi ita de Maia, v. 13 *& ſeqq.*

Καὶ τότ' ἐγείνατο παῖδα πολύτροπον, αἰμυλομήτην,
Λῃϊσῆρ', ἐλατῆρα βοῶν, ἀγητῆρ' ὀνείρων,
Νυκτὸς ὀπαπτῆρα, καὶ τὰ ἑξῆς.

Tunc peperit filium vafrum & blandiloquum, prædonem, abactorem boum, ducem ſomniorum, noctis ſpectatorem &c. Hæc epitheta Mercurii, hiſtoriâ ejus fraudium, quam multis proſequitur, in ſequentibus confirmat Poëta. *Clericus.*

939. Καδμείη δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε φαίδιμον υἱόν] Quoniam hic eſt primus, qui ab Heſiodo ex Deo & mortali muliere genitus dicitur, inquirendum eſt hoc in loco in rationes, ob quas ab antiquiſſimis Græcis nonnulli filii Deorum crediti & dicti ſint, quos non diffitebantur ex mulieribus natos; quales fuere Bacchus & Hercules Thebani, aliique innumeri. Sed antea animadvertendum eſt horum generationem narrari, poſt Deorum omnium natales ex Deabus; unde intelligere eſt mulierum hoſce liberos eſſe natos iis temporibus, quibus jam primi Græciæ coloni Dii habebantur, & colebantur, nec tamen planè memoria obſoleverat, quâ & ipſos homines fuiſſe conſtabat. Memorantur enim hi novi Dii, ex aliis cœlo jam receptis, nati; quorum tamen parentes numquam cum mortalibus concubuiſſe dicti eſſent, niſi crediti fuiſſent & ipſi mortales fuiſſe.

Quod cùm ita ſit, triplici de cauſa homines potuere Deorum filii dici & credi. Prima eſt petita ex antiquiſſimorum Græcorum dialecto, in qua à *Diis nati* atque *educati* dicebantur quicumque aliqua in re Diis ſimiles eſſe judicabantur. Reges, qui imperare videbantur hominibus, ut Jupiter Diis & Regibus, propterea vulgò dici ſolebant Διογενεῖς & Διοτρεφεῖς, *à Jove geniti & educati*, ut ex innumeris *Homeri* locis liquet. Sic loquitur Poëta Iliad. B. v. 196.

Θυμὸς δ' μέγας ὄρνυται διοτρεφέος βασιλῆος·
Τιμὴ δ' ἐκ Διός ἐστι· φιλεῖ δ' ἐριβρεμέτης Ζεύς.

Ira eſt magna à Jove nutriti Regis. Honor autem à Jove eſt, & illum (Regem) *amat conſiliarius Jupiter.* Ad quem locum, ſic habet *Euſtathius*: Ἐφαρμόσει λοιπὸν τὸ διογενεῖς καὶ διοτρεφεῖς τοὺς βασιλεῖς λέγει, οὐχ ὅτι ἐκ Διὸς τὸ γένος ἕλκουσι, ἀλλ' ὅτι ἐξ ἐκείνου αὐτοῖς ἡ τιμή: *oſtendit cur Reges dicat à Jove natos & educatos, non quia ex Jove genus ducunt, ſed quia ex illo eſt iis honor. Callimachus* Hymno in Jovem v. 76. *& ſeqq.*

Αὐτίκα χαλκῆας μὲν ὑδεύομεν Ἡφαίστοιο,
Τευχηστὰς δ' Ἄρηος, ἐπακτῆρας τε Χιτώνης
Ἀρτέμιδος, Φοίβου δ' Λύρης εὖ εἰδότας οἶμους.
Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες· ἐπεὶ Διὸς ἐστιν ἀνάκτων
Θειότερον.

Primò quidem fabros canimus eſſe Vulcani, Milites deinde Martis, Venatores vero Chitones Dianæ, & Phœbi qui lyræ probe ſciunt modos. At ex Jove ſunt Reges, quandoquidem Regibus nihil divinius eſt quam Jupiter.

Quæ verba nos admonent ſecundæ rationis, ob quam mortales immortalium filii dici potuerunt. Nimirum, in Lingua Phœnicia, *pater artificum* dicitur is qui

qui eorum artificium primus invenit, & magiſter diſcipulorum. Vide Geneſ. IV, 21. ubi *pater* artificum dicitur qui primus eos artem docuit. Sic & Propheta dicitur *pater* diſcipulorum ſuorum, 1. Sam. X, 12. & diſcipuli *ejus filii*, 2 Reg. II, 3. IV, 38. Sic Æſculapius & Orpheus dicti ſunt Apollinis filii, quòd ab eo Medicinam didicerint. Hinc etiam *Dei filii*, dicti, qui Dei virtutes imitabantur, ut liquet ex Gen. VI, 2.

Tertiò filios Deorum dixerunt eos qui ex Sacerdotibus, vel aliis fraudulentis hominibus, nati erant; ut honori puellarum, quæ ab iis ludificatæ fuerant, conſuleretur. Cùm, nempe, in lucis Diis illis ſacris gravidæ factæ eſſent, aut compreſſæ à Sacerdotibus indutis eo ornatu, quo ſtatuæ Deorum indui ſolebant; non ſine quadam ſpecie veri, apud rudes populos, poterant dicere ſe ex Diis gravidas eſſe; rumoremque ejuſmodi occultè adjuvantibus Sacerdotibus, res tandem credulis pro comperta habetur, præſertim ſi nati ex furtivo concubitu poſtea rebus geſtis aut inventis famam ſibi parerent. Apud *Ovidium* Metam. III. Juno ſub perſona Beroës nutricis Semeles, ita hanc alloquens inducitur

——————— Optem
Jupiter ut ſit, ait: metuo tamen omnia, multi
NOMINE Divorum thalamos iniere pudicos.

Hinc videmus, ex fabula Penthei, non facilè creditum Bacchum illum Thebanum eſſe filium Jovis. Si hæc ſæpiùs, & alibi facta ſunt, ut credibile eſt, præſertim rudiori ævo, non eſt cur miremur tot Deorum filios in antiquiſſima Græciæ Hiſtoria occurrere. *Clericus.*

Ibidem. Σεμέλη] Phœnicium nomen fortè fuit צמלא *tſmelah*, quod virginem viro maturam apud Thalmudicos ſonat. Solent Phœnices ortum cujuſpiam ab alio hiſce verbis exprimere: יצא מירכו jatſa mijerecho, *egreſſus eſt ex ejus femore*, ut liquet ex Geneſ. XLVI, 26. Hinc nata fabula de Baccho Thebano è femore Jovis nato. Ceteræ circumſtantiæ confictæ ſunt à Græculis, ut rationem redderent loquutionis quam non intelligebant. *Clericus.*

940. Διόνυσον πολυγηθέα] Bacchum multò antiquiorem fuiſſe Cadmo, nec alia de cauſa Thebanum creditum, quàm quia conditores Thebarum ejus cultum ex Oriente attulerant multis oſtendit *Sam. Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 18. Exiſtimat ille Nimrodum fuiſſe qui Chaldaicè dicebatur בר-כוש *bar-chouſcb*, hoc eſt, *filius Chuſi*, filii Chanannis, qui nepos fuit Noachi ex Chamo. Quæ felix eſt conjectura; at coacta eſt, nec ullo modo toleranda ea, quâ vult Διόνυσον dictum, ex inſcriptione altaris a Moſe, quod dictum fuit יהוה נסי *jehova niſſi*. Quaſi Tyrii, Ægyptii aut alii populi, ex ejuſmodi re nomen fecerint antiquiori multò Moſe Numini! Debuit vir ſummus ſcribere Chaldaicis litteris hoc nomen די אונים, deinde quærere quid *Dionis*, Linguâ Chaldaica, ſignificare queat; & inveniſſet hanc vocem ſignificare eum *qui vi imperat*, nam די eſt *qui* & אונים *ones*, *vi imperans*, ab Radice אנם *anas*, coëgit. Quod egregiè convenit Nimrodo, qui primus Tyrannus fuiſſe cenſetur. Poſtea Græci perperam crediderint Διόνυσον dictum ex Genitivo Διὸς *Jovis*, & Νύσα urbe Arabiæ, in qua fuerit educatus. *Clericus.*

942. Αλκμήνη δ' ἄρ' ἔπικτε βίην Ἡρακληείην] Hoc eſt, Herculem, de quo in ſingulari Diſſ. in qua oſtendemus Herculem Thebanum, nec unum, nec antiquiſſimum fuiſſe eorum qui *Hercules* dicti ſunt. *Clericus.*

944. Αγλαΐην δ' Ἡφαιστος &c.] Dignum eſt notatu Vulcano dari uxorem primogenitam Gratiarum non Venerem; nam ceteri omnes Poëtæ Vulcani Venerem uxorem tribuunt. *Clericus.*

946. Διόνυσος ξανθὴν Ἀριάδνην] Fortè uxor

uxor fuit Bacchi, eo modo quo Paulina Mundi; hoc eſt, Sacerdotis cujuſpiam Bacchi. *Clericus.*

949. Ἥβην δ' &c.] Fortè fingunt Deam juventutis collocatam Herculi, quòd, cùm unum hominem fuiſſe crederent, nec intelligerent quî vita unius hominis ſufficere poſſet, ad eas res gerendas, quas geſſit, æternam juventutem ei datam à Diis putarent. Cujus rei veſtigium cernere eſt in v. 954. quamvis dicatur de Hercule in Deorum numerum jam relato. Nam erant & alii Dii ſemper juvenes, ut Apollo, Bacchus, Mercurius &c. *Clericus.*

966. Ὅσσαι δὴ θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι Ἀθάνατα γείναντο θεοῖς ὁμοιήλικα τέκνα] Vidimus quare nonnulli dicti ſint Deorum filii, ſed omnes rationes, quas attulimus, huc pertinere non poſſunt; attamen Dearum filii potuere dici, qui ſimiles videbantur Deabus. Sic formoſi vocati fortè ſunt *filii Veneris*, ut Æneas, aliique quorum mater ignorabatur, & forma eximia erat. Sed & fortè Deorum Antiſtitæ, aliæque quæ clanculum pariebant, liberos ſuos tribuebant Deabus, quæ præſidebant lucis, in quibus infantes expoſiti inveniebantur; nec amaſii, ut conſulerent earum honori, contradicebant; præter quàm quòd honorificum videbatur concubuiſſe cum Dea; qua de cauſa infantes tollebant, quos ſe ex Deabus ſuſcepiſſe jactabant. *Clericus.*

968. Δημήτηρ δὲ Πλοῦτον ἐγείνατο] Partus hîc eſt metaphoricus, quo ſignificatur ex copioſis ſegetibus naſci divitias. *Plutus* perſona eſt Poëtica, de qua vide *Lucianum* in Timone. *Clericus.*

974. Ἁρμονίη.] De hac diximus, ad v. 934. Cùm eſſet formoſa & ſtrenua, & ignorarentur ejus parentes, Marti & Veneri tributa eſt. *Clericus.*

979. Κέρη δ' Ὠκεάνου, καὶ τὰ ἑξῆς] Hæc omnino addita videntur ab imperita manu, quia res jam dicta eſt ſupra vſ. 287. & ſeqq. hoc verò in loco eſt planè aliena. Nam hîc ſermo eſt de iis quos viri mortales ſuſceperunt ex Deabus, oporteretque Chryſaorem virum mortalem haberi, quod contrarium eſt iis quæ antea, loco memorato, dixit *Heſiodus.* Clericus.

983. Τιθωνῷ δ' Ἠὼς τέκε Μέμνονα &c.] Crediderim *Memnonem* & *Hemathionem* ab antiquiſſimis Græcis dictos fuiſſe, Phœniciſmo noto, *Auroræ filios*, quòd eſſent *Orientalium* regionum incolæ collati cum Græcis. Certè ſuperior Ægyptus, aut Æthiopia, cujus Rex fuiſſe dicitur Memnon, collata Græciæ ad orientem ſolem ſpectat. *Hemathionis* nomen alludit ad appellationem Syriacam חמת *hhemath*, quomodo vocabatur Syriæ urbs, ad quam pertingebant Septentrionales fines Terræ Promiſſæ. *Clericus.*

986. Ἰφθίμου Φαέθοντα] Alius fuit Solis & Clymenes filius, cujus fatum deſcripſit *Ovidius* Metamorph. Lib. II. *Clericus.*

988. Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα] Puerum puerilia ſapientem. Scribendum videtur ἀπαλὰ, ab ἀπαλὸς, ἀπαλόφρων. *Guietus.*

1012. Ἀγελον δὲ Λατῖνον] Latinum *Hyginus* Fab. CXXVII. Circes & Telemachi filium prodidit. *Dionyſius* verò Halicarnaſſeus, ex veteri Italorum fama, narrat Lib. I. p. 34. Herculem ſuſcepiſſe Λατῖνον ἐκ παρθένου καλλικόμου κούρης, *Latinum ex quadam ſeptentrionali puella*, eamque poſtea nuptum dediſſe Fauno Aboriginum Regi, quo factum ut plerique Latinum hujus putarint filium, non Herculis. Hinc *Virgilius* Lib. VII. Æneid. v. 45.

——— *Rex arva Latinus & urbes*
Jam ſenior longa placidas in pace regebat,
Hunc Fauno & Nympha genitum Laurente Maricâ
Accipimus. Fauno Picus pater, iſque parentem

Te, Saturne, refert, tu ſanguinis ultimus auctor.

Sed veluti ſui oblitus Lib. XII. v. 164. *Solem avum* ejus vocat, quaſi fuiſſet filius Circes ſolis filiæ; ad quem locum ita *Servius*: *Latinus ſecundùm Heſiodum in* Ἀστρονομίᾳ (imo Θεογονίᾳ) *Ulyſſis & Circes filius fuit, quam multi Maricam dicunt; ſecundùm quem, nunc dicit*, Solis avi ſpecimen, *Nam Circe Solis eſt filia. Sanè ſciendum Virgilium in varietate Hiſtoriæ ſua dicta variare.*

Pro Ἀγειον libenter legerim Ἀδριον, propter Adriaticum pelagus. Mos enim eſt Veterum à priſcis heroibus deducere nomina regionum, ut vel ex Latini nomine liquet, à quo volunt dictum Latium. Certè in MSS. Codd. exiguum eſt diſcrimen inter Γ & Δ, ſi baſis τῦ Δ deleta ſit, aut fugiat oculos. Ceterùm dicit *Heſiodus Agrium* & *Latinum* procul à receſſibus ſacrarum Inſularum imperare Tyrrhenis; quia in continenti imperabant accolis utriuſque Maris, non in Inſula *Æa*, quæ ſedes fuit matris Circes, eique ſacra. *Clericus.*

1015. Ναυσίθοον & Ναυσίνοον vocat filios Ulyſſis ex Calypſone Nympha, quia Ulyſſes *animum* habebat in *navi celere*, cùm eſſet apud Calypſonem, hoc eſt, vehementer optabat habere navem quâ rediret. Vide Odyſſ. E. v. 219. & ſeqq. *Clericus.*

VARIORUM NOTÆ
IN
SCUTUM HERCULIS.

V. 1. Ἧοιη] Scribendum omnino videtur ἠοίη. Matutina Alcmena. *Guietus.*

1. Ἧ οἵη] Hæc eſt, ut quidem videtur, ἀπόδοσις comparationis, cujus πρότασις, cum initio Poëmatis, periit. Cùm ergo anteceſſiſſet τοίη μὲν, *qualis quidem* &c. crediderim ſequutum Τοίηδε, *talis* &c. ut in hoc Homerico verſu Iliad. Z. 146.

Οἵηπερ φύλλων γενεὴ τοίηδε καὶ ἀνδρῶν.

Qualis foliorum ſoboles, talis & hominum. Vide & v. 9. Fortaſſe cum Dea quapiam conferebatur Alcmena, ut apud *Homerum* Odyſſ. Z. 102. Nauſicaa, ubi comparatio incipit à vocibus, οἵη μὲν. Quam hiſce expreſſit *Virgilius*, Æneïd. I. 502. & ſeqq.

QUALIS *in Eurotæ ripis, aut per juga Cynthi*
Exercet Diana choros &c.
TALIS *erat Dido, talem ſe læta ferebat*
Per medios &c. *Clericus.*

1. Ἧ οἵη] Quin poëma hoc, quod Ἀσπὶς Ἡρακλέους nuncupatur, majoris poëmatis fragmentum ſit, nulli dubitant. Aliquibus videtur pars eſſe iſtius poëmatis, quod Μεγάλαι Ἠοῖαι, ſive Γυναικῶν Κατάλογος inſcribitur, cui à crebra repetitione vocum ἡ οἵη, cujuſque fœminæ Encomio præfixarūm, iſtum titulum adnexum credunt; cumque eædem voces in hoc etiam poemate ſint primæ, illud exiſtimant Μεγάλων Ἠοιῶν iſtam eſſe partem

tem in qua Alcmenæ laudes celebrantur. Conjectura ſanè probabilis — cui tamen objici poteſt, quòd abſurdum videatur in poëmate fœminarum laudibus dedicato Alcmenæ Encomium pauciſſimis verſibus concludere, deinde vero Herculis res geſtas, ejuſque clypei ſtructuram quadringentis carminibus celebrare; præterea quòd abſonum eſſet & inelegans poſt tam longam digreſſionem poëmatis ſubjectum ex improviſo reſumere, & alterius fœminæ Encomium vocibus ἡ οἵη inchoare. His rationibus inductus crediderim Λαοδάμ fragmentum eſſe poëmatis Γυναικογονίαι Ἡσιοδικαὶ ſive Ἡσιογονία nuncupati, quod inter Heſiodi poëmata ab antiquis ſcriptoribus recenſetur, in quo cùm Herculem Alcmenâ natum poëta indicâſſet, ſic forſan progreſſus eſt,

Η οἵη θεσπεσίου δάμυς ἠῦ παιπάλη χαίαν.

Non ἡ οἵη, *aut qualis*, ut vulgò, ſed ἡ οἵη, *illa ſola*. Hanc tamen opinionem meam nolui obtrudere, ideoque antiquum textum lectori exhibui. *Rob.*

5. Εἰδεῖ τι, μεγίθει τι] Haud aliter Xenophon in Κύρου παιδείας lib. E. à corporis proceritate laudat Pantheam, fœminam elegantiſſimam. Διαφέρειν δ' ἐνταῦθα σφόδρα μὲν τῷ μεγίθει, ἔστιν δὲ τῇ ξυμμετρίᾳ &c. Ad quem locum vide quæ ädnotavit Clar. Hutchinſonus. Quibus adjicias & illud Theocriti de Helenâ, Idyl. 18.

Ὡδὲ ἠῦ ἁ χρυσία Ἐλένα διαφαίνετ' ἐν ἠμῖν,
Πίερα, μαλάκα, ἅτ' ἀνέδραμεν ὄγμος ἀρούᾳ,
Η κάμπῳ κυπάρισσος, ἢ ἅρμασι Θεσσαλὸς ἵππος.

Et Virgilianum illud de Diana Æn. 1.

Qualis in Eurotæ ripis, aut per juga Cynthi
Exercet Diana choros, quam mille ſecutæ
Hinc atque hinc glomerantur Oreades: illa pharetram
Fert humero, gradienſque deas ſupereminet omnes. *Rob.*

6. Τῆς γὰρ ὑπὸ κρῆδεν] Ab his verſibus, ut opinor, pulcherrimam illam Veneris deſcriptionem mutuatus eſt Virgilius Æn. 1mo.

—— *Avertens roſea cervice refulſit,*
Ambroſiæque comæ divinum vertice odorem
Spiravere —— *Rob.*

9. Η δὲ ἠῦ ὡς] Quamvis pulcherrima eſſet, maritum ſuum deamabat. Sarcaſmus in fœminas formoſas, quas ſuæ formæ conſcias, crebriſque blanditiis inſolentes, maritos ſuos ſpernere ſolere innuit poëta. *Rob.*

11. Η μὲν οἱ πατρὶ ἰδνὸν ἀπέκτανεν] Fallitur Scholiaſtes Apollonii, qui ad lib. 1. v. 747. hæc habet verba. "Η Τάφος νῆσός "ἐστι μία πρὸς Ἐχινάδων, ἣν ᾤκησαν Τηλεβόαι οἱ "καὶ Πτέρελαν. Ἀμφιτρύων δὲ καὶ Ἀλκμήνη "παῖδα δὲ Ἡλεκτρύωνος βόας ἀπήλασαν τοῦ παιδὸς Ἀλκμή-"νης. γενομένης δὲ μάχης, καὶ ὁ Ἡλεκτρύων, καὶ οἱ "σὺν παῖδες ἀνῃρέθησαν. διὸ Ἀλκμήνη μετέπε-"σε καὶ ἀνεκήρυξεν ἑαυτῆς γάμον τῷ τιμωρησομένῳ "τὸν πατρῷον φόνον. τιμωρησάμενος δὲ Ἀμφιτρύων "ἔγημεν. ἡ ἱστορία σαφῶς παρ' Ἡσιόδῳ." Alia certe eſt apud Heſiodum hiſtoria. Dicit vero Apollodorus Electryonem filiam ſuam Amphytrioni deſpondiſſe, poſteaque ab eo *fortuito* interfectum; itaque narratur hiſtoria in Scholiis Joannis Diaconi. *Rob.*

22. Ο οἱ δόδειν θέμις ἦεν] Subintellige ἐκτελέσαι. Θέμις ἦεν fas erat, hoc eſt, ἀναγκαῖον. Sic Horatio nefas eſt ἀδιάφορον, *quicquid corrigere eſt nefas.* Guietus.

24. Τπὶρ σακέων πτήσσοντες] Hoc eſt, ſub ſcutis caput non occultantes, intrepidi, audaces. *Guietus.*

24. Recte Guietus, *ſuper clypeis*, non *ſub* ut in pleriſque editionibus. Τπὶρ σακέων πτήσσοντες] Πολιμικὸν· ὡς μένος πτήσσοντες Ἀχαιοί. ἢ κρύπτοντες τὴν ὄψιν, ἀλλ' ἄντικρυς μαχόμενοι. Tzet. *Rob.*

32. Τυφάνιον] Cùm Typhaonii montis in Bœotia nuſquam alibi occurrat mentio, contrà verò celebris fuerit Τιλφόσιον ὄρος, *mons Tilphoſius*, ſub quo erat

fons *Tilphoſius*, fortaſſe pro Τυφαόνιον legendum hîc Τιλφόσιον. Vide *Strabonem* Lib. IX, in deſcriptione Bœotiæ. *Phicii*, in quo fuerat *Phix*, ut loquebantur Bœotii, ſeu *Sphinx*, non rara mentio apud Poëtas & Mythographos. *Clericus.*

42. Λασιὸν] Λασιαίους, libenter. *Guietus.*

42. Λασιὸν] Hæc vox etiam, apud *Homerum* Odyſſ. E, v. 398. quem locum imitatur hîc *Heſiodus*. Clericus.

46. Παννύχῳ] Eſt ἄκρῳ, nam aliquam noctis partem cum Alcmena conſumſerat Jupiter. *Clericus.*

Ibidem. Πατρίδα γαῖαν] Mycenas, quarum Rex fuerat Electryon ejus pater. Vide *Apollodorum* Lib. II. Cap 4. quamvis per omnia non conſentiat cum *Heſiodo*. Neque enim in hiſce notulis hiſtoriam fabularum narrare inſtituimus. *Clericus.*

50. Κασιγνήτω γὰρ μὶν ἦκεν] Hæc eſt *verſus fulturæ ruentis*, nam ſuperiora verba rem ſatis docent. *Clericus.*

55. Κεκριμένην φρενήν] Hoc eſt, ſobolem διακεκριμένην *diſtinctam*, ſeu quæ facilè ſecerni poterat. *Clericus.*

58. Ἐν τεμένει Ἀπόλλωνος] Quod erat in Pagaſæo agro, ad Septentrionem Pelaſgici ſitûs. Vide v. 70. *Clericus.*

72. Τίς κεν ἐκείνων] Vulgo legitur ἐκείνῳ, illi, Sc. Marti. Sed MS. Harl. legit ἐκείνων, quod quidem reſtitui utpote accomodatius ad id quod ſequitur,

Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη, καὶ χεῖρες ἄαπτοι,

Κατεναντίον vero uſurpatur tam cum Genitivo, quam Dativo. *Rob.*

80. Ἦλιτεν Ἀμφιτρύωνι] Quaſi, nempe, irati Dii ei objecerint ſocerum occidendum; quo facinore admiſſo in exſilium abire coactus eſt. Nam Deos putabant ad prava facinora interdum homines impellere, ut liquet vel ex v. 89. Quamobrem eos meritò caſtigavit *Plato* Lib. II. de Republica. *Clericus.*

83. Ἵκετο δ' ἐς Κρέοντα, καὶ Ἠυϊόχην ταχύπεπλον] Illa vocatur Εὐρυδίκη Sophocl. Antig. 1194.

Καὶ μὶν ὁρῶ πάλαιναν Εὐρυδίκην ὁμοῦ
Δάμαρτα τοῦ Κρέοντος —— *Rob.*

89. Τῷ μὶν φρένας ἐξέλετο Ζεύς] Sic & *Æſchylus*, cujus hæc verba habet memoratus *Plato*.

—— Θεὸς μὶν αἰτίαν φέρει βροτοῖς
Ὅταν κακῶσαι δῶμα παμπήδην θέλῃ.

Deus cauſam præbet mortalibus, cum prorſus perdere domum vult. Incertus alius Tragœdus, in Grotianis Excerptis p. 461.

Ὅταν ὁ Δαίμων ἀνδρὶ πορσύνει κακὰ,
Τὸν νοῦν ἔκλαψε πρῶτον ᾧ βουλεύεται.

Quoties alicui deſtinat clades Deus,
Vim lædit illam in mente, quæ deliberat.

Alia multa ſimilia impiè dicta occurrunt apud Poëtas, quorum Dii non multò meliores hominibus. *Clericus.*

89. Τῷ μὲν φρένας ἐξέλετο Ζεύς] Idem de Glauco Homerus Il. ζ. quod tamen in ſplendidiorem alium ſenſum torquere fruſtra conatur Cl. Popius noſtras. Et Il. 1. de Agamemnone,

Ἐκ γὰρ οἱ φρένας εἵλετο μητίετα Ζεύς.

Vide etiam exempla, quæ citavit Clericus in nota ſua, ubi dicit, alia multa ſimilia impiè dicta occurrere apud Poëtas. Ego autem nullam hiſce dictis impietatem ineſſe exiſtimo, cum in ipſis S. Scripturis dicatur Deus *obdurare cor, oculos occæcare*, & *aures occludere*. Idem penè dixit Paterculus de Cæſare l. 2. c. 57. *Inelucta bilis fatorum vis, cujus cum fortunam mutare conſtituit conſilia corrumpit.* Hujuſmodi phraſes ab impietate vindicavit Grævius in nota ſua ad ἔργ. v. 15. quam vide. *Rob.*

104. Ταύριος Ἐννοσίγαιος] Vide *Joannem Tzetzem* ad hunc locum. Ex hoc Neptuni cognomine dicta Ταύρεια, quæ, ut docet *Heſychius*, fuit ἑορτὴ τις ἀγομένη Ποσειδῶνος. *Clericus.*

104. Ταύριος Ἐννοσίγαιος] Ἦγον δὲ τὴν κυμάτων ἦχον, ὡς ταῦροι γὰρ μυκῶνται· ἃ ὅτι ταυρο-

ταυροκράνος ὄζιν· ἢ ὅτι Ταύρειος Ποσειδὼν ἐν πόλει Βοιωτίας, διὰ τὸ ταύρους θύεσθαι αὐτῷ, καὶ μάλιστα ἐν Ογχηστῷ. Διὰ τοῦτο καὶ ταυροκράνους τοὺς ποταμούς. Tzetzes.

Dicitur Neptunus Taurinus, vel à fonitu fluctuum, qui mugiunt, ut tauri; vel quòd taurinum caput habeat; vel quòd colatur Taurinus Neptunus in urbe Bœotiæ sacrificio taurorum, & præcipue Onchesti. Inde etiam vocantur fluvii tauriformes. Vide Grævii notam, & Dacierii ad Horat. l. 4. od. 14.

Sic tauriformis volvitur Aufidus. Rob.

112. Δύο παῖδας] Hic παῖς pro quolibet è posteris sumitur; nam Hercules quidem filius erat, Iolaus verò nepos Amphitruonis. *Clericus.*

120. Ἀρείονα κυανοχαίτην] Ἀρείων ἵππος, ὃν ἔλαζεν ὕστερον Ἄδραστος. Ομηρος·

Οὐκ ἔσ κεν μετόπισθεν Ἀρείονα δῖον ἐλαύνεις,
Ἄδρηστε ταχὺν ἵππον.

Οὕτως καὶ Ἀρχίλοχος, ὅτι ἐψεύσατο ὁ Ἡρακλῆς τῷ Ἀρείονί φασι ἵππῳ κεχρῆσθαι, ᾧ ἐπεχείρησε Ἄδραστος ἐν τῇ Θήβας ἐξέφυγεν. Tzetzes. Vide quæ plurima de hoc equo ex Poëtis &c. excerpta congessit Nicolaus Lloydius in Dict. Historico-Poëtico. *Rob.*

137. Ἀδάμαντος] Hoc est, ferri durissimi, subintellige τοῦ ἐξ ἀδάμαντος. *Guietus.*

137. Ἀδάμαντος] Non dubito quidem quin lapillorum pretiosissimus ἀδάμας sit dictus, quasi ἀδάμαστος, ob duritiem. *Nomen*, inquit Plinius, Lib. XXXVII. c. 4. *indomita vis Græcâ interpretatione accepit.* Sed & metallorum durissimum chalybs, hoc est, ferrum probè purgatum ac temperatum, eadem de causa ἀδάμας dictum est, quod ægrè dometur. Ex hoc genere adamantis conflata erat galea Herculis, & reliqua omnia, quæ cùm conflari possent ex metallo, *adamantina* dicuntur. Itaque delirat *Diaconus*, qui hîc lapillum intelligi somniat. Sed & illi falluntur, qui *adamantinum* dici putant dumtaxat durum; cùm, ubi de lapillo sermo non est, conflata ex ferro, aut quæ certè eo possunt conflari sola dicantur *adamantina.* Clericus.

139. Χερσί γε μὲν σάκος εἶλε] Qui clypeos Homeri, & Hesiodi inter se comparaverit, hac in parte Homerum, in illa Hesiodum superiorem inveniet: In utroque poëta prœlii descriptio occurrit, in qua quidem palmam Hesiodo dare non dubitem.

Ἐν δ' ἦν ὁμίλη λαπιδάων αἰχμητάων
. . . . . .
. . . . . .
Ἐν δ' Ἄρεος βλοσυροῖο ποδώκεες ἔσαν ἵπποι
Χρύσεοι· ἐν δ' αὐτὸς ἐναφόρει ὅπλοις Ἄρηι
Αἰχμὴν ἐν χείρεσσιν ἔχων, φυλέεσσι κελεύων,
Αἵματι φοινιχόεις, ὥστε ζωὸς ἐναίζων,
Δίφρῳ ἐμβεβαώς. παρὰ δὲ Δειμός τε, Φόβος τε
Ἔσαν, ἴέμενοι πόλεμον κατὰ δύμβους ἀνδρῶν.
Ἐν δὲ Διὸς θυγάτηρ Ἀγελείη Τριτογένεια,
Τῇ ἰκέλη, ὥστε τε μάχην ἐθέλουσα κορύσσειν,
Ἔσχε ἔχος· ἐν χερσὶ, χρυσείην τε σφυρέλαιαν,
Αἰχμάζε τ' ἀμφ' ὤμοις· ὃδὶ δ' ὤρχετο φίλοπτιν αἰήν.

Et infrà.

—Τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον, αἱ δ' μετ' αὐτὰς
Κῆρες κυάνεαι, λευκὰς ἀραδεῦσαι ὀδόντας,
Δειναὶ, βλοσυραί τε, δαφοινοί τ', ἄπλητόί τε
Δῆριν ἔχον σφὶ πεπόνθοντα. πᾶσαι δ' ἄρ' ἵεντο
Αἷμα μέλαν πίειν· ὃν δ' ἂρ πρῶτον μεμάποιεν
Κείμενον, ἢ πέπλοντα νεώτατον, ἀμφὶ μὲν αὐτῷ
Βαλλ' ὄνυχας μεγάλας. &c.

In his Contentio, Metus, Fuga, Parcæ, Mars, Pallas, aliæque omnes imagines poëticæ, quæ terrorem excitare possint, mira arte componuntur. Non tamen exinde inferre velim, in hujusmodi descriptionibus semper plus posse Hesiodum Homero; *Quis enim Hesiodi tam fautor inepte est?* Cum autem in præcedentibus Iliados libris omnimoda prœliorum genera depinxisset Homerus, facile se excusandum putavit, si eandem rem hic loci minus accurate tractaverit. Sed Hesiodus, quanto erant apud se rariores

riores iſtiuſmodi deſcriptiones, tanto ſibi magis elaborandum duxit, ut occaſione oblata hunc locum pro virili ornaret.

Obſidio apud Homerum in ſingulis circumſtantiis accurate deſcribitur. Senes, & mulieres muros defendentes, juvenes portis erumpentes, inſidiæ poſitæ, armentorum interceptio, ortumque exinde prœlium, veriſſime pinguntur.

Τὴν δ' ἑτέρην πόλιν ἀμφὶ δύο στρατοὶ εἵατο λαῶν,
Τεύχεσι λαμπόμενοι· δίχα δέ σφισιν ἥνδανε βουλή,
Ἠὲ διαπραθέειν, ἢ ἄνδιχα πάντα δάσασθαι
Κτῆσιν, ὅσην πολίεθρον ἐπήρατον ἐντὸς ἔεργε.
Οἱ δ' ὔπω πείθοντο, λόχῳ δ' ὑπενδυκέοντο.
Τεῖχος μὲν ῥ' ἄλοχοί τε φίλαι, καὶ νήπια τέκνα,
Ῥύατ' ἐφεσταότες, μετὰ δ' ἀνέρες, οὓς ἔχε γῆρας.
Οἱ δ' ἴσαν· ἦρχε δ' ἄρα σφιν Ἄρης, καὶ Παλλὰς Ἀθήνη,
Ἀμφω χρυσείω, χρυσεῖα δὲ εἵματα ἕσθην,
Καλὼ, καὶ μεγάλω σὺν τεύχεσιν, ὥς τε θεὼ περ,
Ἀμφὶς ἀριζήλω· λαοὶ δ' ὑπολίζονες ἦσαν.
Οἱ δ' ὅτε δὴ ῥ' ἵκανον, ὅθι σφίσιν εἶχε λοχῆσαι &c.

In obſidione Heſiodi pauciores quidem ſunt imagines, illæ tamen grandiores, & magis magnificæ. Viri pro liberis, & parentibus pugnantes; fletus mulierum de turribus prœlium ſpectantium; Senes pro portis trepidantes, & pro filiis in conſpectu ſuo pugnantibus vota facientes, ſublimiter admodum, & pathetice deſcribuntur.

Ἀνδρες ἐμαρνάδην πολεμίζια τεύχε' ἔχοντες
Τοὶ μὲν ὑπὸ σφετέρης πόλιος, σφετέρων τε τοκήων
Λοιγὸν ἀμύνοντες· τοὶ δ' ἁρπαδέην μεμαῶτες.
Πολλοὶ μὲν κέατο, πλέονες δ' ἔτι δῆριν ἔχοντες
Μάρναθ'· αἱ δ' γυναῖκες ἐϋδμήτων ὑπὲρ πύργων
Χάλκεον ὀξὺ βόων, κατὰ δ' εἰδρυπόντο παρειὰς
Ζωῆσιν ἴκελαι, ἔγχε κλυτῇ Ἡφαίστοιο.
Ἀνδρες δ' οἱ πρεσβῆες ἔσαν, γήραΐ τε μέμαρπεν,
Ἀθρόοι ἑκτοσθεν πυλέων ἔσαν, ἀγχοῦ δὲ θοῖσιν
Χεῖρας ἔχον μαχέεσσι, θεοὶ σφετέρῃσι τέκεσσι
Δειδότες.

Imago quidem Triſtitiæ (ut cap. 9. θεὶ ὕψος animadvertit Longinus) odioſa potius eſt, quam terribilis, ὃ δεινὸν ἐποίησε τὸ εἴδωλον, ἀλλὰ μισητόν. Sed, pace tanti viri dixerim, non ideo reprehenſione dignus eſt Heſiodus. Deſcribendæ ſunt res, ut ſunt. Odioſam depinxit Triſtitiam, & odioſa eſt, & nequaquam ad incutiendum terrorem accomodata.

Ut vero prœlia, & objecta terribilia in Heſiodi Scuto melius depinguntur; ſic Ruris deſcriptio apud Homerum ſub hiſce quinque imaginibus comprehenſa viz. arationis, meſſis, vindemiæ, armenti, pecoris, longe elegantior eſt, & accuratior quam apud Heſiodum. Nec adeo mirandum eſt, hoc ita eveniſſe. Poëta enim ruſticus, qui antea hanc rem ex deſtinato tractaverat, deſcriptionem ruris obiter illatam exornare noluit. Sed Poëta ille πολεμικὸς, ruris proſpectu quaſi fortuitò oblato, majorem ei depingendæ operam dat. Simplices nempe ſunt, & inornatæ Heſiodi deſcriptiones. Homericæ ſelectis pulcherrimis circumſtantiis variantur.

Aratoribus, cum terminum jam agri attigiſſent, vinum miniſtratur.

Οἱ δ' ὁπότε στρέψαντες ἵκοιατο τέλσον ἀρούρης
Τοῖσί δ' ἔπειτ' ἐν χερσὶ δέπας μελιηδέα οἴνου
Δόσκεν ἀνὴρ ὀπίων.

Meſſores ipſe dominus gaudens intuetur, iiſque ſervi ſub arbore prandium parant.

—— Βασιλεὺς δ' ἐν τοῖσι σιωπῇ
Σκῆπτρον ἔχων ἑστήκει ἐπ' ὄγμου γηθόσυνος κῆρ.
Κήρυκες δ' ἀπάνευθεν ὑπὸ δρυὶ δαῖτα πένοντο. &c.

Vindemiatoribus citharoedus interludens operam levat.

Τοῖσιν δ' ἐν μέσοισι παῖς φόρμιγγι λιγείῃ
Ἱμερόεν κιθάριζε· λίνον δ' ὑπὸ καλὸν ἄειδε
Λιπτὸν.

Ἀσπαλιὴν φορυῆ· τοὶ δ' ἐξόπιθεν ὁμαρτῆ
Μολπῇ τ' ἰυγμῷ τε, ποσὶ σκαίροντες ἔπεσθε.

Utriuſque clypei ambitus Oceanum continet, qui nullo vel verborum, vel rerum ornatu ab Homero deſcribitur

Ἐν δ' ἐπίθες ποταμοῖο μέγα σθένος Ὠκεανοῖο
Ἀντυγα πὰς πυμάτην σάκεος πύκα ποιητοῖο.

Sed ſumma ab Heſiodo elegantia, pulcherrimiſque imaginibus decoratur,

Ἀμφὶ δ' ἴτυν ἔχεν Ὠκεανὸς πλήθοντι ἐοικώς·
Πὰν δὲ συνῆκε σάκος πολυδαίδαλον· οἱ δὲ κατ' αὐτὸν
Κύκνοι ἀειροπόῳ μεγάλ' ἤπυον· οἱ ῥά γε πολλοὶ
Νῆχον ἐπ' ἄκρον ὕδωρ· παρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο &c.

Ut jam de utroque clypeo judicium meum interponam, Homericum certe præſtantiorem cenſeo, Heſiodeum vero proximum non longo intervallo. Ideoque recentiores illi Critici iniqui Homeri fautores habendi ſunt, qui utrique clypeo Sannazarii verſum applicuerant,

Illum hominem dicas, hunc poſuiſſe Deum. *Rob.*

148. Δεινὴ ἔρις πεπότητο] Non modò intoleranda eſt licentia Poëtæ, quòd multò plura poneret in clypeo, quàm poterant contineri; ſed quòd eum impleret αὐτομάτοις, qualia multa poſtea occurrent. Scio nonnullos propterea abjudicaſſe hoc Poëma *Heſiodo*; ſed iidem deleant etiam oportet quod habet *Homerus* de anciliis aureis Vulcani, ſuſpectamque habeant deſcriptionem clypei Achillis, quæ eſt Iliados Σ. Atqui veteres illi Poëtæ nullam verifimilitudinis rationem habebant, ubi ſermo erat de operibus Deorum. Quamobrem non ſemel *Heſiodus* monet hæc fuiſſe κλυτὰ ἔργα ἀθανάτων Ἡφαίστου, ut fictionum audaciam minuat. *Clericus.*

148. Δεινὴ ἔρις πεπότητο] In Clerici nota ad hunc verſum duas reperiet objectiones Lector. 1. Quod plures imagines in clypeum congeſſerit Poëta, quam poterant in eo contineri. 2. Quod eum impleverit τοῖς αὐτομάτοις, rebus ſeſe ultro moventibus.

Priorem objectionem diluerunt Boivinius in diſſertatione ſua de clypeo Homerica, & Cl. Popius in notis ſuis, qui clypeum in partes dividentes, ſuum cuique imagini locum facile aſſignarunt. Ad 2^dam^ reſpondeo, Quod τὰ αὐτόματα nequaquam in clypeo coelentur.

Δεινὴ Ἔρις πεπότητο, i. e. coelata erat imago Contentionis volitantis. Semper intelligenda ſunt ὡσεὶ, ἴκελον, &c. quæ in aliis locis exprimuntur.

Καὶ τὰ συναΐξαν, ὡσεὶ ζωοί γε ἔθηται. 189.
Αἵματι φοινικόεις, ὡσεὶ ζωὸς ἐναρίζων. 194.
Τῇ ἰκέλη, ὡσεί τε μάχην ἐθέλουσα κορύσσειν. 198.
Δελφῖνες τῇ γὴ τῇ ἰδυίσιον ἰχθυάοντες,
Νηχομένοις ἴκελοι.

Sic etiam Virgilius, ſubacti judicii Poëta, in deſcriptione clypei Æneæ, nota loquendi figura, imagines quaſi vivas, & actiones quas veras deſcribit.

Et circum argento clari delphines in orbem
Æquora verrebant caudis, æſtumque ſecabant.

Et iterum

Atque his auratis *volitans* argenteus anſer
Porticibus, Gallos in limine adeſſe *canebat.*

Quis ſanus ſuſpicetur anſeres in clypeo revera volitantes, vel Delphines natantes Virgilium introduxiſſe. In his omnibus intelligas, *quaſi*, *ſimilis*, *videbatur*, &c. ut idem poſtea Poëta.

Ipſa *videbatur* ventis regina vocatis
Vela dare. Æn. l. 8. *Rob.*

153. Σείριος] Quamvis *Ibycus*, ſi *Heſychio* credimus, omnia aſtra σείρια vocaverit; ceteri tamen omnes Poëtæ aut Solem, aut Caniculam eo nomine appellarunt. Quæ aſtra cùm omnium, inter errantes, inerranteſque ſtellas, potiſſima haberentur, credibile eſt dicta σείριος quaſi *principes*, nam שר *ſchar* Phœnicia Lin-

Linguâ princeps dicitur. Sol certè dicebatur *præesse*, vel *dominari diei*. Vide Gen. I, 16. & quæ ad eum locum notavimus. *Clericus.*

156. Ἐν δ' Ἔρις, ἐν ᾗ Κυδοιμὸς ἰδωύησιν] Hic versus, & tres sequentes in Homeri etiam Scuto occurrunt, nisi quod apud Homerum legitur ὁμίλιον; quod verbum cum minus violentiæ in concurrendo exprimat, minus videtur accomodatum personis introductis quam τὸ ἰδωύιον. Barnesius vero, nescio quamobrem, nisi ob τὴν φιλομηείαν, præfert τὸ ὁμίλιον. *Rob.*

170. Οὐδέ νυ τῶνγε] Aliæ Editiones habent τώγε, sed ex MS. Harl. restitui τῶνγε, quod melius videtur —— τῶνγε ἑδέτησι. *Rob.*

181. Μόψον τ' Ἀμπυκίδην, Τιταρήσιον] Existimasse videtur Græcius Τιταρήσιον fuisse nomen proprium Lapithæ, distinctum. Errat certe vir Doctiss. Est enim nomen gentilitium, Mopsoque attributum à patria sua. Hoc satis confirmat Diaconus, quem non bene hic loci reprehendit Grævius.

Τὸν Μόψον ἢ υἱὸν οἷον Ἀμπυκος τὸν Τιταρήσιον ἀπὸ Τιτάρησσ πόλ. De eodem Tzetzes in Scholiis ad Lycoph. Ὁ Μόψος ἔστε εἷς τῶ Ἀργοναυτῶν ἦν υἱὸς Ἀμπύκυ, καὶ Χλωείδος δ' Ὀρχομενίυ. ὁ δὲ Ἀμπυκος υἱὸς Τιταιρῶνος, ἀφ' ἧς καὶ πόλις. Ipse etiam Lycophron ad v. 881 &c. ejusdem Mopsi mentionem facit —

Μόψον Τιταιρήνειον ἔνθα ναιάς
Θανόντα ταρχύσαντο, τυμβείαν δ' ὕπερ
Κρηπὶδ' ἀνισήλωσαν, Ἀργῶυς δορὸς
Κλαδὸν πέτευρον, νεοτίων κειμήλιον
Αὐσήνδε, Κιννύφειος ἦν τέγγων ξόος
Νασμοῖς λιπαίνει.

Sic etiam Ammianus lib. 14. Et Μόψυ ἑρία, vatis illius domicilium Mopsi, quem à commilitio Argonautarum cum aureo vellere direpto, & errore abstractum delatum ad Africæ littus mors repentina consumpsit; & ex eo cespite Punico tecti Manes ejus Heroici dolorum varietati medentur plerumque hospitales. *Rob.*

184. Κένταυρι] Narrant Poëtæ hos fuisse Ixionis filios, ex Nephele, hoc est ut putant, *nube*, quam pro Junone amplexus est, & compressit. Hæc verò nos de hac fabula, deque nomine Centaurorum conjiciebamus. Ixion, antiquissimus tractûs Thessaliæ Regulus, videtur Jovis totius Thessaliæ & Græciæ Regis conviva fuisse, deinde in carcerem missus; qua de causa, dictus est εἰν ᾅδυ detrusus. Duxerat ille uxorem mulierem נפילית *nphilith*, hoc est, stirpe *Nephilæorum*, vel נפלים *Nephilim*; quo nomine Phœnices vocabant equites latrocinia exercentes, à verbo נפל *naphal*, irruit. Vide notata à nobis ad Gen. VI, 4. At Græci posteriores ex Lingua sua, quæ ab antiquâ, lapsu temporis migrationibusque gentium, immensum quantùm mutata erat, interpretati sunt νεφέλην *nubem*. Ex hoc connubio nati dicuntur *Centauri*, seu כנוחרים *chnoterim*, hoc est, *quasi observantes*, vel insidiantes; qui crediti sunt semihomines & semiequi propter diuturnam equitationem, quâ circumcursabant vicina omnia, & subitis incursionibus infesta habebant. *Clericus.*

185. Ἀσύλον] In miscellaneis Auctorum emendationibus, quæ singulis mensibus edebantur, hanc observationem legimus. "Ἀσπίδος auctor ad nomen Cen"tauri in Fornace, Poëmate proculdu"bio recenti, alludit."

Ἀμφὶ μίγας Πειρῷον ἰδ' Ἀσύλον οἰνοπίδην.

In Fornace. —— Σμάραγδον τε, καὶ Ἀσύλον. Ex qua, inter alias rationes concludit Vir Cl. τὴν Ἀσπίδα esse recentem, nec genuinum Hesiodi opus. Sed hoc nequaquam patet. Quo enim probatur argumento Scutum Herculis ad Fornacem allusisse?

• De Scuti quidem antiquitate ambigitur; sed Fornacem recentem esse constat. Verisimile igitur est, siqua hic loci sit allusio, Fornacem ad Scutum, non Scutum ad Fornacem allusisse. Miror vero quamobrem Vir Cl. in antiquis codicibus

dicibus versatissimus, affirmaverit, τὸν Ασζολον in Fornace legi. In vetustissimis, omnibusque aliis, quos vidi, libris legitur Ασζιτον, quem quidem Barnesius, nulla, quam scio, auctoritate fretus, in Ασζολον commutavit.

Ασζολος antiquissimum est Centauri nomen. In Epigrammate veteri à Philostrato in Heroic. citato ab Hercule crucifigi dicitur.

Ασζολος ὅτε θεῶν τρομέων ὅπιν, ὅτ' ἀνθρώπων,
Τψικόμοιο χρημασὸς ἀπ' ὑλιπίος κατὰ πεύκης
Σύγκειτ' μέγα δεῖπνον ἀμαιζοβίοις κοράκεσσι.

Eundem, ut credere par est, inter Scriptores Ante-Homericos numerant Veteres. (Vid. Fabric. Bib. Græc.) Ideoque nequaquam probari potest ἀ Λαπιδα recentem esse ex eo quod in isto poëmate hoc nomen occurrat. *Rob.*

203. Αγνυτ' Ολυμπος] Hoc est fracto cytharæ sonitu resonabat. Vide viri doctissimi Lectiones Hesiodeas. *Clericus.*

204. Περὶ δ' ὄλζος ἀπείρετος] Si qui haberent Codices, multò mallem legere ὄχλος, hoc sensu: *Erat* in cœlo *cœtus, & circumquaque stabat turba immensa Immortalium instar coronæ*; audientium, nempe, certamen musicum Apollinis & Musarum. Ολζος quid sit hoc in loco, & quid ad rem faciat, neminem puto intelligere; ego certè non intelligo. At in ἀγορᾷ vel concione Deorum ὄχλος sit necesse est, propter innumerabilem Deorum turbam. *Clericus.*

204. Ολζος] Notat Clericus "si qui "haberent Codices multo mallem legere "ὄχλος &c." Ego vero, etiamsi haberent Codices, vix admitterem ὄχλος, qui sæpissime malo sensu usurpatur, & significat *multitudinem tumultuosam*, ideoque non bene exprimit coetum Deorum. *Quid verò* ὄλζος *ad rem faciat* paucis accipe. Non semper significat hæc vox ἀ πλοῦτον, sed nonnunquam, sensu metaphorico, ἀ εὐδαιμονίαν, (vid. Phavorin.) ut *beatus* à Latinis ponitur pro *divite*. Quare igitur non legamus? *immensa autem beatitudo circumfusa erat.* Quid melius convenit coetui deorum, quàm infinita felicitas? Illum tamen sensum præfero, qui maxime communis est hujus vocis, *divitiæ, pompa, splendor.* Erat, inquit poëta, coetus immortalium, *circumfusus autem erat immensus splendor.* In simili apud Homerum descriptione eodem sensu usurpatur χρύσεος quo hic loci ὄλζος. Il. δ. v. 1.

Οἱ δ' θεοὶ παρ' Ζηνὶ καθήμενοι ἠγορόωντο
Χρυσείῳ ἐν δαπέδῳ, μετὰ δὲ σφισι πότνια Ηβη &c.

Ad quem locum Scholiastes —— Απὸ τῦ, ἐν τῷ κεχρυσωμένῳ, καὶ καλῷ τύπῳ. Ισέον δὲ, ὅτι, ὅταν μὲν περὶον λέγειν βέλῃ, πότε πολύχαλκόν φησιν· ὅταν δὲ, καλὸν, χρυσῦν λέγει ἀεροῦν. *Rob.*

211. Αναφυσιῶντες] Hoc est, *respirantes*; qua de causa, Delphini ad summam aquam emergunt, caputque è mari proferunt. *Plinius* Lib. IX. c. 8. *Cum fame conciti fugientem in vada ima persequuti piscem diutius spiritum continuere, ut arcu emissi ad respirandum emicant*; raptaque præda in aëre vescuntur. Quales duo describuntur hîc ab *Hesiodo.* Clericus.

218. Επὶ ὑδατὶ ἐστήεικτο] Quæ notata sunt ad v. 148 huc etiam referenda sunt. Ut imago Persei nullibi niteretur fieri non potest; sed profecto tanta arte coelata fuit, ut nullibi niti videretur. Sic recte Diaconus. Οὕτω γὰρ ὁ τεχνίτης αὐτὴν κατεσκεύασεν, ὥστε δοκεῖν μὴ ἐστάναι ἐπὶ πρᾳ. *Rob.*

221. Αορ.] Aliàs dicitur ἄρπη ἀδαμαντίνη, *chalybeus gladius.* Quæ vox est à Phœnicia חרבא harbo, aut חרפא *bharpho*, quæ *gladium* sonat. Vide hanc fabulam, apud *Apollodorum* Lib. II. c. 4. *Clericus.*

222. Ως τε νόμ' ἐπετᾶτο] Deos cogitationis celeritatem motu æquare non rarò dicunt Poëtæ, quâ celeritate major

nulla esse potest. Hymni in Apollinem v. 186. ita describitur ejus Numinis ad cœlum iter:

Ἔνθεν δὲ πρὸς Ὄλυμπον, ἅμα χθονὸς, ὥστε νόημα,
Εἶσι Διὸς πρὸς δῶμα.

Hinc ad Olympum, à terra, instar cogitationis, it ad Jovis domum. At de αὐτομάτῳ idem dici nequit, sine ipsa illa licentia, quæ statuas per se mobiles hîc nobis peperit; hoc est, sine spe quam conceperat Poëta admirationi fore quidquid elegantibus versiculis exprimeretur, quæ sanè inanis non fuit. *Clericus.*

224. Κίσσιος] Quidquid Græculi censeant de origine hujus vocis, derivandam omnino existimo à Radice Phœnicia קבץ *Kabats*, quæ *colligere*, & *adstringere* significat; quod fit ope sacci, aut manticæ, quippe quæ quidquid gestandum est colligit atque adstringit. Cetera Phœniciæ fabulæ clara vestigia, quæ hîc occurrunt, rem propemodum mihi persuadent. *Clericus.*

227. Κεῖτ' Ἀϊδος κωμεῖν] Hanc etiam induit Minerva (Il. E. v. 845) ut Martem lateret.

Αὐτὰρ Ἀθηνὴ
Δῦν' Ἀϊδος κυνέην, μὴ μιν ἴδοι ὀβριμος Ἄρης.

De qua Scholiastes. Ἀϊδος κυνέην. Νέφος τι, καὶ ἀφανισίαν. Et Hesychius. Νέφος τι σκότος. Et Suidas. Παροιμία πρὸς τοὺς ὑπικρύπτοντας ἑαυτοὺς διά τινων μηχανημάτων. *Rob.*

275. Ἀϊδομένων δαῖδων] Ita Homerus in Scuto Achilleo,

Νύμφας δ' ἐκ θαλάμων, δαΐδων ὑποκαιομενάων,
Ἠίτεον ἀνὰ ἄστυ.

Eundem morem memorat Euripides Helen. v. 728.

Νῦν ἀναπτύμαι τ' ὀν ὑμέναιον πάλιν,
Καὶ λαμπάδων μεμνήμεθ', ἃς τεταγόμεις
Ἵπποις τροχάζων παρέφερον. *Rob.*

281. Κώμαζον ἅτ' αὐλῶ] Hic κωμάζειν non significat convivium nocturnum celebrare, sed *canere* & *saltare*; nam hæ significationes sunt vocis primitivæ κῶμος, ut docet *Hesychius*: Κῶμοι, ἀσιλογῆ ἄσματα πυρικὰ, συμποσίαι, ᾠδαί. Κῶμος εἶδος ὀρχήσεως ποιμένος τινος, ἢ μέλη (lege, μέλη) τινός. Unde sic verbum ipsum interpretatur: Κωμάζει, κῶμον ἄδει. Κωμαδεῖν, ὀρχεῖσθαι. Sic apud *Pindarum* Olymp. Od. XI, 16. συγκωμάζειν, significat unà *saltare* & *canere*. Clericus.

327. Λυγκῆος γυνὴ] Lyngeus pater fuit Abantis, Abas Acrisii, Acrisius Danëes, Danaë mater Persei, Perseus pater Alcæi, Alcæus Amphitryonis, Amphitryon verò Herculis & Iphicli, cujus filius Iolaüs. Tzetzes.

327. Hunc versiculum inter Fragmenta perperam collocatum orandus est Lector ista pagina ut deleat. *Rob.*

331. Γλυκερῆς αἰῶνος] Solet alioquin αἰὼν esse masculi generis. Est, si Græcis credimus, derivandum ab ἀεὶ *semper*, quia *semper* id esse dicitur quod est δι' αἰῶνα, *per* totam *vitam*. Posset tamen derivari nomen, aut certè adverbium à Phœnicia voce חיה *bhajah*, vita, nisi Phœnices etiam חיון *bhajon* dixerint. *Clericus.*

333. Ἄρην ὀλίγοντα δακώσας] Minervæ & Martis inimicitiæ à poëtis passim prædicantur. Il. E. Ad hunc deum vulnerandum Minerva Diomedem incitavit. Eidem Il. Φ. in deorum pugna oppositа erat, eumque prostravit. Significabant quippe poëtæ repugnantiam inter sapientiam & bellicosum furorem. Sed hic loci mirari possumus, quamobrem Homerus, cùm Il. E. Dione enumeraret mala quæ dii ab hominibus passi fuerant, & præsertim quas ipse Mars ab Aloïdis pœnas sustinuerat, hanc tamen historiam tam præclaram & appositam prætermiserit, perinde ac illam quam infrà v. 359 memorat Hesiodus. *Rob.*

353. Τρηχῖνα] Urbem Thessaliæ non procul à sinu Maliaco, sub Oeta monte. Itaque Hercules ex regionibus Pelio Thessaliæ monti subjectis ad Oetam iter habebat. *Clericus.*

367. Ἀτιμῶν ἕνεκα βεβρότοντα] Cur igitur v. 336. negatur Herculi fas fuisse arma Martis auferre? Nimirum, fabulæ non magis sibi sæpè constant, quàm somnia. Ὅπως, ut utar verbis *Platonis* ex Lib. II. de Republica, χρὴ τὸ πρῶτον καὶ μάλιστα μέμφεσθαι, ἄλλως τε καὶ ἐάν τις μὴ καλῶς ψεύδηται. *Quod oportet ante omnia & maximè vituperare, cùm aliàs, tum si quis non rectè mentiatur.* Quo in loco, invehitur Philosophus in *Homerum* & *Hesiodum*. Clericus.

374. Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψόθεν] Si alibi jejunus sit & siccus Hesiodus, subjecto suo potius quam ingenio hanc inopiam adscribere debemus, quippe qui in hoc poëmate ornamentis poëticis abundat, & in hac pugna describenda comparationibus ipso Homero haud indignis ad rem illustrandam utitur. *Rob.*

380. Μυρμιδόνων τε πόλις] Phthia Achillis, Myrmidonum postea ad Trojam ducis, patria. Aliæ sunt vicinæ urbes. At absurdum est fingere voce duorum virorum tot tractus personuisse. Poëtica hæc sunt παρεπίσματα, quæ non ferimus tantùm, sed & miramur, elegantiâ & ῥυθμῷ versuum veluti fascinati. *Clericus.*

384. Ψιάδες βάλλον αἱματόεσσαι] Imitatur *Homerum*, sed pravè; nam *Homerus* Iliados Π, 459. fingit à Jove tales guttas demissas in honorem Sarpedonis filii occisi a Patroclo; hîc verò *Hesiodus* easdem ab eodem Jove delapsas, non à Marte Cygni patre, præsagia facit victoriæ Herculis. *Clericus.*

426. Σώματα κύρσας] Hoc est, ζώῳ. *Guietus.*

426. Ὡς σώματα κύρσας] Σῶμα pecudem, hîc, & quidem vivam, præter morem, significat. *Clericus.*

426. Σώματα] Vivum corpus æquè ac cadaver appellari σῶμα multis exemplis demonstrabunt Lexicographi; quod tamen facile cognoveris ex loco parallelo Homerico. Il. Γ. v. 23.

Ὥστε λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ σώματι κύρσας,
Εὑρὼν ἢ ἔλαφον κεραὸν, ἢ ἄγριον αἶγα,
Πρώτων· μάλα γάρ τε κατεσθίει, ἔπποθ' ἁν αὐτὸν
Σεύωνται ταχέες τε κύνες, θαλερόί τ' αἰζηοί.

Ad quod Scholiastes. Μεγάλῳ ζώῳ ὀπτυχὼν· τοιοῦτο γάρ φασι σώματος μὴ ἄπιθος λέοντα. *Rob.*

432. Οὐδέ τις αὐτῆ] Aliæ editiones habent αὐτὸν, sed monente Codice Harleiano restitui αὐτῆ referendo ad τὸ ἄντα. Hunc versum imitatos esse posterioris ævi scriptores observarunt jam viri docti ad Callimachum, ubi poëta de Cyclopibus, (Hymn. in Dian.)

Τῷ σφέας οὐκ ἐτάλασσαν ἀκηδέες Ὠκεανῖναι
Οὔτ' ἄντην ἰδέειν ——

Hoc quidem præ metu & terrore; sed aliam ob causam, nempe ob splendorem nimium, de Apolline dictum, Apollon. Argonaut. lib. 2. v. 683.

οὐδέ τις ἔτλη
Ἀντίον αὐγάσσαι ἐς ὄμματα καλὰ θεοῖο.

Quod bene observavit præstantissimùs Spanhemius. *Rob.*

455. Ὀρθὸν ἀμβρίθων ὑπὸ δίφρου] Manum porrigens à curru. *Guietus.*

456. Ἐγχος ὀχμὴν ἔτραπε'] Si Minerva à corpore Herculis telum à Deo missum potuit avertere, quidni etiam Mars telum hominis in se ipsum declinare potuit? Sed & talia non semel finxit *Homerus*, quæ profectò Criticis veteribus videri debuerunt non tantùm nequaquam vera, sed nequidem ἐπίμοιον ὁμοῖα, *veris similia*, ut loquitur noster *Hesiodus*. Clericus.

463. Φόβος καὶ Δεῖμος] Aurigæ Martis, ut vidimus ad v. 195. Timor & pavor injecti hostibus eos fugant, faciuntque ut Mars, hoc est, victor eos persequatur. Iidem timentium sibi à victore accelerant fugam, iisque instar aurigarum sunt, ut hoc in loco. Hinc facile προσωποποιΐας ratio intelligitur. *Clericus.*

466. Μακρὸν Ὄλυμπον] In magnum Olympum. *Guietus.*

469. Πόλιν Τρηχῖνα ἵκοντο] Mirum est quî Hercules, occiso genero, ad socerum

rum auſus ſit ire, aut certè iviſſe à Poëta ſingatur. *Clericus.*

474. Ἀνδην] Quam Ἀνδειαν antea vocavit Poëta. Itaque malè nonnullæ editiones habent Ἀνην. *Clericus.*

480. Ὅτις ἄγοι καὶ τὰ ἑξῆς] Ut initio multa deſunt: ita nec finem Poëmatis hîc fuiſſe crediderim. *Clericus.*

VARIORUM NOTÆ
IN
OPERA ET DIES.

1. DEcem primos verſus hujus operis non eſſe Heſiodi ait Pauſanias, eoſque deeſſe in vetuſtiſſimo libro plumbeis laminis ſcripto. *Joſ. Scaliger.*

Ibid. Μοῦσαι] Vide *Heinſium* ad v. 11. Quod quidem ſpectat Eratonis factum, ut in re joculari ac fervente contentione, potuit ille omittere exordium, quod ad rem nihil faciebat, & à contentione initium canendi deſumere. Quæ pars etiam τὸ μεσῶτα τῆς ἴσης optimè vocari poteſt, quoniam verè hinc præceptiones ſuas inchoat *Heſiodus*, poſt ſolemnem Jovis & Muſarum invocationem. Sed, ut quod res eſt fatear, me maximè movet *Ariſtarchi*, *Pauſaniæ*, aliorumque auctoritas, facileque adducor, ut credam hoc Procœmium eſſe alicujus rhapſodi, vetuſtiſſimi tamen; nam ex ſuo exordia & epilogos alienis poëmatibus adſuere ſolebant. Docet hoc *Pindarus* Nemeacorum Od. II. cujus hoc initium.

Ὅθεν μὲν ἡ Ὁμηρείδων
Ῥαπτῶν ὑπάτων τὸ πολλ' ἀοιδοὶ ἄρχοντις
Διὸς ἐκ μεγαιμίου.

Unde ſanè & Homeridæ, ſutilium carminum ut plurimùm Poëtæ, auſpicantur à Procœmio Jovis. Ubi vide Scholiaſtem. *Ex ſchedis Patris.* Clericus.

4. Ῥηϊδί τ' ἄξονι τε] Quamvis emolliatur repetitio, addito puncto ad finem ſuperioris verſiculi; attamen non tollitur omnino iteratio. Nec ſanè opus eſt, cùm frequentes ſint antiquiſſimis Poëtis, & præſertim in *Heſiodo*. Vide v. 71. *Clericus.*

5. Βειόω] Βειόω in hoc verſu primùm tranſitivum, deinde abſolutum eſt. *Scaliger.*

9. Κλῦθι ἰδὼν αἴσῃ τε δίκῃ δ' ἴθυνε θέμιστας] Duos hoſce verſus quin ad Jovem referant uno ore Grammatici, dubium non eſt. Et maximus Poëta Odyſſeæ ſecundo Jovem cum Themide eodem modo conjungit, tamquam ὀπιστῆρα τῆς δίκης.

—— Ζηνὸς ὀλυμπίου ἠδὲ Θέμιστος,
Ἥτ' ἀνδρῶν ἀγορὰς ἧμὲν λύει, ἠδὲ καθίζει.

Ex quo loco Interpretes notarunt, effigiem illius Deæ ante inchoationem judiciorum & dimiſſionem, in Eccleſias ferri ſolere: quo ſigno vel judicare incipiebant, vel deſinebant. Sed jejunam hanc obſervationem & ambitioſam exiſtimo. Vult enim ſimpliciter, ut ego quidem arbitror, Poëta, τὴν Θέμιν τὴν δίκην, unà cum Jove, ὀπιστῆρα, & omnem poteſtatem τὴν λύειν καὶ καθίζειν τὰς ἀγορὰς, penes illos eſſe. Ceterum Heſiodus τὴν πάξιν τῶν

τὸ βασιλικὸν, id est, τὸ δικαστικὸν, τὸ δικαστήριον, τὰς δίκας, judicia inspectionemque eorum, hoc libro, non Jovi, sed ejus vicariis Dæmonibus tribuit, utpote ἐν τῇ ἀταξίᾳ ὑ παρόντες ὑπ Διὸς, ut alibi disputavimus. Quæ omnia cognoscere eum oportet, qui, cum fructu suo & aliorum, Hesiodi hoc Scriptum interpretabitur. Unde infrà, postquam eos dixit, φυλάσσειν τὰς δίκας, concludit ἔχειν αὐτὸν τῶν χέρας βασιλῆον. Quam postremam vocem non benè videntur percepisse Eusebius & alii. Porrò, existimo ego, si hæc verba ita scribantur, ut ex tertio casu fiat quintus, posse hos versus commodè ad Persen referri, & ita interpungi:

Κλῦθι ἰδὼν ἄϊων τε, δίκη δ' ἴδυνε θέμιστας
Τύνη, ἐγὼ δ' κα, Πέρση, ἐτήτυμα μυθησαίμην.

Est enim elegantissima quædam operis totius προοίμιασις, quæ hîc proponitur. Ita dicebatur antiquissimis usitatum εἰκειρείας ἢ σαφηνείας χάριν quoddam, in procemiis. Cohæret id autem cum proximè præcedenti, ubi ad attentionem Perses invitatur. Illa autem verba, Κλῦθι ἰδὼν ἄϊων τε, nihil ampliùs designant, quàm quod infrà:

Ω Πέρση, σὺ δ' ταῦτα τῇ ἐνικάτθετο θυμῷ.

Sequentia, δίκη δ' ἴδυνε θέμιστας, cur ad Persen referri nequeant non video, cùm totum hoc opus eò spectet, ut θεῖ φῦ δικῶν. Persen moneat. Qui donis labefactando judices, iniquè cum fratre egerat, &, ut Grammatici loquuntur, δίκην κατέπεδε ὁ Ησίοδος. Huc spectant, cùm alia multa, tum integer locus ille à versu illo, Μοῦσ' σ' ἔεις καλέχαρπος, ad eum usque, cujus initium est, Ῥηϊδίως γάρ κεν. Præterea, τὸ ἰδύνειν non denotat τάξιν aut potestatem in judicando; verùm cùm Poëta passim hoc opere τὰς εὐθείας δίκης τῶν σκολιῶν opponat, mirum non est si ex Archaismo vetere πλουτοζόντως Grammaticus, qui hoc exordium præfixit, δίκη ἰδύνειν θέμιστας dixerit, pro δικάζειν δικαίως: quamvis ἰδύειν plerumque Poëtis sit non aliud quàm πείθειν. *Dan. Heinsius.*

10. Ἐγὼ δ' κα Πέρση] Est hîc occultior oppositio, inter id quod petit *Hesiodus* à Jove, & id quod se ipse pollicetur facturum; quasi diceret: *Tu quidem jure dirigito judicia*; hoc est, fac ut judices juris rationem habeant in judicando: *ego verò Persæ vera dixero*; id est, nam ad me quod attinet vera quidem Persæ dicere queam, sed non possum facere ut veritatem præferat mendacio, aut justitiam injustitiæ. Nam vox Græca ἐτήτυμος & Latina *verus* utrumque significant, ut notum est. *Clericus.*

11. Οὐκ ἄρα μοῦνον] Sic incipit Hesiodi liber ἔργων ἢ ἡμερῶν. anteriora additicia sunt teste Plutarcho. *Guietus.*

11. Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην.] Secuti Plutarchum & Pausaniam seorsim hæc olim edidimus, magnoque charactere distinximus: quorum alter Sympos. VIII. Probl. 1. Eratonem cùm Hesiodi Ἔργων principium caneret, ab hoc versu inchoasse dicit. Alter Bœotos proœmium ad Musas omisisse, & principium operis τὸ εἰς τὰς ἔριδας statuisse. Hujus verba sunt: Βοιωτῶν δὲ οἱ μὲν ἀεὶ τὰ Ελικῶνα οἰκοῦντες παρειλημμένα δόξῃ λέγουσιν, ὡς ἄλλο Ησίοδος ποιήσει ὑδὲν ἢ τὰ ἔργα, καὶ τοῦτον δὲ τὸ εἰς τὰς Μούσας ἀφαιρεῖσθαι προοίμιον, ἀρχὴν δὲ ποιήσασθαι τὸ εἰς τὰς ἔριδας λέγοντες. Illius: διὸ προῆκτο μὲ ἐκέλευσεν ᾄσαι ὁ Εράτωνα πρὸς τὸ λύρᾳ. ἄσαντος δὲ τὰ προῆκτα φῦ Ἔργων, Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην ἐρίδων γένος, ἐπήνεσά πως τῇ χαρᾷ παρεπόντως ἁρμοσάμενον. Nunc leviter distinximus. *Heinsius.*

12. Νοήσας] *Moschopulus* & *Tzetzes* hîc subintelligendum volunt articulum τὸν, ut series sit: ἐπαινέσειεν ἄν τις νοήσας, *vir intelligens laudaverit*: Neque enim cujusvis est, sicut rectè *Proclus*, secernere contentiones, ut intelligat quid commodi vel incommodi afferre possint. Igitur ὁ νοήσας hîc est ὁ συνετὸς, *prudens*, quâ notione non rarò usurpatur verbum νοέω. Quamobrem nullâ ratione ab *Heinsio* reprehendendi fuerunt Interpretes, cùm præsertim totam suam observationem

H

H. Stephani Theſauro acceptam referre debeat, ubi & *Phocylidis* verſus adducitur malè à *Stephano* intellectus. Sic habent ejus verba:

Οὐ χωρεῖ μεγάλω διδαχὴν ἀδίδακτος ἀνήρ,

Οὐ γὰρ δὴ νοέουσ' οἱ μηδέποτ' ἐσθλὰ μαθόντες.

Indoctus non capit magnam doctrinam, neque enim intelligunt (nempe, eam doctrinam) *qui numquam bona didicerunt.* Sic, in hoc loco *Heſiodi*, νοήσας eſt *prudens*, ſeu *qui rei naturam intellexerit.* Heſychius νοῦσι interpretatur σωτῆσι, & νόημα σώτησιν. *Ex Patris Schedis.* Clericus.

12. Τὴν μέν κεν ἐπαινέσειε νοήσας] Non perceperunt hoc, ut debebant, Græci interpretes: multò minùs verò qui ſecuti hos ſunt Latini. Οἱ νοοῦντες ſunt οἱ σοφοὶ, & Poëtis, νοήσας, ὁ σοφός. Sic Phocylides eadem elegantiâ: Οὐδὲν γὰρ νοέουσ' οἱ μηδέποτ' ἐσθλὰ μαθόντες. Ubi ἃ νοέουσιν, eſt ἃ σοφοὶ εἰσιν. Mens eſt. Duo ſunt contentionum genera, quorum alterum laudarit ſapiens. *Sapiens*, ὁ νοήσας. Unde νόημα Poëtis toties ἡ σοφία. Hinc illud, ἄττα φρὴν ἐναλίγκιος ἔπλετο νόημα. Fallitur ergo Proclus, qui τὶς ſubintelligi notat. Nihil familiarius eſt Poëtis, quàm articulum negligere, in ejuſmodi: quod cùm imitantur Latini, interdum obſcuritatem parit. Ita Virgilius:

—— *numero Deus impare gaudet.*

Vult enim ὁ θεός· quo deſignatur ille de quo agit: ὁ Αἰδὴς, nimirum. Ita hîc νοήσας, eſt ὁ σοφὸς, ſicut in Theogonia νικήσας eſt, ὁ νικητὴς, diſſimulatione eadem. Νικήσας δὲ βίῃ καὶ κάρτεϊ κῦδος ἄροιτο Ρέα φέρτ. Nihil elegantius. *Heinſius.*

15. Αμ' ὦτ' ἀνάγκης] Nempe, furiis à Diis immiſſis, aut furiatâ mente actî. Nihil frequentius, apud *Homerum* & *Heſiodum*, quàm homines à Diis in ſcelera impelli. Vide dicta ad Theog. v. 27. & Scut. 80. *Clericus.*

16. Πρωτίστην μὲν ἐγείνατο νὺξ ἐριδεινὴ] Hoc eſt, *ſtatim poſt homines natos orta eſt.* ἡ ὑφεγὺς παρὰ τὸ ὑφεγεῖν, διδάσκειν. *Guietus.*

18. Θῆκε δὲ μιν Κρονίδης] Tres Græci interpretes ne ordinem quidem horum verborum perceperunt, qui illa Γαίης ἐν ξείζησιν ad Jovem referunt. Antiqui amicitiam ἐν τῇ ἔριδι conſtituebant, quam ἀγαθὴν Heſiodus dixit. Hæc contentio à veteribus Philoſophis φιλία, appellata fuit: quarum alteram mundo ἀγαθὴν τοῖς πᾶσι, alteram hominibus tribuebant. Altera eſt quam ἁρμονίαν τ' ἄπυστιν dicebant, quam Heſiodus ἐν γαίης ξείζῃσι conſtituit: altera quam Philoſophus lib. Eth. VIII. magis neceſſariam eſſe ait, quàm eſt ἡ δικαιοσύνη, Rebus Publicis. Notat enim ibi, quoſdam exiſtimaſſe τῇ ὁμοιότητι τὴν φιλίαν conſtare, quoſdam τῇ ἔριδι. Locus elegantiſſimus eſt, & qui adſcribi meretur, ubi de amicitia diſputat. Διαμφισβητοῦσι δ' ἔνιοι καὶ περὶ αὐτῆς· οἱ μὲν γὰρ ὁμοιότητά τινα πολλὴν αὐτὴν, καὶ τοὺς ὁμοίους φίλους· ὅθεν τὸν ὅμοιον φασιν ὡς ἄλλον ὅμοιον, καὶ κολοιὸν ποτὶ κολοιὸν, καὶ ὅσα τοιαῦτα. οἱ δ' ἐξ ἐναντίας, κεραμεῖς πάντας τοὺς τοιούτους ἀλλήλοις φασὶ εἶναι καὶ ἔνιοι αὐτῶν τούτων ἀκριβέστερον ζητοῦσι καὶ φυσικώτερον. Εὐριπίδης μὲν φάσκων, Ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖαν ξηρανθεῖσα, ἐρᾷ δὲ στυγνὸν οὐρανὸν πληρώσαντος ὄμβρου, πόσεως εἰς γαῖαν· καὶ Ἡράκλειτος, τὸ ἀντίξουν συμφέρον, καὶ ἐκ τῶν διαφερόντων καλλίστην ἁρμονίαν, καὶ πάντα κατ' ἔριν γίνεσθαι. ἐξ ἐναντίας δὲ τούτοις, ἄλλοι τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς. τὸ γὰρ ὅμοιον τοῦ ὁμοίου ἐφίεσθαι. Interpretibus autem qui verba illa, Γαίης ἐν ξείζησιν, ad Jovem referunt, non ad ἔριν, neſcio quid in mentem venerit. Sed de his ad ipſos. *Heinſius.*

19. Καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω] Sic interpretes: *& inter homines longè meliorem alteram.* Scaliger.

22. Ἀθέμιστα ἠδὲ φυτεύειν] In ἀθέμιστα ſunt duo μ, ut producatur ε, nam aliter eſſet breve propter υ; ſed ſi eſſet ω, non opus eſſet duobus μ. *Scaliger.*

24. Εἰς ἄφενον στυγόωντα] Ο ἄφενος eſt commune, ſed τὸ ἄφενος eſt Atticiſmus. *Scaliger.*

25.

25. Κοτέει] Hæc prava invidia eſt, non laudabilis æmulatio. Itaque ad priorem meliùs referretur. Sed ordo à Poëtis, ut à Geometris, non eſt exigendus. *Clericus.*

27. Ω Πέρση, σὺ δέ] Veteres poſt vocativum ponebant σὺ δέ. *Scaliger.*

29. Νείκεα' ὀπιπεύοντα] Interpretes non ſatis expreſſerunt vim participii ὀπιπτεύοντα, nam ὀπιπεύειν νείκεα non eſt ſimpliciter *lites ſpectare*, ſed curioſè & anxiè conſiderare; ut ii faciunt qui, rebus relictis, ſolas lites attendunt. Sic Iliad. Δ: Τί πλώσεις, τί δ' ὀπιπτεύεις πολέμοιο γεφύρας; *Quid trepidas, quid anxiè aciei intervalla circumſpicis?* Rurſus Iliad. Η. Λάθρη ὀπιπτεύσας, *clam attentè conſiderans.* Ad quæ verba *Euſtathius* docet ὀπιπεύειν eſſe ἐποπτεύειν ἢ διατηρεῖν, *introſpicere, & obſervare.* Denique Odyſſ. Τ. ὀπιπτεύσεις γυναῖκας, interpretatur σφοδρῶς βλέπειν, *curiosè intueri.* Vult autem factum eſſe ab ὄπιπα, ex quo ὀπιπεύω & per reduplicationem ὀπιπτεύω, unde παρθενοπίπης, curioſus *virginum obſervator.* Ex ſchedis paternis. *Clericus.*

30. Ὧρη γάρ τ' ὀλίγη] Quamvis, contra Græcorum Interpretum & plerarumque Editionum auctoritatem, nihil temerè mutaverim; tamen, ſi quid mutandum, lubens Aldinam editionem ſequerer, quæ ὥρη, cum ſpiritu aſpero, habet; quam etiam *Heinſius*, in minoris formæ editione, unà cum vulgata Latini verſione, ſequutus eſt. Senſus eſſet longè præſtantior; nempe, ei cui victus in annum domi non fuerit repoſitus, breve tempus eſſe, quod litibus impendat. Sic loquitur *Homerus*, Odyſſ. Λ. Ὧρη μὲ πολέων μύθων, ὥρη δὲ καὶ ὕπνου, *tempus quidem eſt multorum ſermonum, tempus verò & ſomni.* Odyſſ. Ζ. Νῦν δ' ὥρη δόρποιο, *nunc tempus eſt cœnæ.* Ex Schedis paternis. *Clericus.*

33. Νείκεα κ' ἧσσον ὀφέλλοις] Οὐκ ὅτι πλούσιός τις ἂν ὀφείλει εἶναι φιλόδικος, ἀλλ' ἐκ ἀναγκαίας ἐνδείκνυται σοὶς ὁ Πέρσην, ὅτι μᾶλλον πλούσιον ὄντα κωλύει ἄγειν ὀφειλὰς εἰς τὸ περὶ δίκας διατρίβειν καὶ ἀγοράς· νῦν δὲ ἄπορος ὢν σοῖς τοῖς ἔργοις ἂν μάλιστα ἀφέγγοις ἀφ' ὧν δύνασθαι ποιήσασθαι σαυτῷ βίον. *Proclus. Non quòd dives litigioſus eſſe debeat; ſed à fortiori demonſtrat Perſæ, quod, ſi dives cum fueris, vix debueris litibus & foro vacare, nunc certe, cum pauper ſis, multo magis te in illis operibus occupari decet, unde tibi ipſi victum poſſis comparare.* Rob.

34. Σοὶ δ' ὑπὲρ δίκης ἔσται Ωδ' ἔρδειν] Non benè venuſtatem hujus formulæ, quæ hîc latet, aſſequuntur magiſtri. Tres enim Græci interpretes, illud δίκης per τὸ πάλιν, vel τὸ ἐκ δικτέρου exponunt, quaſi hoc dicat Poëta, Primò hoc feciſti, non facies ſecundò: ſemel feciſti, non facies iterum. Verùm aliud voluit. De quo obiter. Antiqui cum ſtrictè aliquem cogerent, unam conditionem proponebant, cui aſtringebant eum: cùm minùs cogerent, ſed plus permitterent, ſecundam ſtatuebant, uſitata formula, τοῦτο δεύτερον ἔσται: id eſt, ſi primum non placet, licebit & ſecundum. Δεύτερον ὄζει, nihil aliud eſt quàm ἔξεστιν, & potentiam denotat, ſeu licentiam potiùs. Errarunt igitur, primò cum τὸ ὄζει per ſe, hîc, ἀντὶ τοῦ ἔξεστι poni exiſtimarunt: ſecundò τὸ δεύτερον, pro πάλιν acceperunt. Mira venuſtate dictum eſt, σοὶ ὑπὲρ δεύτερον ἔσται Ωδ' ἔρδειν, pro, σοὶ ἐκ ἔξεστι τοῦτο ἐπ ἢ πάλιν ποιεῖν τὸ δεύτερον. ordinem non denotat, ſed licentiam. *Heinſius.*

37. Κλῆρον ἐδατάμεθ'] Patrimonium dividere, aliter herciſcere. vide Feſtum, & quæ ad illum notavi. *Scaliger.*

Ibid. Ἀλλά τε πολλά] Lege: ἀλλὰ τὰ πολλά. *Guietus.*

37. Ἀλλά τε πολλά] Omnes Codices habent ἄλλά τε πολλά, *alia autem multa*; ſed melior eſt lectio quam Guietus propoſuit, ἀλλὰ τὰ πολλά, *ſed plurima. Hæreditatem*, inquit Heſiodus, *diviſimus*, æqualiter ſc. *Tu vero ambitu & donis* τὰ πολλά, *majorem partem rapuiſti.*

Πολλοὶ

Πολλοὶ sine articulo, *multi*, οἱ πολλοὶ, comparativo penè sensu, *major pars, plurimi.* Rob.

39. Δωροφάγους] Quòd, cùm, re familiari neglectâ, audiendis ac dirimendis litibus operam darent, publicè exigerent aliquod donum mercedis loco, & privatim à litigantibus munera acciperent. Adi quæ de Dejoce habet *Herodotus* Lib. I. Erant autem aliquando uno in populo plures hujusmodi Reges, ut liquet ex *Homero* Odyss. Θ. vss. 40, & 41. ubi plures Phæacum Reges memorantur. Erant, nimirum, Judices, ac Senatores, potiùs quàm Reges. Vide notata ad Theogoniam v. 85. *Clericus.*

39. Δωροφάγους] Ita penè *Proclus.* Βασιλῆας δὲ νῦν τοὺς δικασταὶς, καὶ τοὺς ἄρχοντας λέγ· ὅτω γὰρ αὐτοὺς ἐκάλουν οἱ πάλαιοι, ὡς Ὁμηρος·

Αλλ' ἤτοι βασιλῆες Αχαιῶν εἰσὶ καὶ ἄλλοι.

Qui nunc sunt judices & præfecti eos vocat reges; ita enim eos nominarunt Veteres, ut Homerus.

Sed quidem & alii sunt Achivorum reges.

Sed quod simul notat Vir Cl. ejusmodi judices δωροφάγους vocari, "quòd, cùm "re familiari neglecta, audiendis ac di"rimendis litibus operam darent, publi"ce exigerent aliquod donum mercedis "loco," id nondum compertum habeo, nec cujus historiæ testimonio innititur scio. Contrarium certe inferri potest ab his quæ de Deioce habet Herodotus lib. I. Πλεῦνος δὲ ἀεὶ γενομένου τοῦ ὀπηριτέοντος, οἷα πυνθανομένων τὰς δίκας διαιρέειν κατὰ τὸν ἐὸν, γνοὺς ὁ Δηϊόκης εἰς ἑωυτὸν πᾶν ἀνακείμενον, ὅτι καταζῆν ἐπ' ἴσης ἐνδέπεσ θρόπεσν θρεκαπίζων ἐδίκαζε, ἔτ' ἔφη δικᾶν ἔπ· ἐ γὰρ οἱ λυσιτελέειν τ' ἑωυτῦ ἐξημελικότα, τῶσι πόλας δι' ἡμέρας δικάζειν. *Quum verò numerus accurrentium semper cresceret, utpote qui intelligerent sententias ex vero terminari, Deioces animadvertens universa in se unum incumbere, neque amplius illic considere, ubi prius præsidens judicabat, volebat, neque omnino se judicaturum amplius dixit; si quidem non è re sua esse, si totum diem, rebus suis neglectis, dirimendis aliorum litibus impenderet.* Si verò dona accepisset Deioces mercedis loco, vana esset de negleclis rebus privatis querela; & si in illis temporibus mos esset, ut dona judicibus publice darentur, haud sanè passus esset Medorum populus tam justum laudatumque virum mercede solita carere. Omnino igitur δωροφάγοι vocantur judices, non quòd munera publice acciperent, sed quòd donis privatim acceptis corrupti justitiam perverterent. *Rob.*

40. Οσῳ πλέον ἥμισυ παντὸς] *Plato* Lib. V. de Republ. hoc præceptum ingerit avidioribus Magistratibus, ut eos coërceat. Sic & III. de Legibus, agens de Regibus Argivorum & Messeniorum, qui rapacitate se & universam Græciam in exitium præcipites dederant: Ἆρ' οὐκ ἀγνοήσαντες τὴν Ἡσιόδου ὀρθότητα λέγοντα, ὡς τὸ ἥμισυ τοῦ παντὸς πολλάκις δεῖ πλέον; ὁπόταν τὸ μὲν ὅλον λαμβάνειν ζημιώδες, τὸ δὲ ἥμισυ μέτριον, τότε τὸ μέτριον τοῦ ἡμίεος πλέον ἡγήσατο, ἄμετρον ὂν χείρονος: *Numquid illud ideo accidit, quod ignorarent Hesiodum rectissimè dicere,* dimidium toto *sæpè* præstare? *Quandoquidem damnosum est rem totam accipere, dimidium tantum accipere moderatum est. Moderatum verò immodico & immoderato, tamquam potius pejori, antecellit.* Ex Schedis paternis. *Clericus.*

41. Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ] Duos ξεῖα ζῶντας constituit Homerus: τοὺς θεοὺς, καὶ τοὺς τεθνηκότας. Cur ἀσφοδέλου λειμῶνα mortuis tribuat, multùm olim disputarunt veteres, quamquam frustrà. Nam quòd apud Eustathium legitur hoc fieri, διὰ τὸ ἀεὶ πως ἀοιδὸν ὑμοιόφωνον, & *asphodelon*, dictam, quasi ἀοίδιλον, διὰ τὴν κομιζόντων νεκρῶν ἀοιδὸν, quid est, nisi miserum Grammaticorum δεισιδαιμονίαν delirium? Rectè Ασφοδέλου λειμῶνα illis tribuit, quòd extra necessitatem vitæ hujus sint, nec cura rei familiaris illis impendeat,

pendeat, ſed victu ſimpliciſſimo vivant: qualis ἡ μαλάχη ἡ ἀσφόδελος eſt, quibus ante τὸ δαιδυμπικὸν homines vivebant, & ſanctiſſimi quique Philoſophorum poſtea, qui illam in vivendo εὐτέλειαν, quam poëtæ βίον ξηΐσιον vocant, ſequebantur. Quò Horatius his verbis reſpexit:

Premant Calenâ falce quibus dedit
Fortuna meſſem: dives & aureis
Mercator exſiccet cululis
Vina Syrâ reparata merce
Diis carus ipſis: quippe ter & quater
Anno reviſens æquor Atlanticum
Impune: me paſcunt olivæ,
Me cichorea, leveſque malvæ.

Hinc mortuis hominibus in tumulo malvam, aſphodelumque ſerebant, ne deeſſet illis cibus. Et hoc voluit ſibi Porphyrius in quodam Epigrammate, ubi tumulum his verbis introducit: Νώτῳ μὲν μαλάχην τε καὶ ἀσφόδελον πολιὸν ζέω, Κόπτῳ δὲ σ' ἔνδοθεν ἔχω, id eſt: *Foris quidem malvam aſphodelumque habeo: Intus verò mortuum claudo.* Nam non integros verſus citat Euſtathius, neque ad verbum, quod indicat vox ἔνδοθεν, qua utimur, ut legum conſulti, voce Titii. Hinc Homerus quoties campum eum deſcribit, quem *Aſphodelum* vocat, his plerumque verbis utitur: Τῇ περ ξηΐστη βιοτὴ πέλει ἀνθρώποισι, id eſt, *Ubi facillima vivendi ratio eſt hominibus.* Opponunt autem poëtæ τὸ ξηΐστα ζῆν vitæ regum & injuſtorum principum plerumque, καὶ τῇ πολυτελείᾳ ἀδίκῳ. Nam τὸ ξεῖα ζώειν & λέγειν, pro ſimpliciſſima voluptate ponunt, quæ ut longiſſimè ab δαιδυμπικῷ ſæculo abeſt: ita maximè ad ἡμιονικὸν, & priſcam illam vitam accedit. Sic Theocritus de Cyclope ſuo: Οὕτω γὰρ ξεῖα δᾶϊ' ὁ Κύκλωψ ὁ παρ' ἡμῖν Ὀρχαῖος Πολύφαμος. Heſiodus negat injuſtos judices illos, quid ſit τὸ ξηΐστα ζῆν ſcire; & per conſequens μαλάχην & ἀσφόδελον ignorare: ex quo tempore Dii vivendi genus, quod ſub ἡμιονικῷ fuit, ſub δαιδυμπικῷ abſcondere cœperunt. Atque hæc cauſa eſt, cur Lucanus vitæ hanc ſimplicitatem, *Deorum munera* vocet, *nondum intellecta*: eodem planè modo cum Heſiodo noſtro lib. v.

—— o vitæ tuta facultas
Pauperis, anguſtique Lares, & munera nondum
Intellecta Deum! quibus hoc contingere templis
Aut potuit muris, nullo trepidare tumultu
Cæſareâ pulſante manu? ——

Nec aliter intelligendus ille Claudiani locus, qui vivendi facultatem vulgò eſſe negat. I. in Ruffinum:

Hæc mihi paupertas auguſtior. hæc mihi tecta
Culminibus majora tuis, tibi quærit inanes
Luxuries nocitura cibos: mihi donat inemptas
Terra dapes, rapiunt Tyrios tibi vellera ſuccos,
Et picturatæ ſatiantur murice veſtes,
Heic radiant flores, & prati viva voluptas
Ingenio variata ſuo. fulgentibus illic
Surgunt ſtrata toris: heic mollis panditur herba,
Sollicitum curis non abruptura ſoporem.
Turba ſalutantum latas tibi perſtrepit ædes:
Heic avium cantus, labentis murmura rivi.
Vivitur exiguo melius: natura beatis
Omnibus eſſe dedit, ſi quis cognoverit uti.
Hæc ſi nota forent, frueremur ſimplice cultu.
Claſſica non fremerent, non ſtridula fraxinus iret,
Non ventus quateret puppes ——

Beatos vocat, quos Homerus μάκαρας, & ξεῖα ζῶντας. quorum ignotam eſſe ait vitam,

tam, ſicut Heſiodus κεκρύφθαι τὸν βίον. Quales nec ii ſunt qui ex judiciis vivunt, nec ii qui ex bello, ſed nec ii qui ex navigatione, id eſt, *Mercatura*; quibus omnibus poëtæ opponunt τὸ ἐξεῖα ζῆν, & τὸ εὐτελὲς, quod ex ἀσφοδέλῳ, & μαλάχῃ percipitur. Quæ vita maximè ad illam, quæ ſub ἡγεμονικῷ fuit, accedit. Fuit enim hæc opinio eorum, πᾶν τὸ σύμφυτον ἀγαθὸν, πᾶν δὲ τὸ ἐπίκτητον κακὸν εἶναι. *Heinſius.*

41. Ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μεγ' ὄνειαρ] *Plutarchus* in Convivio ſeptem ſapientum: ἀγαθὴ μὲν ἡ μαλάχη βρωθῆναι, γλυκὺς δὲ ὁ ἀνθέρικος: *bona eſt ad edendum malva & dulcis anthericus*; hoc eſt, ſcapus aſphodeli. Frugalitatem hoc verſu commendari idem Scriptor docet; nam poſtquàm egit de Epimenidis, eo victu utentis, diæta, *Heſiodi*que verſum protulit, ſubjicit: οἶει δὲ τὸν Ἡσίοδον ἐννοῆσαί τι τοιοῦτον, ὡς ἐπαινέτην ὄντα φειδοῦς ἀεὶ, καὶ σφόδρα τοῖς λιτοτάτοις τῶν ὄψων ὡς ἥδιστα προσκαλεῖν ἡμᾶς; *Exiſtimas verò tale quid Heſiodo in mentem veniſſe, ac non potiùs eum, ut eſt aſſiduus parſimoniæ laudator, ad cibos viliſſimos nos, quippe dulciſſimi qui ſint, voluiſſe adhortari?* Tum verba allata ſubjicit. Ceterùm quæ de Diis, facilè viventibus, & defunctis, qui in Elyſiis campis malva & aſphodelo veſci finguntur, hoc loco, affert *Heinſius*, ſunt ἀπεσοδόνυσα; præſertim cùm numquam is cibus Deorum fuiſſe dicatur. *Ex Schedis paternis.* De Aſphodelo egerat *Heſiodus* in alio Opere, in quo *in Sylvis naſci* dixerat, ut docet *Plinius* Lib. XXII. c. 22. ubi & *Alimon* malè cum eo confundi oſtendit; qua de re vide & *Claud. Salmaſium* Exercit. Plinian. Cap. XI. p. 122. Ed. Ultrajectinæ. *Clericus.*

41. Ἀσφοδέλῳ μέγα ὄνειαρ] Apparet ex hoc veteres ex Aſphodelo comediſſe. *Scaliger.*

42. Θεοὶ] Tribuit hîc *Heſiodus* omnibus Diis, quod ſexto abhinc verſu ſoli Jovi acceptum refert; quòd non rarò unius factum, ad omnes ejuſdem generis, vel ordinis referamus. *Ex paternis ſchedis.* Clericus.

43. Ῥεῖδιος γάρ κεν καὶ ἐπ' ἦμαρ ἐργάσσαιο, Ὡς τέ σ' ἐς ἐνιαυτὸν ἔχειν] Venuſtiſſimo idiomate οἱ ἐς ἐνιαυτὸν ἔχοντες dicuntur οἱ πλέονοι, quibus opponebantur οἱ εἰς ἡμέραν ἔχοντες. Herodotus Clione: Οὐ γάρ τοι μέγα πλέσιον μᾶλλον τοῦ ἐπ' ἡμέρην ἔχοντος ὀλβιώτερός ἐστι, εἰ μὴ ἢ τύχῃ ὀπίσσωτο, πάντα καλὰ ἔχοντι τελευτῆσαι ἐς βίον. *Heinſius.*

43. Ἐπ' ἦμαρ ἐργάσσαιο] Ἐργασίαν φησὶν ὁ γεωργικὴν, οὐδ' ἑτέραν τέχνην πινὰ, ἃ γὰρ οὔπω, ἀλλὰ τὴν συλλογὴν τῶν καρπῶν. *Tzetzes.* *Per ἐργασίαν intelligit non agriculturam, aliamve quamvis artem, illæ enim nondum inventæ erant,* (ante ſc. illa tempora quibus Jupiter vitam abſconderat) *ſed collectionem frugum* (ſponte naſcentium.) Poëta enim loquitur de aurea ætate, de qua infrà dicit,

Καρπὸν δ' ἄφθιτον ζείδωρος ἄρουρα
Αὐτομάτη πολλόν τε, καὶ ἄφθονον. *Rob.*

45. Πηδάλιον] Gubernaculum, hoc eſt, non cures neque navigationem, neque agriculturam. *Scaliger.*

45. Τηρῶ καπνῷ] Ne corrumpatur, putreſcat. πηδάλιον eſt gubernaculum. *Guietus.*

45. Πηδάλιον ἐνὶ ἤματι καπνῷ κρεμάσσῃς] Hoc eſt, uno die piſcatus tantam piſcium copiam caperes, ut diu quieſcere poſſes, atque interea clavum ad focum ſuſpendere. Vide v. 629. De hiſce in Theogonia, v. 440. *Clericus.*

47. Ἀλλὰ Ζεὺς ἤκρυψε] Ope Pandoræ, de qua in Introductione noſtra. Quomodo à Fortuna cœperit κεκρύφθαι ὁ βίος, etiam Philoſophi oſtendunt: ut meritò Antoninus, Imperator & Philoſophus, τὴν τύχην in vita humana ἀτέκμαρτον dixerit, rem imperveſtigabilem quæ veluti nubem quamdam & caliginem, reliquis rebus humanis induxit: ut impoſſibile ſit hominem ad finem in re Oeconomica & reliquis, ad quæ virtutis operâ pervenitur, pertingere inoffenſo gradu. Τίς, dicunt

dicunt Platonici, ὕπα ταχὺς ἢ ἀσφαλὴς ὀδοιπόρων, ὡς μὴ ἐπιτυχεῖν βαδίζων χαράδρᾳ ἀφανεῖ, ἢ χάρακι ἀδήλῳ, ἢ κρημνῷ, ἢ πάγῃ; τίς δὲ ὕπα κυβερνήτης ἀγαθὸς καὶ εὐσοχος, ὡς ἀπείρατος διελθεῖν ἄνευ κλύδωνος καὶ ζάλης, καὶ πνευμάτων ἐμβολῆς, ἢ ἀέρος ταπαραγμῶ; Itaque concludunt: virtutem quidem per se certam esse, sed in lubrica & incerta materie versari, causâ scelestæ illius veneficæ, quam cum ebria anu conferunt: est enim revera χρῆμα πυθλὸν, καὶ ἀσάθμητον, & κράλυμμά τι ἢ κρύμμα τῆς εὐπορείας, quæ totam vitam possidet, ac ne quidem nobis, qui minima speramus, certi quid relinquit. In Academiis sæpè, more Græcorum, πείσων καὶ πώγων sufficiunt; præclara contrà ingenia, & quos nihil pejus habet, quàm quod quicquam Fortunæ debere coguntur, per omnem vitam τῇ βιλτίσῃ φωνίᾳ φεσσφιλῶσιν. *Heinsius.*

48. Ἐξαπάτησε Προμήθευς] Vide Theogoniam v. 521, *& seqq.* & quæ illic notata. *Clericus.*

52. Τερπικέραυνον] Nonnulli, teste Moschopulo, hanc vocem exposuerunt *torquentem fulmen*, sive *hostes fulmine subvertentem*, facta metathesi τοῦ ρ in τῷ σείειν. Sed perperam. *Rob.*

56. Πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφηστῆσιν] Multùm sæpenumero errarunt viri magni, quòd in Græcorum Poëtarum scriptis non distinguerent epitheta quæ κατὰ παρέλκον ponuntur, ab iis quæ διόντως, & ex sensu pendent. Nec propterea à summis hujus ævi viris Homerus reprehendi debuerat, quòd Achillem lachrymantem πόδας ὠκὺν fecit. Est enim illud πολυάϊζον, & quòd Achillem comitatur κατὰ παρέλκον, non ἐκ διόντος. Sic, ne longè exempla petamus, Poëta Iliad. III. Menelai manum παχεῖαν dixit ἐκ διόντος: in Odyssea Penelopes κατὰ παρέλκον, & ut antiqui loquebantur, κατ' ἀκυρολεξίαν. Eodem modo noster in Clypeo ἄνδρας ἀλφηστὰς, κατὰ παρέλκον. Ἄλλην μὲν ὄψιν μετὰ φρεσὶν, ὅππα θεοῖσιν ἀνδράσι τ' ἀλφηστῆσιν ἀρῆς ἀλκτῆρα φυτεύσῃ. Hoc loco ἐκ διόντος. Ita ut ex hac voce magna pars Mythologiæ hujus pendeat, quam nos libro singulari primi eruimus. Dedit, inquit, Pandoram, maximum obstaculum iis hominibus, qui circa investigationem rerum necessariarum versantur. *Heinsius.*

56. Σοί τ' αὐτῷ μέγα πῆμα] Idem penè de Paride sæpiùs Homerus. Il. r. 50 &c.

Πατρί τε σῷ μέγα πῆμα, πολεῖ τε, παντί τε δήμῳ,
Δυσμενέσιν μὲν χάρμα, κατηφείην δέ σοι αὐτῷ.

Et rursus Z. 283.

Μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ὄπασε πῆμα
Τρωσί τε, καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι, τοῖό τε παισίν. *Rob.*

58. Ἀμφαγαπῶντες] *Vehementer amantes.* Ita verto, non ut aliqui interpretes, simpliciter, *amplectentes.* Hesychius tamen Ἀμφαγαπῶντες, Ἀσπαζόμενοι. Languidius dictum de Pandora, quam omnes Dii amabilem effinxerant. Et Moschopulus, Περιδάλλοντες, σφοδρῶς ἀγαπῶντες τὸ ἴδιον κακόν. *Rob.*

59. Ἐκ δ' ἐγέλασσε] *Moschopulus* interpretatur de effuso risu; nam irascitur quidem contemtus, sed ridet, si sciat se facilè ultionem sumturum. *Tzetzes* vult esse *subridere.* Sic sanè *Virgilius* Mezentium indignantem inducit Æneid. XI. *Ad quem subridens, mistâ Mezentius irâ.* Utroque modo verbum ἐγελᾶν interpretatur *Eustathius* apud *Homerum*, τὸ ἐξ ὀπιπολῆς γελᾶν, ἢ τὸ σφοδρῶς γελᾶν. *Ex schedis paternis.* Clericus.

59. Ἐκ δ' ἐγέλασσε] Origenes hunc versum citans pro ἐγέλασσε habet ἐτέλεσσε quam nonnulli meliorem esse lectionem existimant, utpote convenientiorem Jovi tunc temporis irascenti -- Τὸν δ' χολωσάμενον. Sed venustior est sententia Scholiastæ, Θυμῶται μὲν ἀσφοδρῶς, γελᾷ δὲ πάλιν τῇ ἐλπίδι τῆς τιμωρίας. *Irascitur quidem contemptui habitus, ridet verò si ultionem speraverit.* Sæpissime quidem risus cum contrariis affectibus conjungitur;

tur; in cujus exemplum apte ſatis Mezentium Virgilianum adducit Clericus,

Ad quem ſubridens miſta Mezentius ira.

Homerus etiam Andromachen inducit Il. Z. δακρυόεν γελάσασαν. De impiis hominibus dicunt S. Scripturæ, quod, *ſedens in cœlis ridebit, Deus ſubſannabit eos.* Et Miltonus noſtras de Angelis rebellibus.

Mighty father, thou thy foes
Juſtly haſt in deriſion, and ſecure
Laugh'ſt at their vain deſigns, and tumults vain.

His rationibus inductus τὸ ἐγέλασαν veram eſſe lectionem cenſeo. Venuſtior certe eſt, eique omnes Codices patrocinantur. Alios etiam Heſiodi verſus haud ſatis accurate citavit Origenes, labenti forſan memoriæ confiſus, unde licet conjicere in hunc etiam verſum errorem irrepſiſſe. *Rob.*

62. Ἀθανάτοις δ' θεαῖς εἰς ὦπα ἴδεσθαι] Ita Homerus de Helena Il. Γ.

Αἰνῶς δ' ἀθανάτῃσι θεῇς εἰς ὦπα ἔοικεν. *Rob.*

65. Καὶ χάεσι ἀμφιχέαι] Pulchritudo Veneris eſſe donum dicitur à Poëtis. Il. Γ. 54 &c.

Οὐκ ἄν τοι χαίσιμα κίδοιεις, τά τε δῶρ' Ἀφροδίτης,

Ἧτε κόμη, τό τε εἶδος, ὅτ' ἐν κονίῃσι μιγείης.

Et Il. Ξ. 215 &c. in Veneris cingulo iſtiuſmodi oblectamenta incluſa eſſe dicuntur.

—— Ἐνθάδε οἱ θελκτήρια πάντα τέτυκτο·

Ἐνθ' ἔνι μὲν φιλότης, ἐν δ' ἵμερος, ἐν δ' ὀαριςὺς,

Πάρφασις, ἣ τ' ἔκλεψε νόον πύκα περ φρονεόντων. *Rob.*

75. Ὧραι καλλίκομοι φέρον] Ita Venerem inducit Homerus ab Horis ornatam.

Τὴν δ' χρυσάμπυκες Ὧραι

Δέξαντ' ἀσπασίως, περὶ δ' ἄμβροτα εἵματα ἕσσαν.

Κρατὶ δ' ἐπ' ἀθανάτῳ στεφάνην εὐπυκλον ἔθηκαν,

Καλὴν, χρυσείην· ἐν δ' πρωτῇσι λοετροῖσιν

Ἀνθεμὶ' ὀρειχάλκῳ, χρυσοῖο τε πημήναντο·

Δειρῇ δ' ἀμφ' ἁπαλῇ, καὶ στήθεσιν ἀργυφέοισιν

Ὁρμοισι χρυσέοισιν ἐκόσμεον, οἷσι περ αὐταὶ

Ὧραι ἐκόσμηθεν χρυσάμπυκες, ὁππότ' ἴοιεν

Ες χορὸν ἱμερόεντα θεῶν, καὶ δώματα πατρός.

Αὐτὰρ ἐπειδὴ πάντα περὶ χροὶ κόσμον ἔθηκαν

Ἦγον ἐς ἀθανάτους. Hymn. in Vener. *Rob.*

89. Ὅτι δὴ κακὸν εἶχ, ἐνόησε] Ἐσι ὅμοιον τῷ τῦ Ομήρυ· Ρηχθὲν δέ τι νήπιος ἔγνω. Affinis eſt ſententiæ illi Homericæ, *Rem jam factam vel ſtultus animadverterit. Proclus.*

92. Αἱ τ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν] Codices Bodleiani η^{mus} & $6o^{mus}$, Codex Coiſlinianus, Origenes, & Scholiaſtæ veteres legunt κῆρας, quam tamen veram eſſe lectionem non exiſtimo, quoniam verſus qui infrà ſequitur,

Αἶψα γὸ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγήρασκουσι.

Ad ipſum hoc γῆρας ἔδωκαν manifeſtiſſime reſpicit. Præterea, per τὸ γῆρας longe elegantior ſenſus efficitur. Morbi afferunt *mortem*, tritiſſima eſt obſervatio. Figurata magis & arguta eſt ſententia, quæ dicit, *Morbi afferunt Senectutem*, imbecillitatem nempe & incommoda Senectutis. Idem infrà dicitur Heſiodus de mala uxore quod hîc de morbis,

Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ λαίζετ' ἄμεινον

Τῆς ἀγαθῆς· ἣ δ' αὖτε κακῆς ὑ ῥίγιον ἄλλο

Δειπνολόχης· ἣτ' ἄνδρα καὶ ἴφθιμόν περ ἐόντα

Εὖει ἄτερ δαλοῦ, καὶ ὤμῳ γήραϊ δῶκεν.

Porro, per τὸ γῆρας diſtinguuntur infelices poſteriorum ſæculorum homines ab iis qui in aurea illa ætate vixerunt. De illis enim dicitur infra 112 &c.

Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζωον, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,

Νόσφιν ἄτερ τε πόνων, καὶ ὀϊζύος· οὐδέ τι δειλὸν

Γῆρας ἐπῆν. *Rob.*

94. Ἀλλὰ γυνὴ χείρωσε] Falluntur, qui, ut hinc interpretationem ſuam allegoricam confirment, τὸ γυνὴ, συλληπτικῶς accipere videntur, & ad univerſum mulierum genus referunt; cùm ſimpliciter

ἀπο-

ἀντονομαστικῶς ponatur: nihil enim hîc plus est, quàm Παρδόρα in præcedentibus. *Heinsius.*

96. Ἐν ἀξέστοισι δόμοισι] Frustrà fuerunt viri docti, qui hujus loquutionis rationem alibi quæsiverunt, quàm in Lingua Phœnicia. Hoc voluit *Hesiodus*, in interiore parte pyxidis, quæ aperta quidem, sed fracta non erat; ita ut, operculo iterum impositio, nihil ex ea posset per rimam elabi; in interiore, inquam, parte pyxidis, remansisse spem. Vocavit autem interiorem eam partem δόμους, ut Phœnices vocabant בית *beth*, seu *domum*, interiora cujusvis vasis, unde מבית *mibbeth* significat *intrinsecus*. Antiquissimi Græci, & Bœoti præsertim, multa habebant Phœniciis similia, ut passim ad Theogoniam ostendimus; quod dudum doctissimi viri animadverterunt. *Clericus.*

96. Ἐν ἀξέστοισι δόμοισι] Non potuit concoquere Seleucus antiquus magister, qui à Proclo citatur, πίθον ab Hesiodo δόμον vocari: rescripsit igitur ἐν ἀξέστοισι πίθοισι. Sed loquendi rationem non intellexit. Locum, in quo ante nuptiarum tempus puellæ solent παρθενεύεσθαι, δόμον & οἶκον Hesiodus vocavit, quod & infrà ostendimus. Homerus μυχὸν δόμου & μυχὸν θαλάμου posuit, pro δόμῳ & θαλάμῳ, idem enim illis est δόμος & θάλαμος: quia pars intima erat. Eustathius ad Odyss. Γ. Οτι αὔθυσεν ὡς ἐν Ιλιάδι, ὅτω καὶ ἀλλαχοῦ λέγει τὸν ἐξωτάτω ἐν μεγάροις οἴκησιν, τὸν εὐθὺς μετὰ τὸν αὐλὸν ὥσπερ ἐνδοτάτω θάλαμον, καὶ μυχὸν δὲ καὶ δόμον. Hesi. infrà: Ἡ τε δόμων ἔντοσθεν φίλῃ παρὰ μητέρι μίμνῃ Οὔπω ἴργ' εἰδυῖα πολυχρύσου Ἀφροδίτης, de virgine. Omnes autem virtutes & affectiones τὰς μάλιστα καθαρεύουσας Poetæ virgines faciunt. Atque hæc causa est cur Hesiodus, reliquis omnibus malis à vase volantibus, solum Spem dicat tamquam καθαρεύουσαν, μίμνειν ἐν δόμοισι. Elegantissima loquendi ratio: quæ ab eo quod sequitur satis confirmatur, ἐλπὶς δ' ἐν ἀφράστῳ ἔσκε θύρῃσι. *Heinsius.*

97. Πίθου ὑπὸ χείλεσιν] Πίθου ὑπὸ χείλεσιν, & ἔνδον, idem est: nam ὑπερχείλης minùs est quàm ὑπόχειλος, quod tamen πρὸς πιπλησιμόν opponitur, cùm ad ipsum vas refertur. Et ὑπόχειλος mensura quædam erat non plena: quò alluserit Comicus Ιππ. Ος ἐποίησε πρὸ πόλεως ἡμῶν μεσῶν, εὐρὼν ὑπόχειλον. Hesychius ὑπόχειλες, τὰ ἐλλιπῆ. Sicut autem illa quæ ἐν θαλάμῳ sunt, longissimè à foribus absunt; sic τὰ ὑπὸ χείλεσιν ὄντα, longissimè à vasis orificio. *Heinsius.*

99. Αἰχμὴν βελῆσι] Mirum est quod hîc nobis accidit. Liberè χρὴ ἐν Λείσαρχον versum hunc inducendum judicaveramus. Hanc sententiam nostram Plutarchi calculo confirmari deprehendimus; qui in consolatione ad Apollonium, ubi totum hunc locum adducit, solum hunc versum prætermittit, vel ut τοδεύοντα, vel ut ignotum omnino tum temporis. *Heinsius.*

113. Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀϊζύος] In quibusdam Siculi Diodori exemplaribus uno versu auctior hic locus legitur, hoc modo:

Νόσφιν ἄτερ τε πόνων, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
Νόσων τ' ἀργαλέων, αἳ ἀπήμονες. αὐτὰρ μέλεσσι
Γῆρας ἐπιλῶ ———

Suprà,

Πείν μ' ὃ ζώεσκον ὅτε χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων,
Νόσφιν, ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
Νόσων τ' ἀργαλέων. αἵτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν. *Heinsius.*

115. Τέρπον τ' ἐν θαλίῃσι] Græci sæpenumerò totam τὴν ἀθανασίαν voce θαλίας designant, quod Latini *Divum epulas* dicunt. Theocritus, Ενθα σὺ ἄλλοισιν θαλίας ἄγες ἠρανίδῃσι. Quod cùm exprimit Maro, *epulis divûm accumbere*, dicit, sicut Theocritus θαλίας ἄγειν. *Tu das epulis accumbere Divûm.* Hæc causa est, non quam reddunt interpretes. *Heinsius.*

122. Τοὶ μὲν δαίμονες] Apud Platonem, omnes

omnes hi verſus aliter in Cratylo concipiuntur. hoc, nimirum, modo:

Αὐτὰρ ἐπειδὴ τοῦτο γένος κατὰ μοῖρ' ἐκάλυψεν,
Οἱ μὲν δαίμονες ἁγνοὶ ἐπιχθόνιοι καλέονται,
Ἐσθλοὶ ἀλεξίκακοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Ariſtides apud Photium, Platonem ſequitur: qui conſulendus. *Heinſius.*

125. Ἥρα ἐυσάμβολοι] Neſcio quid impulerit veteres Grammaticos, cur hunc locum omnes ἐπὶ Ἡρώων adducerent, qui ab Heſiodo ἐπὶ Δαιμόνων uſurpatur, & tantâ quidem confidentiâ, ut ex eo etymologiam ejus vocis deducant. Interpres Homeri: Ἥρωας δέ φασι κληθῆναι, ἀπὸ τῆς ἀρετῆς· ἢ ἀπὸ τοῦ ἀείρω, ὡς φησιν Ἡσίοδος ἐν τοῖς Ἔργοις καὶ Ἡμέραις, Ἥρα ἐυσάμβολοι, πάντη φοιτῶσιν ἐπ' αἶαν. Eodem modo Etymologus. Et Euſtathius, poſtquam probavit ἀπὸ τῆς ἀρετῆς Heroas dici, addit &, ἀπὸ τοῦ Ἥρως. Quod probat partim ex Porphyrio, partim ex Heſiodo. Verba ejus ſunt, Iliad. A. Οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀείρω. ὡς δηλοῦται καὶ ἔν τινι τῶν ἐπῶν Πορφυρίῳ ἐπιγεγραμμένων (erant autem epigrammata ea, quæ ex Ariſtotelis Peplo deſumpſerat ille) ἐν ᾧ κεῖται τὸ, Σῶμα μὲν ἐν πόντῳ κεῖται. πνεῦμα δ' ἀὴρ ὅλ' ἔχει (Fortaſſe Σῶμα μὲν ἐν πόντῳ κεῖται τόδε, πνεῦμ' ἔχει ἀήρ.) φησὶ δὲ καὶ Ἡσίοδος, Ἥρα ἐυσάμβολοι, πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. Neceſſe eſſet igitur eoſdem eſſe Heroas & Δαίμονας, quod falſiſſimum eſt in Heſiodo. Qui καθαρῶς καὶ διωρισμένως, ut notant veteres, omnium primus τῶν λογικῶν τέσσαρα γένη ἐξέθηκε, niſi grammaticos lapſos eſſe, quod non inſolentes faciunt, hac quidem in re malimus: cùm alter ex altero falſum adducere, quàm Heſiodum conſulere maluerit. *Heinſius.*

Ibid. —— πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν Πλουτοδόται] Poſtquàm Jupiter reliquique Dii deſierunt eſſe ἐσθλοὶ ἀλεξίκακοι, & πλουτοδόται, vicem eorum ſubierunt οἱ Δαίμονες. Poſtquam Jupiter in terris τὴν δίκης ἐπιστασίαν deſiit, id munus ad ejus vicarios rediit τοὺς Δαίμονας, qui res forenſes inſpicere cœperunt, quod βασιλήϊον ab Heſiodo dicitur. Commodè autem duo hæc munera adſcribit τοῖς Δαίμοσιν. Quia circa duo hæc totius ferè operis ſubjectum vertitur. Ceterùm πλουτοδόται dicuntur οἱ τὴν γεωργίας ἐπιστάται. Apparent in Heſiodo paſſim veteris ſimplicitatis veſtigia, in verbis non minùs quàm in rebus. Eſt enim propriè πλοῦτος ἡ ἐπικαρπία, ſeminum in terra abſconditorum felix ubertas. Heſychius: Πλοῦτος, ἡ ἐκ τῆς καταμάτων ἐπικαρπία, καὶ ἡ παρασπορμία, ſicut apud Latinos Opes. Ops enim Terra mater eſt. Inopes ſunt οἱ ἄθεσποι, & οἱ ἄποροι. Hinc πλουτοδόται dicti ſunt Dii, qui τὴν ἐπικαρπίαν promoverent, & quocumque modo terræ præeſſent. In ſacris non aliter accipiebatur. Sic ἐν τοῖς Λιναϊκοῖς, ubi ὁ δαδοῦχος geſtans facem clamabat ΚΑΛΕΙΤΕ ΘΕΟΝ: id qui audiebant, reſpondebant ΣΕΜΕΛΗΙ' ΙΑΚΧΕ ΠΛΟΥΤΟΔΟΤΑ. Πλοῦτον enim id dicebant quod in cornu copiæ continebatur: & τὸ κανοῦν, id eſt, caniſtrum in quo ſacra hordea erant, ὕπλουτον vocabant. Heſych. ὑπλοῦτον. κανοῦν, ἐν ἔχον πλοῦτον. Ipſa autem hordea, utpote terræ fructum, ita dicebant, ἀλῶ τάς, inquit, ἐπ' αὐτῇ ὀλάς. πλοῦτον γὰρ ἔλεγον τὸν ἐκ τῆς γενδῶν καὶ τῆς πυρῶν φύσεως. *Heinſius.*

130. Ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς] Ἀλλὰ eleganter hoc loco pro ἀλλ' ὅμως ponitur: Inferior quidem hæc ætas, inquit, & deterior ſuperiore erat, ἀλλ' ὅμως οἱ παῖδες, id eſt, quamvis multa erant, quam in ſuperiori deteriora, hoc bonum tamen erat, quòd pueri aliquamdiu ſimpliciter & ſine malo, & ut Philoſophi verbo utar, qui in Rhetoricis de hac ætate ita loquitur, εὐήθως educabantur, apud matres ſuas. Jam quomodo intelligendus ſit hic locus dicendum, quia à Græcis interpretibus id prætermiſſum. Sicut puellæ ad nuptias uſque, ita filioli, ut ab improbitate abſtinerent omni, εἰς τὸ γυναικωνίτιδα cum matribus ſuis & ſororibus ablegabantur. Quò id diutiùs fiebat, eo ſimpliciores magiſque malorum ignari,

&

& ævi corruptelarum expertes credebantur. Quamquam etiam interdum, qui provectiores ætate erant, quoties locus in cœnaculo deesset, pransum cœnatumque mittebantur. Sic in Gallo Luciani Eucrates filium suum εἰς γυναικωνίτιδα ablegat. Πάειδι, ἔφη, καὶ σὺ, ὦ Μίκυλλε, καὶ συνδείπνει μετ' ἐμῶν, ἐν τῇ γυναικωνίτιδι. τὸν γὰρ ἐγὼ κελεύσω μὴ τὰ μητρὸς ὀρτυγίδια, ὡς σὺ χώραν ἔχῃς. Quò igitur diutiùs ibi versabantur, eò simpliciores erant. Hesiodus, ut ævi illius τὸ ἠθεῖον notet & ἀκακίαν, centum annos in Gynæceo eos egisse dicit. Ἐν οἴκῳ autem est ἐν τῇ θαλάμῳ. ita enim locum illum vocant Poëtæ, qui Homerum sequuntur. Unde Theocritus, virginem innuptam, παρθένον ἐκ θαλάμου dicit, quam τῇ νύμφῃ opponit, ut ad illum notamus. Οἶκον dixit Poëta, ut Vitruvius, cùm de eodem, nimirum, de Gynæceo, loquitur, lib. VI. c. XX. *In his locis introrsus constituuntur œci magni, in quibus matres familiarum cum lanificiis habent sessiones.* Hic mos post Hesiodi tempora corruptus fuit, cùm sceleſtissimi Eunuchi matronarum œcos invaserunt. Hoc est, de quo tertio de legibus conqueritur Plato: Πλειόνδιν ἤδη γυναικῶν τε καὶ ἐντύχων παιδευθέντας αὐτὸς τὰς ἑαυτοῦ. Hesiodus: τέρπεσθαι παρὰ μητέρι dixit, ut Lucianus μὴ τὰ μητρὸς ὀρτυγίδια. *Heinsius.*

130. Ἀλλ' ἑκατὸν] Omnino fallitur vir doctissimus. Increpat enim Hesiodus mollem istam & effœminatam educationem, quæ, ut ait Quintilianus, *nervos omnes & mentis & corporis frangit.* Sed ignoscendum literatis viris, si remotos sensus exquirentes à scopo interdum abberrant. *Rob.*

137. Κατ' ἤθεα] An? per colonias, oppidatim, pagatim, supple sacra facere. placet. non *ex more*, ut vulgò exponitur. *Guietus.*

137. Κατ' ἤθεα] Omnino κατ' ἤθεα, *oppidatim*, ut Guietus, non *de more*, ut habent Interpretes. Homerus Il. Z. 511.

Ῥίμφα δὲ γοῦνα φέρει μετὰ τ' ἤθεα καὶ νομὸν ἵππων.

Et Noster infrà 167.

Τοῖς δ' οὐκ ἀνθρώπων βίοτον κατὰ ἤθεα τάσσας. *Rob.*

143. Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον] Fabula hæcce de viris ænei sæculi à Mosaïca illa antiquorum Gigantum descriptione originem trahere videtur. Gen. 6. 4. *Gigantes erant in terra diebus illis; ac etiam postea, cùm ingrediebantur filii Dei ad filias hominum, quæ liberos pariebant illis; ii sunt potentissimi illi, qui fuerunt jam olim viri celeberrimi.* Eadem penè de Gigantibus istis in Baruci cap. 4. v. 26 &c. leguntur, quæ hîc loci. *Illic fuerant Gigantes illi nominati, qui principio erant permagni, periti rei militaris. Non hos elegit Deus, neque viam scientiæ tradidit eis. Sed perierunt eò quod carerent prudentia, perierunt propter vacuitatem consilii.* Rob.

145. Ἐκ μελιᾶν] Scribendum ἐκ τι μελὲς δεινόν τι, pro ἐκμελές τι δεινόν τι. Hesych. ἐκμελὴς, ἀνάρμοστος, ἄτακτος, ἀξύνθμος. ἐκμελὴς ἀπὸ τοῦ ἐκ καὶ μέλος, sonus quasi dissonus, absonus. Aliò spectant quæ cecinit Virgilius Æn. VIII.

Hæc nemora indigenæ Fauni Nymphæque tenebant.
Gensque virum truncis & duro robore nata. Guietus.

145. Ἐκ μελιᾶν] Has voces interpretes omnes reddunt, *de fraxinis*, quasi innuisset Poëta hoc genus hominum duræ firmæque texturæ fuisse. Eademne autem generatio & ænea fuit, & fraxinea? Lignea potius ætas vocaretur, si Jupiter ex arboribus homines formasset. Præterea, cùm nunquam significaverit Hesiodus ex qua materia aureæ & argenteæ ætatis homines formati sunt, unde, quæso, in describenda ænea ætate accuratior evasit? Punctis paululum mutatis verus loci sensus erui potest.

Ζεὺς

Ζεὺς δὲ πατὴρ τείτην ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων
Χάλκειον ποίησ' ἐκ ἀργύρου οὐδὲν ὁμοῖον,
Ἐκ μελιᾶν δεινόν τε, καὶ ὄμβριμον, οἷσιν Ἄρηος
Ἔργ' ἔμελε στονόεντα.

Ἐκ μελιᾶν δεινόν τε, καὶ ὄμβριμον verto, *Hastis terribile & validum.* Τὸ μελιᾶν est Genitivus pluralis Dorice pro τῶν μελιῶν. Μελία autem non solùm pro *fraxino* usurpatur, sed Metaphorice etiam ab Homero, cæterisque poëtis pro *hasta*. Sic Il. B. 542.

Τῶν δ' ἀμ' Ἀθηναίη ἐπόρτο γλαυκῶπις ἰοῦσα,
Αἰγίδα θ', ἣν οὔτε γῆρας οὐδὲ θνητὸν ἔπεισι
Θεσπεσίη δ' ἐν αὐτῇ ἔνι Δεῖμος, ἔνι Φόβος ἔνι Ἔρις ἐγείρει
Λαὸν ἐπ' ἀνδρῶν.

Scholiastes ad locum exponit Μελίησιν, δόρασιν ἀπὸ μελίας ξύλου γεινομένοις. Sic in Nostro, Τῦ, ἐκ μελιᾶν δεινὸν, & τῦ, ἀφ' ἧ μελιῶν, vel τῶν μελίων δεινὸν, eandem esse significationem existimo. Utraque præpositio ἐκ, & ἀφὸ, ab optimis tum poëtis, tum prosaïcis scriptoribus indiscriminatim usurpatur. Sic Thucydides, Ἐκ τῆς ὅπλων pro ἀφὸ τῆς ὅπλων, *vi armorum.* Obiter notari potest in hujusce conjecturæ confirmationem, Ovidium, qui in quatuor ætatum descriptione ad Hesiodum respexit, æneum sæculum per armorum studium ab aliis distinguere,

Tertia post illas successit ænea proles,
Sævior ingeniis, & ad horrida promptior arma. *Theobaldus.*

150. Τοῖς δ' ἦν χαλκία μὲν τυχέα] A metallo de quo arma fiebant nomen suum traxit hæc ætas; ad quod illustrandum, hunc Herodoti locum adhibere non piget lib. 2. Πέμψαντι οἱ ἐς τὸ χρηστήριον, ἦλθε χρησμὸς, ὡς τίσις ἥξει ἀπὸ Σαλάμινος χαλκέων ἀνδρῶν ὁπλισάντων. καὶ τῷ μὲν δὴ ἀπίκετο μεγάλη ἀπικέχυτο χαλκέες οἱ ἄνδρας ἥξειν ὁπλίτας. χρόνῳ δὲ ὑστέρῳ ἐπυνθάνετο, ἀναγκαίη κατέλαβε Ἰωνάς τε καὶ Καρας ἀνδρας κατὰ λπίν ἐκπλώσαντας, ἀπικνεομένους ἐς Αἴγυπτον. ἐκβάντας δὲ ἐς γῆν, καὶ ὁπλισθέντας χαλκῷ, ἀγγέλλει τις Αἰγυπτίων ἐς τὸ ἔλεα ἀπικόμενος, τῷ Ψαμμητίχῳ, (ὡς ἐκ ἐδύνατο φρονέοντες χαλκῷ ἄνδρας ὁπλισθέντας) ὡς χάλκεοι ἄνδρες ἀπιγμένοι ἀπὸ θαλάσσης λεηλατεῦσι τὸ πεδίον. ὁ δὲ μαθὼν τὸ χρηστήριον ὑπετελεύμνον &c. *Rob.*

151. Μέλας δ' ἐκ ἔσκε σίδηρος] Si constarent sibi figmenta Poëtica, hanc progeniem occidisse oporteret, ante tempora Promethei; qui ferri cudendi artem invenisse à Poëtis, magno consensu dicitur. Verùm non tantopere exculta erat ars mentiendi, iis temporibus, ut mendacii partes consentire necesse esset. *Clericus.*

151. Μέλας δ' ἐκ ἔσκε σίδηρος] Existimant nonnulli, ferrum quamvis rarum etiam in æneo sæculo inventum fuisse; ideoque ne fides Hesiodo derogetur, legunt Μέγας δ' ἐκ ἔσκε σίδηρος, sed qua auctoritate, vel sermonis proprietate, nescio. Verisimile est ferrum æneis hominibus incognitum fuisse, cùm Trojanis temporibus adeo rarum fuisse & pretiosum accepimus, ut vel arma ex ære fierent, ut ex innumeris apud Homerum locis patet.

Ferro vinum emerunt Achivi Il. H. 442.
Ἔνθεν δ' ἄρ' οἰνίζοντο κερησιμόωντες Ἀχαιοὶ
Ἄλλοι μὲν χαλκῷ, ἄλλοι δ' αἴθωνι σιδήρῳ.

In illis quidem locis quibus captivi ferrum pretium redemptionis pollicentur, dici potest, ferrum illud ob artem solummodo qua erat elaboratum pretiosum fuisse —— χρυσός τε, πολυκμητός τε σίδηρος. Il. Z. 46. Sed in Il. I. 366. ubi opes suas enumerat Achilles, ferrum etiamsi non artificiosè elaboratum, pretiosum fuisse innuit Poëta,

Ἔνθά δὲ χρυσὸν, καὶ χαλκὸν ἐυτρὸν,
Ἠδὲ γυναῖκας ἠϊθέους, πολιόν τε σίδηρον
Ἀξόμεθ' ——

Hoc verò evidentissimè patet Il. Ψ. 827. ubi Achilles discum ferreum etiam à fornace rudem in isto certamine victori insigne præmium proponit, Αὐτὰρ Πηλείδης δῶκεν σόλον αὐτοχόωνον &c. Ad vocem αὐτοχόωνον Scholiastes; Ἐκ χοάνης ὕλης οἱκῆ κεχω-

κεχωρευμένον· αὐτοχόνδυτον, οἷον μὴ ἔχοντα κατασκευὴν τεφρινὴν, εἴτ' ὦν τεχνικὴν, ἀλλ' ἐκ μόνης χωνείας ἀναληφθέντα. *Rob.*

152. Καὶ τοὶ μὲ χείρεσσιν] Non intellexerunt Græci interpretes & cum iis Latini ἀλφεσλὰς quas Poëta ponit inter λήξεις diverſarum ætatum. Quas ſine λήξει interiiſſe dicit, eas ait vel δαμεῖσαι, vel δαπάτῳ καλύπτεσθαι. Quas autem ſignificare vult λῆξιν conſtituiſſe ex ſe, nec interiiſſe funditus; ait ὑπὸ γῆς καλύψαι: quod primæ & ſecundæ ætati contigit. Tertia ætas contrà, de quibus: Καὶ τοὶ μὲ χείρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες Βῆσαν ἐς ὑρῶεντα δόμον κρυερῦ Αἴδαο Νώνυμοι. Tales ἀλφεσλαὶ Homero familiares ſunt. Sic Iliad. Γ. Ὀππότερ@ τάδε ἔργα μετ' ἀμφοτέροισιν ἔθηκε, Τὸν δὴ ἀποφθίμενον δυμεῖν δόμον Ἄϊδος εἴσω. Ubi manifeſta fit διαζολὴ, non placet tamen frigida illa Grammaticorum. Euſtath. τὸ δὲ ἀποφθίμενον δύνειν εἰς ᾅδην, ὡσεὶ διαζολὴν εἴρηται τῆς δίκης φθορᾶς μυθολογούμενον δῦναι εἰς ᾅδου, ὁποῖος ὁ Πειρίθους, καὶ ὁ Θησεὺς, καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς, καὶ ὁ Ἡρακλῆς. Sicut igitur ibi Homerus ἀποφθίμενον δῦναι εἰς ᾅδην dixit, ὡσεὶ διαζολὴν. ita Heſiodus homines ætatis tertiæ, βῆναι εἰς ᾅδου, ſed δαμασθέντας ὑπὸ σφετέρῃσι χερσί: ſecundò νωνύμους. Obſervatio illa etiam magis neceſſaria eſt in Heroum ætate, quam duplicem facit: eorum qui Thebanum bellum geſſerunt, & qui Trojanum. Priores interiiſſe dicit ſine λήξει, ſicut tertiam: poſteriores partim interiiſſe, partim λῆξιν habuiſſe, idque ἐν μαχάων νήσοις. Diviſio quam malè perceperunt interpretes, ibi eſt:

Ἐνθ' ἤτοι τὼς μὲ θανάτου τέλος ἀμφεκάλυψε,
Τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων.

Illud enim τὼς μὲ & τὼς δὲ eos diſtinguit qui funditus interierunt, ab iis qui tranſlati in beatorum inſulam fuerunt. Qualis apud Homerum Menelaus eſt, cui prædicit Proteus:

Σοὶ δ' οὐ θέσφατόν ἐστι διοτρεφὲς, ὦ Μενέλαε,
Ἀργὶ ἐν ἱπποβότῳ θανέειν, καὶ πότμον ἐπασσεῖν,
Ἀλλά σ' ἐς Ἠλύσιον πεδίον, καὶ πείρατα γαίης
Ἀθάνατοι πέμψουσιν ———

Hoc Heſiodi loco decepti fuerunt *ii*, quos magiſtri notant inſulas beatorum Thebis conſtituiſſe. Thebanos Heſiodus ſine λήξει, ſuo ſcelere, interiiſſe dicit, nec λῆξιν conſtituiſſe. Trojanos partim interiiſſe, partim λῆξιν conſtituiſſe cognominem, id eſt, Heroïcam; quibus opponuntur οἱ νωνύμους θνήσκοντες. Ex iis maximè excipiebantur illi qui in undis perierant, quorum præcipuus fuit Ajax, cui ne locum quidem in ſua νεκυίᾳ conceſſit Homerus, quòd funditus interiiſſe exiſtimaretur. Quod & Syneſius notavit: Ἐμὲ δὲ ἐν τοῖς δεινοῖς, ὁμνυμί σοι θεὸν ὃν φιλοσοφία σφετερίζεται, τὸ Ὁμηρικὸν ἔδραμεν ἐκεῖνο, μὴ ἄρα ἀληθὲς εἴη, ἢ καθ' ὕδατος θάνατον, ὀλισθρον ἦ) καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς. λέγει γάρ ὅτιν ὅπου τῆς ἐπῶν, Αἴας δ' ἐξαπόλωλεν ἐπεὶ πὶν ἅλμυρὸν ὕδωρ, ἢ ἐν θαλάσσῃ θάνατον ἀκειοσάτῳ ἀπώλειαν ἦ) πεπρωμένος. οὐδένα γὰν ἄλλον ἐξαπολωλέναι φησὶν, ἀλλ' ἕκαστ@ ὑποθνήσκων, ᾅδος δ' ἐδεδήκει. ταῦτ' ἄρα κ) ἐν δυσὶν νεκυίαιν ὁ μικρὸς Αἴας ὑδαμῦ ἢ δράματ@ εἰσενήνεκ), ὡς ἢ ψυχῆς ἐκ ὕσης ᾅδε. *Heinſius.*

158. Δικαιότερον] Si ætas illa melior fuit antecedente, ſceleratiſſimam profectò fuiſſe priorem oportuit: quæ enim ſcelera de hac non narrantur? Quàm conſcelerata fuit Oedipi familia? Quàm mali homines, Troïcis temporibus? Verùm *Homerus* uſque adeò laudarat eos, qui ad Trojam bellum geſſerant, tamque caros Diis deſcripſerat, quamquam meros latrones, ſi rem introſpiciamus; ut *Heſiodus* deteriores eos ſuperioribus dicere auſus non fuerit. Sic temerariæ priorum ætatum laudes ad poſteros tranſmittuntur, & quos vituperaremus, ſi de iis ſine præjudicio judicaremus, ad cœlum tollimus, quia ſunt olim à Majoribus noſtris, præ imperitia, laudati. *Clericus.*

158. Δικαιότερον] Haud ſanè mortalium optimi Οἱ Ἑπτὰ fuerunt, ſi Homerum audire fas eſt. Ille enim Il. Δ. v. 409. Sthenelum Capanei filium ita loquentem inducit,

Κείνοι δὲ σφετέρην ἀπαδαλίην ὄλοντο. *Rob.*

162. Τὸς μὲ ἐφ' ἑπταπύλῳ] Intelligit non tantùm τὸς ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας dictos, ſed etiam eos qui Ἐπίγονοι dicebantur, id eſt, παῖδ' ἑπτὰ τῶν ἐπὶ Θήβας filios. Utrique Thebas adorti ſunt. Diodorus Siculus libro III. Οἱ δὲ τότων παῖδες Ἐπίγονοι ὀνομαδέντες, τὸν τῶν πατέρων διάπρατον ἐπιξιόντες, ἐχρήσαν στρατιᾷ κοινῇ ἐπὶ τὰς Θήβας. Æſchylus quoque non tantùm Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας tragœdiam, ſed etiam Ἐπίγονοι ſcripſit. Ex ea interpretes Pindari verſus ἄφελε κράτιστον adferunt: καθὰ φησὶ Αἰσχύλος ἐν Ἐπιγόνοις.

Λοιβαὶ Διὸς μὲ σωθῆναι ὀφείλω γάμῳ
Ἥρας τε, πλὼ τε δευτέραν χρᾶσιν νέμω.
Τείσω Διὸς σωτῆρος ἰκτηρίαν λίβα.

qui corruptiſſimè ibi ſcribuntur. Et Androgonus ab Athenæo narratur ἐπιμεμφήκειν τὸς Ἐπιγόνους. *Heinſius.*

163. Μῆλων ἴτε' Οἰδιπόδαο] Tametſi rectè Interpretes Græci obſervarunt μῆλα hîc dici metonymicè omnis generis divitias; tamen vertendum non cenſuimus *opes*, pro *ovibus*, in tranſlatione verbis uſque adeò adſtricta; cum nihil vetet *oves* nos in ea interpretari, ut μῆλα in Græcis *Heſiodi* verbis. Hebræi מקנה *mikneh* promiſcuè vocant *divitias* & *pecudes*; quia, ut omnibus notum, divitiæ antiquiſſimis temporibus in pecudibus præſertim erant ſitæ. *Clericus.*

167. Ἥρια] Lucretius quietes vocat. *Scaliger.*

171. Ἐν μακάρων νήσοισι] Etiamſi *Homerus* inſulas non memoravit, attamen plerique eum auctorem hujus fabulæ fuiſſe volunt; inter quos *Strabo*, qui Lib. I. à Poëta *Elyſium campum* dictas *beatorum inſulas* fuiſſe contendit. Profert p. 2. celebrem locum ex Odyſſ. Δ. ubi deſcribuntur campi Elyſii. Quibus ſubjungit: καὶ αἱ περὶ μακάρων ἢ νῆσοι ἀεὶ τὰ μακρύσιας εἰσὶ τὰ ἐσχάτας ἀεὶς δύσιν: *beatorum verò inſulæ ſunt è regione ultimæ Mauritaniæ ad occaſum.* Attamen Elyſios campos quærit etiam in continente Hiſpania, addit enim: καθ' ὃ μέρος συνεχὴς τὸ τῆς Ἰβηρίας τὸ ταύτῃ πέρας: *eodemque Hiſpaniæ occidui fines pertinent.* Verùm hoc poſterius copioſiùs proſequitur Lib. III. p. 103. & ſeq. ubi docet Poëtam, cùm ſciret multas expeditiones in extremam uſque Hiſpaniam ſuſceptas fuiſſe, & de fertilitate earum orarum à Phœnicibus aliquid reſciviſſet, ibi piorum ſedes ſitas & Elyſium campum finxiſſe. Adſentitur ei *Euſtathius*, ad memoratum *Homeri* locum, cujus imitatorem *Heſiodum* hîc eſſe leberide cæcior viderit. Ita etiam ſenſerat *Plutarchus*, quem vide non procul ab initio vitæ Sertorii. *Hæc ex ſchedis paternis.* Ceterùm quod habet *Strabo* de Phœnicibus qui fertilitatem Bæticæ *Homero* deſcripſerant, viam oſtendit *Sam. Bocharto* inveniendæ rationis, cur campi illi *Elyſii* dicti ſint. In lingua, nimirum, Phœnicia, עליזים *halizim* dicuntur *gaudentes.* Eum adi Chanaanis Lib. I. c. 34. Non equidem crediderim *Homerum* finxiſſe eſſe aliquam beatitudinem poſt hanc vitam, de qua nemo antè, apud Græcos, quidquam dixiſſet; ſed cùm dudum recepta hæc eſſet opinio, nec conſtaret quo rerum naturæ loco collocandi eſſent beati animi, ex ingenio ſedes felicitatis illius in ultima Hiſpania, aut in Inſulis Fortunatis, poſuiſſe. *Clericus.*

171. Παρ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην] Veteres Critici, totum hoc, παρ' Ὠκεανὸν, interpretati primò omnium videntur ἐν τῷ ἀέρι: poſtea vocem Ὠκεανῦ ita ſumſerunt, quaſi quæ per ſe τὸν ἀέρα deſignaret. Heſych. Ὠκεανὸς ἀὴρ, θάλασσα. Item, Ὠκεανοῖο πόροι, τὸν ἀέρα εἰς ὃν αἱ ψυχαὶ τῶν τελευτώντων ἀναχωροῦσι. Poſtremò alia. Atque hinc Heroas ſuos, qui παρ' Ὠκεανὸν conſtituuntur, *Aëris in latis campis* conſtituit Maro. At Græci interpretes magno ſe ἀπαιμίαν traduxerunt, cùm, παρ' Ὠκεανὸν, verterunt, ἐπὶ τὸν Ὠκεανὸν, quod & reliqui ſecuti ſunt. Melius multò & prudentiùs Silius, *Ultra Oceanum* reddidit lib. XIII.

Ve-

Verùm ultra Oceanum ſacro contermina fonti,
Lethæos latices & ſacra oblivia potat.

Quod Græcè eſſet πέρα τ῀ Ὠκεανοῦ. Ceterùm cur ibi Heroas conſtituat Heſiodus, ratio hæc eſt. Oceanum veteres cauſam aliquam ſtatuebant τ῀ ἀδίκου διαίτης, quæ juſtiſſima & facillima, καὶ μὴ δυσχερούμης, è terra petebatur prius: poſtea cùm Oceanum πέρα ἤντεκα tentarent, actum de juſtitia fuit. Atque hæc cauſa vera eſt, cur Heſiodus vitam illam, quam Homerus βίον ξύνιον vocat, ultra Oceanum eſſe voluerit, quòd nihil plus commercii cum Oceano & ejus præſide Fortuna haberet. Hinc Pindarus, in multis Homeri & Heſiodi interpres, eleganter, ubi ἐπὶ μακάρων & eorum νήσων agit, negat illis πόντιον ὕδωρ ἐπὶ διαίταν ἔη). Quem locum in hanc ſententiam & Theon adducit. Verba ejus ſunt ad illum Arati, ubi Aſtræa deſcribitur, & de ſæculis agitur: Αὖτως δ' ἔχωον. χαλεπὴ δ' ἀπέκειτο θάλασσα. ἐκέφῳ τὸ ὀπιχάεια ἤρκει τι καὶ ἤρκιον. καὶ Πίνδαρος, Οὐδὲ πόντιον ὕδωρ κευὸν ἐπὶ διαίταν. Ubi legendum κευὸν ἐπὶ διαίταν ex ipſo Pindaro. Opponit κευὸν διαίταν Oceani, τῇ ξυνῇ βιοτῇ. Quamvis nobis ipſe Arati locus quoque uſui eſſe poteſt, ubi hunc βίον ξύνιον deſcribens Oceanum ab illis ſejungit: Αὖτως δ' ἔχωον. χαλεπὴ δ' ἀπέκειτο θάλασσα, Καὶ βίον ὔπνου νῆις ὑπὸπροθεν ἠέντοιον, Αλλὰ βίος καὶ ἄεργα. Sicut ante ἀπιδυμίαν & ἀπιδυμητικὸν, Oceanus ignotus erat, aut ſemotus: ita Heroum καὶ τῶν μακάρων animæ ultra Oceanum conſtituuntur, quòd extra ἀπιδυμίαν ſint, qua qui carent ἔξω ζώειν dicuntur. Veteres enim, teſte Syneſio, qui hunc Arati locum ἐν τῷ Περὶ ἀρετῶν eleganter interpretatus eſt, juſtitiæ locum eſſe exiſtimabant ἀπιδαιδείσης μανίας, καυτηλίας δὲ ὑπερδαιδείσης. Heſiodus in hoc libro (nam in eo laboramus ut auctorem, præcipueque mentem hujus libri interpretemur) injuſtitiæ pœnam conſtituit τὸν Ὠκεανὸν, tamquam neceſſarium, à quo etiam juſtos ſeparat: quibus hoc præmium proponit, futurum, ut ne Oceano quidem opus habeant. Θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι μέλεμπερὲς, ἐδ' ὅτι νηῶν Νείονται, καρπὸν δ' φέρει ζείδωρος ἄρουρα. Ipſe Poëta cur Heroas ſuos παρ' Ὠκεανὸν conſtituat, cauſam ſatis oſtendit, cùm addit, τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν Τεὶς τὲ ἔτης θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρουρα. Terræ enim fructum, quem ξύνιον βίον vocant, Oceano opponit; ſicut Horatius *paratas epulas*, ut alibi oſtendimus, *mari & mercaturæ*. Poterat præterea epithetum βαθυδίνης grammaticos in officio continere, & eorum deprecari ambitionem, ne multa de voce Oceani dicerent, quæ nihil præter oſtentationem nobis eorum detegunt, ut cùm de Horizonte & aliis. At Homerus, ex quo tam multa nugati ſunt, ſimpliciſſimè locutus erat, cùm ἐπὶ μακάρων νήσων dixerat. Αλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιγυπνείοντας ἀήτας Ὠκεανὸς ἀνίησιν. Duo enim ſignificarat Poëta: primò ſecutus opinionem eorum, qui Oceanum patrem ventorum ſtatuunt, pro diverſis ejus partibus, ſicut Herodotus fluvios τῆς αὐρῆς, id eſt, vaporum, qui ab aliis νεφέλαι dicuntur: unde Nilus ἀνέφελος à quodam dicitur. Secundò, oſtendit ſitum eorum ἐπὶ οἷς νῆσοι eſſe, quem ubique ex ventis deſignat: nec enim voce Zephyri ibi Poëta utitur κατὰ τὸ ἐπιλῦον, ut magiſtri loquuntur, & fruſtrà: vel, quod ſæpè facit, ὡς τοῦτον φιλῶν ἄνεμον μάλιστα, ſed ut dixi. Notarunt jam olim etiam veteres Homeri interpretes toto hoc opere πλὴν θάλασσαν καὶ τὸν Ὠκεανὸν Ησιόδῳ βλάσφημον ἔη). Ceteri Poëtæ cùm Heſiodum & Homerum non benè percepiſſent, ipſum Ὠκεανὸν ſedem beatorum ſtatuerunt. Plato in Phædone τὸν Ὠκεανὸν τῷ Αχέροντι ſimpliciter opponit: quod ſpectaſſe videntur etiam ii, quos Patriarcha Photius notat ſcripſiſſe, τὸν εἰς ᾅδου κάθοδον ὁδῷ τὸν Ὠκεανὸν μηχανᾶς τῷ Οδυσσεῖ, ὃ κατὰ τὴν Σικελίαν. ubi παρὰ Heſiodico modo ſumitur. *Heinſius.*

174. Μηκέτ' ἔπειτ' ὄφελον ἐγώ] Hunc locum eleganter expreſſit Valerius Cato:

Ergo quod Deus atque Heros, cur non minor ætas?
Infelix ego, non illo qui tempore natus,
Quà facilis natura fuit: ſors ô mea læva
Naſcendi, miſerumque genus, & ſera libido
Tanta meæ, &c.

Opponit minorem ætatem, id eſt, τὸ πέμπτον γένος, θεοῖς καὶ ἥρωσι. Deos *ætatem auream* vocat: quia ætas illa τὸν ἀνθρώπους κατὰ λῆξιν conſtituit. *Facilem naturam* dixit, τὸν ῥᾴδιον βίον. Legendum autem verſu ſecundo, *Sors ô mea lenta Naſcendi*. Ita planè mentem Heſiodi dat. *Heinſius.*

174. Μήκετ' ἔπειτ'] Priorem hujus voti partem pulchre exprimit Horatius. Sat. 2. Lib. 2.

Hos utinam inter
Heroas natum tellus me prima tuliſſet. Rob.

175. Η ἔπειτα γενέσθαι] Hoc eſt, poſt quintam generationem, quaſi ſequentes meliores ſint futuræ. *Guietus.*

176. Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον] Ætas igitur hæc proximè ſucceſſerat Troïcæ. Quando autem hîc *ætatem* dicimus, intelligimus γένος, hoc eſt, *prolem* quamdam hominum, non intra triginta, aut triginta quinque annos, natorum, ſed per majorem annorum numerum florentium. Ceterùm quid deterius habuerint Heſiodea tempora Troïcis, me neſcire fateor. Præſentia, nimirum, dumtaxat mala ſentimus, præteritorum obliti. *Clericus.*

176. Νῦν γὰρ δὴ] Τὸ νῦν hoc loco ex illis vocibus eſt, quæ ſumi πλαπικῶς à Grammaticis dicuntur: tale eſt illud Homeri:

——— νῦν μὲν γάρ κεν ἔλοις σφέλιν ἠδὲ γυναῖκα.

182. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίιος] Ex his ferrei ſæculi notatur infelicitas, in quo permolere alienas uxores vulgatum erat: contrà inter præcipuas felicitatis notas recenſet *Heſiodus*, in ſequentibus, ſimilitudinem liberorum cum parentibus, v. 235. Quod habet Poëta, quia Veterum ea erat opinio, diſſimiles parentibus partus pro non legitimis habendos, ut qui adulterii ſuſpicionem moverent. Res manifeſta fit ex hiſce *Catulli* verſibus, in Juliæ & Mallii Epithalamio:

Torquatus volo parvulus,
Matris è gremio ſuæ,
Porrigens teneras manus,
Dulce rideat ad patrem
Semihiante labello.
Sit ſuo SIMILIS patri
Mallio & facilè inſciis
Noſcitetur ab omnibus,
Et PUDICITIAM ſuæ
Matris indicet ore.

Sic & *Theocritus* in Encomio Ptolemæi:

Ἀσύργα δ' γυναικὸς ἐπ' ἀλλοτρίῳ νόος αἰὲν,
Ῥηΐδια δ' γοναὶ, τέκνα δ' ὅπωτ' ἐοικότα πατρί:

Mulieris autem conjugali amore carentis in alieno viro ſemper eſt animus. Sed facilis cognitu eſt ſoboles, nec liberi umquam ſunt ſimiles patri. Ex paternis ſchedis. *Clericus.*

191. Ὑβρις] Αντὶ τῆ ὕβρεως καὶ κακοῦργον ἄνθρωπον. Τοιοῦτον καὶ τὸ παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Θυέστῃ. Πόλεμον, ἀντὶ τοῦ πολεμικὸν, πολέμιον. *Proc.* Rectè obſervavit Proclus ὕβρις ſignificare ὑβριστήν. Sed πόλεμον etiam poni pro πολέμιον haud ſcio an ullis exemplis probari poſſit. Iſta autem fabula Euripidis præter paucos verſus penitus interiit. A Latinis quidem interdum ponitur Subſtantivum pro Adjectivo amplificationis cauſa. Sic Martialis,

Non vitioſus homo es, Zoile, ſed vitium.

Lucretius,

Parvola, pumilio, χαείτων ἴα, tota merum Sal.

Et

Et à Græcis etiam pro Participio, ut à verſu ſequente patet,

Magna atque immanis, κατάπληξις, *plenaque honoris.*

ubi κατάπληξις idem ſonat ac ἡ καταπλήξασα. *Rob.*

198. Λευκοῖσιν φαρέεσσι] Per candidas veſtes ſanctimonia & puritas denotantur. Sæpiſſime in ſacris Scripturis hæc figura occurrit. Sic Αποκαλύψ. 4. 4.

Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι καὶ τέσσαρες· καὶ ὅτι τοὺς θρόνους εἶδον τοὺς εἴκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς.

Et 7. 9. Ιδὲ, ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἠδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους, καὶ φυλῶν, καὶ λαῶν, καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένοι στολὰς λευκάς.

Et 19. 8. Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον καθαρὸν, καὶ λαμπρόν. τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματά ἐστι τῶν ἁγίων. *Rob.*

200. Νέμεσις] Vide dicta ad Theogoniæ v. 223. Hæc eſt altera illa Nemeſis, quæ homines, non ſecùs ac pudor, ad virtutem incitabat. Proprie eſt *νέμεσις, juſta vituperatio,* quo ſenſu ſæpè, apud *Homerum*, occurrit, ut animadvertit *Euſtathius*; cujus vituperationis metu, à delinquendo abſtinemus. Ideò cum Pudore conjungitur hîc ab *Heſiodo*. Quare idem Grammaticus obſervavit ὅτι ἡ Νέμεσις περὶ τὸν Αἰδῶ ὡς περί τι λέγεται, Αἰδώς τε γὰρ ἡ ἀφὸ τοῦ Νέμεσιν γινομένη ὀπισροπὴ, Νέμεσις δ' ἡ μέμψις ἔκ τινος ὧν αἰδέμεθα γινομένη: *Nemeſin eſſe correlatam ad Pudorem; Pudor enim eſt attentio orta propter Nemeſin,* (ſeu *Caſtigationem*) *Nemeſis verò vituperatio ab aliquo quem reveremur profecta.* Loca *Euſtathii* indicabit Index Romanus. Hanc Nemeſin, pro more ſuo, περσωποποιεῖ *Heſiodus*. Altera Nemeſis fuit Dea Juſtitiæ præſes, quæ peccata plectere putabatur & quam deſcripſit *Ammianus Marcellinus* Lib. XIV. C. II. ad quem vide Interpretes, ut & ad Act. XXVIII, 4. *Clericus.*

200. Περλιπόντ'] Pro περλιποῦσα Nominativo Duali Fœminino. Figura apud poëtas uſitata, ut notavit Scholiaſtes Sophoclis ad Oedipum Colon. v. 1672. Ιδόντε τὴ παθοῦσα] ἀντὶ τοῦ ἰδοῦσαι καὶ παθοῦσαι. πολλαχοῦ δὲ τῷ ἑνικῷ χρῶνται, ἀντὶ τοῦ πληθυντικοῦ τὰ ἀρρενικὰ πάθεσι. καὶ ἐν Ηλέκτρᾳ,

Ὦ τοῖσιν ἐχθροῖς εὖ βεβηκόσι ποτὲ,
Ψυχὴν ἀφειδήσαντε πρὸς κάτω φόνῳ.

Καὶ πάλιν

Ορα, κακοῖς πεφόντε, μὴ μείζω κακὰ
Κτησώμεθα.

Καὶ Ομηρος

Τώδε βάτην τρήρωσι πελείῃσιν ἐοικότε πατρί.

Καὶ Ησίοδος —— Περλιπόντ' ἀνθρώπους.

Porrò, hunc locum videtur reſpexiſſe Juvenalis Sat. 6.

Credo pudicitiam Saturno rege moratam
In terris, viſamque diu.
. . . . . .
Paulatim deinde ad Superos Aſtræa receſſit
Hac comite, atque duæ pariter fugêre ſorores. Rob.

219. Ορκος] Hîc Ορκος eſt Numen, quod præeſſe finxit *Heſiodus* religioni jurisjurandi, & de quo Theogoniæ v. 231. Sed quare injuſta judicia comitari, & quidem curriculo, dicitur hoc Numen? Nimirum, ut perjuros judices plectat, quemadmodum ex ſuperioribus & ſequentibus liquet. Eodem ſenſu, Juſtitia dicitur ἕπεσθαι, ſequi populos & urbes de quibus pœnas ſumit, v. 222. Vide & *Hieroclem* in 2. v. Pythagoricorum Carminum. Similis fictio adhibetur in inſigni Oraculo Pythiæ, quod extat apud *Herodotum* Lib. VI. c. 86. dignumque eſt quod hîc adſcribatur:

Γλαῦκ' Επικυδείδη, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον ὅπα
Ορκῳ νικῆσαι, καὶ χρήματα λαιτάσθαι·
Ομως ἐπεὶ θάνατος γε καὶ εὔορκον μένει ἄνδρα.
Αλλ' Ορκου παῖς ἔστιν ἀνώνυμος, οὐδ' ἔπι χεῖρες
Οὐδὲ πόδες· κραιπνὸς δὲ μετέρχεται, εἰσόκε πᾶσαν
Συμμάρψας ὀλέσῃ γενεὴν, καὶ οἶκον ἅπαντα.

Glauce

Glauce fili Epicydidis, in præſentia quidem ſatius ſic jurejurando vincere & pecunias prædari. Jura, quandoquidem mors etiam in jurejurando religioſum virum manet. Sed jurisjurandi filius eſt qui nomine caret, neque ei adſunt manus, neque pedes; celer tamen conſequitur, donec univerſam correptam ſobolem perdiderit, & totam domum. Clericus.

219. Τῆς δ' δίκης ἑῴθασι] Male verterunt Interpretes, *Juſtitiæ eſt fremitus.* Verte, *Juſtitiæ aſpera eſt ſemita.* Plutarchum aſperas & montoſas vias ῥόθους appellaſſe notat Scholiaſtes, ex quo infert, Heſiodum intellexiſſe, aſperam eſſe & indirectam viam, per quam Juſtitia à corruptis judicibus trahitur. Τὸν ῥόθον οἱ μὲν ἦκουσαν ἀντὶ τοῦ φόβου, ὅθεν καὶ ῥόθιον καλεῖσθαι τὸ κυρτὸν κῦμα, καὶ ξεῦμα· Πλάτων δὲ ὁ Βοιωτάζων, [ἔστι γὰρ καλεῖν Βοιωτὸς] τὰς ὀρεινὰς ὁδοὺς τὰς στενὰς, καὶ δυσάντεις ῥόθους ὀνομάζεσθαί φησιν. Εἰ δ' ἦν τοῦτο κρατοῦν, λέγοι ἂν ὅπη, τὸ Δίκης ἑλκομένης ὑπὸ τῶν ὅπῃ δώροις τοὺς δίκας κρίνοντων ῥᾳδίως, ῥόθου ἐστὶ τοῦτ' ὄζει, δυσάντης ἡ ὁδὸς καὶ τραχεῖα δι' ἧς ἕλκεται ὑπὸ τῶν δικαζόντων. *Rob.*

227. Τοίοισι τέθνηκε πόλις] Cum hiſce temporibus immortalitas animi crederetur, mirum eſt, in recenſione pœnarum & præmiorum, alterius vitæ nullam mentionem fieri. Quod & apud *Homerum*, non uno loco videre eſt. Perpaucos enim in inferis pœnas dare fingit, propter inſignia ſcelera; Elyſios verò campos implet non bonis, ſed celebribus viris, quales Heroës Troïcorum temporum latrociniis quàm virtutibus clariores. *Clericus.*

229. Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται] Heſiodus voce τεκμαίρεσθαι utitur de Diis, ſicut Ariſtophanes voce ὀπωπυλύεσθαι. Pluto;

Ἀτὰρ ἀλλὰ τί γε ταῦτα ὀπωπυλύεται ποιεῖν ὑμᾶς,

Loquitur ibi de Jove Carrio, ſicut hîc Heſiodus: quamobrem fruſtrà non fuerunt antiquorum gloſſæ, neſcio quæ: quæ nos monent, τεκμαίρεσθαι παρ' Ὁμήρῳ τὸ τελειοῦν, παρ' Ἡσιόδῳ δὲ τὸ βουλεύειν: quòd Comicus ὀπωπυλύεσθαι dixit. Cetertùm, quod notabunt utriuſque Poëtæ ſtudioſi, vel ex hoc Homerum apparet Heſiodo noſtro priorem, cui τὸ τεκμαίρεσθαι eſt τὸ τελεῖν: antiqua enim lingua τέκμαρ ita in uſu erat. Philoſophus Rhetor. 1. τὸ γὰρ τέκμαρ καὶ πέρας ταὐτόν ὄζει καὶ ἡ ἀρχαῖα γλῶττα. *Heinſius.*

231. Θαλίης δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται] An μεμηλότες? Sic placet Heinſio & mihi. Θαλίης μεμηλότες, οἱ πλέιστα μεμηλότες, πολέμου μεμηλότες, hoc eſt, πλέσιοι, πολεμικοί. *Guietus.*

235. Τίκτουσιν δὲ γυναῖκες] Hinc petitum Horatianum illud

Laudantur ſimili prole puerperæ.
Rob.

240. Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις] Si dicerent Poëtæ urbem dare pœnas, eo quòd viri unius ſcelera aut pravos mores probet, vel certè ferat, cùm nec probare, nec ferre deberet: nihil eſſet cur eos de Numinis juſtitia malè ſenſiſſe quereremur. Qui enim probat, aut facilè patitur ſcelus, haud melior eſt eo, à quo perpetratur. Sed cùm immeritos dare pœnas peccatorum alienorum volunt, tum verò Deo injuſtitiam apertè adſcribunt. Quamobrem à Philoſophis meritò damnantur. Hæc quoque Theologos oportet diligenter ad animum revocare. *Clericus.*

244. οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσι] Vide exemplum Gen. XX, 17. Adi & *Callimachum* Hymno in Dianam v. 127. & notata ab Illuſtriſſ. Viro *Ezech. Spanhemio.* Clericus.

246. Ἦ ὄγε τεῖχος] In Clerici editione ὄγε τεῖχος mutatur in τόγε τεῖχος, ſc. quia ὄγε redundare videatur. Perperam. Nam vox ὄγε ita prolata peculiarem Emphaſin habet, & affirmationem quodammodo adauget. Sic noſter infrà v. 321.

Εἰ γάρ τις, καὶ χερσὶ βίη μέγαν ὄλβον ἕληται,
Ἦ ὄγ' ὑπὸ γλώσσης λπίσας].

Et 732.

Ἐξόμα-

Ἐξόμβους δ' ὅγε θῆκε ἀνὴρ πεπυμμένα εἰδὼς,
Ἧ ὅγε φεὶς τοῖχον πλάσας εὐερκέος αὐλῆς.

Homerus Il. Γ. 409.

Εἰσίκε σ' ἢ ἄλοχον ποιήσῃ, ἢ ὅγε δῆλω.

Callimachus Hymn. in Bacchum.

Ελπομαι, ἢ Λίγυπτον ἀφίξεται, ἢ ὅγε Κύπρον.

Pariter Latini. Virgil. Georg. 4. v. 254.

Continuò eſt ægris alius color; horrida vultum
Deformat macies; tum corpora luce carentum
Exportant tectis, & triſtia funera ducunt;
Aut Illæ *pedibus connexæ ad limina pendent.*

Horat. Epod. 9.

Terra marique victus hoſtis Punico
Lugubre mutavit ſagum;
Aut Ille *centum nobilem Cretam urbibus*
Ventis iturus non ſuis.

Et Od. 9. Lib. 1.

Nec dulces amores
Sperne puer, neque Tu *choreas.*

Quem verſum optime defendit Celeberrimus Bentleius. "Diſplicet viro ſummo Julio Scaligero prænomen *Tu*, hic intruſum. *Verſus*, ait, *coegiſſe videtur eum ut pronomen interponeret*: Sane à codicibus Petrenſi & Galeano abeſt *Tu*; fortaſſe quòd & Librariis quoque otioſe poſitum videbatur. Cur igitur iidem Virgilio ignoſcunt, qui eodem plane modo locutus eſt Æn. 5. 456.

"*Præcipitemque Daren ardens agit*
"*æquore toto,*
"*Nunc dextra ingeminans ictus,*
"*nunc* Ille *ſiniſtra.*

"Senec. Herc. furen. 1246.

"*Per ſancta generis ſacra, per jus*
"*nominis*
"*Utrumque noſtri, ſive me altorem*
"*vocas,*
"*Sive* Tu *parentem.*

Similis eſt Doctiſſimi Viri Samuelis Clarkei nota ad Il. Γ. 409. ubi præter exempla à Bentleio prolata citat etiam Odyſ. B. 326.

Ἧ ποτε ἐκ Πύλου ἄξει ἀμύντεω ἠμαθόεντος,
Ἧ ὅγε καὶ Σπάρτηθεν. *Rob.*

249. Τλὼ ϑ' δίκλω] Hanc litem meam, non ut interpp. *Hanc juſtitiam.* Sic ſuprà v. 39. οἱ πλώσι δίκλω ἐξίλκυσι δικάσσαι. Sic Tzetzes. Et inferiùs 269: Τλὼ δὲ δίκλω πόλις. *Guietus.*

252. Τεὶς γὸ μύεσοι] Vide not. ad Theogon. vſſ. 187, & 215. Invehitur in hunc locum *Clemens Alexandrinus*, in Admonitione ad Gentes; ſed ita ut liqueat *Heſiodi* integrum locum ei præ oculis non fuiſſe. *Clericus.*

253. Φύλακες ϑνητῶν ἀνϑρώπων] Sextus Empiricus adverſus Mathemat. lib. 8. hunc verſum citans legit μεσήτων ἀνϑρώπων; memoriæ forſan lapſu. Omnes enim quos vidi codices habent ϑνητῶν. *Rob.*

260. Οὐρ' λάπτιση Δῖκος ἀταϑαλίας βασιλῆων] Vide ad v. 240. Si ipſa Juſtitiæ Dea præſes efficit ut *quicquid delirant Reges plectantur Achivi*, quamvis improbent ac vitent vitia ac delicta Regum, ubi erit Juſtitia? *Clericus.*

265. Οἳ αὐτῷ κακὰ τύχει ἀνὴρ] Hos duos verſus cohærere rectè obſervavit *Heinſius*; ſed in eo peccat quòd βελὴν pro ἐπιβελῆ, *inſidiis*, accipi debere contendit, quamvis nullâ id auctoritate firmare poſſit. Rem optimè intellexit *A. Gellius* Lib. IV. c. 5. quamquam ei inequitat vir doctus. In Senario: *malum conſilium conſultori peſſimum eſt*, vocem *conſultor* eſſe eum qui conſilium dat, nemo non videt, ut in hiſce Marii verbis, apud *Salluſtium* in Bello Jugurthino: *egomet in agmine, in prælio, conſultor idem & ſocius periculi adero.* Ex Patris ſchedis. *Clericus.*

266. Ἧ δὲ κακὴ βελὴ] Hos ſeptem verſus, nimirum, hunc, & ſex illum ſequentes, teſte Proclo, Plutarchus rejiciebat, cui facilè aſſentior. *Guietus.*

266. Ἧ δὲ κακὴ βελὴ] Particula ϑ' ponitur pro κὴ, ut Iliad. Λ.

Εἰ δὲ σὺ κρείτερός ἐσσι θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ.

Si præſtantior es, teque peperit Dea mater; ubi poſterius ϑ eſt pro χ. *Ex Patris ſchedis.* Clericus.

266. Η δὲ κακὴ βουλή] Malè hunc verſum veteres plerique & recentiores acceperunt partim; partim ſupinè interpretati ſunt. Cohæret enim cum præcedente, quem ad hujus intellectum adhibere debuerant. Inter eos eſt Gellius, ubi de Hiſtoria Hetruſcorum Aruſpicum, ex Annal. maximorum lib. XI. & Verrii Flacci lib. I. agit: niſi quòd illud ambiguum ſit, & utroque modo accipi poſſit. Ceterùm minimè exprimitur iſtà interpretatione quod Heſiodus voluit; *Malum conſilium conſultori peſſimum.* ἡ κακὴ βουλὴ, eſt, ἡ ἐπιβουλὴ. ὁ βουλεύσας, eſt, ὁ ἐπιβουλεύσας, hoc eſt, quod in proximè præcedenti verſu fuit ὁ κακῷ τύχων. Germanum ſenſum eumdemque planè hi duo verſus habent. Poſterior à priore divulſus fuit maleque uſurpatus. Nam nec τὸ *conſultor*, nec τὸ *conſulens*, quod alii, vocem βουλεύων exprimere poteſt. Reddendum igitur erat: *Inſidiæ inſidiatori peſſimæ*; vel, *Malum conſilium ei qui concepit peſſimum.* Heinſius.

267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός] In Hieroglyphicis Ægyptiorum, oculus ἢ δίκην ſignificabat, teſte Siculo Diodoro, vel ἢ δίκης τηρητήν. Nec apud Heſiodum aliter: apud quem veteres etiam vocem Διὸς nunquam in hoc libro propriè accipi notarunt, quod valdè ea confirmat, de quibus nos in Introductione diſputavimus. Theon Διὸς ὀφθαλμὸν ἢ ἀέρα interpretatus eſt. Ἡσίοδος, inquit, Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός. ἢ ἀέρα ὅτι καλῶν. Sed tales delicias Grammaticis relinquamus. *Heinſius.*

267. Πάντα ἰδὼν Διός] Hunc & ſex ſequentes verſus obelo configit Plutarchus quaſi injuſtitiam & impietatem redolentes. Ο Πλούταρχος, ait Proclus, τοὺς ἑπτὰ τούτους στίχους ἐκβάλλει ὡς ἀναξίους ἢ Ἡσιόδου φρονήσεως καὶ δικαίων καὶ ἀδίκων κρίσεως. Sed nequicquam hæc res Plutarchum ſolicitum habuit, cùm verſus 273 ab omni prorſus impietate Poetam abſolvat,

Αλλὰ τάγ' ὔπῳ ἔολπα τελεῖν Διὰ τερπικέραυνον.

Haud diſſimiliter de providentia divina locutus eſt Pſalmiſta ipſe entheus Pſ. 73.

Ως ἀγαθὸς ὁ θεὸς τῷ Ισραὴλ, τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ.

Ἐμοῦ δ' παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες·
Παρ' ὀλίγον ἐξεχύθη τὰ ἀβεβήματα μου.
Οτι ἐζήλωσα ὅτι τοῖς ἀνόμοις
Εἰρήνευε ἁμαρτωλῶν θεωρῶν.

Sed poſtea v. 18. quicquid difficile & incongruum in hac re videatur, id divinæ juſtitiæ & ſapientiæ conciliat Pſalmiſta.

Πλὴν ἀβὰ τὰς ὀλισθήσεις ἔθου αὐτοῖς·
Κατέβαλες αὐτοὺς ἐν τῇ ἐπαρθῆναι.
Πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν; *Rob.*

Μητ' ἐμὸς υἱὸς] Ισέον ὅτι υἱὸς Ησιόδου Μνασέας ὅδε· Φιλόχορος δὲ Στησίχορον φησὶ τὸν ὑπὸ Κλυμένης· ἄλλοι δὲ Αρχέπτ. *Proc.*

270. Νῦν δὲ ἐγὼ μήτ' αὐτὸς &c.] Virum optimum non fuiſſe *Heſiodum*, ſi modò dicti hujus ſui memor fuerit, intelliget quiſquis ſecum animo reputabit virtutem, in hiſce terris, numquam fuiſſe vitio beatiorem, ſi omnia expendantur; imò verò ſemper fuiſſe graviſſimas querelas de infelicitate bonorum. Non ſatis ergò cautè faciebat, qui virtutem ſuam pendere volebat ex felicitate, quam in hac vita à Numine exſpectaret, & quam perpauci conſequuntur. *Clericus.*

273. Αλλὰ τάγ' ὔπῳ] Ut, ſcilicet, injuſtus litem vincat. *Guietus.*

274. Ιχθυσι μὲν καὶ θηροὶ] Sine dubio Varro ex hoc loco mutuatus eſt verſus iſtos:

Naturâ hominis omnia ſunt paria,
Qui pote plus urget, piſcis ut ſæpe minutos
Magnus comeſt, ut aves enecat accipiter. Scaliger.

276.

276. Τὸν δὲ ὃ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων] *Josephus* Lib. II. contra *Apionem*, p.1070. negat olim fuisse notum *nomen legis*, apud Græcos, eò quòd, apud *Homerum*, non exstaret vox νόμος, sed suppar ei *Hesiodus* ostendit hominem falli, & os sublitum ei fuisse à Græculo quopiam, à quo hoc acceperat argumentum. Verba ejus sunt μηδ' αὐτὸ τοῦνομα πάλαι ἐγνώσθαι παρὰ τοῖς Ἕλλησι· καὶ μάρτυς Ὅμηρος ὑδαμοῦ τῷ ποιήσαντι αὐτῷ χρησάμενος: *ne nomen quidem* (legis) *olim notum erat apud Græcos. Testis Homerus, qui nusquam in suis poëmatibus eo usus est.* Verùm casu contigit eam vocem non adhiberi ab *Homero*, qui sanè integram Linguam Græcam suis versibus non est complexus: quemadmodum in *Cicerone* desunt voces, quæ in ejusdem ætatis optimis Scriptoribus sæpè leguntur. *Leges* porrò *Jovis* dictæ videntur antiquissimæ consuetudines, quarum auctor, propter vetustatem, ignorabatur. Sic apud *Sophoclem* Antigone v. 455. quæ, spreto Creontis edicto, Polynicen fratrem sepeliverat, quærentem Creontem cur id facere ausa esset, alloquitur v.455. & seqq.

Οὐ γάρ τι μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε,
Οὐδ' ἡ ξυνοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη,
Οἵ τοῖσδ' ἀνθρώποισιν ὥρισαν νόμους.
Οὐδ' ἴσχυεν τοσοῦτον ὥστε σὰ
Κηρύγματ' ὄντ' ἄγραπτα κἀσφαλῆ θεῶν
Νόμιμα δραμεῖν θνητὸν ὄντ' ὑπερδραμεῖν.
Οὐ γάρ τι νῦν γε κἀχθές, ἀλλ' ἀεί ποτε
Ζῇ ταῦτα, κοὐδείς οἶδεν ἐξ ὅτου φάνη.
Τούτων ἐγὼ 'κ ἔμελλον, ἀνδρὸς οὐδενὸς
Φρόνημα δείσας', ἐν θεοῖσι τὴν δίκην
Δώσειν·

Neque enim Jupiter erat, qui mihi hæc edixerat, neque Justitia, quæ habitat cum Diis inferis; qui hasce leges hominibus præscripserunt. Neque posse tantùm putabam tua edicta, ut non scripta & certa Deorum jura posset mortalis violare. Non enim nunc demùm & heri, sed semper vigent, nec quisquam novit unde edita sint. Horum ego causâ, hominis cujusquam animum timens, non debui apud Deos pœnas dare. Clericus.

281. Ὅλβον δ' ὅτε] Ut negari nequit quin interdum ὄλβιοι fuerint, qui justiorem ceteris vitam agebant: sic nemo vereatur affirmare non minùs frequenter homines malos feliciores bonis fuisse. Mala & bona, scilicet, hujus vitæ nec irascentis nec faventis Numinis indicia sunt, cùm promiscuè in quosvis effundantur: quod multis locis Veterum probare liceret, nisi res experientiâ quotidianâ sat liqueret. Itaque Poëtæ nostri pollicitationes & minæ non sunt magni faciendæ. Ad alteram dumtaxat respiciendum vitam, ut monuerunt Philosophi & Poëtæ recentiores. *Clericus.*

281. Ὅλβον δ' ὅτε] Pari ratione Vir Cl. affirmare potest sacrorum etiam scriptorum pollicitationes & minas magni non esse faciendas. Nonne talibus pollicitationibus minisque Scripturæ abundant? Ps.92.

Δίκαιος ὡς φοίνιξ ἀνθήσει,
Ὡσεὶ κέδρος ὁ ἐν τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται.
Ἐν πληθυνθήσονται ἐν γήρει πίονι, καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται.

Et Ps.112.

Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον.
Δυνατὸν ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ,
Γενεὰ εὐθέων εὐλογηθήσεται.
Δόξα, καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

Ex his omnibus satis liquet, viris bonis hujusce vitæ æque ac futuræ promissionem esse. Hæ autem promissiones, quamvis non ita stricte accipiendæ sunt, ut res ita necessario eventuræ putentur, bonam tamen spem divini favoris afferunt, nec mediocria ad virtutem incitamenta sunt. *Rob.*

288. Ὀλίγη μὲν ὁδὸς] Plato & Xenophon hunc versum citantes legunt λείη. Pulchrior certe λείη quàm ὀλίγη, præsertim cum postea dicitur μάλα δ' ἔγγυθι ναίει, & virtutis semitæ τραχύτητα huic ipsi λειότητι opponi videtur. Sed dissentientibus co-

codicibus nihil muto, Heſiodum, qualem invenio, exhibiturus. Fieri certe potuit ut vel memoriæ lapſu ita ſcripſerint Plato & Xenophon, vel etiam, ſi caſu quodam è libris ſuis literulam o excidiſſe contigit, ob ſimilitudinem τ λίγω, & τ λείη, poſteriorem hanc vocem legerint. *Rob.*

290. Μακρὸς δὲ ἡ ὁδὸς οἶμος] A Criticis nonnullis hoc traditur præceptum, ut Poëtæ & Oratores res ipſas, quas deſcribunt, vocum tum ſono, tum ſtructura debeant imitari. Ita Dionyſ. Halicar. περὶ συνθέσεως. cap. 20. Ταῦτα δ' οὐχ ἁπλῶς δεῖ ἢ ἀκριβῶς ποιητικὸν εἶναι τὸ σχῆμα, ὑφ' ὃν ἂν τὰς λέξεις ἐνέγκῃ, μὴ μόνον κατὰ τὸν ἐκλογὴν τῶν ὀνομάτων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν συνθέσιν. Ὁ ποιεῖν ἔοικεν ὁ Δαμοιτίμητος Ὅμηρος . . . . . .

Καὶ μὴν Σίσυφον εἰσεῖδον κρατερ' ἀλγε' ἔχοντα,
Λᾶαν βαστάζοντα πελώριον ἀμφοτέρῃσιν.
Ἦτοι ὁ μὲν σκιρτηδὸν ἐρειδόμενος χερσίν τε, ποσίν τε,
Λᾶαν ἄνω ὤθεσκε ποτὶ λόφον. ἀλλὰ τὰ ἐξῆς.

Τὸν δὲ κατὰ κορυφὴν ὀλισθήσαντα πάλιν ἀπὸ κατακυλίσθαι πέτρον ἐκ δὲ αὖτὶν ἀμήνασκε πόδας, ἀλλ' ἐπαπειλήσας ἀπὸ συρτάς τε σώθησαν.

Αὖθις ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδὴς.

Hunc ipſum locum, artificii Homerici ſpecimen, à cultiſſimi viro ingenii Joſepho Addiſono prolatum invenio, qui tamen iſtam obſervationem nimis temere ſibi propriam dicavit, eatenus Criticis intactam. Pulcherrima etiam de hac arte præcepta recentiores Critici tradidere. Vida Poetic. lib. 3.

Haud ſatis eſt illis utcunque claudere verſum,
Et res verborum propria vi reddere claras;
Omnia ſed numeris vocum concordibus aptant,
Atque ſono quæcunque canunt imitantur, & apta
Verborum facie, & quæſito carminis ore.
Nam diverſa opus eſt veluti dare verſibus ora,
Diverſoſque habitus, ne qualis primus & alter,
Talis & inde alter, vultuque incedat eodem.
Hic melior motuque pedum, & pernicibus alis,
Molle viam tacito lapſu per lævia radit.
Ille autem membris ac mole ignavius ingens
Incedit tacito molimine ſubſidendo.

Hanc autem artem recentiorum Poetarum ſummus Alexander Popius optime & præcepit & aſſecutus eſt in *Arte Critica*, Poemate Angl. ſermone conſcripto.

Iſta autem hac de cauſa notavi ut oſtenderem hanc artem nec Heſiodo noſtro ignotam fuiſſe, quod ex hoc præcipue loco illuſtrandum duxi, quoniam prælaudatis illis verſibus Homericis affinis eſt.

Τὼς δ' ἀείτην ἱδρῶτα θοὶ σφυρὰ μογέοντε
Ἀθήνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτῶ,
Καὶ πηχὺς τὸ μέσσον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκωνται,
Ῥηϊδίη δ' ἔπειτα πέλει, χαλεπὴ περ ἐοῦσα.

In illo verſu quo via longa & ardua eſſe dicitur, tria nomina eandem terminationem habentia, ideoque longiorem vocis pauſam facientia, uſurpantur —— μακρὸς καὶ ὄρθιος οἶμος. Aſperitatem vero viæ deſcribit aſperrimis literis coëuntibus, & longiori pauſa in verſu medio —— καὶ πηχὺς τὸ μέσσον. Quum vero facilitatem progreſſus in cacumine velit deſcribere, diverſis numeris utitur, & vocales adeo frequentes, celeremque verborum curſum exhibet, ut quemadmodum loquitur Dionyſius, ταῦτα ὁ φύσεως ἔχειν αὐτομαπτόσης ἔργα, ἀλλὰ τέχνης μιμήσασθαι τὸ γενόμενα σπουδήν.

Ῥηϊδίη δ' ἔπειτα πέλει, χαλεπὴ περ ἐοῦσα. *Rob.*

291. Ἰαῦει] Cùm veteres hunc locum lau-

laudantes habeant ἵκωτο, nec diſſentiant Codices, mallem hoc retinere; non enim video cur *via* dici nequeat εἰς ἄκρον ὄρος ἱκνεῖσθαι, *pervenire ad ſummum montem.* Imò ſubaudiendum ὁδὸς oſtendit ſequens fœmininum ξυΐδίη. *Clericus.*

291. —— ἑπλῶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηαι] Cum hunc librum aliquot juvenibus nuper explicarem, monebam eos, emendandum, ἵκηαι, quamvis apud Clementem, Philonem, Xenophontem & alios aliter legi non ignorarem: de eodem poſtea me monuit illuſtriſſimus Scaliger, & doctiſſimus Meurſius. *Heinſius.*

293. Ὅς αὐτὸς πάντας νοήσει] Quomodo νοεῖν apud Heſiodum ſumatur, oſtendendimus ſuprà, ad locum illum, ἣ μέν κεν ἐπαυρέσσεται νοήσας. Cujus ſignificationis elegantiam ſi perpendiſſent interpretes, legendum notaſſent, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει. Cæterùm αὐτὸς ſumitur elegantiſſimè ſicut apud Theocritum in illo, Πολλάκι τοὶ ἴσις ποτὶ τ' οὔλιον αὐτοὶ ἀπῆλθον. Apud Virgil.

Ipſæ lacte domum referunt diſtenta capellæ
Ubera ——

Ipſæ, id eſt, *ſponte ſuâ.* ὁ αὐτὸς νοῶν πάντα, eſt, ὁ κατὰ πάντα αὐτὸς, τυτὲσι κατ' αὐτὸν, σοφὸς ὤν, qui opponitur, τῷ ἀλλ' ἑτέρῳ πρὸς νουθετήσαντι σοφῷ γεγονότι. *Heinſius.*

293. Οὗτος μὲ παιδεύσας] Ζήνων μὲ ὁ Στωϊκὸς ἐπλάσατο τὸν στίχον, λέγων

Οὗτος μὲ παιδεύσας ὃς οὐ εἰσάπαξ πάθητε·

Εὖ λὸς δ' αὖ κἀκεῖνος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει, τῇ ὑπαιθείᾳ ἀφροσύνῃ δίδως, τῇ φρονήσει δὲ τὰ δευτερεῖα. Αεισίππου δ', ἀπ' ἐναντίας, ὁ Σωκρατικὸς, ἔλεγε, συμβούλου δεῖσθαι χείρονι τῷ μὴ σφόδρα τοῦ. *Proc.* Horatius autem (Epiſt. 17. Lib. 1.) prudentiæ principatum attribuit.

Quamvis, Scæva, ſatis per te tibi conſulis ——

Ad quem locum appoſite Dacierus citat Livium Heſiodi verba pene transferentem. "Sæpe ego audivi, milites, eum "primum eſſe virum, qui ipſe conſulat "quod in rem ſit; ſecundum, eum qui "bene monenti obediat; qui nec ipſe "conſulere, nec alteri parere ſcit, eum "extremi ingenii eſſe". Huic licet adjicere & illud Sophoclis Antig. v. 731.

Φημ' ἔγωγε σωφρονεῖν πολὺ
Φωτὸς τ' ἄνδρα πάντ' ἐπισήμους πλέω.
Εἰ δ' ὤν (φιλεῖ γὰρ τοῦτο μὴ ταύτῃ ξέναι)
Καὶ τ' λεγόντων οὖ κακὸν τὸ μανθάνειν. *Rob.*

299. Δῖον γίνος] Valdè hujus Epitheti prodigi, ut ita loquar, erant Veteres, ut vel ex *Homero* liquet, qui δῖον συβώτην, *divinum ſubulcum* vocat Odyſſ. ϱ. v. 234. Sed & eo abutitur hîc *Heſiodus*, qui non tam magnificè loquitur de patre ſuo, infrà vſſ. 633. & 634. *Clericus.*

299. Δῖον γίνος] Δῖον γίνος τ' Πέρσῃν λέγει, ἢ διότι παῖδες Διὸς πάντες ἦσαν, ἢ διότι εἰς τοὺς θεοὺς ἀνέφερον τ' γένεσιν. εἰς γὰρ Ορφέα, ἢ Καλλιόπην τὸ γίνος ἀνῆγον. *Moſchop.* Quicunque ſenſus verbis affigatur, ego certe non intelligo quo pacto verſus 633 & 634 nobilitati hujus generis contradicant, niſi probaverit Vir Cl. neminem bona ſtirpe oriundum pauperem poſſe devenire. *Rob.*

300. —— ὄφρά σε λιμὸς Εχθαίρῃ, φιλέῃ δὲ] Parodiam hujus loci elegantem Cratinus fecerat;

Εσθ' ἡ σῇ γαστρὶ δίδυς χάειν, ὄφρά σε λιμὸς
Εχθαίρῃ, Κοννᾶς δὲ πολυσέραος νικήσοι.

Erat autem Connas ille tibicen, poculis addictus admodum, qui Olympicorum certaminum cùm victor aliquoties declaratus fuiſſet, pauper admodum, nihil præter κότινον quo Olympici victores coronabantur, reſervaverat. Ariſtophanes Ιππ. Ωσπερ Κοννᾶς στέφανον μὲ ἔχων αἶνον, δίψῃ δ' ἀπολωλώς. *Heinſius.*

305. —— τύχησιν ἀεργοί] Pro eo Stobæus, πόνοισιν ἔδυσε. *Heinſius.*

306. Μέτρια κοσμεῖν] Τὰ ἐν τῷ μέτρῳ ὄντα, ἤγουν τὰ μέτριον ἔχοντα, hoc eſt, τὰ τ' ἀρετῆς, τὰ σωφροσύνης, τὰ ἄσκησα, ἕξοχα, Pindarus epitaph. Heſiodi: Ησιόδ' ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης, hominum præſtantiſſimus, ſummam habens ſapientiam. Μέτρια ſunt bona, convenientia. *Guietus.*

306. Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔχω μέτρια κοσμεῖν] Μέτρια ἔργα quæ dicat Heſiodus non perceperunt Interpretes. Ac primum Moſchopulus, qui μέτρια reddit σύμμετρα τῇ σῇ δυνάμει: neque Tzetzes, qui συμφὰ καὶ μὴ ἀπειρῶν. Multò minùs Latini, qui *mediocria* reddiderunt. Philoſophi ſæpe μέτριον dicunt, id quod in unaquaque re bona maximum eſt. Sic & apud Platonem μετρίως λέγειν, ubique eſt, optimè & veriſſimè dicere: quod quia obſervatum non eſt, & ex eo locus hic dependet. unum & alterum adducemus. Plato Phædone: τοῦτο γὰρ ἔμοιγε πρὸ τοῦ, πάνυ δοκεῖ εἶναι, ὅτι ἀληθὲς τὸ ἐκάστοις καὶ πίνειν. ἐπειδὰν γὰρ ἐκ τοῦ σιτίου ἡ μὲν σαρξὶ σάρκας προσγένωνται, τοῖς δ' ὀστοῖς ὀστᾶ, καὶ ὅταν ἡ αὐτὸν λόγον καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ αὐτῷ οἰκεῖα ἐνῇσιν προσγίγνηται, τότε δὴ ἡ ὀλίγον ὄγκον ὄντα, ὕστερον πολλῷ μεγονέναι, καὶ ὅταν γένηται ἡ σμικρὸν ἄνθρωπον, μέγαν. ὅτου τότε ἔμοιγε. ἃ δοκῶ σοι μετρίως; Εμοί γε ἔφη ὁ Κέβης, id eſt: *Illud certè antea exiſtimabam apud omnes in confeſſo eſſe, edendo bibendoque illud fieri. Poſtquam enim cibis caro carni acceſſerit, oſſibus ſimiliter oſſa, atque ita eadem ratione reliquis quæ cum ſingulis maximè conveniunt, maximeque iis propria ſunt, tunc illud quod minimum eſt, maximum evadere. Ita tum temporis arbitrabar: nonne tibi videor optimè? Omnino, inquit Cebes.*

Ubi cum ex præcedentibus, tum ex Cebetis reſponſo videmus manifeſtè quid ſit μετρίως. Ita μέτριον paulò antè Dialogo eodem: ἡ αὐτὼ ταύτῳ οἷμαι εἰκότα δόξαιτ' ἂν ἡ ψυχὴ, πρὸς σῶμα, καί τις λέγων αὐτὰ ταῦτα πρὸς αὐτὴν μετρίως μοι φαίνοιτο λέγειν, ὡς ἡ ψυχὴ δὲ πολυχρόνιόν ἐστι, τὸ δὲ σῶμα ἀσθενέστερον καὶ ὀλιγοχρονιώτερον: id eſt, *Eodem modo ad corpus ſe habeat anima. Ac ſi quis eadem de illis diceret, optimè mihi dicere videretur: animam, nimirum, temporis longiſſimi eſſe, corpus verò imbecillius minoriſque temporis.* Heſiodus poſtquam exemplum τὸ κυμίνου adduxit, πρὸς ἔργα μέτρια adhortatur fratrem, id eſt, *labores indefatigatos*: cauſam addit: ὡς καί τις ἀφαὶς βίβλου πλήθουσι χαλεπή. Porrò τὸ πλήθειν non niſi ex maximis quibuſcumque contingit. τὸ μέτρον autem eſt, τὸ πέρας, *extremus rei terminus.* Theocritus in Epigrammatis victorem quemdam celebrat Demotelem, quem ait μέτριον γεγονέναι ἐν πᾶσι, quod eſt, *excelluiſſe in omnibus*, contrà ac exiſtimant Interpretes:

Δαμοτέλης ὁ χρυσὸς, ὁ δ' πείπδ', ὦ Διόνισε,
Καί σε δ' ἥδιον θιῶν μαχέμων ἀναδεὶς,
Μέτριος ὢν ἐν πᾶσι. χορῷ δ' ἐκτήσατο νίκην
Ανδρῶν, ἡ τὸ καλὸν ἡ τὸ σφετέρων ἐρῶν.

Eodem modo Heſiodus in epitaphio, quod Pindaro adſcribitur, μέτρον σοφίης habere dicitur, id eſt, *multum ſapientiæ*, vel, *in ſapientia excellere.* Id enim quod optimum eſt, extra mediocritatem eſſe non poteſt, quia aliàs ad vitium deflecteret, & τὸ πρέπον ἡ τὸ καλὸν tranſcenderet; ut multis docet in moralibus Philoſophus. Μέτριον igitur eſt τὸ ἔξοχον in omni re præclara. μέτριος erat in omnibus Demoteles, id eſt, *excellens*: μέτρια ἔργα laudat Heſiodus, id eſt, τὰ ὡς μάλιστα σωτηρίαν, ἡ καλά. Quod Interpretes Græci minimè obſervarunt, multò minùs alii. *Heinſius.*

311. Εργον δ' οὐδὲν ὄνειδος] Nihil planius hujus verſûs ſententiâ, cùm præſertim toto hoc opere *Heſiodus* fratrem ad laborem hortetur, & ab inertia deterreat. Attamen Veteres ἔργον conſtruxerunt cum οὐδὲν, quod anſam præbuit Socratis accuſatoribus accuſandi hominem, quaſi juvenibus nullam rem, quamvis flagitioſam, prohiberet. Quod videre eſt ex Lib. I. *Xenophontis* de Memorab. Socratis, ubi ſic rem narrat: "Dixit, inquit, "ejus accuſator illum illuſtriſſimorum "quorumque Poëtarum peſſimis ſenten- "tiis electis, iiſque in teſtimonium ad- "ductis diſcipulos ad vitium & tyranni- "dem impellere; interque eas Heſio- "deam illam ſæpè uſurpare, *Opus nul- "lum eſt probrum, inertia vero probrum "eſt.* Quibus Poëtam dicebat ſuadere "à nulla actione, ſive injuſta, ſive turpi, "ad ſti-

"abſtinendum eſſe, ſed omnia lucri gra-
"tiâ facienda. Socrates verò, poſtquàm
"faſſus eſſet accuſator, bonum ac utile
"eſſe homini operari, noxium verò &
"malum otio torpere, atque adeò opus
"bonum eſſe, otium pravum; eos qui
"boni aliquid facerent operari, & bo-
"nos eſſe operarios dicebat; eos autem
"qui talis luderent, vel aliud quidpiam
"pravi & damnoſi facerent, otioſos vo-
"cabat. Quo ſenſu rectè habeat dictum
illud *Heſiodi*. Hactenus Attica Siren,
quibus haud obſcurè indicat *Heſiodum*
& *Socratem* intellexiſſe quodvis bonum
& laudabile opus. Idem *Procli* teſtimo-
nio confirmatur, qui ait à *Platone* rectè
hunc verſum explicatum, & noſtrum *He-
ſiodum* cujuſvis ſecundùm naturam opus
ἔργον appellare; *Homeri exemplo*, qui
optimum quodque opus ἔργον ſimpliciter
vocat. Similia habet *Euſtathius* ad v.
226. Odyſſ. P.

Αλλ' ἐπεὶ ἓ δὴ ἔργα κακ' ἔμμαθεν, ὡς ἐθέλῃσιν
Εργον ἐποίχεσθαι.

Ex ſchedis paternis hactenus; unde col-
ligere interdum à nobis, arte & ratione
in interpretando utentibus, ea cerni quæ
multò peritiorum olim oculos fugerunt.
Clericus.

311. Εργον δ' ὀνείδος] Delicatos
certè oportet fuiſſe Veteres, qui in hoc
verſu ἀδιάφθορα ſcripſiſſe Heſiodum vo-
luerint: ita ut hæc verba Socrati pro-
nunciata fraudi fuerint. Euſtathius: Συ-
μείωσαι ὅτι τὸ, Εργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ὃ δή φησιν
Ησίοδος ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἀσαφῶς γεγραφὲν, ἔλαβε τὸν
σοφὸν Σωκράτην, ὃς ἐπαθὼς λέγειν συχνὰ τὸ, ἔρ-
γον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἤγουν οὐδέν τί ἐστιν ὄνειδος τὸ
ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς ἐμπαίζεσθαι, συκοφαντίας ἀφείπο-
σιν, οἷα δογματίζων, ὡς ἔργον οὐδέν, ἤγουν οὐδμία
ἐργασία, κἂν τε φαύλη, κἂν τε χρηστὴ, ὄνειδός ἐστι
τῷ ἐργαζομένῳ· κατηγόρησεν ἐλαφρῶς ὡς διαφορᾶν
οὐδεὶς τοὺς ἀφέξεσθαι. Sed Plutarcho accura-
tiſſimo Scriptore, & Heſiodi olim Inter-
prete, quid faciemus, qui hoc propemo-
dùm modo hunc verſum Heſiodi uſur-
pavit: ἐν ᾧ τῶν τότε χρόνοις, καθ' Ησίοδον,
ἔργον οὐδὲν ἦν λίαν ὄνειδος, οὐδὲ τίχνη διαφορὰν ἔφερεν.
Cùm tamen τὸ οὐδὲν, non ad τὸ ἔργον, ſed
ad τὸ ὄνειδος referendum ſit. Sed nihil eſt
uſitatius quàm elegantiæ causâ ad uſum
alium Homeri & Heſiodi verſus tranſ-
ferre. Quòd ſi propterea procedat hæc
calumnia, ſingulis verſibus peccavit Ho-
merus, niſi ignoremus delicias τῶν παροιμιῶν.
Heinſius.

313. Πλούτῳ δ' ἀρετὴ] Horat. *Et ge-
nus & formam regina pecunia donat.*
Scaliger.

313. Πλούτῳ δ' ἀρετὴ] Neſcio an ἀρετὴ
hic loci melius exponi poſſit *forma, pul-
chritudo*, & de hoc vocis iſtius ſenſu vi-
de Cl. Hutchinſonum ad Xenoph. Κυ-
παιδ. p. 316. Voce vero ſic expoſita,
huic ſententiæ accommodatius erit Ho-
ratianum illud, Epiſt. lib. 1,

*Scilicet uxorem cum dote, fidemque
& amicos,
Et genus & formam regina pecunia
donat,
Ac bene nummatum decorat Suade-
la Venuſque.* Rob.

317, & 318. Hi duo verſus, teſte Plu-
tarcho apud Proclum, ex Homero huc
intruſi, cui libenter adſentimur. v. 317.
Ανδρα κομίζει] *curat, regit.* an legendum
δαμάζει? *Guietus*.

317. Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ &c.] Hunc &
ſequentem verſum leviter immutatos ex
Homero ſumſit *Heſiodus*; quod, ut ha-
bet *Proclus*, obſervarat *Plutarchus*, qui
etiam eos ab alio inſertos Heſiodeo poë-
mati credidit. Prior autem deſumtus eſt
ex Odyſſ. P. ubi hic verſus legitur:

Αἰδὼς οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένῳ ἀνδρὶ πενίκτῃ.

Pudor non bonus eſt egenti viro mendico.
Alter verò ex Iliad. Ω. ubi Poëta de A-
chille Hectoris cadaveri illudente:

——————— οὐδὲ οἱ αἰδὼς
Γίγνεται· ἦ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται, ἦδ' ὀνίνησι.

*Neque ei pudor eſt, qui homines valdè
lædit & juvat.* Sed non eſt utriuſque
verſûs ſenſus idem apud utrumque Poë-
tam.

tam. Sensus *Hesiodi* est, non oportere quemquam opus refugere, quodcumque sit, si modò illicitum non est, nec aliud quidquam honestius suppetat, quo victum quærat. Ex paternis schedis. *Clericus.*

318. Αἰδὼς οὔτ' ἄνδρας] Ita pene filius Sirachi cap. 4. 21.

Ἔστιν αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁμαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰσχύνη δόξα καὶ χάρις. *Rob.*

327. Ἴσον δ' ὃς δ' ἐπάτησε] Ex comparatione scelerum, liquet quanti facerent Græci, ab antiquissimis usque temporibus, supplicibus opitulari; cùm eos neglexisse æquè scelestum habeatur ab *Hesiodo*, ac fratris uxorem corrupisse &c. Qui mos etiam diu viguit, ut liquet ex vita Themistoclis, apud *Plutarchum*, ubi narrat quomodo Admeto, Molossorum Regi, supplicarit, p. 124. inviolabilisque suâ illa ἱκεσίᾳ factus fuerit. *Clericus.*

329. Κρυπταδίης εὐνῆς] Moschop. & Proclus τὸ ἕνεκα, hîc subintelligunt. Tzetzes τὸ λέχους supplet. Τὸ ἕνεκα placet. Sic in Ἀσπὶδ. v. 406. μαχέσθαι Αἰγὸς ὀρεσσινόμοιο ἕνεκα ἀγροτέρης ἐλάφοιο. supple ἕνεκα. Sic & versu sequente κρυπταδίης εὐνῆς subintellige ἕνεκα. deinde lege: Ὦ δικαίεια, ἀπείπῃ καὶ ἀνάρμοστα. Moschop. *Guietus.*

333. Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται] Jupiter, nimirum, ἱκετήσιος, ut loquitur *Homerus* Odyss. N. ubi Ulyssem, qui se deceptum à Phæacibus putabat, sic loquentem inducit. v. 213.

Ζεὺς σφέας πᾶσαι ἱκετάων, ὅς τε καὶ ἄλλους
Ἀνθρώπους ἐφορᾷ καὶ τίνυται, ὅστις ἁμάρτῃ.

Jupiter eos ulciscatur supplicum vindex, qui & alios homines inspectat, & plectit quisquis peccaverit. Clericus.

336. Καὶ δώσαμεν ἔρδειν] Socrates frequenter hunc versum in ore habebat, ut prodidit Xenophon Lib. I. memorabilium Socratis. *Clericus.*

336. Καὶ δώσαμεν δ' ἔρδειν] Huic præcepto conforme est Horatianum illud, quo Mæcenatem è gravi morbo recreatum hortatur,

Reddere victimas
Ædemque votivam memento;
Nos humilem feriemus aquam. Lib. 2. Od. 17. Et Lib. 3. Od. 23.
Cœlo supinas si tuleris manus &c. *Rob.*

338. Θυέτοισί τε ἱλάσκεσθαι] Grævii sententiæ accedo, qui hoc in loco θυέτοισι vertit non *hostiis, sed odoramentis.* In priore versu præceperat Poëta, ut *hostiæ* Diis mactarentur, quæ quoniam fieri quotidie, à pauperioribus saltem, non possent, monet igitur, ut libaminibus & odoramentis, cultu sc. faciliore & magis expedito, matutino & vespertino tempore Dii placarentur. Porro si τὸ θῦος & τὸ θύμα ejusdem sint significationis, satis constat τὸ θῦος opponi τοῖς ἱερείοις. Sic enim Thucydides lib. 1. Ἐστὶ γὰρ καὶ Ἀθηναίοις Διάσια, ἃ καλεῖται Διὸς ἑορτὴ Μειλιχίου μεγίστη, ἔξω τοῦ πόλεως· ἐν ᾗ πανδημεὶ θύουσι πολλοὶ, οὐκ ἱερεῖα, ἀλλὰ θύματα ὁπηνίκεια. *Nam apud Atheniensis quoque sunt Diasia, quæ maximus Jovis Milichii dies festus vocantur, & extra urbem celebrantur: In quo ex omni hominum genere multi immolant non hostias, sed placentas quasdam, quibus indigenæ uti solebant.* Ad hunc locum videtur respexisse Julius Pollux lib. 1. cap. 1. ubi τὸ θυμᾶν exponit ἀρώματα λύειν (*lege* θύειν) ἐν πυρί. Τὰ δὲ ἀρώματα καὶ θυμιάματα καλεῖται. Θουκυδίδης δ' αὐτὰ εἶρηκεν ἀγνὰ θύματα, οὐχὶ τὰ αἱμάσσοντα καὶ σφαττόμενα ἀναπθείς σμύρναν, λιβανωτόν. *Aromata vero ipsa & suffimenta vocantur. Sed Thucydides ea vocavit pura sacrificia, oppositionem faciens inter animalia quæ mactata aras cruentant, & inter myrrham atque thus.* Rob.

342. Τὸν φιλέοντ' ὀπὶ δεῖπνα καλεῖν] Quis verò umquam, prætermissis amicis, inimicos ad convivium vocavit? Profectò nemo. Itaque à præcipiendo supersedere potuisset *Hesiodus*, qui hîc nescio quid habet senile & frigidum. *Clericus.*

342. Sæpe in notis suis Joannes Clericus sterilitatis & frigiditatis Hesiodum ac-

accuſat. Ad hæc ſatis erit hoc in loco ſemel reſpondiſſe. Elegantiam & acumen quæ recentiores tam ſedulo ſectantur, in antiquis illis ſcriptoribus fruſtra requiras. Illi nudam ſimplicitatem, & veritatem non fucatam amaverunt, deliciarum omnium & facetiarum incurioſi. Quod quidem tum ex ſacro Codice, tum ex Homero, qui ſolus ex profanis Authoribus ad Heſiodi ætatem creditur aſſurgere, abunde conſtat. *Rob.*

344. Ἐγχώριον] Legit hîc *Stephanus*, in voce Κώμη, ἐγκώμιον, quemadmodum legit etiam *Proclus*. Ἐγκώμιος idem eſt ac ἐγχώριος, quia κώμη & χώρα idem ſunt: nempe, *vicus*. Idcoque adjectiva hæc ſonant *incolam vici*, aut *pertinentem ad vicum*. Perinde eſt utramvis lectionem ſequamur. *Clericus.*

344. Ἄλλο γένηται] Τὸ ἄλλο hîc fortuitum exponit Heinſius, cujus vide notas. verſ. ſequ. γείτονες ἄζωστοι, vicini inermes. ζώσαντο δὲ πολοί. tardiùs veniunt ad ſuos. *Guietus.*

344. Ἄλλο γίνηται] Rem non tantùm *inexſpectatam*, ſed *malam* quæ *alia* dicitur κατ' εὐφημίαν, ſignificari dudum oſtendit *David Clericus*, patruus meus. Quæſtionum ſacrarum XVI. quam adito. *Clericus.*

344. Εἰ γάρ τοι ἢ χρῆμ' ἐγχώριον ἄλλο γένηται] Elegantiſſimum eſt illud ἄλλο, quo hoc loco eâ ratione uſus eſt, quâ frequenter Scriptores Attici τὸ ἄλλως. Sic apud Lucianum Venus in Judicio Dearum, cùm inſtaret Mercurius, ut cauſam ſciret, cur de Paride tam ſtudiosè inquireret, reſpondet, ἄλλως ἠρόμην. Eſt igitur, χρῆμ' ἄλλο ἢ βλάβη, ἢ τύχη ὀπισθοῦσα, ἢ βλάβη, ἢ ἀθεμιτοῦν τις τύχη λαμβάνει. detrimentum ſive infortunium inexſpectatum & fortuitum χρῆμα ἄλλο vocat. Virgilius, id quod Græci ἄλλως dicunt, *tantùm* reddit. Sic in illo Sileni,

Serta procul tantùm capiti delapſa jacebant.

οἱ στέφανοι ἄλλως ἔκειντο. Quintus Calaber, vitam humanam, ἀνθρώπινον βίον elegantèr ἄλλον eſſe dicit, quia mala bonis, bonis mala ſine ulla ratione attribuuntur. Locus eſt elegantiſſimus elegantis Poëtæ:

——— τὰ δ' ἄλλοθεν ἄλλα φέρονται
Πνοιὴ ὡς ἀνέμοιο, κὴ ἀνέεσι πολλάκις ἠδὴ
Ἀμφιχυθὲν μέγα πῆμα· λυγρῷ δ' ὄπασε κάπτειν
Οὔ τι ἑκών. ἄλλος δ' πίλει βίος ἀνθρώποισι. *Heinſius.*

353. Τὸν φιλέοντα φιλεῖν] Hic & duo ſequentes verſus planè ſunt illiberales. Attamen propterea eos non abjudicarim Poëtæ, ut fecit *Plutarchus*; quod nos docent Græci Scholiaſtæ; nihil enim vetat eum parum liberalis, atque parum erectæ fuiſſe indolis. Hæc eadem ratio facit ut minimè admittam eorum interpretamentum, qui volunt *Heſiodum* præcipere eos amicos ſeligendos, qui ſciant eſſe amici & ab inhumanitate ſint remoti; iiſque dandum, qui liberales ſint, non avaris; præterquàm quòd vel hoc ſenſu frigidiſſima ſunt hæc præcepta. Quis enim ejus amicitiam colat, qui ſibi non ſit amicus? Quis eum muneribus donet, qui ſit dumtaxat avarus, nec umquam velit ea ullo officio remunerari, quamvis poſſit. *Clericus.*

360. Φίλον ἤτορ] Vulgares editiones habent φίλον κῆρ. Sed cum omnium Codicum conſenſu reſtitui φίλον ἦτορ, quam etiam lectionem tuetur Suidas. *Rob.*

369. Δειλὴ δ' ἐπὶ πυθμένι φείδου] Scribo δειλή. Sicut Poëtis δειλινὸν, μὴ πλουσιασμὸν ἰωνικῶς, eſt δειλινόν. Sic δειλὸν μὴ συγκοπῶς, idem eſt quod *ſerum*: quamobrem omnes quotquot hæc tangunt Scriptores *ſerum* vertunt. Sic in Catalectis Virgilii:

Et helluato ſera patrimonio
In fratre parſimonia.

Namque huc reſpicit ὁ γραφόμενος. quod non fugit quoque magnum Scaligerum. *Sera parſimonia*, δειλὴ φείδου, ſicut δειλὴ ὀψία. & ſimilia. *Heinſius.*

370. Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ] Hoc velle videtur *Heſiodus*, amico indigenti, ſi ejus opera

opera utamur, conſtituendam eſſe mercedem ejus operæ convenientem, non ejus amicitia abutendum. Digna ſunt notatu quæ de hoc verſu habet *Plutarchus*, initio fermè vitæ Theſei, ubi ſic de Pittheo, Theſei avo: Δόξαν μάλιστα πάντων, ὡς ἀνὴρ λόγιος ἐν τοῖς τότε καὶ σοφώτατος, ἔσχεν. ἣν δὲ τὸ σοφίας ἐκείνης τοιαύτη τις ἰδέα καὶ δύναμις, οἵᾳ χρησάμενος Ησίοδος εὐδοκίμει μάλιστα περὶ τοὺς ἐν τοῖς Ἔργοις γνωμολογίας, καὶ μίαν γε τούτων ἐκείνῳ λέγουσι Πιτθέως εἶναι, Μισθὸς κρὴ τὰ ἑξῆς. Τοῦτο μὲν ἓν καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος εἴρηκεν: *habuit præ omnibus illius ævi famam eruditi & ſapientis viri. Erat autem ſapientiæ illius ea ſpecies & vis, quâ uſus Heſiodus famam ſibi peperit, præſertim in ſententiis quæ ſunt in Operibus. Unam harum illam ferunt Pitthei fuiſſe*, Merces &c. *Atque hoc etiam Ariſtoteles Philoſophus tradidit.* Clericus.

371. Ἐπὶ μάρτυρα θεῖναι] Si agatur, nempe, negotium alicujus momenti; alioqui vita non eſſet vitalis, ſi omnes inſidiatorum loco eſſent habendi. Vivebat *Heſiodus*, apud Græculos, de quorum multis dici fortaſſe potuit, quod de Populo Romano ſcripſerat *Lucilius*, cujus verba exſtant, apud *Lactantium* Inſt. Divin. Lib. V. c. 9.

Uni ſe atque eidem ſtudio omnes dedere & arti,
Verba dare ut cautè poſſint, pugnare doloſè;
Blanditiâ certare, bonum ſimulare virum ſe,
Inſidias facere, ut ſi hoſtes ſint omnibus omnes. Clericus.

372. Πίσεις δ' ἄρα ὁμῶς] Scribo, poſtulante verſu: Πίσεις δ' ἄρ τοι ὁμῶς. Interpres πίσις legit in ſingulari, vertit, *credulitas*. Phædrus imitatus eſt hunc locum fabula X. lib. 3. *Periculoſum eſt credere & non credere.* Guietus.

373. Πυγοστόλοι] Stolæ muliebres tunc temporis fortaſſe, in poſtica parte, erant in nodum collectæ. Jam à multis annis, in magna Europæ parte, ſunt omnes mulieres πυγοστόλοι. *Clericus.*

375. Φιλήτησι] Eſt verbum purum putum Æolicum, quod in magna Græcia dicebant πιλητής. *Scaliger.*

375. Φιλήτησι] An φιλήτησι. A φιλήτης τὸ φιλέω, ἀπατῶ. φιλήτης impoſtor, ἀπατεών. placet τὸ φιλήτης. habet Heſychius & alii. Tzetzes dubitat de vocabuli ſcriptura & τὸ φιλήτης videtur præferre. ἐπίσχω. *Guietus.*

375. Φιλήτησι] *Halladius* Bezantinus in Chreſtomathia, quæ eſt apud *Photium*, in Bibliotheca: Κατ' εὐφημισμὸν οἱ Ἀττικοὶ τὸ κλέπτῃν φιλητῶ λέγουσι· οἱονεὶ μισητόν· ὃ καὶ φιλητὰς ὁ κλέπτης, διότι φιλεῖ λαμβάνειν τὰ ἀλλότρια: *Attici boni ominis causâ, furem* φιλητῶ *dicunt, quaſi exoſum* (nempe κατ' ἀντίφρασιν) *vel* φιλητὴς *fur, quia amat accipere aliena.* Crediderim potiùs dictum ſic propriè furem non quemvis, ſed qui amicitiam ſimulans furatur; quales mulieres, quas deſcribit hîc *Heſiodus*. Vide tamen *Voſſium* in Etymolog. ad vocem *Pilo*. Clericus.

377. Φερβέμεν· ὡς γὰρ πλεῖστες] Hic verſus quàm ineptè cum ſequenti cohæreat, fieri non poteſt, quin animadvertat quivis, nam planè τὸ ἀκόλουθον deſideratur. Ego dubitare non poſſum, Heſiodum hoc modo ſcripſiſſe, ut verſus tranſponantur:

Μυνογλῶς ἢ παῖς σώζοι πατρώιον οἶκον,
Γηραλέος ἢ θάλποις ἕτερον παῖδ' ἐγκαταλείποντα
Φερβέμεν· ὡς γὰρ πλεῖστος ἀέξεται ἐν μεγάροισι.

Ita rei cauſa ſequitur, quæ interpellata erat, abſurdè interjecto illo verſu: Ῥεῖα δέ κεν: nam τὸ δέ apud Heſiodum ἀπολογικὸν eſſe, qui eum triverunt, ignorare non poſſunt. Porrò ἐγκαταλείποντα ἕτερον παῖδα φερβέμεν, rectè dictum eſt. Pueri φερβεσθαι dicuntur, dum in tenera illa ætate ſunt, quâ creſcunt nutriunturque, ut & βόσκεσθαι. Tale eſt illud Sophoclis Ajace:

Τέως δ', ἡνίκ' ἔπνευμεν βόσκα, νέαν
Ψυχὴν ἀτάλλων, μητρὶ τῇδε χαρμονήν.

Idem eſt βόσκεσθαι, φέρβεσθαι, ἀτάλλειν. Mens hæc erit:

Unicus

Unicus verò filius domum paternam ſervet,
Senex verò priuſquam moriaris alium relinques
Creſcentem: ita enim divitiæ in ædibus creſcunt.
Jupiter enim pluribus facilè plures adjungit opes.

dubitare non poſſum. *Heinſius.*

378. Ἔπειον] MS. ἀταλὸν παῖδα, hoc eſt, tenerum puerum. Nam quid ſibi vult ἔπειον παῖδα? Ex ſenis felicitate eſt puerum heredem relinquere, nam provectiores patribus moleſti eſſe ſolent. ex ἀταλὸν ἄταειον, ex quo ἔπειον. Hic verſus Proclo ἀλλοιότατος & rejiciendus, Heinſio tranſponendus. vide notata. verſ. ſequ. πλειόνεσσι, ſubintellige, ſibi invicem ſuccedentibus. v. ſequ. 380. ἐπιθήκη. ſubintelliges curæ. *Guietus.*

378. Πυγοστόλοι] Apud Suidam exponitur *Lena*, *Meretrix*, Παραγωγὸς, Μαυλίστρια. A Moſchopulo, Ἑταιρεῖς ἐπὶ τῷ πορνείᾳ σολίζουσα. Quibus adſentitur Proclus. *Rob.*

383. Ἐπτελομένων] Nullus Poëta, præter hunc, inſeruit α in genitivo adjectivi nominis. *Scaliger.*

383. Πληϊάδων] Hoc eſt, circa 11. Maii, nam hæc intelligenda ſunt de ortu Heliaco Pleïadum, qui ſæculo *Heſiodi*, ex calculo *Dionyſ. Petavii* Variar. Diſſert. Lib. II. c. 9. factus eſt in gradu Tauri I. Nam hoc circiter eſt tempus initii meſſis, in Græcia. Præterea *Heſiodus* Agricolas ſcribens de ortu loquutus eſt, qui conſpicuus eſt, non de eo qui vulgò animadverti nequit, nec, niſi rationibus Aſtronomicis, innoteſcit. Multa habet, hanc in rem, *Claud. Salmaſius* Cap. XXXVII. Exercitat. Plinianarum, ſed ea valdè intricata & perplexa, quæ caſtigavit *Petavius* memorati Operis Libro VII. Utrumque adire poterunt ii, quorum intererit noſſe errata *Salmaſii*, quæ ad *Heſiodum* noſtrum non pertinent. *Clericus.*

385. Ἀέξεται δὲ δυσομένων] "Matuti-
"num ortum φαινόμενον, ſeu ἡλιακὸν, ſigni-
"ficari, ac δύσιν ἐοῦσαν, ſeu occaſum coſmi-
"cum ne pueri quidem neſciunt. *He-*
"*ſiodi* ſæculo ortus ille contingebat in
"Tauro. Stellæ ſunt Vergiliæ plures,
"una eſt ex iis lucidior ceteris, magnitu-
"dinis tertiæ. Ea tempore *Heſiodi* oc-
"cidebat heliacè in Gradu Arietis, 4, 8'.
"oriebatur in Tauri gradu 11. 4'. At
"prima ſtella, versùs occidentem, occa-
"ſum Heliacum faciebat in gradu Arie-
"tis 0, 51'. Intervallum inter occaſum
"primæ Pleïadum & ortum lucidæ gra-
"dus 40. Meritò itaque diebus abſcon-
"di quadraginta Vergilias canit *Heſio-*
"*dus*. Sol in Arietem vero motu ſubi-
"bat, *Heſiodi* tempore, Martii 31. Quip-
"pe anno Per. Julianæ 3714. verus locus
"ſolis in Arietis initio fuit Athenis Mar-
"tii 31. horâ poſt mediam noctem 1,
"24'. Itaque Taurum ingrediebatur A-
"prilis 30. Maii proinde 11. die, lucida
"Pleïadum oriebatur, ultima verò Pleïa-
"dum ad orientem Maii 16, quo tem-
"pore Meſſis incipiebat in Græcia. Oc-
"caſus earumdem matutinus in Libra
"19. gradu fiebat, ſed verus nec adſpe-
"ctabilis. Ideò circa initium Scorpii
"ὀπταμένων φαινομένη accidit ineunte No-
"vembri. Nam æquinoctium autumna-
"le, per idem tempus, incidit in Octo-
"bris initium. Tum igitur arationis ac
"ſationis tempus appetit; quod *Virgi-*
"*lius* hiſce verſibus expreſſit:

"*Ante tibi Eoæ Atlantides abſcon-*
"*dantur*
"*Gnoſiaque ardentis decedat ſtella*
"*Coronæ,*
"*Debita quam ſulcis committas ſe-*
mina.

Hæc aliaque, in eam rem, habet *Petavius* Var. Diſſert. Lib. II. c. 9. Igitur in verbis *Heſiodi* mentio fit unius ortûs Heliaci Pleïadum, & duplicis earum occaſûs. Ortûs tempus referendum ad 11. Maii. Prior occaſus, qui arationis tem-

pus indicabat, fuit Cosmicus occasus, cum oriente Sole unà cum Scorpione, in quo est, Pleïades in Tauro sitæ horizontem ex adverso subeunt. Quod circa initium Novembris factum, tempore *Hesiodi*. Posterior verò occasus obscuriùs indicatur v.368. estque Heliacus occasus qui fiebat 3. Aprilis. & post quem in radiis solaribus per quadraginta dies latebant Pleïades. Ita tamen loquutus est *Hesiodus*, quasi confunderet utrumque illum occasum; nemo enim non dixerit, lectis ejus versibus, occasum cujus meminit v.384. eum esse post quem Pleïades latent per quadraginta dies ante messem. Sed sunt ejus verba benigniùs explicanda, cùm non ignoraret quantum tempus sit inter arationem & messem. *Clericus.*

385. Τεσσεράκοντα] Vide not. ad v. antecedentem. *Clericus.*

386. Κεκρύφαται] Astrologi δύσιν ἡλιακὴν occasum solarem dicunt quando stella involuta est radiis solaribus, quod vulgò vocant combustam stellam. Illa autem δύσις deberet dici κρύψις. Est enim occultatio potiùs, quàm occasus. . Quando verò stella explicatur ex radiis solis, quod propriè dicitur ἐξανατολασμὸς, hoc vocant ἀνατολὴν ἡλιακὴν. Intervallum autem ab occultatione ad ἐξανατολασμὸν Astrologi dicunt esse quindecim graduum, quod est circiter totidem dierum. Sed Hesiodus dicit non quindecim sed viginti dierum esse τὴν κρύψιν, & totidem dicemus τὴν ἐξανατολασμόν. *Scaliger.*

386. Πεντηκομένου ἐνιαυτῷ] Itaque intrà quadraginta illos dies, quibus latere dicuntur Vergiliæ, collocandum Hesiodei anni principium; quod fortasse referendum ad initium Tauri; quò spectare videntur verba *Virgilii* Georg. I, 217.

Candidus auratis aperit cùm cornibus annum
Taurus.

Hoc unum ex verbis *Hesiodi* colligi potest. Vide tamen quæ habet *Jos. Scaliger* Emend. Temp. Lib. I. de periodo Thebana. *Clericus.*

387. Φαίνονται] Annus Thebanus tempore Hesiodi erat idem cum Delphico, & idem principium habebat à mense qui incidebat in geminos, qui Athenis dicitur Θαργηλιὼν, vere adulto. *Scaliger.*

391. Γυμνὸν ἀρόσσειν] Antequam sit nimis acre frigus; sub finem Octobris, quo tempore in Græcia clemens est cœlum. *Clericus.*

392. Εἴ χ' ὥρια πάντ' ἐθέλησθα] Ὡρίον non est semper τὸ καθ' ὥραν, sed & τὸ ἐντελὲς in fructibus: dicebantur autem ἐντελεῖς fructus & τελισφόροι, cùm non minùs fecundi essent, quàm destinarat cultor. Ita ὥριον ἐνιαυτὸν dixit Theocritus τὴν ὅλον, & ne uno quidem die pleno minorem. Et τελισφορία pro frugibus illis celebrabatur, quas Hesiodus καρπὸς ὡρίους vocat, sicut οἶκος τελισφόρος ille dicebatur, in quo erant maritus, uxor, liberi. Et tantùm τελισφόρον, ὅλον τὴν ἐνιαυτὸν, dicunt Poëtæ: unde illud, τελισφόρον εἰς ἐνιαυτὸν, quod Theocritus ἔτος ὥριον dixit. Hesiodus eleganter εἴ χ' ὥρια πάντ' ἐθέλησθα Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος. id est, εἰ τελισφόρους ἢ ἐντελεῖς τοὺς καρποὺς κομίζεσθαι ἐθέλῃς. *Heinsius.*

403. Ἀχρεῖος δ' ἴσῃ ἐπίων νομός] Hoc est νέμησις, tributio, partitio, distributio in utramque partem, utrimque. Homer. Πολὺς δ' ἐπίων νομὸς ἔνθα καὶ ἔνθα. distributio. Moschopulus σκέψις vertit. *Guietus.*

405. Γυναῖκα] non intelligit uxorem, sed Ancillam. Aristoteles in Oeconomicis falsus est memoriâ, cùm hoc versu absolutam sententiam contineri & γυναῖκα putat esse γαμετὴν. *Scaliger.*

406. Κτητὴν ἢ γαμετὴν] Notarunt jam olim viri docti Philosophum in Oeconomicis etiam τὴν κτητὴν pro conjuge sumere. In jure certe Attico, etiam conjux inter τὰ κτήματα numerabatur, & maritus ὁ κύριος appellabatur. Unde cùm lis intentaretur uxori, præco clamabat Η ΔΕΙΝΑ ΚΑΙ Ο ΚΤΡΙΟΣ, id est, *Ejusmodi mulier accusatur cum domino suo.* Qua occasione

ſione Comicus Smicythen perſtringens, parumque virilem oſtendens, χύειον illi dat. χρυσᾶ διάξεις Σμικύθῃ ἢ χύειον. Ἰππῶσιν. Hominibus etiam mollibus per contumeliam eleganti ſcommate χύειον aſſignabant, quaſi eos inter τὰ κλιτὰ & κτήματα cum uxoribus numerarent: quales erant impuri illi ſenes Lampridii ſub κατάρτῃ Heliogabalo, qui, *maritos ſe habere jactabant*, ſceleſtæ principis ſui libidinis aſſeclæ. *Heinſius.*

406. Κτητὸν, ἢ γαμετὸν] Ad hæc Proclus. Οὐ λέγει ἓν παλαιὸν, ἀλλὰ φύλακα ἢ οἶκε, καὶ ἢ βοῶν.· Μάτην ἓν λέγουσι οἱ περὶ Τίμαιον, Ησίοδον ἢ Αεισοτέλει σκωπτόμενον, μὴ τὸν ἢ γυναικὸς τελευτὴν, Ερπυλίδῃ συνῆναι τῇ Θερσαπάνῃ, ἐξ ἧς αὐτὸν σχεῖν υἱόν. Ego quidem Grævio adſentior, qui Ariſtotelem uxores inter τὰ κλιτὰ numerare negat. Ariſtoteles certe (Pol. lib. 1. cap. 2.) uxores à ſervitute vendicat. Ανάγκη δὴ πρῶτον συνδυάζειν τὰς ἄνευ ἀλλήλων μὴ δυναμένας ἄρχειν· οἷον θῆλυ καὶ ἄῤῥεν ἕνεκεν. Αρχον ἢ φύσει καὶ ἀρχόμενον, διὰ ἢ σωτηρίαν. τὸ μὲν γὰρ δυνάμενον τῇ διανοίᾳ προορᾶν, ἄρχον φύσει, καὶ δεσπόζον φύσει· τὸ ἢ δυνάμενον τῷ σώματι ταῦτα ποιεῖν, ἀρχόμενον, καὶ φύσει δοῦλον. διὸ δεσπότῃ καὶ δούλῳ ταὐτὸ συμφέρει. Φύσει μὲν ἓν διάφορα τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄῤῥεν. *Neceſſe igitur eſt primùm eos conjungi, quorum alter ſine altero eſſe non poteſt, ut marem & fœminam, procreationis cauſa. Conjunguntur, autem etiam id quod natura imperat, & id quod imperio paret, propter ſalutem. Nam quod mentis agitatione providere poteſt imperandi jus habet natura, & dominatur natura. Quod autem corpore imperata poteſt præſtare, id ſub imperio eſt, & natura ſervile. Quapropter domino & ſervo idem expedit. Fœmina igitur & ſervus diſtincta ſunt natura.* Emendationem vero Procli, οἱ περὶ Τιμόθεον pro τῷ, οἱ περὶ Τίμαιον ſuggeſſit Vir Cl. Ægidius Menagius ad Laërtium, cujus notam operæ pretium erit inſpicere. "Ε-"σκε ἢ υἱὸν Νικομάχον ἐξ Ερπυλίδος ἢ παλλα-"κῆς, ὥς φησι Τιμόθεος] Inde emendandus "forte Proclus ad Heſiodi Εργ. 405. Μά-"τὴν ἓν λέγουσιν, inquit, οἱ περὶ Τίμαιον. An "legendum οἱ περὶ Τιμόθεον? Nihil ta-"men muto: Nam & Suidas in Αεισο-"τέλης. Τίμαιός φησι κῇ Αεισοτέλης, ἢν αὐτὸν "εὐχερῆ, θρασὺν, σκωπτικὸν &c. quod accipio "de Timæo Siculo. Erat autem Timæus "ille maledicentiſſimus, invidus, & ca-"lumniator; unde à reprehendendi ſtu-"dio ἐπίμωμος dicebatur, ut eſt apud Stra-"bonem & Diodorum Siculum. Sed "pro Ερπυλίδῃ legendum proculdubio Ερ-"πυλίδι, immo Ερπυλλίδι per duplex λ, "ut & ratio nominis, & Athenæi aucto-"ritas ſatis probant. Αεισοτέλης ὁ Σταγει-"είτης ἐκ τῆς Ερπυλλίδος &c. Deipnoſ. lib. 13. *Rob.*

410. Εννημιν] *Harpocration*: Ενιαυτὸν ἢ μὴ οἱς ἔνιαυτὸν τὸ οἱς πρώτῳ λέγουσι, μὴ ἁπλῶς τὸ ἔνιαυτὸν διαιρούμενον τὸ μετοπωρινὸν μὴ παρηλλαγὸς ἅπαξ. Mirum eſt ἔνιον præteritum tempus dici, ἔνιαυτὸν verò futurum. *Heſychius* ἔνι μὴ ἔνιπε τὸ μετὰ ἢ αἴειον. Alii, ut Proclus, referunt ad ἔνιαυτὸν καὶ νέαν, quæ erat trigeſima menſis dies. Sed hoc quoque parum veriſimile, nam ἔνι ſimpliciter non dicebatur. Præterea accentûs variatio rem dubiam facit. Crediderim potiùs ἔννια contractè dici pro ἔνεα, unde additâ ſyllabâ poëticâ φιν, fit ἔννημιν, ita ut ſubaudiamus ἡμέρας, aut ſi libet ἔνη *annos*, ſignificetur-que dilatio in longum tempus. Sic *Horatius* de Poëmate, cujus editionem diu differendum ſuadet, Art. Poët. v. 388.

——*nonumque prematur in annum,*
Membranis intus poſitis. Clericus.

418. Κνεισῆφιν ἀνδρώποιν] Nempe, eorum qui ſunt cis æquatorem, quibus poſt æſtivum ſolſtitium arcus diurnus ſolis minor eſt. Non ignoravit *Heſiodus* ſolem tunc diutiùs lucere Æthiopibus illis, qui ſunt trans æquatorem. Vide infrà v. 527. *Clericus.*

420. Αδηκτοτέρη] Illa, nempe, annî tempeſtate cæſa minùs eſt obnoxia vermibus; qui in tenero cortice, aut alburno, deponunt ova, ex quibus poſtea ex-

cluſi vermes lignum rodunt. De hiſce vermibus vide quæ collegit *Sam Bochartus* Hierozoïci P.II. Lib.IV. c.27. *Clericus.*

423. Ολμον μὲ Τειτύδλω] Siquis, ut ſupra ad v.342. Joannes Clericus, Heſiodi μικρολογίαν irrideat, Plutarchum audiat hoc in loco à Proclo citatum. Πολὺς ἐν τούτοις ὁ Πλάτωχος ἀμυνόμενος τὸν γελῶντας ἐπὶ Ησιόδου ἐπὶ μικρολογίας, καὶ Πλάτωνα λέγων δεῖ τὰ τῶν σκευῶν ἐν τοῖς οἴκοις διειλέχθαι καὶ ἐμμετείας· καὶ Λυκοῦργον δεῖ τὰ τῶν ὑφῶν κατασκευῆς, ἵν' ὑπὸ πείσης ὦσι καὶ πλέκειν μόνον ἐπίκλοι. Δεῖ ἓν ἀποδέχεσθαι καὶ τὰ Ησίοδον μίσγα ἐξηγεῖσθαι καὶ ὅλμω, καὶ ὑπέρῳ, καὶ ἄξονος, καὶ σφύρας· καὶ τὸν ἀρχαῖον ὃ πολλοῦ καὶ τούτων ποιεῖσθαι λόγον, καὶ τὸν εὑρετὴν Πάμφωτα μὲ τιμᾶν διότι τὰ λύχνου ἐφεῖτος εὗρε, καὶ τὸ ἐκ τούτου φῶς εἰσήγαγε· τὸν δὲ τῶν Πιθίων δῆμον ἀφ' οὗπερ ὀνομάσθω, διότι τὰ πίθων ἐπενόησαντο τὰ πλάσιν. ὥστε μὴ τιὰ πολυτέλειαν ἐφεστήκειν θαυμάζειν, ἀλλὰ τὰ χρειωδῶν, κἂν εὐτελῆ τυγχάνῃ, ἐπιποίησιν. *Rob.*

426. Τειτύδαμον] Trium dodrantalium. Palmus quarta pars pedis, τύδαμὴ verò dodrans. *Scaliger.*

426. Τειτύδαμον] In longitudinem. Verſu præcedente pro σφύραν κὰ τάμνειν, leg. σφύραν γε τάμνειν. *Guietus.*

Ibid.] Ἄφυν τάμνειν] Aratro, ploſtello, *à la charruë de deux pieds & demy de large.* An ſcribendum & diſtinguendum; τριτύδαμον δ' ἄφυν τάμνειν διηλάφῳ ἀμάξῃ πολλ' δπηκαμπύλα κᾶλα. Ordo τάμνειν δὲ πολλὰ κᾶλα δπηκαμπύλα ἄφυν τῇ. δ.α. appoſitivè. Placet τὸ δπηκαμπύλα, ſeu potiùs δπακάμπυλα, accentu in antepenultima, una vox compoſita. *Idem.*

427. Φέρειν ὃ χύλω] Hoc eſt, ubicumque inveneris dentale, aufer illud tecum, rarò enim occurrit. *Idem.*

430. Αδωαίης δμωὸς] Δμωὸς metaplaſmus, declinatio pro declinatione. *Scaliger.*

430. Αδωαίης δμωὸς] Ο τέκτων. *Guietus.* Sic dicitur faber lignarius, quia fabrili etiam arti præeſſe credebatur Minerva, quo fit ut Epeus equum illum ligneum, cujus ope capta eſt Troja, dicatur, *divinâ Palladis arte*, ædificaſſe, Lib. II. Æneïdos v.15. *Iſidorus* Orig. Lib. XIX. c.20. *Oleæ quoque hanc dicunt inventricem & fabricæ multarumque artium repertricem. Ideoque illi vulgò opifices ſupplicant.* Clericus.

430. Αδωαίης δμωὸς.] Viri docti interpretationem ſuam Proclo debent, qui ſic exponit —— Αδωαίης δμωὸς. Οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων ἐπὶ Αθηναίης δμωὸς.

Εὖ οἰδὼς σοφίης ὑποθημοσυνήσιν Αθήνης. Καὶ Ομηρός φησι δεῖ τέκτονα ἀσαύτως. *Rob.*

436. Βόε δ' ἐνναετῆρα] *Ariſtoteles Hiſt. Anim.* Lib.VI. c.21. de bove: ἀκμάζει δὲ μάλιστα πενταέτης ὤν. διὸ καὶ Ομηρὸν φασὶ πεποιηκέναι τοὺς ὀρθῶς, ποιήσαντα ἄροσινα πενταέτηρον —— καὶ τὴν βοὸς ἐννεώροιο δύναμιν τοῦ ταύτην: *viget quinquennis maximè; quocirca Homerum rectè dixiſſe aiunt marem bovem quinquennem —— & bovis novennis, hæc enim idem valere.* Apud *Homerum*, ſcilicet, Iliados H. Agamemnon mactat bovem πενταέτηρον, ut & filii Autolyci Odyſſ.T. At Odyſſ.K. Æolus excoriat utrem bovis ἐννεώροιο, quo ventos includit. Hæc quorſum idem dixerit Philoſophus divinare nequeo; niſi velit novennem bovem tam florere, quàm quinquennem, quia uſque ad nonum annum eſt in pleno ætatis vigore. Unde *Heſiodus*, in Operibus, βόε δ' ἐνναετῆρα &c. Hæc habet *Sam. Bochartus* Hieroz. P.II. Lib.II. c.28. Fortaſſe voluit indicare *Ariſtoteles* bubulam carnem optimam eſſe circa quintum annum, robur verò corporis & pellis firmitatem, circa nonum. *Clericus.*

436. Πείρη ὃ χύλω] Nonnunquam legitur πρίν χύλω, invito metro. Sed ſuadentibus MS^to. Bodl.60. & Scholiaſte Ariſtophanis reſtitui πρίν δὲ χύλω. Heinſius autem legit πρίνου χύλω. *Rob.*

442. Τετράσπυρον, ἐκτάλαμον] Hic τέτρα ἄσπυ quatuor dicuntur, quemadmodum apud Latinos *quadræ*, quæ paribus interſtitiis in pane erant diſtinctæ. Auctor Moreti:

—— *jam-*

——— *jamque ſubactum*
Format opus, palmiſque ſuum dilatat in orbem,
Et notat impreſſis, æquo diſcrimine, quadris.

Heſychius: τύρος, κλάσμα ἄρτου. Quam vocem crediderim Veteribus Gloſſis reſtituendam, in quibus, *Quadra*, τύπος; imo τύρος. Βλωμὸς verò, hoc in loco, minus fruſtum ſignificat. *Heſychius*: βλωμὸς, ἰσχνόψωμος, ubi legendum viderunt docti ἰσχνὸς ψωμὸς, *buccea tenuis*. Quod tamen non eſt ita intelligendum apud *Heſiodum*, cum, ut rectè *Iſaac. Caſaubonus* ad Athenæum Lib.III. c.29. abſurdum ſit exiſtimare ruſtici hominis famem octo buccellis poſſe expleri. *Athenæus* quidem: βλωμύλιος τὶ ἄρτους ὀνομάζεσθαι λέγει (Philemon) τοὺς ἴσους ἐντομὰς, οὓς Ῥωμαῖοι τετράτους λέγουσι: *Blomilios vocari dicit panes inciſuris diviſos, quos Romani quadratos vocant*, id eſt, in quadras inciſos. *Clericus*.

442. Οκτάβλωμον] Hinc explicatur Horatii verſus 49. Epiſt.17. Lib.1.

Et mihi dividuo findetur munere quadra. Rob.

444. Παπταίνων μὴ ὁμίλικας] Non attendens ſulcos, ſed circumſpiciens an amicum aliquem ſit conſpecturus. Ex negligentia ejuſmodi deſumpta eſt ſententia Chriſti Luc.IX, 62. Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. *Heſychius*: παπταίνειν, τὸ ἐκλείπειν πάντη· παπταίνοντα, ὁρῶντα. Sic quoque interpretatur *Euſtathius*: τὸ ὧδε κἀκεῖ ἀλογιστοτέρως καὶ διὰ τοῦτο ἐκλείπειν. *Clericus*.

447. Επλοίντως] Hoc eſt, æquales animo agitat, laſciviendi cupidine commoto. Nam πλοέομαι, unde, interpoſito ι, πλοιόομαι, eſt non tantùm timore, ſed quovis alio affectu vehementiore commoveri. *Heſychius*, Πτοιόμενον, πλοιᾶσθαι λέγεται τὸ παροξύνεσθαι ἐπὶ τὰ ἀφροδίσια. Exempla ſunt, apud optimos Scriptores, frequentia. Unum tantùm adſcribam ex *Dione* Pruſæo, quod mihi commodùm hiſce diebus elegantiſſimum Scriptorem lectitanti occurrebat. Sic loquitur de Homero Orat. II. de regno: ταῦτα δὲ λέγει διδάσκων καὶ παραινῶν, ὡς δεῖ καὶ πρέπει ὄντως ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἀγαθῶν, ἐπεὶ τροφῆς γε παντοίας καὶ πολυτελείας ἐκ ἐπύγχανεν ἄπειρος ὤν. ὥστε τοὺς νῦν ταῦτα νῶν ἐπιποιοῦντας Πέρσας καὶ Σύρους καὶ τοὺς Ελλήνων Ιταλιώτας καὶ Ιωνας, μηδὲ ἐγγὺς ἑρπυκέναι τῆς παρ' Ομήρῳ χορηγίας καὶ ἀκριβείας: *hæc autem dicit docens & admonens, bonos oportere & menſæ curam gerere, quandoquidem cibi varii & pretioſi non erat inexpertus; ita ut qui nunc hiſce valde afficiuntur, Perſæ & Syri & Græci, Italique & Iones longè abſint à ſumtibus & deliciis quæ ſunt apud Homerum*. Clericus.

447. Επλοίντως] Appoſitum magis exemplum occurrit apud Callimachum in Hymno ad Dianam v.190.

Ης ποτὲ Μίνως
Πτοηθεὶς ὑπ' ἔρωτι κατέδραμεν ὄρεα Κρήτης.
Cujus quondam Minos
Perculſus amore pervagatus eſt montes Cretæ. Rob.

448. Εὖτ' ἂν γεράνου φωνὴν ἐπακούσῃς] Multa ad hujus loci illuſtrationem congeſſit *Sam. Bochartus* Hieroz.P.II.Lib.I.C.11. quæ non exſcribemus. Obſervandum dumtaxat hîc ſermonem eſſe de migrante grue, non de adveniente. *Clericus*.

448. Φωνὴν γεράνου] Similiter Ariſtophanes Ορνιθ. v.711. à quo confirmatur tum id quod obſervavit Bochartus, viz. hic loci ſermonem eſſe de migrante grue, non adveniente; tum id quod notavit Salmaſius, viz tertiam hic arationem intelligi, qua ſata inarantur.

Σπείρειν μέν, ὅταν γέραν
Κρώζουσ' ἐς Λιβύην μεταχωρῇ.
Sere quidem, quando grus
Clangens ad Libyam diſcedat. Rob.

450. Η τ' ἀροτοῖό τε σῆμα φέρει] Copioſiſſimè de variis arationibus egit *Claud. Salmaſius* ad Solinum Pag.509. & ſeqq. Ed. Ultraject. ubi inter alia, hæc habet:

Ter-

Tertiam arationem, quâ ſata inarantur, Heſiodus ἄεσον propriè vocat. *De prima dixit* ἔαρι πολεῖν; *de ſecunda*, θέρεος δ' νεωμόν, *quæ eſt* νέασις *vel* iteratio; *de tertiâ*, ἄεσον, *quâ voce* ſationem *ubique intelligit, quia ſimul ſerebant, arabantque tertiò. Sic de gruis adventu* (imò verò abitu) ὅ τ' ἀροτῆϊο τε σημ. &c. *& paullò pòſt*: αὖλιν καὶ διπλὸν ἀέσαι, ἀεσσάμενον καθ' ὥρῃν, *hoc eſt*, ξυρὸν καὶ ὑγρὸν ποιῆσαι καὶ τὸ τοῦ καύρου ὥραν. *Ita alibi, apud eumdem*, ἀρῶν *eſt ſerere*: εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπαῖς ἀρόσῃς χθόνα δῖαν. *Vetat terram ſeri circa brumam.* Nimirum, ἀρῶν eſt quidem ſemper *arare*, ſed quia cum ultima *aratione* conjuncta erat *ſatio*, priore & poſterius ſignificatur. Intelligitur autem hîc & alibi ſatio tritici, de qua ſola, quaſi potiſſima agit *Heſiodus*, in hoc Opere. *Clericus.*

462. Εἶαρι πολεῖν, θέρεος δ' νεωμόν] *Claud. Salmaſius* p. 510. Exercit. Solinianarum, oſtendit Græcos quidem recentiores νεῖν ac νειάζειν dicere de terra, quæ primâ aratione novatur, quæ primùm proſcinditur; ſed vetuſtiſſimos vocaſſe νέασιν ſecundam arationem, non primam, ex hoc *Heſiodi* loco. Prima aratio fit verno tempore, ſecunda æſtate; quod νεῖν vocat *Heſiodus*, Latini *iterare*. Νειὸν ſimiliter vocant terram novalem, quæ iterata eſt. Et ſanè hæc etiam ſignificatio eſt verbi νεῖν, *de novo* enim *fieri*, & *novari* dicitur quod ſecundò fit. Græci Interpretes veteres interpretantur ἐπιλαύειν γῆν καὶ θρύπτειν, καὶ ὁμαλαίνειν, ἀνακαινίζοντων αὖθις αὐτὰ καὶ νειὸν ποιούντων. Quæ omnia ſecundam arationem Latinorum & iterationem deſignant. Quod *offringere* propriè dicebant; nam proſciſſione, hoc eſt, primâ aratione grandes glebæ excitantur, quæ iteratione offringuntur, & rumpuntur, æquanturque. Hæc aliaque ſimilia ſæpiùs repetit, pro more ſuo, vir ſummus. *Clericus.*

463. Νειὸν δ' ἀπείρειν] Idem pag. 514. obſervavit cùm toties noverat terra, quoties aratur, νειὸν dici non tantùm agrum primùm proſciſſum, ſed quamvis terram per omne id tempus quo vertitur & aratur, donec conſeratur, quod liquet ex hoc *Heſiodi* loco. Sic & Odyſſ. E. 127, νειῷ ἐνὶ τριπόλῳ, *in novali ter verſato*, quod tertiatum eſt, ſive tribus arationibus motum. *Xenophon*: εἰ μέλλει ἀγαθὴ ἡ νειὸς ἔσεσθαι, ὕλης τε δεῖ καθαρὰν αὐτὴν εἶναι, καὶ ὀπλὴν ὅτι μάλιστα πρὸς τὸν ἥλιον: *ſi bona futura eſt novalis, debet eſſe pura ab omni ſylva, & quàm maximè torreri à ſole.* Sed nec, quòd *Heſiodus* νεωμὸν vocat terram, quæ æſtate iteratur ſecundâ novatione, inde ſequitur νεῖν propriè dici de iteratione. Nam & πολεῖσθαι γῆν non de prima tantùm, ſed etiam de ſecunda ac tertia dicitur. Unde δίπολος & τρίπολος γῆ. Alia hanc in rem, apud ipſum *Salmaſium*, lege. *Clericus.*

464. Εὐκηλότερα] In copia imprecationes non fiunt, ſed in inopia, vide Proclum. Vult *Heſiodus* agrum probè cultum ſuppeditare victum familiæ, quæ alioqui infenſa ſit patrifamilias, diris eum devovet, nec niſi cibo poteſt placari. *Clericus.*

470. Ἔχων μακέλην] Non propriè intelligitur ligo, ſed malleus ad occas frangendas. *Scaliger.* Imò verò ad invertendam in ſementem terram; nam hæc eſt tertia aratio, non occatio, quæ ſecunda eſt. Vide ex *Salmaſio* notata ad v. 462. *Clericus.*

476. Ἐρεύμενον] Malim legi ἐρεύγμενον, quàm elidi γ, quod durum eſt. Hoc eſt, redundantem intus poſitis; ab ἐρεύγομαι, *eructo*, & metaphoricè *redundo.* Clericus.

477. Εὐοχέων] Εὐοχθέων hîc legunt Moſchopulus, Proclus, Tzetzes Interpp. Heſych. εὐοχθεῖν τῷ ἔχειν, εὐθυμεῖν πλήρη, εἶναι, τυγχάνειν. ὀχμὴ γὰρ ἡ τροφή. δαῖτες εὐοχθαι opipara, læta convivia, ἀπὸ τοῦ εὖ ἔχειν, Athen. εὐοχθῶν quaſi εὐκοσῶν. Sed εὐκτεῶν magis placet. *Guietus.*

477. Εὐοχθέων δ' ἴξεται] Male εὐοχέων ſubſtituitur ab aliis. Euſtathius: ὅθεν καὶ Ἡσί-

σοδος εὐσχθεῖν λέγει, τὸ δὲ καλλοῖς κοπῇν. ἢ ἡ ἄλλως ὀχθῆσαι. τὸ εἰς ὕψος ἐπάρας ἢ θυμόν. Item, ὁποῖόν τι ἡ τὸ ὀχὴ μὲ ὀξυτόνως ἢ τροφή· ἀφ' ἧς καὶ τὸ εὐοχθεῖν κατά τινας παρ' Ἡσιόδῳ. *Heinſius.*

479. Εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπαῖς] Hoc eſt, circa Solſtitium hibernum. Ex his conſtat, verba ſunt *Cl. Salmaſii* p. 517. Exercit. Plinianarum, legitimum ſementis tempus, præcipuè triticeæ, in Africa & Græcia omni, fuiſſe ab occaſu Vergiliarum. Hoc *Heſiodus, Theophraſtus, Xenophon*, & *Plinius* teſtantur. Et *Xenophon* quidem totum illud tempus ſerendi εἰς ὀψίμου, καὶ μέσου καὶ ὄψιμου diſtinguit. Feſtinata ſatio à Vergiliarum occaſu incipiebat, ſerotina circa brumam. *Heſiodus* ὀψιφύτῳ vocat, qui eo tempore ſerit, ut contrà πρωτιφύτῳ qui circa Vergiliarum occaſum, v. 490. *Columella* Lib. II. c. 8. *Intelligi debet tritici ſatio dierum ſex & quadraginta ab occaſu Vergiliarum, qui ſit ante diem IX. Calend. Novembris ad Brumæ tempora. Sic enim ſervant prudentes agricolæ, ut quindecim diebus priuſquam conficiatur Bruma, totidemque poſt eam confectam, neque arent, neque vitem aut arborem putent.* Fallitur tamen vir ſummus in eo quod hîc habet ἀεὶ τὸ ὀψιφύτου, de quo vide ad v. 486. *Clericus.*

480. Ἡμὼς ἀμήτοιο] Hoc eſt, otio è, nam non erit cur feſtines. Alioqui ſegetem copioſam metentes ſatis temporis non habent, ut inter metendum ſedeant. Feſtinandum enim periti Rei Ruſticæ ſuadent. *Columella* Lib. II. c. 21. *Sed cùm matura fuerit ſeges, antequam torreatur vaporibus æſtivi ſideris qui ſunt vaſtiſſimi per ortum Caniculæ, CELERITER demetatur; nam diſpendioſa eſt cunctatio.* Cujus rei rationes poſtea tradit. At in raris ſegetibus, meſſis brevi abſolvitur, etiam non feſtinantibus. *Clericus.*

Ibid. Πτελέη χειρὸς ἔεργων] Pſaltes Pſalm. CXXIX. 7. *non implevit manum ſuam meſſor, neque ſinum ſuum colligator.* Clericus.

482. Παῦροι δέ τε θησεῦσι] Pſaltes de tenui meſſe Pſ. CXXIX, 7. *non dicent tranſeuntes, benedictio Jehovæ vobis.* Clericus.

486. Ἡμος κόκκυξ κοκκύζει] Initio veris. *Plinius* Lib. XVIII. c. 26. de ſpatio quod eſt inter æquinoctium vernum & exortum Vergiliarum: *In hoc temporis intervallo, quindecim diebus primis Agricolæ rapienda ſunt ea, quibus peragendis ante æquinoctium non ſuffecerit: dum ſciat inde natam exprobrationem fœdam, putantium vites per imitationem cantûs alitis temporarii, quem cuculum vocant. Dedecus enim habetur, opprobriumque meritum, falcem ab illa volucre in vite deprehendi.* Clericus.

486. Ἡμος κόκκυξ] Sic Ariſtophanes in Ορνιθ.

Χ' ὑπὸδ' ὁ κόκκυξ ὅπου κόκκυ, τόδ' οἱ Φοίνικες ἅπαντες τὸν πυρὸν ἂν καὶ τὰς κριθὰς ἐν τοῖς πεδίοις ἐδίριζον. *Rob.*

491. Ἐν θυμῷ δ' ἦ τοῦ πάντα φυλάσσειν] Hoc eſt, recordare. Eſt loquutio Phœnicia, de qua diximus ad Gen. XXXVII, 11. *Clericus.*

493. Λέσχαι] Adde iis, quæ de hac voce notata ſunt, locum *Harpocrationis*: Λέσχαι, Ἀντιφῶν ἐν τῷ περὶ Νικοκλέα, Λέσχας ἔλεγον δημοσίους τινὰς τόπους, ἐν οἷς σχολὴν ἄγοντες ἐκαθέζοντο πολλοί. Ὁμηρος,

Οὐ δ' ἐθέλεις εὐδεῖν κατὰ κάλλιπον εἰς δόμον ἐλθών,
Ἠέ που ἐς λέσχην.

Κλεάνθης, ἐν τῷ περὶ Θεῶν, ἀπονενεμῆσθαι τῷ Ἀπόλλωνι τὰς λέσχας φησίν. ἐξέδραις ὑμοίας γίνεσθαι αὐτὰς, καὶ παρ' ἐνίοις καὶ Θεὸν Λεσχηνήσιον ὀνομάζεσθαι: *Antiphon in Oratione contra Nicoclem. Leſchas publica vocabant loca, in quibus otioſum vulgus deſidebat. Homerus*: non vis cubitum ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam Leſcham. *Cleanthes libro de Diis, ait Leſchas Apollini conſecratas; eſſe autem exedris ſimiles Deumque cognomine Leſchenorium à quibuſdam vocari.* Adi & *If.*

Ca-

Casaubonum in Characterem ἀδολεσχίας, apud *Theophrastum*, Clericus.

493. Λέχην] A λέχη derivatur ἔλλεχος, *vulgatus, de quo sermo est publicus.* Herod. Lib. 1. Τοῖσι, ἢν ἐγὼ ὑγιαίνω, ἐ τὰ Ἰώνων πάθεα ἔσται ἔλλεχα, ἀλλὰ τὰ οἰκήια. *His, si modo sim incolumis, non Ionum, sed propria sua incommoda erunt in circulis deploranda.* Et in Lib. 2. Πεπλεγμένως, ejusdem vox significationis. *Rob.*

497. Παχὺ πόδα] Aristoteles in problematis: *famelicis superiora arescunt, inferiora tument.* Scaliger.

500. Ελπὶς δ' ἐκ ἀγαθὴ] Ελπὶς ἐκ ἀγαθὴ Hesiodo est νόημα κακόν. Pindarus eam partem in homine ἐλπίδα vocat, quæ cogitationibus vacat. *Heinsius.*

504. Μῆνα Λυναιῶνα] Plutarchus nescit quis sit ille mensis. certum est esse brumalem, respondebat Attico Ποσιδεῶνι, aut Γαμηλιῶνι. *Scaliger.*

504. Μῆνα ἢ Λυναιῶνα] Κατὰ τὸν μῆνα, subintellige, sunt. Mensem in quo sunt mali dies. Vel sic distinguendum: Μῆνα ἢ Λυναιῶνα (κακ' ἤματα, βόδορα πάντα) τοῦτον ἀλεύασθ. & placet. hoc est, mensem verò Januarium, (mali sunt dies, bobus nocentes omnes) hunc vita; pro, hunc inquam, vita. Vel appositivè μῆνα ἢ Λυναιῶνα κακ' ἤματα, βόδ. π. hoc est, Mensem Januarium, malos dies: hoc est, qui mali sunt dies, hunc, inquam, vita. *Guietus.*

504. Λυναιῶνα] Apud Thebanos primus mensis dicebatur Βυκάτιος, respondens Gamelioni Attico. Plutarchus in Pelopida: ἢ νόμιμ κελεύοντος ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ δίδοσθαι ἢ Βοιωταρχίαν ἑπτέρεις, ὃν Βυκάτιον ὀνομάζουσι. *cùm lege sancitum esset ab iis dari Bœotarchiam primo mense, quem vocant Bucatium.* Hunc autem eumdem, quem Hesiodus Λυναιῶνα vocat, esse putat *Plutarchus. Hesychius*: Λυναιών· Οὐδένα δὲ ἢ μηνῶν Βοιωτοὶ ὕπω καλοῦσι, εἰκάζει ἢ Πλούταρχος Βυκάτιον, καὶ ἢ ὑγιεής ἐστιν. Secundus mensis erat Ερμαῖος. Sequitur apud *Hesychium*: ἔνιοι ἢ ἢ Ερμαῖον, ὃς μετὰ ἢ Βυκάτιόν ἐστι· καὶ ἢ Αθηναῖοι ἢ τὰ Λυναῖα ἑορτὴν ἐν αὐτῷ ἄγουσι. Hæc ex *Jos. Scaligeri* Lib. I. de Emend. Temporum. Posteriori rationi *Hesychii* repugnat quod alii docent de tempore celebrationis *Lenæorum*, quam referunt ad finem autumni. Vide *J. Meursium* in Græcia feriata, ad vocem Λυναῖα. Itaque in pristinæ acquieverim. *Clericus.*

507. Ὅτε λίβ Θρήικης] Operæ pretium est notare inter duos Poëtas antiquissimos in ejusdem rei descriptione similitudinem. Homer. Il. I. v. 5.

Ὡς δ' ὅτε πνοιαὶ δύο Βόρτον ἐειδετον ἰχθυόεντα,
Βορέης καὶ Ζέφυρος, τά τε Θρήκηθεν ἄητον,
Ἐλθόντ' ἐξαπίνης· ἅμυδις δέ τε κῦμα κελαινὸν
Κορθύεται, πολλὰν ἢ παρὲξ ἄλγε φῶκας ἔχουσι.
Sicut autem venti duo pontum commovent piscosum,
Boreas & Zephyrus, qui è Thracia spirant
Adventu repentino, simul autem & unda nigra
In acervum attollitur, multamque extra mare algam fundunt.

In Thracia autem Boreæ speluncam collocat Callimachus in hymno in Delum v. 62.

Ο μὲν πέδον ἠπείροιο
Ημβρον ὑψηλῆς κορυφῆς ὅθι Θρήικος Αἵμος,
Θοῦρος Αρης ἐφύλασσε σὺν ἵπποις τε καὶ ἁρμοῖς
Επτάμυχον Βορέαο θοὸν σπέος ἰνλίζοντα.
Ille quidem solum terræ continentis,
Stans in excelso vertice Thracii Æmi,
Crudelis Mars observavit cum armis: ejus autem equi
Septemplicem Boreæ juxta specum stabulabantur.

Quem locum egregie exponit, ut solet omnia, Illust. Spanhemius. "Thracii "nempe dicti hujus venti specum, seu "antrum, non jam in Æoliis insulis cum "Homero aut Marone, sed in Thracia cre-

" credita ſc. Aquilonis, de quo ante ad " v.26, patria, & quidem circa montem " Æmum collocat hic Callimachus,è quo " eundem Boream oriri dixit etiam ſu- " periori Hymno in Dianam v. 114.

Αἵμῳ ἔνι Θρήϊκι, τόθεν Βορέαο κατ' αἶξ Ἔρχεται.

Æmum ad Threicium, unde Boreæ procella oritur.

" Hinc à Dionyſophane juxta eruditos " Apollonii enarratores lib. 1. v. 826. " traditum, foveam extitiſſe in Thracia, " è qua fierent flatus ventorum, atque " ita inde habitam, & qua de re jam ſu- " pra ad v. 26, Thraciam ventorum do- " micilium, Θρήϊκιον ἀνέμων οἰκητήριον. Imo " ſicuti Martis, Thracum nempe Dei, " equi juxta illud Boreæ antrum ſtabula- " re dicuntur hoc loco; ita ipſe Boreas, " & ſocii venti Thraces equi indigitan- " tur à Valer. Flacco lib. 1. v. 611. Et " ſimiliter quidem Boreæ procella ἄμπ- " νοι, *equis ſimiles*, ſeu *equeſtri celerita-* " *te* à Sophocle vocantur juxta priſcos " ejus interpretes, Antig. v. 996. ubi " præterea ejuſdem Boreæ antra prope " Thracium ſinum Salmydeſſum collo- " cantur, qui ſinus monti Æmo, ſeu Hæ- " mimonto, Thraciæ regioni, ab eo de- " nominatæ, erat vicinus". Hactenus Spanhemius; quem tamen non ſolito acumine notare credo, Boreæ ſpecum ab Homero & Virgilio in Æoliis inſulis collocari. Hi quidem Poëtæ has inſulas commune omnibus ventis receptaculum aſſignant,uterque tamen Boream in Thracia quaſi in proprio ſuo domicilio collocat; quod de Homero patet ex ſupra citatis, & de Virgilio ex Æn.12. v.365.

Ac velut Edoni Boreæ cum ſpiritus alto
Inſonat Ægæo.

Edoni, Thracii, quoniam in Thracia habitare fingitur. *Rob.*

524. Ἀνδρεῖον] Κλείταρχος ἐν γλώσσαις φ Πολύποδα ὑπὸ Λακεδαιμονίων Ἀνδρεῖον φησι καλεῖσθαι. Ἀριστοτέλης δέ φησι Ψοῦδος εἶδος τὸ καθ' ἑαυτὸν Πολύποδος· αὐτὸς γὰρ ἑαυτὸν μὴ κατεσθίειν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Παγούρων κατεσθίεσθαι. *Proc.* Suidas autem dicit Eledonen eſſe Polypi ſpeciem, & ſic nominari, λ redundante, quod ſeipſum comedit Ἐλεδόνη. εἶδος πολύποδος, ὅπερ ἔχει κοτυληδόνα, καὶ ὄζειν ἐπάπυρον, ὡς φησὶν Αἰλιανός· ἔστι δὲ τὸ λ πλεονάζον. καλεῖται δὲ ἐλεδόνη ἀπὸ τοῦ ἑαυτὸν ἐδέσθαι. Polypi etiam ſeipſum comedentis meminerunt ab Athenæo citati Alcæus, Ἔδομ' ἐμαυτὸν ὡς Πολύπους. Et Comicus Pherecrates in fabula cui titulus eſt, *Agreſtes*. Ὥσπερ δ' ἥδη ποιήσει σφόδρα, ὥσπερεὶ τοὺς Πολύποδας τύχῃς ἐσθιόμενον αὐτὸν τοὺς δακτύλους. Et Diphilus in *Emporo*,

Πολύπους ἔχων ἁπάσας ὁλομελεῖς τὰς πλευρά-
νας,
Οὐ φείδεται ἑαυτόν ὄζει, φίλτατε.

Polypum verò ſeipſum arrodere negat Athenæus lib. 7. τοῦτο δ' ἔστι ψεῦδος· ὑπὸ γὰρ τῆς γόγγρου δακνόμενος τοὺς πόδας ἀδικεῖται. Quod etiam confirmat Plinius lib. 9. cap.29. *Ipſum brachia ſua rodere falſa opinio eſt: id enim à congris evenit ei.* Nam cap. 30. tradit idem, *Aviditſſimos eſſe concharum; illas ad tactum comprimi, præcidentes brachia eorum, utroque eſcam ex prædante capere. Inſidiantur ergo polypi apertis, impoſitoque lapillo extra corpus, ne palpitatu ejiciatur, ita ſecuri graſſantur, extrahuntque carnes, illæ ſe contrahunt, ſed fruſtra, diſcuneatæ.* Polypodis vero cubile,quod ἐπόπυρον, & τὰ ἕδια vocat Heſiodus ὁ θαλάμη ab aliis ſcriptoribus ſæpiſſime nuncupatur. Homer. Odyſ. ε. v. 432.

Ὡς δ' ὅτε πουλύποδος θαλάμης ἐξελκομένοιο.

Et in Hymno in Apoll. v. 77.

Πολύποδες δ' ἐν ἐμοὶ θαλάμαις, φῶκαί τε μέλαιναι
Οἴκια ποιήσονται ἀκηδίη.

Et Callimachus in Epigrammate

Μηδέ μοι ἐν θαλάμῃσιν ἔδῃ, ὡς πάρος, (εἰμὶ γὰρ ἄπτης)
Τίκτηται νοτίης ὄφιν Ἀλκυόνης.

Ita enim optime hunc verſum emendavit Celeberr. Bentleius. Eandem vocem

ſc. ἢ διαλέμμα eodem ſenſu uſurpaverunt Ariſtoteles, Theophraſtus &c. *Rob.*

527. Ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν] Qui intelligebat ſolis arcum diurnum, tempore brumæ minorem apud Græcos, majorem eſſe in Æthiopia, quam hîc deſcribit, debuiſſet intelligere eſſe Antipodas. Attamen, admiſſo priore, poſterius, quamquam neceſſarium conſectarium, intelligere non potuerunt Veteres. *Clericus.*

533. Τείποδὶ βεσπᾷ ἴοισι] Hoc eſt, ſeni. Reſpicit *Heſiodus* ad ænigma Sphingis, τί ἐστι τὸ αὐτὸ δίπουν, τρίπουν, καὶ τετράπουν; *quid ſit idem bipes, tripes & quadrupes?* Ὁ Οἰδίπους ἀπεφήνατο ἄνθρωπον εἶναι τὸ προσλαθόν. νήπιον μὲν γὰρ αὐτὸν ὑπάρχοντα τετράπουν εἶναι· αὐξήσαντα δὲ δίπουν· γηράσαντα δὲ τρίπουν, βακτηρίαν χρώμενον διὰ τὴν ἀσθένειαν: *Oedipus declaravit hominem eſſe quod propoſitum erat, infantem enim quadrupedem eſſe, auctum verò bipedem, ſenem denique factum quadrupedem, ſcipione utentem, propter infirmitatem.* Verba ſunt *Diodori*, è Libro IV. Bibliothecæ. *Clericus.*

538. Σπείρει δ' ἐν παύρῃ] Κεγχὶς eſt *floccus*, κέγκι, aut κεγξ *ſubtemen*. Ideò veſtes, quæ ad hyemem & frigus parantur, raro ſtamine, denſo ſubtemine texi jubet *Heſiodus*: Κεγχίδες enim ἐν τῇ κέγκι, non in ſtamine. Ideò durius & retortiore filo ſtamen, molliore & magis laxo ſubtemen. Nam in ſolo ſubtemine mollities illa lanuginoſa, quo panno ſupereminet, & quam pectit ac polit ſpina fullonis. Inſignitè factus ad hoc probandum locus *Platonis*, qui vulgò malè exponitur ab Eruditis & non rectè legitur. Eſt in Politico: ὅσα δὴ γ' αὖ τῇ γναφικῇ ὀλκῇ ἐμμένοντα πρὸς μαλακότητα ἴσχει, ταῦτα ἄρα κρόκαις μὲν ποιήσασθαι, ἢ δ' ὅπως ἂν εἶναι τάχιστα κροκωτικαῖς: *Quæcumque ſpinæ fulloniæ tractui accommodatam habent molliciem, ea eſſe ſubtemen cùm neta ſunt, artem verò iis præfectam artem nendi ſubtemen.* Hæc aliáque huc ſpectantia habet *Claud. Salmaſius* Exercit. Plinian. p. 277. *Clericus.*

542. Πίλοις] Coactilibus, & propterea udones illi à Juriſconſultis ἐμπίλια dicuntur, quæ aliter pedulia in Regula Sancti Benedicti. Erant etiam pilia ex coactilibus & ex detritis veſtimentis. Stat. IV. Sylv. in Riſu Saturnalitio v. 24. *Cæſis pilia ſuta de lacernis.* & ſæpe apud Martialem. *Scaliger.*

542. Πίλοις δ' ἔνδοθι πυκάσσας] Etymologicum magnum: Πῖλος, τὸ ἐξ ἐρίων ἠργασμένον, πρὸς τὸ κοιμᾶσθαι ἁρμόδιον· ὃν ἡμεῖς πιλωτὸν φαμέν: *quod ex lanis elaboratur ad cubandum paratum, quem nos pilotum vocamus.* Tum affertur locus *Homeri* & v. 545. *Heſiodi*, ac tandem hic 542. verſiculus illuſtratur: Σημαίνει δὲ ἀρτίαρια, παννία, ἃ παρὰ τοῖς αὐτοῖς πίλλα, καὶ ἐξῆς. πίλοις ἔνδοθι πυκάσσας. Γίνεται δὲ καὶ τὸ πῖλος, οἱονεὶ πιλός τις ὤν, καὶ κατὰ κρᾶσιν πῖλος. Quæ verba multis interpretatur *Claud. Salmaſius* in *Lampridii* Alexandrum Severum, pag. 521. ed. Pariſinæ, ubi oſtendit πίλος eſſe *udones*, hoc eſt, laneos calceos ex lana coacta factos: qui intra calceum quidem habebantur, ut hîc, verùm & ipſi vicem calceamenti præſtabant, domi & intra cubiculum. *Calceones* eos hodie vocamus. *Clericus.*

543. Πρωτογόνων] Sive, ut habent Græci Intetpretes, præſtantiſſimi ſint fœtus ii, quos pecudes primos in flore ætatis pariunt; ſive, ſingulari idiomate Linguæ Bæoticæ, *primogenitæ* dicerentur pecudes in ſuo genere eximiæ, quemadmodum apud Hebræos בכורים *bcborim*, ut Hebræi Lexicographi docebunt. *Clericus.*

546. Πῖλον ἔχειν ἀσαντὸν] Græcis, ut habet *Salmaſius* ad *Capitolini* Pertinacem; πῖλος & pedum & capitis dicitur, quod hoc loco *Heſiodi* probat. Diminutivum ejus eſt πίλιον, unde *pileum* Latinis. Apud Latinos *cudo* utrumque ſignificabat, & galerum, vel pileum, & pedule; nam *cudo* eſt πῖλος à *cudendo*. *Cudere* autem eſt ferire & fundere. Alia, apud eumdem, vide. *Ibid.*

549.

549. Ἀὴρ πύκνος] Voce *aër* intelligenda tenuis illa nebula, quæ unà cum rore, è cœlo in terras decidit, non excluſo tamen rore craſſiore. Sæpè *aër*, apud *Heſiodum*; nebulam ſignificat, ut v. 255. Vide & ſequentes verſus, ubi hic aër ex humore evectus dicitur & ventos creare; unde manifeſtò liquet vaporem intelligi. Hinc mihi fit credibile emendandum hunc locum *Heſychii*: Ἀήρ, καῦμα, ὁμίκλη, hoc modo: Ἀὴρ, πνεῦμα, ὁμίκλη, *ventus, nebula*; ita ut *Heſychius* ad hunc *Heſiodi* locum reſpexerit. *Id.*

550. Ἀενάοντων] Scribendum videtur ἀϊναόντων. Quidam codd. ἀϊὸν ἀάντων. quam lectionem ſequitur Tzetzes. ex ea, quamvis ſequiore, noſtra confirmatur. *Guietus.*

558. Χαλεπὸς πρόκαπνος] Oblitus jam videtur Heſiodus eorum, quæ ſupra ad v. 516 dixerat

——— Πάσα δ' ὕπ,
Οὔνεκ' ἐπιπταὶ τείχεϊ αὐτῆϊ, ὃ ἀλέσσιν
Ις ἀνέμῳ βοέῃ.

Sed optimis poëtis nonnunquam fas eſt obrepere ſomnum. *Rob.*

561. Τετιλεσμένον] Hæc declarant manifeſtò annum deſinere ſtatim à frigoribus. ergo ver erat initium anni in ſigno tauri. Virgil. I. Georg. v. 222: *Candidus auratis aperit cum cornibus annum.* Annus incipiebat à matutino ortu Pleïadis. *Scaliger.*

562. Ἰσοδίαι νύκτας τε καὶ ἤματα] Hoc eſt, cibos præbe ad menſuram laboris diurni & quietis nocturnæ, ita ut per totum annum dies & noctes æquentur; hoc eſt, labori dierum alimenta debita, quieti noctium reſpondeant. χρὴ δῆλον ὅτως βλέπειν εἰς τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας, καὶ σκέψις ταύτας ἰσῶν τὰ ἔργα ἢ ἐφολῳ, obſcurus & implicitus locus. *Guietus.*

566. Ἀρκτῖνος] Temporibus Heſiodi bruma erat circa 7. aut 8. Januarii, ergo circa decimam Martii dicit oriri Arcturum. Hoc autem accidit circa initia Olympiadum, quo tempore ſine dubio fuit *Heſiodus*. Sunt autem 2370. anni à prima Olympiade, incepitque hoc proximo ſolſtitio præterito 1594. bis milleſimus trecenteſimus & ſeptuageſimus annus. *Scaliger.* Incidebat bruma in 30. Decembris, tempore *Heſiodi*, ex calculo Petaviano, Var. Diſſ. Lib. VII. c. 5. *Clericus.*

566. Ἀρκτῖνος καὶ τὰ ἑξῆς] *Plinius* de ſeculo Juliano Lib. XVIII. c. 26. *A Favonio in Æquinoctium vernum Cæſari ſignificat XIV. Calendas Martii triduum variè, & VIII. Calendas hirundinis viſu, & poſtero die Arcturi exortu veſpertino.* Columella Lib. IX. c. 2. *IX. Calendas Martias Arcturus primâ nocte oritur.* At in Petaviano laterculo acronychus exortus Arcturi fit in piſcium gradu 14. qui in Calendario Martii V. convenit. Sed ortus veſpertinus verus, quem tabula præbet, poſterior eſt apparenti. Hæc & alia *D. Petavius* Lib. II. c. 8. Var. Diſſert. *Clericus.*

567. Ἀκρονύκιος] Idem eſt quod dicitur ἀκρόνυχος, nam ἄκρον νυκτὸς idem eſt ac ἄκρα νὺξ, ſeu *primordium noctis.* Intelligendus, ut videtur, de ortu apparente. Ortus autem, ut hoc in gratiam tironum addatur, veſpertinus verus eſt, cùm occidente ſole, ſtella oritur ex adverſo, neque tamen, propter ſolis aut lucis veſpertinæ fulgorem, aſpectabilis eſt. Ortus verò veſpertinus apparens, quando ſol longiuſculè ab horizontali diametro progreſſus eſt, adeò ut poſt ejus occaſum emergens ab oriente ſtella conſpicua ſit. *Clericus.*

568. Ὀρθρογόη] Quia ſummo mane ſolent hirundines canere. Alii tamen legunt ὀρθογόη, ut *Heſychius* & auctor Etymologici magni, cujus hæc ſunt verba: Ὀρθογόη. ἡ μεγάλως θρηνοῦσα· ἢ ἀπὸ τὸν ὄρθον ἠχοῦσα. Ἡσίοδος. περὶ ὄρθαι —— ὀδυρόμεναι, ἀπὸ τοῦ ὄρθαι ἀπαρεμφάτου, ἢ ἀλγεινὴ ὄρθαι. Sic Ὀρθογόη eſſet *excitans luctum.* Prior tamen lectio magis placet. De luctu hirundinis vide quæ ex Poëtis collegit *Sam. Bochar-*

chartus Hieroz. Part. 2. Lib I. c. 10. *Clericus.*

568. Ορθηγόν Παυσίοντις] Hor. lib. I. Epiſt 7.

——— *Te, dulcis amice reviſet*
Cum Zephyris, ſi concedes, & hirundine prima. Rob.

570. Τὴν φθάμενος οἶνας ἑκταμένην] *Columella* Lib. IX. c. 1. poſtquam VII. Cal. Martias conſpici dixit hirundinem, paullò poſt, *à Calendis Martiis*, inquit, *eximia eſt vitium putatio, uſque in decimum Calendarum Aprilium, ſi tamen ſe gemmæ nondum moveant.* Clericus.

571. Φηρέοικον] *Athenæus* Lib. II. p. 63. Ησίοδος δὲ κοχλίαν φηρέοικον καλεῖ, ἢ Ἀναξίλας δέ,

Ἀπιστότερος εἶ τῶν κοχλίων πολλῷ πάνυ,
Οἳ φέρουσ' ὥσπερ ἀπιστίας τὰς οἰκίας:

Heſiodus Cochleam vocat domiportam, *Anaxilaus verò*: Cochleis tu es multò diffidentior, quæ præ diffidentia circumferunt domos. *Cicero* de Divin. Lib. II. c. 64. *Quid me igitur mones? ut ſi quis medicus ægroto imperet ut ſumat*

Terrigenam, herbigradam, domiportam, ſanguine caſam,

potiùs quàm hominum more cochleam dicere. Quod cùm ita ſit, miror cur interpretes Latini *teſtudinem* hactenus eſſent interpretati, præſertim cùm teſtudines in arbores non repant; quod jam obſervarat ante nos *Sam. Bochartus* Hieroz. Part. 2. Lib. IV. c. 30. *Clericus.*

578. Ἠὼς γὰρ τ' ἔργοιο] [Ad hunc locum notavit Plutarchus, Homerum Epitheta pulchritudinem & delectationem exhibentia Auroræ attribuiſſe, nempe κεχρόπηλον, & ῥοδοδάκτυλον; eam vero Heſiodum per utilitatem ſuam melius deſcripſiſſe. Τὸν μὲν ἐν Ομηρῳ φησιν ὁ Πλούταρχος ὀνηθέντας εἰς τέρψιν ὑδοκιμοῦσι τοῦ ἡμέραν κοσμοῦσαι, κροκόπηλον αὐτὴν λέγοντα καὶ ῥοδοδάκτυλον. ὁ δὲ Ησίοδον μεζόνως ἀπὸ τοῦ ἔργων ἐφ' ἃ δὴ πρέπουσα κινεῖ τὰς ἀνθρώπους, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐκλύσεως εἰς τὸ ἐναργὲς μεθίστησι ζωῆς. *Proc.* Notari tamen debet, nullam exinde laudem ad Heſiodum accedere, vel detrahi ab Homero; quoniam ille Auroræ utilitatem data opera deſcripſit, hic verò obiter tantum Auroræ meminit. In aliis locis, ubi levis tantum incidit Auroræ mentio, iiſdem Epithetis, quibus Homerus, utitur Heſiodus. Sic v. 610.

Ἀρκτῖνόν δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλος Ἠώς. *Rob.*

579. Ἠὼς τοι πρόφερει] Non dubium eſt quin huc reſpexerit Ariſtarchus, cùm in illo Theogoniæ loco, Καλλιόπη, ἣ μὲν πρεσβιτάτη ἔῃσιν ἁπασέων, exponit, πρεσβύτατον πρεσβύτατον. Vetus Gloſſa ad Theogoniam. Ἀρίσταρχος τὸ πρεσβύτατον, ἀντὶ τοῦ πρωϊαίτατον ἤκουσεν· ὥστε ἄδηλον, πότερον τῇ τιμῇ, ἢ τῇ χρόνῳ πρεσβυτάτη. οἱ δὲ ἐπιμορφάτην. Euſtathius: τὸ δὲ πρόφερεις πρωτότυπόν ἐστι τῆς πρόφορᾶς, ἀφ' ἧς παρὰ τοῖς ὕστερον πρόφορικὸς παράκειται λόγος. ὅτε δὲ πρόφέρειν καὶ τὸ νικᾶν λέγεται, ὅθεν καὶ ὁ πρόφερέστερος, δῆλόν ἐστι. Ησίοδος δὲ ἐν τῷ, πρόφερει μὲν ὀδύν, πρόφερει δὲ καὶ ἔργα, ἐπεροῖόν τι σημαινόμενον τοῦ πρόφερει ὑποκρίνεται καὶ οὐκ αὐτόχρημα λαμβάνει ἀντὶ τοῦ ὑπερφέρει, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ φροάγει, φροπόπλειν ποιεῖ, πρόκειται, φροβιβάζει. *Heinſius.*

582. Σκόλυμος] *Artichaut ſauvage*, aliter *chardonette*. Κινύρα *artichaut cultivé*. Κάκτος *carda*. De Scolymo vide Dioſcorid. lib. III. 16. de cacto vide Athenæum. *Scaliger.*

582. Σκόλυμος] Graviter errant, ut putat *Claud. Salmaſius* ad Solinum p. 161. hujus ætatis eruditi fermè omnes herbarii, qui σκόλυμον Græcorum perſuadere nobis volunt fuiſſe, quem Latini propriè *Carduum* vocabant, nos *Articaſtum*. Hanc ſaltem differentiam agnoſcunt, quòd σκόλυμος agreſtis ſit. *Carduus* ſativus. Ego genere diſtingui cenſeo. Σκόλυμος vox Græca eſt, quæ nomen in Latio non habet; ideò *Scolymus* Latinè ſuâ voce vocandus eſt, non *Carduus*, ut faciunt vulgò apud *Theophraſtum* & *Dioſcoridem*. Græci omnes, non ſolùm *Paulus* & *Aëtius*, verùm etiam *Dioſcorides* ipſe Κινάραν & Σκόλυμον ſeparant. Atqui certum eſt κινάραν Græcis dici, quem La-

Latini vocant *Carduum*, Siculi Κάκλον. *Scolymus* Græciæ notiſſimus, unde illud *Heſiodi* & ex eo Ariſtotelis ὅτι Σκολύμῳ. Hoc florente, mulieres libidinis avidiſſimæ. *Scolymum* in cibos Oriens & Græcia receperat. *Plinius* Lib. XXII. c. 22. *Scolymum quoque in cibos recipit Oriens & alio nomine Limoniam appellavit. Frutex eſt nunquam cubitali altior, criſtiſque foliorum ac radice nigrâ, ſed dulci. Eratoſthenni quoque laudata in pauperis cœna.* Edulis eſt potiſſimùm radix, ſed & herba adhuc tenella. Qua de re, pluribus vir ſummus, quem vide. *Clericus.*

582. Ημος ἡ Σκόλυμος] Ephemeris *Heſiodi* ætatem definit ὅτι σκολύμῳ. Multi viri docti diſputarunt, quid ſibi velit Philoſophus in Problematis, cùm hoc modo hunc verſum adducit: Διὰ τί ἐν τοῖς θέρεσι οἱ μὲν ἄνδρες ἧττον δύνανται ἀφροδισιάζειν. αἱ δὲ γυναῖκες μᾶλλον, καθάπερ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι σκολύμῳ, Μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαυρόταται δὲ τ' ἄνδρες. Quo loco quidam, inter quos fuit vir ſummus Camerarius, κολύμῳ legerunt: alii κολίῳ: κόλιος enim, dicunt, ὄπαυλις exponitur ab Heſychio. Sed mirum viris doctis, in re tam levi aquam hæſiſſe, præſertim qui βραχυλογίαν Ariſtotelicam cognitam haberent. *Heſiodus* ætatem conſtituit ὅτι σκολύμῳ καὶ τέττιγος, ita loquuntur eleganter οἱ χαείοντες, id eſt, *tempore cardui & cicadæ*, vel, *dum carduus & cicada eſt.* Hoc ſecutus Ariſtoteles, dixit *Heſiodum* ſalacitatem mulierum, virorum verò impotentiam conſtituere ὅτι σκολύμῳ. Non vacabat Ariſtoteli aliud agenti citare verſus illos, Ημος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, & quæ ſequuntur, Μαχλόταται δ' γυναῖκες. Propterea, eleganti ratione dixit, καθάπερ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι σκολύμῳ, *ſicut Poëta Heſiodus dicit de tempore quo viret carduus.* Quod hinc deſumſit Alcæus, cùm dixit: Ἀνθεῖ δ' καὶ σκόλυμος· νῦν δ' μαχῶνται γυναῖκες. Diximus *Heſiodum*, in libris Ἔργων, etiam ἐφημερίδα complexum eſſe. Oſtendit itaque hîc, poſtquam ver abſolvit, quid agendum ſit ὅτι σκολύμῳ καὶ τέττιγος. *Heinſius.*

582. Ηχέτα τέττιξ] Alcæi verſus citantur à Proclo, quibus hunc Heſiodi locum Poëta ille imitatus eſt. Τέγγε πιδύωνας οἴνῳ. τὸ γὰρ ἄστρον ἀστεύλλεται. ἃ δ' ὥρα χαλεπά. ἀχεῖ δ' ἐκ πετάλων ἀχέτα τέττιξ ἀνθεῖ δὲ καὶ σκόλυμος. νῦν δὲ μαχῶνται γυναῖκες. λεπτοὶ δέ τοι ἄνδρες· ἐπεὶ καμάλλῳ καὶ γόνατα Σείριος ἄζει. Hanc etiam anni tempeſtatem eodem modo deſcripſit Ariſtophanes Εἰρ. 1159.

Ηνίκ' ἂν ἀχέτας
Ἀδὴ τὰ ἱδρὼ τομὸν,
Διασποπῶν, ἥδομαι,
Τὰς Λημνίας ἀμπέλους,
Εἰ πεπαίνουσιν ἤδη. *Rob.*

589. Πετραίη τε σκιὴ] Quâ nulla major ac frigidior. Similis imago obverſabatur animo Prophetæ Eſaiæ, cum ſcribebat Cap. XXXII, 2. de re exoptatiſſima: *Erit inſtar rivorum aquæ in ſicco loco, atque inſtar umbræ ingentis petræ, in ſiticuloſa terra.* Clericus.

589. Βίβλινος οἶνος] Byblinum vinum, cujus meminit Feſtus & Theocritus, eſt vinum cujus vitis delata erat ex urbe Syriæ Byblo, ut Romæ Nitiobrix, de Bordeaux. *Scaliger.*

589. Βίβλινος οἶνος] Huc transferemus integram adnotationem *Lucæ Holſtenii* ad vocem Βιβλίνη, quem *Stephanus* Byzantius docet fuiſſe nomen regionis Thraciæ, à qua vinum *Biblinum* dictum. "*Athenæus* Lib. I. p. 31. Ἀχαιὸς δὲ Βίβλινον "(ἐπαινεῖ) Ἐλεξίνου, Βιβλίνου μεθύοντος ἐκπώματι. "Καλεῖται δ' ὕπνος ὑπὸ τινος χαείη ὕπνος ἀφροσυ- "νοφυσιώδης. φησὶ δὲ καὶ Φίλινος,

"Οπ παρέξω Λέσβιον, Χῖον. Πάρια.
"Θάσιον, Βιβλίνον, Μενδαῖον, ὥστε σε μὴ
"Κραιπαλᾶν.

"Επίχαρμος δὲ ὑπὸ πίνων ὄφων Βιβλίνων φησὶν αὐ- "τὸν ὀνομάσθαι. Ἀριθμίδας δὲ Θράικας φησὶν εἶ- "χέσαι δὲ Βιβλίαν, ὧν αὖθις Τιτάριος καὶ Οἰσύ- "μιος ἀφορισθῆναι. ὀπτικῶς δὲ ὁ Θράικα "ἐθαυμάζετο ὡς ἡδύοινος, καὶ συμβόλων τὰ πλη- "σίον αὐτῆς χαεία.

"Nunc

" Νῆες δ' ἐκ Λήμνου παρέσαν οἶνον ἄγουσαι.
" Ἱππίας ὁ Ρηγῖνος ἡ εἰλεὸν καλυμβώλου ἄμπε-
" λον Βιβλίαν φησὶ καλεῖσθαι, ἣν Πόλλιν ὁ Ἀργεῖος,
" ὃς βασίλευσε Συρακουσίων, φησὶν εἰς Συρακού-
" σας κομίσαι ἐξ Ἰταλίας· ὅθεν ἂν εἴη ὁ παρὰ Σικε-
" λιώταις γλυκὺς καλούμενος Πόλλιος, ὁ Βίβλι-
" νος οἶνος. *Achæus Biblinum commen-*
" *dat*: excepit Biblini vini poculo. *Sic*
" *autem vocatur à loci cujuſdam nomine.*
" *Dicit etiam Philinus*:

" Præbiturum me tibi Lesbium, Chi-
" um. Papæ!
" Thaſium, Biblinum, Mendæum, ita
" ut tu non
" Inebrieris.

" *Epicharmus à quibuſdam Biblinis mon-*
" *tibus vocatum ait. Armenidas verò*
" *tradit Thraciæ partem vocatam eſſe*
" *Bibliam, quam Tiſaram & Oeſymam*
" *dicunt. Thracia quidem, ob vini quod*
" *fert præſtantiam, & vicina omnia ei*
" *loca admirationi fuit*:

" Naves ex Lemno aderant vinum
" vehentes.

" *Hippias Rheginus quam vitem tortuo-*
" *ſam vocabant, Biblinam dictam fuiſſe*
" *ait, eamque Argivum Pollin, qui re-*
" *gnavit Syracuſis, primùm ex Italia*
" *Syracuſas invexiſſe. Quamobrem quod*
" *dulce vinum Siculi nuncupant Bibli-*
" *num fuerit.* Quem locum ideò ad-
" ſcripſi, ut qui eum legerint de ſcriptu-
" ra certi corrigant porrò vulgatos *He-*
" *ſiodi* Codices in Operibus, v. 589. in
" quibus Βίβλινος οἶνος legitur, pro Βίβλι-
" νος. Ad quem locum *Moſchopulus*:
" Βίβλος ποταμὸς ἢ πόλις Θράκης. Diſtin-
" ctiùs *Proclus*; ſed fœdo vitio infectus:
" οἶνον Βίβλινον (pro Βίβλινον) ὃν ἀξιοῖ (lege,
" οἱ Νάξιοι) παρ' αὐτοῖς γινώσκεσθαι φασι ποταμὸν
" ὕπω καλούμενον· (lege, παρὰ ποταμὸν) *Tze-*
" *tzes* ineptit ſuo more. A corrupta au-
" tem lectione *Heſiodi* deceptus eſt *Eu-*
" *ſtathius*, qui ad Iliad. A. p. 871. Βίβλι-
" νον οἶνον, & Βιβλίαν χώραν ſcribit, tam-
" quam *Heſiodo* auctore. Adde *Theo-*
" *critum* qui Idyll. XIV, 15.

" ——— ἀνῴξω δ' Βίβλινον αὐτοῖς
" Εὐώδη πιτύρων ἐτέων.

" *Aperui iſtis vinum Biblinum, odora-*
" *tum quatuor annorum.* Pro Βίβλινον,
" Denique *Suidam*, apud quem, Βιβλίνη
" πόλις Σκυθίας, pro Βιβλίνη, ut hîc, quem-
" admodum ex ipſa litterarum ſerie ma-
" nifeſtum eſt. Hactenus *Holſtenius*, qui in loco *Athenæi* neſcio quare prætermiſerat verba *Philini*, quæ quàm maximè faciunt ad rem, noſque docent cur *Heſiodus* ſuadeat æſtate bibere vinum Biblinum. Ex iis enim liquet fuiſſe tenue vinum, & quod non facilè inebriaret; quale bibendum æſtate, non generoſius, cujus fumi facilè inebriant, & vis etiam vehementior incendit. Ceterùm univerſa Thracia, propter frequentiores montes, non eſt ferax vini, ſed tantùm partes meridianæ. *Clericus.*

589. Εἴη πιτύρου τι σιτὸ] Hæc mihi legenti veniunt in mentem ſummi Poëtæ carmina, quæ, licet politiſſima, haud tamen penitus ab antiquo noſtro & ruſtico Poëta abhorrent.

Rura mihi & rigui placeant in vallibus amnes;
Flumina amem ſylvaſque inglorius;
O ubi campi,
Sperchinſque, & virginibus bacchata Lacænis
Taygeta! O qui me gelidis in vallibus Æmi
Siſtat, & ingenti ramorum protegat umbra! Georg. 2. *Rob.*

598. Εὖτ' ἂν μεσσήρι φανῇ Ὠρίων Ὠαρίωνος] Orionem *Theophraſtus*, in Libro de ventis, ait oriri ἐν ἀρχῇ τοῦ ὀπώρας, δύνειν δὲ ἐν ἀρχῇ τοῦ χειμῶνος, ubi ὀπώρας pro æſtate jam inclinante ſumit, diebus aliquot à confecto ſolſtitio. In laterculo Petaviano, lucida pedis Orionis Heliacum ortum facit Carcinonis XVIII. Julii XII. Sed *Theophraſti* ævo & Athenis maturiùs id fiebat. Verùm poſt ortûs heliaci diem ex tabulis confectum, apparentes iidem ortus matutini repetuntur. Itaque propa-

ga-

gatus hic ortus est usque ad ὀπώρας initium. *Polybius* Lib. I. scribit Romanos in Africam è Sicilia trajecisse, inter ortum Orionis & Sirii, incommodâ tempestate. Ortum intelligit utrobique heliacum. Nam Sirius Leontonos VIII. ineunte Augusto, Orion paullò post solstitium oriri incipiebat. Ergo Julio mense navigarunt. Sic *Hesiodus* messis ac trituræ tempus circumscribit Orionis exortu. Hæc aliaque id genus habet *Petavius*, Variarum Dissert. Lib. II. c. 8. *Clericus.*

599. Χάῤῥῳ ἐν εὐαΐῃ] *Varro* de R. R. Lib. I. c. 51. *Aream esse oportet in agro, sublimiore loco, quâ perflare possit ventus.* Vide & *Columellam* Lib. II. c. 20. *Clericus.*

610. Ἀρκτοῦρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλος Ἠὼς] Arcturi intelligitur Heliacus ortus, qui incidit in Virginis 27. gradum, hoc est, Septembris XXI. quod *Hesiodi* ævo aliquot diebus priùs fiebat. Is est verus ortus, nam apparens aliquot diebus seriùs fit. *Clericus.*

613. Ἕκτῳ δ' οἰ ἄγγι' ἀφύσαι] Miror *Hesiodum* nihil de calcatione racemorum, expressioneque succi, vi torcularis dixisse. Præterea ei exigua oportet esse vineta, qui racemos soli & umbræ tamdiu exponat; nam in ingenti racemorum copia fieri hæc, sine multis incommodis, non possunt. Fortè de exigua copia vini, ejusque præstantissimi, conficienda agit. *Clericus.*

615. Πλειάδος δ' Ἀτλητος] De Pleïadum occasu egimus ad v. 384. Superest ut aliquid dicamus de occasu duorum aliorum Asterismorum, quorum hic meminit *Hesiodus*. Utriusque autem intelligit occasum matutinum, seu Cosmicum. In Petaviano laterculo, Palilicium, id est, lucidissima Hyadum in oculo Tauri posita, mane occidit, in gradu IX. Scorpii Romæ; id est, Novembris II. quo die *Columella* Tauri caput occasum facere scribit. At in Ægypto, matutinus occasus fiebat in gradu Scorpii XI. Novembris IV. Sed idem *Columella* suculam mane occidere ait XXI. Novembris, qui est apparens occasus matutinus, vero posterior. Vide *Petavium* Var. Dissert. Lib. II. c. 8. *Clericus.*

Ibid. Τό τε δεξιοῦ ἀστέρος] Lucida stella pedis Orionis mane occidit, Scorpionos V. Octobris XXIX. Zonæ mediæ Scorpionos XII. Novembris V. Humerus dexter Scorpionos XXI. Novembris XIV. Itaque initio Hyemis verè dictus est occidere. *Clericus.*

616. Ἀρότοι μαμνήθωσ' ἔτεος] Vide notata ad v. 384. *Clericus.*

617. Πλειὼν] Annus, πλειὼν non dubito dictum esse, quia maxima pars Græcorum annum ἀπὸ τῆς πλειάδος incipiebant, unde πλειὼν dictus. *Scaliger.*

Ibidem.] *Arati* Scholiastes ad Tmema 24. τῆ φαινομένων Ed. Morelianæ anni 1559. Ἀπὸ τούτων, inquit, κατ' ἐξοχὴν καὶ πλείων ἐκλήθη ὁ ἐνιαυτός: *ab hisce, per excellentiam, Pleion vocatus est annus.* Hesychius tamen aliunde deducit, sic enim interpretatur: Πλείων, ὁ ἐνιαυτὸς, ἀπὸ τῆς πάντας τοὺς καρποὺς ἡ γῆ συμπληροῦσα. Hæc vox occurrit & in Cassandra *Lycophronis*:

Εἰς πέντε πω πλείονας ἡμείρων λέχος.

Quinque circiter annos lecti cupidus. Clericus.

617. Ἀριθμὸς ἔτη] Hoc est, singulæ anni tempestates, singulique menses ita in opera rustica describantur ac dividantur; ut totus in opera, suis temporibus adscripta, impendatur. Quapropter Rei Rusticæ Scriptores diligenter annum diviserunt, & notarunt quæ singulis ejus partibus fieri oporteat. Vide *Varronis* de R. R. Lib. I. c. 27. & sequentibus, & *Columellam* Lib. XI. c. 2. *Clericus.*

617. Πλείων ἢ κεῖ χθονὸς] Non intellexerunt hæc interpretes. Ac primo Moschopulus quantùm à sensu horum verborum absit, perspicuè fatetur, cum ἔστω per ἔστω reddit. Satis superque alibi probavimus, ne iterum hîc repetendum sit, in

in libro noſtro ſingulari, contra Tzetzen, Ephemeridem in operibus Heſiodi, non in diebus, eſſe: cùm autem deſignatio ejus paſſim ferè ſparſa ſit, manifeſtè tamen ibi incipere: Μῆνα ἦ Λιωαιῶνα. Ita ut tota agriculturæ doctrina in Ephemeride deſinat. Hanc poſtquàm cum anno terminavit, cujus doctrina ab hyeme incipit, in autumno deſinit, totam ſimul Ephemeridem & agriculturæ doctrinam, tali clauſulâ, concludit: Πλεῖὼν ἦ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἶη, quod interpretes Latini, ſecuti Græcos, reddiderunt, *Annus verò per terram accommodus ſit.* Ineptiſſimè. Multùm torſit omnes illud κατὰ χθονός. quæ verba abſolvunt agriculturæ præcepta, ſimulque ad navigationem viam præparant: ita ut illud quod ſequitur, Εἰ δέ σε ναυτιλίης, ita cum hoc cohæreat; quia enim τῇ Παρδυσίᾳ veteres arare incipiebant (quod Lacones una voce βοωτεῖν dicebant, Heſychius: Βοωτεῖν, ἀγρεύειν ὅταν ὁ Ωρίων δύνῃ) navigare autem deſinebant, eleganter hac occaſione alteram Oeconomiæ rationem orditur. At Proclus optimè ad hunc locum notarat, πλεῖὼν ὁ ἐνιαυτὸς, τ' ὄπι γῆς ἔργων ἔτος ἂν τέλος ἔχοι: potuiſſet tamen meliùs aliis conſulere infrà: ſi pro illis, ἐὰν ταῦτα ποιήσῃς, ὁ ἐνιαυτὸς ὅλος ἀρμόδιος ἔσῃ, notaſſet, ὁ ἐνιαυτὸς ὅλος πεπληρωμένος ἔσῃ. Tzetzes nugari maluit, quæ hîc omitti poterant. ἄρμενον igitur eſt τὸ πεπληρωμένον: κατὰ χθονὸς, eſt κατὰ τ' χθονὸς ἔρχον: nam ita tranſit ad τὰ τ' Θαλάσσης. Abſoluto totius anni tempore concludit Ephemeridem his verbis: Πλεῖὼν ἦ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἶη. *Sic annus in opere ruſtico abſolutus eſt.* Ita ſumendum. *Heinſius.*

619. Σθένος ὄρνυται Ωρίων] Quia, nimirum, occaſu matutino Orionem antecedunt, ideoque eum fugere videntur. Ad hunc *Heſiodi* locum reſpexiſſe videtur *Quintus Smyrnæus*, Lib. V. v. 367.

Πλειὰς οὔτ' ἀκάμαντος ἐς ὠκεανοῖο ἐέρδρα
Δύσετ', ἐπιπλάζουσα φαεσίλυτον Ωρίωνα,
Ηέρα συλλογέουσα· μίμνει ἦ χείματι πόντος.

Cùm Pleïas indefeſſi Oceani fluenta ſubit, timens inclytum Orionem, aëra perturbans, pontus verò procellâ furit. Clericus.

628. Νῶϊ πέρα πολυπόνοιο] Hoc eſt, vela & remos. Ex ſimili loquutione perperam intellecta nata eſt fabula Dædali & Icari, qui *alis* fugiſſe Cretam dicuntur, hoc eſt, remis & velis. Ideò, ut hîc *Heſiodus alas* navibus tribuit: Virgilius, vice versâ, alis Dædali *remigium* adſcribit, Æneid. VI. 19.

Dædalus, ut fama eſt, fugiens Minoïa regna,
Præpetibus pennis auſus ſe credere cœlo.
Inſuetum per iter gelidas enavit ad Arctos &c.
Redditus his primùm terris, tibi, Phœbe ſacravit
Remigium alarum. Clericus.

629. Τπὸρ κατὰ κρημνοὺς] Vide not. ad v. 45. *Clericus.*

637. Οὐκ ἄρτιος φεύγων] Si, more *Ariſtarchi*, delendi eſſent verſus indigni Poëta, qui tantam famam adeptus eſt, quantam *Heſiodus*, hic verſus cum ſequente eſſet jugulandus; quippe qui Gallicâ, ut aiunt, nive ſunt frigidiores. *Clericus.*

637. Οὐκ ἄρτιος φεύγων] Nimis delicatus eſt Joannes Clericus hos verſus obelo configens; & fortaſſe eorum ſenſum non eſt aſſecutus. Innuit Heſiodus, patrem ſuum patria exceſſiſſe *non ſine cauſa, non novitatis, vel peregrinandi ſtudio, ſed quod ſe domi alere non potuit.* Sic ſenex ille Heautontimorumenos, *In Aſiam hinc abii propter pauperiem.* Rob.

640. Ἀσκρῃ] *Samuel Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 16. vocem Aſcra deducit ab אשרה *aſcherah*, hoc eſt, lucus, ubi ſteriles ſunt arbores; *Heſychiique* hunc locum profert: Ἀσκρα, δρυὸς, ἄκαρπος. Attamen cave credas ſterilem locum fuiſſe, cùm in epitaphio *Heſiodi*, quod profert *Pauſanias* in Bœoticis, p. 600. dicatur πολυλήϊος, hoc eſt, *ferax ſegetum.* Situm ejus

ejus & conditores memorat idem *Pauſanias* p. 583. *Clericus.*

643. Νῦν ὀλίγῳ αἰνεῖν] Imitatus eſt Virgilius, quamvis contrarium dicat, Georgicum II, 412. *laudato ingentia rura, exiguum colito.* Scaliger.

643. Νῦν ὀλίγῳ αἰνεῖν] Simulata verborum laudatione plerumque id efficimus quod toto pectore improbamus, atque damnamus; quo factum eſt ut verbum ἐπαινῶ, quod Græcis *laudo* ſignificat, pro *recuſo, nolo, improbo* uſurpetur. Ariſtophanes in ranis, χάλα', ἐπαινῶ. Niſi me fallit animus, eadem ratione dicendi Virgilius eſt uſus, cum 2^do^ Georgico ſcribit

——— *laudato ingentia rura*
Exiguum colito.

Nam latifundia improbat, modicumque agri modum præfert; ac mihi videtur æmulatus eſſe Heſiodum qui lib. 2. Ἔργ. ſcripſit, Νῦν' ὀλίγῳ αἰνεῖν. *Turneb. Adverſ. lib. 20, cap. 14.*

646. Τρίψας] Scribendum videtur τρίψας. *Guietus.*

647. Χρέα τε φεύγειν] Τὸ τε verſum impedit & eſt inutile. *Idem.*

648, & 649. Hi duo verſus, teſte Proclo, inſititii videntur Plutarcho, quem vide. Placet judicium Plutarchi. Ναυπλίης σινοφισμῷ ſubintellige φεύγει. *Idem.*

654. Ἐπ' ἀέθλα] Ex hoc loco occaſionem arripuit neſcio quis fingendi certaminis *Homeri* & *Heſiodi*, quod cum alibi ſæpè editum, tum etiam ad calcem majoris editionis noſtri Poëtæ, quam *Dan. Heinſio* debemus. *Clericus.*

657. Τείποδ' ἀτρύτῳ] Ejus meminit *Pauſanias* in Bœoticis, pag. 588. Editionis Hanovianæ. *Clericus.*

658. Ἀνέθηκε] Inſcriptio, ſi credere fas eſt, fuit hæc:

Ἡσίοδος Μούσας Ἑλικωνίδας, τόνδ' ἀνέθηκεν
Τρίποδα νικήσας, ἐν Χαλκίδι, θεῖον Ὅμηρον:

Heſiodus Muſis Heliconem colentibus hunc appoſuit, cùm cantu vicisſet Chalcide divinum Homerum. Eam profert, inter alios, *Dion Chryſoſtomus* Orat. II. de Regno. *Clericus.*

659. Ἔνθά με τὸ πρῶτον κῦδος τεὸν] Contrarium hoc eſt iis quæ habuimus in Theogonia v. 20. & ſeqq. *Clericus.*

659. Ἔνθά με] Si vult Heſiodus ſe primùm in hoc certamine Chalcidico Poëticen attigiſſe, hoc certe iis eſt contrarium quæ in Theogonia leguntur. Sed quis ſuſpicari poteſt eum in tam celebri conventu primum ingenii ſui tentamen facere voluiſſe? Quomodo igitur exponendum ἐπίδειξαν ἀοιδῆς? Mea quidem ſententia, non ſimpliciter, *compotem fecerunt cantus*, ſed potius, *Poëtices culmen fecerunt aſcendere*, quod merito de ſe poſt tam illuſtrem victoriam prædicare potuit. Homerus Odyſſ. X. 424.

Τέων δ' ἐξ ἔργα πάσαι ἀναιδείης ἐπέδειξαν.

Ad quod Scholiaſtes. Ἀναιδείης ἐπέδειξαν. Ἐπὶ πολὺ τὸ ἀναιδὲς ἐπῆλθον. *Rob.*

661. Ἀλλὰ καὶ ὣς ἐρέω] Ὡς, hoc eſt, ὅμως. verſ. ſeq. ἀδίσφατον, hoc eſt ἄγαν δίσφατον. *Guietus.*

661. Ἀλλὰ καὶ ὣς ἐρέω] Rectè *Guietus.* Sic *Homerus* Iliad. A. 116. cùm induxiſſet Agamemnonem vehementi amore Chryſidis incenſum ſe fatentem, attamen pollicentem ſe eam redditurum ſic deſcribit:

Ἀλλὰ καὶ ὣς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον.

Sed & ſic, hoc eſt, *attamen volo reddere, ſi hoc melius.* Ad quem locum Scholiaſtes. ὅμως. *Euſtathius* verò: φέρεται ἐν τοῖς Ἡρωδώρου καὶ Ἀπίωνος. ὅτι τὸ ΩΣ, ὅτι δηλοῖ τὸ ὅμως, ἐκλαμβάνεται. *fertur in commentariis Herodori & Apionis* ΩΣ, *cùm ſignificat, tamen, circumflecti.* Clericus.

663. Ἡμαθ' πεντήκοντα καὶ τὰ ἑξῆς] Si nulli hîc deſunt verſus, fruſtrà ſanè *Heſiodus* jactat peritiam ſuam, in re nautica. Quid enim abſurdius, quàm coërcere omnem navigationem intra quinquaginta dies, quorum initium ſumatur à ſolſtitio æſtivo? Cùm præſertim ſolſtitium æſtivum incideret in III. Julii. Per quin-

quaginta etiam dies ante id ſolſtitium non minùs tutò navigari omnes accolæ maris norunt, nec potuit ignorare *Heſiodus*. Itaque, ut aperiam quod ſentio, crediderim hîc deeſſe duos verſiculos, quorum hæc fuerit ſententia:

Ηματα πεντήκοντα μετ' ἠελίοιο τροπάων
Ἀσφαλέως γλαυκὴν ἐχάσῃ, αὐτὰρ ἔπειτα
Ηματα πεντήκοντα, καὶ τὰ ἑξῆς.

Diebus quinquaginta ante converſiones ſolis, tutò cæruleum mare exercebis, rurſus deinde quinquaginta diebus poſt converſiones &c. De fine prioris verſûs, deque altero, dicere nihil auſim; ſed non abſurdè mihi conjicere poſſe videor initii ſimilitudinem cauſam fuiſſe cur librarii duos priores verſus omiſerint, jam ab antiquis temporibus. Exempla ſimilium omiſſionum vide in *Criticæ* noſtræ Part. III. Sect. I. c. 5. Quidvis certè malim ſuſpicari, quàm *Heſiodum* tam ſupinæ ignorantiæ inſimulare. *Clericus.*

678. Ἀλλ' ὅτε δ' εἰαρινὸς] An verna dicetur navigatio quævis, quæ fit ante ſolſtitium æſtivum, quod tempore *Heſiodi* erat, ut oſtendit *Dionyſ. Petavius* Var. Diſſert. Lib. VII. c. 5. Julii III? Non puto. *Heſiodus* enim tempeſtatem hujus navigationis ſatis indicat, emiſſione foliorum ficûs, quæ fit ante æſtatem; eſt enim inſtantis æſtatis indicium, ut nos docet teſtis omni exceptione major Matt. XXIV, 32. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ὁ θέρος: *ex ficu intelligite parabolam, cùm jam ramus ejus tener factus fuerit & folia emiſerit, ſcitote vicinam eſſe æſtatem.* Intelliguntur autem ſerotinæ ficus, de quibus vide notata à nobis ad Marc. XI, 13. in additamentis *Hammondianis*. Inchoata verò æſtate, hoc eſt, poſtquàm Sol Tauri ſignum ingreſſus erat, non licuiſſe navigare, niſi furtim, credidiſſe non videtur *Heſiodus*. Scio artem navigandi etiamnum imperfectam fuiſſe, eo ævo; ſed cùm experientiâ didiciſſent nautæ quinquaginta diebus poſt ſolſtitium æſtivum tutam eſſe navigationem, ab eadem magiſtra diſcere eos neceſſe fuit non minùs tutò per quinquaginta dies ante id ſolſtitium, menſibus Majo & Junio, navigari. Itaque quæ hîc habet Poëta, de navigatione verna, intellexerim de ea quæ fit menſe Aprili, qui ventis & procellis, haud multò minùs quàm hiberni menſes, eſt obnoxius. Certè eo menſe ficus folia emittere incipiunt. *Clericus.*

689. MSS. Bodl. 699. & Coiſlin. ὅτε δ' ἀγορεύω. *Rob.*

694. Μίσγα φυλάσσεσθαι] Non intellexerant hæc interpretes. Heſiodus μίσγα θαλάσσης vocavit τὸ ἀφαῦρον πλῶν. Sic eleganter, Δείξω δή τοι μίσγα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης: quamobrem quæ Moſchopulus, Proclus, Tzetzes περὶ συμμετρίας hîc dicunt, oſtendunt eos non benè mentem Heſiodi vidiſſe. Dum ſuadet μίσγα φυλάσσεσθαι, ſuadet ut mercator uſque ad æſtatem maneat, quia uſitatiſſimus alter ille πλοῦς, vetis, nimirùm, ἁρπακτὴς fit. Quod quid ſit ad interpretes diximus. *Heinſius.*

696. Μήτε πεντήκοντα] Tzetzes legendum contendit τριάκοντα. Placet. *Guietus.*

698. Τέτρᾳ ἑκοῖο] Scribendum videtur τέτρασι. ſubintellige ἔτη, hoc eſt, τέτρασι ἔτη ἑκοῖο, hoc eſt, πέμπτῳ ἢ ἕκτει. τέτρασι, τέτλαξε δὲ δέκα. πέμπτῳ, hoc eſt, πέμπτῳ δὲ δεκάτῳ. Ratio hæc numerandi ſumpta eſt à menſibus lunaribus. Vide infrà τετραὰς μίσση, ἕκτη μίσση. Anno duodecimo pubeſcere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc eſt decimo ſexto nubat, quæ ætas nuptiis aptiſſima eſt. *Guietus.*

698. Τέτρ' ἑκοῖο] Mirifice inter ſe diſcrepant Interpretes de tempore quo puellis nubere Poëta præcipit. Sed omnes ferè conſentiunt 14^tum^ primum eſſe puellis pubertatis annum. Monet igitur Poëta ut per 4 annos pubeſcant, i.e. per 15^tum^, 16^tum^, 17^mum^, 18^vum^, 5^to^ autem pubertatis anno, ſc. 19^no^ nubant. Sic Proclus. Τῷ γάμῳ χρόνῳ ὑπάρχειν τῇ γυναικὶ

†

ἢ τὴν ἐντακόμενος χείμερον ἐν νιφετῷ —— Τὴν δὲ γαμεῖσθαι μὴ πρὶν ἥβης ἔτος πέμπτον ἄγεσθαι· ἐν δὲ πέμπτῳ τετραετηρικὸν γάμον ἔτος. Tzetzes vero —— Ἡ δὲ γυνὴ γαμοίσθω μὴ πρὶν ἥβης ἔτος πέμπτον ἴσχουσα. ἐν δὲ τῷ ἥβης τετραετηρικὸν γάμον, τοῦτ' ἔστιν ἐν τέτταρσι πέντε, ὡς ἐν δ'. Alii ſupponunt Νύμφη ſubintelligi, & ſic reddunt, *Mulier autem 14to anno pubeſcat, 15to nubat.* Sed ſi hic eſſet ſenſus, neceſſe eſt ſcriberetur τετράτῳ ἥβῃ, non τέτρατ' ἥβῃ, ſicut poſtea πέμπτῳ γαμοῖτο. Nam Νύμφη τέτρατ' ἥβῃ non poteſt ſignificare 14to *anno pubeſcat, ſed* 14 *annos pubeſcat.* Rob.

702. Οὐ μέν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ] *Clemens Alexandrinus* Strom. Lib. VI. nos docet *Simonidem* ſic hunc *Heſiodi* locum imitatum eſſe:

Γυναικὸς οὐκ ἔστιν χρῆμ' ἀνὴρ λαίζεται
Ἐσθλῆς ἄμεινον, οὐκ ἐοῖσαν κακῆς.

Uxore nullam rem vir poſſidet bonâ meliorem, neque deteriorem malâ. Clericus.

704, 705. Hi duo verſus ſuſpecti. v. 704. ἔνεστι eſt conſumit τὰ ὄντα, ἢ ἐόντα ἀφαιρεῖται. *Guietus.*

705. Καὶ ἐν ὠμῷ γήρᾳ δῦναι] Stob. καὶ ἐν ὠμῷ γήρᾳ δῦνα. *Heinſius.*

705. Ὠμῷ γήρᾳ.] Ὠμὸν γῆρας hic ſignificat *præmaturam ſenectutem*, quæ *ante tempus venit.* Sic de Laërte Odyſſ. Ο. v. 354.

Ἐκπάγλως γὰρ πενθὸς ὑδύρετο οἰχομένοιο,
Κηδείης τ' ἀλόχοιο δαΐφρονος, ἥ ἑ μάλιστα
Ἦκαχ' ἀπορθιμένῳ, καὶ ἐν ὠμῷ γήρᾳ δῦναι.

Ad quod Scholiaſtes. Πρὸ ὥρας γηρᾶσαι ἐποίησεν. *Cruda* tamen *ſenectus* apud Latinos diverſam longe ſignificationem ſortita eſt, ſc. *firmam, robuſtam.* Sic Virgilius de Charonte.

Jam ſenior, ſed cruda deo viridiſque ſenectus.

ſupra citati vero verſus Homerici ſuſpicionem inducunt quod τὸ ἔν hoc verſu excidit. *Rob.*

706. Οὐκ ἀνδανάνων] Ultricem Deorum curam, quæ mortales à tergo ſequitur. Ab ὄπι, quod notat *poſt*, ὄπις & ὄπιν. Tibullus: *Neſcio ultricem poſt caput eſſe Deum.* ab ὄπις, κατόπιν, ὀπίσω, ὄπιθεν. *Guietus.*

708. Εἰ δέ κε πουίσῃς] Nemo enim poteſt magis nocere eo, qui, amicitiâ renunciatâ, fit inimicus; quia aut arcana novit, quorum revelatio nocere poteſt; aut certè ea ſcit, quæ nos quàm maximè lædere poſſunt. Itaque, quantum quidem eſt in nobis, amicitias oportet eſſe æternas, ut ſuadet *Heſiodus.* Eadem de cauſa, ſic præcipiebat Solon: φίλος μὲν ταχὺ κλῶ· ὡς δ' ἂν κλίσῃ, μὴ ἀποδοκίμαζε: *amicos ne citò comparato, quos verò acquiſiveris, ne repudies.* Apud *Diogenem Laërtium*, Lib. I. §. 60. *Clericus.*

709. Γλῶσσαν χάσειν] Qui ultrò, non rogatus, prudens & ſciens mendacium loquitur. Sic apud Theognid. v. 488. ἢ κενόλως μαθέειν, ἄρχῃ autem id eſt ἄρχεται. ſic vet. Interp. *Scaliger.*

709. Μηδ' ψεύδεσθαι] Neque mentiaris illi, ſupple, ne verbo quidem decipias. *Guietus.*

709. Μηδ' ψεύδεσθαι γλῶσσαν χάσειν] Quia ejuſmodi mendacia anxios ſæpe habent ad breve tempus; nec ſatis arctam amicitiam redolent, quæ numquam patitur alii fieri à nobis, quod ab eo nobis fieri nolimus. *Clericus.*

711. Δὶς τόσα τίννυσθαι] Peſſimum præceptum; cum ſola Ratio ſuadet peccantes aut de induſtria, aut imprudentiâ amicos ferre, ut ad amicitiam redeant, aut certè ut nos priſtinæ amicitiæ hoc tribuere intelligamur. Quantò meliùs *Cicero*, de Amicitiâ, Cap. 21? *Primùm danda opera eſt, ne qua amicorum diſſidia fiant; ſin tale quid evenerit, ne exſtinctæ potiùs amicitiæ, quàm oppreſſæ eſſe videantur. Cavendum verò, ne etiam in graves inimicitias convertant ſe amicitiæ; ex quibus jurgia, maledicta, contumeliæ gignuntur; quæ tamen, ſi tolerabilia erunt, ferenda ſunt; & hic bonos veteri amicitiæ tribuendus eſt, ut is in culpa ſit, qui faciat, non qui patiatur*

injuriam. Rectè etiam, *Cicerone* antiquior, Auctori Pythagoricorum verſuum, qui aurei vocantur, v. 7.

Μηδ' ἔχθαιρε φίλον σὸν ἁμαρτάδος εἵνεκα μικρῆς.

Neque oderis amicum tuum propter exiguum peccatum. Clericus.

712. Δίκλω ἀδόχειν] Satisfacere verbis, aut jacturam, ſi quam creavit, ſarcire. *Clericus.*

714. Σὺ δὲ μή π νόον κατελεγχέτω εἶδος] Videtur eſſe præceptum, cui nullus eſt cum ſuperioribus ac ſequentibus connexus, & quo præcipit Poëta, non tantùm cavendum eſſe ne dicamus quæ occulta eſſe volumus, ſed etiam ne vultu prodamus id quod ſilentio tegimus. Itaque εἶδος hic eſt externa ſpecies, quæ frequentiſſima vocis eſt ſignificatio. Hoc autem præceptum, ſi ad diſſimulationem, nocendi causâ, referatur, qualis erat Tiberiana, rejiciendum; ſed ſi ad prudentiam ſpectet, quæ nonnulla intempeſtivè aperiri vetat, quamvis utilia iis quibus aperirentur, ambabus ulnis eſt excipiendum. *Clericus.*

719. Γλώσσης τοι θησαυρὸς] Sententiam horum verſuum illuſtrarunt interpretes Jacobi ad Cap. III. 9. & ſeq. *Clericus.*

721. Εἰ δ' ἦ κακὸν] Proclus ad locum. Ἀλλῷ· Εἶπ' ἔπποις τὰ θέλεις, ἀκέσεις τὰ κ' ἐ θέλεις. Καὶ Ομηρος· Οππότον καὶ ἔπποθε ἕπος, τοῖον δ' ἐπακέσσας. *Rob.*

722. Δυσείμφελον] Mare quidem dicitur δυσείμφελον ab *Heſiodo*, in Theogonia, quo non ſine periculo tranſmitti poſſit; hoc verò, ubi ſermo eſt de convivio, δυσείμφελον dici videtur qui ægrè adducitur, ut velit ſymbolam ſuam conferre ad convivium, ſeu ἔρανον. Hoc nos docuerat *Heſychius*, ſed verba ejus corrupta ſunt. Δυσείμφελον, ὅτι μὲ ἡ θαλάσσης, ἡ δυσείμαξος καὶ πραχεῖα καὶ ταραχώδης· ὅτι δὲ ἡ κολυμβητῆ, δυσαρεστός. Reſpicit ad locum *Homeri* Iliad. II. v. 141. ubi hominem mortuum ex curru decidentem urinatori, è fundo maris oſtrea petenti, confert Patroclus, hiſce verbis:

Πολλὰς δὲν κορέσειεν ἀνὴρ ὄδε πάσας ἀφύσσων
Νηὸς ἀποθρώσκων, εἰ ἢ δυσείμφελος εἴη.

Multos ſatiaret vir hic oſtrea quærens, ex navi deſiliens, quamvis procelloſum eſſet; nempe, mare. Ad quæ verba hæc habet *Euſtathius*, quæ in Lexicon ſuum tranſtulit *Phavorinus*: Δυσείμφελος ἢ πίνος ὁ δυσχείμαξος· δ' ἢ δυσχερῶς ναῦς πέμπεται. ὅθεν καὶ Ησίοδος δυσείμφελον ἢ ναυτιλίαν φησί. Σκηψὸς δέ φασι πλοῦν πικρῶς χάρεν· εἰ καὶ δυσείμφελοι εἶεν, οἱ πολλοὶ, ἀναλῶ, ἐκεῖνοι, οἷς τὰ πάντα ἀδηφάγει), ὅ ὅτι δυσάρεστοι, ὡς καὶ Ησίοδος· μηδὲ πολυξείνε δαιτὸς δυσείμφελον εἶναι, ὅ ὅτι δύσκολος, δυσπαράπεμπτος: *difficilis, qui ægrè adduci poteſt ut veniat*, quamvis acerſitus. De ἐράνῳ autem multa habet *Iſaacus Caſaubonus* ad Characteres *Theophraſti. Clericus.*

722. Μηδὲ πολυξείνε δαιτὸς] Ut hoc præceptum, quod eſt περὶ συμβόλων & κολακολίων, quæ collatis ab unoquoque ſumtibus inſtituebantur, conſtet ſibi, ſublatâ diſtinctione, ita lego: Μηδὲ πολυξείνε δαιτὸς δυσείμφελον εἶναι· Εκ κοινῆ θέλεις τε χάεις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη. Senſus eſt hoc modo mirè directus & perſpicuus. *Heinſius.*

725. Χερσὶν ἀνίπλυσιν] Faciebat hoc non parum ad munditiem, quæ à ſacra facturis poſtulabatur. Vide not. ad Gen. XXXV. 2. Hinc in proverbium abiit *illotis manibus* aliquid facere, quod perinde eſt ac imparatum eſſe. *Clericus.*

727. Μηδ' ἀντ' ἠελίοιο] Hîc *Heſiodus* non vetat de die meiere, ſed tantùm ſtantem, ad ſolem converſis ac retectis pudendis. Malè hunc locum acceperat *Claud. Salmaſius* Exercit. Plinianarum p. 431. quaſi *Heſiodus* velit de nocte tantùm lotium emitti; quod abſurdum eſt, nec poteſt obſervari. Itaque eum caſtigavit, ſed acriùs æquo, *Dionyſ. Petavius* in Miſcellis Exercit. Cap. I. & rectè obſervavit hunc verſum interpunctione & ſententiâ à ſequenti eſſe diſtractum. *Clericus.*

Ibidem. Ορθὸς] Stans, ut Gallicè *droit.* Vide

Vide Iliad. Σ. 246. & locum *Herodoti* laudandum ad v. 731. *Clericus.*

728. Αὐτὰρ ἐπεί κε δύῃ μεμνημένος ἔς τ' ἀνιόντα] Ab occasu ad ortum rectum meiere licet. Malè interpres. στυμὶ πελεία post τὸ ἀνίοντα. *Guietus.*

728. Αὐτὰρ ἐπὴν κε δύῃ] Hoc versu & duobus sequentibus, ut rectè *Petavius*, hortatur Poëta, ut ne post occasum solem, ac nocte quisquam ambulando meiat, aut denudatus, quòd etiam nocti veneratio quædam adhibenda sit. Igitur post ἀνιόντα non est ponenda πελεία στυμὴ, ut multi fecerunt. *Clericus.*

730. Μηδ' ἀπογυμνωθεὶς] Cùm Græci tunicas quidem breviores, nisi fortè hyeme, sed sine clausis femoralibus gestarent, non necesse habebant retegere pudenda ut meierent; sed tantùm inflexis genibus clunes in talos dimittere, ut tunicæ inferior ora magis dilataretur, ne lotio madefieret. De iis quæ dicuntur *feminalia* vide *Isaac. Casaubonum* ad Augusti Cap. LXXXII. in notis ad *Suetonium.* Clericus.

Ibid. Μαχέων τε νύκτες ἔασιν] Non tantùm vult interdiu non debuisse homines meiere stantes, ac retectis ad solem pudendis; sed ne nocte quidem incedentes, aut pudendis nudatis; quia noctu Dii frequentiùs inter homines versantur, ut rectè ad hunc locum *Proclus.* Clericus.

731. Ἐζόμενος] Hoc est clunibus ad talos demissis. *Sam. Bochartus* Hieroz. Parte I. Lib. II. c. 56. postquàm ostendit Judæos stantes solitos mingere, observat Græcos sedentes minxisse nusquam reperiri, nisi apud unum *Hesiodum*, cujus vss. 731 & 732. profert, tum subdit: *Itaque*, Hesiodi *ævo, Græci benè instituti, vel sedentes mingebant, vel ad parietem accedentes. Sed posterioribus sæculis, prius illud à viris usurpari desiit, & mulieribus relictum. Itaque in Græcorum monumentis nullum extat exemplum viri, qui sedens minxerit.* Deinde allatis multis contrariis exemplis, addit hoc Herodoteum, quo brevitatis causâ, hîc contenti erimus: *Herodoto*, inquit, *nihil expressius, qui ut probet Ægyptios in plerisque aliter se gerere, quàm reliquos homines, inter cetera hæc habet* Lib. III. c. 35. Οὐρέουσι αἱ μὲν γυναῖκας ὀρθαὶ, οἱ δὲ ἄνδρες κεκλιμένοι, *fœminæ quidem stantes mingunt, viri verò sedentes.* Clericus.

734. Εσίη ἐμπεπλασθὲν παραφαιστέμεν] Quia, nimirum ad focum erant Dii Penates, focusque, ut habet *Proclus*, erat domestica ara, in qua libationes quotidie fiebant, & se pollutos existimabant. Itaque priùs abluere se se necesse habebant, si præcepto Hesiodi obsequi volebant. Sic apud *Herodotum*, Lib. I. 198. ὁπόκως δ' ἂν μιχθῇ γυναικὶ τῇ ἑωυτοῦ ἀνὴρ Βαβυλώνιος, ——— ὄρθρου γενομένου λοῦνται ἀμφότεροι, ἄπρηκτος γὰρ ὑδατος ἅψονται πρὶν ἂν λούσωνται: *quoties autem cum uxore miscetur vir Babylonius,* ——— *orto diluculo abluuntur ambo, nullum vas priusquàm se abluerint tacturi.* Quæ narratio ostendit, apud Græcos, *Herodoti* ætate, vulgò observatum non fuisse *Hesiodi* præceptum. *Clericus.*

736. Απὸ δαιτὸς] A Deorum conviviis, quæ sacrificiis peractis fiunt, festis Deorum sollemnibus. *Guietus.*

742. Απὸ πεντέζοιο] A manu quæ habet quinque digitos, ut πέντε ὄζους, *quinque ramos.* Οὖον verò ἀπὸ χλωρὸν, ut docent Græci Interpretes, est pars sicca, hoc est extrema unguium, quæ separatur ab ea quæ carni adhæret. Hoc præceptum, obscurius exprimitur ab *Hesiodo*, sicut obscurè exprimebantur symbola à *Pythagora*, ut res nullius pretii viderentur nescio quid reconditius complecti, & imperitis essent admirationi. Solent enim quàm maximè mirari quæ non intelligunt. Hoc videtur velle *Hesiodus*, non esse exspectandum, ad manus abluendas, & unguium, ut probè purgentur, retrimenta secanda, tempus ipsum con-

convivii, ſed manibus lotis accedendum. Alioqui ne in familiari quidem convivio ungues quiſquam ſecet, qui nolit retrimenta in patinas exſilire; quod, ut opinor, non gratius fuiſſet Græcis, quàm nobis nunc eſt. *Clericus.*

743. Ἄυον ἀπὸ χλωροῦ] Ungues à carne. *Guietus.*

744. Μηδέ ποτ' οἰνοχόων] Hæc eſt anilis ſuperſtitio, potiùs quàm præceptum ethicum, ſymbolorum more expreſſum. Hîc enim Poëta religioſa tradit, non moralia. Itaque fruſtrà eſt *Proclus*, qui vult myſticè ab *Heſiodo* ſignificari, non eſſe privata præferenda communibus, quia κρατὴρ commune erat, quo ex οἰνοχόῃ hauriebant. Verùm communis etiam erat οἰνοχόη, quandoquidem ex ea etiam vinum commune hauriebant omnes convivæ. Alia ejus interpretamenta non ſunt veriſimiliora, ut nec cetera omnia allegorica commenta, quæ ad incruſtanda ſuperſtitioſa deliria Majorum ſuorum Græci poſteriores adinvenerunt; ut ſapientiores viderentur fuiſſe, quàm fuerant. Etiamnum hodie veterum ſuperſtitionum veſtigia videre licet, multis in locis. Sunt qui, exempli causâ, mali ominis eſſe putant panem inverſum, ita ut planior pars ſit ſuperior, cultros decuſſatim in menſa jacentes, ſalillum in menſam effuſum, & ſimilia; quibus myſticos ſenſus non minùs facile eſſet invenire, quàm Heſiodeis nugis. *Clericus.*

746. Ἀντικρὺς κατοπτεύειν] Superſtitioſum hic aliquid eſſe mihi perſuadeo, potius quàm id quod volunt Græci Interpretes: qui putant irriſionem ſignificari eorum, qui imperfectum ædificium ſunt conſpecturi. Exiſtimaſſe videtur *Heſiodus* mali eſſe ominis, ſi cornix imperfecto ædificio inſideret, quòd facilè & frequentiùs fieri potuit, ſi diu imperfectum relinqueretur. Agit autem hîc de lignea ruſtici caſa, ad quam abſolvendam longo tempore opus non eſt. Ejus opinionis veſtigia remanſerant apud Romanos, tempore *Plinii*, qui H. N. Lib. X. c. 12. ſic de Cornice loquitur: *Ipſa ales eſt inauſpicatæ garrulitatis, à quibuſdam tamen laudata.* Deinde: *inauſpicatiſſima fœtus tempore.* Eodem Capite, de bubone agens, oſtendit à multis ferale habitum ſi domui inſideret, quod confutat hiſce verbis: *Privatorum domibus inſidentem, plurimum ſcio non fuiſſe ferale.* Simile quiddam de cornice ſenſiſſe *Heſiodum* credibile mihi fit. Prodidit etiam *Ælianus* de Animalibus Lib. III. c. 9. imam cornicem mali eſſe ominis: οἵ τε ἕδρας ὀρνίθων περὶ πίστεις ἐποιοῦντο ἐκ τοιούτου εἰς μαντείαν ὀφελίμων εἶναί φασιν, εἰ ἐπικάθοιτο κορώνη μία: *qui obſervant ubi inſideant aves, & earum volatus non eſſe fauſtam auguria captantibus aiunt, ſi audiatur una cornix.* Scio interdum boni ominis fuiſſe cornicem, qua de re vide Intt. ad Eclog. IX. *Virgilii*, v. 15. Sed ſatis mihi eſt inauſpicatam ſæpe fuiſſe, ut eò *Heſiodum* reſpexiſſe exiſtimem. *Clericus.*

748. Ἀντιβολέεσθαι] Scio quidem vaſa dedicare ſolitos veteres, ſed vox hæc, & verbum ἀναίρειν ſuadent agi potiùs de carne rapta ex olla, ſive de *aulicoquis extis*, ut loquitur *Feſtus*, antequàm ſacra eſſent facta. Adſentior itaque *Sam. Bochart* ſic hunc locum interpretanti Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 50. Fuere qui dapes propè crudas eripuerint non ſolùm ex popinis, ſed etiam ex locis ſacris. Vide 1. Sam. II. 13. ubi filii Helis ita ſe geſſiſſe narrantur. Qualis apud *Athenæum* deſcribitur mulier quædam, quæ ſacra nondum immolata devorabat, ἁρπάζουσ' ὀβελίσκοις, *à veru illa rapiens*; & in *Suetonio* Vitellius c. 13. *homo non profundæ modò, ſed intempeſtivæ quoque ac ſordidæ gulæ, ne in ſacrificio quidem umquam, aut itinere ullo, temperavit, quin inter altaria ibidem ſtatim viſcus & farra pænè rapta è foco manderet.* Denique, ut Poëta auctor,

Eſt etiam è mediis victima rapta focis.

Cu-

Cujuſmodi ventres ferit illud *Simonidis*, quod tandem in proverbium ceſſit:

Ἄδυτα δ' ἱερὰ πολλάκις καπεδίει.

Nondum immolata ſacra ſæpè devorat. Proinde in *Heſiodo*, inter alia præcepta, hoc itaque habetur, *ne ab ollis nondum ſacrificatis* (cibum) *rapiens comedito.* Nam ut ἕζειν & ἐπιἕζειν *ſacrificare* eſt: ita ἀνεπιἕζεκτος eſt ἄδυτος, *nondum ſacrificatus* vel *immolatus*, ut à *Tzetze* redditur. Addatur hiſce locus *Ciceronis* è Lib. II. de Fin. c. 7. *Reperiemus aſotos primùm ita non religioſos, ut edant de patella.* Non neceſſe eſt nos hîc colligere quæ à Veteribus dicta ſunt περὶ τῶν βωμολόχων & ἁρπάγων, qui ex altari carnes ab alio oblatas rapiebant; neque enim de iis verba facit *Heſiodus*; ſed de iis qui ipſi ſacra facientes, nondum peractis ſacris, hoc eſt antequam projicias porrexiſſent, & adoleviſſent, carnes victimæ ſuæ comedebant. *Clericus.*

750. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν] Per ἀκίνητα ſolum & lapides intelligere videtur, quæ frigida ſunt & dura. Hoc præceptum Pythagorico illi cognatum videtur, ne ſedeas ſuper lapidem. Vel ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν eſt ἀκίνητον ποιεῖν. Theocr. ὄφρ' ἔνεσίν κα πέτρᾳ. *Guietus.*

750. Ἐπ' ἀκινήτοισι] *Proclus* ſepulcra interpretatur, quæ movere nefas erat; at eodem jure terminos agrorum interpreteris. Malim intelligere de ſaxis quibuſvis, quibus imponi pueros nollet *Heſiodus*; ſed tantùm tabulis ligneis, aut aliis, quæ poſſunt amoveri. Videtur credidiſſe ſi duodecimo die, aut duodecimo menſe puer collocaretur in rupe, infirmum eum fieri. Quòd ſi diceretur de frequenti impoſitione pueri in ſedili ſaxeo, & per totam infantiam, non careret ratione; ſed ea res exitialior non fuit duodecimo die vel menſe, quàm aliis infantiæ temporibus. Mera hæc fuit ſuperſtitio, cujus ratio certa non magis reddi poteſt, quàm ſomniorum febricitantis. *Clericus.*

750. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν] Notum eſt omnibus quàm multa de his Veteres. Ceterùm cur hoc præceptum, de non movendis ſepulcris, ad παῖδα δυωδεκαετῆ ſpectet, numquam oſtendere potuerunt. Nos hos verſus, etiam ſine Grammaticorum ſuffragio, hoc modo tranſponendos eſſe non dubitamus, qui nimiùm miſerè truncarunt, mutilarunt, auxerunt, tranſpoſuerunt olim, tamquam vultures quidam Homerum & Heſiodum:

Μηδὲ γυναικείῳ λουτρῷ χρόα φαιδρύνεσθαι
Παῖδα δυωδεκατῆον, ὅτ' ἀνέρ' ἀνίηρα ποιεῖ,
Μηδὲ δυωδεκάμηνον, ἴσον καὶ τοῦτο τίτυκται)
Ἀνίει· λευγαλέη γὰρ ὅτῃ χρόνον ἐς' ὅτῃ κε τροφὴ
Ποιγῇ.

Quantâ curâ τὰ θερμότερα τῶν λουτρῶν, quæ γυναικεῖα vocabant, & abſolutè λουτρὰ, in deliciarum deſcriptionibus, Lampridius *lavacra muliebria*, Capitolinus *excaldationes*, ſicut viri magni nuper notarunt, veteres diſtinxerint, pueris notum eſt; cùm ex aliis, tum ex Comico, qui ἐκ τῶν λουτρῶν totam diſciplinam Athenienſium conſiderari vult. Pueri autem δυωδεκαετῆοι & δυωδεκάμηνοι, omnia communia cum matribus habebant, λουτρὸν, πρόπολον, οἶκον, id eſt, ipſum Gynæceum. Heſiodus ergo ne ejuſmodi puerulos matrum λουτροῖς adſuefcere ſinant, ex diſciplina veteri, quia θολοῦσθαι τὰ σώματα ex aquæ tepore exiſtimabant, diligenter monet. Senſus erit ita perſpicuus planuſque, ut nihil ſuprà, hoc modo.

Neque muliebri lavacro corpus purgare
Puerum ſinas duodecennem, quia maſculos enervat,
Neque duodecim menſium: nocet & illud æquali modo
Viro: dura enim ſuo tempore & hanc rem ſequitur
Pœna.

Apparet hinc ante omnia præceptum περὶ τῶν ἀκινήτων huc non ſpectare: quod ſeorſim conſiderabimus. *Heinſius.*

Ib. Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν] Ἀκίνητα ſunt οἱ τύμβοι: de quibus uſitatam fuiſſe ele-

elegantiſſimam parœmiam μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, qua hic Heſiodus utitur, ſatis ex illo Platonis apparet, tertio De legibus: Οὐκ ἂν τοῖς νομοθέταις ἢ μέγιστη τῶν μεμψέων, ἰσότητα αὐτοῖς τινὰ κατασκευάζουσι τῆς οὐσίας, ἣ σφῶν ἐν ἄλλαις νομοθετημάσιν πόλεσι πολλαῖς γίνεται, ἐάν τις ζητῇ γῆς τε κτῆσιν κινεῖν, ἢ χρεῶν ἀφέλυσιν, ὁρῶν ὡς οὐκ ἂν δύναιτο ἄνευ στάσεων γίνεσθαι ποτὲ τὸ ἴσον ἱκανῶς. ὡς ὑπολειπόντι δὴ νομοθέτῃ κινεῖν τῶν τοιούτων τι πᾶς ἀπάντα λέγων, μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα. Et Euſebius Præparat. Evang. lib. III. Ἡμᾶς δὲ τὰ μέγιστα ἀσεβεῖν τὰς ὕπας ἐμφανεῖς καὶ εὐιέγκτους ἀναμείσι ἐν ὑδενὶ λόγῳ πιθανούσας, ἀντικεῖσθαι δὲ φθεγγομένους, δίον σίβειν ἕκαστον τὰ πάτρια, μηδὲ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, στοιχεῖν δὲ καὶ ἑπέσθαι τῇ τῶν προπατόρων εὐσεβείᾳ, ἀλλὰ μὴ πολυπραγμονεῖν ἔρωτι καινοτομίας. Καθίζειν ἐπ' ἀκινήτοισι, pro κινεῖν τὰ ἀκίνητα, quàm eleganter dictum ſit, oſtendimus ad Proclum. *Idem.*

Ibid. Οὐ γὰρ ἄμεινον] Vetus clauſula qua potiſſimùm urebantur in interdictis ſuis Principes, erat, ὑ γὰρ ἄμεινον. Sic apud Herodotum in cautione ſepulcrali in Epitaphio Nitocridis; ὥς τις ἐμῶ ὕστερον γενομένων Βαβυλῶνος βασιλέων, ἂν σανίσῃ χρημάτων, ἀνοίξας τὸ τάφον, λαβέτω ὁκόσα βέλεται χρήματα, μὴ μέντοι μὴ σανίσας γε. ὑ γὰρ ἄμεινον. Quia autem vulgò etiam in Ethicis cautionibus ea utebantur clauſula, Horatius Philoſophiam alibi, *meliora* dixit, id eſt, τὰ ἀμείνω.

Cum tu coëmptos undique nobiles
Libros Panætii, Socraticam & domum,
Mutare loricis Iberis
Pollicitus meliora tendis.

Pollicitus meliora, eſt, ὁ τῆς φιλοσοφίας ἀντιποιούμενος. *Heinſius.*

753. Μηδὲ γυναικείῳ λωτῷ] Nihili fecerunt poſteriores Græci hoc *Heſiodi* præceptum, quod iis exprobrat *Clemens Alexandrinus*, in Pædagogo, Lib. III. c. 5. ubi agit πῶς δεῖ τὰ λυτρὰ ἀναπαίπλεον, & hæc habet: ἔξεστι δὲ τοῖς βυλομένοις τῶν ἄλλων οἴκοι τὰς καταλείψεις γυμνὰς ἐν τοῖς βαλανείοις διάσοντας· ἐνταῦθα γὰρ ἀπολύσασθαι τοῖς δια τοῖς, ὥσπερ καπήλοις σωμάτων, ἐκ αἰσχύνου. ἀλλ' ὁ μὲν Ἡσίοδος· Μηδὲ γυναικείῳ λωτῷ χρόα φαιδρύνεσθαι, παραινεῖ. κοινὰ δὲ ἀνέωκται, ἀνδράσιν ὁμοῦ καὶ γυναιξὶ τὰ βαλανεῖα: *Licet autem aliis volentibus eas, quæ domi ſunt incluſæ, nudas videre in balneis; hîc enim ſe exuere ſpectatoribus, tamquam corporum cauponibus, non erubeſcunt. Sed Heſiodus quidem corpus fœmineo non exhilarare lavacro, ſuadet. Viris autem & fœminis communia aperta ſunt balnea.* Nonnulli tamen Principes hoc, apud Romanos emendare conati ſunt. Vide *Hieron. Mercurialem* de Arte Gymnaſt. Lib. I. c. 10. *Clericus.*

756. Μωμεύειν ἀίδηλα] Hoc eſt, ut quidem videtur, irridere ritus, quorum rationem ignoraveris, quia tibi non placent. Quod præceptum ſuperſtitioſiſſimas qualſque cærimonias in tuto locat, quæ poterunt ſemper defendi ab iis quibus placebunt, hoc prætextu quòd earum rationes ab iis, qui eas improbant, ignorentur. At quidquid Rationi & rectæ de Numine notioni adverſatur, id meritò poſſumus *μωμεύειν*, quamvis inſtitutionis ejus cauſas ignoremus. Res ipſa ſæpè docet nullas ſatis graves eſſe potuiſſe. *Clericus.*

757. Μηδὲ ποτ' ἐν φρεχῇ] Hos verſus delendos cenſet Plutarchus, teſte Proclo. ἐπίχω. vide Plut. *Quietas.*

760. Δειλὼ δὲ βροτῷ ὑπαλεύειν φάμεν] Non ſunt, nimirum, ea facienda, quæ cùm omitti ſine crimine poſſint, ſi fierent, famam pravam crearent; nam in rectè factis, & quæ virtus à nobis poſtulat, parum curandam famam docent Philoſophi. Ubi agitur officium quodpiam, à vera virtute præſcriptum, *nihil magis præſtandum eſt, quam ne, pecorum ritu, ſequamur antecedentium gregem, pergentes non quâ eundum eſt, ſed quâ itur. Atqui nulla res non majoribus malis implicat, quam quod ad rumorem componimur; optima rati ea quæ magno adſenſu recepta ſunt, quorumque exempla nobis*

bis multa ſunt; nec ad rationem, ſed ad multitudinem vivimus. Inde iſta tanta coacervatio aliorum ſupra alios ruentium. Verba ſunt *Senecæ*, ex Cap. I, de vita beata, ubi & alia in eamdem ſententiam. *Clericus.*

765. Ηματι δ' ἐκ μέσσου] De ſuperſtitioſis hiſce deliri, hac certè in re, Poëtæ præceptis judicium *Plutarchi* vide ad v. 824. *Clericus.*

766. Πρόφρα νύμσν] Hoc eſt, priùs doce, ne quid infauſtis diebus aggrediantur. *Heſychius*: φράζεο, δοκίμαζε, σημαίνει, λέγει. Quamobrem & apud Romanos, nonnullorum in Tricliniis, affixæ erant Tabulæ, in quibus *qui dies boni, quique incommodi eſſent* notatum erat, & eſt apud *Petronium* Cap. XXX. *Clericus.*

Ibid. Τετράδα μλυὸς ἐόντων] Hoc eſt, ultimum diem cujuſque menſis; nam antiquiſſimi Græci, ut etiam Orientales, menſes Lunares habebant, quos ſingulos triginta diebus claudebant, ut oſtendit multis *Dionyſ. Petavius* Lib. I. de Doctr. Temporum, & eminentiſſimæ dignitatis ac eruditionis vir *Henr. Noriſius* in Diſſert. de Menſe & Anno Macedonum Cap. I. *Clericus.*

767. Ἐπισκοπέειν] Hoc eſt, diligenter expendenda ſervis attributa opera in menſem, ut videas an ea rectè perfecerint. *Clericus.*

Ibid. Ἁρμαλιὴν] *Heſychius* interpretatur ἁρμαλιὴν τὴν τροφὴν, παρὰ ἁρμόζειν τῇ ἰσχυούσῃ τὴ μίλη. Hanc quoque, & alias originationes non meliores habet Etymologicon Magnum. At ſatius eſt interpretari ἁρμοδίαν ἑκάστῳ τροφὴν, *convenientem unicuique cibum*, quem *demenſum* vocabant Latini, & quem ſingulis Calendis diſtributum ſervis docuerunt viri docti ex hoc *Plauti* loco, in Sticho Act. I. S. 2. v. 3. ubi herus ſervos ſic alloquitur: *vos meminiſtis quot Calendis petere demenſum cibum.* Ad quem locum vide Intt. *Pignoriumque* & *Popmam* de Servis. *Clericus.*

768. Εὖτ' ἂν ἀληθείην] Quamvis communis interpretatio bona ſit, tamen aliter intelligo. Nam εὖτ' ἂν ἀληθείην indicari illis verbis tempus diei, quod vocatur πληθούσα ἀγορὰ, frequens forum quando jus dicitur, hoc verò eſt ἀληθείην κρίνειν. *Scaliger.*

Ibid.] Pleniùs mentem ſuam expreſſit *Joſ. Scaliger* de Emend. Temporum Lib. I. p. 4. ubi agit de partibus diei. Itaque verba ejus hîc apponemus: "Tempus "antemeridianum deſignantes dicebant "πληθύουσα vel πληθέουσα ἀγορᾶς, convenien- "tibus, ſcilicet, eo tempore in comitium "viris; ut *Heſiodus* dicit, εὖτ' ἂν ἀλη- "θείῃ λαοὶ κρίνοντες ἄγωσι. Quod tamen "longè aliter Græci Interpretes illius "Poëtæ exponunt. Aiunt enim *Heſio- "dum* intellexiſſe de triceſima menſis "Lunaris, & ſenſum loci Heſiodei eſſe "perinde ac ſi dixiſſet: *quando homi- "nes veram triacada lunarem agunt*, & "non ſecundum uſum politicum, ſed ſe- "cundum motum Lunæ. Quod tamen "nobis valdè coactum videtur, & men- "tem *Heſiodi* hanc fuiſſe dicimus: τετρά- "δα eſſe valdè idoneam rebus gerendis "eâ horâ, quâ homines ad jus in forum "conveniunt. *Homerus* Odyſſ. M.

"—— Ημος δ' ὄπι δόρπον ἀνὴρ ἀγορῆθεν "ἀνέστη

"Κεινὸν νείκεα πολλὰ δικαζόμενον ἀνθρώπων.

"*Quando ad cœnam vir è foro ſurrexit,*
"*poſtquam judicavit de multis litibus,*
"*juvenibus litigantibus.* Quæ ſane in- "terpretatio melior vulgari. Sic etiam "paullò pòſt dicit, ἦματος ἐκ πλείης, quod "nos interpretamur, *jam adulto die.* Hæc vir ſummus, cui adſentimur. Nimirum, hîc ἀληθείη non eſt *veritas*, ſed *jus*, aut *juſtitia*, ut paſſim apud Poëtas; & κρίνειν ἀληθείην idem eſt ac κρίνειν θέμιστας, ut loquitur *Heſiodus* Theogon. v. 85. hoc eſt, *jus dicere.* Ἀγορὴ verò vox eſt juridica, quæ dicitur de occupatione Judicum jus dicentium, hominumque propterea ad eos convenientium, de qua vide Inter-

pretes ad Act. XIX. 38. Aliter ſenſum expreſſeris his verbis: ὅτε ὑπὸ τῶν λαῶν ἄγονται ἀγόραιοι καὶ κείνονται δίκαι κατ' ἀλήθειαν: *cùm à populis celebrantur dies faſti, quibus jus dicitur, & lites ſecundùm juſtitiam judicantur.* Clericus.

769. Διὸς ἔδος μηνὸς τοῦ] Erravit vir ſummus Angelus Politianus, cum tres dies Jovis ab Heſiodo ſtatui obſervat, ex hoc loco. Vetuſtiſſimi Poëtæ, ominis causâ, utebantur in τελευτῇ voce Διὸς eleganter, in narrationibus etiam, quacumque de re agebant. Ita in principio cõntinuò τῆμ' Ἔργων, Οὐ τι ἀλφ βεβροτοὶ ἄνδρες ἐμῶς ἄφατοί τε φατοί τε, Ῥητοί τ' ἄῤῥητοί τε, Διὸς μεγάλοιο ἔκητι. Ubi illud poſtremum ominis cauſa ponitur, & ex abundanti: nam nihil eſt quò referatur. Peculiariter autem ſingulos dies Poëtæ, ἡμέρας ἐκ Διὸς dicunt ſimpliciter. Sic in illo ὅσσαι γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διός εἰσι. Auctor Megaræ Idyllii Dorici: σὺ δ' ὕστε λείβεαι ὕδωρ Νύκτας τε κλαίουσα καὶ ἐκ Διὸς ἡμαθ' ὁπόσσα. Ita Heſiodus cum rationem τῶ ἡμερῶν incipit, in genere jubet φυλάσσεσθαι ἤματα ἐκ διόθεν, id eſt, ſimpliciter, *dies quos natura conſtituit*: ita ea vox millies à Poëtis ponitur. Sic Apollonius & Nomnus αὖραι ἐκ Διὸς dixerunt, ſicut Heſiodus ἤματα ἐκ Διός. Omnes enim res ominis cauſa Διὸς dicebant. Ita ut inde τὸ Διὸς, ἐκ τελευτῆς, in uſu remanſerit. Ita cum Theocritus dixit, Μυσέων ἀπάνευθε, Διὸς μέγα βουλεύοντος: quod etiam veteres magiſtri videntur ex eo loco ad Homerum notare. Id quod illi toties ἐκ Διὸς dicunt, Heſiodus hîc ἔδος Διός, dixit. Αἱ δ', inquit, ἡμέραι εἰσὶ παρὰ Διός: id eſt, *Hi ſunt dies de quibus acturi ſumus*: quicquid non interpretamur, ominis cauſa dicitur. Atque hæc cauſa eſt, cur Proclus, qui tam ſtudiosè ex more familiæ ſuæ, dies perſecutus eſt, nihil ſæpè Διὸς ἡμερῶν dicat. niſi quod πάσας τὰς ἀγαθὰς ita dici exiſtimat. Atqui Heſiodus, poſt hanc formulam, non τῶ ἀγαθῶν ſolum, ſed & τῶ κακῶν aggreditur diviſionem. Tzetzes ad omnes dies retulit: quanquam more ſuo nugaciſſimè ſuprà, ἐκ Διόθεν, ἐκ νοὸς καὶ φρονίμων exponat, hîc verò παρὰ τὰ εἱμαρμένα. Sed veniam meretur qui à Grammaticis diſſentit, cùm ipſi toties à ſe abeant. *Heinſius.*

770. Πρώτην ἔνη] Ἕνη vocabatur temporibus Heſiodi prima menſis. Sed Solon omnium primus vocavit τὴν πεντεκάδα ἑνὶ καὶ νέαν. *Scaliger.*

770. Καὶ ἑβδόμη] Nimirum, menſis, non hebdomadis, ut rectè oſtendit *Joan. Seldenus* de Jure Nat. & Gentium Lib. III. c. 17. contra Veteres & Recentiores, qui fruſtra hîc veſtigia Judaïci Sabbathi quæſiverant. *Clericus.*

Ibid. Ἱερὸν ἦμαρ] Non ſignificatur dies profeſtus, quo ferias agitari oporteret, ſed dies fauſtus. Vide v. 819. Idem eſt ac πεπλεσμένον ἦμαρ v. 799. hoc eſt, dies valde accommodus ad res gerendas, quod vidit etiam idem *Seldenus*, loco memorato. *Clericus.*

771. Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο] Nempe, menſis Thargelionis. *Diogenes* in vita Platonis §. 2. Γίνεται Πλάτων —— Θαργηλιῶνος ἑβδόμῃ· καθ' ὃν Δήλιοι τὸν Ἀπόλλωνα γενέσθαι φασί: *naſcitur Plato Thargelionis ſeptimo, quo Delii natum Apollinem dicunt.* Ad quem locum, vide Intt. quibus ſuccenturiandus vir illuſtris atque eruditus *Ezech. Spanhemius*, ad Callimachi hymnum in Delum v. 251. Propterea uniuſcujuſque menſis dies ſeptimus ſacer erat Apollini, non tantùm dies ille Thargelionis menſis, ut obſervavit & *Seldenus* eo, quem antea indicavimus, loco. *Clericus.*

775. Οἷς τείκειν] *Sam. Bochartus* Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 45. poſtquam egit de vulſione lanæ; "Vellendi, inquit, "morem quod attinet, is olim Romæ "fuit in uſu, & in vicinis locis, non in Ju"dæa, nec in Græcia. Saltem, apud *He*"*ſiodum*, qui de re pecuaria ſcripſit pri"mus omnium. Οἷας τείκειν, non eſt *oves* "*vellere*, ſed *tondere*, ut in *Theocriti* Bu"coliaſtis. "—— ἐγ-

" ——— ὑπόκα πεξῶ
" Τὰν ὄϊν, τὰν πίλλαν.

" *Cùm ovem pullam tondebo.* Verbum " enim κοίκειν Scholiaſtes notat hîc idem " eſſe quod κείρειν *tondere*, ὡς ἡ παρ' Ησι- " δῳ, *ut & apud Heſiodum. Heſychio* " etiam πέξαι eſt κεῖραι, & πέξις ψίλωσις, κυ- " ρὰ ξύρησις. Et quamvis apud *Archip-* " *pum, Cratinum* & *Philemonem* ναυκο- " πλῶν & ναυκόπλης *vellerum* vulſorem " propriè ſonet, veteres tamen tonſorem " explicant, (*Heſychius*: ναυκόπλαι, οἱ " κείροντες τὰ πρόβατα. *Suidas*: ναυκόπλαι, " οἱ τὰ πρόβατον κυρῶς) quia in vocum ex- " plicatione non tam etymon, quàm uſus, " reſpicitur. *Clericus.*

777. Ἀεροπότητος] A verbo ἀείρω & ποτὴ volatus, adverſus aliorum opinionem. *Scaliger.*

778. Ἡματος ἐκ πλείης] Ἐκπλείης unâ voce, hoc eſt, die pleno, æſtivo ſcilicet. Nam hiberni dies ſunt dimidii tantùm. Infra εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλέῳ ἤματι. *Guietus.* Gallice ad verbum exprimas *en plein jour*, hoc eſt, medio die, quemadmodum interpretatur hunc locum *Joſ. Scaliger*, ut diximus ad v. 768. Sic dicebant πλειόνυξ, *la pleine nuit*, quamvis aliter vocem interpretetur *Heſychius.* Clericus.

Ibid. Οτε ἴδρις] Hoc nomen formicæ κατ' ἐξοχὴν datum. Horat. *Parvula nam exemplo magni eſt formica laboris.* Guietus.

Ibidem.] Solet *Heſiodus* deſignare animalia nominibus adjectivis, quibus eorum natura vel ſolertia optime deſcribitur. Sic pro Cochlea habet φορβοικον, *domiportam*, pro hirundine ὀρθυγόλω, *mane lugentem.* Nullum Epithetum formicæ meliùs conveniat, quàm ἴδρις, quam in rem vide quæ collegit *Sam. Bochartus* Hieroz. Part. II. Lib. IV. c. 22. Quod autem hîc dicitur duodecimo die menſis colligere acervum nemo neſcit tam veram eſſe, quam araneum telam eo potiſſimùm die texere, hoc eſt, plane ridiculum & falſum. Quare miror Poëtam noſtrum tam confidenter mentitum, in re quæ à puerulis argui poterat. Superſtitione, ſcilicet, animus præpeditus mendacio patet, clauſus eſt veritati. Sed quod magis mireris, non Poëtæ, ſed Phyſici, hoc eſt, veritatis indagatores, ſomnia ejuſmodi, pro rebus compertis, venditarunt; quod ex *Bocharti* collectaneis ejuſdem Libri Cap. XXI. agnoſces. Sunt enim prolixiora, quam huc transferri queant. *Clericus.*

779. Τῇσιν ἰσὸν στήσαντο γυνὴ] Ἰσὸς Græci vocant ligna illa erecta, quibus ſtamina intenduntur ad telam faciendam. *Heſychius*: ἰσὸς τὸ ὀρθὸν ξύλον ἡ νεὼς ἢ τὸ ὁφαντικόν. Latinis *jugum*, vel *tela jugalis* Catoni. Ισοπέδη etiam dicebatur. *Heſychius*: ἰσοπέδη ξύλον ὀρθὸν ὅπῃ ἡ τραπέζης, ᾧ προσπήγνυται ὁ ἰσός. Latinis dictæ ea ligna *pedes telæ*. Gloſſæ: *pedes telæ*, ἰσόποδες. Dionyſius, in Baſſaricis, de Dardania urbe Indiæ, in qua mulieres, intra unum diem detexebant:

Ἡ οἳ Δαρδανίλλω ναῖον πόλιν εὐρυάγυιαν,
Ἐνθάδε πίπλα γυναῖκες Ἀθηναίης ἰότητι
Αὐτήμαρ κεκόασιν, ἐφ' ἰσοπέδων τανύσσαι,
Αὐτήμαρ δ' ἔταμόν τε καὶ ἐξ ἰσῶν ἐρύσαντο.

Uno die, ſtamen in tela jugali extenderunt, detexuerunt & deſecuerunt. Primum igitur, in tela contexenda, telæ pedes erigere & jugum iis imponere, quod *Ovidius telam jugo jungere* dixit, *Heſiodus* ἰσὸν στήσασθαι. Deinde ſtamina telæ, vel jugo telæ adnectere, quod *telam ſtamine intendere* dixit *Ovidius*, & *ſtamen telâ ſuſpendere.* Græci στήμονα στῆσαι, atque inde etymologia τοῦ στήμονος & *ſtaminis.* Græcis enim στήμων ἀπὸ τῆς στῆσαι, quòd in tela ſtaret. Doricè στάμων, Latine *ſtamen*, ut τέρμων, *termen*, & ſimilia. Attici dicebant προφορεῖδες, cùm telam ſtamine intendebant. *Pollux*: στῆσαι δὲ στήμονα, ἢ τὰ στημόνια, καὶ προφορεῖδαι. *Heſychius*: προφορεῖδες τὸ τῆς ἀλιζομένης τὰ στήμονα παραδιδόναι. *Heſiodus* προβάλλεσθαι hoc idem dixit:

Ἰσὸν δ' ἐπάσσατο προβάλλεσθαι μέγα ἔργον.

Hæc *Cl. Salmaſius* ad *Julii Capitolini* Pertinacem p. 127. quæ vera ſunt, quamquam ex memoria malè *Heſiodi* verſum profert. *Clericus.*

780. Μιωὸς δ' ἰσαμψυ] Poſterioribus temporibus, ἰσάμψιος μιὸ ad primam dumtaxat decadem porrigebatur; ſequens decas tribuebatur μεσοῦντι μηνί. Vide *Julium Pollucem* Lib. I. c. VII. §. 5. Sed *Heſiodi* ævo, ad vigeſimum diem menſis erat ἰσάμψιος. Vide v. 798. *Clericus.*

782. Εκτη δ' ἡ μίοτη] Hoc eſt, ἕκτη μεσοῦντος, ἕκτη ὀπὶ δέκα. *Guietus.* Fallitur *Pollux*, loco antea memorato, ubi dicit *Heſiodum* vocare μίοτην decimam quintam cum ſic vocet omnes dies ſecundi δεκαμήνου. Μετὰ δ' I, inquit, Ησίοδος μ' Ε, τὴν μίοτην φησὶ *poſt decimam Heſiodus quintam vocat mediam.* Clericus.

785. Η τεσσάτη ἕκτη] Hoc eſt, ſextus dies primæ decadis, ſeu μηνὸς ἰσαμψυ. *Clericus.*

792. Εικάδι δ' ἐν μεγάλῃ] Nimium hic nos fruſtrantur Interpretes. Itaque quamvis hæc rejicere poteramus in notas noſtras, ad ipſos, hîc tamen monere viſum. Εικὰς in menſe multiplex eſt: μεγάλη dicitur poſtrema, reſpectu priorum. Atque hæc eſt cauſa, cur in Nebulis Comicus dicat σελήνην ἄγειν εἰκάδας. Οφὼν ἄγουσαν δ' σελήνην εἰκάδας. Non bene intellexit locum illum Græcus Interpres. Quæritur enim cur cùm τῇ τετρακάδι finis ſit plerumque lunæ & menſis, cùm τῇ τετρακάδι ſit ſatisfaciendum fœnatoribus, miſer tamen Strepſiades ἀεὶ δ' εἰκάδων agat. Atque hîc Interpretis rationes videntur mihi λίαν ἀπροσδιόνυσοι. Εἰκάδες eleganter πολυσυντικῶς dicuntur, cum plures ſint. Η μεγάλη εἰκὰς ultima eſt menſis Veterum. Eſt autem dies illa, quæ vigeſimarum ultima eſt: μεγάλη enim eſt ἡ ὑστάτη quæ δ' ἔτην ἐγγὺς πάντων præcedit. Obſervant enim Veteres, etiam Athenienſes ante Solonem, ἄχει τετρακάδος μόνον δ' μῆνα διειδμηκέναι. Εἰκὰς μεγάλη, eſt Pridie Calendarum: nona & vigeſima. At Interpres Ariſtophanis ἡ μεγάλη εἰκὰς, inquit, ἀπὸ εἰκοστῆς τεσσάτης, ἐως εἰκοστῆς ἐννάτης δ' φθίνοντος. Ita totum tempus à XXI. uſque ad XXIX. μεγάλη εἰκὰς eſſet. Sed hîc, ut diximus, terminus illius temporis intelligitur, quæ eſt viceſima & nona. Quàm nugentur Interpretes, qui πλέον ἥμαρ idem cum εἰκάδι μεγάλῃ eſſe putant, in notis ad ipſos oſtendimus: ex quibus reliqua petenda quæ ad Heſiodi intellectum faciunt. Quicquid enim hîc prætermittimus, ad Interpretes olim notavimus. *Heinſius.*

794. Τετρὰς μίοτη] Hoc eſt, quartus dies δ' μεσοῦντος μηνός. *Clericus.*

799. Αλγεα δυμοβορῆσιν] Omnes, nempe, dies fauſti erant hilariter tranſigendi, ne diei fauſtitas ominosâ triſtitiâ corrumperetur. Itaque, quoad licuit, oportuit, *Heſiodo* auctore, quarto, decimo quarto, & vigeſimo quarto, conviviis ac compotationibus triſtitiam & curas animo pellere. Miror hunc ſenſum fugiſſe *Plutarchum* & Græcos alios Interpretes. *Clericus.*

804. Ορκον πεπυμένα] Scripſimus in verſione *Horcum*, ut hoc Numen ab Orco, hoc eſt, Plutone ſecerneretur; nam perperam confunderentur. Nemo Poëtarum dixit Plutonem eſſe Eridis filium, quod de *Horco* hîc habet *Heſiodus*. Alibi Deum jurisjurandi præſidem diximus. Vide not. ad v. 219. *Clericus.*

805. Μίοτη δ' ἑβδομάτη] Decimo ſeptimo. Vide v. 794. Cum ſic diuiderent menſem in tres decadas, mirum eſt ſecundæ decadi, *Heſiodi* tempore, non fuiſſe nomen. Vide not. ad v. 780. *Clericus.*

809. Πήγνυθαι ἀραιὰς] Scribe, πήγνυδ' ἀραιάς. ſuprà ἄρχεδ' ἀμητοῦ. compingere tenues, non craſſas. vulgò *biantes*. Homer. λάψοντες γλαίσοιο ἀραιῇσιν, hoc eſt, λεπταῖς tenuibus. *Guietus.*

809. Αραιὰς] Meritò improbat *Guietus* verti hîc *biantes*, nam *biantes* naves dicuntur quæ tempeſtate, aut illiſione fractæ aquam per rimas admittunt. *Tenues*

nues vertimus, quòd tenues ſint navium parietes, cum ea ſit frequens vocis ἀφαὸ ſignificatio. Fortè etiam *leves* potuiſſemus vertere, ut fluctuantes inſulæ dicuntur νῆσοι ἀφαιαὶ, ut habet *Euſtathius* ad Iliad. pag. 1151. Ed. Rom. Sic *Callimachus* de Inſula Delo, Hymno in Delum v. 191.

Ἔστι δηιδομένη τις ἐν ὕδατι νῆσος ἀφαυὴ,
Πλαζομένη πελάγεσσι.

Eſt nota quædam in aqua Inſula levis, errans per maria. Ad quem locum, conſule virum doctiſſimum *Ezech. Spanhemium.* Clericus.

818. Ἀληθέα] Hoc eſt, cui prorſus fidere queas, ſi vera ſit hæc lectio. Plerique, nempe, diem illum non quidem πάγκακον, ſed nec πάγκαλον dicebant, verùm dubium & incertum; quo, nempe, ſuſcepta interdum bene, interdum male ſuccederent. *Clericus.*

824. Ἀλλος δ' ἄλλοιην αἶνεῖ] Videtur *Plutarchus*, in Commentario ad *Heſiodi* Opera & Dies, ex quo multa Græci Interpretes ſubinde Scholiis ſuis adſpergunt, egiſſe de hac quæſtione, utrum ſint alii dies fauſti, alii vero infauſti. Certe in vita Camilli, memorata Allienſi clade, ita porro pergit: ὥσπερ δ' ἡμερῶν ἀποφράδων, ἤ τε χρὴ πίπτειν πνας, ἤ τε μὴ, Ἡράκλειτος ἐπέπληξεν Ησιόδῳ τὰς μὲν ἀγαθὰς ποιουμένῳ, τὰς δὲ φαύλας, ὡς ἀγνοοῦντι φύσιν ἡμέρας ἁπάσης μίαν οὖσαν, ἐπιρρώδει διαπόρημα: *de diebus neſaſtis habendi ne ſint quidam necne, & an recte Heſiodum, qui alios bonos, alios ſtatuit malos, quaſi ignoret cujuſvis diei eamdem eſſe naturam, reprehenderit Heraclitus, alio loco diſputavimus.* Poſtea recenſet exempla dierum, quibus non ſemel clades accepta fuerat, aut victoria relata. Deinde, ne credas ex iis exemplis ullum certum conſectarium duci poſſe, contraria profert, hiſce verbis: Ῥωμαῖοι δ' αὐτῆς ἡμέρας φεύγειν μὲν ὑπὸ Κίμβρων τὸ μὴ Κιμβρικὸν ἀπέβαλον στρατόπεδον, ὕστερον δὲ Λευκέλλῳ στρατηγοῦντι Ἀρμενίους καὶ Τιγράνην ἐνίκησαν, Ἄτταλος δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ Πομπήιος Μάγνος ἐν τοῖς οἰκείοις γενεθλίοις ἀπέθανον. ἢ ὅλως δεῖ πολλὰς ὑπ' ἀμφότερα τῆς αὐτῆς χρησμῳδίας ὑποδείξαι τοῖς δόξαν: *Eodem die Romani priùs, duce Cæpione, à Cimbris caſtris exuti ſunt: poſtea vero ductu Luculli Armenios & Tigranem vicerunt. Attalus autem Rex & Pompeius Magnus natalitiis ſuis mortui ſunt. Paucis ut dicam, multos poſſim oſtendere qui in utramque partem iiſdem uſi ſunt temporum periodis.* Hæc cum ita ſint, credibile eſt *Plutarchum* probaſſe caſtigationem *Heracliti*, ſi modò ſibi conſtitit; adeoque judicaſſe Poëtam non fuiſſe recenſendum inter *paucos qui ſcirent* ſingulorum dierum fata, quibus ſe accenſeri voluit, ſed inter omnes omnino mortales, quibus nihil ſimile compertum eſt. Quis enim non videt anilia eſſe & vana omnia, quæ hîc habentur? *Clericus.*

827. Ἐργάζηται ἀναίτιος ἀθανάτοισιν] Hoc eſt, nihil inconſultis & invitis Diis aggreditur. *Guietus.*

Verſu ult. Ὑπερβασίας ἀλιτείνων] Non ſunt intelligendæ omnes ὑπερβασίαι, ſed eæ demum, quæ committuntur contra auſpiciorum diſciplinam, ut verba proxime antecedentia ſuadent. Ὑπερβασίαι enim dicuntur quævis delicta, quibus modum & limites à Ratione poſitos tranſilimus. *Heſychius*: Ὑπέρβασις, ὕβρεις, ἀδικία, κόρος, μαρτυρία (nempe, ψευδὴς, niſi ſit hîc mendum) ὑπερφανία, παρέκβασις ὅρκων, Ὑπερβάσεις, ἀδικίας, ὑπερηφανίας. *Phocylides.*

Ἀγροῦ γείτονος ὄντος ἀπόσχευ, μηδ' ἅρ' ὑπερβῇς·
Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίαι δ' ἀλιτεναί.

Ab agro vicino abſtine, neque tranſilias (terminos) *omnium optimus eſt modus, tranſgreſſiones vero ſunt noxiæ.* Idem.

Μέτρῳ μὲν φαγέειν καὶ πίνειν, μυθολογεῖν τε.
Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίη δ' ἀλιτεσθαι.

Cum

Cum modo edito, & bibito, & loquitor. Omnium optimus eſt modus, tranſgreſſio vero vitanda. Qua in ſententia, longe ſaluberrima, deſinimus, modum tandem hiſce commentationibus noſtris imponentes, ut ad alia graviora redeamus. *Clericus.*

JOH.

JOH. ALBERTUS FABRICIUS

DE SCRIPTIS

HESIODI.

JOH. ALBERTUS FABRICIUS
DE SCRIPTIS
HESIODI.

PER opus Heſiodi cui auctoritatem Homericis ſcriptis proximam tribuit Velleius, ſuſpicari licæat peculiariter ab eo intelligi Poëma cui titulus ΕΡΓΑ καὶ ΗΜΕΡΑΙ, *Opera & Dies*: nihil enim inter omnia Heſiodi ſcripta iſthoc unico eſt celebrius, nihil in veterum ſcriptis frequentius uſurpatum, imo quod ſolum pro Heſiodio agnoſcebant Bœotii Helicouis accolæ teſte Pauſaniâ in Bœoticis p.771. Hoc perperam in duo diverſa ſcripta diſtingui, quorum alterum ἔργα, alterum à v.763. ἡμέραι inſcribitur, probat Dan. Heinſius in introductione c. 18. Olim enim doctrina τῶν ἡμερῶν ſive de diebus homini œconomo obſervandis, ſine ulla diſtinctione ἔργα ſive vitæ præcepta ſubſequebatur, ita ut communis ac generalis eſſet inſcriptio ἔργα καὶ ἡμέραι, quo nomine etiam allegant paſſim veteres unum aliquem verſum poëtæ producentes, licet ſæpius brevitatis cauſa tantum ἔργα appellant, neque cauſa eſt cur poſt verſum 380. ſecundus liber ἔργων incipiat, neque enim conſtat ab Heſiodo in plures libros hoc opus diviſum fuiſſe, neque hanc diſtinctionem vel ſcriptores antiqui vel codices MSS. probæ notæ agnoſcunt, ut docuit Joh. Georgius Grævius elegantioribus literis quas cum ſingulari laude ornabat nuper ereptus lection. Heſiod. c. 9. Quanquam Poëmatis iſtius à citharœdis per partes decantari ſoliti, partes ſingulæ pro argumenti varietate à veteribus Grammaticis laudantur interdum ſub titulis: δαιμονολογία, παραίνεσις, παιδογονία, [1] λήξεις &c. Quemadmodum partes poëſeos Homericæ ſimiliter ab argumento appellatas notatum à me ſupra eſt c. 3. num. 28. Sic & ἡμέραι Heſiodi ſeorſim quandoque laudant Grammatici recentiores, ut Johannes Tzetzes Chiliad. 12. v. 174. ἡ ἐν τῇ βίβλῳ ἡμερῶν ἀστρολογεῖ δὲ πόσα; Euſtathius ad Odyſſ. Σ. p. 661. ἢ ἡ ὅτι περὶ τὰς ἀλιακὰς ἡμέρας βιβλίον τι ἡ τὸ Ὀρφέως ἡ Ἡσιόδου περὶ Ἡμερῶν.

Dicitur Heſiodus in hoc opere imitatus eſſe ἔργα ἡ ἡμέρας Orphei, de quibus dixi Lib. I. c. XIX. §. III. Sed Plinius Lib. XIV. c. 1. affirmat Heſiodum præcepta agricolis pandere orſum, & Lib. XVIII. c. 25. principem omnium de agricultura præcepiſſe. Ac valde incertum eſt poëmata Orpheo tributa Heſiodo fuiſſe antiquiora perinde ut fallitur idem Joh. Tzetza qui in ſcholiis p. 180. b. editionis Heinſianæ putat Heſiodum quædam hauſiſſe ex [2] *Melampode*, cum Melampus ille ex quo ibi nonnulla à

1 Vide Euſtath. in Iliad. ω. p. 1501. Heinſii introduction. c. 7. Heſiodum ψευδῆ vocat Lucianus in Hermotimo, T. I. p. 522. 2 Hunc locum ni fallor reſpicit Salmaſius p. 825. de annis Climactericis, ubi Melampodem refert inter eos qui ἡμέρας ſcripſerint. Sed & Heſiodi loca quædam illuſtrat ibidem vir Doctiſſimus.

Tzetza proferuntur longe ſit Heſiodo junior & libros ſuos Ptolemæo Philadelpho inſcripſerit.

Quanquam vero vocabulum ἔργον peculiariter interdum dicitur de agricultura, operiſque rura colentium, ut notavit Euſtath. ad Iliad. ρ'. p. 1135. & de hoc ipſo Heſiodi poëmate agens Olympiodorus in 1. Meteor. praxi 17. Salmaſius de uſuris p.299. Petrus Moll ad Longum p. 37. & Anna Daceria p. 22. ad Anacreontem, ac noviſſime Clariſſ. Lambertus Bos Obſerv. Critic. c. VI. p. 32. ſeq. Præterea Manilius quoque non aliud ſcriptum intellexit cum Lib. II. v. 19. ſq. de Poëta noſtro cecinit:

Quin etiam ruris cultus legeſque rogavit
Militiamque ſoli, quos colles, &c.

Neque Plinius XIV. 1. *Tanta priſcorum cura fertilior aut induſtria felicior fuit, ante millia annorum* (ſcripſit Plinius circa Annum U.C.830.) *inter principia litterarum Heſiodo præcepta agricolis pandere, orſo, ſubſecutiſque non paucis hanc curam ejus.* Neque Themiſtius Orat. XXX. ubi ei Heſiodus dicitur Τὸν ποίμνην λέγειμας εἰς Ἡσίοδον τε καὶ Μουσῶν ἐπαίνους, καὶ τὴν γεωργίαν ἐν τάξει τάξαι. Tamen Heſiodi ſcopus princeps in hoc Poëmate non fuit agri colendi rationem tradere, ſed *Perſen* fratrem ſuum (quem ἀποπολὸν neſcio quam vere Suidas vocat) à voluptatibus & otio avocare, Ethiciſque atque œconomicis præceptis imbuere: ἔχαρε δ' βίβλιον τὸν παῖδα Πέρσῃ τὸν ἀδελφὸν παιδεύειν ἀσκεῖν καὶ οἰκονομικὰ ἀσκέχον παιδείαν, quam Tzetzæ obſervationem introductione ſua multis confirmavit Dan. Heinſius, & capite ult. oſtendit vocabulum ἔργα latius ſumi debere, ac de univerſis quæ bono œconomo facienda incumbunt, eſſe intelligenda. Nam viri docti ſententiam Scholiaſtes Nicandri quoque comprobare videtur dum p. 27. b. Heſiodum laudat ἐν τοῖς ἀγαθομύθοις, præcipue vero Maximus Tyrius Heinſio ipſi commemoratus qui diſſ. 16. ait Heſiodum ſcripſiſſe τὰ εἰς τὸν βίον ἔργα τε ἀδρασίον καὶ ἡμέρας ἐν αἷς δρασέον. Sic θαλάσσια ἔργα ſcripſerat Pancrates Arcas laudata Athenæo VII. p. 283. & alibi.

In deliciis hoc Poëma fuit olim Seleuco Nicatori, ita ut capiti ejus mortui appoſitum fuerit inventum teſte Ptolemæo Hephæſtione Lib. V. apud Photium cod. 190.

Primos decem verſus Heſiodum autorem agnoſcere negat Plutarchus qui Lib. IX. Sympoſiacon problem. 1. verſum ἐκ ἄρα μοῦνον ἦλθ' ἐείδων γίνος vocat πρόσθεμα τῆς ἔριδος. Negat Pauſanias in Bœoticis p. 771. ex mente accolarum Heliconis, qui procœmium in muſas Heſiodo abjudicabant, & initium poëmatis affirmabant eſſe τὸ ἐς ἐείδας, demonſtratis ſcriptori illi antiquiſſimis plumbeis laminis in quibus τὰ ἔργα eo modo inſcripta erant. Similiter Joh. Tzetzes auctor eſt procœmium Heſiodo abjudicatum eſſe ab Ariſtarcho, Praxiphane Theophraſti diſcipulo, aliiſque ἰσέον ὅτι Ἀριστάρχος καὶ ἕτεροι ἀθετίζουσι τὸ προοίμιον, καὶ Πραξιφάνης ὁ μαθητὴς Θεοφράστου, λέγων ἀπροοιμιάστῳ βιβλίῳ ἐντυχεῖν, ἀρχομένῳ ἐντεῦθεν. Οὐκ ἄρα μοῦνον ἦν ἐείδων γίνος. Rejicit etiam Heinſius c. 17. introductionis, profeſſus mali Poëtæ eſſe ſed boni Philoſophi & qui cum cura hunc librum perlegerit. Neque defuiſſe olim, qui Heſiodi poëmata interpolarent, docet Pauſanias in Corinthiacis p. 171. At enim Dio Chryſoſtomus diſſ. 12. p. 199. ita hoc procœmium Heſiodi non dubitat, ut propter illud Heſiodum etiam præferat Homero.

In ἔργα καὶ ἡμέρας triplicia Græca extant ſcholia atque commentaria, in quibus ſingulis procœmium quoque explicatur. Antiquiſſima ſunt *Procli* neque integra illa ſed excerpta tantum [1] ἐκ τῆς Πρόκλου Διαδ-

1 Ita conjicio ex verbis his Græcis quæ in editionibus præponi video. In MSto tamen Codice

χυ, argumenti maximam partem Philoſophici, moraliaque & πανδυπικὴ perſequentis. Secunda ſunt [1] *Joh. Tzetzæ* hominis non ineruditi, ſed vani & Proclo ſæpe præter rem petulanter inſultantis. Tertia *Emanuelis Moſchopuli* Grammatica & intelligendæ Poëtæ dictioni utiliſſima. Denique ſubjecta eſt *Joh. Protoſpatharii* ἐξήγησις φυσικὴ τῆς ἡμερῶν Ησιόδου in filii gratiam ab auctore ſcripta & pauciſſimorum foliorum. Porro ediſcendum pueris Heſiodum datum eſſe jam olim, docet vel Ciceronis illud Lib. VI. ad familiar. Ep. 18. *Lepta ſuaviſſimus ediſcat Heſiodum, & habeat in ore*: ἡ δ' ἀριστῆς ἰδρῶτα. Etiam à Rhapſodis cantatum ad lyram, teſtis Plutarchus IX. ſympoſ. p. 736. 743.

Solet Heſiodi ἔργοις vulgò ſubjici ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ſive *de ſcuto Herculis poëma*, quod plurimi olim negarunt eſſe Heſiodi. Nam præter Bœotos quos ſola ἔργα pro genuino Heſiodi ſcripto habuiſſe ex Pauſania ante notavi, Ariſtophanes Grammaticus eam ſuppoſititiam eſſe ratus eſt, & ex Homeri deſcriptione ἀσπίδος Iliad. Σ. expreſſam, teſte anonymo Græco ſcholii quod in editione Aldina Ἀσπίδι ſubjicitur. Longinus in libro περὶ ὕψους p. 56. verſum Ησιόδειον ex Aſpide proferens addit: ἔστι γὰρ Ησιόδου καὶ ἡ ἀσπὶς ὄντως. Theodoſius Alexandrinus in ſcholiis ineditis ad Dionyſium Thracem: δεῖ δὲ ἡ Γραμματικὴ καὶ τὰ Ελληνικὰ βιβλία γινώσκειν. Εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν αὐτοῖς ὁμώνυμα βιβλία ψευδῆ, οἷον ἡ ἀσπὶς Ησιόδου καὶ τὰ Θηριακὰ Νικάνδρου, ἕτερα γάρ εἰσι ποιητοῦ. In aliis ad eundem Dionſiyum ſcholiis ineditis: ζητοῦμεν δὲ καὶ ἡ συγγραφέα, ἵνα τὸ ἀξιόπιστον ἢ μὴ τῆ συγγραφαμβάνῃ καταλάβωμεν. Τοῦτο δὲ ἀλλὰ διήγραφε (fortè ψευδεπίγραφα) τῆς βιβλίου, ὡς ἔχει ἡ ἀσπὶς Ησιόδου, ἑτέρα γάρ ὄντων. Ἐπιγραφὴ δὲ καὶ ὀνόματα ἐχέτωσαν τῶ Ησιόδου, ἵνα τῆ ἀξιοπιστίᾳ τοῦ ποιητοῦ ἀξία κεῖται ἀναγνώσεως. Euſtathius ad Iliad. Σ. p. 1218. ex Homeri æmulatione (Ομηρικῷ ζήλῳ) quædam in illa expreſſa notat, ſed p. 2110. tamen tantum ait intereſſe inter Homeri Ἀσπιδοποιΐαν [2] & Heſiodi aſpidem, quantum inter divinum opus & hominis.

In veteri ſcholio quod in editione Aldina ſubjicitur, notatur illius initium legi in quarto Heſiodi Catalogo. Τῆς Ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ'. καταλόγῳ φέρεται) μίχει σίχων ρ'. καὶ σ'. Hunc quartum Catalogum viri docti non abſurde ſentiunt complexum fuiſſe Heſiodo tributas μεγάλας ἠοίας, Eunapio in Ædeſio aliiſque pluribus commemoratas, quarum partem eſſe Aſpidem, prima hujus poëmatis vox ἠοίη dubitare nos vix permittit, & jam pridem perſuaſum fuit Guil. Cantero Lib. IV. nov. lect. c. 3. Tres priores Catalogi ſubinde laudantur ſub titulo καταλόγοι γυναικῶν. Sane Harpocrationi in μακροκέφαλοι & Suidæ in ὑπὸ γῆς οἰκοῦντες laudatur Heſiodus ἐν τρίτῳ γυναικῶν καταλόγῳ. Poſt librum quartum ἠοίας μεγάλας complexum fuit quintus ἡρωϊκὴ γενεαλογία, ſive ἡρωογονία, Heroum natales ex fœminis illuſtribus deſcribens. Nam Teſte Maximo Tyrio diſſ. 16. Heſiodus χωρὶς μὲν τῆς ἡρώων, ὑπὸ γυναικῶν ἀρχόμενος, κατέλεγε τὰ γένη, ὅσοι ἐξ ἦσαν ἔφυ. Vide quæ in hanc rem diſputata ſunt viris doctiſſimis Samueli Petito ad leges Atticas p. 460. ſeqq. Iſ. Caſaubono ad Strabonem Lib. I. p. 26. Dan. Heinſio ad Heſiodi interpretes p. 76. ſeq. & Joh. Meurſio Atticarum lectionum Lib. II. c. 20. Quanquam vero Aſpidem ita po-

dice Gudiano, qui editis locupletior non eſt, inſcribitur: Περὶλυ Διαλόγου εἰς τὰ ἔργα καὶ ἡμέρας Ησιόδου. 1 Meminit Tzetzes ipſe Chil. VI. v. 842. 2 Ut Homeri partem poſtremam Iliados Σ. ἀσπιδοποΐαν vocat Euſtathius & Pſeudo Didymus ad v. 491. ita Servio ad 12. Æneid. v. 161. Heſiodus etiam laudatur in Ἀσπιδοποιΐᾳ. Philoſtratus junior teſte Suida ſcripſerat Παράφρασιν τῆ Ομήρου ἀσπίδος. Judice Ludovico Haſtello (Clovis Heſteau) Heſiodus Homericum Achillis ſcutum in ſuo poëmate fideliter expreſſit. *Heſiode en ſon Aſpis n'a fait que rebatre la bouclier d'Achilles forgé par Homere.* Vide Antonii Verderii Bibliothecam Gallicam p. 232.

nimus fuisse ἐποιῶν μεγάλων partem, nihilominus incerta res fuerit de Auctore Hesiodo, quoniam totum illud opus suspectum doctis jam pridem fuisse testatur Ælianus, ubi ad illud respiciens, subjungit: εἰ μὴ ἄρα οὐκ εἰσὶν Ἡσιόδου τὰ ἔπη, ἀλλ' ὡς πολλὰ καὶ ἄλλα κατέψευσαι αὐτοῦ. Lib. XII. Var. Hist. p. 726. edit. præclaræ Perizonianæ. Josephus Scaliger Epistola 247. ad Salmasium p. 530. *Ut anni sic poëseos græcæ quatuor tempestivitates fuisse animadverti. Prima fuit illa in qua princeps Homerus & Hesiodus. Hanc potes judicare atque adeo vocare ver Poëtices, pubertatem potius quam infantiam. Excipit eam æstas, non fervida quidem, sed quæ ex illo vere vestigia non obscura retinuit, in qua Onomacritus, Solon, Tyrtæus, & quisquis auctor fuit τῶν ἐποιῶν καὶ τῆς ἀσπίδος, quam præposterο judicio Criticorum natio Ascræo illi tribuit.* Scaligero assentiuntur Heinsius, & in libro de poëtis Vossius. Apollodoro tamen aliter olim visum, qui libro secundo Bibliothecæ Aspidem audacter Hesiodo adscribit. Ad quem locum Tan. Faber p. 274. *Sane miror fuisse olim atque adeo hodieque reperiri qui ea de re dubitant. Certa enim res est, & qui Hesiodi non esse putant τὴν ἀσπίδα, næ illi poësin græcam haud satis norunt.* Audacter etiam Aspidem Hesiodo tribuit Athenæus lib. 4. p. 180. Sed & Megacles Athenienſis & Apollonius Rhodius & Stesichorus Hesiodi esse illud poëma non dubitarunt ut notat auctor vetus scholii quod in editione Aldina Aspidi subjici dixi & hoc loco integrum describam: Τῆς Ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ' Κατα λόγῳ φέρεται μίχει σὶ χων ν'. καὶ σ'. Τὴν δὲ Ἀσπίδα Ἀεισοφάνης οὐκ ὁ κωμικὸς ἀλλά τις ἕτερος Γραμματικὸς, ὡς οὐκ ἴσον αὐτὴν Ἡσιόδου, ἀλλ' ὑπὸ τὸν Ὁμηρικὸν Ἀσπίδα μιμήσασθαι προαιρούμενον. Μεγακλῆς δὲ ὁ Ἀθηναῖος γνήσιον μὲν οἶδε τὸ ποίημα, ἄλλως δὲ ὀλιγωρεῖ τῆς Ἡσιόδου, ἄλογον γὰρ φησιν ποιεῖν Ἡφαιστον τοῖς τοῦ μητρὸς ἐχθροῖς ὅπλα παρέχοντα. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ γ'. φησιν αὐτὴν εἶναι μὲν ἐκ τῆς χαλκοτύπου καὶ ἐκ τῆς Ἰόλαον ἐν τῷ καταλόγῳ εὑρίσκειν Ἡνιοχεύοντα τῷ Ἡρακλεῖ. Ὡσαύτως δὲ καὶ Στησίχορός φησιν Ἡσιόδου εἶναι τὸ ποίημα.

In hoc Poëma exstant commentarii Græci *Johannis Tzetzæ* & alterius *Johannis Pediasimi*, Diaconi, junioris utique Joh. Philopono quem laudat p. 197. In Etymologico MS. apud doctissimum Kusterum in ἀλκμάν allegantur *Hieronymus* & *Epaphroditus* ἐν ὑπομνήμασι ἀσπίδος Ἡσιόδου.

Supereſt ex iis quæ exstant Hesiodo tributis scriptis dicenda longe celeberrima ΘΕΟΓΟΝΙΑ, hoc est *Deorum generatio* ut Lactantius transfert lib. 1. c. 5. sive *origines Deorum* γενεσεις[1] quam non memini à quoquam vocari in dubium aut Hesiodo abjudicari nisi ab unis Bœotiis de quibus supra dixi ex Pausania p. 771. Neque tamen per omnia fidem Bœotiis habuit ipse Pausanias sed p. 781. laudans Hesiodum in Theogonia subjungit: προσίδω δὲ ὅτῳ φίλον ἐστὶ Θεογονίαν. Confer eundem p. 634. Neque dubitarunt illam Hesiodo tribuere Pythagoras, (qui finxit Hesiodi animam vidisse se apud inferos vinculis adstrictam columnæ æreæ, stridentemque, propter ea quæ de Diis finxerat, teste Laërtio lib. VIII. sect. 21.) Herodotius lib. II. c. 53. Plato, qui Theogoniam subinde sequitur notante Proclo in Timæum lib. 5. p. 291. Aristoteles Lib. III. de cœlo c. 1. & alibi, Manilius Lib. II. v. 12. seq. nec Agatharchides Cnidius apud Photium p. 722. edit. Hœschelii, neque Eratosthenes in Catasterismis c. 9. & 1. & 19. & 32. neque *Acusilaus*[2] Ar-

1 Vide Radulphum Cudworthum libro de vero Systemate intelligibili universi p. 211. 212. 216. Johannem Clericum ad v. 44. & 106. Porro Theogoniam ante ἔργα καὶ Ἡμέρας, ab Hesiodo editam non dubitat Proclus p. 24. ad Hesiodum δῆλον δὲ ὡς προεκδέδοται ἡ Θεογονία. Confer quæ de ordine scriptorum hujus Poëtæ notavi infra num. 19. 2 Acusilai Argivi genealogias laudant præter Strabonem & alios Vossio dictos in Hist. Græcis p. 436. Tertullianus lib. 2. ad Nationes c. 2.

givus, qui in Theogonia ſua Heſiodum ſæpenumero caſtigavit teſte Joſepho lib. 1. contra Apionem p. 1034. neque *Eumelus* Corinthius, à quo non minus atque ab Acuſilao, Heſiodi Theogoniam proſario ſermone expreſſam & pro ſua venditatam eſſe tradit Clemens Alexandr. 6. Strom. p. 629. Neque *Xenophanes Colophonius*, quem in elegiis ſuis ac Jambis perſtrinxiſſe ea quæ Heſiodus de Diis ſcripſerat, teſtatur Laërtius IX. 18. & Sextus Empiricus adverſus Mathematicos lib. 1. p. 57. & 341. Neque *Demoſthenes Thrax*, à quo ejuſdem Theogoniæ Heſiodeæ metaphraſin proſariam ſcriptam eſſe Suida referente cognoſcimus, vel *Ariſtonicus* Grammaticus aut *Zenodotus* Alexandrini, quos in Heſiodi Theogoniam ſcripſiſſe, ut Sabinum Sophiſtam in Acuſilai, ex eodem Suida conſtat. Nec *Zeno Stoicus*, quem Cicero lib. 1. de natura Deorum c. 36. teſtatur Theogoniam interpretatum eſſe, nec *Chryſippus* denique, quem idem Cicero lib. II. auctor eſt fabulas Orphei, Muſæi, Heſiodi, Homerique ad rerum naturam accommodaſſe.

Nihil vero aliud ſignificare videntur veterum Genealogiæ ac Theogoniæ, quales præter Heſiodum ſcripſerunt Abaris [1], Muſæus [2], Pherecydes Athenienſis [3], Orpheus [4] Ariſteas, Epimenides [5], Antiphon [6], Hecateus, [7] Andron, [8] Dromocrides [9], Æmilius Macer [10], itemque alii, nihil inquam videntur ſignificare aliud, quam Coſmogoniam φυσιογονίαν ac Geogoniam fabulis Poëticis obumbratam, ut recte obſervatum eſt acutiſſimo Philoſopho Thomæ Burneto in Archæologia Philoſophica p. 297. 399. ſeq. & in theoria telluris lib 2. c. 7. ubi inter alia locum inſignem in Ariſtophanis avibus p. 395. edit. Froben. confert cum Orpheo atque Heſiodo. Adde Simplicium ad 3. de cœlo, comment. VI. & Cotelerii notas ad recognitiones Clementis lib. X. c. 31. Neſcio ſatiſne firmum argumenti genus ſit Thomæ Galei viri cum inſigni Græcarum literarum jactura nuper denati, qui in notis ad Apollodorum p. 6. ex eo quod in Theogonia Heſiodi v. 218. Parcæ noctis filiæ eſſe dicuntur, at v. 913. Jovis ac Themidis; concludit, Poëma hoc non unius eſſe auctoris, & fortaſſe partem Theogoniæ Orphei Heſiodo adſutam.

c. 2. (ubi male viri docti reponunt *Arceſilaus*.) Schol. Heſiodi ad Theogon. p 269. Scholiaſtes Homeri, & Suidas, qui refert Acuſilaum genealogias ſcripſiſſe οὐκ ἄλλων τινῶν. Miror Clariſſimo Dodwello in Diſſ. de ætate Phalaridis p. 25. ſeq. Acuſilaum antiquiorem videri Heſiodo, vel ſaltim ἰσῶν μεγαλῶν ſcriptore. Arduum enim mihi eſſe videtur in tam remota antiquitate veritatem hiſtoricam argumentando aſſequi vel tueri contra diſerta veterum ſcriptorum teſtimonia. Præcipue obſervandum, quod apud Suidam in συγγράφου diſerte legitur τὰ Ἀκουσιλάου πρώτα. Conſer Valeſium ad Harpocrat. in Ὁμηρίδαι. Alius fuit Acuſilaus Athenienſis Rhetor, ſub Galba, de quo idem Suidas. Alius denique Acuſilaus Tarentinus Pythagoricus Jamblicho memoratus. 1 Suidas in Ἄβαρις. 2 Laërtius in proœmio. 3 Vide quæ viri docti notant ad Laërtium in Pherecyde, & Suidam in Φερεκύδης. Idem opus ni fallor reſpicitur ab Eratoſthene in Cataſteriſmis, Scholiaſte Homeri, Germanici, Pindari & Apollonii, quando Pherecydem laudant. 4 De hoc dixi ſupra Lib. I. c. 19. Adde Theodor. Canterum I. 26. & II. Var. Lect. & Rich. Bentleium in limine Epiſtolæ ad Joh. Millium. 5 Vide de Epimenide ſupra Lib. 1. c VI. §. 3. & de Ariſtea Lib. I. c. II. §. 6. 6 Irenæus Lib. II 19. 7 Athenæus lib. IV. 8 Schol Apollonii. Confer H. Lindenbrogium ad Cenſorinum p 33. 9 Fulgent. II. 17. Mythol. 10 Niſi apud Nonium in *picummus* (quæ avis eſt Marti dicata) legendum *Ornithogonia*, ut ſane videtur. Confer Colomeſium ad Gyraldum p. 217. Idem p. 120 notat *Cynæthonem* Lacedæmonium, cujus etiam Ἡρακλείαν laudat Schol. Apollonii, non *Theogoniam* ſcripſiſſe, ut affirmat Gyraldus, ſed *Telegoniam*. Atque ita Voſſius quoque p. 13. de Poëtis Græcis ex Euſebii Chron. ad Olym. V. 3. quanquam Meurſius IV. 17. Miſc. Lacon. apud Hieronymum & Marianum Scotum putat legendum *Genealogiam*, quia Pauſanias teſtatur eum γενεαλογίαν ἐπεσι. Sed hoc etiam in Telegonia facere potuit. Conſtat tamen alioqui Telegoniam ſcriptam ab Eugamone Cyrenæo, quem Æſopo æqualem facit Syncellus p. 239.

In

In Theogoniam exſtant commentarii Græci duplices, quorum unus inſcribitur: Τ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου Κυροῦ Ἰωάννου Διακόνου τοῦ Γαληνοῦ εἰς τὴν Ἡσιόδου Θεογονίαν ἀλληγορίαι[1], alter vero: σχόλια εἰς τὴν Ἡσιόδου Θεογονίαν παλαιὰ, quorum auctorem *Didymum* exiſtimaſſe videtur Natalis Comes lib. 6. c. 18. Mythologiæ p. 633. Joh. Alexander Braſſicanus A. 1530. præf. ad Salvianum teſtatus eſt ſe habere *Johannis Philoponi* cognomento Grammatici commentarios in Heſiodum, fortaſſis non alios intelligens quam quos ſub *Johannis Galeni* nomine habemus, vel commentarios in ἔργα καὶ ἡμέρας, ſed qui Tzetzæ ſunt, non Philoponi. Alium tamen ineditum Heſiodi Scholiaſten allegat Henr. Stephanus de inſtituendis Græcæ linguæ ſtudiis p. 8. & Demetrii Triclinii Scholia in *Theogoniam Heſiodi* MSta exſtare in Bibl. Vindobonenſi teſtatur Neſſelius IV. p. 21. ne deperditos Poëtæ exegetas memorem, *Demetrium Ixionem Adramyttenum* & *Dionyſium Corinthium*, de quibus Suidas; tum commentarios *Plutarchi*[2] laudatos Gellio lib. XX. c. 8. & in Græcis ad Heſiodum ſcholiis paſſim: *Ariſtotelisque* ἀπορήματα Ἡσιόδου, quæ inter Philoſophi ſcripta refert Anonymus vitæ ejus auctor à Menagio vulgatus ad Laërtium p. 202. *Ariſtonici* Alexandrini περὶ τῶν σημείων τῶν ἐν τῇ Θεογονίᾳ Ἡσιόδου. Suid.

Theogoniam ſuam ita claudit Heſiodus, ut poſt genealogiam Deorum ad fœminarum genus decantandum Muſas adhortetur:

Νῦν δὴ γυναικῶν φῦλον ἀείσατε Πιερίηθεν
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

Nimirum ut ad DEPERDITA HESIODI SCRIPTA [ſedecim enim poëmata ab Heſiodo compoſita eſſe affirmat Joh. Tzetzes] pedem promoveamus, in iis primo ſtatim loco memorandus venit:

ΓΥΝΑΙΚΩΝ, ſive ut Euſtathius ad Iliad. ι'. p. 643. allegat ΗΡΩΙΔΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Α, Β, Γ. tum

ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Δ, ſive ΗΟΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ [quarum forte pars ſuper eſt, Scutum Herculis] Et

ΗΡΩΓΟΝΙΑ ſive ΗΡΩΙΚΗ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ. Vide ſi lubet quæ de quinque hiſce libris ita diſtinguendis dixi paulo ante §. 12. ubi agebam de Aſpide ſive Scuto, nec male hac ratione conſtabit numerus librorum à Suida aſſignatus, cui inter Heſiodi ſcripta memorantur Ἡρωϊκῶν γυναικῶν καταλόγου ἐν βιβλίοις πέντε, quod opus ab Aſpide ibidem diſtinguit non minus ac Tzetzes in ſuis ad Heſiodum prolegomenis. In illis Catalogis Heſiodum etiam de Deorum nuptiis egiſſe teſtatur Menander Rhetor. p. 628. πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν γυναικῶν περὶ Θεῶν συνουσίας καὶ γάμων. Heſiodi exemplo Ἡρωϊκὰς Θεογαμίας ſcripſit *Piſander* Poëta memoratus Zoſimo Lib. V, c. 28. Catalogi Heſiodei mentio etiam apud Lucian. in amoribus T. 1. p. 875. Stephanum in χερρόνησος &c. Dio autem Chryſoſtomus. 2. de regno p. 21. ex hoc probat Heſiodum ipſum ſe Homero inferiorem libenter agnoviſſe, quod Heroïbus Homero relictis, ipſe celebrandas ſibi ſumſerit mulieres.

Præterea Heſiodo adſcriptæ fuerunt ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ ſive ΥΠΟΘΗΚΑΙ ΧΕΙΡΩΝΟΣ ad Achillem inſtituendum, de quo ſcripto dictum eſt ſupra libro primo in *Chirone*.

ΜΕΛΑΜΠΟΔΙΑ ſive ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΝΤΙΝ ΜΕΛΑΜΠΟΔΑ. De hoc quoque poëmate, cujus librum tertium laudat Athe-

[1] Allegoricos in Theogoniam interpretes legiſſe ſe innuit Euſtathius ad Iliad Ξ. p. 982. a P. Lambecius in Lucubrat. Gellianis p. 117. pro verbis Gellii *in IIII. in Heſiodum commentario*, omnino ſcribendum ſuadet *in Iſin & Oſiridem commentario*. Sed quanquam in libro de Iſide & Oſiride gemina quædam leguntur iis quæ Gellius è Plutarcho producit, non audeo tamen conjecturæ Lambecianæ accedere contra fidem Codicum MSS. cum rem eandem tradere Plutarchus potuerit & tradiderit non ſemel pluribus in ſcriptis ſuis.

næus

ræus Lib. XIII. p. 609. egi ſuperiore libro in *Melampode*.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ſive ΑΣΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΟΣ. Plinius lib. XIIX. c. 25. *Occaſum matutinum Virgiliarum Heſiodus, nam hujus quoque nomine exſtat Aſtrologia, tradidit fieri cum æquinoctium autumni conficeretur.* Scholiaſtes Arati ad v. 255. τὰς καλουμένας ὑάδας, ὧν καὶ Ἡσίοδος ἐν τῇ ἀστρικῇ αὐτῆς τὰ ὀνόματα διδάσκει βίβλῳ, λέγων. φασὶν δὲ κορωνὶς, εὐσθφανός τε κλέεται, φασὶδ' ἱμερόεσσα καὶ εὐδώρη πανόπτηλος. Eoſdem verſus profert Joh. Tzetzes in ſcholiis ad ἔργα p. 92. & Variar. Hiſt. Chil. 12. v. 169. ſeq βίβλον ἀστρικὴν Heſiodi laudans, quam tamen non videtur ipſe inſpexiſſe. Reſpectu hujus operis potiſſimum Callimachus opinor Aratum ut Heſiodi ζηλωτὴν perſtrinxit in notiſſimo epigrammate quod exſtat in Arati vita apud Petavium in Uranologio p. 270. & emendatum eſt ab Iſ. Caſaubono in Lectionibus Theocriticis c. IV, à Fulvio Urſino in Virgilio cum Græcis ſcriptoribus collato p. 251. ab Hugone Grotio ad Aratum, à Salmaſio ad Solinum p. 525. ſq. ab Iſ. Voſſio ad Melam p. 68. ab Holſtenio ad Stephanum p. 301. & noviſſime à Rich. Bentleio in Græviana Callimachi editione p. 204. & 232. Heſiodo tamen ſuppoſitam fuiſſe Aſtronomiam innuit præter Plinium Athenæus lib. XIII. p. 491. καὶ ὁ μὲν εἰς Ἡσίοδον ἀναφερομένην ποιήσας ἀστρονομίαν. Cum admodum ſimplices & rudes eſſent obſervationes in illo opere & in ἔργοις traditæ, hinc apud Platonem & alios dicuntur ἀστρονομοῦντες κατὰ Ἡσίοδον, qui populariter & ad vulgi captum, non accuratius & μαθηματικῶς Aſtronomica tractabant.

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΕΙΣ ΒΑΤΡΑΧΟΝ τινα τὸν ἐραστὴν αὐτοῦ. Memorat Suidas.

ΠΕΡΙ ΙΔΑΙΩΝ ΔΑΚΤΥΛΩΝ. Idem Suidas. Et ex hoc Poëmate fortaſſis ſcripſit Plinius lib. VII. c. 56. Heſiodum tradere quod ferrum in Creta repererint Idæi Dactyli.

ΕΠΘΑΛΑΜΙΟΣ ΠΗΛΕΩΣ καὶ ΘΕΤΙΔΟΣ. Hujus verſiculos binos primos profert Iſaacius Tzetzes prolegom. in Lycophronem, atque ex illo loco, licet diſſimulet, Iſmaël Bullialdus ad Theonem p. 283. Barneſius ad Euripidis Phœniſſas v. 829.

ΓΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ memoratur à Strabone lib. VII. p. 302. Cæterum obiter notare liceat verſum quem inter Heſiodi fragmenta ponit Heinſius ex Etymologico magno in βίζλος, non eſſe Heſiodi ſed Dionyſii Periegetæ. v. 912.

ΑΙΓΙΜΙΟΣ ſive *in Ægimium Poëma* ab aliquibus Heſiodo, ab aliis tributum *Cercopi* Mileſio. Athenæus Lib. XI. p. 503. καὶ ὁ μὲν Αἰγίμιον τὸ ποίημα φησὶν Ἡσιόδου εἶναι, ὁ δὲ Κέρκωψ ὁ Μιλήσιος. Delechampius Αἰγινόμιον legendum conjicit, *de paſcendis & alendis capris*, ſed Scholiaſtes Apollonii quoque in libro 4. ὁ δὲ Αἰγίμιον ποιήσας, ἐν δευτέρῳ φησὶν, ὅτι ἡ Θέτις εἰς λίβυτα ὕδατα &c. Porro *Cercopem* illum Heſiodi æqualem atque æmulum fuiſſe notavi ſupra § 4. è Laërtio in vita Socratis, & ex argumento Ariſtophanis ranarum. Alius fuit & junior Cercops Pythagoræus de quo dixi L. I. c. XIX. ſect. 2. Etiam Suidæ Αἰγίμιος eſt nomen proprium. Sed fuit quoque Ægimius quidam Eleus, Medicus antiquiſſimus, cujus περὶ παλμῶν memorat Galenus IV. de pulſibus, T. 3. p. 44. 50. περὶ πλακούντων Athenæus XIV. p. 643.

ΘΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΙΔΗΝ ΚΑΤΑΒΑΣΙΣ. Pauſanias in Bœoticis p. 772. inter ſcripta Heſiodo tributa commemorat καὶ ὡς Θησεὺς εἰς τὸν Ἅιδην ἅμα Πειρίθῳ καταβαίη. Confer Joh. Meurſium in Theſeo c. 27.

ΕΠΗ ΜΑΝΤΙΚΑ καὶ ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ὅση ΤΕΡΑΣΙΝ. Idem Pauſanias: οἱ δὲ αὐτοὶ ὅτοι λέγουσι καὶ ὡς μαντικὴν Ἡσίοδος διδαχθείη παρὰ Ἀκαρνάνων, καὶ ἔστιν ἔπη μαντικὰ, ὁπόσα τε καὶ ἐπελεξάμεθα καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐξηγήσεις ὅση τέρασιν. Neſcio iidem ne fuerint.

ΘΕΙΟΙ ΛΟΓΟΙ, de quibus Maximus Tyrius diſſ. 16. de Heſiodo agens, χαίρεις

ἢ αὐτῷ, inquit, ποιητῇ) οἱ Θεοὶ λόγοι, ἅμα ἢ τῆς λόγοις θεογονίαν.

ΚΕΡΑΜΕΙΣ. Vide ſupra, c. 2. inter ſcripta Homeri deperdita num. 13.

ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ. Athenæus lib 8. p. 364. ἄφθ πάντα ἐκ τῶν εἰς Ησίοδον ἀναφερομένων μεγάλων Ηοιῶν καὶ μεγάλων ἔργων παρῴδηται. Confer Langbænium ad Longinum p. 57. edit. Tollianæ.

ΚΗΥΚΟΣ ΓΑΜΟΣ. Idem Athenæus lib. II. p. 49. Οτι Ησίοδος ἐν Κήυκος γάμῳ καὶ Γραμματικῶν παῖδες ἐπεξιόντων τῶν ποιητῶν τὰ ὕστατα ταῦτα, ἀλλ' ἐμοὶ δοκεῖ ἀρχαῖα εἶναι, τείποδες τοὶς σφαπίζας φησί. Plutarchus VIII. 8. ſympoſiac. ὡς ὁ τὸν Κήυκος γάμον εἰς τοὺς Ησιόδου παρεμβαλὼν ἥρπαζεν.

DE HERBIS ſcripſiſſe Heſiodum colligunt viri docti ex Plinii Lib. 15. c. 1. Lib. 21. c. 17. & 20. Lib. 22. c. 22. Lib. 25. c. 2. Sed fortaſſe obiter in aliis poëmatis iſta tractaverat Heſiodus, ut de ſcolymo & aſphodelo dixit in ἔργοις.

DE MEDICINA ſcripſiſſe ſingulari quodam libro, minus adhuc mihi perſuadeo, licet *Cleodemus* Medicus apud Plutarchum in convivio ſeptem ſapientum p. 158. contendit Heſiodum Medicum fuiſſe, qui tam accurate & perite de victus ratione, vini temperie, aquæ bonitate, lavacris, mulieribus, congreſſus tempore & infantum ſeſſione diſſeruerit.

Neque FABULARUM quæ Æſopo tribuuntur auctor fuit, aut ſingulari quodam opere *apologos* ſcripſit Heſiodus, licet eodem Plutarchi loco legas Æſopum ſeſe Heſiodi diſcipulum jure profiteri poſſe, propter fabulam de accipitre & luſcinia apud Heſiodum in ἔργοις v. 202. ſeq. & Quintilianus Lib. 5. c. 11, negat fabulas originem accepiſſe ab Æſopo, ſed videri primum auctorem earum Heſiodum. Hermogenes in progymnaſm. Priſciano interprete: *Ubi ſunt fabulæ vetuſtiſſimi quoque auctores ut Heſiodus, Archilochus, Horatius, Heſiodus quidem luſciniæ, Archilochus autem vulpis, Horatius muris.* Theon Alexandrinus in progymnaſm. p. 22. Αἰσώπου δὲ ὀνομάζοντος οἱ μῦθοι ὡς ὄλίγου, ἀφ' ὅτου Αἴσωπος ἀφῆκε εὐρετὴς τῶν μύθων ἐγένετο, Ομήρῳ δὲ καὶ Ησιόδῳ [confer Suidam in μῦθος] καὶ Αρχιλόχῳ καὶ ἄλλοις τισὶ προσύντεσι γεγονότες αὐτῶν φαίνονται ὀλιγάκις, καὶ δὴ καὶ Κόννις ὁ Κίλιξ [ita rectè Colomeſius in Opuſculis p. 224. & p. 103. ad Gyraldum] καὶ Θῆρις ὁ Συβαρείτης καὶ Κυζικηνὸς ἐκ Λυδίης μνημονεύονται ἐπὶ πλέον ὡς μυθοποιοί, ἀλλ' ὅτι Αἴσωπος αὐτῆς μᾶλλον κατακόρως καὶ δεξιῶς ἐχρήσατο. Denique Euphorion, teſte Suidâ, Heroïcum Poëma edidit quod inſcripſit Ησίοδον. Inter Teleclidis Comœdias quoque fuit Ησίοδος memorata eidem Suidæ in ἀδαμῆ, & Scholiaſti Ariſtophanis, Athenæo Ησιόδοι. Neque prætereundum eſt, quod *Euthydemus* Athenienſis verſus quoſdam ſub Heſiodi nomine vulgaſſe traditur ab eodem Athenæo L. III. p. 116. Pythagoram Homeri & Heſiodi carminibus decantatis animum ſuum delinire ſolitum refert Porphyrius in ejus vita p. 21. Neque Homeri tantum ſed Heſiodi quoque carmina μαλωδηθῆναι teſtatur Athenæus Lib. XIV. p. 620.

Supereſt ut jam deinceps editiones præcipuas ſcriptorum Heſiodi quæ exſtant, ſuccincte perſequamur.

Editiones Heſiodi Græcæ,

Prima *Aldi Manutii* Romani, dicata Guarino Veronenſi, & luculentis typis exſcripta Venetiis 1491. fol. In hac poſt Theocritum & Catonis diſticha à Max. Planude Græce verſa ſententiaſque Theognidis, Pythagoræ ac Phocylidis, ſequitur Heſiodi Theogonia, poſt Theogoniam ſcutum Herculis, & poſtremo loco ἔργα καὶ Ημέραι. Quem ordinem in noviſſima editione Heſiodi ſervavit Vir Cl. Johannes Clericus. Eſt mihi exemplum editionis hujus Aldinæ idem, quo uſus olim Daniel Heinſius, qui manu ſua nonnulla annotavit, & quædam non vulgaria ex hac in reliquis recentioribus emendari poſſe monuit.

Εργα

Ἔργα καὶ ἡμέραι Paris. 1507. 4. curante Franciſco Tiſſardo. Confer A Chevillierium de origine typographiæ Pariſ. p. 249.

Heſiodus Græce apud Juntas. 1515. 8. & Baſil. apud Joh. Frobenium 1521. 8vo. Venet. 1542. 8. Francof. 1549. 8.

Inter Poëtas Principes Henrici Stephani A. 1566. fol. typis majoribus & luculentiſſimis.

Editiones Heſiodi cum ſcholiis Græcis.

Prima Veneta, ex officina *Joh. Franciſci Trincavelli* A°. 1537. in 4to. elegans & emendata, quam ex codice MSto. ſuppletam me memini videre in Bibliotheca Gottorpienſi Sereniſſimi Holſatiæ Ducis, inter libros Wowerianos. In hac editione, quædam melius legi quam in poſterioribus etiam Heinſiana, notatum Seldeno ad marmora Oxonienſia p. 36. ſeq.

Secunda *Baſileënſis* A. 1542. 8. in qua Heſiodus cum verſione *Bonnini Mombricii*: ſcholia Græca pleniora quam in priore ſed longe minus emendata, & augmentis quibuſdam non uno in loco interpolata potius quam ſuppleta, & hinc inde vitiata atque corrupta, adjunctis *Joh. Tzetzæ* ſcholiis Latine verſis à *Georgio Heniſchio.*

Tertia cum ſcholiis ſive commentario ejuſdem Tzetzæ, ad libri calcem. Baſil. 1574. 8.

Quarta *Heinſiana* Lugd. Bat. ex officina Raphelengii A. 1603. 4to. in qua poſt dedicationem ad Ordines Hollandiæ, ſequuntur *Dan. Heinſii* prolegomena, in quibus Poëtæ Heſiodi character ſimplex à Grammaticorum calumniis vindicatur. Inde poſt nonnulla ex Suida, Anthologia, Gyraldo aliiſque de Heſiodo adſcripta, legitur elegans Heinſii in Pandoram hymnus Græcus, quem cum primum nomine auctoris diſſimulato ſeorſim excuſum Joſepho Scaligero typographus communicaſſet, vir ille doctiſſimus antiquo Poëtæ tribuere non dubitavit, teſte auctore Apologiæ pro Heinſio adverſus Crojum p. 129. Quin Heinſio ipſo teſte in literis ineditis ad Æliam Purſchium, negavit ſe, ex quo renatæ ſunt literæ, ſimile quid poëmatis Græci compoſitum vidiſſe. Penultimus in appendice hymni verſus: Γευπάδλω τ' ἐρίηρα φίλων ζώγρ' αὖὶν ἰόντα omiſſus eſt in editione Heinſiana 1622. 8vo. poſt Synodum Dordracenam edita, [etiam in aliis recentioribus]* quod Heinſius non auderet tantis laudibus mactare nomen Hugonis Grotii, laudatiſſimum profecto, ſed prævalentibus tum in Belgio partibus inviſum. Poſt alia in Heſiodum Heinſii Epigrammata occurrit argumentum ἔργων Heſiodi ab Heinſio Græce ſcriptum, in quo nonnulla ut parum Græciſmo congruentia perſtringit Johannes Crojus p. 251. ſeq. Obſervationum ſacrarum. Deinceps ſuccedit Heſiodus ipſe Græce & Latine cum Græcis ſcholiis, quæ ex editione Veneta per Bonav. Vulcanium MSti. codicis auctoritate ſuppleta & caſtigata, collata inſuper Baſileenſi editione Heinſius recenſuit. Iconem variorum inſtrumentorum ruſticorum quæ exſtat p. 310. quamque in ſua editione p. 261. repeti curavit Johannes Clericus, debuit Heinſius Conrado Geſnero pag. 81. Operis de quadrupedibus. Denique ſubjiciuntur *fragmenta Heſiodi* ex veteribus ſcriptoribus collecta à *Joſ. Scaligero* & *Dan. Heinſio*, tum Ἡσιόδου καὶ Ὁμήρου ἀγών Græce ex editione Henr. Stephani A. 1573. 8vo. Catalogus ſcriptorum Heſiodi, Heinſiique introductio in doctrinam quæ libris Heſiodi ἔργων καὶ ἡμερῶν continetur: notæ emendationes & obſervationes ejuſdem Heinſii in Heſiodi ἔργα, & Scholiaſtas Græcos, Latinumque interpretem, & ſpicilegium fragmentorum Heſiodi à *Joh.*

* Johannis quoque Clerici. Vide memorias Dombenſes ſive Trevoltianas Anni 1701. p. 269. edit. Amſtelod.

Meurſio ſuppeditatum, atque in Græcos Heſiodi commentatores locupletiſſimus index Græcus.

Editiones Heſiodi præcipuæ Græcolatinæ cum verſione & notis doctorum Virorum.

Cum verſione Latina & variantibus lectionibus è MSS. Palatinis & notis doctorum virorum ex officina *Hieronymi Commelini* A. 1521. 8vo.

Cum verſione emendata ab *Eraſmo Schmidio* & in Ἔργα enarratione *Melanchtonis* & 23. tabulis ſynopticis ejuſdem Schmidii. Witebergæ 1601. 8vo.

Cum verſione emendata à *Dan. Heinſio*, ejuſdem introductione, notiſque in opera & dies, & Heſiodi fragmentis. Lugd. Batav. 1613. & 1622. 8vo.

Cum verſione ab Heinſio caſtigata, notis *Cornelii Schrevelii* & indice *Georgii Paſoris* longe quam in ejus collegio Heſiodeo Amſt 1632. 8vo. prodierat, locupletiore. ibid. typis Elzevirianis nitidiſſimis Anno 1657. 8vo. Huic editioni in quibuſdam exemplaribus etiam additur fuſior *Lamberti Barlæi* in Theogoniam commentarius, in quo analyſis & Mythologia in tironum gratiam perſpicue traditur.

Cum *Joh. Georgii Grævii* lectionibus Heſiodeis. Amſt. 1669. 8vo.

Cum verſione à *Joh. Clerico** emendata, Grævii lectionibus Heſiodeis auctioribus, Dan. Heinſii introductione notiſque: & *Joſephi Scaligeri* ac *Franciſci Guieti* in Heſiodum, tum in partem Ἔργων *Stephani Clerici* annotatis, & filii ejus *Johannis Clerici* Viri Cl. animadverſionibus in univerſa Heſiodi opera, Theogoniam præſertim, & fragmenta, quæ Latine vertit & illuſtravit, indicemque Georgii Paſoris addi curavit Amſt. 1701. 8vo.

Familiam quoque ducit Heſiodus in editionibus Græcolatinis Poëtarum Georgicorum, Bucolicorum & Gnomicorum, ſæpius editorum non uno in loco 8. & 12.

Olai Wormii quæſtionum Heſiodearum heptades duæ lucem adſpexerunt Hafniæ. A. 1618. 4to. *Radulphi Wintertoni* notæ in Heſiodum cum ejus Poëtis Græcis minoribus Cantabrig. 1652. 8vo. Prætereo *Johannis Sponduni* in Ἔργα notas vulgatas Rupellæ A. 1592. 8vo. & in idem poëma paſſim edita ſcholia *Joſ. Caſtelli, Jacobi Ceporini, Johannis Friſii, Matthiæ Garbiti, Matthæi Flacii* & notata Ethica atque Oeconomica *Joh. Conradi Dieterici*, Lexilogiamque ejuſdem Heſiodeam vulgatam Gieſſæ 1659. 8vo. & *Georgii Heniſchii* ſchematiſmos, Baſil. 1508. tabulaſque *Johannis Poſſelii*. Tum ineditum *Zach. Lundii* commentarium in Opera & dies, qui Hafniæ ſervatur MS. in Bibl. Excellentiſſimi Viri Johannis Moth.

Latino carmine Ἔργα καὶ Ἡμέραι vertit paulo liberius *Nicolaus Valla* ſive *de Valle*, Pariſ. & Lipſ. 1507. 4to. Strictius *Ulpius* Franeckerenſis Friſius Baſil. 1540. 8vo. Utraque metaphraſis addita eſt verſioni proſariæ & commentario *Stephani Riccii* in Heſiodi Ἔργα recuſo Lipſiæ A. 1611. 8vo. & prima vice edito ibid. A. 1580. 8vo.

Geogius Rotallerus carmine elegiaco reddidit Francof. 1576. 8.

Theogoniam tranſtulit verſibus hexatris *Boninus Mombritius* Patricius Mediolanenſis & uberiore carmine elegiaco in libros quinque diſtributo *Burchardus Pylades*, Brixinius, Baſileæ ap. Oporin. 1544. 8.

Scutum Herculis Heroico carmine *Johannes Ramus de Goës*, quod cum *Nicolai Vallæ* Metaphraſi Ἔργων, & *Mombritii, Pyladæque* Theogonia exſtat in calce editionis Heſiodi Græcolatinæ Lipſienſis 1597. 8.

* Confer ejus Bibliothecam ſelectam T. XI. p. 349. & Memorias litterarias Trevultinas ſive Dombenſes A. 1701. T. I. p. 250. ſeq.

Opera

Opera & dies *Gallico* carmine per *Jo. Antonium Bayſium*, cum aureis Pythagoræ carminibus ſententiiſque Phocylidæ & Naumachi Pariſ. 1578. 4. Heſiode traduit per *le Gras*. ibid. 5566. 12.

Rhythmis *Danicis* Heſiodum expreſſit *Henr. Thomas Gerner*.

Inter fragmenta Heſiodi ab Heinſio Clericoque omiſſus eſt locus, ſervatus utcunque à Fulgentio Lib. III. Mytholog. c. 1. quem hoc loco reſtituere conabor. Fulgentii verba hæc ſunt: *Proëtus Pamphylia lingua ſordidus dicitur, ſicut Heſiodus in Bucolico ludicro ſcribit, dicens*: PEPRIGROSISTAFVLVEVLACTIS MENESEMORUM. *Id eſt ſordidus inſtar uvarum bene calcatarum ſanguineo rore.* Antiquæ Fulgentii editiones, verba Græca plane omiſere. MSti codices cum editione Munckeri non ſapiunt ultra ea quæ adſcripſi. Vere monuit Reineſius, Græca Latinis ſcripta literis, per librarios præcipue adeo imperitos, lectu & intellectu difficillima eſſe c. 13. de lingua Punica num. 94. ſeq. Tentavit tamen Iſ. Caſaubonus ad Suetonii Auguſtum cap. 67.

Περῖτος οὐσίαν βοτρύων δ' ἐσσὼ αἱματόεντι.

Jacobus Gronovius in Exercitationibus de Dodone. p. 36.

Βρίθωσι σταφυλῆς εὐσκάπτου μῆνες ἕκαστοι.

Videndum veterine lectioni propius accedat & Fulgentii verſioni melius reſpondeat, quomodo ſcribendum conjicio:

Περῖτος ἐ ὡς σάφυλ' εὖ λακτισμένα αἵματος ἷρη.

Alium Heſiodi verſum de Prœti filiabus ſervavit Suidas in μαχλοσύνη.

Εἶτεκα μαχλοσύνης συγχεῖν τέρεν ἄλεσ' ἄνθος.

Heſiodum *Homeri Imitatorem* multi obſervarunt, ita ut jam olim notaverint Critici, Euſtathius, aliique verſiculos pæne eoſdem apud Homerum & Heſiodum pariter occurrentes. Adde Bochartum in Hierozoici T. 1. p. 681. Convenit & in hoc Poëtæ noſtro cum Homero, quod ſimiliter atque ille viſus eſt interdum parum abhorrere à *Phraſi Orientalium*, ut oſtendit *Zacharius Boganus* in Homero & Heſiodo Hebraizonte. Oxon. 1655. 8vo. Ne dicam de variis Etymologiis ex Phœnicia lingua petitis, quibus Heſiodi Theogoniæ lucem afferre conatus eſt præ cæteris Johannes Clericus.

VARIANTES LECTIONES IN THEOGONIA.

REGIA MONACENSIS.

2. ΜΕΓΑ ζάθεόν τε. B. 109.
14. Φοίβον Απόλλωνα. B.109.
15. Γενόχον. B.109.
28. Ιδμεν δ' αὖτ' ἂν. B.109. R. S.
30. Εδων. B 109.
31. Θεσπόν. B.109.
32. Θείαν ἵνα κλείοιμι. B.109.
Θοίλω ἵνα. R. S.
33. Καὶ μ' ἐθέλονθ'. B.109.
39. Φωνῆς. B.109.
42. Νιφόεντα. B.109.
44. Λοιδῇ. B.109.
45. Επκτε. B.109.
48. Τμνῦσι. B 109.
49. Τδωσον. B.109.
56. Μίσγετο. B.109.
63. Σφί. B.109.
73. Εκασον. B 109.
74. Αθανάτων διέταξεν ὁμῶς, ἐπέφραδε δέ. B 109.
90. Παρφάμβοι. B.109.
93. Οἵα τε B 109 R. S.
107. Νυκτὸς ϑ' ὑποφερῆς, ὃς ἄλμυρος. B.109.
116. Γίνετ'. B.109.
117. Γαῖα δ'. B.109.
119. Μιχῶν. B.109.
140. Ομβεριμόθυμον. B.109.
148. Ομβερμοι. B.109.
153. Απλητοι. B.109.
160. Απεφράσατο. B.109.
165. Πείθεσθε. B 109. R. S.
178. Λεχοῖο. B.109. R. S.
184. Πάσας ἐδίξατο. B.109.
186. Deeſt. B.109.
195. Τπαί. B.109.
199. Κυφοσγένει. ὅτε γάντε πολυκλύστῳ ὑπὸ Πόντῳ. B.109.
200. Καὶ φιλομμειδέα. B.109.
202. Γεναμβύη. B.109.
203. Εχε. B.109.
204. Ανθρώποις. B.109.
217. Νηλεοπείνας. B.109.
220. Αφιπῦσαι. R. S.
228. Τομίναξε, Μάχας τε, Φόνους. R. S.
229. Ψεύδεα τε, λόγους τ', ἀμαλοχίας τε. B. 109. R. S.
230. Αλλήλοιν. B.109. R. S.
238. Καλλιπάρειον. B.109.
239. Αδάμαντα. R. S.
246. & 247. Tranſponuntur. B. 109. R. S.
249. Νηστείη χῇ. B.109. R. S.
254. Πραΰνει. B.109.
255. Εἰλιμειδὴ. B 109.
259. Φυλῷ ἐρατῇ. B.109.
270. Φορκυ —— καλλιπαρήους. B.109. Καλλιπαρήας. R. S.
276. Σθένω. B.109.
277. Αγήρως. B.109.
281. Χρυσάορ τε. B.109.
282. Οτ' ἂν. B.109.
287. Τειχέφαλον. B.109. R. S.
288. Deeſt, & inſeritur poſt 277. B.109.
300. Ζαθέοις ὑπὸ κευθμῶσι. B.109.
303. Εν δ' ἄρα οἱ δάσσατο. B.109.
305. Αγήρως. B.109. Αγήρορος. R.S.
307. Ανομόν δ'. B.202. R. S. Νύμφη. B. 109.

319.

310. Φαεινὸν. B.109.
312. Πεντηκοντακέφαλον. B.109. R.S.
321. Τῆς δ' αὖ. B.109.
323. Οπιδε. B 109.
326. Σφιγγ. B.109. R.S.
328. Κύδνη. B 109.
336. Εκ Φόρκυ. B. 109.
345. Αρδισκον. B. 109.
352. Εἰδῦιά τε. B. 109.
356. Περσηΐς τ' ἐρόεσσα. R. S.
358. Τελιεῖ τε. B 109.
359. Κρισηΐς τ'. B.109.
364. Ωκεανίδες. B.109.
375. Κρείω δ' —— τίκε ἐν. B.109.
377. Ος τε πάσης. B.109.
379. Αρχέην, Ζέφυρον. B.109.
381. Εωσφόρον. B.109.
384. Νείκλω. B.109.
388. Εδριέωνται. B.109.
397. Αφδιτον. B.109.
398. Σφῆσι. B.109.
401. Εῦ. B.109.
405. Θειῶν. B.109.
409. Πέρσεις. B.109.
410. Ηγαγε δ' ὣς. B 109.
431. Θωρήσσοντο. B.109.
435. Εδλοί. R.S.
442. Κύδνη. B.109.
446. Εἰσκόπων οἵων. B.109.
454. Χρυσοπέδηλον. B.109.
456. Εὐρύκτυπον. B.109.
471. Συμφράσσαδαι. B.109.
481. Μίν. B.109.
483. Ζαδίοις. B.109.
487. Εκάδιτο. B.109.
489. Ανήκεστοι. B.109.
491. Εξελάσειν. B.109.
499. Παρνάσσοιο. B.109.
513. Επίδλητο. B.109.
518. Πρόπαν. B.109.
520. Εδάισατο. B.109.
537. Τοῖς μὲν. B 109.
544. Ζεῦ. B.109.
549. Μείδια B.109.
553. Θυμῷ. B 109.
556. Βομῷ. B.109.
562. Μειλίσσει. B.109. R.S.
573. Καταδῆναι. B.109.
592. Ασύμφορος. B.109.
593. Σίμβλοισι. R.S.
609. Ον δὲ καὶ τίμησε. B.109.
627. Κείνοισι. B.109. R.S.
646. Εξεγένοντο. R.S.
652. Τπό. B.109.
653. Τπό. B.109.
657. 658. Τπό. B.109. R.S.
657. Επφρασύνησιν. B.109. R.S.
668. Ερέβεσφιν. B.109.
683. Αλλήλοισιν ἔσαν. B.109.
704. Επλεντο. B.109.
724. Δεικάτη δ'. B.109.
732. Τῆχθ' ὑ πεφύκασι. B.109.
737. Εασιν. B.109.
747. Οπ —— πόσον ἴσα. B.109.
763. Σιδήρη. B.109.
780. Αγγελίη. R.S.
794. Νηπότμοις. B.109.
810. Λείνος ὕδος. B.109.
824. Κρατερσῖο δράκοντος. R.S.
831. Εεισεόχεω — ἄχεον. B.109.
838. Ομβεσμον. B.109.
847. Αμφὶ κύματα. B.109.
849. Τρέσαν δ' Αδης ιν. B.109.
850. Κρόνε. B.109.
855. Εφεη. B.109.
861. Αὐτμῆ. B.109.
863. Ηδὲ, B.109.
874. Αφσι. B 109.
876. Σωσαντῶντες. B.109.
879. Πιμπλῶσα. B.109.
886. Καὶ ἐπηΐδ', B.109.
889. Ες κάτδιτο. B.109.
891. Φράσαντ'. B.109.
914. Εράσατο. B.109.
917. Ιοχέαιραν. B.109.
921. Τ' Αρηα. B.109.
959. Εἰδῦιαν. B.109.
967. Γείνοντο. B.109.
971. Γῆ, ἠδ. B.109.
973. Ωπασε λαὸν. R.S.
978. Ωκεανοῖο. B.109. R.S.
980. Κάλλιστον. B.109.
982. Αμφιέσσυτο Εὐρυδείη. B.109.
1019. 1020. Desunt. R.S.

VA-

VARIANTES LECTIONES

QUAS IN

SCUTO HERCULIS

Exhibet Codex HARLEIANUS.

3. ΑΛΚΜΥΝΗ.
25. Φυκῆτες.
28. Ὡς ἔα θεοῖσιν.
29. Φυτεῦσαι.
32. Τότε δ' αὖτις.
33. Φύκιον.
35. Ταυροφόνῳ Ηλικτρυόνῃ.
49. Ἐφ' ἱππαπόλῳ.
72. Ἐκείνων.
74. Πείν γ'.
85. Τίον Νί γε.
67. Ἐχων.
98. Ποδδᾶις.
103. Ηδεῖε, ἦ δή.
110. Μαρναμεδ' — ὅτοι.
114. Φέρτερα.
119. Τραχεῖαι.
135. Θύμῳ.
149. Βρωχθ.
151. Δύμβαι.
153. Μελαίνῃ.
159. Θ' ἱεμένων τε.
181. Ταρύσιον.
183. Deeſt.
188. Αργύρεας — ἔχοντας.
193. Ἐγχῳ ἐν.
195. Δίφρον ἐπεμβεβάων.
199. Χειεί.
200. Επὶδ' ἴρχετο. Cæt. deſ.
203. Αγγὸς.
212. Ἐφοίτων.
213. Θέον.
225. Καταφῶστο.
239. Τπὶς.
250. Δειναταὶ.
252. Αὐχθ.
255. Αὐτὰς ἄσαντο.
259. Αλλ' ἄρα δή.
262. Θυμήνασαι.
265. Αὐχαλέη.
266. Γυιοπαγὲ.
275. Αγλαΐαις.
283. Deeſt.
299. Τοίγε μὲ ἓν πυίζοντες.
300. Σειδιθῳ.
305. Αἰθλῳ.
311. Ἐπηνύθη.
314. Αμφὶ δί τοι ξίην.
317. Παρὰ.
326. Φωνήσασ'.
327. Λυγκῶ.
333. Ἐπὶ νῶτα δοχεύσας.
338. Εἰπεῖσα δίφρον.
344. Πτειστενάχησι.
348. Σφίσιν.
350. Τοίτιμι νῶϊν ὀπίχας.
353. Τραχῖνα.
373. Πᾶσ' εὐρεῖα.
375. Απυθρώσκιον.
386. Πεφοβημένος.
398. Τῦμος.
406. Κράζοντε.
409. Απανίστατο.
412. Κικλήσκοντες.

Mά

428. Μάλιστα.
434. Αρτ@ ἔστι.
435. Αχθόμθ@.
450. Πείθετ' Αρης μεγαλήτορες Δυμῷ.
454. Παιδὸς ἑῆς.
461. Σαρκὸς.

VARIANTES LECTIONES IN OPERIBUS & DIEBUS.

5. ΡΕΑ δὲ βεῖ. B. 60. 699. 731. R. S.
12. Επευνέσεις. B 60. 699.
19. Γαίης τ' ἐν. Omnes.
39. Δικᾶσαι. B. 699. 731.
43. Εργάσσοιο. B. 731.
55. Τῶροπεύσας. Coiſl.
63. Παρθενικαῖς. Omnes.
80. Ονόμηνε. B. 60.
92. Κήρας. B. 60. 731. Coiſl.
97. Εμεινε. B. 60. 699. 731.
102. Εφ' ἡμέρῃ. αὖ δ'. B. 731.
116. Deeſt. B. 60. 699. 731. Coiſl.
131. Απ' ἄλλων. B. 60. R. S.
141. Τποχθόνιοι. R. S. Coiſl.
145 Οφειμον. Coiſl.
148. Απλατοι. B. 731. Coiſl.
149. Στιβαροῖσι μελέσσι. B. 60. 731.
150. Τῶν δ' ἦν. B. 60.
167. Οπάσας. B. 731.
173. Τοὶς δ' ἔτευξε. B. 699. 731. Coiſl.
199. Φῦλον ἴτιμο. B.60. Φῦλον ἴτιον. R. S. Coiſl.
207. Λέλοιπας. Omnes.
224. Εξιλάσκουσιν. R.S.B. 699.731. Coiſl.
226. Παραβαίνουσι. B.699.
230. Ιθυδίκησι. B. 699.
231. Οὔδ' ἄτη. B. 60.
240. Επαυρεῖ. Omnes.
250. Φράζονται. B. 699.
257. Κυδνὰ. B. 60.
263. Ιθύνετε δίκας. B. 60.
291. Ικηται. Omnes.
293. Αὐτῷ. Omnes.
296. Αὐτῷ. B. 60. 731. R. S. Coiſl.
300. Φιλέῃ δέ σ' ἑταίρῳ. Coiſl. B.639.731.
307. Πλήθουσι. B. 60.
310. Αιεχθὲν. Coiſl.
319. Ανολίῃ. Coiſl. ολῷ. B. 60. 731. R. S. Coiſl.
325. Παυερῆσι τ' ὀλίγοι. R. S.
338. Σπουδῇσι. B.699. R.S. Coiſl. δύσιον τι. B. 699. R. S.
344. Εἰ γάρ τι κῇ. Coiſl.
352. Ισα ἄτησι. B. 60.
357. Ογε κ' ἀν. B. 731. δὲν B. 63. 699. 731. Coiſl.
360. Φίλον ἔτορ. Omnes.
362. Ερδεις. B. 60. 699.
369. Δείνη. B. 60. 699. 731. R. S.
375. Φυλάτησι. Omnes.
381. Φρεσὶν ἧσιν. Omnes.
382. Καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ.
389. Ναιετάουσ'. Omnes.
391. Ναίουσιν. Omnes.
392. Αμαξῆς. Omnes.
404. Εσσεται. B. 60.
408. Αἰτεῖς — ἀγορεύεται. B. 60.
412. Deeſt. R. S.
429. Πείνιον. B. 931. R. S. Coiſl.
439. Ερίσσαντι. B. 60.

448. Γεράνι φαινλὶ· B. 699. 731. Coisl.
451. Ομβρήνι. B. 60. 699.
457. Δεῖ ἔχειν. B. 721.
459. Δεῖ τοτ'. B. 731.
469. Μισάδω. Omnes.
471. Σπέρμα καταικρύπλων. Coisl. B. 699. 731. εὐθυμεσιών. B. 60. R. S.
472. Κακοδυμεσιών. B. 60.
477. Εὐχέων. B. 699.
479. Τερπῆς. B. 60. 699. 731. R. S.
485. Αεύτης. B. 60. 699. 731. R. S.
486. Κόκυνξ. Coisl.
490. Περαρπεύτη. B. 60.
494. Αντρον. Coisl.
495. Ιχάνη. B. 60. 699. 731. R. S. ὀφέλλη. Coisl.
497. Πιέζης· Coisl.
506. Βορέαο δυσκλιγέος. R. S.
523. Οἶκον. B. 699.
530. Δεία. B. 60. 731. Coisl.
543. Οπότε. B. 60. Coisl.
544. Επὶ νώτῳ. Omnes.
559. Βυσὶν ἐπ' ἀνέει δι. B. 699. R. S.
575. Κάρρει. B. 60. 731. Coisl.
589. Βίλινος. B. 60. 731.
594. Εὐκραέος. B. 63. πρόσωπα. B. 699. R. S. Coisl.
602. Θῆτ'. B. 60. Θῆτα τ'. B. 699. 731. R. S. Coisl.
604. Σίτον. R. S.
616. Αεύτης. B. 731. Coisl.
618. Αἰρεῖ. B. 60. Coisl.
446. Τρέψης. B. 60. 699. 731. Coisl.
647. Φύγειν, ἢ ἀπειρία λιμόν. B. 699. 731. Coisl.
658. Μάσας. B. 699. 731.
660. Νιῶν πεπείρμαι. B. 60. νιῶν πεπείρμαι. Coisl.
673. Deest. B. 699.
688. Ως σ' ἀγορεύω. B. 699. Coisl.
691. Πίμπτ. B. 699. πίματα. Coisl.
692. Επ' ἄμαξαν. B. 60. 699. 731. Coisl.
705. Γήρᾳ δῶκεν. Omnes.
708. Περπερεύειν. B. 699.
710. Επος εἰπών. Coisl.
712. Ηγεῖτ'. B. 60. 699.
721. Κακὸν κ' εἴπης. B. 60. 699. R. S. Coisl.
727. Ομίχλειν. B. 60.
728. Ες ἀνιόντα. Coisl.
742. Πεντήξοιο. B. 699.
747. Μήτ. B. 60. Κρώξη. Coisl.
756. Θεὸς νύ τοι. B. 60. Διός τοι. Coisl.
760. Τπαλδικο. B. 699.
764. Φημίξεσι. B. 731. R. S.
781. Εκθρέψασθ. B. 60. 699.
783. Ανδράχνος. Coisl.
785. Κύρητε. B. 60. 699. Coisl.
793. Γεινεώτω. B. 60.
801. Ερματ. B. 60.
806. Σὺ εὐτροχάλῳ. B. 60.
812. Φυτεύειν τ' ηδὲ. B. 60. φυτεύειν ἠδὲ. Coisl.
820. Μέση· παῦροι δ' αὖτε. B. 60. 699. R. S. Coisl.

IN-

INDEX HESIODEUS.

Litera Θ. designat Θεογονίαν, A: Ασπίδα Ηρακλέους, E. Εργα ϗ Ημέρας.

A.

ΑΓΑΥΗ. Θ. 246. Αγαυὼ. Θ. 975. ἀγαυῇ. Θ. 831.
Αγελείη. A. 197. Αγελείης. Θ. 318.
Αγίστιον. Θ. 924.
ἀγκυλομήτεω. Θ. 19. ἀγκυλομήτης. Θ. 137. 168. 473. 495. 545. E. 48.
ἀγκυλοχείλας. A. 405.
Αγλαΐῃ. Θ. 909. 944.
Αγχίσῃ. Θ. 1008.
Αδμήτη. Θ. 349.
Αελλώ. Θ. 267.
Αθωπαίη. A. 126. 443.
Αθηναίης. Θ. 318. E. 430.
Αθήνη. Θ. 572. 576. A. 325. 343. 455. 470. E. 72. 76.
Αθήνῃσι. Θ. 13. 887. E. 63.
Αιακῷ. Θ. 1004.
Αἰγείδῃσι. A. 182.
Αἴδαο. E. 152.
Αΐδαν. Θ. 311. 767. 773.
Αΐδῃ. Θ. 455.
Αΐδης. Θ. 849.
Αἰδωνεύς. Θ. 913.
Αἰήταο. Θ. 991.
Αἰήτεω. Θ. 956.
Αἰήτης. Θ. 957.
Αἰήτῃ. Θ. 993.
Αἰθιόπων. Θ. 984.
Αἰνείαν. Θ. 1007.
Αἴσηπον. Θ. 342.
Αἰσονίδης. Θ. 992. 998.
Ακάστη. Θ 356.
Ακταίη. Θ. 249.
Αλιάκμονα. Θ. 341.
Αλιμήδη. Θ. 255.
Αλκαίοιο. A. 26.
Αλκείδαο. A. 112.
Αλκμήνη. Θ. 942. A. 3.
Αλκμείδης. Θ. 526. 949. A. 467.
Αλφειον. Θ. 338.
Αμβρσίη. Θ. 69.
Αμβρσίῃ. Θ. 639. 641.
Αμβρσίης. Θ. 795.
ἀμήσεις. E. 480.
ἀμητῦ. E. 384. 575.
ἀμᾶσθαι. E. 775.
ἀμᾶτας. E. 777. ἀμᾶσιν. E. 392.
Αμφιγυήεις. Θ. 570. 578. 944. A. 219. E. 70.
Αμφιδάμαντος. E. 654.
Αμφιρῶ. Θ. 360.
Αμφιτρίτη. Θ. 243. 254.
Αμφιτρίτης. Θ. 929.
Αμφιτρύων. A. 37. 44. 80.
Αμφιτρύωνα. A. 2.
Αμφιτρύωνι. A. 54.
Αμφιτρυωνιάδης. Θ. 317. A. 165. 416. 433. 459.
Αμῶντας. Θ. 598.
Αναυρος. A. 477.
Ανδρογόνῳ. E. 783. 788. 794.
Ανθεια. A. 381.
Ανθῖν. A. 474.
Ανδστῳ. E. 524.
Απάτην. Θ. 224.
Απίσαντος. Θ. 331.
Απόλλων. A. 68. 478.
Απόλλωνα. Θ. 14. 917. E. 771.
Απόλλωνι. Θ. 347.
Απόλλωνῳ. Θ. 94. A. 58. 70. 100.
Αράχνης. E. 777.
Αράχνια. E. 475.
Αἰγαίῳ. Θ. 484.
Αργείῃ. Θ. 42.
Αργεφόντην. E. 68. 84.

Αργεφόντης. Ε. 77.
Αργέτεω. Θ. 869.
Αργέτην. Θ. 379.
Αργίω. Θ. 140.
Αργυρόπεζα. Θ. 1005.
Αρδηκτον. Θ. 345.
Αρειον. Ε 157.
Αρείονα. Α. 120. Ε. 191.
Αρτῳ. Α. 98. 191. 450.
Αρες. Α 446.
Αρπα. Θ. 921.
Αρπι. Θ. 931. 935.
Αρίω. Α. 59. 333. 425. 457.
Αρνῳ. Α. 109. 181. 434. 444. Ε. 145.
Αρπτάδιω. Α. 57.
Αειάδνην. Θ. 946.
Αείμοισιν. Θ. 304.
Αειστῷῳ. Θ. 976.
Αρκτῦρον. Ε. 610.
Αρκτῦρος. Ε. 566.
Αρμονίη. Θ. 974.
Αρμονίην. Θ. 936.
Αρνην. Α. 475.
ἀρόης. Ε. 479.
ἀρόμβδαι. Ε. 22.
ἀρόσεις. Ε. 485.
ἀροτῆρα. Ε. 405.
ἀροτῆρες. Α. 280.
ἀρότοιο. Ε. 384. 450. 460.
ἀροτός. Ε. 460.
ἀρότῳ. Ε. 467. 616.
ἄροτρα. Ε. 432.
ἄροτρον. Β. 439.
ἀρότῳ. Ε. 467.
ἀρῦν. Ε. 429.
ἀρόων. Ε. 460.
ἅρπας. Ε. 473.
Αρπῦιαι. Θ. 267.
Αρτεμιν. Θ. 14. 917.
Λεβολον. Α. 185.
Λείη. Θ. 359.
Λεκρη. Ε. 640.
Λειείην. Θ. 409.
Λειραῖον. Θ. 376.
Λειραίῳ. Θ. 378.
Λεροδίλῳ. Ε. 41.
Λτλαγμένον. Ε. 383.
Λτλαντα. Θ. 509.
Λτλαντίς. Θ. 937.
Λτλας. Θ. 517.
Λτζοπον. Θ. 218. 904.
Λτζοπῳ. Α. 259.
Λτζυτώνην. Θ. 924.
Αὐλίδῳ. Ε. 651.
Αὐτονόην. Θ. 976.
Αὐτονόμη. Θ. 258.
Αφεσγενῆ. Θ. 196.
Αφεσδίτη. Θ. 988.
Αφεσδίτῃ. Θ. 16. 195. 821. 961. 1004. Ε. 65.
Αφεσδίτης. Θ. 974. 979. Α. 8. 47. Ε. 521.
Αχαιοί. Ε. 651.
Αχελωΐδη. Θ. 340.
Αχιλλῆα. Θ. 1006.

Β.

Βελλεροφόντης. Θ. 325.
Βύβλινῳ. Ε. 589.
Βοιωτοί. Α. 24.
Βορέαο. Ε. 506. 547.
Βορέην. Θ. 379.
Βορέω. Ε. 518. 553.
Βορέω. Θ. 869.
βοωτῆν. Ε. 391.
Βελάρῳ. Θ. 616.
Βελάρων. Θ. 816.
Βελάρως. Θ. 149. 713. 733.

Γ.

Γαῖα. Θ. 117. &c.
Γαλαξαύρη. Θ. 353.
Γαλήνη. Θ. 244.
γαμῆν. Ε. 699. &c.
γείτονα. Ε. 23. 695.
γείτονας. Ε. 400.
γείτονες. Ε. 345. 347.
γείτονῳ. Ε. 349.
γείτοσι. Ε. 701.
γείτων. Ε. 23. 346. 348.
γίνῳ — χρύσεον, καὶ τὰ ἄλλα. Ε. 109. &c.
Γηρυονῆα. Θ. 981.
Γηρυονῆι. Θ. 309.
Γίγαντες. Θ. 185.
Γιγάντων. Θ. 50.
Γλαύκη. Θ. 244.
Γλαυκονόμη. Θ. 256.

γλαυκῶπιδι. Θ. 894. 923.
γλαυκώπιδος. Θ. 586.
γλαυκῶπιν. Θ. 13. 887.
γλαυκῶπις. Θ. 572. Α. 325. 343. 455. 470. Ε. 72.
Γοργείοις. Α. 237.
Γοργόνες. Α. 230.
Γοργύς. Θ. 274. Α. 224.
Γραίας. Θ. 270. 271.
Γρηικόν. Θ. 342.
Γύγη. Θ. 617.
Γύγης. Θ. 149. 713. 733. 816.
γύην. Ε. 427.

Δ.

Δασέης. Α. 216.
Δαναΐδης. Α. 229.
Δεῖμον. Θ. 933.
Δεῖμος. Α. 195. 463.
Δηλῆνες. Α. 210. 212.
Δημήτερος. Α. 290. Ε. 32. 393. 466. 597. 805.
Δημήτερι. Ε. 465.
Δημήτηρ. Θ. 967. Ε. 300.
Δημήτρα. Θ. 453.
Δήμητερος. Θ. 911.
Δία. Θ. 11. 468. Ε. 52. 273.
Διάκτορον. Ε. 68.
Διάκτορος. Ε. 77.
Διΐ. Θ. 36. 286. &c.
Δίκην. Θ. 901.
Διόθεν. Α. 22. Ε. 17. 63.
Διός. Θ. 13. 25. &c.
Διώνη. Θ. 353.
Διώνην. Θ. 17.
Διώνυσον. Θ. 940.
Διώνυσος. Θ. 946. Α. 48.
Δρύοπον. Α. 187.
Δρύαντα. Α. 179.
Δωναιμένη. Α. 248.
Δωρίδος. Θ. 241.
Δωρίς. Θ. 250. 350.
Δωτώ. Θ. 248.

Ε.

Εἰλείθυιαν. Θ. 921.
Ἑκάτη. Θ. 441.
ἑκατηβελέταο. Α. 100.
ἑκατηβόλε. Α. 58.
Ἑκάτῃ. Θ. 411. 418.
ἑκατομβάς. Α. 479.
ἑκηβόλε. Θ. 94.
Ἑλένης. Ε. 165.
Ἐλευθῆρος. Θ. 54.
Ἑλίκη. Α. 381.
Ἑλίκην. Α. 475.
ἑλικοβλέφαρον. Θ. 16.
Ἑλικῶνι. Θ. 7.
Ἑλικωνιάδεσσ'. Ε. 658.
Ἑλικωνιάδων. Θ. 1.
Ἑλικῶνος. Θ. 2. 23. Ε. 639.
ἑλικώπιδι. Θ. 298. 997.
ἑλικώπιδι. Θ. 307.
Ἑλλάδος. Ε. 653.
Ἐννοσίγαιον. Θ. 15. 456.
ἐνοσίχθων. Ε. 667.
Ἐννοσιγαίῳ. Θ. 441.
Ἐννοσιγαίε. Θ. 929.
Ἐννοσίγαιος. Θ. 817. Α. 104.
Ἐνυαλίοιο. Α. 371.
Ἐνυώ. Θ. 273.
Ἐξάδιον. Α. 180.
Ἐπιμηθία. Θ. 511. Ε. 84.
Ἐπιμηθίς. Ε. 85.
Ἐπίπονος. Θ. 341.
ἐπιπαπύλῳ. Α. 49. Ε. 162.
Ἐρατώ. Θ. 78. 247.
Ἐρέβεσι. Θ. 125.
Ἐριβώτην. Θ. 668.
Ἐριδος. Θ. 123. 515.
Ἔριν. Θ. 225. Ε. 16.
Ἐρινύας. Ε. 803.
Ἐρινῦς. Θ. 185. 472.
Ἔρις. Θ. 226. 781. Α. 148. 156. Ε. 24. 28. 804.
Ἑρμείην. Ε. 68.
Ἑρμῆ. Θ. 444.
Ἑρμείω. Θ. 937.
Ἕρμον. Θ. 343.
Ἔρος. Θ. 120. 201. 909.
Ἐρυθείη. Θ. 290. 982.
Ἐσπερίδες. Θ. 215.
Ἑσπερίς. Θ. 275.
Ἑσπερίδων. Θ. 518.
Εὐαγόρη. Θ. 257.
Εὐάρνη. Θ. 259.

Εὐβοίην. Ε. 651.
Εὐδώρη. Θ. 244. 360.
Εὐιπόν. Θ. 345.
Εὐκράτη. Θ. 243.
εὐκριτέες. Ε. 670.
Εὐλιμένη. Θ. 246.
Εὐνείκη. Θ. 247.
Εὐνομίην. Θ. 901.
εὐόρκια. Ε. 190. 285.
Εὐπόμπη. Θ. 261.
Εὐρυάλη. Θ. 276.
Εὐρυβίη. Θ. 375.
Εὐρυβίην. Θ. 239.
εὐρυβίης. Θ. 930.
Εὐρυτίωνα. Α. 91.
Εὐρυδίκη. Θ. 293.
Εὐφρὼ. Θ. 357.
Εὐτέρπη. Θ. 77.
εὐφρόναι. Ε. 560.
Εὐφροσύνην. Θ. 908.
Ἐχίδνα. Θ. 304.
Ἐχίδναν. Θ. 297.
Ἐωσφόρον. Θ. 381.

Ζ.

Ζεὺς cum suis casibus. Passim.
Ζέφυρον. Θ. 379.
Ζεφύρῳ. Θ. 869.
Ζῆλον. Θ. 384.
ζυγὰ. Ε. 815.
ζυγὸν. Ε. 815.

Η.

Ἠῶ. Θ. 17. 921. 949.
Ἠοῦς. Θ. 987. Ε. 133. 438.
Ἠϊόνη. Θ. 255.
Ἡλέκτρην. Θ. 349.
Ἡλέκτρην. Θ. 266.
Ἡλεκτρύωνα. Α. 82.
Ἡλεκτρυώνης. Α. 16. 35.
Ἡλεκτρυώνῳ. Α. 3.
Ἡλέκτρῳ. Α. 142.
Ἡμαθίωνα. Θ. 984.
Ἡνιόχην. Α. 83.
Ἠοῦς. Θ. 451. Ε. 724. 821.
ἠπειροί. Θ. 963.
ἠπείροιο. Θ. 189.
ἤπειρον. Θ. 581.
ἠπείρου. Β. 624.
Ἡρακλέης cum suis casibus. Passim.
Ἡρη. Θ. 314. 328. 926.
Ἡρην. Θ. 11. 454. 920.
Ἥρης. Θ. 951.
ἡσυχίαν. Θ. 381.
Ἡσιόδην. Θ. 338.
ἤρατο. Ε. 172.
ἤρατο. Θ. 969. 1008.
ἤρατο. Α. 37. 78. 118.
ἡρώων. Α. 19.
Ἡσίοδον. Θ. 22.
Ἡφαίστοιο. Α. 244. 297. 313.
Ἥφαιστον. Θ. 926. Ε. 60.
Ἥφαιστος. Θ. 944. Α. 319.
Ἡφαίστῳ. Θ. 865. Α. 123.

Θ.

Θάλεια. Θ. 77.
Θαλίη. Θ. 245.
Θαύμαντα. Θ. 237.
Θαύμαντος. Θ. 779.
Θαύμας. Θ. 265.
Θεία. Θ. 371.
Θέμις. Θ. 16. 135. 900.
Θεμιστοσύνην. Α. 356.
Θεμιστώ. Θ. 261.
Θέτις. Θ. 244. 1005.
Θεσπρωτίῃσι. Θ. 530.
Θόας. Α. 2. 13.
Θόωσι. Θ. 977. Α. 49. Ε. 163.
Θόωσιν. Α. 80.
Θόωσις. Α. 105.
Θοὴ. Θ. 245. 354.
Θρηϊκίῃ. Ε. 553.
Θρήικες. Ε. 507.

Ι.

Ἰάνειρα. Θ. 356.
Ἰάνθη. Θ. 349.
Ἰαπετιονίδη. Θ. 527. 542. 558. Ε. 54.
Ἰαπετιονίδης. Θ. 6. 13.
Ἰαπετῷ. Θ. 564. 745. Ε. 50.
Ἰαπετός. Θ. 507.
Ἰασίων. Θ. 969.
Ἰαωλκὸν. Α. 174.
Ἰαωλκός. Α. 380.
Ἰδης. Θ. 1009.
Ἰδυῖα. Θ. 352.

Ἰήσονι. Θ. 999.
Ἰμερόεις. Θ. 64. 201. Ε. 618.
Ἰνδ. Θ, 975.
Ἰόλαε. Α. 78. 118.
Ἰόλαον. Α. 77.
Ἰόλαος. Α. 102. 323. 340. 467.
Ἰολάου. Α. 74.
Ἰολάῳ. Θ. 317.
Ἰπποδόη. Θ. 251.
Ἰπποδόη. Θ. 251.
Ἱπποκράνης. Θ. 6.
Ἱππώ. Θ. 351.
Ἰεντ. Θ. 266. 783.
Ἰεις. Θ. 779.
Ἰερον. Θ. 338.
Ἰφικλείδῃ. Α. 111.
Ἰφικλῆα. Α. 54.
Ἰωλκόν. Θ. 996.

Κ.

Καδμείη. Θ. 939.
Καδμείοισι. Θ. 326.
Καδμείους. Α. 13.
Καδμηΐδι. Ε. 162.
Κάδμος. Θ. 936.
Κάδμῳ. Θ. 974.
Κάϊκον. Θ. 343.
Καινέα. Α. 179.
Καλλιδόπη. Θ. 79.
Καλλιρόη. Θ. 288. 351. 980.
Καλυψώ. Θ. 359. 1015.
Κενταυροί. Α. 184.
Κέρβερον. Θ. 311.
Κηρκῖς. Θ. 355.
Κηφάλῳ. Θ. 985.
Κῆρα. Θ. 211.
Κῆρας. Θ. 217.
Κῆρες. Α. 249.
Κητῶς. Θ. 336.
Κητώ. Θ. 238. 270. 333.
Κίόνα. Α. 354. 476.
Κίρκη. Θ. 1010.
Κίρκην. Θ. 956.
Κλειώ. Θ. 77.
Κλυμβίη. Θ. 351.
Κλυμβίην. Θ. 508.
Κλυτίη. Θ. 352.
Κλωθώ. Θ. 218. 904. Α. 258.
Κοῖον. Θ. 134.
Κοῖος. Θ. 404.
Κοίῳ. Θ. 375.
Κόκκυξ. Ε. 486.
Κορώνη. Ε. 679. 747.
Κόπλος. Θ. 149. 653. 713. 733. 816.
Κόπῳ. Θ. 617.
Κρήτη. Θ. 480.
Κρήτης. Θ. 477. 970.
Κρονίδης, Κρονίων, Κρόνῳ, *cum suis casibus. Passim.*
Κυανοχαίτῃ. Α. 120.
Κυανοχαίτης. Θ. 278.
Κυθέρεια. Θ. 933. 1007.
Κυθέρειαν. Θ. 196. 198.
Κυθήροις. Θ. 192. 198.
Κύκλωπας. Θ. 139.
Κύκλωπες. Θ. 144.
Κύκνος *cum suis casibus.* Α. *Passim.*
Κυματολήγη. Θ. 253.
Κύμην. Ε. 636.
Κυμοδόκη. Θ. 252.
Κυμοθόη. Θ. 245.
Κυμοπόλειαν. Θ. 818.
Κυμώ. Θ. 255.
Κυπρογενῆ. Θ. 199.
Κύπρον. Θ. 193.
Κύπρῳ. Θ. 199.

Λ.

Λάδωνα. Θ. 344.
Λαομέδεια. Θ. 257.
Λαπιθάων. Α. 178.
Λαπίνον. Θ. 1012.
Λάχεσιν. Θ. 218. 904.
Λάχεσις. Α. 258.
Λειαγόρη. Θ. 257.
Λερναίην. Θ. 314.
Λυναιῶνα. Ε. 504.
Λητοΐδης. Α. 419.
Λητῶς. Α. 202.
Λητῶ. Θ. 19. 406. 917. Ε. 771.
Λοκροί. Α. 25.
Λυγγῆϊ. Α. 327.
Λύκτον. Θ. 477. 482.
Λυσιάνασσα. Θ. 258.

M.

Μαίανδρον. Θ. 339.
Μαίη. Θ. 937.
μαλάχη. Ε. 41.
Μέδουσα. Θ. 276.
Μελίας. Θ. 187.
Μελίτη. Θ 246.
Μέμνονα. Θ. 983.
Μενεδῶ. Θ. 357.
Μενίππη. Θ. 260.
Μενοίτιον. Θ. 510. 514.
μεσάβων. Ε. 469.
Μήδειαν. Θ. 960.
Μήδειον. Θ. 1000.
Μηκώνη. Θ. 535.
Μηλόβοσις. Θ. 354.
Μῆτιν. Θ 471. 885. Α. 28.
Μῆτις. Θ. 358.
Μίμαντα. Α. 186.
Μίνωϊ. Θ. 947.
Μνημοσυνὴ. Θ. 54.
Μνημοσυνην. Θ. 135.
Μνημοσυνης. Θ. 914.
Μοίρας. Θ. 217. 903.
Μόρον. Θ. 210.
Μορφοῖο. Θ. 134.
Μοῦσαι. Θ. 25. 52. 75. 96. 114. 915. 965. 1020. Α. 206. Ε. 1. 662.
Μουσάων. Θ. 1. 36. 93. 94. 100.
Μύτηση. Θ. 655.
Μόψον. Α. 181.
Μυρμιδόνων. Α. 380. 454.
Μῶμον. Θ. 214.

N.

Ναυσίθοον. Θ. 1015.
Ναυσίνοον. Θ. 1016.
νεοτιλίης. Ε. 618. 642. 649.
Νέϊλον. Θ. 338.
νειὸν. νειὸς. Ε. 463. 464.
νέκταρ. Θ. 639. 641.
νέκταρϊ. Θ. 795.
Νεμεσιὸν. Θ. 327.
Νημερτὴς. Θ 262.
Νηρέα. Θ. 233.
Νηρῆϊ. Θ. 240. 263. 1002.
Νησαίη. Θ. 249.
Νησοῖ. Θ. 261.
Νίκην. Θ 384.
νόμον. Θ. 417. Ε. 276.
νόμος. Ε. 388.
νόμυς. Θ. 66.
νομὸν. Ε. 526. νομὸς. Ε. 403.
Νότον. Θ. 480.
Νότῳ. Θ. 869.
Νότοιο. Ε. 675.
Νύμφας. Θ. 187. Νυμφέων. Θ. 130.
νύμφη. Θ 305. νύμφην. Θ. 298.
Νὺξ *cum suis casibus. Passim.*

Ξ.

Ξάνθη. Θ. 356.
ξεινοδόκῳ. Ε. 183. ξεῖνϊ. Ε. 183.
ξείνοιο. Ε. 225. ξεῖνον. Ε. 227.

O.

Ὀδυσσῆϊ. Θ. 1015.
Ὀδυσῆϊ. Θ. 1011.
Ὀθρύϊ. Θ. 631.
Οἰδιπόδαο. Ε. 163.
Οἴζυϊ. Θ. 214.
Ὀλυμπῆ. Θ. 6.
Ὄλυμπος *cum suis casibus. Passim.*
Ὀπλέα. Α. 180.
Οὐρανίδας. Θ. 502.
Οὐρανίδῃ. Θ. 486.
Οὐρανίη. Θ 78. 350.
Οὐρανὸς *cum suis casibus. Passim.*
Οὔρεα. Θ. 129. 130. 834.
Οὖειον. Α. 186.
ὀφαίστης. Ε. 490.

Π.

Παλασάη. Α. 70.
Πάλλαντα. Θ 376.
Πάλλαντι. Θ. 383.
Παλλὰς. Θ 574. Α. 126. Ε. 76.
Παυδιονίς. Ε. 568.
Παυδώρην. Ε. 81.
Πανελλωνίοισι. Ε. 528.
Παύρῃ Θ. 250.
Παρθένιον. Θ. 344.
Παρνησσοῖο. Θ 499.
Πασιθέη. Θ. 247.

Πα-

Παστδόν. Θ. 352.
Πειθώ. Θ. 349. Ε. 73.
Πειρείθοον. Α. 179.
Πελίης. Θ. 995.
Περσεύς. Θ. 280. Α. 216. 229.
Περσεφονείης. Θ. 767. 773.
Περσεφόνην. Θ. 912.
Πέρση Ε. 10. Πέρση. 27. 213. 274. 286. 299. 397. 611. 633. 641.
Περσηΐς. Θ. 956. 396.
Πέρσην. Θ 376.
Πέρσης. Θ. 409.
Πετραίη. Θ. 357. Ε. 389.
Πευκαίδας. Α. 187.
Πεφνεδώ. Θ. 273.
Πήγασος. Θ. 281. 325.
Πηλεΐ. Θ. 1005.
Πηνειόν. Θ. 343.
Πιερίδες. Α. 206.
Πιερίη. Θ 53.
Πιερίηθεν. Ε. 1.
Πλειάδος. Ε. 572.
Πλειάδες. Ε. 615. 619.
Πλειάδων. Ε. 383.
Πληξαύρη. Θ. 353.
Πλῶτον. Θ 968. Ε. 637.
Πλουτώ. Θ. 355.
Πολυδώρη. Θ. 354.
Πολύδωρον. Θ 977.
Πολύμνια. Θ. 78.
Ποντοπόρεια. Θ. 256.
Ποσειδάων. Ε. 667.
Ποσειδάωνα. Θ 15.
Ποσειδῶν. Θ. 731.
Πυλυτόμιη. Θ 258.
Πεζολογον. Α. 180.
Προμηθέα. Θ. 510. 521.
Προμηθεύς. Θ. 445. 613. Ε. 48. 86.
Προνόη. Θ 261.
Πρυμνώ. Θ. 350.
Πραστομέδεια. Θ. 249.
Πραστώ. Θ 243. 248.
Πυθοῖδι. Α. 480.
Πύλη. Α. 360.

P.

Ρείᾳ. Θ. 453. Ρείη. Θ. 624.
Ρεῖαν. Θ. 135.
Ρῆσον. Θ. 340.
Ροδίᾳ. Θ. 351.
Ρόδον. Θ. 341.
ξοδοδάκτυλος. Ε. 610.
ξοδοπηχυς. Θ. 247. 251.

Σ.

Σαγγάριον. Θ. 344.
Σαώ. Θ. 243.
Σιέριος. Α. 397. Ε. 417. 587. 609.
Σειρίη. Α. 153.
Σελήνην. Θ. 18. 371.
Σεμέλη. Θ 939.
Σεμέλην. Θ 975.
Σθεινώ. Φ. 276.
Σιμῶντα. Θ. 342.
Σκάμανδρον. Θ. 345.
Σπειώ. Θ 245.
Στρυμόνα. Θ. 339.
Σπυγός. Θ. 804.
Στύξ. Θ. 361. 383. 389. 397. 775.

T.

Τάρταρα. Θ. 119. 840.
Τάρταρον. Θ 681. 720. 724. 867. Α. 255.
Ταρτάρῳ. Θ. 735. 806. 821.
Ταύρῳ. Α. 104.
Ταφίων. Α. 19.
Τηλεδώ. Θ. 358.
Τηρυχόρη. Θ. 78.
Τηθύν. Θ. 136.
Τηθύος. Θ. 362.
Τηθύς. Θ. 337. 368.
Τηλεβοάων. Α. 19.
Τίρωθ'. Θ. 292.
Τίρωθος. Α. 181.
Τιταρήσιον. Α. 181.
Τιτῆνες *cum suis casibus.* Θ. *Passim.*
Τρηχῖνα. Α. 353.
Τρηχῖνος. Α. 355. 469.
τείποδ'. Ε. 657.
τείποδι. Ε. 533.
τειπόλῳ. Θ. 970.
τείπος. Α. 312.
τειτογήνεια. Α. 197.
τειτογήνειαν. Θ. 894. 923.
Τροίην. Ε. 165. 652.
Τυρσηνοίσιν. Θ. 1014.
Τυφάονα. Θ. 306.

Τυφάονιον. A. 32.
Τυφάσα. Θ. 820.
Τυφωέϊ. Θ. 868.
Τύχη. Θ. 360.

Τ.

Τάλης. E. 615.
Τδρην. Θ. 313.
Τεθείονα. Θ. 134.
Τεθειονίδαο. Θ. 1010.
Τεθείον. Θ. 374.

Φ.

Φαέθοντα. Θ. 986.
Φαέθων. Θ. 759.
Φάληρον. A. 180.
Φᾶσιν. Θ. 340.
Φίκ'. Θ. 326.
Φίκιον. A. 33.
φιλότητι. E. 375.
Φιλλυρίδης. Θ. 1001.
Φοίβη. Θ. 404. Φοίβην. Θ. 136.
Φοῖβον. Θ. 14. 933.
Φοῖβος. A. 68.
Φόλον. A. 100.
Φόρκυϊ. Θ. 270. 333.
Φόρκυν. Θ. 237.
Φόρκυνος. Θ. 336.
φυτεύσην. E. 22. 812.
φυτοῖσιν. E. 782.
Φωκῆες. A. 25.
Φῶκον. Θ. 1003.

X.

Χάος. Θ. 123. 813.
Χαλκίδα. E. 655.
Χάος. Θ. 116. 699.
Χάεσσας. Θ. 906.
Χάεσσι. Θ. 64. E. 73.
Χαρίτων. Θ. 945.
χαλιδών. E. 568.
χθονίη. Θ. 766. χθονίης. 696.
χθονίῳ. E. 463.
Χίμαιρα. Θ. 323. Χίμαιραν. Θ. 319. Χιμαίρης. Θ. 329.

Ψ.

Ψαμάθη. Θ. 260. 1003.

Ω.

Ωγύγιον. Θ. 805.
Ωκεανῖναι. Θ. 364. Ωκεανίνη. Θ. 389. 955. Ωκεανίνην. Θ. 507.
Ωκεανὸς. *cum suis casibus. Passim.*
Ωκυπέτην. Θ. 267.
Ωκυρόη. Θ. 360.
Ωραι. Θ. 58. E. 75. Ωρας. Θ. 900.
Ωρίων. E. 609. Ωρίωνος. E. 598. 615. 619.

FINIS.